

OKRESNÁ KNIŽNICA

Historické oddelenie
v meste KOMÁRNO

MAGYAR TANÍTÓ

Általános tanügyi folyóirat, a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület (A. M. T. E.)

és a Podkárpatzka Ruszl Ált. Magyar Tanító Egyesület hivatalos lapja.
1933. — XIII. évfolyam.

Felölös szerkesztő: Boross Béla.

Társzerkesztők: Gáspár János, Uherezky Géza, Willand János.
Kárpátaljai munkatársak: Kormos Gerő, Mónus Gyula.

Szorkesztőség: Dolnie Saliby (Alsószeli), kiadóhivatal: Komárom. — A Sz. A. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos kp. elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Neimesik Béla titkár, Hetyény.

TARTALOMJEGYZÉK:

I. Vezércikkek.

Boross Béla: Új esztendő — új lendület	1
— Az iskolaigazgatás és iskolafenntartás készülő reformja	33
— Törvényt akarunk!	65
Iskolareform, iskolaközségek, iskolák	101
— Két malomkö között	133
— Március szelleme — Masaryk szelleme	173
— Megvalósulás előtt a főiskolai tanítóképzés	213
— Hozsánna! Feszítsd meg! Alleluja!	249
— A munka májusa	289
— A tavaszi közgyűlések elé	365
— Nyári tanterv	397
— Szolgálati szabályzat és demokrácia	429
— Közponyi gyűlés Galántán	469
— Szeptemberi gondolatok	517
— A magyar társadalom és a magyar iskola	557
— Kultúrmunka	589
— A szabadság napjára	621
— Négy százalék?	689
— Bíráltó szavak	721
— A mi karácsonyifánk	753
Kossányi József: Lírai hozzászólás a könyvesboltokoz	329
-k: Borongós	657

II. A pedagógia műhelyéből.

Boross Béla: A globális módszer	431
— Az új tanterv szelleme	692
— Pedagógiai kirándulás	706
Fischer János: Az ének tanítása	46, 78, 107, 142, 177, 219, 256, 376, 406, 439, 488
Forgács Mihály: A törtszámok	104
Gáspár János: Az elemi iskola növényedékek osztályisméltése	332
Gérecz Lajos: Az új, egységes és egyszerűsített betűk tanításáról	522
Gömöri Miklós: A polgári neveléstan tanításának kérdése	217
Grünwald Béla: Megjegyzések a szlovák nyelv anyaga és módszere az elemi iskolában és a normál tanterv című cikkhez	42
Györy Kálmán: Utóhang a nemi felvilágosítás problémájához	525
— Szavalókórus	630
Hortoványi Jolán: Gyakorlati tanítás	

a munkaiskola szellemében	566
— A munkaiskola és gyermeknek való tanterve	658, 696, 732, 760
Jurdik Aladár: A népiskola célja	71
Kónya József: A nemi felvilágosítás kérdéséhez	11
— Egy szimpátiával fogadott miniszteri rendelet	75
— A kötelezőleg bevezetendő irkák terjedelme	216
— Munkatanítás	252, 291, 438, 597
— Az új irkák és betűformák	334
— Az új, egységes és egyszerűsített betűk tanításáról	596
Koroknay Emília: A tanítónő	368
Kossányi József: A vallásos nevelési erők történelmi megnyilatkozásai	135
Laczi József: Tehetségvizsgálat	700
Dr. Lichtmann Stern Erzsébet: Az iskolai fogápolás	602
Matis Gyula: Néhány szó az új tantervről	755
Mikus Elek: Haladunk? Elmaradunk?	723
Nagy József: Néhány szó az önbizalomról	663
Novák Mihály: A definitív normál tanterv	625
Osztényi József: Legyen a tanításunk életnevelő	67
Ox Tamás: A didaktikai tesztekéről	561
Pósfai János: Úti emlékeimből	373, 400
Schloss Lajos: Az édes lelköm	103, 179
— Lusta diák	179
Szendrei István: Az orgonajátékról	180, 404
Tóth Endre: Legyen tanításunk életnevelő	5
— Új betűformák	216
Vincze Ferenc: A fogalmazás tanításáról	37
Willand János: A családi nevelés feladata és értéke	176
— Gondolatok az év végén	399
Zsolnai Béla: Nemi felvilágosítás az iskolában?	139

III. Nyelv, irodalom.

Bohner Jákó: Képek a magyar köznyelvben	13, 50, 110, 144, 283, 337
Boross Béla: Falusi éjfel (vers)	666
Hortoványi Jolán: A legszörnyűbb sorsdöntő óra	676

Kossányi József: Elindultam hajnal- tájban (vers)	337
Szepesi Gyula: John Galsworthy	112

IV. Fórum.

Antal Árpád: A falu és az iskolája	665
Bohner Jákó: A tanítónő kultúrhi- vátása	659
Boross Miklós: Tehermentesítsék a tanító!	606
Czabán Samu: Az új iskolareform- javaslat kritikája	258, 342
Gáspár János: Az Almanach	53
Gömöri Miklós: A szlovák nyelv taní- tásának kérdése	84
Grünwald Béla: Megjegyzések a felvé- teli vizsgákhoz	529
— Az iskola a béke szolgálatában	706
Horváth Dezső: Tanítóképző vagy fő- iskolai képző?	411
Kónya József: Levél a szerkesztőhöz	15
Ladimagister: Kisebbségi tanítók	15
Ocsóvay Imre: A csehszlovákiai ma- gyar tanítóság munkakatasztere	183
Oye: Életpiros lobogók	735
r-s: Magyar középiskolánk	634
Sőröss Jenő: Szébb jövőnk keresése	441
Szabó Emil: Az igazság és 40 Ké	115
Szalay Pál: Hol a határ	770
Szepesi Gyula: Megjegyzések az iskola- igazgatásra, szervezésre és fenntar- tásra vonatkozó törv. tervezetek- hez	263, 296
— Végző a szlovák nyelv tanításának kérdéséhez	146
Szombathy Viktor: Szlovenszkoí ma- gyar tanító két tükre	532
Toporcsák Gyula: Több tiszteletet az elveknek!	221
Tóth Endre: Szombathy Viktornak	490
Vasziicsin György: Hozzászólás a fő- iskolai tanítóképzéshez	340
Willand János: Tanítóképző — tanítói akadémia	378

V. Egyesületi élet.

Somogyi: Visszatekintés	18
A Bratislavai III. magy. tanítómege közgyűlése	19
Gáspár János: Kottamellékletünk	54
A tanítói könyvkiadó szövetkezet ügye	86
Irodalmi évkönyv, Lengyel Sándor	86
Juhász Ferenc	87
Vasziicsin György: Épül a Tanítók Háza	118
A košice—moldavai tanítókör, Jegy- zőkönyv	120
A magyar gazdák szakműveltségéért	122
Masaryk Tamás 83 éves, Tanítói szö- vetkezet, Tanfelügyelői jubileum	148
A galánta—vágszellyei tanítómenye bú- csúja Budovič R. tanfelügyelőtől	149
Nagy József: Néhány szó, Jegyzőkönyv	151
Meghívók (kp. gyűlés, szöv. alakuló közgyűlés)	185
A kékkői járás tanítóinak hangversenye	186
Felhívás, Meghívó	223
Bodon Lajos: Pósa bácsi	223
A gömöri ref. tan. egyeslet	225

Galántán megalakult a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja	267
Szelecsényi Jenő: Gyász	268
Felhívás Magda János	270
A tanítói szövetkezeti könyvesbolt alap- szabályai	300
Kónya József: Gondolatok egy gyűlés után	310
Az óvónői szakosztály	314
V. Gy.: Tanítói temetnek	315
Toporcsák Gyula: Memento mori	344
Kathona Károly: Temetés Tallósón	346
A párkányjárás kartársakhoz	347
A nyugatszlovenszkoí tanoncisk. taní- tók egyes. közgyűlése	348
A szlov. nemállami nyugdíjas tanítók egyes.	349
Kovács Alajos: Felhívás a járáskörök- höz. Választmányi gyűlés Galántán és Párkányban. Meghívó	381
Négyassy János: A királyhelmecei já- ráskör. A párkányjárás tanító- mege	382
Kovács A.: Meghívó. A Számte ógyal- lai járásköre	413
A Léva—szelizi járás, A Galánta— szelicy magyar tanítómege	414, 415
Meghívók (Ógyalla, Nagykapos, Gö- mör—Nógrád)	416
A barsi ref. tanítók. Autocar-ki- rándulás	417
Jegyzőkönyv (Párkány)	448
Bratislava III. tavaszi közgyűlése	452
Koecis Árpád: Pihenni tértek	454
Boross Béla: A pálya végén (vers)	457
Martonné U. Margit: Közgyűlés Ga- lántán	458
Györy Kálmán: Az ógyallai járáskör közgyűlése	459
Kovács Alajos: Nyílt felelet	491
Végh Ferenc: A komáromi tankerület közgyűlése	492
Keresztény Ferenc: Jelentés a király- helmecei járáskör közgyűléséről	494
y: Gömör—Nógrád közgyűlése	497
So nos Péter jubileuma	503
Toporcsák Gyula: Reflexiók a tavaszi közgyűlésekhez	505
Pályázati hirdetés (Tanítók háza)	507
A Léva—szelizi tanítómege közgyűlése	537
Kormos Gerő: A Podk. Ruszi Magyar Tanító Egyesület közgyűlése	540
In memoriam. Krüger Sándor	542, 545
Bimbóhullás. Hogy áll a tanítók háza ügye? A Könyvesbolt propaganda körüljai	544
Tanítók Háza. Farkas Károly: Csöd előtt	573
Jegyzőkönyv (Nagykapos)	600
Kemény Rezső: Csukas Géza	611
Barta József: Valamit tenni kell!	612
Mónus Gyula: Bemutatkozó	640
30 éves tanítói jubileum. Mátyás Sán- dor. Bárdos József	643, 644
Válasz egy tanítónő levelére	673
Somogyi: A Szivárvány	675
Az őszi közgyűlések. A katonai szol- gálati idő. Karénekek	710, 711
Jegyzőkönyv (Érsekújvár)	731

Kocsis Árpád: Tanítógyűlés Galántán	740
Nyilvános elszámolás. Gömör-Nógrád lisztikára	743
A párkányi tanítómegeve őszi közgyű- lése	772
Willand János: Egyházzenei nap Ér- sekújvárhán	775

VI. Krónika.

(Rovatvezető: Szepesi Gyula)

Boldog újévet	23
A hősiesség és személyes bátorság	23
A pedagógia tudománya	57
Lót község. Az idej tarsang	89
Hétezer tanterem. A technokrácia	124
Az iskolák és a nevelés individualizá- lása. A nyomorúság	153
A Tanítók Háza. A Tanítói Könyves- holl	189
A nemi felvilágosítás. Dollár	228
Az élménytáitástól. A nagyemberek külsőséges szokásai	271
A polgári iskolák kötelező olvasma- nyai. Németország	316
Itt nem kell, csak a könyv. Shaw Bernard	351
A felvételi vizsgák. A neveléstanról	384
A pályaválasztás. Szegény jó Krúdy Gyula	419
Detronizáltak Németországban a gyer- meket	461
A központi és járásköri tudósítások. Tiszaujtlak	509
Van-e tanítói okleveléd. A színes faj megvetettsége	546
Háborúellenes ifjúsági kongresszus. Az idei termés	576
A középiskolások egyenruhája. Észak- amerikai Egyesült Államok	613
Helyesírási hibák. Tanítási óra a rá- dióban	645
Luther Márton. Haldoklik a vasút	678
Ma mindenkinek igaza van. Szívemből sajnálom	712
Túláságosan érzékenyek a tanítók. No- bel Alfréd	744
A fizetésleszállítás. Autarchia	777

VIII. Természettudomány.

(Rovatvezető: Uherezky Géza)

kyO: Golfáram és hatása Európa ég- hajlatára	319
Nemes-Halasy Jenő: A kirándulások- ról	353, 387

VIII. Szemle.

Bel- és külföldi folyóiratoktól:	
Az új nevelés irányelvei. A magyar- országi nem állami tanítóság	28
Tanügyi korszak. A modern állam is- kolapolitikája	60
Iskolahét az alkohol ellen. Angol ta- pasztalatok az iskolatiltással. A föld lakóinak száma. Az ifjúság testi nevelése Angliában	93
Bonito Mussolini iskolás korában. Mejster Vilmos stb.	128
Déner-féle törvénytervezet 157, 191, 232, 274	168
A pedagógiai lélektan	168
Az iskola újságja. Analfabéták, Journal	286

Legyeetek kíváncsiak! A mese és író- művésze	242
A zürichi iskolaügyi gondoktség. Si- kelnéma gyerekek. A falu roma- ntikája	207
Ébresztéssük a tanulóknban a nemzeti büszkeséget. A házi feladatok Vi- lágpedagógia	357
A németországi kultúrforradalom	392
Az idegenek száma Franciaországban. A tanítóképzésről. A jóskarat napja	423
A német könyvmágllyak. A balkezes tanulók	463
Szülök iskolája. Erkölésstan a francia népisk.-ban. Az énektanításról	540
Atommagyarázat az ifjúságnak. Kény- szer és szabadság a nevelésben	580
Angol iskolaszellem. Elmény egy játék- kereskedésben	616
Melyik könyv a legkedvesebb olvas- mányom? Az amerikai újságok	649
Slovensky Učitel. A tanítás módja. A gyakorlás hiánya a tanításban. A család, mint nevelő. A jelen és a jövő	682
Naša škola. Učitel'ský Ped. Casopis. Tvorivá škola. Az új Törökország iskolaügye. Ki iránt érezünk a leg- több hűlét? A Pedagógiai Szeminá- rium	716
Tvorivá škola. Slov. Uč. Franciáország ifjúsága	747

Könyvek, folyóiratok, zeneművek:

Számolástanítás az el. isk. I. osztályá- ban. A kiskoszmályi árvaház tört.	129
(-kas). Magyar nyelv	168
Kossányi József új verskötete elé. Nagy: A szeretet második olvasó- könyve	243
Imre Sándor: Nevelés tan	322
Ejféli kiáltás. Adler: Az új betűírás vezérkönyve. Mondy: Egy a szüksé- ges	358
Farkas István: Olvasókönyv. Somogyi: Természettan. Fizikai kézikönyv	392
Honismeret — Polgári nevelés. Két számant könyv	424
Magyar Tanítók Zsebuaptúra. Instruk- ció	560
Vásárhelyi—Weiss: Olvasókönyv. Ma- gyar nyelvtani gyakorlókönyv. Far- kas István: Tehetségróba (teszt) a magyar nyelvből	531
Új tan- és vezérkönyvek (Vásárhelyi— Weiss, Mónus—Szerényi, Kónya)	630
Gyözelmes ifjúság. Boldizsár: A köz- isk. alapvagyion. A Nemzeti kultúra	634
Magyar Figyelő	748
Szendrei István: Zeneműismertetések 208, 322, 426, 552, 652, 784	93
Učitel. Ped. Casopis. Az önfeljúséget Iskolai torna — szerek nélkül. A házi feladatok értéke és háfránya. Az északi fény hangja. Gyermek- tudósok. Decemberben	768-794

IX. Hírek.

(Hír): Nincs pénzünk 28

	--- Rigmusok	61
	--- Világnézet	96
Kossány	--- Kidobolták	130
(ájba)	--- Nővénytán	209
Szepest	--- Fonák erkölcs	245
	--- Béke-ünnep	287
	--- Rollitika	324
Antal Ar	--- Májusi játék	361
Bohner	--- Anyák napja	394
tása	--- Dáliláb	464
Boross	--- Falujárás	513
tanító	--- Cserkészek	553
Czabán	--- Pistának nincs könyve	583
javasi	--- Virics	665
Gáspár	--- Távolság	719
Gömöri	--- A nevelés tragédiája	750
tásán	--- A Jézuska hozza	785
Grünwal	Iskolai reformtervek. Kérelem. Arany	
teli v	János-est.	30—32
Horváth	25 éves tanítói jubileum. Hány tanító-	
iskola	egyesület van Csl-ban. Karácsonyi	
Kónya J	színhátékok	62—63
Ludimag	A tanfelügyelői vizsg. biz. tagjai. Tan-	
Ocsovay	nács a szülőknék. A nemii betegek	
gyar	statisztikája. A magyarországi taní-	
Oye: El	tóggyes. A protekcionizmus ellen.	
r - s: M	Svájc, Dánia, Japán. A tanítóképz-	
Sőröss J	zés reformjához. Ünnepek	97—99
Szabó E	A tanítószám a szövetkezeli életben.	
Szalay I	Cseppekől lesz a tenger. Az iskola-	
Szepest	reform Jugoszláviában. Egységes	
igazg	szellemű nevelést!	130—131
tásra	-r: Wagner Richárd. A ZUS az isk.	
hez	reformjavaslat ellen. A Rozsnyói	
— Végs	Dalosegylet. Az Apolló. Az Uránia	
kérd	kedvezményes utazásai. Jubileum.	
Szomba	Kultúrélet Tanyon. Melyik a leg-	
gyar	kérésettebb női tulajdonság	169—172
Toporc	A tanítóképzés reformjárt. Újabb fi-	
civel	zetéseszállítás? Tanfelügyelők gyű-	
Tóth E	lése Pozsonyban. A debrői mű-	
Vaszi	ködvelő ifjúság. Szimieladás Nád-	
isko	szegen	210—211
Willam	Az Exekutiva munkaprogramja. A Vi-	
akac	lágosság megszűnt önálló folyó-	
	irat tenni. Tengeri nyaralás részlet-	
	fizetésre. A tuberkulózis a tanítószág	
	körében. Farkas István: Tehetség-	
	próba. Mit termeljen a kiszagda?	
	A méhek betegségei.	245—247
Somogy	A szlovák tanítók és a Dérer-reform.	
A Brat	Amkét az elemi isk. normál tan-	
közg	terv ügyében. A prágai tanítók	288
Gáspár	A csehországi tanítóegyesületek. Az	
A tanít	isk.-ügyi miniszter rádióbeszéde.	
Irodalm	Katonaköteles kartársaink. Nemzeti	
Juhász	Kultúra. Szünidei gyermekgondó-	
Vaszi	zó. A muzslai iskola	326—327
Ház	-r: Drahms János. A nemállami taní-	
A kos	tók kedvezményes egyéves vasúti	
zók	igazolványa. Tanfelügyelői titkár.	
A mag	A középiskolák új tanterv-tervezete.	
Masary	Öt elemi osztály, vagy előkészítő	
vel	tanfolyam? A csikagói tanítók.	
A galá	Egy abnormális fiú	362—363
csú	Szabó: János-Társaság Udvardon. A	
Nagy J	katonai szolgálati idő. A Csehszl.	
Meghív	Magy. Tud. Irod. és Műv. Társaság	395
köz		
A kéki		

Nemesik Béla: Rohan az idő ... (vers).	
Az állami himnuszok új magyar	
szövege. A komáromi dalosünnep.	
A szolgálati pragmatika szigorítása.	
Új magyar tanítók. Községi játszó-	
terek és sportpályák. Műkedvelő	
előadás Pádárban. A prágai tanítók	
a ruzs és arcfesték ellen	427—428
Felhívás a közműv. egyesületekhez.	
Lesz-e ref. tanítóképzés? A sóki	
közműv. egyesület. Sas Ede: A vá-	
sárfia. A gyermek imádkozik. Glo-	
bális módszer a prágai iskolák-	
ban?	466—468
A szlovenszkói magyar tanító dícsé-	
rete. A szolg. illetm. biztonságáról.	
A középiskolai felvételi vizsgák. A	
»Kiszagda«. Pósa Lajos szobor-	
alapzatának javára	514—515
A Zus díszközgyűlése. A tanító mint	
elrettentő példa. Iskolai statisztika.	
Szlovenszkó és Podkarp. Ruszlakói	
foglalkozás szerint	553—555
Masaryk elnök a fiatal tanítók kül-	
döfttségéhez. Az államellenes cse-	
lekedetek üldözéséről. Fizetéseszáll-	
ításról. A katonaviselt tanítók ügye.	
Hitler köszöntés a porosz iskolák-	
ban. A Vöröskereszt-sarjadék	581—585
Magyarul is megjelenik a végleges	
tanterv. A tanterv — katonai szem-	
pontból. Lehet így banni a tanító-	
val? Radikális intézkedések. A Szi-	
várvány. Nevet változtat a ZUS.	
A közalkalmazottak végrehajtóbi-	
zottsága	618—619
A törzest tanítóknék és a költségvetés.	
Lélekorvos az iskolában. Általános	
tanköt. Egyiptomban. Orbán—Men-	
droszóra: Új szótár	654—655
Fizetéseszállítási tervek és valóságok.	
Az állami fizetések szükséglete.	
Franciaországban is tiltakoznak.	
A falusi ifjúság ügye. Százhuszon-	
hatan. A gyógyalap bélyegei. Jugo-	
szláviában. A Móricz Zsigmond-	
önképzőkör	686—688
Az iskolaügyi minisztérium költségve-	
tése. Lagerlöf Zelma 75 éves. Hír-	
szolgálati óra az iskolában	719—720
A fizetésesökkenetés küszöbén. A ké-	
pesilövizsgák reformja. Népfisk.	
tervek. 25 éves jubileum. Egyház-	
zenci ájtatosság. A pozsonyi áll.	
magyar tanképző	750—752
Takáts Menyhért. A tanítószág képvi-	
selői az iskolaügyi miniszternél.	
Az elemi és polg. isk. tanítói. A	
tényleges katonai szolgálat és a taní-	
tószág. A polg. iskolák kedveltsége	
Szlovenszkon. Javaslat az egyhu-	
zamban való tanításra. A tanítási	
szahadság elve. A testnevelés Jugo-	
szláviában. A Karócnékek. Ertesi-	
tés	780—787

X. Kottamelléklet.

(Szerkeszti: Gáspár János)

Új esztendő — új lendület

Irta: Boross Béla.

A Magyar Tanító az 1933. esztendő küszöbén új köntöst ölt magára. A szlovenszkói magyar tanítóság harcos folyóirata, amely tizenkét éven át hű szószólója volt e kisdéd csapat vágyainak, törekvéseinek, meghallgatója és hordozója a tanító-munkások panaszainak: most, élet-útja tizenharmadik évfordulójánál új lendülettel indul a pedagógiai munkatér és a tanítói érdekvédelem további küzdelmeibe.

Az új külső nem jelenti valamely tanítói ünnep alkalmából időszerűvé vált öröm kifejezését, vagy egy nagy-szerű pedagógiai gondolat diadalát. A Magyar Tanító-nak, s a magyar tanítóságnak semmi oka nincs az ünneplésre. De azért, hogy a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület hivatalos lapja alakot és ruhát cserél, külsőleg is az élet meggyorsult és megmásult tempójához igazodik: jelképezni akarja a tizenkét év tűzpróbáján átment tanítói élet-törvény rendíthetetlenységét, az egyesületi belső erő-törelességét, az egyesületi élet pedagógiájának győzelmét. Az új nyomdai kiállítás, a betűk új formája, a sorok és rovatok új rendje nem változtat a Magyar Tanító szellemi irányvonalán, mert azon semmiféle, kívülről jövő hatás nem változtathat. Ha nem is jelölte volna ki tizenkét évvel ezelőtt a Magyar Tanító pályáját a magyar tanítóság józan előrelátása, ha nem is foglalta volna írásba e pályásik törvényszerűségeit az alapítók pedagógiai bölcsesége: a Magyar Tanító a fejlődés logikája és erkölce szerint is csak a megjárt úton haladhatott volna.

Ha ez újév reggelén új lendületről van szó, akkor ezt tizenkét dolgoz egyesületi esztendő tetterő-gyűjtése készítette elő. A lendület belülről jön. Természetes, hogy az alkotó energia a külső megnyilvánulásokat sem rejtheti el. De nem is akarja. A Magyar Tanító önerejéből lett azzá, ami: köztársaságunk legelső magyarnyelvű tanügyi folyóirata.

Különös iróniája a tanítói sorsnak, hogy lapunk új lendületével, minden újévi hagyomány ellenére, nem a boldogság harangját szólaltatja meg. A fény, mely a Magyar Tanító megszépült palástján vastag sugár-kévékben árad szét, nem a magyar tanítói arcra ragyog. Hivatásunk örök tragédiája nyert költői ábrázolást a művész ecsetjével:

a tanítói munka fényt, világosságot terjeszt, lövell, indít, de maga szerényen, fénytelenül, szürkén, észrevétlenül marad... A tanító másokat az élet örömeire és boldogságára nevel, de önmagát csak az élet árnyoldalaival ismerteti meg.

Az újesztendő első napján, amikor a boldogság jel-szava aranytollú madárként száll a levegőben, a tanítónak, minden közalkalmazott testvérénél fájóbb szívvel tudomásul vennie, hogy a tanítói kenyér, melyet csak keserves harcok árán tudott megszerezni és biztosítani, jócskán megkisebbedett. A letört kenyérdarab nyomán megtört a boldogság hitébe veletl remény, s a tanítócsaládok asztalán, Égertől—Kőrösmezőig, ott feketedik a bánat kenyere... S a szlovenszkói magyar tanítók lapja mégis új díszben kopogtat a magyar tanítók fénytelen ablakán. Es új lendületet hirdet!

Mert jól tudja, hogy a tanító, aki sorsa mostoha bánásmódját nem a fizetése leszállításából kezdi megismerni, hanem már ebben a mostoha sorsban nevelkedett: nem torpan meg hivatása fele-útján, hanem fölocsúdvá a pillanatalnyi tespedésből, tovább töri az ugart, tovább üti a vasat és tovább húzza az igát. A tanító, aki még a kenyérnél is szentebb pedagógia nevében túrni, hinni és remélni tanít, az élet színjátékában szerzett gyakorlatával édessé melegíti a könnyet, s álommá játssza a csalódást. Jól tudja, hogy a tanító, ha százszor megfogadja a nem szorosan hivatalához tartozó munkakör iránti közönyösséget, százszor viszi bele szívét-lelkét, mert belátja, hogy azt kivüle senki más nem tudja és nem akarja betölteni.

S a magyar tanító? Vajjon akadna-e egy is, aki fajtája vádjának terhével félre tudna állani a népkultúra-fejlesztés és gondozás feladataitól?... Az öntudatos, fajához és hivatásához hű magyar tanítóság sohasem fogja a kenyérgondok ürügyével cserbenhagyni, vagy elhanyagolni a magyar kultúra melegágyaiban féltve őrzött nemes virágokat, hanem, miként eddig, ezután is azon lesz, hogy azok, köztársaságunk kultúrájának sokszínű kertjében, előkelő helyet foglaljanak el.

A magyar tanítónak, a kisebbségi magyarság általános politikai, kulturális és gazdasági helyzetét tekintve, fontos missziója van. A szlovenszkói magyar tanító, lapunk és egyesületünk égisze alatt nem fejthet ki úgynevezett »politikai« tevékenységet, de ilyen idézőjeles politikai gyakorlatot az egyesületen kívüli életben sem tanácsos és nem is érdemes folytatnia. Mindamellet, nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy köztársaságunkban a magyar tanítóság képviseli azt a társadalmi réteget, mely észszerű, egészséges politikai magatartásával bizonyosságát adta egyfelől az állam és törvényei iránti tiszteletének, másfelől, munkája révén, jogot nyert arra, hogy a magyar kultúrértékek megbecsülő-

jének, s a magyar műveltség lelkes, őszintén, agitatórnak tekintsék. S ha van valaki, akire köztársaságunkban annak a sokszor emlegetett, dél felé ívelő kultúrpolitikai hídnak a fölépítése vár, akkor ez legelsősorban a magyar tanító lehet. Aki iskolai és társadalmi pedagógiájával egymáshoz közelíti a kisebbségi és többségi nemzet kultúráját, s a megismerés világánál munkálja és uralomra segíti a karácsonyi evangéliumot. A szlovenszói magyar tanító tizenötödik éve a Csehszlovák állam határai között terjeszti és ápolja a békét és jóakaratot az emberek körében, de ez a magaslatos propaganda nem holt betűk, rideg paragrafusok, vagy megkopott dogmák gondosan zárható tarsolyából kerül elő, s hatásuk nem ér véget a politikai határok sorompóinál, hanem száll és előmlik-coszlik a levegőben, mint frissen áradó illat a kultúra növényzetéből. Köztársaságunk magyar iskoláiban olyan új nemzedék növekedik, amely nemzete erőneit, múltját és dicsőségét tisztán szívja föl a lelkébe, s emellett a köztársaság nepei sorában a másnyelvű kultúrát megbecsülő, megértő, az állam törvényeit tiszteletben tartó, őszintén, elfogulatlanul, egyszerűen és túlzások nélkül lojális ifjú magyar nemzetiség büszke nevét viseli!

Ez a magyarság lesz az, mely, tekintet nélkül az országhatár elválasztó árkaira, a lelki különbözőségek és ellentétek fölött az összekötő híd történelmi szerepére hivatott. S ezt a hídat nem a politikusok, de a kultúra pionírjai emelik, mert fundamentumát is ők rakták le.

A népek gazdasági leromlásának okait a közgazdászok a legkülönbözőbb elméletekkel magyarázzák, de nem jutottak tovább, minthogy ezt a világrongyolódási folyamatot a »válság«
bőterjedelmű fogalmába definiálták. A tudomány itt zsákuczába jutott, s valami ősi fanatizmussal beletörődik abba, hogy válság van mindenütt és lesz addig, amíg egyszer csak elmúlik... Pedig nemcsak a kardok és fegyverek, de az ipar és gazdaság: a búza, fa, a szén háborújának is vannak felelősei, akiknek önzése éppen olyan aljas és gonosz, mint azoké volt, akik az apák és fiúk vérért megcsapolták, s az emberiség álmait, hitét és reményét megzédelték! Elmúlik a válság?... De ki fogja tudni és elismerni, hogy azért, mert a kultúra papjai megfogták az emberek kezét, egymás felé vonták és testvéri ölelésbe kényszerítették?... Ki látja ma azt, hogy mi történik távol a politikusok hangos fórumától, eldugott falvak eldugott iskoláiban, ahol a béke és megértés apostolai az elzárkózás, elszigetelődés helyett a kölcsönösséget, a segítő emberi akaratot, az őszintén, áldozni tudó becsületes szocializmust tanítják?... Azt, hogy a növekvő emberiség ne szavalni, de tenni tudjon a nyomorgók, a nélkülözők érdekében! Ezekben az igénytelen falusi magyar iskolákban azt tanítják, hogy az emberiség jobb jövője, igazságosabb sorsa

nem a hideg ész és hideg szív cikornyás elméleteiből, de abból a csöppnyi jóakaratból fog kinőni, mellyel a szegény is megosztja szegénysége morzsáit a még szegényebbekkel... A szocializmusnak a szívben kell gyökereznie és onnan kell kihajtania. A szocializmusnak nem könyörtelen destrukcióra, de esendes, erjesztő, apostoli munkára van szüksége! Nem rombolókra, de építőkre! Nem forradalomra, de céltudatos, belső evolúcióra!

Ezt vallja a szlovenszkoói magyar tanítóság, s új lendülettel hirdeti a Magyar Tanító. S valahányszor belekapcsolódik pedagógiai és általános kultúrpolitikai programjába a gazdasági és szociális kérdések egy-egy láncszeme, a magyar tanítóság mindannyiszor a főntebb vázolt elv alapján, a józan lehetőségek álláspontjára helyezkedik.

A Magyar Tanító új lendülete vonatkozik a tanítóság kari érdekeinek szolgálatára is. A napilapok híradásaiból ismeretessé vált iskolaügyi miniszterünk általános iskola-szervezeti reform-terve, melynek előkészítő munkálatairól már régebben beszámoltunk, s amelynek az iskolaigazgatás unifikálására az iskolai önkormányzatra vonatkozó része, továbbá a népiskolai tanítóság jogi helyzetét szabályozó rendelkezései az egyetemes tanítóság státusz-érdekeit közelről érintik. A népiskolák létesítését és fenntartását tárgyaló új törvényjavaslat ügye megkívánja, hogy lapunk és egyesületünk pedagógiai és érdekvédelmi szempontjai és irányelvi állandó készültségben legyenek, s a reform végrehajtása alkalmával a tanítóság javára érvényesüljenek.

Az 1933. esztendő pedagógiai és iskolapolitikai viszonylatban mozgalmasnak ígérkezik. A tanítóság kari érdekszolgálatára is jelentős feladatokat ró az egyesület előharcosaira, s akik a Magyar Tanító most induló XIII. évfolyamában elvetik a sorok közé a tanítói igazságok magvait, legyenek elkészülve arra, hogy a toll ekéjével sokszor kell mély barázdát szántaniok a meg-nem-értés, vagy a tudatos rosszindulat kemény talajába...

De biztat, s erőt ad nekünk izmaink, s az igazság győzelmét váró hitünk új lendülete!

Az igaz embernek igazságtalanságot elkövetni csak úgy fáj,
mint azt elviselni. Jókai.

Könnyű dolog a gyűlöletet, nehéz a szeretetet, legnehezebb a
közönyösséget eltitkolni. Börner.

Ha gyűlölök, megfosztom magamat önmagamtól; ha szeretek,
azzal válok gazdagabbá, amit remélek. Schiller.

Áldom azt a sok fájdalmat és csalódást, ami az életemet ke-
seríti. — Hogyan tudnék másként megbarátkozni a halál gondolatával?...
Lányi E.

A PEDAGÓGIA

MŰHELYÉBŐL

Legyen tanításunk életrenevelő.

Tóth Endre ig. tanító.

A királyhelmezi járaskör 300 Ké-ás díjával kitüntetett pályamunka.

Jelige: A munka nemesít.

Mit kell értenünk azon pedagógiai elv alatt: »Legyen tanításunk életrenevelő.«

Élet! Mennyire lág e fogalom. Mit kell értenünk élet alatt, mivel lehetne az »Élet« fogalmát pontosan meghatározni? Talán a felső lícezek élete az »Élet«, vagy a nyomorlányák szenvedése, vagy a társadalom középosztályának verítékeztése: a munka, az akadályokkal való folytonos viaskodás, az ezek felett aratott győzelem, vagy az e harcban való gyakori elbukás, a gazdagság, a gondnélküliség, a szegénység, nyomorúság, a fény, vagy az árny? Bizonyára egyik sem jelenti külön-külön a tulajdonképeni életet, hanem ezeknek csodálatos keveréke, együttműködésük adja az »Élet« fogalmát. Mint ahogy a Nap fénye a prizmán át a szivárvány színeire bontható, s e színek gyors egymásutánja adja a fehér színt, azonképen az »Élet« sem egyéb, mint a létezésért folyó harc, küzdelem, öröm, szenvedés, boldogság, vagy boldogtalanság és még sok tényező együtttható munkája. Mi tehát a nevelő feladata? Az, hogy erre az Életre előkészítse az emberpalántákat, hogy ellássa azokkal a készségekkel, amelyekkel ez a harc eredményesen magharcolható. Nehéz és felelőségteljes ez! A mérnök egy híd építésénél pl. számbavehet minden bekövetkezhető körülményt s ezek figyelembe vételével matematikai pontossággal cirkalmazhatja ki az építés tervezetét, hogy így biztosítsa a híd teherbíró képességét. Lelkiismeretes munka után biztos a dolgában. Ezzel szemben sokkal nehezebb helyzete van a tanítónak, aki elsősorban nem szerezheti be tetszés szerint munkájához az anyagot s bárminő pszichológiai felkészültség mellett sem érzékelheti a gyermeki lelket s nem tudhatja miképen reagál az, ha az életúton különféle hatások érik. Nem csodálkozhatunk tehát azon, ha néha-néha megtörténik, hogy ez a lelki híd az Élet szenvedéseinek súlya alatt összeroppan. Ilyenkor rendszerint a nevelőt éri — mondanom sem kell: igaztalanul — a vád, aki nem nevelte életre a gyermeket, aki nem vette figyelembe azon számtalan körülményt, ami várakozik az emberre, aki nem tette rugalmassá, nem acélozta meg a lelket, nem tette erőssé az akaratot, amellyel bírva a felmerült akadályok legyőzhetőek lettek volna; egyszerűen nem nevelte életrevalónak a gyermeket.

Szakemberek előtt főlöszleges hangsúlyoznom azt, miszerint a gyakorlati életre való nevelés a pedagógiának évezredes problémája. Igaz ugyan, hogy az Ó-, valamint a Középkorban az elméleti bölcelet a nevelés tudomány gerince, azonban gyakran fölfölbukkan a gyakorlati cél. A görög nevelésnek mondhatni kizárólagos célja, hogy elméleti tudósokat, filozófusokat képezzen ki. Plató és Aristoteles pl. a szociális pedagógiát tartják fontosnak, mely szerint a nevelés célja szűkebb körben az állam, általános értelemben a társadalom boldogsága, amely célban, ha nem is kifejezetten, de benne kell, hogy foglaltassék a gyakorlati cél is, hiszen a társadalom az államot alkotó egyedek boldogulását is jelenti. A római nevelés már éles ellentétben áll a görög neveléssel. A rómaiaknál a nevelés célja alkalmassá tenni az embert a gyakorlati életre s erre való tekintettel csupán azt és annyit kell tanítani, amit és amennyit a gyakorlati életben felhasználhatunk, ennyi szellemi útravaló kell csupán. A gyakorlati életre való nevelésnek lelkes hirdetői voltak Cáo és Cicero, míg Quintilianus, az első fizetett római tanár az elméleti oktatás híve, amiben a görög hatás látszik, mivel a római pedagógusok közül sokan nem voltak képesek kivonni magukat a görög neveléstudomány hatása alól. A két irány később egyesül, hiszen a gyakorlati cél mellett szem elöl nem tévesztendő az elméleti cél sem, sőt a kettőnek összhangba hozása adja meg a római pedagógiának jellegzetes színét. Cáo szerint: »A tétlen lélek úgy beroszdásodik, ha nem használják, mint a vas.«

A pedagógiai értelemben vett Ó-kor utolsó és legnagyobb gyakorlati pedagógusa volt a zsidó Mózes. Maga a pusztában való 40 éves bujdosás híven tükrözi vissza a nevelés kérdésében elfoglalt álláspontját. Eszerint legnagyobb nevelő maga a gyakorlati élet, a természeti hatások, amelyek valóban 40 év alatt úgy átförmálták a szolgasághoz szokott, a megalkovásra könnyen hajló zsidó népet, hogy azokkal, illetve a vándorlás alatt kifejlődött új generációval, önálló államot alkothatott.

A nevelésnek a rómaiaknál mutatkozó gyakorlati célja idők folyamán azonban lassan-lassan elhalványul és a sötét Középkorban a gyakorlati lényeg eltűnik a neveléstudományból teljesen. Ebben a korban kizárólag és egyedüli cél a túlvilági életre való nevelés. Az ember testből és lélekből áll s mivel a lélek drágább a testnél, ennélfogva az emberi léleknek a túlvilági életre való előkészítése fontosabb a testnél s e földi lét gyönyörűségéinél. A szabad vizsgálódás, a dolgok lényegének kifürkészése, megismerése, önálló ítéletalkotás a középkori dogmákkal merőben ellenkezik, s a tekintélytisztelet elvének eme korszakában egy jelszó van csupán: »hinni!« Az idő kereké azonban forog semmiképpen meg nem állítható és a Középkor köde lassan oszladozik, hogy azon keresztül földerengjen a neveléstudomány hajnala. E kor a szabadgondolkodás, a szabad vizsgálódás korszaka, ennélfogva az újkori bölcelet búcsút mond a tekintély elvének s fölveti a pedagógiában oly fontos »miért« kérdést. Most már nem feltétlen igaz az, amit Pláto vagy Aristó-

teles, esetleg egyéb tudományos tekintélyek mondtak, csak azért, mert ők mondólták, hanem az indukív módon megállapított tapasztalati tények fogadtatnak el tudományos igazságként. A gyakorlati életre való nevelés, mint pedagógiai elv, csak itt-ott bukkan föl a középkori nevelés történetében. Súlyos hibául kell felrónunk azt a tényt, miszerint a középkori iskolák egyoldalú módon fejlesztették ki az emberi tehetségeket, anélkül azonban, hogy a gyakorlati élet követelményeire tekintettel lettek volna.

Az újkori pedagógia azonban már a világi nevelést tűzte ki célul. Ennek az irányúnak Montaigne a legmarkánsabb képviselője, aki nyilván hangoztatja, hogy úgy a társadalom, mint az állam részére kizárólag a gyakorlati életre alkalmas egyedek szükségesek. Montaigne szerint: »Mi haszna a tanulásnak, ha az értelem éivész benne«. Ő a szó legnemesebb értelmében »Embert« s nem magoló gépet, élő lexikont akar nevelni, mert mint mondá: »A sok tanulás előli a lelket éppen úgy, mint a növényeket a víz és a lámpát az olaj.« A gyakorlati életre való nevelés gondolata mindinkább határozottabb formát kezd öltetni s annak befogadására megnyílnak az emberi lelkek. Descartes, a Bacon léle realizmus apostola, Franciaországban hirdeti ezen elveket s az ő szellemében tanítanak a XVII. században. Ő nem is kíván könyveket a tanuláshoz, hanem minden dolgok egyedüli kútforrásául a természetet jelöli meg ezen szavaival: »A könyv által való ismeretszerzés helyébe a természetben való ismeretszerzés kell, a természet legyen egy nyitott könyv s az képezze az egyes ismeretek kiindulási pontját.«

Nem szabad azonban elfelejtenünk azt sem, hogy ebben az időben az iskola a vagyonosok és főurak kizárólagos privilégiuma volt s ennél fogva bárminő szépen hangzottak is a gyakorlati életre való nevelés elvei, azok nem valósulhattak meg éppen a fenti okok miatt a gyakorlati életben, u. i. a nagy tömeg s a dolgozó milliók nem nevelkedhettek a tudomány emlőin s az ismeretek forrása előttük el volt zárva. A tudomány, műveltség azonban közös kincse az emberiségnek s éppen ezért joga van ahhoz az állam minden rendű és rangú polgárának. Ezt hirdette Komensky s így az iskola megszűnik egyes társadalmi csoportok tulajdona lenni s az a gyakorlati cél, amelyet Komensky elődei hirdettek, általánossá kezd válni. Ő a nevelést fontosság tekintetében a tanítás elé helyezi, mert amint mondá: »Vagyon, gazdagság, jólét, barát, szerencse semmit sem ér, ezek csupán életünk ékességei, az élet lényegét a nevelés, az erkölcs, az erény, és a vallás teszi.« Komensky, mint a »Jednota českých Bratov« egyház püspöke nem téveszti el a tanításban a gyakorlatias célt sem, de kihangsúlyozza a hitbeli nevelést is, amely az élet csapásai, gondjai között — amelyekből neki jócskán kijutott — erőt ad, vigaszt nyújt. Ez a vallásos hangulat vonul végig Franke, a pietizmus képviselőjének pedagógiáján is, aki az erkölcs, a jellem, az erény, a szeretet és az ezekből kifolyó jócselekedetek egyedüli kútforrásául a hitet jelöli meg. »Egy szemernyi élő hit többet ér, mint a tisztán históriai

tudásnak egy mázsája« és »Egy csepp valódi szeretet többre becsülendő, mint az összes titkok tudásának egész tengere«.

Ne gondoljuk azonban, hogy ez a nevelési irány a középkori pedagógia ismétlődését akarja jelenteni. Nem! Az egyházas irány mellett ott van a gyakorlati cél is, hiszen az életre nevelésnek ma is célja az erkölcsös jellem kialakulása, csupán az eszközök tekintetében történt némi eltolódás, amennyiben ők az erkölcsös jellem kialakulásának eszközeül a vallást jelölték meg, amíg ma e mellett ugyanezt a szerepet a polgári nevelés-tan is betölti, hogy vállvetve munkálkodjanak az erkölcsös jellem kialakításán.

A legújabb kor fő pedagógiai irányelve a tanítás szabadsága, amely elv a kor szabadságra és önállóságra való törekvésének a folyománya. Az új iránnyal szemben némely konzervatív pedagógiai körök, annak szociális íze miatt, de a neveléstudományban saját hegemoniájuk megvédése érdekében is érthető ellenszenvvel viseltek. Az új pedagógiai irány maradék nélkül meg szeretné oldani a gyakorlati életre való nevelés problémáját és a nevelésben úgy Kautský, mint Dávid Edvárd a szellemi és fizikai munka összhangzatos kifejlesztését kívánják. A gyermek végezzen mindennemű, de főképpen gazdasági munkát, mert a természetben való gyakori forgolódás és munkálkodás a legjobb nevelő, amely a szellemi munka mellett megacélozza a testet, megsokszorozza a testi erőt és megerősíti az akaratot, hogy az ember az életben felmerülő akadályok előtt meg ne torpanjon. A neveléstudománynak ez a gyakorlatias iránya termelte ki e kor másik irányelvét, amely a gyakorlati életre való nevelés koronáját jelenti, az u. n. »Cselekvő iskola«, vagy »Munkaiskola« megalapozását. Egy ilyen munkaiskola életébe enged bepillantást Veszely: »A modern pedagógia útjain: c. munkájában, ahol a kísérleti iskola egy mindentől független önkormányzati egységet alkot, amelynek elnöke az igazgató, miniszterei a tanárok, képviselői és tagjai az intézet növendékei. Itt nincsenek tankönyvek, órarend, notesz és egyéb középkori emlékei a pedagógiának, de van szeretet, van szív, van egy kicsiny világ, egy miniatűr »Élet«, amelyben egyedüli úr a »MUNKA«. A növendékek egyéni tehetségeik szerint különülnek el, ahol a csoport vezetője, a tanár látja el a kicsiny állam polgárait megfelelő utasításokkal. Egyik a fa-, másik a vasmunkákkal foglalatосkodik, vagy zene, költészet, irodalom és egyéb művészet iránt mutat érdeklődést, némelyek a gazdasági életben szorgoskodnak. A mai értelemben vett vallásitanítás ott nincs, de amikor a munka hevében elfáradva megpihennek valamelyik csobogó patak partján, vagy zöldelő domboldalon, amikor a leszálló nap búcsúsugaraival megaranyozzák a tájat s az alkonyatban fölhangzik az estéli harangszó lágyan, álombanringatón, ebben a természet szépsége által felajzott lelkihangulatban elmondanak egy-egy bibliai történetet, fölhangzik ajkukról a zsoltár és kiegyensúlyozott érzésekkel, nyugodt lelkiismerettel térnek nyugovóra.

A »Munkaiskolának« az életre való nevelés mellett még egy másik, eléggé nem hangsúlyozható feladata is van. Ez pedig a tehetségek felismerése és különnevelése. Az individuális pedagógia már a görög neveléstudománynak egyik sarktétele volt, mert ennek segítségével a tehetségek felismerhetők lettek s később ezekből kerültek ki az állam és a társadalom vezéregyéniségei. Mindnyájau tudhatjuk, hogy hány és hány tehetséget fedez fel az iskola, akik azután az állam és a társadalom részére elvesznek, mivel nincs anyagi lehetőség ahhoz, hogy magukat tovább képezhessék, viszont a mai társadalmi berendezkedés nem nyújt módot arra, hogy ezek a felfedezett tehetségek képességeiket az állam hasznára fordíthassák s így az elásott talentum marad. Mondják, hogy a tehetség kitor még a föld alól is. Nem hiszem! A sziklás talajba vetett mag kikel ugyan, de milyen csenevész, mily silány lészen! Azonképen a gondviselés által elhintett mag, a tehetség is csak megfelelő környezetben fejlődik és virul ki teljes szépségében. Ha azonban a szegénység és nyomorúság sziklánál nehezebb terhe nyomja, semmivé lesz és nem éri el az átlagember szellemi magasságát sem. Konkrét példa erre Masaryk Tamás élete, akiből lett volna egy jó kovácsmester, talán a falu bölcse, tanácsadója, de semmiképpen nem lett volna egy nép megváltója, világra szóló bölcs, ha történetesen tanítója nem ad Masaryknak impulzust a továbbtanulásra, ha szüleit folytonosan nem figyelmezteti, csaknem kényszeríti a gyermek tovább taníttatására, ha Masaryk oly életviszonyok közé nem kerül, ahol ragyogó képességeinek kifejlesztésére megfelelő talaj adódott. Ezekből nyilvánvaló, hogy a gyakorlati életre való nevelésnek igen fontos feladata lenne a tehetségek felfedezése s azoknak elindítása azon az úton, amelyen ezek a tehetségek érvényesülnének.

»Legyen tanításunk életnevelő«, így hangzik a téma. Tehát mi is az életre nevelés? Semmi egyéb, mint az akaratnak helyes irányba való nevelése. Akaratunk szabad, ami azonban nem jelentik azt, hogy mindent cselekedhetek, amit éppen pillanatnyilag jónak látok, hanem azt, hogy akaratunk s ennek folyamánya a cselekvés összhangban álljon a fennálló társadalmi renddel és fővrényekkel. S mikor van az akarat nevelése befejezve? Ha az akarat engedelmeskedik az értelemnek, vagyis, ha kellő megfontolás után helyes ítéletet tudunk alkotni a dolgok lényegéről. Ebben az esetben elértük az ideális lelkiponstrukciójú embert, aki nem engedi, hogy a szenvedélyek urrá legyenek rajta, nem engedi, hogy azok elnyomják az ész szavát. Végeredményben a gyakorlati életre való nevelés nem egyéb, mint az erkölcsös jellem kialakítása az emberben. Olyan egyedek kitermelése szükséges tehát, amelyekben az erkölcsös jellem sajátosságai: a békeszerzetet, jólelkűség nyíltszívűség vallásosság, áldozatkészség megtalálhatók.

Befejezésül vonjunk párhuzamot a jelen és a múlt pedagógiája között. Amint láthattuk is, az Ó- és Középkorban inkább az elméleti tudásra fektetik a fősúlyt s csak elvétve jut szerep-

hez a gyakorlati életre való nevelés, mint pedagógiai elv. Az Új-korban a Bacon-féle realizmus már a gyakorlati életre való nevelés előhírnöke s ettől kezdve a gyakorlati cél mindinkább kidomborodik, míg a jelen kor kísérleti munkaiskolájában éri el kulminációs pontját. Szándékosan hangsúlyoztam a munkaiskola kísérleti jellegét, mert sajnosan kell megállapítanunk, hogy korunkban is a jelszók uralkodnak, csak a hangos frázisok azok, amelyek hirdetik az életre való nevelés szükségességét minden gyakorlati tartalom nélkül úgy, hogy a múlt és a jelen pedagógiája között alig lehet valami különbséget találni. Nézzük csak az iskolák különféleségét, amelyek valóságos kínai fallal bástyázzák el magukat, nehogy a növendék, hajlamait felismerve a neki legjobban megfelelő életpályára képezthesse ki magát. A középiskolák tanítási rendszere száraz, élettelen és érdektelen. Nézzük csak a tekintélytisztlet elvét, amelyet az Új-kor végleg elvetett és megszüntetett. Ma is igaz és helyes mindig a felettes hatóság rendelete és ellenkezzék az bármennyire is a modern pedagógia elveivel, a felettes hatóság tekintélytisztletének elve elhallgattat minden jóindulatú kritikát és a vélemény szabad kinyilvánítását. Végül, ha a társadalom mai berendezését tekintjük, szomorúan kell tapasztalnunk azt, hogy nincs megadva annak a lehetősége, hogy az életre való nevelés a gyakorlatba is átvihető legyen. Addig, amíg az államhatalom nem tekinti az iskolák ügyét az állam létérdekének, amíg (specieliter nálunk) az iskolák különféle jellegűek lesznek, amíg az összes iskolák egységes felszereléséről nem történik intézkedés, addig egységes, tehát teljesen azonos irányú munkáról sem lehet szó! Nem mondom, Kőztársaságunkban vannak a modern kor követelményeinek teljesen megfelelő iskolák, ahol a gyakorlati életre való nevelése nem csupán papíron, de való életben is megvan, ahol az elképzelhető rend, csín, higiénia feltalálható, de itt Szlovénzkón, ahol az iskolák 90%-a elhanyagolt, rozszant viskó, amelynek tetején becsurog az eső és amelyről lehull a vakolat, ahol (a még sok helyütt osztatlan iskolákban) 80—100 gyermek között verítékezik az idealizmustól fűtött tanító, ott a gyakorlati életre való nevelésről kevés szó eshetik. Adjanak módot, teremtsenek olyan alkalmas viszonyokat, amelyek között a tanító képességeit, a gyakorlati életre való nevelést illetőleg teljes egészében hasznosítani tudná, adjanak jogokat a tanítók-nak, rendelkezési jogkört, mert ha az igazgató a kúrátor tudta, beleegyezése és engedélye nélkül egy seprőt, egy kg. meszet sem vehet, miképen építhetné ki a vezetése alatt álló iskolát a munka iskolájává úgy, hogy az valóban előcsarnoka legyen a való életnek?

A világ arculatát megváltoztatni a tanítók, nevelők, pedagógusok hivatottak. Ez a munka tehát egyrészt a kormányzat, a mindenkori hatalom jóindulatú támogatásával könnyíthető és gyorsítható meg, másrészt azonban a tanítószegénykedés ernyedetlen munkája és egy közös cél felé való törekedése kell ahhoz, hogy ezt az elvet: »Legyen tanításunk életre nevelő« megvalósíthassuk.

A tanítóságban van erő ahhoz, hogy ezt a nagyszerű feladatot megvalósítsa, hogy ezt az évezredek célját elérje s el is éri akkor, ha minden mellékkörülménytől függetlenül, acélos kitartással menetel a cél felé s ha eléri azt, ez lesz a legszebb örökség, amit az utókornak megörzés végett átadhat.

A nemi felvilágosítás kérdésehez.

Kónya József.

Schlosz Lajos kartársam

nyílt levelére kívánok felelni. Köszönöm szíves sorait, amelyek nem annyira nekem, hanem inkább az összes néptanítóknak szólottak. Szívhez szóló, kedves, realizmusában is romantikus története irányelvül szolgálhat azoknak, akiket egy kutató gyermekember azzal a kérdéssel lep meg, hogy — hogyan jöttünk a világra?

Ha ez önálló probléma lenne, sohasem született volna meg a gólyamese. A gólyamese születésének okát abban látom, hogy a gyermek *tovább kérdez*. Az okozat az okra is kíváncsi. Ez aztán a fogas kérdés! De ezt is el lehet intézni, ha a szükséges előfeltételek megvannak. Ezek pedig

1. a szigorú négyszemközliség,
2. a feltétlen bizalom,
3. a felvilágosító részéről szigorú komolyság,
4. az egyneműség,
5. alkalmas pszichológiai állapot a kérdezősködő részéről.

Schlosz Lajos történetében ezek az előfeltételek megvannak. Én talán az apa helyzetében nemcsak a megtestesülés, de a fogantatás titkát is elárultam volna olyan ideális adottságok között, — ha a fiam kérdezett volna. Ha nem kérdez tovább, még nem probléma előtte. Viszont, ha kérdez, inkább én, az atya világosítom fel kellő komolysággal, semhogy valamelyik vásott barátjától kapjon »felvilágosítást«.

Ez nem újdonság. Minden intelligens, némi pedagógiai érzéssel bíró szülő eddig is ezt csinálta. Alszenteskedőnek, ál-puritánnak nem szabad lennünk. Ez struccpolitika. Sőt! Ha a gyermek nem kérdez, mert bizalmatlan szülőjével szemben, a szülő kezdeményezze a megoldást. Mikor? Akkor, amikor a gyermeknél fellépnek azok a bizonyos fiziológiai változások, amelyek a fiúknál (moduláció) és leányoknál egyaránt külsőleg is megnyilvánulnak. Ekkor már nincs helye a gólyamesének. De addig nyugodtan várhat a szülő, mert a gyermeke nincs veszélyben.

A nemi felvilágosítás kérdése pedagógiai probléma. Nézetem szerint azonban ezt nem nekünk kell elintéznünk, hanem el kell intéztetnünk. A szülői értekezleteken hívjuk fel a szülőök figyelmét arra, hogy a fanosodás idejében feltétlenül világosítsák fel gyermekeiket. Hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy

vétkeznek a saját vérük ellen, ha tájékoztatlanságukban a nemi élet posványába merülnek a gyermekeik. Aztán az az anya majd fogja tudni, hogy a leányát 12, vagy pedig 15 éves korában kell-e felvilágosítani. A szülőket kell felvilágosítani, nem a tanulókat, — ez az én véleményem.

Ne legyünk erőszakosak! Az iskola úgy született meg, hogy a szülő nem ért rá a gyermekét tanítani. Ezt a munkakört azonban nem bízta az iskolára. Vagy igen? Ugyan kartársaim, ott vannak a szülői egyesületek! Vessétek fel ezt a kérdést! Kérjétek a szülőktől engedélyt arra, hogy egy nyilvános *koedukációs* iskolában fesszegessétek a gólyamesét! Tudom, hogy ehhez egyetlen szülő sem adná beleegyezését.

Vagy csak egy helyzetbe képzeljétek magatokat. Mit szólnátok volna hozzá, ha a ti leánykátok is abba a gimnáziumba járt volna, ahol a negyedik osztályban a tanár arról beszélt *fiúk előtt*, hogy — hogyan lesz a gyermek? Sőt arról is, hogy hogyan kell megakadályozni, hogy ne hemzsegenek a gyermekek az uccán, mint a hangyák a hangyabolyban?

Ezt a kérdést nem mint néptanítókhhoz, hanem mint szülőkhez intéztem Hozzátok. Amikor esetleg egyetlen kislányotok, legnagyobb kincsetek lelki tisztaságáról van szó. Azt hiszem, úgy cselekednétek, mint az az ateista és megátalkodott szabad szerelem-hirdető, akit megkérdeztek, hogy miért adta, elveivel ellenkezőleg, zárdái nevelésre a leányát.

— Ja, barátom, az más.

Tehát, ha mindenáron iskolai problémává akarjuk erőszakolni a nemi felvilágosítás kérdését, gondoljuk meg, hogy minden gyermek egy aggódó édesanyának vagy erkölcsös apának: — »ja, barátom, az más« ...

A nemi felvilágosítást, mint *iskolai* problémát, csak 100%-osan lehet megoldani. 99,5%-os megoldás rossz. Miután e kérdés tárgyalásához szükséges 5 előfeltétel közül 3—4 az adott körülmények szerint bizonyosan hiányzik, én megoldhatatlannak tartom az egész problémát. Ezért a megoldáson nem is töröm a fejemet, de a »megoldások« hibás oldalaira mindenkör fel fogom hívni a figyelmet.

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u.15

NYELV, IRODALOM

Képek a magyar köznyelvben

Bohner Jákó ny. főg. igazgató.

A nyelv tele van képekkel. Képek nélkül nem is tudnánk beszélni, az az nyelvünk jobbára képesbeszéd. Minél gazdagabb egy nyelv képekben, annál színesebb. Egy nyelv képeiben fejeződik ki sajátos szépsége, geniusza. A magyar nyelv, mint keletről származó nép nyelve, különösen gazdag képekben. Ezek a képek rendszeren metaforák — összevont hasonlatok.

Igen sok képpel gazdagították a magyar nyelvet a XVI. és XVII. századból fennmaradt szólások-mondások. Ezek a szólások-mondások ma is forgalomban vannak még, bár soknak eredeti jelentését már nem is érzük, sok pedig érzelmi módosulást, értelmi átruházást is szenvedett. Ezek a szólások-mondások a XVI. és XVII. századi közélet minden köréből véve maradtak ránk. A paraszti élet, az ipar (céhek), a kereskedelem, vadászat, halászat, a népszokások, a boszorkányhit, a katonai- és tábori élet, a városi élet, rovás, számvetés, csillagjósolás, szerencsejáték, az egyházi élet, a törvénykezés, és egyéb emlékek tömredék szólást-mondást, képet örökítettek át reánk.

Ezeket a szólásokat-mondásokat dr. Kertész dolgozta föl egy, a tudományos akadémia által jutalmazott pályaműben. De mivel ennek a műnek a beszerzése a jelen mostoha viszonyok közt nem mindenkinek áll módjában, nem láttam érdektelennek, hogy a magyar közönség szórakoztatására és okulására a magyar szólások-mondások gazdag tárházából sorozatos szemelvényeket közöljek.

Lássunk már most néhány példát azokból a mult századokból ránk maradt képekből:

1. Érdekes a *remek*-szó értelmi módosulása. A *remek*-szó eredetileg darabot jelentett. Régi nyelvemlékeinkben találkozunk ilyen kitételrel: *remek kenyér*, ami annyit jelentett, mint darab kenyér. A népnyelv *ködökremek*nek hívja az ökor szegények egy részét. A céhek nyelvében a *remek*-szó jelentésszűküléssel a német »Maisterstück« (opus magisterii) analogiájára mint mesterremek kerül. A mesterremek jelenthette azt az ipari készítményt vagy teljesítményt, melyet a legénynek mesterré avatása előtt készítenie és a céhnek bemutatni kellett.

Fölemlítjük, hogy a mesterré avatandó igyekezett tudásának, ügyességének legjavát, a legjobbat, legtökéletesebbet a céhnek bemutatni. A XVI. és XVII. században a mesterremek-szónak még az első feléhez tapadt a legjobbnak, a tökéletesnek szóval: a mesterinek a fogalma, de a XVIII. században ez a fogalom már a *remek*-szóra kezdett átruházódni, sőt a mester-szó lassan le is kopott, úgy hogy a mesterré avatandó most már csak remeket készített, azaz remekelt. A *remek*-szó tehát, mely

azelőtt darabot jelentett, most már a maga nemében a legjobbat, legtekélyesebbet, elsőrendűt jelenti.

2. Hogy a céheknél maradjunk, érdekes a *kontár* és *himpel-lér* szókkal is foglalkoznunk: Azokat az iparosokat, akik nem tartoztak valamelyik céhhez, kontároknak, himpelléreknek nevezték. A kontár szó ma azt jelenti, hogy az illető, akire ezt a jelzőt alkalmazzák, nem érti a dolgát, mesterségét, a himpellér-szó pedig ma hitvány, megbízhatatlan emberre alkalmazzuk. A kontároknak, himpelléreknek csak egyes, kivételes vásárokon volt szabad kirakodniok, ezeket *szabad vásároknak*, sokadalma-knak hívták. A Hajdúságban még ma is »szabadság«-nak hívják a nagyvásárt. Aztán meg nem volt szabad kora reggel kirakodniok, hanem csak délelőtt 9—10 óra körül, mikor aztán örömmel kiálthattak föl, hogy »most már szabad a vásár«, ami ma azt jelenti, hogy most már szabadon tehetünk, amit akarunk, szabadon mulathatunk. Az ilyen szegényebb iparosok gyakran egy gyékényre rakodtak ki, azaz »egy gyékényen árultak«. Ez a szólás-mondás ma azt jelenti, hogy egyfajta, hasonló gondolkozású, célú. Érdekes, hogy ennek az egyfajtaságnak hányféle képváltozata van a magyar nyelvben: a »hason szőrű«, »egy fából faragott«, »egy bordába szőt«, »egy sütelből való«, »egy gyékényen árulnak«, »egy hajóban eveznek«, »egy követ fújnak«-féle szólások-mondások mind hasonló értelműek.

A vásárokon gyakran megesett az is, hogy a vásári fölügyelők a rossz portékát áruló csaló iparos és kereskedő *alól kirántották a gyékényt* és áruját sárba hányták. Ennek a szólás-mondásnak ma az az értelme, hogy valakit tönkre, lehetetlenné tenni.

3. *Körmére ég a dolog*, azaz sietős a dolga. Ennek a szólás-mondásnak a képe a klastromi életből van véve. A barátok hajnali ájtatosságukhoz viasztekerceset fontak hüvelykujjukra, hogy jobban olvashassák a zsolozsmákat. Néha-néha megesett, hogy gyorsabban kellett azokat lepergetni, hogy a körmükre ne égjen a viaszgyertya.

4. »*Elviszi a lépést*«, »*Elhordja az irháját*«, »*Már csak hült helyét leli*«, »*Most már bottal ütheted a nyomát*«. Ez a négy szólás-mondás azt jelenti, hogy sietve elmenekült, eliszkölt, már nincs itt, elment, eltűnt. Mind a négy kép a vadászat köréből van véve. Az első kép a lépre ragadt vergődő madár ijedt menekülése a lépvezzővel együtt; a második képben az irhás vad a jóelőre megszimatolt vadász elől menti féltett irháját, melyre a vadász foga vásik; a harmadik kép a szokott vackából menekülő vad üres, hült helye; a negyedik kép a vadat bottal fölverő hajtók elől menekülő vad.

5. »*Nem akar kötélnek állani*«, »*Nem adja be a derekát*«. A két szólás-mondás azt jelenti, hogy nem enged, nem tágít, nem engedelmeskedik, nem alkalmazkodik. Mind a két kép a paraszti életből van véve és arra vonatkozik, hogy mikor a csikó-lóra kötőféket akarnak vetni, vagy azt nyereg alá törni, ugyan-csak rág-kapál, ellenkezik, kering-forog, bakkhátat csinál.

FÓRUM

Levél a szerkesztőhöz

Kónya József kartársunk az alábbi sorok közlését kérte:

»A szlovenszkói magyar tanítóság közös akaratából megszületendő Magyar Nevelés irányja és a nemi felvilágosítás kérdése körül dr. Szerényi Ferdinánd és köztem kifejlődött vita dr. Szerényi legutóbbi írásával olyan vágányra jutott, amely már nem kíván több nyomdafestéket.

Hasonló ingerült hangnemben felelni nem tartom sem az üggyhöz, sem dr. Szerényihez, sem hozzám méltónak.

Higgadságomat el nem veszítve, mindenkire kötelező stílusban kijelentem azonban, hogy tárgyilagos kritikám nem személyeci, ahnem irányt bírált. Dr. Szerényi személyét nem én, hanem önmaga vonta a vitába. Legutóbbi személyeskedő vádai magukban hordják a feleletet, s annak elbírálását, hogy azokat egyáltalán lehet-e és milyen értelemben, kartársaimra bízom. Itéljenek ők! Írásaim esetleges újabb elolvasásával ezt mindenki könnyen megteheti.

Több mondanivalóm nincs.

Kőhid-Gyarmat, 1932. december 18.

Kónya József.

NB. Dr. Szerényi második levelére idézetem miatt kénytelen vagyok reagálni és köszönöm, hogy felvilágosított bennünket: még meg nem látogatottakat. Így világosan látunk. Tudományos munkálkodásában szívesen segítjük adataik közlésével. (Ezt legtöbbszörünk készséggel megtette volna egyszerű hírlapi felhívásra is.) Hogy aztán a magyar tanítók képes almanachját megrendeljük-e, mindenkinek privát ügye.

De dr. Szerényinek meg kell bocsátania, ha eddig valaki tévedett, vagy meggyanusított. Sötétben a száradni kitett inget is kisértetnek vélhetjük. A tanítást megzavaró ügynök bizonyosan nem a tudományos munkát hangsúlyozta ki, hanem a megrendelést. Ha akciójának megkezdése előtt tette volna mostani nyilatkozatát, elejét vette volna minden találgatásnak.

Amennyiben ennek »kitálatása« hiba volt, úgy szívesen viselem a bélyeget. Szent meggyőződése, hogy sok kartársam hálás érte. 280.— Ké ebben a fizetésleszállításos világban édes mindnyájunknak nagy összeg, mert bizony sokan vagyunk, akinek »a felesége 10 éves téli kabátban jár.« Így lett ebből a vállalkozásból mindnyájunkat anyagilag érdeklő közügy. *K. J.*

Kisebbségi tanítók

Ludimagister

A Magyar Tanító december 15. számában Szepesi Gyula kartárs a hivatalos nyelv tanításáról mondja el tapasztalatait s az ezek alapján levezetett nézetét a helyes módszerről s

ezenközben némi rezignációval állapítja meg, hogy az öreg munkája már csak azért sem lehet kifogástalan és teljes értékű, mert maguk sem bírják azt a nyelvet, amelyet tanítanak, mert maguk sem bírják azt a nyelvet, amelyet tanítanak kell s tényleg tanítanak is. Végeredményben is oda konkludál, hogy jó-jó, megyünk mi szívesen az útból, csak engedjenek tisztességgel eltűnni a balfeneken s ne süssék ránk a hasznavehetetlenség bélyegét. (Ezt Szepesi Gyula kartársunk nem egészen így írta! Szerk.)

Hogy egy nyelvet tökéletesen beszéljünk, ahhoz a népiskola kerete minden vonatkozásában szűk. Előrebocsátva azt, hogy a nyelv, mint élő szervezet, fejlődés címén állandó változásnak van alávetve, leszögezzük azt a tényt, hogy a legkiválóbb férfiak is sokszor nagyon belegázoltak a helyesírás virágoskertjébe s hogy névet is említsek: a szótáríró és egyetemi tanár Duden nem röstelli bevallani, hogy valahányszor leül írni, mindig kéznél tartja Dudent, vagyis a saját szótárát.

Pedagógiáról beszélünk s így nem kell félnünk, hogy fejtegetéseink mögött lappangó politikát sejtene, mondjuk meg hát nyíltan, nekünk egy második nyelvnek a tanítása nem újdonság, hiszen több-kevesebb igyekezettel, kisebb-nagyobb eredménnyel s az erős akaratuakat jellemző kitartással a tornyosuló akadályok láttára mi már működtünk e téren s ezt nincs okunk sem letagadni, sem szégyenlenni. A kötelesség minden körülmények közt kötelesség marad s ismerjük el, ilyen ok miatt még nem is büntettek meg senkit, mert aki a múltban dolgozott, a jövőben sem fog elmaradni.

Hogy az államnyelv tanítására nézve eddig még nem jelent meg kimerítő rendelkezés, az bizonyítja azt az óvatosságot, amelylyel ezt a kérdést kezelik, hiszen a Morván túl ezt a problémát ily alakban nem ismerték s Szlovenszkon 50 évi munkának csekély eredményét, néhol teljes sikertelenségét elég világosan láthatják. A múlt hibáinak megismerése és a jövőben elkerülése lehet kizárólag a helyes útmutató.

A kérdés történeténél csak áll. iskolát fogunk említeni, mert ezeknek kifejezetten nyelvterjesztés volt a hivatásuk. Ezek elhelyezésére nézve két, merőben ellentétes vélemény küzdött az érvényesülésért. Az egyik nagyobb idegennyelvű népesség közé tervezte, egy nyelvet beszélő tanítóval, aki teljes számkivetésben, ellenséges környezetben élte le örömtelen, sívár életét. Ambíció? elismerés? eredmény? egyenlő a nullával. De a tanfelügyelői jelentések áradozva említették, mily lelkesen éneklük a Himnuszt, különösen a háború alatt. A nyelvterjesztésnek ezt a módját nyugodtan mellőzhetjük, mert a tanuló 6 év után tudott néhány beszajkózott mondatot, az életre szükséges egyéb hasznos ismeretekben azonban teljesen járatlan volt, kárba vesztelt tanítónak, és tanulóknak erre fordított minden fáradozása.

A másik frakció a nyelvhatár szélére kívánta az áll. iskolát helyezni, ahol a lakosság kétnyelvűsége természetes következménye a kölcsönös érintkezésnek s itt az iskola csak ápolja és

őregbiti a lelkekben már meglévő kívánságot. Az iskola munkája iránti érdeklődést a szülői ház részéről ily körülmények közt megértjük s így születik meg az eredményes munkálkodáshoz szükséges harmónia.

Megemlítettük az államnyelv tanítására vonatkozó végleges és kimerülő rendelet hiányát s ezt megértettük, mint az óvatos fejlődés jelenségét, de ezzel szoros összefüggésben van a felügyelet részéről támasztott követelmények különböző mértéke. És ez teljesen egyéni felfogás dolga, de hogy ez bizonyos határok közt maradjon, ahhoz kell éles megfigyelése és felismerése az iskola munkáját előmozdító vagy hátráltató körülményeknek és igazságos megbírálása annak, mennyi ebből a tanító számlájára írható eredmény. Kiemelendő még, hogy a felügyelet gyakorlása ne legyen magasabb ambíciók kielégítésére szolgáló terület, mert akkor lehetetlen eredmények forszírozásával az ellenkezőt fogja elérni. Személyes tapasztalattal is illusztrálhatom véleményemet. Járásunkban az a rémhír terjedt el, hogy az új főnök tanterv és foglalkozási napló mellőzésével kisebbségi iskolákban maga jelöli meg az olvasmányt: olvasnak, lefordítják anyanyelvükre, nyelvtan, ragozás stb. Kedves kolléga, lúdbőrös lett, mikor ezt most olvassa? Sohase ijedjen meg, minden jól végződött, és nem is volt ő emberevő, ellenkezőleg azok közé számítlom, akiknek nagyon sokat köszönhettem s velem együtt mindazok, akik bármely ügyben hozzáfordultak.

Már most hová tegyük az idősebb kollégát, aki nem bírja az államnyelvet? Nagyobb területű kisebbség közt, ahol az iskolán kívül nincs alkalom a nyelvismeret hasznosítására, az olvasás és fordítás, kiegészítve egy kevés nyelvtannal nagyon is elég. És ha a tanító másnap el is felejtí, amit tegnap tanított, a gyermek tovább emlékezetében tartja. Illusztrálok. Tanfelügyelői látogatás vége, rakosgatok az asztalnál s nem veszem észre, hogy a főnök kérdi az osztálytól, ki tud szlovákul? Figyelmeztetésre rémülve látom, hogy 3 helyett négyen állnak, sietek is ezt kiigazítani, mire a főnök kérdezi: és kitől tanultál te szlovákul? Majd hanyattvágódtam: od pána učiteľa. Kézze-lábbal védekeztem ez ellen, de úgy vettem észre, a főnök nekem hitt, ami nagyon megnyugtató. Attól félttem, jövőre felszórólják a penzumomat. Pedig most utólag bevallhatom, az a kislány valószínűleg tőlem tanulta azt, amivel oly önérzetesen dicsekedett. Lásd a fenti magyarázatot.

Az ú. n. öregek pedig ne kisebbsítsék önmagukat, erre igazán nincs okuk s ezt illetékes helyről jött bírálatok alapján állíthatjuk.

Kartársnők! Kartársak! Küldjétek be a kulturális munkásságotokról szóló kimutatást Ocsovay Imre, losonci kartársunk címére! A kérdőívek beküldésének határideje január 5. A statisztikából ne maradjon ki senki!

EGYESÜLETI ÉLET

Visszatekintés

Somogyi.

Az utolsó pergőtűz után, amikor beszáradt a magyar vér utolsó harmatcseppje is a szuronyok hegyén s az utolsó ujjak is elnémult örökre, megszakadt izmokkal vánszorogtunk vissza a béke poros országútján, mint szürke vándorok. Szemünk bizonytalanul révedezett a bizonytalan messzeségbe s lábunk tántorogva rogyadozott a történelmi idők súlya alatt. Mintha mindenkiől és mindentől elszakadtunk volna, akit és amit szerettünk. Szomorúak és bánatosak voltunk, mint az akkori novemberi alkonyatban hulldogáló sárga falevelek, — szürke emberek, szürke porban. A lövészárók víziói bizonytalanná tették öntudatunk, s a velünk együtt szenvedő bajtársakal ke-reste önfeledt pillanatunk s álmainkat megzavarta az ellenség mozdulatait figyelő, harcoló idegzetünk. Múltak a hónapok, s a mindennapi robot kezdte kitörölni a ködlő képeket emlé-kezetünkéből, míg végre az élet dübörgő zenéje elkergette a ránk nehezedő árnyakat s bár új barázdákat szántott homlo-kunkra, de új utakat is mutatott, ahol már nem megállni, hanem a port lerázva s a lecsüggedő fejet felemelve, a teppedt izmokat újra megfeszítve, neki kellett vágni a hosszú és bizony-talan útnak.

Összejöttünk, az országút egykor csüggedt, poros vándorai s gyermeteg reménykedéssel akartunk kezdeni valamit, ami az új élet terhes idején könnyebbé teszi nekünk és mindnyá-junknak a sorsváltozást. Egy ilyen hívő s az ellenségtől meg-tépett, véres köpönyegben reménykedni megtanult kis csapat lelkéből született meg ez a lap, a »Magyar Tanító.«

Magyar Tanító! Egy évtizednek előtte csak alig pislogó mécses voltál s gyenge fényed nem hatolhatott le a sötét tárna fenekére, ahol a kincsek, az önmagukban rejlő ősi kincsek elha-nyagolva szunnyadoztak. Pislogó mécsesedhez szabott volt sze-gényes ruhád s bár hangod csak lelkünk gyenge juvalma volt, mégis szerettünk. Körülötted sírt a sok panasz s körülötted lelkendezett az öröm, ha néha reményteljesebben kell fel a Nap. Sötét éjszakában tapogatódtál s magad se tudtad, merre s hová. Csak törted az utat, mint nyomtatáskor a kiszolgált deres, mely csak úgy szokásból jön-megy, mintha semmi célja se volna. S ez a nyomtatás ültörés volt, mert elindulást jelentett, biztató hitel és reményt adott a tétovázóknak. Bármerre nyire nyomott a gond, nem tetted le még a kilátástalannak látszó harc előtt sem indokolatlan csüggedéssel jegyvereidet.

Ezért szerettelek a silány ruhában is, melyet azóta még jobban megtépett a kultúra küzdelmes lövészárók-élete. S most,

amikor a hulldogáló csillagos hópelyheken át látom a béke országútjának járadt vándorait visszatértükben, a rájuk leskelődő károgó varjak között, — magamhoz ölelem őket, — mert ők voltak azok, akiknek lelkéből először szólaltál meg »Magyar Tanító.«

*

Most új köntösödben folytasd bátran évlizedes úlad. Legyen akaratom bátor s a kezdeményezéshez teltre kész. Az irányváltáshoz legyen szilárd erkölcsi öntudatod s céled eléréséhez legyen csüggedést nem ismerő kitartásod, mint volt egykor az orosz puszták és doberdói poklok vándorainak. Munkád értékét és jelentőségét megsokszorozzák megpróbáltatásaink küzdelmes napjai. Csak az örök források tartalmából meríts, hogy munkád ne legyen elmúló kód, mely szétfoszlik, ha előbúvik az első napsugár, hanem legyen az a mindenek felett álló beteljesülés.

Egyesítsd magad körül mindazokat, akiknek a magyar kultúra hivatásbeli teljesítése nem teher, de nemzeti és emberi szent kötelesség. Nyujts teret minden őszinte törekvésnek, mely kultúránk megtartását és továbbfejlesztését igazán akarja.

*

S akkor újra látom az »országút« szürke vándorait, amint az élet fájó terhei alatt görnyedezve lassan elvonulnak előttem és mosolyognak.

A Bratislava III. magyar tanítómegye közgyűlése

Jegyzőkönyv

felvételét Bratislavában, 1932. évi december hó 7-én, a »Bratislava III. magyar tanító megye« tanítóságának őszi közgyűlésén.

Jelen voltak: Gašparik Ignác áll. tanfelügyelő, Kovács Alajos orsz. elnök és kevés kivétellel a megye magyar tanítói.

Pontban 11 órakor felhangzik az elnök, Bauer Ferenc szava, »Buda halála« kezdő soráival:

Hullalja levelét az idő vén fája,

Terítve vastag rétegben alája.

Én az avart jártam...

Ennek az évnek levélhullató őszen mi is avart jártunk; avart, melynek fedő levelei is, de régen hullottak, mert törzse is már félszázada leomlott, megszűnvn virágzani, gyümölcsöt teremni, levelet hullatni. Pedig de szép virágai voltak és azoknál a leveleknél de sokszor »tünődve megálltunk«, mert oly szép volt, amit rajtok »írva találtunk«. Október 22-én egy pillanatra hangosabban dobbant meg minden magyar szív és a lélek visszaszállott a múltba, hogy felidézze emlékezetébe mindazon gyönyörűségeket, amiket ez az ötven éve utolsót dobbant szív életében nemcsak kortársainak, de az örökös magyar jövőnelj nyujtott.

...mikor azazért, hogy a fűszereket meggyulladtat a magyar nyelv neccessen legyen az egy nyelvűek mindössze díszleteit adjanak, mert csak megérte szorgalmazni megvesselt kultúráink között igen sokat megvalósítottunk. Amikor azután... a fű nem világít s kezdi hunyorgatni haragos szemmel... ilyenkor felvesszük előttünk Arany János alakját: Toldi kánuos kezűk legfőbb ideálja, kinek eszelekedetei hányszor tanúságra esőfoltok és aki megtanított minket mindenkinél jobban az éle szerelmé. És a van Toldi, ki önmagának ássa sírját és akkor ismét fellobban de mi haszna, már csak a múltak embere ő, aki az újabb nemzedéknek gyertyatárgyává válik.

Jón a fia meggyilkolását megboszulni vágyó Bárci, akinek hát ki-je annak idején megborzongatta lelkünkkel és a lincelő Kund Abigél, ki csak úgy játszott a legényvel, mint macska szokott az egérről.

Együtt sirunk a fiait sirató Ráchellel, mert
»Ime, a szép tavasz kiesett az évből,
egy nemzedék holt ki az emberiségből.«

De fére a búval, vígabb képet várunk. Felvonulnak Nagyidának nagy hős vitézei, a fülemile fütttyért hajba kapó, bíró búsító Péter Péter, a tudós, kinek nagy a tudománya, de kevés a vágott dohánya, a hajszért rajongó csupaszszájú Szűcs György gazda.

De legkedvesebb nekünk a tanító Arany János, mert lelkünk vigasztalója, szívünk simogatója, bánatunk gyógvitatója. Mikor körülöttünk sokszor »sűrű sötét az éj és dühöng a déli szél«, akkor odaáll melénk és azt susogja nekünk, — hogy: »fájdalom, a boldogságnak egyik alkatrésze: és, hogy: »Nincsen olyan pusztá inség, hogy magyaráz benne a halandó egy tenyérnyi zöld virányt ne lelne«, vagy —: »majd ha látod, érzed a nyomort, melyet a becsület vállá hord, meggyőzve az erényt, az ész, míg a vétek irigységre kész, s a butának sorsa földi éden, álljon a vallás a mérlegen...« és »a szegénynek virág a kincs, a hit, tűrni és remélni megtanít.«

A hallgatóság körében méla csend, szünet...

Majd az elnök folytatja: Amidőn e helyről míg hálás köszönetet mondok felsőbb tanügyi hatóságunknak, hogy Arany emlékezetére felhívta a magyar iskolák és tanítók figyelmét, Arany szellemében és emlékezetének élve, a kedves kartársakat szívélyesen üdvözölve, a gyűlést megnyitom.

Külön üdvözlő Gašparik Ignác tanfelügyelőt, aki mindenkor nemcsak testvéri érzéssel résztvesz gyűlésünkön, hanem előadásaiival annak nívóját emeli.

Üdvözlő körünkben a szlovenszkoí magyar tanítóság édes atyját, Kovács Alajos közp. elnököt, biztosítani óhajtván őt, hogy az a fény, amely megjelenésekor szemünkben csillog, az a mosoly, mely arcunkon ragyog, szívből fakad, mert jól tudjuk, ki ő nekünk, és ki ő a szlovenszkoí magyar tanítóságnak.

A hallgatóság őszinte tapsban részesítette Bauer elnököt, szép megnyitójáért.

Hubalik Károly kartárs »a tanítói könyvkiadó szövetkezet« címmel tartotta meg előadását. Rámutat a szlovenszkoí magyar tanítóság köze céljára, a tanítók háza felépítésére. Ezt a szent célt van hivatva a tanítói könyvkiadó szövetkezet is szolgálni, azért kötelességévé

teszi minden kartársnak a támogatást. A magyar tanítók nevéhez fűződik nem egy falusi intézmény megszületése és fönntartása, akkor a magunkét is támogassuk, mert ez tisztán a mienk. Elmondja a könyvkiadó szövetkezet célját, mi mindennel foglalkozhat idővel, ha virágzásnak indul. Majd példákkal illusztrálja, vajjon rentabilis-e ezen intézmény felállítása.

Javasolja, hogy a Bratislava III. magyar tanító megye legyen magáévá az ügyet, s annak minden egyes tagja legalább egy üzletrész jegyzésével hozzájárul.

A közgyűlés a javaslatot magáévá teszi, megindul a jegyzés, s a jelenlévők összesen 100 drb. üzletrészt jegyeznek.

Míg az üzletrészjegyzések folynak, Kovács Alajos orsz. elnök megköszöni az egyesületnek az őszinte üdvözlését, megisztelve érzi magát, amikor a magyar tanítóság édesatyjának nevezi őt, s igéri, hogy tanítói szíve utolsó dobbanásáig a magyar tanítótestvérek ügyét fogja szolgálni.

Nyílt őszinteséggel tárja a közgyűlés elé a Tanítói Könyvkiadó Szövetkezet ügyét, összefogásra szólítja fel a tanítótságot, hogy a cseh, morva és szlovák tanítók után mi is megalakíthassuk szövetkezetünket, melynek tiszta jövedelme a Tanítók Háza javát szolgálná; alkossuk meg azt a kereskedelmi vállalatot, mely nem az enyéén, nem a tied, hanem a mienk.

Pataky Vilmos »A globális módszer«-ről tartott mindnyájunkat érdeklő elméleti felolvasást, mely a cselekvő iskola eszméjével van kapcsolatban.

Az értekezéssért az elnök hálás köszönetét fejezi ki.

Tanfelügyelő hozzászólása: Érdemes ezen módszerrel foglalkozni, noha sokan bizalmatlanul fogadják. Többen bevezették, majd abba hagyták, de újra megkísérelték.

Szakemberek véleménye, hogy sokáig kísérlet marad, ámbár a hozzáértők szerint 20%-kal nagyobb az eredmény a régi rendszerrel szemben.

Szlovenszón 52 tankerületből 8 tankerületbe van bevezetve, 18 iskolában. Nálunk a »Miloslava«-i áll. népiskolában.

Általában eddig az a tapasztalat, hogy csak ott alkalmazható teljes sikerrel, ahol 10—15 gyermek a tanköteles.

Ox Tamás szólal fel még e tárgyban, bemutat egy-két »tesztet«.

Tanfelügyelő javasolja, hogy a következő gyűlésen a »tesztek«-ről tartson előadást.

Ox Tamás vállalja az előadást.

Tanfelügyelő mindnyájunkat érdeklő, jóakarató figyelemztetéseket közöl a tanítótsággal, majd »Általános megfigyelések« címmel beszél korunk iskoláinak feladatairól. Beszél a munkaiskoláról, mely kész anyagot nem nyújt, hanem csak rávezet.

Ezután külön veszi az egyes tantárgyakat, azok céljáról, tanítástól és a koncentrálásáról beszél.

Elnök tanfelügyelőnek szakszerű előadásáért köszönetét fejezi ki.

Indítványok: Beadta: Tyukos Béla. — Tiltakozzék a közgyűlés dr. Szerényi Ferdinánd által bejelentett »Magyar Nevelés« című pedagógiai füzeteknek a magyar tanítótsággal közös akaratából való megjelen-

tetése ellen. Mert: e füzetek előhírnökei vallás-erkölcsi alapot nélkülöznek és kozmopolita szellemmel telítettek. Pedig a lévai közgyűlés bebizonyította, hogy a szlovenszkoói magyar tanítótság zöme vallás-erkölcsös alapon áll és nem 'szinpatizál semmiféle kozmopolita eszmékkel.

Hübsch Gyula kartárs az indítvány elvetését kéri, mint oktalant, miután a kozmopolita eszének az emberiség javát szolgálják.

Baráth András felszólalása után a közgyűlés az indítványt elfogadta.

Baráth András több fiatal kartársnak tudomására hozza, hogy minden magyar tanító köteles a Sz. Á. M. T. E-nek tagja lenni. Felolvassa az alapszabályok idevonatkozó paragrafusát, valamint a 8. §-t, mely a tagság díj megfizetésére kötelez.

Indítványozza, hogy minden iskola igazgatója öröködjék afőlött, hogy a tantestület minden egyes tagja valóban tagja legyen a Sz. Á. M. T. E-nek, s személyváltozás esetén azonnal jelentést tegyen a központnak.

Közgyűlés az indítványt elfogadja. Kmfl.

Dicskő József
jegyző.

Hitelesítők:

Bauer Ferenc
elnök.

Nagy Ferenc

Erdődy Tivadar

1932. december 31-ig a tanácsadó alapunkra befolyt összegek nyugtázása: Oszlányi Sári Farkas 30, Némelné, Varga Mária Bögölypatony 20, Molnár Zoltán Perin 30, Szendy Anna Farkas 30 Ké.

1932. december 31-ig az özvegy- Árva-segélyalapra befolyt összegek nyugtázása: Pozsonyi Városi Takarékszövetkezet komáromi fiókjára 200 Ké.

Halálozások. A napokban kaptunk hírt Angyal László, padányi ref. ig. kántortanító kartársunk haláláról, aki egészen fiatalon hagyta itt a tanítói pályát, melynek eléréséért annyit küzdött, s amelyen oly rövid ideig haladhatott. Mély megilletődéssel olvastuk egyik barátja levelét, melyben leírja az elhunyt ifjú kartárs szorgalmas és vasakarátú igyekezetét, csakhogy álma megvalósuljon, s a betegségtől fiatalon elgyötört testét a tanítói kenyér erejével új életre, további munkára edzze. Az érettség és a tanítói vizsgát betegen tette le, de buzgó kitartása nem nyerte el az óhajtott jutalmat. Az iskolában tanítványai előtt roskadt össze. Angyal László tragikus esete megrendítő, de egyben vádoló is. Intő példa a jótékonyági akciókat hirdető társadalom számára, mert Angyal László egészségét és életét föláldozva, nélkülözni volt kénytelen minden szociális támogatást. — Nyugodjék békében!

Tesmag ipolyvölgyi község 43 éven át működött ig. tanítója Stiaszny Gyula december 5-én Ipolyságon,

életének 66. évében elhunyt. A közszeretetlen álló, úgy Ipolyságon, mint Tesmagon nagy népszerűségnek és szeretetnek örvendő tanított december 6-án helyezték nyugalomra Ipolyságon. A gyászháznál Paulovics tanfelügyelő és Kollarovits László ipolyvári r. k. tanító búcsúztatták el a tankerület, illetve a község nevében, míg a sírnál Farkas István a Sz. Á. M. T. E. nevében vett búcsút a megboldogulttól. Stiaszny Gyula egész nemzedékeket nevelt fel Tesmagon s a falu népe nagy tömegben vonult fel temetésére. Kiváló munkásságát úgy egyházi főhatósága, mint az államhatalom is többször dícsérettel jutalmazta. Halálát özvegye és nagyszámú rokonsága, köztük Pathó Flóris komáromi tanító kartársunk gyászolja. Legyen áldott liszta emléke!

Kalmár Etelka, a losonci rk. elemi iskola tanítónője, életének 61. évében, december 24-én elhunyt. Temetése december 26-án volt a losonci rk. templomban. Legyen emléke áldott!

KRÓNIKA

Szepesi Gyula.

Boldog újévet kívánok édes mindnyájunknak, kedves Testvéreim! Istennek hozzánk való jókedvéből az újévet megértük ismét, »nem vittek el bű, kor, bajok«. Amidőn e most született s biztatóan felénk mosolygó 1933-as év bölcsőjét körülálljuk, nem lesz talán érdektelen, kedves Testvéreim, ha — mielőtt az enyészetbe elmerülő 1932-es esztendő sirját édes-bús emlékezésünk göröngyeivel végkép eltakarnók, — a múlt tengeréből felidézem még egyszer annak lefolyt napjait, tűnő eseményeit, hogy a zsolttáráróval azokat »magamnak tükörül felvegyem, a jót benne követhessem, a rosszat elkerülhessem.«

Bizony, vajmi kevés azoknak az embereknek a száma, akik a lefolyt 1932-es esztendőt igaz sajnálkozással kísérték volna sirjába, vagy annak gyorsan suhanó napjait visszatartani óhajtották volna. Mondhatjuk Jókaival: »De szép idők voltak, de jó, hogy elmúltak.« A gazdasági nyomorúság éles ekéje mély barázlát szántott a világ eddig is agyongyötört testén. A bizonytalanság, a jövőtlenség ez évben még meztelezenebbül vigyorgott a világra, mint eddig. Az a politikai és gazdasági zsákuccába-szorulás, melyet eddig csak agitációs szólamnak véltünk, teljes sötétségében borult az emberiségre. A gyógyító orvosok, kik jobbról-balról siettek a veszélyes beteg, a civilizáció, kórágýához, tehetetlenül nézték a víziós láz gyöttrését, százféle panaceát ajánlottak, konzultáltak, vitalkoztak, erőlködtek, de akarásuk nem volt egyéb kuruzslásnál, mellyel sarlatánok »vagy hatot, vagy vakot« felkiáltással akarják életrekeltetni a haldoklót. A munkanélküliek szomorúan ácsorgó csoportja, az éhes arcok sötét lemondása, megszokott jelensége lett már nemcsak a nagyvárosnak, de a vidék turgenyevi csöndességének is. A csődbe-került, lecsukott üzletek, az adóhivatalok udvarán folyó árverések szinte mindennapi életünk attributumaiává váltak. Már arról szinte említést sem kell tenni, hogy a falvakban este 6 óraker minden ablak sötét, a levest só nélkül eszik, mert olyan nagy a szegénység, hogy sem világító anyagra, sem sóra nem telik. Ez már az előző évek szomorú ajándéka, ezt a nyomorúságot nem az 1932-es esztendő eredményezte, legfeljebb kiszélesítette az eddig érintetlen rétegekre is. Azt sem kell a múlt év rovására írni, hogy érettségizett, vagy diplomás ifjúságunk állás nélkül, az elhelyezkedés minden reményét feladva lézeng és főnyereménynek tartja, ha egy soffóri, vagy könyvügynöki ideiglenes megbízatáshoz hozzájut.

És — sajnos — e nyomorúságok nemcsak egy osztály, nép, vagy egy földrész szerencsétlenségei, hanem világjelenségek, amelyek pusztító útjukban nem kímélték a világnáború győzöit épúgy, mint legyőzötteit, hőmpölygésüknek gátat vetni époly kevéssé tudtak a saját zsirjukban fuldokló kapitalista álla-

mok, miként a folytonosan kölcsönért kórencsáló kis országok.

Hát nekünk, tanítóknak, mivel kedveskedett az elmúlt esztendő? Milyen változást idézett elő a mi szűkebb körünkben? Tanítói közéletünk verőere, a Magyar Tanító, mult évi számaiból olvasgatva, négy kimagasló eseményt találunk, mely az elmúlt 1932-es esztendőt nevezetessé tette: a szlovenszkói és podkarpatszkaruszi magyar tanítói egyesületek egyesítési terve, a központi tisztikar-választás, a lévai tanítókongresszus és a fizetés leszállítás.

Az első, a két országrész tanítóegyesületeinek egyesítése, mindnyájunk őszinte sajnálatára nem sikerült. Mi, akik a tanácskozások történetét és lefolyását csak újságjaink tudósítáisaiból ismerjük, úgy látjuk, hogy mindkét félben komoly az egyesülés vágya, de annak kifejezésre juttatásánál a képviselők megtorpannak, mintha egymástól félnének. Nem akarjuk hinni, hogy ennek az egymástól való tartózkodásnak szívben gyökerező oka volna, szeretnők e szemérmes egymástkerülgetést inkább azzal magyarázni, hogy eddig még nem volt sem mód, sem alkalom a kölcsönös és nyilvános megbeszélésekre, a princípiumok összeegyeztetésére.

A második, a központi tisztikar megválasztása, rendkívül elszomorító tanulságát adta a mult évben annak, hogy mily keveseket érdekel komolyan az Egyesület. 1250 tagból 702 választott. Nem lehet, Testvéreim, azzal érvelni már, hogy a hivatalos jelölő listán feltüntetetteket nem ismerjük, minek tehát ismeretlenekre szavazni. Az 1931. évi kassai közgyűlés azt a határozatot hozta, hogy a hivatalos jelölés nem kötelező senkire, mindenkinek jogában áll bármely tagtestvérünkre szavazni. Hogy ennek ellenére mégis a tagoknak csaknem a fele távollatotta magát a választásoktól, annak okát feltétlenül az Egyesülettel szemben viseltetett vétkes nembánomságban kell keresni. Más világnézetű testvéreink lapjának, a Magyar Tanügynek azon érvelése, hogy a szlovenszkói magyar tanítóság megúnta az eddigi egyesületesdit, ép a választásoktól való tartózkodás tényében hordja a cáfolatát, mivel ép ott lett volna módja és alkalma a tanítóságnak kifejezésre juttatni, hogy a régítől elhajolva, más tisztikart s ehhez képest egyesületi kielési módokat kíván.

A szlovenszkói magyar tanítói közélet kimagasló mesgyeköve a mult évi lévai tanítókongresszus. Bár az sem dicsekedhetik a résztvevők nagy számával, de annak úgy külső, impozáns formája, mint magvas célkitűzései új lendületbe hozzák a már-már tétlenségben tepedő, mindenbe belenyugvó tanítói közéletünket. Hivatalos lapunk fényesen mutatja ezt az egészséges rügyfakadást, melynek nyomán az eddigi aluszékonyság helyét a minden téren kifejezésre jutó sokszínű tárgyilagosság foglalta el. A lévai gyűlés lelkes résztvevői próbálkoztak hídat teremteni a tanítóság világszemléletileg különböző csoportjai között is s valahogy örvendetesen tudom regisztrálni azt a tényt, hogy az eszmék ottani tisztulása után a két tábor harca

frazeológiája ma már nem olyan éles, mint annak előtte, úgy lészik, mintha mindkét oldalon tudatára ébredtek volna annak, hogy céljaik maradéktalanul egyenlők és közösek, csak az odavezető út különböző. Ez pedig nem lehet ok arra, hogy szlovenszkói magyar tanító gyűlölje tanítótestvérét. Ugyancsak ez a lévai tanítógyűlés határozta el egy szlovenszkói magyar pedagógiai lapnak kiadását is, mely határozat — sajnos — ez ideig még nem ölthetett testet.

A múlt év szomorúságainak mintegy koronáját alkotta a fizetés leszállítás. Hiába volt a különböző szervezetek tiltakozása, ankétozása, gyűlésezése, később fenyegetőzése, a tisztviselők központi szervezetének lakarékossági tervezeit minden figyelmen kívül hagyva, egyes pártok adott szavuk ellenére, megszavazták azt a törvényt, mellyel sokunkat a szegénység és nélkülözés karjaiba taszítottak. A nem állami tanítók eddig is bizonytalan fizetés- és igazgatói pótlók-ügye, melyet az 1926. évi 104. sz. törvény sem intézett el közmegnyugvásra, a 30—40%-kal visszamenőlegesen felelmi jövedelmi adó, az eltörölt karácsonyi pótlék, a 2%-kal felmelt nyugdíj-járulék, mind oly súlyos csapások az állami tisztviselők lélérdékeire, melyek felett könnyedén napirendre térni nem tudunk már csak azért sem, mivel a fenti jövedelemcsökkenéssel szemben a közszükségleti cikkek ára napról-napra emelkedik. Félős, hogy a megélhetésünkért vívott nehéz harcoknak kárát a szolgálat fogja vallani, mert a gondok alatt görnyedező, éhező, nélkülöző tisztviselő-seregtől a régi mértékkel mérhető nívós munkát várni nem lehet.

Hogy a fenti kedvezőtlen auspiciumok között született 1933-as esztendő biztató mosolygása a szlovenszkói magyar tanítói közéletben is jobb jövőt ígérő hajnalhasadás legyen, ahhoz a multakban szerzett tapasztalatok érvényesítése és alkalmazása szükséges. A lefolyt év kellőleg ki nem dolgozott próbálkozásaiából, ötletszerű experimentumaiból le kell szűrni a napfényre került igazságokat. A békülékenységtől, az egyesülés vágyától indított testvéri kéznyujtást haladéktalanul, gondolkodás nélkül, még áldozatok árán is meg kell ragadni, mert egy engedményekkel, testvéri megértéssel egységessé kovácsolt egyesület élete mindig produktívabb és értékesebb, mint a világnézetek mellett megmerevedett magyar tanítói konglomerátumé.

A szlovenszkói magyar tanítói közélet múlt évi erőteljesebb megmozdulásai, melyek a lévai tanítókongresszuson, s az egyesület hivatalos lapjában jutottak kifejezésre, ma lendületesebbeknek, harciasabbaknak mutatkoznak, mint a Szlovenszkói Magyar Tanügy körül csoportosult testvéreink, vállalkozásuk legvirágzóbb napjaiban. A Magyar Tanító cikkeiből olyan önérzetes, önmagát kellőleg értékelő, másokat is megbecsülésre szoktató tanítói hang csendül ki, melyből az olvasó kiérzi, hogy e kijelentéseknek súlyát a hátuk mögött álló, komoly, képzett, munkás szlovenszkói magyar tanítói káder adja meg. Minden expanzív törekvés nélkül igen is az a célunk,

hogy a saját mesterségi egyesületi, kulturális és gazdasági kérdéseinkben az erre érett, iskolázott és jószándékú tanítóság minden külső hatástól függetlenül, maga foglaljon állást. Hogy ezt úgy kenyéradóinktól, mint a közvéleménytől kiesikarjuk, arra kitűnő szolgálatot tett az a graváminális írásmód, melyet eddig a Magyar Tanítóban használtunk. Ezzel. jórészen kiszabadítottuk magunkat abból az inferioritásból, mely a tanítóság évszázados örökségként szállt reánk. Célunk ugyan teljesen még ma sincs elérve, de a köz jól felfogott érdekében bocsássatok meg nekem, Testvéreim és munkatársaim, azt a merész kijelentésemet, hogy ez a graváminális politika ma már anarkronizmus. A jövőben ezekkel a vagdalkozásokkal, ezzel a »bellum omnium contra omnes«-szellemmel a köznek csak árt-hatunk, így szerény tanácsom az volna, ha azokat ezentúl abbahagynók. Hitem és meggyőződés, hogy fegyverrel valakit úgy sem lehet más belátásra bírni, egy legyőzött helyébe száz más kél, harcunk csak szélmalomharc. Nem azt jelenti ez, hogy fatalista módjára nyugodjunk bele mindenbe, csak a jövőben gyűléscink, lapjaink anyagát háromnegyedrészen ne a sérelmek felszorolása képezze, hanem a konstruktív munka. Akinék harcos kedve van, harcolhat az is. Ott van a tespedő tanítói közélet, a tunyaság, a nemtörődömség, melyeknek keserves függvényei a gyűléseken tapasztalható érdeklődéshiány, a tagdíjhátralékok hiheletlen mennyisége, a Tanítók Háza ügyének megfeneklése stb. Itt kínálkozik alkalom a harcos testvérek aktivizmusának kiélésére, mellyel felrázzák az afuszékonyakat, lelkesítsék, bátorítsák a kételkedőket, ösztönözzék a munkásokat. Ilyen belső munka mellett fejlődik aztán közéletünk, hivatalos lapunk mássá, nemesebbé, melynek feltétlen következménye lesz külső tekintélyünk öregbülése is.

Szavaim vasok félreértése volna, ha valaki azokból testvérharcra való buzdítást olvasna ki. Ellenkezőleg. Meggyőződés az is, hogy a jobb jövődöt csak úgy tudjuk ténylegesen meg-alapozni, ha az eddigi testvéri torzsalkodásnak végét szakítjuk. Nem félek kijelenteni azt sem, hogy a mostanáig közöttünk dúló viszálykodások okai talán soha sem a tanítói szivben

KÖLCSÖNÖK

**BUDAY
VINCE**

Nové Zámky

Hitel és biztosságlál Irodája
Városház--u. 8. - Telefon 169.
Iványl vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamat mellett, gyorsan és kulánsan folyósít atnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Ké válaszbélyeg ellenében.

termelődtek, azoknak felszítói csaknem kivétel nélkül kívülről jövő hatások voltak. De — ha világnézetileg különbség választ is el bennünket egymástól — lehet-e a maroknyi szlovenszkói magyar tanítósnak egymás mellett kulya-macska barátságban élni? Nem lehetséges-e a meggyőződésük tisztelben tartása mellett egymást testvéri érzéssel szeretni? Az ellenvéleményt szükséges-e nyilatkozatokkal, ellennyilatkozatokkal, végszókkal agyonbunkózni, miközben a vita mérgesülésével a frazeológia is útszélesül? Ki bizonyos abban, hogy az ő útja az egyedül helyes? Nem lehet-e, Testvéreim, egymással szemben olyan türelmeseknek lennünk, hogy a magam meggyőződését nem hagyom, a másét nem bántom? Feltétlenül dárdát kell-e ragadnod, Testvérem, olyan érdekek védelmében, melyek nem is Tied, pedig a saját érdekeid védelmére csak egyedül magad állasz ki a falakra? Azért, ha bántják, csak védj a magad igazát, Testvérem, de tiszteld a másét is! Nem opportunizmus ez, de a kari egység munkálása, mely, hidd el, minden érdeknél előbbrevaló.

A jobb jövő kiépítéséhez az eddiginél több jókedvre is van szükségünk. Antagonizmus biz ezt a mostani nehéz helyzetünkben kívánni, de a kibontakozás reményét csak a nevetés csillogtathatja meg előttünk. Amely ember nevet, az bízik. Ezt munkálják ma Mussolinitól Lunacsarszkijig az államférfiak is. És ha a szlovenszkói magyar tanító megismerte a szenvedés pedagógiáját, meg kell ismernie a jókedv pedagógiáját is. Az egyéni és az ebből folyó közbizalom a jókedvű iskolából fog kifakadni, ott a tempót a bizakodó, mosolygó tanítótestvér fogja diktálni. Azért, Testvérem, fel a fejjel! Mosolyogj! A gazdasági ezüst sáv még csak az ismeretlenség mélységében rejtőzik, de a bizalmat és emberszeretetet termelő jókedv már ott vegyen szállást az iskolában, hol az éhséget is igyekszik eltakarni az egészséges gyermekcacagás.

Testvérek! Mindnyájatoknak boldog újévet, jóegészséget, tartós jókedvet kívánok!

Ki nem fél semmitől sem, nem kevésbé hatalmasabb annál, kitől félnek mindnyájan. Schüller.

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét!

Heidük bútorok

Lászlónál Érsekújvár

(a cipőgyár udvarában)

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Ké-től egész 14.000 Ké-ig
100—200 Ké havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Az új nevelés irányelvei. Paul Langevin, a párisi College de France tanára, a következőkben foglalja össze a nevelés megújulására irányuló elveket. 1. A nevelés készítsse elő a gyermeket arra, hogy megértse korunk társadalmi és gazdasági életének összefüggését és megőrizze vitázó szabadságát a tudományos szellem fejlesztése alapján. 2. A nevelést úgy kell irányítani, hogy az megfeleljen a különböző vérmérsékletű gyermekek egyéni, szellemi és lelki követelményeinek, s alkalmuk nyíljon arra, hogy személyi jellemük szerint mindenkor szabadon nyilatkozhasssanak. 3. Segíteni kell a gyermeket arra, hogy önként alkalmazkodhassék a társadalmi élet követelményeire, mégpedig úgy, hogy a kényszerre és félelemre alapított fegyelmet a személyes kezdeményezés fejlesztése és a felelősség érzése váltsa föl. 4. Elő kell mozdítani az iskolai közösség valamennyi tagjának együttműködését azzal, hogy tanítók és tanulók megérteni és méltányolni tudják a jellemek különböző voltánáj s a szellem függetlenségének értékét. 5. A nevelésnek arra kell képesítenie a gyermeket, hogy megbecsülje saját nemzeti örökségét és örömmel fogadja minden más nemzetnek eredeti hozzájárulását az egyetemes emberi kultúrához. A mai civilizáció biztosítására a jó világpolgárok nem kevésbé szükségesek, mint a jó nemzeti polgárok.

A magyarországi nemállami tanítóság anyagi helyzete. Az utóbbi

években mind gyakrabban terjesztették föl a magyarországi tanítóegyesületek az iskolaiügyi minisztériumhoz a nemállami tanítóság panaszát, hogy az iskolafenntartók nem fizetik ki a helyi javadalmaikat, s a tanítók jobbára csak az államsegélyből, illetve családi pótlékokból kénytelenek megélni. E panaszok következtében a minisztérium többféle tervezetet dolgozott ki, melyek a kérdés megoldását célozták. Legelsőül olyan terv merült föl, amely szerint az államsegélyes elvét kellene az államsegélyes tanterők körében megvalósítani: a kiutalásra kerülő államsegélyt a százelékának visszatartása útján. Egy másik tervezet legalább az igazságtalanul süjtő viszonylagos diszparitáson óhajtott segíteni atként, hogy a szolgálati idő és a családi állapot szerint egyenletesen osztotta volna föl az illetmények kiegészítésére előirányzott hitelt, míg a fenntartóktól csakis a javadalmi földek kiszolgáltatását és a mindenkori kezdőlétesítés 10%-ának megfelelő készpénzt kívánla meg. E tervezetek megvitatására az iskolafenntartók képviselőinek a részvételével országos értekezleteket tartottak, amelyeken azonban egységes felfogás nem alakult ki. Ezen értekezletek eredményeképpen azonban két törvényjavaslat-tervezet került megvitatásra. Az egyik a holland iskolafenntartási rendszer szem előtt tartásával a kérdés gyökeres megoldására törekszik, a másik terv a népiskolák fenntartásával járó terheknek arányos elosztása útján tervezi az iskolafenntartók anyagi helyzetének a javítását.

Egyesületünk tagjai elégánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

HIREK

Egyesületünk minden tagjának, s lapunk olvasóinak és barátainak boldog újjévet kívánunk! Szerkesztőség és kiadóhivatal.

„Nincs pénzünk“ ...

A modern pedagógia legfőbb törekvése, hogy az iskolát minél közelebb hozza az éllehez. Vagy, ha ez könnyebb: az életet az iskolához. Ma már az iskola küszöbe nem jelképezi két, egymástól különböző világ választó-vonalát: a külső élet minden újszerű követelménye, lendülete zökkenő nélkül beléphet oda, ahol az ifjú emberiség lélek-mustja forr, ahol a jövő alakul...

Ez nemcsak a pedagógia érdeme. A nevelésnek minden időben jelentős tényezője: a környezet, sohasem volt olyan döntő hatással az iskolai munka eredményére, mint most, a gazdasági válság ideges korában. S amíg ez a hatás nem lépi át az egyetemes érvényűeknek elfogadott pedagógiai törvényszerűségeket, amíg az iskola küszöbén találkozik az élet és az iskola pedagógiája, addig valóban csak haladásról, előbbrejutásról beszélhetünk. De — sajnos — a válság kényszerű pedagógiája sokszor nem egyezik az iskola tanításaival, s találkozás helyett — összeütközés támad... Melyik engedjen? Az élet durva és kegyetlen. Nem válogat és nem kímél. Az iskola tűrjön és javítson. Megértéssel, szeretettel. S az élet rideg eseteiből is hasznos tanulságokat merülhet.

... Gyűjtöttünk a Vöröskeresztre. Tagokat toboroztunk. Egyidejűleg a Szivárványra is előfizetést hirdettünk. Kevesen jelentkeztek. Tudniillik a tagságra és az előfizetésre. Mondanivalója azonban mindenkinek volt. — Rossz volt a termés. Édesapám nem arathatott. A gyárból is visszaküldték. Kenyerünk sincsen, nemhogy újságra telnék! Nincs pénzünk.

Egypár vöröskereszt-jelvény azonban mégis talált gazdát, néhány Szivárványt is megrendeltünk. De a további jelentkezést azért nem zártuk le. Közbe-közbe akad még egy-egy késői idealista.

Kézzelhímzett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelengyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árak mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Mäsiarska 11.

Tanító Uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek.

Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

István gyerek arcán látszik, hogy szeretne valamit mondani. Ejnye, hiszen az olvasás tudományában szépen halad, talán bizony ő is rendelne verses, mesés újságot? Vagy nem ez járja az oldalát? Körülötte már mindenki elsírta, hogy nincs napszám, nincs pénz.

— Mit akarsz mondani, István?

— Tanító úr, nekünk sincs pénzünk, ami van, édesapámnál van, de az kell a szervezetbe...

Természetesen, fölösleges többet kérdezni, a gyerek nem is tudna egyebet mondani. Azt még eldadogja csendesen, hogy újságot ő is szeretne, hiszen a képeket már most is el tudná olvasni...

Tanítótestvérek! A mi »szervezetünk«, a mi egyesületünk is számít mindegyik tagja kötelességteljesítésére, ami korántsem jelent oly áldozatot, mint aminőt Istvánunk apjára rótt a szervezett öntudat.

István gyerekek vöröskereszt-jelvényt lúztem a gomblyukába, s a Szívárványt is kapja — ingyen. (boa)

Kormányrendelet a községi emlékkönyvekről. Az iskolaügyi minisztérium hivatalos lapja (Vétník) decemberi számában kormányrendelet jelent meg a községi emlékkönyvekről. A rendelet szerint minden község köteles emlékkönyvet beszerezni, legkésőbb 1933. július 1-ig. E könyv célja megőrizni a községek helyi történetét az utókor számára. Az emlékkönyvet krónikás vezető (főként tanító), külön bizottság támogatásával, s munkájáért tiszteletdíj illeti meg. A könyvet háromévenként tízennapi közzemlére kell kitenni.

Iskolai reformtervek. Dérer Iván, iskolaügyi miniszter karácsony előtt nyilatkozott a sajtó számára azokról a törvényjavaslatokról, melyeket minisztériuma az iskolai igazgatás és a népiskolák fenntartása és létesítése tárgyában kidolgozott. Lapunkban, a miniszternek egy régebbi nyilatkozata alapján nagyjából ismertettük már a javaslatok reform-terveit (lásd a Magyar Tanító XII. évf. 776. lapján), megállapíthatjuk, hogy a két javaslat úgy pedagógiai, mint jogi szempontból jelentős újításokat ígér. Az iskolaigazgatás unifikálása már régóta legfőbb törekvését képezi az iskolai hatóságoknak, s annak megvalósulásával sok iskolakormányzati nehézség fog megszűnni. A nemállami tanítószeg személyi államosítása sem újkeletű probléma, s ennek keresztülvitele úgy az iskolafenntartók,

mint a tanítók jogi, illetve kari és anyagi helyzetét tisztázná. Tartunk azonban attól, hogy miként 1925-ben, úgy most is meghiúsul ez a reformterv az ismert és ismeretlen akadályok ellenállásán.

Rendelet a tankönyvekről. Az iskolaügyi minisztérium december 6-án rendeletet adott ki az iskolai tankönyvek használatáról, bevezetéséről és engedélyezéséről. A rendelet első része szabályozza azokat a módokat és eljárásokat, melyeket az iskolai hatóságoknak szem előtt kell tartaniok a tankönyvek és tanszerek bevezetésénél. A II. rész a jóváhagyási eljárást ismerteti, míg a rendelet III. része a tankönyvek tartalmára, külső és belső kiállítására nézve ad utasításokat. A rendelet nem hoz változást a tankönyvek bírálatának kérdésében, pedig föltétlenül szükséges volna, ha az egyes bírálók helyett egy állandó bírálóbizottság végezná a tankönyvek és tanszerek felülvizsgálásának fontos munkáját. Valami újítást azonban az is jelent, hogy a Vétník a tankönyvszakértők (bírálok) névsorát közölni fogja. Azt is ki kellene küszöbölni, hogy egy-egy jóváhagyás céljából beküldött tankönyv-kézirat évekig heverjen egyes hivatalok asztalán, vagy épenséggel az asztal fiókjában.

Egységes írott betűk. Az iskolaügyi minisztérium elrendelte, hogy az 1933-34. tanévtől kezdve a népiskolák első osztályaiban a Vétníkben

között egységes betűalakok vezetésének be az írás tanításánál. Ugyanintén kívánatosnak tartja, hogy a többi évfolyamok is igyekezzenek átvenni az egységes betűformák használatára. A megállapított írott betűk egyszerűségükönél fogva könnyen írhatók, mindemellett kifogásolnunk kell a kisbetűk között az f, r, l; a nagybetűk között a B, P, R ajánlott alakját, amelyek nem felelnek meg teljesen az írás esztétikájának. A rendelet normál-számjegyeket is közöl.

Kérem. Azokhoz a tisztelt Tanító urakhoz fordulok kéresemmel, akik a címükre küldött »Magyar ugaron« című verseskönyvemel voltak szívesek elfogadni. Nagyon kérem, hogy akik valamely ok miatt még ez ideig nem rendezték könyvem árát, 8.50 Ké. szíveskedjenek azt a könyvvel küldött csekken, vagy annak elkallódása esetén utalványon címemre megküldeni. Könyvemtel azért adtam ki, hogy tanulmányaimat, a költségeket meghaladó összeggel folytathassam. Ez sikerült is, de a nyomdaköltséget még nem egyenlíthettem ki. Mivel szegény sorsom következtében kellett a magánúton való tanulást választanom: a könyvek elfogadása s azok árának elküldése segítő kezét és pártfogást jelent számomra, melyért igaz hálával tartozom a magyar tanítóságnak. Címem: Salov, via Zalaba. Csontos Vilmos.

Kérem a magyar iskolákhoz. Szeptember elején majdnem minden magyar tannyelvű iskola megkapta a Csehszlovák Vöröskereszt lúrcsentsentmártoni központjától »A mi munkánk« c. vöröskeresztes gyermeklapot. Nagyon kérem ezúton is a magyar iskolák igazgatóit, szíveskedjenek iskolájukban a Vöröskereszt sarjadékát megszervezni és igyekezzenek »A mi munkánk« szellemét a tanulók között megho-

nosítani. Minden kartársam és minden kis tanuló írását örömmel veszem. »A mi munkánk« nem ellenfele a Korfáromban megjelenő pompás »Szivárvány«-nak, de azzal párhuzamban a gyermekeket az emberbaráti szeretetre és a higiénikus életre neveli. Minden megjegyzést, hozzászólást hálással veszek. Előre is hálás köszönettel: Ipolyság, 1932. karácsonyán. Farkas István, »A mi munkánk« felelős szerkesztője.

Az alsószeleli r. kat. elemi népiskola tanszülele Szűcs Lajos ig. tanító vezetésével december 4-én Arany János-kulturesztét tartott, amelyen megemlékezett e nagy magyar költőnek életéről, költői munkásságáról és annak a magyar irodalomban való hatásáról. A kultúest további része Arany Toldi-ja egyes szemelvényeinek felolvasása és alkalmas Arany-versek elszavalása keretében folyt le.

Arany János-est Vilkén. A vilkei (Véliká, up. Ipl'on) Magyar Kultur Egyesület szép ünnep keretében áldozott Arany János emlékének, a nem rég felavatott gyönyörű kulturháza zsúfolásig telt nagyteremben. Molnár László ig. tanító, a M. K. E. vezetőjének megnyitó beszéde után egymásután hangzottak el Arany János: Fiainak, Ágnes asszony, Hídatatás, Telemrehívás, A méh románca stb. örökbecsű költeményei a M. K. E. tagjainak előadásában. Az egyes szavalatok között a M. K. E. vegyeskara Arany János megzenésített népdalaival gyönyörködtette a közönséget. Arany János emlékezetről Endrődy István tartott élvezetes felolvasást. Az ünnepély fényét nagyban emelte Kovács Gyula fülekpüsbani emelte Kovács Gyula fülekpüsbani h. plebános előadása. A magas színvonalú kultureszt Nagy Endre: »Szavazzon rám« c. kis bohózával fejeződött be.

MEGJELENT: „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló **Népi-makönyvével bővítve**, amely az imairódalom rémeke. Eszerint 320 énekkal és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, **összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. 10 drb.-tól feljebb portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay, Kőbölkút.**

Arany János-émlékünnepély Köbükúton. December 18-án nagyszabású ünnepélyt rendezett a köbükúti r. kat. tantestület Arany emlékének. Stampay János ig. tanító ünnepi megnyitó beszéde után Hetényi Antal Arany életrajzát ismertette. A program bevezető számai között Aranynak több szép költeménye került előadásra, amelyek közül a »Fiannak«, »A hamis tanu« című költemények váltottak ki nagyobb hatást, míg Báthy Dénesné tanítónő »Ráchel siralma«-nak drámai jelenetében gazdag előadásával mindenkit könnyekre fakasztott. Igen nagy hatást ért el Hetényi Antal tanító szavalókórusa, amelynek tárgyául Arany »Mátyás anyja« című örökszép költeményét választotta. A fentebbi számok előadása közben szinte üdítőleg hatottak Arany Jánosnak Stampay J. ig. tanító által megzenésített és kipróbált ének-kar által előadott zamatos dalai, amelyek közül »Sírva jön a magyar nótá világra« és »Elveszett a Rigólovam patkója« c. viharos tapsokat aratott. Az ünnepély csúcspontját Arany »A fülemile« c. költeményének Stampay János által színpadi játékra átirított előadása képezte. A háromfelvonásos szindarab a fentebbi programmal háromszor egymásután került előadásra. A tiszta jövedelemből a szegény iskolásgyermek felruházására 15 pár cipőt és ugyanannyi ruhát lehetett venni. — December 26-án közkívánatra még kétszeri előadásra került az Arany-ünnepély.

A Magyar Tanító új alakja és új beosztása bizonyára megnyeri kártyásaink és minden olvasónk tetszését. Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a tipográfiai kiállítás megváltoztatását, korszerűbb tételét a nyomdai költségek drágulása nélkül sikerült keresztülvinnünk. Lapunk jelen száma már Spitzer Sándor könyvnyomdájában készült, Komáromban. A címlapot Harmos Károly, komáromi festőművész rajzolta.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sch. L. A gondolat fölvetése helyénvaló, de azt szeretnők, ha nemcsak az eszme »megpendítésében«

vállalná a kezdeményezést, hanem a kivételben is. Jó lenne, ha lelkes írását a probléma egy konkrét esetével tenné szemléletessé, s ezzel meghatározná az elindulás irányát. — **Externista.** Írását jószándék sugalmazta, de közlése löbb félreértésre adna okot, miáltal csak elmergesednék a helyzet. Az e kérdésben hozott egyesületi határozataink a pedagógiai igazságosság és a státusz-jog alapján állanak. Különböző tárgyalagos, őszinte véleménynek fogadjhatjuk el Szerényi F. dr. megállapításait (lásd Magyar Tanító XII. évf. 603—605. lap), akit ez ügyben nem befolyásol bármiféle elfogultság. Cikkét csak megfelelő póstabélyeg ellenében küldhetjük vissza. — **N. V.** Hosszú cikkét már nem helyezhetjük el, de adatait fölhasználtuk. Mások, kérjük, a papiroznak csak az egyik oldalára írjon. — **Irodalmár.** Igaza van: az »Arany János pedagógiája« című, december 1-i vezető cikkünk első mondatának értelmét vastkos nyomdahiba zavarja meg. Helyesen így hangzik: »Mikor e sorok halvány mécsesével meggyújtjuk az emlékezet áldozati tűzét Arany János szelleméletének félézázados határmegyéjén...« stb.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK

E. E. Kosička-Béla, L. I. Imely. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat rendszeresen küldjük, zsebnaptár ment. — **V. E. Komárom.** A decemberi számokat Komáromba küldöttük. — **V. né, K. T. Sók.** Az ügyet rendeztük. — **S. M. Berehy.** Naptárt küldtünk. — **B. L. Nagymegyer.** Az ügyet rendbehoztuk. — **A. E. R.-Sobota.** A kért számból 5 példányt küldtünk. — **B. P. Zsarnov.** A kért számokat újból megküldtük. — **B. Gy. né R.-Sobota.** Sorában közölteket tudomásul vettük, befizetőlapokat küldtünk. — **F. Gy. Somorja.** F. L. Černocho. Befizetőlapokat küldtünk. — **H. R. Sok. B. né F. E. R.-Sobota.** Levél ment.

Az iskolaigazgatás és iskola- fenntartás készülő reformja.

Karácsony óta élénken foglalkoztatja a közvéleményt az iskolaügyi minisztérium által kidolgozott törvénytervezet, melynek célja az iskolaigazgatás egységesítése, s a népiskolák fenntartására, azok személyi és dologi kiadásainak viselésére vonatkozó újítások keresztülvitele. A tervezet mindenütt erős visszhangot keltett, s amennyire a sajtónyilvánulásokból megállapítható, a készülő reform nem részesült a legkedvezőbb fogadtatásban.

A napisajtó a két tervet háromféle szempont szerint bírálja. Az iskolaigazgatás unifikálását célzó javaslat, mely az iskolatanácsok szervezéséről és szervezetéről szól, a **politikai** vonatkozású kritika kereszttüzebe került, míg a népiskolák létesítéséről és azok teherviseléséről intézkedő elaborátum a **vallásfelekezeti** és **gazdasági** jellegű indítékok alapján képezi a nyilvánosság szigorú vizsgálódásainak és bírálatának tárgyát. A reform-tervek pedagógiai-szemponútú véleményezése háttérbe szorult.

Ez a körülmény, amilyen sajnálatos, annyira érthető. A hivatalos indokolások egyike, melynek kíséretében a javaslatokat tájékoztatás és tárgyilagos viták középpontjába állítás végett a nyilvánosság elé bocsátották: nem titkolja, hogy a készülő törvénnyel meg kell teremteni a tanítói fizetések költségvetési fedezetét, melyet mindig csak nehezen és a legutolsó pillanatokban sikerült biztosítani. Az államháztartás egyensúlyozó gyakorlatai alkalmával a tanítói fizetések hiányzó összege az a teherétel, melyet szívesen és következetesen úgy szoktak föltüntetni, mint a költségvetési mérleg lebillenésének végzetes okát. Az elmúlt őszy folyamán számtalanszor hallottuk emlegetni azt a 650 milliót, mely a tanítói fizetésekre szükséges, s amelynek (éppen ennek!) fedezésére egyes, újabb adónemek bevezetését kellett elhatározni... Lám, lám, az a tanítóság micsoda galibát okoz!

Most aztán megjelent az új törvénytervezet, mely első sorban megintcsak a tanítói fizetések okára hivatkozik. S bár nem tagadhatjuk el örömünket afölött, hogy végre a tanítóságért, illetményeinek végleges, költségvetési számadatokban való, törvényes biztosításért is történik valami, — keserű rezignációval állapíthatjuk meg, hogy itt is mi fogjuk viselni a kilátásbahelyezett iskolafenntartási díj és

tanügyi pótdadó súlyos ódiúmát. Kinek jutna itt eszébe, hogy az újabb adó-rétek veszélyét feledve, **pedagógiai** nézőpontból szemlélje a reformokat?...

Ha a minisztérium normális pénzügyi és közgazdasági viszonyok idején terjesztette volna elő ezen »forradalmi« javaslatokat, még akkor is mellékes lett volna a közvélemény szemében a pedagógiai indokolás. Közéletünk agyonpolitizált szelleme szóhoz sem hagyja jutni a nem-politikai érveket, s akik mégis bátorcodnak valamely reform céljainak tudományos magyarázatot adni, azokat csakhamar elnémítják a divatos politikai gyanúsítások.

A szóbanforgó törvény-tervezetek legközelebről a tanítóságot érdeklik. Hiszen minden intézkedés, amely az iskolát érinti, egyúttal a tanítók személyi érdekét is befolyásolja. Még akkor is, ha nem kimondottan a tanítóság anyagi és szolgálati viszonyainak szabályozásáról van szó. De úgy az iskolatanácsok, valamint az iskolaközségek által átveendő »nélkülözhetetlen« iskolák ügye szorosán összefügg a tanítók egyéni érdekeivel, s éppen ezért nagy fontossága van e kérdésben a tanítóság vélemény-nyilvánításának.

A közvélemény nem szokta irányadóul venni a tanítóság álláspontját, különösen akkor, amikor a mostohán kezelt nevelésügy némi áldozatot is kíván tőle. A napirendre került reform-javaslatokat pedig olyan politikai jelentőséggel ruházta föl, s a robbanékony elméleteknek olyan miljöjébe állította be, hogy azokhoz hozzászólni az elfogulatlan bírálónak szinte kényes feladattá lett. De nincs olyan nehéz lecke, melyet a szokimondó nyíltság, az egyenes őszinteség nem tudna megoldani.

Az iskolatanácsok szervezéséről szóló javaslat az ország iskolaügyének egységessé tételeét igéri. Ez az unifikáló törekvés egészen természetes, s az iskolaigazgatás, az iskolai és pedagógiai kormányzás szempontjából határozott előnyei vannak. Az iskolatanácsok létesítésének elvét maradéktalanul a magunkévé tesszük, s ha a kivitel módjaiban hiányosságok, vagy éppen nemzetiségi hátrányok fenyegetnek: arra való a megbeszélés, a vitázás ideje, s arra, csakis arra valók a politikai erők és bizonyítékok, hogy e leendő fórumokon is arányos, igazságos és jogos képviselőt harcoljanak ki mindazok számára, akiknek ahhoz jussuk van. Erre meg van a lehetőség, mert hiszen a javaslat a kiépítendő iskolai **önkormányzat**, az iskolaigazgatási **demokrácia** alapján áll. Ezt az alapelveket kívánjuk hiánytalanul érvényre juttatni, amikor kijelentjük, hogy az egyes iskolatanácsokban a **pedagógia szellemének** kell uralkodnia. Hogy ez valóban így legyen, ahhoz nem elegendő a pedagógusok egyharmadnyi kisebbsége, de föltétlenül szükséges **legalább** is a polgári tagokkal **egyenlő** arányszáma. A pedagógia elvének háttérbe szorítását jelenti a tervezet ama rendelke-

zése, hogy a polgárság képviselőinek száma »kétszer annyi«, mint a tanítóság képviselőinek száma.

A javaslat a helyi iskolatanácsok mellett még **iskolaszék**ről is beszél, tehát az iskolának és a tanítónak az iskolaközségben ezután két helyi hatósága volna, amiről a tanító már működése megkezdése előtt is érzékenyen venne tudomást, mert hiszen a pályázók közül az iskolaszék választaná ki a három »alkalmas« személyt, s ezt a jelölést a helyi isk. tanács a saját indítványával, a járási tanügyi hivatal útján az országos tanügyi hivatalhoz terjeszti be. Mondanunk sem kell, hogy ez a jelölési és indítványozási, szinte kiválogatási rendszer könnyen melegágya lehet a protekcionizmusnak, s még a jelenlegi választási és kinevezési jogszokásnál is sérelmesebb a tanítóságra nézve. Ráadásul, az országos tanügyi hivatal, mely foganatosítani hivatott a tanító alkalmazását, emellett — a javaslat szerint — nincs kötve az iskolaszék és a helyi iskolatanács indítványaihoz, csupán az illető iskola **vallásfelekezeti** jellegét tartozik figyelembe venni. Holott a törvényjavaslat szabatos szövegezése és a mindenoldalú tisztánlátás föltétlenül megkívánja, hogy az alkalmazandó tanítók nemzetiségéről is határozott kijelentések véteszenek föl. Enélkül a törvény esetleges későbbi, jogszerűtlen és igazságtalan rendelkezések kibocsátására, de mindenestre szükségtelen gyanúsításokra és kombinációkra szolgáltatna alapot.

A népiskolák fenntartásáról és létesítéséről szóló javaslatnak az **egységes** pedagógiai szellemet kell képviselnie. Túlzottnak véljük azt az aggodalmat, hogy az eddigi egyházi iskolafenntartók befolyása teljesen megszűnne, s az iskolaközségnek átadott iskolájuk fölött gyakorolt felügyeleti jogaik elsikkadnának. A javaslat határozottan kimondja, hogy bár az iskolák egységes típusúak lesznek, felekezeti jellegük azonban megmarad, s az iskola dologi kiadásaihoz való hozzájárulások révén az eddigi iskolafenntartók hozzáértése és jóakarata továbbra is érvényesülhet az iskola munkájával szemben. Ha a tanítóság a fentebb említett nemzetiségi vonatkozású kérdésben félreérthetetlen garanciát nyer, vagyis, — mondjuk meg teljes őszinteséggel — ha a magyar iskolákhoz, a magyar tanítóság rovására nem fogják a számfözlötti szlovák nyelvű kartársakat kinevezni, akkor a magyar tanítóság a magyar iskola nemzeti és valláserkölcsi szelleméért minden felelősséget elvállal. És mért nem lehetne egy demokratikus köztársaságban erre százszázalékos garanciát kapni? Mért nem lehetne ebben a készülő törvényben is **föltétlen biztosíték**át látni köztársaságunk magyar iskoláinak és általában a kisebbségi magyar jövőjének?

Tudjuk, hogy az iskola a tanító munkáját és egyéniségét tükrözi vissza. Nos, a magyar tanítóság büszkén hivatkozhatik másfélévtizedes munkásságára, melyet a Cseh-

szlovák köztársaság magyar tannyelvű iskoláiban kifejtett, s ha kezét nem kötik meg, ha hatáskörét nem nyirbálják meg: ha dolgozni hagyják és munkáját támogatják, akkor a kisebbségi magyarság iskoláit és a bennük nevelkedő ifjúságot semmiféle törvénytől nem kell féltetni! A munkát mi elvégezzük, s ha a munka hevében elkerülné figyelemünket valamely, kívülről jobban szembeütő, vagy szemügyre vehető körülmény, paragrafus, forma, amely azonban bármiféle szempontból kárunkat okozhatná: csak köszönettel adózhatunk azoknak, akik ezt helyettünk is elhárítani igyekeznek.

A törvény unifikáló tendenciája, s a tanítóság egységes pedagógiai szellemű működésének ténye a leghatározottabban tiltakozni kénytelen a javaslat ama szakasza ellen, mely megengedi annak a lehetőségét, hogy ha valamely községben 30 oly tanköteles van, akiknek szülei a már **nélkülözhetetlennek** nyilvánított felekezeti (de egységes típusú!) iskolába nem akarják járattatni gyermekeiket, ott új iskola létesítendő. Az az érzésünk, hogy egyes társadalmi körök ama föltevése, miszerint a minisztérium javaslatai a valláserkölcsös nevelés ellen irányulnak, e számbajöhető esettség hangoztatásának a következménye. De hol is itt a logika, ha a községben **főlöszlegesen** minősíthetők azon iskolák, melyeknek nincs 200 tanulója, s ugyanakkor lehetővé válik, hogy 30 gyermek számára **nélkülözhetetlen** iskola alapíttassék?! Ez nemcsak az egységes társadalmi fel fogású iskolaközösség, de az egységes pedagógiai világszemléletű tanítóság megsértése is volna! Vagy a törvény azt akarja, hogy a községben legyenek olyan iskolák, ahol 200-nál több gyermeket **megettűrt** szellemben és legyen egy olyan iskola, ahol 30 gyermeket **kívánatos** szellemben neveljenek? Azt akarja a törvény, hogy az unifikáció csúfos megszegésénélkül **kétféle erkölcsű** nemzedék kerüljön ki az általa kreált iskolákból, amelyekben már a pedagógusok is különböző elvek és mértékek szerint gyakorolják a pedagógiát?... Ne legyen a törvényben egyetlen homályos pont sem, mert az homályos következtetésekre ad okot és jogot!

A törvényjavaslat szerint, az iskolaközségek hatáskörébe utalt iskolák személyi kiadásait, tehát a tanítók mindennemű illetményeit (sőt még a tanítói gyűlések költségeit is) az állam fizeti, s a tanítók állami alkalmazottakká válnak. Az eddigi iskolafenntartók által befizetendő személyi járulékokról is esik szó, de nem történik említés azokról a tételekről, amelyek a szlovenszkói tanítóság helyzetében speciális jelentőséggel bírnak, mint például a **szétválasztálatlan kántortanítói** javadalmak stb. Ez a kérdés még alapos és részletes megvitatásra szorul, mert a megoldás sürgősségénél csak annak bonyolultsága nagyobb.

Cikkünk keretében érintetlenül hagyunk még több,

ezzel összefüggő problémát, de azokra, az igazság és tárgyilagosság nevében, lapunk hasábjain időről-időre kitérünk s a tervezett reform hiányosságaira a pedagógiai látás fényével rá fogunk mutatni. Államunk, társadalmunk, iskolánk és magyarságunk jövője érdekében tiszta szándékkal, tiszta képet akarunk teremteni!

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

A fogalmazás tanításáról.

Az elemi iskolai anyanyelv-tanítás célja a gyermekekben meglévő természetes kifejezési ösztönt anyyra kifejleszteni, hogy gondolataikat, érzelmeiket s akaratukat úgy élőszóban, mint írásban szabadon kifejezzék.

E nagyon nehéz cél elérését egyrészt a beszéd- és értelemgyakorlatokkal, másrészt pedig a fogalmazás tanításával igyekszünk biztosítani. Nem is kell nagyon emlegetnem, hogy a gyermeknek minden értelmesen adott felelete, akár élőszóval, akár írásban történik az, nem egyéb, mint az ő kifejezési ösztönének tudatos továbbfejlesztése. Világosan látjuk továbbá azt is, hogy az élőszóval adott feleletek természetes előkészítői, illetve alapvető bevezetői az írásbeli kifejezéseknek, azaz a fogalmazásnak. Nem tévedek tehát akkor, amikor a fogalmazás-tanítás eredményes végzésénél elsősorban a beszéd- és értelemgyakorlatok helyesen végzett tanításának szinte döntő fontosságára hívom fel a m. t. kartársaim szíves figyelmét. Azt merem mondani, hogy amely iskolában helyesen tartják a beszéd- és értelemgyakorlatokat, abban a fogalmazástanításnak meglepően szép eredménye van. Kérem azért a m. t. kartársaimat arra, hogy a beszéd- és értelemgyakorlatok óráiban különösen, de máskülönben minden tanórán is, csak feltétlen szabatos kifejezéseket, azaz mondatokat fogadjunk el feleletül, továbbá vigyázzunk arra, hogy a gyermekekben a hazuról magukkal hozott természetes érdeklődésüket és beszélgetni szeretésüket meg ne állítsuk, engedjük őket mesélni az ő általuk átélt eseményekről, vagy az általuk látott, hallott dolgokról, képzelődéseikről, érzelmeikről, vágyaikról. Ez a beszédhajtó, ez a közlési vágy lesz a fogalmazás tanításánál a gyermeki lélek legerősebb rúgója, mert a fogalmazási órákon éppen az lesz a legelső teendőnk, hogy ügyes hangulatkeltéssel a gyermekekben kitérő közlési vágyat gerjesszünk fel, s akkor adjuk ki nekik a parancsot: amit nekem mondani akartok, írjátok le szépen s én majd elolvasom.

A cselekvő iskoláinkban minden tantárgy tanításában új szellemet akarunk behozni. A gyermekek passzivitása helyett aktivitásra törekszünk: alkotómunkával akarunk tanítani. Nem reprodukív, hanem sokkal inkább produktív embereket kell felnevelni. A fogalmazás

tanításánál ez az alkotómunka elve azt jelenti, hogy ne a tanító fogalmazzon, hanem a gyermek. Ez a dolgozat ne legyen másoltatás, vagy tollbamondás, hanem a tanulók eredeti koncepciója; azaz a gyermekek maguk rendezzék el saját lelkük tartalmát, gondolataikat, érzelmeiket és azokat a saját maguk által szerkesztett mondatokkal fejezzék ki. Eleinte, természetesen, igen lassan fog ez menni, a dolgozatok úgyszólván rendetlen kapkodások és hibásak lesznek, de önálló munkák, a gyermekek lelki kincsének hí tükrei. Legyünk türelmesek és az állandó javításoknak és útbaigazításoknak 5, illetve 8 év alatt feltétlenül meglesz a kívánatos eredményük.

A régebbi fogalmazások háromfélék voltak. Az el. iskola I—III. osztályaiban ú. n. **kötött** fogalmazványokat írtunk, azaz megadtuk a témát, azt jól megbeszéltük, s a táblára felírt kérdésekre adtak feleleteket a tanulók. A középső fokon, a IV—V. osztályokban **közösen** fogalmaztunk, azaz a megadott címről felmerült kérdésekre az egész osztálynak szabad volt feleletet adni, mi azokat megbíráltuk s a legjobb feleletet engedtük beírni a dolgozatba. Az el. iskola felső tagozatán, a VI—VIII. osztályokban kényszerítettük csak a gyermekeket **önálló** fogalmazásokra.

Mind ezek helyett ma már csak **szabad fogalmazást** fogadhatunk el tanítványainktól. Természetesen, szükséges lesz az alsóbb osztályokban 1—2 bevezető fogalmazást csinálni együtt, de minél előbb térjünk rá az önállóan végzett szabadfogalmazásra. Ez a nehéz munka azonban csak akkor fog sikerülni, ha a gyermekek sajátos lelki erőit meg tudjuk mozgatni, ha öntevékenységre vezetjük őket; szóval, ha az alkotó erejüket megindítjuk. Mivel pedig fogalmazni csak az tud, akinek közlésre kész gondolatai, kifejezésre váró érzelmei, kívánságai és céljai vannak: azért a **fogalmazási témákat minden osztályban csak a gyermeki lélekből szabad venni**. Csak arról tudnak a gyermekek önállóan írni, amire vonatkozólag lelki tartalmuk, azaz tapasztalatok, szemléletük, emlékeik stb. vannak. Szóval, amit már saját maguk is átéltek, megtettek, megfigyeltek, megéreztek stb. Saját élményeikről aztán nagyon szívesen mesélnek a gyermekek, csak győzzük hallgatni őket; írni is szívesen fognak, ha az írással járó technikai nehézségeket legyőzték. De mindnyájan tapasztaltuk azt, hogy a legtöbb ember sokkal értelmesebben tud beszélni, mint írni. Ennek csak az az oka lehet, hogy még mindig nem tanítjuk meg jól a gyermekeket arra, hogyan kell írni. Pedig de egyszerű a jó fogalmazás szabálya: **„Úgy írjatok gyermekeim, mint ahogy azt nekem, édesanyátnaknak, vagy bárki másnak elbeszelnétek! A háború folyamán hivatalosan átolvasott katonalevelek szígyenletesen bizonyítják, hogy a fogalmazás tanításánál még súlyos teendők várnak reánk!**

Minden tanítói munkámban felteszem ezt a három kérdést:

1. mit akarok megtanítani?
2. mely eszközök segítségével?
3. hogyan?

Tehát: mit? mivel? hogyan?

E három kérdésre próbálok megfelelni ezúttal is.

Első kérdésem: mit akarok ma tárgyalni? Felelet: a fogalmazás tanításának mai, jónak elismert módszerét. Második kérdés: mivel?

A fogalmazási témakörök felsorolásával. Hogyan? Azt majd a gyakorlati tanítással mutatom be.

Kérem tehát m. t. kartársaimat, hogy bármikép fogalmaztattunk eddig, ma állapodjunk meg abban, hogy ezután csak az önálló, szabadfogalmazást fogjuk gyakorolni. A szabadfogalmazás alapvető elve pedig az, hogy **élményeket** írassunk le. Élményekre, azaz saját magunkkal megtörtént eseményekre pedig vagy **véletlen** esetek, vagy pedig tervszerű eljárások juttatják a gyermekeket. Így lép előtérbe a sok-sok kirándulás szükségessége és hasznossága, de ott ne annyira mi magunk mutogassuk a látnivalókat, hanem inkább a gyermekek maguk fedezzék fel az érdekességeket, a megfigyelnivalókat.

A fogalmazások témakörrei az összes osztályokban ezek lehetnek: a) események, b) szemléletek, c) események, d) élmények, e) képek, f) képzeletre való halások, g) más tantárggyal való kapcsolatok stb.

Fogalmazási témák:

a) Cselekvésekre: Mit csinálunk egy tornaórán? Hogyan ültetünk fát? Hogyan csinálsz agyagból almát?

b) A környezet megfigyeltése és leírása: Milyen most a konyhakerl? Mi történik reggel az utcánkban?

c) Alkalmi szemléletek és események leírása: Hogy ünnepeltük meg október 28-át? Hogy történt az a baleset?

d) Élmények leírása: Mikulás járt nálunk az este. Megíjtedem egy kutyától.

e) A képek tartalmának leírására: Mit csinál ez a gazda?

f) Képzeletük megindítására: Hogy fagyhatott meg ez a kis madár? Hogy törhetett el ez a sétatálcá?

g) Más tantárggyal való kapcsolásra: Mivel utazhatnánk Bratislavába? Mi történt..... a mi városunkban?

Drozdy Gyula kartársunk témái:

A II. o.: Mi van a mi tanteremünkben? Hogy szedjük le az almát? Milyen most a mi kertünk? Mit csinálhat most otthon az édesanyám? Egy kis egér a fogóba került. Az én játékaim. Mit hozott a Jézuska? Hogy múltunk télen? Hogy csinálunk agyagból almát? Mit csinálnék, ha lovam volna? A méhecske.

A III. o.: Mi történt velem a nyáron? Mit csinálunk az iskolánk udvarán? Mit láttunk halottak napján a temetőben? Mit csinál a mi kutyánk? Levél a Jézuskához. Miért örülünk a hóesésnek? Hogy védjük télen a madárkakat? Ibolyát szedtünk. Milyen a mi utcánk? Mit láttunk a Bankóról? Milyen a tölgyfa?

A IV. o.: Mit csináltam a nyáron? A mi kertünk. Az utcai élet reggel. A temető halottak napján. Levél Jézuskához. Bekopogtatott a kis cinege. Tavaszi munkák a mezőn. Egy tornaóránk. Megjöttek a fecskék. A kakuk. Utazás Bratislavába.

Az V. o.: Fáj a fogam. Elromlott a vízvezetékünk. Nagy zivatar volt tegnap. Hazánk megalapítása. A Váh vidéke. A jasovi cseppkőbarlang stb. stb.

E felsorolt témák alapján végzett fogalmazásoknál mi tanítók csak megindítói legyünk a gyermekek alkotótehetségeinek ügyes hangulatkeltéssel, a dolgozatokat megteremtik akkor ők maguk is.

Vannak ügyes kartársak, akik értelmes gyermekekkel már az

I. osztályban is tudnak fogalmaztatni az év vége felé. Én az I. osztályban eddig csak előszóval fogalmaztattam és pedig a beszéd- és értelemgyakorlat közben. Pl.: miről beszélgettünk ma? Az asztalról. Ki csinálja az asztalt? Voltál már te asztalos műhelyben? Mondd el, mi mindent láttál ott! Beszélj el, hogy csinál asztalt az asztalos! Mit rajzoltunk ma? Asztalt. Meséld el, milyen részei vannak? Mit raktunk ki ma papálcikákból? Asztalt. Mondd el, hogy kell papálcikákból asztalt kirakni! Miután az osztály volt egy asztalos műhelyben, miután egy asztalt lerajzoltunk és papálcikákból kiraktunk: az I. osztályos kis tanuló is elég ügyesen és összefüggően elmeséli az asztalkészítést. Ez az összefüggő, folyékony felelés pedig már nem más, mint szóbeli fogalmazás. Bizonyos, hogy ezek a szóbeli fogalmazások a gyengébb tanulóknál eleinte igen zavarosak lesznek; a sorrendet felcserélik, beszédük tele lesz »asztán«, »és«, »ízé« és más hasonló szók ismétléscivel. De hallgassuk csak türelmesen, a mi érdeklődésünk önbizalomra bátorítja őket.

A II. osztályban is engedjük meg, hogy akivel valami érdekes eset történt, aki valami különösét látott, vagy hallott, azt elmondhassa. Erre valamennyi gyermek lelkében felújul valamilyen hasonló eseménynek az emléke és felhangolódik mindnyájan arra, hogy mondjanak nekünk valamit. Ekkor azt parancsoljuk, hogy írják le szépen, mi történt velük. Pl. Én a fogalmazási óra legelején azt mondom: tegnap a macskánk egy egeret fogott. Hát tinálatok van-e macska, s hogy fog az egeret? A gyermekek csak úgy törik magukat a jelentkezésre s akkor rájuk szólok: fiaim, arra nincs időm, hogy titeket most külön-külön meghallgassalak, hanem meséljétek el nekem írásban: Hogy fog a ti macskátok egeret? Máskülönb a fogalmazás tanítását a II. osztályban bent a tanteremben, együtt végzett, kisebb-nagyobb cselekvések leírásával kezdhetjük. Pl.: Voltunk a Sokolligetben, szedtünk vadgesztenyét és egy beszéd- és értelemgyakorlati órán kis pipát csináltunk belőle. Ebből megszülethetik az első fogalmazás: Irjátok le, hogyan csináltatok kis pipát!

Azt akarom még itt megjegyezni, hogy a szabadfogalmazás tanításánál a dolgozatok azonos címét nem is kell erőltetni. Majd adnak a gyermekek maguktól is pontos címet. Nekünk csak a témakört kell megjelölni.

A III. osztály fogalmazási anyaga is hasonló az I. és II. osztályok anyagához, azaz itt is cselekvések, élmények, megfigyelések, emlékezések, fantáziák, képek tartalma stb. lehetnek a témakörök. De a fogalmazásuk kidolgozása már ügyesebb, a tartalom helyesebb, a mondatok szórendje és szerkezete hibátlanabb, a helyesírás jobb.

A IV. osztályban már a stílus tökéletesítésére törekedünk. Ha a gyermekek rajzolják le a dolgozatuk elején és a rajz alá írják a fali szemléltető képről, vagy táblai rajzról fogalmaztatunk, akkor azt mondánivalójukat. Az ilyen dolgozat se legyen azonban a képen látottak egyszerű leírása, hanem inkább a kép háttérét, a kép által támasztott gondolatokat és érzelmeket írják le. A IV. osztályban a levélforma begyakorlását is nagyon ajánlom, nehogy ismét szegyenkezzünk, ha leveleket kell átolvasnunk.

Az V. osztályban a fogalmazások már olyanok lehetnek, hogy

azok a tanulók alkotóképességeit és az önálló gondolkozását is mindig jobban foglalkoztassák. A különböző tantárgyakhoz is könnyen fűződnek élmények és érzelmek. A fogalmazás lényege már itt egészen világos. A gyermekek ne a tanítónéni vagy bácsi gondolatait és érzelmeit vessék papírra, hanem csakis a sajátjukat. A fogalmazási téma keresése közben nem muszáj csak a tanteremben maradni: az udvar, a kert, az utca, a község, az ország élete, eseményei sok-sok érdekes élményt adnak. A levélírással még az együttérzés és együvértartozás gondolatát, érzését is nagyban elősegítik.

Osszefoglalásul ismételtem, hogy az elemi iskolai fogalmazásnál a kezdőfokon csak a gyermekek által átélt és elvégzett cselekedetek és élmények leírásai legyenek a dolgozatok. A második fokon következhet a külső-belső szemlélet utáni írás és a felső fokon már elvontabb témákról írhatnak.

Ha a témát helyesen választottuk meg, még akkor is több dolog akadályozza a jó fogalmazást. Első akadály mindenkor az írás technikája, a toll, a kéz ügyelensége. A gondolat hamar megszületik, de hamar el is röpül. A kéz nehézkes. A szók helyesírása, a mondatok helyes szórendje stb. stb., mind-mind leküzdendő nehézségek. Ezeket a technikai nehézségeket a helyesírási és a nyelvtani dolgozatok óráin kell leküzdöni gyakori másolásokkal, tollbamondásokkal és emlékeztetőből való írással. Ezek a fogalmazások technikai előgyakorlatai. A szó szoros értelmében vett fogalmazás tanítás pedig tulajdonképpen akkor történik, amikor a gyermekek önálló írásait ott, előttük megbíráljuk, tartalom, stílus, szórend, helyesírás és külalak szerint! A fogalmazások megbírálásánál elsősorban azt állapítsuk meg, hogy jó-e a tartalom, arról írt-e a gyermek, amiről akart. Másodsorban a gondolatait helyesen, rendben és logikusan vannak-e elrendezve; nem kapkodó-c, nem hiányos-e, nincs-e dolgozatában valami izléstelenség, de viszont van-e szép kifejezés benne? A helyesírási hibákat én alá szoktam húzni s ha a tanuló nem tudja, hogy mi a hiba, akkor cserélnek a szomszédok és ketten megbeszélnek a javítani valókat, de ha ketten sem találják ki, akkor tőlem megkérdezik. A jól kijavított dolgozatot azután beírják a fogalmazási füzetbe. Ilyenformán:

I. Dolgozat.

Košice, 1932. nov. 20.

Hogy játsszuk a cicajátékot?

Szabad fogalmazás.

Sokan nem helyeslik a számjegyekkel való osztályozást. Azt ajánlják, hogy néhány jellemző szóval írjuk a dolgozat alá bírálatunkat. Sokan előre odairatnak egy nagy T-t, azaz tartalom és K-t a külalak osztályozására. Erről vitakozhatunk.

Végül arról szólok, hogy egy fogalmazási órát hogy használok fel. Ilyenformán: az óra elején igyekszem ügyes hangulatkeltéssel közlési vágyat támasztani a gyermekekben, azután 30 percig írhatnak, majd az óra végéig a kész fogalmazásokat felolvastatom, megbíráljuk s kijavítjuk. Amit a tanteremben közösen nem tudunk átnézni, azt otthon olvasom át s a következő fogalmazási óra elején az aláhúzottakat mindeki kijavítja és a fogalmazási füzetbe beírja.

Vincze Ferenc, áll. tanító.

Megjegyzések

„A szlovák nyelv anyaga és módszere az elemi iskolában és a normál tanterv” című cikkhez.

Irta: Grünwald Béla, Bratislava.

Az »audiatur et altera pars« alapján engedtessek meg nekem, hogy Szepesi Gyula t. kartársamnak »A szlovák nyelv anyaga és módszere az elemi iskolában« c. cikkére saját tapasztalataimból s impresszióimból leszűrődő megjegyzéseimet megtegyem. Eleve kijelentem, hogy miután becsületes őszinteségét egy pillanatig sem vonom kétségbe s őszinte szakvéleménye köznek használni vágyó szándékát félre nem magyarázom, elvárom jómagam is, hogy véleményeivel divergáló álláspontom, úgy nála, mint az általa propagált eszmék követőinél hasonló bánásmódban részesül. Arra kérem, hogy ha netán sikerülne hívei közül néhányat felfogásomnak megnyerni, akkor ne féltékenykedjék s ne nehezteljen reám. Szándékosan írtam, hogy felfogásomnak, mert az eszmének tőlem való eredését nem vindikálom magamnak.

A tanítótság jól felfogott érdeke megkívánja, hogy minden aktuális kérdéssel behatóan foglalkozzék, azt alaposan megvitassa, belőle a gyomot kioperálja s végeredményben egészséges tökélet helyezzen el ott, ahol arra szükség van s ahol az előreláthatólag meghozza a kívánt hasznot, a búsás kamatokal. Ilyen aktuális kérdés a szlovák nyelv tanításának problémája is.

Hogy éppen a szlovák nyelv tanításának anyaga maradt ki a normál tantervből, azon nem csodálkozom, de a kimaradás tényének okát sejtem. Úgy érzem, hogy helyes úton járok, mikor azt vélem, hogy annak egyelőre a normál tantervből ki kellett maradnia, mert az eddig végzett vizsgálódások és szerzett tapasztalatok eredményei még nem voltak elegendők a végleges-konkretum kialakulásához. A szlovák nyelv tanítási anyaga mezején még több ismeretlen út van. Ha azok felfedeztetésük után közkinccsé válnak, akkor mindenki kedve szerint meríthet a sikeresen kiépített forrásból, meríthet pedig annyiszor s annyit, ahányszor s amennyit kitűzött célja megközelítése, avagy abszolút elérése megkíván. Az illetékes körök serényen bár, de megfontoltan tevékenykednek ez irányban. Megfontoltan, mert a szlovák nyelv tanítása kérdésének végleges rendezése elharmarkodást nem tűrhet.

Elítélendőnek vélem annak az immár teljesen jogosulatlan nézetnek hangoztatását, hogy csak akkor remélhetünk a szlovák nyelv tanítása terén elérendő szép eredményeket, ha az időfiatalok, — kik ha magyar, mondhatjuk azt is, vagy német középiskolát végeztek is, de az államnyelvet kivétel nélkül beszéljük

Hiszem, hogy Szepesi kartárs a kikopás siettetése dacára,

abbeli állításom helyeségét, hogy minden kötelességtudó idősebb, munkabíró tanító mindaddig, míg az iskola falai között a szó legideálisabb értelmében tanítványainak él, fiatalnak érzi magát, állandóan tanulja az államnyelvet, a direkt módszer betartására törekszik s örömmel végzett munkája kielégítő eredményét bárki meglepéssel honorálja: — 100%-os igazságnak tartja.

Tapasztalatból tudom, hogy az igazgatók nem ragaszkodnak okvetlenül a törvényes heti 18 órához, sőt ellenkezőleg, osztályrendszer esetén vagy állandóan a felsőbb osztályban működnek, vagy felmenő rendszer folytán alfától omegáig mindent végigkóstolnak. Előfordul természetesen, ennek az ellenkezője is, amiből azonban nem következik, hogy az igazgató csak azért marad meg az elsőben, hogy a fiatal tapasztalatlan(?) kolléga a felsőbb osztályban sikertelenül tapogatózék. Ugyan már miért is mondana a fiatalság ilyen esetben csődöt?

Egyébként egy régebbi cikkemben, elfogadható érvek kíséretében kifejtettem, hogy a felmenő rendszer rendületlen híve vagyok, mert benne a nevelés s oktatás értékes eredményeinek biztos garanciáját látom.

Már említém, hogy a kort hagyjuk békén, ne ráncigáljuk folyton elő. A fontos az, hogy az idősebbek férjenek össze a fiatalabbakkal és vice versa. Az általunk elérendő eredmény semmiképen sem a kortól, de felkészültségüinktől és rutinunktól függ. Ezek birtokában mindegyik osztályban, akár fiatalabbak, akár öregebbek vagyunk meg fogunk felelni.

Nem tudom belátni, hogy a szlovák nyelv tanítása terén eddig kifejtett 14 éves kísérletezéseink (talán 14 év alatt évről-évre elért eredményeink?) miért ne állnának arányban a reáfordított fáradsággal? Talán a számtan tanításánál elért eredményeink kisebb munkát igényelnek? Téved, aki erre igennel felel! A tény az, hogy a számtani titkok megfejtésének biztosítására fordított munka, a tanítási nyelv ismerete dacára még jóval nehezebb, mint az apró-cseprő szlovák beszélgetések elsajátítására vonatkozó tevékenység.

Engedelmet kérek, de 14 év után a szlovák órán mindenkinek, bármily nehezére is essék, otthonosan kell magát éreznie. A kísérletezésnek a vegytani órán van helye. Ha ugyanis egy kísérlet nem sikerül, akkor azt a siker reményében meg lehet ismételni. A szlovák órán ellenben 100%-os készséget kell tanusítanunk.

Mindig csak azt kérhelik tőlünk számon, amit hétről-hétre feldolgoztunk. Persze, a feldolgozott anyagnál többet kell tudnunk, mert csak így nem fogunk az iskola-vizsgáló jelenlétében félszegen viselkedni. Ha pedig a munkánkat ellenőrző bármely közeg olyasvalamit kérdezne az osztálytól, amiről még nem volt szó, akkor ne hallgassunk, mert néma gyermeknek anyja sem érti szavát. Még azért sem ütik be a felsőbb osztályban működő tanító fejét, ha kijelenti, hogy a névragozást csak példák keretében, de nyelvtani szabályok nélkül tanította. Elvégre

a nyelv tudása a fontos.

A szlovák nyelv tanítására vonatkozó direktívákat, miután a hivatalos zsinórmérték egyelőre hiányzik, magunknak kell megállapítanunk. A tételek szabad megválasztásának ténye nem dehonestáló reánk nézve. Sőt, ellenkezőleg! A fontos az, hogy a tételeket ügyesen válogassuk össze. A következő osztály anyaga az előbbi anyagának folytatása legyen. A névragozást a felsőbb osztályban a már említett módon okvetlenül tanítanunk kell. A szlovák olvasókönyvekben előforduló dolgok közül csak azt fogadjuk el, ami izlésünknek teljesen megfelel. A szlovák olvasás terén otthonosan kell magunkat éreznünk. Olvassunk s beszéljünk a megkövetelt lágyítással. Ha ezeken kívül helyesen is hangsúlyozunk, akkor tanítványaink lelkébe a megkívánt tudást fogjuk beplántálni.

Aki ellenben ad infinitum csak a direktívákat várja felülről s ölbetett kezekkel ússza meg a szlovák órákat (mert hiszen ez is művészet), az tanítványait biztosan zsákuccába vezeli.

Szepesi kartárs cikke keretében kijelenti, hogy nem érthet egyet Budovič tanfelügyelő úr ama kívánságával, hogy a szlovák nyelvet az azt éppen nem, vagy csak törve beszélő osztálytanítók tanítsák olyan helyen is, ahol teljes szlovák nyelvkészségű tanítótestvér is működik. Majd megjegyzi: »Bár érvelései között különös figyelemreméltónak tartom azt a megjegyzést, hogy »kevésbé tehetséges (itt bizonyára az iskolából most kikerült s a nyelvet — természetesen — perfekt bíró testvérekre gondol) tanítóra bízni ezen a gyakorlati életre oly fontos nyelv tanítását — lelkiismeret és felelősség kérdése.«

Budovič tanfelügyelő úr kívánsága reprodukálását s kartársam közbevetett »bizonyára — gondol« kifejezéseit olvasva, megérlelődött bennem az elhatározás, hogy magam is papírra vetem mindazt, amit Budovič tanfelügyelő úr, kívánsága hangoztatásakor gondolhatott s kinek intentionójával egyéni felfogásom teljesen összhangban levőnek hiszem s tartom.

Elsősorban nem hihetem, hogy Budovič tanfelügyelő úr azt kívánná, hogy a szlovák nyelvet, az azt éppen nem beszélő osztálytanító is taníthatja. Még a laikus is tüstént rájön arra, hogy ez ellentmondás volna. Ha ugyanis a tanító egyáltalán nem beszél a nyelvet, akkor annak tanítását senkisésem bízza rá. A szlovák nyelvet ma éppen nem beszélő okleveles tanítót nem is tudok elképzelni.

Hiszem azonban, hogy Budovič tanfelügyelő úr, a szlovák nyelvet törve beszélő tanító alatt, csak olyant érthetett, aki bár a nyelvet nem is folyékonyan, de határozottan a nyelvtan szabályainak, sajátosságainak megfelelően beszél s tanítja is.

Azt tehát, hogy Budovič tanfelügyelő úr, szerzett tapasztalatai alapján az utóbbi működését kívánja, teljesen helyeselni tudom, mert tudja róla, hogy állandóan feladata magaslatán áll, folyton tudása tökéletesítésére, kimélyítésére törekszik és szüntelenül érdekelni fogja a szlovák nyelv minden csínja-

bíjja. Nincs tehát semmi okunk csodálkozni afföliöt, hogy Budovič tanfelügyelő úr nyugodtan rábizza a szlovák nyelv tanításának nehéz, de sikerrel járó munkáját. Ha pedig az utóbbiban teljesen megbízik, akkor az iskolából most kikerült tanítótestvérben is, a lelkiismeret és felelősség kérdésével való teljes összhangban, minden létovázás nélkül meg fog bízni. Szepesi kartárs ama feltevése tehát, hogy midőn Budovič tanfelügyelő úr kevésbe lehetséges tanítóról szól, egyúttal a szlovák nyelvet perfektül beszélőre gondol, nagyon valószínűtlen, mert e két fogalmat nem lehet egy kalap alá húzni. Aki valamit perfektül tud, az megérdemli a lehetséges jelzöt! (Ez verész következtetés a pedagógiai működés szempontjából! Szerk.)

A célon nem lövök túl, ha felhozom, hogy a nostrifikációs vizsgán kesztyüs kézzel kezeltek bennünket. Az illetékesek ebbeli magatartásának rúgóját a »Seneca docendo discimus« elve és az a feltevés képezhetle, hogy idővel mindenki, akit illet; tökéletesíti magát s eo ipso a kívánt niveau elérését fogja ambitionálni. Ne rettegjünk folyon! S ha kijelentjük, hogy úgy szlovák nyelvi ismereteink, mint módszerünk az éveken át tartó komoly gyakorlásaink révén előnyösen gyarapodtak, illetőleg javultak, akkor sem illet bennünket senki a szerénytelen-ség vádjával!

Egy most eszembe jutott csettel illusztrálni óhajtom a szlovák nyelv iráni indolentiát. Egy tanítótestvér a saját szakállára és költségére megbízott egy perfekt slovenkát azzal, hogy helyette a szlovák nyelvet tanítsa. Tanfelügyelője erről tudomást szerezvén, ellátogatott hozzá s pourparlé végén felszólította, hogy a citankából olvasson elő egy szakaszocskát. Az illető ötölt, hatolt s zavaróban még olvasni is alig tudott. Eme eset részletezése s borsosan kellemetlen következményeinek ecsetelése nem tartozik cikkem keretébe. De beletartozik annak hangoztatása, hogy Budovič tanfelügyelő úr kívánságát — melylyel a felsőbb tanügyi fórum is azonosítja magát — helyeselnünk kell s azt helyeslő tudomásul csak felelősségünk érzetének tudatában vehetjük. Hogy a felelősség érzetének tudata kötelességek lelkiismeretes teljesítésére ösztönöznek, azt minden tanítóember tudja.

Tanítványainkkal, bármily nyelven is oktatjuk őket, helyes vezetés mellett meglepő eredményt érhetünk el, mert a csemeték minden iránt fogékonyak s így mindenkor s mindenben otthonosan érzik magukat. Eppen a minap, egy, a szülői értekezlet keretébe tartozó műsor kardinális pontjainak főpróbája alkalmából mondtam egyik kartársamnak: »Még igazi színészek is megirigyelhetnék az apróságok memóriáját, készségét és természetességét. A tanítótság munkájának legerősebb pillérei, nevezett gyermeki tulajdonságok s erények összesége képezi. A serényen és okos beosztással dolgozó tanítót a gyermekek sohasem hagyhatják cserben.

Tanítótestvérek! Ovidius következő mondása: »Mig a szerencse rád mosolyog, sok lesz a barátod«; reánk alkalmazva,

ilyen tartalmat nyerhet: »Míg kötelességünket híven teljesítjük, nem kell félnünk!«

Hiszem és remélem, hogy t. kartársaim cikkem elolvasása után arra a konklúzióra jutnak, hogy Budovič tanfelügyelő úr kívánságát helyesen interpretáltam s hogy sokkal helyesebb, ha a pessimistikus felfogás helyett az optimistikust fogadjuk el, lévén utóbbi az a forrás, melyből ama szükségletek fakadnak, melyek nélkül nincs nyugodt, kellemes és eredményes tanítói munka. Senkisémet teheti magáévá Ovidius ama mondását: »Látom a jobbat és helyeslem, de a rosszabbat követem!«

Az ének tanítása

Irta: Fischer János.

1 Az új tanterv kiadása alkalmából hasznos foglalkozni az egyes tantárgyak anyagával és módszerével, tisztán gyakorlati okokból is. Szeretnék szerény erőmmel hozzájárulni ahhoz, hogy az iskolai énektanítás sikeresebb legyen. A tanítás eredményessége természetesen a következő kívánalmaktól függ: a tárgy anyagának teljes ismeretétől, és a megfelelő átadástól. Az első követelmény: az anyag ismerete, két részre osztható: a kellő mértékű zenei műveltség szükségessége és az anyag előírt fokának ismerete. A megfelelő átadás a helyesen megválasztott és alkalmazott módszertől függ.

2. Az a kívánság, hogy a zenenevelő megfelelő zenei műveltséggel bírjon, egészen természetes. A magasabb áttekintés, a szélesebbkörű anyag ismerete, elegendhetlen feltétele a tanításnak és nevelésnek minden téren általában véve, s így van ez a zenénél, éneknél is. A tanítóképző intézetek részben megadják ugyan a magasabb zenei nívót, azonban szükséges az állandó tovább művelés is. A megfelelő magaslaton csak akkor állunk, ha sikerül a tárgy lényegébe belemélyednünk és jelentősebb technikára is teszünk szert. Nem követelhető a tanítótól, hogy művész vagy virtuóz legyen, de megkívánatik a zene megértése és az állásához illő nevelt muzikalitás.

3. A zenét minden fogékony ember megérti, akinek zenei hallása van. Különség csak a megértés fokában van. Mert a zene szintén a kultúra kérdése, műveléssel a fogékonyság és behatás magasabb fokát érjük el. A zeneileg nem művelt hiába hallgatja a fél- vagy órahosszat tartó szimfóniát, csak annyit fog belőle élvezni, amennyire műveltségével képesítve, előkészítve van; a műveltség magasabb fokától függő esztétikai értékeket, mint például az említett példában a szimfónia impozáns architektonikáját, nem érzi át. Az újabb kor zenei szépségét nem foghatom fel élvezettel, ha érzelmi világomon nem ment át az előző korszakok szépsége, amelyekre a mai értékek egyenesen épültek, belőlük logikusan kifejlődtek. A modern zene a

maga nagy disszonanciájával — amely a mai ide-odahánytorgatott, kereső léleknek a képe, — idegen marad előttünk, ha nem éltük át előzőleg egy Strauss Richárd szimfónikus áradatát, előtte egy Wagner vagy Liszt harmoniai romantikáját, ha nem mentünk át egy Beethoven szilárd építésű monumentális tonalitásán s előtte egy Mozart barokkos graciozitásán. A mai közönség általános zene-kulturális nivója körülbelül a mozarti magasságon van. Mozart 1791-ben halt meg, vagyis 140 évvel ezelőtt. Beethoven csak ma — halála után 100 évvel — kezd lassan általános zenei kincsé válni. Az időbeli különbség oka a közönség elégtelen zenei nevelésében van. Az elmúlt kor iskolája a kiválasztottaknak és gazdagoknak szolgált, a magasabb művészet a felsőbb lícezer privilégiuma és játéka volt. Beethovené! azonban már megkezdődött az út kifelé a széles emberiséghez, ő a kilencedik szimfóniájában már az emberi testvériségről és a közeledő humanitás örömről énekel. Ez az a folyam, amely hömpölygését, a francia forradalommal kezdte meg. Igen, a zene mindenkünkhöz beszél, nem tesz s nem tehet különbséget gazdag és szegény között, sőt ellenkezőleg, a zene szerencsés, nagyon szerencsés köteléke és áthidalója az ellentéteknek, a zene nem szétválaszt, de összeköt, fölemel, fölvezet a fénybe, a zene az életörömet szolgálja. Ezt az univerzális beszédet kell, hogy megértse minden szív, amely érez. A különbség csak a fokban van. A zene iránt való fogékony-ság, a megértés emelése, épen célja a zenei nevelésnek.

A zenei nevelőnek magától értelődően tisztában kell lennie azzal, hogy a zenei szép érzésének fölkelése különböző esztétikai elemektől függ. A nem zenei elemeken kívül, mint amilyen a milió, a szöveg, a legfontosabbak ezek: a hang, a ritmus, a dallam, az összhang, a hang-erősség és a zenei fölépítés. A mi esetünkben, az éneknél, hozzávéve a zenénkívül: tényezőt, a szöveget, a zenei szépség komplexumát a következő tényezők formálják ki: a zeneileg szép hang, a helyes és szép kiejtés, a pontos ritmikusság, a helyes intonálás, a kellő dynamikusság és az átértett előadás. A szöveg tárgyi tartalma természetesen szintén nagy hatással van az egész behatásra. Szükséges, hogy a zenenevelő tisztában legyen az összes említett tényezőkkel. A sikeres munka föltétele tehát a zenenevelő kultivált muzikalitása. Ez a muzikalitás a minél szélesebb zeneirodalom ismeretével és aktív zenei tevékenységgel bővül, az esztétikai kritikával mélyül. A rádió, valamely hangszerezen a játékok tökéletesítése, zeneművek kóta szerint való olvasása, zene- vagy énekkarban való aktív szereplés — ezek mind jó alkalmak a további önképzésre. Mindenben legyen meg azonban a tervszerűség és a kitartás. A tehetség is csak a folytonos művelés által fejlődik ki. A pedagógus kiművelt muzikalitása nagy nyereség nemcsak

a nevelői tevékenységre nézve, de az ő saját egyéni életére is. A jó zene értékes kelléke az életoptimizmusnak, amely a jobb holnap felé halad egészséges ritmusával, nyílt harmóniájával és teremtő készségével.

4. Az énektanítás anyagának mennyisége az új tantervben nincs s nem is lehet pontosan előírva. A kitzűzött cél általánosságokban mozog, ahogyan ott szószerint áll a 88. oldalon: »Az énektanítás célja az ifjúság muzaklitásának fölébresztése és rendszeres művelése, zenei érzékének fejlesztése, szellemének nemesítése s a népdalból és általában a zenéből eredő öröm ébresztése.« Az utasítás 19. oldalán szó esik a zeneileg szép ének esztétikai elemeiről, amikor a ritmikai pontosságról, tiszta hangeltalálásról, tiszta kiejtésről, helyes hangsúlyozásról, megfelelő lélegzésről, mint szükséges követelményekről emlékezik meg. Ennek megfelelőleg a tanterv előírja a rendszeresen összeállított hangoztatási és lélegzési gyakorlatokat, a hallástképző, a ritmikai és az intonációs gyakorlatokat, egybekötve a megfelelő diktátumokkal.

5. A kitzűzött célból látható, hogy a hangsúly a zenei tartalmon van, vagyis a muzikalitáson. A cél tehát tisztán zenei, abszolút cél. Es egész helyesen. A zene önálló nyelv. Ahol a szó megáll, vagy nem elégséges, ott fellép és tovább megy a zenei hang. Ez tovább vezet bennünket az emberi szív legmélyebb rejtekeibe, egész a tudat alá — mert a zene a legőszintébb és legmelegebb beszéd.

6. A szöveg tartalma tekintetében figyelemmel kell lennünk arra, hogy az a zenével közeli érzelmi tájakon mozogjon. A szöveg belső tartalmának egyeznie kell a zene (ének) belső tartalmával. Ha ennek a követelménynek megfelelünk, a mű zeneiessége kiválóan megerősödik, nem lévén akadályozva idegen elemekkel. Az éneknél így is mindig annak a hibának a veszélye van, hogy helytelenül nagyobb fontosságot tulajdonítunk a szövegnek, a zeneiség kárára. A szöveg a zenenevelésben a miliő szerepét játssza. A szövegi rész túlságos kiemelésével napvilágra jutnak mindig nemzenei tendenciák, miáltal a fő kifejező eszköz, a muzikalitás nagy kárt szenved. A más kifejezési értékekkel való kapcsolatok tehát a zene érdekében a minimumra csökkentendők. Nem állítjuk ezzel persze, hogy a kapcsolt nemzenei kifejezési momentumokat hanyagoljuk el, csupán azt hangsúlyozzuk, hogy túlságba vitelükkel ne kerüljenek a zenei nevelés főcélja fölé.

7. Fontos dolog tudatában lenni annak, hogy a főcélből, a zeneiség fölébresztéséből és fejlesztéséből kiveendő és hangsúlyozandó az a fontos tény, hogy a dal önmagában véve az énektanításnak nem célja; a dalok zenei tartalma a zenenevelés átgondolt és következetes láncában a minden oldalról kihasznált sorozatos szemeket képezi. A dal tehát nem annyira tárgyi, mint inkább s főleg alaki cél-

jával áll a zenenevelés szolgálatában. Az 1905. évbeli magyar tanterv a zenetanítás alaki és tárgyi céljának felsorolásánál aaptendenciájának megfelelően még a tárgyi célt hangsúlyozta.

8. A daltanítás tárgyi céljai különböző momentumok lehetnek. Ilyenek a kollektív, pl. szociális, hazafias, osztálytendenciák; az individualisztikus irányzatokból pl. a retrospektív momentumok. A zenei ideál az általános emberi körülmények és jelenségek szolgálata. Az új utasítás a szociális és hazafias érzelmi momentumokat emeli ki. Bizonyos, hogy a zene és ének használata helyes ott, ahol a jobb, boldogabb holnap kivívásáról van szó; itt a zene értékes ébresztő, fölemelő szolgálatokat tesz. Nem egyezik azonban a zene humanisztikus küldetésével, ha az totenisztikus és masochisztikus jelenségekkel kötődik össze és használódik ki, amely jelenségek az elnyomatás, alacsonyrendűség és gyűlölet érzései, vagyis teljesen individuumentellenes momentumok kísérik. Az individualisztikus tendenciák közül nincs helye a pesszimizmus és lemondás érzéseinek, szükséges azonban az emberi boldogság hite.

9. Amikor az utasítás kiemeli, hogy az iskolai zenenevelés középpontjában a dalok szép és átértelt, hangulatos előadása áll, ezt nem az ének tárgyi célja miatt, hanem inkább formális indítókokból teszi. A szépen, hangulatosan előadott dalban ugyanis szerencsésen tömörülnek, realizálódnak és alkalmazva vannak az összes zeneesztétikai elemek. A dal tehát a zeneiség kifejezésének egyik formája. Igen, legyen a dal az iskolai zenenevelés betetőzése, mert a zene eme formája a szó segítségével legközelebb áll a gyermek lelkéhez, mert gyakori körülmények között legáltalában fejezi ki érzelmeinket — és nem utolsó sorban praktikus okból is, mert a legolcsóbb.

10. A dalnak az iskolai zenenevelésnél való alkalmazásával a többi tantárgyakkal való bizonyos kapcsolatok merülnek föl. Ezen tárgyak: a polgári nevelés, a tanítási nyelv, a beszéd- és értelemgyakorlatok, a reális tárgyak s a testi nevelés. E kapcsolatok úgy használandók ki, hogy a megfelelő dal hangulatos előadása az illető tantárgynál a tanítás menetének szellemi és érzelmi magaslátán történjék, időbelileg tehát rendszeren a tanítási óra vagy félóra második felében. Vannak pedagógusok, akik a dalt a tanítás elején hangulatkeltésre használják föl.

Az éneklés már a régi művelt népeknél is ismeretes volt mint hathatós nevelési és művelődési eszköz. A görögök az éneklésben való jártasságot a műveltség igen fontos ismertetőjelének tekintették. A »musica« náluk a nevelés alapvető tárgya volt. A világ többi népeinél a zene főleg a vallási kultuszokkal volt összekötve. Itt, mint másodrendű tényező szerepelt, de nem egyszer látjuk, hogy sokszor elsőleges domináló szerepet vesz át. (Folyt. köv.)

NYELV, IRODALOM

Képek a magyar köznyelvben

(Folyt. és vége.)

Bohner Jákó ny. főszerkesztő.

6. Érdekes a *szélhámos*-szónak az eredete is, mely ma azt jelenti, ahogy szédelgő, csaló, széllelbélelt. Régen *szélhámosnak* hívták azt a szélső hámba fogott lógós csikóval, mely nem igen erőltette magát a szekérhúzásban, csak ugra-bugrált, szóval csalt, szédelgett.

7. A *rakoncátlan*-szónak a képe is a paraszti életből van véve. Emberre átvéve azt jelenti a szó, hogy léktelen, megbomlott. Rakoncáknak hívják azokat a karókat, rudakat, melyeket a szekér, szán oldalaira, négy sarkára beszárnak, hogy a könnyen szétbomló rakományt, szénát, szalmát stb. összetartsák, hogy meg ne bomoljon. »Tartsd rakoncában a nyelvedet« annyit jelent, hogy tartsd féken a nyelvedet.

8. *Szörmentében bänni* valakivel annyit jelent, mint nyájasan, csinján bänni. Ez a kép is a paraszti életből van véve. Az állat ugyanis szereti, ha szörmentében símogalják, attól csendesül, jobban húz.

9. »*Motoz van a fejében*«, »*Valami motozkal a fejében*«. Ezek a szólások-mondások azt jelentik, hogy valami zavar van valakinek a fejében, hogy hóbortos, bolondos. Ez a kép a pásztor életből van véve. A motozt egy bögöly-faj okozza, mely petéit a juh orrába rakja. A kikelő álcák a juh orrát ingerlik, följebb is hatolnak, a juh tüsszög tőle, szédül és belebutul, kergül.

10. Az előbbi szólás-mondással rokon a »*bogaras*«, »*bogara van*«, »*bogárzik*«, mely azt jelenti, hogy valaki nem normális, hogy bomlotteszű, rögeszmés. Ez a kép is a pásztor életből van véve. Gyakran megesik, hogy a legelő gulya egyszer csak szügybe vágja fejét, fölcsapja a farkát és elkezd vadul nekiiramodni, menekülni a sebesröptű marhabögölyraj elől, melynek közeledését már jómessziről megérzi. Ez a bögöly-faj a marha szőrére ragasztja petéit, ezeknek az álcái az állat bőre alá furakodnak és erős viszketést, daganatot okoznak.

11. »*Dülőre jutni*« azt jelenti, hogy egy dolog, fáradságos munka után végre elintéződik, sikerül, célt ér. Ez a kép a gazdaéletből van véve. A szántóföld végét, alját dülőnek hívják és ha a szántóvető ember a fölhasított barázdával a szántóföld aljához ért, vagy az egészet fölshántotta, akkor elmondhatta, hogy dülőre jutott, befejezte a munkáját.

12. *Valakinek valamit a szájába rágni*, azaz alaposan megmagyarázni, vele megértetni. Ez a kép a konyhai életből van véve és arra vonatkozik, hogy, mikor az anya a kis gyermeknek, aki még nem tud rágni, az ételt előbb maga megrágja és péppé rágyva adja a gyermek szájába.

13. »*Hosszú lére ereszti a beszédét*«. Ezt a szólás-mondást

arra szokták alkalmazni, aki hosszadalmas, de híg, tartalmatlan beszédet tart. Ez a kép is a konyha köréből van véve. A régiek a húsételeket rendszeren lével készítették, még pedig vagy kurta, rövid, azaz sűrűbb, tartalmasabb, vagy hosszú, azaz híg, vízenyösebb lével.

14. Ha már a lénél vagyunk, talán nem lesz érdektelen megtudnunk azt is, hogy a »léhűtő«, azaz henyc, dologtalan, haszontalan, naplopó-szó honnan veszi eredetét. A régi udvarházak konyhájában sok mindenféle személy sürgölt-forgott a sokféle étel elkészítése körül; volt a sok között olyan is, akinek a tiszte az volt, hogy a mindenféle léléle kellő kihűtésére kellett felügyelnie. Ennek persze nem volt valami sok dolga, csak lopta az időt, lábatlankodott a többi, lázasan sürgölődő közt. Egyik vagy másik valami csendes lenézéssel, vagy talán irigykedéssel így is szólhatott hozzá: »Ne állj az utamba, te léhűtő«.

15. »Kitettek a szűrét«. Ez a szólás-mondás azt jelenti, hogy egy legénynek kiadták az útját, kitesékelték, elutasították. A kép a falusi leánynező-szokásból van véve. Ha a leánynezőbe jött legénynek a konyhában fölakasztott cifra szűrét kitették a pítvarra, az azt jelentette, hogy nem szívesen látott kérő, azaz kosarat kapott.

16. Hasonló értelmű a következő szólás-mondás is: »Kiteték a rokkáját«, azaz kinézték a társaságból. Ez a kép a fonóból van véve. Ha egy, a fonóba járó leányt vagy asszonyt nem tartottak maguk közé valónak, azt úgy szokták értésére adni, hogy a rokkáját kitették.

Nincs szeri-száma annak a sok szólásnak-mondásnak, melyeket a boszorkányhit sötét századai örökítettek át reánk. A boszorkányok, más néven bűbájosok, lidércesek, kancalítűek, sok mindenféle módjához értettek a babonázásnak, megrontásnak. Babonáztak igével, megigézéssel, ráolvasással, szemveréssel, kotyvalékkal (tétéménnyel), kötéssel (ligatura), oldással, főzéssel, füvekkel (füverés), csúszó-mászókkal, kígyóval, békával, kenőcsökkel, állatokká átváltoztatással és az ördöggel való cimborálással stb.

17. Az a szólás-mondás, hogy »az a lány megtette neki« (tétémény), azt jelenti, hogy a lány valami kotyvalékkal megrontotta, magába bolondította a legényt.

18. Ugyanazt jelenti az a szólás-mondás, hogy »valaki megkötötte«, azaz kötéssel megrontotta, meghódította. A kötés által való megrontásra emlékeztek.

19. Ez a szólás-mondás: »Meg van kötve a kezem«, azaz tehetetlen vagyok, nem vagyok ura akaratomnak.

20. »Majd megkötöm a nyelvedet« annyi, mint majd elhallgattatlak, megnémítalak, a boszorkánykötés u. i. némaságot is varázsolhatott valakire.

21. »Ráköti magát valakire«, azaz elvéteti magát valakivel. Ez a kép szintén a kötés általi babonára emlékeztek. A boszorkány a rontás alól oldani is tudott; erre vall az a szólás-mondás,

hogy: »Ugyan megoldódott a nyelved«, azaz megeredt a szavad.

22. A boszorkánynak még nagyobb hatalma van a megrontandó fölött, ha az illetőnek valami ruhadarabját megfőzi. Hát ki ne ismerne rá a ma is szeltében használt szólás-mondásban: »*ugyancsak erősen főzi azt a legényt — leányt*« a régi boszorkányfőzésre. Szóval: bár Kálmán király törvényben kimondotta, hogy: »boszorkányokról, mivelhogy nincsenek, többé szó se essék«, még ma is vannak boszorkányok bűbájos, csinos lányok képében — akiket ezért a főzésért még meg sem égethetnek.

A régiek a csillagjósolásban — asztrologiában — is hittek és az ehhez értő csillagjósok a csillagok constellációjából, azaz egymáshoz való állásából föl tudták állítani valakinek a horoszkopját, születése óráját alapul véve, azaz meg tudták egész élete sorsát jósolni. Erre vallanak ezek a szólás-mondások: »*Jó órában legyen mondva*«, »*Szerencsétlen órában, rossz csillagzat alatt született*«. Arany János Zách Klárájában olvassuk: *Rossz időket érünk, rossz csillagok járnak*«.

A csillagok járását és a belőlük való jóslást a kalendáriumok, a sötét mult századoknak ezek a csaknem kizárólagos irodalmi termékei és szükségletei ismertették. A legrégebb és legelterjedtebb kalendárium a Brevier-féle löcsei kalendárium volt. Innen az a szólás-mondás: »*Régi, Hetedhétországra szóló, mint a löcsei kalendárium*«. Még régebb volt az az Európaszerte ismeretes miniatűr naptár, a *csizió*, mely 24 latin verssorban foglalta össze az esztendő ünnepeit és szentjeit. Minden hónapra esik két verssor annyi szótaggal, ahány nappól áll a hónap. A szentek neveit és a hónapban előforduló ünnepeket úgy kellett beleszorítani a versekbe, hogy a nevek versbeli helyéből a név- és ünnepnek dátumát is meg lehessen állapítani.

A januári verspár első szava (Cisio) után magyarosan *csizió*-nak nevezték ezt a tömörített kalendáriumot. Mivel pedig egyszerű, tudatlan és tanulatlan ember nem igen tudott eligazodni a *csizión*, nagy dolog volt, ha valakiről azt mondták, hogy »*érti a csiziót*«, azaz, hogy okos, tanult ember, hogy *tudja a dörgést*.

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

FÓRUM

Az Almanach

Több kartársammal beszélgettem mostanában aktuális dolgokról. Könyvkiadó szövelkezet. Pártolása szent kötelesség. Irodalmi évkönyv. Kiadja orsz. egyesületünk. Érdeklődéssel várjuk. Ocsovay kartárs adatokat kér egy nemes ügyhöz. Okvetlen támogatni kell. Amyival is inkább, mert sem pénzt nem kér, sem fényképet, ellenben munkát végez értünk s célja: a tanítói név fényesítése.

Képes Almanach. Szerkeszti dr. Szerényi F. kép. ig. Ügynöke adatokat, előfizetőket, illetőleg rendelőket gyűjt s 50 Ké előleget kér. Az ügynökkel vitalkozom. A kartársak neveinek közlésére nincs szükség, — mondom én — hiszen a zsebnaptárban a névsor föltalálható. Azonban mindenki megrendeli, — feleli ő s már mutatja is kartársaimnak neveit könyvében. Nos, ne legyek én a jó (és drága!) ügy elrontója, én is megrendelem tehát, bár tudom, hogy családom meg fogja érezni a 280 Ké kiadást. De talán ez is tanító-sors. S most pár hét múlva, — amikor felocsúdtunk s beszélgetünk kartársainkkal, fontolgtatva a dolgot, rájövünk, hogy bizony sok kartárs nem rendelte meg az Almanachot. (Soha még ilyen használatos idegen szó!) Most már sok kartársnak az a véleménye, hogy ha — mondjuk — egyharmada a tanítósnak kimarad belőle, akkor nem lesz teljes s így nem sok értelme lesz, hogy az ő életreje s fényképe ott díszeljen. Állítom, hogy ha csak néhány kartárs neve s képe marad is ki, már sokat veszít érdekességéből s értékéből a könyv. Pedig az én vidékemen is sokan kimaradnak; már látom. Több kartársamnak s nekem is az a véleményem tehát, hogy adatokat s fényképet ily körülmények között nem küldök. Sőt sokan az Almanachra sem reflektálnak, bár tudják, hogy a 280 Ké-t irgalmatlanul beszasalják rajtuk, mert aláírták a rendelő lapot.

Mennyivel szebb lett volna, ha Szerényi ig. úr bekéri az adatokat s amikor a könyv megjelenik, sietünk mindnyájan beszerezni, ha csakugyan érdekes és értékes az — Almanach.

En nem hiszem, hogy Szerényi ig. úr helyesli az ügynök eljárását. Kérdem sok kartársam nevében: nem lehetne-e még valahogy segíteni e nehéz ügyön s a félreértéseket kiküszöbölni, hogy mindnyájan megnyugodhassunk? Szerintem csak egy mód van erre: ha a rendeléseket érvénytelenítik s újra kezdődik másképpen az egész ügy. Ha nem így lesz, akkor örökös túske marad a lelkünkből az Almanach ügye s bizalmatlanok leszünk oly ügyeknél is, amelyeknek napnál fényesebb, hasznos, igaz volta nyilvánvaló. Tehát sürgős intézkedést, amíg nem késő, mert: *éjszakám s az Álomom ah! miattad rossz, óh Almanach.*

—r.

EGYESÜLETI ÉLET

Kottamellékletünk

Kottamellékletünk 5 éves pályát futott be. S most álljunk meg egy kissé az 5. év fordulóján. Vessünk egy szempillantást a múltra s egyet a jövőre. Nem jelentős jubileumról: sokkal magasztosabb, szentebb ügyről van itt szó: a magyar dalról. A mai nehéz, anyagi világban százszorosán szükség van a magyar dal kultiválásának kihangsúlyozására. Nemcsak azért, mert az emberi lelkek kezdenek sivárrá, üressé, fásulttá lenni, hanem azért is, mert a magyar dalt némelyek már kezdik megúnni, elfelejteni. Lenézik s nem tartják korszerűnek a vele való foglalkozást. Talán elfogúlt vagyok, talán terrorizálásnak veszi valaki, talán azzal vádolnak meg, hogy: hazabeszél, mert neki is terheli lelkiismeretét néhány dal szerzése. Isten látja a lelket, hogy őszintén, a lelket kitarva, harsogom bár gyöngé szavakkal, de sziklaszilárd akarattal, égis lángoló lelkesedéssel: **ne hagyjuk a magyar dalt sárba tiporni**, sőt szeressük, imádjuk azt. Ne hallgassunk álprófétákra. Könnyezett a lelkem, amint mostanában hallottam magyar ifjú diákleány szájából, hogy: magyar zene nincs. Ezt csak dal az utóbbi 50—60 év alatt sokat fejlődött. S ki merné tagadni, hogy a népdal a legdrágább kincs, a nép lelkében fakad s alapja a magyar zene épülő, nagy palotájának! Amikor a faji elemet keressük egy nemzet zenéjében, ezer meg ezer motívumra akadunk, melyeket csak a komoly tudós vesz észre, amíg más észrevétlenül megy el mellette. Megjegyzem, hogy itt nem az anthropológus, vagy ethnológus, vagy Darwin-féle faji elméletről van szó. A faji karaktert az egyénben és a társadalomban rejlő okok biztosítják. (Dr. Molnár G.: A magyar zenéről.) E karakterre hatással lehet esetleg a más népekkel való együttélés, de kivesznie, elmosódnia nem szabad soha. Nagy jöltevők tehát mindazok, akik a népszokásokat, népdalokat gyűjtik, kultiválják s veszendőbe menni nem hagyják.

A kottamellékletnél elsőrangú kötelességemnek tartottam s tartom az eredeti, értékes népdalok közlését. Ugy gondoltam, hogy a dal úttravaló a gyermeknek az életre. Soha sem voltam barátja a mondvacsinált daloknak, sem annak, amikor értékes dallamra gyöngé, isk. szöveget alkalmaznak. Inkább elnézek egy kis erotikát a szövegben, mintsem lealacsonyítsam a dallamot. Természetesen, helyt adtam s adok újabb szerzőknek s daloknak is. Az értékes dalok úgylis örökéletűek mindaddig, amíg újabb kor újabb igényekkel nem lép föl. Az újabbak pedig az élet nagy

rostájába kerülnek s vagy áthúllnak, vagy nem. Kottamellékletünk leginkább isk. célt szolgál, azért oly nehéz a közlendő dalok kiválasztása. Tekintettel kell lenni a hangterjedelemre, a dallamosságra, a szövegre stb. A dalamban is lehet érzelgősség, trágárság, ami már eleve alkalmatlanná teszi a dalt a jelzett célra. Az iskolai daltanításhoz ne feledjük, hogy a legjobb is csak »elég jó.« Másrészt kottamellékletünk nem csupán iskolai célra készül, mert a dalokat felnőttek, vagy nagyobbak is énekelhetik, azért közlünk olykor erotikus és nagyobb hangterjedelmű dalokat is. A mellékletet negyedévenként csatoljuk a főlaphoz.

A legnagyobb kerékkötő e téren is a pénz hiánya. A kottanyomda pedig mindig drága volt s az ma is. Próbálkoztunk Kassán, Beregszászon. Jelenleg a Mandl és Trsa nyomdája, Bratislava, Femező u. 5. készíti a mellékleteket, 1650 pld.-ban s circa 600 Ké-ba kerül a 4 oldal. Ha minden páros hónapban adhatnánk egy mellékletet, akkor nem kellene annyit töprengeni, hogy mit közöljünk. Jutna elég hely nyolcszor annyi dal számára. Ugy vagyok vele, hogy amikor egy melléklet anyagát összeírom, jó részét ki kell húznom, mert nem fér, mert csak 4 oldallal rendelkezem.

Tervem volt egy énektanítási rendszer (módszer) közlése, elmélettel, gyakorlatokkal, de a mindenfelől felhangzott sóhaj nyomán, az a vélemény alakult ki, hogy inkább csak minél több dalt közöljek. Erre van a legnagyobb szükség. Beláttam, hogy így van helyesen. Szerettem volna több szöveget közölni az egyes daloknál, de e tervet is el kellett ejteni az előbb említett cél érdekében. Ugy t. i. minden melléklet néhány dallal kevesebbet adhatott volna.

A kottamelléklet 5 év alatt, illetve 1933. jan. 1-ig ke-reken 150 dalt hozott. Gyermekdalokat kis hangterjedelem-mel, jártasabb hangnemekben. Továbbá népdalokat 2—3 szólamra, egyvelegekké csoportosítva. Férfikarokat, melyek között nehéz, nivós műdalok is szerepelnek. (Heckmann: Ne ölj!) A 150 dal együtt tekintélyes kötetet tesz ki.

Tervem volt dalokat harmonium kísérettel közölni, azonban erről is le kellett mondanom, szintén azért, hogy minél több dalt nyújthassak. Mutatóul szolgál e nemből az 1929. júl. 15-i mellékletem: A szívem, a szívem... c. dal.

A magyar népdalok mellett helyet foglalnak, különösen újabban a klasszikusok is, mint pl. Schubert, Schumann, Beethoven, továbbá Volkmann, Abt, Huber. Ezeket sem szabad figyelmen kívül hagynunk.

Tévedne az, aki azt gondolná, hogy a melléklet összeállításával kimerül a szerkesztő munkája. Sőt az a kevesebb; a nagyobb munka a naponkénti 1—2 zenei levél megválaszolása. Hadd említsek meg néhányat: Egy karmegválaszoló 10—12 gyermekdalt kér I. évf. részére. Másik kartárs jelzi, hogy községében van egy jóhangú ifjú, továbbá egy

másik ifjú, ki cimbalmon játszik, ő pedig (a kartárs) hegedűm játszik. Irjam át a mellékelt dalokat (vagy tetszésemre bizza a dalok megválasztását) ének, cimbalom s hegedűre. Ismét más kartárs a himnusokat kéri 3 hegedűre. Más kolléga pedig dalokat kér vonós négyesük részére. Van, aki preludiumos könyvek, megint más, aki hegedű-, harmónium-, orgona- vagy zongoraiskolák címeit kéri. Van, aki férfikari, vegyeskari stb. gyűjteményeket keres, vagy különböző alkalmakra, pl. szentelésekre kér alkalmi énekeket. Van, aki saját szerzésű dalait, vagy kart küld be véleményezés végett. Van, aki költeményeket, vagy gyász-ének szövegeket küld be zenésítés végett. Népszínműveknek hiányzó dalait számtalanszor kéri. Néhány kartársam saját szerzésű zeneművek kiadására kér tanácsot. E téren sok keserű tapasztalatom van, azért a kiadást nem ajánlom senkinek. Sok levélben kértek s bízattak, hogy szerkesszek, illetve adjak ki vallásos estélyekre való énekeket 2—3 szólamra, de nem merek belefogni. Az utóbbi időben többen kértek tőlem »Arany« dalokat; ez indított az »Arany« melléklet megszerkesztésére. Sajnos, csak 12 »Arany« dalt tudtam beszorítani. A kottavéső (Sturz úr) így is nehezelt rám, hogy a »sokat« kívánok tőle. Jelzem még, hogy jelenleg van egy törekvő, ifjú kartárs, aki összhangzattani leckéket vesz levelekben.

De nem folytatom tovább. Remélem, hogy ha nem is mindenki, de sokan vannak kartársaim körében, akik oly meleg szeretettel és szemmel nézik lapunk szerény, kis mellékletét, mint jó magam. S ha nem csalódom, hogy vannak ilyenek, akik szeretettel várják a melléletet s annak néhány dalát fel is használják, akkor úgy érzem, hogy sem Sturz úr, sem én nem dolgoztam hiába s nem sajnálom a reá fordított fáradságot.

Gáspár János.

Pedagógiai rovat a Magyar Írásban. A Magyar Írás című irodalmi és kritikai folyóirat decemberi számában pedagógiai rovatot nyitott a magyar iskolák és a magyar tanítóság aktuális ügyeinek nyilvántartása és a nagyközönséget is érdeklő pedagógiai kérdések megvitatása céljából. A rovat vezetését Zsolnai

Béla komáromi kartársunk látja el. A Magyar Írás ezen rovatát kartársaink figyelmébe ajánljuk, s föl-kérjük mindazokat, akiknek mondanivalójuk van a széles nyilvánosság számára, hogy írásaikat a rovatvezető címére: Komárno, Új u. 4. küldjék.

MEGJELENT: „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népi-makönyvével bővítve, amely az imairodalom remeke. Eszerint 320 énekkal és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Öt kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay, Kőbölkit.

Azonkívül egy ú. n. pliocén fertőzése is volt. Össze kell a két sebet dörzsölni, fertőződjék el a gyógyuló vállseb is, mit kell itt törödni a fertőzésből származó veszedelemmel, sőt ez a veszedelem kell, mely megszabadítson egy nagyobb veszedelemtől. A teru kivételre is került s harmadnap ugrálva jött be a zászlós a műtőből: »Fiúk! gennyedzik!«

És még egy hét sem telt el, fertőzést kapott, s az orvosok minden erőfeszítése ellenére meghalt.

A másik történet ennek méltó pendantja, de 1932-ből.

Kurt Willy Dörr elektrotechnikus 1927-től munka nélkül csavarog. Nyomorában a bűn útjára is téved. Csalásért több ízben megbüntették. A büntetések ideje a legkellemesebb változás életében. Hajlékot, kenyeret biztosít. Alhoz nem elég romlott, hogy nagyobb bünténnyel hosszabb időre biztosítsa magának a foglyok borzalmas existenciáját. Mással próbálkozik. Szeget, tűt nyel, kórházba kerül, megoperálják. Ez még kellemesebb megélhetést nyújt, mint a börtön. Mi haszna azonban. Rövidesen gyógyultan bocsájtják el s azzal vége az aranyéletnek. Most már minden igyekezete odairányul, hogyan lehetne ezt a gyönyéleletet visszaszerezni és egy időre állandósítani? Hősi elszántság fogamzik meg bensejében. Halált megvető bátorsággal veti magát egy rohanó autó elé, hogy egy gyermeket megmentsen a biztos elgázolástól. A mentés sikerül, de a hő kétszeres combtörést szenved. Eredmény: 4 havi kórházi ápolás. Gyógyulás után újabb és újabb autóbalesetek. Ezek mind kórházi ápolást s egyben biztos megélhetést adnak. Végül a hatóságoknak is fellűnik a gyakori kórházban való megjelenés, nyomozni kezd, a csalásokra rájön s a hő jutalma 6 havi fogház. A börtönből való szabadulás után még egy kísérlet és a rohanó autó halálra gázolja.

Mindkettőnek hőies elszántságért jutalma a mártírkorona. Az út és az ismeretlejelek mások, de a vég egy és ugyanaz, mint századokkal előbb.

A pedagógia tudománya

fejldött talán az összes tudományágak között a leglassabban művészi színvonalra. Csodálatos jelenség ez. A nyersanyaggal, a holt anyagokkal foglalkozó más tudományágaknál előbb kiűtközik az alkotók invenciója, alkotásaikból előbb világit ki a lélek, mint a pedagógiánál, mely éppen a lelkek pallérozásával foglalkozik. Ennek okát talán abban kell keresnünk, hogy régebben a pedagógia műveléséből hiányzott az az öncélűség, mely a többi tudományágakat előrelendítette. Legrégibb történetében ha találunk is itt-ott ihletett művészeket, de azok alkotásai az idők folytával elkoztak, elenyésztek s a pedagógia művészegei között a nyelvek különbözősége és az alkotások a többi tudományág művészi, monumentális emlékeit az utókor előt mindenkor érthetvé és követésre méltóvá teszi.

Meg aztán az is igaz, hogy a pedagógia tudománya és

művészete a közhit szerint profán művészet, melyhez mindenki ért, melyet mindenki szakszerűen bírálhat, épezért nem is szükséges hozzá nagyobb előképzettség. Eleinte rabszolgákkal művellették és csak valami kevésben különbözött az ókor tanítója a ház többi rabszolgáitól. Gondoljunk csak Phaedrusra, Aesopusra. E tanítóknak nevelési eszközeik is csak olyanok lehettek, melyek alacsony származásuktól, durva lelkiségüktől elvárhatóak voltak és ez eszközökkel a középkori kolostori iskolák aszkéta szellemiségüknek megfelelően változatlanul vették át.

A reneszánsz kor beköszönlével az iskolák szaporodása a pedagógia tudományosságának fejlődésére kiváló hatással volt. Sajnos azonban, hogy a reformáció és ellenreformáció küzdelemmel teljes ideje ezt a fejlődő plántát nem engedte olyan szépségben kivirúlni, mint az az akkori kor szellemi megváltoztatásához szükséges lett volna. Ha akadt is egy-egy kiemelkedően markáns alakja a pedagógia művészetének, az elég nagy számban levő többi iskolamesterek módszerei, nevelési eszközeit tekintve, nagyon kevésbé különböztek a görög rabszolgatanítóktól.

Johann Bernhard Basedow (1724—1790) híres német pedagógus kiváló dicsőrelel emlékszik meg egy bizonyos tanítóról, aki 51 éves 7 hónapos működése alatt »az ifjúság jól felfogott érdekében« 911.257 botülést, 124.000 vesszőcsapást, 20.989 körmöst, 163.715 plágát, 10.235 szájonkapást, 7.095 pofont és 1.115.800 barackot osztogatott ki tanítványai között; a bibliát, kalekizmust, az énekeskönyvet, vagy a nyelvtant pedig 27.768-szor vágta a növendékek fejéhez. Ezenkívül 777-szer borsón, 613-szor pedig éles jahasábokon térdepeltette tanítványait.

Ilyen nevelési eszközök mellett nem lehet csodálkoznunk, hogy e korszak emberei, az iskolából kikerülve, csak a deressel és kalodával voltak fegyelemhez szoktathatóak, mert a meg-alázó testi jenyítékek már az iskolában mindennapiakká és közönségesekké váltak elbűtük.

A pedagógia művészi tökéletesedése csak a XIX. század második felének és a XX. századnak válmánya. De ilyen előzmények után még ma is hol tartunk attól, hogy annak minden módszerét, eszközét, eredményét művészetnek lássuk, művelői pedig kivétel nélkül mind művészek legyenek?! Ehhez a magaslatához még sok akadályt kell legyőznünk.

Szepesi Gyula.

Györy V. Bár több van egynek s másnak kevesebb,
Kellő mértékben áld mindig az ég:
A büszke tölgynek zápor árja kell,
A fűszálnak egy harmatcsepp elég.

Arany J. Nincsen olyan puszta inség,
Hogy magának benne
A halandó egy tenyéryn
Zöld virányt ne lelne.

SZEMLE

Bel- és külföldi lapokból.

Tanügyi kerkép anno: 1932. E címen érdekes cikk jelent meg a Magyar Iskola (a Podkarp. Rusi Ált. Magyar Tanítóegyes. hivatalos lapja) decemberi számában. A cikk írója podkarp. ruszi áll. iskolánál működő karlárs, aki éles bírálattárgyává teszi azt a lehetetlen helyzetet, mely azáltal állt elő, hogy az állami iskolák doktori kiadásainak fedezését a politikai községre hártották. A cikk, többek közt, ezt írja: »Az iskolaszolga az 1932. évre még egy fillér fizetést nem kapott, pedig tisztességgel ellátja a munkáját. A napokban bement a járási hivatalhoz, ahol az egyik tisztviselő, amikor fizetésének kiutalását kérte, azt a tanácsot adta neki, hogy perelje be az igazgatóját, mert az fogadta fel őt iskolaszolgának.« — »A beregszászi járásban olyan igazgató tanító is van, aki 2 éve egyedül tartja fenn az áll. iskolát és maga vágja az áll. iskola fáját is.« Egy másik helyen így ír: »A gyermekek november 15-én nem kaptak bizonyítványt, mert nincs nyomtatvány, az államnyomda pedig csak készpénzfizetés ellenében küldi a szükséges nyomtatványt. Az iskola naplót a saját pénzből vettem meg, mert különben az iskolai évet nem lehetett volna megkezdeni.« — »Az iskolatermek ebben az iskolai évben sem sűrölva, sem olajozva nem voltak. Hogy fognak ezek a kistrapált tantermek még az év vé-

gég kinézni?« — Valóban lehetetlen állapotok ezek és teljesen egyetértünk cikkíró felháborodásával: »Hol vagyunk Uraim? Afrikában, vagy Európa kellős közepében?« — Vajjon ez a sors vár az államosítandó »nélkülözhetetlen« iskolákra is?...

A modern állam iskolapolitikája. A Kath. Lelkipásztor. Pozsonyban megjelenő elméleti és gyakorlati papi folyóirat decemberi száma cikket közöl Macháček Pál, vágsellyei plebános tollából »A katolikusok álláspontja a modern állam iskolapolitikájával szemben« cím alatt. Cikkíró ismeretli a francia iskolatípusokat, majd — egyebek közt — ezeket írja: »A modern iskolapolitika az elemi oktatásra, mint a népnevelésnek legfőbb és úgyszólván egyedüli alapjára helyezi a fősúlyt. Humanista oktatás helyett a gyakorlati irányt választja. Tagadhatalan tény, hogy a modern államok nemzetközi versenyében a népoktatásügy az a tényező, amelytől az állam anyagi, erkölcsi, gazdasági és társadalmi föllendülését várja.« A továbbiakban cikkíró hangsúlyozza a vallásérkölcös nevelés szükségét és védelmét, s a németek példájára katolikus iskolatanácsok felállítását sürgeti, mert — úgymond — »nekünk résen kell lennünk, nehogy az események meglepétszerűen, készületlenül találjanak...«

Közzezhívezett fehérneműt, ágyneműt, asztalneműt és teljes menyasszonyi kelegyét csakis jó minőségben és legolcsóbb árák mellett szállít

Fried Sándor

Bratislava

Vadász-sor 8.

Piešťany

Másiarska 11.

Tanító Uraknak és becses családjuknak kedvező fizetési feltételek. Kívánatra dústartalmú mintagyűjteményemet díjtalanul és vételkötelezettség nélkül bárhol bemutatom.

HIREK

Rigmusok

»Képek a magyar köznyelvben« című cikkünkben Bohner Jákó fényes bizonyosságát adja annak, hogy nyelvünk tele van képekkel, melyek nélkül hiányzik beszédünkben az eredetiség, a zamatosság. Szóképek adják meg színét és ízt az igazi, a »törülmetszelt« magyarságnak. A magyar ember őstermészetéhez tartozik, hogy beszédét leginkább a környezetéből, foglalkozási köréből vett példákkal szemlélteti, hogy kevés szóval is sokat tudjon mondani. A szó-ábrák tömörségével többet fejez ki, mintha mondanivalóit hosszú lére eresztené.

Psychologia-tanáraink különös szeretettel hivatkoztak népünk eme szép tulajdonságára, valahányszor a lélek tüneményei a nyelv és az irodalom kérdéseivel kapcsolatba jutottak. Így az emlékezet finom építményeinek lélektani magyarázatához bő illusztráló anyagot szolgáltatnak a magyar népdalok, melyeknek, úgyszólván minden sora egy-egy megfestett költői gondolat, a magyar nyelv hangulatos képe... Káka tövén köll a ruca, Jó földben terem a buza: De ahol a hú lány lány terem, Azt a földet nem ismerem... Micsoda egyszerű, eredeti gondolatsor! És micsoda határtalan szomorúság, mélységes szerelmi bánat rejtezik benne! Ily megrázó erejű költői hatást csak a legigazibb költő: a nép egyszerű fia tud elérni, a legszebb költői nyelv: az egyszerű szavak segítségével. És ősi, őszinte logikával.

Ilyen tiszta költői alkotás minden magyar népdal. De a közmondásokban és a rigmusokban is az egészséges, eredeti, becsületos magyar észjárás nyilatkozik meg. Itt-ott csattanós élcek, furfangos tréfák villannak némely rigmusok szürke duruzsolásában, sőt olyan poetica licenciát is élvez a nép költő-gyermeke, hogy a szó ékeztollú madaraival csapongva röpködhet a gondolat százfelé ágazó ágain... De ilyenkor aztán psychologus legyen a talpán, aki a széteső rigmus-motívumok összelarozandóságát meg tudja magyarázni!

A karácsonyi ünnepkör jó alkalom a rigmus-költőknek, tudásuk és tehetségük megcsillogtatására. A betlehemi pásztorok versbeszedett hagyománya, s az újévi köszöntők születte pergamenje évről-évre

Mielőtt bútorot vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét!

Heidúk bútorok

Lászlónál Érsekújvár

(a cipőgyár udvarában)

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Kč-tól egész 14.000 Kč-ig
100—200 Kč havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

eleven szóra kél a magyar gyermeknép ajkán, s az ünnep érzését mellett bizonyos költői látást is engednek a lélek szövevényeibe.

Sok volna e helyütt csak kicsi hányadát is elsorolni ezeknek az ünnepi szólásoknak. Egy rapszódikus újévi köszöntőnek azonban helyet szorítunk. Azzal az illő komolysággal, amellyel az a kis, hat-éves emberke elkívánta:

Egy csepp tinta cseppent a csizmám orrára,
Kívánok minden jót ez újév napjára!
Sütik a malacot, érzem már a szagát,
Bárcsak nekem adnák a hátulsó farát!...

Oh, szent költői szabadság! Te még a malacpecsenyét is rimbe tudod szedni a csizmám orrára cseppent tintafolttal, anélkül, hogy hiteledet elveszítenéd!... (boa)

Huszonöt éves tanítói jubileum. Ledényi Lajos, az Ipolyság melletti Gyerk község igazgató-tanítója január hó 8-án ünnepelte tanítói működésének huszonöt éves évfordulóját. Ledényi szinte megszakítás nélkül működik Gyerk községben, ahol a lakosság általános szeretetét vívta ki magának. Jubileuma alkalmasból községe is méltó ünnepséget rendezett. Kovács Pál, egyházkerületi tanfelügyelő, esperes plébános meleg szavakkal emlékezett meg a jubiláns tanító érdemeiről. Paulovič állami tanfelügyelő meleghangú levélben üdvözölte a jubilánst, míg a magyar tanítók nevében Farkas István és Kanyar István, a szlovák tanítók nevében pedig Holuby Vilmos tompai igazgató-tanító köszöntötték a kedves kartársat. Adja Isten, hogy Ledényi Lajos még sok évig munkálkodjék erőben, egészségben a jövődő magyar generáció és a derék ipolymenti község javára.

Hány tanítóegyesület van Csehszlovákiában? Az állami statisztikai hivatal most adta ki a Csehszlovák köztársaság szakegyesületeinek statisztikáját, az 1931. december 31-i állapot szerint. Ebben az időpontban összesen 626 szakegyesület működött, 1,321.292 taggal. Köztársaságunkban 44 különböző tanító- és tanáregyesület van, s a tagok száma 71.654. Legtöbb tagot számlál a »Deutscher Lehrerbund im ösl. Staate« (13.410), legkevesebb tagja van (22) a »Vlt oroszországi középiskolai tornatanítók szövetségének«. A szakegyesületek által kiadott folyóiratok száma 369. Ezek közül hetenként jelenik meg 21, havonta háromszor 6, kéthetenként 109, havonta egyszer 204, időszakosan 29. A tanítóegyesületek összesen 38 folyóiratot adnak ki, melyek közül 20 havonként, 12 kéthetenként, 2 hetenként egyszer, 2 kéthavonként, 1 évente négyszer és 1 évente egyszer jelenik meg.

KÖLCSÖNÖK

BUDAY
VINCE
Nové Zámky

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamat mellett, gyorsan és kulánsan folyósítatnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Kč válaszbélyeg ellenében.

Rádió az iskolában. A Vésztük legutóbbi számában rendelet szabályozza a rádió szerepét az iskolai tanításban. Az órarend úgy állítandó össze, hogy a rádió-óra ne foglalja le mindig ugyanazon tantárgy órarendi idejét, s evégből megengedhető az egyes órák elhalasztása, vagy áthelyezése. A rendelet nyomtatékosan ajánlja a rádió bevezetését minden nemzeti (nép- és polgári) iskolába. — Kívánatos volna azonban, ha illetékes helyen elrendelnék a magyar iskolák számára az iskolai magyar órák leadását is.

A barsi ref. egyházmegye tanítói még a múlt év folyamán elhatározták, hogy minden hó első szerdáján családi összejövetelt tartanak, hol az aktuális dolgokról megbeszéléseket folytatnak. Az összejövetelek elég látogatottak s e tanévben minden hó első szerdáján meg is tartattak. Lévan a ref. népiskolában. Megjelenik a kartársak nagyrésze. A legközelebbi összejövetel kivételesen febr. második szerdáján, 8-án lesz. Meghívót senki sem vár és nem is kap.

Karácsonyi színjáték és szilveszteri műsoros est Vilkén. A vilkei r. k. népiskola tanulói, a szegény gyermekek felruházására karácsony napján Kersék János: Anyai szív című gyönyörű mesejátékát és Csíte Károly: Három kis alma című pásztorjátékát adták elő. A szép anyagi siker 40 szegény tanuló felruházásátette lehetővé. — A helyi M. K. E. Szilveszter estjén, fényesen sikerült műsoros-est keretében kacagaltatta meg a szép számú közönséget. A műsoron volt: Péchely I.: Kupak-tanács, Szombathy: Bájos Jeremiás, Török R.: Csendes Julis, Békeffy S.: Dániel ne bögj! Halletta B.: Football, vigjátékok, jelenetek és dalok. A vidám estet reggelig tartó tánc követte. Mindkét előadást Molnár László ig.-tanító rendezte és tanította be.

A vámosladányi ref. népiskola növendékei dec. 4-én árva napot tartottak az iskolában. A szülők és az érdeklődők zsúfolásig megtöltötték a termet s önkéntes adományokból 174 Ké-t és 45 kg babot juttattak a koszmályi árvaház részére. December 25-én karácsonyfa-ünnepély volt,

ahol az összes gyermekek szerepeltek szavalat, ének számmal vagy a karácsonyi jelenetekben kisebb-nagyobb szerepekben. Ez alkalommal a tisztajövedelem (105 Ké) az orgonaaalpra fordított. Ugyancsak december folyamán az iskolásgyermek gyűjtéséből 40 Ké-t juttattak a tüdővész elleni szanatórium részére.

Szerkesztői üzenetek.....

F. M. A dolgozat rövidesen sorra kerül. — **Sch. L.** A jelzett megoldási módot elfogadjuk. Az ígért cikket várjuk. — **P. M.** Az ügyet áttettük a központi elnökséghez. — **K. J.** A cikk legközelebb jön, a helyes időzettel. Az említett írás mindnyájunknak szól, tehát az illető cikkíróknak is. A viták sokszor hasznosak, mert elősegítik a vélemények tisztázódását, anélkül, hogy elveink föladásáról volna szó. — **M. L.** Örülünk, hogy lapunk új kiállítása általános tetszést keltett. A beszámolókat, a szükséghez képest, megrövidítjük.

Kiadóhivatali üzenetek.....

M. P. Moldava n/Brdovon, O. I. Lucenec, H. R. Sók, Sch. K. Stupava, M. A. Nagymagyar, D. S. Naszvad. Levél ment. — **B. A. Nové-Zámky, IIj. K. J. Illésháza, S. R. Dercsika, A. J.-né Pozsonyepertes, N. J. Szász, Cs. R. Úzor, G. L. Vyškovec, M. I. Malé-Ratovce, K. P. Váhovec.** Tagjaink sorába felvettük, a lapot megindítottuk, zsebnaptár ment. — **Ny. J. Zsigárd, V. J. R.-Sobota, K. K. Petržalka, dr. K.-né R. M. Lucenec, özv. H. J.-né V. Kosihy.** Címüket a kívánt módon kiigazítottuk. — **Sz. A. Opatovce, B. M. Magyarbél.** Naptárt küldtünk. — **H. M. Léva, A. I. Tőre.** Lapja értelmében intézkedtünk. — **Sz. V. N.-Zámky, S. I. Medve, E. V. M.-Kevezd.** Az elveszett számokat újból megküldtük. — **Sz. L. V.-Ros-hovec.** Naptárt küldtünk.

PÁLYÁZATOK

Pályázati hirdetés. Az alsó-nyárasdi (dunaszerdahelyi járás, pósta helyben, Csallóköz) r. kath. iskolaszék a decemberi számban a VII. számú, először engedélyezett, ideiglenes tanítói állásról közölt pályázatot megújítja 1933 január 30-áig szóló határidővel; választás 31-én; állás azonnal elfoglalandó.

Pályázati hirdetés. Az egyházgellei róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet háromosztályú, magyar tannyelvű iskolájánál lemondás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. (III. oszt. def. tanítói állás.) Javadalom: 2 szoba, 1 konyha és mellékhelyiségekből álló lakás, 200 Ké készpénz, 20 Ké kertilletmény, 7 kat. hold 1426 □-öl szántóföld, 29 hl. rozs párbér címén, stólaövedelem és a törvényes államszegély. A helyi javadalom összesen 1728 Ké-re van értékelve. Pályázati határidő 1933 január 30. déli 12 óra. Személyes megjelenés előnyös, de a költségek nem térítetnek meg. Az állás február 1-én elfoglalandó.

Kellően felszerelt pályázati kérvények r. k. plebánia hivatal, Kostolná-Gala, okr. Dun. Streda címre küldendők.

Pályázati hirdetés. A horni-bari (Felbár) r. k. iskolaszék pályázatot hirdet a II. végleges tanítónői állásra. Javadalma törvényes lakás, kert egy öl lágy tűzifa és törvényes államszegély. Tannyelv magyar. Határidő 1933 január 31.

Magyar tanítónak

a pedagógiai szeminárium

nélkülözhetetlen!

Miert?

Mert

- először:** a Pedagógiai Szeminárium c. folyóirat kizárólag a tanítóság továbbképzésének szolgálatában áll;
- másodsor:** ismertetéseket közöl a tanítás célkitűzéseiről, minden számában négy mintatanítást hoz, feloleli a népi iskolai tanítással összefüggő kérdéseket;
- harmadsor:** minden egyes száma egy kis 64 oldalas tankönyv, tehát minden tanító megbízható vezetője és segítőtársa.

Kérjen díjmentes mutatványszámot: Budapest VII., Rákóczi út 12. Előfizetési díj egy évre P 12.—, mely részletekben is fizethető!

Egyesületünk tagjal elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

A Magyar Tanító kottamelléklete.

1933. január 1.

Szerkeszti: Gáspár János, Rimaszécs.
- Arany János emlékének -

Esteledik, szól a gulya kolompja...

Arany János
(1817-1882)

Lassacsán.

mf Es te-le-dik, szól a gu-lya ko-lomp-ja: Nem so-ká-ra
A - zért hogy én gu-lyás boj-lár va-gyok is, A - zért hogy tán

be - sö-té-tül a pusz-ta, Ban-di boj-lár, les-ke - lőd - nek
für-tös gu-bál hoz-dok is, Meg - e - lég-szem én a ma-gam

u - tá - nad; Te-reld visz-sza a li - losból a nyá-jat,
sor-sá - val; Nem ese-rél - nek az Ár-gyé - lus ki-rály - lyal.

A tudós macskája.

Arany János

Lépésben.

mf Nagy lett vol - na a tu - dós-nak az ő tu-do - má - nya,

De mi hasz-na, ha ke - vés volt a vá-gott do - há - nya.

p Egyesek. a böl-cse-ség-ről *Mind.*
Köny - vet írt böl - cset ha, ha, ha, ha, haj - na, ha, ha, ha, ha,

mf Ak kor e - sett ez a bo - lond
haj - na, Úgy e - sett ez a his - tó - ri - a raj - ta.

Csokonai.

Arany János

Mérsékelve

f s Cso - ko - na - i

Egy ká - lo - mis - ta pap s Cso - ko - na - i, Cso - ko - na - i
ba - rá - ta - i;

Egy - más - nak vol - tak jó ba - rá - ta - i, ba - rá - ta - i;

mf
 Ki - ló - dúl egy - szer Deb - re - cen - ből Sa jó ba - rát
Egy hang.
 e - lőtt meg - áll: I hat - nám paj - íás,
Kar.
 így ki - áll föl, Cso - ko - na - i Vi - tez Mi - hály. *Petőfi.*

A tintás üveg.

Mérsékelve.

Arany János

mf
 Ván - dor szí - nész ko - rá - ban Mégye - ri, Van - e ki e ne - vet nem
p Kör - mől - ge - té mint más
 is - me - ri? Kör - mől - ge - té a szín - la - pot;
 Ska - pott E - zért, Egy - szer vagy öt fo - rint - nyi bért,
 a mint mon - dom, vagy öt fo - rint - nyi bért. *Petőfi.*

A rab gólya.

Lassan.

Bartalus J.

mf
 Ár - va gó - lyá áll ma - gá - ban, Egy te - lék - nek a láb - já -
p ban. Fel - re - pül - he, messze száll - na, *mf* Mesz - sze, messze
f ten - ge - rek - re, Csak - hogy el van metszve szár - nya. *Arany J.*

Elesett a Rigó lovam...

Népdal.

Lassan

E - le - sett a Ri - gó lo - vam pat - kó - ja, Je - ges az út,
 majd ki - esü - szik a - ló - la; Fel - ye - re - tem o - ros - há - zi
 ko - vács nál, Ej no! hi - szen több is ve - szett Mo - hács nál.

Toborzó,

Arany J.

Arany János

Lépésben.

A szép fé - nyes ka - to - ná - nak a - rany gyöngy é - le - te,
 Csil - log - vil - log min - den - fe - lől jó vi - téz fegy - ve - re.
 Szép é - let. víg é - let, So - ha jobb, so - ha jobb nem le - het;
 Hopp, hát jö - jön ka - to - ná - nak, I - lyét ki sze - ret.

Br. Amade L.

Sírva jön a...

Sz. Nagy J.

Lassan.

Sír - va jön a magyar hó - ta vi - lá - gra, Bú - bá - na - tos hej az em - ber vi - lá - ga.
 Mit keseregsz atyám - fi - a, ro - kon - ság? Ez az e - gész merő é - let bo - londság.

Arany J.

A toronyban...

Lassan.

Arany János

A to - rony - ban de - let ha - ran - goz - nak,
 A fe - jem te - te - jé - re süt a nap.
 Bim, bäm, bim, bam, bim, bäm, bim, bam, bim, bambim, bam. Hej, ha o - lyan
 kö - zel vol - na si - rom, Mint a mi - lyen rö - vid az ár - nyé - kom.

Petöfi.

Kondorosi csárda mellett...

Népdal

Lassan.

I. Ten. II
 I Bass II

p Kon-do-ro-si csár-da mel-lett, csár-da mel-lett
mf Gu-lya mé-nes ott le-gel-get, ott le-gel-get.
p Csár-da-be-li szép asszony-nál bort i-szik az ö-reg boj-tár, ö-reg boj-tár.
pp

Arany J.

I. A hegedű száraz fája...

(Férfikar.)

Arany János
 Átírta: ifj. Fövenyessy B.

Lassan.

I Ten. II
 I Bass II

p A he-ge-dű, a he-ge-dű szá-raz fá-ja Be szo-mo-rú,
pp be szo-mo-ru a nó tá-ja. *dolce* Úgy sir, úgy rí, úgy ke-se-reg,
dolce úgy ke-se-reg, Tán a könyve, a könyve is egy-re pe-reg.

II. Hej juharfa...

(Férfikar.)

Sz. Nagy J.

Moderato

I Ten. II
 I Bass II

mf Hej ju-har-fa, ju-har-fa, Pa-tyo-let ing ki-varr-va,
mf Tu-dod paj-tás, ki varr-ta? *p* Az a kis lány a bar-na. a bar-na.
p

Arany J.

Törvényt akarunk!

Déner miniszter iskolai törvénytervezete erős hullámzást idézett elő a politikai és társadalmi közélet vizein. Ujságcikkek, bírálatok, megjegyzések nap-nap mellett olvashatók, hallhatók; akciók támadnak, vészriadók röpködnek és egy hónap óta szól a közvélemény félrevert hangja.

Figyelemmel kísérjük ezt a nagy megmozdulást és némi elégtétellel állapítjuk meg hogy a társadalom — bár csak akkor, ha veszélyben érzi — mégis tudatában van az iskolaügy, s a népnevelés óriási fontosságának. Mert, ha vannak is egyesek, akik a reform-tervezet fogyatékosait, vagy vélt veszedelmeit csak politikai tőke kovácsolására használják föl, nem lehet kételkedniük abban, hogy mindazon jelentékeny és tekintélyes közéleti tényezők, amelyek fölemelték szavukat a javaslat bizonyos pontjai, vagy belemagyarázható célzatosságai ellen: őszintén és tárgyilagosan szintén a népnevelés magasztos ügyét szolgálják. De azt is meg kell állapítanunk, hogy ezen törekvésük inkább csak negatív értelemben nyilatkozik meg.

Az ellenakciók nem mulasztják el, hogy rámutassanak a miniszteri terv ama legkisebb mondatára is, melyben az iskolaüggyel szorosan összefüggő érdekek egyikét-másikat veszély fenyegeti. Keresik a törvényjavaslat Achilles-sarkát, ahol az halálosan megsebezhető. S hogy a támadók nyilai eredményes munkát végeznek, erre vall az a föl-fölhangzó vélemény, hogy a reformtervet egyelőre el kell halasztani.

De éppen itt történik az igazságtalanság. Aki köztársaságunk iskolaügyét a szíven viseli, s annak előbbrevitelén hozzáértéssel dolgozik, föltétlenül arra a meggyőződésre jut, hogy annak külső szervezete és személyi vonatkozású belső elrendezése sürgős újjításra szorul. Köztársaságunk népiskolaügyének reformja pedagógiai és korszerűséglet. Az iskolareform elvének tehát nem szabad megbuknia! Ezért felelősek mindazok, akik jogot formálnak a népnevelésügyébe való beleszólásra, de felelősek azok is, akik — jogosan vagy jogtalanul, — bármily címen hozzászólnak a javaslat vitájához.

Azoknak, akik az iskolaigazgatás és az iskolafenntartás eddigi módját megváltoztatni nem akarják, sőt az újjításban csak ismeretlen rémeket látnak, nincs sok veszíteni valójuk. A tanítás és nevelés minden felelőségét nem ők viselik. Az iskolai és iskolán kívüli pedagógia nehéz munkáját nélkülük is elvégzi a tanító. Vallásos érzésre, buzgó-

ságra, polgári erkölcsre, hazaszeretetre, emberszeretetre, tudmányszomjra a tanító neveli, szoktatja a nép kicsiny és felnőtt gyermekét. Bölcs mértékkel s a népek szükségleteihez mértén elosztja a népek az isteni, és emberi tudomány termékeny vetőmagvait; köztársaságunkban a magyar tanító az, aki tudja, mit kell megadni a császárnak és mit kell megadni Istennek. Mért fájjon hát a feje valakinek azért, ha elhalasztódik, vagy lekerül a napirendről a szándék, mely — többek közt — a szlovenszkoí nemállami magyar tanító anyagi ügyének eléggé kúszált szénáját is rendbe akarja szedni?...

A közvélemény hozzászokott már, hogy az iskolával kapcsolatos kérdések tárgyalása alkalmával a tanítóság érdekeit másodrendűnek tartsa, ha ugyan egyáltalában szóra érdemesíti. Ugyanez az álláspont domborodik ki most, a Dérer-féle reformtervre vonatkozó diszkussziók során. Nem vádolhat bennünket senki azzal, hogy a tervezetet minden kritika és föltétel nélkül elfogadjuk, azt pedig még kevésbé vethetik szemünkre, hogy bírálatunkat felelősség nélkül mondottuk el, de éppen ezért megkívánjuk, hogy az egyesek és testületek által fölemlített ellenvetések mellé tessék odaállítani azokat az irányelveket, pozitív elgondolásokat, amelyek szerint a törvénynek, ha más alakban is, de meg kell valósulnia.

Törvényt akarunk, amely végre szabályozza a nemállami tanítóság viszonyát gazdáihoz. Szégyene a demokráciának és a demokrácia jelszavát hangoztató kultúrpolitikának, hogy a nem állami tanítóság 14 év óta nem harcolhatta ki azt, ami jogállamban vitán felülálló és magától értetődő: a szellemi és anyagi jogokat biztosító tanítói törvényt, minden kikötés és notabene nélkül!

Számtalanszor bebizonyítottuk, hogy a nemállami tanítóság munkáját semmivel sem lehet kisebbíteni a nevelés-tanításnak az állam égíste alatt elért eredményei mellett: mért kell akkor kegyadománynak tekintenünk a kenyeret, melyet mások törvényes jögon élveznek, s a törvény fegyverével megvédhetnek!? Tízennégy év óta állunk a köztársaság kultúrájának fontos védbástyáin, de fizetésünket csak időre szóló és visszavonható, megszüntethető rendeletekkel utalták, s még ma is úgy tüntetik föl, hogy az csak előleg, melyet egy még nem létező, jövőbeli törvény számlájára írnak.

Nos, a törvény útban van. Céljairól, szándékairól lehet, sőt kell vitázni. Módosítani, javítani szabad és szükséges. De megakadályozni, hogy, hogy a nemállami tanítóság rendezetlen viszonyalt végre végleges mederbe terelje: bűn ezen tanítóság ellen.

Mi, akik tanítjuk a törvényt, a kötelességeinket a törvény szellemében teljesítjük, — jogaink: kenyerünk és életünk biztosítására is törvényt akarunk!

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Legyen a tanításunk életrenevelő!

Tóth Endre kartársunk a »Magyar Tanító f. évi 1. számában megjelent »Legyen a tanításunk életrenevelő!« című cikkét érdeklődéssel olvastam. Alapos tanulmány, gyakorlati megfigyelés után készült írásáért elismeréssel fejezem ki — már t. i. a csekélységem részéről!

A hivatkozott cikkben foglalt megállapításokat régen a sarkigazság erejével bizonyítják s úgy vagyunk azzal, mint a szerelmidallal, amit számtalan poéta megénekelt már, de újabb, hívatott költői tehetség vagy Ihlet, mégis új szókkal mond róla új, fordulatos gondolatokat.

Változnak az idők, változnak az emberek; az élet miként-lehetőségének célszerű megoldása végelt keresni kell és meg is kell találni annak lepraktikusabb módját s így fenti és hasonlótartalmú cikk tanítás-nevelési szempontból mindig időszerű!

Gyérünk hát a pedagógia műhelyébe!

Az életrenevelő tanítás végelt minden nagyobb területegységre szóló és parancsra készült részletes tananyagbeosztást — kivált egész évre szólót — indexre tennék. Létjogosultsága csupán az orsz. keretes tantervnek van s ennek alapján minden tanító önmaga készítsen részletes beosztást. Vegye figyelembe a család, a község a járás, a gyermekanyag és a sajátos helyi szociális viszonyokat. Az ily beosztás egyes tételei kapcsolatosak legyenek azzal a feladattal, amit a törvényes keretes tanterv az iskola által megoldatni akar. Az iskola munkájában pedig ezt vizsgálnám, hogy tanítás-nevelési szempontból mily fokú a készség, ami a gyermek egyéni fellépésében, beszédjében, fogalmazásában, kivált pedig olvasásában bizonyosan megnyilvánul.

Régi igazság, hogy a tanítónak ismernie kell tanítványait. Minél inkább ismeri azokat, annál biztosabb a dolgában. A jó gyermekismeret: fél eredmény. A megismerés módjáról most nem beszélek részletesen, csak ennyit: Amint különböznek az emberi egyedek testi és lelki berendezettségei: annyiféle a megismerés módja s ki-ki, a neki legjobban megfelelő módhoz folyamodik s jól van ez így! A magasabb évfolyam külön fejlődési ciklus, melyben az egyéni megismerésnek is megvan a sajátos jellege; minden ciklus külön lélektani célt kap és más problémát old meg. De nemcsak a célokban, hanem a módokban is lenni kell valami különösnek, sajátosnak.

Nem új, de a sok mód közül egy:

Nov. hó első napjaiban 64 VII—VIII. évfolyambeli tanítványaim közül tudni akartam, hogy a testi ügyesség és a hirtelen adott helyzetben melyiknél mily fokon és hány pontban van meg az a készség, amivel önmagán segíteni tudhat. Főként azt kutattam még hogy a kézügyesség, látás, önmagán segíteni

tudás mily arányban áll a szellemi képességgel és az értelmességgel. Más mértéket használtam mindegyik készség megismerésére.

Miből állott az első próba? (Laboratórium nincs!) Vettem 64 drb. egyforma tít s adtam mellé minden tanulónak ugyancsak egyforma cérnát. Minden gyermek tiszta asztalára, a tollszár mélyedésébe tettem fél marék teljesen egyfajta, egyenlően nagy szemű kukoricát. Egy gyermek sem tudta, hogy mit akarok. Röviden azt mondtam, hogy egy adott jelre mindenki teljes ügyességével, eszével, erejével végezze azt, amit parancsolok. Vezényszó: befüzni a cérnát! Kész. Az órát kitettem. Amikor az asztalra ütök, abban a pillanatban kezdjétek el a kukoricafűzést és feltétlenül fejezzétek be, illetve hagyjátok abba a fűzést, ha ismét halljátok a csattanást! Vigyázz!

Az első csattanás elhangzott — lázasan fognak munkához. Érdekes látvány, maguknak a gyermekeknek is tetszik. Sok tanulság! Majdnem mindenki másként végzi ezt, pedig a feladat egy. Vannak, akik a kukoricát ott akarják átszúrni, ahol legkeményebb, de vannak, akik azonnal felismerik, hogy a csíra táján jobban átszalad a tű. Vannak, akik a tű cérnás végét beszúrás után az asztalhoz nyomják, vannak, akik csupán kézzel segítenek. Némelyik a másoktól lesi a könnyebb módot. Vannak, akik a feltűzött kukoricát gyöngyszemek módjára el is rendezik, míg vannak olyanok, akiknél nem az elrendezés a fő dolog, hanem csak az, hogy a cérnán legyen — mert azt senkitem parancsolta, hogy el is kell rendezni, hanem csak azt, hogy fél kell fűzni. Láthatók az idegesek, a kételkedők, a félénkek, az önteltek, a fáradtak, az üdék stb. stb. Pont az 5. perc végén új úts. A munkának vége! Eredmény: 20-szemet fűzött fel az, akiről ezt előre feltételeztem, az utána való 32-öt, legtöbben 32–78-ig és egy 89 szemet fűzött. Ez utóbbi 95%-ban süket és nagyon hibás beszédű lánynövendék. (Lány, épeszű, süket: alaposabban figyel, koncentrál, mással nem törődik, a tít ügyesebben kezeli.)

Most jan. 7-én írtam a 4. iskolai dolgozatot. Meg akartam tudni, hogy a kézimunkáival — általában a fűzésközben igénybe vett képességekkel — mily arányban áll az értelmesség — általában a fogalmazási készség. A feladatot nem magyarázom, de beszéljen a példa maga.

Diktandó írás!

Megtörtént, hogy egy kevésbé őszinte ember 300 korona kölcsönt kért egy jószívű, de egyúttal eszes felebarátjától — amint mondotta, azért, hogy sürgős ügyét egy bankban elintézzé. Allítása szerint u. i. a bank szigorúan felszólította, hogy 300 korona tartozását öt nap alatt fizesse meg, mert ellenkező esetben a végrehajtó közbejötté mialt jóval többet kell fizetnie. A jószívű embernek elég oka volt a kölcsönkérő beszédében való kételkedésre s ezért ezt az ajánlatot tette: »Barátom, mégcsak hónap eleje van! Mivel e hónap 15-én nekem is sürgős és terhes fizetnivalóm van, csak azon esetben kölcsönözhetek neked 300 koronát,

ha azt e hó 13-ára minden bizonnyal visszafizeted!»

A kölcsönkérő megörült és a bizonyos visszafizetésre készséggel vállalkozott. »Igen ám barátom! De én határozottan tudom, hogy oly rövid időn belül épen úgy nem lesz pénzed, mint most, azért inkább kieszközölöm, hogy részedre a bank febr. 1-ig halasztást adjon.«

A kölcsönkérő ezt az ajánlatot nem fogadta el. Még a bank felszólító levelét sem akarta megmutatni. Jobban szeretete volna megkapni a 300 koronát.

Kérdés:

1. Mit tettél volna te, ha a szegény ember helyében vagy?

2. Mit szólna a jószívű ember ajánlatához?

Az imént leírt szöveg után írták: »vélemény.« Ezt a véleményt minden gyermek megadta, de most az a kérdés, hogy miként adta meg az, aki 20 szem kukoricát fűzött fel és miként, aki 78-at? A süket leány is írt fogalmazást, de az ő fogalmazását nem közölhetem, mert a vélemény megadását megelőző tanítási-somat nem hallotta.

1. 20 szem-es. (Hú másolatban!) (Apa, anya vérrokonok, jómódú, kiskorában többször súlyos beteg.)

Vélemény: Én, ha a szegény ember hejébe vagyok azt mondom annak akinek tartozok hogy hát egy bizonyos ideig megfizetném a kamatot és elmenék dolgozni.

Én szót fogaltam volna az embernek, mert a hónap végéig leszolgálhatnám és azt mondtam volna, hogy megfizetném utána a kamatot. Az az ember azt gongolta, hogy a jó szívű embernek nem kel megfizetni.

2. 78 szemet fűzött: (hú másolatban!)

Vélemény: Ha én a szegény ember helyében vagyok, azt tettem volna, hogy elfogadtam volna a jószívű embernek azt az ajánlatát, hogy részemre kieszközölje, hogy a bank febr. elejéig halasztást adjon. Azért fogadtam volna el ezt az ajánlatát, mert e hó elejétől febr. elejéig valamiből, ha van olyan eladni valóm eladtam volna és azt a 300 koronát kiárultam volna. De a kevésbé őszinte ember nem fogadta el ezt az ajánlatot. Még azt a levelet sem akarta megmutatni, amit a banktól kapott. Így a becsületes ember hiszi vagy se, hogy tényleg fizetnivalója van. Lchet, hogy nem is kellett neki a bankba fizetni, hanem más haszontalanságra akarta a 300 Kő-t felvenni. Ha őszinte lett volna, megmutatta volna, azt a levelet, amit a banktól kapott, hogy igazán kell neki fizetni.

A jószívű ember ajánlatához azt szólok, hogy igazán becsületes lehetett, mert neki is sok fizetni valója volt, de azért a nálánál szegényebb felebarátján is segíteni akart, ahogyan tudott volna. Azért, mert az ember nem volt őszinte beszédű, lehet, hogy a bankba se fizetett volna és a pénzt se adta volna meg soha.

Ebből az a tanulság hogy legyünk őszinték, becsületesek és mások iránt jóakaratók. Külalak.: helyesírás.: vélemény:
E két fogalmazás beszéljen a tényekről!

tudás mily arányban áll a szellemi képességgel és az értelmességgel. Más mértéket használtam mindegyik készség megismerésére.

Miből állott az első próba? (Laboratórium nincs!) Vettem 64 drb. egyforma tűt s adtam mellé minden tanulónak ugyancsak egyforma cérnát. Minden gyermek tiszta asztalára, a tollszár mélyedésébe tettem fél marék teljesen egyfajta, egyenlően nagy-szemű kukoricát. Egy gyermek sem tudta, hogy mit akarok. Röviden azt mondtam, hogy egy adott jelre mindenki teljes ügyességével, észével, erejével végezze azt, amit parancsolok. Vezényszó: befűzni a cérnát! Kész. Az órát kivettem. Amikor az asztalra ütök, abban a pillanatban kezdjétek el a kukoricafűzést és feltétlenül fejezzétek be, illetve hagyjátok abba a fűzést, ha ismét halljátok a csattanást! Vigyázz!

Az első csattanás elhangzott — lázasan fognak munkához. Érdekes látvány, maguknak a gyermekeknek is tetszik. Sok tanulság! Majdnem mindenki másként végzi ezt, pedig a feladat egy. Vannak, akik a kukoricát ott akarják átszűrni, ahol legkeményebb, de vannak, akik azonnal felismerik, hogy a csíra táján jobban átszalad a tű. Vannak, akik a tű cérnás végét beszurás után az asztalhoz nyomják, vannak, akik csupán kézzel segítenek. Némelyik a másoktól lesi a könnyebb módot. Vannak, akik a feltűzött kukoricát gyöngyszemek módjára el is rendezik, míg vannak olyanok, akiknél nem az elrendezés a fő dolog, hanem csak az, hogy a cérnán legyen — mert azt senkitem parancsolta, hogy el is kell rendezni, hanem csak azt, hogy fei kell fűzni. Láthatók az idegesek, a kételkedők, a félénkek, az önteltek, a fáradtak, az üdék stb. stb. Pont az 5. perc végén új ütés. A munkának vége! Eredmény: 20-szemet fűzött fel az, akiről ezt előre feltételeztem, az utána való 32-öt, legtöbben 32—78-ig és egy 89 szemet fűzött. Ez utóbbi 95%-ban süket és nagyon hibás beszédű lánynövendék. (Lány, épeszű, süket: alaposabban figyel, koncentrál, mással nem törődik, a túl ügyesebben kezeli.)

Most jan. 7-én írtam a 4. iskolai dolgozatot. Meg akartam tudni, hogy a kézimunkával — általában a fűzésközben igénybe vett képességekkel — mily arányban áll az értelmesség — általában a fogalmazási készség. A feladatot nem magyarázom, de beszéljen a példa maga.

Diktandó írás!

Megtörtént, hogy egy kevésbé őszinte ember 300 korona kölcsönt kért egy jószívű, de egyúttal eszes felebarátjától — amint mondotta, azért, hogy sürgős ügyét egy bankban elintézzé. Allítása szerint u. i. a bank szigorúan felszólította, hogy 300 korona tartozását öt nap alatt fizesse meg, mert ellenkező esetben a végrehajtó közbejötté miatt jóval többet kell fizetnie. A jószívű embernek elég oka volt a kölcsönkérő beszédében való kételkedésre s ezért ezt az ajánlatot tette: »Barátom, mégcsak hónap-eleje van! Mivel e hónap 15-én nekem is sürgős és terhes fizetnivalóm van, csak azon esetben kölcsönözhetek neked 300 koronát,

ha azt e hó 13-ára minden bizonnyal visszafizeted!»

A kölcsönkérő megörült és a bizonyos visszafizetésre készséggel vállalkozott. »Igen ám barátom! De én határozottan tudom, hogy oly rövid időn belül épen úgy nem lesz pénzed, mint most, azért inkább kieszközölöm, hogy részedre a bank febr. 1-ig halasztást adjon.«

A kölcsönkérő ezt az ajánlatot nem fogadta el. Még a bank felszólító levelét sem akarta megmutatni. Jobban szerette volna megkapni a 300 koronát.

Kérdés:

1. Mit tettél volna te, ha a szegény ember helyében vagy?

2. Mit szólsz a jószívű ember ajánlatához?

Az imént leírt szöveg után írták: »vélemény.« Ezt a véleményt minden gyermek megadta, de most az a kérdés, hogy miként adta meg az, aki 20 szem kukoricát főzött fel és miként, aki 78-at? A süket leány is írt fogalmazást, de az ő fogalmazását nem közölhetem, mert a vélemény megadását megelőző tanítási-somat nem hallotta.

1. 20 szem-es. (Hű másolatban!) (Apa, anya vérrokonok, jó módú. kiskorában többször súlyos beleg.)

Vélemény: Én, ha a szegény ember hejébe vagyok azt mondom annak akinek tartozok hogy hát egy bizonyos ideig megfizetném a kamatot és elmenék dolgozni.

En szót fogaltam volna az embernek, mert a hónap végéig leszolgálhatnám és azt mondtam volna, hogy megfizetném utána a kamatot. Az az ember azt gongolta, hogy a jó szívű embernek nem kel megfizetni.

2. 78 szemet főzött: (hű másolatban!)

Vélemény: Ha én a szegény ember helyében vagyok, azt tettem volna, hogy elfogadtam volna a jószívű embernek azt az ajánlatát, hogy részemre kieszközölje, hogy a bank febr. elejéig halasztást adjon. Azért fogadtam volna el ezt az ajánlatát, mert e hó elejétől febr. elejéig valamiből, ha van olyan eladni valóm eladtam volna és azt a 300 koronát kiárultam volna. De a kevésbé őszinte ember nem fogadta el ezt az ajánlatot. Még azt a levelet sem akarta megmutatni, amit a banktól kapott. Így a becsületes ember hiszi vagy se, hogy tényleg fizetnivalója van. Lehet, hogy nem is kellett neki a bankba fizetni, hanem más haszontalanságra akarta a 300 Ké-t felvenni. Ha őszinte lett volna, megmutatta volna, azt a levelet, amit a banktól kapott, hogy igazán kell neki fizetni.

A jószívű ember ajánlatához azt szöloem, hogy igazán becsületes lehetett, mert neki is sok fizetni valója volt, de azért a nálánál szegényebb felebarátján is segíteni akart, ahogyan tudott volna. Azért, mert az ember nem volt őszinte beszédű, lehet, hogy a bankba se fizetett volna és a pénzt se adta volna meg soha.

Ebből az a tanulság hogy legyünk őszinték, becsületesek és mások iránt jóakaratóiak. Külalak.: helyesírás.: vélemény:

E két fogalmazás beszéljen a tényekről!

E fogalmazás célját előbb említettem. Kidolgozásának feltevéle a gyermek értelmessége — természetesen a feladat tartalmának megértése is. Nem irodalmi, hanem általános jellegű fogalmazásról van szó. Pár szóval gondoskodtam az előkészítésről, az összefüggésről, hogy az adottságban a hangulatot is átéljék. Mindezt legrövidebben végeztem, hogy az egyéni felfogást ne zavarjam, de nyomatékosan hangsúlyoztam, hogy mindkét fél okoskodását alaposan mérleljék!

A keletkezett lelki mozgalmasság az írásbeli kifejezések alkotásához fokozta a kedvet s így eljutottunk a becézés állapotába. Ismeretes, hogy az elkeseredett vagy örömtől duzzadó lélek — sajátos lelki dispoziójában — szabatosabban veti papírra gondolatait.

A képzeletkeltéshez kedélymozgalom kell, amit legcélszerűbb alkalmilag megragadni. Ha a faluban tűz van, akkor az nap vagy másnap — pl. polg. neveléstanból okosabb dolog tanítani a tűzbiztosításról, felebaráti kötelességről, tűzoltóság jelentőségéről, mint a Népszövetség keletkezéséről és annak feladatairól — bár a részletes tananyagbeosztásban ez következnek.

A mindennapi életben számtalan ily helyzetkép kínálkozik. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy minden fogalmazás hasonló irányú legyen, de a szépirodalmi és szakirányú fogalmazások mellett foglaljon helyet ily fogalmazás is, mely csalhatatlan bizonyítéka a gyermek értelmi értékének, önállóságának, ítéletének s ezeket a fontos lelki értékeket a »vélemény« megadása szinte kikényszeríti.

A kész fogalmazást adjuk ki a gyermekeknek, hogy az észlelt helyesírási hibákat gyenge ceruzavonással húzzák alá, amiből tanulságos eredmények származnak.

Minden probléma alakjában feladott kérdés nagyobb érdeklődést kelt — mint pl. az, hogy írjátok le a kukoricafosztást! Tisztán irodalmi tárgyú fogalmazványok nem is lehetnek tárgyai a népisk. fogalmazásnak, mert azoknak abszolút értékük úgy sem lehet. Megelégedhetünk a kedvező helyesírási eredményekkel.

Jól tudom, kedves kartársaim, hogy Ti, a fogalmazást és minden egyebet a legjobb tudástok szerint szakértelemmel taníttjátok, de a fentieket Tóth Endre kartárs buzdítására írtam azért, hogy az elmélet mellett szolgáljak — ha tudok — némi gyakorlattal azoknak, akiknek arra netán szükségük van.

Szívesen gondolok arra, hogy e példa után lesz, aki követ engem, de a sokat emlegetett nemi felvilágosítás problémáját 100%-ig egyiteknek sem lesz bátorsága megmagyarázni a népiskolában, — ismétlem: 100%-ig!

Ugyan mit szólna ahhoz a kurátor úr, öregatyám meg öregszülém!? Mindenre megjön az alkalom, csak fel kell ismerni azt. A most meg nem oldott kérdések bizonyosan tisztázódnak. Legyen béke!

Jedlik Ányos földim már az 50-es évek elején ismerte és tanította a dinamóelektromosgép elméletét és e fontos találmánnyal 1867-ben mégis Werner Siemens aratta a babért.

Farkasd, 1933. jan. 10.

Oszlényi József, ig.-tanító.

A népiskola célja

Jurdik Aladár.

Bizonyos tartózkodással fogok cikkem megírásához. Attól tartok, kartársaim bosszankodni fognak, hogy ilyen egyszerű és egyszerű olvasásra is könnyen érthető dolgokkal hozakodom elő. Mégis, vállalom a rizikót. Tehát:

Tanítógyűlés. Felolvasás. A felolvasás lényege: az iskolában rengeteg ballaszttal terheljük meg a gyermekeket, holott világos, földműves szülő gyermekének a föld intenzívebb műveléséhez kellene értenie. Fűvészkertekre volna szükség ahol a gyermek szántana, vetne, aratna, zöldséget termelne, fákat oltana, megtanulná a helyes trágyakezelést stb. Ezzel szemben mégis olyan dolgokkal tömjük a tanulókat, amelyeknek a gyakorlati életben semmilyen hasznát sem látja és amelyek a legrövidebb idő alatt úgyszólván a feledés mélységes tengerébe zuhannak.

Ez a felolvasás lényege dióhéjban. A magam részéről csak annyit teszek hozzá, hogy előadó kartársam nem mondta meg, mit tart a tanmenetből kihagyhatónak. Midőn pedig mindezekre reagálok, annak oka abban keresendő, hogy a felolvasást a hallgatóság 80%-a — és köztük magam is — viharos tapsal jutalmazta.

Mikor az ember valamihez hozzáfog, tudnia kell, mit akar munkájával elérni. Ennek a megállapítása ugyan nagyon egyszerűnek látszik, mégis jónak látom ezt is idejegyezni. Nem lehet egy munkát eredményesen elvégezni anélkül, hogy annak céljával tökéletesen tisztában ne legyünk. Lehetetlen elképzelni teszem azt, hogy egy asztalos asztalt tudjon készíteni anélkül, hogy annak alakjával, rendeltetésével, anyagával tisztában ne legyen. Ez az asztalos legnagyobb művésze lehet szakmájának, el lehet látva a legtökéletesebb szerszámokkal, eredményes munkát azonban a cél ismerete nélkül alkotni nem fog tudni sohasem.

Kartársamnak tehát igaza van. A gyermeknek oly csekély mértékben van csak alkalmunk hasznosítani a gyakorlati életben azokat az ismereteket, amelyeket az iskolában elsajátított, hogy az szinte a semmivel egyenlő. Kell egy falusi gyermeknek csonka gúla meg közönséges tört? Vagy hármasszabály, majd ha a vásárokat járja? Talán nem terem majd jó, zamatos alma a fán, ha Gyümölcsös János nem ismeri a virág szerkezetét és nem tudja a bibe, porzó és a méhe közötti összefüggéseket? Történelem? Dicsőítem a multat, vagy siránkozom felette? Hát van

annak értelme? Ami volt, elmúlt, fátyolt rája! Főlöskéges a földrajz is, mert úgyse látom meg sohse Ceylon pálmaligeteit és nem élvezhetem a Hawai-szigetek barátságos benszülötteinek nekünk oly szokatlan vendégszeretetét, viszont, hogy hol és mikor lesz országos-vásár, az úgyis benne van minden jobbfajta komáromi naptárban. Messzebbre meg úgy sem jutok el. S ha mindez főlöskéges, nem hallgathatom már el azt sem, hogy főlöskéges dolgokkal oly felesleges bőséggel foglalkozom és oly főlöskéges módon tömöm velük a rámbízott, jobb sorsra érdemes csemetéket.

De ha már nincs is aprópénzre beváltható haszna a gyermeknek a fönt elmondottakból — veszett fejszének nyele — legalább ne felejtene! Dehát felejt. Sőt!... Nemcsak a gyermek...

Azt mondja nekem egyszer egy felsőiskolát végzett úr, hogy aneroidomat miért nem tartom valahol kívül a szabadban, vagy legalább is az ablak között? Kérdésekre aztán megtudom, hogy a szobában végeredményben sohasem esik az eső, sem a szél nem fúj, hogy pedig kívül mi történik, azt az aneroid a szobából meg nem érezheti! (Tévedett! Szobámba — sajnos — beesett az eső.)

Másik eset:

Iskolaszéki gyűlés. Tárgy: tanszerrendelés. (Hatósági beavatkozásra, természetesen.) Az elnök hangosan olvassa a megrendelendő tanszerek jegyzékét. Minden egyes tételnél megfelelő arcminikával és kézmozdulattal jelzi véleményét. Az iskolaszék zajosan helyesel. Végre a légpuskához érkezik.

— Minek az, kérem? — tör ki belőle, — hiszen nincsen falusi gyerek, aki ne ismerné a légpuskát!...

Viharos helyeslés.

De a tanító se hagyja magát és megkérdezi, mit tud minden falusi gyerek a légpuskáról?

— Mit kérem? — Fordítja csodálkozó tekintetét feléje az elnök. — Hát hogy pukkan!

Ezekben van, helyesbítek: *volna* igaza kartársamnak, ha a népiskolának csak tárgyi célkitűzései volnának, vagy épen szakiskola volna. Ha ez igaz lenne, úgy a handlovai szülők egész jogosan egy kis köszémbányát követelhetnének iskolául, hogy gyermekeik abban apáik kenyéradó mesteriségét elsajátítsák, — ellenben Ruszinszkóban kis erdőkre meg picinyke fűrésztelepekre volna szükség mert az ottani gyermekeket majdan a famunka fogja polenkával ellátni.

Azt mondja: többtermelés.

Egy falumbeli kigazda (többek között) csekély földjének egy még csekélyebb darabjában káposztát termelt a múlt nyáron. Gabonafélét termelni — eladásra, negyed holdon — nem látszott érdemesnek. Tehát káposztát. Elplántálta, öntözgette, őrizte éjszakánként, hogy el ne lopják. Végre kivágta, megtisztította. Dolgozott az egész család. Felfogadott egy fuvarost, (magának fogatja nem volt.) és bevitette a 17—18 km-re fekvő városba, merthogy ilyen helyen mindent jobban megfizetnek.

A káposzta 10 mázsát tett ki. Kapott érte á 6, összesen 60 koronát. A fuvarért fizetett 40 koronát, a mázsálásért 10 koronát. 8 korona volt a helypénz és a fuvarosnak a fuvardíjon felül még kétszeri áldomás is ki volt alkudva. Emberem a vásár után kétségbeesve nézte, hogyan szedik szét különböző címeken szerény pénzeeskéjét és üres zsebekkel, néhány korona adóssággal érkezett vissza reménykedő családjához.

Ez a többtermelés.

Aztán ki tantísa az intenzívebb földművelést?... Én?...

Nem tagadom, volt idő, mikor őszintén meg voltam győződve róla, hogy a földműveléshez is értek, de mióta alkalmam van ilyen tárgyú szakelőadásokat hallgatni, (rádió,) rájöttem arra, hogy a krumplit sem tudnám szakszerűen elültetni.

A népiskolai tanítás célja nem annyira tartalmi, mint inkább alaki. Ez a körülmény pedig lényegesen változtat a dolgokon.

Vajjon mi, akik 8 éven keresztül drukoltunk a szigorú, pápaszemcs tanár úr előtt, ki egy-egy elmaradt »és« vagy »meg« csócskáért képes volt szekundával megterhelni teherlapjainkat a noteszi telekkönyvben, mi ezekből az életbevágóan fontos tudományokból mennyit tudunk még? Hát még azok az intellektuális, akik nem foglalkoznak tanítással s így alkalmuk az ismétlésre nincsen? Hányan közülünk tudnának egyesre felelni abból a »leckéből«, amiből valamikor tényleg arra feleltek? Vagyis, felejtettünk mi is és csodálatos módon mégis okleveles emberek, tanítók, papok, jegyzők, bírák, ügyvédek, bankfiúk stb. lettünk és senkinek eszébe nem fog jutni rátermettségünket kétségbevonni.

Vagy:

Vagy adva van egy földműves család két gyermeke. Egyik otthon gazdálkodik, a másik iskolába jár és hivatalnok lesz belőle. 40–50 éves korukban állítsuk a két testvért egymás mellé. Itt már most a hivatalnokot a középiskolai anyagból egy kis vizsgálatnak vetjük alá, egy-kettőre rájövünk, hogy szekundára áll. A középiskola anyagából tehát nem sokat tud, mégis földműves testvére mellett egy fölényes gondolkodású, széles látókörű ember benyomását kelti, mint ahogy viszonylag tényleg az is.

Ha mindez tényleg könnyen érthető, akkor egy lépéssel tovább kell mennünk és meg kell állapítanunk, hogy az iskoláztatás, minden látszólagos ballaszt és fejlesztés ellenére, bizonyos nyomokat hagy az agyban, bizonyos lelki változásokat idéz elő az emberekn és a valóság az, hogy a középiskoláztatás, tehát a középiskola célját is éppen ezekben a nyomokban és változásokban kell keresnünk. És ez a cél: alaki.

Nem az a lényeges, hogy az én főiskolát végzett ismerősöm tökéletesen tisztában legyen az aneroiddel és az azzal szoros összefüggésben levő többi összes dologgal, hanem lényeges az, hogy egy kis gondolkodással, kritikával és az iskolában szerzett ismeretei rongcsainak felhasználásával a légsúlymérő lényegét ön-

annak értelme? Ami volt, elmúlt, fátyolt rája! Fölösleges a földrajz is, mert úgyse látom meg sohse Ceylon pálmaligetait és nem élvezhetem a Hawai-szigetek barátságos benszülőiteinek nekünk oly szokatlan vendégszeretétét, viszont, hogy hol és mikor lesz országos-vásár, az úgyis benne van minden jobbfajta komáromi naptárban. Messzebbre meg úgy sem jutok el. S ha mindez fölösleges, nem hallgathatom már el azt sem, hogy fölösleges dolgokkal oly felesleges bőséggel foglalkozom és oly fölösleges módon tömöm velük a rámbízott, jobb sorsra érdemes csemetéket.

De ha már nincs is aprópénzre beváltható haszna a gyermeknek a fönt elmondottakból — veszett fejszének nyele — legalább ne felejtené! Dehát felejt. Sőt!... Nemcsak a gyermek...

Azt mondja nekem egyszer egy felsőiskolát végzett úr, hogy aneroidomat miért nem tartom valahol kint a szabadban, vagy legalább is az ablak között? Kérdésekre aztán megtudom, hogy a szobában végeredményben sohasem esik az eső, sem a szél nem fúj, hogy pedig kint mi történik, azt az aneroid a szobából meg nem érezheti! (Tévedett! Szobámba — sajnos — beesett az eső.)

Másik eset:

Iskolaszéki gyűlés. Tárgy: tanszerrendelés. (Hatósági beavatkozásra, természetesen.) Az elnök hangosan olvassa a megrendelendő tanszerek jegyzékét. Minden egyes tételnél megfelelő arcimimikával és kézmozdulattal jelzi véleményét. Az iskolaszék zajosan helyesel. Végre a légpuskához érkezik.

— Minek az, kérem? — tör ki belőle, — hiszen nincsen falusi gyerek, aki ne ismerné a légpuskát!...

Viharos helyeslés.

De a tanító se hagyja magát és megkérdezi, mit tud minden falusi gyerek a légpuskáról?

— Mit kérem? — Fordítja csodálkozó tekintetét feléje az elnök. — Hát hogy pukkan!

Ezekben van, helyesbíték: *volna* igaz a kartársamnak, ha a népiskolának csak tárgyi célkitűzései volnának, vagy épen szakiskola volna. Ha ez igaz lenne, úgy a handlovai szülők egész jogosan egy kis köszénbányát követelhetnének iskolául, hogy gyermekeik abban apáik kenyéradó mesteriségét elsajátítsák, — ellenben Ruszinszkóban kis erdőkre meg picinyke fűrésztelepekre volna szükség mert az ottani gyermekeket majdan a famunka fogja polenkával ellátni.

Azt mondja: többtermelés.

Egy falumbeli kigazda (többek között) csekély földjének egy még csekélyebb darabjában káposztát termelt a múlt nyáron. Gabonafélét termelni — eladásra, negyed holdon — nem látszott érdemesnek. Tehát káposztát. Elplántálta, öntözgette, őrizte éjszakánként, hogy el ne lopják. Végre kivágta, megtisztította. Dolgozott az egész család. Felfogadott egy fuvarost, (magának fogatja nem volt,) és bevitette a 17—18 km-re fekvő városba, merthogy ilyen helyen mindent jobban megfizetnek.

A káposzta 10 mázsát tett ki. Kapott érte á 6, összesen 60 koronát. A fuvarért fizetett 40 koronát, a mázsálásért 10 koronát. 8 korona volt a helypénz és a fuvarosnak a fuvardíjon felül még kétszeri áldomás is ki volt alkudiva. Emberem a vásár után kétségbeesve nézte, hogyan szedik szét különböző címeken szerény pénzcsekkéjét és üres zsebekkel, néhány korona adóssággal érkezett vissza reménykedő családjához.

Ez a többletermelés.

Aztán ki tanítsa az intenzívebb földművelést?... En?... Nem lagadom, volt idő, mikor őszintén meg voltam győződve róla, hogy a földműveléshez is értek, de mióta alkalmam van ilyen tárgyú szakelőadásokat hallgatni, (rádió,) rájöttem arra, hogy a krumplit sem tudnám szakszerűen elültetni.

A népiskolai tanítás célja nem annyira tartalmi, mint inkább alakai. Ez a körülmény pedig lényegesen változtat a dolgokon.

Vajjon mi, akik 8 éven keresztül drukkoltunk a szigorú, pápaszemcs tanár úr előtt, ki egy-egy elmaradt »és« vagy »meg« csöcskéért képes volt szekundával megterhelni teherlapjainkat a noteszi telekkönyvben, mi ezekből az életbevágóan fontos tudományokból mennyit tudunk még? Hát még azok az intellektuettek, akik nem foglalkoznak tanítással s így alkalmuk az ismételésre nincsen? Hányan közülünk tudnának egyesre felelni abból a »lekkéből«, amiből valamikor tényleg arra feleltek? Vagyis, felejtettünk mi is és csodálatos módon mégis okleveles emberek, tanítók, papok, jegyzők, bírák, ügyvédek, bankfiúk stb. lettünk és senkinek eszébe nem fog jutni rátermettségünket kétségbevonni.

Vagy:

Vagy adva van egy földműves család két gyermeke. Egyik otthon gazdálkodik, a másik iskolába jár és hivatalnok lesz belőle. 40–50 éves korukban állítsuk a két testvért egymás mellé. Ila már most a hivatalnokot a középiskolai anyagból egy kis vizsgálatnak vetjük alá, egy-kettőre rájövünk, hogy szekundára áll. A középiskola anyagából tehát nem sokat tud, mégis földműves testvére mellett egy fölüeny gondolkodású, széles látókörű ember benyomását kelti, mint ahogy viszonylag tényleg az is.

Ha mindez tényleg könnyen érthető, akkor egy lépéssel tovább kell mennünk és meg kell állapítanunk, hogy az iskoláztatás, minden látszólagos ballaszt és fejlesztés ellenére, bizonyos nyomokat hagy az agyban, bizonyos lelki változásokat idéz elő az emberekn és a valóság az, hogy a iskoláztatás, tehát a népiskola célját is éppen ezekben a nyomokban és változásokban kell keresnünk. És ez a cél: alakai.

Nem az a lényeges, hogy az én főiskolát végzett ismerősöm tökéletesen tisztában legyen az aneroiddal és az azzal szoros összefüggésben levő többi összes dolgokkal, hanem lényeges az, hogy egy kis gondolkodással, kritikával és az iskolában szerzett ismeretei roncainak felhasználásával a légsúlymérő lényegét ön-

magától is megérthesse és arról reális képet szerezhessen, föl-
telve, hogy ez a téma bizonyos okoknál fogva érdeklődését
felkelti.

Már most áttérve népiskolai tanításunkra, azt mondhatjuk,
hogy annak célja, bár kétféle, a 8 éves tanköteleleskor bevezet-
ésével a súly az alakiságra tolódik át. És ezen a munkaiskola
sem fog változtatni, mert a munkaiskola sem lesz szakiskola
és mert a gyermek — felejt.

Kartársam azt mondja: földműves ember gyermekét a sok
ballaszt helyett a föld okszerűbb megművelésére kell tanítani.
Helyes. De én azt kérdezem: miért készíti a kőműves előbb ala-
pot, mikor házat akar építeni? Hiszen a lakónak lakás kell,
az pedig nem az alapon van. Hát nem kár a belefektetett
anyagért és munkáért? Nem. És ahogy a kőműves megfelelő
alap nélkül házat építeni nem tud, ugyanúgy nem tudom
megmagyarázni Andris gazdának, — annak az Andris gazdá-
nak, aki a maga idejében néhány évig oly szorgalmasan járt
az iskola — mellé, — hogy ő nem okszerűen műveli a földet,
nem jól szánt, nem kezeli a trágyát helyesen stb. Ezt az embert
jobb belátásra bírni nem tudom, mert ez az ember csak a
házat látja, de nem látja az alapot, mivel ez a látóhatár állt
van, ahova a Nap be nem sűt. Ez az ember tudatlan.

Első az alap, nemcsak a házépítésnél, hanem a földműves
munkájánál is és minden más mesterségnél a világon.

Faluhelyen végeredményben a jobb boldogulás a cél, te-
hát — nem bánom — a többtermelés is, ez azonban csak bizo-
nyos kerülvél érhető el. A falusit először gondolkodó, öntudatos,
magabizó emberré kell nevelni, látókörét lágitani kell, lassú,
cél tudatos munkával ki kell emelni abból a patópálságból,
amelyben szinylődik. Kézzelfoghatóvá kell tenni, hogy nem ő
az, aki a világ bölcsességét a körme alatt hordja, és a puska-
port sem ő találta fel. Az iskola ideális célja nem a légpuskát
sem az aneroïd, hanem azokon keresztül a tudásvágy felébresz-
tése és ébrentartása és ezzel a falu kiemelése abból a tudálé-
kosságból, babona-mocsárból, amelyben poshad. És ha ez sike-
rült, akkor már nem kell fűvészkert, sem más ehhez hasonló,
a falu megtalálja önmagától is azt az utat, amelyen haladni
kell és amelyen haladni is fog. (Föltéve, hogy addigra nem
fogy ki a lélegzetből, amiben legyen szabad erősen kételkednem.
A nagy rohanásban a faluról megfeledkeztek és most az az
érzésem, hogy későn van.) A tanítás célja nem »az akaratra
helyes irányba való nevelése«, ahogy ezt Tóth Endre kartársunk
a M. Tanító első számában mondja, mert ez a megállapítás
viszonylagos (mi helyes?) és az iskola részéről csalahatlan-
ságot tételez fel. Az iskolának nem az a célja, hogy kész isme-
reteket adjon és kész nézetekkel lássa el az embert, hanem,
hogy képessé tegye önálló ismeretek szerzésére és önálló néze-
tek megalkotására. Készakarva mellőzően a »helyes« jelzőt,
mert az sokéfé.

És ez semmi mással nem érhető el, mint azzal a sok fölös-

legesnek látszó ballasztal, amivel ma a gyermeket »tömjük«. Ez a ballaszt van hivatva arra, hogy a falu képét és az egész társadalomét idővel megváltoztassa és még is fogja változtatni.

Ez a célja a ma iskolájának és nem a fűvészkert, se a löbbltermelés, de még a közszükségleti cikkek »igazságosabb« elosztása sem, pedig ez ma aktuálisabb is volna, mint a — löbbltermelés.

Ez azonban már más lapra tartozik.

Egy szimpátiával fogadott miniszteri rendelet

A miniszteri rendeletek rendszerint nem alkalmasak arra, hogy az érzelmekre hassanak. Iktatjuk őket szorgalmasan és igyekszünk a gyakorlatban érvényt szerezni nekik. Az 1932. december 7-én kelt 148.389.—I. számú rendelet, amely a kötelezőleg bevezetendő írott kis- és nagybetűkről rendelkezik, különös figyelmet érdemel. Jómagam és azok, akik az Állami Kiadóhivatal (a jövő iskolaévben már *kötelezőleg* bevezetendő) füzetbe íratunk, kitörő örömmel fogadtuk ezt a rendelkezést.

Az írás tanítása a legnehezebb mesterségek egyike. Olvasni aránylag könnyen tanul a gyermek és líz ismétlő közül legfeljebb 1—2 ismétél a gyenge olvasás miatt; a többi nem képes megtanulni írni. Sőt, a 2.—3. évfolyamban is gyakran találkozunk torz betű-alakokkal. A 6.—8. évfolyamban forr ki valamelyest a tanulók írása. Nagyon természetes, hogy a régi, 6 osztályos iskolából így rengeteg tökéletlenül író gyermek került ki, s 8—9 év múlva, amikor a legény bevonult katonának, a falu összes írástudóinak elő kellett venni a pápaszemet, hogy az idomtalan, kúsza írásból kiböngésszék, vajjon mit is írt Kovács János közkatona. A helyesírásról nem is szólva, bíráljuk meg alaki szempontból az idősebb földművesnép írását és arra a lesújtó eredményre kell jutnunk, hogy az 99%-ban bizony csapnivalóan gyatra. Harminc-negyvenéves emberek előtt probléma a nevek leírása.

Ha az okokat keressük, azt kell konstatálnunk, hogy nem a tanulóknban, de az iskolában, közelebről az írás-tanítás módszerében volt a hiba. Menjünk sorba!

A hatéves korban való beiratkozás, szerintem, korai. A gyakorlati eredmény azt mutatja, hogy a gyermek hatéves korában még nem alkalmas semmiféle rendszeres és komoly munkára. Azok a szerencsés tanulók, akik szeptemberben—decemberben születtek s így majdnem hétévesek, játszi könnyedséggel sajátítják el az ismereteket, míg az augusztusban születettek lesznek az osztályismétlők. Aki első osztályt valaha is tanított, aláírja e kijelentésemet. Pontos statisztika mindenestre alátámasztaná minden kétséget kizáró módon e soraimat.

A hatéves gyermek formaérzéke még nincs kifejlődve. Hosszas kínlódás után képes csak felfogni az irányokat: vízszintest,

magától is megérthesse és arról reális képet szerezhessen, föltéve, hogy ez a téma bizonyos okoknál fogva érdeklődését felkelti.

Már most áttérve népiskolai tanításunkra, azt mondhatjuk, hogy annak célja, bár kétféle, a 8 éves tankötelesekor bevezetésével a súly az alakiságra tolódik át. És ezen a munkaiskola sem fog változtatni, mert a munkaiskola sem lesz szakiskola és mert a gyermek — felejt.

Kartársam azt mondja: földműves ember gyermekét a sok ballaszt helyett a föld okszerűbb megművelésére kell tanítani. Helyes. De én azt kérdezem: miért készíti a kőműves előbb alapot, mikor házat akar építeni? Hiszen a lakónak lakás kell, az pedig nem az alapon van. Hát nem kár a belefektetett anyagért és munkáért? Nem. És ahogy a kőműves megfelelő alap nélkül házat építeni nem tud, ugyanúgy nem tudom megmagyarázni Andris gazdának, — annak az Andris gazdának, aki a maga idejében néhány évig oly szorgalmasan járt az iskola — mellé, — hogy ő nem okszerűen műveli a földet, nem jól szánt, nem kezeli a trágyát helyesen stb. Ezt az embert jobb belátásra bírni nem tudom, mert ez az ember csak a házat látja, de nem látja az alapot, mivel ez a látóhatár alatt van, ahova a Nap be nem sűt. Ez az ember tudatlan.

Első az alap, nemcsak a házépítésnél, hanem a földműves munkájánál is és minden más mesterségnél a világon.

Faluhelyen végeredményben a jobb boldogulás a cél, tehát — nem bánom — a többtermelés is, ez azonban csak bizonyos kerülvél érhető el. A falusit először gondolkodó, öntudatos, magabizó emberré kell nevelni, látókörét tágítani kell, lassú, céltudatos munkával ki kell emelni abból a patópálságból, amelyben sínylődik. Kézzelfoghatóvá kell tenni, hogy nem ő az, aki a világ bölcsességét a körme alatt hordja, és a puska-port sem ő találta fel. Az iskola ideális célja nem a légpuskák sem az aneroid, hanem azokon keresztül a tudásvágy felébresztése és ébrentartása és ezzel a falu kiemelése abból a tudálékosságból, babona-mocsárból, amelyben poshad. És ha ez sikerült, akkor már nem kell fűvészkert, sem más ehhez hasonló, a falu megtalálja önmagát is azt az utat, amelyen haladni kell és amelyen haladni is fog. (Föltéve, hogy addigra nem fogy ki a lélegzethől, amiben legyen szabad erősen kételkednem. A nagy rohanásban a faluról megfélemedtek és most az az érzésem, hogy későn van.) A tanítás célja nem »az akaratnak helyes irányba való nevelése«, ahogy ezt Tóth Endre kartársunk a M. Tanító első számában mondja, mert ez a megállapítás viszonylagos (mi helyes?) és az iskola részéről csalhatatlanságot tételez fel. Az iskolának nem az a célja, hogy kész ismereteket adjon és kész nézetekkel lássa el az embert, hanem, hogy képessé tegye önálló ismeretek szerzésére és önálló nézetek megalkotására. Készakarva mellőzően a »helyes« jelzőt, mert az sokélt.

És ez semmi mással nem érhető el, mint azzal a sok fölös-

legesnek látszó ballaszttal, amivel ma a gyermeket »tömjük«. Ez a ballaszt van hivatva arra, hogy a falu képét és az egész társadalomét idővel megváltoztassa és még is fogja változtatni.

Ez a célja a ma iskolájának és nem a fűvészkert, se a többtermelés, de még a közszükségleti cikkek »igazságosabb« elosztása sem, pedig ez ma aktuálisabb is volna, mint a — többtermelés.

Ez azonban már más lapra tartozik.

Egy szimpátiával fogadott miniszteri rendelet

A miniszteri rendeletek rendszerint nem alkalmasak arra, hogy az érzelmekre hassanak. Iktatjuk őket szorgalmasan és igyekszünk a gyakorlatban érvényt szerezni nekik. Az 1932. december 7-én kelt 148.389.—I. számú rendelet, amely a kötelezőleg bevezetendő írott kis- és nagybetűkről rendelkezik, különös figyelmet érdemel. Jómagam és azok, akik az Állami Kiadóhivatal (a jövő iskolaévben már *kötelezőleg* bevezetendő) füzetibe íratunk, kitörő örömmel fogadtuk ezt a rendelkezést.

Az írás tanítása a legnehezebb mesterségek egyike. Olvasni aránylag könnyen tanul a gyermek és tíz ismétlő közül legfeljebb 1—2 ismétél a gyenge olvasás miatt; a többi nem képes megtanulni írni. Sőt, a 2.—3. évfolyamban is gyakran találkozunk torz betű-alakokkal. A 6.—8. évfolyamban forr ki valamelyest a tanulók írása. Nagyon természetes, hogy a régi, 6 osztályos iskolából így rengeteg tökéletlenül író gyermek került ki, s 8—9 év múlva, amikor a legény bevonult katonának, a falu összes írástudóinak elő kellett venni a pápaszemet, hogy az idomtalan, kúsza írásból kibongésszék, vajjon mit is írt Kovács János közkatona. A helyesírásról nem is szólva, bíráljuk meg alaki szempontból az idősebb földművesnép írását és arra a lesújtó eredményre kell jutnunk, hogy az 99%-ban bizony csapnivalóan gyatra. Harminc-negyvenéves emberek előtt probléma a nevők leírása.

Ha az okokat keressük, azt kell konstatálnunk, hogy nem a tanulóknban, de az iskolában, közelebről az írás-tanítás módszerében volt a hiba. Menjünk sorba!

A hatéves korban való beiratkozás, szerintem, korai. A gyakorlati eredmény azt mutatja, hogy a gyermek hatéves korában még nem alkalmas semmiféle rendszeres és komoly munkára. Azok a szerencsés tanulók, akik szeptemberben—decemberben születtek s így majdnem hétévesek, játszi könnyedséggel sajátítják el az ismereteket, míg az augusztusban születettek lesznek az osztályismétlők. Aki első osztályt valaha is tanított, aláírja e kijelentésemet. Pontos statisztika mindenestre alátámasztaná minden kétséget kizáró módon e soraimat.

A hatéves gyermek formaérzéke még nincs kifejlődve. Hosszas kínlódás után képes csak felfogni az irányokat: vízszintest,

ferdét és függőleget. Hogyan tudna így tökéletesen leírni egy kacsakaringós nagy K-betűt?

Szinte magától adódik, hogy ilyen korban a bíráló és összehasonlító képesség is igen fejletlen. Nem képes a rossz és a jó betűalak között összehasonlítást tenni. Ellenben a fantáziája kitünően működik és képletesen szólva, sűrű fátyolt von a reális meglátás elé. Ha a lerajzolt krix-kraxot Mikulásnak látja, a fantáziája révén helyesnek tartja a hibásan leírt betűalakot is.

A hétéves korban való beiskoláztatással e gátló ok magától eltűnnék. Így még kénytelenek vagyunk ezzel számolni és 10–15 hangot kiejteni képtelen, sőt a fiziológiai ingerekre való figyelmeztetést észre nem vevő hatéves nebulókkal kínlódni. Az első osztállyal való foglalkozás inkább nevezhető drusszúrának, mint tanításnak. Meggyőződésem, hogy a tankötelezettség belátható időn belül hétéves korban fog kezdődni. (Vagy hibás módszereinknek kell gyökeresen megváltozniok. Szerk.)

Az írás legnagyobb ellensége a már ma túlhaladott palatábla. Gazdasági szempontból talán igazolt volt a létezése, de a tanítás szempontjából hihetetlenül káros. A kezelt olyan nehézkessé tette, hogy a ceruzával való íratásnál az a gyermek írt könnyen, akinek csak a harmadik irkalapjára nyomódott át a betű. Ma már a csak egy cseppet is haladni akaró iskola elvette és néhány év múlva a palatáblának csak muzeális értéke lesz.

A négyes vonalrendszer, a jövő iskolaévben bevezetendő hivatalos füzetekkel, szintén a múlté. Még él, tehát szabad róla rosszat is mondani. A M. T. egy régebbi számában olvastam, hogy egy tanuló szépírásból négyest kapott, míg a dolgozatainak külső alakja egyes volt. Fordítva is lehetséges; sőt gyakoribb. Mi ennek az oka?

A képzőben ezt tanultuk:

»Az írás tanításában fokozatnak kell lenni. Kezdetben négyvonalas irkában írnak a tanulók, sőt lehet a betűk irányát megjelölő segédvonalas irkát is használni. Később keskenyebb vonalközű (német) irkába íratunk, s végül egyvonalas irkába. Minden betűalakot meg kell figyelgetni; a részeket, a részek különböző viszonyát meg kell mutatni. A szépírás voltaképp rendes írás. Az teszi tetszetőssé, hogy a betűk egyformán dülnek, valamennyi 55° alatt, hogy a megfelelő vonalak párhuzamosak, hogy ugyanaz a betű mindig ugyanazon alakban jelenik meg.« (Weszely.)

Ennek alapján egy négyes szépírási szabály alakult ki, amit úgy kellett tudnunk, mint elsős gimnazista korunkban az accusativust vonzó preposíciókat. 1. A tollat helyesen tartsd! 2. Vonaltól vonalig írd! 3. A betűid jobbra düljenek! 4. Fölfelé vékonyan; lefelé vastagon!

Természetesen négyest kapott az a tanuló, aki ezek közül csak egyet is elmulasztott betartani, de egyvonalas irkába szép egyforma álló betűket írhatott és ezért egyest érdemelt. Ez a jobbik eset és ritkán fordul elő.

A négyvonalas írka (sőt segédvonalas!) és általában a »szép-írás« káros hatása ott nyilvánul, hogy az egyvonalas írka rávaló álléréskor elveszti a gyermek a tájékozódását és bár a négyvonalas írka gyönyörűen tud írni, gyámolító vonalak hiányában otromba és torz betűket fog írni ebbe. Tehát a gyermeket kétszer tanítjuk írni; előbb négyvonalas, aztán egyvonalas írka. Kérdem, hogy minek akkor a négyvonalas írka? Elvégre nem a kaligrafikus írás a fontos, hanem a folyóírás. Ez legyen szép, olvasható és tetszetős. Végül oda lyukadunk ki, hogy a lényeg nem veltük figyelembe és nem az életnek tanítottunk írni, hanem az iskolának, a »szépírási« eredménynek és a tanfelügyelőnek? Dehogynem. *A kicirkalmazott kaligrafikus írást akarjuk mindenki folyóírásává tenni.*

Ha az öregebb tanítóság és hivatalnoki kar írását vizsgáljuk, azt látjuk, hogy azok, igen, ezt a szép, kaligrafikus írást sajátították el és tették folyóírásukká. De csak hosszú gyakorlat útján jutottak el ehhez az eredményhez. Az elemi iskolában bizonyosan még ők is torzbetűkkel írtak.

Az előírt betűk esztétikai szempontból kifogásolhatók, de óriási előnyük, különösen a nagybetűknek, hogy hihetetlenül egyszerűek, könnyen sajátíthatók el és egyszerűségükben fogva megmaradnak az emlékezetben. Bizonyosan hosszú tanulmányozás és pszichológiai megfigyelések előzték meg a rendelelet. A mai kor ideges embere nem az esztétikára, de a praktikumra törekszik. S ugyan ki bíbelődik azzal, hogy a B- betűbe kétszer kezdjen bele, vagy a kis t áthúzásával az időt lopja. Valahogy ezt a Mécs-sort igazolja az írott betűkről szóló rendelet:

»Sietni, sietni, sietni muszáj!«

Hiába oktrojálja ránk az iskola az ő pedáns betűit, mi a falai közül szabadulva, a praktikus szempontot méltányoltuk és úgy írunk, ahogy kényelmesebb és gyorsabb.

Az iskolából kikerülő tanulóknak csak csekély hányada megy tollforgató pályára, a tömeg nem gyakorolja az írást. Ezeknek pedig egyenesen áldás ez a rendelet. Miért? Mert nem lehet rosszul írni az előírt betűket.

Az előírt betűket csak az tudja igazán értékelni, aki már bevezette az Áll. Könyvkiadó jövő évben már kötelezőleg bevezetendő írka. Jómagam már ebben az iskolaévben ezekbe íratok.

A mi régi módszerünkkel ezekbe íratni nem lehet. *De sokkal nagyobb eredményt érhetünk el velük, mint a régiekkel.* Hogy a megrémült kartársaknak (jómagam is elszörnyűlködtem, amikor megkaptam azokat) és ezzel a szlovenszói magyar tanügynek szolgálatot tegyek, a tanév végén tapasztalataimról beszámolok.

Kipróbálás után egész más véleményt fogunk formálni az előírt írkaokról és betűkről. Az ezekről kiadott két rendelet forradalmi újításokat hoz. Ennek a forradalomnak azonban hasznát fogja látni az iskola, a tanuló és a tanító. *Kónya József.*

ferdét és függőlegest. Hogyan tudna így tökéletesen leírni egy kacskaringós nagy K-betűt?

Szinte magától adódik, hogy ilyen korban a bíráló és összehasonlító képesség is igen fejletlen. Nem képes a rossz és a jó betűalak között összehasonlítást tenni. Ellenben a fantáziája kitűnően működik és képletesen szólva, sűrű fátyolt von a reális meglátás elé. Ha a lerajzolt krix-kraxot Mikulásnak látja, a fantáziája révén helyesnek tartja a hibásan leírt betűalakot is.

A héteves korban való beiskoláztatással e gálló ok magától eltűnnék. Így még kénytelenek vagyunk ezzel számolni és 10—15 hangot kiejteni képtelen, sőt a fiziológiai ingerekre való figyelmeztetést észre nem vevő hatéves nebulókkal kínlódni. Az első osztállyal való foglalkozás inkább nevezhető drusszúrának, mint tanításnak. Meggyőződésem, hogy a tankötelezettség belátható időn belül héteves korban fog kezdődni. (Vagy hibás módszereinknek kell gyökeresen megváltozniok. Szerk.)

Az írás legnagyobb ellensége a már ma túlhaladott palatábla. Gazdasági szempontból talán igazolt volt a létezése, de a tanítás szempontjából hihetetlenül káros. A kezét olyan nehézkessé tette, hogy a ceruzával való íratásnál az a gyermek írt könnyen, akinek csak a harmadik irkalapjára nyomódott át a betű. Ma már a csak egy cseppet is haladni akaró iskola elvetette és néhány év múlva a palatáblának csak muzeális értéke lesz.

A négyes vonalrendszer, a jövő iskolaévbén bevezetendő hivatalos füzetekkel, szintén a múlté. Még él, tehát szabad róla rosszat is mondani. A M. T. egy régebbi számában olvastam, hogy egy tanuló szépírásból négyest kapott, míg a dolgozatainak külső alakja egyes volt. Fordítva is lehetséges; sőt gyakoribb. Mi ennek az oka?

A képzőben ezt tanultuk:

»Az írás tanításában fokozatnak kell lenni. Kezdetben négyvonalas írkában írnak a tanulók, sőt lehet a betűk irányát megjelölő segédvonalas írkát is használni. Később keskenyebb vonalközű (német) írkába íratunk, s végül egyvonalas írkába. Minden betűalakot meg kell figyelgetni; a részeket, a részek különböző viszonyát meg kell mutatni. A szépírás voltaképp rendes írás. Az teszi tetszetőssé, hogy a betűk egyformán dülnek, valamenyny 55° alatt, hogy a megfelelő vonalak párhuzamosak, hogy ugyanaz a betű mindig ugyanazon alakban jelenik meg.« (Weszely.)

Ennek alapján egy négyes szépírási szabály alakult ki, amit úgy kellett tudnunk, mint elsős gimnazista korunkban az accusativust vonzó preposíciókat. 1. A tollat helyesen tartsd! 2. Vonaltól vonalig írd! 3. A betűid jobbra düljenek! 4. Fölfelé vékonyan, lefelé vastagon!

Természetesen négyest kapott az a tanuló, aki ezek közül csak egyet is elmulasztott betartani, de egyvonalas írkába szép egyforma álló betűket írhatott és ezért egyest érdemelt. Ez a jobbik eset és ritkán fordul elő.

A négyvonalas írka (sőt segédvonalas!) és általában a »szép-írás« káros hatása ott nyilvánul, hogy az egyvonalas írkára való áttéréskor elveszti a gyermek a tájékozódását és bár a négyvonalas írkába gyönyörűen tud írni, gyámolító vonalak hiányában otromba és torz betűket fog írni ebbe. Tehát a gyermekét kétszer tanítjuk írni; előbb négyvonalas, aztán egyvonalas írkába. Kérdem, hogy minek akkor a négyvonalas írka? Elvégre nem a kaligrafikus írás a fontos, hanem a folyóírás. Ez legyen szép, olvasható és tetszetős. Végül oda lyukadunk ki, hogy a lényegét nem vettük figyelembe és nem az életnek tanítottunk írni, hanem az iskolának, a »szépírási« eredménynek és a tanfelügyelőnek? Dehogy. *A kicirkalmazott kaligrafikus írást akarjuk mindenki folyóírásává tenni.*

Ha az öregebb tanítóság és hivatalnoki kar írását vizsgáljuk, azt látjuk, hogy azok, igen, ezt a szép, kaligrafikus írást sajátították el és tették folyóírásukká. De csak hosszú gyakorlattal jutottak el ehhez az eredményhez. Az elemi iskolában bizonyosan még ők is torzbetűkkel írtak.

Az előírt betűk esztétikai szempontból kifogásolhatók, de óriási előnyük, különösen a nagybetűknek, hogy hihetetlenül egyszerűek, könnyen sajátíthatók el és egyszerűségüknél fogva megmaradnak az emlékezetben. Bizonyosan hosszú tanulmányozás és pszichológiai megfigyelések előzték meg a rendeletet. A mai kor ideges embere nem az esztétikára, de a praktikumra törekszik. S ugyan ki bíbelődik azzal, hogy a B- betűbe kétszer kezdjen bele, vagy a kis t áthúzásával az időt lopja. Valahogy ezt a Mécs-sort igazolja az írott betűkről szóló rendelet:

»Sietni, sietni, sietni muszáj!«

Hiába oktrojálja ránk az iskola az ő pedáns betűit, mi a falai közül szabadulva, a praktikus szempontot méltányoltuk és úgy írunk, ahogy kényelmesebb és gyorsabb.

Az iskolából kikerülő tanulóknak csak csekély hányada megy tollforgató pályára, a tömeg nem gyakorolja az írást. Ezeknek pedig egyenesen áldás ez a rendelet. Miért? Mert nem lehet rosszul írni az előírt betűket.

Az előírt betűket csak az tudja igazán értékelni, aki már bevezette az Áll. Könyvkiadó jövő évben már kötelezőleg bevezetendő írkáit. Jómagam már ebben az iskolaévben ezekbe íratok.

A mi régi módszerünkkel ezekbe írni nem lehet. *De sokkal nagyobb eredményt érhetünk el velük, mint a régiekkel.* Hogy a megrémült karlársaknak (jómagam is elszörnyülködtem, amikor megkaptam azokat) és ezzel a szlovenszki magyar tanügynek szolgálatot tegyek, a tanév végén tapasztalataimról beszámolok.

Kipróbálás után egész más véleményt fogunk formálni az előírt írkákról és betűkről. Az ezekről kiadott két rendelet forradalmi újításokat hoz. Ennek a forradalomnak azonban hasznát fogja látni az iskola, a tanuló és a tanító. *Kónya József.*

Az ének tanítása

Irta: Fischer János.

Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a vallási kultusz nem nélkülözheti a zenét és az éneket. A nagy figurális misék, templomi hangversenyek és oratóriumok főleg zenei produkciók s a közönséget inkább zenei tartalmukkal vonzzák. A zeneileg kisebb igényű falusi ember is azt tartja, hogy ha nem szól az orgona és az ének, az egész kultusz veszt azáltal. A középkori iskolai éneklés tisztán egyházi célok szolgálatában állt. Az akkori tanítási módszer tisztán mechanikai természetű, egyszerű hangutánzás volt. A zenemethodikában haladást jelent a 11. században Arezzói Guido reformja, aki a kottairást úgy vezette be, hogy hangsúlyozta a léli és egészhangoknak a vonalrendszeren való emlékeztetbe vétését azáltal, hogy a tanulók az általa e célból komponált szót. János himnusznak kezdő szótagjait énekeltek: ut, re, mi, fa, sol, la, si, mely szótagokra énekeltek hangok a kemény hangsorozatot adták. Az énektanítás módszerének tökéletesítésén a következő pedagógusok dolgoztak: Pestalozzi nyomdokaiban a német Franck, a svájci Pfeiffer, Nægeli; Rousseau követői a francia Natorp, Galin, Chevé. Az említettek különböző metódusokkal igyekeztek szemléltetni a dallamot. Voltak, akik a hangnem hangjait számokkal szemléltették (Rousseau szerint), mások a tanítás menetét úgy osztották be, hogy a kottákat előbb egy vonalon írták, azután hozzávették a második vonalat s így mentek tovább. (Pl. Sztankó Béla zenekönyvei ezen elvek szerint voltak összeállítva.) Angliában az énektanításnál a hangképeket, (a kottákat) a hangjegyeket a vonalrendszerbe írott solmizációs szótagokkal jegyzik. Ez az úgynevezett tonic-solfa módszer. Az úgynevezett racionális módszer az akkordok harmónikus elemei alapján intonáltat. A hangok abszolút magassága alapján, — az alaphang és a hangnem tekintetbevétele nélkül — összetett hangközökkel, intervallumokkal dolgozó metódus az abszolút módszer. A tonic-solfa, racionális és abszolút módszerek közös vonása, hogy kotta szerint, többé kevésbé egyoldalúan intonáltatnak. Az utolsó, az abszolút módszer a közelmúlt időkig meglehetősen tartotta magát, s intervallum- vagy hangközi metódus név alatt volt ismeretes.

11. Az abszolút vagy hangközi módszert így alkalmazták: a hangokat betűnevével énekeltek, vagyis c, d, e, f, g, a, h, továbbá cis, dis, eis, fis, gis, ais, his és ces, des, es, fes, ges, as, b nevcikkel, mégpedig az egyes hangközök szerint, tehát gyakorolták a kis másodhangközöket c-cis-d, dis-e-f stb; c-h-b-a-as-g-ges stb, a nagy másodokat c-d, d-e, e-fis, fis-gis stb, a kis és nagy harmadokat, a negyede- ket s így tovább. Mindez az alaphang és a hangnem igénybevétele nélkül történt. Ilyen független hangközök azonban

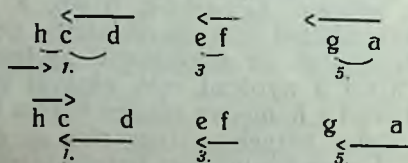
a dalban, amelynek mindig van alaphangja és hangneme, sohasem fordulnak elő. Ép ezért ez a módszer nem lehetett életképes és reális; túlságos okoskodó volt és nehéz. Nem tartotta főnn magát még a zenei szakintézetekben sem.

Az abszolút módszer használata nem vált be azért, mert nem támaszkodott a zenemű koncentratív pontjaira, amelynek jogosultságát a fizika, fiziológia és a pszichológia megerősítette. Nem vette tekintetbe azt, hogy a hangok és hangközök bizonyos karakter szerint vannak felsorakoztatva és bizonyos hang köré tömörülődnek, amellyel szemben ezáltal meghatározott függő viszonyba lépnek és funkciót, szerepet kapnak. Ezen funkciók aztán a melodia-, harmonia- és a formaszervezésben egyaránt érvényesülnek. Minden műben és így a dalban is érezhetjük ezeket a szerepeket. Ilyen funkciók például a kemény vagy lágy tonalitás, avagy a hangnem alaphangja.

12. Az a módszer, amely a hangnem alapján dolgozik, a tonális módszer. Battke Miksa, a kiváló német zene-pedagógus alapította. (Meghall 1916-ban.) A tonalitás velünk született, alapja a hallási szerv berendezésében van, s fizikailag az úgynevezett alikvót vagy felhangok létezéséből magyarázható. Ez a fizikus Helmholtz kutatásainak és méréseinek eredménye. Az első néhány alikvót hang fiziológiai és pszichológiai alkalmazásával jön létre a hangnem. Ez a módszer tehát magát a zenei hallást veszi tekintetbe s ezért hallási módszernek is hívják. Az alignót felhangok mint ismeretes, a következő sorrendben jelentkeznek: a C alaphanghoz például: C-c-g-c-é-g, b stb. A többi hang a hangnem keletkezésénél nem jön tekintetbe. Összefoglalva e hangokat, megkapjuk az alaphangot, nyolcadot, ötödöt és harmadot. Mivel a nyolcad csak oktávás ismétlése az alaphangnak, marad a hangnem részére három hang, amely fizikai és fiziológiai tényeken nyugszik: az alaphang, a kvint és a terc. A zenemű minden hangja bizonyos vonatkozásban van az alaphanghoz, amely alaphang a zenei történet kiindulópontja és végső célja. Az alaphangot mint a tonalitás alapját, tónikának, a rajta fölépített összhangot tónikus (harmóniának) akkordnak hívjuk. Az alikvót felhangok sorrendjében a tónikát a kvint követi (c-g), amely a zeneműben a tónika után a legkiválóbb szerepet játssza, uralkodik, dominál, innen a »domináns« neve is. A fontos harmadik felhang a terc, amely a hangnemben azzal, hogy a tónika és a domináns közé esik, a médiáns nevet kapta. E három hang magassági sorrend szerint fölépített melódiája tehát az alaphangból, a nagy tercből és tiszta kvintből áll. C-dúrban pl. c-e-g, mely a világ legszebb és egyúttal legkönnyebb melódiája. A három hang egyidejű hangzásával létrejött hármashangzat: a tónikus dúr akkord pedig szintén a legtekélyesebb harmónia. Ez az akkord hangnemileg szereplő részeivel a zenében és a zenenevelés-

ben kimagasló szerepet játszik. Nagyon alkalmas eszköze a zenei hallás fejlesztésének, nemcsak a tonalitási funkciója miatt, de általános zenei szempontból is.

A tonalitás eme három főhangja bevonásával létrejött keményhangnem hangjai függőviszonyban állnak a főhangokkal. Vegyük például a C-dur hangjait c, d₂, e₃, f₄, g₅, a₆, h₇, c₈. A főhangok c, e₃, g₅, c₈. Beszéljünk a 2., 4., 6. és 7. fokról. Legfontosabb a 7. és a 4. fok hangjai. Ezen két hangnak van a legerősebb mozgási karaktere a szomszédos főhang felé; így a 7. fok a 8. fokra, az oktávába helyezett alaphang tonika felé törekszik, tehát tendenciája fölfelé haladó; a 4. fok hangja pedig lefelé, haladó tendenciával a közeli 3. fokon levő főhangon, mediánson talál megnyugvást. Ezen érzékeny hangok a tonalitásban a legkevésbé önállóak, azért, mert a szomszédos főhangjuktól csak kevéssé vannak eltávolodva. Ez a távolság a kis másod, az eddigi zene legkisebb intervalluma. (A negyedhangos kísérletek az iskolai nevelésben nem jöhetnek tekintetbe.) A C-dur h-ja tehát a közeli c-re megy föl; az f-hang pedig az alsó szomszédhoz, az e-hez símul. (Szolmizálással: si-do; la-mi.) -- A hatodik fok hangjának legközelebbi főhangja az ötödik fokon levő dominánssal van jó barátságban, s leggyakrabban ahhoz tér be. A második fok hangja választhat a két szomszédos főhang közül, a melódiában sokszor átmenő karaktert vesz föl, de rendszeren a hatalmasabb szomszédhoz, az alaphanghoz húzódik. A kemény hangnem schémája tonalitási vonzások szerint tehát a következő:

Ezen vonzások (vonatkozások) a tonális módszerben igen fontosak, mert mérhetetlenül megkönnyítik a természetes zenei hallás szerinti énektanítást. Ezen módszer három főhangja tehát: a tonika, a dominánssal és a mediáns. Ezekből vezetjük ki a hangnem többi hangját. E három főhang tehát a tonális vagy hallási módszer alaptámasza, ezért támaszhangoknak is hívhatjuk.

A tonális módszer a zenei érzéket fölébreszti és fejleszt, mégpedig a zenei szép dallamossága és harmóniussága tekintetében. Hozzákapcsolódik azután a ritmika, a dinamika és a hang nevelése.

13. A tonális vagy hallási módszer legfontosabb és legközelebbi célja azonban a zeneolvasás és a zenei hangképzelet fejlesztése és elsajátítása. Ez a módszer képesíteni akarja a tanulót arra, hogy a fejlődési fokához mérten, el tudja énekelni az elébe tett hangjegyekkel lekottázott dalt.

Az eddigi, gyakran majdnem általánosan használt, sablonos, hallás utáni tanítással betanított dalokkal a tanulók nem tettek szert a kottából való éneklés készségére. A hangjegyolvasás a tonális-hallási módszer lényeges része, innen ered e módszernek harmadik elnevezése is, a *primavista* módszer (lapról való olvasás). A módszer további része a hangjegyírás, ilyen a dallam- és harmónikus diktálás. A módszer szemléletét szűkebb értelemben a hallási gyakorlatok képezik. A módszer gyümölcsei: az általános zenei műveltség szilárdabb alapjai. Így válik az ének az egészséges esztétikai nevelés egyik eszközévé.

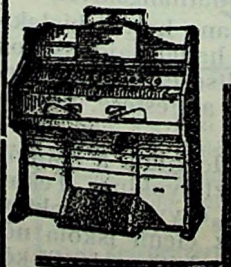
14. Az összes zenei gyakorlatokat, mint a muzikalitás fejlesztésének elemeit, koncentrikusan kell végezni, valamely dallal való összefüggésben vagy arra való applikálással. Az általános és teljes siker érdekében föltétlenül szükséges, hogy a gyakorlatok minden ágában otthon legyünk. Ezen gyakorlatok a következők:

- légzési gyakorlatok
- hangképző- és kiejtési gyakorlatok
- hallásfejlesztő gyakorlatok
- ritmikai gyakorlatok

intonációs gyakorl. és diktálás (hangj.-írás és olv.) időbelileg legfeljebb 15 perc, tehát a félóra első fele. A második fele (vagyis 15 perc) a tulajdonképeni dal betanításával telik el. A zenei gyakorlatok az énektanítás minden félórájában végzendők.

15. A légzési gyakorlatokat a félóra kezdetén vesszük véghez. Céljuk a tanulókat rászoktatni az éneknél a levegővel való takarékosagra, továbbá, hogy szokják meg a levegőnek lehetőség szerinti egyenletes kibocsátását s ezáltal uraivá váljanak saját hangorgániumuknak. A gyakorlatokat lassan és figyelemmel végeztessük. Három mozzanatuk van: belélegzés, — a légzés visszatartása, — lassú kilélegzés. Keresztülvitelük a következőképen történik:

- a) a tanító szavára a tanulók végrehajtják a belélegzést (időbelileg az iskolai évfolyam szerint);

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

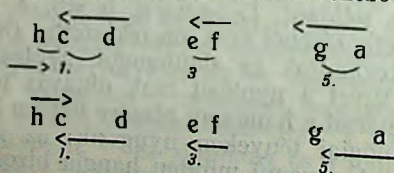
Mor. Krumlov

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszeres mérsékelt áron. Részletfizetésre is. A cég egyik belfellegja hosszú évekig műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban.

Lerakat: **Brünn**,
Krautmarkt 10.

ben kimagasló szerepet játszik. Nagyon alkalmas eszköze a zenei hallás fejlesztésének, nemcsak a tonalitási funkciója miatt, de általános zenei szempontból is.

A tonalitás eme három főhangja bevonásával létrejött keményhangnem hangjai függőviszonyban állnak a főhangokkal. Vegyük például a C-dur hangjait $c_1, d_2, e_3, f_4, g_5, a_6, h_7, c_8$. A főhangok c_1, e_3, g_5, c_8 . Beszéljünk a 2., 4., 6. és 7. fokról. Legfontosabb a 7. és a 4. fok hangjai. Ezen két hangnak van a legerősebb mozgási karaktere a szomszédos főhang felé; így a 7. fok a 8. fokra, az oktávába helyezett alaphang tonika felé törekszik, tehát tendenciája fölfelé haladó; a 4. fok hangja pedig lefelé, haladó tendenciával a közeli 3. fokon levő főhangon, mediánson talál megnyugvást. Ezen érzékeny hangok a tonalitásban a legkevésbé önállóak, azért, mert a szomszédos főhangjuktól csak kevéssé vannak eltávolodva. Ez a távolság a kis másod, az eddigi zene legkisebb intervalluma. (A negyedhangos kísérletek az iskolai nevelésben nem jöhetnek tekintetbe.) A C-dur h-ja tehát a közeli c-re megy föl; az f-hang pedig az alsó szomszédhoz, az e-hez simul. (Szolmizálással: si-do; fa-mi.) — A hatodik fok hangjának legközelebbi főhangja az ötödik fokon levő dominánssal van jó barátságban, s leggyakrabban ahhoz tér be. A második fok hangja választthat a két szomszédos főhang közül, a melódiában sokszor átmenő karaktert vesz föl, de rendszeren a hatalmasabb szomszédhoz, az alaphanghoz húzódik. A kemény hangnem schémája tonalitási vonzások szerint tehát a következő:

Ezen vonzások (vonatkozások) a tonális módszerben igen fontosak, mert mérhetetlenül megkönnyítik a természetes zenei hallás szerinti énektanítást. Ezen metódus három főhangja tehát: a tónika, a domináns és a mediáns. Ezekből vezetjük ki a hangnem többi hangját. E három főhang tehát a tonális vagy hallási metódus alaptámasza, ezért támaszhangoknak is hívhatjuk.

A tonális módszer a zenei érzéket fölébreszti és fejlesztí, mégpedig a zenei szép dallamossága és harmóni-kussága tekintetében. Hozzákapcsolódik azután a ritmika, a dinamika és a hang nevelése.

13. A tonális vagy hallási módszer legfontosabb és legközelebbi célja azonban a zeneolvasás és a zenei hangképzelet fejlesztése és elsajátítása. Ez a módszer képesíteni akarja a tanulót arra, hogy a fejlődési fokához mérten, el tudja énekelni az elébe tett hangjegyekkel lekottázott dalt.

Az eddigi, gyakran majdnem általánosan használt, sablonos, hallás utáni tanítással betanított dalokkal a tanulók nem tettek szert a kollából való éneklés készségére. A hangjegyolvasás a tonális-hallási módszer lényeges része, innen ered e módszernek harmadik elnevezése is, a primavista módszer (lapról való olvasás). A módszer további része a hangjegyírás, ilyen a dallam- és harmónikus diktálás. A módszer szemléletét szűkebb értelemben a hallási gyakorlatok képezik. A módszer gyümölcsei: az általános zenei műveltség szilárdabb alapjai. Így válik az ének az egészséges esztétikai nevelés egyik eszközévé.

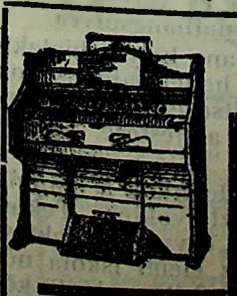
14. Az összes zenei gyakorlatokat, mint a muzikalitás fejlesztésének elemeit, koncentrikusan kell végezni, valamely dallal való összefüggésben vagy arra való applikálással. Az általános és teljes siker érdekében föltétlenül szükséges, hogy a gyakorlatok minden ágában otthon legyünk. Ezen gyakorlatok a következők:

- légzési gyakorlatok
- hangképző- és kiejtési gyakorlatok
- hallásfejlesztő gyakorlatok
- ritmikai gyakorlatok

intonációs gyakorl. és diktálás (hangj.-írás és olv.)
időbelileg legfeljebb 15 perc, tehát a félóra első fele. A második fele (vagyis 15 perc) a tulajdonképeni dal betanításával telik el. A zenei gyakorlatok az énektanítás minden féléórájában végzendők.

15. A lélegzési gyakorlatokat a félóra kezdetén vesszük véghez. Céljuk a tanulókat rászoktatni az éneknél a levegővel való takarékosagra, továbbá, hogy szokják meg a levegőnek lehetőség szerinti egyenletes kibocsátását s ezáltal uraivá váljanak saját hangorgániumuknak. A gyakorlatokat lassan és figyelemmel végeztessük. Három mozzanatuk van: belélegzés, — a légzés visszatartása, — lassú kilélegzés. Keresztülvitelük a következőképen történik:

- a) a tanító szavára a tanulók végrehajtják a belélegzést (időbelileg az iskolai évfolyam szerint);

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

Mor. Krumlov

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszerek mérsékelt áron. Részletfizetésre is. A cég egyik belfeljárója hosszú évekig műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban.

Lerakat: **Brünn**,
Kraumarkt 10.

- b) a légzés visszatartása (a vezető számlál);
 c) a tanulók az adott jelre egyenletesen bocsátják ki a levegőt (a tantú számlál).

A kilégzés kezdetben csendesen történik, később a »u« vagy »f«, »s«, »n«, »l«, »v« mássalhangzók kiejtésével kapcsolatosan, melyekhez hozzácsatlakoztathatjuk az »u«, »o«, »a« magánhangzókat.

A három fázis időbeli beosztása az egyes iskolai évfolyamokban körülbelül a következő:

	belégzés	visszatartás	kilégzés
1. évf.	4"-ig	2"-ig	4"
2. évf.	5"-ig	3"-ig	5"
3. évf.	6"-ig	4"-ig	6"
4. évf.	5"-ig	5"-ig	7"
5. évf.	4"-ig	6"-ig	8"
6. évf.	3"-ig	7"-ig	9"
7. évf.	2"-ig	8"-ig	10"
8. évf.	1"-ig	8"-ig	10"

A lélegzési gyakorlatokhoz könnyű karmozdulatok végezhetők, az egyes évfolyamokhoz mérten. Pl. a belégzésnél karemelés, a visszatartásnál mozdulatnélküliség, a kilégzésnél a levegő kiadásával egyöntetű karleeresztés.

A karejtéseket időnkint változtassuk.

A gyakorlatot 4—6-szor végeztessük s 1—1½ percig tartson.

Kétségen kívül áll, hogy ezen gyakorlatoknak nagy higiénikus jelentőségük van.

16. A lélegzési gyakorlatok a hangképzés előkészítői; a hangképzés és kiejtés gyakorlatai mindjárt utánuk következnek.

A hangoztatási és kiejtési gyakorlatok a hang nemes hangzásához vezetnek és fejlesztik a kifejezésteljes és tiszta kiejtést. A hangképző gyakorlatok egyszerűek, hogy annál jobban összpontosítsuk a figyelmet a szép hang képzésére, a magán- és mássalhangzók, a szótagok és szavak helyes kiejtésére és a megfelelő szóbeli- és mondathangsúlyra.

E gyakorlatokhoz tartozik az énekhang helyes kialakítása, a hanghibák eltávolítása és jó hangtulajdonságok tökéletesítése (ilyenek a hang magva, teltsége, ereje, zöngése, lágy-sága, csiszoltsága, világossága, aláfestése, nemes-sége, hajlékonysága, stb.).

Ezen gyakorlatoknál tekintettel kell lennünk a tanulók megfelelő hangmagasságára az egyes osztályokban. Tekintettel jön általában a c'-c"-ig terjedő egyvonalú oktáv, amely terjedeleml lassan kibővíthető. Az elemi iskola növendékeinek hangterjedelme a kis g és a kétvonalú f" között mozog, az egyes évfolyamok számára így van megállapítva:

1. évf. d'—á', legföljebb e'—d''
 2. évf. e'—d''
 3. évf. c'—e''
 4. évf. h—f''
 5. évf. a—f''
 6. évf. a—f''
 7. évf. g—f''
 8. évf. g—f''

Ez a beosztás érvényes az összes gyakorlatokra és dalokra.

A hangoztatási gyakorlatok hangbelileg egyezők a hallási gyakorlatokkal. Időbelileg lassan, erejüket nézve pedig **p!** énekeltejük. Ennek egészségi és hangképzési előnyei vannak, úgyszintén könnyebb az ellenőrzés is.

17. Mivel az énekhang egyedül a magánhangzókkal képződik, ezért a hangot az egyes magánhangzókkal továbbá ezek csoportosításával, a világosítással és sötétítéssel, a magasabb fokokon a hosszú énekhangoknak a hangsor összes hangjain való fokozatos és egyenletes gyengítésével vagy erősítésével gyakoroltatjuk, ápoljuk és fejlesztjük. A jó zenepedagógus tisztában kell, hogy legyen a hangzók a főleg a magánhangzók képzésével. Ismernie kell az egyes szervek szerepét, amelyek halással vannak az énekhang keletkezésére és fejlesztésére, hangzására, erejére, színére; ilyenek 1. a léggő-, 2. a hangképző és 3. a hangot tagoló (artikulációs) szervek. Ismernie kell a hangnak legalább főbb regisztereit: a mellhangot, a középhantot és a fejhangot, amely ismeretnek higiénikus jelentősége van. Ismernie kell a hang mutációját, amivel kapcsolatban jó rámutatni annak a szükségességére, hogy gondosan vizsgálja meg minden tanulója hangját, annak terjedelmét és regisztereit. Valamely regiszter magasabb hangjait jobb énekelletni a szomszédos felső regiszter alacsonyabb hangjaival. A regiszter-gyakorlatokat nyolcad-ugrás sorokkal végeztetjük rendszeren a-o-a hangcsoportra:

$$c^1 - c^2 - c^1 \quad ; \quad d^1 - d^2 - d^1$$

$$a \quad o \quad a \quad a \quad o \quad a$$

(Folyt. köv.)

MEGJELENT: „HOZANNA!”

:Kath. Egyházi Énekek és Imák c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népműkönyvével bővítve, amely az imairódalom reneke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Olkgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 db.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay,

Köbölkút.

FÓRUM

A csehszlovák nyelv tanításának kérdése

Amikor az új „normál tanterv” megjelent, nagy feltűnést keltett mindenütt, hogy az államnyelv tanításáról a kisebbségi iskolákban nem rendelkezik. A tanterv megjelenése előtt egy miniszteri kijelentés hangzott el a parlamentben, mely szerint a kisebbségeket nem kötelezik az államnyelv tanulására.

Akkoriban megbízatást kaptam, hogy tanterv-ellenőrzési gyűlésünkön ismertessem az új tantervet. A szlovák nyelv tanítására vonatkozólag a következőket mondtam: »... mivel a szlovák nyelv tanítása a legnagyobb tehertétele a magyar tanításnyelvű iskolának és mivel a tanterv sem írja elő, javasolom, hogy annak tanítását mellőzzük. De, ha bármilyen oknál fogva is kötelezővé tétetik, úgy kívánatosnak tartanám, hogy azért külön díjazásban részesüljön a magyar tanítótság!

Véleményem első részét azóta revízió alá vettem és most igenis szükségesnek tartom, hogy magyar iskolákban is adassék meg a mód az államnyelv elsajátítására. Ezen véleményem kialakulását nagy mértékben elősegítette azon körülmény, hogy a szlovák iskola konkurenciája folytán kéttanerős iskolánk egytanerőssé zsugorodott össze.

De tanítani csak az taníthat, aki maga is tud. Már pedig — engedelmet kérek, de ez a való. — mi nagyon sokan még 14 év után is — meglehetősen feszélyezve érezzük magunkat a szlovák órán. Bratislavai kartársunk csodálkozik ezen. Elfelejtí azt, hogy a környezet fontos nevelési tényező és egy nyelvet legkönnyebben csak gyakorlatból — beszélgetéssel — lehet elsajátítani. Pozsonyban van erre lehetőség, de pl. Magyarfalván kötve hiszem, hogy még 14 év után is otthonosan érezné magát a szlovák órán.

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyáranak legnagyobbított fióktelepét!

Heidúk bútorok

Lászlónál

(a cipőgyár udvarában)

Érsekújvár

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Kč-től egész 14.000 Kč-ig
100—200 Kč havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

Viszont igaz, hogy stréber emberek mindig voltak és lesznek. Még a tanítók között is. Csak úgy mellesleg emlitem, hogy ismerek kartársakat, akik reggel 7 órakor már és este 7 órakor még tanítanak — szlovák nyelvet. Ezeknek 14 esztendő sem kellett ahhoz, hogy »otthonosan« mozogjanak. Egy közülük — szégyen — már idő előtt »kikapott«. Halálos ágyán »prepa« fiának lelkére kötötte, hogy soh'se tanítson többet a kelleténél! Szolgáljon ez mementóul mindazoknak, akiket illet! Csak természetes, hogy az ilyen, vérrel kiizzadt »sikerek« láttán az átlagtól is több eredményt kíván az inspekció.

A szlovák nyelv eredményes tanítása érdekében legcélravezetőbbnek tartanám, ha egyes körzetek szerint maga az állam szervezne vándortanítói állást, s e vándortanító azután a körzetébe beosztott nemzetiségi iskolákon tanítaná az államnyelvet. Ezt kellett volna tenni már 14 év óta és tenni kell mindaddig amíg a régiek ki nem »kopnak«.

Mert az igazság mégis csak az, hogy amit Jancsi meg nem tanult, azt János már bajosan tanulja meg. Vannak buzgó tanítók, akik a nyarat Árvaiban, Liptóban töltik; összekötik a kellemeset a hasznossal: nyaralnak és tanulnak. Dehát hányunknak áll ez módjában? Különösen most, hogy im 3—10 %-ot »enyhítettek« fizetésünkön. Nyújtson erre lehetőséget az állam, akár a szlovák tanítási órák külön díjazásával, akár szlovák vidéken való ingyenes nyelvkurzusok létesítésével.

A szlovák nyelv sikeres tanítása elsőrendű konszolidációs munka és eminens államérdek. Csodálatos, hogy a — többnyire nem állami — magyar tanítóságot, mely ezt a konszolidációs munkát végezte és végzi, annakidején a »slov. vyhodá«-ból kiflejelték...

Gömöri Miklós.

Jutalmat, díjazást adok, ki tavaly vizsgázott izraelita leányomnak magyar tannyelvű iskolában tanítónői állást tud, ajánl, szerez vagy kilátásba helyez. — Bizalmas értesítést diszkrétció mellett kérek: Körorvos Nenince (via Sahy).

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

EGYESÜLETI ÉLET

A tanítói könyvkiadó szövetkezet ügye.

A galánta—vágsellyei tanítómege választmánya január 19-én értekezletet tartott, melynek tárgya a megalakítandó tanítói könyvkiadó szövetkezet előkészítése volt. Kovács, központi elnök vázolta azokat az intézkedéseket, melyeket a szövetkezet mielőbbi megvalósulása érdekében tett, majd a választmány lefektette azokat az alapelveket, melyeket a nemes, szociális célú intézmény megalakításánál föltétlenül figyelembe kell venni. Az értekezlet az ügyet alapos és szakszerű vita tárgyává tette, melynek eredményeként megállapítható, hogy a magyar tanítók könyvkiadó szövetkezetének életrevaló eszméje a közeljövőben már valósággá lesz. A további fejleményekről kartársainkat kellő időben értesíteni fogjuk.

Itt említjük meg hogy a szövetkezet részjegyzőinek száma napról-napra növekszik. A jegyzett összegek havi részletekben is fizethetők, s kérjük kartársainkat, hogy az első összeg beküldésére használják föl a lapunk jelen számához mellékelt befizető-lapot. További csekk-nyomtatványok a központi elnök címen (Negyed, okr. Sála n. V.) szerezhetők be.

Irodalmi évkönyv.

Értesítjük igen tisztelt Kartársainkat, hogy az egyesületünk által tervezett Irodalmi évkönyv kiadását egyelőre levetük napirendről. A szépen megindult szerkesztési munkálalatokat ugyanis megzavarta fizetéseink leszállításának kellemetlen és szomorú ténye, melynek következtében számolunk azzal, hogy kartársaink a levont összegeket a nélkülözhető kiadásokon takarítják meg. Éppen ezért nem tartottuk alkalmasnak az időt arra, hogy a tanítói házlartás költségvetését az évkönyv még oly csekély árával is megterheljük. A létesítendő tanítói szövetkezet viszont megkívánja, hogy érdeklődésünket és a humánus cél érdekében nélkülözhető anyagi erőnket ennek szolgálatába állítsuk s pénzbeli hozzájárulásunkkal annak telő alá jutását szorgalmazzuk. Az irodalmi évkönyv kiadásával bevárjuk a jobb időket.

Lengyel Sándor

Az 1932. évi ködös december szomorú meglepetést hozott Tornalja város lakosságának. Szeretett néptanítója, a Gömör-Nógrád-megyei magyar tanítóegyesület örökös díszelnöke, a tornaljai társadalom érdemekben gazdag tagja, az izr. el. iskola nyugalmazott igazgatója, *Lengyel Sándor*, életének 74. évében elhunyt.

Félszázados tanítói működésre tekintett vissza. 30 évig vezetete nemes ügybuzgósággal, fáradhatatlan akaraterevével, kiváló,

veleszületett tehetséggel, alapos szaktudással a tornaljai izr. el. iskolát és hitközséget. Azon népnevelők közül való, akik tanítónak születtek, mester a maga nemében, kinek a tanítói működés nem hivatal, de hivatás volt.

Kedves modora, megnyerő egyénisége, csengő magyar hangja, válogatott stílusú beszédje magához láncolta nemcsak tanítványait, hitközségének minden tagját, kollégáit, de a város egész lakosságát.

Rajongó szeretettel csüggött pályáján, iskoláján, melynek minden kis követ az ő végtelen szeretete, fáradhatatlan munkássága, okos előrelátása leremtette meg s emelte 80 év alatt oly tekintélyre, amilyenre minden tanító — befejezve göröngyös pályáját — büszkén tekinthet. Szokatlanul hosszú működése alatt a szeretet láncával annyira a hivatalához kötötte magát, hogy 70 éves korában is csak tanítványai és ismerősei unszolására és nem szívesen vonult nyugalomba.

Nyugalomba vonulása impozáns ünnepség keretében ment végbe s tanítványai, működésének emlékét megörökítendő, 1000 Ké-s Lengyel Sándor-alapítványt létesítettek, melynek évi kamatait ösztöndíj gyanúán élvezzi az izr. el. iskola legjobb tanulója.

A jól megérdemelt nyugalommal nem sokáig élvezte. Egészségi állapota megrokkant és súlyos belső baját egy sikeres műtét folyamán beállott tüdőgyulladás tragikus kimenetele fejezte be. Ravatalát Tornalja város osztatlan részvéte környezte, temetésén kollégái, barátai és tanítványai magasszárnyalású beszédekkel búcsúznak az elhunyt mestertől.

Szellemé itt él közöttünk és emlékét szeretettel őrizzük mindnyájan.

B. S.

Juhász Ferenc

A kelet-szlovenszkói magyar tanítószágot súlyos gyász érte. *Juhász Ferenc* bacskai róm. kat. tanítótestvérünk hosszas betegség után, rengeteg kínnal teli életét visszaadta Teremtőjének, 1933. január 9-én.

Alig 30 évet élt s vége! Vége egy eddig sok küzdelemmel teli munkás életnek. Befejeztetett, amikor alig kezdődött még el. Családi tűzhely aludt ki, — pedig milyen szépen kezdett melegíteni, magához vonzani a kedves, fiatal családot.

A kegyetlen halál munkája után vajjon mi maradt még meg? Egy összetört özvegy, háromévi ápolás után idegileg tönkrement 26 éves »gyermekasszony«, egy pici, hároméves gyermek, — igazi »tanítóárva«.

Hivatalának lett az áldozata. Négy esztendőn keresztül működhetett csak, mert gyenge tüdeje nem bírta az iskola poros levegőjét — s megbetegedett. Felsőbb hatóságai szerint kimondhatatlan szorgalma volt. Osztatlan, egy tanerős iskoláját önkéntesen osztotta meg s a tanítás reggel 8-tól egyig, délután 2 órától 5—6 óráig is tartott. A figyelmeztetés nem használt. »Minden gyermeknek sokat, szépet és jót kell tanulni iskolám-

ban« — volt a válasz, ha próbálták őt a túlsok munkáról lebeszélni. Mi, a közvetlen környék tanítói, — akik oly nagyon összenőttünk vele, — nem tudunk szabadulni attól a fájdalmas tudattól, hogy »Őt« már többé nem láthatjuk. E gondolat, mint valami kísértet, zavar, nyomon követ bennünket és csak sírunk, — síratjuk tanítótestvérünket.

1933. január 10-én temettük el a megboldogultat a kistáti temetőbe. Temetésén a tanítóság köréből sokan jelen voltak.

Délután 2 órakor kezdődött el a gyászszertartás, melyet Hackl János, Gasparik János és Vinczey Mihály plébánosok végeztek az egybegyűlt tanítósággal. A koporsó beszentelési- és temetési szertartást Hackl plébános befejezván, a gyászbeszédet Gasparik János battányi rk. plébános, az egész vidék leg-híresebb szónoka s egyben a tanítóságot legmegbecsülőbb papja végezte.

»A társadalom egyik legértékesebb tagját — úgymond — jöttünk ma ide eltemetni. Magyar tanító felett sírunkozunk, ki úgy az állam, mint az egyház, valamint a magyarság közös, fáradhatatlan kultúrmunkása volt. Lehullt a kar, s nem int már a jóra. Lezárult az ajak, mely áldásosan szórt a embercsemeléknak a műveltség, szelídség kincseit. Csukva a szem, mely oly sokszor mosolygott, — mikor vidítani kellett, s szigorú lett, — ha rosszal látott.

Tanító volt! Egő, — világító gyertya, — mely bevilágított a sötét lelkekbe s míg embereknek mutatta a fényt, a kivezető utat a sötétségből, addig ő lassan elégett, önmagát emész- tette meg.

Az Úr magához vette szerelett fiát, s nagy jutalomban lesz része fönn is, mert — »tanító volt!«

A szónoki remekmű befejezése után Vinczey Mihály plébános végezte a további szertartást, s a temetőben Váry Endre ny. kollégánk megható szavakkal mondott búcsúszót az elhunyt felett.

Juhász Ferenc, jó testvérünk, soha el nem felejtünk! Kicsi családodat mi továbbra is szeretjük. Legyen a sír a sok szenvedés után könnyű neked, s a szenvedők vigasztalója adjon neked örök nyugalomra!

Keresztesy Ferenc.

Gyász. Schmögner János rozsnói ny. kartársunkat súlyos vesz- teség érte, mert művészelkű, mindenki előtt rokonszenves s nagy reményekre jogosító fia: ifj. Schmögner János, életének 32-ik évében egy heli fájdalmas szenvedés után, január 6-án meghalt. Visszaadta a csodásan szép hangok, színek, képek, hangulatok gyönyörű világá- ban szálló művészelkét az örökkévaló Istennek, kiből szép, a fiúú engedelmességben pártatlan, nemes törekvésekben gazdag, eszményekért élő s dolgozó, embereket tisztelő és gyöngéd szeretettel körülölelő, a családi otthonon csüngő s övéért minden áldozatra kész pályafutása kiindult. A drága fiú és testvér porrézeit január 8-án, délután) 3 óra- kor helyezték örök nyugalomra. Kartársunk nagy gyászában őszinte részvételt osztozunk.

KRÓNIKA

Lót község nevét ne feledjük el, Testvéreim!

Ez a szlovenszkói falu az, mely 40 évig hűséggel sáfárkodó tanítóját, Somogyi Aladárt, nyugalomba vonulása alkalmával egy újonnan épült házzal ajándékozta meg. A mostani időkben, mikor az élet jelenségeit, dinamikáját lemérő értékrendszer a régivel szinte szögesen ellentétes alakul át, mikor a szülőkkel szemben sem éreznek háladatosságot a mai gyermekek, a fehér hollónál is ritkább a tanítótisztelet ilyen megnyilatkozása.

Nincs szerencsém ismerni Somogyi Aladár veterán testvérünket, de abban a tényben, hogy 40 éven keresztül nevelte a reábitzott ifjú nemzedéket és olyanná nevelte, hogy azok szívében a hálának ilyen spontán megnyilatkozása fakadt ki: bizonyítékul látom annak, hogy nemesen munkálkodott. És — mielőtt e szerény sorokkal Lót község érdemeinek hódolnék — hadd emlékezzem meg elismeréssel arról a magvetőről elsősorban, a 40 évig hűséges lelkimunkásról, aki olyan életcstrákat szórt el sáfarkodása idején, melyből e kézzelfogható pozitívum növekedett idővel.

Lót község nem az egyellen, melynek 40 évig buzgón szolgáló tanítója nyugalomba megy. Hétről-hétre olvashatunk ilyenekről az újságokban. De olvassuk azt is, hogy a félreálló tisztés harcost legfeljebb csak a felhár ruhás tanítványok seregének áldás kívánatai közben üdvözlő beszédekkel és bankettekkel bocsátják el jól megérdemelt nyugalomába, hol aztán pár esztendő alatt szépen el is feledik, még nevét is befedi a rohanó idők hamuja. Régi tanítványai ajkán — ha néha-néha fel is kísért a neve —, a mű, a felü nevelésügye, az utód keze alatt mássá lesz, az eredeti építő kezek téglavetésére is alig lehet ráismerni. Ha személyes érdemeit egy-egy maradandó emlékekkel, egyesület, szövetkezet, könyvtár alapításával sikerül is konzerválni, az ezek mögül világító lélek eltávoztása, vagy kihúnyta után ez intézmények nagyon gyakran ép az alapítóval ellentétes elgondolások megtestesítőjévé lesznek.

A terjedő materialista gondolkozás mostani napjaiban, mikor a köznép anélkül is csak úgy gondolkodik, hogy a tanító fáradozásaiért rendszeren, sőt túlon-túl is meg van fizetve, azonfelül neki semmi sem jár, tanítói munkánk értékelésének gyönyörű példáját statuálta Lót községe. Szakított a semmibe sem kerülő nagyhangú, látványos, bankettes ünnepléssel, házat ajándékozott öreg szolgájának, ahol fáradozásait kipihenhesse, lehetővé tette számára, hogy továbbra is ott maradjon azok között, akikhez annyi bú-baj, szeretet, együttérzés kapcsolta, megszerzte, sőt állandósította a község a saját maga számára is az öreg, tapasztalt, lelkeketismerő, régi vezetője tanácsait, hogy

annak nevelői munkája ne szakadjon meg az iskolától való elválásával, hanem folytatódjék tovább a magánéletben, hogy megszilárdítsa azt a szellemet, melynek 40 éves munkája alatt alapjait lerakta. És Lót községe — hiszem — jól is számított.

Amidőn elismeréssel adózunk ez áldozatkészségért, kötelességünk: a kulisszák mögé tekintve jellebbenteni azt a leplet is, amely mögött ez a nagyszerű ajándékozás terve fölt és megvalósulássá érett. Mert a községgel szemben érzett minden elismerésünk ellenére, öreg testvérünk érdemeinek teljes megállapítása mellett sem lehet arról megfeledkeznünk, hogy ez a gyönyörű terüv fáradhatatlan mozgaló, egy nagyszerű spirítus rector nélkül a mai nehéz gazdasági viszonyok között talán soha nem valósúl meg. Az egész elgondolás, az átadás ünnepeleysége elárulja azt a gyöngéd, szerető lelket, avagy telkeket, akik ezt kigondolták. Nem ismerem az illetőket, nem is sejtlem, hogy kicsodák, de az ő érdemük elsősorban, hogy a tanítói munka ily méltó megbecsüléshez jutott. Azt pedig csak az értékelheti ilyen érdemlegesen, aki tisztában van annak nehézségével. Lényegével és a jövő számára való felbecsülhetetlen fontosságával. Sajnos, köznépvünk bármennyire is érzi, hogy a tanítója az ő legközvetlenebb, önzellenebb segítője, annak pedagógiai munkásságáról vajmi kevés, vagy csak nagyon ferde értékeléssel bír. Nem e szerény sorok feladata azoknak az okoknak a felsorolása, hogy miért van ez így? Hogy Lót községe mégis oly nagyszerű áldozatkészséget tanusított, az több, mint valószínű: valamely írástudó ember eszméje volt. S ha így van ez, még a fehér hollónál is ritkább jelenség. Babits Mihály az írástudók úrná-sáról írott cikkében csak az írók szolidaritás-hiányáról beszél, pedig — sajnos — a testvéri segítségnyújtás, egymás munkájának tisztességes értékelése nem tartozik a többi írástudó ember erényei közé sem. Hát miért nem? Minden másféle osztályhoz tartozó egyed érez a saját fajtájával szemben valamely közösséget, összetartozást, valamiféle fejlett nyájösztönt, csak az intelligencia legmagasabb fokán álló írástudók nem érznek ilyet? Mikor következik el már az egymásra szorúltságnak az a követelő érzete, mely eggyé olvasztana minden írástudót? A szellemi munkásságnak az a sohasem álmódott nyomorúsága, mely — mint Szalatnai megállapítja — sokkal kinzóbb és dekoratívabb, mint a testi munkásságé, még mindig nem figyelmeztetett az összetartásra, az egymás iránti megbecsülés-sorban, hogy a lóti eredményhez minél számosabb hasonlót készítsünk elő. És az eset tanulsága is jóképen itt van. Nem arról van szó, hogy az egymás érdemeit tömjénezzük, ünnepeggel megbecsüléssük az elődök és testvérek munkáját. Ezzel nem-hogy jogyatkoznék a magunk érdeme, sőt növekszik, mert omilyen tisztességet szerünk ma másoknak, idővel olyannal emlékeznek meg rólunk is.

Az idej farsang

szokatlanul hosszú. A szólás-mondás szerint ez évben a csúnya lányok is férjhez mennek, ha ugyan vannak: ma ilyenek, mert hála a kozmetika — a fáraók korához hasonló — fejlődésének; ma csak szép és fiatal lányok vannak. De jól van ez így. A mai nehéz gazdasági viszonyok között a háztartások rohamos amerikaiizálódása folytán a férjfogás eszközei nagyon elszegényültek; hozomány, háziasszonyi erények vajmi kétes értékű attributumai a menyasszonyjelölteknek. Egyedül a szépség, — bár nagyon tűnékeny, de szerencsére ügyesen konzerválható sajátját, — maradt meg változatlán jegyverül a férjszerzés hadjáratában s boldog emlékezetű Szomaházy István Feleségképző Akadémiáján ma a szépségápolás részére is nyilvános, rendes tanszéket kellene nyitni.

Az újabb társadalmi jellegű fogások szerint a szép lányok nyilvános kiállításai: az ötvári teák, zsúrok, premierek a kétnemű fiatalok ugyanolyan összeismertetését eredményezik, mint az évszázadok óta szokásos, de ma már nagyon filiszterivé deklarált farsangi bálók. Romantikus emlékeiktől bár nagyon megfosztva, minden ehhez hasonló mulatságok között azonban még ma is olyan lelkesedést kell a fiatalok körében egynek-egynek a rendezése, mint régen a finomkodó menüettek idejében. És ha ma már a kivilágított báltermek ablakaiból a fénypázmákkal együtt nem is ömlik az uccára a másfélórás szuppécárdás melódikával a »sok'se halunk meg« duhaj kiáltása, bent a levegő ma is csak olyan forró, a tekintetek most is oly ígéretesek, miképen nagyanyáink idején. Aktíve, vagy passzíve résztvevők ma is mulatnak, az arcokról most is az olvasható, hogy a hétköznap fekete reménytelenségét kint hagyták az ajtókon kívül, mielőtt ide beléptek volna. A fiatalok itt megfélemedtek a jövőtlenség, állás- és kenyérltelenség szomorú kietlenségéről, az apák otthon felejtették az ultimo, az adófizetés sötét rémeit, a mamák gondatlanul gyönyörködnek jól mulató gyermekeikben, dehogy jutna eszükbe, hogy a ruha, az ékszer, a cipő, mind-mind csak hiteltre van, ki gondol itt az elsejei részletfizetéssel?

KÖLCSÖNÖK

**BUDAY
VINCE**

Nové Zámký

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamat mellett, gyorsan és kulánsan folyósítatnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Ké válaszbélyeg ellenében.

És az a pár óráig tartó gondtalanság az emberiségnek legalább egy kis töredéke számára megszerzi azt a sóvárogva vágyott könnyebbséget, örömet, feledteli a hétköznapiak szinte kibíratatlan kegyetlenségeit. Tagadhatatlan ugyan, hogy a farsangi mulatságok a sötét napok ránkmeredő kérdéseitől csak nagyon kevés időre tudnak bennünk elvonalkoztatni, de a gondok közé tartozik — szerencsére — a szülőknek a gyermekük iránti kötelessége is, mely oly követelőzőleg sürget, hogy kedvünk ellenére is részt kell vennünk a mulatságokban.

De más szempontból is jól van ez így. Gondoljuk csak el, hogy egy-egy ilyen mulatság mily nagytömegű embertársunk kezébe ad munkát, szájába kenyeret és megélhetést biztosít. Hány szegény embertársunknak e bálok és mulatságok idején van az aratásuk, melytől egy egész évi existenciájuk biztosítását várják.

A takarékosagra való tekintettel évekként előbb Németországban rendelet jelent meg, mely minden mulatságot, bált stb. beszüntetett. Nemsokára azonban német alapossággal kiszámították, hogy ez intézkedéssel mérhetetlen károkat okoztak a közgazdaságnak. Csak egyedül Berlinben több, mint 300.000 embert érintett és vetett a kétségbeesésbe ez a rendelet. A kávé-sok, vendéglősök, pincérek, zenészek, szabók, cipészek, fodrászok, autósok, fiakkerosok, messenger boyok, virágárúsok, cukrászok, ruhatári alkalmazottak tüntető felvonulást rendeztek Berlin utcáin. Fellépésüknek meg is volt a kívánt eredménye, mert a belügyi kormány sürgősen visszavonta ezt a rendeletet.

Ebből az esetből tanulva, az idén Németországban és másutt is a farsangon Operabálra készülnek. Pedig ma még kevesebb az emberek mulatnivágyó kedve, mint 2 évvel ezelőtt. A közvélemény lassan azzal is tisztába jön, hogy a bála tördülő, látszólag jómódú, fényes öltözetű közönség csak olyan hozzá hasonló szegény, korgó gyomrú, terhek alatt nyöszörgő embertárs, ki legjeljebb ez alkalomra mutatja a fényt, de az csak olyan »fenn az ernyő, nincsen kas«-uraság, melyet irigyelni nem kell, mert mulatságával is kötelességet, gyermekei iránti, vagy társadalmi kötelességet teljesít, s magatartása távolról sem a szegénység provokálása, sőt inkább a munkaalkalmak nyújtásával misszióteljesítés.

Azért hát, Testvéreim, jó mulatást a hosszú farsang alatt, mert a jókedv pedagógiájának munkálása mellett hozzátartozóink és embertársaink iránti kötelességünket is be kell töltenünk.

Szepesi Gyula

Eladó egy nyolc változatú, kitűnő karban levő, erőshangú Al. Hugó Lhota Wien gyártmányú harmónium, amely kisebb templomi használatra is alkalmas. Csicsó, komáromi járás, Décsy Ignácné özv. póstamester.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Iskolahét az alkohol ellen. Ausztriában két év óta állandósították az alkohol-ellenes hetet. Az elmúlt évben október 24-től 29-ig tartották meg és részt kellett benne venni az összes tanítézeteknek. A mértékletes nevelők szövetsége felhívja az összes tanítókat és tanítónőket, valamint az ifjúság nevelésével foglalkozó egyéb alkalmazottat az együttműködésre. Ha mindezek minden fölül telhetőt megtesznek az irányban, hogy az ifjúságot kioktassák az alkohol élvezetének veszélyei felől és megmutatják nekik az alkohol-mentes élet útját, akkor valóban értékes nevelőmunkát teljesítenek. Freie Schulzeitung N. 32.

Angol tapasztalatok az iskolafilm-mel. Az angolországi történelmi társulat nyilvánosságra hozta azon tapasztalatok eredményét, melyeket az utolsó három éven át szereztek a kinematográf segítségével végzett történelem-tanításnál. A tanítósnak az a nézete, hogy a népiskolában az oktató filmek nagyon alkalmasak arra, hogy a gyermekek érdeklődését leköszsék, elképzelt tehetségüket felébresszék és emlékezőtehetségüket fejlesszék, támogassák. A filmek elősegítik azt is, hogy a gyermekek a vásznon látottakat saját szavaikkal és kifejezéseikkel adják vissza és ne támaszkodjanak a tanító szavaira, vagy a történelmi tankönyv mondataira. A gyermekek megjön a kedve a történelem tanulásához, tökéletesebb fogalmakat nyer a történelmi időszakok viszonyairól, megjegyez olyan dolgokat, mik különben figyelmet elkerülnék.

A középiskolai tanárok nem nagyon jó szemmel nézik ezen tanítási formát és az a nézetük, hogy semmiesetre sem lenne szabad gyakran használni.

Freie Schulzeitung Nr. 32.

A kísérleti iskola állandó kiállítása Zlinben. A zlini kísérleti munkaiskola megtekintésére annyi látogató érkezik állandóan, hogy a tanítási eredmény veszélyeztetése nélkül már nem lehet az iskolába engedni a kiránduló csoportokat az eddigi módra. Hogy mégis lehetővé legyen az érdeklődőknek képet nyerni az iskoláról és a tanításról, az iskola vezetősége állandó kiállítást rendez, melyen a szakember a munkák alapján nyer bepillantást a kísérleti iskola módszerébe. A látogatóknak tanítók állanak rendelkezésére, hogy a szükséges magyarázatokat megadják. A tanulmányok és laboratóriumok azonban bármikor megtekinthetők.

Freie Schulzeitung Nr. 46.

Háromszáz képviselő és 150 szenátor fölösleges luxus. A »Meštianska Skola« »Nem adjuk meg magunkat« című cikkében megállapítja, hogy nálunk ma, a demokrácia fénykorában 15 embernek olyan döntő befolyása van a törvények létrehozásában, hogy teljesen fölösleges a 300 képviselő és a 150 szenátor.

A tanulók létszámának csökkenése Angliában. Angliában az iskolák tanulóinak létszámát fokozatosan csökkentik. Az angol kultuszminiszter ezt a lépést a nevelésügy további jelentős haladásának tartja. Az 50 tanuló-létszámot meghaladó osztályok száma, az elmúlt tanévhez viszonyítva, két százalékkal csökkent. A különböző iskolafajú osztályokban a létszám jövőre az 50-et meg nem haladhatja.

Katonai előképzés Japánban. A katonai szolgálatra való előkészítést Japánban különböző egyesületek végzik. Japánban a katonai szolgálatnak nagy hazafias jelentősége van: szánalomraméltó japán az, aki

Az elhagyott oltárnak is lehet
Martírja. Oh Danton, magasztosabb:
Kegyelettel megóvni a romot,
Mint üdvözölni a felkelt hatalmat.

Madách.

nem volt katona. Az előkészítést munkáló egyesületek közül legnagyobb a Hadsereg Barátainak Szövetsége, melyet 1878-ban alapítottak, s amelynek 2,167.000 tagja van. Az ifjúság ebben a szervezeten belül gyakorolja a tornát, dzsiu-dzsiut, vívást, úszást és mindenek előtt a céllövést. Az 1926. évtől kezdve külön szakiskolák állnak a katonai előképzés szolgálatában. Ezen tanfolyamok vezetői tisztiek, a tanfolyam négy évig tart, s ingyenes. Az abszolvensok igényt szereznek a tényleges szolgálati idő leszállítására. — Ugyátszik, a leszerelés problémáját a távol Kelet egyáltalában nem veszi komolyan...

A föld lakóinak száma. Mahler Alfréd professzor, a Nemzetközi statisztikai intézet tagja, terjedelmes statisztikát állított össze az öt világ-rész lakosságának szaporodásáról és sűrűségéről. Az adatok az 1910. 1920 és 1930. évi állapotokra vonatkoznak. Európa lakóinak száma 1910-ben 448, 1920-ban 450, 1930-ban 484,5 millió. A szaporodás tehát a gyilkoló háború ellenére 7,9%. — Sokkal nagyobb növekedést mutat ki a statisztika Amerikában, ahol 1910-ben 181, 1920-ban 210,6 s 1930-ban 248,7 milliót tett ki a lakosság száma. Ez húsz év alatt 27,1%-os rekord emelkedést jelent. Elegendő erő szaporodást jelez Mahler tanár statisztikája Afrikában is. Az 1900—1910. években ennek a földrésznek 120 millió lakója volt, majd 132,8 és 1930-ban már 143,3 millió. Ami 17,5%-os, jelentős növekedést jelent. Ázsia, a legnépesebb földrész, 1910-ben 941,3 millió, 1920-ban 986,3 millió és 1930-ban 1101,6 millió lakost számlált. A szaporodás tehát 14,6%. Ausztrália és Oceánia népessége 1910-ben összesen 7,1, majd 1920-ban 8,2 és 1930-ban már 9,9 millió volt. A szaporodás valamennyi földrész között itt a legnagyobb és pedig 28,3%. Nyilvánvaló, hogy a legrégebb és a régi népek kihalóban vannak, s a nép-sűrűség főként a fiatalabb földrészekben növekszik. A föld összes lakóinak száma 1910-ben 1698 millió,

1920-ban 1788 és 1930-ban 1988 millió. Föltételezhető, hogy a legutóbbi két esztendő alatt ez a szám elérte a két milliárdot. A lakosság sűrűsége legnagyobb Európában, ahol 1 kilométernégyzetre 49 ember jut, Ázsiában 26, Amerikában 7,5, Afrikában 5,2 és Oceániában kb. 1 ember. A föld népszedéséről tehát egyáltalában nem lehet szó. Érdekes a nemek aránya. Európában 1000 férfivel szemben a nők arányszáma 1067, Afrikában 1038, Ázsiában 938 és Ausztráliában 940. Ez az arány az egész földre vonatkoztatva: 1000:1033. A föld népessége az utolsó húsz esztendőben 290 millióval növekedett, ami évenként átlag 14 és fél millió szaporodást jelent.

Az ifjúság testi nevelése Angliában.

Az angol tanítók körében egyre terjed a mozgalom, hogy a népiskolák számára egészséges környezetben nagy játéktereket létesítsenek. A néptanítók azt az álláspontot foglalják el, hogy a tervszerűen keresztülvitt testi nevelésnek nemcsak a felsőbb iskolákban van helye, amelyek sportcélokból kitűnő játékterekkel rendelkeznek, hanem az alsóbb iskolákban is. Amíg a felsőbb iskolák órarendje bő alkalmat ad arra, hogy a tanulók játékdélutánjaikon teniszt, labdarúgást játsszanak, s a szabad levegőn gyakorolt sport által erősödjenek és fölfrissüljenek, addig a népiskolába járó gyermekek túlhosszú ideig tartózkodnak az iskolai helyiségekben. Ezeknek a tanulóknak fizikai jóléte érdekében a tanítók gyakran szabad estéiket és vasárnap délutánjaikat áldozták föl. Sajnos, a meg nem felelő játékhelyek kevésbé voltak alkalmasak arra, hogy a gyermekek a játékban örömet találjanak és az rájuk nézve fizikai haszonnal járjon. A tanítók követelik, hogy a népiskolai tantervbe a tornát és a sportot nagyobb arányokban illesszék be és kéri a kormányt, úgyszintén, hogy megfelelő anyagi támogatással tegyék lehetővé jó játékterek létesítését.

Légy szilárd s bátor, ha reád tör a sors,
hogy megingasson. De feszült vitorlád összehúzd bölcsen,
ha nagyobb erővel hajtja a jó szél.

Horatius.

A torna alól való fölmentések. Egy tekintélyes német testnevelési szaklap hasábjain legutóbb tanulságos vita folyt az iskolásgyermekeknek a torna alól való fölmentése tárgyában. Lorentz, hamburgi tanár, azt a tételt állította föl, hogy torna alól ne legyen fölmentés, legfeljebb »kimélete«. Ezt Rosenbaum, berlini tanár, meggyőző érvekkel és adatokkal igyekezett megcáfolni. A gyakorlatból több esetet (betegség) sorolt föl, amikor a gyermeknek legalább egy évig tartózkodnia kellene mindenféle testgyakorlattól,

nehogy súlyos visszaesés következék be. Neuropathikus (idegbeteg) és katarrhalis (húlére hajlamos) gyermekek számára különben sem alkalmas a normális gyermekek tömegtornája. Ezeknek megfelelő testgyakorlását csak ebben a szakban is képzett orvosok (ú. n. sportorvosok) képesek megállapítani és vezetni. A professzor arra is utal, hogy a tornából való szokásos osztályozás sem állja meg a helyét, mert a testi teljesítmények még számos tényezőtől függenek, amelyeket ma figyelmen kívül hagynak.

Zeneművek.

Herm Wunsch, op. 36. Messe. Férfikarra írt mise, soprán, alt, tenor, basszus szólokkal és zencikari kísérettel. (Orgona ad lib.) A mű címlapján olvasható: Schubert Ferenc pályázatán első díjjal koronázott mű. Kimondottan koncertterem számára készült. U. i. Németországnak számos nagytagú világi dalárdája nem elégszik meg csupán egy-egy műdal vagy népdal betanulásával, hanem célul tűzi ki »moumentális művek — mint amilyen a jelen mű is — az előadását, mely azután az egész műsort kitölti. Óriási munka, melyre egész éven át készülnek. Már az első tétel, a Kyrie is, eltérően a megszokottól, igen élénk tempóval (negyedkóta=120), $\frac{3}{4}$ -es ütemben kezdődik. Ez is egy nehézség, mit csak még fokoznak a téma eltolódásai és az akkordok disszonanciái, melyek, mint valami háborgó tenger hullámai, folyton egymásba ütközve, az emberiség kétségbeesett könyörgését a mai szomorú helyzetből való megszabadításért, hűen kifejezik. Ez az alapgondolat különben az egész misén végigvonul. Hatalmas mű, mely jó technikával bíró előadókat igényel. Ha ez megvan, akkor hozzáérő karnagy bátran vállalkozhat betanítására. A fáradságot siker fogja koronázni, különösen, ha zencileg intelligens közönségnek adják elő. A zongorakivonat ára: 5 Rm. Megjelent: Hug & Co.

R. Bibl, op. 81. Praktische Orgelschule. Két kötetből álló és tanítóképzők számára írt gyakorlati orgonaiskola. A szerzőnek — aki állami tanítóképző intézeti tanár és udvari orgonista — a mű kiadásával az volt a célja, hogy a tanuló

kezébe egy minden tekintetben tervszerűen összeállított, a szükséges inagyarázatokkal és megfelelő gyakorlatokkal ellátott, könnyen megérthető és olcsó orgonaiskolát adjon, melyben sok évi működésének gazdag tapasztalatait a tanuló javára gyümölcsözteti. Az orgona történetét dióhéjban adja. Általános bevezető szabályok után a billentés (anschlag), a kötött játék, az újjazat (Fingersatz) és a stakkáló ismeretét közli, mely után két szólamú gyakorlatokat hoz először két kézre, azután egy kézre. Miután a pedáljáték szabályait és előírásait megmagyarázta, következik az egyszerű pedáljáték váltott lábakkal. Ezután a lábnak a kézzel való összjátéka következik, vagyis kezdőfokon a két-szólamú manuál- és pedáljáték, melynél a kéz az egyik, a láb a másik szólamot játsza. Az egyszerűről az összetettre pedagógiai elv szemmelartásával halad az iskola fokozatosan előre. Második kötetben a regisztrálást, vagyis a hangszínek megválasztását és keverését ismerjük meg. Kétütd! Az egyikre írt három-szólamú gyakorlatok után következnek a négy- és ötszólamú gyakorlatok, továbbá a művészi pedáljáték gyakorlatai. A kezek és lábak összjátéka 3 vonalrendszeren. (Ezzel már az első kötet is foglalkozik). Sok értékes orgonadarab után a korált és variációt ismertet. A végén rövid elméleti oktatást nyújt az orgonakompozíciók szerkezetét illetően. Nagyon ajánlom, jó szolgálatára lesz az orgonatanulóknak. Ára 5 Rm. Megjelent M. Brockhaus kiadónál Leipzigben.

Nové Zámky, 1933 jan. 11-én.

Szendrei István

okl. szék. egyh. karnagy.

HIREK

Világnézet

Manapság sok minden történik az iskolában. Történik is és készül is történni. Úgy is mondhatnók, hogy alakul, keletkezik, származik. Közvetlen, vagy közvetett hatás révén: akarva is, akaratlanul is.

Az iskola tehetségeket fejleszt, képességeket ad, erőket hoz mozgásba: talajt készít elő. A gyermek-elme számára elindulási irányt jelöl meg bizonyos kezdősebességgel, de az út további szakaszaiban nem vállalhat felelősséget, mert úgy az irányt, mint a sebességet már a külvilág surlódásai és közegellenállásai befolyásolják. Sokszor az iskola szemeláltára.

...Szóba került az arany, mint ékszer. A tantfő keze ügyében kevés szemléltető eszköz van ebből a nemes fémről. Sőt napról-napra kevesebb. De hát szemléltetni kell mégis, különösen az első osztályosok kedvéért, akik aranyat: legfőképpen a karácsonyi cukrokon láttak. Megvan! A jegygyűrű. Ez még megvan...

A gyermekek érdeklődéssel nézik az aranyat, jegygyűrű képében. A szemléltetés nemcsak arra szolgál, hogy összpontosítsa a figyelmet, de arra is, hogy szétszórja... Száz és száz gondolat támad ilyenkor az apró emberek agyában. Olyan is, ami odavaló, s olyan is, ami nem oda való. Da támad.

Miklós agyában is megvillan valami. Miklós az első évfolyam tanulója. Arról nevezetes, hogy ő tud legjobban olvasni. Mindent elolvas. (A jó öreg fonetika legelső rek-

lámja ő: globális módszerrel még nem jutott volna ennyire.) Most is erről tesz bizonyosságot:

— Tantió úr kérem szépen, azt olvostam az újságban, hogy Oroszországban eltiltják a jegygyűrűt...

A többi gyermek merő pillantással nézett a jegygyűrűre, mintha corpus delicti-t látott volna benne egy avult világnézet kopott konvenciója ellen. De a gyűrű aranya daldalmasan csillogott tovább...

...A nagyobbak között Petőfi: A pusztán télen c. költeményéről volt szó. Illetve a pusztáról, téli bundában. »De még a csárdák is ugyan csak hallgatnak, esaplár és esaplár né nagyokat alhatnak«. — így beszél a költő, többek között. A gyermekek megtanulják a költeményt, el is szavalják. Később fogalmaznak: összegyűjtik képzeleteiket a télről. Egy kedves cím alatt.

A dolgozatokban eredeti gondolatok, egyéni meglátások is előfordulnak. Ezek némileg elviselhetővé tudják tenni a fázasztó javítást, még a hatvanadik írka után is. Talán éppen a hatvanadik dolgozatban hirtelen és váratlanul ez a mondat bukkan elő: »Urak és úrnők sokat alhatnak...« A télről való, egyéb, sablonos kijelentések közepette.

A mondatot piros tintával húztam alá: figyelmeztetésül az írójának, hogy az elferdített plágiumot észrevettem, de azért is, hogy itt, a »Világnézet« című karcolatban elmondhassam.

(boa)

Hogy melyik kormány a legjobb? Az, amely megtanít, hogy önmagunkat kormányozzuk.

Goethe.

A tanfelügyelői vizsgáló-bizottság tagjai. Az iskolaügyi minisztérium kinevezte a prágai és brünni iskolatanácsok, valamint a pozsonyi iskolaügyi referátus mellett működő tanfelügyelői vizsgáló-bizottság tagjait. A pozsonyi bizottság tagjai Dr. Hendrich József, a Komenský egyetem filozófiai fakultásának dékánja, Tvrdý V. tanár, Miškóci Mátyás és Illek Alajos tanfelügyelők. A tanfelügyelői vizsga szabályzatát az isk. minisztérium 1932. június 6-án kelt 53.148—I. számú rendelete képezi. Külön vizsgarendel csak később, a szerzett tapasztalatok alapján fog-nak kiadni.

»Az egyház az igazgatói tisztelet-díjat fizeti.« A pályázati hirdetések-be újabb csodabogár került. A Věstník januári számában fedeztük föl, s afelől biztosítja a pályázni szándékozó tanítókat, hogy az egyház az igazgatói tiszteletdíjat kifizeti. Ez a legújabb fogás, mellyel az állás értékét növelni akarják. Sajnos, ott állunk, hogy az iskolafenn-tartóknak már a pályázati hirdet-ményben is külön garanciát kell adniok a törvényesen biztosított já-randóságaink kifizetésére, mert — úgy látszik — a pályázóknak c-térén siralmas tapasztalataink lehet-nek... Jó volna, ha végre rendelettel szabályoznák a pályázati hirdetések szövegét.

Tanács a szülőknök. E címmel állandó pedagógiai rovatot vezet Meggyesi Sándor karlársunk a pozsonyi »Magyar Néplap« című helilapban. Hétről-hétre pedagógiai jótanáccsal látja el a szülőket és mindazokat, akik az illető ujságot

olvassák. Nem ártana, ha mindegyik politikai lapnak volna ilyen pedagó-giai rovata, ahol az olvasóközönség hasznos tudnivalókban részesülne a gyermeknevelés dolgairól, s a sajtó útján is épülne a családok és isko-lák közötti szükséges kapcsolat.

A nemi betegek statisztikája Cseh-szlovákiában. A közegészségügyi mi-nisztérium a múlt év februárjában végezte el a nemi betegek harma-dik, periodikus összeszámlálását, a-mil a statisztikai hivatal most hoz-zott nyilvánosságra. Eszerint 1931. február havában az akut nemi be-telegségben szenvedő bejelentett be-tegek összes száma a köztársaság-ban 4.415 volt, ebből 3.366 férfi és 1.049 nő. A betegek száma az egyes országrészekben így oszlik meg: Csehországban 1.683 férfi, 529 nő; Morvaország és Szilézia: 738 férfi, 233 nő; Szlovenszkó: 801 férfi, 224 nő; Podkarpatská Rus: 144 férfi, 63 nő. A statisztika megállapítja, hogy évente 10.000 lakosra 359 ne-mileg beteg esik.

A Magyarországi Tanítóegyesü-tek Országos Szövetsége a közel-múltban tartotta nagygyűlését, melyen Hóman Bálint iskolaügyi miniszter is nyilatkozott népoktatá-si programjáról. Bejelentette, hogy az állami tanítóknak a magasabb fizetési osztályokba való nagyobb-számú kinevezése helyett inkább az ifjú tanítói nemzedék elhelyezke-dését kívánja elősegíteni. Utalt arra, hogy az elemi iskola egyes osztá-lyaiban a tanulók létszámát arányo-sabbá kell tenni. Az ideális helyzet az volna, ha egy osztályban legfö-ljebb 40—45 tanuló lenne. Hangsú-

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességek-ben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.

csináltatják ruháikat.

lyozta a miniszter, hogy a felügyeleti kérdést szakszerűbbé kívánja tenni és biztosítani akarja az összes iskolai fajták között az egységet. — A nagygyűlés a következő problémákat és követeléseket foglalta memorandumba: a nyolcosztályos népiskola törvénybe iktatása, a középiskolai érettségien alapuló főiskolai tanítóképzés, az igazgatói jogkör rendezése, a terményekkel való javadalmasítás megszüntetése, a kántortanítói javadalom keltéváltatása, mindenféle fizetésesökkenés megszüntetése, a tanítóság hivatalból való bevonása a községi közigazgatásba, a tanítói szolgálati szabályzat megalkotása. A nagygyűlés ama kívánságának is kifejezést adott, hogy a tanítók gyermekei a tanítóképző-intézetekbe való felvételnél előnyben részesüljenek.

A protekcionizmus ellen. A magyar iskolaügyi miniszter rendeletileg megtiltotta, hogy a kinevezéseknél, áthelyezéseknél közbenjárásokat vegyenek igénybe a kérelmezők. A miniszter kijelenti, hogy a közbenjárások nemcsak a közszolgálat érdekeire séremlenek, de csorbítják a közbenjárást igénybe vevő hivatali állásának tekintélyét is. A miniszteri rendelet így végződik: »Végül szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a tisztviselők, tanerők, s egyéb alkalmazottak indokolt és jogos kívánságaikat hármikor elém terjeszthetik a szolgálati út belátásával, az esetben azonban, ha a közbeneső felettes hatóság velük szemben követelt magatartását, avagy intézkedését vélnék sérelmesnek, s azt indokolni tudják, panaszukkal közvetlenül fordulhatnak hozzám ügyük elbírálása végett.«

Tanítói fizetésleszállítás Svájcban.

A gazdasági válság hullámai már a konszolidált Svájcba is átcsaptak, s a tanítói fizetésleszállítás réme itt is fenyeget. Svájc költségvetési hiánya 50 millió frankra emelkedett, ehhez járul a svájci vasutak 40 millió frankos deficitje, ami az erősen lecsökkent idegenforgalom következménye. A tanítók fizetését 7,5%-kal kívánják csökkenteni, — egyelőre másfél évi időtartamra.

Reformok Dániában. Az elmúlt évben új törvény szabályozta a néptanítók fizetését és előlépését. A végleges alkalmazását legalább kétévi szolgálatnak kell megelőznie. Ugyancsak egy tavalyi törvény értelmében a tanítóképzés tartamát háromról négy évre emelték s bevezették a német és az angol nyelv tanítását.

Japán is takarékoskodik. A világválság és a mandzsuriai és kínai katonai vállalkozások Japánban komoly pénzügyi nehézségeket okoztak. A takarékosági rendszabályoknak ott is elsősorban a kulturális berendezések estek áldozatul. A jövő évi költségvetés másfél milliárd yen kiadást irányoz elő. Ebből az összegből 133 millió yen jut a nevelésügyre. A takarékosági rendszabályok következtében legközelebb 1000 tanítót fognak elbocsátani. Egy-egy prefektúrára 30—50 elbocsátandó tanító esik.

Nemzeti Kultúra címen ez év januárjában megindul a Szlovenszói Magyar Kultur-Egylet tudományos osztálya pártfogása alatt az első magyar tudományos folyóirat, mint kisebbségi életünk tudományos munkájának szemléje. Az új folyóirat célja az, hogy összegyűjtse azokat a magyar írókat, akik ezen a területen tudományos munkássággal foglalkoznak.

A Nemzeti Kultúra teret nyit mindazoknak az önálló kutatáson alapuló és tudományos eredmények számító dolgozatoknak, melyek a földnek multjával, mivelődésének történetével, magyar irodalmával, etnográfijával, társadalomtudományával és művészetével foglalkoznak. Kritikai rovatában az itt élő magyar irodalom termékein kívül a Magyarországon és a külföldön megjelent magyar könyveket is ismerteti. Az Adattár-ban pedig eredeti források után tudományos értékű közléseknek ad helyet.

Igy a folyóirat nélkülözhetetlen lesz az iskolák, könyvtárak, kaszinók és olvasókörök számára épen úgy, mint a művelt olvasóközönség részére. A SzMKE a szerkesztői teendőkkel Alapy Gyula dr. múzeum- és könyvtárigazgatót, a SzMKE főtájkárát bizta meg, akinek tudományos munkássága eléggé ismeretes a szlo-

venszkói magyar közönség előtt.

A Nemzeti Kultúra évnegyedeként, egyelőre 4-5 íven jelenik meg, jó könyvpapíron. Előfizetési ára egy évre 40 Ké. Az előfizetők kedvezményes áron kapják azokat a kiadványokat, melyek a folyóirat kiadásában megjelentek.

A folyóiratot ajánljuk az iskolák és községek könyvtárainak, s külön föl hívjuk rá kartársaink figyelmét, mert az új tudományos vállalkozásnak a tanfőság nagy hasznát fogja látni, sőt a munkába aktíve bekapcsolódhatnak. A Nemzeti Kultúra előfizetésére jelentkezések a következő címre küldendők: **Komárno, Kultúrpalota.**

A tanítóképzés reformjához. A tanítóképzőintézeti tanárok, legutóbbi gyűlésükön, összefoglalták azokat a követelményeket, melyeknek érvényrejutását kívánják a tanítóképzés reformjának a keresztülvételénél. Kívánják, hogy a tanítóképzés alapjául az eddigi tanítóképzők szolgáljanak, kibővített egy évfolyammal, mihelyt ezt az állam pénzügyi helyzete megengedi. A tanítói éreltségi vizsgák előírásainak módosításával tétessék lehetővé az, hogy a jelölt tanulmányait főiskolán is folytathassa. A gyűlés nem tartja megoldásnak a prágai, brünni és pozsonyi pedagógiai akadémiák szervezését sem gazdasági, sem pedagógiai szempontból. A kétféle képzés által keltett szellemiségű tanítóifjúság nevelődik, holott egyseges és egyenlő műveltségű tanítókra van szükség.

A sóki közművelődési egyesület a ref. iskola növendékeinek közreműködésével január 15-én **Arany est**-et rendezett, a következő műsorral: 1. rész: 1. Csendes öszi holdas este: Gáspár János. 4 szolamú gyermekkar. 2. Fiamnak. Szavalt. 3. Ünnepi beszéd, Arany Jánosról. 4. Családi kör. Szavalt. 5. Tetemrehívás. Szavalt. 6. Szondi két apródja. Daljáték. Előadták a ref. iskola tanulói. 7. Arany mondások: Reggel és este, A hegedű, Téged hiszünk, Gondviselő Isten. 8. Arany dalok: A faluban delet harangoznak, A hegedű, Csokonai. 9. Arany versek: Otthon, Pünkösöd, Az elhagyott lak. 10. Eji dal. (Schubert). 11. Reményhez. (Lavotta). 12. Himnusz az éjhez. (Beethoven), 3 szolamú gyermekkarok. 11. rész. 13. Bajusz, 14. Varázsló, 15. Vendégvárás, 16. Pünkösdi rózsák, egyfelvonásos vígjátékok. 17. Juhászoták. 3 szolamú gyermekkar. A befolyt jövedelem 50%-ban a járási munkanélküli alapra, 50%-ban a szegény tanulók fölsegélyezésére fordított. Az estet Szalay Pál ig.-tanító rendezte.

Arany-ünnepély Csizen. A csizi ref. népiskola január 22-én nívós Arany-ünnepélyt rendezett, gazdag s változatos műsorral. Bevezetésül **Ablonczy Pál** ref. esperes mondott emlékbeszédet, majd az iskolás növendékek adtak elő Arany-költeményeket és dalokat. Arany vallásos költészetéről **Bacsó Gyula** segédlelkész tartott előadást, végül **Boross Miklós** tanító két Arany-dalt adott elő, harmónium-kísérettel.

Ha a kormányos csüggedez zajos
habok között, más ül helyére, ki
a villámok között tovább evez
és a magas célnál ő nyer borostyánt.

Kisfaludi K.

A becsület és feddhetetlenségnek eltérés nélkül követett útja
az embert ritka kivétellel törekvésének céljához vezeti. Nelson.

Aki a részvétel nem ismeri, — vagy hideg bölcsességében felül
áll az embereken, — vagy aljas indulataival alább sülyedt az állatoknál.

Kemény Zs.

A Magyar Írás januári száma. Második évfolyamába lépett a cseh-szlovákiai magyarság élénken szerkesztett, gazdag tartalommal 80 oldalon megjelenő irodalmi, művészeti és kritikai folyóirata, a Magyar Írás. Januári száma, amely most jelent meg, értékes tartalmával a folyóirat népszerűségének az emeléséhez nagy mértékben járul hozzá. A II. évfolyam terveiről és a Magyar Írás képkiállításról szóló beköszöntők után Gömöry János kitűnő cikke következik a számban: »Diák-fegyelmi ügyek a XVIII. században és a XIX. század elején«. Reményi József: »Amerikai portrék« címen érdekes cikket közöl, Tichy Kálmán: »Magyar zátonyon« címmel egy elkallódott nagy magyar tehetség életrajzát írja. Tamási Áron, Lányi Menyhért, Janko Alexy novellája kiemelkednek a szépirodalmi részből. Napló dátum nélkül címmel kitűnő részletet közöl a szám egy új szlovenszkói magyar tehetség munkájából. Versekket Mécs László, Sebesi Ernő, Tamás Lajos, Házy Ferenc szerepelnek. Toperczer László értékes tanulmánya »Az elmentétek szerepe a művész lelki-életében« címet viseli. A Pedagógia-rovat a magyar tankönyvek kérdéséről szól. Gazdag Figyelő, Kritika, Hír-rovat egészítik ki a Magyar Írás újévet beköszöntő számát. A lap országszerte rendezendő kultúrelőadásokat is hirdet. Mutatványszámot szívesen küld a szerkesztőség (Kossice-Kassa, Bethlen körút 55.) 1933-

ban a lap 12 számban jelenik meg, változatlanul 80 Ké évi előfizetési árért.

Iskolai kiáltvány Mandzsuriában.

A japánok által kiadott mandzsuriai évkönyv 1931. évi adatai szerint a kínai közigazgatás alatt álló területeken az iskolaköteles korban lévő gyermekeknek legfőljebb 10%-át iskolázzák. — Összehasonlításképpen közlik, hogy Kiang-su, kínai provinciában, melynek iskolaügye a legfejlettebb, az iskolaköteles gyermekeknek 13%-a jár iskolába. A különböző vasúti zónákban a vasúti előjáróságok kezelik az iskolaügyet s itt valamivel jobb a helyzet. A japánok kiterjesztették kultúrpropagandájukat Mandzsuriára is. Ide való bevonulásuk alkalmával a nevelésügyet politikai eszközül használták föl. Karbinban plakátokat ragasztottak ki a következő szöveggel: »Követeljétek nevelési reformokat! Vessetek véget Tsang-Tsüe-Liang kiszipolyozó nevelési politikájának! Az iskolák újjáéledése és fejlődése az iskolai eszközök teljességétől és tökéletességétől függ. Az új államnak új nevelés az alapja! Valósítsátok meg tisztán és becsületesen az általános nevelést!«

Kiadóhivatali üzenetek

B. V. V.-Megyer, K. A. Králov-Bród, E. L. Jablonov, J.-né W. R. Csölle, N. V. Felsővámos, P. T. Nagymegyer. Levél ment. — Ifj. G. Gy. Málás. Tagjaink sorába felvettük. Lapunkat megindítottuk. Naplót küldtünk. — Sz. J. Érsekújvár. Az írói tiszteletdíját a kívánt célra fordítottuk. — L. M. Berehovo. Tartozásáról kiértésítettük. Címét a kívánt módon javítottuk. — T. Gy. Marcellháza. K. J. Bagota. Levele

szerint jártunk el. — K. J. Andód. Az elveszett számot újból megküldtük. — Qu. J. Udvard. Levelében közölték szerint várunk. — Zs. J. Cserhátpusztá. Levelében közölteket tudomásul vettük, befizető lapot küldtünk. — H. J. Gúta. Címét a kívánt módon javítottuk. — F. I. Linbartovce. Levelében közölteket az ügyvéddel rendeztük. — Töb-
beknek: Leveleikre a legközelebb válaszolunk.

Címek: A Sz. Á. M. T. E. elnöksége: Kovács Alajos központi elnök, Negyed. — Titkárság: Vásárhelyi Károly főtitkár, Komárom, Nemeslák Béla titkár, Hetény. — Jogügyi tanácsot kérő levelek a központi elnök címére küldendőek. E levelekben közölni kell a tagsági számot.

Iskolareform, iskolaközségek, iskolák.

Az iskolai reform-tervezet most a legaktuálisabb iskolai és társadalmi problémánk. Alig múlik el olyan nap, amikor ne olvasnánk egy-egy újabb véleményt ezzel kapcsolatban. Örülünk neki, mert megvan a reményünk arra, hogy a nagy nyilvánosság előtt lezajló diszkusszióknak mégis csak lesz valamelyes eredménye, melynek a politikai, világnézeti és más mellékcélok mellett talán az iskolaügy is hasznát fogja látni...

Azokat, akik a javaslat fölött vitáznak, nagyjából két csoportba lehet sorozni. Az egyik oldalon azok állnak, akik a reform keresztülvitelét minden föltétel és változtatás nélkül, a tervezet elgondolása szerint tartják üdvösnek, — az ellenfél viszont nem is bocsátkozik bele a részletes vitába, mert a javaslatot semmiféle szempontból nem tartja megfelelőnek, sőt abban nyílt és rejtett támadást lát a nemes tradíciók, az önkormányzat és a demokrácia szelleme ellen. A higgadtabb véleményezők csupán azt jegyzik meg, hogy az iskolai miniszter elaborátuma jelenleg nem időszerű.

Amily indokolatlan a teljes elutasítás álláspontja, éppoly fenntartással kell fogadni azok véleményét, akik hangos üdvözléssel köszöntik a javaslatot, s annak minden intézkedését egyellen bíráló szó nélkül elfogadják. Dérec miniszter, mikor a tervezetet kidolgozta, s amikor azt a nyilvánosság elé bocsátotta, ezt minden biztonnyal azért tette, mert tudta, hogy ahhoz sokaknak lesz mondanivalójuk. Tudta, hogy a tervezetnek vannak kényes pontjai, melyeket alapos megvitatás nélkül lehetetlenség megoldani. A vitának éppen az a célja, hogy minden homályos részletet megvilágítson, minden tévedést észrevegyen, minden újítást megbíráljon. A javaslat belekerült a közvélemény kritikájának tisztítótüzebe, s ha kiállja a tűzpróbát: akkor kvalifikálta magát arra, hogy törvényvé váljék.

A vita folyamán megszólaltak már az egyházi fórumok, mint a felekezeti iskolák fenntartói. Elutasító álláspontjuk, ha némileg túlzott és szélsőséges is: végeredményében érthető. A történelmi hagyományok, a valláskultusz és presztízs-okok alapján még a legkisebb egyházközség is ragaszkodik iskolájához, bár a közelmúltból olyan példát is tudnánk idézni, hogy egyes egyházak, anyagi nehézségekre való hivatkozással, talán elkeseredésükben is, közömbös szemmel néznék, ha iskoláik átmennének valamely más, egyházon ki-

vüli közeg tulajdonába. Hiszen — úgymond — ezáltal az iskolafenntartás nyomasztó gondjai alól fölszabadulnának. Most, hogy erre a reform-javaslat módot kíván nyújtani, elhallgattak ezzel a régóta takargatott szándékkal, lehet, azért is, mert olyan rémet fedeztek föl a tervezetben, amelyre, akkori elkeseredésük idején nem gondoltak. Jó is volna tehát, meg nem is. Valami olyan megoldás kellene, amely a jogokat biztosítaná, de ugyanakkor a terheket megszüntetné.

A tervezethez hozzászóltak a pedagógusok, akiknek szava, ha nem is oly hangos, kell, hogy a reform ügyében döntő jelentőséggel bírjon. Elvégre az iskola nemcsak dologi kiadások, jogok és tehertételek adminisztrációja, hanem elsősorban nevelő-intézmény, ahol, a jogi kérdésektől és minden anyagi természetű befolyástól függetlenül, a léleknemesítés munkája folyik. Azokat is meg kell tehát hallgatni, akik ezt a zajmentes, belső munkát végzik. Azt olvassuk, hogy a tanfelügyelők bírálata kedvező a javaslatra nézve. Mi azonban fenntartjuk a lapunk 2. számában kifejtett, s a kétféle erkölcsű nemzedék nevelődésének veszélyére vonatkozó aggályainkat.

Különösnek tartjuk azonban, hogy, akiket a reform anyagi része a felekezeti körökről érdekel: a leendő iskolaközségek mindezideig nem nyilatkoztak. A népiskolák fenntartására vonatkozó miniszteri törvényjavaslat szerint minden felekezeti iskola, melynek 200-nál több tanulója van, az iskolaközség hatáskörébe megy át. Iskolaközségen a politikai községet kell érteni. Ami tehát eddig az egyházközségek vállára nehezedett a felekezeti iskola fenntartásával kapcsolatban, az, a tervezet törvénnyé válása esetén, a politikai, illetőleg iskolaközségekre hárul, a nélkülözhetetlen iskola dologi kiadásainak viselése címén. Nézetünk szerint, azokban a községekben, ahol csak egy iskola van, nem jelent problémát az iskolai költségek terhének áttétele az egyháztagokról — a község polgáira, de ahol több nélkülözhetetlen iskoláról lesz szó, ott már kissé bonyolultabb a helyzet. Mert azok az egyháztagok, akik eddig csak a saját felekezetükhöz tartozó iskola fenntartásához járultak hozzá, ezután két, esetleg több »nélkülözhetlenné« vált iskola kiadásait tartoznak viselni, amit még jobban komplikál az a körülmény, hogy az egyes iskolák felekezeti jellegüket le nem vetették, mivelhogy azt, a tervezet értelmében, továbbra is megtarthatják. Mármost, a buzgó kálvinista atyafiaktól ki kívánhatja azt, hogy »tanügyi pótdót« fizessenek a katólikus iskolára!?!... De a legegyszerűbb eset példáján is kívánatos volna megismerni a községi képviselőtestületek erre vonatkozó határozatait.

Van a tervezetnek egy bekezdése, amely azt jelenti ki, hogy a nélkülözhetetlenekké tett egységes típusú iskolák, belső berendezésüket és igazgatásukat illetően az illető fajta és fokozatú állami iskola számára eddig hatályos tör-

vényes előírásokhoz igazodnak. A »belső berendezés« fogalmába az iskola belső életét, szellemét is beletartozónak véljük. Tehát az a bizonyos iskolatípus a mostani állami iskola mintáját veszi föl.

Allami Tanítótestvéreink! Erzitek, hogy e ponton a Ti megszólalástokra is szükség van?! Nyilatkozatok! (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Az édös lelköm.

Igy mondja a magyar asszony, lelkéből lelkedzett drága magzatának.

Tollunkra kéredzkedik a szó: mi is a lélek és testünk mely részében van? Sajnos, sem az orvosi, sem pedig a bölcséleti tudomány nem tudta kétségetkizáróan megállapítani, hogy az agyban, szívbén, vagy a vérben van-e az emberi lélek. Bizonyos azonban, hogy lélek van; csak hogy alakot nem ölt, kézzel meg nem fogható s az emberi énnék összességét teszi. Ismerték már a legrégebbi korban is. A görögök psychének hívták, a rómaiak animusnak. Már Plátó műveiben olvashatunk különös dolgokat az emberi lélek szerepléséről. Így többek között azt mondja, hogy a lélek résztvett az istenek körmenetében és kocsikormányzónak tartották. A kocsiba két tüzes paripa volt fogva s mindegyiknek más természete volt. Nevük: nemes és aljas vágy. Míg az egyik ló a kocsit csakis fölfelé akarta vinni, a másik minden erejével lefelé húzta. Eképen a kocsikormányzónak: a léleknek erős kézzel kellett fékeznie a száguldó paripákat. — Ez szimbolizálja a tényt, hogy az emberi szívet örökös vágyak és óhajok sarkalják. A nemes ösztönök fölemelik, a rútak ellenben örvénybe döntik.

Az ilyen lelkítésában felörlődik az emberi energia és szomorú következményei: a hisztéria és neurozis.

A lélekről szóló tan a psychologia és e tan művelőit psychologusoknak, lélekbúvároknak hívják. Kétségtelen, hogy évszázadok és évezredek folyamán a psychologia is óriási haladást tett, fejlődött és legújabb vívmánya: a psycho-analízis a lelki tünetmények elemzése. A psychoanalízis helyes alkalmazása a nevelőket, tanítókat és szülőket arra képesíti, hogy vele a gondjukra bízott egészséges ifjúságot megőrizhetik minden lelki bajtól, megrázkódtatástól. A népnevelőnek feladata, hogy megértéssel és jóindulattal viseltesék a gyermeki lélek különféle alakulásai iránt is. Sokkal több esemény játszódik le a gyermek lelkében s okoz benne nagyobb hullámozást, mint sok szülő csak sejtethetné is. Zavaros öntudatlan vágyak és hajlamok rendítik meg sokszor az ifjúság kedélyvilágát s e veszedelmes helyzetben bölcs, jószágos és tapasztalt tanácsadóra van szükség, aki tudásával sikeresen

járul hozzá, hogy a szenvedély rabjává lett gyermek meggyógyuljon, a megkísértést leküzdje és lelki üdeségét, kedélye vidámságát visszanyerje.

A pszichoanalízis művelői az anya védelméért és a szülés előtti pedagógiáért szállnak síkra. Egy orvostanár ezeket írja: »Szeretném, ha minden anya abban a helyzetben lenne, hogy születendő gyermeke részére az első ruhácskákat maga varrná meg, mert azokban a csendes órákban, mikor a ruhácskákkal egészen egyedül ül, a várakozás óráiban, gondolatok, jövőbeli tervek, édes ábrándok kélnek agyában jövődöbéli gyermeke boldogságáért. Szíve minden tüszúrásnál feldobog és annyai szerelete mindegyre jobban fellángol.

A gyorsan haladó tívvel eképen a legszebb, legáhitattelje-sebb gondolatok, — mik csak egy szerető anyai szívből fakadhatnak, — varródna a csecsemő kelengyéjébe, sőt beszövednek egyszersmind a kised szívébe.«

Tekintve a lélekelemzésnek pedagógiai és higiénikus szempontból való nagy fontosságát, indítványozom, hogy kedvelt lapunk: a »Magyar Tanító« nyisson hasábjain pszichoanalitikus iskolát, amelyben az e keretbe vágó kérdések és problémák alapos megvilágítást nyernének. Nem kételkedem benne, a kartársak, szülők, ifjúság- és iskolabarátok rokonszenvet az eszmével s minden tehetségükkel hozzá fognak járulni ahhoz, hogy az ige mielőbb testet öltjön!

(Az indítványt elfogadjuk, s lapunkban készséggel helyet adunk a lélekelemzés kérdéseivel foglalkozó dolgozatoknak. Ezek sorát az indítványozó idevágó tanulmányának közlésével kezdjük meg legközelebb. Szerk.)

Szeretném, ha minél több Kolléga hozzászólna a kérdéshez, hogy e tekintetben is kialakulna a tanítói közvélemény. Közismert tény, hogy ha valamely eszmét a nép nagyobb rétegeiben akarunk győzelemre juttatni, a népiskola ajtaján kell vele bekopogtatnunk. Hányszor voltunk már szomorú tanúi annak, hogy egy-egy boldogtalan ifjú vagy hajadon a feltornyosult lelki depressziók miatt — nem talált más utat, mint az önkéntes fekete halált. Istenem, kinek nem szorult ilyenkor össze a szíve! De ha jól felkészülve a hónuk alá nyúlunk ezeknek a meghasonlottaknak, könnyedén megtéríthetjük őket, új életet öntünk beléjük s újból reménységgel és bizalommal haladhatnak pályájukon.

Kartársak és kartársnők, fogjunk hozzá az istenes munkához, áldásos lesz!

Schlosz Lajos.

A törtszámok.

Semmi okunk sincs rá, hogy a törtéket a velük végzendő műveletek szempontjából a számok külön, sőt különös világának tekintsük. Az alábbiakban bemutatatom — röviden —, hogy a négy alaplóművelet formáiban változatlanul alkalmas a tört szá-

mokra is úgy, egészen úgy, ahogy a tanulóinknak az egész számok tanításánál előadtuk.

Legelső dolog a »nevező« értelmét általánosítani. U. i. a gyakorlati életben a számok mindig *megnevezve* jelennek meg. Pethes János is ezt mondja: A »szám« a tárgyakkal, tényeknek külső megjelenési formája. A szám tehát mindig megvan nevezve, mindig van »nevezője«. Már az I. oszt.-ban taníthatjuk: 4 alma; itt »alma« a szám nevezője, a felsőbb osztályokban pedig egyenesen mulasztás a m, l, kg, Kc, m², km stb. szót nem »nevezőnek« hívatni.

Feltehető a kérdés, vajjon a fent felsorolt szavak azonos értelműek-e a tört számláló alá írt számjeggyel? — E kérdéssel foglalkoznunk kell itt, azért, hogy ezen nevezőbe írt számjegyeknek is megadjuk a helyes értelmezést.

Írjuk fel ezt: $\frac{3}{10}$ m. Mi a nevezőbe írt »10« számjegyet a 3-hoz tartozónak szoktuk tekinteni, pedig az nem oda, hanem a méter szóhoz tartozik és avval együtt nevezi meg azon hosszúság-darabokat, amelyekből 3 van. Pethes megállapításából is, számnak csak azt tarthatom, mit a tárgyak külső megjelenésében szemlélhetek. Vágjunk azonban egy almát tíz felé és vigyünk belőle valakinek 3 darabot, vajjon az illető az eléje tett almarészeken fogja-e látni a »10«-et. Ugye nem! A hármat azonban szemléli. A »10« tehát ott a tört nevezőjében nem értelmezhető számnak, azt a szó szoros értelmében, »nevezőnek« kell tekintenem; a szám mellé írt m, Hl, magy.h. stb. betűkhöz tartozónak. A lentebb írt $\frac{3}{10}$ m pl. így írható: 3 dm. Nevező a nevezővel összeolvadt.

Vegyük ezek után a törtek összeadását és kivonását. A számolás legfontosabb törvénye, hogy csak egynevű számokkal lehet dolgozni, a fentiek szerint oktatott diák szájából így fog hangzani már az egész-számok tanításánál: Csak egyforma, egyenlő *nevezőjű* számokkal lehet dolgozni. Az összeadás-kivonás tanításánál az elején nem is adunk csak ilyen feladatokat. Itt azonban legfontosabb a szemlélet. A négy, öt, hat... stb. felé vagdalt keménypapír-korongot tartom erre a legalkalmasabbnak. Egy kis dobozban a gyermek magával hordja őket és hogy összetéveszthetők ne legyenek, mindegyiknek a nevét feljegyzi rá: negyed, ötöd, nyolcad stb. Azt, hogy 8 drb. nyolcada, 5 drb. ötöde lesz, egész természetesnek fogja tartani. És ha a dobozból 2 drb. hatodot már kivett, tudja, hogy még 4 hatodnak kell benne lenni. A szemlélet tehát nagyon alkalmas az összeadás és kivonás gyakorlására. Probléma nincs benne. Miért van mégis, hogy gyermekeink pl. a következő példa megoldásánál megakadnak:

$$\frac{3}{5} + \frac{4}{5} + \frac{2}{5} = ?$$

Az oka ennek az, hogy alul lát ő számokat, amik nem adódnak össze s ez öt zavarja. Különösen csodálkozhatik a szorzásnál, ahol ellentétben az + és — műveleteivel, azokat is össze kell szorozni. Ezek az ellenmondások azok, melyek megnehezítik

a törtékről való tiszta fogalmak kialakítását. Az ellenmondások koronája az osztásnál van, amikor úgy osztunk, hogy szorzunk, persze föl kell előbb fordítani az egyiket.

Ezért fordulok kartársaimhoz avval az ajánlattal, hogy a törték tanítása »kezdetén« ne írjuk a nevezőt számjeggyel, azt ráérünk később behozni, nehogy tanulóink abba a hibába essenek, mintha a tört nevezője szám lenne. Irjuk tehát ezt:

$$\begin{array}{r} 3 \text{ ötöd} + \\ 4 \text{ »} \\ 2 \text{ »} \\ \hline 9 \text{ ötöd.} \end{array}$$

Az előbbi példa, mely megváltoztatott írásmóddal egészen ugyanaz, mint az eddig tanultak. Nagyon helyes, ha ilt sem engedjük el a kat. hold, Hl vagy más, a példában megadott megnevezést.

Mielőtt a különböző nevezőjű törték összeadásával foglalkoznám, bemutatom, az osztást. Osztani fogok törtet 1. egész számmal, 2. törttel a fent vázolt írásmóddal: 325 hatod m: 5 = ? Mi, nagyon helyesen, kétféle osztást tanítunk: Bennfoglaló-, és részekre osztást. A részekre osztást jellemzi, hogy az osztó *nevezőtlen* szám. A hányados azonban hatod méter lesz. Az írásmódból kitűnik, hogy tökéletesen úgy fogok eljárni, mint az egész számoknál. Tehát:

$$\begin{array}{r} 32,5, \text{ hatod m: } 5 = 65 \text{ hatod m.} \\ \hline 25 \\ = \end{array}$$

Vegyük a második esetet: 225 heted hold: 9 heted h. = ? Ez bennfoglaló osztás, mert az osztó is *nevezős* szám. A hányados azonban nevezetlen fog maradni. Végezzük el az osztást:

$$\begin{array}{r} 22,5, \text{ heted h: } 9 \text{ het. h} = 25 \\ \hline 45 \\ = \end{array}$$

Nem kellett sem fölborítani az osztót, sem szorzással végezni el osztási műveletet.

A *törték szorzása* azért okoz problémát, mert az egész számmal végzett szorzási műveleteket sem tanítjuk jól. Ugyanis itt is két eset áll fenn: 1. csak a szorzandó nevezős szám, 2. a szorzó is nevezős szám. Ilyenek pl. a terület számítások: 3 m × 2 m. A gyermek tanulja meg, hogy a × jel jobb oldalára írt jegyek »szorzók«, szorzó a 2 és szorzó a méter is. Csak így tudjuk értelmét adni annak a kis kettesnek, amit a négyzetméter jelölésénél a m fölé írunk (m²). Az algebrából tudjuk, hogy m² = m × m; a² = a × a stb. (A kitevő azt mutatja, hogy az alap hányszor veendő tényezőül.) A fentírt szorzást tehát így végeztetjük el: 2 × 3 = 6. És m × m = m². Az eredmény 6 m².

Látjuk ebből, hogy a gyermek egész természetesnek fogja találni majd a törték szorzásánál is, hogy a nevezőket is összeszorozzuk. Csakhogy mire a szorzás műveletéig jutottunk, addigra már a nevezők írására az általunk is ismert módot al-

kalmazzuk és a nevezőt számjeggyel jelölöm. Ezt már az összeadásnál és kivonásnál bevezetem. Teszem pedig ezt akkor, mikor a gyermekben a tört fogalma már tiszta és nem kell attól tartanom, hogy helytelenül értelmezné a nevezőbe írt számjegyet. Most fog a gyermek először hallani a *törtvonalról*. Ha u. i. ránevelődött a gyermek arra, hogy a törtrész nevét abból tudja meg, hogy megvizsgálja, hány részre lett vágva az »egész«, akkor megtehetjük velük azt a megállapodást, hogy a hosszú »kilenced«, »nyolcad« stb. szavak helyébe 9 és 8 számjegyeket írjuk, jelezve vele azt, hogy pl. a K₉-nak a 8-ad, vagy 9-ed részéről van csak szó. Ezt most le is próbáljuk írni: (a két szám távol írandó egymástól) $2 \frac{9}{9} K_9$ ($\frac{2}{9} K_9$).

A két számjegy azonban így könnyen 29-nek olvasható. Hogy ez meg ne történjék, közéjük húzunk jó hosszú vonalat és lesz: $2/9 K_9$.

Mire a szorzásig eljutunk, a tanulóknak ez az írásmód megszokottá válik, azonban tudni fogják, hogy a 9 nem a 2-eshez, hanem a K₉-hoz tartozik.

Vegyük végül tehát a szorzást. $4/5 m \times 3/5 m$. A nevezők egyenlők, tehát elvégezhetjük a műveletet. Fontos ezt itt is szem előtt tartani. Engedelj volna-e k. kartársam így területet számítani: $35 m \times 25$ — ? Ugye, nem, mert hamis eredmény jött volna ki. Végezzük el a felvett szorzásunkat az egész-számoknál tanultak szerint: Számjegyet a számjeggyel, nevezőket a nevezőkkel szorozzuk össze:

$$\begin{aligned} & 4/5 m \times 3/5 m \\ & 12/25 m^2 \end{aligned}$$

Evvel — röviden — átvezettem k. kartársaimat a négy alapműveleten. Szándékosan nem hoztam föl a különböző nevezőjű törtekkel végezhető számműveleteket. Szerintem u. i. ez el sem végezhető. Ha meglesszük, akkor, mesterkél, természet ellenes, a törvénynek ellentmondó műveletét végeztük, azért jönnek ki felfordított törtekkel végzett szorzásokból osztási műveletek.

Egy tennivalónk marad így még hátra, az, hogy hogyan alakítsuk át a különböző nevezőjű törtet egyenlő nevezőjűekké. Evvel a kérdéssel azonban egy általánosabb cím alatt kívánnók foglalkozni és ez »A tört fogalmának kialakulása« lesz.

Forgács Mihály, Léva.

Az ének tanítása

Irla: Fischer János.

18. Az énekben a magánhangzók képzésénél fontos a száj hozzámért kinyitása. A kellő kinyitással elkerüljük a fog-, orr- és torokhangot. (Az »a«-nál az ajkak fekvő elipszis képeznek, a fogak annyira távolodnak el egymástól, hogy a két fogsor közé a hüvelykujj körmős ize férjen, a nyelv sík helyzetben van és mozdulatlanul pihen a száj alján, hegyével érintkezik az alsó fogsorral. Az »e«-nél a

fogak közelednek egymáshoz, a szájszélek széthúzódnak, a nyelv a felső szájpadláshoz közeledik, hogy azáltal szűküljön az átjárás. Az »e« kiejtése közeledjék az »ő«-höz, az i-é az »ü«-höz.)

19. A magánhangzók tökéletesebb kiejtése céljából az árnyaló: világosító és sötétítő (födött) gyakorlatokat végezzük. A magánhangzók között a legvilágosabb hangzású az »i«, legsötétebb az »u«, középen az »a« áll; az e az a és i között, az o pedig az a és u között foglal helyet. A gyakorlatot az a-val kezdjük, amit ugyanazon leheleten lassan átváltoztatunk e-re s ezt i-re. Hasonlóan tesszük ezt az á-é-í-vel. E két változattal az énekhangot világosítjuk. A sötétítésnek szintén két változat van: az a-o-u és az á-ő-ü.

20. A mássalhangzók kiejtésénél gondot kell fordítanunk arra, hogy azok kiejtése rövid tartamú és éles legyen. Különös figyelemmel legyünk a mássalhangzók ily kiejtésére, ha azok a szó elején s főleg, ha a végén vannak.

A b, v, z, s, d, k, zs, gy mássalhangzót az éneknél néha jobb a fonetikus párjával kiejteni, tehát b helyett p-t (labda — lapda), d-t (szalad — szalat), zs-s (guzsba — gusba), gy-ty (Hortobágy — Hortobáty), z-sz (néz — nész) stb. Ne tűrjük a pongyola kiejtést (gábozda — káposzta) különösen a lassú éneknél.

21. Az éneknél a szótagolás úgy történik, hogy a szótag magánhangzóval végződjék. A magánhangzót, amely néha az előbbi szótaghoz tartozik, könnyedén és gyorsan, a következő szótaghoz csatoljuk. Pl. »Elmegyek, elmegyek én messzire«, így tagolandó az énekben: E-lmegyek, e-lmegyek én me-sszi-re; vagy: ga-zda-sszony. A szó végső mássalhangzóját a hang időértékének utolsó pillanatában ejtjük ki.

A szavak és mondatok kiejtésénél gondot kell fordítani a szóbeli és mondatbeli hangsúlyra. A magyar nyelvben a szóhangsúly az első szótagon van, természetesen az éneknél is. Ha az értelmi hangsúly nem esik össze a zenei hangsúllyal, vagyis az ütem hangsúlyával, az énekestől függ, hogy a szóhangsúlyt, amennyire lehet, érvényre juttassa. A mondathangsúlyt rövid mondatokkal és dalszövegtörésekkel gyakoroltatjuk.

A 6. évfolyamtól kezdve a hangulatos előadást sajátítatjuk el.

22. A légzési és kiejtési gyakorlatokkal kapcsolatban meg kell emlékeznünk az éneklésnél való testtartásról és a lélegzetvétel módjáról. Az éneklésnél ne álljunk kényseredetten, hanem egyenesen és nyugodtan, kissé hátrahéttel fejjel s a mellkas mértékletes kidüllesztésével, támasznélkül, vidám arckifejezéssel; a hangot ne erőltessük, vegyünk mély lélegzeteket, beengedve a levegőt a tüdő legmélyebb részeibe. Szoktassuk tanulóinkat a lélegzésnél a has- és bordaizmok használatára. A lélegzés a szájon ke-

resztül. zaj nélkül történik. Vezessük be a lélegzést úgy, hogy a tanulók a választójeleknél, szünetekben és hosszantartó hangok után vegyenek lélegzetet, hogy a szövegben ne keletkezzenek a deklamációban meg nem engedett szünetek. A mondat helyes deklamálása maga mutatja a lélegzés alkalmas helyeit. Nem helyes tehát lélegzetet venni pl. a szó szótagjai közt, az összetett szó részei közt, a jelző és az utánna álló jelzett szó között stb.

Ne énekeltsünk akkor, ha a tanulónak náthája van, ha köhög, rekedt, vagy beteges, ha testileg elfáradt, erős felinduláskor, futás után, s különösen a hangváltozás, mutálás idején; továbbá kíméljük meg a gyermeket az énekléstől, ha a teremben futás, vagy más hevesebb mozgás által felkavart por van; az ilyen testgyakorlatnál ne énekeltsünk.

Az egyfolytában való énekgyakorlatok egészségi szempontból ne tartsanak tovább 10—15 percnél, utána 5 perces nyugalom álljon be, amely időt a tanító magyarázattal, egyesek vagy csoportok foglalkoztatásával töltsön ki; a fáradtságtól jól megóv a felváltott éneklés, megelőzhetjük a fáradság jelentkezését, ha a hangot mértékkel használjuk s ha sohasem engedjük meg a kiabálást. A tanulóktól ne követeljük, hogy bírják levegővel a természetes lehetőségen fölül. Téli időben fejezzük be az énekeket néhány perccel az óra vége előtt, hogy a hangszervek s főleg a gége kellő mértékben lehűljenek. A hangváltozás (mutáció) a fiúknál kb. a 13. évben kezdődik, leányoknál valamivel előbb.

23. A hang- és kiejtési gyakorlatok időtartama a légzési gyakorlatokkal együtt minden félóra elején 3 perc, amelyből 1 perc a légzésre, 2 perc a hangoztatásra és kiejtésre esik.

A hang és kiejtési gyakorlatok anyagának felosztása az egyes évfolyamok szerint körülbelül a következő:

I. év.

- 1—3. hó: hangutánzás (d^1 — a^1 hangterjedelemben), zöngés mássalhangzóval (m, n, l, v, z), majd magánhangzóval (a, e, é, i, o, ö, u, ü).
4. hó: a, o, hosszú hangokon.
5. hó: e, é, ö hosszú hangokon.
6. hó: u, ü hosszú hangokon.
7. hó: nyílt szótagok hosszú hangokon (d^1 — h^1 így: ma, me, mi, mo, mu, mö, mü, na, ne, la, le, stb. va, ve, za, ze, stb.)
- 8—10. hó: egytagú szavak (c^1 — c^2 hangterjedelemben), (ügyelni a mássalhangzók tiszta kiejtésére!) így: lám, mér, víz, szól, tőr, bűg, tűz, dal, kel, nyit, bom, föl, bum; dül, ám, ej, itt, ott, ós, és, úz. (Folyt. köv.)

NYELV, IRODALOM

Képek a magyar köznyelvben.

Közli: Bohner J. ny. főgimn. igazgató
Párkány, Simor-ut. 701.

II. közlemény.

Gyakran halljuk azt a szólás-mondást: »ördöge van«, azaz kitalál mindent, minden sikerül neki. Ez a szólás-mondás a boszorkányhit köréből van véve. Hát nézzünk szembe és leplezzük le ezt az ördögöt, aki olyan halhatós segítője annak, akinek ördöge van.

A göcseji nép még ma is humi »földi ördög«-be hisz. Ez amolyan kis házi szellem fából, egy hüvelyknyi hosszú, piros sapkája, mentéje és nadrágja van, elfér a kocsis-béresember mellényzsebében. Ez a kis földiördög a mellényzsebben megsegíti őket minden ügyesbajos dolgukban, úgy, hogy minden sikerül nekik.

Az ördög mindig az ember vesztére, megrontására tör, de az ördögnek ezt az ártó szándékát ki is lehetett játszani, mert ha, teszem, az ördög valakinek megtillja a »Miatyánk« elmondását, hát szükségből, az ördögöt kijátszva, el is lehetett azt fűtyülni. Erre emlékeztet a szeltében használt szólás-mondás: »Ej, csaljuk meg az ördögöt!«

Bár az Isten hatalmasabb, mint az ördög, de hát »az ördög nem alszik«, és »néha az ördögnek is gyertyát kell gyújtani«, azaz résen kell lennünk, nem szabad magunkat elbiznunk és néha olyan dologra és áldozatra is rá kell szánunk magunkat, keresztény okosságból, amire különben nem volnánk kaphatók. Legóvatosabban járt el az az egyszerű ember, aki a templomban mindig két gyertyát gyújtott, egyet az Istennek szeretetből és hálából, egyet meg az ördögnek óvatos félelemből.

Ha valamin nagyon sokáig dolgoznak, és nehezen készül el, arra azt szoktuk mondani, hogy »Lassan készül, mint a Luca széke.« Ez a szólás-mondás is a boszorkányhit köréből van véve. Hát hogy is készül és mi célra a Luca széke? A Luca széke 13 vármegye 13-féle fájából készül 13 napig (Luca napjától az éjféli miséig). Ha valaki az éjféli misén a kretakörbe állított Luca széken áll, meglátja a szentségtől irtózva elforduló boszorkányokat. De jaj annak, akit a leplezett boszorkányok elcsípnek!

Igen sokszor hallhatjuk ezt a szólás-mondást: »Burokban született«, azaz szerencsefia, mindenben szerencsés ember. Szerencsés jövő előjelének tekintették, ha az ujszülött pokla nem szakadt el, hanem sapka formájára takarta fejecskéjét. Az ilyen gyermekek a babonás hit szerint szerencsés emberek lesznek az életben. Angliában még a múlt század 60-as éveig nagy

keresletnek örvendett a burokban született gyerek burka, mert a néphit szerint az ilyen burok szerencsét hoz még annak is, akinek birtokában van.

Tavaszi pázráskor a kígyók összebujnak, lihegnek és szájukból fehér tajtékot fújnak. Ez a tajték aztán megkeményedve kővé, kígyó kővé lesz, mely a néphit szerint csoda- és gyógyerejű. Ennek az összebújásnak a képét őrizte meg ez a szólás-mondás: »Egy követ fújnak«, azaz összebújnak, hogy fondorodjanak, ármáuyt szőjjenek.

Rendkívül sok szólást-mondást örökített át reánk a mult századok vitézi élete. A vitézek nyíllal, puskával való céllovése föltett tárgyra, célra történt, melyet eltalálni föltett szándék. Ebbe a körbe tartoznak a következő szólások-mondások: »Fölteszem magamban«, »Tegyük föl«, »Egy kérdést fölvetnè« a magasba dobott célra való lövés képe. »Fején találta a szöveget«, annyit jelent, hogy valamit eltalált, talpraesett feleletet adott. Tudni kell, hogy a célnak középpontját szögnek hívják. A céllovésre emlékeztet ez a szólás is: »Eltalálni, kitalálni valamit«. Hamarporu ember a lobbanékony, ki hamar indulatba jő, felfortyan. »Fel van porozva« mondják a székelyek az olyan emberről, aki könnyen kihozható a sodrából.

»Valamit kisütni« annyi, mint valamit nagy fejtörés után megoldani, kigondolni. »Kipattant valamit« azaz valami titkot, rejtélyt napfényre hoz. »Kiből, kipattan valami«, azaz napfényre kerül, kiderül, kikerül. »Nem a te fejedből sült ki«, vagyis került ki.

Valamely szándék hajótörésének, valami vállalkozás sikertelenségének a képét látjuk ezekben a szólás-mondásokban: »Nem sült el a puskája«, »Csütörtököt mondott a puskája«. De miért éppen »csütörtököt« mond ilyenkor a puska? Könnyen rájövünk arra is, ha a puskapor sístergő fellobbanásának a »cső«-»ső« hangjára gondolunk. Csütörtököt akkor szokott a régi kovás puska mondani, mikor csak a külső puskaporserpenyőben lévő por lobbant föl, de a csőben lévő port nem lobbantotta föl. Mikor a puskapornak nincs elég ereje ahhoz, hogy a golyót kiröpítse, akkor a lövés belesül, benne sül, azaz fönnakad a szándék kivitele, nem sikerül, mint mikor »valaki pl. belesül a beszédébe«. Azonban még nagyobb baj, ha cső- vagy töltéshiba miatt »visszafelé sül el a puska« — a dolog, azaz szándékunknak éppen az ellenkezője következik be.

A lakásvédelem mesterséges akadályait, erődítéseit gátaknak, gyepüknek hívták. Állottak pedig ezek az akadályok árkokból, palánkokból, kő- és fatorlaszokból, melyeknek az volt a rendeltetésük, hogy az ellenség közelférkőzését és váratlan rajtütését megakadályozzák. Sok, ma is használatos szólásunk-mondásunk őrzi a végek kalandos vitézi életét és határvédelmét: »Valakinek az útját bevágni (árkolni, gyepülni)« ma annyit jelent, mint az illetőt szándéka, célja elérésében megakadályozni, gátolni. A »Gyöpre legények«, »Gyöpre magyar«, »Gátra legények«-féle szólás-mondásokban ki ne ismerne rá a végbeli

vitézek gátra, várvédelemre való fölhívására, mely szólások-mondások ma valami komoly vállalatra, munkára való fölhívást jelentenek. A régiek vitézi életére emlékeztetnek ezek a szólások-mondások is: »Ember a gáton«, »Legény a gáton«, »Megállja a gátat« azaz kitesz magáért, megállja a helyét, megállja a sarat, helyt áll.

A végvárok katonáinak zsoldja pénzből és posztóból állott; de sokszor megesett, hogy hosszú időn át ezt sem kapták meg; ilyenkor aztán elkeseredelten följajdultak: »*Se pénz, se posztó*«. Ma is használatos ez a szólás-mondás annak jelzésére, hogy csalódtunk, minden reményünk füstbe ment, minden elveszett.

A vitézi párviadalokra és lovagi mérkőzésekre is sok szólás-mondásunk emlékeztet. A régi vitézek törrel, karddal, pajzsral, lándzsával *vitattak*; ma is mondjuk: »*valamit vitatni*«, »*valamiről vitatkozni*«. A támadó vágását, dőlését az ellenfél úgy védte ki, hogy *pajzsát ellenveté*; a vitatkozó ellenfelek is *ellenvetést tesznek*, hogy a másik fél támadását kivédjék, érveit gyöngítsék.

Régi mesterség volt a kallósok mestersége. A kallósok a szövőből kikerült durva gyapjuszövetet ütögetéssel, döngönyözéssel simára készítették ki, miközben a gyapjuszövet hosszából, szélességéből sokat veszített, azaz sok *elkallódott*, eltűnt, elveszett.

A ványolók meg ványolás alá vették a gyapjuszövetet, azaz sűrítették, miáltal a szövet *összement*, *összecsugorodott*; ennek a képe őrződött meg a mai *ványadt*, lesoványodott szóban.

(Folyt. köv.)

John Galsworthy. 1867–1933.

Az angol irodalmi élet nagy halottját temette az elmúlt napokban, kinek neve világirodalmi viszonylatban is elsőrangú márkának számított. John Galsworthy, az 1932. év Nobel-irodalmidíj nyertese volt, akit az angol előkelő és irodalmi világ utolsó útjára elkisért, kinek emléke az irodalmat szerető másnyelvű nagyközönség lelkében is maradandóan tovább él.

Ha valaha kutatás tárgyává tennők, hogy van e valamely összefüggés egy író jelentősége és aktualitása között, arra a megállapításra kellene jutnunk, hogy a Parnasszus felé vezető út e két mértföldmutatójának kapcsolata vajmi laza. Lehet valamely író műve égetően aktuális, de efemer értékű, ezzel szemben a valódi nagyság formáló jelentősége gyakorta tűnékenyen foszlik, szinte azt mondhatnók, elrejtőzik, meghal, hogy egy idő múlva valamely külső, dinamikus hatás napfényre sodorja, kifényesítse, régi nagyságában tündököltesse. E jelenség igazolására az irodalomtörténet számtalan példái között a legkimagaslóbb a most elhunyt John Galsworthy élete és munkássága. Evtizedekkel ezelőtt már, mint beérkezett írot ismerték,

közönsége Dickens egyenes irodalmi epigonjának tartotta, akkor egyszerre és váratlanul megfélemedeztek róla, hogy napjainkban újult fényvel ragyogva mulassa tehetségét s otthon szerzett babérait szaporítsa a külföld elismerésével, közölte a legnagyobbal: az 1932. évi irodalmi Nobel-díjjal.

Előkelő, nagyon vagyonos családból származott és származása meg is látszik minden munkáján. Szociális nézőszögből lát minden jelenséget, de ítéletén érzik, hogy nem self-made-man. Sőt. Művei azt a szubjektivitást tükrözik, mintha azok személyeivel együtt érezne, történeteiket velük együtt élné át. Mert itt és ebben állt a zsenialitása is. Mint minden angol író, ő is moralista volt. Minden idegszálával a múltban gyökerezett, de mégis érezte azoknak a problémáknak követelő életét, melyet a ma elibénk tár. A feléje ásitó kérdések mellett nem tudott válasz nélkül elhaladni, hagyományok kötötték a jobb és baloldal közötti választásnál. Neveltsége csak egy kivezető utat látott: a morális bázisból sarjadó megújulást. Sajnos, ennek jelentős akadálya van: az angol középosztály látszat-élete. Mindent aszerint tenni, életünket úgy berendezni, amint azt a társaság kívánja, amint azt a szokások parancsolják. Ez az a számtalan karú polip, mely a morális talajból fakadó kibontakozást gyenge plánta korában elsenyveszti.

Már Dickens felismerte, hogy az angolszász közéletnek ezzel a talajtalan látszat-élettel sürgősen szakítani kell. Írásainak minden sora, minden mondata ezt sürgeti, gúnyolja és ostorozza. De míg az ő alakjai egy síkban mozognak, úgy tesznek, ahogy érznek, addig Galsworthy személyei már érzik, hogy a tett nem fedi a gondolatot; a cselekedet csak a hagyományok csökevénye.

Galsworthy legnagyobb alkotása a Forsyte Saga regényciklusa volt. Az angol lökés középosztály életének hűséges rajza ez, meglölte »az én házam, az én váram« elv összes attribútumaival. Emellett csak egyetlen princípium kaphat létjogosultságot: a hagyományok mindenekfölötti szentségének oly szigorú őrzése, még akkor is, ha az ma már az egyesek kárát okozza. Aki ez érinthetetlen klenódiумokkal összeütközik, félbenmarad, a család elhúzódik attól, ha még olyan kiválóan érdekes és értelmes tag is, mint ifj. Jolyon Forsyte. A család teljes bámulatát Soames Forsyte ügyvéd élvezi, »a vagyon ura«, akinél a tulajdon iránti érzék oly hatalmas atütüdoeket mutat, hogy sértettnek érzi magát, mert tíz évig különváltan élő felesége, aki a törvényes elválasztás nélkül — hite szerint — még ma is az ő elvitathatatlan tulajdona, a törvényes és végleges elválasztást követeli, hogy férjhez mehessen ifj. Jolyon Forsyte-hoz. Ez, a tulajdon szeretete és gyarapítás-vágy szövi át ma is az angol középosztály minden ténykedését. És e szigorúan exkluzív kaszthoz tartozó Galsworthy is par excellence ezt érezte minden munkájában annyira élesen, hogy származásából folyó empirikus képzettszerzése ezekből minduntalan kiütöközik.

Érdekes azonban — s ezt is származási osztályának habitusával hozhatjuk összefüggésbe —, hogy, bár műveiben a szociális és gazdasági igazságtalanságok felismerése és kárhöz-tatása bőségesen található, de — miként osztálya, a Forsyte-ok, meglegészenek a bajok észrevevésével, ám a segítségnyújtásra zárva tartják kezeiket mindaddig, míg azt a lársáság nem kívánja, — úgy Galsworthy is meglegészik a hibák felmutatásával, a nyomorgók előtérbeállításával, de nincs terve, szava arra, hogy miként lehetne »a szárnyaszegett kacsák« hóna alá nyúlni.

Az angol irodalom a XVIII. századtól Fiedleren, Dickensen, Galsworthyn és Welsen keresztül foglalkozott a haladás gáltját képező hagyományokhoz ragaszkodó, egysikű, csak külsőségből élő angol középosztály életével. Munkájukra vonatkozólag tagadhatalan a jószándék. Ott, az ő miljöjünkben, talán a kibontakozás útja erre is vezet. Azok az országok, melyek a munkanélküliség termelési tehetetlenség, eladósodás szörnyű csapásait még csak most kezdik érezni, az a hit, hogy a jobb jövőendő felé vezető út csakis a kapitalista burzsoázián vezet keresztül; érthető is. Nálunk, hol a kapitalizmus tehetetlensége napról-napra jobban kiviláglik, a vagyonszerzésnek és konzerválásnak oly minden poklokra keresztül való munkálása, a tulajdonnak a keményszívűség határáig való zsigorgatása, a szociális bajoktól való hermetikus elzárkózás, nem lehet szimpatikus s mi csodálhatjuk Galsworthy gyönyörű nyelvezetét, regényírói ötletességét, jellemzéseinek mesteri ecsetvonásait, de vele egyet nem érthetünk.

Hiba, sőt súlyos igazságtalanság volna azonban el nem ismerni, hogy Galsworthynak minden sorát hazájának izzó szeretete és a legnemesebb emberi indulatok jellemzik és művei elévülhetetlen értékű kincsei lesznek mindenkor a világirodalomnak. John Galsworthy váratlan elhúnytát őszinte szívvel gyászolja meg minden irodalmat szerető ember.

Szepesi Gyula

Síránkozol? csupán a gyávaság
fogadja el harc nélkül a csapást...

Madách.

KÖLCSÖNÖK

**BUDAY
VINCE**

Nové-Zámky

hitel és biztossági irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamat mellett, gyorsan és kulánsan folyósítanak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 KČ válaszbélyeg ellenében.

FÓRUM

Az igazság és 40 Kč.

Minden nyelv legszebb szava ez: igazság. Mennyet és poklot jelenthet egyaránt. Kinek ezt, kinek azt. Szeretjük, becézzük az igazságot, ha emel bennünket, de mindjárt durvának, nem ember részére valónak tartjuk, ha mindenható erejével lesújt reánk. Nagyon nehéz tehát megmaradnunk igazságosnak. Szilárd meggyőződésem, hogy mi nevelők, az igazság apostolai, kivétel nélkül mindnyájan arra törekszünk, hogy mind hivatásunk, mind magánéletünk terén mindenkivel, még önmagunkkal szemben is a legigazságosabbak legyünk. Bár törekvésünket az esetek zöménél siker koronázza, mégis mindenkor fennforog annak a lehetőség, hogy tévedünk, azaz: nincs igazunk.

Most az őszt folyamán megtartott párkánykerületi tanítói közgyűlés alkalmával egyesek azt indítványozták, hogy a párkányi tanítóegyesület kérje az A. M. T. E. központi vezetőségétől azon kötelezettség megszüntetését, amely szerint a tanító-házaspárok is személyenként, azaz egy családhoz két példányban kötelesek a Magyar Tanítót járaltatni. Az idő előrehaladottsága miatt a felleveti indítvány kellő megvitatása elmaradt; s jóformán minden átmenet nélkül határozta el a gyűlés, hogy ez ügyben felkeresi az A. M. T. E. központi vezetőségét. Én most itt megkísérlem a fenti indítványhoz való hozzászólást, mivel tárgyát általános érdekűnek tartom. Ezt annál inkább jogosnak tartom részemről, mivel feleséggemmel együtt én is a sokat irigyelt s sokszor igazságtalanul megítélt tanító-házaspárok csoportjába tartozom.

Amikor a tanítónők cölibátusának eszméjét, mint csemegét, szervirozták a lapok olvasóik elé, amikor a 13. havi fizetést kiutalták, amikor a fizetésleszállítás réme megjelent a láthatáron, éreztük csak meg igazán, mit jelent tanító-házaspárnak lenni. Fájdalommal kellett megállapítanunk, hogy minden oldalról ellenünk acsarkodnak. S nem akartak egyebet, csak azt, amit a karácsonyi renumerációnál el is értek, hogy a tanító-házaspárok ezentúl csak egy fizetést kapjanak, de továbbra is két tanító munkáját végezzék el. Hol ílt az igazság? — kérdeztük megrémülve. Csak nem azt akarták ezzel belőlünk kierőszakolni, hogy elválljunk? Kereshettük az igazságot! A karácsonyi renumeráció kiutalásánál egy szikrányit sem találtuk meg belőle. Előttem érvelhetnek. Érvek ide, érvek oda, az igazság az, hogy egyenlő munkáért, legalább a szolgálati szabályzat előléptetési táblázata alapján, illetve keretén belül, egyenlő fizetés is jár mindnyájunknak. Egyenlő munka, egyenlő jutalom, egyenlő közterhek. Ez a szent igazság. Ezzel most már tárgyunknál is vagyunk. A karácsonyi renumeráció igazságtalan elosztása oly lelki csapás volt számunkra, mely alkalmassá tett a szenvedés

arán arra, hogy az igazságot felismerjük más esetekben is és belássuk pl. azt is, hogy mennyire igazságtalanok lennénk abban az esetben mi is, ha azon a címen, hogy tanító-házaspárok vagyunk, kisebb terheket akarnánk viselni más tanítóknál. A M. T. járátását, nagyon helyesen, minden tanító-lag számára kötelezővé tette országos egyeletünk. Határozata szent előttünk. Ha ezen kötelezettség alól mindenképen fel akarjuk magunkat mentetni, nagy számunk erejével meg is tehetjük ezt. De vajjon igazságosak leszünk-e tanító testvéreinkkel szemben? Nem kívánás-e ez a közös terhek viselése alól? A házastársak közül az egyik nem potyán olvassa-e a lapot? Nem tehetik-e meg akkor ugyanezt a többi kollégáink is? Miért ne? Ketten, hárman szövetkeznek valami címen és erre való hivatkozással közösen járhatnak egy példányt a M. T.-ből. Jól festene akkor a lapunk! Az, hogy velünk, tanító-házaspárokkal, nem egyszer igazságtalanul bántak el s még valószínűleg fognak is, nem ok arra, hogy mi is magunkévá tegyük e nem emberhez illő gondolkodásmódot. Könnyű volna igazságosnak lenni, ha mindenki az lenne körülöttünk. Jelszavunk, ismétlem, ez legyen: Egyenlő munka mellett egyenlő fizetés és egyenlő közterhek. Ez elvünk megvédése érdekében, ha kell, fel is sorakozunk majd s nem húzódunk meg gyáván, mint akkor, amikor kegyesen osztották a 13. havi fizetést, s hogy azoknak, akiknek nem adtak belőle, ne fájjon, elnevezték karácsonyi renumerációnak. Hála Istennek, ez a csodabogár is elrepült a Nirvánába.

Előbbi soraim olvasásánál egyeseknek bizonyára az a gondolata támadt majd, hogy bármennyire igazságos is az A. M. T. E. mindenegyes tagjától az évi lag- és lapelőfizetési díj, vagyis 2x40 Ké behajtása, még sem lehet helyes és okos dolog két példányt küldeni ugyanazon lapból egy családhoz. Erre már én is azt mondom, hogy bizony ez esztelenség, mert pazarlás. A gazdasági krízist létrehozó tervszerűtlen túltermelő gazdálkodásnak egyik, szemléletre igazán alkalmas jelensége ez. Ki a hibás érte? Mi mindnyájan. Két példányt küldeni ugyanazon lapból egy családnak, nem nevetséges? Ha a tanító-házaspárok ezt megkövetelnék, akkor természetesen, ki is jár ez nekik. Ez természetes. Hiszen megfizetnek mind a két példányért. De melyik tanító-házaspár oly szűkkeblű, hogy a 2. lappéldányt is megkövetelné? Melyik tanító-házaspár nem viseli keblén országos tanító-szervezetünk ügyét? Melyik tanító-házaspárnak nem ragyogna fel a szeme az örömtől, ha látná, hogy lapunk, — országos egyeletünk szellemi összekötő szerve, melybe örömléte, bánatunkat, tudásunkat, szóval, egész szellemi életünk közös tendenciát mutatna? Én azt hiszem, hogy mindnyájunk eminens vágya, hogy ez a tartalmi szempontból is fölfelé való ívelés minél nagyobb görbületet mutasson. Ennek biztosításáért még külön áldozatokra is képesek lennénk. De ez most egyáltalában nem szükséges. Elég, ha lapunkból a központ a tanítópárok részére, természetes, beleegyezésünk elnyerése után, ezentúl csak

egy példányt küld, s mi a második példányért is rendületlenül fizetünk továbbra is. Így a lapot kevesebb példányban kell megjelentetni, de a bevétel ugyanaz marad. Tekintélyes összegnek kell tehát fennmaradnia még abban az esetben is, ha a kevesebb példányszám miatt a lap előállításának költsége példányonként meg is drágulna. Az így fennmaradó összeget azután lapunk szellemi nivójának emelésére kellene feltétlenül fordítanunk, hogy a mind minőség, mind mennyiség tekintetében értékesebb lap egy példánya feltétlenül többet érjen a réginek két azonos példányánál. Így a tanítói házaspárok rehabilitálva lennének, azon kívül, hogy engedékenységgel az össztanítósság javát egyelőre megállapíthatatlan, de feltétlenül nagy mértékben mozditanák elő. Mily nagy jelentőségű dolog lenne pl. pedagógiai és más, hasonlóan pedagógiai írásművekre való pályázatok kiírása a tanítói jövő szempontjából! Egyszerre felpeszidülne már most az élet a M. T. körül. Nem lenne többé irodalmi életünkben uborkaszecson. De nem ám! Nem halljátok-e, hogy az erőtlő duzzadó fiatalabb generáció mint döngeli az ajtót? Bebozsátást és megértést kérnek. Jöjjenek hát! Ha dolgozni akarnak és jól dolgoznak, munkájukért a megérdemelt jutalom nem marad el. Fedezet jut rá abból a pár ezer koronából, amit a fenti módon egy kis jóakarattal megtakaríthatunk. Nekik egy kis anyagi segítség egyenesen jól esik, mert bizony az ő zsebükben a pénz nem vándorol sem a ládafiába, sem valamelyik teljes garanciájú bankba. Segítsük őket, s serkentsük a munkára, hogy bátran küzdjenek a szebb, az ideálisabb tanítói jövőért.

Ezek után kérem tanítótársaimat, de különösen a tanító-házaspárokat, hogy e kis elaborátumban foglaltakról néhány pillanatig szívesen gondolkodjanak, a benne foglaltakat tegyék magukévá s tanítómegyei szervezeteikben, valamint a központnál is ez ügyben a szükséges lépéseket megtenni szíveskedjenek.

Szabó Emil.

Krisztus urunkat mai napság nem feszítenék keresztre. Dehogy! — Csak agyonhallgatnák az újságok. Lányi E.

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

*női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15*

EGYESÜLETI ÉLET

Épül a Tanítók Háza és a Tanítók üdülő telepe.

Igen, nem álom már többé, hogy a beteg, a munkában megrokkant kartársak — leszállított fizetés mellett — nem kénytelenek a kidőlésig robotolni, de immár valóság, hogy a tanító-ságnak üdülő telepei épülnek, hol erőt gyűjt a lankadt test, felfrissülnek a megtépázott idegek a további küzdelemre.

Több helyen lesznek üdülő telepeink, így a könnyebb betegek részére a kies fekvésű Modor-Harmóniában, a lúdöbetegek részére a Magas Táttra fenyvesei között.

Ne tépelődj tanító szülő, hogy félleit kincsedet, gyermekedet miből és hol fogod elhelyezni, — Bratislavában, — legyen az tanítónövendék, avagy felsőiskolás.

Ime, fedél alatt a Tanítók Háza intézménye, ami eddig vágy és óhaj volt, ma már valóság: de mennyire valóság.

Szenteljünk csak néhány pillanatot a Menza megtekintésére. A kétemeletes épület már homlokzatán hirdeti a magyar tanítóegységet, az otthont. A szobák legtöbbször a befásított udvarra nyílik. A hálószobák napfényesek, levegősök, mindenütt ragyogó tisztség. Minden szoba három lakóval. Az ulcai fronton vannak: a társalkodó, az ebédlő, gondnoki lakás, vendégszobák.

A pompa száműzve: a tisztség és puritán egyszerűség maga és nevelő hatása. Az összes helyiségeket központi fűtés látja el. A konyháról csak annyit, hogy ízletes, jó dolgok kerülnek az asztalra. Ha dolgod akad Bratislavában kedves Kartárs, szállj meg a Tanítók Háza vendégszobájában s jelentsed be, hogy részt veszel a közös ebéden.

A vendégszobának állandó lakói vannak, mert a vidéki kartársak állítják, hogy csoda olcsó, el is hiszem, mert úgy a lakásért, mint az ételmeztetésért a T. H. rezszi árat számít.

A Menza vezetősége üres lakószobáit a nagy szünet tartalmára felajánlja a vidéki tanító-ságnak vendégszobák gyanánt, akár mint kirándulók a fővárost tekintik meg, akár mint továbbképző tanfolyam hallgatói lagnak fenn.

Mily tapintatos és körültekintő a T. H. gondnoka! A konyhát a vakáció idejében felerészben áthelyezi az üdülőtelepre, hogy a személyzet is üdüljön. Súlyos gondok voltak ezek szeptember első hetében, amikor útra készen álltak leányaink és fiaink, a lakás, az ételmeztetés, mosás stb. kérdése — és ime, egy csapásra minden megváltozik.

Hát igaz lenne az, hogy ilyen nyomott gazdasági viszonyok között a T. H. nem a jövő zenéje többé? Hogy 100%-ig igaz legyen, az rajtunk, tanítókon áll, s holnap már valóság lesz.

Nincs semmi újabb megterhelésről sem szó, a T. H.-részvényjegyzést sem fűzőzzük. Kérdelem, hogy a T. H. és Üdülő telephez nem fűződik-e 1400 magyar tanító-sors, tanító érdek?

Fiatal, életerős vagy, sem családod, sem gyermeked nincsen,

nem érdekelnek ezek az intézmények? Ne bízd el magad, egy-két év és kikezdi idegeidet az iskola, s akkor jó lesz bizonyítéko-dat elővenni, hogy a megalapozás munkájánál már olt voltál.

Magányos leány vagy? Gondolj arra, hogy gyermekeidért aggódo anya leszesz egykor, aki biztonságba akarja helyezni gyermekét.

Idősebb kartárs, igaz, hogy szabad szárnyakon gyermekeid, de önmagadnak is tartozol valamivel, évente üdülésre kell térned, neked már elég volt a munkából, jer közénk, az otthonba, s mesélj a letúnt időkről.

Sok tanácskozás, tinta- és tollharc folyt le a fenti eszme érdekében, de a kívánt eredmény eddig késett.

Ne csak vizet prédikáljunk, de magunk is tiszta vizet igyunk, ne csak hirdessük a szövetkezetek előnyét, mérhetetlen erkölcsi és anyagi erőforrásait, hanem teremtsük meg Szlovenszko legnagyobb szövetkezetét: »A tanítók tankönyv-, tan- és írószers boltját« s abban a pillanatban az álmok megvalósulnak, mert a tőkét előteremli a szövetkezet tiszta hozama.

A galántai és a pozsonyi értekezleteken csak elvi határozatok hozattak s már is bemutatkozott a tőke, magánvállalkozás, bank képviselő és szövetkezet formájában.

A tőke manapság állig begombolkozik, kérőit egyenként kosarazza ki, a mi vezetőink elgondolása iránt azonban igen megértően viselkedett, ami amellet tanuskodik, hogy — s ez pénzügyi szakemberek felfogása — az eszme kitűnő.

Már akkor is szóba állnak, ha 500 drb. 100 Ké-ás üzlet-részt jegyzünk.

Ha pedig az eszme kilűnő, ne engedjük át a nagy Tökének, mert akkor a tejszint is az fogja lefőlözni, akkor az a bolt legyen valamennyi tanítóé, haszna, áldása szolgáljon közcél:

Kedves Kartársnök és Kartársak! Ezúttal nem gavallériát várunk Tőletek, de kötelességet önmagatokkal és a tanítói karal szemben. Kivétel nélkül mindegyikünk jegyezze le a 120 Ké üzlet-rész- és befrási díjat, s a részletek befizetését havi 10 Ké-val kezdjük meg.

Most, az alakuláskor lépj be tagnak s ne akkor, amikor valamely intézményre már rászorultál. A Tanítók Szövetkezeti Boltjának lehetnek másféle, emberbaráti céljai is: a szegénység ránehezedik a családra, a községekre, az iskolafenntartókra, egyik sem tudja már a szegény tanulók tankönyv- és tanszer-szükségletét megoldani. Szövetkezetünk kezét nyűjt az iskolafenntartóknak s velük egyetértve akarja e sebet lehetőleg meggyógyítani. Csak tanító tudja azt, mit jelent, ha tanítványai írószer- és tankönyv nélkül tétlenségre vannak kárhoztatva.

Ha megértettétek célkitűzésünket, hogy mily intézményekkel akarjuk a magyar tanítóságot körülbástyázni, akkor ama kérésünk elől sem lehet kitérni, hogy minden iskola tankönyv-, írószer-, tanszer- és egyéb irodai szükségletét, minden tanítói és tanuló könyvtár könyvszükségletét itt szerzi be, a mi könyves boltunkban. Tudjátok-e, hogy ehhez fogható vásárló közön-

sége a legnagyobb árúcsarnoknak sincs?!...

Ha tényleg mindenki a maga helyén teljesíti a Szöv. Könyves Bolttal szemben kötelességét, akkor 1400 tanító, 600 iskola és ovoda és körülbelül 80.000 tanuló teszi vásárló közönségünk számát, ezenkívül 10.000 oly tanulót számítunk, akiket a könyves bolt segíeyzne.

Már most az alakulás pillanatában fontolóra kell venni, hogy szövetségünk minden más szövezettől független, önálló legyen-e, avagy, mint a »Hanza« árú-központ alosztálya szerepeljen?

Komoly elgondolás szerint a »Hanza«-val való kapcsolat a helyes megoldás. A »Hanza« 8 éves multra tekint vissza, a nehéz gazdasági viszonyok között is stabil. Képzett, szakismerettel bíró tisztviselőkkel rendelkezik; helyiségekkel, raktárakkal egész Szlovenszkóra kiterjedő hálózattal; a vele való kapcsolat, a számbavehető eshetőségeket figyelembe véve, — a legelőnyösebb.

Vaszcilcsin György.

A košice-moldavai tanítókör Vajda Károly elnökle mellett Košicén választmányi ülést tartott, melynek határozataiból a következőket emeljük ki:

a) A Tanítók Háza és a Tanítói Dalárdára segélyösszegként 150—150 Kč-t küld.

b) kimondotta, hogy a tanítói szövetségbe a választmány is belép tagul. A vállalat terjesztési akcióját vidékünkön Szepesi Gyula moldavai kartársunkra ruházza.

c) Özv. Vass Györgyné csapi tanítói özvegy nyomora enyhítésére 200 Kč-t küld.

d) Egy köri kartársunknak 1000 Kč kamatmentes kölcsönt nyújt.

e) A temetkezési segélyakciót ismét kézbe veszi, eselleg egy biztosító intézet útján.

f) A tanítói szövetség és könyvterjesztő vállalat alapszabályait teljesen magáévá teszi. (Itt megjegyezzük, hogy Vajda Károly kartárs, mint a bratislavai Szövetzeti Központ felügy. biz. tagja, a központban a legerősebb támogatásban részesíti majd vállalatunkat.

g) Felhívja a figyelmet a Kazinczy könyv- és lapkiadó szövetség azon mozgalmára, melynek célja a »Másfél évtized — Csehszlovákia magyar lakossága« című album kiadására, s amelyben Ocsovay Imre tanító a magyar tanítók kultúrmunkáját óhajtja feltüntetni. Azért, aki nem vette volna kézhez Ocsovay Imre losonci kartársunknak kérdő-ívet, az forduljon hozzá s a kapott kérdő-ívet töltsse ki.

Több apróbb fontosságú ügy elintézése után a választmányi ülés véget ért.

Vajda Károly.

J E G Y Z Ó K Ö N Y V

mely felvétellett Galántán 1933. január 19-én a Galánta—Sal'a tanító-megye választmányának mint az 1931. évi november hó 21-én Kassán

tartott közp. gyűlés által a Csehszlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye kiadóhivatali és pénztári könyveinek és okmányainak megvizsgálására kiküldött állandó bizottság gyűlésén. Jelen voltak alulírottak.

1. Oswald Lajos elnök megállapítja, hogy a bizottság összehívása kellő időben megtörtént, a megjelentek határozatképes számmal vannak a gyűlést megnyitja. Jegyzőkönyv vezetésére felkéri Horváth Imrét.

2. Fritsche Paula előterjeszti a Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye 1932. évi számadását:

a) múlt évi pénztári maradvány	9278.50 Ké
b) folyó évi bevétel	25633.20 Ké
Bevétel összesen	34911.70 Ké
Kiadás összesen	14685.30 Ké
Pénztári maradvány	20226.40 Ké

mely a Brno 123.502. sz. csekken, mint folyószámlán van elhelyezve.

Ez összegben van 3000 Ké, mint a »Toll Mesterei« című könyvsorozat ajánlásáért a »Kultura« könyvkiadó által befizetett összeg, mely a Tanítók Háza alapra, mint adomány, átutalás alatt van.

Hátralékban van 197 előfizető 7670 koronával.

Bizottság az előterjesztett számadást tételről-tételre átvizsgálta, azt minden pontjában teljesen rendben találta, szerkesztőnek, úgysis, mint fordítónak, a kiadóhivatal vezetőjének, úgysis, mint a pénztári könyvek vezetőjének, lelkiismeretes munkájukért elismerését nyilvánítja.

3. Választmány a legközelebbi közp. gyűlésnek azt indítványozza, hogy a folyószámlán vezetett összegből 15.000 korona a bratislavai első takarékpénztárban helyeztessék el.

Kmf.

Osvald Lajos s. k. elnök, Kovács Alajos s. k., Berényi Gyula s. k., Bocz Árpád s. k., Janics Alajos s. k., Csaplár István s. k., Khin István s. k., Boross Béla s. k., Ivány Ferenc s. k., Barthá Kálmán s. k., N. Sandner Irén s. k., Marton Árpádné s. k., Horváth Imre s. k. jegyző.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

mely felvételét Galántán 1933. január 19-én, a Galánta—Sal'a tanító-megye választmányának mint az 1931. évi nov. hó 21-én Kassán tartott központi gyűlés által a Tanítók Háza részjegyzéseinek és adományainak ellenőrzésére kiküldött állandó bizottság gyűlésén. Jelen voltak alulírottak.

MEGJELENT: „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népimakkönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Ot kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay, Kőbölkút.

1. Oswald Lajos elnök megállapítja, hogy a bizottság összehívása kellő időben megtörtént, a megjelentek határozatképes számmal vannak. A gyűlést megnyitja. A jegyzőkönyv vezetésére felkéri: Horváth Imre vál. tagot.

2. Fritsche Paula — a megjelenésben akadályozott Kovács Alajosné helyett — előterjeszti a Tanítók Háza alap részjegyzésének és az adományoknak adatait, valamint a pénz elhelyezésére kijelölt pénzintézetek betétkönyveit 1932. évi dec. 31-iki állapot szerint.

a) részjegyekben és adományokban befolyt 124.227.90 Ké
b) időközi kamatokban 17.024.15 Ké

Osszesen: 141.252.05 Ké

mely összeg a következőleg van elhelyezve:

a) Tatra Banka folyószámlán van 545.— Ké
b) Tatra Banka betétkönyvén van 17.777.40 Ké
c) Földműves pénztár takarékbetétjén van 20.000.— Ké
d) Légio Banka takarékbetétjén van 16.411.25 Ké
e) Telek árában kifizetve 75.000.— Ké
f) Terv és építési engedélyért kifizetve 7.088.40 Ké
g) Átiratási illeték 830.— Ké
h) Atutalás közp. pénztárba 3.600.— Ké

Osszesen: 141.252.05 Ké.

Bizottság az előterjesztett számadást tételtől-tételre átvizsgálta, a takarékbetétkönyveket a bejegyzett összegekkel összehasonlította s azokat minden tekintetben teljesen rendben találta. Kovács Alajosnének önzetlen munkájáért köszönetét nyilvánítja.

Kmf.

Osvald Lajos s. k. elnök, Kovács Alajos s. k., Marton Árpádné s. k., Bocz Árpád s. k., Berényi Gyula s. k., Khin István s. k., Boross Béla s. k., Csaplár István s. k., Janics Alajos s. k., Ivány Ferenc s. k., N. Sandner Irén s. k., Horváth Imre s. k. jegyző, Bartha Kálmán s. k.

A magyar gazdák szakműveltségéért. »A Gazda« című mezőgazdasági szaklap szerkesztője magyar gazdáink szakműveltségének

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyáranak legnagyobbított fióktelepét!

Heidük bútorok

Lászlónál

(a cipőgyár udvarában)

Érsekújvár

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron
Keményfa hálók már 2000 Ké-tól egész 14.000 Ké-ig
100—200 Ké havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

emlése érdekében azon kéréssel fordult lapunk szerkesztőségéhez, illetve azon át a szlovenszkói magyar tanítósághoz, hajlandó-e elvállalni »A Gazda« című mezőgazdasági szaklap terjesztését a magyar gazdaközösség körében. Nevezett szaklap szerkesztősége a hozzánk-írt levelében részletesen rámutat az elméleti és gyakorlati gazdasági ismeretszerzés szükségességére, s módot kíván nyújtani arra, hogy magyar gazdáink ezen szakismereteket könnyen és olcsón elsajátíthassák. »Mivel pedig — írja többek közt — minden olyan existencia, amely az itteni magyarsághoz kapcsolódik, a magyar gazdák eredményes termelő munkájában végzetesen érdekelve van, logikus, hogy a gazdák mezőgazdasági kultúrsvonalának emlése minden itteni magyar érdeke és kötelessége... Különösen ma van erre nagy szükség, amikor az egész világ gazdasági válsággal küzd, amelyből csak azok kerülhetnek ki teljesebb ki nem merült erőikkel, akik a termelő munkát az adott viszonyokhoz mérten a legjobban végzik el, s ezáltal átmentik magukat a föltétlenül elkövetkező jobb időkbe.« »A Gazda« ezen akcióját a tanítóság révén reméli sikerre vinni olyképpen, hogy ezen a mezőgazdaság minden ágával foglalkozó szaklapot egy-egy községben legalább 6–8 jobbmódú gazdával megrendeltetné, olyanokkal, akik az ilyen természetű szellemi önképzésre szellemileg képesek, s akiknek jövedelmük után indulva, a tartózkodóbb gazdák is jobb gazdálkodást folytatnának. »A Gazda« kéri a néppel közvetlenül érintkező tanítóságot, segítse ezen nemes célja elérésében, melynek közvetelt szolgálatán kívül kilátásba helyez a tanítók, vagy valamely tanítói intézmény számára némi anyagi ellenszolgáltatást is. »A Gazda« előfizetési díja évi 48 Ké. Minden olyan új előfizető után, akit egyesületünkre vagy lapunkra való hivatkozással tanító szerez, évente 12 Ké-t térít vissza a lap szerkesztősége jólékony intézményeink javára. Minden olyan tanítónak, aki ezen akció keretében legalább 8 éves előfizetőt szerez, a jelzett lapot liszteletpéldányként küldik. — Egyesületünk vezetősége kartársaink figyelmébe ajánlja ez ügyet, amellyel kettős céll szolgál: előmozdítja falusi népünk helyes, okszerű és jövedelmező gazdálkodását, s közvetve anyagilag is támogatja jóléti intézményeinket. »A Gazda« szerkesztőségének címe: Bratislava, Vármegyházlér 11. Mutatványszámot díjtalanul küld.

Egyesületünk tagjal elcágánsan
és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

KRÓNIKA

„Hétezer tanterem hiányzik Szlovenszko iskoláiban“ állapította meg Mojto szlovák néppárti képviselő, tanítótestvé-
rünk, a képviselőház költségvetési bizottságának kulturális vitá-
jában. Előttünk, szakemberek előtt, ez a kijelentés félreérthetel-
lenül azt jelenti, hogy Szlovenszko hétezer osztályának nincs
állandó otthona, hanem egy tanteremben két osztály vállakozva
tanul, vagyis egyik nap délután és a rákövetkező nap délelőtt-
jén, majd teljes 24 órás szünet s ismét délután és az azt követő
délelőttön. A helyzet parancsa szerint persze vannak ettől eltérő
megoldások is, de mindegyik megegyezik abban, hogy a tanuló
csak fél-félnaponként van foglalkoztatva s e tanítási időközöket
is 24 órás szünet választja el egymástól. Mivel pedig az elemi
iskolákban az alsóbb osztályokban van a legkisebb heti óra-
szám, a rövid félnapokra csakis ez osztható be úgy, hogy az
utána következő osztály foglalkozási rendjét ne zavarja, sőt
valami kevés idő maradjon az alapos szellőztetésre is: a váltá-
kozó tanítással foglalkoztatott osztályok leginkább az alsóbbak
közül kerülnek ki. Nem szükséges bővebben azt sem fejtegetni,
hogy az alsóbb osztályok legfiatalabb életkorú növendékei jele-
tenek a leghamarabb is, így a váltakozó tanítást is a legjobban
sínylik. Emellett ép ez osztályoknál a begyakorlás sokkal fon-
tosabb, mint a magasabb évfolyamoknál. Ha ezt a metodikai fo-
lyamatot hosszú szünetek tarkítják, a feldolgozott anyag be-
vétele, megrögzítése úgy a növendék, mint tanítója számára
nagyon nehéz munka, mert a hiányzó kontinuitás miatt sok-
szor újra kell tárgyalni az egész anyagot.

Az 1922. évi ú. n. kisiskola törvény, melynek kifejezett
célja a szlovenszko iskolauty fejlesztése volt, igen nehéz fel-
adat elé állította a szlovenszko iskolafenntartókat, lett légyenek
ezek akár az állam, vagy község, akár a felekezetek. Az anél-
kül is megszorodott tanulók száma még két évfolyammal
növekedett, melyeknek tanteremre volt szükségük. A háború
alatt meglehetősen elhanyagolt iskolaépületek a javításokat na-
gyon kívánatosakká tették s ehhez az 1922—25-ös pénzbő évek-
ben az iskolafenntartóknak kedvök is volt, de mikor a gazdasági
depresszió kezdeli jelei megmutatkoztak a láthatáron, ez az
építkezési, javítási készség is lényegesen alábbhagyott. És a
kisiskola-törvény követelményei is ép ekkor jelentkeztek egész
teljességükben. Miképen népünk csak nehezen látta be a min-
dennapi élet sürgetését a népiskola nyolcosztályúvá váló fej-
lesztésére vonatkozólag, nem kevesebb ellenállással találkozott
nem. Ha abban az időben anyagi erejük talán lett volna is az
építkezéshez, ez a kedvező gazdasági szituáció csakhamar eltűnt
s a mostani időben ez már szóba sem kerülhet. Így jutottunk
oda, hogy Szlovenszko-nak alig van olyan iskolája, melynek

újabb tantermekre, vagy legalább is a meglévő helyiségek külső és belső javítására sürgős szüksége ne volna.

A tanterem-szükséglethez hozzá kell számítanunk a tan-szer- és felszerelésbeli époly égető hiányokat is. Ezekben ugyan lassan-lassan enyhülés mutatkozik, mert az iskolafenntartók hivatalos nyomásra sok helyen anyagi erejükön felül igyekeznek az előírásoknak megfelelni, s a legnehezebb föltételű kölcsönök felvétele árán is mindent megtesznek, hogy a hivatalos kíván-ságoknak legalább e téren megfelelően, továbbra is biztosítsák iskolafenntartói jogukat. De azt is megvallhatjuk őszintén, hogy — ha az iskolafenntartók maradéktalanul teljesítik is a törvényben előírt köteleességeiket — iskoláink még távolról sem érik el felszerelés tekintetében azt a színvonalat, melyet a pedagógia mai fejlettsége involvál.

Mindezeket az akadályozó körülményeket tekintetbe véve, nagy igazságtalanság, ha a morvántúli tanítótestvéreink a szlovenszkói tanügyet a magukéval összehasonlítva lesújtólag nyilatkoznak, s annak okát a szlovenszkói tanítótság kisebb készült-ségében mutatják ki. Nem tagadjuk, hogy éppen a kisiskala-törvény személyi kövelelménye szintén súlyos helyzet elé állították az iskolafenntartókat, kik a szakképzettek csekély száma miatt kénytelenek voltak képesítellen, vagy alig képzett kiegészítő tanítókat is alkalmazni, de a nehéz adottságok között dolgozó szlovenszkói tanítói kollektívum pedagógiai standardja szakemberek előtt is csak dicséretre és nem gáncsra méltó. Az elfogulatlan és tárgyilagos megítéléshez föltétlenül figyelembe kell venni azt a helyzetet, azokat a külső és belső determinánsokat, melyek a szlovenszkói tanítótság tanítói és nevelői munkásságát, erőkifejtését és ennek nyomán eredményeit befolyásolták. S ha ezeket igazságos ítéllettel bölcs mérlegelés tárgyává tesszük, az elfolyt évek eredményei miatt nincs oka pirulni egyetlen szlovenszkói tanító-személynek sem.

A szlovenszkói tanítótság ezután hivatalba lépő szukkreszcenciája a mi nehézségeinket bizonyára már nem fogja ismerni és érezni. S ha munkájában, kötelességteljesítésében, szorgalmában a mi nyomdokainkat követi, rövid idő múlva nem a mi terhünkre fog esni a morvántúli testvérekkel való összehasonlítás.

A technokrácia az a divatos jelszó,

mellyel ma olvasmányainkban lépten-nyomon találkozunk. Egy eszmét fedez ez a név, mellyel a benne hívők megváltást ígérnek a nyomorban, kétségbeesésben fetrengő világnak. Föltalálója Howard Scott, a Columbia egyetem tudós mérnöke, ki 36 munkatársával tudományos kutatások és kísérletek útján azt igyekszik a világnak bebizonyítani, hogy »van menekvés«. A csüggeteg amerikai nép, melyet az 1928. év virágzó prosperity-je után bekövetkezett minden képzeletet felkülműlő gazdasági pangás, katasztrófális munkanélküliség szinte gondolatnélküli kábulatba ejtett, — mint a lapok írják — sok millió példányban fogyasztja

az új tervet propagáló sajtótermékeket, tömegesen keresi fel a meetingeket, hol a technokrata apostolok csodás színekkel festik a hiszékenyek elé az új világ kibontakozó kontúrjait.

Mi, európaiak, akik a magunk szegénységében, világháborúban felszaggatott százalmas közgazdasági életünkben soha sem ismertük a konjunktúrák oly elsöprő felduzzadását, minden szkepszisük ellenére még mi is gondolkozóba esünk a Scott mérnök és társai borotvaéles érveléseinek olvastára és felcsillan bennünk is a remény: »hátha nem is utópia, amit ezek a rajongó újkori próféták elént vetítenek!«

Európa lakosságának széles rétegei számára csak nagyon rövid ideje lett életbevágó fontosságú a boldogulás, a mindennapi kenyér kérdése. Annak ellenére, hogy termelő területeink még csak távolról sem voltak a lakosság szükségleteinek mérvéhez kihasználva, két évtizeddel ezelőtt még a sűrűn lakott országokban is bőségesen volt munkaalkalom és ennek nyomán kenyér. Mit látunk ezzel szemben ma? Bár az általános életstandard a békebelihez mérten legalább húsz-szorosan emelkedett, a népesedés körülbelül 7%-kal sűrűsödött, ez okok miatt a szükséglet is megfelelőleg növekedett, mégis majdnem 10 millió munkanélkülit tartanak számon az európai országok. Ennek okát sokan a gépkultúra túlzott tempójának tudják be s jószolgatják annak az időnek közeledtét, mikor a gép, kiszabadulva alkotója, az ember, hatalma alól, megemészti magát az embert, nem szolgálja, de urává lesz az emberiségnek, mint azt Karel Čapek elének mutatta az R. U. R. című nagyszerű drámájában. Scott mérnök a munkanélküliség terjedésének előidézőjét az előbbi elmélettel szemben a termelés és fogyasztás szakszerűtlen szabályozásában, jobban mondvá, szabályozatlanságában látja. Bátisan kimondja azt az elvet, hogy a termelőhelyek és piacok feletti diszponálás jogát végre vegyék ki a szószátyárkodó, inproduktív politikusok kezéből, állítsanak helyükbe szakembereket. Ezekre elvben kiszámítanak, mennyi a szükséglet, ehhez képesen mennyit lehet termelni. Hogy ez a termelés zökkenő nélkül történjék, a szükséges munkaidőt is előre kikalkulálják, a szakmabeli munkásokat a gépek segítségének igénybevétele mellett csak korlátozott munkaidőre foglalkoztatják, a magánkapitalisták profitéhségét lehetetlenné tennék, mert az egész közgazdasági berendezkedés egy racionalizált ipari üzemhez hasonlítana, mely a magánkapitalizmus alapelve helyett az államkapitalizmust választaná meg. E délibáb-korszak eredménye lenne a 25—45 életévig a hetenként 4 napon, napi 4—4 órai munka, ezzel szemben a mai életstandard húsz-szorosa. A pénz helyett energia utalványokat kapnánk és cserélnénk stb. stb. Szóval egy tisztultabb és gyakorlatiasabb tervezettség, melynek léguáiraira állt-ott erősen rávilágít az ótágu vörös csillag.

A terv ellen — természetesen — a kapitalizmus körömszakadtáig védekezik. Egyelőre csak azt állítja, hogy ez az elméleti elgondolás gyakorlati megvalósítása a jelenleginél is nagyobb fejtelenség előidézője lesz. A tömegek azonban a kapita-

lzmus ijesztgetéseinek ma éppen úgy nem hisznek, mint bizalmasinak. Minden elfogultság nélkül azonban látnunk kell, hogy az eddigi gazdasági rendszer túlélte önmagát, alapjaiban recseg-ropog. Még védelmezői sem tudnak semmit sem felhozni a megmentésére, legfeljebb a kalasztrófa közeledtél jelző jelenségeket konstatálják. Minden gondolkodó ember előtt az is világosan áll, hogy a mai helyzetből csak egy heroikus császármetszés útján lehet szabadulni. S ha ez így van, nem érdeke-e a kapitalizmusnak, hogy mentse meg, ami még menthető, álljon oda önként, saját, jól felfogott érdekéből, egy olyan megoldás mellé, mely a régi hatalom romjaiból legalább valamit konzervál? Saját magukkal szemben való súlyos hiba volna bevárni azt az időt, míg egy borzalmas kataklizma sodorja el a tétovázókat és macskakodókat egyaránt. A tőke legnagyobb ellensége a téllenség. Ez a téllenség pedig kielégíthetetlen mohósággal terjeszkedik a közgazdasági életben. Most veltük hírét, hogy Ford, akit pedig a világ egyik legokosabb emberének tartanak, összes üzemeit megállította s mintegy 100.000 munkását bocsátotta szélnek. Szerelnék tőle jelelelet kapni, hogy számtalan bányája, gyára, közgazdasági- és ipari telepei meddig bírják a téllenséget, mitől várja ő a kedvezőbb idők beálltát, mikor ismét érdemes lesz felvenni a munkát?

A Howard Scott tervének megvalósításától sokan különösen azért félnek, mert az az eddigi individuális termelési módokat teljesen legyűrné s kollektív formájával az élet mechanizálódásához vezetne. Ez érvelés helytállóságának megítélésénél tekintetbe kell vennünk, hogy a kapitalizmus jegyében folyó termelés eddigi formája is erősen elgépiesedett, a költségek meglakartás céljából a minőség helyett eddig is a mennyiségre fektették a súlyt és sok nagyüzemben a munkás egyénisége annyira elsikkadt, hogy semmivel sem látta magát többnek, mint az Aage Madelung Mönch Péter cirkusza című regényének megszámozott és lajstromozott termelő pionírja. Itt tehát a két rendszer közötti különbség legfeljebb annyi lehet, hogy az eddigi formák csak kezdeti lépéseknek számíthatók.

Mindezen figyelemre méltó érvelések ellenére mégis nagyfokú tartózkodással fogadjuk a tudós mérnök tervét. A kísérő jelenségeket mi is látjuk, de kispolgári fülünknek egyelőre nagyon nehéz bevenni, hogy tőke, pénz, részvények, kötvények egész életek, vagy szerencsés pillanatok eredményei egyszerre semmivé lesznek és a sok századok alatt megmerevedett magánkapitalizmus halomra dől, hogy romjain egy könnyebben élő, kevesebbet dolgozni kénytelen, vidámabb társadalmi berendezettség hajtsa ki, melynek megszületéséért érdemes az emberiségnek annyit szenvedni és súlyos áldozatokat hozni.

Amily futótűzszerűleg terjed, dagad, puszít, rombol e világ nyomorúsága és amely mohón habzsolják a megváltást váró tömegek az új vallás próféciját: rövid napok alatt eldől, vajjon Howard Scott terve ájium-e, vagy életmentő panacea?

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Benito Mussolini iskolás korában. A fascizmus történelének kiállításai anyagából való ez a dokumentum, mely ugyan eléggé jellemző és mulatságos, de az ifjúság számára nem éppen a legjobb példa. Egy levél ez, melyet a tizenöt éves Mussolini tanítója írt a fiú apjához. Azt írja meg benne, hogy helytelenül viselkedett a fogalmazási órán. Arról kellett írni fogalmazást: »Az idő pénz«. Mussolini két perc múlva beadta dolgozatát, mely csak ennyiből állott: »Az idő pénz, következképpen nem szabad eltékozolni. Tehát én hazamegyek dolgozni, mert közeledik a vizsgálatok ideje. Ez csak logikus?«. A fiatal Benito Mussolinit ezért a »szemtelenségért«¹ tíz napra kitiltották az iskolából.

Journal des Instituteurs et des I-rices, 1933. N. 17.

A gyermekek erkölcsi érzékének mérése. M. Moers azt tette vizsgálat tárgyává, hogy mennyire terjed a gyermekek erkölcsi felfogása. Evégből a tanulóknak olyan történeteket olvasott fel, melyekben egyszer a jószándék járt rossz következménnyel, másszor pedig a rossz szándék járt jó következménnyel. Aztán meghallgatta a gyermekek véleményét. A feleletek legtöbbször vonakodók voltak és meg lehetett figyelni, hogy a gyermekek keresztek azon szempontokat, melyek szerint a felnőttek ítélnek meg e cselekedetet. Már hat éves gyermekek is más-más értéket különböztettek meg a kétféle változatnál.

Child Development Abstract and Bibliography 1931. 237.

Mejster—Vilmos-iskola alapítása. Goethe halálának százéves fordulója alkalmából Frankfurt a M. városa Mejster—Vilmos-iskolát szándékozik alapítani. Az iskolának e regény szelleméhez mérten következő jellegzetessége lesz. Először is az iskola nem gyermekek, hanem kizárólag ifjak (fiatalemberek) számára készül és az ifjúság lelki, meg erkölcsi kiművelését fogja szolgálni. Másodszor az iskola a nagyváros szélén olyan napközi otthon lesz, mely a városi lakosság fiainak hozzáférhetővé teszi a honismeret-pedagógiai vívmányait; az iskola hu-

manista típusú. Harmadszor, ez az iskola, mely létezését a főpolgármester polgári nemeslelkűségének köszönheti, mentes lesz minden állami, vagy városi hatóság befolyása alól. Az iskola 1933. április 1-én nyílik meg.

Iskolai hírek külföldről. Az amerikai iskolák 60%-a használja a filmet állandó taneszköz gyanánt. — A portugál iskolaminiszter rendeletileg kötelezővé tette a portugál középiskolákban a német nyelv tanítását. Rendelkezését azzal indokolja, hogy a portugál nép számára becsületbeli kérdés megismerkedni a német szellemi élet alkotásaival és abban résztvenni. — A kanadai kormány a nagy vasúti társaságok támogatásával vasúton haladó iskolákat szervezett. Minden ilyen iskola egy tanteremből és három tanító részére való lakásból áll, mely célra hét vasúti kocsi rendeztek be. Az iskola minden 6 napon tovább megy és kb. négy hét múlva jön vissza.

— Magyarországon 1927—1929-ig 22.990 tüzeset volt, melyből a megállapítások szerint 1328-at egész határozottan, 633-at pedig a legnagyobb valószínűség szerint olyan gyermekek okoztak, kiket szülei egyedül hagytak otthon és akkor gyufával játszottak. A gyermekek által okozott tüzkár meghaladja a 40 millió pengőt. — New-Yorkban a gyermekházasságok oly gyakoriakká váltak, hogy a hatóságoknak komoly aggodalmakat okoznak. Az elmúlt évben 552 iskolásgyermek kötött házasságot. A fiatal férfiak egyike 14 éves volt, egy fiatal leány pedig 12 évet számlált. — A Schiöss Ringelsbruck-i erdészeti főiskola elnök vezette be a német felsőbb iskolák között a siklórepülést és a vitorlász repülőgéppel való repülést, mint kötelező tantárgyat. A repülőgépek részben az iskola műhelyében készülnek.

Frei Schulzeitung, 1933. N. 2.

A németországi Mannheimban megjelenő »Iskolai egészségápolás« című folyóirat f. é. 2. számának bevezetőjében mondja dr. med. és phil. Schwarz, halle-i akadémiai tanár: »Jóllehet, a nevelés legfelsőbb

céljának az emberi szellem kiképzését tartják, mindazonáltal a testnevelésnek, az egészségápolásnak is előkelő hely biztosítandó a nevelésben, mert épen ezek tartalmazzák azokat a főltételeket, amelyek a szellem fogékonyságára és munkaképességére nélkülözhetetlenek. A testnek egy évszázadon keresztül való elhanyagolása után, égetően szükséges a mindenoldalú emberkiképzés-

re való visszalérés, még pedig úgy, hogy a testnevelésnek is méltó szerep jusson benne. Ezért nagyjelentőségű az az axioma, hogy a nép egészségének kiépítése oly feladat, melynek minden egyebet meg kell előznie. Az egészségnevelés hivatása keltős; egyik a negatív: a betegség megelőzése; a másik pozitív: az egészség javítása, a munkabírás gyarapítása és a néperő izmosítása.

Könyvek.

Számolástanítás az elemi iskola I. osztályában. Irla Bene Lajos. A számolástanítás kezdőfokának módszeres irodalma nem mondható nagyon gazdagnak. Pedig a módszeres eljárások közül talán egynék sincs oly jelentősége, mint a számolástanításnak az elemi iskola I. osztályában. Az itt alkalmazandó módszeres utasításainak legnagyobb hibája, hogy legfőbb gondot az eljárások tudományos igazolásának elméletére fordít s a tulajdonképpeni módszert: a játszva-tanítást csak fölületesen érinti. E hiány fölismerésének jegyében íródott Bene Lajos kis könyve, mely a számolástanítás rideg története helyett gyakorlati tanácsokat, módszeres jegyzetekkel kísért kész tanítási terveket és kidolgozott tanítási mintákat ad a tanító számára, akit hivatása a gyermeki lélekben a számképek kialakításának nehéz feladata elé állított. Bene Lajos könyve bevezetésében felsorolja mindazon hibákat, melyek leggyakrabban jelentkeznek a kezdőfokú számolástanításban s megjelöli a hibák kiküszöbölésének módját. Erdeméhez méltó fontossággal ír a szemléletéről, annak okszerű és eredményes alkalmazásáról. A számképek és fogalmak kialakulásának lélektani folyamatát értékes példákkal magyarázza s hangsúlyozza ezen lelki munka alapvető értékét. A szerző nem híve annak az eljárásnak, mely egyszerre nagyobb számegység földolgozásával kezdi a számlástanítást s abból a fel fogásból indul ki, hogy erős, szilárd alapokat

kell lerakni, melyekre nyugodtan, egész bizonyossággal lehet később építeni. Igaza van. A sietés megbosszúlja magát. Ugyancsak erre az álláspontra helyezkedik az egyes műveletek gyors egymásra-halmozásával szemben. Keveset, de alaposan, lassan, de biztos eredménnyel. A gyakorlati tanítások mintáit szolgáltatnak a számjegyek írására, az egyes műveletek, mértékek ismertetésére és az egyes számkörökben való biztonság elsajátítására vonatkozólag. — Az értékes könyv ára 1 P 20 f. Kapható a szerzőnél: Budapest, VII. Kövér u. 8.

A kiskoszmályi árvaház története. Kiadta a barsi ref. egyházmegye. Költői nyelven megírt kis füzet, mely színes szóképekben tárja az olvasó elé, hogyan fejlődött ki a gondolat mustármagvából a kiskoszmályi szeretet-intézmény terebélyes fája. A füzet írója meghatóan örökíti meg az árvaház megalakulásának körülményeit, s azt a nemes intenciókból eredő elhatározást, melynek eredményeképpen megszületett az árvák otthona 1928. márc. 25-én, Marcellházán. Megismerjük az első árvákat, megismerjük az árvaház kialakuló külső-belső szervezetét. Az árvák számával az őket körülvevő szeretet is nő, s 1931. július 23-án új és végleges lakást nyernek az apátlan-anyátlan gyermekek Kiskoszmályban. Jóleső érzással olvastuk a füzetet, mert azt a megnyugvást adja, hogy a kiskoszmályi Bethel-árvaházban az édes otthon boldogságát élvezik ötvenen az élet legszerencsétlenebbjei közül.

Pályázati hirdetés. A muzlai rk. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett és engedélyezett: VII. (férfi) és VIII. (női) tanítói állásokra. Javadalom: 1200 Ké alapfizetés, 335 Ké laktér, 20 Ké kertilletmény és a törvényes államségély. Zenei tudás előny. Állomás, posta helyben. Pályázati határidő: 1933. február 28. Pályázatok: Rk. Plebánia Hivatal, Muzla, okr. Parkan, küldendők.

HIREK

Kidobolták

a faluban, hogy a nem idevaló kéregetőknek, koldúsoknak alamizsnát, könyöradományt adni: büntetés terhe alatt tilos. A dobszó éppen egy óraközi szünetben ért bennünket, tehát az iskola közönsége testületileg végighallgatta az utcakerítés mellől, mit tesz közhírré Ferenc bácsi, a község élő és mozgó hirdető-oszlopa.

Mondanom sem kell, hogy a szenzációt leső arcokra a családás görbe vonásai rajzolódtak, amikor ez a legújabb »szociális« rendelet elhangzott a kisbíró ajkán. Mi, nagyok, már kezdjük megszokni, hogy a jótékonyt, a nyomorenyhítés módjait, a társadalmi bajok orvoslását a paragrafusok, a jogszabályok, s általában a bürokratikus intézkedések groteszk formáiba kényszerítik, de ezek az apróságok, ezek az ártatlanul és értetlenül nézkelődő gyermekek megütközve állnak meg a magas hivatalok szokatlan és váratlan »emberbaráti« cselekedete előtt. Ferencünknek volt még közhírré tenni valója »másodszor« is, »harmadszor« is, de már senki se figyelt rá. Legalább is, a kicsinyek közül...

Néhány nap múlva, számtani órán, csendesen kinyílik a tanterem ajtaja, de csak félig. Biztatjuk az illetőt, tessék, kerüljön beljebb. Végre megjelenik a küszöbön. Rongyos, öreg koldús. Nyomora, szegénysége alázatával terhelve, görnyedten áll az ajtóban. Nem szól semmit. Nem mondja, miért jött, hiszen tudja mindenki. A gyermekek Istennel köszöntik. Azután állva maradnak és várják, mi lesz most.

Egy-két pillanatig nyomasztó csönd. De ebben a mély hallgatásban egyszerre hallani véljük a dobpergést, mely kihirdette, hogy az idegen koldúsoknak nem szabad segítséget nyújtani... Büntetés terhe alatt. — Ime, itt van az idegen kéregető. S mitnha ugyanakkor megszólalna sok kicsi szív dobpergése és harsányan közhírré tenné, hogy a szegény embert, mégha nem is a községből való, alamizsna nélkül elengedni: szigorúan tilos, a vádoló lelkilsmeret büntetésének terhe alatt!

Az értékes csendet szándékosan nyújtottam még pár másodperccel. Éreztem, hogy többet ér ez annál a tanításnál, melyet most elmulasztok. Ez a jelenet valóságos drámai jelentőségű az iskolai élet igazi színjátékában...

Mennyi pénzünk van ott az asztalon? Böske épp az imént számította ki, a példa kedvéért, mennyit gyűjtöttünk össze az iskolai takarékbán. Akinek volt 10—20 fillérje, előkotorta a nadrágzseb fenekéről, hogy a játék necsak »habra« menjen. Így aztán majdnem 100 fillérünk lett.

Főszólitásomra mindegyik »betétes« beleegyezését adta, hogy a pénzt az öreg koldusnak adjuk. Böske boldogan vitte oda neki, s ő hálásan köszöngette. A gyermekek az adományhoz ráadásul Isten áldását is kívánták.

Igy történt, hogy vétettünk a hatósági parancs ellen. De nem félünk a büntetéstől. Mert eleget tettünk egy nagyobb parancsnak. (boa)

A tanítóság munkakatasztere a szövetkezeti életben. A Hanza Szövetkezeti Ujság február 1-i száma foglalkozik Ocsovay Imre kartársunk akciójával, melynek célja a szlovenszkoí magyar tanítóság munkakataszterének összeállítása a falusi nép kulturális, gazdasági és szociális érdekvédelmében. A lap szövetkezeti szempontból nagyon helyesli az eszmét, s egyebek között ezeket írja: »A Hanza Szövetkezeti Arúközpont csak nagy elismeréssel nyilatkozhatik a tanítóságnak a szövetkezeti életben tapasztalt agilis közreműködéséről és készséggel állapítja meg, hogy a szövetkezetek alapítása, fölvirágoztatása, s általában a szövetkezeti eszme térhódításának sokszor nagy önzellenséget kívánó munkájából a tanítóság orozlánrészt vett ki. A szövetkezetek élete és a tanítóság tevékenysége olyan szorosan összefüggnek, hogy a kettőt egymásra való kölcsönhatás nélkül elképzelni sem lehet. A tanítóság elsőrendű szervezőnek bizonyult, nem egy helyütt az alapot rakta le az egészséges szövetkezeti intézmény számára. A szövetkezetek viszont kerelték, alkalmat adtak arra, hogy a tanítóság a gazdasági, szociális és kulturális élet széles mezején népnevelő hivatását eszmei tartalommal telítve teljesíthesse.«

Cseppekből lesz a tenger... Harmath Jenő, pogrányi kartársunk, a Gazdasági Szemle legutóbbi számában érdekes cikket írt arról, hogyan vezette be iskolájába az iskolai betétgyűjtést, s hogyan szoklatta rá a gyermekeket a takarékosagra. A gyűjtést lilleres alapon kezdték, s az első év végén 800 korona, a második év végén 1900 korona, az elmúlt év novemberében pedig 5102 korona volt az így elért betét! — Gyönyörű igazolása ez a közmondásnak: cseppekből lesz a tenger. — s Harmath kartársunk szép példájához mi is csak azt tehetjük hozzá, amit a G. Szemle szerkesztője: **bravó!**

Az iskolareform Jugoszláviában. A Református Világzemle februári száma beszámolót közöl a jugoszláviai ref. egyházmege életéből, s az iskolai fejezetben a következőket olvassuk: »Az iskolák államosítása örökké fájó sebünk marad, s e tekintetben egyik vagyunk valamennyi itteni vallásfelekezettel. Tíz

évv elelőtt 35 egyházközségben 74 tanerős református felekezeti iskolánk volt. Ma két egyházközségben van felekezeti iskolánk, 3 tanerővel. Ezek Szlavóniában vannak, de csak tengődnek, mert a gyülekezetek nem képesek az állami tanítókéval egyenlő fizetést és nyugdíjat biztosítani. A tíz évvel ezelőtt végrehajtott államosítás alkalmával a református egyházközségektől az iskolaközségek közel 13,000,000 dinár értékű ingatlant vettek el...«

Egységes szellemű nevelést! A közelmúltban rámutattunk arra, mily fontos követelmény iskolánkban az egységes szellemű nevelés, s utaltunk arra, hogy a készülő iskolareformnak is ezt az egységes jelleget kell kidomborítania. Jellemző bírálatot írt a nevelés egyöntetűségének hiányáról Willand Artúr, a Katolikus Lelkipásztor januári számába a cserkészel kérdésével kapcsolatban. »Az iskolától nem várhatjuk teljesen a nevelést. Az elemi iskolában ép úgy, mint a középiskolákban a legnagyobb tarkaság uralkodik a nevelők között. A különböző világnézetek harcában a gyermek nem tudja megtalálni az igaz utat... Az egyik szlovenszkoí középiskolában a szociáldemokrata tanár órája után egy katolikus meggyőződésű tanár előadását kinevetlék. Miért? Mert az előző órán hallottak jobban kedveztek a kedélyeknek, mint a katolikus tanár »erkölcsi prédikációi«. — Cikkíró szükségesnek tartja, hogy adjon a cserkészet könyvet és ismeretterjesztő előadások által lehetőséget arra, hogy a fiúk kritikái érzéküket kiműveljék, hogy külsőséget tudjanak tenni a hamis és az igaz, a jó és a rossz között. Vagyis: a külső iskolareform mellett nem kevésbé sürgős az iskolaszellem belső reformja, melynek célja legyen: egységes pedagógiával egységes, szilárd világnézetet adni.

Kiadóhivatali üzenetek.....

B. J. Párkány, S. I. Medve, Ij. H. L. Hornie Sallby. A kért számokat elküldtük. — **V. V-né Nagykeszi, P. P. G. Horka, L. I. Matovce, V-né, B. V. Koláre, H. R. M-Sók, V. M. Jolész, G. S. Koland, H. J. Rožnava, G. B. Kistárkány, Sz-né, Sz. M. Hr. Kamenica, S. B. Tornala, G. B. Kis-sáró, Z. E. Bajta, T. E. Senec, L.**

M. Košice, V. I. Plastovce. Levél ment. — L. R. Kézsmárk, L. A. Svedlár. A kért zsebnaptárt elküldtük. — B. I. Dun-Streda. Levelében közölteket tudomásul vettük. — J. J. Bratislava, Sz. J. Levoča. Leveleket Kovács elnök úrhoz tettük át, ki a választ megadja. — H. Gy. Král-Chlumec, F. I. Mehý, F. B. Turiszakállás, J. I. Užhorod, N. L. Sv. Júr n/Hr, K. A. Bratislava, L. M. Berohovo, H. J. Gúta. Címüket a jelzett módon kijavítottuk. — Dr. Sz. F. Bratislava, B. E. Felsővamos, N. E. és K. F. Ladice, T. J. Zemné J. K. Szemet, N. E. Andód, Ifj. G Gy. Mátyos, B. I. és K. E. Malé-Kosihy, K. E. Garamkövesd, B. E. Rajta, Sz. Á. Szalka n/I, T. I. Kamené Darmaty, R. B., W. E. és K. M. Kamendin. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat küldjük. — M. J. Pered. A jelentett címre a lapot megindítottuk. — D. K. N. Zámky. Előfizetésére lapunkat megindítottuk. — Többeknek. Zsebnaptárt nem küldhetünk, mert elfogyott. — T. M. C. és D. M. V. Pered, L. I. Paušin. Előfizetőink közé felvettük, lapunkat megindítottuk. — H. B. Oroszka. Befizetőlapokat küldtünk. — H. Gy. Rokytník, B. A. Gúta, B. Gy. Ekeca, Sz. B. Lúčka. Levelükben közölteket tudomásul vettük és előjegyeztük.

Béke-ünnepre

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskönyve. Megrendelhető a szerző címén: **Dolnie Saliby—Alsószell, via Galánta**

A könyv ára 8 Ké, szállítási költség 1 Ké.

Fizethető postai befizető-lapon.

Pályázati hirdetésny. Az előpatonyi községi iskolaszék az egytanerős községi iskolájának tanítói állására pályázatot hirdet. Tanítási nyelv magyar. Javadalmazás a községtől: 1200 Ké fizetés, természetben kert, 2 szoba, konyha, mellékhelyiségből álló lakás, többi államségély. Róm. kath. vallású férfitanerők pályázhatnak. Pályázati határidő 1933. február 28. Okmányokkal és bizonyítványokkal felszerelt pályázatok a községi iskolaszéki elnök: Prednia Potoň pp. Velky Lég, Župa Bratislava küldendőek.

Pályázat A csúzi ref. iskolaszék pályázatot hirdet tanítói állásra. Jövedelem: 1. Tisztességes lakás nagy kerttel. 2. Kézpénz évi 1200 Ké. 3. 12 méter kemény tűzifa, beszállítva. 4. Stóla. 5. Államségély, mely kérvényezve lesz. Államségélyért az egyház nem kezeskedik. Kötelessége: I—VIII. osztály tanítása. Ének-, vallástanítás, esetleg lelkes helyettesítése akadályoztatása esetén. Kanonikus isteni tiszteletek végzése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak oklevéllel és állampolgársággal bíró férfi és nő tanítók. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő 1933. február 25-ig.

Ref. presbitérium.

Két malomkő között.

Jól sejtettük, hogy ez az esztendő a tanítóság szempontjából mozgalmasnak ígérkezik. Az iskolaügy problémái évek óta egymásra torlódtak, s a Dérer-féle törvénytervezet elindította a megoldatlan kérdések fölötti vita lavináját. Nap-nap után újabb és újabb oldaláról látjuk a készülő reformot, mert a kritika mindenfelől ráirányította a jogi és erkölcsi érvek fényezőreit.

A széleskörű vita hevében módunkban van érdekes és értékes tanulságokat szerezni. Az általános szempontok mellett, melyeket a reform-terv megjelenésének gyors reakciója először felszínre vetett, hova-tovább szóhoz jutnak a részletkérdések is, amelyek, — lassan kitűnik ez is — jelentőségüket tekintve, semmivel sem kisebbíthetők. A javaslat-hoz írt első hozzászólásunkban nem kerülte el figyelmünket azon fontos körülmény, hogy a napvilágra került iskolai reform-terv indító okai között a legfőbb helyet a közoktatásügy szervezetének személyi vonatkozású együttthatói foglalták el. A reform pedagógiai és adminisztratív-politikai célja nem lett volna oly égetően sürgős, ha a nem-állami tanítóság fizetésének fedezeti-kérdése nem kényszerítene az illetékeseket halaszthatatlan cselekvésre. A pedagógia szükségletei a pénzügyi jólét és a gazdasági fejlődés korszakában is kielégítetlenül maradtak: nem valószínű tehát, hogy épen most, amikor az adófizető társadalom az anyagi tönk szélén áll, hirtelen-igyekezettel a pedagógiai hiányok pótlására készítsenek újító törvényjavaslatot. Bármily szükséges (és máris elkészelt) dolog az iskolaügy külső és belső egységesítése, valamint az iskolaigazgatás autonómiája: a nyomor és a szegénység idején van ennél sürgősebb elintézni való! Jelen esetben a nemállami tanítók fizetésének biztosítása.

Hogy ez tényleg így van, minden kétséget kizáró módon bizonyítja Dérer miniszter nagy feltűnést keltett nyilatkozata, melyet az általa kidolgozott reform ellenzőinek szánt. E nyilatkozat lényege az, hogy ha a nyilvánosságra hozott tervezetből törvény nem lehet, akkor a nem állami tanítók államszegélyét le kell szállítani...

A miniszter ezen kijelentését döntő ütőkártyának vélte az egyre jobban elhatalmasodó viták harcában. Két alternatívát állított föl: vagy-vagy! De nem számolt azzal, hogy a vagylagosság helyzetét azoknak ajánlotta föl, akiket köz-

vellenül nem érint a választott lehetőségek egyike sem. Hiszen a miniszter mégcsak nem is úgy fogalmazta meg a föltételét, hogy »az iskolafenntartók« államsegélye forog veszélyben, hanem egyenesen a tanítók államsegélyének a csökkentését helyezte kilátásba. Tehát azokét, akik a miniszter javaslatával szembe sem helyezkedtek, sőt a reformot elvileg kívánatosnak tartják. A reform íglenői és ellenlábasai eszerint egy harmadik, szinte vitán kívül álló tényező: a nemállami tanítóság kárára és veszélyére tesznek állásfoglalást. Küzdelem folyik két ellenfél között, de a vesztes csak a harmadik lehet, aki nem is vett részt a küzdelemben, bár annak kimenetelében végzetesen érdekelve van. Két malomkő között őrlik a nemállami tanítóság és morzsolódik minden reménye, mert az állam és egyház kiújult harcában az eddig kiküzdött anyagi és erkölcsi pozíciót is veszedelem fenyegeti.

Igazságos dolog ez?... A társadalom szociális érzéke ma már annyira kifejlődött, hogy az önlibájukon kívül munka és kenyer nélkül maradt munkásokat rendszeres segélyezésben részesíti, s ugyanakkor megengedhetőnek tartaná azt, hogy azoktól, akik erejükön fölüli munkát végeznek, kenyerük javarészét letörje?! Hát mi a bűne annak a felekezeti és községi tanítónak? Az, hogy állama és egyháza iránt híven és becsületesen teljesíti kötelességét?... Mióta nemállami tanító él ezen a világon: örökös aggodalom az osztályrésze, mert rettegve kell gondolnia a holnap állandó bizonytalanságára! Miért?... Munkájáért nem érdemli meg a tisztességes munkabért, lelkiismeretességéért a pihenés lelki nyugalmát?... Ha nem dolgozik eleget: jelöljék ki pontosan és szabatosan munkakörét; ha nem eléggé hűséges: állítsanak eléje tisztább példányképet; ha nem eléggé megbízható: terheljék meg még nagyobb felelősséggel... De igazságtalanul ne bánjanak vele! Mert ő is érző ember, ha nem is vonul ki az uccára, s ha nem is rázza az ökleit. Mert ő is kultúrlény, aki ezt a minősítést emberfölötti kulturmunkával nyerte el.

Ezelőtt bosszankodtunk, ha a nem állami iskolafenntartó úgy hirdette a tanítói állást, hogy »az államsegélyt nem garantálja« — s íme, már az állam is ilyen ígérekkel kecsegtet. A tanító munkájára azonban mindkét munkaadó számat tart. Szegény felekezeti tanító! Két ígát akasztanak a nyakadba, két ostorral kergetnek, de megélhetésedet senki sem garantálja. Két malomkő közé kerültél, s amíg tart idealizmusod, addig bírod sorsodat.

A malomkövek őrölnek. Meddig bírjuk még?...

(bb)

Két neme van a bőkezűségnek: a jótétemény nyújtásában áll az egyik, viszonzásában a másik.

Cicero.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

A vallásos nevelési erők történelmi megnyilatkozásai

Irta: Kossányi József.

Messzire kell visszamennünk.

Hat évezred távolából egy megdöbbentően érdekes nép jellegzetes profilja emelkedik ki. Egy népe, melynek hatalma nem vertikális irányú, hanem horizontális és mégis ez a nép ura volt és maradt az időnek s a 19. századtól napjainkig az angol és amerikai világbirodalmak egyedüli félelmetes, imperialista versenytársa, a világgazdasági erők vonalán.

És ez a nép, ahogy ő magát nevezni szereti: az örök izrael.

Önkéntelenül felvetődik a kérdés: mikép lehetséges, hogy egy diaszpórikus életet élő nép, szélszórva Jehova rettenetes büntetéséből, századok szomorú elnyomása, szenvedése, megcsúfolása ellenére is él, fejlődik és kezébe tartja — hogy úgy mondjam — a világ kincses szekerének gyeplőit.

Miben kell keresnünk ennek a furcsa, társtalan népnek törtetellen erejét, egyre feltörekvő lendületét?!

Furcsán hangzik lán, de kimondom: a zsidó nevelésben, a zsidó nevelési eszményben, röviden a zsidó pedagógiában.

Nem gondolom én ezt a nevelést metodikai rendszerré kövesedett értelemben, hanem célt, világnézetet, életírányt jelölő formában.

Nincsenek itt konkrét metodikai regulák, dogmatikus rendszer-komplexumok, de van intuitív, e furcsa nép lelki valóját csodálatos megérzéssel kitapintó nevelés, mely alkalmazkodik, precíz pontossággal hozzásímul a faj lelki strukturájához s ez a nevelés a jesivákban elérte telópontját.

A nagyszakállú rabbik, Áron fanatikus, kutatószemű nemzet-sége, a történelem első pitymallásakor, derengő szürkéségben meglátják Jehovát, az *Egyedülvalót*, a zsidóság legnagyobb barátját és meglátják minden más nép előtt a faji összetartozás eszméjét, Jehova — Jeruzsálem... Két oszlop, két márványpillér, egyik az égben, másik a földön. Olyan oszlopok, melyekre rá lehetett építeni az egész zsidó jövődőt. Hat évezred előtt vallásos és nemzeti pedagógia, melyet egy nép őrzött olyan féltéssel, mintha maga a frigyszekrény lenne. Lehet, hogy a frigyszekrény kincsei tényleg ezek is voltak...

Es űlve a babyloni vizek mellett kesergő szívvel, hordva a középkor megbélyegző sárga ruháját és ismét űlve, de már az új- és legújabb kor aranyrakásain, még a legközömbösebb zsidó szívében is ott él rejtve és titkon az örök izrael gondolata és nosztalgias vággyal sir lelkük a Jordán felé...

Történjék csak a világ bármely táján méltánytalanság a leg-

kisebbel is közülük, megszagatván köntösüket, olyan tumullust, jajveszékelést rendeznek a világ »fényes és gömbölyű« tájain, hogy a föld egyéb fáradt nációinak fiai csodálkozva nyitogatják álmos szemüket.

És ha a Makkabeusok kalapácsütései hallgattak is néha az Idő falán, most újult erővel jelentkeznek és a jeruzsálemi ősi jesiván ismét szabad földön, csendesen tanítgatnak a nagyszakállú rabbik...

Fáradt századok zuhannak el a végtelen idők térségein...

Lenn, az aagei tenger partján, egy másik, az előzőtől — lelki strukturáját tekintve — teljesen elűtő nép indul az idők elé: a Hellén. Ez a nép nem szül zsoldárokat, csak szelid mesemondókat, derült művészeket. Nincs gondoskodó, de sokszor zordon, bosszúálló Jehovája; nem cipeli szent elhivatással az örök frigiditását. Istenei vannak, kik gyakori lakomázások után, le-leszállván Olympusról, özlábú lányokat kergetnek azúrtelegerek partjain.

De van benne nagy életérzés, pantheisztikus földszerelem és nagyra nőtt szépségszeretet. Köldökzsinórja bele van növe az ősi humuszba, honnan elszakítani nem tudja.

Az ég, a tenger, a dombok, vizek és erdők belemuzsikálják lelkükbe az örök ritmost, a nagy harmóniát; nevelési eszményük a szépség és jószág kivirágztatása. (Az az érzésem, hogy Romain Rolland és Stefán Zweig jutottak el idáig — vagy tértek vissza ide — Isten nélkül.)

S a zenében — táncban, irodalmi művekben, matematikában — Sokrates, Aristoteles és Platon antik filozófiájában gyönyörködő görög lélek fölé, mint káprázatos, bizarr kupola borul a vallásos képzelet pazar mitológiája. A szántókon, erdőkben, vizekben, s a ködös Olympusokon vig istenek mulatoznak, kikkel a derült, verőfényes görög lélek csendesen komázik.

Igy volt ez a virágzás korában. A felvilágosodás szofistái, cinikusai azonban megölték az olympusi isteneket. Hiába hívták segítségül az egyiptomi isteneket, hiába állt Athén főterén az ignoto Dco szobra, az erkölcsi zuhánást megállítani nem lehetett és a görög nép a sok isten között istentelenné vált. Végzetesen következetes valami, hogy ez a nép a történelem nagy rostáján kihullott, »kedvét be nem töltvén az Időnek«. Hiányzott lelkéből az a félelmesen nagyszerű sorshordozás, erős fajösszetartozási érzés s az egy Isten, az Örökkévaló tiszta tudata, mely összefoghatta volna a széthulló erőket.

Röviden: nem volt Jehova, nem volt tiszta Jeruzsálem, mert hisz' Athénben az emberek fiaival együtt dorbézoltak az istenek. Lelkük bélyegét azonban ott hagyták az idők mozaikjában, mely századok múlásán újra kivirágzik, hogy egyrészt létrehozza a renaissance örökéletű művészi alkotásait, másrészt, hogy inficiálja a tiszta keresztény szellemet.

A názáreti Ács tanítványai a friss-lendületű barbár erőket beoltva a kereszténység eszméivel, századokon át tartó harc után megdöntötték a hellén szellem örököseinek, a rómaiaknak világbirodalmát.

476. Belépünk a középkorba, a keresztény világnézet egyre erősödő sodrába. Európa népeinek nevelési eszménye Krisztus-Istenfiú, az örök Egyedülvaló. (És itt, századok mulásán, ismét találkozunk Jehovával.) Az Egyház, a pápaság tekintélye mindenekelőtt való; szavára figyel egész Európa. Roma locuta, causa finita. Egész Európát, mint egy roppant vasváz tartja össze az egyre erősödő katolicizmus és építeni kezdi a római és görög kultúra elemeivel kevert, de mégis sajátosan új és grandiózus keresztény kultúrát.

A kor keresztény lelkisége merőben különbözik, mind a zsidó, mind a görög-római lelkiségtől. Az utóbbiakkal a párhuzam szinte lehetetlen, de Ábrahám, Jákob és a pátriarkák bosszúálló Jehovájától is nagyon hosszú az út, a tűrő, megbocsátó és magát feláldozó Krisztusig.

S ez a transcendentális keresztény lelkület egészen a renaissance-ig törést nem mutatva, fokozatosan tisztább és magasabb régiókba lendül, hogy kivirágozza a középkori lélek legszebbikét.

Vagy ahogy a költő mondja:

*Asszizibe egy éjjelen,
csodát dobott a végtelen
piros szívet, szép muzsikását
láncolt ja, virág, embertársak
s palakzott az öröm vize...*

Mécs L. (Menjünk Asszizibe...)

Az egyéniség teljes tagadásának idején, ebben a misztikus, isteni erőktől delezett korban felzúg egy csodálatos ének az assisi mezőkről, hogy szétszakítsa a kor fekete, komor drapériáját.

Megérkezik Assisi szt. Ferenc, aki felfedezi a földi szépségeket és megpihenteli az állandó égre nézésben elfáradt szemeket, a vizek, hegyek Istent dicsérő szépségein. Ő egy tökéletes, tiszta harmonikus lélek, a kereszténység nevelő erejének beteljesedése és diadala és leghatalmasabb emléke egy hanyatló kor alkonyán.

A középkori egyház heroikusan imponáló tette: 1. összefogta, közös fókuszba gyűjtötte a divergáló barbár erőket, 2. egységes világnézetet adott és 3. lerakta sziklafundamentumát a keresztény kultúra hatalmas templomának.

A renaissance nótás, pogány Bacchus-szekerének nyoma volt az első, mely új, forrongó vágással keresztelte a középkori Egyház széles, nyugodt tempóban futó útját. Ez azonban csak gyenge fodrozás volt a még nyugodt tengeren, a nagy tömegek erről még nem vettek tudomást.

Kiobbannak azonban a reformációs harcok. Elkövetkezett a nagy lélekrázások ideje és széles árban zúdulni kezd az új szellem áradása a hanyatló katolicizmus sáncaira.

Az Egyház egész Európát átfogó vaspántjai szétpattannak és a porladó nyugatrómai császárság mintájára berendezett államokban felcsillan derengő fényében a zsenge nacionalizmus. Az iskolákban megkezdődik a vallásos oktatáson kívül a világi

tárgyak bővebb tanítása, főleg a nemzeti nyelv ápolása, a nemzeti összetartozás hangoztatása. (És itt, századok multán, Jehova után, találkozunk Jeruzsálemmel!)

A reformáció elvitathatatlan érdeme: a nemzeti nyelvek felszabadítása, az iskolák fontosságának és tömegformáló erejének a felismerése.

Amint láttuk, eddig a nevelés a vallás síkján mozgott.

A 18. és 19. század nagy eszmei harcai után azonban megjelenik az imperialista-nemzeti államok pedagógiai rendszere, hogy megkezdje lassú haldoklását a krisztusi pedagógia.

Az emberiség letér a kereszténység levegős dombjairól és a racionalista tudósok kenyerén felnőve és azok szellemi lámpásai mellett menetelve, egész generációk kerülnek a 19. század alkonyán a liberalista kapitalizmus materialista zsákutcájába.

Amint láttuk, a történelem folyamán a nevelés centruma a vallás volt, mely egységes *világnézetet* adott egy fajnak, vagy egy egész kontinens fajtáinak. Röviden: a nevelés főcéljának a világnézet kialakítását tekintette.

A 18. és 19. század eszmei harcaiban irányt vesztett lelkek a nemzeti imperialista kultúrák sátrai alá húzódnak és onnét lesik meredt nyakkal egy új világ hajnal-derengését.

Krisztust a legtöbb állam iskoláiból száműzi, de hiába van Jeruzsálem, ha nincs Jehova!

Ledől a legfőbb tartóoszlop és a lelki dekadencia és gépcivilizáció zürös századában az emberek a filozófiai idealizmuson, természettudományi pozitívizmuson keresztül eljutnak a liberalista kapitalizmushoz és édes gyermekéhez, a marxi szocializmushoz, sőt a világnézeti nihilizmushoz is, hogy végre megundorodva önmaguktól és a spiritiszta-okultista szeánszok bódulatába szédüljenek.

Mert csak németnek, csak tunguznak, csak magyarnak, csak angolnak, csak internacionalistának lenni még *nem világnézet!* Lelki megnyugvást az senkinek sem adhat, ha mellére ütve, elereszti a nemzeti vagy nemzetközi röppentyűket és kalapjához tűzi a nemzeti színű pántlikákat vagy az ötágú szovjet-csillagot.

Krisztust kell visszaállítani a nevelés tengelyébe, mert az emberi lámpások gyöngéknék bizonyultak az Örök utak megtalálására. Mert hiába állnak szobrai az újpogány városok főterén az ember-istennek, ha a szívekből hiányzik jóságból és szeretetből mintázott szobra az Isten-Embernek!

»Világáramlatok tesznek bizonyosságot mélyen gyökerező emberi vágyakról és lelki szükségletekről, melyek kielégítésre várnak.«

A vallásos és faji talaj legtitkosabb, legszűzibb rétegeibe kell leereszteni a lélek szomszagos gyökereit, ha meg akar állni az emberiség a romlás útján és konzerválni akarja kétezeréves keresztény kultúráját.

Egy nép nagyságán, tragédiáján, felemelkedésén és roppant előretörésén keresztül kiáltó mementóként áll elénk:

Jehova — Jeruzsálem!

Nemi felvilágosítás az iskolában?

Az utóbbi időkben minduntalan felvetődik az a kérdés, hogy szükséges-e, vagy nem, hogyan és mikor kell az ifjúságot nemileg felvilágosítani és mire hárul ez a feladat?

Vizsgáljuk lehetőleg tárgyilagosan e kérdéseket s igyekezzünk rájuk röviden megfelelni azon tudományok mai álláspontjai szemszögéből, melyek körébe a probléma belenyúlik. Ezek: a biológia, szexuálpatalógia, etika, szociológia, pedagógia.

A nemi ösztön fajunk fennmaradásának legközvetlenebb oka és millió, meg millió nemzedéken keresztül szállt ránk örökségül folyton erősödve. Mivel szükségszerűleg ki volt fejlődve valamennyi ősrünkél, nem hiányozhatik senkinél sem, hacsak valami fiziológiai rendellenességről nincsen szó. Ezen ösztön intenzitásában vetekedik az életösztönnel, sőt talán még kevésbé nyomható el. Mechanikai hasonlattal élve, a nemi ösztön ugyanolyan összenyomhatatlan, mint a víz. A nyomás benne minden irányban egyenletesen terjed és elemi erővel talál, vagy csinál magának utat nem várt helyeken. Tehát a nemi ösztönnel a nevelésnek feltétlen számolnia kell! Persze, nem olyan értelemben, hogy mint más képességeinket, ezt is fejlesszük, mert hiszen az emberiség azon küzdelmes korában, mikor még úgy az erősebb ragadozókkal, mint a láthatatlan bacillusokkal, valamint a természet erőivel szemben a rövidebbet húzta, a veszteségek pótlására annyira erősödött, amennyire a mai túlszűfolt világban nincs is szükség. De ellene fellépni em lehet, mert megsemmisíteni fiziológiai beavatkozás nélkül lehetetlen, elnyomása pedig helytelen irányokba tereli. A nevelésnek tehát főképp negatív feladata lehet, nevezetesen, hogy a nemi fejlődést ne siettesse, mert erre se az egyénnek, se a társadalomnak szüksége nincs és ne terelje természetellenes irányba torrora, titkolódzásokkal, ellenmondásokkal, misztikummal. Pozitív feladat volna a nemi higiénia és a mértékletességre való nevelés.

Nevelő felvilágosításra mindenesetre van szükség, mert hiszen a nevelés fogalma azt zárja magába, hogy a gyermeket tervszerűen, kevés veszélyeztetéssel, rövid úton emeljük arra a fokra, melyre az emberi társadalom évezredek fejlődés, rengeteg tévedés, szenvedés és véráldozat árán jutott el. A nemi felvilágosítással sok veszélytől lehet megóvni a társadalmat, ne várjuk tehát meg míg saját kárán tanulja meg az ifjúság, hogyan kellett volna élnie. Azonfelül gondoljuk meg, hogy jobb a jószándékú igazi felvilágosítás, mint az ügyisrájövés, de milyen módon!

A másik kérdés, hogy mikor kell a nemi felvilágosítást elvégezni. Iskolaköteles korban, vagy azelőtt, vagy azután?

Semmiestre sem egy bizonyos meghatározott korban reveláció-szerűleg mindent egyszerre, hanem folytonosan, a gyer-

mek testi-lelki fejlődésével párhuzamosan, hogy ne szerezzen téves fogalmakat s fantáziája ne legyen foglalkoztatva ez irányban. Megállapították, hogy a szekszuális ébredés gyökerei benyúlnak az óvodába. Innentől kell tehát nevelői figyelemmel és tapintattal kísérni a gyermek nemi fejlődését és fogalmait kialakulásában segíteni.

Hogy ki végezze el a nemi felvilágosítás munkáját? Erre a válasz nem olyan egyszerű. Sokan vannak, kik mindent az iskolára hárítanak és onnan várnak is mindent. Ezek talán azt hiszik, hogy az iskolába lépő gyermek lelke tabula rasa és az iskolán kívül ezután sincs kitéve más hatásnak. Mert ha így volna, akkor lényileg skrupulus nélkül vállalhatná az iskola 100%-osan a nemi felvilágosítás feladatát is. De mint tudjuk, a nevelés tényezői még a család és a környezet (utca) is. Az iskola részben folytatója, részben kiegészítője, részben pedig helyettesítése a családi nevelésnek és ellensúlyozója a környezet azon esetleges hatásainak, melyek a nevelésre károsak. A családi nevelés előnye az, hogy egyénibb, intimebb, természetesebb és szinte korlátlan fegyelmezési lehetőség felett rendelkezik; az iskolai nevelés pedig rendszeresebb, módszeresebb, céltudatosabb, tömegnevelése által pedig az individuális szélsőségeket és rendellenességeket jótékonyan nivellálja. Az előbbi előnyök jól beválnak a reáliák tanításánál, a tömegtanítás pedig az erkölcsi elvekre való nevelésnél. Nemi felvilágosítást azonban manapság még tömegben nem lehet végezni. Nem, mert a környezet, különösen nálunk, annyira telítve van nemi vonatkozású viccekkel, trágár szólásmódokkal, frivol nézetekkel, hogy a leggondosabban óvott gyermek sem mentes attól. A tömegben pedig mindig akadnak olyanok, akik visszaélnék azzal, hogy a figyelem és a felelősség nem rajtuk egymagukon nyugszik. Ezek nevetnek, vagy pláne viccelnek s fuccs a feltétlen komolyságnak, mely minden kényes kérdés sikeres tárgyalásának főfelétele. És ezirányban minden szó, minden gesztus, mozdulat, mimika hálás talajra talál az említett körülmény következtében. Ily viszonyok között e témakör minden nyilvános tárgyalása teljes botrányba fúlna. Azonkívül kitűnő alkalmat adna a néhány romlott gyermeknek, hogy nagy tömegeket magukkal rántsón. A tanítók pedig bármennyire igyekeznének is a helyzet urai maradni, olyan ferde megvilágításba kerülnének, mely a közbizalom megóvása érdekében sem kívánatos.

Kérlek azokhoz a kartársakhoz, akik a »Főpróba« című színdarabot megtartották, de az érte járó 10 Ké-t mindezeideig meg nem küldték! Minden 10 Ké-ből 3 Ké-t a megalakítandó »Tanítói Könyvkiadó Szövetkezet« alap javára adományozok. Tehát: az én címemre 7 Ké-t (csekklapot mindenkinek mellékeltem!) s a központi Elnökség címére 3 Ké-t küldjön be az a 264 kartárs, aki még eddig nem rótta le ezt az adósságát. (A központi Elnökség is küld mindenkinek csakklapot.) Kétszer ad, ki gyorsan ad! Kartársi szeretettel: Czabán Samu.

Mivel tehát a nemi felvilágosításnak nyilvános népoktatási intézetekben való elvégzése több kárt okozna a tanulóknak és tanítóknak, mint hasznot a társadalomnak a jelen időben ezt a tanítóság nem vállalhatja.

Nem jelenti ez azt, hogy az iskola megmarad a gólyamesénél, hiszen a megismert igazsággal és a tudományos kutatások eredményeivel ellenkező tanítás törvényellenes cselekmény lenne, aztán meg nem válna a tanító nevelői tekintélyének sem előnyére, hogy a tanulók naivabbnak tartásák önmaguknál, vagy pláne hazugnak. A hazugság előbb-utóbb megbosszúlja magát. A modern pedagógia számol az összes adottságokkal és a környezet — az élet — hatását nem ignorálja, nem is hazudtolja meg, hanem a nevelési eszmény szolgálatába állítani igyekszik. Az iskola nem vezetheti félre a tanulót, minden felmerülő kérdésre helyes fogalmakat nyújt, a nemi felvilágosítás részleteit azonban az említett okok miatt a szülőkre bízta.

A bökkendő azonban abban van, hogy a szülők többsége ezt nem tudja kellően elvégezni. Hogy milyen fonák módon jár el e téren még az ú. n. intelligensebb szülő is, arra csak egy jelentéktelen, de nem rég történt esetet mondok el:

Egy barátom a diáklüldőben meglátta, hogy 4 éves kislánya homokot szór a testrészeire. Erre éktelenül felháborodott össze-visszaverte a fiút ezeket sziszegve:

— Mit csináltál? Hát szabad ezt? Te disznó!

Alkalmadtán megmagyarázlam az apának, hogy ezt nem jól teszi. Ezzel a fiának nem használt, mert képzeletét megindította abban a helytelen irányban, hogy ez a testrésze nem olyan, mint a többi, mert hiszen mikor máshova szórt homokot, az apja még biztatta is. Annál többet fog tehát vele foglalkozni, de már csak titokban, hogy verést ne kapjon. E téren már bizalma apjához megszűnt és nem fogja vele közölni még azt sem, ha valami baja van.

A szülőket kell tehát felvilágosítani a gyermekek nemi felvilágosításának szükségességéről és a szülőket kell megtanítani arra, hogy ezt hogyan tegyék meg.

Ez társadalmi feladat, melynek elvégzéséhez a tanítóság felkéri munkatársakul az orvosokat, írókat és mindazokat, kik a társadalom élőbbrevitelében közreműködni hivatottak.

Zsolnai Béla.

MEGJELENT: „HOZANNA!”

•Kath. Egyházi Énekek és Imák• c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népműkönyvével bővítve, amely az imairódom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Ot kgrtől (kis: 25 db. nagy: 20 drb.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay, Köbölkút.

Az ének tanítása

Irtta: Fischer János.

2. év.

- 1—2. hó: az 1. év anyagának ismétlése.
 3. hó: 2 magánhangzó váltása hosszú hangon (a skála vagy a dúr-hármashangzat hangjain), így: aá, ao, au, ae, al, aé, aó, aü.
 4. hó: oa, oá, ou, oe, oi, oé, oö, oü.
 5. hó: ea, éa, eo, eu, ei, eé, eö, éő, eu, éü.
 6. hó: ia, io, iu, ie, iö, iü.
 7. hó: ua, uo, ue, ui, uö, uü, öe, üi, üe.
 8. hó: Oly egytagú szavak kiejtése, amelyekben mássalhangzótorlódás van, így: tart, vart, kert, mert, költ, zöld, sírt, kint, lomb, gond, dült, szláv, drót, krém.
 9. hó: Kéttagú szavak helyes szóhangsúllyal való deklamálása: sáros, város, Feri bácsi.
 10. hó: Kéttagú szavak mássalhangzótorlódással (az ének-nél minden szótag magánhangzóval végződik!): ke-ttő, sze-llő ke-dves, á-lmos, Pi-sta, I-stván, ke-zdet, ko-cka.

3. év.

- 1—3 hó: 2 magánhangzó váltása mint a 2. évben.
 4. hó: A magánhangzók világítása és sötétítése hosszú hangon (zeneileg legnyiltabb az **i**, legzártabb az **u**, középen az **a** van; az **a** ne legyen sem torokhang, sem ú. n. laposhang, képzésénél fontos a hanghullámnak a felső metszőfogsor fölött levő kemény szájjpadlásához való ütődése.)

Világosítás: aei, áéi

Sötétítés: aou, áóü

A gyakorlatot a skála hangjain végezzük fölfelé és vissza.

5. hó: Egy- és kéttagú szavak deklamálása mint a 2. évben (mássalhangzók torlódása nélkül és torlódással).

6. hó: (Hangzóárnyalások.
 Rövid mondatok egy hangmagasságon való kiejtése:

Kedves | sőgor!, vagy:

Edes | anyám!, vagy:

7. hó: Hangzóárnyalások.

Rövid mondatok, pl.

Elment, | nem jön | vissza; vagy:

Kérdem, | anyám | hol van?

8. hó: Hangzóárnyalások.

Rövid mondatok, pl.:

Kertecskében | jártam, vagy:

Deszka volt a | kerítés.

9. hó: Hangárnyalások.

Mondatok kiejtése, pl.:

Subában, | ködmönben | jártam én | régebben; vagy:

Kedves kis | galambom, | szívemet | átadom.

10 hó: Hangárnyalások.

Mondatkiejtés:

Beültettem | kis kertemet; vagy:

Elmentem a | szőlős kertbe.

4. év.

1—3. hó: A 3. év anyagának átvétele.

4. hó: Hangzóváltozás egy hangmagasságon.

5. hó: A hangsor két szomszédos lépcsőjének kapcsolása egy magánhangzón, a hangsoron fölfelé és vissza (legato).

6. hó: Ugyanaz négy hang összevonásával.

7. hó: Magánhangzók összevonása a hármashangzat fokain.

8—10. hó: Mondatkiejtés kellő hangsúlyozással, mint a 3. évben (ügyelni a szóvégi mássalhangzók világos kiejtésére és keményítésére, a **v** inkább **f**-nek hangozzék, **d**—**t**, **gy**—**ty**, **z**—**sz**, **zs**—**s**, **h**—**ch**, pl.: zölt, hety, nész, réf; a szókezdeti **r** élesen ejtendő ki: rrajta, rrémes.

5. év.

1—2. hó: A 4. év anyagának átvétele.

3. hó: A hangsor hangjai egy mássalhangzón, fölfelé és vissza.

4. hó: A hangsor hangjai magánhangzósorozattal.

5. hó: 4 különböző magasságú hang kapcsolása egy magánhangzóval.

Dalszövegrészek kiejtése.

6. hó: 8 hang kapcsolása.

Többtagú szavak kiejtése.

7. hó: Mondatok egy hangmagasságon.

A bontott hármashangzat hangjainak kapcsolása, különböző alaphangból kiindulva.

8. hó: A hangszervek ismertetése.

9. hó: Crescendo, decrescendo.

10. hó: Mondatok, népdal részletek kiejtése.

(Folyt. köv.)

Eladó egy nyolc változatú, kitűnő karban levő, erőshangú A1. Hugó Lhota Wien gyártmányú harmónium, amely kisebb templomi használatra is alkalmas. Csicsó, komáromi járás, Décsy Ignácné özv. póstamester.

Eladó ház Érsekújváron, mely áll 2 szoba, konyha, speiz és melléképületből, 350 négyszögöles kerttel. Tanítók előnyben részesülnek. Érdeklődni lehet a tulajdonosnál: Koválik György igazgató tanító, Trnava, Polná ul. 41.

NYELV, IRODALOM

Képek a magyar köznyelvben.

Közli: Böhner J. ny. főgimn. igazgató
Párkány, Simor-u. 701.

Folytatás.

II. közlemény.

Nagy baj, ha *valakit cserben hagynak*, azaz bajban, veszendőben hagynak, elhagynak, az se valami jó dolog, ha *valaki benne van a csúvában, belejut a csúvába*, bajba, romlásba. Mindkét kép az iparélet, még pedig a cserzővarga és a tímár mestersége köréből van véve. A cserzővarga cserlével, a tímár tímóslével dolgozik, ahonnan nevüket is kapták. Megegett néha, hogy bennfelejtettek, hagytak a cse- vagy tímósgödörben, amelyben a nyers bőröket érlelik, egy-egy bőrt, mely azlán a túlcserzés miatt elromlott, ami bizony baj és kára volt a cserzővargának és a tímárnak.

Ha valami szándékunk, tervünk, dolgunk nem sikerült, azt szoktuk mondani, hogy »*dugába dől*«. Ez a kép a bodnárkádár ipar köréből van véve. A Dunán túl a hordó dongáját *dugának* hívják. Ha a hordó dongái, azaz dugái nagyon gyöngék, megesik néha, hogy a hordó szétesik, azaz *dugába dől* (v. ö. romba dől). A hordó gyöngé, vékony dongáiról vett képpel mondjuk *vékonydongájú*-nak a sovány, vékonypénzű embert.

Ha valaki egy, különben jelentéktelen dologról hosszútalére eresztett bevezetéssel nagyfontoskodva beszél, arra azt szoktuk mondani, hogy: *nagy feneket kerít a dolognak*. A szólás-mondás képe szintén a bodnár ipar köréből van véve és vonatkozik arra, mikor a bodnár egy kisebb hordónak nagyobb feneket kerít, szab ki, mint kellene.

Arra, aki a világnak sokat akar mutatni, fitogtatni, pedig nincs mit, azt szoktuk mondani: »*Fenn az ernyő, nincs kas*«. Ez a kép az ernyős vásári szekérről van véve, amelyre csak akkor szoktak ernyőt fölvenni, ha a szekérderék, a kas, tele van esőtől, naptól, portól óvandó ártával.

Ha valaki vagy valami *tönkre megy* — *jul*, épen olyan nagy baj, mint mikor a hajó a víz alatt lappangó tőkére, azaz tönkre megy — fut és elpusztul. A kép a hajózás köréből van véve.

Fontot, latot a mai nemzedék már nem ismer, de azért ma is gyakran halljuk az ilyen szólásokat-mondásokat: »*Jól fontold meg a dolgot*«, »*Vedd fontolóra a dolgot*«, azaz jól gondold meg. »*Nem sokat nyom a latban*«, azaz nem sokat érő, jelentéktelen ember, vagy dolog.

A takarékos ember meg a fősvény *élére rakja, veri a pénzt*. A régi világban, mikor még nem voltak bankok meg bankók, a parasztok — akár csak ma is — élére, oszlopra rakták a ládafiában az ércpénzt. A pásztorembernél a szúr újja szol-

gált a lárda fia helyett; innen mondja a nép még ma is a pénzes, jómódú emberről: »*Van ennek a szűre ujjában!*«

A számadás és számbavétel ősrégi módja — különösen az írástudatlan embereknél — a rovás, a rovásfa volt. Ez a rovásfa egy kétfelé hasított pálcika volt, amelyen a pálcika mindkét felére eszközölt haránt bevágásokkal, rovásokkal vették számba és számoltak el a pásztorok a rájuk bízott nyájról. A korcsmárosok is sűrűn éltek a rovásírással. A rovásfa két pálcikájának bevágásai, rovásai egybevágók voltak, így tehát a számadás helyességét is ellenőrizték, amennyiben a rovásfa egyik fele a számbavevőnél, a másik pedig a számadónál volt. Igen sok szólás-mondás őrizte meg a köznyelvben a régi rovás-számadás képét, ilyenek: »*Nem iszom én senki rovására*«, azaz hitelbe, mondja a népdal. »*Sok van már a rovásán*«, azaz már sok az adóssága, sok a bűne, erkölcsi törleszteni valója. »*Rovásra hazudik*«, azaz nyakra-főre, felelősség nélkül. »*Adósságát leróbjja*«, vagyis a rovást elsimítja, megfizet.

A pásztoremberek a beteg vagy elhullott állatokat külön rováson, a dögrováson számolták el; innen mondjuk ma is a szemlátomást pusztuló beteg emberről, hogy már *dögrováson van*.

A számolásnak abból a módjából, hogy kukoricaszemekkel rakták, *vetették* ki, vagy ujjakon vetették föl a keresett összeget, magyarázhatók ezek a szólások-mondások: *számvetés*, azaz számolás, *számol vetni*, számolni valamivel, »*Igy vetek hozzá, hogy...*« azaz így számítom, hogy...; *hozzávetőleg*, azaz megközelítőleg, körülbelül.

A pénzre játszóknak tétjüket az asztalra kiteszik, kivetik, hogy ezzel a játékhoz való jogukat megszerezzék. Ennek a képét őrizték meg a következő szólások-mondások: »*kitesz magáért*«, azaz megembereli magát — megadja a módját, nem fősvénykedik; »*kitesz valakivel*«, azaz kikezd, kibabráál, összeakaszodik valakivel.

Érdekes a *házsártos* szónak az eredete. Ez a szó az arab *azzar*-szóból származik, mely annyit jelent, mint kocka, játék. A régi magyar nyelvben is találkozunk egy *házsárt*-főnévvel; azzal a jelentéssel: kocka, játék: a francia *hazard*-szó is innen származik, mely nemzetközi polgárjogot nyert, azzal az értelmi változással, hogy az ártalmatlan társasjátékokkal szemben a hazard-játék azt a veszedelmes szerencsejátékot jelenti, amelynél rövid idő alatt nagy összegeket lehet nyerni és veszteni. A pénzre menő játékok gyakran civakodással járnak; innen nevezzük általában a civakodó, veszekedő embereket *házsártosoknak*.

Bármely rangba emelkedjék az aljas ember, mindig gyalázzal jár vele szövethet, de a férfi, ki becsületérzésben nevelkedett, egyenlő vonalban áll bárkivel e világon: nincs oly rang, melyben helyén ne volna.

Rousseau.

FÓRUM

Végszó a szlovák nyelv tanításának kérdéséhez

Egy pedagógiai kérdés több oldalról jövő megvilágítása mindenkor a közvélemény helyes kialakulásához vezet. Úgy érzem, hogy a tárgyilagos hozzászólások a művész által odavetett egymás mellett futó ceruzavonalakhoz hasonlítanak, melyek közül nem tudom határozottan megállapítani, hogy melyik az igazi, de az egésznek összehatása teszi előttem a képet olyan markánsná és találóvá, amilyenné azt a művész alkotása közben gigondolta.

E szempontból igaz örömmel üdvözlöm úgy Ludimagister, mint Grünwald Béla testvéreimet, mint akik »A szlovák nyelv anyaga és módszer«-ről írott s e lapban közzétett szerény cikket szíves figyelmükre és megjegyzéseikre méltatták. Bár szakvéleményeiket nagyon tisztelteméltónak tartom s a magam igazát nincs szándékom abszolút tökélyűnek állítani: sine ira et studio mégis kénytelen vagyok azonban megállapítani, hogy cikkeknek mindkettőn olyan értelmet tulajdonítottak, mely tőlem teljesen távol állott.

Írásomban azt próbáltam fejtegetni, hogy — ott, ahol arra mód kínálkozik, ahol szlovákul tökéletesen beszélő tanítótestvér is működik, — a köz jól felfogott érdekéből, az államnyelv tanításával bizassék meg ez a teljes nyelvkészségű kartárs. E javaslatomat érvekkel igyekeztem alátámasztani, melyeknek helytálló voltáról disputálni lehet, de az a megállapításom — úgy hiszem — vitán felül áll, hogy a szlovákul tökéletesen beszélő testvérünk munkája minden más testvérünk bármilyen erőfeszítése ellenére is a legeredményesebb lesz. Ez cikkem lényege. Ehhez sem hozzátenni, sem abból elvenni valóm nincs. Szakavatott testvéreimre bízom a vonalak közül a helyesnek kiválasztását, melyhez kiváló értékkel bírna egy szlovákul töké-

Béke-ünnepre

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskönyve. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnie Saliby—Alsószeli, via Galánta

A könyv ára 8 Ké, szállítási költség 1 Ké.

Fizethető postai befizető-lapon.

letesen beszélő, de magyar iskolánál működő kartárs hozzá-
szólása.

A fenti megállapításom miatt pedig nincs oka felszisszeni az idősebb generációnak, — melyhez különben magam is tartozom, így a kikopás siettetése semmiesetre sem lehet érdekem. De nincs miért az idősebbeknek magukat diszklaszifikáltaknak sem érezniök, kijelentésem mégkevésbé foglalja magában az államnyelv elsajátítására irányuló igen tiszteletreméltó törekvésük lebecsülését. Mivel pedig az én szerény ajánlatom szerint az államnyelv tanításával megbízandó testvérek értékmérője kizárólag a nyelv tudása lehet: megjegyzésemben generációs differenciálódást belemagyarázni nagyon erőltetett dolog.

Elvem ellen van mindenféle nyilatkozat, válasz, végszó adása, melyek — tapasztalatom szerint — csak sekélyesítik a vitát. Ezt az elvet most sem óhajtottam volna szegre akasztani már annál kevésbé sem, mert — bár az ellenvéleményt tisztelem — az általam megírtakon változtatni valóm nincs. Hogy elveim fenntartása mellett most mégis szót kérek, annak oka az a szokatlan hang, melyet Grünwald Béla kartársam velem szemben használni jónak látott. Cikkének sorai mögül több helyen tanítói tisztességemet és becsületes munkásságomat kétségbevonó olyan gyanu sandít felém, melyet kénytelen vagyok a legnagyobb határozottsággal visszautasítani. Mivel az én írásom megjelenése előtt nem kevés iskolában oldották meg a kartársak az én tervezetemmél egyezőleg a szlovák nyelv tanítását, amire a tanterv különben módot is nyújt, mind e testvéreket velem együtt a köteletség alól való kibúvás, vagy a szlovák nyelvvel szemben viseltetett indolenciával megvádolni fájó testvérietlenség. Erről nincs több mondanivalóm.

Bocsássatok meg, Testvéreim, hogy ezt az ügyet ilyen formában elétek hoztam, Ti láttátok, hogy a kellemetlen inszINUÁCIÓ engem nyilvánosan ért, így tanítói és személyi reputációm megvédésére kénytelen voltam én is ugyanezt az utat választani.

Végül nem mulaszthatom el, hogy őszinte köszönetet ne mondjak Gömöri Miklós testvéremnek, aki velem szemben loyális véleménynyilvánításával testvérkéz-ejtette sérelmemet enyhíteni szíves volt.

Szepesi Gyula.

Egyesületünk tagjal elegánsan
és jutányosan öltözködnék, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

EGYESÜLETI ÉLET

Masaryk Tamás 83 éves.

Köztársaságunk ősz elnöke, *Masaryk G. Tamás*, március 7-én tölti be életének 83. évét. Ez alkalmából az állam vaša-mennyi iskolájában, az iskolai munka keretében, ünnepélyes megemlékezést tartanak az államfő tiszteletére. *Masaryk Tamás*, magas kora ellenére, teljes testi egészségben és szellemi frissességben vesz részt az állam kormányzásában, s bölcs nyilatkozataival irányelveket ad a szociális és nemzet-pedagógiai feladatok megoldására. A születésnap megemlékezésből a köztársaság magyartannyelvű iskolái is kivesszük méltó részüket, s őszinte ünnepeléssel adóznak az állam legelső pedagógusának! A szlovenszkói magyar tanítóság és a Magyar Tanító mély tisztelettel köszönti az államfőt, mint megértő, igazságot kereső politikust, mint nagyműveltségű tudóst és mint nemesen érző, feünkölli szellemű humanistát!

Megvalósulás előtt a magyar tanítói könyvkiadó Szövetkezet.

Február 23-án Galántán értekezletet tartott a magyar tanítói könyvkiadó szövetkezet előkészítőbizottsága. A bizottság, tárgyalván a »Hanza« szövetkezeti áruközpont igazgatóságával, elhatározta, hogy önálló tanítói könyvkiadó szövetkezetet alapít, amely, mint ilyen, tagul belép a »Hanza« szervezetébe. A bizottság sürgősen megszerkesztli a tanítói szövetkezet alapszabályait, s az alakuló közgyűlést a legrövidebb időn belül összehívja.

Tanfelügyelői jubileum.

Külsőségeiben nagyszerűen impozáns, bensőleg szívet, lelket nemesítő ünnepésben részesítette a királyhelmeci és a nagykaposi tanítóság február 3-án szeretett tanfelügyelőjét, *Kucháryk Mihályt* 25 éves tanítói és 10 évi tanfelügyelői működése alkalmából.

A csapi Korona-szálló díszterme megtelt jóval a közgyűlés előtt. A kartársakon kívül megjelentek a járás hivatalainak képviselői, a tanügybarátok s a jubiléus tisztelői nagy számmal. *Szűcs János* nagykaposi ig. tanító pontban 3 órakor megnyitja a díszközgyűlést. Meleg szavakkal üdvözlö az ünnepeltet, a megjelent kartársakat, tanügybarátokat és a vendégeket. A megnyitóbeszéd elhangzása után magyar nyelven *Négyesi János*, a királyhelmeci járáskör elnöke, szlovák nyelven pedig *Bedá György* nagyráti igazgató mondanak ményenszántó, eszmei tartalomban gazdag üdvözlő beszédet. Beszédük során méltatják a tanfelügyelő 10 évi működését, fől sorakoztatják azokat az akadályokat,

amelyek fölött Kucháryk Mihály erős akarattal és acélos kitarással győzelmet aratott. Méltalják az ünnepeelt céltudatos munkáját, mellyel a tanítói névnek tiszteletet és megbecsülést vívott ki. Most — úgymond — amikor tanfelügyelői működésének második decenniumába lép a jubiláns, biztosítjuk őt továbbra is a tanító-ság lörhetetlen szeretetéről, ragaszkodásáról.

A lendületes beszéd befejeztével az egybegyültek közül szó-lásra emelkedik Michal Hrivňák, a szomszéd szobranci járás tanfelügyelője. Keresetlen szavakkal üdvözli a jubilánst, mint földijét, másrészt, mint szomszéd kartársat.

A jókívánatok elhangzása után Kucháryk Mihály tanfel-ügyelő előbb szlovák, majd magyar nyelven mondott meghatot-tan köszönetet azért az ünneplésért, melyben a tanítótság része-sítette őt.

Következett a csapi áll. iskola tanulóinak üdvözlése. Szép szlovák, magyar énekek hangzanak fel s az apróságok ügyes tán-cokkal gyönyörködtetik a közönséget.

A tanítótságból alakult női küldöttség átnyújtja a tanítótság értékes ajándékát: aranyórát láncsal. Kisvártatva fölhangzik Kregcezy Ede örökszép »Üdvözlő dal«-a. A tanítói dalárdából alakított kvartett becsülettel megállta helyét s beváltotta a hozzáfűzött reményeket. A következő szám Offenbach: Hoffmann meséi, két hegedűre. Befejezésül hatalmas erővel zúg fel ifjú Buchner Antal »Felköszöntő«-je. Ezután a díszközgyűlés elnöke az ülést berekesztette.

Este hét óraker közös vacsora volt. A toasztok sorát Kun Béla kartárs nyitja meg ürítvén poharát a köztársaság bölcs elnökének egészségére. Majd dr. Kabát Béla járásfőnök mond pohárköszöntőt, hogy a jubilánst, mint személyes jóbarátját üdvözölje. Felköszöntőt mondott még Leskő József perbenyiki igazgató is.

A vacsorát reggelig tartó tánc követte. Kitűnő hangulatban ért véget a jubileum, amellyel a tanítótság elsősorban tanfel-ügyelőjét, másodsorban önmagát becsülte meg.

Tóth Endre ig. tan.

A galánta-vágsellyei tanítómegeye búcsúja Budovič Román tanfelügyelőtől.

A galánta-vágsellyei tanítómegeye tanítótsága február 15-én vett búcsút *Budovič Román*, galántai tanfelügyelőtől, akit fel-sőbb hatósága Rozsnyóra helyezett át. A tankerület, egyben a tanítómegeye magyar tanítótsága a távozó tanfelügyelő tisztele-tére díszközgyűlést tartott, hogy a hála és szeretet adóját spon-tán, ünnepélyes megnyilatkozás révén lerójjá közkedvelt hivatal-főnöke iránt. Az áthelyezés híre váratlanul jött, s az ünneplés bensősége annál megragadóbb, mert minden előkészület és meg-rendezés nélkül, a tanítótság őszinte, igaz érzelmeit juttatta ki-fejezésre.

A díszközgyűlés Galántán, a járási hivatal nagytermében folyt le, s a búcsúzó tanfelügyelőn kívül megjelent utódja, *Matis*

Gyula tanfelügyelő, Hyža Gusztáv járási főnök, s a magyar tanítómege tanítósa teljes számban. Előzőleg a tankerület szlovák tanítói búcsúztak a tanfelügyelőtől.

Osvald Lajos elnök tartalmas megnyitó beszédében méltatta Budovič Román pedagógiai érdemeit, melyek biztosították számára a tanítósa és a helyi iskolai hatóságok elismerő tiszteletét. Nevelői gondolkodása, alapos szaktudása révén nagy tekintélynek örvendett s a tankerület közoktatásügyét magas nívóra emelte. Nemes jellege, elfogulatlansága, igazságossága, példás objektivitása általános megbecsülést váltott ki. A pedagógia törvényeit érvényrejuttató szigorúsága bölcs következetességgel párosult, s ez helyesléssel és megértéssel találkozott mindenütt, ahová hivatali hatásköre kiterjedt. Tanfelügyelői feladatának tekintette, hogy a tanítót mindenféle támadással szemben megvédelmezze. Jólesett hallani biztató szavát: »*Ki védje meg a tanítót, ha nem a tanfelügyelő?*« Valóban, Budovič Román nemcsak az iskolák életének és fejlődésének, de a tanítósa szellemi és szolgálati érdekeinek a felügyelője is volt.

Kovács Alajos, egyesületünk országos elnöke a búcsúzás fájdalmától remegő hangon mondotta el beszédét. Mint egy nagy család, melynek legszeretettebb tagja búcsúzik, könnyezett a jelenlévők sokasága, mialatt Kovács Alajos meg-megcsukló szavakban gyönyörű bizonyosságát adta a tanítósa szívből fakadó szeretetének, mellyel viseltetett az iránt, aki sohasem titkolta a legszebb tanfelügyelői tulajdonságot: a tanító-testvériséget! Budovič Román nemcsak feljebbvalója, nemcsak pártfogója, nemcsak védelmezője, de barátja és testvére is a tanítónak!

Rummel Hugó, mint volt iskolatárs, a közös diákkori emlékeket elevenítette föl a modori tanítóképzőben eltöltött prepáévek történetéből. Boross Béla a távozó tanfelügyelő inspekción működésének tiszta nevelői szellemét és annak jelentőségét méltatta s tolmácsolta az iskolásgyermekek búcsúüdvözlését, akik őt rajongva szerették, s egy-egy látogatása napját ünnepnek tekintették. Budovič tanfelügyelő megjelenése az iskolában nem volt rideg hivatalos esemény, hanem pedagógiai élmény a tanító — és várva-várt öröm a gyermek számára.

A tanítómege énekkara két üdvözlő dalt énekelt el, majd Budovič tanfelügyelő könnyes szemmel, csendes szóval köszönte meg a bensőséges, meleg ünneplést.

Osvald elnök a búcsúzás kapcsán szívélyes szavakkal üdvözölte az új tanfelügyelőt, Matis Gyulát, aki megköszönve az üdvözlést, kijelentette, hogy a látottak és hallottak után kétszeresen otthon érzi magát új kerületében.

Végül Budovič Román kézfogással búcsúzott minden tanítótól, akik a »Ballag már a vén diák« borongós dallamába öntötték a válás fájdalmát.

A tanítók értékes aranyórát és láncot adtak emlékül távozó főnöküknek, de élő emlékéit a szívük aranyába is bevették, s átfűzték a szeretet szélszakíthatatlan láncával.

(b)

Néhány szó igazgató Kartársaimhoz.

Lassan egy éve annak, hogy a lapunkban ismertettem, miszerint egy „Nyilvántartás” című naplót fogok kiadni, melynek célja az igazgatótanító írásbeli munkáján könnyíteni. Ezt az ígéreteimet be is váltoltam. Nemcsak dolgoztam, hanem áldozatot is hoztam, mikor ily nagy fába vágtam a fejszémet. Szerény munkámmal Kartársaim munkáját akartam megkönnyíteni. Hogy a célt mennyire érttem el, bizonyítja néhány kartársam levele. Sokan megtartották, — sajnos — sokan vissza is küldték anélkül, hogy csak meg is tekintették volna. Csak arra akarok rámutatni ezzel, hogy hányan vannak még, akik a segédkezel sem fogadják el, mert talán egy kis áldozattal jár. A napló előszavában kértem kartársaimat, hogy az esetleges pótolni valókat a jövőre nézve, módosításokat közölni sziveskednének, hogy évről-évre jókételetesebb anyag lenne a kezünkben. Ezen felhívásom ismételtem itt meg, amennyiben már van is a kezemben ily pótlásra vonatkozó anyag, melyet egyik kartársam küldött hozzám. Kérem tehát észrevételeik közlésére, hogy időben gondoskodhatnék a változtatásokról.

Azoknak, kik azt hiszik, hogy Isten tudja, mennyit harácsoltam össze, elárulom, hogy kétfőszáz és néhányan vannak még, akik megtartották a múlt évben küldött naplót, de az árát még nem egyenlítették ki. Ha ezen kartársaim kötelezettségüknek eleget tesznek, akkor talán megúszom, hogy nem kell zsebből pótolnom a nyomdaköltséget. A nyomdának még több, mint ezer koronával tartozom. Nem régen felszólításokat küldtem a hátralékosoknak. Szeretettel kérem ezen kartársakat, sziveskedjenek hátralékaikat kiegyenlíteni, ne kergessenek újabb kiadásokba, hogy ismét felszólítást küldjek.

Nem tudom megérteni egyes kartársak eljárását, akik 2—3 hónapig megtartották a nyomtatványt, s most küldik vissza. Nem köteleztem senkit a megtartására, csak kértem, s ha valaki nem akarta megtartani, módjában volt azt időben visszaküldeni. 8—10 nap után ha küldi valaki, azt megértem, de hónapok múlva? Most már én kérdezem: nem kötelezhető-e az ilyen kartárs arra, hogy megfizesse? De nem is kell megfizetnie, mert azt hiszem, az iskola számlája ezt a csekély lehet még elbírnja, vagy a beiratási pénzekből ennyi még csak telik? Azt hittem, több megértés van a kartársak között, s mint szeretett elnökünkkel is beszéltem, célom volt valamit a T. H.-ra is juttatni, de sajnos, ez jelen esetben nincs módomban. Azt hiszem azonban, hogy a jövőben erről lehet szó.

Ismételten kérem kartársaimat, az elmondottak figyelembevételére.

Nána, Parkan 2.

Nagy József, ig. tan.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Komáromban 1932. december hó 11-én a Szlovénközi Általános Magyar Tanítóegyesület központi pénztárában tartott vizsgálat alkalmával.

Jelen voltak alulírottak.

A vizsgálat tárgyát képezte az 1931. évi július 1-től 1932. évi június hó 31-ig terjedő időközben teljesített pénz- és vagyongazdálkodás.

A vizsgálóbizottság tételről-tételre átvizsgálta a közp. pénztár által vezetett pénztári fő- és segédkönyveket, s a tételeket igazoló számlákat, nyugtákat és okmányokat.

Vizsgálat során a bizottság megállapította, hogy az évet a főpénztár 2850.87 Ké-val és a csekkpénztár 6981.10 Ké-val zárta. — A fentjelzett időre a pénztári bevétel 77519.67 Ké, a pénztári kiadás 74668.80 Ké volt. — A csekkszámla évi bevétele 116.718.05 Ké, kiadása 109.736.95 Ké volt. — Az átfutó tételek leszámításával a tényleges bevétel 130.837.72 Ké és a tényleges kiadás 121.005.75 Ké. Pénztári egyenleg 9831.97 Ké. — A központi segélyalap 18.369.20 Ké és a Tanítók Háza alap (központi kezelésben) 88.413.25 Ké egyenleggel mutat. Ezen két utóbbi tétel kamata félévenként tőkésítve volt. A költségvetés kereteit a központi pénztár nem lépte át. Zárszámadás a pénztári naplóval teljesen megegyezik. A könyvelés pontos, a vagyonkezelés kifogástalan és mintaszerű.

A pénztárvizsgáló bizottság a zárszámadást elfogadásra ajánlja.

K. m. f.

Osvald Lajos s. k.

Berényi Gyula s. k.

Hrotkó Sándor s. k.

KARTÁRSAINK FIGYELMÉBE! Fölkérjük tisztelt kartársainkat, különösen azokat, akik városhelyen, vagy nagyobb községekben működnek, hogy lapunk számára igyekezzenek hirdetéseket szerezni mindazon kereskedőktől és cégektől, ahol vásárolni szoktak. A Magyar Tanítól minden szlovenszkói magyar községben és városban olvassák, tehát publicitása a legszélesebb körűnek mondható. Ugyancsak kérjük kartársainkat, hogy az iskolaszéki elnökeik figyelmét szíveskedjenek felhívni ezen körülményre, s őket arra kérni, hogy a pályázati hirdetéseket a Vestník mellett a Magyar Tanítóban is közöljék. A Magyar Tanító hirdetési díjszabásai a lehető legolcsóbbak, s a hirdetések föltétlen eredményre vezetnek.

Azon célnak nagyságában, melyet maga elé tűz, áll magának az embernek is nagysága.

Luthardt.

*Legszebb női kosztümpök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

KRÓNIKA

„Az iskolák és a nevelés individualizálása“

segíthet egyedül Európa elhatalmasodott bajain, mert a mai tökéletlen demokrácia, a választók jogyatékos kultúrális felkészültsége miatt, képtelen volt az — elsősorban is morális természetű — feladatok megoldására, mondta Köztársaságunk tudós elnöke, Masaryk Tamás, a Vossische Zeitung szerkesztőjének. A nagykonceptiójú, európai hírvű államférfi, aki egész Istentől ajándékozott hosszú élete alatt mind a politikai, mind a gazdasági élet irányítására és vezetésére egyedül a demokráciát vallotta alkalmasnak, e kijelentéséből tagadhatatlanul valami csalódottságot, bús rezignációt olvashatunk ki. Ha azonban ez elméleti megállapítást a gyakorlati étellel hasonlítjuk össze, be kell látnunk, hogy a mai tökéletlen demokrácia tényleg nem váltotta be a hozzáfűzött szép reményeket.

A világháború utáni idők közszájon forgó olcsó lelkesítője a tömegek jogokban való részesítésének ígéretése volt. E jogkiterjesztésnek tudományos nevet is adtak: demokráciának nevezték. A jogrend megszilárdulásával ez ígéretek egy részét a különféle kormányformák teljesítették is, így jutott a tömegek széles rétege olyan jogokhoz, melyekről elei még csak nem is álmodtak. A demokráciának ez a formája azonban kellő előkészítés nélkül, mondhatnám, váratlanul köszöntött Középeurópa népeire s annak használatára a népek még ott sem voltak ránevelve, ahol a jogoknak birtokosaitól az írni-olvasni tudást kívánták. A múlt beidegzettségére csak nagyon lassan tisztult el a lelkekről, vagy itt-ott oly szélsőséges jelenségeket eredményezett, hogy a múlt és jelen között szinte betölthetetlen szakadékot nyitott. Praktikusán a demokrácia úgy érvényesült, hogy a teljesen jog- és politikai jelfogás-nélküli tömegek minden történelmi és materiális szemlélet nélkül jogot kaptak a legkisebbtől a legnagyobb emberi közületek igazgatására. Mi, tanítók, láttuk aztán, hogyan lett a szabadságból szabadosság, hogyan változtak át az azelőtt józan gondolkodású és itéletű, szorgalmas, munkás falusi emberek üres jelszavakkal dobálózó, örökké elégedetlen demagógokká, hogyan lett a becsület és tisztesség olcsó árucikké a mindenáron való érvényesülés és stréberség hangos vásárában.

A demokráciának a mai eszmei piedesztálról való delronizálása azonban nemcsak a köznép, hanem az intelligens középosztály bűne is. A lateiner társadalom époly kevéssé volt előkészítve a demokrácia befogadására, mikép a falusi egyszerű ember. A jelszó-politikusok, a politikai élet konkviztádörjai épügy hívókra találtak az újságolvasó közönség körében, mint a falusi kocsmák hordóján deklamáló földosztó, jogmérő politikai lélekhálósók az egyszerű nép között. A karrierek nap-nap mellett feltűnő-szédületes ívelései, a kevés vágott dohányú; de mégis nagybefolyású előszoba-lovagok példái kitermelték a mai

közélet legveszedelmesebb parazitáit: a politikai dilettánsokat. Ezek nagy száma és túltengő étvágya kiszorította az érvényesülés mezejéről a komoly tudású, szakképzett vezetőket s ennek száználmas következménye lett az a rengeleg balfogás, félelmetesen elhatalmasodott korrupció, mely Középeurópa népeit a mostani kilátástalan gazdasági és politikai mélységbe sodorja.

'E jelenségek láttára jutott azlán egyik-másik elméleti politikusunk annak a kijelentéséhez, hogy a parlamentárizmus valójában megbukott, mert az országok életében nem a választók akarata érvényesül, hanem az egyesek, vagy — jobb esetben — a pártok paktuma. Így lépett az elsikkadt demokrácia helyébe sok helyen a pártok oligarchiája, melytől már csak egy igen kicsiny lépés van a diktatúráig.

Valószínűnek tartjuk, hogy tudós Elnökünket is a jelen ily sivársága indíthatta jenti kijelentésére. Ő azonban nem késett rámutatni a segítségre sem: a nevelés és az iskolák individualizálására. Nálunk, ahol még a kollektív nevelés és az iskolák kollektivizálása is nagyon hézagos, ez ideál megvalósítása csak a nagyon távoli jövőben látszik. Pedig lehet-e annál tökéletesebbet elképzelni, mint az olyan nevelést és nevelési intézményeket, melyekben a növendékek lelkeségüknek, személyi diszpozíciójuknak megfelelő nevelést kapnak? Lehet-e lelkesedés nélkül gondolni arra az iskolára, melyben az énekelni szerető gyermeket zenére oktatják s nem kínozzák a mértan tételeivel, melyektől ő irtózik s azokat semmi kényszerre soha el nem sajátítja?

Testvéreim! amiképen a konszolidáció mostani mérve nem a szuronyok kényszeréből, de az iskola átalakító nehéz nevelői munkájából fakadt ki, íme, a jövő biztosítása, a tisztultabb demokrácia teljesedésének előkészítése, szintén az iskolákra van bízva. Az út, mely idevezet, bizony nagyon rögs és igen sok akadállyal borított, de hisszük, hogy azokat pedagógiánkkal legyőzve, új gondolkozású és életszemléletű nemzedéket nevelünk, mely a demokrácia embereket emberré nevelő szép eszméit tökéletes formában fogja vallani és használni s azok világot megváltó morális és gazdasági posztulátumait maradék nélkül betölti.

De sok színe van a nyomorúságnak az élet palettáján!

És amint ezeket tarka összevisszaságban felrakja a mindennap vásznára, olyan szörnyű képeket vetít elénk, melyekhez hasonlót sem az Apokalipszis ihletett írója, sem Dante megrázó revelációja nem mutatott még az emberiségnek. Az élet e megdöbbentő torzfintoraiért nem szükséges a pincelakások savanyúszagú mélységeibe leszállnunk, »mert a bűvár nagyképű«, mondja Kosztolányi Dezső, megtaláljuk azokat a mi kicsiny világunkban, a jalusi iskolákban is. Sőt a nyomorúság mellett ott leljük azt a nagyszerű önuralmat, azt a mindenbe bele nyugvó okos békességet is, mely népünk oly csodálatos sajátossága. Azt mondhatnám, hogy őshumor ez, ha e szó alatt

közönségesen nem tréfát, vidámságot értenénk, pedig az a derűs egykedvűség távolról sem mulatni, vagy mulattatni vágyik, hanem inkább az élet jelenségeit vigasztaló oldaláról felfogó, de még sem fatalista, belső szemléletet igyekszik visszatükrözni.

Ma a társadalom minden rétege érzi a szegénységet. Emiatt a szociális gondoskodás ellanyhult, a hatósági segítségnyújtásnak is csak nagyon vékony ere csörgedez. A múltak igazán igen jelentős, sokszor gavalléros nyomorenyhítési akcióiból okultva, a valódi szegények között szép számmal termelődtek ki a nyomor parazitái is, kik a segélyosztások idején a leghangosabb követelők, és legsürgetőbb mozdulatokkal nyúlnak az államizna után. Viszont a szemérmes szegények nagyon tiszteletreméltó csapata sem morzsolódott fel teljesen a fokozódó nyomorúság éles kövei között, akik — szegények — ép szóltanságuk miatt sok esetben háttérbe szorulnak. A segítség-elosztás alkalmával tehát nagyon körültekintőleg kell ma eljárunk, hogy tényleg azok kapjanak, akik arra a legjobban rászorultak. Ez a kiválasztás egy kis községben, hol az emberek tökéletesen ismerik egymás anyagi viszonyait, nem nagy feladat s a valódi szűkölködők közé alig 1—2 élelmes álszegény férkőzik be, a szemérmes szegények pedig talán maradéktalanul támogatáshoz jutnak, de a nagyobb községekben és városokban a csekély anyagi segítség elosztása annál nehezebb. Ha ma a nagyon korlátolt mennyiségű ingyen reggelik kiosztása előtt a kérdést nyíltan tesszük fel, hogy ki nem reggelizett, vagy egyetlen jelentkező sem akad, mert egymástól restellik, hogy reggeli nélkül jöttek az iskolába, vagy annyian jelentkeznek, hogy a rendelkezésre álló adag háromszorosa is kevés volna. Hol az a salamoni bölcsesség, mely a jelentkezők közül igazságosan kiválassza a részesíthetőket? Így a pedagógia elveivel ellenkezőleg ugyan valami ravaszághoz kell fordulni, melynek segítségével ki tudjuk hámozni a kívánt eredményt. A kisebbeknél az eljárás könnyebb. Egy beszéd- és értelemgyakorlat formájában rákerítjük a szót a reggelire s a naiv gyerek nem veszi észre a vetelt tört, gyánúlanul vall, hogy mit reggelizett, sőt még a miérrtel sem fukarkodik. Nem úgy a felsőbb osztályokban. Ott — ha nyilvánosan kell válaszolni — csaknem kivétel nélkül hamis feleletet adnak. Jobb ilyenkor az íráshoz folyamodni. Elődeink elszőnyednének, hogy írásbeli fogalmazásaink tárgyai ma az éves mindennapi tárgyköréből kerülnek ki, pedig az emberek igen nagy százalékának ábrándvilágát tölti be ma egy jó ebéd. Hogyan tudná a kis gyerek magát az ilyen gondolatoktól emancipálni? Szóval valami olyan fogalmazási feladatot adjunk tanítványainknak, melyből feltétlenül kitűnik, hogy mi volt ma a reggeli, vagy ebéd?

Hát én ezt megpróbáltam, Testvéreim! Mondhatom, olyan feleleteket kaptam, melyek a nyomorúságról alkotott képzeletemet messze felülmúlták. A reggeli étlapján volt az előkelő tejtel, rántott levest, üres teát, száraz kenyeret, sült krumpit nem számítva: sült tök, napraforgó- és tökmag, paltogatott kukorica,

aszalt alma és körte, de még savanyított ugorka is. Nem kevés fogalmazásban találtam, hogy tulajdonosa semmit sem reggelizett. A négy szemközti feltett miért-re ilyen feleletet kaptam: »Apa nem dolgozik. — Nincs kenyere. — Talán a jövő héten jár fog vágni s akkor veszünk lisztet.« »Holnap sütünk kenyeret.« »Mama csak este főz és még nem sült meg a lángos, mikor iskolába kellett jönni.« Egy tanítótanítványtól hallottam, hogy neki a fenti kérdésre egy kis lány így felelt: »Mama a városba ment, gyalog, a piacra. Vett egy félkiló vajot és négy pár tojást. Ha el tudja adni, annak az árából hoz kenyeret.« Tudjátok, Testvéreim, mit jelent ez? Egy félkiló vaj 7 korona, négy pár tojás 4.80 Ké, összesen 11.80 Ké. Az az anya ezért gyalogolt 12 fokos hidegben 14 km.-t oda és ugyanannyit vissza. Egy kis fekete cigányfióka, egy háborúban árvává lett kis rigó, is azt írta, hogy ő sem reggelizett semmit, mert nincs egy fillérjük sem. »Hogy lehet az, mikor tegnapelőtt bál volt s ott — úgy tudom — jól keresett a bandátok?« »Mi nem, mert N. nagyságos asszony azt mondta, hogy az öreg cigányokat ne hívják muzsikálni, mert azok nagyon csúnyák. Így nagyapát kitették a bandából.«

Mennyi tragédia néhány sorban. Van-e olyan méztenger, mely ez ártatlan gyermekszívek szomorú vallomásait édessé teljesítené? Van-e olyan ereje az időnek, mely a természeténél fogva vidám gyermekben e sötét kísérleteket a feledés hamujával tudná beszórni? Ha a Szép Ernő kis fiúja azt panaszolta a jó Istennek, hogy ő sohasem játszott: nem sikollóbb-e az 1933-ban élő kis gyermek jajja: »En még sohasem laktam jól!...?«

Világ lelkiismerete ébredj! Ne gondolkozzál, ne vitatkozzál, ne tudós trásokkal töltsd tele a porosodó könyvespolcokat, hanem tégy!

Szepesy Gyula.

Akinek a szó nem fáj, nem fáj annak a bot sem.

Sokrates

Erszényünk a főben s ne a szívben legyen.

Swift

Lángész = türelem.

Buffon.

Első Moravai Hangszergyár

Lídl József Brünn

Krautmarkt 10.

Világhírű hangszerek az ismert legjobb kivitelben. Részletfizetésre is. Tanító uraknak rabatt-kedvezmény.

SZEMLE

Kormánytervezet*)

Az iskolaügyek szabályozására vonatkozólag a Csehszlovák Köztársaság Nemzetgyűlése a következő törvényt hozta:

I. FŐRÉSZ.

Alapvető határozmányok.

1. §.

1. Az összes oktatási és nevelési ügyekben a főirányítás és felügyelet, mely az Alkotmánylevél 120 §-ának 2. bek. értelmében az államigazgatás hatáskörébe tartozott, az ezen törvény által megállapítandó hatóságokra és szervekre ruháztatik át.

2. Az összes tanítási és nevelési ügyek felett a főirányítást és felügyeletet (a 3. és 4. bek. határozmányainak fenntartásával) végső fokon az államigazgatás az isk. és népműv. minisztérium útján gyakorolja.

3. Az isk. és népműv. minisztérium hatásköréből mindamellett kivételnek:

a) a gazdasági iskolaügyek felügyelete és igazgatása, amennyiben azt az 1920 évi ápr. 9-én kelt 231. sz. a gazdasági iskolaügy igazgatását és felügyeletét szabályozó törvény a földművelésügyi minisztériumra, vagy a neki alárendelt szervekre ruházta;

b) a katonai iskolaügyek igazgatása, mely a nemzetvédelmi minisztérium és a neki alárendelt szervek hatáskörébe tartozik;

c) az állami fogászati-intézet és a szülésznők elő- és kiképző-intézetei, melyeknek igazgatása a közegészségügyi és testnevelési minisztérium hatáskörébe tartozik.

4. A munkaadóknak azon intézményei, melyekben a munkások bizonyos korlátozásokkal szakoktatásban részesülnek, ha az oktatás iskolai formában történik, úgy ezeknek vezetése és felügyelete a megfelelő szakminisztériumra tartozik. Ugyanez áll a közigazgatás azon intézményeire, amelyek azon célból alakítottak, hogy a törvényes hatalmuknak és felügyeletüknek alárendelt személyeket oktassa és nevelje.

2. §.

1. Az isk. és népműv. minisztérium hatáskörére vonatkozó, a tanítás és nevelés igazgatását és felügyeletét illető eddigi határozmányok változatlanul maradnak, amennyiben ezen törvény kifejezetten valami mást nem határoz meg, vagy ebből valami más nem következik.

2. Amennyiben az isk. és népműv. minisztérium hatáskörébe tartozó iskolák igazgatása és azok felügyelete ezen törvény szerint nem áll egy, a minisztériummal alárendeltségi viszonyban levő valamely alacsonyabb iskolai hatóság felügyelete alatt, úgy az isk. és

*) Az iskolai reform-tervek részletes megismertetése céljából közreadjuk a tervezetek teljes szövegét, hiteles fordulásban. A tervezet további részeit folytatólagosan közöljük. (Szerk.)

népműv. miniszterium által közvetlenül igazgattnak. Ez érvényes az ipariskolákra, az egyes iparos szakiskolákra, kereskedelmi iskolákra, a zenekonzervatóriumra és akadémiára, az iparművészeti és más művészeti iskolákra, a népnevelési és könyvtár-iskolákra, továbbá a tanítóság kiképzésére szolgáló különböző szakiskolákra és intézetekre.

3. §.

Hogy mely iskolák nyilvánosak és melyek magán iskolák, mik a feltételei az iskolák alapításának, hogyan legyenek szervezve és mily feltételek alatt kaphatják meg a nyilvánossági jogot, azaz a tanulók részére való ugyanolyan érvényű bizonyítvány kiállításí jogát, amelyet a nyilvános iskolákban kapnak, miként szervezhetők, szüntethetők meg és oszthatók fel, mindazt külön előírások fogják szabályozni.

4. §.

Az állam felügyeleti jogának sérelme nélkül minden államilag elismert egyház és vallási társaságnak fenntartatik az a joga, hogy az, érvényes előírások keretében híveik vallásoktatásáról és vallásgyakorlatáról a nép- és középiskolákban gondoskodhatnak, azt vezelik és ezen oktatást és ezek gyakorlását ellenőrzik. Más tantárgyak oktatására az egyház és az egyházi közönség (vallási társaság) befolyást nem gyakorolhat.

5. §.

1. A nyilvános iskolákat, tekintet nélkül a vallási hovatartozandóságra, a törvényes feltételek teljesítése mellett, minden állampolgár igénybeveheti.

2. Nincs megtiltva, hogy az iskolafenntartók, valamely hitfelekezeti hozzátartozói részére fenntartott iskolába, a törvényes feltételek teljesítése mellett, más hitfelekezetek hozzátartozóit is föl ne vehessék.

6. §.

1. Nyilvános iskolákban tanítói hivatalt nyerhet egyenlő mértékben minden állampolgár, aki az ehhez szükséges szakképesítését fel tudja mutatni.

2. Hitoktatókul csak azon egyének alkalmazhatók, akiket az illetékes kultuszfőhatóságok erre alkalmasaknak minősítenek.

7. §.

1. Az összes nyilvános- és magániskolákban — kivéve a főiskolákat — csak az illetékes miniszterium által jóváhagyott tankönyvek és segédkönyvek használhatók.

2. A vallásoktatási könyvek és segédeszközök mindazonáltal az a jóváhagyást csak akkor kaphatják meg, hogyha az illetékes kultuszfőhatóság e könyveket és segédeszközöket előzőleg approbálta.

8. §.

Az iskola és népműv. miniszterium fővezetése alatt az oktatási és nevelési ügyekben az igazgatást és felügyeletet egyfelől a főiskolai hatóságok (2. főrész), másfelől az országos-, járási- és községi iskolatanácsok (3. főrész) és végül azon hatóságok gyakorolják, melyekre a 4. főrész vonatkozik.

II. FŐRÉSZ.

Főiskolai hatóságok (akadémiai hatóságok).

9. §.

1. A főiskolai hatóságokat, azaz tanári kollégiumokat, dékáno-

kat (akadémiai szenátorokat) és rektorokat az eddigi előírások szerinti hatáskör illeti meg, amennyiben a törvény erre nézve kimondottan másként nem határoz, vagy valami más intézkedés ebből nem folyik.

2. A főiskolai hatóságok állami hatóságok. (92. §.)

III. FŐRÉSZ.

A nép-, valamint középiskolák, tanítóképzők és tanítói továbbképzők közigazgatási hatóságai.

I. FEJEZET.

Országos iskolatanács.

Az országos iskolatanácsok székhelyei.

10. §.

Minden ország rész számára egy országos iskolatanács állítatik fel, mégpedig Csehország számára Prágában; Morvaország és Szilézia számára Brünnben, Szlovenszko számára Bratislavában és Podkarpátok-Rusz számára Užhorodon. Az orsz. iskolatanácsok állami hatóságok.

Az országos iskolatanács összetétele.

11. §.

Az országos iskolatanács áll: a) az elnökből, b) az elnök helyettesiből, c) a tanítószág képviselőiből, d) a polgárság képviselőiből, e) a szakreferensekből, f) a hatóságok képviselőiből.

Az elnök és helyettesei.

12. §.

1. Az orsz. iskolatanács elnöke, illetve annak helyettesei áll. hivatalnokok és öket jogismeretekkel bíró, vagy pedagógiai szakemberek közül a Köztársaság elnöke nevezi ki oly módon, hogy minden szak legalább egy személy által legyen képviselve.

2. Az elnökhelyettesek számát az országos iskolatanács nemzeti-ségi tagozatainak száma határozza meg.

A tanítószág képviselői.

13. §.

1. A tervezet 96. §-a 1. bek. második mondatában megadott fennírással a prágai, brünni, bratislavai orsz. iskolatanácsoknál 12—12, az užhorodi orsz. iskolatanácsnál 9 képviselője van a tanítószágnak. Ezek közül kétharmad a népiskolák (polgári és kisegítő) tanítóinak képviselőit, egyharmad a középiskolák, tanítóképzők és tanítói továbbképzők számára esik. A mandátum számokat az iskola- és népműv. miniszterium osztja el minden olyan nemzetiségre, amely az országban saját tannyelvű iskolákkal rendelkezik, figyelemmel az utolsó népszámlálás alkalmával megállapított hozzátartozók számára, amennyiben ezek állampolgárok.

2. Az országos iskolatanácsba a népiskola képviselőit az illető nemzetiségi, járási és városi iskolatanácsok tanító képviselői választják. Ha egy nemzetiség legalább két elemi isk. tanítói képviselőt választhat, a választás elkövethető a polgári iskolai tanítószág képviselőjének választására és a második képviselő választása az elemi és kisegítő iskolák járási és városi elemi iskolatanácsok tanító képviselői által az elemi iskolák számára választatik.

3. Az országos iskolatanácsba a középiskolai tanszemélyzet képviselőit az illető nemzetiség számára létesített nyilvános középiskolák, tanítóképzők, az ezekhez csatolt iskolák tanárai, vagy pragmatikai viszonyban levő tanítószemélyei választják.

4. Ha az országrészben egy nemzetiség, az orsz. iskolatanácsnak alárendelt saját tanításnyelvű nyilvános népiskolaiban, legalább 100 közismereti (literný) tanítóval rendelkezik és ha e tervezet első kikézdése 2. mondata alapján képvisellel már nem bír, az országos iskolatanácsba tartozó ezen iskoláknak tanítósa egy számfeletti képviselőt választ, akinek az orsz. iskolatanács ülésin tanácskozási joga, a közgazgatási szenátusban teljes szavazati joga van.

5. A választási rend, melyben a választási és választhatósági feltételek, valamint a választás módja részletesebben lesz meghatározva, az alapvető határozmányok figyelembevételével mellett kormányrendeletileg állapítatik meg, hogy a választás direkt, titkos és személyi legyen és hogy az aránylagos képviselal alapján az állandó választási bizottsághoz pósta útján beküldött, kitöltött szavazó lapok útján menjen végbe.

A polgárság képviselői.

14. §.

1. Az országos iskolatanácsban a polgárság képviselőinek száma kétszerese a tanítósa képviselőinek.

2. Egy-egy képviselőt választanak Prága főváros, Brünn, Bratislava és Užhorod tartományszékhelek képviselőtestületei. A képviselők fennmaradó számát az illetékes országos képviselal választja az illetékes országos bizottság választására vonatkozó határozmányai szerint azon különbséggel, hogy az országos képviselal nem tagjai is választhatók. Hogy az országban levő minden nemzetiség számára hány képviselő esik, azt az utolsó népszámlálás alkalmával megállapított, az illető nemzetiséghez tartozó állampolgárok számának tekintetbevételével mellett az iskola és népműv. miniszterium állapítja meg.

Szakreferensek.

15. §.

1. Az országos iskolatanácsban mint szakreferensek ülnek: a) az országos tanfelügyelők; b) az adminisztratív és gazdasági iskolaügyek referensei.

2. Az országos tanfelügyelők és gazdaságügyi referensek állami hivatalnokok és az országos iskolatanács személyi állományából az állami tisztviselőkre érvényes kinevezési előírások alapján neveztetnek ki.

A hatóság képviselői.

16. §.

Az országos iskolatanácsban, mint a hatóság képviselői ülnek:

- a) az országos hivatal képviselője, kit az országos elnök kirendel;
- b) a vezérpénzügyigazgatóság képviselője, kit oda az elnök kijelöl;
- c) az országos hivatalhoz beosztott hatósági orvos, kit az országos elnök jelöl oda;
- d) az országos hivatalhoz beosztott műszaki tisztviselő, kit az országos elnök oda kijelöl.

Az országos iskolatanács alosztályokra (szekciók) való tagozódása.

17. §.

1. Az országos iskolatanács nemzetiségi alosztályokra (szekció) tagozódik.

2. Az ország minden nemzetisége számára, mihelyt az választás útján az illető tanításhely iskoláktól egy tanító képviselőt és az illető nemzetiségtől két polgári képviselőt küldött ki, az országos iskolatanácsban számára egy alosztály lesz rendszeresítve.

18. §.

1. A tanítóság képviselőinek azon alosztályban van részvételi joguk, melynek hatáskörébe az iskola tartozik, amelynél választásuk idején alkalmazva voltak.

2. A polgárság képviselőinek, akik az országgyűlési képviselői által választottak, a saját nemzetiségi alosztályaikban van részvételi joguk. A polgárság azon képviselője, aki a tartomány székhelyi képviselői által lett megválasztva, mindazon alosztályokban részvételi joggal bír, melyeknek hatáskörébe a város területén felállított és az országos iskolatanácsnak alárendelt iskolák tartoznak.

3. Az országos tanfelügyelőket részvételi jog illeti meg minden alosztályban, amelyben hatáskörükhöz és felügyeletük alá tartozó iskolák vannak.

4. A többi szakreferensek és a hatóságok képviselőinek minden alosztályban van részvételi joguk.

Az országos iskolatanács és elnökének hatásköre.

19. §.

A prágai és brünni országos iskolatanácsok és azok elnökeinek illetékességére vonatkozó eddigi határozmányok változatlanul maradnak, amennyiben a törvény kimondottan nem állapít meg mást, vagy ebből más nem következik.

20. §.

1. A bratislavai és užhorodi iskolatanács illetékességéhez tartozik a felső közigazgatás és felügyelet az összes nyilvános és magán-népiskolák és óvodák felett a nevelés-, tanítás ügyében és mindenben ami ezekkel összefügg, amennyiben ezekben az ügyekben való illetékesség a törvény, vagy más törvényes előírás által nincs az iskola és népművelési minisztériumnak, a járási és helyi iskolai hatóságnak, a községnek, hitfelekezletnek, vagy hitközségnek fenntartva.

2. A középiskolák és tanítóképzők ügyei közül az országos iskolatanácshoz tartoznak:

a) Felügyelet a nyilvános középiskolák és a hatáskörébe tartozó magántanintézetek, továbbá a tanítóképzők és a hozzácsatolt iskolák felett.

b) Véleményadás a tantervről, taneszközökről és tankönyvekről.

c) Évi jelentéstétel az iskolaügy állapotáról.

d) Azon illetékesség, mely a középiskolaügy igazgatása körében, nevezetesen a középiskolákat és az ott működő tanítók minősítését illeti és amelyek ezideig az 1883. évi XXXI. t. c. alapján a főigazgatók hatáskörébe tartozott, amennyiben ez a törvény világosan másképpen nem határoz, vagy ebből valami más nem következik.

21. §.

Szlovenszkó és Podkarpatská-Rusz nemzetiségileg kevert területein egyes állami nép- és polgári iskolák, valamint egyes állami óvodák számára az iskola és népműv. minisztérium állapítja meg, hogy azok a 2. § 1. bekezd. 3. sora, 2. és 3. bekezd., továbbá az 1920 ápr. 9-én kelt 292. sz. a közigazgatásra vonatkozó törvény 34. § 6. bekezd. analógiájára, direkt és kizárólagosan az iskola és népműv. minisztérium által igazgattassanak.

Az országos iskolatanács ügyködése.

22. §.

Az országos iskolatanács ügyködését részint teljes (plenáris) ülésében, részint az egyes alosztályok (szekciók) üléseiben, részben a szénásban, részben az elnök hivatalos hatalma alapján gyakorolja.

Az országos iskolatanács teljes és alosztály ülései.

23. §.

1. Az országos iskolatanács teljes és a mellette rendszeresített alosztályok üléseit az országos iskolatanács elnöke hívja össze, mihelyt azt szükségesnek véli, ő állapítja meg egyidejűleg az ülés programját is.

2. Szabály, hogy évenként legalább két rendes teljes ülés és évente legalább négy rendes alosztályi ülés tartassék. A rendes ülés összehívásától az elnök el is tekinthet, ha ennek nincs elegendő tárgyalási anyaga, mindazonáltal nincs megengedve, hogy két egymásután következő rendes ülést kihagyjon.

3. Rendkívüli ülést az elnök szükség szerint hívhat össze. Mindazonáltal köteles egy alosztály rendkívüli ülését összehívni, ha az alosztálynak legalább három tagja, és teljes gyűlést összehívni, ha a plénumnak, vagy az országos iskolatanács egy alosztályának legalább hat tagja, az ülés tárgysorozatának megadása mellett, erre fölkéri. Ebben az esetben a rendkívüli ülést 14 napon belül össze kell hívnia.

24. §.

1. Úgy a teljes ülésen, mint az alosztály ülésen az országos iskolatanács elnöke elnököl. Az alosztály ülésen szabályszerűen mindig csak az a helyettese helyettesítheti, aki ez alosztályba kinevezetett. Ha fontos okokból valamely gyűlés alkalmával a megelőző két mondat határozmányai nem volnának teljesíthetők, az elnök állapítja meg, hogy ki helyettesítse őt az illetékes alosztály, vagy plenáris ülés tagjai közül.

2. A teljes ülésen minden helyettes elnök szavazati joggal vesz részt. Ha az elnök egy alosztály ülését vezeti, az ehhez az alosztályhoz kirendelt helyettes ugyancsak bír szavazati joggal.

3. A szakreferensek közül a teljes ülésen, vagy egy alosztály ülésén legfeljebb csak annyinak van szavazati joga, mint a tanítószáz képviselőinek száma a plénumban, illetve az alosztályban, és pedig köztőlök azoknak, akiket az elnök az egyes határozathozatalra kerülő tárgyakhoz kijelöl. A többi szakreferenseknek és a hatóság képviselőinek az üléseken tanácskozási joguk van.

25. §.

A teljes ülés hatásköre határozatot hozni olyan ügyek felett, melyek az illető ország iskolatanácsának illetékességében az országos iskolaügyeket, vagy azoknak valamelyik kategóriáját, a tanítási

nyelv különbségére való tekintet nélkül, érintik, vagy elvi jelentőséggel bírnak.

26. §.

1. Az alosztály ülés hatáskörébe tartozik határozatot hozni olyan ügyekben, melyek vagy az országban lévő összes olyan iskolákra vonatkoznak, melyek az országos iskolatanácsnak ilyen tanítási nyelvű alosztályra hatáskörébe számíthatók, vagy valamely ilyen kategóriát érintenek, vagy olyan dolgok felett, melyek az ilyen nyelvű iskolák számára elvi jelentőségűek.

2. Ha valamely nyelvű iskolák számára az iskolatanácsnál nincs külön alosztályi rendszeresítve (17. § 2. bek.), ezen iskolák ügyeiben az alosztályülés illetékessége a teljes ülést illeti meg.

Hivataloskodás a közigazgatási tanácsban. (Szenátus.)

27. §.

1. Az országos iskolatanács alosztályainál azoknak elnökei megszervezik a folyó naplári évre a megkívánt számú közigazgatási tanácsot és a 28. §-nak megfelelően meghatározzák azok működési körét. Ha valamely nyelvű iskola számára nincs külön alosztály felállítva, (17. § 2. bek.) az országos iskolatanács elnöke alakít az iskolák számára egy alosztályon kívüli külön szenátust.

2. A szenátus áll az elnökből és két ülnökből. A szenátus elnöke lehet az országos iskolatanács illetékes alosztályának helyettes elnöke vagy az országos iskolatanács egy szakreferense; az egyik ülnöknek a tanítóság képviselője, a másik ülnöknek a polgárság képviselője veendő. Az ülnökök kinevezése előtt az elnöknek meg kell hallgatnia az illető alosztályülést, vagy plénum kívánságát, illetőleg javaslatát. Mindez közigazgatás tanács tag helyébe a lehetőség szerint egy póttag is kirendelendő.

3. Az országos iskolatanács elnöke és az ő hozzájárulásával az illetékes alosztály részére megállapított helyettesek, mindenkor átvehetik valamely szenátusban az elnöki tisztséget, még abban az esetben is, ha a folyó évre az illetékes szenátus elnökéül kijelölve nem voltak.

28. §.

1. A szenátus feladata határozathozatal oly ügyekben, melyekben az országos iskolatanácsnak a saját hatáskörében egy konkrét eset kapcsán döntvényeket kellene hoznia, vagy intézkednie kellene oly irányban, hogy egy jogérvényes aktus által egyesek, vagy jogi személyek jogviszonya deklarativé, vagy konstitutív megállapíttassék. Azonkívül olyan indítványok feletti határozat is a szenátushoz tartozik, melyeket az országos iskolatanács nevében konkrét esetek kapcsán az iskola és népműv. minisztériumnak kell előterjeszteni.

2. Nem tartoznak a szenátus hatáskörébe oly ténykedések, melyekkel az 1. bekezdés értelmében a még csak előkészületben levő dolgok fölött bizonyos megállapításokat kellene hozni.

29. §.

A szenátus szavazattöbbséggel hozza határozatait. A szenátus elnökének joga van az olyan szenátusi határozatokat felfüggeszteni, amelyek az ő nézete szerint az érvényes előírásoknak ellentmondanak, vagy amelyek a közérdeknek kárát okozhatják. Ilyen esetben a vitás

ügyet az országos iskolatanács elnökének jelenti, aki azt az illető alosztály, vagy többség ülésének döntése alá utasítja, amennyiben erre vonatkozólag a 32. §. értelmében ő maga másképp nem dönt.

30. §.

A különböző szenátusok által hozott határozatok egységének biztosítása céljából: nevezetesen a közös, vagy rokon kérdésekben való állásfoglalásra, különösen az érvényes előírásoknak egységes magyarázatára való tekintettel az országos iskolatanács elnöke szükség szerint két, vagy több szenátust közös tanácskozássra hív egybe, amennyiben az egységesség érdekében nem tartja szükségesnek, hogy az általános jellegű direktívák fölött az országos iskolatanács teljes ülésében hozzon határozatot.

31. §.

A szenátus ügykezelésére és az ezzel összefüggő kérdésekre vonatkozó határozmányokat az iskola és népműv. minisztérium adja ki.

Hivataloskodás az elnök hivatalos hatalma alapján.

32. §.

1. Minden további ügyet, amely sem az országos iskolatanács teljes üléséhez, sem a közigazgatási tanács illetékességéhez nem tartozik, az elnök felelőssége mellett az illetékes szakreferensek dolgoznak fel. Ugyancsak ez érvényes olyan ügyek számára is, melyek ugyan az országos iskolatanács teljes ülése, vagy a közig. szenátus illetékességéhez tartoznak, de az elnök ítélete szerint annyira sürgősek, hogy azoknak elintézése közérdekből egy együttes ülés, vagy egy szenátus határozat hozataláig nem halasztható. Ilyen elintézés a legközelebbi megfelelő ülésen bejelentendő.

2. Az elnök a saját belátása szerint beoszthat a testületi ülés és a szenátus számára olyan ügyeket, amelyeket maga is elintézhetne.

Országos tanfelügyelők.

33. §.

1. Minden országos iskolatanács mellett megkívánható számban országos tanfelügyelők vannak alkalmazva.

2. Az országos tanfelügyelők hatásköre alá tartozik mindenekelőtt az iskolák nevelési- és módszertani ügyeinek közvetlen irányítása az időszakos látogatások és vizsgálatok rendezése által, és az iskolák tevékenysége, igazgatása és adminisztrálása, valamint a helyi-, járási iskolahalalóságok és tanfelügyelők feletti felügyelet.

II. FEJEZET.

Járási iskolai hatóságok.**1) Járási iskolatanács az országos iskolakerületben.****Iskolakerület.**

34. §.

Az iskolakerület magában foglalja az összes iskolaközségeket, melyeknek iskolái az egy és ugyanazon járási hatóság területén fekszenek. (1927. évi júl. 14-én kelt, a polg. közigazgatás szervezésére vonatkozó 125. sz. törvény 1. §. 3. bek.)

A járási iskolatanácsok és azok székhelyei.

35. §.

1. Minden iskolakerület számára szabályszerűen egyetlen egy

járási iskolatanács lesz szervezve. A kevert nemzetiségű iskola-járásokban minden olyan nemzetiség számára egy külön járási iskolatanács állíttatik fel, amely a járásban legalább 30% nemzetiségi kisebbséggel és a járási iskolatanácsnak alárendelt legalább 10 nyilvános nép- és polgári iskolával bír. Az illető nemzetiség kisebbségi arányszámának megállapítására a csehszlovák állampolgárság tekintetbevétele mellett csak az utolsó népszámlálás adatai vehetők mérvadóknak.

2. Ha egy nemzetiség iskolái számára az iskola-járásban nincs külön járási iskolatanács felállítva, az országos iskolatanács az ezen iskola-járásban levő iskolákat egy ugyanolyan nemzetiségű másik járási iskolatanácshoz utalja át.

3. A járási hatóság székhelye rendszerint a járási iskolatanács székhelye is.

1. A járási iskolatanácsok állami hatóságok.

A járási iskolatanács összetétele.

36. §.

A járási iskolatanács áll a) az elnökből, b) a tanítóság képviselőiből, c) a polgárság képviselőiből és d) a hatóság képviselőiből.

Az elnök és helyettese.

37. §.

1. A járási iskolatanács elnöke az illetékes járási tanfelügyelő. Ha többen vannak, az iskola és népműv. minisztérium határozza meg, hogy közülök az elnöki tisztet melyik lássa el.

2. Az elnökhelyettest a járási iskolatanács egy teljes ülésén a maga kebeléből választja.

A tanítóság képviselői.

38. §.

1. A tanítóság képviselőinek száma a járási iskolatanácsban a nyilvános nép- és polgáriiskolák és az alájuk rendelt kiegészítőiskolák tanítóságának számához igazodik. 50 tanítóra kettő, száz tanítóra négy, azonfelül öt jut.

2. A járási iskolatanács tanítóképviselőit azon tanítók választják, akik az illető iskolakerületnek alárendelt nyilvános nép-, polgári és kiegészítő iskolákban definitív, vagy ideiglenes minőségben alkalmazva vannak. Hogyha a járási iskolatanácsnak legalább két nyilvános polgári iskola van alárendelve, a polgáriiskola tanítói külön választanak egy képviselőt és a nép- és kiegészítő iskolák tanítói szintén külön egyet.

3. A választási rend, mellyel a választási és választóhatósági feltételek, valamint a választás módja részletesebben lesz meghatározva, az alapvető határozmányok figyelembevétele mellett, kormányrendeletileg állapíttatik meg, hogy a választás direkt, titkos és személyi legyen és hogy az aránylagos képviselet alapján az állandó választási bizottsághoz pósta útján beküldött, kitöltött szavazólapok útján menjen végbe.

A polgárság képviselői.

39. §.

1. A polgárság képviselői a járási tanácsban mindenkor kétszerese a tanítóság képviselőinek. Azokat a járási képviselet választja meg, a járási bizottság megválasztására érvényes alapelvek szerint. Mindamellett

oly polgárok is választhatók, akik nem tagjai a járási képviselőtestületnek.

2. Azon nemzetiségileg vegyes járásokban, melyekben a 35. §. alapján létesített külön járási iskolatanács van, ezen járási iskolatanácsokba csak az illető nemzetiséghez tartozó azon polgárok választhatók meg képviselőkkül, kiknek iskolái az illető iskolatanács hatáskörébe tartoznak és ezen polgárok a járási képviselőtestületnek csak az illető nemzetiséghez tartozó tagjai által választhatók.

3. Hogyha valamely járási iskolatanács hatásköre alá más járás területén levő iskolák utaltatnak be (35. §. 2. bek.), úgy a polgárság legalább egy képviselője azon községek lakosságából választandó meg, melyekben ezen iskolák vannak, és pedig azon nemzetiségből, melynek nyelve az illető iskolák tanítási nyelve.

A járási hatóságok képviselői.

40. §.

A járási hatóság, amelynek kerületében a járási iskolatanács székhelye van, a járási iskolatanácsba két képviselőt küld ki, akik közül az egyik a járásorvos.

A járási iskolatanácsok hatásköre.

41. §.

Csehországban és Morva-Sziléziában az eddigi kerületi iskolatanácsok, illetőleg az azok helyébe az 1920 nov. 6-án kelt 608. sz., a járási iskolatanácsok feloszlatására és járási iskolabizottságok létesítésére vonatkozó kormányrendeletre felállított járási iskolabizottságok egész hatásköre átszáll a járási iskolatanácsra, amennyiben ezen törvény kifejezetten valami mást meg nem állapít, vagy ebből valami más nem következik.

42. §.

1. Szlovenszko és Podkarpátska területén a járási iskolatanácsokat a nyilvános és magán nép-, polgári és kiegészítő iskolák, továbbá a népiskolai ügy keretében tartozó szociális intézetek és óvodák igazgálásában ugyanazon hatáskör illeti meg, ami eddig egyrészt a járási hatóságokat, másrészt a tanfelügyelőket illette, amennyiben ezen törvény valami mást nem határoz meg, vagy ebből valami más nem következik.

2. Nevezetesen hozzátartozik:

KÖLCSÖNÖK

**BUDAY
VINCE**

Nové-Zámky

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamattal, gyorsan és kulánsan folyósítatnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Kécs válasz-bélyeg ellenében.

- a) kifelé a járási iskolakerület érdekeinek képviselete,
- b) a járásban az iskolaügyek állapotának kellő nyitvántartása, az iskolaügyi törvényes rend feletti örökődés, különösen minden iskolában az iskolaügy lehető előmozdítása,
- c) hogy a felsőbb hatóságok népiskolai ügyekben hozott törvényei, rendelkezései és egyéb előírásai tudtúl adassanak, kellőképpen teljesítenessenek,
- d) az iskolák felszerelésére, kibővítésére, szervezésére vonatkozó tárgyalások vezetése, a be- és kiiskolázás fölötti felügyelet gyakorlása, iskolaépületek és kiváltképpen a népiskolák dologi szükségleteinek beszerzése és megőrzése,
- e) a gondnoksági ügyek ellátása, ami az államot a helyi iskolai alapok és alapítványokkal szemben megilleti, amennyiben erre más külön szervek nem létesítettek, vagy esetleg ez a hatáskör nincs egy más hatóságnak fenntartva,
- f) az iskolák védelme mindenféle gazdasági és rendőri ügyben és az elsőfokú döntés joga minden közigazgatási kérdésben, nevezetesen az iskolaügy céljait szolgáló hozzájárulásban, föltéve hogyha ezek nem az állam vagy tartomány által teljesítendőek, mindenféle kényszerintézkedések alkalmazása, amint azt a törvény elrendeli,
- g) az illetékes felsőbb hatóság utólagos jóváhagyásával kisegítő és helyettes tanítók alkalmazása és javaslatlétel végleges tanítók alkalmazására,
- h) a tanítók szolgálati okokból történő, legfeljebb egy évre terjedő, ideiglenes áthelyezése, javaslatlétel és véleményadás a végleges tanítói állások betöltésére,
- ch) az érvényben levő fegyelmi előírások alapján a tanítók elleni fegyelmi eljárás lefolytatása, a fegyelmi ügyek előzetes kivizsgálása; minden más iskolai rendellenességek kivizsgálása;
- i) a tanítóság továbbképzésének előmozdítása,
- j) a helyi iskolatanácsok idejében való összeállítása, működésüknek támogatása és a felettük való felügyelet,
- k) jelentéstétel, indítványok és véleményadás az iskolai főhatóságokhoz.

(Folytatása következik.)

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét!

Heidük bútorok

Lászlónál Érsekújvár

(a cipőgyár udvarában)

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Kč-től egész 14.000 Kč-ig
100—200 Kč havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A pedagógiai lélektan című lipesci folyóiratban, Ilge Vilmos, naumburgi tanító az elemi iskolai tanulók vallásos érzületéről cikkezik. A gyermekek megnyilatkozása fölötté érdekes a tanítónak azon kérdésére: mikor imádkozol az Uristenhez? A legtöbb gyermek azt felelte: reggel és este. Egyesek mondták, hogy szülői házukban délben is imádkoznak. Egyik fiú így írja: reggel, délben és este kell imádkoznom. Ha egyszer-másszor megfedkezem róla, édesanyám rögtön figyelmeztet és rosszaságát fejezi ki. Kiderült az is, hogy mily alkalmakból imádkozik a gyermek: Mikor beteg voltam,

amikor a patakba estem, ha rosszat eszelekedtem... — Mindig meghallgatta az Uristen az imádságodat? — volt a további kérdés. — Téli sokszor imádkoztam, hogy havazóék, de nem történt meg. Titokban egyszer nagyobb darab kolbászt szeltem az élesekamrában. Imádkoztam, hogy édesanyám észre ne vegye, de bizony meglátta és én méltó jutalmamat megkaptam. Öreganyám nagyon beteg volt, minden este könyörögtem a jó Istenhez, hogy gyógyuljon újra fel. Fájdalom, imámm nem segítettek rajta, drága nagymamám már a temetőben nyugszik.

Könyvek.

Magyar nyelv. (Segédkönyv a magyar nyelv oktatásához. Szerkesztette Keresztes Pál, reálgimn. tanár. Ipolyság, 1929. Ára 16 Ké.)

Keresztes Pál neve már jól ismert azok előtt, akik Csehszlovákiában a magyar nyelvet tanulták, tanulják, avagy tanítják. Azonkívül, hogy pompás magyar irodalomtörténettel ajándékozta meg a középiskolákat, nagyszerűen összeállított magyar nyelvtant is írt, amelyből kisebb diákjaink tanulják a magyar nyelv szabályait. A »Magyar Nyelv« című segédkönyve nemcsak azoknak szolgál kitűnő útmutatásul, akik a magyar nyelvet, mint tanfárgyal tanítják, de egyaránt használnak vehetik a felsőbb osztályos diákok, tanítónövendékek, fiatal, tanítói érettségire készülő tanítójelöltek, avagy kész tanítók, akik szívesen és szeretettel foglalkoznak nyelvünkkel.

A vaskos, amellet olesó könyv bevezetésében a nyelvtudományt, a nyelvtudomány történetét, a nyelv eredetét, a nyelvek osztályozását, a magyar nyelv rokonait, a finnugor nyelvrokonság bizonyítékait és az ural-alláji nyelvrokonságot ismerteti. A magyar nyelv életét ismertető nagy fejezet a hagyományokkal, analógiákkal, a hangváltozás fajaival, a jelentésváltozással, elavulással, elszigetelődéssel és a jelentésmegosztással foglalkozik. — Ugyancsak ebben a fejezetben találkozzunk a szóval, a ragozással és képzéssel, a nyelvbeli árnyalatok ismertetésével stb. Itt vezet rá a nyelvhelyességre, amelyet a szavakban és mondatszerkesztésekben kell

szem előtt tartanunk.

A magyar nyelv szerkezete című fejezetben benne van az egész magyar nyelvtan. Egyszerű, de mégsem mindennapi példákkal mutat rá a magyar nyelv minden fontos és kevésbé fontos szabályára, a hangtanon és szótanon át elérkezik a mondattanhoz. Utmutatást nyújt a legújabb helyesírásról, rávezet a szóelemző helyesírásra, az egyszerűsítésekre, idegen szavak írására, egybeírásra, különírásra, szótagolásra (idegen szavak elválasztása!) stb.

A segédkönyv további fejezetei a stilszintikát, a verstant, a retorikát, poétikát és az esztétikai tudnivalókat ölelik fel.

Azt hiszem, ezzel a könyvvel minden magyar tanítóember megkönnyíthetné munkáját és minden esetleges kétes kérdésre feleletet találna benne. Keresztes segédkönyve még a községi könyvtárak jegyzékébe is bátran felvehető, mert gondosan összeállított munkája még a nyelvtan kevésbé képzett falusiakat is rávezetné a helyes magyar nyelvre és a nyelv elérhető szépségeire. Mindenesetre jobban járnának vele az iskola és a községi könyvtárak, mint az egyes kiadók által néha ugyan csak ránktukmált, selejtes értékű könyvekkel. Fiatal kartársainknak nélkülözhetetlen kézikönyv, idősebb kartársainknak kiváló útmutató. Megrendelhető a szerző címén (Sahy-Ipolyság, állami reálgimnázium), vagy Neumann Jakab könyvkereskedése, Sahy—Ipolyság.

(—kas.)

HIREK

Wagner Richárd.

Február 13-án volt ötven éve, hogy a világhírű zeneszerző visszaadta lelkét a Teremtőnek. Ez alkalomból világszerte ünnepek rendezésével hódoltak a nagy elme emlékének.

A XIX. század legnagyobb operaszerzője: Wagner R. született Lipcsében, 1813. május 22-én. Atyja rendőrtisztviselő volt, de hamar elhalálozván, anyja Geyer nevű színészhez ment nőül. Wagner már serdülő korában nagy előszeretettel tanulta a klasszikus nyelveket s irodalmat; azonkívül Logier zeneelméletében búvárkodott. Weber és Beethoven vezérkönyveit tanulmányozta. Eleinte zongoratechnikája oly gyöngye volt, hogy sokszor a saját komposztíóját sem tudta jól lejátszani. Amikor »Egy nász« című színpadi művét nővérének megmutatta, az azt tanácsolta neki, hogy ne folytassa a zenét, inkább másra törje a fejét. Ő azonban nem csüggedt. »Liebesverbot« című dalműve — melyet ő maga vezényelt Magdeburgban, — csaknem megbukott. Elkeseredésében elhatározta, hogy elhagyja hazáját. Pláner Minna színésznővel kötött házassága pedig sok időre megmérgezte lelkét, mivel fiatal felesége az ő magasrólplú szellemét nem volt képes megérteni. Páris lett művészeti ideálja. Sajnos, a remélt jobb sors ill sem szegődött hozzá, s meglehetősen alantass munkákat kellett végeznie, hogy megélhessen. Korrektúrákat, zongora kivonatokat, románcokat, polpourrikat komponált olcsó pénzért. Teremtő tevékenysége azonban nem hagyta el.

1837-ben nagy eszme fogamzik meg lelkében, hogy »Rienzi« címen nagy, történelmi operát ír. Ezt elfogadták s 1842-ben Drezdában nagy sikerrel hozták színre. E mű az antik Róma és a lovagkor hű képét tárja elénk. Sikere oly hatalmas volt, hogy a »Bolygó hollandi« előadását is hátráltatta, amelynek már nem volt oly nagy sikere, mint a »Rienzi«-nek. A »Bolygó hollandi« meséjét Londonba menet a matrózoktól hallotta a hajón. Azok egymásnak mesélgették a szomorú történetet. E műben kórusok nincsenek. A közönség nagyon csodálkozott, hogy a primadonnának nem volt magán-áriája. A hollandusban kezdődik Wagnernél a vezérmotívum használata. Három évtizednek kellett eltelnie, amíg a kor-izlés és magasabb művészi öntudat igazat adott Wagner reform-törekvéseinek. Majd kidolgozta »A nürnbergi mesterdalnokok« és a »Lohengrin« vázlatát. A »Tannhäuser« Drezdában kedvezőtlen fogadtatásban részesült. A tematikus kidolgozást a színpadról a zenekarba helyezi Wagner, a színpad csak magyarázza a zenekar előadását. Ő előtte a dalműveket a dallamosság jellemezte s a drámái cselekvény csak szolgája volt a zenének és énekeknek, addig ő nála az megfordított arányban állt. Az általános művészeti színvonalnak tehát emelkedni kellett, hogy az ő intencióinak magasságát

megérthessék. A »Lohengrin« Weimarban került színre Liszt vezetésével s a közönség lelkesedése mellett.

1858-ban Velencében írta »Tristán és Izolda« című dalművét, melyet Münchenben adtak elő szép sikerrel. 1869-ben pedig megírta a »Rajna kincse«-t, mely a »Der Ring des Niebelungen«-nek első része. Az előadás színhelyéül a szerény Bayreuth bajor városát választá, ahol az ő inteniói szerint, külön e célra épült színházban került színre a nagy mű, Richter János győri születésű karmester vezénylésével. A Niebelung-trilógia keretében adták elő a »Walküre«-t, a »Siegfried«-et s »Az istenek alkonyá«-t. Az 1876. A bayreuthi előadás után Wagner egy mintaszerű ének-és zeneközösséget felállítottán járadozott és havi folyóiratot alapított. Mindkettő ma is fennáll.

Utolsó nagy zenedrámája a »Parsifal« volt, mely vallásos elmélyedést, áhítatos előadást kíván. A 70-es évek elején Liszt leányával, Cosimával lépett házasságra, mivel Pláner Minnától elvált. Kétkézelmét s működését 2 hatalmas kötetben írta meg. Egyéb irodalmi művei 12 kötetet tesznek ki. Meghalt 1883 február 13-án, Velencében. Hált teleteit Bayreuthba szállították, hol fejedelmi pompával temették el. Örök álmát a »Wahnfried« nevű háza parkjában emelt sírboltban alussza. Munkásságának rendkívüli hatását és jelentőségét az óriási Wagner-irodalom tanúsítja. Mi pedig hálás szívvel emlékezünk Wagner Richárd lángelméjére.

A ZUS az iskolareform-javaslat ellen. A szlovák tanítók országos egyesülete (Zemský Účel'ský Spoločnosť) központi választmányja február 1-én Zsolnán összejövetelt tartott Hancko Antal szenátor elnökletével, melynek egyik főlágya a Décer-féle iskolareform-tervezettel szemben elfoglalt álláspont leszögezése volt. Mojto Ferenc, nyitni tanító, képviselő ismertette a javaslatot, s a tárgyalás eredményeként a választmány terjedelmes kommunikékében foglalta össze ellenvetésével a törvénytervezet intencióival és szándékoll intézkedéseivel szemben. A 11 pontból álló nyilatkozat így végződik: »Szlovenszko iskolágyvél csak a felekezeti iskolák fenntartóival egyelőrtöleg lehet rendezni a békés kulturális fejlődés érdekében.«

»A főlemle« — szüro alkalmazva. Arany János szatirikus költeményét két kortársunk is feldolgozta szindarab-alakban. Stampay János köböllkúti ig-tanító, aki a Petőfi-centennárium idején (1923) nagyon ügyes színpadi jelenetet írt a »Falu végén kurta kocsmá« című költemény alapján, most Arany Já-

nos tanulságos elbeszélő költeményét dramatizálta három felvonásban. A veszekedő szomszédokat gyorsan és színesen pergő jelenetekben jellemzi s a színpad hatásos eszközeivel plasztikusan kidomborítja a pörlekedő felek példájából leszűrhető tanulságot. A másik feldolgozós Csongrády Árpád csúzi kortársunk munkája, aki két felvonást alakított a költemény tartalmi és eszmei motívumaiból, de a befejezést úgy oldotta meg, hogy nemcsak a nézők, de a szereplő személyek is okultak a rossz szomszédság átkán: kibékülnek és atyafiságra lépnek. Csongrády Árpád feldolgozása a Világosság januári számában jelent meg, de különnyomatban is kapható a szerzőnél. Ára 1 Ké 50 L. — Stampay kollégánk arról értesített, hogy háromfelvonásos átdolgozását, amely csak kéziratban van meg, 50 Ké-ért lemásoltatta, s a színdarabhoz való kottákkal együtt bárkinek megküldi. Ez összegből a Tanítók Háza javára 30 Ké-t ajánlott föl.

Meghalt az 1907. évi XXVII. törvényelk megalkotója. Magyarországon nagy pompával temették el feb-

ruár 14-én Apponyi Albert grófot, aki a magyar iskolaügy terén is emlékeztetése nevével. Apponyi, mint vallás- és közoktatásügyi miniszter, 1907-ben létrehozta a nevezetes XXVII. törvénycikkkel, amely rendezte a nemállami néptanulók jogviszonyait és a község és hittelejogviszonyait járandóságait. E kezeti néptanítók járandóságait. E törvénycikk a tanítót közlisztviselőnek minősítette, s e tekintetben a magyar népoktatásügy főbb kultúrállamot előzött meg abban az időben.

A **Rozsnyói Dalosegylet** febr. 4-én rendkívül tartalmas, műsoros estélyt rendezett. A műsor a következő volt: Eckert: Matrózkar. Lavolta: Benigna-szerenád. Zoltay: Borsdal. Orosz dalok: Volga dal. Esti dal. Magurányi: Kártyadal. Kötő utca G. Vigjáték. Zöld K.: Magyar népdalok. Vlast'an—Dolinsky: Szlovák népdalok. Gáspár János—Csengey: A vén ivó. Műdal. (Megjelent az Apollóban 1932. I. 1.) Gounod—Faust: Katonakar. Ezek mind férfikarok. Azonkívül Dr. Sándor—Szenes: Nem lehet azt parancsolni, A testamentom, tenor szólók zongorakísérettel. A jövővi dalárda lelkes vezetője Román János rozsnyói kartársunk.

Az **Apolló** férfikari zenemű-folyóirat januári száma érdekes tartalommal jelent meg. Közli Lányi Viktor zenekritikus a (nagyenyű Lányi Ernő fia) Petőfi verseire írt 4 férfikarát. Aztán ott találjuk Liszt Ferenc: Tavasz című kórusát, amely szintén Lányi V. fordítása. E szám az Apolló 141. száma s már 709 kar jelent meg ideig. Előfizetési ára egy évre 10 Pengő. Kiadóhivatal: Budapest. VI., Lázár u. 18. I. em.

Az **»Uránia«** általános népművelődési egyesület kedvezményes külföldi utazásai és olcsó nyaralásai akeiója. Az »Uránia« egyesület nem ösmeretlen a közönség előtt. Olvasóink figyelmét felhívjuk a külföldi tanulmányutazásokat és nyaralást rendkívül megkönnyítő Népművelődési Egyesületre, mely lehetővé teszi olcsón a leggyönyörűbb külföldi kirándulásokat és nyaralást. A Karlsbadi URÁNIA ezidén húsznál több külföldi utazást rendez 20 bel- és külföldi fűrdőhelyen (tenger mentén is), van sajátkezelésű elsőrendű pensiója, fűrdőpalotája, (u. m. Karlsbad, Franzensbad, Marienbad, Konstantinsbad, Meran a Riviérán

(San Remo), Badgastein, Berchtesgaden, Staffelsee, Abbazia, Grado stb.). Az utazások és nyaralási díjak is aránylag csekély havi részletekben fizelhetők be. Menél előbb jelentkezik valaki, annál alacsonyabb a részvételi díj. 14 napos nyaralás az összes mellékkiadásokkal együtt — utazási költséget is beleszámítva — 800-tól 1500 Kc-ba kerül. — Részletes felvilágosítással és prospektussal szolgál az URÁNIA utazási és nyaralási osztálya, Karlsbad, Uránia palota.

Jubiläum. Az osgyáni ág. h. ev. egyház ismét ünnepet ült; Záhony Károly ig. tanító, evang. kántor osgyáni működésének 20 éves jubileumát ünnepelte f. évi február 1-én. A közszeretletnek örvendő tanítót az egyház, az egyházi tanács, az Ev. Nőegylet, az Ev. Dalárda, az iskolás gyermekek és a helybeli tűzoltó egyet üdvözölte meleg szeretettel. Az ünnepelt az egyház szeretetének e gyönyörű megnyilatkozásától könnyéggel meghatva mondott köszönetet a nem várt ünnepelésért s az álnyujtott ajándékokért.

IV. évfolyamába lépett a Magyar Minerva. A Reinelt János dr. szerkesztésében havonkint megjelenő Magyar Minerva szépirodalmi és tudományos folyóiratnak ez évi 1. száma a napokban látott napvilágot. A szokatlanul gazdag és változatos, 36 oldalas januári szám tartalmából kiemeljük Farkas Géza dr.-nak »Egy ősi babona igazsága« című pompás neveléslelektani közleményét s Nyiresi-Tichy Kálmánnak »Tünetek« című szellemes tanulmányát. Nagy érdeklődésre tarthatnak számot Kristály Istvánnak »Nagymama« és Marek Altalnak »Két aranykrájcár« című nemes veretű novellái is. Közleményekkel ezutalt Bartalis János (Sírnek a katonák), Mécs László (Hajtók szemével nézve), Tamás Lajos (Beteg a Duna), és W. Wimmer Anna (Egyedül) szerepelnek a folyóirat hasábjain, míg N. Jaczkó Olga tovább folytatja »Tolvajok a szentélyben« című igen nagy érdeklődéssel várt regényének a közlését. A folyóirat tartalmát hatásonan egészítik ki Colin Rossnak »Amerika és Ausztrália mint fehér kontinensek« című közleménye és Ijjas Antalnak »Lord Kitchener« című történelmi életreje, míg a könyvrotban Tamás Lajos Kuncz Aladár-

nak immár három kiadást ért nagyszabású regényével, a »Fekete koszlóstor«-ral és Erdőházi Hugónak »Legyen szüret« címen most megjelent költeménykötetével foglalkozik. Ugyancsak érdekes könyvkritikát írt Marek Antal dr. orvos is, aki Csaba Margit dr.-nak »Amit egy nagy leánynek tudnia kell« című könyvét ismerteti, míg Kázmér Ernő Anna Seghers legújabb regényét, a »A st. barbarai halászköz lázadása«-t, Ferenczy József pedig Sven Hedinnek »Das Rätsel der Gobi« című legújabb könyvét veszi kritikai bonckés alá. — A legolcsóbb szlovenszkói szépirodalmi folyóirat előfizetési ára fél évre 15.— korona. Egyes szám ára 3.— korona, amely postabélyegben is beküldhető a kiadóhivatal címére (Pozsony, Kertész-utca 1.), mely szívesen küld csekklapot is.

Csehszlovák Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye. Az iskola- és népművelésügyi minisztérium hivatalos közlönyének (Věstník) kivonatolatos magyar fordítása, melyet egyesületünk ad ki, januári számában teljes egészében közli az 1932. december 28-án kelt törvényt a személyzeti megalkarítások tárgyában. E törvény első része a fizetési levonásokról, II. része a karácsonyi pótlék beszüntetéséről, III. része a nyug. (ellátási) illetmények módosításáról intézkedik. Közli továbbá a minisztérium rendeletét rádió-antennák állami épületen való felállításának engedélyezése tárgyában. Egy másik rendelet az ipari továbbképző (tanonc) iskolák tani-

tási díjáról szóló rendelkezések kiadását foglalja magában. A fűg-gelékben a népiskolai tankönyvek és tanszerek használatára, bevezetése és engedélyezése tárgyában kiadott rendelet folytatása található. — A folyóirat nélkülözhetetlen minden magyar iskola számára. Előfizetési ára egy évre 30 Kc.

Kultúrélet Tanyon. A tanyi Kultúr Egyesület 1933 január elején ismét megkezdte működését. Pálffy Dezső közs. tanító, elnök több szépirodalmi és gazdasági előadást tartott. Ezen előadások közül külön kiemelendő az Arany János-est. — Február 12-én Nagy Dénes népszínművét a »Katóka örmesterné«-t adták elő az egyesület tagjai nagy sikerrel. A színdarab betanításánál Pálffy né Szkaecsik Anna tanítónő buzgólkodott. Az előadás tiszta jövedelmét az egyesület szegény gyermekek ételmezésére fordítja.

Melyik a legkeresettebb női tulajdonság? Egy francia lap körkérdest intézett férfi-olvasóihoz, hogy melyik az általuk legjobban keresett női tulajdonság. A rengeteg válasz közül az első helyet a jószág foglalta el. Nem a szépség, nem a sex appeal, nem a gazdagság... Utána következik a rendszeretel és csak ezután az aldozatékszség. Azután jönnek sorra: takarékszság, szelidség, műveltségs, kedvesség, hűség, türelem, szerénységs. Csak a 24. helyen az akaratérs, utána a sportban való jártasságs, ettől még lávolabb az elegancia és a büszkségs. (Katholikus Né.)

Kiadóhivatali üzenetek.

P. I. Dunamocs, dr. Sz. F. Bratislava, S. I. Medve, B. E. Felsővámos, N. E. és K. P. Ladice, T. J. Zenné, D. K. Ersekujvár, L. I. Pausin, F. Gy. Uvard, N. J. Uvard, J. K. Szemet, N. E. Andód, K. S. Dotné Saliby, B. D. Padány, H. L. Tardoskéd, P. K. és R. Á. Réce, Sz. D. Szentpéter, B. K. Senec. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk, a zsebnaptár elfogyott. J. A. Leléd, J. I. Uzhorod, özv. B. D.-né Köbölkül, B. J.-né Nyitra-Zobor, N. L. Sv. Júr n/Hronom, K. A. Bratislava, B. L. Nizná-Kálósa, Sz. Gy. Komárno, K. D.

Michalany, S. M. Berehy, I. V. Handlova. Címüket a kívánl módon javítottuk, a lapot az új címre küldjük. Cs. K. Kéménd. A pénztáros jelentése alapján folytatólagosan tagjaink közé vettük. J.-né W. R. Csölle, H.-né P. E. Miková-Ves, V. G. Muzsla, P. E. Zadiel, B.-né W. E. Farnad, G. B. Pozsony, M. Á. Léva, P. P. Jelsovská-Teplica, O. T. Naprad, B. P. Lekoska, B. J. Nagymegyer. Levél ment. Dr. E. M. Kisudvarnok, Cz. M. Figa. Az elveszett számokat újból megküldtük. V. Á.-né Rad. Levele szerint intézkedtünk.

Március szelleme — Masaryk szelleme

Réges-régen, a naptárjavító császárok és pápák uralkodásának ideje előtt, március volt az esztendő első hónapja. Az ókor embere az utolsó februári, hideg szél fúvásának gyászos zenekíséretével eltemette a múltó évet is. Aztán következett a március: az újesztendő.

A mai modern világ fia kell, hogy elismeréssel gondoljon a régiek természetes bölcsességére, mellyel a maguk életének időmértékét a természet változásaihoz alkalmazták. Lehetett-e szebb szimbóluma a bizó reménykedésnek, az élet újrakezdésének, mint a földébredés, az első tavaszi felalom várva-várt boldogságának percével egybeeső naptári újesztendő első ünnepnapja?...

A föld népe számára még mai nap is a március jelenti az esztendő munkakezdését; ez a hónap az, amidőn földobban a földműves ember szíve, mert az életet adó kenyér magvát elvetheti a meglágyult rögökbe: lelke bizodalmit a fátyolos jövendőbe...

Az 1850. esztendő egy hodonini zsellércsalád életének szegénységgel írott kalendáriumában szintén márciusban kezdődött. Hetedikén. Az újszülött gyermek édes alakja köré odarajzott az egyszerű szülők egyszerű reménysége. A boldog apa csillogó tekintete lágyan símogatta a gyermek arcockáját, s képzeletben látta, amint az apró kezek megizmosodnak, s az uradalom műhelyében acélos erővel ütök az izzó vasat. Gondolatszemével látta nagyranőtt fiát a munka kék zubbonyában, arcán a mesteri öntudat büszke vonásait, s a nemesítő munka pirosságát.

Aztán teltek az egyhangú robotos évek. S egy napon az apa büszkén adta gyermeke kezébe a kalapácsot. De a sors Masaryk Tamás számára más kalapácsot tartogatott. A Gondviselés odaállította őt az emberiség műhelyébe, hogy annak javán a jog és igazság fegyverével munkálkodjék.

Te porladó édesapa, aki fiadat tisztos mesternek álmoldtad, nem merted hinni, hogy ő az emberiség boldogságának lesz a mestere; nem gondoltad, hogy gyermeked, mikor először beszívta a márciusi, szabadság-illattal teli levegőt: az vérebe ivódik, s élete minden lélekzete szabadságvágyat lehel; nem gondoltad, hogy a szűk zsellérszoba gyermekében lángok gyúladoznak, amelyek a szabadság bajnokává tüzelik...

Masaryk Tamás a szántás és vetés hónapjában született és egész élete a márciusi munka jegyében telt. Ő egyre szántott és vetett. S most, életének nyolcvanharmadik márciusán, gyönyörködhetök a vetése sikerében.

...Március heledikén, amikor az iskolai munka keretében ünnepeltük őt, a munka apostolát, nemcsak a hivatalos tiszteletadásnak tettünk eleget, hanem azért ünnepeltük, hogy élete példáján megihletődve, eszméi magasságában megtisztulva, tetteredményeinek tanulságán megedződve, sokszoros hittel, kedvvel és ambícióval folytassuk életfeladataink végzését a pedagógia őrhelyein, ahová a sors állított.

Masaryk Tamás 83 esztendeje az általános emberi értékeken kívül egy sokszínű, élménydús, egyéni élet kincsait tartalmazza. Tulajdonságai, lelkének megnyilatkozásai szélesívelésű röptükben szinte elérhetelenek az átlagos emberi értelem számára. Gondolatainak szárnyalása nem mérhető az átlagos emberi elmék mértékével; akarata, mely a száguldó orkán fizikai energiájának lélektani behelyettesítése: szédületes erőmegnyilvánulás a kisember szempontjából. Szocializmusa nem téves, vagy ferde tanok szikkadt emléjén táplálkozik, hanem a lelkében kialakított társadalmi eszménykép meggyőző szükségszerűségéből tör elő. Humanizmusa olyan makulátlan, finomlehelletű elgondolás, hogy annak megértéséhez és megvalósításához a mai emberiség csak minden gonoszságát levetkőzve, a háborús vérfürdők után még könnyeiben is megfürödve: csak tökéletesen újjászületve juthat el.

Mi, az ő kicsiny tisztelői, erényeinek bámulói, legfőbb életcélunknak tekinthetjük e nemes eszmények megközelítését. Elérni mindazt, ami őbenne kiteljesedett, csak vágy marad bennünk, amely kerget, hajt minket a tökéletesbülés felé. A Gondviselés úgy intézte a világ folyását, hogy legyenek, akik a példát mutatják és legyenek, akik a példát követik. Minden népnek, minden nemzetnek vannak nagy példamutatói akik irányt jelölnek, célokat tűznek ki, elhatárolásokat csíholnak a tömegek lelkének gránitkövéből, hogy lángra lobbanjon az a közöny és tespedés hamva alatt az eszmények pislogó zsarátnoka!

Masaryk Tamás példaadó intésére lángot fogott a legdrágább nemzeti erény: a szabadság szikrája. Népe úgy tekint rá, mint szabadsághősre, aki a nemzete számára megszerzett szabadság, a fejlődés, az élés szabadságának emberi elemi jogát tartva szem előtt, napnál fényesebben bebizonyította, hogy szabadságától megfosztani, nemzeti, vallási és erkölcsi életének kiélésében megakadályozni a legkisebb emberi közösséget sem szabad! Ez olyan törvény, melyet nem a nemzetközi szerződések, írott dogmák, holt paragrafusok, de a népek lelkében, szívében kipusztíthatatlanul élő, örök, veleszületett ősi erők biztosítanak.

Masaryk, a nagy humanista, nyíltan és egyszerűen vallja, hogy az embernek nem lehet más programja, mint az emberiség üdve és jóléte. A humanitás programja azt jelenti, hogy túl minden nyelvi, nemzeti és osztályellenté-

teken, minden ember iránt rokonszenvvel kell lennünk. — Micsoda jóleső megállapítás, sőt bátorító, fölemelő hitvallás ez a nemzeti kisebbségek részére! Mert ha az államfő rokonszenvét nem titkolja, hanem hirdeti, hogy minden ember iránt vonzódást és szeretetet érez, akkor ezt iratlan törvénynek tekinthetjük és jogunk van az ő szeretetét a magyar kisebbség javára, minden jószándékú törekvésére érteni. S a magyar kisebbség ezzel, közvetlen tapasztalatai alapján, el is dicselkedhetik. Bírja az államfő bizalmát, nemcsak az ő nemes, humanitárius gondolkodása révén, de a magyarság speciális faji és állampolgári erényeinek elismeréseképpen is.

Elnökünk általános figyelmetkeltő nyilatkozatait párhuzamosan követik e megnyilatkozással összhangzó cselekedetei is. Közlárságunk etnográfiai összetétele a legnagyobb lehetőségket adja arra, hogy elnökünk, értékes bölcséleti és politikai elméletét a gyakorlati élet eseteire vállalja. A magyar kisebbség hálásan ismerte meg ezt a bölcs következetességet, s mindannyiszor büszkén és önérzetesen hivatkozik az államfő igazságos állampolitikai és kisebbségpolitikai elveire, valahányszor a kormánnyal egyes tényezői, emberi gyarlóságból, túlbuzgóságból, vagy rossziindulathból megsértik azokat, vagy a kisebbségi jogállományt. Fájdalom, a tanügy terén is van alkalom erre hivatkozni...

Masaryk nem titkolja, hogy »a nemzetiség és a nyelv problémája nagyon komoly és a gyakorlati megoldás nehézségekkel jár«. De ugyanakkor fontos kijelentést tesz az államegység létrehozásán munkálkodók számára, amidőn meghagyja, hogy a nemzeti kisebbségeket meg kell nyerni az államnak. Vagyis, a nemzetiségi és nyelvi kérdést úgy kell kezelni, hogy a nemzetiségek abban ne ellenséges, erőszakos, vagy terrorisztikus törekvéseket lássanak, hanem megbizonyítani kell őket arról, hogy az ő nemzeti tulajdonságaikra, faji sajátosságaikra szükség van itt, ebben az államban. Szükség van azért, hogy a többségi nemzet képességével, erényeivel együtt biztos életfeltételeket teremtsen a közös haza minden hű fiának!

A március 7-i nap memento volt mindazoknak, akik ez ország bármely pontján gyakorolják az államhatalmat, anélkül, hogy működésük szelleme Masaryk Tamás életével összeegyeztethető volna. Mert Masaryk Tamás a szabadsághoz felelősséget is szerzett. Az itt élő népek boldogulásának és boldogításának a nagy felelősségét. Azért, élete 83. márciusában úgy tiszteljük legméltóbban ősz elnökünket, s akkor okozunk neki őszinte örömet, ha ígéretet teszünk, hogy életünket az ő puritán és igazságos elvei szerint rendezzük be, s kötelességeinket az ő munkássága szellemében teljesítjük. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

A családi nevelés feladata s értéke

Willand János.

A gyermek a szülő legdrágább kincse. Lelke, szíve teljes szeretetével csüng gyermekén a szülő, ennél fogva a legtermészetesebb nevelője is a gyermeknek. Az ő célja a gyermeket úgy és arra nevelni, hogy hivatásának elérése után önállóan is tudjon élni.

Az erkölcsös, hitéletben erős család a legjobb talaja a gyermek nevelésnek. Ilyen körben a jó nevelés minden eszköze fellelhető, úgy a gondozás, ápolás, oktatás és helyesen alkalmazott fegyelmezés.

Mit értünk gondozás alatt? A gyermek szükségleteinek szeretetteljes kielégítését, vagyis a céltudatos táplálást, ruházást, az alvással, ébredéssel kapcsolatos testi gondozást.

Az újszülött gyermek nem képes a szellemi élet közvetlen felfogására, mégis minden ilyen dologra fogékony. A gyermek szellemi fejlődésére nagy hatással van a fizikai nevelés. Ez a feladat a családé, mert a közvetlen gondozás a kisgyermek-korban egyedül az övé. Hogy milyen lesz a későbbi jellembeli értéke, annak kialakulása attól függ, hogy a testi és szellemi szükségletei miképpen voltak kielégítve. Elkényeztetés, valamint a túl edzés egyformán káros. Az egyes dolgok helyes betartásában, megengedésében és megtagadásában nyilvánul a körültekintő pedagógiai gondozás. A helyes gondozással nevelhető a gyermekbe a mértékletesség, nélkülözni tudás, bátorság, tisztaság, józan gondolkodás.

A családnak kellene biztosítani a gyermek első oktatását. Odahaza kellene megtanulni a gyermeknek érzékszervei helyes használatát. Megismerni a szoba tárgyait, a körülötte mozgó életet, melyet ugyan lát, de felületesen, az ő gyenge megfigyelő képessége folytán. A helyes megfigyelésre való nevelés az érzékszervek erősödését vonja maga után, ami a gyermek szellemi fejlődésére a későbbi időben nagy hatással van. Ezt bizonyítja Jean Paul neves pszichológus, amikor azt mondja: »A gyermek élete első 3 évében többet tanul, mint iskoláztatásának egyetemi szaká alatt.«

A családi élet a fegyelmezés egész sorozatát adja. Tekintély az apa, az ő kormányzatán nyugszik az egész családi élet, a barátja jól nevelt gyermekek legnagyobb tekintélye, legszeretettebb

A szeretet megtestesítője: az anya. Az ő szeretete képes csak repet játszani a család tagjai között. Őt megérti gyermeke is. Az anya hangja találja meg a gyermek érzelmvilágához a legközelebbi utat, tud is erre hatni.

Az anyai szeretet a gyermeki lélek legjótékonyabb tápláléka. Amint az apai tekintély az engedelmisséget, úgy az anyai szeretet viszont szeretetet ébreszt a gyermek szívében. Így támad a szeretetből a háládatosság, szerénység, alázatosság, bizalom, részvét és a jóakarát.

Legnagyobb nevelőeszköz a példa. A szülő életpéldája hagyja a legkifejezhetőbb nyomot mindenkor a gyermeki lélekben. A szülő gondolkodásmódja, erkölcsi felfogása mind olyan, amelyet a gyermek elsajátítva, egész életén felhasznál. Amilyen volt az a családi kör, melyben élt, olyanná kívánja alakítani a magát is. Bizonyosság erre a gyakran megisméltendő válások tömege, melyeknél legtöbb esetben a fő ok, a meg nem értés. Két, ellenkező szellemű családi életben felnőtt egyén, mindegyik a lelkében kikristályosodott, a családból hozott életfelfogás szerint akar élni, s ha ez nem sikerül, a pokolhoz hasonlítható családi élet alapját képezi.

Hogy milyen lesz az ilyen életből származó gyermek, elképzelhető.

Ezek alapján elmondhatjuk, hogy egyetlen egy hely sincs, ahol oly mértékben találhatók fel azok a nevelői eszközök, melyek a gyermek testi és szellemi fejlődésére oly közvetlenül hatnának, mint a családban.

Ha a családi ház szelleme, erkölcsi légköre tiszta: akkor az abból kikerülő gyermek szellemileg és erkölcsileg hasznos tagja lesz a társadalomnak.

Azért boldog az a gyermek, aki tiszta légkörű életben élhet, és itt felnevelődve az amúgy is nehéz, tövises életben helyét megálló férfiúvá lehet!

Az ének tanítása

Irta: Fischer János.

6. év.

- 1—2. hó: Az 5. év anyagának átisméltése.
 3. hó: A gyakorlatok kiszélesítése a — f² hangterjedelemig.
 4. hó: Magánhangzók, mássalhangzók, nyílt szótagok, zárt szótagok.
 5. hó: Egy- és többtagú szavak mássalhangzótorlóddással.
 6. hó: Deklamáció szóhangsúllyal, mondathangsúllyal.
 7. hó: 3, 4, 6, 8 hangnak egy magánhangzón való hangkapcsolása.
 8. hó: Diatonikus menetek különböző magánhangzókkal C, E, G, D; F, A, H (B) dúrokban.
 9. hó: A bontott hármashangzat hangjai különböző magánhangzókkal, C, E, G, D, F, A, H dúrokban.
 10. hó: A hang hajlékonyságának fokozására irányuló gyakorlatok.
- A hangulatos előadás deklamációja.

7. év.

- 1—5. hó: Mint a 6. évben, fokozottabb követelményekkel.
 6—7. hó: Cresc. és decresc. a hangsor 1, 2, 3, 4, 8 hangján keresztül, fölfelé és vissza.
 8. hó: Dalszöveg töredékek.
 9—10. hó: Hangzóárnyalások (világosítás, sötétítés), magánhangzók a hangsor és akkordok hangjain.
 A hangulatos előadás.

8. év.

Mint a 6—7. évben, fokozott követelményekkel.
 Összefoglaló gyakorlatok.
 A hangulatos előadás.

24. Új csoportja a technikai gyakorlatoknak a hallási gyakorlatok. Ezekkel a zenei hallást fejlesztjük. Céljuk tanulók készségét fejleszteni az irányban, hogy az egyes hangokat, hangcsoportokat hangmagasságuk és a ritmikai gyakorlatokkal kapcsolatban időtartamuk szerint fölismerni és kifejezni tudják. Az ezirányú ismereteik a zenediktálással igen mélyülnek és rögződnek. Rendszeres diktálások az 5. évtől eszközlendők, játékos formában végezhetők korábban is. A diktálásról később bővebben szólnunk.

A hallási gyakorlatoknál a tanulók a hallott énekhangok szerint dolgoznak. A gyakorlatok anyaga ez: egyes hangok utánzása és felismerése, a kettőshangzatok és a dúr hármashangzat hangjai, a nagy és kis másod hangjai, a tiszta, nagy és kishangközök, a moll hármashangzat hangjai, a bővített dúr hármashangzat, és a szűkített moll hármashangzat, hármashangzat karban.

Mindez a tonális módszer alapján történik, mely mint említettük, a támaszhangokkal (do, sol, mi) dolgozik. Fődo-log tehát a támaszhangok rögzítése, a hangközök közül legfőképpen a quint, azután a terc, később a többi nagy és kis hangközök.

25. A hallásfejlesztő gyakorlatok anyagának menete és keresztülvitele körülbelül a következő:

Folyt. köv.

MEGJELENT: „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népműkönyvével bővítve, amely az imairendalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Ot kgrtől (kis: 25 db. nagy: 20 db.), portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay, Kőbükút.

Lusta diák

(Adalék a psyhoanalízishez.)

Sólyom Laci, 11 éves fiú, nagynehezen vergődött föl az elemi népiskola negyedik osztályáig. Szomorú családi viszonyok között tengette életét. Édesanyja beteg teremtés, nem volt képes őt élő gyermekét nevelni és igazgatni. Apja földmunkás, rendszerint a házon kívül volt elfoglalva, nem igen törődhetett gyermekei iskolai dolgaival s ha munkája nem volt, ivásnak adta magát s feleségével, meg gyermekeivel kegyetlenkedett. Az apa garázdalkodásától Laci szenvedett legtöbbit, mert erőt érzett magában s nem tűrte hallgatással az öreg szeszélyeit. Ennek persze jó porció verés lett a következménye.

Sólyom Laci az iskolában makacs, konok, csökönyös gyermek volt. Kivel sem jószóval sem pedig szigorral boldogulni nem lehetett. Sohasem volt kedve olvasni, ha a tanító fölszólította, vagy pedig írásbeli dolgozatot végezni, amikor az egész osztály azt lette.

Figyelmeztetés, pirongatás, vagy eselleges utánülés falrahányt borsó volt nála, úgy, hogy szinte kétségbe ejtette a tanítót. A rossz bizonyítvány iránt teljesen közömbös maradt. A tanító végre, mint teljesen javíthatatlant, föladta.

A következő tanévben finomlelkű, fiatal tanítónő vette át az osztályt. Sólyom Lacit, kit hírből jól ismert, őszinte szeretettel, igaz szívósággal vette kezelés alá, mert tapasztalta, hogy a merev szigor teljesen esődöt mondott nála. De még így is alig mutatkozott valamelyes eredmény. Azonban egy váratlan esemény történt az osztályban, ami szerencsésen megtörte a jeget. Egy lavaszi reggelen a tanítás előtt, zsivaly támadt az osztályban. Egyik tanuló kétségbeesetten kiáltozott, hogy hazulról nagyobb pénzösszeget hozott, amelyet atyja egy kereskedőnek küldött vele s az most a zsebéből eltűnt.

Hamar kész volt az ítélet: Sólyom Laci a tolvaj! A tanítónő megérkezett és Lacit keserves sírásban találta, crélyesen tiltakozván az ellen, hogy ő lopta volna el a pénzt!

Az okos tanítónőnek nagyon kapóra jött az eset. Nyomban megejletta a vizsgálatot, amely alól Sólyom Laci ártatlanul került ki, mert megállapítást nyert, hogy a fiú a kérdéses pénzt otthon, az atyja íróasztalán felejtette, mit később elhozta az iskolába. Ez a váratlan fordulat a gyermekekre mély benyomást gyakorolt és bocsánat kéréssel elégtételt adtak Lacinak. Másnap reggel a tanítónéni asztalán szép virágcsokor díszelgett. Senkisé tudta, ki hozta, csak Sólyom Laci ragyogó arca árulta el, hogy ludas a dologban. S e perctől fogva nagy változás történt lelkében. Közlékeny és barátságos lett, vonzódott a tanítónőhöz és a gyermekekhez, szívesen vett részt a közös munkában és közös játékokban. Eltűnt a makacsság, konokság, közömbösség és iparkodott az iskolában elmulasztottakat jókedvvel és türelemmel

pótolni. S ha nem is tudott az első tanulók közé fölemelkedni, a törekvés és ambíció észrevehető volt benne.

A tanév végén Sóllyom Laci megint illatos csokorral lepte meg a tanítónőt, s most már bátorsága volt néhány nyájas szóval átadni. A fiú egész lényé tanúságot tett róla, hogy gondolkodása helyes útra tért.

Nagyon érdekes pszichológiai tüneménnyel állunk itt szemben. A fiúval senki sem tudott boldogulni. De amint az iskolai lopás esete fölmerült, ő maga iszonyodva látta, hogy az egész osztály megakarja bélyegezni. A könnyzárpor a látszólag érzéketlen fiú tanácstalanságát és tehetetlenségét árulta el. Mardosta a szívét az a kérdés: vajjon remélhet-e a tanítónőnél, kinek annyi kellemetlen órát szerzett, védelmet és segítséget! S hogy a tanítónő hitt neki és elégtételt szerzett, hálaérzet és bizalom lépett a dac, az engedetlenség és konokság helyébe.

A tanítónő megtalálta az utat Sóllyom Laci elzárkózott szívéhez, s a megmentett fiú boldogulása új alapot nyert.

Schlosz Lajos.

Az orgonajátékról

1. közlemény.

Bármennyire kívánatos, hogy az orgonatanuló bizonyos fokú zongoratechnikával rendelkezék, mégsem föltétlen szükséges az. Sokkal jobb és hasznosabb rá nézve, ha a harmóniumjátékban otthonos, mert ez azonos az orgonajátékkal. Zeneiskolák épen ez okból előszeretettel használják pedálharmóniumot az orgonajáték gyakorlására és elsajátítására. Kevés, de különböző hangszínű regiszter e célból teljesen elegendő. Nagyon fontos és szinte elengedhetetlen föltétel, hogy az orgonatanuló tisztában legyen az általános zenetannal, tehát nemcsak a kótairással, hanem a dallam alapfogalmával (hangköz, hangnem, hanglétra), továbbá az összhanggal (a hármas és négyes hangzatok lejával és azok megfordításaival), úgyszintén a ritmikával (ütem, ütemtípusok, tempó, szünet) és a dinamikával (előadás) is tisztában kell lennie. Miután az orgonajáték nemcsak a kezeket, hanem a lábat is foglalkoztatja, azért a gyakorlatok manuálra és pedálra vannak elosztva. A kezdő ismerje meg először a hangszert.

A manuál kromatikus következővel a nagy C-től egész a hátravasorvonalazott f-ig terjed; ez 54 billentyűnek felel meg. A pedál régi orgonáknál csak egy oktáv, az újabbaknál két oktávnál valamivel több, rendszeren 24 -- 3 = 27 billentyű.

A tanulás menete általában.

Az orgonajáték — természetesen — a manuálgyakorlatokkal kezdődik. Helytelen volna azonban a pedáljáték elsajátítását messzire kitolni. Ha a tanuló a három- és négyszólamú gyakorlatok lejátszásában már elég készséggel bír, meg kell kezdeni a

pedálgyakorlatokat. Ez utóbbinál arra ügyeljünk, hogy a kezek ne talán az orgona padját vagy a térdeket fogják, hanem a késsőhi, lábbal és kézzel való együttjátszás érdekében, a billentyűk alatti keretet érintsék. Minden manuál- és pedálgyakorlat lassan gyakorlandó, mialatt pontosan és szigorúan olvasandó a taktus. Ami egy órán átvétetett, az a következőn ismétlendő. Hosszabb idő (egy hónap vagy negyedév) multával nagyobb-szabású ismétlésnek van helye, mely alkalommal, a ritmus és az előadás szigorú figyelembe vétele mellett, kifogástalan teljesítményre törekedjünk.

Tanító nélkül ne tanuljon senki orgonálást, különösen pedig ne pedálgátékat, mert csak szakembertől származó utasítások óvhatják meg a tanulót esetleges rossz szokásoktól. A tanító ne csak magyarázzon, hanem mintaszerűen játszon is elő. Amíg más hangszer (pld. hegedű) helyes megtanulása szempontjából a tanítóváltozás a tanulóra nézve hátrányos, addig az orgonajáték elsajátításánál ez a körülmény nincs hátránnyal, sőt a tapasztalat azt bizonyítja, hogy különböző tanerőktől, kik talán maguk is különböző módszerek mellett képeztettek, különböző sajátosságos készségek tanulhatók (különösen pedálgátékban), melyek alkalmasak arra, hogy még korosabb tanulóba is feltűnő bátorságot öntsenek.

Szabály szerint csak egy növendékkel foglalkozik a tanító. Zenepedagógiai szempontból helyesebb, ha több tanulóval egyszerre foglalkozik, mert az épen játszó tanuló társ készségéből, de meg hibájából is látással és hallással sokat tanulhatnak a többiek, egyben segítségül lehetnek a taktusolvasásnál, regisztrálásnál, lapozásnál.

Minden, még a legkönnyebb gyakorlat is először manuálon, azután külön a pedállal és végül együtt gyakorlandó. A szóelőpedálgátékkal először a jobbkez játékat kötjük össze és csak azután a balkézét. Semmiesetre sem szabad túrni, hogy a pedálszólamol az erre nagyon is hajlamos balkézzelel a manuálon kísérije a tanuló.

A pedállal együtt való egyszólamú manuálgáték után jön a kétszólamú manuálgáték pedállal, melyre következik a háromszólamú manuálgáték pedállal. Ezen rész a legnagyobb gondot igényli, mert elhamarkodása a későbbi játékra káros hatással van.

A két kéznek különböző manuálon való foglalkoztatása szaporítja a nehézségeket, úgyszintén a pedál számára bevezetett harmadik vonalrendszer alkalmazása is. Ma a legtöbb orgonadarab három vonalrendszerbe van írva; a két felső a kezek számára (manual), a harmadik (alsó) a lábak számára (pedál). Tehát: lassan, de biztosan!

Korán legyen gondunk a darabok transzponálására. Kezdetben fél- vagy egy-két egészhanggal és pedig fel és le. Ez természetesen bizonyos fokú összhangzattani tudást feltételez.

A tanultak folytonos ismétlése mellett, helyezzünk nagy súlyt a kívülről való tanulásra. Ehhez kell társulni később a komponálásnak, amikor már a tanuló az összhangzattanban és

formában otthonos. A szabad preludálással kapcsolatban el kell sajátítani az egyszerű, az összetett és utánzó ellenpontot. Ezzel mintegy hangsúlyozom, hogy az orgonajátékos ne elégedjék meg a darab pusztán gépies lejátszásával, még akkor sem, ha adallamilag folyékony, összhangzatilag tisztá, ritmikailag pontos és dinamikailag a leggondosabb. Arra törekedjék, hogy játéka logikusan gondolkodó orgonistát áruljon el, vagyis legyen értelmes. Ehhez feltétlenül szükséges a kompozíció felépítésének alapos tudása. Jelen írásomban nem akarok a zeneszerzésre és az alaktanra kitérni, mert erre itt hely nincs. Mindazonáltal rövidesen vázolni kell az orgonakompozíciók alakjának alapvonalait.

A legkisebb keret a motívum. Ezután következik a kettős motívum, mely az előbbinek megismétléséből keletkezik, még ha ez az ismétlés más hangokon történik is. Ezután következik a zenei forma legkisebb zárt tagja, a mondat, amelyet úgy kapok, hogy két vagy több motívumot fűzök egybe négy, nyolc vagy még több ütemből álló, önmagában befejezettnek tekinthető zenei egységbe. Ha két mondatot úgy állítok egymás mellé, hogy egyező tartalmuk mellett egymást kiegészítő záradékokat helyezek mindegyik végére, periódust kapok. Ezután következik a dalformák különféle alakja: a kétszakos, a nagy kétszakos és a háromszakos dalforma.

Az orgonajáték igazi alakja a fűga. Ehhez a téma szolgál alapul, mely először az egyik szólamban egyedül szólal meg, mire a többi szólam egymásután imitálja. A téma első belépését kérdésnek, a második bekezdését — mely rendszerint egy kvinttel magasabban kezdődik — válasznak is nevezhetjük. Ha már most a kettőt mind a négy szólam imitálta, akkor az első ekszpozíciónak (Durchführung) vége. Ezt a kicsi alakot fugettának is hívjuk. Szabály szerint a fűgának három ekszpozíciója van, mely esetben a második ekszpozíciót a választal nyitjuk meg és a többi szólam ennek megfelelően lép be (kontraekszpozíció). A 3. ekszpozícióban a téma belépéseit szorosabban fűzük egybe, melynél a basszus legtöbbször egy hangon nyugszik (orgonapont). Ezen egyszerű alak mellett van még a fűgának egy bővített alakja is, melyben az imitációk gyakoribbak és hosszabb közjátékokkal vannak megszakítva, melyek részben más hangnemben mozognak.

Nové Zámky, 1933 jan. 10.

Szendrei István
okl. szék. egyh. karnagy.

FELHÍVÁS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úrdivat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készítek kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mértékvetel és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: **Takács Albert** férj, úri divatszabó, Érsekújvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

FÓRUM

A csehszlovákiai magyar tanító- ságmunkakatasztere. Beszámoló.

Az elmúlt év november havában fordultam első ízben tanítótestvércimhez azzal a kéréssel, hogy iskolánkivüli kultúr-
munkásságuk adatait rendelkezésemre bocsássák. A Magyar Tanító
hasábjain közzé tett felhívásom kellő eredménnyel nem járt,
miért is Boross Béla barátom tanácsára körlevéllel kombinált
kérdőíveket nyomattam, (saját terhemre) hogy ezáltal az érdek-
lődést felszínen tartsam s ugyanakkor a kért adatok összeállít-
ását és azoknak címemre való küldését megkönnyítsem. Hivata-
los lapunk kiadóhivatalának szives előzékenysége lehetővé tette,
hogy kettőezer nyomtatványt kartársaim címére lapunk mel-
léleteként szétküldhessek. A szerkesztőség ugyanakkor és más-
kor is fölhívta a tanítótság figyelmét akciómra.

(Mindezek elősorolásával az érdekes ügy kellő előkészítését
és propagálását óhajtom bizonyítani.)

Aztán remény és kétségek közl vártam a póslást, akit kép-
zeletem már pótláskával felszerelten látott verejtékező arccal
hozzám beállítani.

Az első napokban, amikor tehermentesen és tánclepésben,
gondtalan arccal köszöntött be a postás, szinte kajánul nevettem
befelé: várj csak, fogsz te még káromkodni is... (A postástól
ugyanis elég messze lakom.)

Hát ő nem káromkodott. En ellenben — elszomorodtam,
amikor a naponra érkező pár levél alapján kiszámítottam, hogy
a kitűzött határidőre legfeljebb egyötödét kapom meg a szük-
ségelt kimutatásoknak. Tudja Isten, most valahogy jobban fáj
a kudarc, mint akkor, amikor a földműves dalárdák statisztikájá-
nak összeállítását tette lehetetlenné tanítótestvéreim közönye.
Jobban fáj, noha az ürömbé sok-sok örömcsepp is vegyült.

Örültem több kartársam kedves levelének (megválaszolni

*Legszebb női kosztüмок, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

csak most lesz módomban), örültem néhány kartársamnak a lehető legrövidebbre fogott és mégis oldalakra terjedő kimutatásán és örültem egy-két kartársam fegyelmezettségén, akik őszintén megírták: N. N. magyar tanító vagyok, itt és itt működöm iskolánkívüli kultúrmunkám mindezeitől semmi.

Fegyelmezeltségüket példaképpül merem tanítótestvéreim elé állítani. Magyar tanítót keres valaki? Itt vagyok!

Köszönöm néktek, kétszázésnéhányaknak, hogy a kudarcot elviselhetővé tettétek számomra, hogy megkezdett munkám tovább folytatására rábirtatok. Mert én elhatároztam, hogy az elkezdett munkát folytatom és ha Isten és tanítótestvéreim is őszintén akarják, be is fogom fejezni.

A felhívásomban jelzett készülő mű részére a beküldött adatokra és más forrásokra támaszkodva egy összefoglaló és a cseh-szlovákiai magyar tanítóság iskolánkívüli működését általánosságban tárgyaló munkát írtam, melynek tagadhatatlan fogyatékossága, hogy nélkülözi a statisztikai adatokat. A kartársaim beküldte kimutatások adatait semmiféle formában nem tartottam célszerűnek nyilvánosságra hozni éppen azért, mert hiányosak és az össztanítóság végezte hatalmas iskolánkívüli kultúrmunkának nem adták volna híű képét. Arra azonban elégségesek, hogy elképzelésünk legyen munkájuk imponáló és minden magyarok becsülését, elismerését megérdemlő voltáról. Ezt a céllt óhajtottam szolgálni összefoglaló, azonban a kérdés minden részletére kellő alapossággal ki nem terjedő munkámmal. Hogy ilyen formájában el fogják-e fogadni, nem tudom...

A visszautasítás lehetősége megerősít azon elhatározásomban, hogy megkezdett munkámat folytatom. Ha kartársaim mellém állnak, be is fejezem.

Vajha igaza lenne Kónya kartársamnak, aki Szerényi dr.-nak válaszolva, így ír rólunk tanítókról: »Tudományos munkálkodásában szívesen segítjük adataik közlésével.« Zárójelben, már nem oly határozott hangon: (Ezt legtöbbünk készséggel megtette volna egyszerű hírlapi felhívásra is.).

Ezt én is így hittem eddig. Pillanatnyilag másképp tudom. Tanítótestvéreim, adjátok vissza régi hitemet!

Ocsovay Imre.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

EGYESÜLETI ÉLET

256/1933.

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület 1933. év április hó 6-án délelőtt 9 órakor Galántán a Hanza-központ házában

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Az iskolaügyek szabályozására vonatkozó kormánytervezet. Előadó: Boross Béla.
4. Jelentés a Magyar Tanítók Házáról.
5. »Magyar Tanítók Háza könyvesbolt mint szövetkezet« előterjeszti az előkészítő bizottság.
6. Jelentés a Tanítóegyesület Énekkaráról.
7. Szakosztályok jelentése.
8. Jelentés a Vésznik magyar fordításáról.
9. Pénztári jelentés.
10. Alapok elhelyezése.
11. Indítványok tárgyalása.

Csak azon indítványok tárgyalhatók, melyek a gyűlés előtt legalább 8 nappal írásban a központi elnöknek be lettek adva.

Előző nap — április 5-én — délután 6 órai kezdettel a róm. kath. iskolában központi választmányi gyűlést tartunk, melyre a közp. választmány tagjait meghívjuk.

Elszállásolásról Berényi Gyula galántai kartársunk gondoskodik, aki arra igényt tart, azt nála egy lev.-lapon minél előbb jelezze.

Negyed, 1933. március 5.

Vásárhelyi Károly
közp. főtitkár.

Kovács Alajos
közp. elnök.

Kérelem azokhoz a kartársakhoz, akik a »Főpróba« című színdarabot megtartották, de az érte járó 10 Ké-t mindeztel meg nem küldték! Minden 10 Ké-ből 3 Ké-t a megalakítandó »Tanítói Könyvkiadó Szövetkezet« alap javára adományozok. Tehát: az én címemre 7 Ké-t (csekklapot mindenkinek mellékeltem!) s a központi Elnökség címére 3 Ké-t küldjön be az a 284 kartárs, aki még eddig nem rótta le ezt az adósságát. (A központi Elnökség is küld mindenkinek csekklapot.) Kétszer ád, ki gyorsan ád! Kartársi szeretettel: Czabán Samu.

257/1933.

Meghívó.

A »Magyar Tanítók Háza könyvesbolt mint szövetkezet«
1933 április hó 6-án délután 3 órakor tartja Galántán a
Hanza-központ házában

alakuló gyűlését,

melyre a részjegyzőket és az érdeklődő Kartársakat tiszte-
lettel meghívjuk.

Az előkészítő bizottság.

A kékkői járás tanítóinak hangversenye. E járás tanítócsapata végre követve a többi járás példáját f. év február 18-án Modrý Kamenében egy igen jól sikerült hangversennyel mutatkozott be a nyilvánosság előtt. A szlovák és magyar tanítócsapata testvériesen, a közös cél érdekében, vállalva küzdött, hogy első szereplésével a közönség érdeklődését maga felé fordítsa. Az estély mely láncmulatsággal volt összekötve, úgy erkölcsileg, mint anyagilag igen jól sikerült.

A magyar tanítócsapata részéről szerepeltek a műsoron: Boross Béla remek szép prólogusa, melyet Horváth József csábi kartársunk szavalt nagy tetszéssel aralva. Ugyancsak Boross Béla verseiből szavalt Szűllő Erzsébet dacsókeszi-i kolléganőnk, kinek szép szavai sok tapsot kapott s ezért még a műsort meg kellett toldania Reviczky: A szív című költeményével.

A járási tanító dalárda is ez estén mutatkozott be s énekszámait voltak az estély legsikerültebb számai. A szlovák és magyar műdalokból alakult 40 tagú dalárda szlovák és magyar műdalokat és népdalokat adott elő. Nem hiába volt az estélyt megelőző 1 havi szakadatlan munka, énekpróbák (e próbákra 2 körzetben tanultunk és jártunk hóban, vízben, gyalog, kocsin, biciklin, ki hogyan tudott), a dalárda mindenegyese száma fényesen sikerült. A szlovák számokat Bodro S. polg. iskolai igazgató, a magyar számokat pedig Horváth József csábi ig. tanító vezényelte. A magyar népdal egyvelegek (Révfy és Horváth K.: Eredeti népdalok) különösen tetszetek a Kultúrházat zsűriülésig megtöltő lelkes közönségnek. A sok taps nemcsak a karnagyoknak, hanem a dalárda mindenegyese tagjának szólt, kik a dicséretre igazán rászólgáltak. mert

KÖLCSÖNÖK

BUDAY
VINCE

Nové-Zámky

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamattal, gyorsan és kulánsan folyósítatnak. - Irásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Ké válasz-bélyeg ellenében.

1 hónap alatt az összes szabadidejüket, szünetjüket énektanulásra fordították.

Több szlovák szám is volt programon, ezek közül legnagyobb sikert Stodola: Az adókövető bizottság előtti című vígjátéka aratott. Az estélyt reggelig tartó tánc követte. Mi ismét tapasztaltuk, hogy a tanítóságban — bár idejét, erejét mindenfelől lépik, rontják — megvan az erős akarat. Mindig méltó önmagához s az elismerést a neki szokatlan miliőben — a jókedv- és mulatság-rendezés terén is kiérdemli.

Patai L.

»Végző a szlovák nyelv tanításának kérdéséhez.« Grünwald Béla kartársunk, a lapunk legutóbbi számában megjelent főnői című cikkre válaszul, hosszabb megjegyzést írt Szepesi Gyula kartársunk ana kijelentéséhez, mellyel tiltakozott azon inszINUÁCIÓ ellen, mintha a szlovák nyelv tanításával szemben indolenciával viseltetnék. Grünwald Béla beküldött megjegyzéseiben lévedésen alapulónak minősíti cikke illyértelmű magyarázását, s határozottan kijelenti, hogy senki »tanítói tisztességét és becsületes munkásságát« nem vette gyanuba. Beküldött cikkének ez a lényege. Miután a cikk teljes közlése csak újabb személyes vitákra vezetne, ami nem szolgálna sem lapunk tartalmi fejlődésének, sem pedig a szlovák nyelvtanítás ügyét, elegendőnek tartjuk lezögezni Grünwald kartárs írásának velejét, s meg vagyunk győződve, hogy a vita pedagógiai és tanítótestvéri vonatkozásban egyaránt így nyer méltó befejezést. Az igazi »végző« tehát: a megértés és a békeség.

Szerkesztőség.

KARTARSAINK FIGYELMEBE! Főlkérjük tisztelt kartársainkat, különösen azokat, akik városhelyen, vagy nagyobb községekben működnek, hogy lapunk számára igyekezzenek hirdetésekot szerezni mindazon kereskedőktől és cégektől, ahol vásárolni szoktak. A Magyar Tanítót minden szlovenszkói magyar községben és városban olvassák, tehát publicitása a legszélesebb körűnek mondható. Ugyancsak kérjük kartársainkat, hogy az iskolaszéki elnökek figyelmét szíveskedjenek föl hívni ezen körülményre, s őket arra kéri, hogy a pályázati hirdetésekot a Vestnik mellett a Magyar Tanítóban is közöljék. A magyar Tanító hirdetési díjszabásait a lehető legolcsóbbak, s a hirdetések föltétlen eredményre vezetnek.

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét!

Heidük bútorok

Lászlónál

(a cipőgyár udvarában)

Érsekújvár

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Kč-tól egész 14.000 Kč-ig
100—200 Kč havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok órlási választékban raktáron.

KRÓNIKA

A Tanítók Háza.

egyesületi életünk konstruktivizmusának e régen sóvárgott bizonyítottéka, úgy látszik, rövidesen testet ölt. A sudárbaszökkenő ágerekes plánta talán az egyedüli, mely rémekkel riasztgatott tanító-hétköznapjainkban ma oázisként erősítgeti a jövőndöbe vetett már-már csüggedező hitünket. Végre teljesül a tanítáló neveltető szülők óhajlása, akik a fővárosban élő gyermekeik számára az otthon helyettesítő hajlékot kívántak. Nem kénytelen többé a kiellen idegenségben bolyongva szállást keresni ügyes-bajos dolga miatt a fővárosban lortózkodó testvér sem, mert ott lesz a Tanítók Háza, mely készségesen fogadja be a kopogtatól vendégszerető falai közé. És ez az intézmény — úgy érzem — olyan testvéries érzést fakaszt a benne megfordulók lelkében, melynek összetartó kapcsait semmi külső körülmény meg nem lazíthatja. Mert lehet-e ideálisabb otthon elképzeltü gyermekeink számára, mint ahol a szülei ház egyenlősége el-tüntet minden differenciálódást, ahol megszűnik a társadalmi retegek különbségéből eredő fájó torzsalkodás, mely annyi diák-élet megkeserítője volt. Van-e kívánatosabb az utas számára, mint olyan hajlék, melyben nemcsak a szívélyes vendéglátás, hanem azonkívül az egyenlőségből származó közvetlenség fogadja az idegent?

Aztán nem örömmel olvassuk azt a tervet is, hogy ez intézménnyel kapcsolatban a tanítók üdülőtelepét is meg akarják valósítani a folyó év nyarán? Óh mondjátok meg, Testvéreim, hányatoknak szívét szorította el az a gondolat, hogy az iskolában örök veszélynek kitett tudónket hol fogjuk tudni megreparál-lyatni, ha a betegség kivезzi kezünkéből a kenyérnek botját? Hányan gondoltunk már arra, hogy micsoda áldás volna egy olyan intézmény felállítása, hol a két hónapi pihenő alatt lény-leg pótolhatnók munkában elnyűtt életerőinket?

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

Mor. Krumlov

Lerakat: **Brünn**,
Krautmarkt 10.

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszerek mérsékelt áron. Részletfizetésre is. A cég egyik baltája hosszú évekig műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban.

És most — háta a lelkes vezetőknek — a titkosan ápoltt reménység: a megvalósulás felé közelednek. Mindazokat, akik e korszakos munkában segédkeznek, mindnyájunk hálás köszönete illeti meg. Nevük örökre bevésődik a szlovenszki magyar tanítóság lelkébe, intézményük még az utódok előtt is fényessé teszi emlékezetüket.

A Tanítói Könyvesbolt és Könyvkiadó Szövetkezet

közeli megalakulása szintén fontos megmozdulás, mellyel egyesületi életünk öncélúságát kifejezésre juttathatjuk. Az eszme annyira kézenfekvő, hogy szinte csodálkozunk kell a megvalósulás ily késésén. A jalsi iskolák gyermekeserege milliókra menő tanszert és tankönyvet fogyaszt évenként, mely horribilis összegből eddig a tanítóságnak csak nagyon csekély morzsácska jutott. Azonkívül a kiadásra kerülő könyvek és tanszerek megvásárlása a jelen napokig csak nagyon kevésbé volt szakkérdés, inkább a jó üzlet kilátása indította a kereskedőket a vállalkozásra. Ennek kellemetlen következménye lett, hogy az iskolát és a tanítót nagyon közelről érintő tanszerekhez és tankönyvekhez csak elkéseltlen, a kiadás után állott módunkban hozzászólni. Emiatt számtalan selejtes tankönyv, lelkiismeretlenül előállított taneszköz árasztotta el iskoláinkat, mely körülménynek alig felmérhető súlyosságú következményeit a járadással és szorgalommal sokszor össze nem hasonlítható tanítási eredmények mutatták.

Itt az ideje, hogy ezeket a vizátságokat megszüntessük. Nem szándékunk a könyvkiadókkal és kereskedőkkel tisztességtelen versenyt kezdeni, távolról sem akarjuk becsületes munkával megérdemelt nyereségüket csonkítani s ezzel a megélhetés lehetőségét a mai nehéz viszonyok között még jobban súlyosbítani. Célunk tisztán az, hogy míg egyrészt a legteljesebb ingerenciát biztosítsuk a tanítóság számára a kiadásra kerülő tankönyvek megválogatásában és megbírálásában, másrészt, — mint akik a tanszerek fogyasztásánál közreműköd-

Béke-ünnepre

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskönyve. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnte Saliby—Alsószeli, via Galánta

A könyv ára 8 Kč, szállítási költség 1 Kč.

Fizethető postai befizető-lapon.

dünk — részt kívánunk a tisztességes haszonból, nem az egyesek jogosulatlan hasznára, hanem a köz, a szlovenszkói magyar Tanítók Házának javára. Midőn ez úton elindultunk, úgy éreztük, kötelességet teljesítünk. Könyvkiadó Szövetkezetünk megszilárdulásával — hisszük — elérjük, hogy a szlovenszkói magyar pedagógia munkaterületéről eltűnnek az oda nem való, mondva-csinált, a konjunktúra lendítő kerekébe kapaszkodó rossz tankönyvek, hogy helyet adjanak a becsületes, szorgalmas munka útján szerkesztett, tudományos kritikát is megbíró, nem szélsőséges szemléletű, magyaros nyelvezetű tankönyveknek. Az irkák és tanszerek kiadása útján megvalósul az a régi ábrándunk, hogy a szlovenszkói összes magyar iskolákban egységes irkákat, rajzfüzeteket fogunk használni, melynek büszke felírása az lesz, hogy a tiszta jövedelem a Tanítók Háza javára fordíttatik. Tanítványaink útján így az eszme a nagyközönség tudatába is utat talál.

Testvéreim! Ne legyintsetek únotlan e szerény sorok olvasására! Ne szegeztek a lelkesekkel szembe a kételkedés »minek a-ját! Ne csóváljátok a fejeteke! Ne fejedtek, ime: a tanítóság boltnak is beáll! Nincs igazatok. Gyermekeink, aggjaink, rokkantjaink jövőjéről, gyógyulásáról, üdüléséről van szó. Azt a tanítóságot, mely becsületes odaadással tölte idegen célok szolgálatában milliókat és milliókat takarított és szerzett meg, most a saját érdekeinek előmozdítására gondolva nem lelkesítheti-e az egész tanítói közösség jövőjéért égő szent láng?

Ne habozz hál, Testvérem! Siess az üzlet rész jegy-ésével, mert ki tudja, mit hoz a holnap? Nem késel-e el akkorra mindentől? Igaz, hogy a mindennap gondja még soha oly nyomásztólág nem nehezedett a világra, köztük ránk is, de a rendkívüli viszonyok arra is kényszerítenek, hogy különleges erőfeszítéseket is tegyünk. A jövő sötét fellegek tornyosulását velűi elénk, ki tudhatja azt, hogy a mostani intézményeknek még micsoda hasznát láthatják akár az egyesek, akár az egész szlovenszkói magyar tanító-közösség?

Szepesi Gyula.

KIADÓ (esetleg eladó) Pöstyénben teljesen új családi ház szép gyümölcsös kerttel. Érdeklődni lehet: **Fekete J. Komárno, Nádor u. 29.**

Egyesületi tagjaink figyelmébe ajánljuk, hogy a

**Férfi- fiú és gyermekruhákat
női felöltöket és női ruhát**

a közismert »Moravia« ruhaipari r. t.-nél Bratislava, Michalská 8. vásárolhatják kényelmes havi részletfizetésre, minden áremelés nélkül. A szigorúan szabott árakból minden vásárlásból 5% jut a Magyar Tanítók Háza alapjára.

SZEMLE

Kormánytervezet

Az iskolaügyek szabályozására vonatkozólag a Csehszlovák Köztársaság Nemzetgyűlése a következő törvényt hozta:

Folytatás.

II. közlemény.*

A járási iskolatanácsok működése.

43. §.

1. A járási iskolatanács üléseit ennek elnöke hívja össze akkor, amikor ezt szükségesnek látja és egyidejűleg megállapítja annak tárgysorozatát. Szabályként tekintendő, hogy rendes ülés 2 havonként tartassék. Valamely gyűlés egybehívásától el lehet tekinteni, azon esetben, ha határozathozatalra nem áll elegendő tárgysorozat rendelkezésre, mindazonáltal nincs megengedve, hogy egymás után több, mint két ülés kihagyassék.

2. Rendkívüli ülést az elnök akkor is köteles összehívni, ha a tárgy megjelölésével erre legalább 3 tag kéri. Ilyen esetben a rendkívüli ülés 14 napon belül összehívandó.

44. §.

1. A járási iskolatanács hatáskörébe tartozik a határozathozatal oly ügyekben, melyek a járási iskolatanács hatáskörébe tartozó iskolakerület össziskolaügyét, vagy ennek egyes kategóriáit érinti, vagy pedig elvi jelentőségű ügyekben, továbbá olyan ügyekben, melyeket az elnök határozathozatal céljából az ülésnek előterjeszt. A járási iskolatanács megteheti, hogy a határozathozó testület részére fenntartsa a döntés jogát a rendszeresített tanítói állások betöltésére jelentkezők fölött általában, vagy egyes kategóriákra vonatkozólag.

2. A járási hatóságok képviselőit az üléseken csak tanácskozási jog illeti meg.

45. §.

1. Minden egyes járási iskolatanácsban az elnök megalakítja a közigazgatási szenátus megkívánt számát a folyó naptári évre és ő határozza meg ezek működési körét a 46. §. keretein belül.

2. A közigazgatási szenátus áll egy elnökből és 2 ülnökből. A szenátus elnöke lehet a járási iskolatanács elnöke, vagy ennek helyettese, az ülnökök egyike a tanítóság képviselői, a másik pedig a járási iskolatanács polgári képviselői közül választandó. A járási iskolatanács elnökének a kinevezésnél figyelembe kell venni a plenáris ülés kívánalmait, vagy indítványát. Minden tanácstagra a lehetőség

* Az I. közleményben (L. M. T. 5. szám) helycsbítendő:

157. oldalon I. Főrés. I. Fejezet-re,

158. oldalon II. Főrés. II. Fejezet-re,

159. oldalon III. Főrés. III. Fejezet-re,

159. oldalon I. Fejezet. I. Rész-re és

164. oldalon II. Fejezet. II. Rész-re.

szerint egy pótlagról is gondoskodni kell.

3. A járási iskolatanács elnöke és az ő beleegyezésével helyettese, a szenátusban mindenkor átveheti az elnöki tiszlet, még abban az esetben is, ha ennek nem állandó elnöke.

46. §.

A szenátus feladata a határozathozatal oly ügyekben, melyekben a járási iskolatanácsnak a saját hatáskörében egy konkrét eset kapcsán döntvényeket kellene hoznia, vagy intézkednie kellene oly irányban, hogy egy jogérvényes aktus által egyesek, vagy jogi személyek viszonya deklarálíve, vagy konstitutíve megállapíttassék. Azonkívül a 44. §. határozatainak fenntartásával a járási iskolatanácsnak jogában áll az oly indítványok feletti határozathozatal, melyeket a járási iskolatanács nevében konkrét eset kapcsán az orsz. iskolatanácsnak kell előterjesztenie. Nem tartoznak a szenátus hatáskörébe oly ténykedések, melyek az 1. és 2. mondat értelmében még csak előkészületben vannak.

47. §.

1. A szenátus szavazattöbbséggel hozza határozatait. A szenátus elnöke köteles oly szenátusi határozatot felfüggeszteni, amely — nézete szerint — az előírásoknak ellentmond, vagy amely a közérdeknek kárát okozhatja. Ilyen esetben a vitás ügyet a járási iskolatanács elnökének jelenti, aki azt döntés céljából a jár. iskolatanács teljes ülésében terjeszti elő, amennyiben erre vonatkozólag a 48. §. értelmében ő maga másképp nem dönt.

2. A szenátusban való ügyködés közelebbi előírásait és az ezzel összefüggő rendelkezéseket az isk. és népműv. minisztérium adja ki.

48. §.

1. Minden egyéb ügy, mely sem a járási iskolatanács teljes ülésének, sem a szenátusnak hatáskörébe nem tartozik, az elnök személyes felelősségére intéztetik el. Ugyancsak ez érvényes olyan ügyek számára is, melyek a járási iskolatanács, vagy szenátus hatáskörébe tartoznak ugyan, de azok az elnök véleménye szerint annyira sürgősek, hogy elintézésük közérdekből, egy együttes, vagy szenátusi ülésig nem halaszthatók. Az ilyen el nem halasztható elintézesek az illető legközelebbi testületi, vagy szenátusi ülésnek bejelentendők.

2. Az elnök saját belátása szerint a testület, vagy szenátus határozathozatala elé utalhat oly ügyeket is, amelyeket önállóan is el tudna intézni.

B) Városi iskolatanácsok a városi iskolakerületben.

Városi iskolakerületek és városi iskolatanácsok.

49. §.

1. Azon városok, melyek saját szabályzattal és szabályozott közigazgatással rendelkeznek, melyek alkotmányuk alapján álló hatáskörükben a kerületi hatóságok illetékességét is ellátják (125/927. sz. törv. 3. §.), önálló városi iskolakerületet képeznek.

2. Ha egy önálló városi iskolakerületben több különböző tanításhelyű nyilvános-, a városi iskolatanácsnak alárendelt iskola van, úgy minden tanításhelyű iskola számára külön városi iskolatanács létesítendő.

A városi iskolatanács összetétele.

50. §.

A városi iskolatanács áll: a) az elnökből, b) a tanítószág képviselőiből, c) a polgárság képviselőiből, d) a szakreferensekből.

Az elnök és helyettese.

51. §.

1. A városi iskolatanács elnöke a város polgármestere, vagy pedig a polgármester helyettese.

2. A városi iskolatanács elnökének helyettesét a városi iskolatanács a saját tagjai közül plenáris ülésen választja.

A tanítószág és polgárság képviselői.

52. §.

A 38. és 39. §. határozmányai magától értelődően azon módosítással érvényesek, hogy a polgárság képviselőinek választásánál a városi tanács tagjainak választására érvényes joggyakorlat az irányadó.

A szakreferensek.

53. §.

A városi iskolatanácsban a következő szakreferensek foglalnak helyet:

a) a városi iskolatanács kompetenciájába tartozó iskolák felügyeletével megbízott kerületi tanfelügyelők;

b) a város politikai fogalmazói szolgálatra képezett hivatalnokainak egyike, akinek a polgármester az adminisztratív és gazdasági iskolaügyek elintézésénél a fogalmazói munkálatokat kijelölte;

c) a polgármester által ide kijelölt hatósági orvos.

A városi iskolatanács hatásköre.

54. §.

1. Csehország és Morva-Szilézia városi iskolakerületeiben az eddigi kerületi iskolatanácsok, illetve az 1920. évi 608. sz. törvénnyel létesített városi iskola bizottságok hatásköre átszáll a városi iskolatanácsra, amennyiben ezen törvény kifejezetten másként nem intézkedik, vagy ebből valami más nem következik. Azonkívül átszáll rájuk az eddigi községi iskolatanácsok illetékessége is, hogyha azok az eddigi előírások szerint oly községekben szerveztettek, melyek önálló városi iskolakerületet képeznek.

2. A városi iskolabizottságokat nem illeti meg az a jogi helyzet, mint az iskolakerület, vagy iskolaközség képviselő szerveit. Iskolaügyekben ez a jogi helyzet csak a községi közigazgatás szerveit (községi képviselő, városi tanács) illeti meg.

3. Csehországban az önálló városi iskolakerületeket továbbra is azon hatáskör illeti meg, amely az iskola felügyeletre vonatkozó 1873. évi február 24-én kelt 17. sz. törvény 27. és 29. §-ában — beleértve a későbbi törvények alapján történt módosításokat is — állapított meg, amennyiben a törvény erről határozottan máskép nem intézkedik.

55. §.

1. Szlovenszón és Podkarpatszka Rús területén minden nyilvános és magán nép-, polgári- és kisegítőiskolák, továbbá a népiskolai

oktatásügy körébe tartozó speciális intézmények, valamint az óvodák igazgatásában a városi bizottságokat ugyanaz a hatáskör illeti meg, melyet eddig egyrészt a városi jegyzői hivatalok, másrészt a tanfelügyelők gyakoroltak, amennyiben ezen törvény kifejezetten valami mást nem állapít meg, vagy ebből más nem következik.

2. Egyébként analóg hatáskör illeti meg azokat, amint az a 42. §. 2. pontjában b) bekezdésétől a j) bekezdésig meg van állapítva.
3. Az 54. §. 2. pontjának határozmányai analóg érvényesek.

A városi iskolatanácsok hivataloskodása.

56. §.

1. A 43. §-tól a 48. §ig terjedő határozmányok magától értetődően érvényesek.
2. Az önálló iskolakerülettel bíró városokban a városi iskolatanács működésével kapcsolatos kiadások a város pénzügyi forrásaiból fedezendők.

C) Kerületi tanfelügyelők.

57. §.

1. A kerületi tanfelügyelők ellátják az isk. és népműv. minisztérium által nekik beosztott felügyeleti kerületeikben a népnevelésügy keretébe tartozó nyilvános és magán-népiskolák, különleges nevelő és tanintézetek feletti azon közvetlen felügyeletet, mely az államot illeti, ellátják a közigazgatás teendőit azon iskolahatóságoknál, melyekhez vannak osztva, az isk. és népműv. miniszter által kiadott szolgálati utasítás értelmében.

2. A kerületi tanfelügyelő köteles időnként a felügyeletére bízott iskolákat és nevelő intézeteket meglátogatni és örködni afelelt, hogy a megállapított törvénytelenségek és egyéb hiányosságok megszüntetessenek. Ő ügyel fel a helyi iskolahatóságok tevékenységére, joga van beletekinteni azok irataiba és üléseiket oly ügyek megtanácskozása céljából összehívni, melyeket látogatása alkalmával derített ki.

3. A kerületi tanfelügyelő gyakorolja a népiskolában a vallás-tanítás feletti közvetlen felügyeletet, amennyiben abba az államnak beleszólása van.

4. Megüresedett tanítói állások ideiglenes betöltését és a tanulóknak ideiglenes áthelyezését, — amennyiben azok a kerületi iskolatanácsok hatáskörébe tartoznak —, csak a kerületi tanfelügyelővel egyetértésben lehet eszközölni.

5. Azon esetben, ha az illető ügyekben a kerületi tanfelügyelő és a kerületi iskolahatóság között nézeteltérés mutatkoznék, az országos iskolatanács dönt.

58. §.

A kerületi tanfelügyelők szolgálati és fizetési viszonyait egy külön törvény fogja szabályozni. Amíg ez be nem következik, ide vonatkozólag a következő határozmányok érvényesek:

1. A kerületi tanfelügyelők az állami hivatalnokokkal azonos jellegűek és szolgálatilag közvetlenül az illetékes országos tanfelügyelőknak vannak alárendelve. Szolgálati viszonyaikat ezen törvény határozmányaira és a tanfelügyelői szolgálat különleges követelményeire való

tekintettel kormányrendelet fogja szabályozni a pragmatikus állami alkalmazottakra érvényes előírások alapján.

2. A kerületi tanfelügyelők az országos iskolatanács előzetes véleményezése alapján az isk. és népműv. miniszter által nevezettnek ki.

3. Azon tanítók és tanárok, akik kerületi tanfelügyelőkké nevezettek ki, mindaddig, míg eme megbízatásuk tart, a tanítói hivatás gyakorlásától fel vannak mentve és az intézetben ideiglenesen kinevezett tanítókkal és tanárokkal helyettesítendők. A helyettesítés kiadásait az állam fedezi.

4. A nyilvános iskolák és intézetek tanítósága, vagy az állami alkalmazottak soraiból kinevezett kerületi tanfelügyelők azon szolgálati illetményeket élvezik, amely őket eddigi szolgálati viszonyaik folytán megillette. A kerületi tanfelügyelői minőségben eltöltött idő a fizetési előlépésnél és nyugdíj jogigénynél és annak mértékére oly módon számíthat, mintha ugyanezt azon aktív szolgálatban töltötték volna el, amelyből tanfelügyelővé kirendeltettek.

5. A szolgálati ténykedések gyakorlásával járó kiadások fedezésére a tanfelügyelők úti- és napidíj átalányt kapnak, amit részükre az isk. és népműv. minisztérium állapít meg. Ezen átalányokat az állam fizeti.

6. Hogy mily feltételek mellett és mily mértékben jár a kerületi tanfelügyelőknak szolgálatuk jellegére való tekintettel különösebb szolgálati pótlék, vagy más kedvezmény, azt a kormány állapítja meg. A megállapított szolgálati pótlékokat és kedvezményeket az állam fedezi.

III. RÉSZ.

Helyi iskolahatóságok.

A) Helyi iskolatanács.

Általános határozmányok.

59. §.

1. Minden iskolaközségben rendszerint egyellenegy helyi iskolatanács, mint nem állami nyilvános hatóság, szerveztetik.

2. Hogyha valamely iskolaközségben a helyi iskolatanács hatáskörébe tartozó különböző tanítá nyelvű nyilvános népiskolák vannak, ott mindenegyes tanítá nyelvű iskola részére külön egy-egy helyi iskolatanács szervezendő.

3. Az önálló városi iskolakerületekben az országos iskolatanács a városi képviselőtestület és a városi iskolatanács meghallgatásával meghatározhatja:

a) hogy az ő területi hatóságukat vagy több iskolakerületre osztja fel, amikor is minden kerületben egy-egy helyi iskolatanács létesíttessék és a 2. bekezdés határozmányai természetesen ezekre a kerületekre is érvényesek;

b) vagy pedig a városi iskolatanácsok egyidejűleg a helyi iskolatanácsok hatáskörét is átveszik és ennélfogva helyi iskolatanácsok nem szerveztelnek.

A helyi iskolatanács összetétele.

60. §.

A helyi iskolatanács áll: a) az elnökből, b) az iskolák képviselőiből, c) az iskolaközség képviselőiből.

Az elnök és helyettese.**61. §.**

A helyi iskolatanács elnökét és annak helyettesét, aki őt távollétében, vagy felkérésére helyettesíti, az iskolatanács saját kebeléhez szavazattöbbséggel választja.

Az iskolák képviselői.**62. §.**

1. A helyi iskolatanácsban az iskolákat egyrészt a tanítóság, másrészt a szülők szövetségének képviselői képviselik.

2. Hogyha a helyi iskolatanácsnak alárendelt iskolákban háromnál kevesebb végleges vagy ideiglenes tanító van alkalmazva, e tanítók mind helyet foglalnak a helyi iskolatanácsban. Hogyha ezen iskolákban 3—6 ilyen tanító van, 2 képviselőt, hogyha 7—9-en vannak, akkor 3 képviselőt, hogyha 10—12-ig, akkor 4, azonfelül 5 képviselőt választanak saját kebelükből.

3. A tanítóság képviselőinek választási joga azon tanítók hatáskörébe tartozik, akik a helyi iskolatanács illetékességébe tartozó nyilvános iskolákban alkalmazva vannak. A választási rend, melyben a választási jog feltételei részletesebben megállapíthatnak, valamint a választás módja kormányrendeletileg azon alapelvre való tekintettel adatik ki, hogy a választások, közvetlenül, lítkosan és személyesen történjenek és a választások révén a lehelőség szerint az iskolavezetés különböző kategóriái és azoknak tanítósága egy-egy képviselőt nyerjen.

4. A helyi iskolatanácsoknak alárendelt nyilvános iskolák igazgatói, hogyha a 2. bekezd. értelmében nem választattak is meg tagokul, a helyi iskolatanács ülésein tanácskozási joggal vesznek részt.

5. A helyi iskolatanács további tagja az alárendelt iskoláknál létesített szülői szövetség elnöke, vagy ha ezekből több van, akkor ezen szülői szövetségek korra nézve legidősebb elnöke. Azoknak tagsága mindaddig érvényes, míg elnökei a szülők szövetségének.

Az iskolaközség képviselete.**63. §.**

1. A helyi iskolatanácsban az iskolaközség képviselőinek száma mindig kétszerese a tanítóság képviselőinek, de legkevesebb négy.

2. Az iskolaközségek képviselőit a beiskolázott községek képviselőtestületei választják a Csehszlovák köztársaság községeinek választási rendjét megállapító 1919. jan. 31-én kelt 75. sz. törvény 63. és 64. §-a analógiájára.

Hogyha egy iskolaközséghez több község vagy községrész tartozik, (helyi, politikai) a beiskolázott községeknek mindenegyes községi képviselőtestülete a helyi iskolatanácsba annyi tagot választ, ahány a beiskolázott területen az egyes községekre a népesség számarányában esik.

3. Azon iskolaközségekben, melyekben az 59. §. 2. bekezdése szerint több helyi iskolatanács szerveztetett, az illetékes helyi iskolatanácsba, mint az iskolaközség képviselői, csak az illető nemzetiséghez tartozók választhatók és azon esetben, ha legkevesebb hárman vannak, a községi képviselőtestületnek csak ugyanazon nemzetiségű tagjai választják, ellenesetben az egész községi képviselőtestület választja.

A helyi iskolatanácsok hatásköre.

64. §.

1. A helyi iskolatanácsok illetékességére vonatkozó eddigi előírások Csehországban és Morva-Sziléziában nem változnak, amennyiben erről a törvény kifejezetten másként nem rendelkezik, vagy ebből valami más nem folyik.

2. Ezen országokban a helyi iskolatanácsok eddigi kötelezettségei az iskolaköteles ifjúság nyilvántartása ügyében a helyi hatóságokra ruháztatik át. Részletes utasításokat ezen ügyekből kifolyólag a kiadandó kormányrendelet hoz, melyben szabályoztatni fog a gyermekek törvényes képviselőinek, a közigazgatásnak, az iskolák igazgatóságának és a tanítósnak, valamint anyakönyvvezetői szerveknek kötelezései is a tantöteles korban levő ifjúság nyilvántartásánál való közreműködésre vonatkozólag, valamint ezen kötelezettségek megsértése esetében az 1922. júl. 13-án kelt a nép- és polgáriiskolákra vonatkozó 226. sz. törvény 14. §-nak 1. és 2. bekezdése értelmében büntető szankciókat állapít meg.

3. Hogyha valamely iskolaközségben egynél több helyi iskolatanács szerveztetik, az iskolaközség képviselőjére csak azon iskolatanácsnak van joga, amely az iskolaközségben a nyilvános nép- és polgáriiskolák legnagyobb osztály számával rendelkezik. Vitás esetekben plenáris ülésen az országos iskolatanács dönt, mely közérdekből elrendelheti, hogy mely járási iskolatanács legyen az illető iskolaközség képviselő szerve.

4. Hogyha önálló városi iskolakerületekben helyi iskolatanácsok szervezetnek, pénzügyi és gazdasági ügyekben döntő hatáskör egyáltalában nem illeti meg őket, ugyancsak nem illeti meg őket az iskolaközség képviselői joga sem; ezen hatáskör illetve jogi helyzet, csupán a városi képviselőlet illeti meg. A helyi iskolatanácsok ezen ügyekben a városi képviselőletnek csak tanácsadó és végrehajtó szervei.

65. §.

1. Szlovenszko és Podkarpatská Russban a helyi iskolatanácsok működésének hatáskörébe tartoznak az iskolaközségek illetékessége alatt álló nyilvános népiskolaügyek az érvényben levő előírások határai között, nevezetesen:

- a) a helyi iskolaalapot és iskolaalapítványt kezelni azon esetben, hogyha az alapítólevél erről másként nem intézkedik,
- b) őrizni az iskolát illető értékpapírokat, okiratokat stb.,
- c) az iskolaépület és telek karbantartásáról, iskolai tárgyokról és segédesszközökről gondoskodni és az ezekre vonatkozó leltárt vezetni,
- d) az összes, az iskolával kapcsolatos tárgyi követelményeket, valamint az iskolai főhatóságok által elrendelt munkálatokat elintézni,
- e) a költségvetést és az évi iskolai zárszámadásokat összeállítani,
- f) idegen iskolaközségekben jövő tanulóknak az iskolába való felvételét illetőleg dönteni, az iskolalátogatás felett felügyelni, azt előmozdítani és az iskolamulasztások büntetésénél közreműködni,
- g) a tanítótságot hivatásában, nevezetesen a fegyelem fenntartásában támogatni, továbbá azon örködni, hogy az ifjúság hogyan visel-

kedik az iskolán kívül és mindenek fölött, mi bír különösebb befolyással az ifjúság iskolán kívüli nevelésére.

2. Az iskolaköztség hatáskörébe tartozó iskolák ügyeiben a helyi iskolatanácsot illeti meg azon illetékesség, mely eddig a népiskoláknál az iskolaszéket, állami iskoláknál pedig a gondnokságokat illeté, amennyiben a törvény erről másként nem intézkedik, vagy valami más ebből nem következik. Ezen iskoláknál a tanítóság alkalmazását illetőleg joguk van a pályázók közül hármat jelölni.

3. Azonkívül a helyi iskolatanácsokat illetik meg mindazon kötelességek és jogok, melyeket a többi iskolai törvények és kormányrendeletek rájuk ruháznak, vagy ruházni fognak.

4. A politikai községek feladatát képezi a tanköteles korba tartozó ifjúság nyilvántartásának kiadásait fedezni. A 64. §. 2. bek. 2. mondatában foglalt határozmányok hasonlóan érvényesek Szlovenszkóra és Podkarpatszka Ruszra nézve is.

A helyi iskolatanácsok hivataloskodása.

66. §.

1. A helyi iskolatanács ülésait az elnök köteles havonként legalább egyszer összehívni. Három tag kívánságára az ülést 8 napon belül össze kell hívnia.

2. A helyi iskolatanács elnöke köteles az országos és kerületi tanfelügyelőknek hivatalos látogatásai alkalmával a megkívántató tájkoztatással szolgálni, azok parancsait, utasításait, figyelmeztetéseit meghallgatni, miáltal természetesen az a jog nem csönkul, hogy azok ellen 15 napon belül a járási iskolahatóságoknál panaszt emelhesse.

67. §.

Azon község, melyben a helyi iskolatanács székhelye van, köteles a hivataloskodás dologi követelményeiről gondoskodni. Ezen község alkalmazottai a helyi iskolatanács részére szükséges munkálatokat, mint községi munkálatokat kötelesek elvégezni. E munkálatok elvégzésénél felmerülő tényleges kiadásokat az iskolaköztség téríti meg. A költségek összegének megállapításánál, vagy az előbbi határozmányokból kifolyó más vitás ügyekben a járási iskolatanáccsal egyetértésben a járási hatóság dönt és amennyiben oly városról van szó, melyek önálló iskolakerületek, az országos iskolatanáccsal egyetértve az országos hivatal dönt.

B) Helyi iskolabizottságok.

68. §.

Az iskola és népműv. minisztérium létesíthet helyi iskolabizottságokat:

a) Cseh-, Morvaország és Szilézia területén oly községekben, melyekben egy, vagy több oly nyilvános nép- és polgáriiskola van, melyek az 1919. április 4-én kelt 189. sz. a nép- és polgáriiskolákról s a magán oktató és nevelő intézetekre vonatkozó törvény alapján, avagy amelyeket az iskola- és népműv. minisztérium 292/1920. sz. törvény 2. §. 1. bekezdésének, továbbá a 35. §. 2. és 3. bekezdésének alapján a saját, közvelen és kizárólagos igazgatásába vett át;

b) Szlovenszkó és Podkarpatszka Rusz területén oly községekben, amelyekben egy vagy több állami elemi-, vagy polgáriiskola van,

feltéve, hogy ezen iskolák nem kerültek volna a helyi iskolatanács hatásköre alá.

69. §.

1. A helyi iskolabizottság tagjai az iskolák és a szülői szövetség képviselőiből kerülnek ki, amennyiben oly gyermekekről van szó, kik ezen helyi isk. bizottság illetékessége alá tartozó iskolákat látogatják. Ahol a községek kötelesek az iskolák fenntartásához hozzájárulni, ezek képviselői is bevonandók a helyi isk. bizottságba.

2. A helyi isk. bizottságok összehútelére vonatkozó részletebb határozmányokat: éspedig, hogy miként hivassanak össze annak tagjai, az erre vonatkozó rendelkezéseket az isk. és népműv. minisztérium adja ki.

70. §.

A helyi isk. bizottság feladata:

a) közreműködni az iskola fenntartásához szükséges anyagi követelmények megszerzésénél az isk. és népműv. minisztérium által kiadott különleges előírások alapján;

b) az iskolalátogatást ellenőrizni;

c) a tantestületet hivatása teljesítésében támogatni s különösen figyelemmel kísérni az ifjúság iskolán kívüli magaltartását s örködni mindazok felett, amik az iskolai ifjúság nevelésére úgy az iskolában, mint azon kívül befolyással vannak;

e) azonkívül az iskolai helyi bizottságot mindazon jogok illetik meg, melyeket számukra az isk. és népműv. minisztérium megállapít.

71. §.

Az isk. és népműv. minisztériumnak jogában áll saját belátása szerint meghatározni, hogy azon községekben, ahol helyi isk. bizottságok nem állítottak fel, ezeknek hatásköre a körülményekhez képest vagy azon iskolatanácsra, amelynek körzetében a 68. §. szerint megállapított iskola van, vagy pedig egy más hatóságra, ruháztassék át.

IV. RÉSZ.

Általános határozmányok.

Az iskolatestületi hatóságok póttagjai.

72. §.

1. Minden egyes iskolatestületi hatóságba megválasztott tag (mint tanítószág-, polgárság-, az iskolaközszég-, illetve a szülői szövetség képviselői) helyettesül — ugyanolyan módon — lehetőleg egy póttag is választandó.

2. A póttag kötelessége az isk. testületi hatóság felszólítására a tagot helyettesíteni, ha az megjelenésében akadályozva volna. Ha egy isk. testületi tag tagságát elvesztette, vagy erről jogérvényesen lemondott, vagy meghalt, ezen hatóság elnöke behívja a póttagot a testület tagjául s ennek helyére a működési időszak hátralékos idejére amennyiben ez szükséges, új póttag választatik, vagy hivatik be.

3. Az iskola testületi hatóság tagságáról való jogérvényes lemondáshoz a legközelebbi magasabb hatóság hozzájárulása kívántatik meg.

Az iskola testületi hatóság helyettes elnöke.

73. §.

1- Az elnök-helyettesnek, s ha ilyen több lenne, közülök a szolgáltilag legidősebbnek kötelessége az elnök jogainak s kötelességeinek gyakorlása mindaddig, míg azt maga az elnök nem láthatja el.

2. Ha a helyettes fontos okok miatt szintén nem láthatja el az elnök teendőit, úgy őt az isk. testületi hatóság azon tagja helyettesíti, akit az elnök, vagy helyettese ezzel megbízott.

Az iskola testületi hatóság tagjai, póttagjaira vonatkozó általános határozmányok.

74. §.

1. Az isk. testületi hatóság tagjaiul és póttagjaiul választhatók, amennyiben ezen törvény kifejezetten nem állapít meg ellenkezőt, azon csehszlovák állampolgárok, kiknek rendes lakhelyük ezen isk. testületi hatóság területén van, a választás napján a 26-ik életévüket elérték s a község választói névjegyzékéből kizárva nincsenek.

2. A választhatóság valamely fentemlített feltételének megszűntetésével megszűnik a tagság, póttagság is. A tagság ezen megszűnésének megállapítása a legközelebbi magasabb hatóság elnökének a joga.

3. Hogy az összes tantestületi képviselői helyek be legyenek töltve, kivételesen, mint a tanítóság képviselője, oly tanító is választható, aki az 1. bek. szerinti választáhatósági feltételeknek nem felel meg, ha a tekintetbe jövő iskolákban hiány van normálisan választható tanító személyekben.

75. §.

Senkisem lehet tagja egyidejűleg egy alacsonyabb iskolatestületi hatóságnak s egy olyan hatóságnak, mely az alacsonyabb fölé van helyezve.

76. §.

Nem lehet az iskolatestületi hatóság tagja, vagy póttagja egy olyan alkalmazott, aki ezen hatóság, vagy orgánium által az iskolaszolgái teendők ellátására lett szegődtetve.

77. §.

1. Az országos-, járási- és városi iskolatanácsba megválasztott tagok és póttagok működési ideje 6 év. A helyi iskolatanácsba és helyi iskolabizottságba megválasztott tagok működési tartama 4 év.

2. Valamennyi iskolatestületi hatóságba megválasztott azon tagok és póttagok, kik a periódus lejáratával kilépnek s újból meg nem választanak, mindaz ideig hivatalban maradnak, míg utódjaik működésüket meg nem kezdik.

78. §.

Minden iskolatestületi hatóság tagjának jogában áll időről, időre meglátogatni azon iskolákat, melyek azon hatóság hatáskörébe tartoznak, melynek ő is tagja. Egyiknek sincs azonban joga a tanítás alatt, vagy különben is, a tanulók előtt, arról nyilatkozni, hogyan bánnak a tanulókkal, vagy hogyan tanítják őket. A tanítóknak parancsokat osztogatni az isk. testületi hatóság egyetlen tagjának sem áll jogában,

fenntartva ezt a tanfelügyelő (33. és 37. §.), és elnök, hivatalos ténykedéseiből folyó, az isk. előjárásági hatóságot illető jogának.

79. §.

1. Az országos- és járási isk. tanácsok azon tagjainak és póttagjainak, akik az isk. testületi hatóság székhelyétől 4 km.-nél távolabb laknak, jogigényük van az utazással egybekötött fuvardíj és más, a funkcióival elengedhetetlenül összefüggő kiadások megtérítésére.

2. Ezenkívül azon országos- és járási iskolatanács-tagok és póttagok, akiknek jövedelmi adó alá eső 1 évi jövedelmük a 20.000 KÉ-t meg nem haladja és akik hitelt érdemlően igazolják, hogy az ülésen való részvétel által keresettől estek el: az elmulasztott munkáért és elvesztett keresetért kártérítési igényvel bírnak.

3. Az 1. és 2. bek. szerinti kártérítések magassága és módja kormányrendeletileg lesz szabályozva. E kártérítések az állam bevételeiből lesznek kifizetve.

80. §.

1. Az isk. testületi hatóság minden tagja és póttagja hivatalos titoktartásra van kötelezve minden olyan hivatalos ügyben, amelynek elárulása által a közérdek, vagy egy fontos magánérdek veszélyeztetve lehetne. Az isk. testületi hatóságokba az országos-, járási-, vagy községi képviseltek által megválasztott tagoknak azon jogát, hogy az általuk képviselt tantestületeknek gazdasági jellegű hivatalos jelentéseket tegyenek, ezen határozmányok nem érintik, feltéve, hogy nem olyan ügyről van szó, melyet az illetékes isk. testületi hatóság elnöke a tárgyálás kapcsán bizalmas jellegűnek deklaráál.

2. A hivatalos titoktartás megsértése a 82. §. értelmében vaskos kötelességsértés, tekintet nélkül arra, hogy az az 1924. évi július 3-án kelt, a megvesztegethetőség és hivatalos titok megsértésére vonatkozó 178. sz. törvény szerint, mint kihágás hivatalból üldöztetik-e?

81. §.

1. Az országos-, járási-, városi iskolatanácsba megválasztott tagok és póttagok kötelesek az isk. testületi hatóság elnökének kezébe a Csehszlovák köztársaság iránt hűség-fogadalmat is letenni, továbbá megfogadni, hogy a törvényeket és más érvényes előírásokat betartják, a hivatalos titkokat megőrzik, hogy az államnak és az iskolaügynek érdekeit óvni fogják. Ugyanez vonatkozik a helyi hatóságok megválasztott rendes- és póttagjaira azon különbséggel, hogy azok a fogadalmat a legközelebbi magasabb hatóság előjáróságának, vagy meghatalmazottjának kezébe teszik le.

2. Ha egy rendes tag, vagy póttag a fogadalmat letételét megtagadja, vagy azt kikötésekkel akarja letenni, tagságát veszti. (A póttag kerül a helyébe.)

82. §.

1. Ha egy isk. testületi hatóság egy tagja vagy póttagja a fogadalmat ellen vét (81. §.), kizárható a tagságból. (A póttag lép a helyébe.)

2. Az országos isk. tanács egy tagjának, vagy póttagjának kizárási joga a kormány; a járási- és városi isk. tanács, továbbá a helyi isk. testületi hatóság egy tagjának, vagy póttagjának kizárási joga az isk. és népműv. minisztérium hatáskörébe tartozik. A kizárást kimondása

előtt a tagnak, akiről szó van, illetve az országos-, járási-, vagy községi képviselőnek, mely által a tag megválasztott, alkalmas kell adni a nyilatkozattételre.

Általános határozmányok, az iskolatestületi hatóságok hivataloskodásáról.

83. §.

Az isk. testületi hatóságok ülései (teljes-, alosztály-ülések) nem nyilvánosak. Csak úgy hozhatnak határozatokat, ha az összes tagok meghívták s a többség jelen van. A határozat a szavazatra jogosult tagoknak (póttagoknak) abszolút többsége által hozatik. Szavazat egyenlőség esetében az elnök dönti, aki különben nem szavaz.

84. §.

Ha a tanácskozás és szavazás egy tagnak, (póttagnak), feleségének, ill. férjének, esetleg vele másodfokban való rokonának, vagy sógorságban levő hozzátartozójának érdekeit érinti, az illető tag a tanácskozásban jelen nem lehet.

85. §.

Az isk. testületi hatóságok teljes ülésein egyes kérdések tárgyalásánál tanácskozási joggal szakértőket is lehet alkalmazni, amennyiben ezáltal a hivataloskodási költség nem emelkedik, ellenkező esetben csak azon hivatal (szerv) beleegyezésével, mely a hivataloskodási költségeit fedezi.

86. §.

1. Az isk. testületi hatóság elnöke kiosztja a munkát az egyes tagoknak és beosztott hivatalnokoknak és ő hajtja végre az érvényes határozatokat.

2. Ő hivatott örködni afelett, hogy az isk. testületi hatóságok minden ténykedésénél a törvények, rendeletek és egyéb érvényes előírások betartassanak és hogy az állam érdeke és az iskolaügy előhaladása figyelembe vétnének.

3. Aki egy isk. testületi hatóság együttes ülésén elnököl, kötelessége az ülésen azonnal megakadályozni egy oly határozat hozatalát, mely nézete szerint a törvénnyel, egy rendellel, vagy más érvényes előírással ellentétes, avagy az állam érdekeinek ártana, vagy az iskolaügyre hátrányos volna. Ha ilyen funkciót teljesít, kötelessége 3 napon belül a közvetlen magasabb hatóság döntését kikérni. Valamely isk. testületi hatóság elnöke még az esetben is, ha nem ő vezette az ülést, az ilyen ellenkező határozatokat az ülés után három napon belül megsemmisíteni és további három napon belül legközelebbi magasabb hatóság döntését kikérni köteles.

87. §.

1. Az iskolatestületi hatóságoknak döntvényeit, rendeleteit és egyéb kiadványait, lettek legyen azok egy testületi ülés, vagy közigazgatási tanács, avagy az elnök hivatalos hatalmával való élés alapján hozva, mindenkor csak az illetékes iskolatestületi hatóság nevében lehet kiadni.

88. §.

Ha az iskolatestületi hatóság, vagy ennek egy alosztálya nem alakult volna meg, vagy valamely okból működésképtelen volna, az

elnök kötelesege ezt azonnal jelenteni a felettes iskolatestületi hatóság-
nak s köteles a kollégium hatáskörét addig egyedül ellátni, míg a fe-
lettes hatóság másként nem intézkedik. Ily esetben a felettes hatóságnak
jogában áll, de legfeljebb 6 havi időtartamra, a legközelebbi legmaga-
sabb hatóságnak pedig további 6 hóra, az iskolatestületi hatóság ha-
táskörét egy arra alkalmas személyre átruházni azoknak költségére,
akik egyébként is kötelezve lennének az illetékes iskolatestületi hatóság
ténykedésének költségeit fedezni.

89. §.

Az iskolatestületi hatóság ügyrendje kormányrendeletileg szabá-
lyoztatlik. Ezen rendeletben szabályoztatlik az ügyrendet megsértő ta-
gokkal szemben alkalmazható elnöki fegyelmi jog, továbbá rendbír-
ságok, mint megintés, megrovás, az ülésckről való kizárás, pénzbír-
ság stb.

Az iskolatestületi hatóságok kollégiumának feloszlataása.

90.

1. A kormánynak jogában áll az országos iskolatanácsot, az isk. és
népműv. minisztériumnak pedig a járási-, városi-, vagy a helyi iskola-
testületi hatóságokat feloszlantni. Ha ez megtörtént, úgy az első esetben
az iskola és népműv. minisztérium, a többi esetekben az országos
iskolatanács megejtli az új grémiumok megválasztását. A helyi iskola-
bizottságokat is az isk. és népműv. minisztérium oszlatthatja fel és
fenntarthatja azt a jogot, hogy egyáltalán mikor alakíttassék meg az
új helyi iskolabizottság.

2. Ha valamely iskolatestületi hatóság grémiuma feloszlattatott,
úgy az új testület megalakultáig annak jogköre az elnökre száll át.
Az 1-ső bekezdés 2. és 3. mondata szerinti, az új grémiumok megvá-
lasztására hivatott hatóságok erre az időre átruházhatják a grémiumok
jogkört egy általuk kinevezett 3, illetve 6 tagú intéző bizottságra.

IV. FEJEZET.

Egyéb iskolai hatóságok.

91. §.

1. Nem érinti ezen törvény azon politikai hatóságok, kuratóriumok,
isk. bizottságok hatáskörét, melyek az eddigi előírások alapján
ezzel megbízattak, kivéve azon iskolákat, melyek ezen törvény II. IV.
fejezetei által szabályoztatnak.

2. Ép így érintetlenül marad a politikai hatóságoknak a 125/927.
sz. törvény 6. §-ának 2. bekezdésében megállapított büntető joga az
iskolaügyeket illetőleg.

V. FEJEZET.

Az iskolát igazgató hatóságok szolgálati alá- és fölérendeltsége.

92. §.

1. Az iskolát igazgató hatóságok kölcsönösen olyan szolgálati
alá- és fölérendeltségi viszonyban vannak egymással, hogy
a) a főiskolák megtartják önkormányzatukat s szolgálatilag az
isk. és népműv. minisztériumnak vannak alárendelve;

b) a helyi iskolatanácsok a járási iskolatanácsnak s másodfokon az országos iskolatanácsnak vannak alávetve;

c) a járási iskolatanácsok közvetlenül az orsz. iskolatanácsok alá tartoznak;

d) valamennyi a, b és c pontban felsorolt hatóságok legfelsőbb fokozaton az isk. és népműv. minisztériumnak vannak alávetve;

e) a helyi iskolabizottságok közvetlenül az isk. és népműv. minisztérium alá tartoznak.

2. Egyéb iskolaigazgató hatóságok szolgálati alárendeltségére vonatkozó eddigi előírások érvényben maradnak (91. §.).

3. Eltekintve az iskola- és népműv. minisztériumnak való alárendeltségétől, köteles valamennyi iskolaigazgatási hatóság oly ügyekben, melyek végső fokozaton más minisztériumok hatáskörébe tartoznak, ezen minisztériumok rendeleteit, előírásait, utasításait figyelembe venni s hatáskörükben foganatosítani.

Jogorvoslatok.

93. §.

1. Mindaddig míg egy jogorvoslat lehetősége adva van, lehet az alacsonyabb rendű isk. közigazg. hatóság döntése, rendelete, megállapítása ellen a közvetlen magasabb hatósághoz felebbezni.

2. A magasabb fokozatú iskolahatóság, mint felebbezési hatóság döntése ellen felebbezni nem lehet.

3. Vizsályoknál, melyeknek tárgya egy 200 Kc-t meg nem haladó fizetésteljesítmény, felebbezni nem lehet.

4. Oly határozmányok, rendelkezések, megállapítások ellen, melyek ezen törvény hatályba lépésének napja előtt adattak ki, amennyiben azok az eddigi előírások alapján megengedettek voltak, még az esetben is lehet felebbezni, ha ezen törvény a felebbezést tiltja.

5. A főiskolák felsőbb fórumairól és ezen hatóságnak az isk. és népműv. minisztériumhoz, mint felebbezési hatósághoz való viszonyról szóló eddigi előírások érvényben maradnak.

Az iskolai hatóságok működési körét meghaladó ügyek.

94. §.

Valamely isk. igazg. hatóság működési körét meghaladó ügy elintézése, — amennyiben más meg nem állapítható, — a legközelebbi magasabb hatóság által lesz keresztülvittve. Ezen hatóságnak jogában áll ilyen ügy elintézésével egy alárendelt és érdekelletett hatóságot is megbízni.

Az eljárásról szóló előírások szabályozása.

95. §.

1. A különleges isk. igazg. hatóságok illetékességébe tartozó ügyekben az ügyvitelről szóló előírás az eljárás célszerű egyszerűsítése és gyorsítása tekintetbevételével kormányrendeletileg fog egyszerűsíteni és szabályoztatni. Ez alkalommal, — amennyiben a cél megkívánja, — megállapítható a pártoknak és más személyeknek, valamint a községeknek és más nyilvános testületeknek az eljárásnál való együttműködésre vonatkozó kötelezettsége.

2. A hatóságnak jogában áll az ügyvitel céljainak, vagy feltételei-

nek és költségeinek biztosítására a pártoktól pénzbiztosíték letételét, vagy más megfelelő biztosítást követelni.

3. Ép így jogában áll a hatóságnak, — amennyiben az érvényes előírások ezt külön nem állapítanak meg —, az ügyvitei céljának biztosítására oly tárgyak lefoglalását, vagy más természetű biztosítását elrendelni, amelyek az érvényes előírások szerint elveszetteknek tekintendők, vagy melyek megsemmisíthetők, esetleg hasznavehetetlenné tehetőek, továbbá azon tárgyak lefoglalását foganasítani, melyek a bizonyítási eljárásához szükségeltetnek.

4. Az ügyvitel zavartalan menetének biztosítására jogában áll a hatóságnak mindazokat, akik az eljárást zavarják — és eredménytelenül megintettek —, 2000 Ké-ig terjedhető rendbírsággal sújtani s esetleg elítélésüket is elrendelni. Eppen így jogában áll eljárni azok ellen, akik az eljárásra szándékosan okot szolgáltatnak, vagy azt szándékosan szabotálják és alapos ok nélkül az eljárás folyamán kiadott utasításokat nem teljesítik. Behajthatatlanság esetén a járási politikai hatóság a pénzbírságot öt napig terjedhető börtönbüntetésre változtathatja át.

5. Hamis tanuskodás, hamis szakértői vélemény, vagy a köteles tiltó tartás megsértése esetében, — föltéve, hogy törvényileg nem üldözendő és büntetendő cselekményről van szó —, a járási politikai hatóságnak tett jelentése alapján ez 10.000 Ké-ig terjedhető pénzbírsággal, vagy egy hóig terjedhető szabadságvesztéssel büntethető.

6. A pénzbírságokra, az elveszett biztosítékokra és egyéb természetű garanciákra, valamint az elveszetteknek nyilvánított tárgyakra vonatkozólag a 125/925. sz. törvény 11. §-ának határozmányai érvényesek.

7. Ezen törvény 1—6-ig terjedő határozmányai nem érvényesek az isk. és népműv. minisztérium által vezetett oly eljárásoknál, amelyek alsóbb fokon a politikai hatóságok jogkörébe tartoznak.

8. A kormány köteles az 1. bekezd. szerint kiadott rendeleteket a nemzetgyűlés mindkét házában a legközelebbi gyűléstől számított 4 héten belül jóváhagyás céljából előterjeszteni. Ha valamelyik ház a hozzájárulást megtagadja, a rendelet a megtagadás napjával érvényét veszti.

Hatásköri eltolódások.

96. §.

1. Az eljárás egyszerűsítése és egységesítése érdekében jogában áll a kormánynak egyes esetekben, melyek a magasabb isk. igazg. hatóságok illetékességébe tartoznak, rendeleti úton elrendelni, hogy azok egy, vagy két fokkal alacsonyabb rendű hatósághoz utaltassanak át, vagy megfordítva. Amennyiben ily módon egyes más természetű iskolának igazgalása az országos-, illetve a járási iskolatanácsra ruháztnak áll, úgy ezen iskola tantestületének is megfelelő képviselőt biztosítanak az említett hatóságok előtt; ezen célból a tantestület képviselőinek száma kormányrendeletileg az ezen törvényben megállapított számon túl is felemelhető.

2. A 95. §. 8. bekezdésének határozmányai természetesen érvényesek az előző bekezdés alapján kiadott rendeletekre is.

3. Az eljárás egyszerűsítése érdekében jogában áll az isk. és

népműv. minisztériumnak egy, a neki alárendelt hatóság jogkörébe eső ügyvel kivételesen egy más hasonló nemű hatóságnak átruházni.

VI. FEJEZET.

97. §.

1. A prágai és brünni iskolatanácsok, járási-, városi iskolabizottságok, községi iskolatanácsok és iskolabizottságok (kisebbségi iskolák számára) Csehországban és Morva-Sziléziában megszűnnek.

2. Az új országos-, járási-, városi-, községi iskolatanácsok és községi iskolabizottságok megalakításáig ezen országok területén az eddigi iskolai hatóságok működésben maradnak.

98. §.

Szlovenszko és Podkárpatzská Rusz területén az eddigi országos és járási iskolahatóságok működésben maradnak addig, míg az új országos-, járási- és városi iskolatanácsok meg nem alakulnak.

99. §.

Az új iskolatestületi hatóságok megalakultaknak tekintendők, ha a megválasztott összes tagok felénél többen tették le a fogadalmat.

100. §.

Ezen törvény érvénybe lépésének napján, amennyiben ez kifejezetten valami mást nem állapít meg, vagy ebből valami más nem következik, valamennyi más, e törvényben szabályozott dolgokról szóló előírások és határozmányok hatályon kívül helyeztetnek. Névszerint hatályukat veszítik, azon előírások kivételével, melyekre ezen törvény hivatkozik, amennyiben ezek érvényessége az általa rendezett viszonyokra vonatkozik, az eddig érvényes határozmányok.

a) 1868. május 25-én az iskola és egyház viszonyáról hozott 48. sz. birodalmi törv.

b) az 1869. március 26-án az állam költségén az országos- és járási iskola tanácsoknál betöltendő szolgálati helyek szisztematizálásáról szóló 40. sz. bir. törvény, az 1872. évi ápr. 6-án kelt 67. sz. törvényben megállapított változtatásokkal;

c) az 1879. évi március 30-án az országos- és járási iskolatanács tagjainak uti- és fenntartási költségeiről szóló 48. sz. bir. törvény;

d) az 1873. évi február 24-én kelt az iskola felügyeletről szóló csehországi 17. számú törvény, az 1890. évi június 24-én kelt 46. sz. csehországi törvény változtatásaival;

e) az 1890. évi április 18-án kelt a bécsi, prágai, leMBERGI iskolatanácsnál kormányzó helyettesítéséről szóló 70. sz. birodalmi törvény;

f) az 1870. évi január 12-én kelt, az iskola felügyeletről szóló, 3. sz. morvaországi törvény, az 1905. évi november 27-én kelt 1906/4. sz. morvaországi törvény változtatásaival;

g) az 1870. évi február 28-án kelt, az iskola felügyeletre vonatkozó, 18. sz. sziléziai törvény, az 1890. évi december 11-iki 3. sz. sziléziai (1891-ből), az 1906. március 6-iki 15. sz. sziléziai, az 1907. október 29-iki 25. sz. sziléziai és az 1912. május 3-iki 29. sz. sziléziai törvények változtatásaival;

h) az iskolai felsőbbsségre vonatkozó 1876/XXVIII. törvénycikk;

ch) az állami néptanítók fizetésének szabályozására és az állami népiskola helyi felügyeletére vonatkozó 1907/XXVI. t. c. 15. és 21. §-a;

i) az 1920 április 9-iki az iskolaügy igazgatását szabályozó 292. sz. törvény, kivéve a 2. §. 1. bekezdésének a szakiskolákra vonatkozó 1. sorát, továbbá az 1. bekezdés 8. sorát és a 2. és 3. bekezdés és végül a 34. és 35. § utolsó mondatait.

101. §.

1. Ezen törvény azon napon lép életbe, melyet a kormány rendelkezéssel megállapít, de legkésőbb 1935. január 1-én. Mindamellett életbelépésének napja előtt előírásainak alapján fogantatottak azon átmeneti rendelkezések, intézkedések, amelyek a törvény kellő időben való keresztülviteléhez előzőleg, nevezetesen az iskola területi hatóságok felállítását teszik szükségessé.

2. Ezen törvény végrehajtásával az iskola és népműv. minisztérium bízatik meg.

Fordították: Mikulik Pál és Szepesi Gyula.

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A zürichi iskolaügyi gondnokság seignemant Primaire (Paris). Több iskola és szüleikhez» címen teljesebben díjtalanul magas nivójú, tartalmak heti folyóiratot küld a szülőknek. Legutóbbi száma igen tanulmányos cikket közöl, azzal a nálunk is gyakran használt felirattal: »Oh, ez a férjemnek meg nem mondható!« Úgy látszik, Svájcban is divik a szokás, hogy amit az anya szentnek tart, azt kézzelintéssel intézi el az apa és amit a férj helyesnek talál, lemosolyog a feleség. Sapientia sat.

Siketnéma gyermekek színelőadása. Ilyenről tesz jelentést a Lipsésben megjelenő Játéktársaság. Egyik állami siketnéma intézetben nagyszámú közönség jelenlétében kis siketnéma növendékek adták elő a »Hófehérke és csipkerózska« című mesejátékot. A hang- és hallás nélküli tanulók maguk készítették a színpadi képeket, kulisszákat, a meghívókat és a többi eszközöket. A főszereplők és a törpék serege 6—7 éves pöttöm gyermekek voltak. A vendégek szeméből öröm- és részvét-könyvek peregtek.

A falu tünőtlenben lévő romantikájáról értekezik a Revue de l'En-

nek között ezeket írja: Az a folyamat, mely megfosztotta a falusi házakat legbújosabb tárgyaitól, a paraszt asszonyokat eredeti szép viselkedetüktől, csipkés fejdíszektől, elfeledteti a gyönyörű népdalokat és a százsorszép népmeséket és legendákat is.

A modern bútorok izléstelen vonalaikkal, szépség és kellem híján egyáltalán nem hasonlíthatók össze a száz év előtt készütekkel. A lélek a környezet tárgyaihoz simul, miáltal a falu elveszti legfőbb ékességét, különleges báját. A nép fentartás nélkül aláveti magát a városi divat múltó szeszélyének. Így nem marad a falun egyetlen vonás sem, mely a vidéki élet szépségét, csendét, a vidéki élet fényét, lakóinak szellemét visszatükrözné, minden uniformizálódik. A nép folyvást másolja a városi szokásokat és így ellenállhatatlan vonzalmat érez a város iránt. Elnémultak már a bensőséges szép dalok, melyeket kegyelettel gyűjtöttek a zenekedvelők és folkloristák. A régi népdalokat az orfeumi kuplék és a divatos slágerek váltották föl.

Zeneművek.

Olényik István (Leó): A magyar népdal őseréje. Az író — aki nagy muzikalitással is rendelkezik — előttünk fekvő könyvében a magyar népdalról oly őszinte eragadtatással ír, amilyennel csak olyan ember írhat, aki, mint ő is, szinte ennek szenteli életét. Körülbelül harminc éve mozog már a magyar népdal színpompás virágos mezején. Azt mondhatnám, hogy hivatottabb ismertetője tüzezebb propagálója nincs önála, akinek ez már életszükséglet. Tolla kitűnő! A könyv azt a célt szolgálja, hogy a magyar népdal megismertessék a maga eredetiségében és valódiságában s tanuljuk meg értékelni legdrágább nemzeti kincsünket. Ezt a célt el is éri mindenkinél, aki a könyvet kézbe veszi, mert lehetetlen letenni, amíg elejétől végig nem olvassuk, oly érdekesen tárgyalja. Nélkülözhetetlen mindenki számára, aki hívatva van a népdall tanítani, tehát elsősorban tanítóknak igen-igen ajánlom, mint egyszerű segédkönyvet. De ajánlom mindenkinek és különösen magyar dalosegyesületeinknek a figyelmébe: — dalórákon hasznos lesz felolvasni belőle. Kitűnő! 150 oldal. Ara fűzve 3 Pengő. Megrendelhető az Egri Nyom-

da Részvénytársaságnál, Egerben.

Dr. Th. Schrems: Falsibordnigsätze für Vesperpsalmen aus dem 16. u. 17. Jahrhundert. Halvan külön laphól álló sorozat, melynek gondos összeállítását főleg gyakorlati szempontok irányították. A sorozatba csak igen értékes mű került bele, — melyek eddig legtöbbször csak kéziratban és különféle gyűjteményekben, elszórtan fordultak elő s csak a zenetörténész férhetett hozzájuk. Az ünnepélyes vecsernye az énekes mise után a legfontosabb liturgikus istentisztelet, mely sajnos, hogy annyira elmaradt az utóbbtól, megfelelő anyagnak érezhető hiányára vezethető vissza. Fenti gyűjteményben minden nagyon áttekinthetően van rendezve. Úgy a karnagynak, mint az orgonistának és az énekesnek igen megkönnyíti a dolgát. A szöveg beosztása gyakorlati zenészt árul el. A gyűjtemény a főbb ünnepek szollárait és a »Magnificat«-ot tartalmazza többféle hangnemben. Egy lap ára: 4 Ké. Megjelent: Pustelnél, Regensburgban. Nové Zámky, 1933 febr. 15.

Szendrei István
okl. szék. egyh. karnagy.

Kiadóhivatallal üzenetek.

M. L. Tekovské-Sarluhy, T. E. Illésháza, Sz. L.-né Veká-Ves u/Ip. S. S. Šamoryn, J. L. Sp. Nová Ves, N. E. Perbete, S. P. Jagersek: Sz. A. Op. Nová-Ves, M. L. Verehnye. Címükkel a kívánt módon javítottuk. — T. A. Jablonca, M. T. Jablonov, Sz. M. Reste, K. M. Buzila, K. I. Perina, P. M. Debraď. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — V. Á.-né Rod. Levele szerint intézkedtünk. — P. E. Zadiel. A kért elszámolás elment. — H. B. Oroszka. Befizető lapokat küldtünk. — B. B. Párkány, F. J. R.-Sobota, A. S. Sahy, R. Z. Leles, B. M. Sahy, B. A. Jánok. Levél ment. — Dr. N. A. Lurčeneč. A kért számot megküldtük.

HIREK

Növénytan . . .

Bármennyire azon vagyunk, hogy az iskolai munka a külső világ életének szerves részét képezze, bármennyire is hirdeljük, hogy a gyermek ne tanuljon más életet, mint amilyen az, amelybe előbb-utóbb belepottyan: valahogy mégis jólesik az iskola életét másnak, tisztábbnak tudni annál, amelyről legföljebb csak ennyi jól mondhatunk: hiába, ilyen az élet...

Pedig, jaj, milyen nehéz már különbséget tenni! Nincs olyan közönségesen használt és agyonkoptatott jelszó, amely kisebb-nagyobb sikerrel nem furakodott volna be az iskola fehér falai közé. Mindazon »zismusok«, melyektől a pedagógia még nem is oly régen undorral fordult el, irtózott tőle: ma polgárjogot nyertek és szinte természetesnek tartják, hogy az iskola számol velük, s mérlegeli a tanítás munkájára gyakorolt befolyását. Akárhogy vigyázunk: be-behordódik a külvilág sara...

Annál jobban megbecsüljük aztán, ha közbe-közbe hangosabb szóval jelentkezik a divatjátmuált szívi tisztaság. Ritka madár, de egy-két szárnyrebbenése elúzi a sár szagát, megtisztítja a levegőt.

... Így tavaszvárás idején, amikor az iskola ablakát is kitarjuk a nyíló márciusnak, az élet lauterve, mellyel pontosan egybevág az iskolai tanításmenet, játszi napsugarakkal üzeni be az elvégzendő tanulmányt. Vagy legalább a címét. Mintahogy a földkerekség minden gyermekéneke pontosan megérzi, mikor lehet elővenni a »ricskő«-t, mikor jön el évadja a »szemelezésnek«, az »icikezésnek«, — mátyusföldi magyar, vagy fokföldi hottentotta-variációban, — akként érvényesül szabályos időközökben a pedagógiai időjárás lörvényszerűsége.

Szabó Maris, a »körtvélyesi« Szabó lánya, iskolánk egyik tanyai növendéke, s ilyenkor azáltal vonja magára a közfigyelmet, hogy ő hozza az első tavaszi virágot. De mielőtt elhozná, jóelőre bement a szándékát, s ezalatt büszkén elkönyveli az előlegezett csodálatot. Ezen erkölcsi nyereségtől senki sem foszthatja meg őt, mert nagyon valószínűtlen az, hogy valaki más is elbaktasson a körtvélyesi erdőbe néhány szál hóvirágot. Így aztán az iskolai tavasz hivatalos bejelentésének dícsősége mindig a Marisé marad.

Am a többiek sem hagyhatják annyiban a dolgot. Mire elherdának a hóvirágok, kertszámra gyűlik a tavasz sok-sok egyéb virága. Szabó Maris számtalan riválisa az előleggel sem fukarkodik:

— Mi majd hozunk kenyérbólt, medvetalpat, meg Istenfát! — mondogatják a Pintér-testvérek.

— A mi kertünkben csak Jézus szíve, és Boldogasszony tenyere nyílik, — mondja kis Kovács Pisti — de sokat hozok.

Hát jó botanikus legyen, aki e rejtélyes szólásoknak Linné-szerinti értelmét veszi, mert a mátyusföldi növénytan kis tudósai nem hajlandók több felvilágosítással szolgálni. De mikor megérkezik a kenyérből, a medvetalp, meg a rengeteg, tarka csodavirág, rövidre

vágott és piszkosra szorongatott kocsánnyal, átkötte cérnával, vagy színes pántlikával, akkor ráismeresz bennük természetrajzi könyved és házi kerted kedvenc virágaira, melyeket te tudományosabb, de — valld be— sokkal prózaibb néven emlegetté.

És mennyi költészel kallódik el évről-évre, úgy, ahogy ismeretlenül sonnyad a Jézus szíve és Boldogasszony tenyere... Hol van a virágok Hermann Ottója, aki csokorba szedné a kertek és mezők pompájának, illatának népszerű irodalmát?... (boa)

A tanítóképzés reformjáért. Az iskolai minisztert a napokban fölkereste a csehszlovák tanítóegyesületek küldöttsége és kérte a jelenlegi tanítóképzők helyett a kétéves tanítóképző akadémiák föllállítását. A küldöttség azt is kérte, hogy Prágában, »Alhenaum« néven kísérleti tanítóképző főiskola is létesíthessék. Dr. Dérer miniszter megígérte, hogy a lehetőség szerint azon lesz, hogy a kívánság megvalósuljon, de rámutatott mindazon akadályokra, melyek ezidőszertint ennek útjában állnak.

Újabb fizetésleszállítás? Az utóbbi időben felütötte fejét az a hír, hogy a közalkalmazottak fizetését újból leszállítják. A sajtóban itt-ott megjegyzések történtek erre vonatkozólag, sőt parlamenti körökben is beszéltek róla. A közalkalmazottak végrehajtóbizottságának képviselői a napokban küldöttségben jártak a miniszterelnöknél, s kérdést intéztek hozzá ebben az ügyben. A küldöttség memorandumot terjesztett be, melyben, többek közt megjelölte mindazon lehetőségeket, melyek módot adnak az államháztartásban eszközzendő takarékosági intézkedésekre, anélkül, hogy ismétellen a közalkalmazottak fizetéséhez kellene nyúlni. Hangsúlyozta a küldöttség, hogy a nyugdalom helyreállításának egyetlen, szilárd biztosítéka lenne az, ha választott tanács szervezhetnék, melynek tagjai a közalkalmazottak szervezetei és a végrehajtóbizottság jelöltjeiből kerülnének ki, hogy e tanács véleménye mindig meghallgatassék, mielőtt a közalkalmazottak anyagi vagy jogi érdekeit érintő határozatot hoznának. A küldöttség kérdést intézett aziránt, hogy érvényben van-e még a minisztertanács 1931. évi rendelete a nyugdíjazások betiltásáról, továbbá sürgette a katonai idő beszámítását és tiltakozott az előlépések és kinevezések megnehezítésének szándéka el-

len. — A miniszterelnök kategorikusan, minden mellékgondolat nélkül kijelentette, hogy a jelenlegi kormány nem gondol a fizetések további csökkentésére, s hogy ezzel a gondolattal belátható időn belül nem is fog foglalkozni. Mégba valamely pártnak volna is ilyen szándéka, a koalícióban kilátástalan lenne minden erre vonatkozó indítvány. Megemlítette, hogy a fizetések leszállítása elkerülhetetlen volt, s annak csak átmeneti jellege van. Megjegyezte a miniszterelnök, hogy barátja a hivatalnoki karnak, de szükségesnek tartja a létszám csökkentését, s ezzel szemben a fizetések emelését. A fizetések és működési pótlékok leszállításának mendemondáit alaptalan kombinációknak tartja. Kilátásba helyezte, hogy szükségessé válik keresztülvinni azon közalkalmazottak nyugdíjaztatását, akiknek teljes nyugdíjra van igényük. A miniszterelnök kitért a közalkalmazottak mentalitására is, rámutatott a mértéktelen radikalizmus káros hatására, s szóvá tette a bizalom hiányát. Végül biztosította a küldöttséget, hogy a katonai szolgálat beszámítása is kedvező elintézésben fog részesülni, mihielyst enged a gazdasági helyzet feszültsége. — Újabb fizetésleszállítástól ezek szerint nem kell tartanunk.

Tanfelügyelők gyűlése Pozsonyban. A Bratislava-vidéki tanfelügyelők január 14-én, Pozsonyban megtartott értekezletén elhatározták, hogy a nemállami tanítók is az állami tanítókéhez hasonlóan az iskolaév végén minősíttessenek, nem pedig a látogatást követő 14 napon belül. A kíségitő tanítókat (állami és nemállami) csak pro domo kell minősíteni. A gyűlésen a következő előadások hangzottak el: Musil Ferenc: Az elemi iskolai normáltanterv vezérelvei; Gašparik Ignác: A tanítás minősítése; Jozka Ferenc: Az emlínspekció. Az értekezleten, az emlíntettek kivül megjelentek még: Ilek

Alajos, Kyson József és Budovič Román tanfelügyelők.

Nemzeti Kultúra. Magyar kisebbségi tudományos szemle. A SzMKE tud. szakosztályának megbízásából szerkesztődr. Alapy Gyula. A 80 oldalas könyvet kitevő folyóirat első száma a szlovenszki magyar tudományos élet ébredését jelenti. S munkalársainak névsora garantálja azt, hogy ez az ébredés nemcsak pillanatnyi élet-mozzanat lesz, hanem kezdete egy erőteljes életfolyamatnak. Jankovics Marcell bevezető cikke a nemzeti kultúra missziójáról, Melich János értékes filológiai tanulmánya a jövevényszavak átvételének módjáról, Takács Menyhért bölcséleti fejtegetései »A jövőbelátás és a kereszténység« cím-mel, Császár Elemér irodalomtörténelmi méltatása Madáchról és Az ember tragédiájáról, Sziklay Ferenc hetőségeiről a kisebbségi sorsban, értekezése a tudományos élet le-karsai Ervin cikke a lészta logika problémájáról, Alapy Gyula archeológiai tanulmánya az alsócsallóközi lovasnomád sírokról, Ethey Gyula és Pécsy Gusztáv írásai stb. mind egy-egy értékes dokumentuma a szlovenszki magyar tudományos szellem életképességének. Az »Adatár«-ban különös érdeklődésre tarthat számot Ethey Gyula közlése Petőfi Sándor származásáról, a nyit-ravármegyei levéltár adatai alapján. Az irodalmi rovat két nekrológot és két könyvismertetést közöl. A szép jövő előtt álló folyóirat nagy nyeresége a szlovenszki magyar szellemi élet kincstárának.

A Mi Munkánk. A Csehszlovák Vöröskereszt Sarjadék központjának magyarnyelvű értesítője, a »Naša Práca« melléklete. Felelős szerkesztő: Farkas István. A lap januári száma az 1933. esztendő békenapjának teljesen kidolgozott ünnepi programját közli. A tanító bevezető beszéde után három költemény következik, majd Farkas István: »Árva Juliska« című kedves szindarabja kerül sorra. A műsört egy tanuló záróbeszébe fejezi be. — Nagyon jó gondolat volt a szerkesztőtől, hogy a békenap ünnepi anyagát már januárban megküldte a magyar iskoláknak, mert így van elég idő az előkészültre és a tanulásra. Az elmúlt esztendőben az iskolák úgyszólván az utolsó pillanatban kapták meg a békenapprogramját, ami zavarta és

megnehezítette az ünnepély megrendezését. — A Mi Munkánk szerkesztőjének címe: Sahy, állami polgári iskola. A februári szám az apr. 3-tól 9-ig terjedő tisztasági hét feladatairól ad bő tájékoztatást. »Hogyan kell helyesen tejet inni?« címmel hasznos tudnivalót közöl, az erdei fák kiültetésének módját ismerteti, s több szórakoztató és tanulmányos közleményt, verset, rejtvényt tartalmaz.

Magyar Minerva. A Reincl János dr. szerkesztésében havonként megjelenő Magyar Minerva szépirodalmi és tudományos folyóirat ezévi 2. száma a napokban látott napvilágot. A gazdag és változatos tartalmú februári számban, programjához híven, a Magyar Minerva szerkesztősége ismét újabb tehetőségeket szólaltat meg, dokumentálván ezzel a Mához való tartozását. A legolcsóbb szlovenszki szépirodalmi és tudományos folyóirat előfizetési ára fél évre 15 Ké. Egyes szám ára 3 Ké, mely postabélyegben is beküldhető a kiadóhivatal (Pozsony, Kertész utca 1.) címére mely szívesen küld csekklapot is.

A depródi műkedvelő-ifjúság. Bárdos Gyula ig-tanító rendezésében február 5-én előadta a »János vitéz«, Kacsóh P. teljes zenéjével. Az előadáshoz 3 havi erős készülék kellett s a díszleteket már az elmúlt nyár óta készítették. A depródi műkedvelő-ifjúság játéka annyira fejlett, hogy nemcsak a község minden lakója, de a szomszéd községekből is szép számmal vettek részt az előadáson. A bevétel részben a szinpad felszerelésére, részben helyi jótékonyásra fordítják.

Színlelőadás Nádszegen. 59 évvel ezelőtt indult hódító útjára a magyar népszimű Petőfijének, Tóth Édenek 100 arannyal jutalmazott irodalmi pályaműve, »A falu rossza«. Városokon, falvakon szólt a lelkekhez és 59 esztendő múltán Nádszegen is eljutott, hogy a magyar géniusz, a magyar műveltség érdekében sok emberestvér szellemi táplálékát vigye a házak küszöbén, s a febr. 12. és 19-i előadások a legteljesebb siker jegyében folytak le. A szereplők lelkes ambícióval igyekeztek a drámai fordulatokban bővelkedő darab alakításainak megfelelni. A betanítás és rendezés néhez munkáját Andódy Ferenc és Mészáros László tanítók végezték.

(Sabján István.)

A m. tisztelt tanító urak szives figyelmébe ajánljuk a következő

új tanterv szerinti

kiadványainkat:

Heckmann István, <i>Lyrái hangjegyfűzet</i>	Ké	7.20
Jellinek—Maule, <i>Földrajzi atlasz</i>	Ké	9.20
Kovács—Oszlányi, <i>Református vallástani kézikönyv, I. alsó oszt.</i>	Ké	5.—
Kovács—Oszlányi, <i>Református vallástani kézikönyv, II. felső o.</i>	é	6.—
Kovács—Oszlányi, <i>Református vallástani kézikönyv, II. felső o.</i>	Ké	6.—
Kovács—Sóos, <i>Református vallástani kézikönyv</i>	Ké	9.00
Nagy Sándor, <i>Szeretet-olvasókönyv a református népiskolák</i> 2—3 osztályai számára	Ké	16.—
Oszlányi József, <i>Magyar nyelvtan a 2-ik oszt. számára</i>	Ké	3.60
Oszlányi József, <i>Magyar nyelvtan a 3-ik oszt. számára</i>	Ké	4.20
Oszlányi József, <i>Magyar nyelvtan a 4—5-ik oszt. számára</i>	Ké	9.20
Oszlányi József, <i>Magyar nyelvtan a 6—8-ik oszt. számára</i>	Ké	16.—
Dr. Pálesch Ervin és Banai Tóth Pál, <i>Hazánk, olvasókönyv a</i> 6—8. oszt. számára	Ké	24.—
Schneider—Trnavsky, <i>Énektan I. rész az alsó oszt. számára</i>	Ké	8.—
Schneider—Trnavsky, <i>Énektan II. rész a felső oszt. számára</i>	Ké	12.—
Telkes Mihály, <i>Abécés könyv</i>	Ké	9.60
Telkes Mihály, <i>Módszeres számolókönyv 2—3-ik oszt. számára</i>	Ké	8.60
Telkes Mihály, <i>Módszeres számolókönyv és mértan 4—5-ik</i> oszt. számára	Ké	13.80
Telkes Mihály és Novák Mihály, <i>Módszeres számolókönyv és</i> <i>mértan 6—8-ik oszt. számára</i>	Ké	16.80
Wessely L., <i>Metodicka cvičebnica jazika slovenského, I. rész</i> a 3—5. oszt. számára	Ké	14.—

Bevezetés céljából készséggel küldünk mutatóvány példányt.

„AKADEMIA“
könyvkiadóvállalat,
BRATISLAVA Grössling utca 8.

Megvalósulás előtt a főiskolai tanítóképzés.

Az iskolai minisztérium a népiskolák igazgatására és fenntartására vonatkozó törvényjavaslatokkal úgyszólván egyidejűleg a főiskolai tanítóképzés törvénytervezetét is kidolgozta. Bár ennek jelentősége semmivel sem kisebb, mint a »Déerer-reform« néven ismert és a nyilvános viták közép-pontjában álló iskolareform ügye, mégsem kellett olyan nagy föltűnést. Igaz, hogy a tanítóképzés reform-terve ezidőszerint csak a szakkörök előtt ismeretes.

A javaslat első paragrafusa kimondja, hogy a tanítók és tanítónők képzése állami tanítóképző akadémiákon történik. Ezzel tehát megvalósul a tanítólársadalom régi vágya s egy csapásra győzelemre jut az a hosszú és kitartó küzdelem, melyet a tanítóság tekintélyéért, s a tanítói munka értékének külső elismeréséért folytatott. Am a főiskolai tanítóképzéssel nem az eljövendő tanító-generáció tekintélye fog jobban emelkedni, hanem csak az a harc fog enyhülni, mellyel a tanítóság önmagát a munka-értékelés, a munka-elismerés megfelelő színvonalán tartotta. A tanítóság ezután is szüntelenül hangoztatni fogja, hogy a munka igazi értékét és tekintélyét nem a végzettség, hanem a végzett munka minősége biztosítja. Nem arra van szükség, hogy akadémiákkal emeljük a tanítóság tekintélyét, sem pedig arra, hogy a tanítói képzés nívósabbá tegye a népiskolai pedagógiát. A tanítóképző akadémia megvalósítása korszerűséglet. A tanítóság munkája kényszerítette ki a főiskolát. Az a munka, melyet a tanítóság végez, csak akadémiai képzettséggel végezhető! A tanítóság munkával és önképzéssel szerezte meg a főiskolai diplomát. A pedagógiai akadémia papiroson is megadja a főiskolai oklevelet. A belső érték tehát ugyanaz marad; a keret, a forma azonban díszesebbé, tekintélyesebbé válik.

A javaslat szerint a tanítóképző akadémiákba oly hallgatók vételnek föl, akik az illető polgári év végéig betöltik 18. életévüket és gimnáziumi, vagy reáliskolai érettségi bizonyítvánnyal rendelkeznek. A tanulmányi idő két szemeszter és díjtalan. A kormány azonban rendeletileg meghosszabbíthatja a tanulmányi időt négy szemeszterre.

Ha tekintetbe vesszük azt, hogy úgy a gimnáziumok, valamint a reáliskolák vajmi kevés pedagógiai előképzettséget nyújtanak, akkor föltétlenül keveselnünk kell az akadémiák két szemeszterét. Még négy félév alatt is nehezen sajtóíthatók el a nevelés és iskolaigazgatás alapismere-

te, különösen, ha számításba vesszük, hogy a mai főiskolai rendszer a fősúlyt a »hallgatásra« helyezi, s nem fordít kellő gondot az ismeretek gyakorlati célú megrögzítésére. A tanítóképzés egészen különálló, speciális tudomány-ág, melynél az elmélet és a gyakorlat csak a tanár és a hallgató kölcsönös, alapos munkája és megértése útján éri el a megkívánt pedagógiai hatást. A pedagógia, különösen a népi pedagógia nem hasonlítható semmi más ismeretághoz, s az egyetemi szervezetben is teljesen önálló elbírálás alá esik, mint a többi fakultás. A nevelés tana elsősorban szakképzésre törekszik, tehát főként gyakorlati irányú, s nem helyezi előtérbe a filozófiai elméletet.

A pedagógiai akadémiák megszervezése előtt tehát arra a garanciára van szükség, hogy az nem bölcsészeket, de pedagógusokat fog képezni és nevelni. Hogy mi a különbség e két fogalom között, az legjobban akkor tűnik ki, ha összehasonlítjuk a népiskolák és középiskolák nevelési rendszerét.

Az akadémiái képzés tartalma tehát legalább négy félév feygen, s ezt az időt az eddigi tanítóképzők didaktikai tartalmával kell kitölteni. A tervezet minden akadémia mellé gyakorlóiskoláról is gondoskodik. Ezen iskolákba tanítókul kiváló gyakorlati pedagógusokat hívnak meg. Az akadémiák tanára csak főiskolai képzettségű, tudományos és irodalmi levékenységet kifejtő szakpedagógus lehet, aki alapos ismerője a népiskolaügynek. A tervezet tehát az akadémiák tanszemélyzetére nézve minden tekintetben megnyugtató biztosítékot ígér.

Ez nagyon fontos körülmény, mert általánosan tudott tény, hogy a tanítóképzők és az azokból kikerült tanítók szellemi nívóját a képzők tanárainak pedagógiai készültsége biztosítja. Így lettek országos hírűvé a tanítóképzők, s ez a szempont volt alapja egyes intézetek hatásbeli különbözőségének.

A javaslat a végleges állások elnyerhetésére vonatkozólag meghagyja az eddigi gyakorlatot, amennyiben azt 20, illetve polg. iskolai tanítónál 30 hónapi eredményes működés föltételéhez köti.

A törvény 1933. július 1-én lép életbe. Az 1933/34. tanévtől kezdve megszűnnek a tanítóképzők első évfolyamai. A reform tehát — bár egyes szaklapok cáfolják, — sürgősen megvalósul, s ezzel egyesületünk is egyik, állandóan napirenden tartott követelésének eredményét könyvelheti el. (bb)

A nevelés a közösség életéből fakadó s arra ható, az egyén ki-fejlesztését tudatosan elősegítő, huzamos ideig tartó szellemi tevékenység, mellyel a fejlettség magasabb fokán levők céltudatosan és tervszerűen alakítják a kevésbé fejletteket, amíg az alakítást az önállóság ki nem zárja.

Imre Sándor: Neveléstan.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Új betűformák.

A »Vestnik« XIV. évfolyamának 12. számában van közölve az iskolaügyi minisztérium azon rendelete, mellyel az frott betűk új alakjait ismerteti s kötelezi az iskolákat, hogy az 1933–34. isk. évtől kezdődőleg vezessék be az új betűformákat. Érdeklődéssel figyeltem a megváltoztatott betűalakokat. miközben önkéntelenül fölmerült bennem a kérdés: ugyan mennyivel halad előre iskolaügyünk, ha néhány betűt az eddigtől eltérő, megváltoztatott formában fogunk betanítani?

Teljes őszinteséggel megvallom, hogy a minisztérium ezen intézkedése nem olyan, mint amely az írástanítás eddigi módszerét gyökeresen megváltoztatná, amely tehát az írás terén forradalmi újítást jelentene. A hivatali tekintélytisztelet elve azt diktálja ugyan, hogy mindaz, ami onnan felülről jön: helyes, szép, jó és tökéletes. Ez a tisztelet azonban nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy ezeket a rendelkezéseket ne vegyük a tárgyilagos kritika bonckése alá, ami voltaképpen nem egyéb, mint egyéni véleményünk kinyilvánítása. Tehetem ezt annyival is inkább, mert meg vagyok győződve arról, hogy soraim hatására a minisztérium nem fog változtatni a rendelkezésen s így a hivatali tekintély nem szenved csorbát.

Én tehát nem tartozom azok közé, akik ezt a rendeletet kitörő örömmel fogadták volna, mivel nem találom abban a kitörő öröm indokait. Ezen álláspontomnak azonban lehet oka az is, hogy eddig még nem volt alkalmam megismerni a rendelet forradalmiságát és kitünő előnyeit. Ennélfogva nem vonom kétségbe a lelkesedők igazságát sem, akik az előírt fűzeteket használva már, e rendeletet határozottan előnyösnek ítélik.

Figyeljük csak meg közelebbről ezt a forradalmi újítást. Lényege a betűformák egyszerűsítése. A betűk egy lendülettel írandók, s ahol lehet, nagy betűvé a kis betűk lépnek elő nagyított formában (a, n, m.). Az intézkedés ezen része valóban ökonómikus, hiszen egy betűformát kell tanítanom kettő helyett s így ugyanazt a célt félannyi idő alatt érem el. Némely betű azonban (I, J,) nem felel meg a szépírás esztétikai követelményeinek. Az a tény pedig, hogy a tankötelezettség első éveiben nincs eléggé kifejlődve a gyermek formaérzéke, bíráló és összehasonlító képessége, arra utal bennünket, hogy a betűk írásánál azoknak határozott alakot adjunk, amely könnyen megjegyezhető, pontosan utánozható és egyuttal tetszetős is legyen. Már pedig az I és J betűk formája nem felel meg a fenti követelményeknek, s azok írásánál a gyermekek holmi bizonytalan horogvonalakkal fognak kísérletezni. Mi megtanultuk a kalligrafikus írást, s az életben e lassú írással sem maradtunk el azok mögött, akik szeleburdi sietséggel nyargalják végig a papí-

rost, csakhogy mondanivalójuknak minél előbb végére jussanak. Sőt itt érvényesül a közmondás: »Lassan járj, tovább érsz!« Ha pedig mindenáron sietni akarsz, leülsz az írógépedhez — hisz ma már elvégez a gép az ember helyett mindent — s pillanatok alatt az árkus végére érsz. A kézírással szemben azonban bizonyos mértékig szépiészeti követeléseket támasztunk. Én legalább is úgy vagyok vele, hogy egy formailag szép írás tulajdonosát többre becsülöm, mint azt, akinek hevenyészett írását látom. A szép írás tiszteletet fejez ki és tiszteletet parancsol. Ennyit a betűk írásának a módszeréről.

Ha a rendelet a betűk módszere szempontjából ki is állja a kritikát, azonban nyugodt szívvel állíthatom azt, hogy nem időszerű. A minisztérium u. i. egyidejűleg megbízta az »Államnyomdát« azzal, hogy az új betűformáknak megfelelően elkészítse az egységes írásfajt ábrázoló táblákat, amit természetesen meg kell vennünk. Az új fal olvasótáblák után jönnek a legújabb min. rendelet utasításai szerint összeállított olvasókönyvek, az új betűformákkal. Mi, akik a min. rendeletek s általában a fellettes hatóságaink rendelkezéseinek végrehajtó közegei vagyunk, igen jól tudjuk, mit tesz az, a szülőket újabb könyvek beszerzésével megterhelni. Sütba vágni a beszerzett tankönyveket, amelyek eddig értékesíthetők voltak s amelyekhez az »újoncok« fél árban hozzájuthattak.

A gazdasági krízis most érte el mélypontját. A munkanélküliek száma rohamosan emelkedik, s ezzel egyenes arányban elviselhetetlen teherként nehezedik a nép vállaira a nyomorúság. A gyermekek ruhátlanok s jó, ha a száraz kenyérből jut elegendő. Nem lehetne tehát várni ennek a rendeletnek a gyakorlati megvalósításával csak addig, amíg a mai gazdasági nyomorúság lidércétől megszabadul a világ? Addig pedig talán írhatnánk kalligrafikus betűkkel.

Tóth Endre, ig. tan.

A kötelezőleg bevezetendő irkák terjedelme.

Annak dacára, hogy a tanítóság zöme még nem ismeri az Áll. Kiadóhivatal füzeteit, már most előhozakodom ezzel a témával. Teszem ezt azért, mert az irkák ismerete nélkül is bárki hozzászólhat és ... ha az elgondolásom helyes, egy évet nyerünk.

A magyar iskolák részére előírt füzetek 12 és 20 laposak. Ez a terjedelem nem minden esetben megfelelő. Kívánatos lenne, ha az Áll. Kiadóhivatal az m/5—7 jelzésű számtani füzeteiket és az m/8—10 jelzésű naplókat olyan terjedelemben (természetesen tartósabb fedéllel) állítaná elő, hogy azok *egy tantárgyból egy évig elegendők lennének*.

Ezek az irkák mutatják meg ugyanis az iskolában folyó munka milyenségét, tehát a tanfelügyelő egyetlen irka átlapo-

zásaival tisztában lehet a tanító munkájának alaposságával vagy felelősségével, mert ez biztosabb mérték, mint a nyolc iskolai dolgozat.

A szülő az év elején leveti a tanszerek beszerzésének gondját, mert falun bizony január—márciusban sok szegény családnál 10—60 fillér nincs. E szociális szempont is fontos.

A tanító nem hiába diktálja le az egyes szabályokat és figyelemmel kísérheti a tanulók előmenetelét, mert pl. az írás, külalak fejlődésénél az írka első és utolsó lapja mindent megmond. A tanuló megtalálja benne az egész évi anyagot, ami különösen az ismétléseknél igen fontos.

Ezek az előnyök szükségessé teszik terjedelmesebb irkák előállítását is. Véleményem szerint a számtani füzeteket 2.—3. tanévben 32. 4.—5.-ben 40, 6.—8.-ban 50 lap terjedelmre kellene szabni, míg a naplót 2.—3.-ban 32 lap, 4.—8.-ban 50 lap terjedelemben kellene előállítani. (Az 1. tanévet szándékosan hagytam ki, mert ezek még nem tudnak a tisztaságra vigyázni úgy, hogy a tanév végén tűrhető állapotban legyen az írka.)

Persze ez csak egy vélemény. Ha azonban az Á. K. pontos adatok birtokába óhajtana jutni, úgy a tanfelügyelőségek útján körkérdest lehetne intézni a tanítósághoz a tanuló irkaforgasztására vonatkozólag.

Amennyiben ennek akadálya lenne, úgy az általam ajánlott terjedelemben korlátolt mennyiségű próbafüzetek előállítását javasolnám s hiszem, hogy praktikusságuk miatt közkedveltségnek örvendenének.

Kónya József.

A polgári neveléstan tanításának kérdése

Bizalmatlansággal fogadták ez új tantárgy megjelenését, mert — állítólag — ez a tantárgy lett volna hivatva az iskolából kiküszöbölt vallástanítást pótolni.

Az államalakulat első idejében komoly mozgalom indult meg az államnak az egyháztól való elválasztására, ami a népiszkolai nevelésben a valláserkölcsi alap konfiskálását jelentette volna. A nagy vajtúdból megszületett a kis egérke: a polgári erkölcsstan. Méregfogait természetesen kihúzták és most az a feladata, hogy hetenkint két órát foglaljon el az órarendben.

A polg. neveléstan, mint tantárgynak a tanítását teljesen fölöslegesnek tartom, egyszerűen azért, mert egy valamire való olvasókönyvnek tartalmaznia kell mindazt, amire a polg. neveléstan tanítani és nevelni akar. Az olvasmány rejtett szépségeit, a benne foglalt eszmét, tanulságot az olvasmánytárgyalás alkalmával felszínre hozzuk, boncolgatjuk. Nem látom be, hogy miért ne lehetne a polg. neveléstan által megkívánt eszmét, érzelmet, tanulságot egy-egy olvasmányba beleültetni, illetve e célra

alkalmas olvasmányokat az olvasókönyvbe összeválogatni. S ha egy ilyen »polgári erkölccsel« fölrüházott olvasókönyvünk van, miért szükséges akkor még külön polgári neveléstan? Nagyon helyesen mutat rá erre Stampay kolléga, amidőn a Magyar Tanító 1930. évi augusztus 15-iki számában ezt írja: »... a polgári neveléstan minden tételét olvasmányok alakjában nagyobb eredménnyel lehetne kezelni s emellett a gyermekek az olvasásban is jobban gyakorolnák magukat.« Megérezték ezt a tankönyvírók is, mert az olvasókönyvek azon a címen kellek magukat, hogy tartalmuk a polgári neveléstan anyagának alapján lett összeállítva. Mint ahogy az alsóbb fokon a polgári neveléstan beszorult a beszéd- és értelemgyakorlatok körébe, úgy abszorbeálhatná azt felsőfokon az olvasmánytárgyalás. S hogy ez nem így van, sokszor kerül fonák helyzetbe a tanító. Nevezetesen, a tanterv előír egy bizonyos anyagot a polgári neveléstanból. De ugyanezen héten ugyanazt a tanítási egységet írja elő a honismeret és az olvasás anyagául is. Szinte hallom az ellenvetést: »hol itt a fonákság? hisz' ez éppenséggel kitünő alkalom a koncentrációra!« A koncentráció elve azt kívánja, hogy a különböző tantárgyak egy dologra vonatkozó, összefüggő részeit egyszerre tanítsuk. De mi szükség van arra, hogy az egyszer már megtárgyalt és minden oldaláról megvilágított dolgot a másik órán előről kezdjük tanítani? Mert szeretném én azt a tanítót látni, aki pl. államunk megalakításáról mást tud tanítani a polgári neveléstani órán, mást a honismereti órán, mint amit már az ugyanazon témájú olvasmány eltárgyalása alkalmával kifejtett. A tanterv pedig sokszor kíván efféléket!

A népiskolai nevelés célja: az erkölcsi jellem kialakítása a tanítványokban; hogy azok a jót felismerjék, gyönyörködjenek benne és — kövessék. Az iskolai életben ezer és ezer alkalmat talál a tanító arra, hogy növendékeire nevelő hatást gyakoroljon és lelkükben a kívánatos erkölcsi érzelmeket felébressze és ápolja. Még külön polgári neveléstani órák nélkül is. Minden tanítói eljárásunk alapja: a fegyelmezés. Mégsem jutott senkinek eszébe, hogy külön fegyelmezési órákat tartson. Mert szükségtelen, mert fölösleges!

Összegezem mondanivalómat: el tudom képzelni tanítói munkánkat a polgári neveléstan, mint önálló tantárgy nélkül is úgy, hogy ezzel mindazon ismereteket és érzelmeket, — melyeknek nyújtása és felébresztése volna e tantárgy feladata, — valójában mellőzés érné. Nem kell hozzá semmi más, csak nívós olvasókönyv!

A használatban levő polgári neveléstani vezérkönyv is azt teszi, hogy innen is, onnan is összeszedi az alkalmas olvasmányokat és azokból hámozza ki az igazságot. Miért ne lehetnének meg azok az olvasókönyvben?!

Az életben most racionalizmus a jelszó. Mi tanítók, sokszor büszkélkedünk azzal, hogy iskolánk az életre nevel. Nos, vigyünk bele racionalizmust és építsük le azt, ami fölösleges!

Gömöri Miklós.

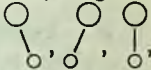
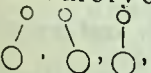

Az ének tanítása

Írta: Fischer János.

1. évf.

1. hó: Az adott hang utánzása a d¹—f¹ (fis¹) hangok magasságában és terjedelmében, zöngével (m) vagy szótaggal (la, mam).
2. hó: Ugyanaz d¹—g¹ hangterjedelemben.
3. hó: Ugyanaz d¹—a¹ hangterjedelemben.
4. hó: Az adott hang kétszer-háromszor való utánzása ugyanazon hangmagasságon.
Az énekelt hangok szemléltetése: — — ; — — —
5. hó: A hang ereje (egyenlő hangmagasságnál): erős, gyenge; grafikailag: — — , — — — , — — — , — — — .
— — — — — , — — — — — , — — — — — .
6. hó: A hang időtartama: hosszú, rövid, — — — , — — — .
7. hó: A hang magassága: magas, mély, grafikailag: — — — , — — — .
8. hó: A hangok felismerése: magasság, hangerő és időtartam szerint.
9. hó: Ugyanaz d¹—l¹ hangterjedelemben.
10. hó: Ugyanaz c¹—e¹ hangterjedelemben.

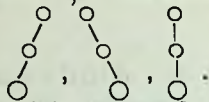
2. évf.

- 1—2. hó: Az 1. évf. anyagának átvétele.
3. hó: Hangfelismerés **kettőshangzatokban**: (hangszeren) a magasabb hangot, ily menetben: , kikeresni a hatodból, ötödből negyedből, harmadból, másodból.
4. hó: A mélyebb hang kikeresése, ily menetben: , a nyolcadból, hatodból, ötödből.
5. hó: Ugyanaz, a negyedből, harmadból, másodból.
6. hó: Mind a két hang kikeresése. Előbb a magasabbat, , az oktávából, hatodból;
7. hó: az ötödből, negyedből;
8. hó: a harmadból, másodból.
9. hó: Mind a két hang kikeresése; előbb a mélyebbet, , az oktávából, hatodból, ötödből;
10. hó: a negyed-, harmad- és másodból.

3. évf.

- 1—2. hó: A 2. évf. anyagának ismétlése.

3. hó: A dúr hármashangzathoz kikeresni és énekelni a **do**-t, a hármashangzatot így adjuk meg:

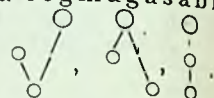
4. hó: A hármashangzathoz a **szol**,

5—6. hó: A hármashangzathoz a **mi**,

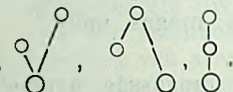
7. hó: A hármashangzathoz énekelni a legmagasabb

hangot, a hangzathoz így adjuk meg:

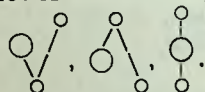

8. hó: A hármashangzathoz énekelni a legmélyebb

hangot,

9. hó: A hármashangzathoz énekelni a középső hangot

10. hó: A hármashangzat hangjai (az évi anyag átvétele).

4. évf.

1. hó: Ismétlés a 2. évf.-ből: a kettőshangzathoz a magasabb, a mélyebb hang fölismérése.
2. hó: Ismétlés a 3. évf.-ből: a dúr-akkord **do**-ja, **szol**-ja, **mi**-je, legmagasabb, legmélyebb, középső hangja.
3. hó: A (különböző magasságokban) adott **do**-hoz énekelni a dúr hármashangzathoz (do-mi-szol-t).
4. hó: A (különböző magasságokban) adott **szol**-hoz énekelni a dúr hármashangzathoz (szol-mi-do).
5. hó: A (különböző magasságokban) adott **mi**-hez énekelni a dúr hármashangzathoz (mi-do-sol).
6. hó: A hallott dúr hármashangzathoz kikeresni és énekelni a **do**-t.
7. hó: Ugyanabból kikeresni és énekelni a **szol**-t.
8. hó: Ugyanabból kikeresni és énekelni a **mi**-t.
Felismerni és énekelni a fölfelé haladó nagy másodot: **do-re**, különböző hangmagasságból; ugyanúgy a kis másodot fölfelé: **szol-do**.
9. hó: Fölismerni és énekelni különböző magasságú lefelé haladó nagy másodot: **re-do**, lefelé haladó kis másodot: **do-si** (-do).
10. hó: Fölismerni és énekelni a kis másodot C-, E-, G-, D-, F-, A-ban.

(Folyt. köv.)

FÓRUM

Több tiszteletet az elveknek . . .

Amióta a Magyar Tanító nemcsak külső kiállításában, hanem tartalmasságánál fogva is elfoglalta méltó helyét a más nyelvű pedagógiai szaklapok között, sőt mondhatnám, hogy nivósságánál fogva talán egynémelyik fölé is emelkedett; igazán büszke öntudattal veszem kezembe e lapot.

Mikor ezen szerény megállapításomat bátorkodom itt leszögezni, azt hiszem, általános helyesléssel fogok találkozni, ha a Magyar Tanító nivósságáért az elismerés zászlaját elsősorban is Vezetősége előtt hajtom meg; akik igazi hozzáértéssel méltán mestereivé lettek e lapnak.

Nem volna azonban meggyőződésem helyes, ha a Vezetőség mellett meg nem emlékezném a folyóirat szorgalmas és lelkes írógárdájáról, akiknek változatos, nemcsak kimondottan szakmájukba vágó cikkeik és alapos hozzászólásaik igazán élvezetessé, s hogy úgy mondjam, békebeli nivóra emelték a Magyar Tanító-t.

Fájdalom, van azonban a fentemlítettek mellett egy kis árny is, amit a lap cikkírói elég gyakran, talán önkéntelenül is elkövetnek, — tisztelet a kivételnek — ami a múltban kirívóbb volt ugyan, de sajnos, még ma is elég gyakori.

Cikkíró Testvéreim! Olyan szép, ha felvettek egy-egy pedagógiai kérdést, tárgyilagos hozzászólások céljából . . . Szinte várjuk, mert tudjuk, hogy tanulságos. Sok évi tanítói robotolástok tapasztalatai alapján írlátok. Mindez olyan dolog, amely kell, hogy megvitatás tárgyát képezze. Nem is szokott ez késni, jönnek a kontrák, sőt a rekontrák is. Ez rendben is volna, kell is, mert hasznos az olvasó részére, s elmét élesítő a cikkező részére. — de csak addig, míg saját érvelésünk védeke mellett a mások elvét is tiszteletben tartjuk.

Sajnos, itt a hiba, itt szokott a téma ellaposodni. Sokszor a két cikkező Kartárs annyira megy álláspontjának védelmében, hogy bizony sokszor nem is annyira a sorok között olvasva, egymás tanítói tisztességét munkásságát is kétségbe vonják.

MEGJELENT: „HOZANNA!”

•Kath. Egyházi Énekek és Imák c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Néplakönyvével bővítve, amely az imáirodalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Ot kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay, Kőbölkt.

amélkül, hogy egymást egyáltalán ismernék, különösen ha az egyik mondjuk a Csallóközön, a másik pedig a Hernád-mentén lakik, illetőleg működik. Pedig bizonyos, hogy mind a ketten kiváló, jó tanítók.

Ez az látjátok, Testvéreim, aminck nem volna szabad megtörténnie, — mert higgyétek el, a személyeskedésig kilengő vitatkozásokkal hathatósan elveket védeni nem lehet. Ez az olvasóban föltétlenül bizonyos ellenszenvet vált ki a vitatkozók-
kal szemben, — legyen az a cikk igazán helyes érvelésekkel teli.

De ha ez csak a Magyar Tanítóban maradna! Voltak esetek, hogy az szűknek bizonyult és a vitázók kiléptek a nagy nyilvánosság elé. Napilapokban védték és támadták individuális elveiket olyannyira, hogy végre az illető lap szerkesztősége is meg-sokallotta a dolgot.

Testvéreim! Ne vegyétek ezeket tőlem rossz néven. Nem akarok én kritizálni, sem vitatkozni, mert az elvitathatatlan, hogy egy-egy pedagógiai téma több oldalról való bírálása a helyes irányhoz vezet. Arra azonban kérlek benneteket szeretettel és elismeréssel, hogy ne feledkeztek meg emellett egymással szemben legalább arról a bizonyos diplomáciai udvariaságról. Így aztán cikkeitek Veletek együtt megmaradnak nívósan, hivatottságuk magaslatán.

Testvérek! Mégegyszer: több tisztelet az elveknél.

Toporcák Gyula, Gáloč.

Magyar tanítónak a

Pedagógiai Szeminárium

nélkülözhetetlen!

Miért?

Mert

először:

a Pedagógiai Szeminárium c. folyóirat kizárólag a tanítóság továbbképzésének szolgálatában áll;

másodszor:

ismertetéseket közöl a tanítás célkitűzéseiről, minden számában négy mintanítást hoz, fel-öleli a népiskolai tanítással összefüggő kérdéseket;

harmadszor:

minden egyes száma egy kis 64 oldalas tan-könyv, tehát minden tanító megbízható veze-lője és segítőtársa.

Kérjen díjmentes mutatványszámot: Budapest VII., Rákóczi út 12.
Előfizetési díj egy évre P 12.—, mely részletekben is fizethető!

EGYESÜLETI ÉLET

Felhívás

a központi gyűlés, valamint a központi választmány alkotó tagjaihoz.

Értesítjük az alkotó tagokat, hogy a f. évi április hó 5. és 6-ára, Galántára egybehívott központi gyűlésünket és előértekezletet elháríthatatlan akadályok miatt egy későbbi időpontra halasztjuk el.

Negyed, 1933. március 26.

VASARHELYI KÁROLY
főtitkár.

KOVÁCS ALAJOS
elnök.

Meghívó.

A »Magyar Tanítók Háza könyvesbolt, mint szövetkezet« 1933. április hó 6-án délelőtt 9 órakor (nem mint előző meghívónkban d. u. 3 órakor) tartja Galántán a Hanza központi házában

alakuló gyűlését,

melyre a részjegyzőket és az érdeklődő Kartársakat tisztelettel meghívjuk.

Az előkészítő bizottság.

Pósa Bácsi.

Motto: *Mióta a világ, világ,
Nem volt a gyermekeknek
ily nagy költője soha.*

Bródy Sándor.

A vadvirágos, kanyargós Balog partján van egy kis falu: Radnót, ahol a nagyok, kicsinyek, faj és haza iránti szeretet igazi költőjének egyszerű bölcsője ringott. Egy kicsiny muskátlis ablakú, falusi házban látott napvilágot Pósa Lajos, a magyar gyermekek arany szívé, édes szavú költője, a magyar tanítóság útmutatója, korunk világító szövétneke, boldog gyermekkorunk édes szellemi táplálója, a mi kedves Pósa Bácsink. Ha erre vinne utad Tanító Testvérem, azt hiszem úgy gondolkoznál, mint én, ki e falunak, Isten rendelése folytán, jelenlegi tanítója

vagyok. — hogy illő és hivatásunkhoz méltó célt óhajtok teljesíteni akkor, midőn a magyar tanítóság és gyermekek költőjének emlékét egy *mellszoborban megörökíteni* akarom itt, ahonnan szegényesen, de munkakedvvel és erős kitartással, szorgalommal elindult arra a dicső pályára, mely mindnyájunk előtt ismeretes.

Tanító Testvéreim! Tanításunk és nevelésünk után egyik legfőbb célunk az, hogy alkossunk, ahol lehet. Megbecsüljük, megörökítsük azoknak nevét és emlékét, akik arra életük kiváló munkája, alkotása által érdemessé tették magukat.

Úgy gondolom, hogy bennünket, magyar tanítókat legkövetlenebbül érdekeli ez eszme: Pósa Lajos, szívünk, keblünk, pályánk és hivatásunk legeszeményibb alakja, a gyermekköltő, az »En Újságom« szerkesztője emlékének megörökítése. Ha van iskolánkülső kultúrmunka, hiszem, velem éreztek, a szívek velem együtt dobban és nyelvek velem együtt kiáltja a nagy és művelt világ felé:

Ha kis házam leégett, (1908)

Emlékem megörökítsétek!

Ehhez a magasztos munkához bátorkodom felhívni tanító testvéreimet és egy-egy tégladarab ajándékozására kérem fel szíves közreműködésüket és fáradozásait! Ne essenek kétségbe és ne temessék el soraimat a hideg közönyösség leplével, ezt mondva »már megint kér, egy újabb zaklatás, ismét a régi nóta,« — nem Testvéreim! csak pár K-ról van szó, csak azt kérdem: magyar vagy-e, a mai gondterhes világban? Tudsz-e lelkesedni azért, ki bennünket szomorúbb világban, súlyosabb korzakban lelkesített, nekünk tanítóknak írt és dalolt, buzdított, nevelt; rangról, dicsőségről lemondani, fekete kenyeret enni, szegény ember sorsát boldog Isten kegyelmébe ajánlani tanított; a gyermekekért lelkesedni, őket szeretni, hivatásodat minden körülmények között híven teljesíteni serkentett; mondd, nem tudnál egy ilyen magyar gyermekköltőért pár órát fáradni, még ha könnyes szemmel és csüggedő tekintettel várod is a jövőt?! Nem Testvéreim, ne hagyjátok hinnem ezt, hisz nincs még elfeledve, eltemetve a vers, a nóta, a dal, melyre Ő egykor bennünket tanítgatott. Hiszen egy vasárnap délután, kedvvel és akarattal minden magyar tannyelvű iskolában, a szülői értekezlettel együtt a gyermekek és szülők, esetleg vendégek és a Ti filléreitek által könnyen elérhető a nemes cél, mely egykor majd bennünket is fölemel, minket, vagy utódainkat is boldogít.

Egy ünnepnap (pl. húsvét) délután, vagy este Pósa Bácsi emlékművének alapzatára rendezzünk verses, mesés, vagy egyéb összejevetelt. Ismerik Őt Kárpátoktól az Adriáig, csak az a fődolog, hogy ne felejtjük el, ne halogassuk továbbra, hanem mindjárt fogjunk hozzá s az emlékmű élővé lesz, az óhaj teljesedik, megtettük azt, amivel mi magyar tanítók néki tartozánk.

És ehhez az előadáshoz nem kell semmi egyéb a fönt említetteken kívül, mint a tanító testvérem rövid ismertető felolvasása Pósa Bácsiról, esetleg néhány dala Dankó és más

kiváló zeneszerzőktől (Gáspár, Lányi stb.).

Magyar Tanító Testvéreim! Szíveskedjétek és ne felejtsetek el küldeni tehetségetek és körülményeitekhez képest egy-pár K-I Pósa Lajos emlékének megőrkítéséhez, ki a mi pályánkon működött és hivatásunkat hatásos, minden tekintetben nevelő költeményeivel, könnyebbé, értékesebbé tenni igyekezett, buzdítván a magyar gyermekeket a szülői, faji és haza iránti törhetetlen igaz szeretetre.

Bájos, boldog helyen, a két évvel ezelőtt épült új és modern radnóti iskola előtt, a megyei út mentén, muskátlis, virágos kertben akarjuk bronz mellszobrát elhelyezni, emlékéért hazahozva, megőrkíteni.

Tanító Testvéreim! Ha szívetek nem szűk, lelketek nem kicsiny, zsebetek nincsen bevarrva, akkor ajándékoztok a Pósa Bácsi emlékművének alapzatára, ezzel is megmutatván azt, hogy bennünk, magyar tanítóknak él és munkálkodik annak tisztelete és emléke. Ki ekképen buzdít mindnyájunkat bár görögös, nehéz, de nemes és tiszteletre méltó pályánkon:

*Szeresd a gyermeket, a gyermek tiszta, szent;
Ártatlan angyal ő, a föld porában lent.
Lelkén nincs semmi folt, mint a galamb, fehér,
Imája a mennybe, leghamarább felér!*

Szíves adományokat tisztelettel és köszönettel, a magyar tanítótság fáradozásai és segítségének megőrkítésével kér és vár

kartársi hálás szeretettel

Radnót, 1933. márc. 20.
p. Rim.-Seč.

Bodon Lajos
ref. tanító.

A gömöri ref. tan. egylet válaszmánya márc. 8-án, Feleden tartotta értekezletét Kovács Gyula elnökletével. Jelentette, hogy a revidált alapszabályokat Bán Géza agilis kartárs elkészítette az egylet sokszorosító gépen s azoknak a tanítói könyvtárak részére való beszerzése elhatározott. Javasolja válaszmány, hogy a közgyűlés az Egyh.-megye azon határozatát, — mely szerint a tan. érettségivel rendelkező tanítók igazgatókká nem választhatók, s azoknak nincs igényük ig. pótlékra, —

KÖLCSÖNÖK

BUDAY
VINCE
Nové-Zámky

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamat mellett, gyorsan és kulánsan folyósítatnak. - Irásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Kő válaszbélyeg ellenében.

felebbeze meg. Az Egyh.-m. szerint ugyanis csak okleveles tanítók választhatók igazgatókká. Egyben a tanítóság egységes intézkedést kér a hatóságoktól ez ügyben, hogy az égető kérdés valahára végleges elintézését nyerjen. Sajnálattal hallgatta választmány H. B. kartársnak az elnökhöz intézett leveleit, melyek nemcsak az elnököt, hanem az egész tiszlikart becsületében sértik. Ez úgynél a választmány egyhangúlag ellélő határozatot hozott. A pénztári jelentést Farkas Márton kartárs ismertette, mely 3500 Ké vagyon tünlet fel. A tagdíj-hátralékokat a választmány ügyvédi úton fogja behajtani. A választmány a közgyűlésnek »A tanító és a társadalom« c. pályatételt ajánlja kitűzésre. A legjobb munkát díjazni fogják. A választmány, dacára az Egyh.-megyei határozatnak, ismételten kérni fogja a lelkészi s tanítói könyvtár különválasztását. Külön tanítói könyvtárt óhajt szervezni, pedagógiai művekkel, a befolyó 10 Ké könyvtári díjakból. A közgyűlés július elején lesz megtartva Tornalján. A választmány foglalkozott az egyes szakaszok működési körével. Eszmecserét folytatott a megalakulás stádiumában levő tan. énekkar módozatairól. A választmány javasolja, hogy a közgyűlés kérje az Egyh.-megyét, hogy az egyik isk. látogatás maradjon el. Most ugyanis télen az egyh. látogatók, nyáron pedig az isk. látogatók vizsgálják az iskolát, azonkívül templomi vizsga is szokásban van a szülők részére. A Dr. Szerényi-féle Almanach ügyében a választmány azt javasolja a kartársaknak, hogy adatokat ne küldjenek, azon kívül a választmány kéréssel fordul országos elnökünkhöz, hogy a rendeléseket hatálytalanítsák. A választmány vallásos összejövetelekre alkalmas kottafüzét készítését határozta el, melynek keresztülvitelére elnök, Gáspár J. és Bán G. kartársak kéretnek fel. Az indítványok során felmerült, hogy az Egyh.-megye adjon módot arra, hogy a tanítóságot érintő bírósági ügyek tárgyalásánál tanító is lehessen jelen, tanácskozási és szavazati joggal. Ezen igazságos óhaj már többször fölmerült, de mindeddig eredménytelenül.

Urbán Dezső helybeli kartárs páratlan szíveséggel fogadta a kartársakat s mint okl. gazd. szaktanító. nemcsak elméletileg, de a saját szőlőjében termelt kitünő produktumaival is kedveskedett.

r-os.

Halálozás. Ismét kevesebben vagyunk egy magyar testvérrel. A kérhetően halál ismét rést vágott sorainkon. Meghalt Mészáros János, volt gálócsi áll. isk. ig. tanító 62 éves korában. Élete utolsó 5 évét Ungváron nyugdíjban töltötte. A megboldogult élete a hivatás-telejesítés magasztos, nemes példaképe volt. Tanító-társait rajongásig szerette. Jóban-rosszban ott volt velünk. Gyomorbaja nyugdíjba kény-szerítette, de nem sokáig élvezhette nyugdíját, mert nemes magyar szíve március 15-én megszűnt dobogni és ilt hagyta özvegyét, gyermekeit, unokáját, rokonait és szerető kartársait.

Szeretett pályatársunk temelése Ungváron ment végbe a ref. egyház szertartásával, a tanítóság és a város közönségének nagy rész-véte mellett. A tanítóság nevében Molnár Béla bátfai ig. tanító mondott megható búcsúbeszédet. Volt tanítványai nevében Gecse Andor gálócsi ref. lelkész búcsúztatta a halottat.

A nagykaposi járás magyar tanítósa koszorút helyezett szeretett kartársa koporsójára.
Pihenése legyen csendes, emléke áldott!

Választási hír. Molnár László, volt vilkei (Veliká n/Ipfom) rk. ig. tanító kartársunkat a nagysallói rk. iskolához választották meg kántor-ig. tanító minőségben.

KARTÁRSAINK FIGYELMEBE! Fölkérjük tisztelt kartársainkat, különösen azokat, akik városhelyen, vagy nagyobb községekben működnek, hogy lapunk számára igyekezzenek hirdetésekert szerezni mindazon kereskedőktől és cégektől, ahol vásárolni szoktak. A Magyar Tanítót minden szlovenszkói magyar községben és városban olvassák, tehát pobbilitása a legszélesebb körűnek mondható. Ugyancsak kérjük kartársainkat, hogy az iskolaszéki elnökeik figyelmét sziveskedjenek fölhívni ezen körülményre, s őket arra kérni, hogy a pályázati hirdetésekert a Vestník mellett a Magyar Tanítóban is közöljék. A magyar Tanító hirdetési díjszabásai a lehető legolcsóbbak, s a hirdetések föltétlen eredményre vezetnek.

FELHÍVAS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úri divat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készítek kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mérlekvétel és próba. Szíves megkeresést és párlfogást kér: **Takács Albert** férfi, úri divatszabó, **Ersekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.**

KIADÓ (esellek eladó) Pöstyénben teljesen új családi ház szép gyümölcsös kerttel. Érdeklődni lehet: **Fekete Juliska Komárno, Nádor u. 29.**

Az ismeret úgy jön létre, hogy az öntudat szembeállítja magát a más és e más-sal szemben megőrzi önmagának azonosságát.

... a törvények akkor is megvoltak a való és szellemi világban, amikor azokat a mi »öntudatlan« szellemünk még nem ismerte fel!

... Hazugság az az állítás, hogy a tudomány, különösebben és kizárólag a természettudomány, a szocializmus vallása. A tudomány a civilizációé és nem a kultúráé. A tudás önmagában véve még nem jelent etikumot is!

... A tudomány értékét az adja, mennyire jutott közelebb a világ szívéhez!

... Igazán ismerni annyi, mint igazán szeretni!

Kenessey Kálmán:

Gondolatok a tudományról és művelőiről.

HIRDETÉS.

Gyomor- és idegbajosoknak feltétlenül biztos gyógyhatású »Gömöri Gyomor-cixir« ½ literes adagokban kapható kizárólag **Kellner László** gyógyszerésznél **Plešivce**n, á 25.— Ké. Számos elismerő levél! Megkereséseket irányítom!

KRÓNIKA

A nemi felvilágosítás problémája

gyakran joglalkoztatja ma úgy a pedagógusokat, mint a gyermekeik révén érdekelt szülői társadalmat. E lap hasábjain is több testvérem hozzászólása és állásfoglalása látott napvilágot, melyekből azt a végső következtetést vonhatjuk le, hogy a hájánál fogva előráncigált nemi felvilágosításnak az elemi iskolában egyikük véleménye szerint sem lehet helye, de — ha az alkalom úgy hozza magával — a felvilágosítás atól való kibúvás, vagy a lényegnek hazug mesékbe való elburkolása éppolyan helytelen, mint a kérdés túlságos aprólékos tárgyalása.

Régi igazság az, hogy a hivatalos nevelők: a szülei ház és iskolán kívül, a gyermek lelkiségének kialakításánál nem kisebb szerepe van az ú. n. tiltkos nevelőknek, ottthon a testvéreknek, a felnőtteknek, a cselédeknek; az iskolán kívül az iskolatársaknak, a barátoknak, az utcának, a mindennap liktetésének, az olvasmányoknak stb. Ezeknek hatása sokszor mélyebb nyomokat hagy a gyermek jellemében, mint a hivatalos nevelők összes fáradozása. Ennek oka feltétlenül a tiltkos nevelők közvetlenségében, az általuk mutatott példák spontánságában keresendő, melyekkel szemben a hivatalos nevelők minden lénykedéséből, szavaiból, mozdulataiból kiérzi a gyermek a nevelés akarását és szándékát. A legrafináltabban kigondolt nevelési eljárás is csak addig köti le a gyermek érdeklődését, míg annak mélyén észre nem veszi a rejtgetett nevelési célzatosságot, melynek felismerése után felcsigázott érdeklődése lelapad, mintha a közmondást akarná igazolni: »dobbal nem lehet verebel fogni.«

A tiltkos nevelők hatása egyetlen téren sem mutatkozik meg oly nagy mértékben, mint a nemi kérdésben és az ezzel szomszédos érdekerületeken. És ha ezt figyelembe vesszük, akkor el kell jutnunk arra a megállapításra, hogy felvilágosító problémáról, mint nevelési kérdésről, beszélni felesleges, mert

Első Moravai Hangszergyár

Lídl József Brünn

Krautmarkt 10.

Világhírű hangszerek az ismert legjobb kivitelben. Részletfizetésre is. Tanító uraknak rabatt-kedvezmény.

ilyen kérdés ma nincs. »De strigis, quae non sunt, nulla questio fit!«...

A napokban olvastam az újságban, hogy Strehaiia romániai városkában Talianu Miklós 13 éves elemi iskolás lakodalmon összeismerkedett egy Prunisoara Katica nevű 19 éves leánnyal, ki olyan mély hatást gyakorolt rá, hogy apjától annak rendje és módja szerint meg is kérte s — mivel a házasságnak némi törvényes akadályai voltak — a leánnyal közös háztartásru is lépett. És Talianu Miklós elemi iskolai 5-ik osztályos tanuló a minap »családi boldogságra való tekintetből« az iskola igazgatójától huzamosabb időre szabadságot kért.

A történetből távolról sincs szándékom általános jellegű következtetéseket levonni. Tudom, hogy ez csak egy újságíró tollára való, nagyon ritka eset. De az előidéző jelenségek mégis csak azt bizonyították, hogy az idők teljesen elsikkasztották a pontos anyák azon kötelességét, hogy leányaiknak az esküvő után valamit sugjanak, mert a tiltkos nevelők azokra az édes tiltkokra — sokszor nemcsak elméletileg — annyira kioktatták a jaltalságot, hogy ők adhatnának oktatást a felnőtteknek.

Égy vélem azért, Testvércim, ne az legyen hát a diszkusszió tárgya: legyen-e az elemi iskolában nemi felvilágosítás, vagy sem, hanem az, hogy a külső hatások, a fentjelzett tiltkos nevelők felvilágosításait alkalomszerűleg hogyan terelje az iskola olyan mederbe, mely a tanulók oktatása érdekében a legheylesebbnek látszik. Hogyan használjanak fel a nevelők minden kínálkozó alkalmat a testi és szellemi erőket óvó, kimélő élet dicséretére, az ellenkező élet minden káros voltjának kiemelésére. Szülői szövetségben hogyan igyekezzünk a szülőket meggyőzni arról, hogy a kérdésben való hazugság, a fejnek homokbadugása mennyire káros és veszedelmes. Számoljanak ők is a külső környezettel és gyermekeik felvilágosodottságát, külső impulzusból fakadó felvilágosítás iránti kérdéseit nem elbagatellizálni, hanem komoly, okos, higgadt, barátságos beszéddel hogyan kell odahatniok, hogy ez a kérdés a gyermek előtt teljesen elveszítse frivolitását, s olyan fiziológiai folyamattá egyszerűsödjék, melyről mindenki tud, de beszélni róla — egyébbhez hasonlóan — tiltja a jó ízlés.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Óh, te mérhetetlen hatalmúnak képzelt Dollár.

tőkepénzesek rendíthetelennék hitt bálványja, az aranyborjú megingathatatlan hatalmúnak gondolt főpapja, hát Te is csak az ebek harmincadjára jutottál? Ott fetrengsz hát Te is, ahol a mi nyomorult, rongyos kis európai pénzünk, amit eddig Te, bűszke királyi gögődben csak lenézél? Hát Te is is csak olyan gyűrlő, esendő, törekeny nagyság vagy, aki remegve türöd, elháríthatatlanul szenveded a gyűrött ruházatú, piszkos gallérú, fekete körmű kontremin-hiének becsmértésél, Te, aki ezeltől csak a párnázott ajtójú vezérigazgatói szobák díszkrét esendjében lehettél cseretárgy, hol a Te liszteleledtől görnyedően alázatos rabszolgáid csak hódolattal és nem bírálattal nyúltak értékedhez, most kénytelen vagy belenyugodni abba a megaláztatásba, hogy a karakószörcsöki népbank ablakában őt ékeskedjék a neved a szegény rokonok, a lenézett, züllő európai pénzek között azzal a dicselelő epítáfiummal, hogy tegnaptól ismét 10 pontot estél.

Nem vagyunk kárörvendők, de nem tudunk elfeledkezni szolgálóidnak, az amerikaiaknak a prosperitly virágzó idején hangzolatott ama kijelentéséről, hogy Amerika a már akkor súlyedező európai gazdasági helyzettel nem kíván törődni, s íme, most Te is odaállasz a kis ajtóhoz, hogy — mint a tétközli fiúnak — Neked is bocsásson meg a vén Európa-apa, segítsen megállítani azt a romlást, melyet az általános világgazdasági helyzet Amerikára hozott. Nem félsz, Te detronizált bálvány, hogy apád, a sokat szenvedett, általad is megszarolt Európa, önzésedért érdemed szerint fizet és segítő kezét visszavonja Tőled, nem nyújtja Neked a menekülés szalmaszálát, ott hágy, abban a szégyenteljes örvényben, melyben azok a lenézett európai pénzek sínylődnek, melyeket Veled együtt, már a zürichi lözsdé nem jegyez? Nézd a feléd emelkedő öklök fenyegetőzését, nézd, hogy viczorognak Rád keserű haraggal azok a gazdagok, akik csak Benned bíztak, szerencsés életük, vagy nehéz munkáik gyümölcsét a Te értékedre váltottál át és most Te is megessaltad őket. Azt hitték, hogy Benned kincset őriznek és úgy jártak, mint a gyermek, aki arannyal álmodott s reggelre üresen találta összeszorított markát. Hallottad a sértést, melyet Rólad a Te első szolgád, az újdonsült amerikai pénzügyminiszter mondott, hogy lehet ma valaki a Te százazeidnek ura és holnap abból csak filléreket lát.

Hogy idejullottál, azt magadnak tulajdonítsd! Nem hittél

Meg kell nyugodnunk abban, hogy a tudomány nem adja a természeti tüneményeknek feltétlenül igaz magyarázatát, hanem csak közelebb vezet ahhoz a határhoz, ahol a megfoghatatlan kezdődik.

Kenessey: A természettudományok világnézet.

A gyűlölet átok azon, aki gyűlöl.

M. G.

nekünk. Iyukas könyökű, takarékoskodó, alig jóllakó európaiaknak. mikor arra figyelmestettünk, hogy a fák nem nőhetnek az égig. Most. látod, a saját eseleden tapasztalhatod ezt. Most már mi lesz híveiddel, alkotásaiddal? Felelj, mi lesz azzal a 17 milliónyi munkanélkülivel, kiknek Te voltál a vágya, óhaja, bálványja, boldogságszerzője, reménysége? Mi lesz a nagyszerű lerpekkel előálló, lendületes koncepciójú új amerikai elnökkel, — akinek Te szép kis beiktatási ajándékot hoztál, — akinek minden nemes akarása kimerül abban, hogy hogyan joltozza meg a Te becsületedet?

Dollár, Téged nem sajnálunk. Sorsodat megérdemelled. Minden részvételünk csak áldozataidé, akiket kifosztottál, szegénnyé tettél. Bár egyellen egy cenedet se mondhattuk tulajdonunknak, mégis, bennünket is megkárosítottál. Megfosztottál egy illuziótól: a Te megjengathatlanságodba vetett hitünkötől.

Szepesi Gyula.

Erőszakkal sok lelket törtek le, de eddig még egyet sem tudtak megnyerni.

Moldován Gergely.

Boldog az az ország, amelyben nem a törvény, hanem az erkölcs tart rendet.

M. G.

Annak van igaza, aki hazafiságból jóllakik, s nem annak, aki mellette koptat. Az első böles, az utóbbi ostoba.

M. G.

Vigyázz ember, mert minél türelmesebb vagy, annál többet raknak a válladra.

M. G.

Egyesületi tagjaink figyelmébe ajánljuk, hogy a

Férfi- fiú és gyermekruháikat
női felöltőket és női ruhát

a közismert Moraviai ruháipari r. t.-nél Bratislava, Michalská 8. vásárolhatják kényelmes havi részletfizetésre, minden áremelés nélkül. A szigorúan szabott árakból minden vásárlásból 5% jut a Magyar Tanítók Háza alapjára.

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyáranak legnagyobbított fióktelepét!

Heidük bútorok

Lászlónál Érsekújvár

(a cipőgyár udvarában)

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Ké-től egész 14.000 Ké-ig
100—200 Ké havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

SZEMLE

Törvénytervezet

a népiskolák szervezéséről és fenntartásáról.

A Csehszlovák köztársaság nemzetgyűlése a következő törvényt hozta:

I. FEJEZET.

Alapvető határozmányok.

1. §.

1. Ezen törvény értelmében népiskolák:

a) az elemi (nép-) iskolák, b) polgári iskolák, c) kisegítő iskolák, d) süketnéma, vak és más abnormis iskolaköteles korú gyermekek számára való különleges iskolák, e) óvódák és gyermek napközi otthonok.

2. Amennyiben az érvényes előírások alapján az elemi, vagy polgári iskolával a növekvő iskolaköteles ifjúság számára a népiskola hatásköréhez tartozó különleges tanfolyamok vannak összekötve, e törvény alapján ezek az illető iskolának egy részeként tekintendők.

3. A 7. bek. határozmányainak fenntartásával ezen törvény hatályának napjától a nyilvános népiskolák közé számítatnak:

a) ezen törvény alapján az állam által egyedül, vagy az állam és az iskolaközség által közösen fenntartott elemi és polgári iskolák,

b) azon kisegítő iskolák (osztályok), melyek az 1929. május 24-én kelt 86. sz., a kisegítő iskolákra vonatkozó törvény 2. §-ának 1. bek.-ben érintve vannak,

c) a süketnémák, vakok, vagy más abnormis gyermekek számára (1. bek. d) pont) az állam, vagy egy, vagy több territóriális önkormányzati testület, vagy testületek által közösen fenntartott különleges szakiskolák.

4. A másféleképpen fenntartott népiskolák: magániskolák.

5. A nyilvános népiskolák felekezetre való tekintet nélkül minden tanköteles gyermek által látogathatók.

6. Amennyiben Szlovenszón és Podkaraptszka Ruszban az eddigi felekezeti iskolák ezen törvény értelmében (1. §. 3. bek. és 5. §. 1. bek. b) pont, továbbá 2—4. bek.) nyilvános iskolákká lesznek, ezekre érvényesek az általános szervezési szabályok előírásai, egyes ügyekben pedig különleges előírások, amint azt a 64. §. 2. bek., a 67. és 68. §-ok szabályozzák.

7. Az óvódák és gyermek napközi otthonokra vonatkozó eddigi előírások változatlanul maradnak, hogyha ezen törvény kifejezetten valami mást nem határoz.

II. FEJEZET.

Nyilvános népiskolák szervezése és fenntartása.

I. RÉSZ.

Az iskolaközség illetékessége az iskolák fenntartásánál.
Iskolakerület és iskolaközség.

2. §.

1. Minden iskolaközség illetékessége alá tartozó nyilvános elemi iskolához egy kijelölt, meghatározott iskolakerület tartozik, hogy az ott lakó iskolaköteles gyermekeknek az iskolába való felvétele biztosítva legyen. Az elemi iskolák kerülete úgy osztható be, hogy abból a gyermekek iskolalátogatása meg legyen könnyítve. A kerületek beosztásánál a lehetőség szerint figyelemmel kell lenni arra, hogy azok határa a községi határokkal egybeessen.

2. Az iskolaközség hatáskörébe tartozó nyilvános polgári iskola kerülete az iskolaközségnek az a kerülete, melyben az illető iskola fekszik. Ha egy iskolaközség területén egynél több polgári iskola van, azok iskolakerületei olyan módon legyenek beosztva, hogy azok összességé az iskolaközség területével egybeessen.

3. A kiegészítő iskolák kerületére vonatkozólag a 86/1929. sz. törvény 7-ik §-ának határozmányai érvényesek.

4. Az iskolakerület szabályozása (megváltoztatása, megállapítása) az orsz. iskolalahatóságot illeti. Minden az iskolakerület szabályozását érintő fontos ügyben a járási iskolalahatóság által valamennyi fél képviselőjének és a hivatalos szakértőknek bevonásával létesített bizottság dönt, a lehetőség szerint helyszíni szemle alapján. A tárgyalás, amelyről jegyzőkönyvet vesznek fel, képezi alapját a további hivatalos eljárásnak. A bizottság költségeit az az iskolaközség fedezi, melynek illetékességébe a szóbanforgó iskolakerület tartozik. Ha egy község kerületváltoztatást kérelmez, a bizottság költségeit egyedül fedezi.

5. Mindazideig, míg az iskolakerület újonnan való szabályozására vonatkozó határozmányok jogerőssé nem válnak, minden iskolának az eddigi kerülete marad meg, valamint megmaradnak az eddigi beiskolázásból, illetőleg iskola fenntartásból származó kötelezettségek.

3. §.

1. Az a község, melynek területén az iskolaközség hatásköréhez tartozó egy-, vagy több oly nyilvános elemi iskola, vagy más olyan iskola van, melyhez más község kerülete beiskolázva nincs, egyúttal iskolaközséget is képez. Ha több község kerülete egészben, vagy részben ugyanazon iskolahelyen felállított egy, vagy több iskolához van beiskolázva, úgy valamennyi ilyen módon beiskolázott községek, vagy azoknak részei, együtt egyetlen iskolaközséget képeznek.

2. Az iskolaközségekről szóló ezen törvény határozmányai magától értetődően vonatkoznak azon városokra is, melyek önálló városi iskolakerületek.

1. §.

1. Az iskolaközség hatáskörébe tartozó nyilvános elemi iskola-

kerület minden olyan határának megállapítása és megváltoztatása, mely egyidejűleg az iskolaközség határa is, maga után vonja az iskolaközség határának hasonló megváltoztatását.

2. Az iskolakerület szabályozására hivatott hatóság az érdekelt községek hozzájárulásával két, vagy több iskolaközséget egyetlen iskolaközséggé egyesíthet.

5. §.

1. Az iskolaközség hatáskörébe tartoznak, illetőleg ezen törvény érvényessége előtt létesített iskolák közül hatásköre alá kerülnek:

a) Csehországban és Morva-Sziléziában:

1. a nyilvános elemi és polgári iskolák, kivéve az 1920. ápr. 9-én kelt 292. sz. törv. 2. §. 1. bek. 3. sora, 2. és 3. bek. alapján, az isk. és népműv. minisztérium által közvetlenül és kizárólagosan igazgatott iskolák vezetését;

2. a nyilvános kisegítő-iskolák (osztályok), kivéve azokat az iskolákat (osztályokat), melyekre a 86/1929. sz. törv. 14. §-ának 2. bek. és a 17. §. vonatkozik.

b) Szlovenszón és Podkarpatszka Ruszban:

1. a népoktatásról szóló 1868. évi XXXVIII. tc. IV. és V. fejezete alapján felállított állami, vagy községi nép- és polgári iskolák, kivéve azokat, melyekre a 7. §. határozmányai vonatkoznak;

2. az 1868. évi XXXVIII. tc. III. fejezete alapján felállított felekezeti nép- és polgáriiskolák;

3. az állami javak és vállalatok által eddig fenntartott nép- és polgáriiskolák ú. n. kincstári iskolák;

4. az 1868/XXXVIII. tc. 16. és 17. §-ai alapján egyes személyek, vagy egyesületek által fenntartott nép- és polgáriiskolák, hogyha ez iskolák nyilvánossági joggal bírnak;

a 2—4. pont alatt jelzett iskolák csak abban az esetben, ha nélkülözhetetlen iskolák (2—5. bek.), a 4. pont alatt jelzett iskolák csak úgy, ha az eddigi fenntartók ehhez hozzájárulnak;

5. nyilvános kisegítő iskolák (osztályok) kivéve azokat, melyekre a 86/1929. sz. törv. 14. §. 2. bek. és a 17. §-ai vonatkoznak.

2. Afelett, hogy az eddigi felekezeti, vagy kincstári, magán személyek, vagy egyesületek által fenntartott iskolák közül melyek a nélkülözhetetlenek, az isk. és népműv. minisztérium dönt azon alapelv szerint, hogy a 3. bek. határozmányainak megfelelően nélkülözhető:

a) azon elemi iskola, melynek az utolsó három évi átlag szerint 200-nál kevesebb olyan tanköteles tanulói voltak, kik 3 km.-nél rövidebb, télen, úgy mint nyáron, járható úton megközelíthető, ugyanolyan tanyelvű más nyilvános elemi vagy polgári iskolába beutalhatók;

b) azon polgári iskola, melynek az utolsó három év átlaga szerint 200-nál kevesebb olyan tanköteles tanulója volt, kik télen úgy, mint nyáron, járható úton 4 km.-nél nem távolabb fekvő, ugyanolyan tanyelvű nyilvános polgári iskolába beutalhatók.

3. Ezen törvény hatálya előtt szervezett és a hatálybalépés napján működésben talált felekezeti elemi, vagy polgári iskolák, azon esetben, ha abban a községben, melyben székhelyük van, nincs ugyanolyan tanításnyelvű állami, vagy más felekezeti elemi iskola: továbbra

is nélkülözhetetlen iskoláknak tekintendők mindaddig, míg a 6. §. 2-3. bek. értelmében a községben ugyanolyan tannyelvű új nyilvános iskola nem szerveztetik.

4. A 2. és 3. bek.-ben érintett iskola egyáltalában csak akkor tekinthető nélkülözhetetlennek, ha annak eddigi fenntartója a saját maga fedezte személyi hozzájárulásokat az állampénzárba beutalja.

5. Valamely iskola a nélkülözhetetlenség egyik feltételének elvesztésével a nélkülözhetetlen iskola-jellegét is veszíti.

6. §.

1. A hatálybalépés ideje előtt szervezett iskolák közül az iskolaközség hatáskörébe tartoznak:

a) a törvény értelmében szervezett nélkülözhetetlen iskolák (2. bekezdés);

b) a többi (nélkülözhető) iskolák közül mindazok, melyek az iskolaközségek és a beiskolázott községek bekegyezésével szervezettek és emellett az említett községek és iskolaközségek képviselőtestületei kötelezték magukat az iskolaközség esetleges kiadásainak fedezésére.

2. Mindazon helységben, helységeken, vagy telepeken, amelyek 4 km.-nyi körzetben fekszenek és azokban három évi átlag szerint legalább 40 olyan tanköteles gyermek található, kiknek lakóhelyüktől több, mint 4 km.-nyi távolságban kellene járni elemi iskolába: a törvény értelmében az országos iskolatanácsnak kötelessége nélkülözhetetlen nyilvános elemi iskolát szervezni. Azonkívül mindazon iskolaközségekben, ahol az 5 §. végrehajtása után csak felekezeti iskola lenne, ha ebben az iskolaközségben legalább 30 olyan iskolaköteles tanuló találtatnék, kiknek szülei a községben már meglevő felekezeti iskolát használni nem akarják: a szülők kívánságára a törvény értelmében az orsz. iskolatanács nyilvános nélkülözhetetlen iskolát szervez.

3. Ha a meglevő kikezdésben nem nélkülözhetetlen iskoláról van szó, úgy minden más új iskola nélkülözhetőnek tekintendő, mely csak akkor szervezhető, ha az iskolai kiadásokat viselő kötelezik magukat, hogy mindent megkívántató iskolai szükségletet fedezni fognak.

4. Az 1919. évi április 3-án kelt, a népiskolákat, magán tanító- és nevelő-intézeteket érintő 189. számú törvény határozmányai az 1920. április 9-én kelt 265. számú és az 1920/292. számú törvény alapján kiadott módosításokkal, valamint az 1868/XXXVIII. tc. 80. §-a és végül az 1929/86. sz. törvény 14. §-ának 2. bek. amennyiben az állam költségén létesítendő új iskolákról van szó, ezen törvény által nem érintetnek.

7. §.

Különös helyi körülmények figyelembe vétele mellett az isk. és népműv. minisztérium megállapíthatja, hogy milyen mértékben fogja fedezni az állam az 1868/XXXVIII. tc. VI. fejezete alapján szervezett iskolák fenntartásával járó kiadásokat; amelyeket eddig is fedezett és amelyeket az iskolaközségnek kellett volna fedeznie. Ez különösen olyan iskolákra vonatkozik, melyek a községben lakó nyelvi kisebbséget képező polgárok gyermekei számára alapítottak. Ha ezen módon az iskolaközség terhét illető kiadások abszolút többségét az állam

fedezi, az isk. és népműv. minisztérium elrendelheti, hogy ezek az iskolák kizárólagosan az ő igazgatása alá tartozzanak.

Az iskolaközségek által fedezendő hozzájárulások.

8. §.

Az iskolaközségek illetékességébe tartozó nyilvános népiskolák összes dologi kiadásait az iskolaközségek fedezik. (5. és 7. §.)

9. §.

1. A dologi iskolai hozzájárulás alatt értendők:

a) az iskola elhelyezésével járó költségek (az iskolaépület építése és fenntartása, iskolai helyiségek bérelése, azok fűtése, világítása és tisztogatása stb.);

b) az iskolai felszerelés költségei (a bútorzat és tanszerek, kísérleti területek, vagy kertek, tornacsarnokok, játszóhelyek, isk. konyhák és műhelyek beszerzése, karbantartása esetleg belső berendezése és eszközökkel való felszerelése stb.);

c) az iskolai segédeszközök gyűjteményének, a tanítási segédeszközöknek és a tanulók tanszereinek, az iskola igazgatásához szükséges irodaszereknek, a tanítói és tanulói könyvtáraknak és irattáraknak beszerzése és bekötetése, a hivatalos rendeletek gyűjteményének, a hivatalos lapnak előfizetési költségei;

d) az iskolaigazgató természetbeni lakásának költségei, vagy annak bérelése.

2. Hogy az 1. bek. értelmében az egyes iskolafajtáknál mely tárgyi követelmények nélkülözhetetlenek, az erről szóló kormányrendelet fogja megállapítani. Ez időpontig az eddigi előírások érvényesek.

3. A dologi követelményekhez tartoznak ezenkívül azon mellékiadások is, melyek az igazgatással és az előbbi bekezdésben említett dologi szükségletek beszerzésével összefüggésben vannak.

10. §.

Az iskola dologi szükségleteinek beszerzésével és a dologi költségek fedezésével összefüggő munkálatokat az iskolaközségben, annak

Béke-ünnepre

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskönyve. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnie Saliby—Alsószeli, via Galánta

A könyv ára 8 Kč, szállítási költség 1 Kč.

Fizethető postai befizető-lapon.

funkciójában a helyi iskolatanácsok végzik. Azon iskolaközségben, mely egyúttal önálló városi iskolakerület is, ez a hatáskör a községi képviseletet illeti.

Az iskolaközség vagyona.

11. §.

Az iskolaközségek átveszik az iskolákkal szembeni mindazon terhelteket, valamint mindazon jogokat is, melyek az eddigi fenntartókat ezen ügyekben az említett iskolák valamelyikével szemben megillették. Az iskolaközség tulajdonába lép az eddigi iskolaközség (az 1920/292. sz. törvény 25. §-ának 1. bekezdésének tekintetbevétele mellett), vagy polgári község (az 1901. nov. 6-án kelt, a nyilvános népiskola létesítésére és látogatására vonatkozó 41. sz. Szilázia tartományi törvény és az 1868. /XXXVIII. tc. 38–39. §-ai értelmében) az igazgatása alá tartozó összes iskolaalapok ingó és ingatlan vagyonának.

Az iskolaközség vagyonához csatolandók:

- a) az iskolaközség törzsvagyonának hozadéka (17. és 18. §.);
- b) azon bevételek, melyek az iskolaközség hatáskörébe tartozó iskolák dologi kiadásainak fedezésére alapítványokból, vagy egyes személyek, testületek és alapok jogi kötelemeiből befolytak (13. és 17. §.);
- c) az iskolaközséget alkotó helyi hatóságok járulékai (27. §.);
- d) az iskola patronátusok járulékai (15. §.);
- e) ajándékok, hagyatékok és örökségek (16. §.);
- f) egyéb bevételek.

Egyes személyek, testületek, alapok alapítványaiából és jogi kötelemeiből eredő jövedelmek.

13. §.

1. Hogyha a törvény, vagy más jogcím alapján egyes személyek, testületek, vagy alapok és alapítványok az iskolák dologi kiadásainak fedezésére különleges bevételeket biztosítottak, ezen bevételek és bevételi források érvényben hagyandók, amidőn is az alapító különleges határozmányai figyelembe veendők.

2. Azon esetben, ha érték ingadozásnak kitétt pénz és természetbeni járandóságokról volna szó, a legutóbbi 3 esztendő átlagos jövedelmének alapján megszabott pénzérték szolgáltatandó be.

14. §.

A pénzérték megállapítása és a 13. §. 2. bek. határozmányainak keresztülvitele azon járási iskolahatóságokat illeti, melyekkel szemben az egyes személyek, testületek, alapok, iskolaalapítványok kötelezre vannak.

Az iskola-patronátus kötelemei.

15. §.

1. Az iskolaközségek hatáskörébe tartozó iskolákra vonatkozó iskola-patronátusról való lemondást a polgári év kezdete előtt legalább

6 hónappal kell beadni. A lemondás az iskolaközségnek és a járási iskolahatóságnak nyujtandó be. A rákövetkező év január 1-én a patronátus jogai és kötelezettségei kártalanítás nélkül megszűnnek.

2. Az iskola patronátus az országos iskolahatóság határozatával bármikor kártérítés nélkül megszüntethető, ha a közérdek úgy kívánja.

Ajándékozások, hagyományozások és örökségek.

16. §.

1. Az iskolák, vagy iskolaközségek különleges céljaira elfogadott ajándékok, hagyatékok és örökségek rendeltetési célja az adományozó rendelkezése szerint pontosan betartandó.

2. Az iskolák, vagy iskolaközségek különösebb cél megjelölése nélkül kapott ajándékai, hagyományai és örökségei, — ha legalább 1000 Ké-t tesznek ki, — kamatozás céljából kihelyezendők és annak csak a kamatai használhatók fel.

Az iskolaközség vagyonának igazgatása.

17. §.

1. Az iskolaközség vagyonát a helyi iskolatanács és azon iskola-községben, mely egyúttal önálló városi iskolatanács is, annak községi képviselőtestülete, intézi és kezeli.

2. Azon ingatlanok, értékpapírok és tőkék, melyek pénzintézetknél vannak elhelyezve, vagy jelzálogilag biztosítva, melyeket az iskolaközség a 11. §. értelmében átvett, továbbá kapott ajándékok, hagyatékok, örökségek, amennyiben a 16. §. értelmében az iskolaközség folyó kiadásainak fedezésére nem fordíthatók: az iskolaközség törzsvagyonát képezik. A többi vagyon átmeneti vagyon.

3. A törzsvagyon a járási iskolatanács hozzájárulása nélkül, avagy azon esetben, — ha a vagyon 50.000 Ké-nál nagyobb értéket képvisel, — az országos iskolatanács beleegyezése nélkül, sem egészben, sem részben nem csorbítható. Egy ilyen engedély megadása előtt a beiskolázott községek képviselői is meghallgatandók.

4. Az iskolaközség pénzügyi gazdálkodását és az iskolaközségek különleges követelményeit, valamint jogviszonyát, ezen törvény előírásainak megfelelően, kormányrendelet fogja szabályozni a községek pénzügyi gazdálkodására vonatkozó rendelkezések figyelembevételével.

18. §.

A helyi iskolatanácsok működését ellenőrző járási- és országos iskolahatóságoknak különösen örködniök kell, hogy mily úton-módon történik a gondoskodás a dologi iskolai követelmények beszerzéséről, és hogy az iskolaközségek és beiskolázott községek az iskola iránti törvényes kötelezettségeiknek eleget tesznek-e? Hogyha az iskolaközség és valamely beiskolázott község eme kötelezettségeinek kellőképen nem tett volna eleget, a járási hatóság a járási iskolahatóság megkeresésére az iskolaközség, vagy az illető beiskolázott község terhére intézkedik. Amennyiben olyan városokról volna szó, amelyek önálló városi iskolakerületet alkotnak, az említett felügyeleti hatáskör az országos iskolahatóságokat illeti.

Az iskolaközségek rendes bevételeinek és kiadásainak költségvetése.

19. §.

A helyi iskolatanácsok, vagy önálló városi iskolakerületekben, a járási iskolahatóságok, az iskolaközség állandó szükségleteiről és azok fedezetéről legkésőbb augusztus hó végéig a következő naptári évre vonatkozólag egy részletes költségvetést dolgoznak ki.

20. §.

Az iskolaközség hatáskörébe tartozó iskolák rendes szükségletei mindazok a dologi követelményekből eredő kiadások, amelyek a 29. §-ban nem, mint rendkívüli kiadások szerepelnek.

21. §.

A folyó kiadások rendes fedezete alá tartoznak a törzsvagyonból eredő jövedelmek, ajándékozások, hagyatékok, örökségek, amennyiben azok a folyó kiadások fedezésére fordíthatók, alapítványból eredő jövedelmek, egyes személyektől, testületektől eredő jövedelmek, szubvenciók és egyéb adományok, melyek az előirányzott évre biztosítottak, vagy legalább is kilátásba helyeztettek.

22. §.

Hogyha a rendes bevételek a rendes kiadások fedezésére nem elégségesek, a hiányt az iskolaközséget képező községek ugyanolyan módon fedezik, mint más szükségleteiket. Hogyha az iskolaközség több községből, vagy községrészből áll, a helyi iskolatanács a hiányt a beiskolázott községek között osztja meg.

23. §.

1. A költségvetési hiány felosztása azon arányszám alapján történik, amely a beiskolázott községek, vagy azok részei számára megállapított és legutóbb előirt egyenes adók kivetésének kulcsát képezte, amennyiben ezen községben az egyenes adóhoz pótdadók kivetése engedélyezve van.

2. Hogyha valamely iskolához egy község, vagy egy községrész oly módon van beiskolázva, hogy a lakterület az iskolaépülettől középtávolságban több, mint 2 km-re esik, úgy az első bekezdés szerint megállapított — a beiskolázott területre eső arányszám — a költségvetési hiány felosztásánál 10%-kal csökken, ha több, mint 3 km-re van, 20%-kal, hogyhát 4 km-nél távolabb van 30%-kal, 5 km-en túl 40%-kal. A közelebbi meghatározások, nevezetesen a középtávolság megállapítás, továbbá azon különleges esetek, amikor a számbajöhető iskolák több épületben vannak elhelyezve, vagy amikor egy és ugyanazon községben több iskolába való beiskolázásról van szó és ehhez hasonló, kormányintézkedés által lesznek szabályozva.

24. §.

A helyi iskolatanács, illetve az önálló városi iskolakerületekben, a járási iskolahatóság, a következő naptári évre az iskolaközség rendes

bevételeit és kiadásait feltüntető tervezetét, a hiány felosztásával együtten évenként legkésőbb szeptember 15-ig előterjeszti a beiskolázott községek, vagy azok részei előjáróságának azon célból, hogy azok képviselőtestületei a fedezetről gondoskodjanak. Az előjárónak, vagy helyettesének joga van az előírányzatra vonatkozó iratokba, vagy melléletekbe beletekinteni.

25. §.

A község előjárója köteles az iskolaközség költségvetését a hiányok felosztásával és magyarázatával együtt az összeállításától számított 14 napon belül a községi képviselőtestületnek határozathozatal céljából előterjeszteni, hogy az előírányzat, vagy a felosztás ellen nem emelnek-e kifogást? Az iskolaközség részletezett költségvetését a községi előjáró a községi költségvetéshez csatolja.

Egy egészben, vagy részben beiskolászott község képviselőtestülete kifogást emelhet a költségvetés, vagy a hiány felosztása ellen közvetlenül a járási iskolahatóságnál azon naptól számítandó 30 napon belül, amikor az iskolaközség költségvetése a község előjárójának be-terjesztetett, mindazonáltal az ellenvetésekről köteles egyidejűleg egy másodpéldányt a helyi iskolatanácsnak is megküldeni. A járási iskolahatóság a be-terjesztett ellenvetésekről szóló határozmányainak meg-telebbezése az általános előírások szerint történik. Minden vitás esetben a költségvetési ügyekből kifolyó jogerős döntés hatálya érvényes az egész iskolaközségre nézve abban az esetben is, ha csak egyetlen beiskolázott község részéről történt az ellenvetés, avagy a felebbezés.

A beiskolázott községek járulékai.

27. §.

1. A beiskolázott községeknek az iskolaközség költségvetési hiányának fedezését célzó hozzájárulása a község azon költségvetésébe állítandó be, melynek keretébe, épúgy, mint egyéb községi szükségletek, fedezetet nyernek. Különleges iskolaközségi pótlék kivétele nincs megengedve.

2. Az iskolaközség költségvetésének fedezésére szolgáló járulékok a helyi iskolatanácsnak negyedévi előleges részletekben szolgál-

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15.

latandók ki. Hogyha a község ezen járulékot nem küldi idejében, ezt a helyi iskolatanács azonnal jelenti a járási iskolahatóságnak, hogy az ezen segítsen.

Zárszámadások.

28. §.

1. A naptári év végén a helyi iskolatanács az iskolaközség elmúlt évi bevételeit és kiadásait összeállítja és minden év március végéig megküldi a beiskolázott községek előljáróinak. Az előljárók a zárszámadást határozathozatal céljából 30 napon belül a községi képviselő-testületnek előterjesztik, hogy azok esetleges ellenvetéseiket megtehessék.

2. A zárszámadások elleni felebvezésekre és ellenvetésekre vonatkozólag természetesen a 26. §. határozmányai érvényesek.

Az iskolaközség rendkívüli bevételeinek és kiadásainak költségvetése.

29. §.

1. Hogyha valamely iskolaközségben rendkívüli kiadások fedezésének szükségszerűsége állana elő, a helyi iskolatanácsok (önálló városi iskolakerületekben pedig a járási iskolahatóságok) kötelessége ezen rendkívüli kiadások költségvetését és a fedezetéről szóló tervezetet elkészíteni.

2. Az iskolaközség rendkívüli szükségletei ezek:

a) új iskolaépületek építése és a régi iskoláknál előforduló átalakítások, valamint hozzáépítések;

b) iskolaépületek olyan nagyobb javításai és helyreállításai, melyek tapasztalat szerint 6 éven belül újból nem fordulnak elő;

c) új iskolák, vagy osztályok bebútorozása és eszközökkel való ellátása, valamint a használat folytán megrongálódott bútorok és eszközök kicserélése;

d) más, előre nem látható halaszthatatlan kiadások, melyekről a rendes költségvetésben gondoskodás nem történhetett.

3. Az iskolaközség rendkívüli bevételeit képezik azon ajándékozások, alapítványok és hagyatékok, valamint megajánlások, melyek kifejezetten a 2. bek.-ben megjelölt szükségletek fedezését célozzák, továbbá valamely használatlan iskolaépület, vagy egy részének, tartozásának, illetőleg bútorzatának, vagy pedig a törzsvagyon, vagy egyes részeinek eladásából származó jövedelem. (17. §. 3. bek.)

30. §.

1. Hogyha a rendkívüli bevételek a rendkívüli kiadások fedezésére nem elégségesek, a költségvetési hiányt azon községek fedezik, amelyek az iskolaközséget képezik. Hogyha az iskolaközség több községből, vagy azok részeiből áll, a helyi iskolatanács a költségvetési hiányt a beiskolázott községek között osztja meg.

2. A helyi iskolatanács a beiskolázott községekkel egyetértőleg elhatározhatja, hogy a rendkívüli költségvetés hiánylátát az iskola-

község által felvett hosszú lejáratú kölcsönnel fogja fedezni. Ebben az esetben a kamatok és tőketörlesztések az iskolaközség rendes kiadásainak egy részét képezik.

A rendkívüli költségvetési előirányzat és az előirányzat feletti határozat.

31. §.

A 24–26. §. határozmányai természetesen érvényesek azon módosítással, hogy az előirányzat előterjesztése és annak összeállítására nincs határidőhöz kötve.

A rendkívüli költségvetés hiányának fedezete.

32. §.

1. A beiskolázott községek az iskolaközség reájuk eső rendkívüli költségveti hiányait épazon módon fedezik, mint a többi rendkívüli községi szükségleteket.

2. Hogyha a község az iskolaközség rendkívüli hiányaitának fedezésével túl volna terhelve, az ország részéről támogatást igényelhet. Ezen kiadásokkal csak akkor van túlterhelve a község, ha egy nagyobb szükséglet fedezetét egészben vagy részben sem a községi vagyontól, sem a községi póladóbtól, vagy a község egyéb jövedelmeiből és bevételeiből, a rendes pénzügyi gazdálkodás megsértése nélkül előteremteni nem képes. Az Országos képviselő, a községi képviselő testület, a járási- és országos bizottság, valamint az országos iskolatanács meghallgatásával határozza meg, hogy az illető községnek mily mértékben és mily módon engedélyezhető országos forrásból támogatás. Az országos képviselő az 1927. évi július 14-én kelt, a politikai közigazgatás szervezésére vonatkozó 125. sz. törv. 33. §-a szerint elhatározhatja, hogy az ily segélyezés terheit a járás részben, vagy egészben átvállalja.

Zárszámadások.

33. §.

Az iskolaközség rendkívüli költségvetésének összeállításával kapcsolatos munkák befejeztével a helyi iskolatanács az iskolaközség rendkívüli bevételeinek és kiadásainak zárszámadását összeállítja és haladéktalanul előterjeszti a beiskolázott községek előjáróságának a 28. §. szerinti további intézés végett.

(Folyt. köv.)

Hirdetés. Azok a ref. vallású kántortanítók, akiknek gyermekeik taníttatása végett célszerűbb volna a Léva melletti Varsány községben lakni, írják meg a cserére vonatkozó lelépési ajánlatukat. Naponként kétszer autóbusz a 4 km.-re fekvő Lévára. A lelépési díj többszörösen visszatérül, ha több gyermeket kellene házon kívül taníttatni. (10 évvel ezelőt én is emiatt jöttem ide.) Van 3 szobás szép lakás, 1 holdas gyümölcsös kert a Szikincze partján, 8 m. hold szántóföld, 4 m. fa és államsegély. A helyi javadalom fele kántori. Takács Endre ref. ig. tanító.

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Legyetek kíváncsiak! Ezzel a sokjelentős címmel írt cikket az Amerikai Egyesült Államok elnökének, Roosevelt-nek felesége, ismertnevű tanárnő. Legyetek kíváncsiak és műveltek lesztek! Nélkülcse elemi iskolai tanuló, sem gimnazista, sem pedig egyetemi hallgató nem képezheti magát. Az első iskolai naptól kezdve napról napra halad a nevelés a hozzá szükséges szerszámok segítségével, amelyek: a kíváncsiság, kitartás, igazságszeretet és önruralom. Főlemli, hogy Kipling elefántmeséje valóságos iskolapéldája annak, hogy a kíváncsiság mily oktatóerővel bír. A gyermekek vég nélküli kérdéseire mindig oly feleleteket kell adni, amelyek új gondolatokat ébresztenek. Nem szabad a kérdések fölött nevelni és kitérni előlük sem tanácsos. Művelt emberek csak azt tekinthetnek, ki intellektuális kíváncsisággal viseltetik minden iránt, ami elébe kerül, ki érdeklődést és érzést tanusít minden szép és nemes dolog iránt, bármily téren mutatkozzék is az és végül aki megérti felebarátját. Valóban művelt ember csak az, aki nem elégszik meg fölületes ismeretekkel és hangulatkeltő szofizmákkal. A tanulmányt azzal fejezi be, hogy a kíváncsiság a legfontosabb a nevelésben, az eredete minden felelősségérzetnek, minden megismerésnek és

művelődésnek. Guelle, Wien, 1933. II.)

A mese és irón művésze. A világpedagógiai irodalom egy zseniális lelkű meseköltő és meseillusztrátor Kreidolf Ernő ünneplésével foglalkozik. »Az ifjúsági irodalom szemléje« c. folyóirat (Hamburg) írja: A 70 éves Kreidolf volt megteremtője annak, amiért mi küzdöttünk. S miért küzdöttünk? Azért, hogy azok a dolgok, amelyeken a gyermeki szem, fül és agy művelődik, értékesek legyenek; értékesek művészet és szellem szempontjából. Az irodalmi ponyva és lóp ellen a végtelenségig harcolunk. Tudjuk, hogy ha a fantázia valamelyes irányba terelődik, halad tovább a maga útján. Ha a felhőket p. o. azzal a szándékkal nézzük, hogy alakokat lássunk bennök, a képzelőtehetség lehetővé teszi. Ha kísérteties képekre vágyunk, a fantázia olyanokkal is ki tud festeni, a sötétben álló fűzfatorzsnban emberi lényt varázsol elénk. Kreidolf ilyen eszméből kiindulva, növényeket, virágokat, pillangókat, bogarakat, szöcskéket stb. emberi képességgel és ügyességgel ruházott fel s velük ábrázolta legszebb meséit. Könyvei, megképei úgy az ifjúságnál, mint a felnőtteknél rendkívüli tetszést arattak és elterjedtek az egész művelt kontinensen. Pro Juventute, (Zürich, 1933. III.)

Könyvek.

Kossányi József új verskötele él. A fiatal szentpéteri tanító, lapunk munkalársa, újabb verseskönyvvel tér szót a szlovenszkói magyar irodalomban. A könyv címe »Éjféli kiáltás« és mint az Új Élet könyveinek 2. száma, husvétkor jelenik meg. Kossányi első verskötele, a »Máglyák« megérdemelt föltűnést keltett a hivatalos irodalmi körökben is, s annakidején Mécs László melegséghangú méltatása az ifjú poéta tehetségének legigazibb elismerése volt. Kossányi friss és eredeti lírája a magyar falu szociális és erkölcsi problémáinak szolgálatába szegődött, s a tanítói hivatásával párhuzamosan, valódi elhivatottsággal teljesíti költői misszióját. Ha van írói hitel, akkor elsősorban a tanító-költő irodalmi működése tarthat számot erre. Kossányi, a magyar fa-

lu tanítója, egyszersmind a magyar falu költője is. Nincs hivatottabb ajak, amely több joggal kiálthatná el az »Éjféli kiáltás«-t a magyar falu sötét nyomorában, mint azé, aki közvetlen szemlélője ennek a nagy nyomorúságnak. S ha ez a kiáltás, ez a költészet nemcsak rideg, sőt véres ábrázolása a nép jajának és tenger fájdalomának, hanem megcsillan rajta és benne a gyógyítási akarás és tudás szent pedagógiája: akkor gyökeret ver bennünk a meggyőződés, hogy csak az ilyen költészetnek van manapság létjoga! Ezt a költészetet örömmel és várakozással kell fogadnunk. Örömmel várjuk tehát Kossányi »Éjféli kiáltás«-át különösen mi, testvérei a nevelés nagy gondjában, akik büszkék vagyunk, valahányszor rácsillan az elismerés aránya

a tanítói tollra. Mert a tanító-költő, azon fölül, hogy nevel és gyógyít, tisztességet szerez a tanító-névnek. Várjuk és megértjük az »Ejféli kiáltás«-t. (sa)

Nagy Sándor: A szeretet második olvasókönyve. Nagy Sándor könyvével irigylem a reformátusoktól. Nem azért, mert nekik van, hanem, mert nekünk nincs. Ez a könyv annyira más, annyira különbözik az eddigi olvasókönyveinktől, hogy szinte meglepett.

Nagy Sándor nem írta, hanem szerkesztette ezt a könyvet. Hanem ezt alaposan csinálta. A prózairók közül Gárdonyi, Móra, Egri, Mikszáth, Kozma, Jókai, Bárony, Bíró stb.; a költők közül Pósa, Reviczky, Szabolcska, Endrődi, Benedek, Havas, Pelőli, Lévy, Gyulai stb. műveiből kiválogatta a gyöngyszemeket; azokat, amelyeket a 2.—3.-os gyermek értékelni tud. Mély szakludás, az igazi értékeknek helyes felismerése (mert, ami érték az ő-ödikes gimnazistának, nem biztosan az a 2.—3.-os elemistának), alapos pszichológiai tudás, határtalan Isten hit, fajszeretet és hazaszeretet lakik a szerényen sorok közé rejtőző szerzőben. Jóformán minden betűt más írt, a magyar írók és költők legjobbjai, s mégis értékes, mondhanám művészi munkát végzett. (A virágok egyenként lehetnek szépek és mégis lehet belőlük izléstelen csokrot kötni.) Nagy művészt költött.

A könyvből egészséges, józan, valóságos, magyaros szeretet árad ki, de ez a szeretet nem tolakodó, hanem észrevétlenül lopja magát a szívébe. Pl. a vallásossága nem szemforgató, erőszakolt álszenteskedés vagy parancsoló dogma, hanem szelíd ujjmutatás az égre. Nem a könyv mondja, hogy »szerezd az Istent!«, hanem az olvasónak lámad ez az érzése: »Szeretnem kell az Istent.«

Mivel a többi érzelemre is ilyen, mondjuk láthatatlanul jótékony hatást gyakorol; sohasem mondja, hogy »engedelmeskedj!«, hanem az olvasmány elolvasása után feltétlenül jelentkeznie kell az akaratnak, mivel az olvasmányok száraz rendszerezések, kinosan pontos leírások helyett egy darab hangulatos életet adnak, hiszem, hogy a kis szlovenszkói kálvinista magyarok nagyon fogják e könyvet szeretni, amely nagy mértékben járul majd hozzá, hogy jellemzilárd emberek váljanak belőlük.

Gerő Gusztáv egyik-másik rajza bizony nekem nem tetszik. Az egész illusztrációt közelebb kellett volna hozni a könyv szelleméhez. (Lehet azonban, hogy a legújabb művészi akarásokhoz nincs érzékem.)

Az »Academia« nyomdatechnikai szempontból kiválót produkált.

Nagy Sándor könyvével a szlovenszkói magyar tanügy hatalmas lépéssel jutott előbbre. — aj. —

Kevés ember tudja úgy kihasználni a szerencsését, hogy a mások irigységét fel ne költse.

A földön két tapasztalat rázza meg az embert: amikor rájön arra, hogy milyen az élet, s amikor megtudja, hogy elmúlt az élet.

M. G.

Kiadóhivatali üzenetek.

S. K. V. Calomja, T.-né V. J. Turiszakállas, T. F. Turiszakállas, S. A. Lót, M. J. Petržalka, N. S. Horná-Seč, M. J. Samorín, Sch. R. Rožňava, L. L. Bol'hojce, M. M. Caslovce, A. A. V-Fedýmeš, N. E. Perbete, M. L. Verechnye. Címüket a kívánt módon javítottuk. — L. L. Perbenik, Zs. E. Megyeres, Sch. I. Beša. Tagjaink sorába felvettük, la-

punkat megindítottuk. — T. L. Tor-nok, K. N. Várkony. V. A. Patpuszta, K. J. Szt. István P., F. J. Kálaz. Levél ment. — Sz. A. Opatovce. Az elveszett számot újból megküldtük. — K. B. Rohovo. Levélét Kovács elnök úrhoz tettük át. — T. Gy. Varsány. Befizetőlapokat küldtünk.

HIREK

Fonák erkölcs.

Korunk a száguldás kora. Ami tegnap jó volt, ma már elavulttá vált. Nincs állandóság. A tempó űzi az embert.

Az iskolai munka azonban nem táncolhat erre az örült hegedűszóra. Ha nem is zárkózik el légmentesen a külvilág lázas iramától, de a pedagógiai siker érdekében meg kell őriznie komoly higgadságát. Hová jutnánk, ha az iskolai élet jelenségének mindenben alkalmazkodniok kellene a rohanó és változó cseményekhez?!

Kell egy szilárd alap, amelyen a pedagógia építménye fölepül; egy fix pont, amelyből a nevelői munka kiindul. S kell valami, ami állandósítja a szerzett ismereteket, ami a biztonság tudatát nyújtja. Szabályokra, írott mondatokra van szükség: tankönyvekre, melyek elrendezik, megfogalmazzák, megőrzik és megőrököltik az ismeretek erkölcsét...

Igaz, hogy a társadalmi rend válsága egyre hangosabb szóval ordít bele a pedagógia erkölcsébe, de mégsem elég hangos, s ami fő: nem hitelképes ahhoz, hogy új erkölestannal helyettesítse a régit.

Csodák csodája: Alvégi Ferkó szintén az új erkölcs apostolává szegődött...

Mindössze hat és fél esztendősen legényke, de már a maga lábán kezd járni. Elég rossz utakon, az igaz. Mindjárt kitűnik.

A szög akkor szokott kibújni a zsákból, amikor nem is várjuk. A Ferkó zsákjából meg éppenséggel nem vártuk. Annál érzékenyebben megszűrt.

Szobakerült a vasárnapi munkaszünet. A pilhenés. Ami a világ tempóját illeti, meglehetősen következetlen erkölcsi szabály ugyan! Hiszen sokaknál a hétköznapi is kényszerű ünnepnapokká — »modernizálódtak... Tehát a vasárnapot meg kell szentelni, hétköznapi munkát végezni nem szabad. Például:... s a gyermekek fősorolják a hétköznapi munkalehetőségeket.

Alvégi Ferkó azonban figyelmenlnekedik. Ellenőrzöm a kérdéssel:

— Mért nem szabad vasárnap fáért menni az erdőbe?

Ferkó nem jön zavarba. Önállóan és őszintén felel:

— Azért, mert már itt vannak a »csözök«...

Hát így pattant ki Ferkó erkölcsi világnézele. S a gyermekek gondolkozni kezdtek azon, hogy most már melyik az igazi erkölcs és melyik a fonák... (boa)

Az **executiva munkaprogramja**. A közalkalmazottak végrehajtóbizottsága legutóbbi plenáris ülésén a következő munkaprogramot állította össze: 1. Megkivánjuk, hogy az executiva képviselőivel előzőleg tárgyalassék meg minden olyan terv, vagy szándék, amely a közalkalmazottak jogi, vagy anyagi érdekeit érinti. 2. Mozgalom indítandó a drága-

ság ellen, mely arra irányul, hogy a közszükségleti cikkek ára a fizetés-csökkenés arányában leszállítsassék. 3. Megszüntetendő minden, a személyi megtakarításokra vonatkozó intézkedés, nevezetesen a fizetések leszállítása. 4. Végrehajtandó az öreg nyugdíjasok IV-ik korosztályának egyenjogusítása. 5. A fizetések valórizálása. 6. A tényleges katonai szol-

gialat beszámítása az előlépésbe és nyugdíjba. 7. A közalkalmazottak adósságainak rendezése. 8. A lakáskérdés rendezése, tekintettel a bérlok érdekeire. 9. Az új fizetési rendszer végleges kiépítése, mely egyenesen rendezi a közalkalmazottak jogi és anyagi viszonyát a létminimum alapján. Ezzel kapcsolatban új szolgálati pragmatika, tekintettel a minősítési és fegyelmezési eljárás modern elveire. 10. A közigazgatás egyszerűsítése, a miniszteriumok számának csökkentése, s általános decentralizáció révén. A március 30-án, Prágában megtartott nyilvános gyűlés beszámolt a fizetésleszállítás következményeiről és tiltakozott az árdrágítás ellen.

A Világosság megszűnt önálló folyóirat lenni. A Világosság, a magyar kat. tanárok és tanítók lapjának f. évi 2. és utolsó száma bejelentette, hogy a súlyos gazdasági helyzet és a tisztviselői fizetések leszállítása következtében fuzionál az »Uj Élet« c. katolikus folyóirattal. A márciusi szám már az Új Elettel együtt jelent meg olyképpen, hogy a Prohászka Körök 64 oldalas folyóirata keretében »Világosság, pedagógiai és iskolügyi szemle« címmel 12 oldalas pedagógiai rész kapott helyet. E rovat szerkesztői: Csongrády Árpád, Dinnyés Károly és Willand János.

Megjelent az »Uj Élet« márciusi száma. A szlovenszói katolicizmus vezető folyóiratának, az »Uj Élet«-nek márciusi száma gazdag és változatos tartalommal a napokban hagyta el a sajtót. A Világosság c. pedagógiai és tanügyi szemlével bővült, mély szociális irányzatú Uj Élet egyike a legnívósabb katolikus folyóiratoknak. Ez év februárjától a Sajó-Vidék könyvkiadó vállalat kiadásában jelenik meg, Rozsnyón. Minden szám egy könyv. Előfizetési ára egy évre csak 30 Ké.

Magyar Minerva. A Reinl János dr. szerkesztésében havonként megjelenő Magyar Minerva márciusi számában a líszta művészetet szolgáló írások mellett ismét egész sereg érdekes és aktuális tanulmány látott napvilágot. Közülük első helyen említjük meg Franciscy Lajos dr. nyitrai prépost-kanonok tömör és mégis kimerítő jellemrajzát Apponyi Albert grófról. Nagy érdeklődésre tarthat számot Farkas Geiza dr. neveléslektani közleménye is a

kedvesség fogalmáról, valamint Janson Jenő írása, aki az »Extázis«-ról és a »Koldusoperá«-ról, az utóbbi hetek két, nagy sikert aratott filmjéről mondja el észrevételeit. Tamási Áronnak, az erdélyi széppróza egyik legnagyobb tehetségének »Abel a rengetegben« című regényét figyelemreméltó kritikával bírálja Tamás Lajos. Király Józseffel ezuttal ismét szép elbeszéléssel szerepel a folyóirat hasábjain, s ugyancsak értékes novellát írt Mezei Gábor is. Költeménnyel Bárd Oszkár, Takáts Gyula, Virsik Mária és a nemrég föltűnt Házy Ferenc gazdagítják a folyóirat tartalmát. Ebben a számban hosszabb aktuális elbeszélés indul meg Szenteleky Kornél tollából »Holnap, holnapután« címmel. Hatásosan egészíti még ki a folyóirat tartalmát Adrian Jacobsennek a velünk rokon lappok életét tárgyaló útleírása is, míg a könyvirodalban a pozsonyi Ferenczy József és a zágrábi Kázmér Ernő írtak érdekes könyvkritikát. A legolcsóbb szépirodalmi és tudományos folyóirat előfizetési ára fél évre 15 korona. A kiadóhivatal (Pozsony, Kertész utca 1.) kívánságra készséggel küld csekklapot, s megrendelés esetén az 1. számtól kezdve küldi meg a folyóiratot.

Tengeri nyaralás részletfizetésre. A Szünidei Gyermekgondozó (Bratislava, Panenská 7. I.) májustól—szeptemberig nyaralási akciót szervez a jugoszláviai Krk szigetén. A tengerparti üdülőtelep gyermekek részére van berendezve, s mérsékelt árai és az előnyös fizetési feltételek a legszegényebbek számára is hozzáférhetővé teszik. Az érdeklődőknek készséggel szolgál fölvilágosítással a Gyermekgondozó.

A tuberkulózis a tanítószag körében. A Gyógyalap évi jelentése szerint 823 tuberkulotikus biztosított között, akiket az 1931. évben szanatóriumban gyógykezelték, volt 172 tanító, 24 tanítófeleség és 41 tanítógyermek. A tanítók után következnek az irodai alkalmazottak (91); a legkisebb a tüdőbeteg tanítók száma (6).

Farkas István: Tehetségpróba (teszt) a magyar nyelvből. A nyugati államokban mindjobban tér hódít a tesztekkel való osztályozás. Ez abban áll, hogy a tanulókkal a különböző tantárgyak körébe tartozó kérdéseket, feladatokat dolgoz-

f *p*
 ben é - le-tünk, meg-se-gít, ha kér-jük. Ste kis le-ány ne bú-súl-jál,
 bá nyászna hal-ni szép ha-lál.

mf *f*
 E-gék-be szál-la-ni fel, fel, Sze-ren-cse fel, Sze-ren-cse fel!

Lám, mi, kék...
 (Induló.)

Weber R. J.
 Atirtai G.

Lassacskán.

mf
 I. Lám mi kék lett az ég, lám, mi tar ka lett a rét,
 III. Lám, lám, Lám, mi szép kék lett ma az ég, lám, mi tar-ka lett a zöld rét,

Jöj - je - tek gyer-me - kek star-ka fű - zért fűz - ze - tek.
 Jöj - je - tek ví gan gyer-me-kek dal-lal star-ka fű-zért fűz - ze - tek.

p
 A nap fény-su - gárt lö - vel, a rét il - la - tot le - hel,
 A nap me - leg su-gárt lö - vel, a rét jó il - la - tot le - hel,

mf
 Kis ma - dár hang-ja száll sviz-sza zen - gi a ha - tár.
 Szép kis ma-dár-ka é - ne-ke száll már sviz-sza - zen - gi a ha tár.

Ford. Sándor D.

Hozsánna! . . . Feszítsd meg! . . . Alleluja! . . .

Húsvét van. Az eszme diadalünnepe.

Az emberek lelkét ünnepi harangzúgás tölti be, s jólesik hallgatni az ünnepi prédikációt, vagy olvasni az újságok ünnepi vezércikkét: hallani és befogadni a szavak zengő, húsvéti harangját.

A feltámadás diadalénekét a gyarlóság, az elvakultság és elfogultság: a gyűlölet recsegő kórusa előzi meg. A félenk hozsánna után a »feszítsd meg« nyers, durva crescendoja következik az indulatok vad viharzásával, s az életrapszódia főszege dallamú befejezését az alleluja himnusza hirdeti.

De az életnek ilyen megrázó erejű, isteni végzéssel való beteljesülése csak egyszer történt meg. Akkor, amikor Isten a földön járt. Krisztus életében, tanításában és halálában kinyilatkozott az Isten örök törvénye és tökéletessége, de az ég és a föld, a Tökéletesség és a gyarlóság viszonylatában csak szürke emberi vágyak kullognak a kitérjesedés árnyékában. A kereszt és Golgota jelképezte és lezárta a krisztusi missziót, s kiinduló fényállomás gyanánt tündökölt az örökkévalóságban röppenő évezredek háttérében...

Hittel, céllal és reménnyel törekszünk az alleluják győzelmi pálmáigete felé, s rettegésünket bátorsággá, kétségünket bizalomná, csüggedésünket harcos akarattá edzi sok sötét nagypéntekünket! Minél fárasztóbb az út, minél súlyosabb a teher, annál erősebbek vagyunk, annál izmosabbak vállaink a keresztviseléshez.

A tanítótársadalom húsvétot — kari értelemben — nem ismer. Tanítja, példázza, hiszi, de nem ismeri. Várja. Keresi. Reméli. Sok természeti és lelki tavasz feltámadási ünnepének volt szemléltője, megrendezője, de önsorsa húsvétját csak inbolygó, ködös álomképben vetíti vágya fehér vásznára. Tanítósors: örök küzdelem, örökkévaló nagypéntek...

Szlovenszkói magyar tanítói élet: mit jelent ez? Nehezebb keresztet, ádázabb küzdelmet, könyörtelenebb tanítói sorsot. Szlovenszkói magyar tanítónak lenni: nagy feladat és nagy felelősség. Rendíthetetlenül állni a magyar demokratikus kultúra bástyáin! El nem tántorodni a vallaserkölcös pedagógia betonútjáról. Őrizni fajt, hitet és jogot a törvény fegyverével. Es... túrni, elviselni a vádat az édestestvértől is!...

Az 1933. esztendő tavasza nyüzsgő életet támasztott a köztársasági iskolaügy tájain. Köztársaságunk másfél évti-

zedes történetében ez év három hónapja külön fejezetet érdemel a népiskola szempontjából. A Dércer-reform vitája fölnyitotta a tizenöt év óta zárt zsilipeket, s a népnevelés mostohán kezelt kérdése egyszerre a közvélemény érdeklődésének központjába került. Eltekintve a javaslat tárgyi jelentőségétől, ez az a laiki eredmény Többszörfelületen értékel képvisel. A hozsannázók örömenél, negatív értelemben véve, sokkal többet ér mindazok felszínen tartott érdeklődése, akik a halálos ítéletet követelik. Három hónap óta minden társadalmi csoport, akár politikai párt, akár kulturális szövetkezet, a népiskolák igazgatásának oly sokszor és oly sok ideig figyelmen kívül hagyott, mellőzött kérdéséről fejtegeti! Kultúrkérdés, politikai és társadalmi program, mindennapos beszéd tárgy lett a társadalmi kérdések mindenkorai hamupipőkéje: a népnevelés. Ez a mozgalom, ez a föllendült élet legalább is annyit számít, mint egy népoktatási törvény végrehajtása. A társadalom negyedév alatt megismerte az iskolai törvényeket, melyeknek megismerését 1868 óta elmulasztotta...

Ez önmagában véve is fontos eredmény.

De szemlélődjünk tovább és vizsgáljuk meg azt is, mit könyvelhet el a tanítóság ebből az általános kultúr-érdeklődésből, a maga javára.

A politikai irányú tiltakozó gyűlések, s általában, — hogy úgy mondjuk, — a laikus bíráló közvélemény nem érinti a tanítóság viszonyát a javaslatokhoz. Vagy legalább is, nyíltan nem foglal állást a tanítóság érdekel szempontjából. Sorok között itt-ott célzás történik ugyan a tanítóság által elfoglalt álláspont magyarázatára, de, különös tekintettel a szlovenszkói magyar tanítóság véleményére, nem tapasztalható e vélemény rosszindulatú kritizálása. Sőt, el kell ismerni, hogy a szlovenszkói magyar társadalom is fölismerete azt a visszás helyzetet, melyben a nemállami tanítóság él, s a jelenlegi, jogi és anyagi ütközőpontok veszélyes zónájában kényerét és jövőjét félti. S bár a törvénytervezet ellen számtalan kifogást sorol föl, az iskolaügy reformját szükségesnek és annak megvalósítását sürgősnek tartja a társadalom is.

Az egyházi iskolafenntartók részéről jövő tiltakozások megnyilatkozásaiból néhány értékes tanulságot könyvelhetünk el. Az a vehemens föllépés, mellyel a javaslat tervezőjét óvják a valláserkölcös nevelés ellen indítani vélt támadástól, legnagyobb elismerése a magyar tanítóság valláserkölcös mentalitásának. Mert félteni csak azt lehet, ami van. Mi sohasem büszkélkedtünk vele, de többször hangoztattuk, hogy a magyar tanítóság nevelői munkássága valláserkölcösi alapon nyugszik. De most megragadjuk az alkalmat és kijelentjük azt is, hogy ez a mentalitásunk nem éppen a felekezeti iskolai jogviszony függvénye. A szlovenszkói magyar tanítóság nyolcvan százaléka felekezeti iskolánál

működik, de merjük állítani, hogy 95 százaléka valláserkölcsi alapon munkálkodik!

Bizonyos elégtétellel olvassuk egy tekintélyes szlovenszói egyházi lapban a papság aggodalmát: »Elképzelni is nehéz, hogy hová jutnánk mi iskoláink nélkül. A mi családi életünk oly tartalmatlan és annyira nélkülözi az igazi hitet, hogy bátran elmondhatjuk, miszerint iskoláink hiányában gyermekeink még imádkozni sem tudnának.«

Ez olyan nyilatkozat, amelynek igazságáról minden tanító régen meggyőződött, s amelyet éppen papi körökből hallani: az elmúlt esztendők státusküzdelméi után nem is remélhetünk. Engedtessék meg nekünk, hogy önzők legyünk ez egyszer, s a főnti kijelentés lényegét ne a szülői ház hanyagságára, hanem a tanítói munka eredményességére, s ennek illetékes helyről jövő értékelésére értsük. Erre jogot ad nekünk ugyanezen egyházi fórum idézett cikkének további része, melyben így kiált föl: »S most mi lenne akkor, ha még tanítóinkat is elveszítenénk?...«

Vajjon nem teljes beismerése-e ez annak, hogy az iskolában a tanító egyénisége biztosítja a valláserkölcsös szellemet?

Nem akarunk ezen idézetekből a magunk számára erkölcsi tökéletet kovácsolni. De szükségesnek tartottuk lerögzíteni a papság véleményét, melyet — talán akaratlanul — kidomborított a tanítóság munkája iránt, s amelyhez hasonló véleményt oly ritkán van alkalmunk kartársainkkal közölni. Megnyugtató azonban mindazokat, akik szívükön viselik a vallásos nevelés szent ügyét: a valláserkölcsös szellem soha nem fogja a tanítót elveszíteni! Jöjjön bármily politikai szél, jöjjön bármilyen iskolai törvény: a meggyőződéses, valláserkölcsi alapon álló magyar tanító nem fogja elárulni az elvet, nem fogja elhagyni a talajt, amelyen szilárdan, ingadozás nélkül állhat. Változhat az iskola cége, de az iskola szelleme, mely Krisztus pedagógiájában gyökerezik, nem változhat soha!

Ez a mi allelujánk a feltámadás ünnepén. (bb)

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgy árának legnagyobbított fióktelepét!

Heidúk bútorok

Lászlónál

(a cipőgyár udvarában)

Érsekújvár

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Kč-tól egész 14.000 Kč-ig
100—200 Kč havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Munkatanítás.

(A Munka jelentősége.)

Kónya József.

— Az ember annyit ér, amennyit produkál — mondja a ma bölcseleje. — A produktum a munka gyümölcse s így az iskolának a munkára kell nevelni az ifjúságot, hogy az életben megállja a helyét.

Ez a materiális felfogás az iskolát forradalmasítani akarja és a köztudatba vetette a munkaiskola fogalmát. Azon modern pedagógusok száma, akik szilárdan esküsznek arra, hogy a jövő iskolája a munkaiskola, folyton nő, míg a konzervatív vagy lassan haladó tanfériak még e nevelő közimunkára fordított időt is oktalan időpazarlásnak tartják.

A két tábor felfogása merőben ellenkezik egymással. A haladóknak hangzatos érveik vannak, míg az ellenzék oldalán csak a megszokás, ez a néha hasznos, néha igen káros szellemi fegyver harcol. Hol az igazság? Dolgozatom egyik fő célja éppen ennek a felderítése és érzem, hogy meglehetősen nehéz feladatra vállalkozom, amikor megakarom határozni azt a területet, ahol a munkának, mint nevelési eszköznek helyet kell foglalnia az iskolában. Értékét éppen olyan káros lenne lebecsülni, mint túlbecsülni.

A kérdés tisztázásánál eminens fontosságú, hogy tisztában legyünk avval a körülménnyel, hogy mi a munka és mennyiben nemesíti az arra képes egyént?

A munka materiális értelemben az élet célja, az ember éltető eleme és fenntartónk az életben. Tehát nem lehet közömbös a nevelés irányítóira nézve, hogy a jövő generáció képes lesz-e a munkára vagy nem? Ez a kérdés a lét vagy nem-lét kérdése. Hordereje olyan óriási és világos, hogy kommentárt sem tűr.

A munka az élet legnagyobb öröme. Ez a megállapítás csak a teremtő munkára vonatkozhat, mert pl. e studium megírása nekem munka közben is örömet okoz, míg a hőségben kazánt etető munkás, akinek homlokáról patakszik az izzadság, nem érez egy szikrányi gyönyört sem, az bizonyos. Neki a munka teher és csak azért munkálkodik, hogy bért kapjon. Az ő öröme nem a munka maga, hanem annak a remélt ellenértéke adja. Tehát a munka öröme lehet közvetlen és közvetlen. Ez tisztán a munka milyenségétől függ és a pedagógusnak beleszólása nincs.

E kérdéssel kapcsolatban örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy azt a véleményemet hangoztassam, miszerint az ingyermunka követelése erkölcsatlenség és a munkás kizsákmányolása éhbérért való dolgoztatása közönséges lopás. Az emberi munka

érték. Értékért pedig ellenérték jár. Ha büntetés jár azért, hogy egy ezerholdas erdőből valaki egy szálfát ellop, sokkal nagyobb büntetés járna azért, ha egy földbirtokos vagy gyáros ezer munkását lopja meg *jogtalan* bérlevonással.

A munka örömeire vonatkozólag egészen más elbírálás alá esik az, hogy egy hivatásos tanító munka közben is érzi a munka örömét. Egy-egy sikerült óra után boldog, míg az eredménytelenség elkészeríti. A gyermek lelki gyarapodásának örül, pedig ebből anyagi haszna nincs. A csak fizetésért robotoló tanító pedig pokoli gyöttrődéssel kínlódja végig a tanítást, közben nagyokat unatkozik és az óráját minden két percében háromszor megnézi. Ennek a munkától való szabadulás az öröme s ezt a világerőt se tévezzük össze a jól végzett munka örömeivel.

A munka öröme tehát két tényező — a munka és munkás — közös eredője. Az elsőre — mint mondlam — befolyást nem gyakorolhatunk, míg a második lagadhatalanul pedagógiai probléma.

A munka a leghatásosabb erkölcsprédikátor. A munkás ember összehasonlíthatatlanul kevesebb bűnt követ el, mint a léhűtő. Az előbbi legális úton igyekszik boldogunli, míg az utóbbi ember-társai rovására. A munka gyümölcse, az anyagi jólét neki is kel-lenc, de a munkától iszonyodik s ezért bűnös úton igyekszik az anyagi javakhoz hozzájutni. Ha a szükség parancsolja, akár gyilkosság árán is. Munkaszerető nő sohasem válik rosszra. A munkáttan ifjú renyhességében válik a néma bűn rabszolgájává.

Az arisztokrácia elkorcsosodása szintén munkáttanságában rejlik. Az egyes kivételek is csak erősítik a szabályt.

Ha a rómaiak történetét e szempontból vesszük bírálathoz, meg kell állapítanunk, hogy a munkaszeretel és a római birodalom sorsa szoros összefüggésben volt egymással. A római patricius a régi fugiumig keményen dolgozott és akkor ragadott kardot csupán, ha ellenség közeledett, vagy a munkával szerzett önbizalma által ösztönözve hódításvágyát akarta kielégíteni. A néptribunatus korából maradt ránk az a kedves történet, amely az aequusokkal vívott harcok korát jellemzi. A szorongatott város lakói Lucius Guinctiust választották dictátorrá, aki történetesen kis földbirtokán tartózkodik és feleségével kihozatta logáját, hogy a köztársaság követelét illő módon fogadja. A munkában megedzett dictátor az aequusokat Kr. e. 458-ban legyőzte és a diadal után visszatért — az ekéjéhez. A köztársaság első két századában a római polgár magánélete otthon nagyon egyszerű volt. Az előkelőbbek is személyesen kezelték birtokaikat. A gazdag nagyúr ebben az időben feleslegét az államnak áldozta. E kor iskolapéldája Appius Claudius, aki a via Appiát és az aqua Appiát, azaz a vízvezetékét építette. Szinte természetes, hogy Róma ez időben el tudta foglalni egész Itáliát. A köztársaság harmadik és negyedik századában a római patricius munkaszeretete hanyatlak. A major és a gazdaság ellenőrzése még divatos, de a görög fényűzés mindig több nagyurat hódít meg. Míg a királyok és a köztársaság keletkezése korában minden római Cabo volt, addig a harmadik pún háború után Rómában csak egy Catot

találunk. Ez a Cato azonban nem eszménykép, hanem a patricius szemében gyűlölt és kellemetlen erkölcsprédikátor. A római birodalom almájába e korban esett a légeg és ugyan még sokáig szép, egészségesnek látszott kívülről, éppen a munkaszeretet hiánya miatt magában hordta a kikerülhetetlen halált. A köztársaság utolsó százada már meg is hozta a szomorú eredményt, a legvéresebb polgárháborúkat. A két Gracchus végzete, Marius kora, Sulla dictatúrája, a triumvirek acsarkodása és végül Augustus császársága csak kívülről szép. Augustus császár azon meggyőződése, hogy a birodalom határait tovább kitolni nem szabad, nem szerénységéből adódott, hanem belátta, hogy egy »panem et circenses«-ért ordító dologtalan tömeg örüljön, ha az apái által nyújtott előnyöket konzerválni tudja. A császárság története a nyugatrómai birodalom bukásáig természetes következménye volt a római nép munkaiszonyának, amely a patriciusokról a plebsre is ráragadt. Nem csak a rómaiak története, de a történelem minden sora szorosan összefügg a munka szeretetével. A munka mindig emelkedést hozott, míg az anyagi túlbőség, amely a munkátlanságot vonja maga után, erkölcselenségbe vezet. Az erkölcselenségbe fetregő nemzet pedig csak diételen kimulást várhat és sorsát el nem kerülheti. Természetes, hogy a római kultúra elpusztult és helyét elfoglalta Krisztus kultúrája, a puritán erkölcsök ora et labora-ja. A mi kultúránk is elpusztul, ha az imádság és a munka harmóniája meglazul és a ma embere nem lesz képes imádsággal megszentelt munkáját végezni.

A munka gyümölcsének, az anyagi javaknak preventív hatása van a bűnözés terén. Ha valakinek csak egy házikója van, ez már visszatartja a bűn elkövetésétől, mert fél, hogy elveszíli az esetleges perben. Nem kell példaként a törvényszékekhez fordulni és nem hivatalos statisztikák alapján állítom ezt. Csak az életben nézek körül. Tedd meg ezt te is. Vizsgáld meg a becsületes munka és vagyoni helyzet szempontjából működési helyedre a falu bicskásait, tolvajait, betörőit és krakélereit.

Csak az a becses, amit a saját munkásságunkkal szereztünk meg. Egy angol közmondás azt mondja, hogy a fiú ott végzi, ahol az apa kezdi. Sajnos, az életben sokszor látjuk, hogy a legalacsonyabb társadalmi rétegből szívós és komoly munkával felszínre került ember hagyatékát a méltatlan utód boszorkányos gyorsasággal elveri. Miért? Egyszerűen azért, mert nem tudja, hogy mi a munka, és azt hiszi, hogy a földi javakat olyan könnyű megszerezni is, mint elpusztítani. Az ilyen »végzett« földbirtokos, bankár, vagy gyáros aztán rendszerint a bűnözők legveszedelmesebb fajtájává, az úri betörők, szélhámosok és sikkasztók prototípusává válik. Miért? Mert nem tanították meg őket dolgozni. Ritka ez az eset, hogy egy-egy ilyen »lecsúszott« becsületes munkával akarná magát regresszálni. A legtöbb a fegyházba és a revolvergolyóhoz csúszik.

Gondoljunk vissza arra a lélekemelő pillanatra, amikor hosszú és küzdelmes munkálkodás után a kezünkbe nyomták a diplomát. Ez egy fejjel megnyújtott jó magamat is. Ezt a fel-

emelő érzést bizonyosan nélkülöztük volna, ha Röser-érettségit dugtunk volna zsebre. Tehát a munka önértetessé is teszi az embert.

Nagy csalódást vagy lelki megrázkódtatást átélt ember a munkában keres és talál vigasztalást. Ha tartalmatlannak, céltalannak találjuk az életet, kezdjünk munkálkodni. A munka ad egyedül tartalmat az élnek és visszaadja az életkedvet.

A munka megnevesíti érzelmeinket. A munkás ember megszánja és segíti az erre képtelen, testileg vagy lelkileg hibás nyomorulttal. A munka még a szociális viszonyokkal elégedetlen és teljesen nincstelen munkást is az Istenhez emeli, mert a szíve hálával telik meg a teremő Isten iránt, hogy neki ép tagokat és normális szellemi képességeket adott.

A munkás ember érzi kötelességét családjával, embertársaival és az állammal szemben. Ezt a kötelességét teljesíteni is igyekszik. A dologtalan lelkiismerete nem lázadozik, ha családját nélkülözni látja. A társadalom felé pedig csak a tenyerét tartogatja. A maga igazolására ferde igazságokat állít és a társadalomnak a legigazolatlanabb tehertétele.

Az orvosi tudomány a munkát, mint természetes gyógyszert használja fel az egyes, különösen lelki betegségek gyógyításánál. »A hiziörvos«-ban olvassom ezeket a sorokat:

— Csak azoknak az ideges embereknek van szükségük pihenésre, akik tulajdonképen nem is idegesek, csak fáradtak. Akik hosszú időn keresztül fárasztó, felelősségteljes munkát végeztek, azok természetesen kimerültek, így joggal tarthatnak igényt a pihenésre. Ideges embereknek a megszokott kenyérkereső munkájukat folytatni kell erőik utolsó megfeszítésével is, mert minél több szabad idejük van, annál többel foglalkoznak önmagukkal, annál mélyebben sülyednek idegességük veszedelmes ingoványába. A munka ideges embernél nemcsak a gazdasági biztosítottág zavartalanságát jelenti, hanem a gyógyulás számára kedvező légkört terem. *A munka gyógyít.* Gyógyintézeti tapasztalatok szerint a munka még a legnyugtalanabb betegeknél is csillapító hatással bír.

A munka megacélozza az akaratot és a munkára képes embert szívóssá, kitartóvá teszi. Öntudatos, határozott lépésben megy a cél felé, a Napba mer nézni, mert ismeri képességeit. A munka hatalmas hajtó erő. Lázasan ösztönzi az embert erőinek kifejtésére, sikerek elérésére, örömök megszerzésére. A munka második énjévé változik a munkásnak. A munkátlanság beteggé, leverté, kedvetlenné teszi az embert. Hármadik ünnep, hetes cső: — csak lump szolga ideálja. A munkásnak a munka életető eleme, a létlenség: megöloje. Bizonyítja ezt az a fegyenc, aki csupán azért munkálkodik, hogy a létlenség lélekölő átkától szabaduljon.

A munkás előtt nyitva a haladás útja és az egész világ, A munkának természetes következménye a jólét. A jólét függvénye az erő, a tekintély, a függetlenség, az önállóság, a szabadság...

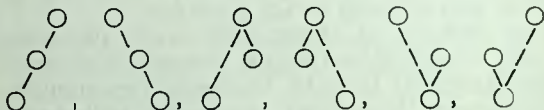
Ugyebár, gyönyörű perspektíva?... Ez a munka és annak jelentősége dióhéjban.

Az ének tanítása

Írta: Fischer János.

5. évf.

1. hó: A 4. évfolyamból:
do-hoz: do-mi-szol,
szol-hoz: sol-mi-do,
mi-hez: mi-sol-do; mi-do-szol,
 a hármashangzattanból kivenni a **do-t**, **mi-t**, **szol-t**.
2. hó: A felső nagy másod: **do-re** különböző hangmagasságokban.
 A felső nagy másod: **re-mi** különböző hangmagasságokban.
3. hó: A felső nagy másod: **fa-szol; szol-la; la-szi** (-do).
4. hó: A felső kis másod: **mi-től** (mi-fa), **szi-től** (szi-do).
5. hó: Az alsó nagy másod: **re-től** (re-do), **mi-től** (mi-re).
6. hó: Az alsó nagy másod: **szol-tól** (szol-fa), **la-tól** (la-szol), **szi-től** (szi-la).
7. hó: Az alsó kis másod: **fa-tól** (fa-mi), **do-tól** (do-si).
- 8–9. hó: A dur hármashangzat hat változata különböző hangmagasságokban:

- Az adott **do-hoz** elénekelni a beosztott dúrakkordot.
 10. hó: Az adott **do-hoz** elénekelni a dúrakkordot karban.

6. évf.

- 1–2. hó: Az 5. évf. anyagának ismétlése.
3. hó: Az adott hangok utánzása nehezebb hangközökben (c'-fis', h-a', c'-h').
4. hó: A kettőshangzatokból a magasabb hang eltalálása. A kettős hangzatokból a mélyebb hang eltalálása (nagyobb hangközök);
 A kettőshangzatból mindkét hang eltalálása (kisebb hangközök).
5. hó: Az adott **szol-hoz:** szol-mi-do (C, E, G, F, A, H-ban).
6. hó: Az adott **mi-hez:** mi-szol-do (C, E, G, F, A, H-ban)-
 mi-do-szol.
7. hó: A hármashangzat összes részei.
8. hó: Az **egész** hang (nagy másod) felismerése.
 A **félhang** (kis másod) felismerése.
9. hó: Kettőshangzatok különböző hangnemekben.
10. hó: A **hármashangzat** változatai a különböző hangnemekben.

7. évf.

- 1–2. hó: A 6. évf. anyagának ismétlése.
3. hó: A **tiszta** dallamos (melódikus) hangközök fölismerése

(nyolcadok, ötödök, negyedek).

A nagy dallamos hangközök fölismerése (nagy harmad).

4. hó: Nagy hatodok felismerése.
- Nagy másodok felismerése
5. hó: **Látási** emlékeztető gyakorlatok (a bemutatott leírt egyszerű dallam eléneklése).
6. hó: **Hallási** emlékeztető gyakorlatok (az elénekléssel bemutatott egyszerű dallam szolmizálással való eléneklése).
7. hó: Hallással fölismerni a dúr- és a moll hármashangzatot.
8. hó: Ellenőrző gyakorlatok.
- 9–10. hó: Ismétlések.

8. évf.

- 1–2. hó: A 7. évf. anyaga.
3. hó: Egész hang, félhang, kis hangközök (kis harmad, kis hatod).
4. hó: A dúr és moll hármashangzatok a különböző hangnemekben.
5. hó: A bővített hármashangzat élménye (c-e-gis, do-mi, do-mi).
6. hó: A szűkített hármashangzat benyomása (h-d-f, la-do, la-do).
7. hó: A hármashangzatok átfogólag.
8. hó: A dúr- és moll-hangzatok karban.
- 9–10. hó: Ismétlések.

26. További gyakorlatok a **ritmikai** gyakorlatok: Ezek a hangsúly és időtartam megkülönböztetésére s helyes reprodukálására vezetnek.

Ezen gyakorlatokat az összes évfolyamokban **egy** hangmagasságon, illetőleg **egy** hangon (tehát nem melódián) a **la** (esetleg **pa**) szótaggal; esetleg tapsolással vagy kopogással végeztetjük. Az összes fokokon s különösen az alsón mozgási elemekkel kapcsolhatók össze (ritmikus mondókákkal, játékokkal). Kihozhatjuk a ritmust még bizonyos szótagokon való recitációval, ütemezéssel stb.

A főkövetelmény a zenei hangsúly pontos betartása. Az alap-ritmikai elemek a kettős és a hármas ütem. A hangsúly mindig az első időegységen van. Az elemi iskolában alkalmazást nyernek a $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{8}$ egyszerű és a $\frac{4}{4}$, $\frac{6}{8}$ összetett ütemformák, ahol már mellékhangsúly is van. A ritmusjelzés történhetik vízszintes vonalakkal (), vagy hangjegyekkel egyvonalon. A rendes hangjegyek és szünetjelek írása már az 1. évben kezdődik, mégpedig a negyedekkel. A második év átmegy a nyolcadokra, a harmadik a felekre s egészekre, a negyedik a pontozott hangjegyre, a 6. a tizenhatodokra, esetleg már az 5. is, tekintettel a magyar képletekre, a 7. a koronára, előütemre, triolára, synkopára. Az ütemezés egyszerű legyen.

(Folyt. köv.)

FÓRUM

Az új iskolareformjavaslat*) kritikája.

Irla: Czabán Samu.

Mottó: »A legjobb törvény is csak írott papír marad, ha a végrehajtásához szükséges anyagi és erkölcsi föltételek nincsenek biztosítva.«

Valahányszor a népoktatásról esik szó, törvénytervezet és törvény készül, felmerül emlékezetemben a XIX. század legnagyobb, legmodernebb népoktatásügyi politikusa, a haladásnak törhetetlen embere: báró Eötvös József. E nagy férfiúnak egész élete és munkássága az emberiség fejlődésének nagyszerű és egyetemes gondolatán épült fel. Aki bizonyította, hogy az emberiség fizikai, szellemi és erkölcsi tekintetben egyaránt fejlődött s aki a további haladásnak mértékét abban látja, hogy:

1. mennyire uralkodik az ember az anyagi világ fölött;
2. mennyire általános az illető kor műveltsége és
3. mennyire tisztelik az emberi méltóságot.

A tudománynak, az egyetemes kultúrának és az emberjogoknak ez a rajongó híve, sajnos, magára maradt az ő nagyszerű elgondolásában korának férfiai között. Tudományos programként hirdette azt, hogy meg kell keresni az emberi társadalomban uralkodó törvényeket. Vitatta, hogy amikor a világon mindenütt fölismerjük a természetben a törvényszerűségeket: akkor az önmagunkra vonatkozó törvényeket is fel kell fedeznünk. Követelte a zsidók emancipációját s a nemzetiségek teljes egyenjogúságát! Ezért csinált törvényt az általános iskolakötelezettségről (melyet soha végre nem hajtottak!) s ezért követelte az államnak és egyháznak teljes szétválását.

Ez a XIX. századbéli kultúrpolitikus példaképül szolgálhat a hasonlíthatatlanul kedvezőbb körülmények között élő XX. század kultúrpolitikusainak. Eötvös József báró, progresszív és radikális ember volt, aki az egyház és az állam közötti viszonyról azt az elvet vallotta, hogy az állam egyáltalán ne ismerjen vallásfelekezeteket, a vallási szükségleteket teljesen ignorálja, hadd gondoskodják minden felekezet a saját vallási szükségleteiről. A köznevelés programjáról is ilyen... kárhuzatos véleményei voltak. Írásaiban és beszédeiben azt az elvet propagálta, hogy a nevelésről való gondoskodás az állam kötelessége. Közoktatási politikájának sarkalatos programpontjai voltak, hogy az állam:

*) Az iskolaigazgatásról szóló törvénytervezet.

1. minden polgárát kényszerítheti gyermeke neveltetésére;
2. az iskoláztatás költségeit közadókból szedheti be;
3. a közoktatást minden vonalon irányíthatja és ellenőrizheti.

... Ime, az Eötvös reform-programban megvolt a demokráciának minden eleme: a fejlődés egyetemes elve, az általános népkultúra s az emberjogok deklarációja.

Hat és fél évtized telt el azóta s ha az ő elgondolását, az ő programját összehasonlítjuk a jelen viszonyokkal, szomorúan kell megállapítanunk, hogy még sok tekintetben nem vagyunk ott, ahol ez a nagylelkű gondolkodó volt az ő idejében.

Az új iskolareformjavaslat elismerése.

Nem szabad megtagadni az elismerést a most napirenden levő Dérer-féle törvénytervezettől. Céltudatos következetességgel igyekszik a népoktatás falai közé a demokrácia felrisszító levegőjét bevinni. Sok jóakarattal és megértéssel próbál az önkormányzat keretei között érvényt szerezni a kisebbségi nemzeti jogoknak. A sovinszla sajtó részéről ez a törekvése részesült a leghevesebb támadásokban. S el tudjuk gondolni, hogy azokért a nyelvi engedményekért, melyek a javaslatba kerültek, kemény küzdelmet kellett a miniszternek folytatnia.

De ha elismeréssel adózunk is a javaslatnak haladást jelentő intézkedései fölött, nem hallgathatjuk el kifogásainkat sem, melyek általánosak és különösek.

Általános kifogások.

Általános szempontból a tanítóság régi kívánságaként a tanítói kamarák felállítását szegezzük szembe a tervezettel.

Kifogásoljuk, hogy a kerületi és országos tanfelügyelők ki nevezésénél a demokrácia elve nem érvényesül. A tanítóság és a népoktatásügy érdeke is, hogy úgy a kerületi, valamint az országos tanfelügyelők választás útján kerüljenek a hivatalba.

Meg kell ezt röviden indokolni.

A köztársaságban a legnagyobb méltóságot: az elnöki tisztéssel is választás útján töltik be. A köztársaságnak legelősebb megkülönböztetése a monarchikus rendszertől az a demokratikus

KÖLCSÖNÖK

BUDAY
VINCE

Nové - Zámky

hírel és biztosítási irodája
Városház--u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamat mellett, gyorsan és kulánsan folyósíttatnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Kč válaszbélyeg ellenében.

elv, hogy a közhivatalok, intézmények vezetése közbizalom: választás útján kerül megfelelő egyének kezébe. Ez a kiválasztás a közhivatalok, az intézmények életébe a köztisztesség szellemét honosítja meg, annak a felfogásnak a kidomborítását jelenti, hogy minden a népért, a nép jól felfogott érdekében történik.

Aki ilyen választás útján jut vezetői állásba, annak minden nap éreznie kell, hogy működésének a legnagyobb összhangban kell lenni a hivatal, az intézmény érdekével. A mulattal szemben ez egy új, egészséges életelv megvalósítását jelenti. A bizalom útján nyert állás megtartása a köz jól felfogott érdekeinek lelkiismeretes ápolásától függ — nem öröklött s nem örökléstartó — a bizalom megszűntével elveszíthető. A bizalmat biztosítani annyit jelent tehát, mint az intézmény felvirágoztatását meg nem szűnő lelkesedéssel, odaadással szolgálni.

De a választás útján kifejezésre jutott elismerése az érdemnek nemcsak a megválasztott erkölcsi érzését tartja állandóan ébren, hanem a hivatali tisztesség s a lelkiismeretes munka legöntudatosabb, legönérzetesebb megvalósítását jelenti, hanem nevelő s példaadó hatásával a társadalom minden rétegére nagy megnyugtató, bizalmat kiváltó jelentősége is szinte felbecsülhetetlen.

Mindenkinek hozzá kell szoknia ahhoz a lelkiismereti kényszerhez, melyet a társadalom közhasznú intézményeivel szemben éreznünk, gyakorolnunk kell. S mindenkit hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy a társadalmi fejlődés érdekében az igazságnak értékelésére minden egyéni érdek nélkül, csakis a közre való tekintettel törekedjék. Ez biztosítja a helyes kiválasztást, ez őv meg minden elfogultságtól.

A tanítóságnak is, a tanfelügyelői karnak is és a népoktatásnak is nagy szüksége van erre a minden egyéni érdek nélkül való igazságtévesre és elfogulatlan cselekvésre.

*Akikről és amikről a tervezet megjeledezett.
Árvák, szegények, napközi otthonok, iskola-
orvos, játszóterek, könyvtárak.*

A törvénytervezet 65. §-a kiegészítésre szorul. Ha a miniszter úr és a törvényhozás azt akarják, hogy ezek a meghozandó törvények ne jussanak Eötvös József br. törvényeinek sorsára, akkor a következőket még fel kell venni a tervezetbe:

MEGJELENT: „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Enekek és Imák» c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Néplakönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Öt kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay,

Köbölkiút.

»A vagyontalan vagy nem eléggé vagyonos árva vagy fél-árva gyermeket, ha nincs rokon vagy örökbefogadó, aki nevelte-
léséről gondoskodik és árvaházban sem helyezhető el, a község
köteles eltartani és nevelteletéséről gondoskodni.

Minden iskolaköteles gyermek az illető község tartozik el-
látni a megállapított iskolai szükségletekkel: könyvekkel, író- és
rajzszerekkel s kézimunkához szükséges anyagokkal. A jómódú
szülőktől a község behajthatja a gyermekeikre e célból költött
összeget. Vagyontalan szülők gyermekeit, a község köteles ellátni
ruhával, továbbá reggelivel és ebéddel. Ha a község saját jöve-
delméből ezt a terhet nem bírja viselni, kiadásait az állam
téríti meg.

Az elemi népiskola mellett, ahol erre legalább 15—20 gyer-
mek jelentkezik, napközi otthont kell fenntartani.

Minden népiskolának legyen játszótérnek alkalmas udvara.
Nagyobb községek külön gyermekjátszótereket tartoznak beren-
dezni.

Minden népiskolát könyvtárral kell felszerelni és módot adni
arra, hogy a gyermekek szünnapokon az iskola valamely meg-
felelő helyiségében tanító vagy tanítónő felügyelete és irányítása
mellett olvasással tölthessék idejüket.

Amely községben legalább 200 iskolaköteles gyermek van...
6—14 éves korú, ott iskolaorvost kell alkalmazni, aki állandóan
ellenőrzi az iskolahelyiségek egészségi viszonyait és az összes
iskolába járó gyermekek egészségi állapotát. Több kisebb köz-
ség közös iskolaorvost köteles tartani.

Szegény szülőknek olyan gyermekeit, akik a népiskolában,
közép és szakiskolákban tehetségükkel, szorgalmukkal kitün-
tek, az állam neveltesse és taníttassa oly módon, hogy azok bár-
mely szakmában a legmagasabb fokig kiképeztessenek és tanul-
mányaik ideje alatt az állam gondoskodjék minden szükségletük-
ről.

Az iskolák dologi kiadásait okvetlenül a községeknek kell vi-
selniök. Szomorú, de igaz, hogy még ma is igen sok helyen a
gyermekek hordják naponkint a fűtőanyagot az iskolába. De
amikor otthon sincs mivel fűteni, nem vihet az iskolába sem s az
iskola hideg termében a meghűléstől származó betegségeket
szerez a gyermek és a tanító, melyért senki sem felelős. Így
lesz csúfá téve a higiénia ott, ahol az egészségről, az egészséges
életről... a higiéniaról kell tanulniok.

Speciális érdekeink.

Kisebbségi magyar kulturális érdekeink szempontjából kü-
lönleges követelményünk, hogy minden magyar ovodához és is-
kolához magyar anyanyelvű tanító neveztessek ki. Ehhez kell
ragaszkodnunk nemcsak pedagógiai, hanem existenciális szem-
pontból is. A magyar tanító nem mehet sem ruszin, sem cseh,
sem szlovák, sem német iskolához tanítónak. Ugyanez a követel-
ményünk a kerületi és országos tanfelügyelői állások betöltésé-
nél is. A magyar tankerület élén magyar anyanyelvű tanfelügye-
lők álljanak s úgy Podkarpatska Ruszban, valamint Szloven-

szkón egy-egy országos tanfelügyelő magyar anyanyelvű legyen. Igaz, hogy ez a törvény szelleméből folyik, de expresszisz verbisz is bele kell venni, mert a kivételben könnyen kijátszható.

Az önkormányzat, melyet ez a két törvénytervezet nyújt, az önkormányzat ezen belső lényegét jelentő elv szigorú keresztülvitele nélkül nem lehet teljes!

Kikel értünk kisebbség alatt?

Tisztáznunk kell végül a kisebbség fogalmát is, mert könnyen félreértésre adhat alkalmat. Egy példát hozok fel. Ki van mutatva statisztikailag hogy Podk. Ruszban ennyi meg ennyi millió Ké befektetéssel kisebbségi iskolák épültek. Olvastam cikket, melyekben ezek a milliók a magyar iskolák fejlesztése címén voltak elkönyvelve. A valóság pedig az, hogy a történelmi változás óta egyetlen magyar iskola sem épült! Épültek modern iskolák és tanítói lakások Podk. Ruszban magyar vidéken is, igaz, ruszin és cseh gyermekek részére, még olyan helyen is, ahol alig volt 10—15 iskolaköteles gyermek. Sőt egy szintisza magyar községben két cseh anyanyelvű gyermek részére épült új tanterem, 8 magyar gyermekkel kiegészítve: 10 lett a létszám! A következő évben, különböző ígéretek folytán: 17-re emelkedett a cseh iskola magyar nyelvű gyermekeinek száma. És a magyar iskolák részére is szűkösen levő tantermeket foglalták le ilyen címen. Ellenben vannak magyar iskolák, ahol két tanítóra 300-nál is több gyermek jut, ahol a felső osztályok egyszerűen nem járnak az iskolába.

A VIII. osztályú népiskola törvénybe van iktatva, de sok helyen végrehajtani nem lehet, mert nincs elegendő számú tanterem.

Az állam nem épít, az egyházak nem bírnak építeni, a község nem köteles ezt a terhet elviselni, mert törvényileg erre most nem kötelezhető. A VIII. osztályú népiskola csak az esetben valósítható meg, ha az állam, a törvény minden községnek kötelességévé teszi a szükséges tantermekről való gondoskodást.

A demokrácia és az egyenlő elbánás elve azt parancsolja, hogy a magyar iskolákra is ugyanazt a mértéket alkalmazzuk.

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15.

amit a más nyelvű iskolákra. Es ha azt egyelőre nem is lehet megvalósítani, hogy 10—15 magyar gyermek részére is modern iskola épüljön, de azt el lehet és el kell érni, hogy a most uralkodó anomáliák megszűnjenek.

Sokat tud ezeken a bajokon segíteni a tanfelügyelői lelkiismeret, agilitás és elfogulatlanóság. Ime egy példa. Az egyik tankerületben a 3 tanerős iskolát 7 tanerőssé fejleszti a tanfelügyelői lelkiismeretesség. Tantermet bérelnek s a VIII. osztály nemcsak a papíroson, de a valóságban is megvan. A szomszéd tankerületben ugyanannyi gyermeket két tanerő lát el, úgy, hogy az V.—VIII. osztályok egyszerűen nem járnak az iskolába. Ami meglehet az egyik tankerületben, miért nem lehet meg a másikban is?

De nem lehet végrehajtani a törvény azon intézkedését sem, mely az osztott iskolánál a legmagasabb létszámot 50-ben s az osztatlannál 60-ban állapítja meg. Egyrészt a tantermek hiánya miatt, Podk. Ruzsban különösebben azért is, mert itt még, állítólag, a régi magyar törvény irányadó, amely 80-ban állapítja meg a létszámot.

Megjegyzések az iskolák igazgatására vonatkozó törvénytervezethez.

(Két közlemény.)

Amidőn Dérer Iván, iskola- és népművelődési miniszter az iskolák igazgatására, fenntartására és alapítására vonatkozó törvénytervezetét az elmúlt év utolsó napjaiban, elődjeitől eltérőleg, nyilvánosságra hozta, ezzel egyidejűleg bevallott célját kívánta szolgálni, t. i. azt, hogy a tervezetben érdekeltnek minél szélesebb köre nyilváníthassa véleményét és az együttes diskusszió útján megállapított javításra szoruló egyes részeket még a törvény végleges megalkotása előtt meg lehessen változtatni. Amint újságjainkból megállapíthatjuk, a hozzászólás nyújtott alkalmával a társadalom széles rétegei, érdekelték és érdektelenek, éltek is. A törvénytervező miniszter intencióit vélel követni én is, midőn az alábbi sorokban a tervezet által legközelebb érintett pedagógia, az iskola és a tanítószág szempontjaiból próbálók a tervezettel foglalkozni. Hangsúlyozni kívánom, hogy e szándékomban kizárólag csak a fent jelzett szempontok vezetnek s minden más, a tervezetben érintett kérdést, vagy érdekerületet figyelmen kívül hagyok.

Bár a tervezet az iskolaigazgatást felülről, az országos iskolatanácsosn kezdve építi, mivel az iskolák legközelebb a legalacsonyabb iskolaigazgatási fórummal, a helyi iskolatanácsal, érintkeznek, a legaprólékosabban ezzel kívánok foglalkozni, melyből nem következik, hogy a főléje épített iskolaigazgató hatóságnak csak kevesebb figyelmet kívánok szentelni.

A tervezet szerint a helyi iskolatanács áll az iskola képviselőiből, és pedig 1—2 tanerős iskolánál az összes tanítókból, 3—6

tanerős iskolánál 2 választott, 7–9-ig 3 választott tanító képviselőből stb. és a szülői szövetség elnökéből, továbbá az iskola-községek képviselőiből, kik kétszer annyian vannak, mint a tanítóság képviselői, s őket a beiskolázott községek képviselőtestületei választják. Így minden helyi iskolatanácsban a polgárság, vagy mondhatjuk így is, a lakosság, kétszerannyi, a szülői szövetség elnökével együtt, meg egy képviselővel, mint a tanítóság. Ez az arány körülbelül meg is felel a törvényt tervező demokratikus elgondolásának. Vegyük azonban tekintetbe, hogy a képviselőtestületek sok községben pártalakulások, tehát azok tagjai politikai állásfoglalásuk folytán jutottak mandátumhoz, — bár a képviselőtestületen kívülálló személyek is beválaszthatók a helyi iskolatanácsba, mely gyakorlatban nem sòkal fog jelenteni —, így ez a tanács a községi képviselőtestület többségi pártjának kreatúrája lesz. Most már képzeljünk el egy szélsőséges összetételű községi képviselőtestület által választott helyi iskolatanácsot. Ez a demokrácia követelményeinek — tagadhatalanul — meg fog felelni, de az iskolatanács valódi célja elsikkad, mert az iskolaügyek pártszemszögből való kezelése a hatáskörébe tartozó iskolák veszedelmére fog szolgálni már annyival is inkább, mert a tanácsban helyet foglaló, kisebbségben levő, tanítóságnak semmi módja sincs arra, hogy az iskola céljaival ellenkező, vagy annak meg nem felelő határozat meghozatalát megakadályozza. Úgy vélem, hogy a törvénytervezet készítője előtt, amíg dőn abban a demokrácia kiteljesedését akarta keresztülvinni, még a demokráciánál is fontosabb kérdés volt az iskolaügy, így tehát, — ha lehet, már a tervezetben, — de feltétlenül a végrehajtási utasításban meg kell akadályozni, hogy a helyi iskolatanácsok politikai pártok eszközeivé váljanak, sőt azt kell biztosítani, hogy működésükkel föltétlenül az iskola érdekeit szolgálják. A demokrácia elvének csonkítása nélkül — igaz — nagyon nehéz olyan módot találni, mellyel ezt tökéletesen el lehetne érni. A tanítóság fenti aggodalmát talán valamennyire azzal lehetne enyhíteni, ha rendeletileg szabályoztatnék, hogy a polgárság képviselőinek egy részét csakis a beiskolázott tanulók szülői közül lehetne választani. Ennek a kívánságnak már csak abból a szempontból is van létjogosultsága, mert feltételezhető, hogy ezek a

Egyesületünk tagjai elegánsan
és jutányosan öltözködnek, ha

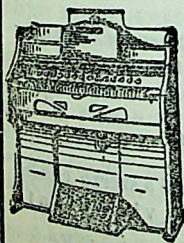
Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

tagok az iskola érdekei iránt sokkal több megértést fognak tanúsítani.

A tanítóság előtt aggodalomra ad okot a helyi iskolatanácsok túllaikus testületté való szervezése. A szakemberekkel szemben a tanács kétszeremnyi, meg egy, szakértelem nélküli tagja, a tanács felős, hogy a testület hatáskörével visszaélve, pedagógiai kotnyeleskedést fog végezni az iskolában s tudálékos szörszálhasogatásával nemhogy segítse, de gátlója lesz az iskolaügyek előre haladásának. A 65. §. 1. bek. f. g. pontja komoly jogokat ruház a tanács tagjaira, melyekkel való élésre az iskolatanács elnökének kellene kioktatni a tagokat, de mi haszna, ha azt is a maga kebeléből választva, valószínűleg az is csak olyan laikus lesz, mint maguk a tagok. Az esaknem lehetetlen, hogy a polgárság képviselőinek kétszeres többsége a tanítóság képviselői közül választana elnököt. Ha a következő magasabb iskolahatóságok, a járási- és országos iskolatanácsok elnökei kinevezett, vagy hivatalos szakemberek, miért ne lehetne a helyi iskolatanács elnöke is, mondjuk, hivatalból, az iskola igazgatója, vagy a tanítóság képviselői közül az iskolatanács által választott valamelyik tag? A tanítóság jól lefogott érdeke kívánja azt, hogy e kérdésnek közmegegyezésre való elintézését kérjük s — habár a helyi iskolatanácsok, az iskolaszékek és gondnokságok jogutódjai is —, nem kívánjuk azoknak itt-ott üzölt pedagógiai kotnyeleskedését, melynek nyomait újabbra a szülői szövetségek hasonló irányú kilengéseiben látjuk. Ha e tanács a demokrácia elvét kívánja is szolgálni, hatáskörébe olyan teendők tartoznak, melyekben csak is szakemberek véleménye lehet döntő, ennek érvényesítését pedig az iskola és pedagógia szempontjából feltétlenül biztosítani kell. A községi és járási képviselői is a demokrácia elvén tevődik össze, de szakkérdésekben mégis a hozzáértők véleménye az irányadó. Ha azokat leszavazzák, ott a vétőjog. A helyi iskolatanácsban pedig egyedül az elnök akadályozhat meg olyan hála-rozathozatalt, melyek a fennálló törvényekkel ellenkeznek. (86. §.) Olyan laikus helyi iskolatanács elnököt pedig nehéz elképzelni, aki a törvényeket, rendeleteket, előírásokat ismerné. Ha valamely oknál fogva az keresztülvihetetlen, hogy a helyi

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

Mor. Krumlov

Lerakat: **Brünn**,
Krautmarkt 110.

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszerek mérsékelt áron. Részletfizetésre is. A cég egyik belfelja hosszú éveket műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban.

iskolatanács elnöke szakember legyen, tehát a tanítószög képviselőinek valamelyike, legalább ezek számára vétőjog biztosíttassék, miként a községi képviselőtestületekben, hol szintén nem a szakember elnököl, a jegyzőnek biztosíttatott.

Végül különösen sajnálatos, hogy a helyi iskolatanács és az iskolaigazgatók jogi helyzete, egymás fölé-, vagy mellérendeltségi viszonya a törvénytervezetből egyáltalában nem világlik ki. Nem használ az iskola érdekeinek az sem, hogy az iskola ügyeinek legkompetensebb referense, az iskola igazgatója, nem hivatalból, hanem csak a választás véletlene alapján lehet teljes jogú tagja a helyi iskolatanácsnak. (62. §. 4. bek.) Bár a választások mikéntjéről egy későbbi kormányrendelet fog intézkedni, melynek részleteit eddig még nem ismerhetjük, a törvénytervezet szerint egy sok tanáros iskolánál megtörténhetik az, hogy a választás alkalmával tisztán személyi okokból vagy maliciából az iskola igazgatója kiesik s csak mint tanácskozási jogú, de nem szavazó tag ülhet a helyi iskolatanácsban. (62. §. 4. bek.)

A pedagógia, az iskola és a tanítószög érdekeinek figyelembe vétele mellett a helyi iskolatanácsra vonatkozó megjegyzéseinket összefoglalva: míg a tanácsok demokratikus összeállítását, mely az iskolázlató szülőtársadalomnak, az iskola fenntartó polgárságnak, a tanítószógnak az iskolaügyekben való széleskörű hozzájárulást biztosított, a fenti érdekeltek szempontjából örömmel üdvözöljük, egyben azon kívánságunkat is kifejezésre kell juttatnunk, hogy politikai szempontok érvényesülése ellen valamilyen biztosítékot kérünk. Kérjük a szakszerűségnek lehetőség szerinti megerősítését és kidomborítását, nehogy a tanács pedagógiai kontárkodás helyévé legyen, ennek megakadályozására az önkönek a szakértők közül való választását, vagy az iskola igazgatójának, vagy a tanítószög választott tagja, vagy tagjai vétőjogának biztosítását.

Ugy vélem, e kívánságokat közmegelegedésre, vagy még magában a törvényben, vagy annak végrehajtási utasításában, a demokratikus elgondolás sérelme nélkül is lehet teljesíteni.

Szepesi Gyula.

Anyák napjára; Madarak és fák napjára

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskönyve. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnie Saliby—Alsószell, via Galánta

A könyv ára 8 Ké, szállítási költség 1 Ké.

Fizethető postai befizető-lapon.

EGYESÜLETI ÉLET

Galántán megalakult a „Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja“.

A szlovenszkói és ruszinszkói magyar tanítóság régi vágya teljesült április 6-án Galántán: megalakult a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja. Az előkészítő bizottság alapos és körültekintő előkészítő munka után végre alkalmasnak találta az időt arra, hogy a szövetkezeti mozgalom konkrét alakot öltjön, s a szövetkezel iránt érdeklődő tanítókat egybehívta a szövetkezel megalakítása végett.

Az alakuló gyűlés a galántai katolikus kör helyiségében folyt le, s az előkészítő bizottság tagjain kívül 50 tanító jelent meg Szlovenszkó egyes vidékeiről. Résztvett az alakuló gyűlésen Dr. Kulth Géza, a galántai Hanza-szövetkezel elnöke és Nagy Ferenc, Hanza igazgatója.

A gyűlés megnyitása után Kovács Alajos, az előkészítő bizottság elnöke, részletesen beszámolt az előkészítés munkájáról. Ismertette mindazon tárgyalások eredményét, melyeket az előkészítő bizottság a szövetkezel mielőbbi megvalósulása érdekében folytatott. Ezen előzetes tárgyalások során és ezek határozatainak eredménytelensége folytán nyilvánvalóvá lett, hogy az önálló tanítói szövetkezeti könyvesbolt számára legelőnyösebb, ha kapcsolatot keres a galántai Hanza szövetkezeti központtal. Ez azonban nem jelenti a függetlenség föladását, de garanciát nyújt arra vonatkozólag, hogy a tanítói szövetkezel, a Hanza hathatós támogatása mellett, kitűzött nemes és humánus célját biztosan eléri.

A közgyűlés e bejelentést tudomásul véve, Kovács Alajost korelnökkül választja meg, aki a jegyzőkönyv vezetésére Boross Béla, hitelesítésére Berényi Gyula és Polák Kálmán kartársakat kérte föl.

Az alakuló gyűlés ezután paragrafusonként lefárgyalta az előterjesztett alapszabályokat, azokat elfogadta és egyhangú határozattal kimondotta a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« megalakulását, Galánta székhellyel.

A gyűlés az alapszabályok értelmében megválasztotta a szövetkezel *igazgatóságát*, melynek tagjai leitek: *Kovács Alajos elnök, Berényi Gyula alelnök, Boross Béla, Horváth Imre és Nagy István. A felügyelőbizottság tagjai: Bocz Árpád elnök, Plichta János alelnök, Arendás József, Czabán Samu, Fritsche Paula, Kocsis Árpád, Kónya József, Kropacsek Imre, Marlon Árpádné, Oswald Lajos, Oszlányi József, Virsik János.*

Az alapszabályokból nyilvánvaló, hogy a szövetkezel teljesen önálló tanítói intézmény, s fejlődésének alapja az a nagy erkölcsi töre, melyet a magyar tanítóság szervezett öntudata és a közös cél elérésére beállított közös akarata képvisel. Az anyagi erőit is cisősorban magunknak kell kifejtenünk. A szövetkezel

tiszta jövedelme mindenekelőtt a Magyar Tanítók Háza alapját illeti *s e szociális jóléti intézmény mielőbbi telő alá jutása a szövetségi összeharítás magasabb feladatát rója minden magyar tanítóra.* A közgyűlés kifejezésre juttatta ama óhaját is, hogy a felállítandó könyvesbolt alkalmazottai föltétlenül tanító-családtagok legyenek.

A szövetséget, mint ilyen, tagul belép a Központi Szövetkezetbe (Üstredné Družstvo) és a Hanza szövetségi központba, mely utóbbival a legszorosabb kapcsolatot kívánja fenntartani. Ez a körülmény az alapszabályokban is kifejezésre jut.

Az alakuló gyűlés végén Dr. Kuthy Géza biztosította a »Magyar Tanítók Szövetségi Könyvesboltját« a Hanza legmesszebbmenő támogatásáról, s kijelentette, hogy a szövetséget a Hanza segítségére mindenben számíthat.

Ezután Kovács Alajos az alakuló gyűlést a jelenlévők lelkes ovációja közben, berekesztette.

A Magyar Tanítók Szövetségi Könyvesboltja alapszabályait a Magyar Tanító legközelebbi számában közölni fogjuk. Ugyanakkor mellékelünk minden kartársunk számára belépési ível, melynek felhasználásával kartársaink tagul jelentkezhetnek a szövetségre. A jegyzett üzletrészek összege külön szövetségi befizetőlapon küldendő be, melyet Kovács Alajos, a szövetségi könyvesbolt elnöke küld meg minden jelentkezőnek. Kartársaink figyelmét már most is fölhívjuk e jelentkezésre. Akik már előzőleg jegyeztek üzletrészt, szintén tartoznak a belépési nyilatkozatot kitöltve beküldeni.

A könyvesbolt igazgatósága a szükséges intézkedésekkel megtette, hogy a könyvesbolt felállítása mielőbb megtörténjék, s működését megkezdhesse. A tanítóság egyetemen áll, hogy ezen új tanítói intézmény felvirágozzék. *Bizunk benne, hogy minden magyar tanító tudni fogja kötelességét!*

Gyász.

A feledi járáskör tanítóságának ajnácskő-medvesaljai körzete fájdalommal jelenti, hogy a végtelenül jó, hűséges férj, gyermekelért folyton aggódó családapa, a kellemes, jómódorú igaz tanító-kartárs: Szepesy József tajty-i ig.-tanító életének 47. évében a rimaszombati kórházban 1933. év. április 1-én elhunyt. Halála váratlanul érkezett. Hiszen — bár súlyos betegségét lábon hordozta — az utolsó napokig tanított. Munkaszerepete legyőzte a halálfélelmet s ő volt az utolsó, ki baját komolyan vette s a halálra gondolt. Szerető hitvese — immár özvegye — unszolására kórházba ment gyógyulást keresni, ahol két napi szenvedés után hitvese, gyermeke és szerető kartársa ölelő karjai között szállott el nemes lelke a küzdelmes földről.

Temetése Rimaszombalban április 2-án a részvét szép megnyilatkozása mellett ment végbe, amelyen a körzet tanítósága is megjelent s ravatalára koszorút helyezett. Sírja felett Farkas Márton kartárs mondott búcsúbeszédet.

27 évi tanítói fáradságos munkád után tértél, kedves jó kartársunk, örök pihenőre. Nem élvezhetted a jól megérdemelt nyugdíjazás földi örömeit. Még betegszabadságot sem élveztél. Egyenesen a munka műhelyéből mentél át a halál kamarájába. Kezelő orvosaid által ajánlott s beteg szervezetedre gyógyulást ígérő fürdődét sem élvezhetted, mert a Gyógyalapi Központ nem látta biztosítottnak gyógyulásodat. Így bele kellett nyugodnod sorsodba s várni türelemmel a halált, mely 1 évre rá meg is érkezett.

Siettelte halálodat az a sok izgalom is, mely tanítói hivatásod pontos, lelkiismeretes végzése közben lelkedet érte. Az externista-rendszer kikezdte negyedszázadod meghaladó módszeres: existenciád ellen tört. Mindezen támadásokat Te fölényesen visszaverted, de tagadhatatlan, hogy testi-lelki erőid meggyöngyítésére vezetett. A leglisztább lelkiismerettel lávozol fölünk, mint olyan kartárs, aki példaképe volt a kötelességek teljesítése terén tanítólársainak. 100%-os munkát végeztél, mint katona, tanító, férj, családapá és kartárs. Szellemed közöttünk él! Emlékedet híven őrizzük! Isten veled!

E halálesettel kapcsolatosan kénytelen vagyok egy disszonáns hangot is megütni, amelyről oly sokszor lehetett már olvasni lapunk hasábjain, s ez a tanítói szolidaritás érzetének hiánya. A közvetlen közeli kartársak közül is oly kevesen jelentek meg a fájdalmas búcsúzás perceiben, hogy még hivatalos helyről is ez a kérdés hangzott el: »Hol a tanítóság?« Ilyen dolgot nem lehet elújni: »nem mehetek,« »micsém van,« »az enyémre se jönnének« stb. kifejtésekkel. El ne felejtjük: máma nekem, holnap Neked! Nekünk nemcsak tanítani kell a jót, a szépet, a nemest, de cselekednünk is kell!

Őszintén óhajtom, hogy egy-egy tanítóletemés ezentúl ne csak a fájdalmas búcsúvétel gyászos pillanata, de a tanítói öntudat magasztos megnyilvánulása is legyen!

Szelecsényi Jenő.

HIRDETÉS.

Gyomor- és idegbajosoknak feltétlenül biztos gyógyhatású »Gömöri Gyomor-elixír« ½ literes adagokban kapható kizárólag **Kellner László** gyógyszerésznél **Plešivecen**, á 25.— Ké. Számos elismerő levél! Megkereséseket irányítom!

1933/34. évi Zsebnaptárunk.

A jövő tanévre szóló zsebnaptárunk összeállításának előmunkálatait megkezdtük. Nagy súlyt helyezünk arra, hogy naptárunk úgy belső tartalom, mint forma tekintetében a várakozásnak minden tekintetben megfeleljen. A legnagyobb készséggel adunk ezért helyet a Kartársak köréből jövő minden olyan kívánságnak, amely a kitűzött cél elérését elősegíti. Szívesen veszünk minden okos tanácsot, életrevaló gondolatot, ha az legkésőbb május hó 15-ig a »Magyar Tanító Szerkesztősége« (Komárno, községi elemi iskola) címre hozzánk érkezik.

Felhívás.

Van szerencsém a nagyérdemű kultúr egyesületeket és műkedvelői társaságokat tájékoztatni az iránt, hogy három színdarab volna kiadandó, ha kiadását előjegyzéseikkel volnának szívesek támogatni.

A darabok morális szelleműek, s azokat a falusi műkedvelők számára írtam.

Az első: »*Juliska álma*«.

Eredeti népszínmű; egész estét betöltő három felvonásos darab, dalokkal. Tárgyát a háború utáni időkből meríti a holsevizmus kilörésekor, miért is a második felvonás Oroszországban történik.

Mint 76 éves nyugdíjast — ezen darab megírására sem ambíció, sem üzleti szellem nem vezetett, de azon körülmény, hogy a mai társadalomban, a legszentebb morális elveket lábbal tapossák. A felebaráti szeretet ritka, mint a fehér holló s a mai társadalom nem egyéb, mint az egymás iránti gyűlölet fejlesztésének iskolája. Sokszor a nem azonos nemzetiség, vallás, vagy politikai meggyőződés elég arra, hogy egymás iránt gyűlöletet ébresszen, pedig mindnyájan egy Istennek gyermekei vagyunk. Ezen darabban, azon ideális eszmét igyekeztem szemléltethetővé tenni, hogy az önzellen szeretet és hűség jutalmát veszi.

»Juliska álmát« a csicseri kultúr egyesület tagjai mutatták be oly közönség jelenlétében, amelyet faluhelyen ritkán lehet látni; még a távolabbi városokból is voltak sokan. Az előadásról a kritika meleg hangon emlékezett meg.

A második darab: »*Fülig adós*«. Szintén eredeti népszínmű, három terjedelmes felvonásban, 8 képben, dalokkal. A megható drámai jelenetek egymást követik és a nézőközönség egy igen érthetőséggel meggyőződést szerezhet: t. i. ha a gazdasági válság okozta veszedelmekből nem egyenes úton igyekszik kivergődni, még nagyobb veszedelmekbe sodorhatja önmagát. A második felvonás Amerikában történik. Előadva még nem volt.

A harmadik darab: »*Papuskormány*«. Bohózat egy felvonásban, 2 képben. Ezen darab megírására azon körülmény indított, hogy már ma a falusi nép divat tekintetében szereti utánozni a várost. A falusi lányok szívesebben mennek férjhez bármely kétes existenciához, csak ne legyen földművelő s hogy sokszor megjárják, azt már sok eset igazolta. Ezen darab bemutat egy ideált, ki többre becsüli Janesit, mint a diplomát. Mulattató és rövid voltánál fogva, minthogy pár óra alatt lejátszható, alkalmas ott, hol az előadásokat táncmulatság követi.

Tekintettel azon körülményekre, hogy ezen darabok megjelenése esetleg hosszabb időt is vehet igénybe, ha netalán valaki előadás, vagy bármely szempontból hamarabb óhajtaná beszerezni, amint már eddig is történt, vidékre 40—50 koronáért lementhetem. Ez iránti megkeresések címre: Magda János nyug. tanítóhoz intézendők: Csicservec (Csicsér) p. Vel'ké Kapușany. A rendes előjegyzések Heiman Vilmos könyvnyomdájához intézendők: Vel'ké Kapușany (Nagykapos).

KRÓNIKA

Az élménycserekről hoz híreket

A nyugati pedagógiai berkekből a tudásterjesztés szellője. A munkaiskola és tartozékai alig nyertek polgárjogot, már más kísérletekkel keresik a mai nemzedék életformáló pedagógiáját.

A különböző tapogalozások szorgos felülvizsgálása közben megállapítottuk, hogy azok — ritka kivétellel — azzal a céllal indultak meg, miképpen lehetne tanítás közben a tanuló munkáját minél jobban megkönnyíteni és — mert a nap alatt semmi el nem kallódhat — ezzel szemben a tanuló munkájának megtartott részét miképpen kellene a tanuló nyakába áthárítani. Bár a többi tudományokhoz képest a pedagógia még ma is csak rövid nadrágban jár, sőt érintett célját máris elérte és sáfárjainak tirannus módjára szépen a nyakára nőtt. Az iskoláztatás folytán érdekelt szülői tudatunk is kezdi a nevelést a legkomolyabb, legfelelősségteljesebb munkának tartani s lassan tudatának lomtarába küldi a nádpálcás, torzonborz néptanító-típust, mert a nevelés mai, művészi tökélyű művelését csak szakavatott pedagógussal tudja elképzelni. Nem egy intelligens, tanult szülővel beszéltem, aki ámuldozva, a legnagyobb elismerés hangján beszélt arról, hogy iskolás gyermeke ma az iskolában olyan gyakorlatokat tanul s beszél el otthon, melyeket ő csak meglelt kenyérkereső korában a saját kárán sajátított el.

Volt azonban egy idő, mikor ezek a pedagógiai fogások valami túlzott gyermekkultuszról kifolyólag egy sajátos áthumánista szószal leöntve az egész iskolai tanítást odacsiszolták és mesterkedték, hogy abból minél kevesebb munka jutott a tanulóknak, annál több a tanítónak. A régi pedagógusok és az iskola igazi barátjai aztán elszörnyedve látták, hogyan sikkad el a lényeges a mellékes mellett, hogyan nő a keret a kép rovására, a túlhajtott játszva-tanítás, énekes, dialógusos játék-iskolák nagyon szép külső hatást keltettek, a gyermek szívesen is járt ide, de a folytonos mulatság közben teljesen elvesztette a komoly munka és felelősség iránti érzékét. A tanító erejét megfeszítve dolgozott, a gyermekek rajongtak érte s — mert leleményességben nincs az a konstruktor, aki utolérte volna — szíve gyökeréig fájt a kritika, hogy a mai iskolában csak játszanak, rajzolnak, megénekelnek és tornáznak a gyerekek. Bár ez a kritika igazságtalan és méltánytalan, de nem egész alaptalan volt. Be kellett látni, hogy itt valamit sürgősen tenni kell, mert tényleg baj van, a játékok, a mulatság hajszolása nem nevel komoly kötelességérzetre. És mert e festett világban élő pedagógiából ép a munka hiányzott, ezt kellett pótolni, így esett a választás a munkaiskolára.

A keret ma is a régi, csak a kép kapott mélyebb, markánsabb tónust. A munkaiskola is a gyermek játékoszöveit használja fel, de nem mulattatni, hanem oktatni akar. Azonkívül egy — valószínűleg a cserkészletről átvett — jellegzetes stigma kiemelte minden eddigi pedagógiai eljárás közül. Ez pedig tanítás közben és különben mindenkor: a tanító személytelensége.

A munkaiskola kinyitja a tanulóknak a világot, de a ma által feladott kérdések kemény dióját mindenkinek magának kell feltörnénie, a tanítónak csak annyi szerepe lehet, mint a színpadon a világlómesternek. Minden tanuló külön éleldrámát él és abban ő maga a főhős és szerző is. Epizód utak sohasem lehet.

Ezt a pedagógiai eljárást még tökéletesebbé teszi a mostani élménnytartás. A munkaiskolából minden művészkedés ellenére nem lehetett eltávolítani valami mesterkéeltséget, a tanító világszilói és színórpadlási manipulációja valahogy mindig kiütöközött. Az élménnytartás ezt akarja eltüntetni. Ennél a tanító olyan lesz, mint egy lexikon, melyet a gyerek arra használ, hogy fellapozza, ha valamit nem tud. Mindent élményből, helyszínen. Ime Komenskij Ámos János pedagógiai kívánalmainak maradéktalan teljesedése. Minden ismerethez munka úrán jut a gyermek, így korán megérzi az alkotás édességét. Azt mondja H. G. Wels, hogy a gyermekkor élményeit kulcsok gyanánt tartja meg az ember, mindent ezekkel magyaráz. Ezért a kulcsok mindig használatban vannak, szépen ragyognak az egész életen át. A nevelés természetes törekvése ezeknek a kulcsoknak minél intenzívebb szaporítása, hogy a növekedéssel a tudatba kerülő új fogalmak magyarázatára annál sikeresebben fel lehessen használni.

Természetes, a szellemileg kevésbé feltartozottak, az élményből kevesebbet apperceptiálnak. ennek nyomán tudatukat sem töltik meg úgy ismeretekkel, mint a kellő diszpozíciójuk. És mert nincs olyan gyerek, kit valamilyen élmény meg nem ragadna, a differenciálódás már az iskolában elkezdődik.

Testvéreim! Egy új út, új célkitűzéssel... Nem lesz érdektelen a vele való próbálkozás. A gyakorlat fogja megmutatni, hogy mennyit ér. Egy jó oldala feltétlenül van: megmenti az iskolát is, a tanítót is a pedagógia legnagyobb átkától, az unalomtól.

A nagyemberek külsőséges szokásai

vagy mint köznapi nyelven nevezzük, pózai, — ha különösek is — a zenik iránti megkülönböztetett tiszteletből valami elfogadott privilégiumokként rögződnek meg a társadalom előtt. De csak a nagy emberekéi. Mert ugyanazok a gesztusok, szokások, mozdulatok a hétköznapi hangyaembereitől neveléses, szinte groteszk hatást idéznek elő. Láttam egy nagyon alacsony osztályba járó zeneiskolai növendéket, aki zongorázás közben úgy emelgette a kezeit, mint Sauer Emil. A társaság több tagja velem együtt kénytelen volt félrevonulni, hogy nevetését elrejtthesse.

Vajon ezek a szokások onnan származnak-e, mert elválaszthatatlan tartozékai a nagyságnak, mint a zsenialitás teremlével a revelációja? Azért lett-e Bernard Shaw nagy emberré, mert mindentől gúnyt űzött, azért volt-e Petőfi a világ egyik első líriai költője, mert szertelen, szinte fanatikus lelke a szenvedély érzésében és festésében szinte gáttalanul csapongó volt még külsőjében is; azért volt-e Adyknak oly lelkekmélyéig formáló hatása, mert belsejét tépő turáni fájdalom külső göggyében is kifejezésre jutott? Vagy éppen megfordítva? Wilde Oszkár a közvéleményt

megvelő gúnyos-hideg póza, Szabó Dezső helyke kérkedése csak a nagyvárának, a zsenialitásnak külső kifejezésre jutó attitűdjé?

Akárhogyan van is a dolog, bizonyos, hogy ezek a pózok csaknem kivétel nélkül a gyermekkor egy rég elfeledett érzésének visszamaradt csökevényei. Ez az érzés pedig az a bizonyos freudi Minderwertigkeitsgefühl, vagy magyarosan: alacsonyabbrendűségi érzés. Mi, nevelők, lépten-nyomon találkozunk az iskolában ezzel a jelenséggel. Bár a nevelés természetes feltételei közé tartozik, hogy a nevelő, még a titkos nevelő is, mindenkor bizonyos magasabb rendűséggel bírjon, ha az a magasabb rendűség talán a turpisságok elkövetésénél elárult nagyobb mérvő kurázsiból áll is, de az okos nevelő e magasabb rendűségével szemben érzett, tiszteltetl, csodálattal átszőtt érzés korántsem az a bizonyos alacsonyabbrendűségi érzés. Ez inkább a hasonlók közül való kívánni akarásban igyekszik kifejezésre jutni, mert belső tartalma bizonyos megalázottság, másoktól való lenézelttség, vagy megszegyeníteltség. Ez minden áron annak a megmutatására törekszik, hogy van olyan — ha nem különb — legény, mint más. Ez ragadja a gyermeket kétségbeesett, tüntető cselekedetre, nem egyszer öngyilkosságra, hogy az emberek lássák, beszéljenek róla. Sokszor minden logikával ellenkező cselekedetnek is ilyen célzata van. Felnötteknél ezt különbségnek nevezzük, bár nem tagadható, hogy ilyen érzés sokszor csudálatos felfedezésekhez, eredményekhez juttatja a világot, melyek felidézésében az volt a főmotíváló indítók, hogy csak élszakadni a hétköznapiságtól, új utat, új célokat keresni, hogy más, különb legyen, mint a társak. Közismert tény, hogy Chesterton egy nagyon közepes újságrócska volt mindaddig, míg Heretikusok c. regényében neki nem támadt az angol irodalmi világ dédelgetett kedvencinek, Barnard Shawnak, H. G. Welsnek, Wilde Oszkárnak olyan modorban, hogy könyvének olvastára mindenki pereatot kiállva hördült fel. És a könyve nyitott utat Chestertonnak a Parnaszszusra. Lehet azonban ez alacsonyabbrendűségi érzés végzetesen pusztító is. Mi, neveléssel foglalkozók, tanusíthatjuk azt, hogy egy szíve gyökeréig ható megaláztatás, folytonos korholás, a buzdítás szolgálatában használt túlzott ijesztgetés milyen veszedelmes mértékben fejleszti ki a gyermek lelkében ezt az érzést, melyet képtelen leküzdeni egy élelen keresztül. A mai kor, mely lázas lükteléssel lödítja előre a sodrába került nemzedéket, az ilyen elhagyott, kedvét, ambícióját vesztett egyedek után nem nyújthatja ki segítségét, a ma küzdelmében, mikor mindenki csak a külső segítség nélkül kiküzdött élelehetőségre számít, az ilyen félrehúzódó, szárnyaszegett, félszegeket nem hívja senki, ha még olyan tehetségesek is, elkallódnak az élet forgatagában kárúra az egyénnek épügy, mint a köznek.

Az iskola kötelessége tehát feltétlenül örködni, hogy se a hivatásos, se a titkos nevelők által megalázott, alacsonyabb rendűvé degradált tanulók ne termelődjének ki, a dicséret és buzdítás szava — még kevésbé megszólgálva is — nevelőbb hatású, mint a folytonos korholás, zsémbelődés, eselleg lealacsonyító, megszegyenítés.

Szepesi Gyula.

SZEMLE**Törvénytervezet**

a népiskolák szervezéséről és fenntartásáról.

A Csehszlovák köztársaság nemzetgyűlése a következő törvényt hozta:

Az eddigi iskoláknak az iskolaközségek illetékességébe való átvételéről szóló általános határozmányok.

34. §.

Az 5. §. alapján az iskolaközség hatáskörébe átadott iskolák épületei, helyiségei, telkei, tartozékaival és belső berendezésével együtt (butor, felszerelés, oktatási- és tanítási segédeszközök, könyvtárak stb.) melyeket az átadás előtt az iskola használt, továbbra is az iskola birtokában hagyandók, midőn is az iskolaközség az említett dolgokra vonatkozólag a dologi kiadások eddigi viselőivel szemben jogutóddá válik, amennyiben ezen törvény kifejezetten mást nem állapít meg.

35. §.

Ha olyan népiskola megy át az iskolaközség hatáskörébe, melynek dologi kiadásait az állam viselte és ennek épületei, helyiségei és telkei tartozékaival és az iskola belső berendezésével együtt (butor, eszközök, oktatási- és tanítási segédeszközök, könyvtárak stb.) az állam tulajdonában vannak, ezen tárgyak továbbra is az állam tulajdonai maradnak és az iskola használatára továbbra is ingyenesen kölcsönözhetnek ki. Az iskolaközség azonban köteles ezen tárgyak jókarban tartásáról és azok biztosításával kapcsolatos kiadásokról gondoskodni.

36. §.

1. Hogyha az iskolaközség hatáskörébe egy eddigi községi iskola (az 1868/XXXVIII. t. c. V. főrész) megy át, úgy az iskolaközségre szállanak át mindazon jogok és köteleességek, melyek eddig a községet az iskolával szemben birt jogi helyzetéből kifolyólag megillették.

2. Ha a község a 34. §-ban említett ingatlanok és ingók ráeső költségeit az eddig érvényben levő előírások alapján, vagy különleges egyezség szerint, részben, vagy egészben, még e törvény hatályba lépte előtt kölcsön által fedezte, amelyet még vissza nem fizetett, az iskolaközség köteles a vissza nem fizetett kölcsönt és kamatait...-tól kezdve megtéríteni, hacsak az érdekelt községek...-ig másként meg nem egyeznek.

3. Kivételet képez az előbbi bekezdésben már említett költségek hozzájárulásának kötelezettsége alól az olyan — már e törvény hatályba lépte előtt valamely iskolához beiskolázott — község, mely az eddigi előírások szerint, vagy különleges egyezség által az ingatlanok és ingók ráeső költségeit már megfizette, vagy amely kijelenti, hogy ezeket a költségeket meg fogja fizetni. Az előbbi mondat és a 2. bek. határozmányai azokra a községekre is vonatkoznak, melyek kölcsönöket vettek fel.

4. A vagyoni jogok és kötelezettségek részletes szabályozása — az 1—3 bek. szerint — mindenek előtt az egyes községek képviselői számára van fenntartva; egyezségük jóváhagyása azonban a járási bi-

zottság, — ha pedig a beiskolázott községek két, vagy több járáshoz tartoznak —, az országos bizottság hatáskörébe tartozik. A jóváhagyás csak annak a járási iskolahatóságnak meghallgatása után adható meg, amelyhez a szóbanforgó iskola tartozik.

5. Ha a részes községek a felettes járási iskolahatóságtól kapott felszólítás napjától 3 hónapon belül megegyezésre nem jutnak, kölcsönös jogaikat és kötelességeiket az országos iskolahatóság szabályozza, mely határozathozatal előtt köteles a községek képviselőit és az illetékes járási bizottságot meghallgatni. Ha a felszólítás kézbesítésétől számított 60 napon belül ezek nyilatkozatai nem érkeznek be, az országos iskolatanács e nyilatkozatok nélkül fog dönteni.

37. §.

1. Ha valamely eddig felekezeti iskola (5. §. 1. bek. b. 1. sz.) az iskolaközség hatáskörébe megy át, az iskolaépület és a belső iskolai berendezés (butorok, felszerelések, tanítási- és oktatási segédeszközök, könyvtárak) eddigi tulajdonosa köteles czekeket a dolgokat az iskolának további használatra ingyenesen átengedni. Az iskolaközség köteles azonban e dolgok jókarban tartásával és biztosításával járó kiadásokat fedezni.

2. Ha az ilyen iskolának és vezetője lakásának elhelyezése a 31. §., kapcsolatosan a 37. §. 1. bek. alapján nem lehetséges, az országos iskolahatóság jogosítva van a szükséges helyiségekről a járási hatósággal egyetértően az érdekelt iskolaközség terhére kényszerbérlet útján gondoskodni.

38. §.

1. Ha valamely eddigi kincstári iskola (5. §. 1. bek. b. 3. sz.) megy át az iskolaközség hatáskörébe, az iskola fekvőségeinek, tartozékainak és felszerelésének átvételét illetőleg magától értetődőleg a 37. §. 1. bek.-nek határozmányai érvényesek, ha csak nem a 40. §-ban felsorolt tényezőkről van szó, melyek kifejezetten érvényben maradnak.

2. A 37. §. 2. bek. határozmányai magától értetődőleg ez esetben is érvényesek.

39. §.

Ha eddig magánosok, vagy társulatok által fenntartott iskola (5. §. 1. bek. 4. sz.) megy át az iskolaközség hatáskörébe, magától értetődőleg a 37. §. határozmányai érvényesek az iskola fekvőségeit, tartozékait és belső felszerelését illetőleg.

40. §.

1. Harmadik személyek (magánosok, testületek, alapítványok, alapok) valamely iskolát illető különleges kötelezettségei, melyek e törvény hatályba lépte előtt alapítottak, érvényben maradnak, amennyiben e törvény kifejezetten valami mást nem rendel, vagy valami más ebből kifolyólag nem adódik.

2. Ha ezek a kötelezettségek azonban vagy az államot, vagy területi önkormányzati alakulatot terhelnek és olyan kötelezettségekről van szó, melyek nyilvános jogi kötelemekekből származnak, a pénzügyminisztérium, egyetértőleg az isk. és népműv. minisztériummal kijelentheti, hogy ezek a kötelezettségek egészben, vagy részben megszűnnek. Az előbbi mondat határozmányja azonban nem vonatkozik olyan kötelemekekre, melyek állami, vagy állam által kezelt alapokat és vállala-

latokat, vagy területi önkormányzati alakulásokat, illetve általuk kezelt alapokat, vagy vállalatokat terhelnek.

41. §.

Ha e törvény hatálya alatt a községek, vagy egyes részecinek beiskolázásában változások állanak be, és ebből kifolyólag az eddigi iskolaközségekben változás történik, az iskolaközségek vagyoni viszonyait, melyeket e változások érintenek, vagy újonnan keletkezett iskolaközségek viszonyait, az érdekelt helyi iskolatanács és a községi képviselők kölcsönösen rendezik. Ha nem tudnának egyezségre jutni, a járási iskolahatóság, vagy ha több járási iskolahatóságnak alárendelt iskoláról van szó, a nevezett községek és járási bizottságok meghallgatása után, az országos iskolahatóság dönt.

II. RÉSZ.

Az állam hatásköre az iskola fenntartásnál.

Az állam által fedezendő kiadások.

42. §.

Az e törvény alá tartozó iskolák fenntartásának költségei — amennyiben azok nem az iskolaközségeket, vagy más lényezőket illetik, — az államot terhelik; nevezetesen:

a) minden dologi és személyi kiadás, mely e törvény hatályba lépte előtt az állam által fenntartott népiskolákat terhelte, de csak annyiban, amennyiben e törvény alapján nem mennek át az iskolaközségekre;

b) minden dologi és személyi kiadás azon nyilvános népiskoláknál, melyeket ezen törvény hatálya alatt a 189/1919, a 292/1920. és 295/1926. sz. törvények, vagy az 1868. évi XXXVIII. t. c. 80. §. illetve a 86/1929. sz. törvény alapján maga az állam saját költségén létesít;

c) minden dologi és személyi kiadás óvodáknál, gyermekgondozóknál, továbbá süketnémák, vakok és más abnormális iskolakötelek gyermekek szakiskoláinál, melyeket e törvény előtt teljesen államköltségen létesítettek, vagy melyek e törvény hatálya idejében, mint állami intézetek létesültek;

d) az iskolaközségek hatáskörébe tartozó, vagy átmenő minden nyilvános népiskola, valamint kisegítő osztály személyi kiadása, beleértve a nyugdíjakat és ellátási javadalmazásokat is, a 86/1929. sz. törvény 17. §-a alapján;

e) a személyi kiadások oly iskoláknál, vagy intézeteknél, melyek dologi kiadásait e törvény alapján az állam fedezi, továbbá az állam által e törvény hatályba léptéig eddig egészen államköltségen fenntartott iskolák személyzetének (iskolaszolgáknak) illetményei, ha ezen iskolák az iskolaközségek hatáskörébe mennek át;

f) az iskolaközségek hatáskörébe kerülő nyilvános népiskolák gyűjteményeinek, tanfelszereléseinek és könyvtárainak karbantartására és bővítésére szükséges költségek;

g) a tanítói gyűlések költségei (a nép- és polgári iskolákra vonatkozó törvény megváltoztatására és kiegészítésére vonatkozó 226. sz. törvény 18. §-a) és a járási tanítói könyvtár költségei (1869. évi 62. sz. bir. törvény 44. §-a, mely a népiskolák oktatási alapelveit állapítja meg).

Az iskolai költségek fedezetére szolgáló vagyonnak az állam által való átvétele.

43. §.

1. Az állam átveszi mindazon ingallan és ingó vagyont, mely eddig:
 a) az iskolaké volt Csehországban és Morva-Sziléziában;
 b) a régi Morvaország községeiben, ha az 1870. évi jan. 24-én kell, a nyilvános népiskolák alapítását, fenntartását és látogatását szabályozó 17. sz. morva törvény 47. §-a alapján (az 1883. évi dec. 12-én kell 77. sz. és az 1911. évi júl.-ban kell 53. sz. morva tart. törv. változtatásaival) kizárólag a községek iskolafenntartói hozzájárulásait fedezte;

c) Szlovenszko és Podkarpatszka Rus községeiben, ha kizárólag községi vagy állami népiskolák személyi kiadásainak fedezetére voltak rendelve;

d) Csehország önálló isk. járást képező községeiben, valamint a régi Morvaország azon községeiben, melyek az egész iskolai kiadást maguk fedezték, amennyiben ez a vagyon kizárólag azon költségek fedezetére szolgált, melyet most az államnak kell viselnie;

e) Szlovenszko és Podkarpatszka Rusban az iskolaközség hatásköré átmenő felekezeti iskolák fenntartóinak azon vagyonát, amely kizárólagosan felekezeti iskolák rendkívüli kiadásainak fedezésére szolgált.

2. Ha az 1. bekezdésben megjelölt vagyon adóssággal, vagy más kötelezettségekkel van megterhelve, az állam átveszi ezeket az adósságokat és kötelezettségeket is. Jogában van azonban az így megterhelt vagyon átvételét elutasítani.

44. §.

1. E törvény hatályba lépésének napjával megszűnnek:

a) az elemi iskolák alapjai Csehországban, Morvában és Sziléziában (62/1869. bir. törv. 66. §-a);

b) Szilézia országos iskolaalapja (Szilézia 41/1901—43. és 44. §-ai);

c) a Csehországban, Morvában és Sziléziában az országos törvény alapján létesített nyugdíjpénztárak (alapok);

d) az 1875/XXII., 1894/XXVII. és 1914/XXXVI. sz. törvényekkel alapított országos nyugdíj és ellátási intézetek.

2. Mindezeknek aktívái és passzívái, jogai és kötelezettségei az államra szállnak át. Az előbbi mondat határozmányai azonban az 1. bekezdés d) pontja alatt említett intézetekre csak annyiban vonatkozik, hogy a vagyonukból a trianoni békeszerződés (az 1931/82. sz. törvény) 249. 256 és 258. fejezete szerint csak az a vagyon megy át a Csehszlovák államra, mely csehszlovák területen fekszik, kötelmeikből pedig csak a jelzőlagilag biztosított ama kötelezettségek, melyek az említett vagyonból átvett fekvőségeket terhelik, továbbá a nevezett intézetek tagjaival szemben fennálló kötelezettségek, ha ezeket a Csehszlovák Közlársaság jogszabályai vagy illetékes közegeinek jogérvényes ügyiratai elismerik. A prágai áll. kiadóhivatal 1. bek. c) pontja alatt megnevezett nyugdíjint. javára való feleslegeinek átadási kötelezettsége megszűnik.

Az iskolai kiadások fedezésére szolgáló állami bevételek különleges forrásai.

45. §.

Az állam által fizetendő iskolaügyi kiadások részbeni fedezésére

az állampénztárba folynak be:

a) azon fizetések és másnemű teljesítmények, melyeket az 5. § 1. bek. b) 2., 3. és 4. pontjában említett iskolák fenntartói sajátjukból ez iskolák tanítóinak törvényszerinti szolgálati javadalmaik fedezetére ténylegesen fordítottak;

b) azon hozzájárulások, melyekre az eddigi fenntartásokkal szemben a törvény szerint, vagy más jogi alapon, magánosok vagy jogi személyek, — kivéve politikai és iskolaközsegeket, iskolajárásokat és országokat —, kötelezve voltak;

c) bevételek alapítványokból és alapokból, ha ezek ilyen kiadások fedezetére voltak szánva, kivéve a 44. §-ban felsorolt alapokat;

d) az illetékegyenértékhez csatolt iskolai hozzájárulások;

e) az állami adókhoz csatolt iskolai pótlékok;

f) a tanítóság nyugdíj hozzájárulásai.

g) adományok, hagyományok, örökségek, melyek e kiadások fedezetére fordíthatók.

Magánosoktól, vagy jogi személyektől, alapítványokból és alapokból származó bevételek.

46. §.

1. Az országos iskolahatóság hatáskörébe tartozik annak megállapítása, hogy a 45. § a) és b) pontja szerint minő bevételeknek kell befolyjniok az állampénztárba.

2. Ha változó értékű pénzbeli vagy természetbeni szolgáltatásokról van szó, azok az utolsó három év hozamának állaga szerint, az országos iskolahatóság határozatával, állandó pénzbeli teljesítményre változtathatók át.

3. Ha alapítványokból vagy külön alapokból eddig bizonyos bevételek az iskolakiadások olyan részénck fedezetére használtattak fel, melyek e törvény szerint az állam által fedezendőek, ezek a bevételek és bevételi források — a 44. §-ban jelzett korlátozással — érvényben maradnak, mindamellett tekintetbe kell venni ama különleges határozmányokat, melyek adott esetben ezen bevételek különleges rendeltetését megállapítják. Ha azonban e határozmányok az általános érdekekkel ellenkeznének, a pénzügyminisztérium az isk. és népműv. minisztériummal egyetértően úgy határozhat, hogy ezek a bevételek, tekintet nélkül azok különleges rendeltetésére, az állam pénztárába folyjanak be. Ép így kimondhatják az említett minisztériumok, hogy az illető alapok és alapítványok vagyona az államra szállhat.

Illetékegyenérték alá eső vagyonok iskolai hozzájárulásai.

47. §.

1. Az iskolai kiadások fedezetére az illetékegyenérték alá eső vagyon után az állam javára 30%-os isk. hozzájárulás szedendő, azaz az illető 10 évre eső illetékegyenérték 30%-a, járulékaival együtt.

2. E hozzájárulás alól csak az országok, járások, községek és helységek azon vagyona mentesíttetik, mely kizárólag jótékonyági és emberbaráti cél szolgál.

3. Az iskoláhozjárulást oly módon rójják ki és hajtják be, mint az illetékegyenértéket. Az iskola hozzájárulás behajtása és biztosítása olyan módon és ugyanazon közegek útján történik, mint az állami adók behajtása és biztosítása.

Az állami adók utáni iskolapótlék.

48. §.

1. Ama pótlékok helyett, melyek eddig az iskolai kiadások fedezésére szolgáltak és amely kiadásokat most az állam vesz át, az állam-pénztár minden pótlék alá eső közvetlen adó után iskolai pótdátót fog szedni.

2. 1933. és 1934-re ez a pótlék az egyenes adók ...%-a lesz, a további évekre e pótlék magasságát pénzügyi törvény fogja meghatározni.

3. A pótlékokat azok a közegek állapítják meg, akik a közvetlen adókat kivetik. A pótlék esedékessége, beszedése és behajtása, valamint a késedelmi kamatra és az elévülésekre az egyenes adókra vonatkozó azon előírások érvényesek, amelyek szerint a pótlékokat kivetik.

III. FEJEZET.

Magánpiskolák.

49. §.

Magánpiskola nyitásához (1. §. 4. bekezd.) az országos iskolahatóság engedélye szükséges.

50. §.

Ez engedély előfeltétele:

1. hogy az iskolafenntartó, — ha magánszemély —, csehszlovák állampolgár s állampolgári és erkölcsi tekintetben kifogástalan legyen;

2. hogy az iskola megkívánt felszerelése és fenntartása minden valószínűség szerint biztosított legyen;

3. hogy az iskola szervezési szabályzata és tanterve megegyezék a nyilvános népiskolák hasonló fajára és fokára érvényes tantervekkel és szervezési szabályokkal;

4. hogy kifogástalan iskolahelyiségeket biztosítsanak.

51. §.

1. Magánpiskolák, melyek berendezésükben a nyilvános iskolákra vonatkozó előírásoktól eltérnének, csak az isk. és népműv. minisztérium különös engedélye alapján nyilthatók meg.

2. Magánpiskoláknál bárminemű párhuzamos osztály megengedhetlen.

52. §.

1. Az engedély megadása előtt az iskola létesítésének nyilvános hirdetése, vagy az abba való, csak ideiglenes beiratás is tilos.

2. Ha a magániskola létesítését engedélyezik, egyúttal annak szervezési szabályait is jóváhagyják. (50. §. 3. bek.)

3. Ha az engedélyezéstől számított egy éven belül a tanítást nem kezdik meg, az engedély érvényét veszíti.

4. A népiskola tantárgyainak idegen segítség nélkül a tanulók magánlakásán, egyszerre legfeljebb 6 személy részére való tanítása, nem tekinthető magániskola fenntartásának. Ilyen magántanításhoz nem szükséges hatósági engedély. Ha valaki a házitanítást bejelenti, azt nem mint iskolát, vagy tanfolyamot, hanem mint házitanítást kell megjelölnie.

53. §.

1. A magániskolát kifejezetten, mint ilyet kell megjelölni és e megjelölés az iskola lényeges szervezetének megfelelő legyen. Az

iskola fajának a nyilvános iskolakéhoz hasonló megjelölése csak abban az esetben van megengedve, ha a magániskola szervezete a hasonló nyilvános iskolák szervezetétől lényeges eltérést nem mutat. Az iskola megjelöléséhez hozzáfűzendő az iskola fenntartójának neve is.

2. Az iskola külső megjelöléséhez annak teljes címe alkalmazandó, nevezetesen nem szabad a »magán« szót megrövidíteni s e megjelölésnek ugyanolyan látható írással kell történnie, mint a felírás többi részének.

54. §.

1. Minden magániskola egyik tanítója az iskola igazgatója legyen, aki az iskolafenntartón kívül a hatóságok előtt felelős az iskoláért.

2. Az iskola igazgatójának és a tanítóknak:

a) csehszlovák állampolgároknak kell lenniök;

b) állampolgári és erkölcsi tekintetben feddhetetleneknek kell lenniök;

c) hasonló szakképzettséggel kell rendelkezniök, mint amelyet hasonló fokú nyilvános iskoláknál a tanítóktól megkívánnak.

3. A csehszlovák állampolgárság feltétele helyett, ha olyan idegen államok hozzátartozóiról van szó, mely államok e törvény III. fejezetében szabályozott ügyekben a csehszlovák állampolgárokkal hasonló módon járnak el, mint saját honpolgáraikkal — s ha ez tényleg így is történik — elegendő az illető állam honpolgársága. Ez a határozmány azonban nem vonatkozi nyilvánossági joggal felruházott iskolákra.

4. Kivételes esetekben az isk. és népműv. minisztérium eltekinthet az 1. bek. 3. pontjában megállapított feltételektől, olyan személyeknél, kik más úton és módon megbizonyítják, hogy ők a magániskoláknál való tanításra képesítve vannak. A tanítótestület 2/3-ad részének azonban a felsorolt feltételeknek minden tekintetben meg kell felelniök.

55. §.

Az igazgató és a tanítók alkalmazásához a járási iskolahatóság engedélye szükséges. Az engedély csak az 54. §. feltételeinek hiányában lagadható meg. Ha ez, a kérvénynek az illetékes iskolahatósághoz való betérjesztése után 30 napon belül nem történik meg, az engedély megadottnak tekinthető. A határidőbe nem számítható be az az idő, mely valamely elégtelenül felszerelt kérvény kiegészítésére kellett.

56. §.

A szervezési szabályzat (50. §. 3. bek.) megváltoztatásához az országos iskolahatóság, — az 51. §. 1. bek. esetében pedig — az isk. és népműv. minisztérium hozzájárulása szükséges.

57. §.

Ha valamely veszély nem forog fenn, az iskola helyiségeinek változtatása csak a járási iskolahatóság engedélye után lehetséges.

58. §.

Magániskolák hirdetései, nyilvánosságra hozatala s minden nyilvános reklámja nem történhetik oly módon, mely a közönséget félrevezetheti, vagy a tanintézetek jellegével össze nem egyeztethető. Olyan iskoláknál, hol ezt nem tartják be, a járási isk. hatóság elrendelheti, hogy hirdetésüket nyilvánosságra hozataluk előtt jóváhagyás végett mutassák be.

59. §.

A magániskola fenntartójának kérésére az isk. és népműv. minisztérium megadhatja a nyilvánossági jogot, vagyis a tanulók részére olyan érvényű bizonyítványok kiállításí jogát, mint amilyennel a nyilvános iskolák bizonyítványai bírnak, ha az állami felügyeleti közegek szigorú vizsgálata megállapítja, hogy az iskola egy hasonló fajú és fokú nyilvános iskola feladatainak eleget tesz.

60. §.

1. A magániskolák megszűnnek:

a) ha a fenntartó személye megszűnik létezni, abban az esetben, ha joga a közjog rendelkezései értelmében nem megy át más személyre;

b) ha a fenntartó elveszíti a csehszlovák állampolgárságot, vagy ha a büntető bíróság büntelt vagy vétség miatt jogerősen elítéli, minek folyományaképpen az érvényes előírások szerint a községi válasszójogát is elveszíti;

c) ha a fenntartó az iskolát feloszlatja;

d) ha a tanítás 1 évnél hosszabb idő óta szünetelt.

2. Az 1. bek. c) pontja esetében a járási iskolahatóságnak a feloszlatásról késedelem nélkül jelentést kell tenni.

3. Az 1. bek. d) pontja esetén nem számítható be az az idő, mely alatt a tanítás közérdekből (egészségügyi, rendőrépítészeti okokból stb.) szünetelt, melyeket nem az iskola igazgatósága idézett elő.

61. §.

1. Az olyan iskolákat, melyek e törvény határozmányain, vagy az iskolahatóságok rendelkezéseim ismétellen túlteszik magukat, vagy melyek állampolgári, erkölcsi vonatkozásban, avagy a nevelés és a tanítás tekintetében ismétellen komolyan vétettek, az országos iskolahatóság bizonyos időre, — legtovább 1 év tartamára — bezárathatja, ha az iskola a bezárást megelőző 1 év alatt az országos iskolahatóságtól, vagy közvetlenül az isk. és népműv. minisztériumtól legalább két írásbeli megintést kapott és annak ellenére a visszás állapotok még sem szűntek meg. Nyilvánossági joggal felruházott magániskoláknál az ideiglenes bezárás helyett elegendő a nyilvánossági jognak — hacsak időközi — megvonása is, ha remény van rá, hogy a kívánt cél eléréséhez ez a rendszabály elegendő lesz. Ha az ilyen iskola mégis bezáratik, ezáltal nyilvánossági joga, mely nem éled fel újra annak az időnek letelte után sem, amelyre bezárták.

2. Ha az előbbi bekezdésben említett nehézmények az iskola egyszeri, vagy többszöri bezárása után is tovább tartanak, az isk. és népműv. minisztérium azt feloszlathatja. Az említett minisztérium e feltételek nélkül is bezárathatja az iskolát, ha állampolgári, vagy erkölcsi vonatkozásban, vagy a nevelés és oktatás tekintetében súlyos jellegű nehézmények fordultak elő.

62. §.

E törvény III. Fejezetébe ütköző kihágásokal, ha nem a büntető-bíróságok hatáskörébe eső bűncselekményekről van szó, a politikai hatóságok 10—20.000 Kő-ig terjedhető pénzbírsággal büntetik. Behajtatlanság esetén e pénzbírság 12 órától 2 hónapig terjedhető szabadságvesztésre változtatható át. Az eljárás az iskolahatóság javaslatára indul meg.

63. §.

A 61. §. rendelkezései és a 62. §-ba ütköző kihágások megtorlásai egymástól függetlenek.

IV. FEJEZET.

Átmeneti és záró határozmányok.

Szlovenszkó és Podkarpatszka Rusz némely iskolafajára vonatkozó átmeneti intézkedések.

61. §.

1. Szlovenszkó és Podkarpatszka Rusz azon iskolái, melyek az 5. §. szerint az iskolaközség hatáskörébe mennek át, e törvény hatályba lépte után egységes nyilvános népiskola fajjára egyesítettnek. Ami belső berendezésüket és igazgatásukat illeti, jövőben általánosságban ezen országok megfelelő rendű és fokú állami iskolái számára érvényes előírások szerint igazodnak s azokat a gyermekek felekezeti különbség nélkül látogathatják.

2. Azon egyházaknak, vagy gyülekezeteknek, melyek eddig olyan felekezeti iskolákat tartottak fenn, melyeket az 5. §. 2—5. pontjai szerint, mint nélkülözhetetlen iskolákat kell tekinteni, továbbra is meghagyatik az a joguk, hogy közegeik és iskolaszékeik ezeket az iskolákat az eddigi renden és módon jelölhessék meg és az iskolák igazgatásánál a 67. és 68. §-okban jelzett módon részt vehessenek.

65. §.

Szlovenszkó és Podkarpatszka Rusz felekezeti és kincstári iskolái, valamint a magánosok és egyesületek által fenntartott iskolák, melyek nem mennek át az iskolaközségek hatáskörébe, e törvény hatályba lépte után nyilvánossági joggal felruházott magán iskoláknak tekintendők s igazgatás, valamint felügyelet tekintetében az állami hatóságoknak és közegeknek vannak alárendelve, miként általában a nyilvánossági joggal felruházott magániskolák. Ilyen iskolák fenntartásának ügyében az állam, állami vállalatok, intézetek és alapok, valamint területi önkormányzatok minden kötelezettsége megszűnik. Ilyen iskolák fenntartóinak jogukban áll a felett határozni, hogy ezeket az iskolákat továbbra is fenn akarják e tartani, vagy pedig azok feloszlattassanak.

A tanítószágra vonatkozó határozmányok.

66. §.

1. Mindazon tanítók (ovónők, gyermekkertésznők), kik olyan iskoláknál vannak alkalmazva, melyeknek személyi kiadásait (42. §.) az állam fizeti, — állami alkalmazottak s reájuk az 1926. június 24-iki 104. számú, a nép- és polgári iskolai tanítók javadalmazásáról és szolgálati viszonyáról szóló törvény 1. §. 1. bekezdése és az idemmel törvénnyel összefüggő előírások, valamint az ezen törvény kihirdetését (1926. július 7.) megelőző rendelkezések vonatkoznak:

a) Csehországra és Morva-Sziléziában a nyilvános iskolák megfelelő csoportjára Csehországban, illetve Morvában és Sziléziában érvényes előírások;

b) Szlovenszkó és Podkarpatszka Ruszban az ezen országokban az állami iskolák tanítószágnak megfelelő csoportjára vonatkozó rendelkezések a 67. és 68. §-ok fenntartásával, mi mellett ez országok nép- és polgári iskolai tanítószágot illetőleg az 1920. április 9-iki 306. számú,

a nép- és polgári iskola tanítóinak jogviszonyait szabályozó törvény
IV. Fejezete hatályba helyeztetik.

67. §.

Nélkülözhetetlennek tekintendő felekezeti iskolák tanítóinak alkalmazását illetőleg a következők érvényesek:

a) a tanítók, vagy igazgatók állása szabályszerint a járási iskolahatóság által nyilvánosan kiírt pályázat alapján tölthető be;

b) a helyi iskolatanács megkeresi az iskolaszéket, hogy a pályázók közül jelöljön ki hármat, kiket a törvény keretein belül a legalkalmasabbnak tekint. Ha az iskolaszék ezt a hármas javaslatot a helyi iskolatanáccsal 15 napon belül közli, ez azt a saját javaslatával a járási iskolahatóság útján az országos iskolahatósághoz továbbítja. Ellenkező esetben a hármas javaslatot a helyi iskolatanács maga teszi meg;

c) az országos iskolahatóság dönt a tanító, vagy iskolaigazgató állásának betöltése iránt, miközben az iskolaszék és helyi iskolatanács javaslata nem köti. Az illetékes iskolaszék hozzájárulása nélkül azonban nem nevezhető ki más felekezethez tartozó személy, mint amilyen az érdekelt iskola felekezeti jellege;

d) a tanítók áthelyezése az országos iskolahatóság hatáskörébe tartozik, de magától értetődőleg a c) pont második mondatát tekintetbe kell venni;

e) ha az akadálytalan tanítás érdekében valamely iskolánál a tanítói állást azonnal be kell tölteni s emiatt az a) és b) pontok alatt előírt eljárás befejezését bevégni nem lehet, a tanító alkalmazását, vagy áthelyezését az országos iskolahatóság ideiglenesen, — legfeljebb azonnal a folyó iskolai félév végéig terjedő időre — elrendelheti.

68. §.

Az 5. §. 2. bek. 2—5. pontjai értelmében nélkülözhetetlennek tekintendő felekezeti iskolák tanítói szolgálati köteleességeik megsértésének megtorlására kizárólag az állami szolgálati és fegyelmi közegek illetékesek s ha fegyelmi eljárásról van szó, az illetékes fegyelmi bizottságok az egyházak és gyülekezetek képviselőivel oly módon egészítendő ki, hogy a fegyelmi tanács tagjainak megszaporodása nélkül, vagy a tanítóóság képviselőjének kizárása nélkül, az érdekelt egyház, vagy gyülekezet egy képviselője is jelen legyen.

69. §.

1. Szlovenszko és Podkarpatszka Rusz az iskolaközség hatáskörébe át nem menő felekezeti, kincstári, magánosok és társulatok által fenntartott iskoláinak tényleges szolgálatot teljesítő tanítói, e törvény életbelépte után, megszűnnek köztisztviselők lenni s a magántisztviselőkre vonatkozó rendelkezések alá tartoznak.

2. Amennyiben az 1. bek.-ben említett tanítók véglegesen voltak alkalmazva, e törvény életbelépte után 90 napon belül az illetékes járási iskolahatóságoknál nyilvános szolgálatba való átvételük iránt kérvényt nyújthatnak be. E kérvények felett az iskola és népműv. minisztérium dönt. Kedvező döntés esetén ezeknek a tanítóknak fizetésébe, nyugdíj igényébe az új szolgálati viszonyban azt az időtartamot számítják be, amelyet az eddigi szolgálatba beszámítottak, vagy amely beszámítható.

3. Azon tanítók, kiket a 2. bek. említett kérvényük ellenére sem

vesznek át nyilvános iskolához, ideiglenesen nyugdíjba helyeztetnek. Nyugellátásuk az eddigi előírásoknak megfelelően állapíttatik meg. Az iskola és népműv. minisztérium ilyen tanítót valamely nyilvános népiskolához bármikor behívhat szolgáltatásra. Az ilyen parancsuk a tanító tartozik eleget tenni, kivéven egyedül az egészségügyi szolgáltat-képtelenség esetét. Máskülönb a parancs nem teljesítése nyugellátományának elvesztését és a tanító hátramadottjai ellátás iránti igényének elvesztését vonja maga után.

70. §.

1. Amíg Szlovenszkon és Podkarpatszka Ruszban a) az országos iskolahatóságok, b) a járási iskolahatóságok megalakulnak, az e törvényben megjelölt haláskörökkel a) az iskola és népműv. minisztérium b) a járási hivatalok látják el.

2. E törvény hatályba léptének napjával Szlovenszkon és Podkarpatszka Ruszban hatályba lépnek a helyi iskolatanácsról szóló 1920. évi 292. számú törvény 17–32. §-ai is.

Állami előlegek az iskola fenntartására.

71. §.

1. Azok az előlegek, melyeket az államháztartás a nemzetgyűlés 1919. május 23-án hozott határozatával Csehországnak, Morvának, Sziléziának, illetve Morva-Sziléziának és más iskolafenntartóknak az 1919. május 23-iki 274. számú, a nyilvános nép- és polgári iskolák tarszemélyzetének fizetéséről és nyugdíjáról szóló, valamint későbbi törvények által megnagyobbodott iskolaszemélyzeti kiadásai fedezetére nyújtott, most leiratnak.

2. Leirandók azok az előlegek is, amelyeket az állampénztár nyugdíjak kifizetésére oly személyeknek nyújtott, kiknek ezekre az illetményekre, vagy az 1875/XXXII. tc.-kel alapított nyugdíj és ellátási intézettel, avagy az 1894/XXVII. és 1914/XXXVI. törvencikkkel alapított nyugdíjintézetekkel szemben volt igényük.

Törvényhatálytanító intézkedések.

72. §.

E törvény hatályba lépésének napjával, amennyiben ez a törvény kifejezetten másként nem intézkedik, vagy ebből kifolyólag másként nem adódik, minden más előírásban foglalt határozvány, mely e törvény tárgyát rendezi, érvényét veszíti. Nevezetesen, amennyiben e törvényben szabályozott viszonyokról van szó, megsztűnik:

a) az 1869/62. sz. bir. törvény 57–62. §§., a 63. §. 2. bek. és a 64–66. §§., 70–73. §§., kapcsolalban az 1883/53. sz. bir. törvénytcl:

b) az 1868/XXXVIII. tc. 9–26., 30–42., 44–56. és 58. §-ai;

c) az 1870. február 19-iki, a nyilvános népiskolák alapításáról, fenntartásáról és látogatásáról szóló 22. számú csehországi törvény 1–4., 9. és 12. §-ai;

d) 1873. február 24-iki, a nyilvános népiskolák szabályozásáról, fenntartásáról és látogatásáról szóló 16. számú csehországi törvény a következő törvényekkel történt megváltoztatásával:

1880. augusztus 18-iki 38. sz. csehországi-,

1880. szeptember 11-iki 85. számú csehországi-,

1882. december 6-iki 76. számú csehországi-,

1886. május 1-i 47. számú csehországi-,

1888. március 12-iki 23. számú csehországi-,
 1900. július 14-iki 46. számú csehországi-,
 1905. szeptember 14-iki 120. számú csehországi-,
 1908. május 11-iki 36. számú csehországi tartományi törvények,
 kivéve ez utóbbi törvény 11—11. §-ait, melyeket már az 1927. június
 15-iki 77. számú törvény, a területi önkormányzatok szövetsége pénz-
 ügyi gazdálkodásának újra szabályozásával amúgy is megszüntetett;
 e) az 1898. június 8-iki 38. számú csehországi törvény, mely az
 illeték egyenérték alá eső vagyon iskolapótlékál bevezette;
 f) az 1870. január 24-iki 17. számú morvaországi törvény 1—4.,
 9 és 36—57. §-ai a következő törvények módosításaival:
 1873. április 11-iki 39. számú morvaországi-,
 1881. december 8-iki 1/1882. számú morvaországi-,
 1883. december 12-iki 77. számú morvaországi-,
 1914. június 15-iki 53. számú morvaországi- és
 1905. november 27-iki 4/1906. számú morvaországi törvény II,
 fejezete, kivéve a 42. §-t, melyet már az 1927/77. számú törvény meg-
 szüntetett;
 g) az 1889. június 27-iki, az illeték egyenérték alá eső vagyon
 iskolapótlékának bevezetéséről szóló 68. számú morvaországi törvény
 az 1902. május 28-iki 50. számú törvény változtatásaival;
 h) az 1901. november 6-iki, a nyilvános népiskolák alapításáról
 és fenntartásáról szóló 41. számú sziléziai törvény 1—5., 12. és 32—47.
 §-ai, kivéve a 37. és 38. §-okat, melyeket már az 1927/77. számú törvény
 megszüntetett;
 ch) az 1875. december 19-iki, a népiskolák tanítóinak jogi kö-
 telmeiről szóló 86. számú csehországi törvény 74., 76—78. §-ai;
 i) az 1870. január 24-iki, a nyilvános népiskolák tanítóinak jog-
 viszonyairól szóló 18. számú morvaországi törvény 81., 83—85. és 87. §-ai;
 j) az 1901. november 6-iki, a nyilvános nép- és polgári iskolák
 tanítóinak jogviszonyairól szóló 42. számú sziléziai törvény 90. és
 92—94. §-ai;
 k) az 1920/292. számú törvény 35. §-a;
 l) az 1908/XLVI. tc., az ingyenes elemi iskolai oktatásról szóló
 törvény;
 m) az 1927/77. számú törvény 4. §-a, kapcsolatban az 1930/169.
 számú törvénnyel;
 n) az 1926/104. számú törvény 1. §-ának 2. bek.;

o) az 1919. április 3-iki 1919/189. számú, a magánoktatásról és
 nevelő intézetekről szóló törvény 10—13. §-ai.

A törvény életbeléptetése és végrehajtása.

1. E törvény a kihirdetéstől számított következő év január 1-én
 lép hatályba.

2. Végrehajtásáról a pénzügy miniszterrel egyetértőleg az iskola
 és népműv. miniszter gondoskodik.

Fordították: Mikulík Pál és Szepesi Gyula.

Legkönnyebben úgy nyerjük meg az embereket, ha mikor velők va-
 gyunk, föl vesszük az ő szokásaikat, elfogadjuk az ő cleveland, tömjé-
 nezünk az ő hibáiknak. A legeszesebb embert is mindig lépve viszi a
 hízélgés.

Molire.

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Az iskola ujságja. Már ilyen is van több államban, de Amerikában majdnem mindegyik iskola mondhat ilyet magának. Célja: szoros kapcsolat alkotni a szülők ház és iskola között, ezúton akarják a szülőket egyre jobban pedagógizálni. Feladata az iskolaujságnak az is, hogy a szülőket népszerű módon ismeresse meg a modern nevelés problémáival. A szülők a mai iskola törekvéseit csak abból a szempontból ítélik meg, amikor még ők voltak iskolásgyermekek — s gyakorlatilag tekintve a dolgot — manapság alig van módjuk gyermekeik tanítóinak működésébe betekinteni. Az iskola képe a szülőknél csak a gyermekek elbeszéléseiből, vagy házi dolgozataiból tükröződik vissza. Érdekesnek tartjuk ily iskolai ujságnak tartalmából néhány dolgot felemlíteni: Hangok az olvasók köréből. (Egy atya előadása a szülőknél az iskolai életben való közreműködéséről s annak akadályai.) Elmélkedés a nevelés legégetőbb kérdéseiről. (Iskolai és házi legyelem.) Tanulók levelezése más iskolák növendékeivel. (Gyermekek írnak gyermekeknek.) Családi jelentések. Házi zene. Rajz és agyagmunka, stb. Az iskolai ujságot úgy szellemi, mint technikai tekintetben az iskola állítja elő: a tanítók, gyermekek és iskola- meg ifjúságarátok. A nyomdai részt az iskolából kikerült nyomdásztanoncok és segítők végzik. Az ujságnak anyagi szempontból is önmagát kell fenntartania, a szülők segítsége csak a legritkább esetben vehető igénybe. (Pád. Warte, Osterwieck III. 2.)

Analfabéták. Zweig István, a neves berlini író, az analfabétákról írt jeles tanulmányt, amelyben többek között főlemlíti, hogy az Adria tengeren hajózva, egy lagbaszakadt, kedélyes matrózzal ismerkedett meg és annyira megkedvelte, hogy napokig órák hosszat eldiskorált vele. Egy ízben a matróz levelet adott neki át, hogy olvassa fel neki. Ekkor derült ki, hogy a fickó a betűvelés tudományával sohasem ismerkedett meg. Az író megdöbbent e fölfedezésén. A gondolat kínozza, mert először látott európai analfa-

bétát és nem tudott a phänomentól megszabadulni, hogy a világ mint tükröződhetik vissza egy az írás elől elzárkózott agyban. Fűrésztem, kutattam, írja, miként volt lehetséges, hogy egy testileg-lelkileg ép ember meg nem tanult olvasni s megkísérlem magamat a helyzetébe képzelni. Ujságot vesz kezébe és nem érti. Könyvet kap fel s úgy tartja kezében, mint egy darab deszkát vagy vasat, de hamar le is teszi, mert nem tud vele mit kezdeni. Megáll a könyvkiadások előtt s a sok-sok díszes, aranyos könyv olyannak tűnik neki, mint festett gyümölcs, élvezhetetlen. Hiába említjük előtte a neves írókat és költőket; azok neki misem jelennek. Fogalma sincs arról, mily gyönyör áramlik a könyvekből. Csak a maga gondolataival bibelődik, nem ismeri a könyvet. Az érdekes cikkkel így fejezi be: Bármily dologra vagy eseményre gondolok, rögtön oly emlékek és tapasztalatok fűződnek hozzá, melyeket egyedül a könyveknek köszönhetek. Az olvasott vagy tanult ismeretek megint új eszméket szülnek. Ezért e két fogalom: iskola és könyv, örökbecsűek:... (»Erziehung« Mor. Ostrava, III.)

A »Journal des Instituteurs et des Institutrices« (Tanítók és tanítóknak lapja) írja: Vakmerő vállalkozás könyvet írni az erkölcsről. Eltekintve a szerkesztés nehézségeitől, oktatni akarja a szerző kortársait? Tanítani az erkölcsöt, annyi, mint megtanítani az embereket vagy gyermekeket arra, hogyan kell élni. Kezdjük el az erkölcsök gyakorlását önmagunkon, anélkül, hogy nevelésessé vagy megvetendőké váljunk. A komolyság, mellyel az erkölcsitanítónak néznie kell feladát, segíteni fogja őt, hogy ne kerüljön ellenmondásokba. Hogy vala mely erkölcsi igazságról vagy az örök szeretetről taníthassunk, kell, hogy levessük a nyomorult emberi természetet. Legyünk feddhetetlen keresztények!

HIREK

BÉKE-ÜNNEP.

Amióta nem-hivatalos ünnepjeink sorába ezt is beiktattuk, az esztendőnek legalább ezen egyetlen napján el kell hinni, hogy valóban béke van. Máskor úgyse hisszük...

A béke-nap megünneplésének módjáról a legösszintébb békeintézmény: a Vörös Kereszt ad tájékoztatást, sőt békeprogrammal is ellátja az iskolákat. Az ünnep időpontját pedig a nagyon alkalmas húsvéti ünnepkörben jelölte meg.

Tulajdonképpen ez a béke-propaganda nem aynyira a gyermeknek, mint inkább a szülőnek szól. Elvégre mit tud elképzelni a mai gyermek a háborúról, s annak szörnyű, öldöklő eszközeiről? Viszont a képzelet izgatása sem lehet a béke-ünnep célja.

Azáttal tehát, hogy az iskola révén, s a gyermek közreműködésével béke-napot rendezünk, igazában kiterjesztjük az iskola békemunkáját, a békére való nevelés hatását a szülőkre. Ez az alkalom az, amikor a tanító a nagy nyilvánosság előtt is kifejtetheti békepolitikáját.

Téves felfogás az, hogy a béke-ünnep műsorát a háború iszonyatával kell kitölteni. A háborúk sorsa nem az iskola diplomatáinak álláspontján dől el, sajnos... A háborút nem a nyáj, de a pásztorok lelkiismeretlensége okozza. A lömeg békét akar, mert nincsenek nagy igényei. Mindössze élni kíván.

Akkor hát nincs is komoly rendeltetése a béke-ünnepnek?... Van! ...Kis Sándor és Szabó Gyula szegény szülők gyermekei. A »szegény« jelző olyan értelmével, amelyet a legutolsó évtized szociális elmélete ráruházott. Tehát szegények, de azért ruha, vagy cipő hiánya miatt nem kellett hiányozniok az iskolából télen.

Pap Lajcsi ellenben a téli időszak nagy részét otthon töltötte, részint azért, mert lábballal csak a karácsonyi segélyezés után húzható, részint pedig a hiányos táplálkozás és ruházódás-okozta betegségek következtében. Különbösen is vézna, sápadt, fejletlen, félszeg teremtetés. A három fiú, történetesen, szomszédságban lakik. Mi sem természetesebb, minthogy Lajcsiékhoz Sándornak, vagy Gyulának kell elmennie, az iskolában tanultakról való beszámolás és útbagazítás végett. Így szóltam ezért Sándorhoz:

— Menj el Lajcsihoz, s mutasd meg neki a leckét, mert beteg szegény. De Sándor, nagy megülködésemre, így válaszol:

— Édesanyám nem enged el hozzájuk...

Hogy miért, azt nem tudja. De én sejtem. Most a másik szomszédhoz fordulok: — Akkor te menj el, Gyula!

Kisül, hogy Gyulát sem engedik oda.

Elgondolkoztam. Gyula és Sándor apja megtiltotta gyermekének az egy társadalmi osztálybeli, de nyomorultabb és szerencsétlenebb Lajcsival való barátkozást, sőt az érintkezést. Mindketten fanatikus hívei az osztályharc heves teóriájának... Ime, a hozzájuk legközelebb eső gyakorlati példán: a gyermeknevelés egyszerű esetén kitévnik, hogy a legveszélyesebb osztálykiülönbség tanának fertőzött betegei. Szeretel-

lenségre, békéllenségre tanítják fiaikat. S a gyámoltalan Lajest lelkében egy, még ismeretlen »internationale« csirája fogamzik...

Nálunk a béke-ünnephez a három fiú esete szolgáltatott hálás anyagot.

A szlovák tanítók és a Déerer-reform. A »Sváz slov. učiteľstva« rimaszombati járásköre márc. 2-án megtartott közgyűlésén a következő rezolúciót hozta: 1. Kívánjuk a tanítóság és az iskolák allamosítását. 2. Ha az allamosítás még a jövő kérdése, akkor elfogadjuk a Déerer-féle iskolajavaslatokat, ezekkel a föltételekkel: a) Az egyházak és községek ne kötelezzenek az eddigi tanítói járandóságoknak az állampénztárba való befizetésére. b) Az eddigi nem állami tanítóság defintívája erősítessék meg minden iskolánál. A tanító csak saját kérelmére, vagy súlyos fegyelmi vétésig következtében legyen áthelyezhető; a szolgálati érdekből» törtenő áthelyezés töröltessek. c) A fegyelmi előírások reformáltassanak meg úgy, hogy a legsúlyosabb okokból elbocsátott tanítónak is joga legyen legalább a nyugdíja felére. A rezolúció további része kívánja, hogy a Déerer-reform meg nem valósulása esetén egyenjogusítassék az állami és nemállami tanítóság. Kívánja a 4. csoportbeli öreg nyugdíjasok sérelmének megszüntetését. Kívánja, hogy a nemállami iskolák igazgatói díját is az állam fizesse. Tiltakozik a tanfelügyelői vizsgák ellen. Kívánja, hogy az iskolai referátus élén szlovákok álljanak. Tiltakozik a kiáltvány az ellen, hogy az iskolai minisztérium referátusán a jobb helyeket a miniszter pártitéléte alapján töltik be. Kívánjuk, hogy a kerületi polgári iskolákról szóló törvény hajtassék végre. Kívánja az új tankönyvek kiadását megnehezítő miniszteri rendelet hatálytalánítását. A hittant, legalább Jakóhelyükön, tanítsák a papok. A rezolúció kívánja végül a középiskolákba való fölvételi vizsgák törlését.

Ankét az elemi iskolai normáltantery ügyében. Az iskolai minisztériumban március 17-én ankétot tartottak az iskolák kiküldöttéi a véglegesítendő elemi iskolai normáltantery ügyében, melyet 3 évi próbaidőre adtak ki. A tanácskozás tárgya az általános irányelvek megállapítása volt, s megalakultak a szűkebb szakbizottságok az egyes tantárgyak kidolgozása céljából. A tantery, Podkarp. Rus kivételével,

az egész köztársaságra érvényes lesz. A tantery kellő figyelemmel lesz a fejlődés törvényére s összefüggést keres az elemi és polgári iskola között. A tantery nem lesz sem minimális, sem maximális, hanem normális körülmények között elvégezhető tananyagot fogja tekintetbe venni. Az ankét leszögezte a tantery didaktikai és módszertani alapelveit is, s nagyobb vitát váltott ki a polgári neveléstan tanításának kérdése. E »tantárgy« az alsó fokon továbbra is egybeolvad a beszéd- és értelemgyakorlatok anyagával, de már a középső fokon önálló. Az egyes tantárgyak óraszámában is kisebb változások lesznek.

A prágai tanítók kívánják, hogy Prága város iskolagazgatási ügye a fővárosi tanács javaslata alapján külön iskolai törvényvel rendeztesék. Ilyenformán Prága város iskolagazgatási és készülő törvénytervezet alól kivételt képezne. A prágai elemi és polgári iskolai tanítók kívánják a legszélesebbkörű iskolai autonómiát a főváros részére, s ragaszkodnak az eddigi jogviszonyok megőrzéséhez.

Kiadóhivatali üzenetek.

E. E. Hidaskürt. Folyó hó 4-én küldött 40 Ké-val tagdíja 1932. dec. 31-ig van rendezve. — R. Gy.-né Perbete. A küldött 40 Ké beszámíltásával 1932. dec. 31-ig még 30 Ké hátraléka van. Címét kijavítottuk. — G. B. Bratisl., R. K. Ip-Sakáloš, A. L. Bratisl., K. K. Petržalka, Gy. D. Besa, P. E. Veľ-Sarva, T. K. Léva, U. A.-né Košuty, P. K. Galánta. N. J. Szentmihályfa. Címét a kívánt módon javítottuk. — Sz. E. Naszvad, J. F. Horné-Saliby. Zs. K. Gúta-Pacsérók. I. L. Negyed, K. E. Palád', H. I. Trencs, M. S. Pilis. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. E. P. Törincs. A lapküldést rendeztük. — B. M. Nádszeg. A lapot újból megindítottuk. — M. L. Mliból megindítottuk. — Sövec. Befizetőlapokat küldtünk. — R. J. Páld, A. A. Benkepatony, Levél ment. — B.-né V. E. Farnad, B. Gy.-né Debrad. Levelük szerint létkedünk. — Dr. B. R. Ersekujvár. A kért számot elküldtük. — K. B. Bodak. Levelében közölteket tudomásul vettük.

A MUNKA MÁJUSA

Egyesületünk történetében a májusi hónapnak hagyományos jelentősége van. A komáromi első május útralendítette az egyesület hajóját, s azóta tizenhárom tavaszi égbolt szórta rá a májusi hit és reménység sugárzó fényét. A májusi napsugár ereje az életrealitás és a fejlődés szérumát oltotta az egyesület szervezetébe, amely magán hordja ennek az értékes örökségnek a bélyegét.

A munka ünnepével kezdődő májusi hónapban egyesületünk is egyik régi törekvésének megvalósulását ünnepelhett. Szorgos és kitartó munka után jogos büszkeséggel mondhatja, hogy a szlovenszkói magyar tanítóság álmainak netovábbja: a Tanítók Háza fundamentumát megvetette a kallódó anyagi erők szövetkezeti alapon való összefogásával. A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja az egyesület életben sikert és eredményt jelentő májusi munka jegyében indítja el a legnemesebb kari érdek: az önszegélyezés akcióját, s e jelben győznie kell!

Ünnepelünk, de nem azért, mert munkánk végső célját elértük, hanem azért, mert új munkalehetőség nyílt számunkra, melynek kihasználása révén egyszer aztán mi is igazán ünnepelhetünk. A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja tulajdonképpen az egyesülettől is független szervezet, de éppen azért, hogy anyagi hozamát a szociális és erkölcsi feladat előtt álló Tanítók Háza megalapozására és fölvirágzására szánja: szervileg is egybekapcsolódik a Tanítóegyesülettel. A munkakeret különbözőségét eltünteti a kettős munka közös célja. Egyesület és Szövetkezet vállalt erővel szolgálja a tanítóság társadalmi jólétét.

A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja módot ad a tanítóságnak arra, hogy új területen bizonyítsa be az öntudatos kari élet létezését, s elhatározó készségét, hogy önsorsán mindenáron javítani, segíteni akar! A tanítóság több évtizedes harcának, melyet az anyagi és erkölcsi pozíciók kivívásáért folytatott, főjellembonása, hogy mindig kívülről, másoktól várta a jogok adományozását és elismerését. A tanító dolgozott, küzdött, verejtékezett, s várta, hogy a társadalom észrevegye ezt a heroikus küzdelmet, ezt a nagy erőfeszítést, s megadja azt az erkölcsi és anyagi ellenértéket, mely a tanítóságot föltétlenül megilleti. Sajnos, a társadalom kevésbé tudta méltányolni a tanító jobb sorsra érdemes igyekezetét, s bár tudomásul vette a tanítói munka tisztességét: annak becsületet bérével a mai napig adós maradt.

Ebben a meg-nem-értésben rejlik általában a szociális mozgalmak indító oka. A tanítóság is rájött arra, hogy hiába akar emberfeletti munkával imponálni: azzal nem növeli az anyagi javakban is megnyílvánuló elismerést önmaga iránt. A fizikai munkásság sem úgy szerzett magának jogokat és szociális előnyöket, hogy megduplázza a munkaidőt, hanem úgy, hogy kihasználta a szervezkedésben rejlő hatalmas helyzeti energiát és szociális erőforrást.

A tanító egész életén át a szövetkezésre, az egyesületi életre nevel. Az iskola és a község népét közös akolba tereli. Megfogja az emberek kezét és egymásba teszi. Valóra váltja az ígét: »egységben az erő!« Fölsimerteti az egymás mellett élő emberek közös érdekeit és megtanítja őket azok védelmére: megszervezi a lársadalmat. Szövetkezel, gazdakör, iparoskör, kultúrkör és minden más társadalmi egyesülés a tanító szervező munkájának az eredménye.

Fájdalmas igazság, hogy a saját érdekét hagyja legutóljára. Másokért dolgozik, áldozatot hoz, éjt nappallá tesz: önmagáért a kisujját sem görbíti meg. Másoknak él. A népek szenteli lelkét és idejét, de a nép közül senki nem kérdezi: van-e biztos kenyere, van-e nyugodt álma...

Pedig nincs. Mert a tanító, sokirányú tevékenysége közben megfélekedett a maga irányáról: a tanítói érdekvédelemről. Ha veszélyben van mások vagyona: a tanító siet közbeavatkozni, tiltakozik, véd, támad, főlebbz és megment, de a maga számára még nem tudott biztosítani csekély erkölcsi és anyagi vagyonkát. Mert idealista, mert hisz az emberekben.

Most itt az idő, hogy higgyen önmagában. Tizenhárom évvel ezelőtt, magunkramaradottságunk idején, megtaláltuk egymás kezét és szívét. Büszkék lehetünk arra, hogy szívünk és karunk ölelése nem lankadt, s az egyesületi zászlót a széles földrajzi területen szétszórtan élő magyar tanítók összefűző lelke-fuvalma lengeti! De tizenhárom egyesületi esztendő és tizenhároméves érdekvédelmi harc tanulsága arra int, hogy segítséget, támogatást csak önmagunktól remélhetünk.

Ez a most nyíló május tegye próbára hitünket és önmagunkba vetett bizalmunkat. A természet májusi színompája, mely kari életünk szempontjából az újabb és újabb munkavállalást jelképezi, számunkra még nem ünnepel, de küzdelmes hétköznapiakat jelent. Am ez egyszer álljunk a mi érdekeink sorompójába! A Magyar Tanítók Szövetkezetét Könyvesboltja új munkaalkalom, amely nemcsak terhet ró a tanítóra, de kézzelfogható eredményt: hasznot is ígér. Hasznot, a tanítóság egyetemének.

Fel tehát a munkára!

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Munkatanítás.

(Munkanélküliség. A munkáról alkotott közfelfogás.)

Nem is veszem rossz néven, ha valaki gúnyosan mosolyogva olvasta múltkori fejtegetésemet a munka jelentőségéről, mondván:

— Kár a munka jelentőségéről dicshimnuszot zengeni ma, amikor a munkanélküliek légiói nyomorogva várják a csodát, a munkaalkalmat.

Erre én csak a harmincévesek optimizmusával tudok felelni. Mi, akik magunkon tapasztaltuk, hogy a legkétségbeejtőbb helyzet is megoldódik valahogyan, ezt a kérdést is rózsaszínű szemüvegen nézzük. Az államfordulat minket készületlenül talált. Nyugodtan végeztük tanulmányainkat és »száz méterrel a cél előtt« abba kellett hagynunk. Kétségbeejtő, elveszett évek következtek. No és? ... kivirradt. Már van egy falat kenyérünk, van asszonyunk, sivalkodó anygalkánk a bölcsőben és a mama szoknyájába fogódzó trónörökösünk. Mi az élet pofonjaitól nem félünk, mert az igényeinket a reális élethez szabtuk.

Hogy ma pillanatnyilag (akik a súlyát 100%-osan érzik, azoknak bizony keserves pillanatok) a munkás értéke mélyen parin alul mozog, még nem jelenti azt, hogy a munka többé nem érték.

Ez az állapot, amely megfosztja az embert a legszentebb emberi jogtól, a munka jogától, csak tisztavirágéletű lehet. A létminimum megszerzésének lehetősége Istentől ajándékozott jog, amit semmi elmélet és álokoskodás senkitől el nem vehet. A mai karitatív megoldás, a munkanélküli segély, csak amolyan első segély. Mit csináljon a dilettáns mást, mint elköti a vérző kart, míg a hivatásos orvos megérkezik, aki a sebet szakszerűen kezeli és begyógyítja. A nagy orvos még nem jött el. *De el kell jönnie.* Ha a beteg, az emberi társadalom, életveszélyben lesz, a hivatásos orvos feltétlenül jelentkezni fog és visszaadja az elvesztett egészséget.

Amerikát nem Kolumbusz Kristóf fedezte fel, hanem az akkori szükséglet. Kicsiny lett Európa. A gőzhajót viszont a két kontinens közötti mérhetetlen óceán hívta létre. A gőzcsavart a tempó. Az óceánrepülőök hősiességét szintén a lüktető élet. Ma már az »Európa« 4½ napja is sok.

A munkanélküliség problémája szintén kellemetlen és határozottan rosszindulatú daganat a társadalom testén. Az orvosságot ki kell találni. És ki is fogják találni. Hogy mi lesz ez, persze még titok. Ha Páneurópa segít, úgy el fog jönni. Ha a gépek túltengése az ok, el fog tűnni. Ha a pénz élte túl magát, el fog tűnni. Ha a 20 órás munkahét a csodaszer, be fogják vezetni. Minél hamarabb csúszunk le a sokat emlegetett mélypontig, annál hamarabb jön a segítség és megcsillan az a bizonyos »ezüst sáv«, ami még ma csak csalóka délibáb.

A munkáról alkotott közfelfogás — hál' Istennek — gyökeresen megváltozott az utóbbi időben. A háború és az azt követő modern államalakulatok minden rendi válaszfalat ledöntöttek. A születés és cím többé nem érdem és érték, mert az ember igaz értéke munkásságában rejlik.

Az ú. n. felső lízezer a munkát megszegényítő és lealázó dolognak tartotta. A középosztály pedig — kontrázott neki. Petőfi fejezte ki ezt a felfogást legszemléltetőbben, a Pató Pál úr szájába adott eme szavakkal: »A paraszté a dolog.« A világ-háború előtti jelszó, amely szerint a munka nemcsül, csak amolyan vizet prédikáló és bort ivó maszlag volt. Az intellektuel a fizikai munkát és munkást mélységesen megvetette, amit az is bizonyít, hogy az apai tekintély csődbe jutása esetén a »suszerinas« mumusával igyekeztek a gimnazistát tanulásra ösztönözni. A rangkórság éppen akkor volt a legnagyobb, amikor úton-útfélen hangoztatták, hogy a rang nem számít, csak a produktum. A »kariér«-hez feltétlenül kellett egy államtitkár nagybácsi, aki a tehetségtelen unokaöcsöt beprotézsálta a kevés tudást igénylő, de reprezentatív és »úri« állásba. Az érvényesüléshez feltétlenül születni kellett és ritkán érvényesültek Baross Gáborok. Az elszegényedett dzsentri tintanyalóvá vedlett és a munkáról alkotott felfogásál, s veleszületelt gögjét magával hozta a dohos irodába, megfertőzve vele a szellemi munkásságot.

Ekkor egy kárhóztatandó és igen veszedelmes bomlási folyamat kezdődött; a szellemi és fizikai munkásság szétválása. Az ú. n. tanult ifjúság a világért sem ereszkedett volna le a fizikai munkához. Egy miniszteri fogalmazó-titkár-helyettes megálázónak tartotta volna, hogy ő baráti viszonyba kerüljön pl. egy szedőmunkással. Ha ezt némelyik meg is tette, akkor érezte, hogy ő most »leereszkedett«.

Lassanként áthidalhatatlan úr keletkezett a szellemi és fizikai munkásság között. Külön utakon jártak és egymást megbecsülni nem tudták. Pardon! Nem akarták. Az egyik részről a lenézés, a másik részről a gyűlölet segítette elő a teljes szétválást.

Hogy az ifjúságnak ez az elkasztolódás nem válik hasznára és egy szebb világ kialakítása érdekében össze kell fognia minden dolgozónak, az nyilvánvaló. A mai fiataloságnak éppen az a problémája, hogy a külön utakon járó és sokszor egymás ellen dolgozó erőket egy cél érdekében munkálkodásra hozza össze, a két táborot kibékítse és egy egészséges kompromisszumot hozzon létre.

A szellemi munkásság közeledése, ez az általam élénk figyelemmel kísért jelenség a fizikai munkásság bizalmatlanságán török meg. Ezen nem is csodálkozom, mert még a mai tanult ifjú sem akar a fizikai munkát végzővel kéz a kézben őszintén együttműködni, hanem vezetni akar és a saját véleményét akarja a fizikai munkásra ráoktrojálni. Abban a téves hitben él, hogy őt pl. a gimnázium elvégzése a vezéri tisztségre predestinálja. Ez a közeledés nem őszinte. A lelkeknek még érniök kell. Az évszázados előítéletnek, más szóval a fizikai munkaiszonynak és képzelt uraságnak helyes önértékelés által gyökeresen meg kell változ-

nia s csak így jöhet létre egy egészséges csatlakozás és a munkások közös frontja egy tökéletesebb társadalmi rend kialakítása érdekében.

E nemes cél eléréséhez nyújtson segédkezet az iskola. Az ellentéteket kisebbitse egyik oldalon a fizikai munka megbecsülésétével (mert csak azt tudjuk becsülni, amit ismerünk), a másik oldalon oly szellemi műveltség adományozásával, ami a helyes önművelődést lehetővé teszi.

Ime, az iskolai fizikai munkalanítás nagy szociális célja.

NYELV, IRODALOM

Képek a magyar köznyelvben.

(3. közlemény.)

Irta: Bohner Jákó.

A trófi, ütő, franciául á tout, magyaros alakjában adot, erősebb a többi kártyánál és leüli azokat. A tromfos játékos, mikor kiad, valósággal meg — leüli a kiadott kártyát és haza viszi az ütést. Ennek a leütésnek képét őrizték meg ezek a szólások-mondások: »Le-elütötte kezéről a lányt.« A szerencsés sorsjegylajdoson »megüli a jónyereményt.«

A lársas kártyajátéknál az egyik játéktárs sokszor jelzi, elárulja valamelyik színét, hogy a másik játéktárssal egymás kezére játszhassanak. Erre emlékeztet az a szólás-mondás: »Szint vallott«, azaz nyilatkozott, szándékát, álláspontját elárulta.

Ha valaki nincs ki egészen, hiányzik egy kereke, félkótya, arra Szalmármegyében azt szokták mondani: »Nincs ki a kártyája.« Ha ugyanis valaki a kártyajátéknál az előírtnál kevesebb kártyát kap, nem indulhat meg a játék, mint ahogy nem indulhat meg a szekér, ha egy kereke hiányzik.

Jó dolog a kártyajátéknál, ha valakinek *disznaja van, disznóban van*, azaz szerencsében van. Tudnivaló ugyanis, hogy a legtöbb játéknál a disznó a legerősebb ütő és legmagasabb kártya.

A nyilasosztás a régiéknél sors útján való földosztást jelentett. Már a honfoglaló ősmagyarok nyílhúzással osztották föl a nemzetségek szerint elfoglalt földterületeket. Az osztályrésztul nyert földet nyilnak nevezték. Egy nyil, nyilas föld kb. 5—6 kat. holdat, egy nyilas szőlő kb. 400—600□-ölet tett ki.

Mivel az igazságszolgáltatással sok ember került összeütközésbe, igen sok szólás-mondás maradt ránk ebből a körből és azokból az időkből.

Szétében használják ezt a szólás-mondást: »el vagyok csigázva«, gyötörve, fáradva. Bizonyára már kevesen tudják, hogy ez a szólás a régi csigárvonás kínvallatásából vett kép.

»Ugy megnyújtalak (elverlek), hogy lepedőben visznek haza«, »Ha megfeszülsz, sem kapsz belőle«, »Feszült figyelemmel hallgaják minden szavát«-féle szólások-mondások szintén egy régi

kínvallató módnak, a nyújtásnak, kifeszítésnek a képét őrizték meg.

Ha tüzes harapófogóval sem tudunk egy szót sem kiszedni a titkolódzó, szűkszávú emberből, a régi, tüzes harapófogóval való kínvallatásra kell gondolnunk.

A körömszakadtáig való tagadáshoz a köröm szorításával való kínvallatás képe tapad.

A kínvallatásnak egy régi neme volt a köröm alá való tüskéverés is, erre emlékeztet ez a szólás-mondás: »Majd verek én tuskét körömöd alá, azaz majd kicsikarok belőled fejeletel, valamást, ígéretet, pénzt, cselekvésre kényszerítlek.

A büntetések egy neme volt a megbélyegzés, lüszesített bélyegzővel való megsütés. Erre kell gondolnunk, ha *megbélyegzett emberről* beszélünk, akire valami bűnt, gyalázatot rásütöttek.

A tolvajokat rendszerint azzal is büntötték, hogy a nyakukba akasztott lopott holmival végighurcolták a községen. Ma is szokásban van még embertársaink meghurcolása, azaz a becsületükben való gázolás. A meghurcolás néha megelőzte a halálbüntetést. Ilyenkor az elíteltet lóra kötötték és úgy szánkázatták meg az utca porában. Ma is halljuk sokszor az ilyen káromló átkozódást: »Hogy a hóhér szánkáztasson meg!«

Mikor azt olvassuk, vagy halljuk, hogy kicsaptak egy diákot, valakit lecsaptak a hivataláról, valakit elcsaptak a szolgálatától, önként fölmerül előttünk a képe egy régi büntetésfajtatának, a kicsapásnak, mely a régi időkben nemcsak képletes, hanem valóságos kicsapás volt. Az ilyen, kicsapásra elítelt bűnöst a hóhér övig meztelenül a város kapujáig vészözte, korbácsolta, seprűzte. Ennek a képe őrződött meg ebben a szólás-mondásban: »Hogy a hóhér seprűzzön meg!« (Szatmár.) A veréss kicsapás a nagyenyedi kollégiumban még a múlt század 60-as évéig szokásban volt.

A büntetésnemek egy fajtája volt a kipellengérezés, a pellengérré, cégérré állítás, a szégyenfárakötés. Ilyenkor az elíteltet a község háza, a templom előtt fölállított pellengérré bilincseltek és a vétség fajához mérten szimbolikus tárgyakat akasztottak a nyakába, pl. a részegesnek pálinkás butykost. Ennek a megcsúfításnak is őrzik a képét szólások-mondások, mint: »Szégyenszemre«, »Világ csúfjára«, »Cégéres tolvaj, gazember«, »Kicégérezni«, »Csúfságra lenni«. A kipellengérezés nyilván német földről származott át hozzánk, sőt a pellengérszó is a német Pranger-szóból ered, mit bizonyítani látszanak a német szólások: »Auf den Pranger, auf den Schandpfahl stellen«.

»Te vagy a ludas«, azaz a bűnös, hibás. A Corpus inris szerint a 16. században ludasnak nevezték az esküszegőt, hamisan esküvőt és büntetésül, megcsúfításul ludat akasztottak a nyakába. De hogy került kapcsolatba a hamis eskű a lúddal? Egy középkori latin szólás-mondás derít erre világosságot: »Lampon iurat per auserem« — Lampon lúdra esküszik, csak hamisan esküszik.

A régi írásokban olvashatunk ilyen szólás-mondásokat: »Le-

veles vagy, vagy leveled van, azaz bűnös, ludas vagy, rovásod van. Ennek a megértéséhez tudnunk kell, hogy a kézre nem került gonoszlevélök ellen üldöző, körözőleveleket bocsátottak ki. A Tripartitum egy helyén olvashatjuk: »Qui infames sive proscripti essent« — kik tisztességvesztettek vagy levelesek volnának.

A testi büntetések leggyakoribb fajtája a botozás volt. Ma is mondjuk sokszor: »*Botozni, csapni való fráter*«. Igen kedvelt volt a 25-ös szám; ma is mondjuk gyakran: »*25-öt kéne rávágni*«. A gonosz hajdú sokszor csak minden második ütést olvasta, amire a szolgabíró szemet hünyl, erre emlékeztet a ma is használatos szólás: »*olvasatlanul kéne 25-öt rávágni*«.

Ez a csiklandós művellet rendszerint a deresen ment végbe. A deres nyilván tréfás átvitel a deres lóról; Debrecen vidékén úgy is híjják a derest, hogy: fa-ló. A deresruhás képét őrzi ez a szólás-mondás: »*Lehűzták-lekapták a 10 körmérőt*«.

Ma is gyakran ijesztjük a kisgyermeket azzal, hogy »*hátra kötöm a sarkadat*«. Ez a szólás-mondás is megőrizte egy régi büntetésnek a képét, mikor ugyanis farához kötötték a deliquens sarkát.

Gyakran halljuk ezeket a szólás-mondásokat: »*Majd lakatot leszek a szádra*«, »*Nehéz a részeg ember számára lakatot tenni*«, azaz majd elhallgattalak, nehéz a részeg emberbe belefojtani a szót. Konkrét bizonyítékaink ugyan nincsenek arra, hogy ilyen büntetésnek alkalmazásában lett volna, de archeologiai adatok bizonyítják, hogy privátim alkalmazták. A budapesti Nemzeti Múzeumban, a túrócszentmártoni és más családi archivumban őrznek lelakatolt állkapcsokat.

Valami ismeretlen büntetésnek a képét őrzik ezek a szólások-mondások: »*Nem viszed el szárazon*«, »*Rád terítem a vizes lepedőt*«, azaz meglakolsz, elárullak, elázttalak. »*Szárazon eresztette*«, azaz büntetlenül futni hagyta. (Nagybánya.) »*Maga fejére húzta a vizes lepedőt*«, azaz bajba keverte magát (Szatmár), »*Nyakába hányom a vizes inget*«, azaz bajba keverem.

Akinek sok ember ócsárló ítéletét védekezés nélkül kell végig hallgatni, vagy akinek sok kellemetlen kíváncsi szem előtt kell elhaladni, az »*valóságos vesszőfutást végez*«. Képe ez annak a régi, még a mult században is szokásban volt katonai büntetésnek, amikor is a vesszőfútra ítélt katonának a század két, szembenálló sora közt kellett vesszőütlegelés között elfutnia.

(Folyt. köv.)

FELHÍVÁS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úri dívat szabóműhelyünkre, hol a legújabb dívat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készítek kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árák mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mértékével és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: **Takács Albert** íéri, úri dívatszabó, **Érsekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.**

KLADÓ (esetleg eladó) **Pöstyénben** teljesen új családi ház szép gyümölcsös kerttel. Érdeklődni lehet: **Fekete Juliska Komárno, Nádor u. 29.**

FÓRUM

Megjegyzések az iskola-igazgatásra, szervezésre és fenntartásra vonatkozó törvénytervezetekhez.

Második közlemény.

A helyi iskolatanács fölé szervezett második iskolaigazgatási hatóság a járási iskolatanács.

A törvénytervezet III. Fejezet, II. Rész 35. §-ának 1. bekezdése szerint — minden járásban rendszerint csak egyetlen járási iskolatanács szervezhető, ha azonban a járás lakossága legalább 30%-os kisebbségének legkevesebb 10 nyilvános nép- és polgári iskolája van, számára egy külön járási iskolatanács szervezhető.

A törvénytervezetről az alkotó Dérer iskola- és népműv. miniszter, valamint a hozzá közel álló politikai párt, kijelentette, hogy ez a tervezet a kulturális autonómia első etapjának tekinthető. Ha pedig ez így van, a 30%-os kisebbségi határvonal túlmagasnak látszik, — eltekintve attól, hogy ez a csehszlovák jogban novum is—, melyet nem enyhít a mondat további része sem, hol a 30%-os kisebbség mellett egy külön járási iskolatanács szervezéséhez csak 10 nyilvános elemi és polgári iskola kiváratatik. Ugyanezzel a feltétellel nehezen egyeztethető össze a 38. §. 1. bekezdése, mely szerint a járási iskolatanács tanító-képviselői legalább 50 tanító által választatnak. Tíz nyilvános iskolából ritkán kerül ki 50 tanító. Mivel a »30%« megállapítása szokatlan is, magas is, a legalább 10 nyilvános iskola viszont kevés és nem is felelhet meg a nemzetiség kulturális szükségletének, a kulturális autonómia felé vezető út célját jobban szolgálná a 20%-os kisebbség megállapítása, mint ami a csehszlovák jogban általában, mint kvalifikált kisebbség említettik, ezzel szemben a 10 nyilvános iskola legalább 15 nyilvános iskolára emelhető fel.

Fontosnak vélem a bekezdés ajánlott módosítását már csak azért is, mert a jelzett paragrafus 2. bekezdése szerint a külön járási iskolatanácsot még nem alkotható nemzetiségi kisebbségi iskolák egy hasonló nemzetiségű járási iskolatanácshoz csatolhatók, mely körülmény a más közigazgatási kerületben levő járási iskolatanácshoz való bekebelezéssel, e tanácsok túlméretezése miatt, az iskolák fenntartását és adminisztrálását nagyon megnehezítheti.

A 38. §. szerint a járási iskolatanács tanítóképviselőinek száma a hatásköre alá tartozó iskolák tanítóinak számához igazodik. 50 tanító után 2, 100 után 4, azonfelül 5 tanítóképviselő választandó. Ugyancsak a tanítók képviselőinek száma határozza meg a polgárság képviselőinek számát is, mely az általános elv szerint a tanítóképviselőknek kétszerese. A tanítóképviselők választására vonatkozó részletes rendelet csak kilátásba van

helyezve, de reméljük, hogy abban is benne lesz, — miként a polgárság képviselőire vonatkozólag a 39. §. 2. bekezdésében —, hogy csak az illető nemzetiséghez tartozó tanítók választhatók. Bár a 38. §. 2. bek. csak annyit mond, hogy aktív választójoggal mindazon tanítók rendelkeznek, akik az illető járási iskolatanácsnak alárendelt nép- és polgári iskoláknál alkalmazásban vannak. Mivel Szlovenszkon szükségből és egyéb okok miatt sok, nem az illető iskola tannyelvével egyező nemzetiségű tanító van alkalmazva, kiktől az aktív választói jog megvonása méltánytalanság volna, de a passzív választói jog kiterjesztése is igazságtalan: a választás kiszámíthatatlan esélyei közben megtörténhetik, hogy valamely nemzetiségi járási iskolatanácsba épen nem az illető nemzetiséghez tartozó tanítóképviselő kerülhet be.

Félremagyarázásra adhat alkalmat a 39. §. 3. bekezdése, mely szerint a külön járási iskolatanács alkotására kevésnek bizonyuló kisebbségek hasonló nemzetiségű iskolatanácshoz való csatolásánál a polgárság képviselője azon községek lakosai közül választandó, melyről az illető nemzetiségi iskola a járási iskolatanácshoz csatoltatott. Homályos, hogy ezt a tagot ki választja? Azon járás képviselő-e, melyhez a község tartozik, vagy annak a politikai járásnak képviselője, melyben az illető nemzetiségi iskolatanács székhelye lesz?

Öszinte megnyugvást kelt, hogy a járási iskolatanács, — ha kétszer annyi polgári, — tehát laikus képviselője van is, — nem lehet annyira politikai játékszer, vagy pedagógiai dilettantizmus helye, mint a helyi iskolatanács. Biztosíték pedig erre a járási iskolatanács mindenkori elnöke, a járási tanfelügyelő, ki szolgálati beosztásánál fogva a legkompetensebb érteje és ismerője az előírásoknak és pedagógiai követelményeknek, kinek jogosan feltételezett tapintatos vezetése és vétőjoga mindenkor gátat vehet a nem kívánatos kilengéseknek, vagy pedagógiai kotnyeleskedéseknek.

A kulturális autonómia felé vezető út fontos állomása volna ide egy olyan paragrafus felvétele, mely elrendelné, hogy azok az iskolajárások, hol kizárólag csak magyar járási iskolatanácsok szervezettelnek (tehát, amelyekben a más nemzetiségű lakosság nem éri el a tervezet szerinti 30, az általunk ajánlott 20%-ot), magyar tankerületeknek deklaráltassanak, élükön egy-egy magyar nemzetiségű tanfelügyelővel, hogy a kulturális autonómia a magyar nemzetiségű elnökkel és tagokkal bíró járási iskolatanács útján markánsan kifejezésre jusson.

A járási iskolatanácsok hatásköréről a 42. §. intézkedik. Az a) és b) pontok nem kívánnak bővebb taglalást, annál inkább a c) pont. Eszerint a járási iskolatanács feladatai közé tartozik, hogy a felsőbb hatóságok népiskolai ügyekben hozott törvényei, rendeleti és egyéb előírásai tudtul adassanak s kellőképen teljesíthessenek. Amint a V. Fejezet 92. §. 1. bekezdéséből következtethető, e tudtuladás a helyi iskolatanácshoz fog címeztetni. Ha pedig ez így lesz, az iskola igazgatás zökkenés nélkül való folyá-

sát tekintve, némi aggodalmaink vannak. Próbáltuk már a múltban, hogy mit jelentett az, ha a közvetlen felettes hatóságok rendeleteiket, kívánságait az iskolaszékekhez, vagy gondnokságokhoz adresszálták. Láttuk, milyen megkésve érkeztek ezek a rendeletek lényegesen teljesítő tanítóságához, éreztük a felettes megkéselt teljesítése miatt, itt-ott még megtorlásait is. Sokkal jobban bevált a most divó rendszer, mikor is az iskolára vonatkozó minden rendeletet és intézkedést közvetlenül az iskola igazgatójához küldenek, akinek jövőben — természetesen — kötelességévé tétetnék, hogy az érkezett rendeletekről, vagy a tett intézkedésekről értesítse a helyi iskolatanácsot már annál is inkább, mert a 87. §. szerint csak annak a nevében lehet jelentéseket kiadni.

Szembetűnően tág hatáskört ruház a járási iskolatanácsra a g) pont, melyben az illetékes hatóság (orsz. iskolatanács) utólagos jóváhagyásával kisegítő- és helyettes tanítókat alkalmazhat, sőt végleges tanítók alkalmazására javaslatot tehet. A tervezet demokratikus szellemének egyik legszámottevőbb bizonyítéka ez, hogy ezek folytán a tanítói kinevezéseknél az iskolázlató polgárság számára is befolyás biztosítatik. A járási iskolatanács eme hatáskörének gyakorlása közben a szakember elnök és a tanítóság képviselői garanciák előttünk, hogy a kisegítő és helyettes tanítók alkalmazása körül megszűnik az a nepotizmus, melynek következtében diplomás emberekkel szemben 3—4 polgári végzettségű, alig műveltnek mondható egyének nyerték el a stallumokat.

A III. Fejezet I. Rész 10—33. §-ai az országos iskolatanácsról szólnak. E tanács tagjainak számát is a tanítóság képviselőinek száma szabályozza. Éspedig a bratislavai iskolatanácshoz 12, az užhorodilhoz 9 tanítóképviselő választatik. Ebből kétharmad, tehát 8 és 6, az elemi és polgári iskolák tanítóira esik, egyharmad a középiskoláké. Az egyes nemzetiségeket megillető mandátum-számokat az iskola- és népműv. minisztérium osztja el az utolsó népszámlálás adatai szerint, melynek tekintelbe vétele mellett Szlovenszko 21.16 %-os magyarságának valószínűleg 2 tanítóképviselő jut, kik közül egy a polgári iskoláké (13. §. 2. bek.). Ez a rendelkezés az elemi iskolai tanítóságra egy kissé sérelmes, mert így a polgári iskolák kisebb számú tanszemélyzete rendelkezik egy képviselővel, míg az elemi iskolák sokszorosan nagyobb számú tanítósága szintén csak eggyel. Minthogy azonban a magyarságot csak két képviselő illeti meg, más megoldás nem lehetséges, kifogást ez ellen nem is emelünk.

A tanítóképviselők megválasztásánál azonban a kiadandó választási rendeletben a passzív választójogra vonatkozólag feltétlenül kérjük felvenni, hogy ez a jog csak az illető nemzetiséghez tartozó tanító személyeket illesse, míg az aktív választói joggal minden tanító egyként bírjon.

A tervezet szerzője, Dérer miniszter által hangoztatott kulturális autonómia második lépcsője az országos iskolatanács

nemzetiségi szekciói. (17. §.) Ennek tagjai az illető nemzetiséghez tartozó országos iskolatanácsba beválasztott tanítóképviselők, a polgárság képviselői, az illető nemzetiség számára kinevezett országos iskolatanács elnök-helyettes és a szakreferensek közül legfeljebb annyian, ahány a tanítóképviselők száma. A 12. §. legfeljebb annyian, ahány a tanítóképviselők száma. A 12. §. 1. és 2. bekezdéséből arra merünk következtetni, hogy ez az elnök-helyettes az illető nemzetiség jogi- és pedagógiai ismeretekkel bíró szakemberei közül lesz kinevezve. Ha ez tényleg így lesz, akkor a kulturális autonómia részben megvalósul, mert a magyar iskolák ügyét a magyar nemzetiségű helyi-, járási- és országos iskolatanácsok fogják intézni. Az óvodák, nép- és polgári iskolák feletti legfelsőbb felügyeleti jog, tanítók kinevezése és át-helyezése, melyeket eddig az iskola- és népműv. minisztérium, vagy az iskolai referátus gyakorolt, mind az országos iskolatanácsra, illetőleg annak szekcióira ruháztatik át. (26. §.) Okunk és jogunk van remélni, hogy ez a szerv a saját nemzetiségi érdekeinek szem előtt tartásával fogja feladatát teljesíteni.

Érdekes, s a tervvel korszerűségét igazoló rendelkezés a 27. §., mely a szekciók szenátusainak alakításáról szól. Ez a 3 tagú szervezet a maga mozgékonyásával megszabadítja a teljes- és szekció-üléseket az apró, lényegtelen ügyek elintézésétől s megmenti a bürokratizmus posványától. Elnöke a szekció számára kinevezett országos iskolatanács elnök-helyettes, (a fordításban itt egy szórend-hibát vétettünk) egy tagja a tanítóság képviselője, egy a polgárság képviselője. A 27. §. 2. beki. szerint az elnöki tisztet az országos iskolatanács egy szakreferense is betöltheti. De mikor? Szükséges volna azt is pontosan meghatározni, hogy a szenátus egyik elnöke váltakozva hol az elemi iskolai tanítók, hol a polgári iskolai tanítók képviselője legyen. A szenátus feltétlen szakszerűségét az elnök és a tanítóképviselők biztosítják.

Az iskolák igazgatási szervezetébe beválasztott képviselők választásánál nincs említés az óvónők sem aktív, sem passzív választójogáról. A magyar nemzetiségű tanítóképviselőket tekintve, ez gyakorlatilag csak annyit jelenthet, hogy az aktív választói jog feltétlenül biztosítandó volna az óvónők részére is, míg a passzív választójog csak a sok tag választására jogosult más nemzetiségű tanítótörségeknek számíthat, hol mód nyílik arra is, hogy a tagok egyike az óvónők közül választassék.

Összefoglalva az egészet, a tervzet az iskola pedagógiai követelményeit, a tanítóság kari érdekeit tekintve, a múlttal szemben jelentős előnyöket mutat fel, demokratikus elgondolásai és intenciói minden mondatából kitetszik és — ha az említett pótlások és biztosítékok figyelembe vétetnek — a nemzetiségek kulturális autonómiájához egy jelentős lépéssel közelebb jutunk.

Mégegyszer hangsúlyozni kívánom, hogy megjegyzéseim tisztán az iskola, a pedagógia és a tanítóság szempontjait szolgálják és minden tekintet nélkül más érdekekre, abban a reményességben íródtak, hogy az minden oldal felé becsületes szakvéleménynek minősül.

Szepesi Gyula.

EGYESÜLETI ÉLET

A

„Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta” ALAPSZABÁLYAI.

1. §. A szövetkezet cége, székhelye és működési körzete.

A szövetkezet cége:

Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja. Galánta.

A szövetkezet székhelye: Galánta.

A szövetkezet működési körzete kiterjed Szlovenszkóra és Podkarpatszka Ruszra.

2. §. A szövetkezet célja.

A szövetkezet célja: tankönyvek, tan- és irodaszerek, irodalmi és zeneművek, újságok, folyóiratok, nyomtatványok, művészeti tárgyak kiadása, vagy azok kiadásának elősegítése saját, vagy idegen számlára, másrészt tankönyvek, egyéb könyvek, nyomtatványok, művészeti tárgyak, tan- és irodaszerek eladása, és terjesztése és az ezúton elérhető haszonból a magyar tanítók szociális és kulturális intézményeinek támogatása és lélestése.

3. §. A szövetkezet tartalma, hivatalos hirdetések és a cégjegyzés.

A szövetkezet határozatlan időre alakult.

A szövetkezet hirdetési a Bratislavában megjelenő „Hospodársky Obzor” című lapban és a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító Egyesület hivatalos lapjában tételnek közzé.

Cégjegyzés akkép történik, hogy az írott, vagy nyomtatott cég alá két igazgatósági tag, vagy cégjegyzéssel megbízott tisztviselő sajátkezű aláírását csatolja oly alakban, ahogy az a bíróságnál be van jegyezve.

4. §. Tagság. A tagok fõlvétele.

A szövetkezet tagja lehet minden, Csehszlovák Köztársaságban működõ és nyugdíjas tanító, tanítónõ, tanár, óvónõ, azonkívül a magyar kultúra támogatói, jogi személyek, egyházak, iskolaszékek, iskolák, intézetek, egyesületek, községi képviselõtestületek és szövetkezetek. A nem tanítótagok száma az összlétszám egyharmadánál nagyobb nem lehet.

Tagul való belépés írásbeli jelentkezés alapján történik, mely oly nyilatkozatot tartalmaz, hogy a tag az alapszabályoknak, az ügyrendnek és a közgyûlés határozatainak magát aláveti.

A tag felvételérõl az igazgatóság határoz. Az elutasítást nem tartozik indokolni. Minden új tag befogadása, valamint minden tag, vagy üzletrészváltozás az igazgatóság által iktatandó és a tagok névjegyzékébe bevezetendõ.

A tagok névjegyzéke tartalmazza a folyószámot, a jelentkezés napját, az igazgatóság általi befogadás napját, a tag cégét, vagy nevét, lakóhelyét és az általa jegyzett üzletrészek számát. Továbbá a felmondás vagy kizárás, az igazgatóság jegyzõkönyvének és a tagság megszûnésének napját és megjegyzést a kilépés okáról.

5. §. A tagság megszûnik:

1. kilépéssel,

2. kizárással,
3. feloszlással (jogi személyeknél),
4. elhalálozással.

ad 1. Kilépni csak a naptári év végén lehet. A tag köteles kilépését az igazgatóságnak legkésőbb június hó végéig írásban bejelenteni. Ha a tag június 30-a után mond fel, tagsága csak a jövő év végével szűnik meg. Az egyes üzletrészek felmondására a felmondási idő ugyanaz.

ad 2. A tag kizárandó:

- a) ha működését beszüntette (jogi személyeknél),
- b) ha elveszíti a vagyonával való szabad rendelkezési jogát,
- c) ha vétkezett a szövetkezet, vagy annak érdeke ellen, vagy ha a tagok közötti egyetértést veszélyezteti.

A kizárásról az igazgatóság határoz. Az igazgatóság határozata ellen a legközelebbi közgyűléshez lehet felebbezni. A felebbezést az igazgatóság határozatának kézhezvételétől számított 8 napon belül kell az igazgatóságnak beadni, máskülönben a felebbezés nem vehető tekintetbe.

Kizárásnál a tagság az üzletév végével szűnik meg. A kizárt tag azonban tagsági jogaira való igényét mindjárt az igazgatóság határozatának napjával veszíti el az esetben is, ha a közgyűléshez felebbezett.

6. §. Üzletrészek és beíratási díj.

Az üzletrészek egyszázkoronásak és egyszerre, vagy az igazgatóságnak tagfelvételi határozata napjától számított 12 hónapon belül is lefizethetők.

Azon esetben, ha a tag a jegyzett üzletrészeket be nem fizeti, az igazgatóságnak jogában áll az üzletrészek összegét a tagon behajtani, vagy őt kizárni.

Azon esetben, ha a tag a jegyzett üzletrészeket az előírt idő után fizeti be, késedelmi kamatot fizet.

Ha harmadik személyek a tag üzletrészére igényt támasztanának, a keresk. törvény 239. §-a irányadó. Tagjával szemben fennálló bárminő követelését a szövetkezet a tag bárminő követeléséből fedezheti, hasonlólag a felmondott üzletrészből is.

A beíratási díj tíz korona minden jegyzett üzletrész után. Ez taggá való befogadás után azonnak fizetendő.

7. §. Felelősség.

A felelősség korlátolt és pedig minden tag csak jegyzett üzletrészek értékével felelős a szövetkezetért.

A felelősség a tagság végeztétől számított egy év után szűnik meg.

8. §. Az üzletrészek átírása.

Az üzletrészek másra csak az igazgatóság engedélyével ruházhatók át. Az átírási díj a beíratási díj összege. Az üzletrészeket eladni nem szabad.

9. §. Az üzletrészek kifizetése.

A felmondott üzletrészek, továbbá a kilépett, kizárt és elhalt tagok üzletrészei a tagság megszűnte után 1 évre fizetettek ki.

A kilépett és kizárt tagoknak nincs igényük sem tartalékalapra, sem a szövetkezet más vagyonára, hanem épen csak üzletrészeik azon értékére, mely a kilépési év zárszámáisaiban mutatkozik.

10. §. A tagok jogai.

Minden tagnak jog van:

a) igénybe venni a szövetkezetet annak egész működési körében, ahogy az az alapszabályokban és az ügyrendben meg van határozva, nevezetesen vásárolni a szövetkezet üzletéből;

b) részesedni a nyereségből a részjegytőke kamatoztatásával;

c) a közgyűlésen javaslatot tenni, ha azokat 8 nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságnak bejelentette;

d) résztvenni a közgyűléseken, itt választani és képviselői választani;

e) minden tagnak, tekintet nélkül üzletrészei számára, csak egy szavazati joga van;

f) szavazati jogát írásbeli meghatalmazással más útján is gyakorolhatja. Egy tag nem képviselhet többet öt tagnál. Jogi személyek igazolt kiküldötteik útján gyakorolhatják úgy aktív, mint passzív jogukat. Jogi személyek megbízottja csakis a megbízó testület igazolt tagja lehet, szavazati jogát írásbeli meghatalmazás útján gyakorolhatja.

11. §. A tagok köteleességei.

A szövetkezet tagjai kötelesek az alapszabályokkal, az ügyrendet és a közgyűlések határozatait pontosan betartani, a szövetkezet érdekeit mindig szem előtt tartani és a szövetkezet kötelezettségeiért a jelen alapszabályok 7. §-a alapján szavatolni.

12. §. Szervezet.

A szövetkezet ügyeit vezetik:

1. a közgyűlés,
2. az igazgatóság,
3. a felügyelőbizottság,
4. az ügyvezető.

13. §. A közgyűlés.

Rendes évi közgyűlés minden év elején, azaz első felében tartandó meg. Az első rendes közgyűlés a szövetkezet székhelyén tartandó, a következő közgyűlés helyét esetről-esetre a közgyűlés határozza meg.

Rendkívüli közgyűlés összehívandó:

a) valahányszor az igazgatóság, vagy felügyelőbizottság szükségnek látja,

b) ha ezt az összes tagok 1/5-e az igazgatóságnál az ok és cél feltüntetése mellett írásban kéri.

A rendkívüli közgyűlés a szövetkezet székhelyén tartandó meg. A

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

meghívó az alapszabályok 3. §-a szerint 14 nappal a közgyűlés előtt a közgyűlés tárgysorozatával együtt közzéteendő.

Azonkívül a meghívó közzététele úgy történik, hogy 14 nappal a közgyűlés előtt a tagok külön írásbeli meghívót kapnak.

Minden meghívót mindjárt kelte napján a bratislavai Központi Szövetkezetnek is be kell küldeni. Ezen meghívóhoz, ha a rendes közgyűlésről van szó, az évi zárszámadások másolata is melléklendő. A közgyűlésen csak azokat a pontokat lehet jogérvényesen tárgyalni, amelyek a közgyűlés tárgysorozatában ki voltak hirdetve. A 10. §. alapján benyújtott javaslatokat a közgyűlés vita tárgyává teheti, de felettük jogérvényesen csak a legközelebbi közgyűlés dönthet, melynek tárgysorozatába felvételtek.

A közgyűlés határozatképes, ha a tagok számának legalább $\frac{1}{10}$ -e van jelen. Ha a szövetkezet feloszlásáról, vagy az alapszabályok olyan változásáról kell dönteni, mely a Központi Szövetkezettel való viszonyt érinti, az összes tagok $\frac{3}{5}$ -ének jelenlétére van szükség. Ha nincs meg a létszám, ugyanazzal a tárgysorozattal harminc napon belül, de 14 nap előtt semmiesetre sem, új közgyűlés hívandó össze. Az így összehívott közgyűlés határozatképes a jelenlevők számára való tekintet nélkül, ami a meghívóban hangsúlyozandó.

14. §.

A közgyűlést az igazgatóság elnöke, esetleg alelnöke, vagy a közgyűlés által választott elnök vezeti. A jegyzőt és két hitelesítőt, kik az elnökkel együtt aláírják a jegyzőkönyvet, az elnök nevezi ki. A jegyzőkönyv külön lapszámozott könyvbe írandó be és a legközelebbi igazgatósági ülésig aláírandó.

15. §. Szavazás.

Határozatok egyszerű szavazatlöbbséggel hozhatók meg. Az alapszabályok oly változásánál, mely a szövetkezetnek a Központi Szövetkezettel való viszonyát érinti, vagy a szövetkezet feloszlásáról való határozathozatalnál a jelenlevők $\frac{3}{5}$ -ének hozzájárulása szükséges. A jelenlévő tagok $\frac{1}{5}$ -ének kívánságára a szavazás titkos. Szavazategyenlőség esetében az elnök dönt, aki különben nem szavaz.

Minden jelenlévő tag a tárgysorozat minden pontjához csak egyszer szólhat hozzá. Többszöri hozzászóláshoz az elnök engedélyre van szükség.

A Központi Szövetkezet és a »Hanza« képviselőjének a közgyűlésen javaslati és tanácskozási joga van. A tárgyhoz való hozzászólása a jegyzőkönyvbe felveendő.

16. §. Választások.

A választások közfelkiáltással, vagy szavazólapokkal történnek. Aki legtöbb szavazatot kap, az a megválasztott.

17. §. A közgyűlés ügyköre.

A közgyűlés ügykörébe tartozik:

- a) az igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása, elmozdítása és a felelősség alól való feloldása;
- b) a felebbező tagok kizárására vonatkozó határozathozatal;
- c) a zárszámadások megállapítása, a nyereség felhasználásáról, vagy a veszteség fedezéséről való határozathozatal;
- d) az ügyrend megállapítása, alapszabálymódosítás, más szövet-

kezetbe tagul való belépésről és kartellszerződésekről való határozathozatal;

e) indítványok tárgyalása; ha a közgyűlés szükségesnek tartja, új közgyűlést hívhat össze az indítvány rendes elintézése céljából;

f) a szövetkezet felszámolásának az elhatározása és a felszámolóok kirendelése a ker. törvény szerint (1875. évi XXXVII. tc. 247—253. §§.).

18. §. Az igazgatóság.

Az igazgatóság öt tagból áll, kiket a közgyűlés öt évre választ. Az igazgatóság megválasztása után a közgyűlés az igazgatóság tagjai közül elnököt és alelnököt választ. Az elnökké, illetve az alelnökké való választás ugyanazon időtartamra szól, amelyre az illetők igazgatósági tagokká választottak.

19. §. Működési időtartam.

A közgyűlés által választott első igazgatóság tagjai közül minden évben egy, a sors által kijelölt tag kilép, később azok a tagok lépnek ki az igazgatóságból, akki öt évig tagjai voltak. A kilépett tagok újonnan választhatók.

20. §. A választásoknak a bíróságnál való bejelentése.

A megválasztott igazgatósági tagok késedelem nélkül bejelentendők a ker. törvény értelmében a ker. bíróságnak.

21. §. Az igazgatóság kiegészítése.

Ha valamely igazgatósági tag kilép, vagy vele szemben valami tartós akadály merül föl, a megmaradt tagok tovább vezetik az ügyeket egészen a legközelebbi közgyűlésig, amely pótválasztást ejt meg. Ha az igazgatóság tagjainak száma 3-ra apad, pótválasztás céljából haladéktalanul rendkívüli közgyűlés hívandó össze. A közgyűlés által így megválasztott póttagok hivatalukban csak addig maradnak meg, ameddig elődjeik, akiknek helyébe választottak, maradtak volna.

22. §. Az igazgatóság ülései.

Az igazgatóságot ülésre annak elnöke, vagy alelnöke kéthavonként legalább egyszer hívja össze. Az igazgatósági ülésre az ügyvezető is meghívandó.

Az igazgatóság jogérvényesen határoz, ha annak legalább 3 tagja jelen van. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

Minden ülésről jegyzőkönyv vezetendő, melyet az összes jelenlévők aláírnak. Az igazgatóság jegyzőkönyveit egy külön lapszámozott könyvbe

Anyák napjára; Madarak és fák napjára

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas
kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskönyve. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnie Saliby—Alsószell, via Galánta

A könyv ára 8 Ké, szállítási költség 1 Ké.

Fizethető postai befizető-lapon.

kell írni. Az igazgatóság határozataiért annak összes tagjai felelősek, csak azok nem, akik a határozat ellen a felügyelőbizottságnál tiltakoztak. (1875. évi XXXVII. tc. 191. §.)

23. §. Az igazgatóság felelőssége.

Az igazgatóság, valamint egyes tagjainak felelőssége lemondásukkal sem szűnik meg, amíg őket az alól a közgyűlés fel nem oldja.

24. §. Spekulációs ügyletek.

Az igazgatóságnak határozottan meg van tiltva spekulációs ügyletnek a szövetkezet nevében való gyakorlása. Az igazgatóság tagjai, akik saját jogkörük határait álléptik, az eselleges károkért egyetemlegesen felelősek.

25. §. Az igazgatóság felügyelete.

Az ügyvezető és egyéb tisztviselők tevékenységére az igazgatóság saját felelősségének terhe mellett felügyel. Ezen köteleességét a szolgálati szabályzata állapítja meg.

26. §. A szövetkezeti szervek kiadásai.

Az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak készpénzkiadásaiq megértitlenek és a közgyűlés által évről-évre tiszteletdíjban részesítlenek.

27. §. Az igazgatóság kötelezései.

Az igazgatóság köteles:

- a) betartani az alapszabályok és a törvény összes rendelkezéseit, valamint a közgyűlések határozatait és a központi ellenőrzés előírásait;
 - b) határozni a tagok felvétele, felmondása és kizárása felett;
 - c) a pénztári bevételeket és kiadásokat, az üzletmenetet, árúraktárakat, árúkészletet, valamint a vásárlási és eladási árakat ellenőrizni;
 - d) felügyelni az üzleti könyvek vezetésére, átvizsgálni a zárszámadásokat és gondoskodni a pénzfeleslegek elhelyezéséről;
 - e) minden rendes közgyűlés előtt az előző évre vonatkozó zárszámadást elkészíteni a nyereség felosztására, vagy a veszteség fedezésére vonatkozó indítvánnyal együtt és ezeket aláírva a felügyelőbizottságnak felülvizsgálatra bemutatni;
 - f) a kereskedelmi bíróságnak a közgyűlés által jóváhagyott évi zárszámadás egy példányát a közgyűlés jegyzőkönyvével beterjeszteni;
 - g) minden negyedév végével a belépelt és kilépelt tagokat a bíróságnak bejelenteni és minden év januárjában beterjeszteni a bírósághoz és a Központi Szövetkezethez a tagok betűrendes névjegyzékét;
 - h) az ügyrendel összeállítani és jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjeszteni;
 - i) az eselleges kölcsönök kamatlábát meghatározni;
 - j) meghatározni a hivatalos napokat és órákat;
 - k) hatóságok előtt képviselni a szövetkezetet, saját kebeléből választott kiküldöttek útján;
 - l) a szövetkezet tisztviselőit és alkalmazottait fölvenni, fizetésüket és szerződésük föltételeit megállapítani és megállapítani az eselleges óvadékok.
- A tisztviselőknek szükség esetén tanácsokat és utasításokat adni, őket felfüggeszteni, helyettesükről gondoskodni, vagy őket teljesen elbocsátani;
- m) a leltárt felvenni legalább egyszer évközben (revízió céljából)

és az év utolsó napján.

28. §. Az igazgatósági elnök külön teendői.

a) Köteles a rendes és rendkívüli közgyűléseket összehívni a tárgysorozat közzétével, miként azt az igazgatóság az alapszabályok értelmében megállapította, gondoskodni az igazgatósági ülések összehívásáról és azokon elnökölni;

b) tagok névjegyzékét, s fontos iratokat, valamint a szervezetzeti tisztviselők és alkalmazottak óvadékát tartozik őrizetben tartani.

Akadályoztatása esetén az elnököt az alelnök ugyanazon jogokkal és kötelességekkel helyettesíti.

29. §. Felügyelőbizottság.

Felügyelőbizottság, mely legkevesebb 12 tagból áll, a közgyűlés által az első évben egy, később három évi időtartamra választalik. Egyszerű közgyűlési határozattal a felügyelőbizottsági tagok száma szabályozható, vagy lecsökkenthető, de mindig csak úgy, hogy a felügyelőbizottsági tagszám hárommal osztható legyen. A felügyelőbizottság maga tagjai közül elnököt és alelnököt választ. Az elnök és alelnök megválasztása csak azon időre szól, amilyenre ők a felügyelőbizottságba megválasztottak. A második és harmadik évben a tagoknak a sors által kijelölt 1/3-a lép ki. A további években azon tagok lépnek ki, akik már három évig hivataloskodtak.

30. §. Pótválasztások.

Ha a felügyelőbizottság valamely tagja idő előtt elhagyja hivatalát, a pótválasztást a legközelebbi közgyűlés ejti meg, de csak azon időre, ameddig az újonnan választottnak az elődje hivataloskodott volna.

31. §.

A felügyelőbizottság köteles minden irányban a szervezetet érdekeit védelmezni és arról gondoskodni, hogy a szervezetet rendszeresen, alapszabály és ügyrendszerűen, a közgyűlés határozatainak szemmel tartásával, valamint a Központi Szervezet ellenőri osztályának utasításai szerint vezettessék.

32. §.

A felügyelőbizottságnak joga van a szervezetet könyveibe és összes irataiba betekinteni és követelni a pénzállomány felmutatását. Ez a felülvizsgálatot bármikor két tagja kiküldésével is gyakorolhatja.

Mielőtt bútort vesz, okvetlen nézze meg a Republika egyik legnagyobb bútorgyárának legnagyobbított fióktelepét!

Heidük bútorok

Lászlónál Ersekújvár

(a cipőgyár udvarában)

Kostolná-u. 16.

100 szoba, konyha és előszoba állandóan raktáron.
Keményfa hálók már 2000 Kč-től egész 14.000 Kč-ig
100—200 Kč havi részletfizetésre is.

Thonet bútorok óriási választékban raktáron.

33. §.

Azon esetben, ha gyanú van rá, hogy mulasztások, vagy visszaélések történtek, köteles ezt haladéktalanul az igazgatóságnak jelenteni. Ha a felügyelőbizottság rendellenességek nyomára akadna, köteles a ker. törvény 195. §-a alapján haladéktalanul rendkívüli közgyűlést összehívni.

34. §.

A felügyelőbizottság különös kötelességei:

a) A zárszámadásokat legkésőbb május 31-ig a könyvek és melléletek szerint felülvizsgálja, a felülvizsgálatokat aláírni és a felülvizsgálat eredményéről a közgyűlésnek a tiszta haszon hovafordítását, vagy a veszteségek mikénti fedezését célzó javaslattal egyetemben jelentést tenni;

b) rendes félévi összejöveteleken a szövetkezet számadásait (követeléseket és tartozásokat) és az azokra vonatkozó feljegyzéseket felülvizsgálja. Ezen vizsgálatokról a felügyelőbizottság egy külön lapszámozott könyvet vezet. Az üztetév végével a leltár felvételénél tartoznak a felügyelőbizottság kiküldöttjei jelen lenni. Ezen, a felügyelőbizottság által jóváhagyott leltár a zárszámadás alkotó részét képezi.

35. §.

A felügyelőbizottsági összejöveteleket annak elnöke, vagy alelnöke vezeti. Az esetben, ha a felügyelőbizottság állandó felügyelőt választ, köteles ez a közös összejöveteleken tevékenységéről beszámolni és jelentéseit jegyzőkönyvbe iktatni.

A felügyelőbizottsági ülésekre az ügyvezető is meghívandó.

36. §. Az ügyvezető.

Az ügyvezetőt az igazgatóság alkalmazza:

a) a rendes igazgatósági, valamint felügyelőbizottsági üléseken jelentést tesz a munkálatok rendjéről, a szövetkezet árútartozásairól követeléseiről, valamint az összes elintézett és még elintézellen fontosabb ügyekről;

b) átveszi és felnyitja a leveleket, számlákat és egyéb küldeményeket, aláír minden levelet és iratot, ha abban a szövetkezet fontosabb kötelezettséget nem vállal (minden más esetben szabályszerű cégjegyzés szükséges);

c) folyósítja az igazgatóság által megszavazott kiadásokat az igazgatóság határozatainak keretén belül.

Egyesületünk tagjai elegendően
és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

Az ügyvezető és a szövetkezet többi tisztviselője az igazgatóság által megállapított szabályokhoz alkalmazkodik. Óvadékkukat készpénzben, értékpapírokból, vagy hitelképes egyének kezességadásában az igazgatóság kezeli és a szövetkezet üzleti céljaira fel nem használhatja. Az alkalmazottakra nézve érvényben vannak az összes törvényes rendelkezések, a felmondás, betegségélyezési- és aggkori biztosítás stb. tekintetében.

37. §.

Ha a Központi Szövetkezet ellenőre megállapítja, hogy a tisztviselők, vagy az alkalmazottak a szövetkezet érdekeit bármi módon károsítják, habár hiányos képességeikkel is, a Központi Szövetkezet javasolhatja az igazgatóságnak, hogy az ilyen alkalmazottat bocsássa el.

38. §. Könyvelés.

A könyvelés a kereskedelmi törvény követelményeinek megfelelően történik.

A kereskedelmi könyvekbe való bejegyzéseknek haladéktalanul kell történniök. A pénztári készlet minden nap zártaival a könyvekben lévő bejegyzésekkel összehasonlítandó. A kereskedelmi könyvek, az okiratok, úgyszintén a készpénz tüzmentes pénzszekrényben őrzendők. A pénztár kulcsait az ügyvezető és a pénztárnok őrzik. Tartalékkulcsok egy helyi bankban őrzendők és erről jegyzőkönyv veendő fel.

39. §. Évi zárszámadások.

Az évvégi zárszámadások, melyek minden év december 31-ével lezártnak,

1. forgalmi kimutatásból,
2. nyereség-veszteség számlából,
3. mérlegből állanak.

A mérlegszámlába fel kell venni:

- I. A szövetkezet követeléseit (aktíva):
 - a) a készpénz-készletet,
 - b) üzletrészek be nem fizetett összegeit,
 - c) értékpapírokat vételárban, de legfeljebb december 31-i árfolyammal,
 - d) követeléseket minőségük szerint; kétes követelések valószínű értékükben veendőek fel, míg a behajthatatlanok teljesen leírandók, illetve kihagyandók;
 - e) ingatlanokat és ingókat valódi értékükben megfelelő leírással, az alapítási költségek 5 éven keresztül egyenlő részletekben írhatók le;
 - f) az árukészletet leltár szerint, beszerzési áron;
 - g) kamatkövetelésekből, melyek csak a jövő éven járnak le, az ez évre eső részt.

II. A szövetkezet tartozásait (passíva):

- a) a jegyzett üzletrészeket;
- b) a szövetkezet tartalékalapjait;
- c) a szövetkezet tartozásait, tekintet nélkül a lejáratra;
- d) kamat tartozásokból, melyek a következő évben járnak le, az ez évre eső aránylagos részt;
- e) vásárlási visszalérítést.

III. Nyereséget, illetve veszteséget, vagyis a követelések és tartozások egyenlegét.

Az évi zárszámadásokat először az igazgatóság, azután a felügyelőbizottság vizsgálja felül és jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjesztik, a nyereség felosztását, vagy a veszteség fedezését célzó indítvány kíséretében.

A közgyűlés előtt nyolc nappal a zárszámadások nyilvános betekintés végett a hivatalos helyiségben kifüggesztendők.

40. §.

Az elért nyereségből az üzletrészeket kamatoztatni lehet, de legfeljebb csak 5% erejéig. A fölösleget a Magyar Tanítók Háza fenntartására és a magyar tanítóság jóléti intézményei javára kell fordítani. A veszteség, melyet a szövetkezet az év végével kimutat, először a tartalékalapból fedezendő és ha ez nem volna elegendő, úgy a jegyzett üzletrészekből, névértékük arányában.

A tartalékalap az elért liszta nyereség 10%-ából az elévült, vagyis 6 éven át fel nem vett üzletrész-kamatokból, ajándékokból, szubvenciókból stb. alakul. A tartalékokét folyó tőkének is lehet felhasználni.

41. §.

A szövetkezet az üzlet folytatásához szükséges tőkét mindenekelőtt a tagok üzletrészeiből, esetleg kölcsönfelvétellel szerzi be.

42. §.

Árúkat csak tagoknak, lehetőleg készpénzfizetés ellenében szabad eladni. 30 napon felüli hitel egyáltalában tilos.

Az igazgatóság tagjai, valamint a hivatalnokok szintén hitelbe vásárolhatnak, de legfeljebb 30 napra, ha ezt a felügyelőbizottság jegyzőkönyvileg megengedi.

Az ilymódon keletkezett behajthatatlan követelésekért az igazgatóság tagjai a kereskedelmi törvény 189. és 241. §§ értelmében egyetemlegesen felelősek.

Ingatlan vásárlásához a közgyűlés jóváhagyása szükséges. Ha ily vételnél azonnali döntésre volna szükség, az igazgatóság személyesen felelős, amíg az említett terv a vételt jóvá nem hagyja.

43. §. Szövetkezeti kötelek.

A szövetkezet tagja a bratislavai Központi Szövetkezetnek és a galántai »Hanza« szövetkezeti áruközpontnak, mely utóbbival szoros működési kapcsolatot tart fenn.

Az ellenőrzést a Központi Szövetkezet saját ellenőrével végzi. Az ellenőrnek joga van a szövetkezet helyiségeit, összes könyveit, jegyzőkönyveit és mellékleteit megvizsgálni. A szövetkezet és az ellenőr jogainak és kötelességeinek részletei a Központi Szövetkezet ellenőri szabályzatában vannak bővebben kifejtve. Ezen szabályzat a Központi Szövetkezet ügyrendjének alkotó részét képezi. A revízió megkönnyítése végett az igazgatósági ülésekről, a felügyelőbizottsági ülésekről és a közgyűlésekről felvett jegyzőkönyvek másolatait az igazgatóság köteles mindenkor a Központi Szövetkezetnek megküldeni.

A szövetkezet erkölcsi kötelessége elősegíteni egyéb szövetkezetek keletkezését.

A jelen alapszabályoknál a magyarnyelvű szöveg a mérvadó.

Ezen alapszabályok a szövetkezet 1933. április 6.-i közgyűlése által fogadtattak el.

Gondolatok egy gyűlés után.

A Könyvesbott ügye hatalmas lépéssel jutott előbbre. Galántán összejöttek sok lelkes magyar tanítók, hogy — az ige tesztet öltösn. Az alapszabályokat alaposan megvitatták; az igazgatóságot és a felügyelő-bizottságot megválasztották. A törvényes formalitások elintézése után bejegyzett cég leszünk. Az alapfeltételül kikötött 500 üzletrész túl van jegyezve és ezzel 55.000 Ké alaptőke biztosítva van.

Eddig minden ment, mint a karikaesapás. És ezután is menni fog. Csak az a kérdés, milyen keretek között?

A gyűlésen megjelenteken kívül, akik feltétlen hívei az eszmének, a tanítóság három csoportra oszlik: hívekre, közömbösekre és — sajnos — ellenségekre.

Ez utóbbiak az »örök ellenzék«, akik mindennel szemben, legyen az bár a legéletrevalóbb megmozdulás is, merev ellenzéki álláspontra helyezkednek, csupán azért, mert azt mások kezdeményezték. Ezek sokszor a rosszakaratú gánésoskodást a jogos kritika határán jóval felül és tisztességtelen eszközökkel gyakorolják. Gyarló emberi tulajdonság az, hogy a konstruktív munkára képtelen ember destruál, rombol.

Nem ezeknek írok, mert ezek legfeljebb azt fogják kiolvasni soraimból, hogy Galántán a szlovenszkói magyar tanítóságnak csak 5—6%-a jött össze, hogy kereskedővé léptesse elő a tanítót, akinek nem a pult mögött, hanem a katedrán a helye. (Egyébként is ez csak egy újabb zselelési lehetőség a húsos fazék körülíeknek, stb.)

Nektek sem írok Testvéreim, akik a nagy földrajzi távolság miatt nem jöhettek el Galántára. Nem is lett volna észszerű, hogy a 110 Ké-s üzletrészetek miatt egy esetleg 300—600 Ké-s utat tegyetek meg. Ti a micink vagytok, mert szívben öltöztök. Nektek csak testvéri üdvözlétemet küldöm.

Hozzátok, közömbösekhez volna azonban néhány szavam. A világért sem akarok ízetlenkedni és nyomtatott betű útján valami hordószagú kortesbeszédet mondani. Nem! Most én úgy fogok beszélni, mintha egy szegény unokaöccs kérne anyagi támogatást a gazdag, de zsugori nagybácsitól egy meciehez, nagyszerű üzlethez. Hasonlatom találód, mert ti, szlovenszkói magyar tanító-testvéreim, egyenként hozzám hasonló vékonypénzü un-

MEGJELENT: „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Néplmakönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 490 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Ót kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay,

Köbölkút.

kaócs vagylok, de összesen nagyon gazdag, mondhatnám dúsgazdag nagybácsi vagyunk. Ha téged, kedves »Nagybácsi«, meg tudlak győzni, akkor csodákat produkálunk; ha nem, akkor... akkor sem bukunk meg. (Írásom végén fogod belátni, hogy miért.)

Tehát vessük fel először a lelkiismeretbeli kérdéseket! Vajjon tisztességes eljárás-e az, ha a tanulóinkat mi magunk látjuk el tanszerekkel? Erre csak úgy felelhetünk nyugodt lelkiismerettel igennel, ha nem adjuk magasabb áron az úrut, mint más kereskedő. Ezt egy lelkiismeretes tanító sem tenné meg, s ha mégis akadna ilyen, a papír- és könyvpiacra felburjánzott hallatlan konkurencia ezt lehetetlenné teszi. Viszont, ha ugyanazon, vagy alacsonyabb áron juttatjuk el gyermekeinkhez a tanszert, úgy igaza van Kovács Alajos elnökünknek, aki ezt mondta:

— »A világból csak annyi a miénk, amennyit a két karunkkal át tudunk ölelni. S ha már ölelünk, ne öleljünk idegen érdekkel, hanem a sajátunkat.«

A másik lelkiismeretbeli kérdés: vajjon nem károsítjuk-e meg a könyvkereskedőket ezen alakulatunkkal éppen a legnagyobb gazdasági helyzet idején? Erre is igennel kell felelünk. De ki provokálta ki a Könyvesboltot? Ők. Százczekket vágtak tőlünk zsebre évről-évre és végül a megígért 8.000 Ké-s morzsát is meglagadták a jóléti intézményeinktől. Viszont a mi könyvkereskedésünkben sem tanítók, hanem kereskedők lesznek alkalmazva és megélhetést biztosítunk néhány munkanélkülinek.

És jegyezzük meg jól! Rajtunk az Istenen kívül senki nem segít! Kovács Alajos e mondását én megtoldom e közmondással: Segíts magadon, és az Isten is megsegít! — más szóval: Sült galamb nem repül senkinek a szájába!

Térjünk az anyagiakra. Itt nincs sok mondanivaló. Egy osztály évi tanszerszükséglete minimálisan számítva 1000 Ké. Szlovénia és Ruszinszón több, mint 2000 magyar osztály van. $2000 \times 1000 = 2.000.000$ Ké. A nagy konkurencia dacára is elérhetünk 10% tiszta nyereséget. Ez, Testvéreim, évi 200.000 Ké.

Ezzel az összeggel pedig a jóléti intézményeinket sorra feltő alá tudjuk juttatni.

Sokkan éppen azért ellenségei a Könyvesboltnak, mert a Tanítók Háza szálla a szemükben és azzal érvelnek, hogy Pozsonyban elég a megbízható internátus, s a T. H. sem lesz képes olcsóbban ellátni a tanító-gyermekeket, mint azok. Bevallom őszintén, hogy én is ezt tartottam. A helyzet azonban megváltozott. Ha a T. H. tető alá kerül, módjában lesz a Könyvesboltnak szubvencionálni azt és ingyenes, vagy félfizetéses helyet kreálni az árváknak és szegényeknek. Sőt az eltartási díjjal is mérsékelhetjük. Így a T. H.-nak igenis nagy előnye van, mert a gyermekem ingyen, vagy 150–300 koronáért tanulhat az idegen 500 Ké-s hellyel szemben. Ez a teoretikus számítás pedig már nagyon is zsebbe vágóan érdekel. Különösen 6–8 gyermekes tanító-apákat.

Most ne nézzük a közt, a szomszédot, a többit. Vonatkoztassunk mindent az egora. Nekem van fiam és leányom, akit iskoláztatni fogok; akinek nincs, az közömbös ezzel szemben. Ha magasabb szempontot nem nézünk, igaza is van.

De! Ma még erőteljes nő, vagy ifjú vagy kartársam és gondtalanul élsz, amennyiben a fizetésünkből »gondtalan« életre telik. Ha vágyaidat gyakran el is kell hallgattatnod, mégis van egy nagy-nagy kincsöd: az egészséged. Azonban ki biztosít arról, hogy holnap nem kapod-e meg a legborzalmasabb tanító-betegséget, a tüdővést? Rémülten rohansz az orvoshoz, amikor először lesz a köpésed rózsaszínű. Tátrát, ózondús levegőt ajánl az orvosod. A kezdődő tüdőbaj ma már, hál' Istennek, csak pénz-kérdés. Kétségbeesve meredsz magad elé: Istenem, miből? 100 koronás napi szanatóriumi díjat egy hónapig sem bírsz ki. Ennyi pedig fülellen gombot sem ér. Igen! Ekkor elmegy a mi magaslafi szanatóriumunkba és rezsi-áron ápolunk; az életed pedig meg lesz mentve. Ha neked nem lesz szükséged rá (ne is legyen), ott a feleséged, gyermekeid...

Vagy gondolj arra az eshetőségre, hogy hirtelen is meghalhatsz. Mi lesz a gyermekeiddel, akiknek talán már nincs is édesanyjuk? Egy pohár víz felhevült állapotban, egy tifuszjárvány, egy mellhártyagyulladás, egy spanyol, egy autószerencsétlenség, egy parányi seb inficiálódása és véged! Boldogult Domček tanfelügyelőnk esete a kirívó példa. Téli időben megfürdött egy pozsonyi fürdőben és felhevült állapotban ment haza — néhány nap múlva pedig a temetőbe.

— Apukám, igaz az, hogy ez a ház, amelyikben lakunk, nem a mienk, hanem a községé? — kérdezte a kisfiam és nem aludtam azon éjszaka. Testvéreim, mi mind a »község« házában lakunk. Ez a ház csak addig a mienk, míg húzni bírjuk az igát. Ha kivisznek a temetőbe, az asszony és a gyermekek még 6 hónapig kellemetlen teherként a »község« házában laknak, aztán... Eltemettem magamat, aztán a feleségemet és úgy elsi-rattam a két kis porontyom árva sorsát, hogy nem is érdemlik meg mert nagy betyárok.

És nem történhetik meg? Ha velem nem, veled. Testvéreim!

KÖLCSÖNÖK

**BUDAY
VINCE**

Nové—Zámky

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanárok, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamattal, gyorsan és kulánsan folyósítanak. - Irásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Ké válaszbélyeg ellenében.

2000-en vagyunk! Nem könnyebben nyugodnál bele halálos ágyadon a megváltozhatatlanba, ha tudnád, hogy a *mi* árva házuk gondjaiba veszi a legdrágább kincseidet?

Vagy itt az üdülőtelep! Hol van egy tanítónak napi 60–80 koronája, hogy elmelessen csak két hétre is rendbe hozni megromgált idegeit, amín 10 hónapig 60–120 vásott nébuló táncol? Mérsékelt árért ugyan melyikünk nem engedné meg magának azt a »luxust«, hogy két hétre a Tátrába menjen üdülni?

Tovább nem is folytatom, mert a pesszimisták már most is mosolyognak. Pedig kár mosolyogni. Ez a paradicsomi állapot rögtön létrejön, csak legyen annyi kariöntudatunk, mint az utcát tisztogató munkásnak, vagy villamos kalauzoknak, akik már tudják, hogy mi az *önsegély*.

S mit kérsz magadtól magadnak azért, hogy megszorult helyzetekben segíthess magadon? Csupán azt, hogy a tankönyv- és tanszerszükségletted összeállítva a megrendelő-ívet ne címezd meg az idegen X vagy Y-nak, hanem magadnak, a *te* Könyvesboltnak.

Tudom jól, hogy a könyvkereskedők részéről most egy hatalmas offenzíva indul meg. Vadászni fognak ránk. Az eddigi százalékot esetleg megduplázzák, évi hiteleket adnak, hogy kikerjék a nyakát a Könyvesboltnak. Aztán (ennek sikerülése esetén) visszajön szépen a régi állapot.

Korán örülne az, aki hinne ebben a megfojtásban. 500 üzletrész kb. 400 tanító-birtokosa rendületlenül kitart az eszme mellett. Legfeljebb nem fogunk 2 millió forgalmat csinálni, csak 400.000 Ké-t. Ennek a tiszta nyeresége 40.000 Ké. Így is meglesz minden jóléti intézményünk. 200 ágyas internátus helyett 50 ágy, 100 ágyas szanatórium helyett 25, stb. Ezt senki sem fogja megakadályozni, mert már 400 Testvéremet (velem együtt) megcsókolta az Isten és világgosság dereng ott, ahol eddig sötétség volt.

Most nem fenyegetni akarok, mert ez távol áll tőlem. Csupán az igazság és méllányosság elvét emlitem. Ha egy olyan kartárs akarna helyet biztosítani a fiának — leányának az internátusunkban, aki ennek létrehozásából nem vette ki a részét, megharagudhat-e, ha mellőzésben részesül azok miatt, akik szívvel-lélekkel dolgoztak a megszületése érdekében? Vádolhat-e kegyetlenséggel az a kartárs, aki beteg tüdejét szeretné gyógyíttatni a mi olesó szanatóriumunkban, de kimarad onnan, mert olyanokkal telt meg akik létrehozták? Panaszkodhat-e a tücsök, ha télen elpusztul éhen? Vajjon sajnálható volna-e az a tanító, aki nem fizetné a nyugdíj-járulékot (feltéve, ha nem volna kötelező) és vénségére koldúsboltot lenne kénytelen a kezébe venni?

Higyjétek el, Testvéreim, nagy kedvem volna a szívhez is szólni, de nem teszem. Nem méltó a tanítóhoz propaganda-beszéd. Lebecsülném vele önmagunkat.

Ha úgy látod Testvérem, hogy reális ez az üzlet, hogy érted van, hogy megéri a parányi áldozatot, akkor jegyezz egy üzlet-

részt és támogasd! Mi minden magyar tanítót lárt karokkal várunk. Itt nem akar senki a más bőrére tantiemeket, jutalékokat és osztalékokat bezsebelni. S ha akarna, módunkban van megakadályozni és kitessékelni a tisztségéből.

Nem csalogatunk senkit, de boldogítana az a tudat, ha minden magyar tanító kéz a kézben velünk tartana és dolgozna a szebb tanítójövendő érdekében. Ha mindnyájan részvényesek leszünk a Könyvesboltnak, akkor nem velheti szemünkre senki, hogy nincs tanítói öntudat, összetartás, mert büszkén mutathatunk éppen ezek által megtestesült jóléti intézményeinkre, mint a kari szolidaritás próbaköveire.

Adjja Isten, hogy így legyen!

Kónya József.

FELHÍVÁS. Lapunk jelen számához mellékeljük a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja tagjai közé való belépési nyilatkozat kitöltésére szolgáló nyomtatványt. Kérjük mindazokat, akik a szövetkezetbe belépni óhajtanak, azokat is, akik már jelentkeztek, hogy a nyomtatványt pontosan kitöltve, aláírva és két tanú által látalmazva, sziveskedjenek beküldeni Kovács Alajos kp. elnök, a szövetkezet elnöke címére: Neded, okr. Sála n. V. — Ugyancsak mellékeljük a szövetkezeti üzletrész befizetésére szolgáló csekklapot is. Kartársaink figyelmét főlhívjuk a lapunkban közölt szövetkezeti alapszabályokra, s kérjük, vegyenek részt a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja erkölcsi és anyagi támogatásában.

Az „óvónői szakosztály“

az alábbiakban fordításban közli a »Csehszlovák óvónők szövetségének« meghívóját. Jelentkezési jegyek kaphatók a szakosztály titkáránál: H. Nagy Júlia Lučenec, Stefanik u. 5.

MEGHÍVÓ:

»A csehszlovák óvónők szövetsége Prágában« 10 éves fennállása alkalmából általános óvónői konferenciát rendez Prágában 1933. június 29—július 1. napjain.

A konferencia programja az ideális, egyöntetű kisdednevelési módszer kimélyítése és e célból speciális előadásokat, vitákat, tanfolyamokat és kiállításokat rendez. Foglalkozik továbbá a konferencia az óvodák problémáival jogi-, existenciális-, szervezeti- és propaganda szempontból, végül határozatokat hoz.

A konferencia — művelődési és egységesítő hivatásán kívül — nagyjelentőségű állásfoglalás lesz a csehszlovákiai kisdednevelés új korszaka mellett.

A pontos programot a napilapokban és folyóiratokban fogják közölni és később megküldik az összes jelentkezőknek. Mivel az összes óvónők pozitív tudományos alapot nyernek az egyöntetű, ideális módszer bevezetésére, minden óvónőnek érdeke, hogy a konferencián részt vegyen. Hogy a kedvezményes elszállásolást és étkezést biztosítani tudjuk, kérjük a jelentkezési

Ittöltését, amelyek legkésőbb május 15-ig alulírt »Svaz«-
lendők be. Ez a konferencia az első alkalom, hogy az
wónők komoly, programszerű, kollégiális közös munká-
zejőhetnek, azért ez értékes alkalmat ne mulasszuk el.
ezzelek azonnal!

Svaz čl. učil. mat'. škól v Praze II., Školská u. 15.

n ěrová, lítkár.

G. Havličková, elnök.

Tanítót temetnek.

tanító sors. Vöröss János gútai kartársunk f. hó 14-én 35
orában tüdővészben elhunyt. Felesége, szül. Táncczos Júlia
apró csöppség siratja. Temetésén közel 3000-en vettek részt.
entelés alatt az egyházi énekkar gyászdalokat énekelt.
árnál a r. kath. iskolák nevében Bolzek Jenő ig. tanító,
az ősses gútai iskolák részéről Németh Gyula községi isk. ig. tanító
s a Komárom járási tanító Egyesület részéről Molnár János polg.
isk. ig. tanító mondott búcsúbeszédet.

Nagypéntek a keresztre feszített Krisztus halálának napja.
Nagypénteken, április 14-én Neked is betelt, Vöröss János
kartársunk a szenvedések kelyhe. A harctéren nap, mint nap
szembe néztél a halállal, itthon orvul közeledett hozzád s hosszas
tusa után győzedelmeskedett feletted.

Ambíciózus, dolgos kezedből 8 évi tanítóskodás után elra-
gadta a tollat a Végzet.

A katolikus világ közönségének a nagyszombat meghozta a
feltámadás szimbólumát: a feltámadt Jézust.

Csak a Te családodnak lenne szünni nem akaró nagypén-
tekje? Nem!

Koporsód csak elfáradt testedet zárja magában, de leiked,
mely szeretni és alkotni tudott, az él és élni fog, ezt a gondolatot
nemcsak kalholikus neveltetésem sugalmazza, de éppen itt a
sírok között, a keresztek sokaságában — ahol az elmúlás érzése
oly közel van hozzánk — hitté erősödik bennem, hogy van: fel-
támadás.

Lelkem megnyugvást talál abban, hogy a halál nem enyé-
szel, csak átváltozás.

Nem is a halál gondolata fájdalmas részünkről, hanem az
elválásé s fáz elfeledtetésé.

Sírod felett elmélkedünk a lét és elmúlás felett. Kicsi e sir
ahhoz, hogy testeden kívül elférjen benne: élet küzdelmed, em-
berszereted, családi boldogságod, kötelességtudásod és jó szíved:
szóval a mi Vöröss János volt.

Hiába sírtok, hiába estek kétségbe, én még itt a nyitott
sírnál is csak bizakodni tudok. Bizakodni és hinni tudok, mert
azzal, hogy dolgoztunk, szenvedtünk, szerettünk s e sírgödörhöz
eljutottunk, nem töltöttük be magasabb rendeltetésünket: az
immár felszabadult, megdicsőült lélek itt marad közöttünk, sze-
relteid között és tovább él.

V. Gy.

KRONIKA

A polgári iskolák kötelező olvasmányai

jegyzékének összeállítására hívta fel az iskolaügyi Referátus a Csehszlovákiai Magyar Tudományos Társaságot. Mint értesültünk, a Társaság Farkas Gyula titkár és Szalantai Rezső tagja által e kívánságnak eleget is tett. Nem láttuk még e jegyzéket, de amint a körülményeket ismerjük, az összeállítás nem csekély munkába kerülhetett. A rendelkezésre álló és számbajöhető tradalmi művek olyannyira megfogyatkoztak Szlovenszkon, hogy a pedagógiai célszerűség szem előtt tartása mellett egy ilyen jegyzék összeállítása közben lépten-nyomon váratlan akadályrn bukkanunk.

Mivel a polgári iskolák az elemi iskolák felsőbb évfolyamai-val egyenlő célkitűzésekkel nevelnek és — bár remélhető, hogy a fent említett ludós Társaság, vagy más szerv kizárólag az elemi iskolákat érdeklő hasonló könyvjegyzék kidolgozására szintén fel lesz szólítva: ez a kérdés egyúttal a mi ügyünk is. Itt az ideje, hogy e sokszor elbagatelizált, elmellőzött problémával szembenézzünk.

Az ifjúsági könyvtárak könyvtárlományát a megváltozott viszonyokra való tekintettel lényegesen meg kellett ritkítani. Az igazság az, hogy egy-egy ifjúsági, vagy tanítói könyvtár egyharmad terjedelművé zsugorodott össze. Ezt az alig 100—150 kötetet használja 14 év óta a megnövekedett gyermekserreg, melynek könyvéhsége a háború előttihez képest lényegesen fokozódott. Bármilyen vigyázatra intjük gyermekeinket, a bibliofil zsörtölődésével akármennyire sárkánykodunk is a könyvek felett, a használat nagyon meglátszik a könyvek külsején. Hát még a belső tartalmat tekintve. Hiába itéltük azokat a műveket 1920-ban meghagyhatóknak, a legtöbb olyan elavúlt gondolatoktól, a mai korhoz mérve hamis ideológiából fakadó hamis következtetések-től hemzseg, hogy ez okoknál fogva az ilyen könyvtárak nevelő hatása alig lehet. És utánpótlás egyáltalában nincs. Azt a néhány kötetet, melyet a Ježo—Banai—dr. Borka—Boross szerkesztésében megjelenő Szivárvány könyvtár közrebocsátott, még csak szerény kezdetnek sem lehet nevezni a nagy szükséglettel szemben. Némely iskola különböző utazási és kalandos regényekkel próbálta pótolni a hiányokat. Így Verne, May Károly, Rudyard Kipling művei kerültek be a könyvtárak polcaira. Sajnos azonban, hogy míg egyrészt ezek csak a serdültebb és felnöttebb fiúk kedves olvasmányai, másrésztől annyira drágák, hogy csak sok növendékes iskola szerezhetle be magának. Emiatt aztán a gyöngébb anyagi erejű iskola kétes értékű, olcsóbb kalandos regényeket vásárolgatott. Természetesen, e műveket egyáltalában nem lehet a kötelező olvasmányok sorába iktatni, nem is szólva arról, hogy az alsóbb osztályos gyermekek számára semmiféle pótlás nem kínálkozott.

Ezen a hiányon pedig sürgősen segíteni kell, mert a szükséglet oly rohamosan növekszik, hogy szinte teljes elnyeléssel fenyeget. Mivel a fajlestvéreinktől származó ifjúsági művek behozatala elé különböz, szinte áthidalhatatlan akadályok tornyosultak nekünk magunknak kell megteremteni a szlovenszkói magyar ifjúsági irodalmat. Olyan művekkel kell kiegészítenünk gyár ifjúsági könyvtáraink megcsorbult sorait, melyek alap gondolata, ifjúsági könyvtáraink megcsorbult sorait, melyek alap gondolata, ideológiája a hazai talajból csirázzék s kisebbségi életünk adottságával számolva nevelje gyermekeinket. Ha próbálkozásunk eleinte talán gúnyosan félvállról fogják is nézni, ha akarásunkat a Nyugat a kényelmes klubszékekben trónolva provinciálisnak fogja is tartani: feladatunk teljesítésében ez sem akadályozhat meg. Lehel, hogy eleinte fordításokkal leszünk kénytelenek operálni, mikor azonban a nívónál-nívósabb szlovenszkói magyar gyermeklapokat nézem, hitem és meggyőződésen, hogy azok szerkesztői tudnának olyan eredeti műveket is alkotni, melyek a mi körülményeinknek a legjobban megfelelők. Csak lelkesedés és szorgalom kell hozzá, ez a két tulajdonság pedig a tanítói közeletben sohasem hiányzott. Természetesen, a műveknek csak lista irodalmi és pedagógiai célokat szabad szolgálni, távol minden elnyomórító politikai gondolattól.

Mikorra e sorok napvilágot látnak, már megalakult a Tanítók Könyvkiadó Szövetkezete is. Azt merem állítani, hogy ennek a szervezethez ez idő szerint még a tankönyvek kiadásánál is elsőbbrangú kötelessége, hogy megfelelő ifjúsági műveket hozzon a piacra. Ami pedig az anyagi szempontokat illeti, a Szövetkezet talán itt is megtalálná a számadását.

Németország a rend és polgári erények hazájak én

Élt mindenkor a közludatban. Ha szervezetségről, állampolgári kollektivitásról, vagy »egy az egészért, az egész egyért«¹ érzésről szó volt, Németország tündökölt mindenkor példányképpül, melynek egységét és tagjait egyként lelkesítette valami transzcendentálisan tiszta, nemes nacionalizmus, mely a megpróbáltatás óráiban mindenkor erőt, kitartást, bizalmat ébresztett. E rend, e megszokottság másrésztől kitermelője volt a polgári jogok sértetlenségébe vetett ama demokratikus többlet jakadó ideológiai talpnak is, mely a németséget annyira öntudatosá, szinte a »civis Romanus sum«² göggyével letszelgővé tette.

Eppen ezért szokatlan nekünk erről az országról azt olvasni, hogy németországi zsidó tanítótestvéreinket, mert zsidók, tartósan szabadságolták, s mint hírlik, talán kenyértelené is leszik. A mi demokratikus népképviselethez és parlamenti akaratnyilvánításhoz szokott lelki beállítottságunk sehogysem tudja megérteni egy személy, vagy néptörzs terrorisztikus üldözését csak azért, mert az illető egy, sok ezredév óta társ- és rokonalanul, kiszolgáltatottan vergődik a kontinensen. Úgy érezzük, hogy annak a nagyon tiszteletreméltó német népnek legelsőbb-

rangú, saját jól felfogott érdekeként azt kellene felmutatnia, hogy milyen megértő szeretettel, egyenlő állampolgári elbánásban részesíti a nem saját fajához tartozó honfitársait, mert hisz e magatartásával szolgáltatna példát arra, hogyan kell bánni az ő fajtájához tartozó, de más országban kisebbségi sorsban élő saját fajtestvéreivel.

Európa politikai horizontján két különböző ideológiai alapú tábor összecsapását szemlélhetjük. Egyik felől a vörös ötagú csillag indítja el katonai, politikai és gazdasági tapogató csapatjait, hol találna repedésre, melybe belekapaszkodva összeropantaná a recsegő-ropogó kapitalista alkotmányt. Másrésztől a sovinizmussal és imperialista militarizmussal átszővődött neonacionalizmust, mely hangzatos jelszavak alatt a megbódult tömegeket egy osztály szolgálatába igyekszik hajlítani a céljának elérésében a terror és diktatúra eszközeitől sem idegenkedik. És az ölelő polipkarok között ott didereg, ott reszket a tiszta demokráciába kapaszkodó polgári kapitalizmus, mely úgy a jobb, mint a bal felől jövő átkarolási kísérlettel szemben féltősen tartózkodik. Hogy tekintélye lejáróban van, hogy az évlizedeken keresztül fenntartott presztízse hanyallik, hogy a tömeg belé helyezett bizalma teljesen a múlté, külön tragikum, de vigasztalódik, hogy az égető kérdések megoldása a szélsőségektől sem várható.

Ez őrlő malomkövek közé szorult faj és hozzátartozó tanítotestvérekkel szemben teljes részvétellel vagyunk. A hontalanság és kenyértelenség kín-keserves példáját már láttuk mi is, így tudjuk, mit jelent az. Tudjuk azt is, hogy szenvedésükért a népmérséget felelőssé tenni, igazságtalanság, csak egyesek, kis csoportok egyéni vállalkozása az, a német nép méltóságához, szellemi erejéhez méltatlan cselekedet. Tudjuk, hogy az — más helyeken történt esetekhez hasonlóan — csak arra való, hogy a politikai közélet felszínére kerüljön. pártemberek számára állás, kenyér biztosíttassék, azt szolgálja az egész terror, de a német nép tisztult gondolkodásához, fenkölt szellemiségéhez méltóbb lenne, ha szellemi magasabbrendűséggel, gazdasági téren való fejlettebb élelmességgel mutatnák be a más fajjal szemben való értékesebb voltukat. Itt a verseny szabad s az értékmérő csupán a tudás és hártéremtség lehet. Egyébjéle numerus klausuz, származás- és fajelemzés a hatalmon levőknek könnyen elérhető olcsó eszköze, melynek a kisebbsel, a gyengébbel és kiszolgáltatottal szemben való használata nem növeli a többségi népek glóriáját.

Szepesi Gyula.

Nem a hízelgőkben van a hiba, hanem azokban, kik megkívánják a hízelgést.

Mollere.

A rögtönzés próbaköve a tehetségnek.

Mollere.

Könnyen feledjük el a gyermekek hibáit, ha látjuk, hogy a kötelesség útjára térnek.

Mollere.

Minden ügyes ember — keresett ember.

Mollere.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI ROVAT

Golfáram és hatása Európa éghajlatára.

A tengervíz áramlása több okra vezethető vissza. Az áramlást előidézheti a szél, a víz különböző hőmérséklete, az elpárolgás és a víz fajsúlya közti különbség. Ez okok közül leghatékonyabb a szél- és a hőmérséklet-különbség.

A szél nagy nyomással hat a víz felületére s annak részecskéit mozgásba hozza. Az így megindult mozgást egyik részecske átadja a másiknak, míg végre egy nagyobb tömegű víz fogja a szél irányát követni. Természetesen szél által keltett állandó áramlás csak ott keletkezhetik, ahol a szél iránya állandó. Ilyen áramlások az egyenlítő táján a passzátszelek s ib. által keletkeznek.

A tropikus égövek tengerének vize jobban felmelegedve a szomszédos hidegebb rétegek fölé kerül s helyét a hidegebb s így nagyobb fajsúlyú víz foglalja el. Az egyenlítő táji meleg vizek tehát a víz felső rétegében észak, illetve déli irányban, míg az északi és déli hideg vizek a víz alsóbb rétegében az egyenlítő felé vannak mozgásban. A felsorolt két ok együtt is hathat fokozva vagy ellentélesen hatva gyengíthetik az áramlást.

Az áramlásnak oka lehet az egyenlőtlen elpárolgás is. Szembetűnően észlelhető ez a zárt tengerekben, ott ahol a nagyobb hőmérséklet erős elpárolgást okoz. Így a Földközi tengerben az elpárolgást a csapadék nem pótolja teljesen s a veszteség a gibraltári szoroson keresztül az Atlanti Óceán vizével pótlódik.

Az áramlást előidézheli még a tenger vizében feloldott ásványi anyagok mennyisége közti különbség, a fajsúly is. Ilyen fajsúly okozta áramlást észleltek a Vörös- és Északi-tengerben.

Az áramlások minden korban nagy hatással voltak az emberiség életviszonyaira. Reánk európaiakra a mexikói-öbölből

Első Moravai Hangszergyár

Lídl József Brünn

Krautmarkt 10.

Világhírű hangszerek az ismert legjobb kivitelben. Részletfizetésre is Tanító uraknak rabatt-kedvezmény.

induló Golfáram a legfontosabb, mert erősen befolyásolja éghajlatunkat, különösen pedig Északnyugat-Európa éghajlatát, terményejét s ezzel a lakóskok életét is.

A Golfáram tulajdonságait s hatását a két legjobban érdekelt ország az Amerikai Egyesült Államok és Norvégia tudósai figyelik.

A felsorolt hatóerők közül a hőmérséklet különbség idezi elő az éghajlatunkra nagy befolyást gyakoroló áramlást, amit a szél ereje támogat vagy akadályoz útjában.

A Golfáram útja első szakaszán úgy sebessége, mint hőmérséklete által feltűnik. Hőmérséklete a Florida szoros vidékén a felszínen 27° Celsius, mozgási sebessége óránként 6–6.5 km az áramlás tengelyében. Mindkét tulajdonsága a mélységgel csökken. Megjegyzendő, hogy úgy a sebessége, mint hőmérséklete állandóan változik, még ugyanazon helyen és az év ugyanazon szakában is. Az áramlat az amerikai keleti partoktól változó távolságban s mintegy 200 m mélységig folyik változó szélességben (kiterjedésben). A folyása eleinte északi irányú egész a Hatteras fokig innen kezdve iránya mindjobban keletivé lesz. Az irányváltozás oka részben az amerikai partok kelet felé való szélesedése, részben a földforgás eltérítőereje. Ugyanis a Föld tengelye körüli forgásában az egyenlítői pontok haladnak a legnagyobb sebességgel kelet felé. Az áramlás vize az itt nyert nagyobb sebességet s így irányát is megtartja a nagyobb szélességi fokok alatt is. Eljutva az újfunlandi zátonyokhoz, iránya csaknem keletivé válik, mert itt az északkeletnek tartó Golfáram egy újabb lökést kap, az északról jövő Labrador hideg áramtól. Ez utóbbi irányváltozás sodorja az európai partok felé. Amint az áram a nyílt tengerre ér folyásában elszélesedik s így sebessége is csökken. Már az újfunlandi partok irányában óránkénti sebessége alig egy km. Ez a sebességcsökkenés még szembeötlőbb az északkeleti szakaszán, hol a naponként megtett útja 3–5 km között ingadozik.

A Golfáram hőmérsékletében is nagy ingadozást mutat. Az 1917–21 között végzett megfigyelések alapján januárban a leghidegebb 24.4° Celsius, szeptemberben a legmelegebb 30° Celsius az amerikai partok közelében. Hőmérsékletének változásai az évszakokkal, a szél irányával és az áram sebességével mutat kapcsolatot, melyek tüzetesebb megfigyelése most van folyamatban.

A folyamatban lévő megfigyelések eredményeképpen megállapították, hogy ha a Golfáram hőmérséklete a Norvég partok közelében november hóban magas, Norvégiában és Közép-Európában a hőmérséklet február–március hóban rendszerint magas. Ha azonban az áram víztömege január hóban alacsony hőmérsékletű, akkor a március–április alacsony hőmérsékletű, hűvös. 1928 nyarán az amerikai partok közelében a Golfáram vize 5° Celsiusal melegebb volt az átlagos nyári hőmérsékleténél. A melegebb víz az 1928/29 telén ért el Izland vidékére. Ez az átlagosnál melegebb víztömeg állandósította az alacsonyabb lég-

nyomást Izland és Norvégia partjai között. Ugyanakkor Oroszországban állandó hideg és magas légnyomás volt az uralkodó. A nyugati alacsony és a keleti magas légnyomás kiegyenlítődése kapcsán hatalmas hideg levegőtömegek áramlottak Észak-, illetve Közép-Európába. S ez idézte elő az 1928/29 évi rendkívüli hideg telet.

A Golfáram nagyobb hőmérsékletű tömege a magasabb szélességi fokokig jutott el s így az alacsonyabb légnyomás góca északabbra (a Spitzbergák és Észak-Norvégia közé) tolódott, az 1929 év nyarán. Ezért az 1929/30 év tele enyhébb volt.

Erdekesek a következő évi megfigyelések is. Az 1930 nyarán a Golfáram vize a Norvég partok közelében a szokottnál melegebb, mintegy 16° Celsius volt, de az utána áramló tömegek hőmérséklete a Farøer szigetek táján csak 12° Celsius, tehát hidegebb volt. A Norvégiától északra előnyomuló melegebb víztömegek ismét állandósították az alacsonyabb légnyomást s ezzel a meleg levegőt szállító délnyugati szeleket s az ősz ez évben meleg és hosszú volt. A Farøer szigetek felől előnyomuló hidegebb áram a levegőt is lehűtötte s ennek következménye volt az 1931 évi hideg és havas március és április.

Ha a Golfáram tulajdonságaiban beálló változások hatását a hosszas megfigyelésekből leszűrjük, reményünk lehet arra, hogy majd következtetni tudunk a következő évszak meteorológiai tulajdonságaira.

A Golfáram kontinensünk éghajlatára gyakorolt hatását az izoterma térképek tüntetik fel igen szemléltető módon, melyen az egyenlő hőmérsékletű helyek görbe vonalakkal vannak összekötve. Az izoterma görbék Norvégia legészakibb részéig öblösödnek ki, mely kiöblösödés azt mutatja, hogy ott az évi átlagos hőmérséklet ugyanakkora, mint a jóval kisebb szélességi fok alatt fekvő vidéken. E térképről megállapítható, hogy a $67.$ szélességi fok hőmérséklete a Norvég partok mentén ugyanakkora, mint Hamburgé az 57.6 szélességi fok alatt. A Golfáram hatását még szembetűnőbbé teszi, ha a Föld egyéb hasonló szélességi fok alatt lévő vidék hőmérsékleteit hasonlítjuk össze. Így a Lofoti szigetek környékén 27° C, Svédországban, Franciaország északi részén és Németországban 10° C, Oroszország nyugati részén és Svájcban 5° C a hőmérsékleti többlet, ami délkeleti irányban csökkenve a Fekete tenger táján enyészik el. Az európai kontinens hőmérsékleti többlete a Golfáram hatására vezethető vissza.

E hőmérsékleti többletből eredő éghajlat enyhéséget szívesen fordítanak az amerikaiak a zord kanadai éghajlat enyhítésére és termékenyebbé tételére. Már felmerült az az eszme, hogy hatalmas, tengerbe épített gátak segítségével az amerikai partokon eredő Golfáramot a kanadai partokon vezessék el, ami — ha megtörténhetne — az európai kontinens lakóira végzetes csapást mérne, mert az eddig enyhe éghajlatú és termékeny északi részek zord és terméketlen tundrákká válnának és sok millió ember létalapját támadná meg.

kyO.

SZEMLE

Könyvek, zeneművek :

Imre Sándor: Neveléstan. (Bevezetés az iskolai nevelés munkájába. »Studium«, Budapest.) A pedagógiai irodalom hagyományos sajátossága, hogy egy-egy könyvtermése a nevelésügy valamely önálló fejezetét: a nevelés valamely megoldandó feladatát tárgyalja, s a pedagógia tudományát az egyes kérdések tudományos, könyvszerű fejtegetéseinek: az eredményeknek szintézise képezi. Imre Sándor olyan művet írt, amely az iskolai és az iskolával szorosán összefüggő, vagy arra vonatkozó pedagógia összefoglalását egészben adja s ez a neveléstan munkája, a címben foglalt meghatározással (Neveléstan) a nevelői tudomány egységét domborítja ki. A mű tanítók számára készült s valóban, mindazt tartalmazza, amit a tanítónak tudnia kell. Így is mondhatjuk: ezt kell tudnia minden tanítónak. Imre Sándor nem száraz nevelés-lélektani gondolatokat, nem elavult szabályokat nyújt könyvében, hanem a tudomány eszközeivel megvilágít minden megállapítást, minden elfogadott pedagógiai tételt, s a nevelőt meggyőzi eljárása helyességéről, vagy helytelenségéről. Megerősíti a tanítót a pedagógiai tudományosság hitében. Imre Sándor Neveléstanában olyan határozottsággal, félre nem érthetőséggel, olyan tudományos biztossággal kezeli a neveléstudomány ezerféle elágazó szakaszait, olyan föltétlenül alaposan osztályozza és rendszerezi a nevelés körébe tartozó megismeréseket, mint az ú. n. »exakt« tudományok. Az olvasó minden kérdésre biztos feleletet talál. Kétféle eloszlának, mert a könyv a nevelés útvesztőiben a jó irányt mutatja. Imre Sándor Neveléstanában nem pedagógiai kézikönyv és nem lexikon. Nem adathalmaz, nem ismerlettár. De sokkal több ennél: a neveléstudomány bibliája. Minden tanítói munka megtalálja benne az alapigét, a szent szöveget, melyre fölepíthető a sikeres nevelői tevékenység. A könyvnek három főrésze van: I. A nevelés és a neveléstudomány. II. Az iskola. III. Az iskolai nevelés. Ebben a széles

keretben helyet foglal a nevelésügy egész tartalma. Elmélet és gyakorlat egymás fölváltva és egymást kiegészítve, határozott irányelvek szerinti, tudományos módszer alapján kerül szóba. Mint a mennyiség-tanban, vagy a fizikában: itt is minden kis résznek, minden előjelnek, minden komponensnek megvan a maga helye. Külön értéke a könyvnek a tanítóság kari és szolgálati érdeke szempontjából az a fejezet, mely az iskola belső szervezetét tárgyalja. A szerző mély pedagógiai tárgyvilágossággal ír az iskolai szakfelügyelet rendeltetéséről, az iskolaigazgatásról, a tanítótestületek együttműködéséről, a család és iskola viszonyáról stb. A könyv ezen része tudományos igazolása a pedagógiai érdekvédelem jogosságának. Imre Sándor munkája büszkesége a magyar- és gazdag nyeresége az általános pedagógiai tudománynak. (boa.)

Breitenbach, Cl., op. 12. A mű ötven orgonára való fugettlal tartalmaz, melyek közül 1-től 36-ig dúr-, 37-től 50-ig mollhangnembben vannak írva és pedig azokban a hangnemekben, amelyekben általában a leggyakrabban szoktak játszani. A darabok legtöbbje harmóniumon is előadható és ez az, ami a műnek gyakorlati értékét csak emeli. Yémáinak megválasztása szerencsés, jó izlésre és formaérzékre vall, kidolgozásuk pedig az ellenpontban nagy otthonosságot áruul el. A pedáljelzés nem felel meg a mai kor kívánalmainak, — könnyen összezavarható jelzést használ. Különbön igen használható, folyékony stílusban írt darabok. Ajánlom. Ara: 1.50 Rm.

Homeyer P.: Präludien-Album. A szerző nevével most találkozunk olvasóink először. 1853-ban született és 1908-ban halt meg. Atyja jónevű orgonista volt, nála kezdte tanulmányait. Gimnáziumi tanulmányait befejezve, Leipzigbe ment, ahol a konzervatóriumi és az egyetemi előadásokat hallgatta és ahol, mint orgonavirtuóz, nagy sikerrel lépett fel. Azután folytatta tanulmányait

még nagybátyjánál és számos sikeres koncertutazás után — mely alatt úgy Olaszországban, mint Ausztriában sok ünnepelésben részesült. Leipzigben sok ünnepelésben részesült. Leipzigben sok ünnepelésben részesült. Leipzigben sok ünnepelésben részesült.

játszható. Különösen megemlítésre méltó, hogy a szerző nagy súlyt helyez a fiállamosságra és a kerckeddségre. Nemcsak a fugetták, hanem a versek is mind egytől-egyig tematikusak, melyeknek belépése tiszta és feltünő, úgy hogy a hallgató által is könnyen felismerhető. Ara: 3 Rm.

— — op. 70. Zwölf Präludien. Tizenkét könnyű orgona kompozíciót kötött csokorba jelen művében a szerző, aki hosszú éveken át, mint császári és királyi udvari orgonista működött. A fentebb mondottak ezekre is vonatkoznak. Elég hosszú lélegzetűek és telve vannak dalamos sequenciákkal és imitációkkal. Általában tartalmas és értékes daraboknak nevezhetők, melyek a játékos tetszését hamar megnyerik. Ara: 2 Rm. A szerző mindkét művét melegen ajánlom! Megjelentek Leipzigiban Max Brockhaus kiadónál. Nové Zámky, 1933. március 24. Szendrői István okleveles szék. egyh. karnagy.

Rudolf Bibl, op. 59. Leichte Versetten und Fughetten für Orgel. 36 darab rövid verset és négy hosszabb fugettát tartalmaz a mű, melyek legtöbbször harmóniumon is

Magyar tanítónak a

Pedagógiai Szeminárium

nélkülözhetetlen!

Miért?

Mert

- először:** a Pedagógiai Szeminárium c. folyóirat kizárólag a tanítószolgálat továbbképzésének szolgálatában áll;
- másodszer:** ismertetéseket közöl a tanítás célkitűzéseiről, minden számában négy mintanítást hoz, felöleli a népiskolai tanítással összefüggő kérdéseket;
- harmadszer:** minden egyes száma egy kis 64 oldalas tanácskönyv, tehát minden tanító megbízható vezetője és segítőtársa.

Kérjen díjmentes mutatványszámot: Budapest VII., Rákóczi út 12.
Előfizetési díj egy évre P. 12.—, mely részletekben is fizethető!

HIREK

Politika.

A modern pedagógia egyik vezérelve, hogy az élet adatait a nevelés eszközeivé kell tenni: beollani az élet vadhajtságait a nevelésben nemes vesszejébe. A külső életet az iskola életének a részévé avatni. Ez nem írott elv, vagy szabály, de magától értetődő, magától jött szükséglet, amely elől nem zárkozhatik el a nevelésügy modern munkása.

Fájdalom, napról-napra építeni kell a korlátokat, mert az élet szilaj tempója mindjobban visszaél a pedagógia tiszta jóhiszeműségével és gyanúllan engedékenységével. Néhány esztendő óta a tanítónak nemcsak arra kell vigyáznia, hogy milyen lelki cledelt vegyen magához a rábizott gyermeknyáj, de fokozott éberséggel kell óvnia a szellemi dudvától és mérgektől. A tanítás-nevelés egy idő óta nemcsak abból áll, hogy a gyermeket ellátjuk az élni- és szeretni-tudás értékeivel, hanem abból is, hogy eltávolítjuk tőle a hamis élettanok mótelyét. Munkánk nemcsak adás, elhalmozás, osztogatás, hanem óvás, őrizés, féltés és mentés...

Ehhez a nagy feladathoz jött most segítségül a miniszteri rendelet, amely kitiltja az iskolából a politikai uszítást, a nemzetiségi és felekezeti türelmellenséget, s általában a politikai agitáció bármiféle fajtáját. E rendelkezésre — tudjuk — nem a magyartanonyelvű iskolák pedagógiájának féltése szolgáltatott közvetlen okot, s reméljük, nem is lesz szükség nálunk arra, hogy erőlyesen hivatkozzunk rá. Mindamellott, nem árt, ha van a kézügyben valami nyomós argumentum, amely, szükség eselén elővehető. Csupán azt bátorkodunk megjegyezni, hogy annak igénybevétele nemannyira a tanító, mint inkább a szülő hibája lesz.

Indokolás:

...Az első osztály tananyaga látszólag kevés, de valójában sokkal több (aránylag), mint a többi évfolyamoké. Minden, ami szóba kerül, egyszeribe »tananyagá«^é válik. Az esztendő minden eseménye, egy hatéves emberke minden életmozzanata élénk érdeklődésünk és megbeszélésünk tárgyá. Év, hónap, hetek, napok, évszakok. Naptár.

Tehát ami ezzel összefügg, az máris szőnyegen van. Dehogly lehetne valamit is elhallgatni!

Varga Jusztli sem árúl zsáokban macskát. A naptár ügyéhez ő is hozzászól. Mégpedig alaposan:

— Tanító úr, nekünk is van kalendáriumunk...

Rendben van. Tudomásul vesszük. De Jusztli leletta a garast. Többet is mond. Tessék:

— Benne van az is, hogy Major István bátyánk be volt csukva... (boa)

Csak abból a civilizációból kérek, amelynek erkölcs az alapja. M. G.

Az igazság annyira ellenszenves a földön, hogy az embereknek muszáj hazudniok. M. G.

1933/34. évi Zsebnaptárunk.

A jövő tanévre szóló zsebnaptárunk összeállításának előmunkálatait megkezdtük. Nagy súlyt helyezünk arra, hogy naptárunk úgy belső tartalom, mint forma tekintetében a várakozásnak minden tekintetben megfeleljen. A legnagyobb készséggel adunk ezért helyet a Kartársak köréből jövő minden olyan kívánságnak, amely a kilüszött cél elérését elősegíti. Szívesen veszünk minden okos tanácsot, életrevaló gondolatot, ha az legkésőbb május hó 15-ig a »Magyar Tanító Szerkesztősége« (Komárno, községi elemi iskola) címen hozzánk érkezik.

A csehországi tanítóegyesületek központi választmánya április 10-én foglalkozott az ú. n. Dérecer-reformjavaslatokkal. Hangsúlyozta, hogy a javaslatok a nevelés és tanítás egységesítését tűzték ki célul, továbbá a tanítóság és a polgárság demokratikus együttműködésének a megvalósítását, s azért kívánja, hogy a javaslatok mielőbb törvényt válnak. A választmány sajnálattal értesült arról, hogy a tanítóképzés reformját elodázzák, pedig a pedagógiai akadémiák szervezése halaszthatatlan követelménye a tanítóságnak, s ezáltal az iskolának is. Kívánja, hogy a tanítóképző akadémiák már a jövő tanévben lépjenek életbe oly számban, amely megfelel az iskolák szükségletének, miáltal megszüntethető a fiatal tanítók túltermelése. (Természetesen, ez a túltermelés csak Csehországra vonatkozik. Szerk.) A választmány kívánja a háztartástan bevezetését az iskolák tantárgyai közé. Kívánja továbbá a tanítói szolgálati pragmatika átdolgozását a demokrácia elvének megfelelően, valamint a tanítók minősítéséről kiadott minisz-

teri rendelet megváltoztatását oly értelemben, hogy az megfeleljen a pedagógiai követelményeknek. Kívánja végül a katonai szolgálati időszak beszámításának törvényes biztosítását, s annak a nagy sérelemnek a megszüntetését, mely a tanítóságot az igazságtalan fizetésleszállítások következtében érte.

Az iskolaügyi miniszter rádióbeszéde. A »csehszlovák iskolahét« keretében dr. Dérecer Iván miniszter beszédet mondott a rádió útján a válságos idő nevelési problémáiról. Megemlítette a szellemi és erkölcsi védelmi eszközök jelentőségét a krízis elleni harcban, s rámutatott mindazon hiányokra, melyeket az iskola és a tanulóifjúság érzékenyen érez a nehéz gazdasági viszonyok miatt. Megállapította, hogy a tanítóság, bár szintén érzékenyen érintették a takarékosági intézkedések, köteleességét áldozatkészséggel és szeretettel végzi a jelentősen megnövekedett körülmények közepette. Megemlékezett mindazon intézményekről, melyek hivatva vannak arra, hogy az iskola segítségére legyenek a krízis hatásainak enyhítésében. A

Megjelent!

ADLER ERNŐ:

Az új, egységes és egyszerűsített betűk írásának vezérkönyve.

Ára: K 5.—

Kapható minden könyvkereskedésben és a kiadónál:

KLEIN GÉZÁ-nál Rimavská Sobota.

népnevelésnek ma a szociális pedagógia gyakorlati iskolájának kell lennie: preventív védőszerűl azon káros befolyások ellen, amelyek a mai erkölcsi és gazdasági válságot okozták.

Katonaköteles kartársaink figyelmét felhívjuk a nemzetsvédelmi minisztérium legújabb rendeletére, melynek értelmében mindazon hadköteleseket, akik képzettségük alapján a tartalékos tisztii iskola frekventánsai lesznek: 1933. július 17-én hívják be a tényleges katonai szolgálatra. E rendelkezés tehát a tanítókra is vonatkozik s azért szükséges, hogy azok a hadköteles tanítók, akik az 1933. év előtt soroztattak be s halasztást kaptak a katonai szolgálat megkezdésére és további halasztást akarnak kérni, ezirányú kérvényüket legkésőbb május 15-ig nyújtsák be az illetékes I. fokú politikai hatóság (járási hivatal, ill. városi jegyzői hivatal) útján.

Nemzeti Kultúra (magyar kisebbségi tudományos szemle) 2. száma a szlovenszkói magyar tudományos életet méltóan képviselő, magasszintonalton álló, értékes tartalommal jelent meg. A folyóirat Szlovenszkó tudósainak történelmi, névelmezési és nemzetgazdasági tanulmányait közli. A könyvnyi füzetet nagyon ajánljuk a tanítói és községi könyvtáraknak, mert ez az egyetlen szlovenszkói magyar sajtótermék, amelyben kizárólag az objektív tudományosság jut szóhoz. Szerkeszti Alapy Gyula dr. Komárom, kultúrpalota. Könyvtáraknak egy évre 30 Kc.

A Magyar Tanügy áprilisi számában Farkas Gyula felelős szerkesztő tételről-tételre szembeállított egy olyan könyvosztály-tervezettel, amelynek megvalósítását senki sem akarta. A terjedelmes cikk tehát nem egyéb, mint Don Quihotte-harc

a nem-létező ellenség ellen. Mindenesetre, az említett »tervezet« kapóra jött azoknak, akik ürügyet kerestek a galántai szövetkezési alakulógyűlésen való meg nem jelenésére. Hogy Galántán nem a »Hanza könyvosztálya« fog megalakulni, azt a Tanügy is jól tudta, hisz az alakulógyűlés meghívóját márciusi száma közölte. Eppen azért érthetően lennek találjuk a Pálfordulást az utolsó pillanatban. Es igazosan kételkedhetünk ama sorok őszinteségében, melyek a Tanügy november-decemberi számának 3. oldalán olvashatók: »Mutassuk meg most legalább egyszer, hogy mi is tudunk összehozni egyesítvéként, ha arra szükség van. Egyetlen tanító se vonja ki magát ebből, ez nem világméretű probléma, ez az akarásunk a gazdasági élet parancsa — az ifjúságért, a tanítógyermekéért és önmagunkért. Tegye meg tehát mindenki kartársi kötelességét! — Mi eleget tettünk ennek a kötelességnek... — Ugyancsak a Tanügy márciusi számában jelent meg »Jk« kartársunk »Nem szavaztam« című, az »egyetestvéri összefogást« fordítva értelmező írása, melyben kijelenti, hogy ő nem szavazott az AMTE jelenlegi tisztikarára, s merészen azt követelgeti, hogy vele együtt mindazok, akik szintén nem szavaztak, nem értenek egyet a központi vezetőség működésének szellemével. »Formális kifogásai« vannak a választás és jelölés módja ellen. Eltelessi azonban »Jk« kartárs, hogy 1928-ban az egyesület elnöksége olyan jelölési eljárást tett lehetővé, amely még a nem szavazóknak is módot kívánt adni jelöltjeik — ha vannak ilyenek — fölvetésére. S mi lett az eredmény? Kis változással a jelenlegi vezetőséget jelölte az egyesület tagjainak tábora. A szavazatok száma azonban még kevesebb volt, mint legutóbb... Sapientia sat!

Mégis csak sajtóságos az, hogy minden nagy embernek hiányzik egy kereke s a bölcsességében mindig van legalább egy mákszemnyi hóbortosság.

Vannak emberek, akikkel csakis kerülő úton lehet valamire menni.

Az ember várja az idő elmúlását, ha pedig elmúlik, megsiratja azt.

Mollere.
Mollere.
M. G.

A pozsonyi kerületi szünidei gyermekgondozó egyesület (Apácapálya 7. sz., I. em. ajtó 7.) 6—16 éves gyermekek részére nyári üdülőtelepeket rendez 1933. július 1., illetve július 10-iki kezdettel. Szabad üdülőtelep választás.

Alsókubin, 2 hónapos. Közel Arvaváralja, Choč, Felsőkubin és más kirándulóhelyek.

Liptó Hrádok, 6 hetes. A Magas Tátra tövében, közel Csorbához, 0- és Újlátrafűredhez.

Dobsina, 6 hetes. A híres jégbarlang és Krasnahorka közelében.

Felsőstubnya, 2 hónapos. A Kis- és Nagy-Fátra tövében, Stubnya-fürdő és Körmöcbánya közelében.

Mnisek nad Hnilcom, 6 hetes. Közel Turzsfűred, az ismert Kloptany, Kliperk és Kojsoi Havas tövében, nem messze Stósztól.

Minden telepen gondoskodnak rendezes szállásról (minden gyermeknek van saját ágya), naponta őszi étkezésről, pedagógiai és orvosi felügyeletről, fürdésről, szórakozásokról, kirándulásról és sportolásról. Minden telepen (az orvost is beleértve) 5 felügyelő személy működik. Egy-egy telepen csak 50 gyermek kaphat elhelyezést. E kellemes és egészséges nyaralattásért, Szlovenszko legszebb hegyvidékein 6 heti üdülésért Ké 550, 28 napi üdülésért Ké 370-el számítunk, beleértve a beiratási, vasúti és utazási biztosítási költségeket. Használja ki mindenki ezt a kedvező alkalmat és jelentkezzen addig, amíg a létszám be nem telik. Hogy ezen kedvező nyaralattásban részesülhessenek a közép- és szegényebb osztályok gyermekei is, a felügyelő bizottság részlelfizetési kedvezményben részesíti mindazokat, kik gyermekeiket legkésőbb I. év május 15-éig bejelentik, illetve beiratják. Az üdülés árának utolsó részlete legkésőbb I. év augusztus 1—5-ike között fizetendő

be. Ha némelyik a beiratkozott gyermekek közül beleség vagy családi okok miatt az üdülést nem vehetné igénybe s azt az elutazást megelőzőleg 2 nappal előbb bejelenti, az addig lefizetett összeget hiány nélkül visszajuttatjuk. Beiratások, jelentkezések az egyesület hivatalos helyiségében, Bratislava—Pozsony, Apácapálya 7. sz., I. emelet 7. ajtó eszközöltetnek minden nap 9—13 és 16—18 óra között. Ugyanott információk. Telefon sz. 19—21. Ne mulassza el a kedvező alkalmat és írassa be gyermekét minél előbb.

A muzslai iskola Tormáné Kanózsay Gizella rendezésében szülői értekezlet keretében előadást tartott a következő műsorral: 1. Énekek, a) Vezényszóra, indulóra..., b) Mi van nekem Pistikám?... , c) Cirmos cica dorombol... 2. Szavalt: Arany Lacinak, Petőfitől. 3. A mese nevelő értéke, felolvasva Tormáné K. Gizella. 4. Szavalt: Szülőföldemen, Petőfitől. 5. Hőfelhárka, mesejáték egy felvonásban. Ez utóbbi beküldetett a »Szivárvány« c. gyermeklapnak, közlés céljából.

Kiadóhivatali üzenetek.

M. Gy. Komárom, H. I. Trenč, M. S. Pils. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk.

R. Z. Košice, P. K. Galánta, U. A.-né Vizkelet, V. E. Vel'kýletín, T. J.-né Muzsla, M. M. Košice, N. J. Szentmihályia. Címüket a kívánt módon kijavítottuk.

J. P. Bajta, M. I. Klenany, K. B. Hrahó, R. J. Páld, P. I. Szentés. Levél ment.

H.-né T. B. Szt.-Mihály. A küldött 142 Ké-val tagdíja 1932. XII. 31-ig van rendezve.

W. E. Nagycóteny. 1933-ra 70 Ké áll javára.

Egyesületi tagjaink figyelmébe ajánljuk, hogy a

Férfi- fiú és gyermekruhákat

női felöltöket és női ruhát

a közismert »Moravia« ruhaipari r. t.-nél Bratislava, Michalská 8. vásárolhatják kényelmes havi részletfizetésre, minden áremelés nélkül. A szigorúan szabott árakból minden vásárlásból 5% jut a Magyar Tanítók Háza alapjára.

A m. tisztelt tanító urak szives figyelmébe ajánljuk a következő

új tanterv szerinti

kiadványainkat:

Heckmann István, Lyrál hangjegyfűzet	Kč	7.20
Jellinek—Maule, Földrajzi atlasz	Kč	9.20
Kovács—Oszténi, Református vallástani kézikönyv, I. alsó oszt.	Kč	5.—
Kovács—Oszténi, Református vallástani kézikönyv, II. felső o. c		6.—
Kovács—Oszténi, Református vallástani kézikönyv, II. felső o.	Kč	6.—
Kovács—Sóos, Református vallástani kézikönyv	Kč	9.60
Nagy Sándor, Szeretet-olvasókönyv a református népiskolák 2—3 osztályai számára	Kč	16.—
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 2-ik oszt. számára	Kč	3.60
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 3-ik oszt. számára	Kč	4.20
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 4—5-ik oszt. számára	Kč	9.20
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 6—8-ik oszt. számára	Kč	16.—
Dr. Pálesch Ervin és Banai Tóth Pál, Hazánk, olvasókönyv a 6—8. oszt. számára	Kč	24.—
Schneider—Trnavsky, Enektan I. rész az alsó oszt. számára	Kč	8.—
Schneider—Trnavsky, Enektan II. rész a felső oszt. számára	Kč	12.—
Telkes Mihály, Abécés könyv	Kč	9.60
Telkes Mihály, Módszeres számolókönyv 2—3-ik oszt. számára	Kč	8.60
Telkes Mihály, Módszeres számolókönyv és mértan 4—5-ik oszt. számára	Kč	13.80
Telkes Mihály és Novák Mihály, Módszeres számolókönyv és mértan 6—8-ik oszt. számára	Kč	16.80
Wessely L., Metodicka cvičebnica jazika slovenského, I. rész a 3—5. oszt. számára	Kč	14.—

Bevezetés céljából készpénzzel küldünk mutatóvány példányt.

„AKADEMIA“
könyvkiadóvállalat,
BRATISLAVA Grössling utca 8.

Lírai hozzászólás a könyvesbolthoz.

Nem vagyok spekulatív természet, nincs bennem üzleti érzék, nem vagyok barátja a számoknak, kóbor lélek vagyok, nomád, ki vérében hordja a nyugtalanságot, akinek szó a nótája vizekről, hegyekről, lélekről és emberekről, de üzletről, könyvesboltról még nem zengett soha.

De most úgy érzem, hogy ez is igen szép téma, erről is lehet mondanivalója az embernek, sőt kell is hogy legyen — ne csak mondanivalója, — hanem tennivalója is — pozitív értelemben minden igaz tanítónak.

Mert nagy és szép dolog az, hogy többszáz tanító egy közös célban egymásra találva elindul egy pompás, rezon és nagyjövőjű vállalkozással.

Kónya kolléga, akit én sajnos személyesen nem ismerek, de írásai, harcos munkája után becsülök, azt mondja a könyvesboltról írott cikkében, hogy kedve volna a szívhez is szólni, de nem teszi, mert fél a propaganda-beszédétől. Attól én is félek, de a szívhez szólni, a lélekre, önbecsülésre, önértetre hatni utóvégre még nem olcsó propaganda. Különbben is én azt a jelzót adtam hozzászólásomnak, hogy: lírai, tehát nekem ezért is, meg azért is, hogy lírával kelek, fekszem és lélekzem — jogom van lírai szempontokat is figyelembe venni. Meg azután ma a líra néha olyan keserű, hogy ténymegmutatásban a prózával bátran versenyezhet.

És ha Kónya kolléga, az »örég« pionír, a kemény front-harcos nem tartja méltónak magához a szívhezszólást, ki a legautentikusabb erre, mint egy kékszemű költő?!

És szólok is, nem csak szívelekhez, hanem az egész tanító családja minden gyökeréhez, törzséhez, ágához, leveleihez és virágaihoz: engedjétek, hogy ez a nagy családja egyszer már gyümölcsöt is hozzon.

Azért hát: ne sajnáljátok azt a 100 Ké-t, amit havi 10 Ké-kint úgy befizetünk mint a pinty, hiányát észre sem vesszük, de észrevevessük azt, hogy van egy szépen fejlődő könyvesboltunk, van egy modern internátusunk, ahol vidám nebulóink élnek jól, olcsón és biztos felügyelet mellett, van a Tatra bércei közt egy sanatóriumunk, ahol beteg testvéreink gyógyulnak és jönnek újra közénk ebbe a nehéz munkájú és sokgondú tanító életbe, de amelyet mégis csak úgy hívnak, hogy Élet, s ahol az árnyék

Minden bejelentésnél hivatkozzék törzskönyvi számára a bejelentőlap ingyenes közlésre szánt helyén!

mellett van fény is s a homályos völgyek felett napsütéses oldal.

Most pedig ne haragudjatok, ha lírai írásom keményre fordul, de egy kis »történelmi« visszapillantás sosem árt az embernek. Beszéljünk őszintén, lerögzítve a meztelem igazságot. Nézzük végig a magyar tanítóság útját. Mi volt a magyar tanító a magyar társadalomban? Milyen volt a helyzete? Kapott-e elismerést, megbecsülést munkájáért? Talán sokaknak nem fog tetszeni, hogy visszavezetem őket a derengő hajnalból 50 év szomorú, fekete küzdelmekkel telt útjára. Pedig nem fogok új dolgokat mondani, hisz mindenkiben él rejtve, homályosan, sőt sokakban tisztán és clevenen megfogalmazva a magunk kritikája: patk voltunk, félszeg, tragikomikus balekja voltunk a társadalomnak, mert szervezetlenek voltunk, mert szegények voltunk... Mi csak dolgoztunk, hallattuk mindenfelé, kiáltottuk dombokon, hegyeken és síkokon a vox humana-t, de felénk ez a hang nem szólt meg soha. Mi nem értettünk az önadminisztrációhoz, nem voltunk kölcsönös nagyságbiztosító-társaság, mi csak emberek voltunk az emberekkel, egyszerűek, tiszták, de fájdalommal teltek és marcangolástól vérzők, mint a magyar tájak.

Nem voltunk soha egy pillanatra sem érdekvédelmi szervezetbe tömörülve. Szétforgácsolódva, társtalanul nehéz munkában álltunk őrt életünk omló gátján, vállaltunk egy »siralmasra determinált sorsot«, megtartottuk és konzerváltuk a népi erőket sajátos szokásaiban, művészetében, lelkiségében és százféle változatában.

Neveltük a ránkbízottakat jóságra, igazságra, tiszta kultúrára, miközben hősei voltunk a munkának és nyomornak, vilézei a megalázottságnak és — figurái az irodalomnak.

Szervezetlenségünket, szegénységünket, jó balek mivoltunkat kihasználta mindenki. A nálunk sokkal alacsonyabb képzettséggel rendelkező 4 polgáris irodatiszt társadalmi helyzete jobb volt a miénknél, hogy a velünk egyforma végzettségű jegyzőkről ne is szóljak.

Minket »parlagi gavallérokat, kaucuk galléros, fűdtalpu és elgárgyult néptanítókat« minden kis kutya megugathatott kedve szerint. A vidéki életet rajzoló regények, novellák, kopottruhás, félszeg, műveletlen és fokhagymaszagú alakjai — tanítók. Mért volt ez így? Mért lehetett ez így? Hát minden tanító részeges volt, ostoba, műveletlen, gögös, pökhendi és mégis alázatos volt? Gyermekkorom óta kísért, vérez és üldöz a tanító e szánalmas, blaszfémikus figurája. Hogy voltak hibák a tanítóságnál, az természetes. Az a nyálas rezignáció, saját sorsának az a halálosnyugalmú köldöknézése, álbecsületből és álszerénységből fakadó mozdulatlansága, már-már a halál hínárjával fonta be a tanítóságot. Mert dolgozott a tanító, de sohasem magának és magáért, jövődjének szikkadt földjét szántatlanul hagyta,

szegényes portáját elhanyagolta, hogy a nála szerencsésebb életkörülményű embertársai szekerét tolja.

A baj, az égbekiáltó bűn azonban a magyar élet külső-séges úrhatnamságában gyökerezett. A hivatalos fórumok, a magyar úri társadalom, nem látta, (mert ilyen irányban nem volt szemük a látásra!) hogy milyen felelősségteljes munkát végez, mennyire megbecsülésre méltó és döntő-jelentőségű tényezője a tanító a társadalomnak. A vasalt nadrág hiányát, a tucat gyermeket, a pénztelenséget azonban megtátták és kifigurázták. Nem a tragédiát, a szörnyű igaz-ságtalanságot érezték ki életükből, hanem komédiát csináltak egy siratnivalóan fájdalmas életsors nyomorúságai-ból.

Epen ezért; mi nem bízhatunk senkiben csak magunkban. Mert ne gondolja azt senki, hogy ez már teljesen a múlté. Ez a beidegződés, ez a tanító-fogalom még esőkevényeiben itt kísért közöttünk. Nekünk dolgoznunk kell, erőseknek kell lennünk, mert hisz a saját bőrünkön-zsebünkön tapasztaltuk, hogy a nemtörődomség, szervezetlenség az élet bármely frontján nagyon-nagyon megboszúlja magát.

Harcos, hittel, igazságos érzéssel és főleg kultúrával telített tanítólelkekre van szükség, akik felismerik a tanító-ság igazi érdekeit s azokért sikra is mernek és tudnak szállni.

Ne legyünk irigyek (a sajátunkra!), kislelkűek és mara-diak!

Értsük meg az idők szavát. Milyen szép lesz és főleg milyen hasznos lesz, ha azok a számok, amelyeket Kónya kolléga oly szépen csoportosított, tényleg valóra válnak s velük együtt az erőnket és korszerű bátorságunkat megmu-taló intézmények.

Nem 400, legalább is 1200 magyar tanító megmozdulását és 100 Ké-ját várjuk s ha ez bekövetkezik, a tanítótársada-lom önbizalmának, anyagi és szellemi fejlődésének be nem látható felfokozását hozná meg.

Az idő mind jobban igazolja a tanítóság egyetemes ér-tékét.

Ez az újabb vállalkozás is dokumentuma a magyar tanítóság helyes, okos helyzetfelismerésének, harcoss hité-nek és törhetetlen élni akarásának.

Akik tényleg tanítók, akik nem gyávák, irigyek és kis-lelkűek, azok ezt a vállalkozást cserben nem hagyhatják.

A tervekből, a handabandázásokból már elég volt, eljött a cselekvések ideje, kezdődjék a tanítóság belső, reális alkotó munkája, szerencse föl!

Szentpéter, 1933. Május eleje.

Kossányi József.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Az elemi iskolai növendékek osztályismétlése.

Kevés oly tér van, mint a tanügy mezeje, ahol oly rengeteg tétel vár eszmecserére, megvitatásra. De másrészt alig van tér, hol annyiféle a munkával elért nívó és eredmény, mint a tanügy. S ezen nem lehet csodálkozni, ha elgondoljuk az iskolák különbözőségét. Habár ma egy tanterv szerint dolgozunk, mégis a különböző iskolákban különböző eredményre jutunk. Néhány példa: vannak felekezeti, állami, községi, társulati iskolák. Van osztatlan és osztott iskolák. Nos tehát, lehet-e a nyolc évfolyamú, osztatlan iskolától oly eredményt elvárni, mint az osztott iskolától? Különösen, ha az osztatlan iskola tanítója még kantor is.

En ez alkalommal a növendékek elérhető eredményét veszem szemügyre, mégpedig leginkább az osztatlan iskola szempontjából. Az elérhető eredményre nézve fix pontot megállapítani lehetetlen. Egy évfolyamnak a tudási nívója nem mindig ugyanolyan fokon van. Vagyis mondjuk az egyes, a kitűnő, illetve a nagyon jó osztályzat — szerintem relatív. Tudjuk nagyon jól, hogy némely évfolyamnak a tudási nívója vagy kiváló, vagy közepes, vagy gyenge. Gyakran megtörténik tanítói életünkben, hogy rengeteg sok, fáradságos, nehéz munkánkknak a gyümölcse olykor vajmi kevés. Hajh, ilyenkor esetleg a tanítót hibáztatják, hogy nem végi pontosan kötelességét. De ennek az ellenkezője is megszokott történni, amikor ugyanis kevesebb, könnyebb munkával szép eredményhez jutunk. Ez természetesen, — a mi szerencsénk. Azért kell a tantervnek a minimumot, nem a maximumot felölelni. Mert ki kell jelentenem, hogy a tanító gyakrabban van rosszabb, mint szerencsés helyzetben. Vagyis, többször történik, hogy egy évfolyam 50%-a, esetleg még több is gyenge tanuló. Utóbbi időben sok szó esik arról, hogy a gyengébb tehetségű gyermekeket külön válasszák, illetve külön tanítják. Azonban ez kis községben, osztatlan iskolánál kivihetetlen.

Dolgozatom tárgyáról, az osztályismétlésről különbözők a vélemények. Vannak olyanok, akik népiskolában vita nélkül ellene vannak az osztályismétlésnek, azzal érvelvén, hogy az elemi iskolai növendékek jórésze úgy sem megy felsőbb iskolába, hanem csak az elemi iskolában szerzett ismeretekkel lép az életbe. Tehát hadd menjen fel a felsőbb évfolyamokba is, ahol mégis ragad rá némi ismerethalmaz. Mások ezzel ellentétben azt állítják, hogy a növendéket szigorúan kell elbírálni s nem szabad a felsőbb évfolyamba fölengedni, ha arra tudása gyengének mutatkozik. Természetes, szabályt itt fölállítani nem lehet. Ugyanazon gyermeket egyik tanító fölvinne a felsőbb évfolyamba, a

másik tanító pedig osztályismétlésre ítélné. Tekintetbe jön itt az évfolyamok népessége is. Mert, ha egy évfolyamban csak 1—2 gyermek van s azok nagyon gyengék, inkább osztályt ismeretlenek. De ha arra gondolunk, hogy ha ezek visszamaradnak, akkor egy egész évfolyam hiányozni fog, inkább főlegedjük a felsőbb évfolyamba, bár tudjuk, hogy rendkívül nehéz munka vár ránk s még sem tudunk velük kellő eredményt felmutatni. Sokszor az osztályismételtetés a tanítóra nézve lelkiismereti kérdés. Az osztott iskoláknál gyakran hallani ilyen szemrehányást a kartársaktól: miért engedtek fel gyenge tehetségű gyermeket a felsőbb évfolyamba? Ezt persze a felsőbb évfolyam tanítója mondja. Az alsóbb évfolyam tanítója pedig talán szabadulni akart a szóban levő növendéktől, aki esetleg kifogásolható magaviseletű is. A tanító nem teheti, hogy a gyengébbek miatt osztályát a tudásnak ama nivójára ne emelje, amelyet a saját lelkiismerete parancsol. De viszont gyakran maga a tanító is megállapítja, hogy osztálya egy évben gyengébb, mint a másikban. Némelykor az anyag gyengésége, már t. i. a növendékek gyengébb volta, vagy tömeges mulasztás, betegség is lehet annak okozója, esetleg a tanító betegsége és más körülmények. A jóindulatú isk. látogatók — természetesen — tekintetbe veszik a tekintetbe jöhető körülményeket.

Erdekes megállapítást és összehasonlítást tehetünk akkor, ha egy növendék más iskolából jön át a mi osztályunkba. Osztályozását ilyenkor túlszigorúnak vagy túl enyhének tartathatjuk. A gyermek-pszichológiának is nagy szerepe van e kérdésnél. Azért kell a gyermekek körében állandó megfigyeléseket eszközölni. Sok gyermek többet tud, mint amit felmutatni képes. Sok tanító ügyes, fordulatlan irányítással, vezetéssel többet tud mutatni osztályában, mint egy másik, aki aránytalanul többet fárad. A megfigyelés fontosságát vitatnunk sem kell. Pedig az emberek mily felületesek. Ugyanúgy a gyermekek nagy része is. (Hány éven keresztül tanítjuk pl. a szorzótáblát s hányan figyeltük meg, hogy a szorzótáblában hány páros és hány páratlan szám szerepel? S hogy a páros, vagy páratlan számnak páratlan számmal való szorzata mindig páros; páratlannak páratlannal való szorzata pedig mindig páratlan.) A gyermeknek a megfigyelése az udvaron, utcán, társaságban, ismerősök, idegenek között, az egyes tantárgyakra irányított figyelme mind-mind nagyfontosságú a tanítóra nézve. Sokszor tapasztaltuk, hogy egy kis verset, vagy más egyebet egy gyengébbnek vélt tanuló sokkal hamarabb tanult meg, mint egy másik, kimondott jó tanuló. Ime, világos, hogy az a gyengének vélt növendék tehetséges, de valami ok miatt visszamaradt, pl. betegség miatt. Van tehát olyan is, amelyik rajta kívül álló okból gyenge. Egy másiknál viszont a szorgalom pótolja a kis tehetséget. A felsőbb iskolákban, pl. középiskolákban 20—30%-ig nő a buktatások száma. Az elemi iskoláknál e százalék feltétlenül kisebb. Mert mi nem tehetjük azt, amit a középisk. tanár megtehet, hogy ha nem felel meg a növendék, beírja a szekundát. Mi arra törek-

szünk, hogy minél több növendék feleljen meg. Fáradtságos munka, de tőlünk ezt várja az élet. Mi nemcsak tudást akarunk gyűjtani, hanem nevelést is. Sőt ez utóbbi a fontosabb, mert mi jó, kötelességtudó, hasznavehető, emberszerető polgárokat akarunk nevelni. Mit ér a tudás, ha a szív és lélek üres. Hiszen ma holnap Diogenesként, lámpával kell keresnünk az önzetlen embert. Igaza van Rousseau-nak, amidőn azt a szomorú kijelentést tette, hogy a tudomány előbbre haladásával a közerkölcsiség süllyed. A szív s jellemképzés tehát főbb mindennél. Erre szolgál a polgári nevelés is.

Arra kell törekednünk, hogy az osztályisméllést a minimumra redukáljuk. Osztályisméllésre ítélhető az olyan növendék, aki a tanév $\frac{1}{3}$ -ad részét akár egyfolytában, akár megszakítva, nem látogatta. De még itt is lehetnek kivételek. Osztályt ismételjen az olyan növendék, aki az olvasásban, írásban, fogalmazásban és számolásban a megfelelő évfolyam mértéke szerint gyenge. Az osztályisméllés leginkább a legelső évfolyamokban viendő keresztül. A felsőbb évfolyamoknál a kérdve kifejtő tanalak szerinti minimális felelet is jogosítson a felsőbb osztályba lépésre.

Felmerül még az az eset, hogy az elemi iskolában az osztályisméllésre utasított növendékek jelentkezhetnek-e javító vizsgálatra? Demokratikus érzésem azt diktálja, hogy: igen.

Gáspár János.

Az új irkák és betűformák.

Tóth Endre kartársam bizonyos tartózkodással ír az új betűformákról és nem vár tőlük valami nagy gyakorlati eredményt. Viszont őszintén bevallja azt is, hogy még nem próbálta ki azokat.

Nem célozom Tóth Endrével polemizálni, csupán a téma fontossága adja újólág kezembe a tollat. Nagyon megtudom érteni az összes kartársaim idegenkedését ez újítással szemben, mert bizony sok nagy hűhóval beharangozott újítás nem előre, de hátra tolta a pedagógia szekerét. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden újítás csak égett gyufaszálat ér. Elvem az, hogy semmit megmosolyogni, kigúnyolni, ellenszenvvel fogadni, hanem kipróbálni és csak aztán őszinte kritikát mondani.

Ki merem jelenteni, hogy az új irkák és betűformák elleni kifogások legkevésbé sem értelmi, de érzelmi okokból látnak napvilágot. Az ember alaptermészetében jókora adag konzervativizmus van. A megszokottat, »beváltat« szívesen fogadjuk el jónak és eleve lesújtó kritikát gyakorolunk minden újszerűvel szemben. Jómagam is így voltam az új írástanítással. De egy szerencsés véletlen folytán érzéseim az ellenkező oldalra csaptak

át. Plébánosomnál nyaralt egy kis bécsi, *harmadik elemi* végzett rokonlány, aki a szíves vendéglátást később levélben köszönte meg. Ez a levél a kezembe került és elcsodálkozva néztem a sorvezető nélkül írt nyílegyenes sorokat, egyforma magas betűket. Ez a kis élmény annyira megfogott, hogy a kötelezőleg meghatározott időpontot meg sem várva, megrendeltem az új füzeteket. Ha Bécsben sikerül, nálunk is sikerülni kell — gondoltam. És sikerült.

Az első három évfolyamot tanítom és ma átlagban az első-sők irnak olyan szépen, mint a harmadikosok. A másodikosaim pedig határozottan csúnyábban irnak. Az első osztályt nem favorizálom, sőt a többieket tanítom még velük is. Hiába! Könnyebb újat építeni, mint az elrontottat kijavítani. A 2.—3. már agyon volt gyámolítva a négyvonalas füzetekkel, elég lesz neki eszlendőig helyrejönni. A régi kipontozott rajzirkákat is visszasírhatjuk, mert — ugyebár — ebben kitűnő produktumokat értünk el, csak meg kellett mondani, hogy melyik ponttól melyikig kell vonalat húzni és olyan zöldablakos kicsi ház jött ki a végén, hogy a tanuló maga csodálkozott el legjobban azon, hogy hogyan került a rajzlapra. De rajzolni, ami pedig a legfontosabb, *látni* nem tanultak meg soha.

Az új módszernek a régivel szemben az az előnye, hogy az én tanulóim négyvonalas irkába szebben fognak írni, vagy legalább is ugyanúgy, mint akik ebben tanultak, míg ők megközelítőleg sem fognak egyvonalas irkába úgy írni, mint az anyémek. Ezt mindenki tapasztalni fogja, aki az új füzetekbe irat. A magyarázat igen egyszerű. *A régi módszer tanulói nem az arányokat látják, hanem a segédvonalakat.* Ugyanúgy vannak vele, mint a pontozott rajzirkával.

Hiba volna azt hinni, hogy a rendelet újszerűsége csupán néhány betű alakjának megváltoztatásában merül ki. Aki csak a P, B, R, I, J-n lát változást, az keveset lát. Első szemlélésre talán csak a kirivó eltéréseket vesszük észre, de ha belemélyedünk az egyes betűk analizálásába, akkor látjuk, hogy a vonalvezetésük egészen más; egységesebb és természetesebb. A betűk súlypontjában is elbolydás tapasztalható. S ha összehasonlítjuk a betűket, akkor azt kell látnunk, hogy mindegyik csak egy része egy tökéletesen kidolgozott egésznek, amely igen alapos lélektani és fiziológiai (molorikus izmok *természetes* működése) megfigyelések alapján lett kidolgozva.

Aztán, Testvéreim, hagyjuk ezt a sokat emlegetett esztétikát. Hogy mi a szép? Nekem a csárdás, neked a rumba; Péternek Munkácsi, Pálnak Iványi-Grünvald. Miért lenne éppen az I és J unesztétikus? Csupán azért, mert szokatlan. Jómagam is furcsának találtam ezeket, de kéthónapi begyakorlás után már szépek. Megszoktam. S hidd el, Testvérem, minden csak megszokás dolga. S ha már feszegetjük a kérdés esztétikai oldalát, vajjon szebb-e a múlt iskolájának kalligrafikus betűje, amit az iskola nem tudott tökéletesen megtanítani, úgy, hogy a csak elemi végzett emberek *mind* torzalakban írják, vagy az új betű-

alak, amelynél megvan a remény, hogy egyszerűségénél fogva egy életen át megmarad az emlékeztelben folytonos gyakorlás nélkül is eredeti alakjában?

Tóth Endre eme követelése: »a betűk írásánál azoknak határozott alakot adjunk, amely könnyen megjegyezhető, pontosan utánozható és egyúttal tetszetős is legyen.« — éppen az új betűalakra alkalmazható, mert ezeknek (habár egyszerű, de mégis) határozott alakjuk van, könnyen megjegyezhetők, pontosan utánozhatók és nekem pl. praktikusságuk miatt tetszenek is.

Különben is a rendelet nem zárja ki, hogy mint eddig is tettük, az eddigi betűalakot és más diszírásokat a felsőbb osztályokban ne taníthassuk. Csupán azt mondja, hogy ezt meg kell tanítani. Ebben pedig igenis van észszerűség. Az egyszerűt mindenki, a különbet az, akinek van hozzá lehetősége.

Methodikai szempontból néhány apró tanácsot adok. A tanulót minél előbb szoktassuk rá a tollra. Én már nov. 1-jétől teljes sikerrel tollal iratok az első osztályban.

Hát a »paca?« Ne öntsünk a tintatartóba csak annyi tintát, hogy a toll csupán a közepén levő lyuk alsó széléig merülhessen meg. Ez olyan preventív intézkedés, ami sok bosszúság elejét veszi.

Legfontosabb! Csak olyan tollal írassunk, amivel árnyékolni nem lehet.

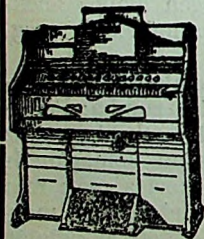
Ami a rendelet szociális oldalát illeti, bizony igaz, hogy koldúsok vagyunk, de azért annyira mégsem, hogy az Allamnyomda tábláiért a 10 Ké-t ne tudnók megfizetni.

Az olvasókönyvek közül használható állapotban csak igen kis százalék éri meg a következő tanévet. A rendelet különben sem rendelkezik a már megjelent könyvekről, csak a jövőben megjelenőkről.

Tehát, Kartársaim, ne idegenkedjünk, hanem alapos elméleti felkészültség után sok lelkesedéssel fogjunk az új írástanításhoz, mert kevesebb munka után nagyobb eredményt fogunk elérni.

És ez a fontos.

Kónya József.

Lerakat : **Brünn**,
Krautmarkf10.

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

Mor. Krumlov

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszerek mérsékelt áron. Részletfűzésre is. A cég egyik belfeljárója hosszú évekig műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban.

NYELV, IRODALOM

KOSSANYI JÓZSEF:

Elindultam hajnaltájban.)*

*Elindultam hajnaltájban
egy nagy zsák arannyal...
Hét határon át daloltam,
mint a madár, olyan voltam;
nem törődtem sárral-faggyal,
nem törődtem téllel, hóval,
mendégéltem énekszóval
mezőkön át, erdők mellett...*

*Palotákat elkerültem,
kunyhók küszöbén leültem,
ott csendesen elidőztem.
öröm-étell egyre főztem...*

*Megkerültem a bánatot
hármas aranykörrel:
menten öröm lett belőle...*

*Letöröltem a könnyeket
szép arany kendővel:
menten gyémánt lett belőle...
Megütöttem a kunyhókat
szép arany vesszőmmel:
menten szép ház lett belőle...
öregember útja mellett
nótaszóval ha elmentem:
ezüstnyárfák nőttek menten,
szegény gyerek kenyere
édes mézet, vaját kentem...*

*Igy ballagtam énekszóval
hét határon szerte-széjjel,
s megismertek ködben, éjjel
kunyhók, földek, csendes erdők,
s amerre én mendégéltem
lobogtak szép fehér kendők.*

*) Mutatvány a szerző »Éjféli kiáltás« c. könyvéből, mely, mint az Új Élet könyveinek 2. száma, husvétkor jelent meg

Képek a magyar köznyelvben.

(Befejezés.)

Gyakran halljuk, olvassuk ezt a szólás-mondást: »Pálcát törni valaki felett«, azaz kedvezőtlen, lesújtó ítéletet mondani valaki fölött. Ez a régi katonai bíraskodásnak egy formalitása volt, melyet egy katona halálraitelésének kihirdetésekor végzett a hadbíró, mialatt e szavakkal: »Istennél a kegyelem« ketté tört egy pálcát.

Aki erőlködve beszél egy idegen nyelvet, arról azt szokták mondani, hogy »kerékbe tőri, tőri a nyelvet«, »majd kitörik bele a nyelve«. A nagy testi munkától, rázós székértől elcsizott ember szokta mondani: »mintha kerékbe törtek volna«. Ezek a szólások-mondások képét őrzik a középkor kegyetlen büntetésnének, a keréketörésnek.

Sokszor halljuk ezeket a szólás-mondásokat: »Szíjat hasított a hátadból«, azaz kegyetlenül elbánok veled; »Olyan türelmes, hogy szíjat hasíthat a hátából«; »Ordít, mintha szíjat hasítandó-

nak a hátából». Ezek a szólások-mondások képei a halálbüntetés megelőző kegyetlen megkínztatásnak, melynek műszava volt: szalagszíjat hasítani valakinek a hátából.

A kegyetlen karóbahúzásnak képét őrzi az ilyen szólás-mondás: »*úgy ordlt, mintha nyársra, karóba húztók volna*».

Egy régi, igen kegyetlen büntetésnemnek, a főlnégyelésnek képét őrzik ezek a szólás-mondások: »*A hóhér négyeljen föl, Négyelni való gazember*». Az elítéltet végtagjainál fogva 4 ló farkához kötötték és a lovakat ellenkező irányokban meghajtották.

Az »*égetni való*«, »*tüzre való*«-féle szólások a régi boszorkányégetés képét őrzik. A boszorkányokat nemcsak sütötték, égették, hanem főzték is, ennek maradványai a »*sülve-főve*« (együtt vannak), »*sülhetik-főzhetik*«, mégis mindig együtt vannak-féle szólások-mondások.

A leghosszabb életű büntetésnem az akasztás volt, ma is alkalmazásban van. Az akasztófát *háromfának* is nevezték, merl 2 függőleges cölöpön kívül egy, a két függőleges tetejére erősített vízszintes cölöpből állott. Az akasztás képét megörökítették ezek a szólások-mondások: »*Akasztfára való*«, »*akasztfja címer*«, »*bimbaja, virága, háromja gyümölcse*. Akasztásra élőfákat is használtak. Megesett néha, hogy az ág leszakadt az akasztott alatt, vagy a kötél szakadt el. Isten újjmutatása szerint az ilyen elítélt aztán kegyelmet kapott ugyan, de mindenki kerülte és *ágrólszakadtnak* csúfolták.

A könyörtelen török adót *harácsnak* nevezték, ennek a képét őrzik a »*harácsol*«, »*összehirácsol*«-szólások, azaz kapzsi, uzsoramódon összeszed, megkaparít.

A lármásan imákat daráló török egyházfit hodzsának hívták. Kiskúnhalason és vidékén a nagyszájú, lármás embert ma is *hodzsának* hívják, aki *hodzsál*, lármázik.

A Dózsa-féle parasztlázadás után megfosztották a jobbágságot a szabad költözködés jogától; ennek a költöttségnek a képét őrzik a ma is használatos »*földhöz ragadt szegény*«, »*röghöz kötött*« szólások. Az ilyen, röghöz kötött jobbágyok nem nagy igyekezettel végezték úrbéri munkájukat, Göcsejben ma is mondják az olyan munkásnak, aki csak immel-ámmal dolgozik, hogy »*csak úrbáriumosan dolgozik*«. Aki gyorsan, mohón eszik, arról Tata vidékén azt mondják, hogy »*robotba eszik*«, mivelhogy a robotnál nem lehetett lustálkodni.

Az »*egy füst alatt*« szólás-mondást ma időhatározóként használjuk, abban az értelemben, hogy két dolgot egy úttal, fáradsággal, egyszerre elintézni. Ez a szólás-mondás is régi eredetre vezethető vissza. A régi századokban az adót részint portánként, részint háztartás után fizették. Ha több jobbágy lakott egy portán, mindegyik a háztartása, füstje után adózott, amit *jüst-pénznek* neveztek. »*Egy füst alatt lakni, élni*« annyit jelentett, mint egy háztartásban élni.

Gyakran olvassuk-halljuk: »*Valóságos káptalan a fejem*«, azaz mindent, sokat tud. »*Nem káptalan a fejem, hogy mindent tud*«.

jak Ezek a szólások-mondások is igen régi eredetűek és magyarázatuk a következő: a régi, nem nagyon bátoroságos időkben a fontos iratokat, végrendeleteket, szerződéseket, nemesi okleveleket nem tartották otthon, hanem a káptalanok, konventek (jászói, leleszi, pannonhalmi stb.) archivumaiban. A káptalanok tehát mindent tudtak. De a káptalanok nemcsak őrizték az okiratokat, hanem a legrégebb, írástudatlan időkben szerkesztették is őket.

Rendesen az olvasókanonokokat küldték ki erre, ki a nép szemében a mindentudásnak képviselője volt, ki mindent tudott, s kit azért a nép káptalannak is nevezelt.

Az össze-vissza beszélő emberre azt szokták mondani: »*Baj van a káptalanban*«, azaz a fejében. A magát nagyon okosnak tartóra pedig azt szokták mondani: »*Káptalan volna a feje, ha meg volna zsidelyezve*.«

A korda, a szerzetesek deréköve, a szerzetesi fegyelem szimbóluma; ennek a képét őrzi az a szólás-mondás: »*Úgyan-csak kordában tartja*«, azaz szigorú fegyelem alatt.

Csak nagyon kevesen tudják, hogy ennek a szólás-mondásnak: »*Fabatkát sem ér*«, azaz értéktelen, csekélyértékű, nagyon régi, történelmi magyarázata van. II. Lajos király verette a babkátka nevezetű kis pénzt, melyből 3 db. tett egy krajcárt. Fabatka tulajdonképpen nem létezett és a fa-meghatározó szó csak nyomatékosabb kifejezése a baltka értéktelenségének, mint pl. a közmondás mondja: »*Bolondnak a fa-pénz is jó*«. Egy szlovák közmondás is őrzi a babka emlékét: »*Babka k babce — budú kapce*«, magyarul: rakj babkát babkára és lesz bocskorod, azaz krajcárból lesz a forint.

»*Magyarnak Pécs, németnek Bécs*«, azaz kinek-kinek a magáé. Ez a ma használatos szólás-mondás újabb keletű formája — jelentésmódosítással — egy régebbinek, mely így hangzott: »*Magyarnak csécs, németnek bécs*«. Magyarázatul szolgáljon, hogy *csécs* a régi nyelvben gyermekjátékol, csecsebecsét jelentett, *bécs* pedig egy nagyon kicsi, értéktelen pénzegységet, mind a kettő tehát értéktelen apróság; a szólás-mondás tehát annyit jelentett, hogy magyarnak semmi, németnek annyi sem.

Ime, a sírba szállt magyar századoknak, 10—12 emberöltő óta porladozó apáink hétköznapijainak mennyi emléke szunnyad ma is minden magyar ajkán szólásokban-mondásokban, közmondásokban. Kegyelet az ősöknek, tisztelet a hagyományoknak!

Párkány, 1933. március 9.

Bochner Jákó
nyug. főgimn. igazgató.

KIADÓ (esetleg eladó) Pöstyénben teljesen új családi ház szép gyümölcsös kerttel. Érdeklődni lehet: Fekete Julliska Komárno, Nádor u. 29.

FÓRUM

Hozzászólás a főiskolai tanítóképzéshez. *)

A »Magyar Tanító« 1933. IV. 1. száma röviden ismerteti a törvényjavaslatot, mely a tanítóképzést van hivatva megreformálni.

Le nem tagadható a tanítóság ama évtizedes vágya, hogy a tanítóképzés főiskolai végzettséghez legyen kötve. Ez a kívánság ma prestige-kérdés.

A törvényjavaslat azonban fel nem becsülhető áldozatot követel. Ha megvalósul az említett javaslat, a nívéért áldozatul esik egy kitünően bevált intézmény: a tanítóképző.

Jelen pillanatban a tanítóképzés terén szélsőségekkel találkozunk. Vannak tanítóképzőt végzett, abituriciens kurzust, s végül négy középiskolás s externista vizsgát tett tanítóink, a legvégegysebb tudással, készültséggel.

A törvényjavaslat ezeken az anomáliákon segítendő, a tanítóképzőket leépíti s középiskolai érettségil tett ifjúság előtt megnyílnak a tanítóképző akadémiák.

A törvénytervezet kiinduló pontja téves. A lévedés ott van, hogy a tanítóképző-akadémiába csak középiskolai, s nem tanítóképzői érettséggel lehet átlépni, illetve bejutni.

Az elemi iskolai tanító módszere merő ellentéte a középiskolai tanszemélyzet oktatási eljárásának s ezen módszert előbb megismeri a jelölt a tanítóképzőben, mint a középiskolában.

A tanítóképző intézetbe felvett növendék már 14, 15 éves korában pályát választott, s ebben az irányban halad négy éven át; a középiskolai tanuló csak az érettségi után dönt végérvényesen jövője felől, tehát komolyan csak egy évig készülő leendő hivatására.

Az élő gyermeket, a pszichéét éveken át kell figyelni, hogy megismerhessük; nem elegendő, hogy az akadémia indexével benézzünk az iskolába, csak azért, mert bizonyos számú hospitálást le kell igazoltatni.

Ha a törvényjavaslat valóban a képzés színvonalát van hivatva emelni s nem nyitott kapu akar lenni a középiskolai érettek részére, akkor legyen hasznára úgy a tanítóságnak, mint az iskolának. A szakszerű továbbképzés már tanítói s iskolai érdek is. A színvonal emelése csak a tanítóképzés továbbfejlesztésével érhető el s nincs megokolva a jöhírű tanító-

*) A kérdés időszerű: ajánlatos minden oldalról megvitatni. Szakszerű hozzászólásokat szívesen közlünk. — Szerk.

képzők felett megkondítani a lélekharangot.

Ne legyen a tanítóképzés kísérleti nyúl. A négyéves tanítóképzők kipróbált intézmények, korhadt fa módjára ne vessük őket tűzre. Mérjük össze a tanítóképző négy évfolyamát a gimnázium 4 felső osztályával, annak megítélése céljából, melyik nyújt az akadémiának megfelelőbb anyagot.

A gimnáziumban oly tárgyak is szerepelnek, a melyekre a tanítónövendéknek szüksége nincsen (klasszikus és modern nyelvek), viszont a pedagógiát és a rokon tárgyakat vagy egyáltalán nem, vagy nem a kívánt mértékben tanítja. Itt vannak a művészeti és kézügyesítő tantárgyak, melyeket lekicsinyelni nem szabad. Nem egy abiturienti, vagy externista-jelölt ezen a bizonyos »almahéjon« csúszott el.

Felhívjuk a szakkörök figyelmét, s arra kérjük, hagyják érintetlenül a tanítóképzőket, mert azok mostani formájukban legjobban megfelelnek a célnak: a tanítók képzése nem vonható egy kalap alá a más pályára készülőkével.

A tanítósgátot nemcsak képezni, de éveken keresztül nevelni is kell leendő életpályájára.

Nem ellenszenves előltünk a tanítóképző akadémia gondolata, de hogy valaki az akadémiára felvehető legyen: annak előfeltétele a tanítói érettségi.

Jelen esetben a tanítói érettségi pedagógiai értékben kifejezve némi pluszt mutat fel a középiskolai érettségivel szemben.

Egyáltalán a középiskolai végzettség nem lehet előny, mivel nem több a tanítói érettségénél. A tanítóképzők nem mellesre, de tovább fejlesztésre érdemes intézmények, s mint ilyenek, az akadémiai képzés pilléreit teszik.

A tanítóképzők tanterve sok olyan tárgyat ölel fel, melyek a középiskolai tantervben vagy hiányoznak, vagy eltérnek a tanítóképzés irányától. Ilyenek az elemi iskolai énekek, az énektanítás, a zene és zenelmélet, zenetörténet, a 8 osztályú elemi iskola rajzanyaga, festés, szépírás elmélete és gyakorlata, a fiú-kézügyesítő munka. Tévedés azt hinni, hogy ezek mellékes dolgok, mert az 1930. V. 6-án 47.415/I. sz. alatt kiadott normál tanterv különös súlyt helyez a cselekvő iskola modern átszervezésére. A művészeti és kézügyesítő tantárgyak sok esetben fontosabbak a reáliáknál. Kérdem, hol fogja mindezt felszívni az akadémikus, hisz a 4 évfolyamos tanítóképző növendékek is panaszkodnak a megterhelés ellen.

Az elemi iskolai tanítónál talán nem is az elméleti tudás a fő, hanem a gyakorlati képesség s ezt a készséget jobban szolgálja a tanítóképző, mert az onnan kikerült jelölt biztosabb fellépést tanúsít az iskolában.

Semmi indok sem támogatja a tervezet elgondolását, hogy csak a középiskolai végzettségűeket vessik föl az akadémiára, de az már magasabb iskolai érdek, hogy a tanítóképző akadémiaiba elemi iskolákra képesített pedagógusok kerüljenek.

Mily körültekintő volt az a szabályrendelet, mely a tanító-
növéndékek felvételét korlátozta: fontos kellék volt az ének-
késztség és a jó zenei hallás, sőt zenei ismeret.

Ha azonban a szakkörök nem ragaszkodnak mereven a
tanítóknak akadémiai képzettségéhez, akkor volna egy másik
megoldás: a tanítóképzők kibővítése az 5. évfolyammal, melyen
a különféle módszerek alapján a jelölt tanítási gyakorlatot
végezne.

A tanítóképzés idejét megrövidíteni nem lehet, márpedig
a képzők kikapcsolása egyenlő lenne a szakképzés megkurtít-
ásával.

Módosítsa tehát a minisztérium a törvénytervezetet akként,
hogy az elemi iskolai tanítónak írja elő a 4 éves tanítóképzőt
s a két féléves tanító akadémiát, a polgári iskolai szaktanítók-
nak pedig 5 éves tanítóképzőt és a tanító akadémiát.

Vaszilcsin György.

Az új iskolareformjavaslat kritikája.

Írta: Czabán Samu.

(Folytatás)

A II. törvénytervezet a nyilvános népiskolák szervezéséről
és fenntartásáról szól.

Kár, hogy ez a rész csak félmunkát végez. Az oktatásügy:
társadalmi, közös ügy, tehát állami feladat. Államosítani kellene
az iskolaügyet az egész vonalon. Az államosítást csak az ellenzi,
aki ellensége a népkultúrának, aki a világosságtól a maga rideg
osztályérdekét félti. Egyszerű igazságok ezek. Hiszen azt minden-
kinek tudnia kell, hogy a jól iskolázott, a kultúra kohójában
egységessé vált és a felekezeti gyűlölködés, babona, gondolat-
talanság bilincseiből megszabadult nép legerősebb biztosítóka a
szabadságnak, az igazságnak.

Az iskolák egységesítése nagy érdeke a kultúrának. Ma még
nagy zűr-zavar van iskola és iskola között. Ebben valóban
rendet kell már egyszer teremteni. Mert az mégis csak tőrhetel-
len állapot, 15 évvel a történelmi változás után, hogy még mindig
a régi magyar törvényekre történhessék hivatkozás akkor, ami-
kor az iskolák túlszűfolttsága ellen panaszkodunk, holott azok
a régi magyar törvények, melyek 80-as létszámot állapítottak
meg maximusként, ma már Magyarországon sincsenek érvény-
ben. Nem is szólván arról, hogy a történelmi országokban
egyáltalán nem hivatkoznak másutt létező rosszabb állapotokra,
mert ezzel a bajt nem kisebbitik, sem el nem tüntetik.

Nagyon helyes és ez a legkevesebb, hogy a tanítószemélyzet

fizetését az egész vonalon egységessé igyekeznek tenni a törvénytervezet úgy, hogy minden tanító az állampénztárból kapja fizetését. Ezzel igen sok keserű pilulától mentesítik a tanítót. Sajnos, ma már ott tartunk, hogy igencsak mindegy: honnan kapjuk fizetésünket, mert az nem biztosítja a gondtalan megélhetést. Már pedig a nyomorgó ember nem egész ember, annál kevésbé lehet egész tanító. Nagyon mélyre süllyedtünk! Fizetésünket redukálták, az élet pedig drágább lett, életnívónk tehát esett. Közhellyé vált az a mondás, hogy kultúrára nincs pénz, de bezzeg van ágyúkra, hadifelszerelésekre s a nép vitális érdekeitől távolabb eső célokra. Ha ez a mondás közhely is, azért mégis nagy igazság. Tény az, hogy bőven kerül pénz olyan célokra, melyek kevésbé fontosak, mint a népkultúra fejlesztése.

Ha ez tovább is így maradna s a különböző jellegű iskolák tanítói továbbra is ki lennének szolgáltatva az iskolafenntartóknak s ezzel lehetővé volna téve az, hogy a nemállami tanító kevesebb fizetést kapjon: ez okvetlenül lesüllyesztené a népoktatás színvonalát.

Egyenlő kötelességekért egyenlő jog jár és egyenlő munkakörért egyenlő fizetés. A mi szemünk előtt a jó népoktatás képe lebeg, aminek legelső feltétele a méltányosan díjazott: tehát tanulni és tanítani, fejlődni és a népet fejleszteni képes néptanítói kar.

Van a tervezetnek olyan része, amely okvetlenül helyesbítésre szorul. Ilyen a 67. § c) és d) pontja. E paragrafus a) pontja kimondja, hogy a tanítói állások a járási iskolahatóság által kiírt pályázat alapján töltendők be. A b) pont az iskolaszéket hatalmazza föl, hogy a pályázók közül hármat jelöljön, s ha az nem tenné, a javaslatot a helyi iskolatanács teszi meg. Viszont a c) pont az országos iskolahatóságra ruházza a döntést, amelyben: „... az iskolaszék és helyi iskolatanács javaslata nem köti.» Az a) és b) pontokból logikusan az következik, hogy az országos iskolahatóság a kijelölt három közül töltsse be az állást. Más-különbben a b) pontban biztosított jog illuzóriussá válik.

A d) pont a tanítók áthelyezését az országos iskolahatóság hatáskörébe utalja. Helyes, de megnyugtatóul ki kell egészíteni azzal, hogy az áthelyezés csakis szabályszerűen lefolytatott fegyelmi vizsgálat, vagy pedig a tanító saját kérésére eszközölhető. Nem szabad kiszolgáltatni a tanítóságot a gyakran változó politikai pártok hatalmi versengésének.

FELHÍVÁS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úrdivat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készítek kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árák mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mértékvétel és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: Takács Albert férfi, úr divatszabó, Érsekújvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

EGYESÜLETI ÉLET

Memento mori . . .

Nincs talán még egy idézet, amely feltűnő rövidségénél fogva is olyan sokat jelentsen, mint pl. ez. Lehet, hogy épen ez az oka annak, hogy az ember nem veszi mélyebben megfontolás tárgyává, mert amilyen kedves az élet, oly ellenszenves annak végére gondolni, még akkor is, ha az élet csak szenvedés.

Én mégis ezzel állok elő... Azonban ne vegye tőlem senki rosszszéven, mert ahol élet nyíltott ott végzetnek is kell lennie, ez a természet rendje, mely álól kivétel nincs.

Mindnyájan szeretnénk, hogy az a vég, mely pontot tesz az életre, minél később kopogtatna be hozzánk. Sajnos, annak idejét megszabni nem áll módunkban, eljön az váratlanul is kinek előbb, kinek később, aszerint, kinek hogy van megírva...

Kedves az élet, mert múlandó. Az ember egész élete küzdés, mely által létünket igyekszünk úgy irányítani, hogy az minél könnyebb és kellemesebb legyen. Fájdalom, nem mindenkinek sikerül ez, különösen a mai élére állított világban. Hiába minden fáradozás, csak nem sikerül mindnyájunknak úgy irányítani éltünk kormánykerekét, hogy az úgy nekünk, mint családunknak — feltéve ha van — kényelmes, gondtalan létet biztosítson. Mert nem hiszem, hogy volnának emberek, kik saját énjük boldogulásával családjuk jólétét is nem szeretnék biztosítva látni.

Bizony, nem könnyű dolog ez, különösen manapság nem, amikor az emberi társadalom valósággal meg van fertőzve az önzés és kizsákmányolási vágy rútérzelmeivel, mert kihalt a szívekből a jóézés és felebaráti szeretet s sajnos ott állunk, hogy egyénileg már védekezni sem tudunk ellene. Úgy látszik, ennek felismerése kényszerítette ma már a társadalom minden osztályait arra, hogy ezen abnormis kinövésekkel szemben szervezetekben, szövethozásokban vegye fel a harcot és ezáltal biztosítsa létérdekeit.

Örömmel megállapítható, hogy a magyar tanítóság is felismerte a jelen szükségességét, mert van egy egészséges alapokra épített szervezete, épülőfélben lévő Magyar Tanítók Háza és legújabban megalakított Szövetkezeti Könyvesboltja. Mindezekből arra lehet következtetni, hogy a magyar tanítóság megértéssel, karolva fel mindazt, ami a mai viszonyokhoz megfelelően, egyetemesen igyekszik biztosítani úgy erkölcsi, mint anyagi érdekeit.

Most már méltán gondolhatnánk, hogy szervezkedésünk elérte tetőpontját, mert megvan mindaz, amire a jelen körülményei közepette szükségünk volt?...

Nem, — Testvérek, azt hiszem a munkánk még nem befejezett. Szükségünk van még egy intézményre, mely talán a leghumánusabb célt szolgálná, — mellyel már nem magunknak,

hanem hátrahagyott családunknak szolgáljánk. Szerintem ez volna a »Magyar Tanítók Temetkezési Segélyalapja«. Ennek érdekében bátorkodtam felemelni szavamat s szeretném, ha köztökben visszhangra találna. Tudom, hogy mint mindenről, erről is különbözőek lesznek a vélemények. Ez nem baj, csak a végén mégis egyenlő nevezőre hozhassuk a dolgot.

Lesznek, akik már bölcsőjében elgáncsolják ennek szükséges voltát, vagy azt mondják, hogy: Minek az? Arra valók az életbiztosítások, vagy ott a temetkezési államsegély. Persze azt elfelejtik, hogy míg ehhez hozzájut a család, addig hónapok múlnak el. És addig?... — ki van téve a család a legsúlyosabb anyagi gondoknak, sőt sokszor nélkülözéseknek is, különösen, ha a családfő váratlanul dől ki. Az is igaz, hogy ilyen esetekre minden családnak számítani kell, de engedjétek meg Testvérek, hogy ha már mindenre, de erre önkénytelenül nem akarunk számítani, mert gyarlók vagyunk és attól a gondolattól igyekszünk szabadulni, amely nekünk a legfájóbb érzést kiváltó hírokat pendíti meg.

Azt sem akarom állítani, hogy nincsenek közöttünk anyagiilag jól szituált Karlársak, de bizony azt sem lehet lelagadni, hogy vannak közöttünk, sőt többen vannak olyanok, akik csak épen meg tudnak élni abból a szerény fizetésből, különösen, ha iskolázatlanok.

Bizony, szemtanúja voltam egy ilyen szomorú esetnek, ahol a családfő hirtelen költözött el az élők sorából és a családnak egy fillérje sem volt. Ismerve a család anyagi viszonyait, elrettentem a valóságtól. Később aztán megnyugvással vettem tudomásul, hogy nincs baj, mert az elhunyt tagja volt az Ungi Ref. Egyházmegye Segélyegyletének, ahonnan távirati úton utaltak ki 8000 koronát.

Testvérek! Ezt csak azért közöltem itt le, hogy lássátok: saját tapasztalatom alapján érvelek anéllett, hogy hasonló üdvös intézményt létesítsünk. Ha szíveteken viselitek családotok sorsát, amit kétségbe nem vonok, akkor cselekedjétek és a legközelebbi tavaszi járási értekezleten hívjátok fel erre az elnökség figyelmét, azzal a javaslattal, hogy lépjen érintkezésbe a Központtal, ahol bizonyosan, mint mindég, úgy most is megértésre fogunk találni!

Toporcsák Gyula.

Egyesületi tagjaink figyelmébe ajánljuk, hogy a

**Férfi- fiú és gyermekruhákat
női felöltőket és női ruhát**

a közismert »Moravia« ruhaipari r. t.-nél Bratislava, Michalská 8. vásárolhatják kényelmes havi részletfizetésre, minden áremelés nélkül. A szigorúan szabott árakból minden vásárlásból 5% jut a Magyar Tanítók Háza alapjára.

KATHONA KÁROLY.

Egy mindnyájunk által nagyra-becsült s őszintén szeretett nagyra-társ koporsójánál állottunk ápr. 23-án. Kathona Károly kartanító 86 éves korában meghalt Rimaszombatban, hol néhány év óta ette nyugdíjas kenyerét. 56 évet töltött a rögös tanítói pályán becsülettel és hozzáértéssel. Zádorházáról küzdeni, különösen neki, aki a szó szoros értelmében sors-üldözött volt. A nyugdíj előtti utolsó években sok keserőséget okoztak neki a nép rosszindulatú gáncsvetései s feleségét lelki beteggé tették. Szép, kedves leánya eljegyzését ülte Zádorházán, amikor völegénye a lányos háznál hirtelen meghalt. Azután Rimaszombatban vesztette el a nálánál sokkal fiatalabb, lelkibeteg feleségét. Majd leánya: Katóka ismét menyasszony lett s ekkor pedig Katóka halt meg hirtelen. Úgy maradt öreg kartársunk, mint a száraz ág. S oly erős volt, hogy e rettenetes csapást is túlélte néhány évvel, míg végre most csöndesen elaludt örökre. Az utolsó időben — amíg bírta, — naponta kísérelgetett a temetőkerthez, hogy övéivel lélekben találkozzék s azok sírjára egy-egy könnyet ejtsen. Most már ott van ő is övéivel együtt.

Sírjánál Kovács Gyula elnök-kartársunk mondott megható s kedves búcsúszavakat. A kartársak szép számmal jelentek meg a végtilszlességtételen.

Szegény öreg kartársunk egy hosszú életen keresztül kereste a remélt földi boldogságot, de nem érthette el, pedig jó volt, űi volt. Családját rendkívül szerette. De szerette az iskolát is. Öreg kora dacára is lépést tudott tartani az újabb kor követelményeivel.

Szeretett testvérünk! kiket veled hivatásunk egybeforrasztott, kiknek szíve a tieddel együtt dobogott, kiknek munkája, sorsa a tieddel közös volt, — az igazi pályatársi részvétnek, elismerésnek s hálának lobogóját meghajltjuk előtted. Virasszon feletted a hálás emlékezet!

— r.

Temetés Tallóson. Május 4-én váratlanul meghalt Krisztinus Lajos, a tallói községi iskola ig. tanítója, 56 éves korában. Krisztinus, aki a tallói rk. egyházközség kántora is volt, halála napján még a misén orgonált s éneklés közben hirtelen agyvérzés érte. Az elhunyt kartárs példásan működő, puritán életű, becsületes tanító-munkás volt, aki iskolán kívüli idejét is a község népének szentelte. 32 éven át volt a tallói fogyasztási szövetkezet elnöke, s az ő nevéhez fűződik a község pompás szövetkezeti háza, mely néhány évvel ezelőtt épült.

Temetése május 6-án volt a község és a környék részvételének impozáns megnyilatkozása mellett. A koporsót a Galánta—vágsellyei magyar tanítómegeye tanítói vették körül. Résztvett a temetésen Matis Gyula galántai tanfelügyelő is. A temetési szertartást Andrejko, nád-szegi rk. esperes végezte, négy pap segédletével. A tanítómegeye énekkara két gyászdalt énekelt. Megkapó látványt nyújtott a temetési menet élén haladó 120 tanító, Kovács Alajos országos elnök vezetésével. A temetőben több búcsúbeszéd hangzott el. Vörös János helybeli plébá-

nos az egyház nevében, Oswald Lajos a tanítóegyesület nevében mondott búcsúbeszédet. Egy kislány az iskolásgyermekek utolsó üdvözlését írta el. Dr. Kuthy Géza a Hauza-szövetkezeti központ részéről méltatta a halott érdemeit, Kádár Ferenc bíró a község nevében, Szüllő Ferenc szövetkezeti alelnök a szövetkezet nevében, Zachár László községi jegyző az iskolaszék nevében búcsúztatta a mindenki által szeretett Krisztinusz Lajost.

A tanítói énekkar gyászhangjai közepelte cresztették sírba a koporsóval az elárvult tallósi iskola minden tanulója egy szál májusi virágot dobott utána. Kegyeletünk virágát mi is ráteszünk Krisztinusz Lajos, eltávozott kartársunk sírjára. Nyugodjék békében!

Krisztinusz Lajos született 1877-ben Szencen. Korán elveszítette édesanyját, ki ugyanott állomáslónok volt. Rövid időn belül édesanyja is meghalt, Pozsonyszöllősekre kerül. Tanulmányait Pozsonyban kezdi, a tanítóképzőt Modorban végzi el. A tanítóképző elvégzése után Tallóson kezdi működését 1897-ben. Előbb mint osztálytanító, majd mint kántortanító megszakitás nélkül működött a haláláig. A tallósi szövetkezet megalapítója és 32 éven át vezetője volt. A felettes hatóságok állandóan elismerték, hogy a környékbeli tanítóság között a legpontosabban, legtelkiismeretesebben végezte teendőit. A tanulói rajongásig szerették. A falu lakossága bizalommal járult hozzá ügyes-bajos dolgában jótanácsért. A tانتestület hivatott pedagógiai vezetőt talált benne, a fiatalabb tanítókat jó tanácsokkal látta el. Római útja és megfeszített munkájának fáradalmai okozták korai és hirtelen halálát.

A párkányjárású kartársakhoz!

A választmány úgy határozott, hogy a tavaszi közgyűlést Kovácspatakon tartjuk meg. Ezzel az volt a célunk, hogy míg a délelőtti kari ügyeink megvitatásával töltjük el, addig a délután legyen a tanítói együttérzés délutánja. Ezért kérjük az összes kartársakat, hogy mindenki hozza magával az élete párját (az agglégények sürgősen nőszüljenek meg) és a gyermekeit. Természetesen vendégeket is szívesen látunk. Délután aztán ki-ki a maga módja szerint elszórakozik. A tarokkhozok ne felejtsek ki a pakliból a tizennyolcast, a vadászok viszont puskát ne hozzanak. (Vadásztörténeteiket kellő értékükre leszállítva elhisszük.) Fiatalok! Ti pedig pihent lábakat hozzatok! Muzsika lesz. Szomjan nem hal senki, viszont enni csak az kap, aki erre való igényét Bellus kartársnál bejelenti. Aki ezt csak teheti, ne tegye, hanem hozzon elemóziát »balyuban« és ezt egye. Jobb is, olcsóbb is. Ha a jókedvet és azt a szándékot hozzatok magatokkal, hogy jól fogjátok magatokat érezni, akkor egy hasznos délelőtti és kellemes délutáni emlékével visz haza a különvonat. Korábban távozni életveszélyes.

Kedves Kartársaim! Higgyétek el, az ilyen meghitt, családi-

baráti összejövetelre éppen olyan szükség van, mint arra, hogy tisztában legyünk a munkaiskolával, az új betűtanítással vagy a globális módszerrel. Megismerjük egymást, elpanaszoljuk bajainkat, elmondjuk örömeinket s így közelebb jutunk egymáshoz: öreg a fiatalhoz, református a katolikushoz, ami pedig a legfontosabb: tanító a tanítóhoz. Esménket szíves figyelmébe ajánljuk különösen a nem-tanítónő-feleségeknek, akiknek bizony ritkán nyílik alkalmuk arra, hogy a faluból kimozduljanak.

Legyünk ott mindnyájan! (Ne legyen senkinek »temelése« vagy »elhalaszthatatlanul sürgős dolga.«) A jelszó: *asszony*, (a gyűlés alatt összeismerkednek és élesítik — a kését a hazaihoz), *gyerek* (akkorra már érik az eper az erdőben és langyos lesz a Duna), *harapni való* (nem kell sok és sokféle, csak személynként két pár csirke, négy-öt doboz szardínia, egy köcsög lipló, 30—40 fiatal hagyma, egy közönséges kenyér, felvágott, »penészes« szalámi, sajt, oszécé, pogácsa, valami kis sütemény, ez, az és — jó étvágy) és *jókedv* (ebből sokat).

A viszontlátásra jún. 7-én! A válaszmány nevében: *Kőnya*.

A nyugatszlovenszkói tanonciskolai tanítók egyesületének közgyűlése. A fenti egyesület április hó 23-án tartotta a rendes évi közgyűlését Bratislavában, a Varova utcai tanonciskolában. A közgyűlésen kerület tanonciskoláit mintegy 35-en képviselték, a magyar iskolák tanerői közül Srankó Lajos bratislavai, Dubay Géza érsekujvári, Hartmann József dunaszerdahelyi és Telkes Mihály komáromi tanonciskolai tanítók vettek részt. A közgyűlésen Huttyó igazgató elnökölt és letárgyallatta a közgyűlés tárgysorozatának legfontosabb pontját, az alapszabály módosítást. Ezek szerint az Országos Hivatal az alapszabályoknak az alábbi módosítását kívánja: Az egyesület címének megváltoztatását, nyugatszlovenszkói kerület helyett, XIX. megye (tanonciskolai tankerület). Az egyesület székhelye Bratislava, melyet ugyan a közgyűlés megváltoztathat, de csak az Országos Hivatalnak bejelentett alapszabály módosítással. Az egyesület hivatalos nyelve az államnyelv, tárgyalási nyelv még a magyar és a német. Egyébként az alapszabály többi pontjai azonosak a prágai központi egyesület alapszabályával, eltérés még, hogy az évi tagsági díj 50 Kč helyett itt csak 25 Kč, mely összegért minden tag a hivatalos lapot is megkapja. A válaszmány által már letárgyalt módosítást a közgyűlés is elfogadta. Pénztári és titkári beszámolókat után Vydra J. bratislavai tanonciskolai központi igazgató, mint a nyugatszlovenszkói kerület központi megbízottja számolt be a prágai központi egyesület értekezletéről, hol a tanonciskolákat érdeklő alábbi kérdéseket tárgyalták meg. A németországi tanonciskolai oktatáshoz hasonlóan javaslat készül a 14 éves, mindennapi iskolakötelezettségen túl lévő sem ipari, sem kereskedői pályákon el nem helyezkedetteknek, (kifutó, napszámos, szolga, mindenek stb.) a tanonciskolába való kötelező beiskolázatalásáról. A tanonciskolai tanítónak, mindenütt, egyöntetűen 10 hónapban való megállapításáról. A tanonciskolákban működő iparos mestereknek 6 hetes tanfolyamon való pedagógiai kiképzéséről. A gyenge tanulók részére a heti 8 órai szorgalmi időn túli külön órák beállításáról. A horbély- és

a művészeti iparágakhoz tartozó előadók részére felállítandó tanfolyamokról. Végül bejelentette az előadó, hogy a prágai tanonciskolai tanítók május hó 14., 15. és 16. napjaira Bratislavába rándulnak, az ottani kartársaik látogatására és a szlovenszkói tanoncoktatás tanulmányozására. A gyűlés további folyamán a fogadás részleteinek megbeszélése tárgyaltatott.

—es.

A szlovenszkói nem állami nyugdíjas tanítók egyesülete folyó hó 7-én tartotta tisztújító közgyűlését Bratislavában. Szomorú volt látni, hogy a nyugdíjas kartársaink mily csekély száma érdeklődik azon egyesület iránt, mely egyesületnek köszönhetik legelsősorban a nyugdíj-egyenjóság kivívását.

Az évi jelentés legfontosabb pontja az egyesület elhunyt elnökének elbűcsúztatása volt. Nagyon szép szavakba foglalva emlékezik meg a megboldogultról, ki minden erejét, idejét a mi ügyeinknek szentelte és nem nyugodott addig, míg az egyenjogúságot ki nem vívta. Legyen emléke áldott közöttünk, míg csak egy öreg nyugdíjas él. A közgyűlés felállással fejezte ki mély gyászát és elhatározta, hogy a megboldogult hervadhatatlan érdemei jegyzőkönyvben örökíttessenek meg.

Nagy részvétellel hallgattuk a jelentés azon részét, hogy a kérelmetlen halálunk is bő aratása volt sorainkban, amennyiben 32 kartársunkal ragadott magával az elmúlt évben. A közgyűlés ennél a jelentésnél is felállással fejezte ki részvétét. Egyesületünknek jelenleg 730 tagja van.

Az évi jelentés legszomorúbb pontja azonban azon méltatlanság leszögezése, hogy 32 kartárs jelentette be az egyesületből való kilépését. Itt meg kell állni és elgondolkozni azon háládatlanság és cinizmus láttán, mely sok nyugdíjas kartárs szívét betölti. Egy pár év elegendő ahhoz, hogy elfelejtsük azt, mit tett az egyesület értünk?! Téves azt hinni, hogy az egyesületre szükség nincs. Itt van a régi nyugdíjas kartársak utolsó korosztálya, kiknek egyenjogúsítása a folyó évben lett volna esedékes. Ezekről megfeledezzünk-e, mert mi már élvezzük a felemelt nyugdíjat? Ki fog értük harcolni, ha az egyesület felbomlik? Szálljatok magatokba kedves Kartársak és lépjete vissza abba az egyesületbe, melynek éltelek végéig hálával tartoztok.

Az évi jelentés után a pénztáros és számvizsgálók jelentése következett, kiknek a közgyűlés a szokásos felmentvényt megadta.

A tisztújítás során az elhunyt Kubány Lajos elnök helyébe méltó utódui Vanek Gáspár nyug. igazg. tanító érsekújvári lakost választotta meg egyhangúlag nagy lelkesedéssel a közgyűlés.

Az érsekújvárotti lakó nyugdíjas kartársak közül megválasztottak még: Lemény János bizottsági tagul és Plichta János számvizsgálónak.

A nem állami nyugdíjas tanítók, tanítónők és tanító-özvegyek ezúton is felhívtnak, hogy bármely ügyükben, mely nyugdíjukat illeti, bizalommal forduljanak elnökünkhöz, Vanek Gáspárhoz (lakik érsekújvár, Gázyár utca 9.).

KRÓNIKA

„Itt nem kell, csak a könny,“ . . .

mondhatnók Adyval a Magyar Tanügy áprilisi számában a felelős szerkesztő, Farkas Gyula, által, a Tanítók Könyvesboltjával kapcsolatosan írott cikkének olvastára. Hiába születnek a nagyszerű eszmék, melyek hivatásszerűen egészen másra formálnák tanítói közéletünket: még a vajúdás ideje alatt elsatnyúlnak, vagy a gyermekbetegségek viszontagságai folytán torzító silányulnak. »Ennyi búsulással fényesen Nyiljék meg az Ég, ahol csak Ég és okos üdvösség van. S itt nem elég.« . . . Más státusban, más berkekben egy okos, életrevaló gondolatot az érdekelték addig fűrnak-faragnak, alakítanak, gyúrják, míg az mindenkit átfogó, termékenyítő intézménnyé nem testesül. Nálunk? . . . Most is itt van a Tanítók Könyvesboltjának alapítási ügye. Talán nincs szlovenszki magyar tanító, aki előtt ez eszme tetszetős, sőt rokonszenves ne volna. Ama készség, mellyel az Egyesület hivatalos sajtóorgánumán kívül a többi tanítói szaklapok is szívesen közölték a tagsági felszólításokat, azt látszik igazolni, hogy az eszme minden tanítótestvér előtt — pártállásra való tekintet nélkül — egyként hasznosnak ítéltelett.

Ez előzmények mellett az én egységet kereső tanítótestvéri lelkemnek nagyon keserves leckét nyújtott Farkas Gyula testvérünk áprilisi havi cikke, melyet jónak látott az alakuló gyűlés előtt pontosan 4 nappal nyilvánosságra hozni, így megfosztotta az intézmény tervezőit attól az emberi jogtól is, hogy a cikkében foglaltakkal szemben megjelelben védekezhessenek. (Az a cikk önmagában hordta bírálátát; állításaival szemben, melyeknek komoly alapjuk nincs: fölösleges lett volna »védekezni.« — Szerk.)

Eleve ki kell jelentenem, hogy nekem sem a Hanzával, sem a tervező tanítótestvérekkel semminemű összeköttetésem nincs, az ügyeket csak oly mértékben ismerem, amennyiben azt szaklapjaink ismertették; én csupán azt inkriminálok, hogy Farkas Gyula testvér megjegyzéseit nem az arra egyedül illetékes helyen, az alakuló gyűlésen, az arra hivatott és felelni tudó testvéreink előtt tette, hanem a kellő felvilágosítás megvárása nélkül, szinte soron kívül, (a márciusi és áprilisi Magyar Tanügy megjelenése között alig egy hét telt el) ujság útján torpedózta meg az azelőtt saját maga által is kolportált tervezetet, ezzel akarattal-e, vagy akaratlanul, (?) az alakuláson megjelenteni szándékozók sorait ritkította.

Hát igazán nem kell nálunk, csak a könny? Közöttünk csak a szenvedés véres verejtékével sózott falat lehet közös? A mi közéletünk már annyira meddővé szikkadt, hogy zöld asztalnál, szerető szóval, okos diszkusszióval nem lehet egy eszmét odaformálni, hogy az mindenkinek tessen, hogy az mindenkit lelkésítsen? Az ősóktól örökölt eme fátumunkat nem tudja többé expialni

sem a múltak szenvedése, kiszolgáltatottsága, sem a jelen sivár társtársansága?

Mit gondoltok, Testvéreim, a mindennapos munkamezőt is nem e az a tragikum teszi-e verejtéktől izmossá, hogy hiányzik belőlünk az egymás iránti testvéri szeretetünk, így nem jut abból az iskolába se, mely tudásterjesztő akarásunkat átvilágyítsa. »S jött tanítónk, Oktatott, mint mondák, bölcsességre; Mi izadtunk és hallgatók, mikor szól, Mely ebédre hív, csendeske.« Madáchnak eme szavai nem találnak e bennünket ma is szíven?

Testvéreim! Farkas Gyula testvérem! Nem haragol, de megbocsátást, nem vilát, de megértést, nem rosszhiszeműséget, de szeretetet: ezeket nélkülözi a tanítói közélet. Csakis e tulajdonságokkal lehetünk jobbakká, másokká, öncélú sáfárokká.

A vajdádó időkkel azért hát legyünk történelmi napokká. Nyujtsunk végre kezet, vessünk vállt váll mellé, segítsünk egymásnak egy jobb, tisztább, a jelennél irgalmasabb jövőt munkálni, hogy »ne éljen bennünk semmi érzés. Csupán csak egy: a szeretet.«

Shaw Bernard, a világ egyik legszellemebbé élcelője.

a napokban lért haza világgörűli útjáról. Ez alkalommal tiszteltői előtt — köztudomás szerint — olyan nyilatkozatot tett, hogy igazi boldogság csak a mennyben lehet, de általában, ahol kevesebb a civilizáció: boldogabbak az emberek. Shaw Bernardnál különben nem igen tudjuk, mikor kell a nyilatkozatait szöszterint venni, vagy mikor akarja csak az embereket felültetni. Ez az éles nyelvű gondolkodó, kinek maró gúnyját talán csak a Juvenalis Tiberius császárról trott csípős megjegyzéseire lehet hasonlítani, nem egyszer csúfolla meg embertársait, pelengérré állítva olyan közéleti és társadalmi tabukat és törvénygyé merevült szokásokat, melyek előtt a filiszter féltéredre ereszkedve csak a hódolat hangján merészkedett megszólalni; botránkoztatón éles gúnyjával illette az emberiség nem is egy olyan szentségét, mely a mai nemzedék előtt szent és dogma volt, melyből, mint termékeny talajból, mindaz, ami ma van és szép, fakadt. Viszont az is igaz, hogy e derűs öreg mindenkor úgy viselkedett, tett és gondolkozott, mint egy ártatlan gyerek

MEGJELENT: „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népmáskönyvével bővítté, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel szállítok. Ot kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb.) portómentes, kevesebbnél is némi kedvezmény. Stampay,

Köbölkat.

s nyilatkozatain annyira érezhető a spontánság himpora, hogy még élességében sem fáj, csak úgy, mint a gyermek játéka. De azt is láttuk már tőle, hogy az ismerellenség fertőjéből emeli, fényesített ki olyan értékeket, melyeket mi, a tömeg, csak netséges kicsiségeknek, említésre méltatlan semmiségeknek látunk s bebizonyította, hogy a gúnymosollyal fogadott kísérlete megérdemelte a fáradságot.

Igy vagyunk a 76 éves Shaw Bernarddal. A civilizációról szóló mostani nyilatkozata azonban mégsem látszik giccsnek. A tudós öregnek igaza lehet. Axel Munthe írja San Michel re- qénye c. nagyszerű művében, hogy az összes gondolkozók közül nagy barátja, William James, volt az első, aki azt hirdette, hogy a technika túlzott irama nyomán egy önmagát és fiát emésztő civilizáció fog fejlődni. Mikor a jeles amerikai filozófus ezt a kijelentést tette, bizonyára nem is sejtette, hogy jóslása oly korán beteljesedik. Mert látó szemmel élve a világban, meg kell állapítanunk, hogy amiként a civilizáció eszközei, berendezettségei, életformái általánosúlnak és az addig szűz területeket meghódítják, úgy illan előlük az emberi boldogság, lme, a megújult görög hitrege. Mihelyt a pásztorokodó, szánló- vető ember betört a ligetekbe, berkekbe, elnémull a Pán sipja, láthatalanná lettek a táncot lejtő nimfák.

Tisztes korú Shaw Bernard, szelid, kedves gúnymosolyá- val csak konstatalja a tény, de orvosságot nem ad. Még csak egy derűs aperszüvel sem akarja elűni a való ridegségét. De hiába is volna akár az orvosság, akár a gúny üteltáró palánkja, a mai ember előtt — legyen az bármily szűnű, fajú, nemű, — olyan édes, várt, kívánt értéknek látszik az a civilizáció és annak minden tartozéka, hogy annak élvezésében, habzsolásában szelid tanácsok, élces megjegyzések úgysem állítanának meg senkit. De meddig tart e fékevesztett, veszett iram? Mi vet határt az emberi ész, szorgalom és kitartás ily félelmelesen elhatalmasodó ered- ményeinek? Mi állja útját annak, hogy az ember »kontárkodik, kotyvaszt, s magát Istennek képzei?« Ki tud e kérdésekre választ adni? Vagy jobb talán nem tudni a feleletet? ...

Szepesi Gyula.

Egyesületünk tagjai elegánsan
és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességek-
ben nagy raktár. Jó anyagból kellemes
a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni!
Hosszú- és rövid városi bundák jutányos
áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

TERMÉSZETTUDOMÁNYI ROVAT

A kirándulásokról.

(Gyakorlati tanácsok.)

Evszázadokkal ezelőtt, valahol egy olaszországi városhelyen jeles tudósokból és művészekből álló társaság tagjai tanácskoztak. A vita tárgya az volt, vajjon melyik az a leglisztább forrás, ahonnan a képzőművészek anyagot merítsenek tudásukhoz? Nem volt könnyű a kérdés; mert hiszen ennek az anyagnak a legkitűnőbb nektárnak kellett lennie, minthogy ők is a legjobbra, a leglökéletesebbre törekedtek. És mégis úgy látszott, hogy az érdekes probléma megoldásához közelednek, mert a vélemények mind jobban, mind erősebben abban az irányban kezdtek kikristályosodni, hogy a leglökéletesebb művészet a régieké-é, (Praxitelest, Myront, Phidiast stb. értették ezalatt), onnan kell tehát anyagot meríteni.

És ekkor szelíd tekintetű, selymes szakállú, szőke fiatalember emelkedett szólásra. Nyugodta hordozta körül pillantását a jelenlévőkön, kik kíváncsian szegezték rá szemciket, amelyekben mintha ez a kérdés rezgett volna: »Ugyan, mi újat is akar hát mondani ez az ifjú? Amaz pedig szerény, de valami különös vonzerővel bíró hangon mondotta: »Uraim, a »régiek« — csak a kehely, amelyből ihatunk, de a kehelytől messze van még a forrás!« Nagy csönd lett erre. A tudós férfiak összenéztek; de aztán újból, még lázasabban indult meg az érdekes eszmecsere. A selyemszakállas ifjú magábamerülten, szórakoztalan töprengett, majd később, amikor véleményért már hozzá fordultak, ezzel tett pontot a vita végére:

»Hallják meg tehát! — A forrás: a Természet!«

A selymesszakállú ifjú Leonardo da Vinci volt. A ma már magától értetődő nyilatkozat nem kis dolog volt s jókora feltűnést is keltett akkoriban. Nagy meglátás, nagy megsejtés volt ez.

És Leonardo da Vinci kétségkívül nem csupán a művészetnek, hanem az egyetemes emberi tudás jó részének, a lélek derűs nyugalmának, a jólétnek és az egészségének forrásául is aposztrófálhatta a természetet. És mennyire igaza volt! Valóban, sok-sok kincsnek, kellemes és hasznos dolognak a kiapadhatatlan forrása ez a bennünkben körülvevő, csodálatos millió.

És ilyenkor, amikor minden virág nyílik, amikor madárdal és napsugár rezeg a rónán és a hegyekben, gyermeknek és aggnak megteklik a kelke a könnyes, boldog vággyal: csak ki, csak ki...! Barna varasztokkal vágyunk egy tálból vacsorázni a sötétbársony, csillagvirágos baldachin alatt, hogy megoldott nyelvvel duruzsoljanak a fűtünkbe csodálatos, szép meséket az anyaföldről, a természetről a lágy, tuvalmas nyári éjszakán, táborunk tűzének lobogó lángjai mellett, szívva a föld édes illatát. A lángkigyók között Bórharisnyák, mohikánok, őspákások, lárogatós kurucok kísértének... magunk is azokká válnunk... halljuk a történelem lendítőkerekének kattogását... hogy eltörpül ilyenkor az idő!

S ulána édes, tiszta gyermek-álmot alszunk.

És milyen az ébredés az ilyen álomból! Édes és tiszta, mint amaz volt. Hús patak ölében boldogan ölelkezünk a frissítő vízzel; magunkra kapkodjuk ruháinkat és rohanunk el, ki, messzire, egy kicsit vándorolni, hogy szép látnivalókat, madárcsattogást, napsugarat, »ózonos« levegőt, egészséget szívhassunk möhön emmagunkba.

Talán nem is kell külön említenem, hogy a modern *hygiénia* e három gócpont körül mozog: napfény, víz, levegő; amelyekhez természetesen a helyes mozgás és a helyes táplálkozás is járulnak. A japánok azt tartják, hogy »nem a betegséget kell gyógyítanunk, hanem az egészséget megértanunk«. Milyen sok logika és bölcsesség rejlik ebben a sarkalatos elvben!

Amikor azonban a természetbe menekülünk testünk-lelkünk *fel*-frissítése végett, fontos azt is tudnunk, hogyan kell kirándulnunk? Hogyan? Hát ezt is tanulni kell?! Érzék mindenesetre kell hozzá; meg az a természetimádó fanalizmus, amely szépek látja az erdőt esőben, ködben, napsütésben és hóviharban egyaránt (mint ahogy valóban az is!); tanulni lehet is ezt, meg kell is, ha kirándulni akarunk; de hát hiszen ezzel is úgy vagyunk, mint jó érzéket igénylő sok más dologgal: **megtanulnunk** ezt nem lehet, hacsak ösztönünk, egyéni természetünk, nem predestinál arra.

Mindazonáltal meg lehet talán kockázlatnom, hogy kedves karsársaim közül azoknak, kik alkalomadtán jó hasznát vehetik, pár szerény gyakorlati útbaigazítást adhassak.

Egy vagy többnapos kisebb kirándulásoknál fontos a program összeállítás, amelyet anyagi és testi erőinkhez mérten kell elkészítenünk. Ne tömjük túl a tervvázlatot, mert akkor sokat látunk, sokat felejtünk. Legyen a program kényelmes, könnyen keresztülvihető, hogy kirándulásunk ne legyen strapák fárasztó halmaza, hanem üdítő és szórakoztató, sportszerű, hasznos időtöltés. A megállapított tervnek egyes pontjainál két-három eshetőséget is vegyünk fel, hogy a kinálkozó alkalomhoz képest a nekünk mindenképpen legkedvezőbbet válasszunk. És főleg a programhoz tüzön-vízen ragaszkodjunk (rossz idő, fáradtság stb.), de ha kell, a belátás és szükség szerint változtassunk rajta. Pénzt a kiszámítottnál mindig valamivel többet vigyünk magunkkal, nehogy útközben előre nem látott eset következtében kellemetlen helyzetbe juthassunk! A gondokat pedig okvetlen hagyjuk odahaza, mert eme kellemetlen utitársak társaságában semmi értelme sincs a kiruccanásnak!

Egészen elsőrendű kérdés a ruházat kérdése, különösen ott, ahol kisebb nagyobb gyalogtúrákat is előirányoztunk. Már egy napos túrára is jó, ha két rend alsóruhát viszünk a rajtunklevővel együtt, többnapos (többnapos túrára persze többet kell csomagolnunk), amely legyen kényelmes és könnyű, számítva megizzadásra, megázásra, amikor az átnedvesedett szárazzal váltjuk fel. Igen jó ilyenkor az izzadságot magába szívó, könnyű, de meleg flanel ing. A harisnyával ne spóroljunk; nagyobb gyaloglásnál a vékony hosszú harisnyára vastagabb »fuszkeilit« vehetünk, amelyet kívül lehajtunk. Cipőnk erős, lehetőleg duplatalpú, de mindenkor bő és kényelmes legyen; a szeges bakancsot csak sziklamászásnál tartom nélkülözhetetlennek. Jómagán

a Királyhegy tetejére könnyű nyári bőrszandálban kapaszkodtam fel, amelyre előzőleg gummisarkot szereltem s ez teljesen bevált; persze ez csak tartós száraz időben ajánlható. Ezen kívül legyen nálunk tornacipő vagy papucs, hogy pihenő idején, akár ha csak félórára is, abban pihentessük lüktető lábainkkal!

Jó meleg átmeneti felsőkabátot (legjobb a vastagabb tiroli lóden, mert az sokáig bírja az esőt is szükség esetén) okvetlenül vigyünk magunkkal s azt gyaloglás közben, még ha kissé hűvös is az idő, összecsavarva vagy összehajtva, hátzszakunkon vihethetjük; míg a pihenés idején, vagy estére kelve, kitűnő hasznát vesszük. A bőr- és gummikabátokat nem tartom célszerűnek, sem az esőernyőt, amelyet a csuklya esős időben jól helyettesít. A hátzszakba vagy zsebre gyűrhető könnyű, de meleg sapka jó szolgálatot tesz. Tűt, biztonsági tűt, cernát, gombot, tartalék cipőzsinórt és pár méter erős zsinórt, jódot vagy alcoholt, vérzésillapítót, kevés kötszert, kis üveg rumtot vagy konyakot ne felejtünk otthon, ez kis helyre elfér. Jó, ha kampós botot is viszünk; a cifrán faragott kétméteres »turistabotok« cipelésének semmi értelme. Erős zsebkés, gyufa, zseblámpa, pohár, 1/2–1 literes tábori kulacs vagy literes üveg (a hátzszakban), a hozzáértők részére iránytű és kalonai vagy más turistalétkép, végül a már említett jó hátzszak, nem felejti ki még ebből a könnyű meleg takarót, a törülközőt, a tokba zárt szappant és fogkefét és a napozásra és fürdésre való fürdőruhát (minél több napot, levegőt és vizet!), — ruházatunkat és felszerelésünket kiegészítik. Lőfegyvert csak az vigyen magával, aki korlátlan ura akarátának és kezének s a fegyverrel minden körülmények között kitűnően tud bánni, mert a kellő hozzáértés hiánya sok bajnak vált már okozójává!

A felsorolt ruházat és felszerelés aránylag kis helyen elfér és nem képez nagy súlyt s a turista igényeit kielégítik.

Ha a szabad ég alatt akarunk éjszakázni, akkor praktikusnak mondható a 2–2½ kg. súlyú, kis helyre férő sátorponyva, bár két-három ember rudakból, élő faágakból, mohából rövid idő alatt oompás lombsátozt készíthet magának estére kelve. Táborfüzünkre ilyenkor jó nagy dorongokat, tuskókat készítünk, hogy ne kelljen minduntalan a tűzre raknunk; a tüzet időnkint felváltva ápoljuk.

A ruháznál és felszerelésnél jóval könnyebb kérdés az ételmezés problémája. (Pedig ezt sokan megfordítva hiszik!)

Gondoljunk csak arra, hogy kirándulásunknak nem az a célja, hogy éhezni menjünk pl. egy hegyre; ellenben hiányos felszerelés, szorító cipő stb. segítségével ugyancsak nem sokra mehetünk!

Igaz viszont az, hogy lakatlan terepen az ételmezés kérdése elsőrendűvé válik és ilyen vidéken alaposan el kell magunkat látnunk étellel. Számítva minden eshetőségre (eltévedés, baleset, beálló eső), ilyen embernemlakta területre mindig 50–100%-kal több elemőzsiát csomagoljunk, mint amennyit normális étkezésekre egyébként előírnyoznánk. (Csak így, zárójel között említem meg, hogy ha hegyek között, pl. ködben, eltévedünk végképpen, akkor legsürgősebb tenni valók az, hogy állandóan lefelé meneteljünk. Így előbb, vagy utóbb feltétlenül elérünk emberlakta helyre, míg ha e szabályt ily végső esetben be nem tartjuk, a megijedt ember bizonytalansága nem egy

esetben vált már az illető gyilkosává...)

Nem tekintve azonban az itt leírt esetet, élelemmel minél kevesebbé tömjük meg a hátizsákot. Az élelmiszert itthon is pénzért kell megvennünk és körülbelül ugyanannyiért akárhol megkapjuk azt, amire szükségünk van. A momentán szükségletre természetesen számtánunk kell s azért valamit legalább mégis csak vigyünk bármilyen kis kirándulásra is.

Főétkezésre jól beválnak a gulyáskonzervek, hús-, hal-, virsli-, hefőttkonzervek, túró, sajt, sütemény stb. ily alkalomra szokásosan használt cikkek.

Öt-tízperces kisebb szünetnél azonban nemcsak alkalmatlan, de egyenesen komikus is, amikor egymásután kerülnek elő a hátizsákban izgatottan kotorászó kezeink alól a hatalmas libacombok, bécsi szeletek, sonkák; nem is tudjuk hova rakni azokat, amíg kenyeret szelünk, sőt paprikát keresgélünk stb. ha négy kezünk volna, tán még az sem lenne elég. A végén pedig szájunk, kezünk maszatos a zsíros ételektől, mi tévők legyünk? a zsebkendőnkbe törüljük hát meg, aminek az a következménye, hogy zsebkendőnk ugyan maszatossá vált, ellenben kezünk mégsem lett tiszta.

Ily alkalmakra rendkívül célszerűek a következő ételek: kétlévágott zsemlyét vagy két vékonyabb szelet zsúrkenyeret vagy akár közönséges kenyeret még odahaza megkenünk vajjal s a két vajas szelet közé elhelyezünk sonkát, vékony csont nélküli sült húst, lehámozott szalámit, disznósajtot, sajtot, 1—2 szelet lehámozott felvágottat, vékony szalonnát, nyelvet, hideg rostélyost, főtt-tojáskarikákat, pástétomot, túrórt vagy szardiniát, kellően megsózzuk, egy-két szelet vékony ecetes-uborkát, esetleg egy-egy szardellaringlit iktatunk közbe; vagy a vajas zsemlyét lekvárral kenjük meg (íme: igen változatos lehet a menü); az így felszerelt két félzsemlyét egybetesszük és mindegyik „turista” zsemlyét (bátran nevezhetjük így) külön papírba csomagoljuk. Az ilyen „ebédnek” megvan az a nagy előnye, hogy akár menet közben is elkölthetjük, ha éppen kedvünk szottyan rá és nem kell kést használnunk, felszeletelnünk, megsóznunk sem kell s kezünk is tiszta marad. Jó, ha csokoládét is viszünk magunkkal, mert az rendkívül könnyen emészthetősége folytán pár perc alatt helyreállítja megcsökkenett erőt és kevés kell belőle.

Folyt. köv.

KÖLCSÖNÖK

BUDAY
VINCE

Nové-Zámky

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanári, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamattal, gyorsan és kulánsan folyósítatnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Kč választékyeg ellenében.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

«Ébresztgessük a tanulóknban a nemzeti büszkeséget!» Ezzel a címmel írt cikket Jolana Pulmanová a «Slovenský Učiteľ» áprilisi számában. A cikk írója a nemzeti büszkeséget öntudatnak nevezi, melyet a nemes faji tulajdonságok ébresztenek az emberben. A nemzeti büszkeség érzését minden nemzet ápolja, s mint nevelési tényező, elsőrendű.

«A tanító, midőn hivatkozik a gyermekek nemzeti büszkeségére, fölteszi a lelkiismeretüket, beléjük oltja a köteleességérzést, a tetteikért való felelősséget a nemzettel szemben, nemes célokat tűz eléjük, s ezáltal fölébreszti bennük a vágyat, hogy saját fajuk büszkeségei legyenek. Ilymódon megveli a gyermekek jellemének szilárd alapját, s egyúttal az önmaga munkáját is könnyebbé teszi, mert a fölfeleköszült tanulósg játszva legyőzi a tanulás nehézségeit.» Cikkirő utasításokat ad arra nézve, miként állítható a nemzeti büszkeségre való nevelés szegálatába a szlovák nemzet nagyjainak példája. Végül indítványozza, hogy az iskolában hazafias jelmondatok legyenek kifüggesztve, mint pl.: «A szlovák ember keveset beszél, de sokat tesz», «A szlovák megtartja azt, amit ígért», «A szlovák hű az ő nyelvéhez» stb.

— Bizony, magyar iskoláinkban is szükség lenne ilyen feliratokra. A magyar faj szép tulajdonságait kifejező jelmondatokban mi sem szükölködünk.

A házi feladatok kérdése. Az iskolai referátus fölshóllította a szlovákiai tanfelügyelőségeket, hogy a házi feladatok kérdését vitassák meg értekezleteken és javaslatot tegyenek. Az eredmény a következő: 1. A házi feladatok és gyakorlatok nemcsak megengedhetők, de szükségesek is. Sok helyen maguk a szülők is kívánják. 2. Minden házi feladatot rendszeren elő kell készíteni az iskolában; feladat csak az iskolában már átvett anyagból adható, s inkább mechanikus begyakorló jellege legyen. 3. A feladat terjedelme a tanulól életkörülményeihez mért le-

gyen, lőként a gyermek szociális viszonyait kell tekintetbe venni. 4. Ünnepekre, vasárnapra és a szünidőre általában ne adjunk házi feladatot, de ha ezt a szükség úgy kívánja, ne legyen nagyobb terjedelmű, mint a rendes tanítási napokon. 5. Emlékező gyakorlatok és leckék minden nap adhatók, de ezek több tárgyból ne torlódjának össze egyszerre és 10—15 percnél több időt nem vehetnek igénybe. A polg. iskolai tanítóknak meg kell egyezniük, hogy egyidőben ne terheljék a gyermekeket két, vagy több gyakorlattal; a polg. iskolákban 30 perces feladatok is megengedhetők. 6. Írásbeli házi feladatok elvben csak a népiskola 4. évfolyamától kezdve adhatók. 7. Az elemi iskolában rajzból és kézimunkából egyáltalában nem adhatók házi feladatok. 8. Minden kidolgozott feladat (megtanult lecke) rendszeren megvizsgálendő (számonkérés) és osztályozandó. Ez legyen az elv: keveset, de jól (Skolská Správa.)

Világpedagógia. Az államok politikai és szociális fejlődése nagyarányú, új elvekkel telt pedagógiai mozgalmat váltott ki, amelyet az előbbi korszakok sohasem tapasztaltak. Nemcsak az Északamerikai Egyesült Államok népében él a hit, hogy a lakosság szélesebb rétegeiben elterjedt öntudatos kultúra: hatalom és az arra fordított összegek meghozzák kamataikat, de az európai államokban is diadalt arat az eszme és nemes versenyt kelt. Az angol állam, — melynek polgári társadalma egy évszázaddal előbb még mítsem akart hallani az államnak az iskola- és a népnevelésügyébe való beavatkozásáról, ma a parlament közreműködésével nagyszerű, sokirányú nemzeti közoktatás fölött rendelkezik. Olaszország mostanában rendezte alaposan népnevelése és közoktatása ügyét. Franciaország sohasem tanulmányozta Angolország és Németország közoktatásügyét annyira, mint manapság. S a kisebb államok is serényen dolgoznak közoktatásuk és népnevelésük kiépítésé-

sén. Ha azonban a nemzetek mindig csak önmagukra vannak hagyatva és nincsenek más, előbbre haladott népekre tekintettel, alkotásait a közoktatás és népművelődés terén az a veszély fenyegetheti, hogy maradvá, csökönyössé válnak. Ezért hírneves európai és amerikai tanárok, filozófusok, orvosok új folyóirat kiadására vállalkoztak, melynek címe: »Revue internationale de pedagogie«. Három nyelven, ú. m. német, angol és francia nyelven szerkesztik és negyedévenként testes kötetben jelenik meg, Kölnben. Az új folyóirat célul tűzte ki a művelt

kontinens összes nemzetének közoktatását behatóan tárgyalni. Hé- azon szempontból, hogy kedvező alkalom kínálkozik benne más áll- szép és dicséretes, nálunk is meg- honosítani. Már eddig is megjelent benne: a Csehszlovák közoktatás- közoktatástudgye angol nyelven. A la- nulmány végét rövid német rezümé képezi. Megtalálhatjuk benne a ma- gyar, román és olasz közoktatás- tudgye ismertetését is. (International educa- tion review. Köln I.)

Könyvek.

»Éjféli kiállítás«. (Kossányi József versei, 1933. Az Új Élet könyveinek 2. száma.) Sohasem hangzott el a világban annyi erkölcsi prédikáció és intelem, mint ma. Meri sohasem volt erre oly nagy szükség. Az ös- ember erkölcsé liszta, öntudatlanul jó volt. S mikor romolni kezdett, megszülettek a próféták, s megszüle- tett a költő. Ma már minden em- beri erkölcs-problémának megvan a maga külön szószólója: főtárho, os- torozó, javítani akaró prófétája, költője. Van költője a vallásosság- nak, van a hazaszeretetnek, van a családi érzelmeknek, a szerelmeknek; van a polgári erényeknek, a szocia- lizmusnak, fasizmusnak, kommuniz- musnak, a haladásnak és van a reakciónak is költője. Azért van ennyiféle költő, mert sok van, s az ember tájékozódni akar, tehát osztályozza őket. Valójában azonban nem a költők különböznek egymás-

tól, hanem az emberek és érzelmeik, melyeket bennük a költő verse föl- ébreszt. Vannak, akik Petőfit a ha- zaszeretet dicsőítőjének, mások a szerelmem halhatatlan énekesének, egyesek romantikus mesélőnek, sőt a világszabadság bátor hirdetőjének tartják. De ez a sokféle »minőség« csak az igazi, a vérbeli költőt ille- ti meg. Mert ő, amikor művészt alkot, nem rendezgeti, nem szorí- rozza kiltőre érzéseit, hanem sza- bad folyást enged nekik: engedi, hogy versebe ömöljenek. A költő megírta a verset, többet nem tesz. A hatást rábizza az olvasóra. S az olvasó, mikor a verset olvassa vagyis, mikor a költő érzését, gon- dolatait befogadja, akkor, csakis ak- kor szerez benyomást és élményt. A vers pedig ekkor teljesítette küldetését.

Mostanában viták kavarnak a »kritika« kérdése körül. Kossányi

*Legszébb női kosztümmök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka
női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15.

Verset fenti könyvről is »kritikát« kellene írni. Osztályozni és besorolni a költőt valamely irodalmi alakulatba. Aki ezt teszi, az elolalakatba. Aki ezt teszi, az elolalakatba. Aki ezt teszi, az elolalakatba.

Azért mi nem »kritikát« írunk Kossányi József második versköltéről, hanem elmondjuk, hogy az milyen érzéseket váltott ki bennünk. Akiben rezonálnak ezen érzelmek, az el fogja olvasni a könyvet, aki pedig elégedni a lelke füle mellett, az a »jó bírálatot« is közönyösen olvasná.

Mindenekelőtt leszögezzük azt, hogy Kossányit nem osztjuk be semmiféle költői csoportba. Nem azért, mintha nem volna ott helye, hanem azért, mert bizonyára léveknék. Kossányi olyan költő, aki megírja azt is, amit a »szocialista« költő megírt volna és megírja azt is, amit megírhatna a »papköltő«. (A kettő között úgyszincs különbség.) Kossányi József egyszerűen az igazságot írja. Ez, természetesen, csak azok számára jelent valamit, akik költészetnek ismerik el az igazságot. Mi elismerjük és nem tulajdonítunk nagyobb jelentőséget a formának. Kell az olyan köl-

lészet, amely nem az emberek gyarlóságát legyezgeti és takargalja, hanem rámutat, rávilágít a bűnre és tetemre hívja azt. A mai ember szereti lerázni a felelősséget: nos, a költő bebizonyítja, hogy ő n n a g u n k n a k felelősséggel tartozunk. Mikor elmerülünk a lelkünk mélységeibe s elhújunk a lelkünk felhői mögé, akkor titokban (de csak titokban!) bevalljuk, hogy tennünk kell, segítenünk kell, vezekelnünk kell, hibáinkat megbánni és megjavulni kell! Akarni kell a jót! Kossányi, a költő beszél helyettünk, gondolkodik helyettünk: gyóntat, mint a pap és feloldoz. Csak gyenge »éjféli kiáltás« mindez, a nyelvi és forma nem lényeges, botlásai, ritmus-akadózásai nem állítják meg a gondolatot: a vers hangját, mert a költő szava a mi szavunk, érzése a mi érzéseink. Ő azonban bátor, szókimondó, nyílt. Nem fél, mert kezében van a szó, a költemény: az írás paizsa. Ez megvédi őt és minket is, az olvasót.

Lehet a könyvben talán száz vers. (Nem számoltuk.) De érezzük, hogy Kossányi még nagyon sok verset nem írt meg. Hiszen egy éhes gyermek látása, a robotos szegény, a temető falu, a sáros út, a föld, a gyermektelen bölcső, a kalácstalan asztal és minden, amit a »népek pásztora« észlel ebben a füvellen, fállan, lélektelen világban: egy-egy újabb vers-rajt röpít útnak a költői szív kaptárából, hogy rászálljon mindnyájunk szívére. — Lesznek talán, akik Kossányi költészetének hibájaként rójják föl az itt-ott mutatkozó Ady- és Mécsihalást (Örökkévalóság szekerén, Mint

Anyák napjára; Madarak és fák napjára.

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskötete. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnie Szaliby—Alsószell, via Galánta

A könyv ára 8 Ké, szállítási költség 1 Ké.

Fizethető postai befizető-lapon.

vérző, lobogó fáklya, Fekete zsol-tár, Megajándékozott az Isten), amit tulajdonképen érhénynek kell minősíteni: mint a halhatatlan költői gondolat örök forma-keresésének terhes vállalását. A költőnek ma vállalnia kell a problémákat, az éjjeli kiáltásokat, a fölírásokat: az emberiség megállítását a lejtőn...

Közben, lehetséges, téved a költő. Tévedhet Kossányi is. Jólesik azonban megnyugodni, hogy a szavak tévedése nála nem jelenti a szándék elhajlását (Köszöntés nyolc órákor reggel, Induló). Az őszinteség a legnagyobb költői hitel. Kossányi ebből a becses olimposzi útravalóból sokat tehet a tarsolyába, éppen az »Éjjeli kiáltás« révén.

A könyvet tetszetős, ízléses formában a komáromi Puzser Testvérek nyomdája állította elő. (boa)

Adler Ernő: Az új, egységes és egyszerűsített betűk írásának vezérkönyve. Ára 5 Ké. (Klein Géza, Rimaszombat.) A 19 oldalas »vezérkönyv« idézi az egységes írott betűk bevezetését elrendelő miniszteri rendeletet, majd az írástanítás módszerét, a helyes testtartást, tolltartást ismerteli néhány sorban. Az egyes betűk képzésére vonatkozólag általános módszertani szabályokkal szolgál a füzet szerzője, s közben magyarázatát igyekszik adni az új betűalakok eltéréseinek, mintegy excuzálva az esztétikai hiányosságokat. Ehelyett inkább arra lett volna szükség, hogy a vezérkönyv az új betűtípusoknak megfelelő alapos és rendszeres vonatvezetési, kézgyúgyesítő, izomgyakorló írási előgyakorlatokat vett volna föl vezérkönyvébe, mert az irkák

és betűk együttes reformja itt fogja a tanítót a legelső nehézség elé állítani. A betűvégződésekre és kapcsolásokra vonatkozólag hasznos útbaigazításokat tartalmaz a kis füzet, amely azonban semmiképpen sem tekinthető a valóságos pedagógiai korszakalkotó írástanítási reform teljes »vezérkönyvének«.

Mondy Miklós: »Egy a szükséges: Novellás kötet. Sztojka Sándor munkácsi püspök előszavával. Sajó-Vidék Roznava-Rozsnyó kiadása. Ára 10 Ké. Mondy Miklós fancsikai görög. plebános neve előnyösen ismert az ország irodalmi köreiből. Pár évvel ezelőtt megjelent elbeszélés-kötete, a Krisztussal Krisztusért, jelentős sikert és elismerést ért el. Az »Egy a szükséges« 15 elbeszélést tartalmaz. Valamennyi csupa élet és melegség. Mondy Miklós az ő közvetlen, kedves stílusával gyönyörködletve vési bele a szívekbe a legnagyobb igazságokat. Lát-szik, hogy ismeri az életet és mint jó lelkipásztor, ismeri a lelkeket is. A vallásos irodalom igazi nyeresége Mondy Miklós új könyve, amelynek megkapó és szebbnél-szebb gondolatokban gazdag előszavát Sztojka Sándor munkácsi püspök írta. A könyv művészi címlapja Kuttán J. ungvári festőművész kezét dicséret, az ízléses kiállításért pedig a rozsnyói Sajó-Vidék nyomdáját illeti elismerés.

Megjelent!

ADLER ERNŐ:

Az új, egységes és egyszerűsített betűk írásának vezérkönyve.

Ára: Ké 5—

Kapható minden könyvkereskedésben és a kiadónál:

KLEIN GÉZÁ-nál Rimavská Sobota

HIREK

BRAHMS JANOS barátai szerint a zenetörténet harmadik nagy B-je (Bach—Beethoven—Brahms) 1833. május 7-én született Hamburgban. Mostanában világszerte Brahms-ünnepélyeket s hangversenyeket rendeznek 100 éves születésének emlékére. Nem volt ugyan újító, de a zene héroszai stílusát modernizálta s az újabb kor ízléséhez alkalmazta. Brahmsnak nagy szerencséje volt, hogy kora felismerte tehetségét s megértve őt, élete végén a legnagyobb élő zeneszerzőnek tartották. Alig volt 20 éves, amikor Schumann felismerte tehetségét s lapjában híressé tette nevét. Nagyöbbsz atyja bár excentricus ember volt, fiatálosan tanította a zenére. Brahms Detmoldban a hercegi udvarnál több évig karmesterkedett, azután Bécsben az énekakadémia dirigense lett. Itt is halt meg 1897. ápr. 3-án, mint a cambridgei és breslauer egyetemek díszdoktora. Megfordult Zürichben, Baden-Badenben, Heidelbergben.

Művei mind magas becsűek. Legnagyobb vokális műve a »Német requiem«. E munkát értékére nézve Bach »h-moll« miséje és Mozart »d-moll« requiem-je mellé állítják. Művei még: szimfóniák, szerenádok, nyitányok, zong., hegedű és csello művei. Diadal-ének. Nánie (sirató-ének), Rinaldo (tenor szóló, férjkar, zenekar). Kórusok. Magyar táncok. (Ezeket mindnyájan ismerjük.) Azonkívül írt duettek, balladákat, románcokat s mintegy 200 műdalt. Nem számítva ide a nép- és gyermekdalait. A dalok terén folytatója a Schumann stílusának, azzal a különbséggel, hogy dalai világosabbak, nyíltak, plasztikusak. Sem az ének, sem a zongora nem oly fátyolosított, mint Schumannnál. Brahms a klasszikus és romantikus formákat egyesíti.

A Brahms nagy koncepciója, nemes ihlete, munkáinak formatókélye, kitűnő hangulatfestése mind oly tulajdonok, amelyek érdemessé teszik arra, hogy ő róla mi is hálával emlékezzünk.

— r.

Májusi játék.

A hónapok közül májusnak van a legnagyobb irodalma. Érthető. A természettel egyidejűleg ilyenkor virágzik a lélek fája is. Tavaszszerelem. Rügy, bimbó: ígéret, álom. Május: költészet. Ezidén a prózai világ is költőibb lett. A politikai arénán szelidebb

szólamok zöldülnek, s a látszat ellenkezése dacára tisztultabb, üdőbb a közélet levegője. Ezt a tényt minden májusi vezércikk megállapította már. Az emberek kezdik megünni a májusi harcot: boldog majálisok után vágyakoznak.

Mindezzel ellentétben azt merem mondani, hogy a gyermekek világában éppen megfordítva van. Az öregek majálisot, játékot, örömet, gondtalanságot keresnek, s ahol ez adva volna: a kicsinyek élete megszükkült, üressé, játéktalanná, mosolytalanná merevedett. Szörnyű megállapítás. Az iskolák udvara csendesebbé, a falu játszótere »rendesebbé«
válk. A gyermek komoly és zárkózott. Régi játékaik elletettelle, s az újakat csak most tanulja... De azért játszik. A maga módján. Mai módján.

Szomszédunkban három kislány lakik. Az egyik hatéves, iskolás, a másik négy, a harmadik kettő. Iskola után mindig együtt vannak. A ház előtti gyalogjárón lábaltankodnak szegények. Nem tudnak játszani. Mindenkinek útjában vannak.

Múltkor, május első hetében, egy meleg délután végén, furesz dallamra lettem figyelmes. Kinéztem. Az utca üres volt, csak a három kislány lépkedett az ablak alatt. De hogyan lépkedett! A legnagyobbik kézen vezette a két kisebbet, akik igyekeztek a vezetővel egyszerre lépni. Irén, az iskolás, jobbában elég nagy zöldágot tartott, mintha zászlót vinne, s az ágon széles, piros szalag lobogott. Bözsi és Mancsi hol az egyszerre-lépést, hol a »zászlót«, hol az Irén száját leste-figyelte, mert a lépésnek dobogni, a májusi ágnak ütemet verni, s a dallamnak erőlyesen hangzani kellett:

— Mun-kát, kenye-ret, mun-kát, kenye-ret, mun-kát, kenye-ret!..

Irén így mondta, szabályosan, tisztán. A másik kettő pedig így:

— Mun-tát, tenye-jét, mun-tát, tene-jét, mun-lát, tene-jét!..

Ötször-hatszor is végimentek az utcán. Fölvonultak. Fegyelmelzeten, komolyan. Rendzavarás nélkül. Egyszerre kihallatszott a szomszédasszony hangja az udvarból:

— Irén, Bözsi, Mancsi, hol vagytok?

Irén visszaszólt a zászló alól:

— Itt vagyunk. Játszunk...

S az anya megnyugodott. Mert játszának a gyermekei. Szegény anyák! Szegény gyermekek! Szegény május!...

(boa)

A nem állami tanítók kedvezményes egyéves vasúti igazolványa június 14-én lejár. Az új igazolvány iránti kérvényeket legkésőbb május végéig kell benyújtani. Kartársaink figyelmét fölhívjuk a Véstnik-fordítás múlt évi júniusi számára és a Magyar Tanító multévi 12. számára, ahol a szükséges utasítások megtalálhatók. Ugyanott kérvényminla is van.

»Tanfelügyelői titkár«. A tanfelügyelői hivatalokba beosztott tanítók az iskolaügyi miniszter úrhoz

terjesztett beadványukban — többek közt — kívánják, hogy a beosztott tanítók »titkári«
címet kapjanak s ebbeli minőségükben rendezésért, szereztesse nek. Kívánják továbbá, hogy úgy működhesse nek, mint a tanfelügyelők helyettesei, s minimálisan havi 100 Ké pótlékban részesüljenek.

A középiskolák új tanterv-tervezete. Az iskolaügyi minisztérium elkészítette a középiskolai tanterv-tervezetét, amely számos lényeges módosítást és újítást hoz az eddigi tan-

tervekkel szemben. Az új tantervet, melyet a középiskolai reformmal foglalkozó bizottság dolgozott ki, megküldötték a tanárok szervezetének és az országos iskolai hatóságoknak, állásfoglalás céljából. A középiskolák új tanterve a cseh nyelv tanításánál az irodalomtörténetet jelentékeny mértékben korlátozza. A modern nyelvek tanításánál a főszólyt a beszédre helyezik. A latin tanítását csak a harmadik osztályban kezdik meg. Jelentős módosítások visznek véghez a történelem tanításánál is, foképpen a tananyag elosztása tekintetében. Legnagyobb súlyt az újkor történetének tanítására helyezik.

Öt elemi osztály, vagy »előkészítő tanfolyam?» Az YMCA pozsonyi alkársága előkészítő tanfolyamot hirdet mindazon elemi iskolai tanulók részére, akik valamely középiskolában felvételi vizsgát szándékoznak tenni. »A tanfolyam célja, hogy az illető tanulónak összefoglaló tudást nyújtson az előírt tantárgyakból, növelje bizlonsági érzetét és megkönnyítse a vizsga letételét. A tanuló pedig a felvételi vizsgától nem fog annyira félni, mintha készülletlenül menné arra». — Ezekután csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy mért jár a gyermek egyáltalában elemibe, ha mégis »szükség» van az előkészítő tanfolyamra, ahol megtanul nem »félni»?... Hát mért fél az a gyermek? Talán félnék? Vagy tudatlan? Dehogy! Azért fél, mert ijesztik a felvételi vizsgával. Márpedig a pedagógiában ijesztésnek nincs helye.

A csikágói tanítók mozgalmairól szinte naponta közölnek hírt az újságok. Öt ezer csikágói tanító hosszú idő óta nem kap fizetést, s utcai tüntetéssel akarja jogos járandóságát kiharcolni. A tanítók elkeseredésükben fölvonultak a bankok ellen, s — el lehet hinni — a tettegességtől sem riadtak vissza. Mindenesetre, nagyon furcsa fényt vet ez a jelenség a híres világváros iskolapolitikájára, éppen most, a nagy hűhóval beharangozott világteljesítés küszöbén... Az éhező tüntető tanítók képe a legjellemzőbb »világteljesítési portékák!

A **Vestnik-fordítás** áprilisi száma közli dr. Dérer Iván iskola- és nép-

művelődési miniszter rendeletét a munkakölcson tárgyában, továbbá a minisztérium rendeletét az állami zászló és lobogó ünnepélyes kitűzése tárgyában, az elemi és polg. isk. tanítók nyugdíjárulékának táblázatait s a tanonciskolai tanítóképzők szervezésére vonatkozó rendeletet. Közli a minisztérium ama rendeletét, mely az iskolákhoz nem illő megnyilatkozásokra és az állam-polgári nevelésre vonatkozik, s amely az iskolai rádióhallgatást szabályozza. — A fordítást egyesületünk adja ki, s évi előfizetési díja 30 Ké. Megrendelhető Kovács Alajos elnöknel, Naded.

Új református egyházi lap. A Kárpátaljai Ref. Lelkész Egyesület hivatalos lapja »Református Lelkész» címen, Isaák Imre técsői lelkész, egyesületi elnök felclős szerkesztő-sége mellett megjelent. A tartalmas és nívós lap a vezércikken kívül Bertók Béla, néhai Péter Mihály, Ballazár Dezső dr. püspökök, Csiksz Sándor debreceni egyetemi professzor cikkeit közli. Az egyesületi élet, fórum, csendes óra és hírovoatok teszik elevenné a lapot. Előfizetési ára évi 20 Ké.

Egy abnormális fiú címen dr. Sterba Edit orvosnő, gyógyepedagógiai szempontból ír sok megszívlelésre méltó dolgot egy Herbert nevű, általa kezelt fiúról, akiről Plank Spira Emma, a bécsi Montessori-népiszkola tanítónője is különös dolgokat jegyzett fel. A tanítónő elmondja, hogy a fiút csak azért lehetett a Montessori-iskolába felvenni, mert az iskola módszere egyéni, melódusa nagyon tágkeretű és alkalmazkodik minden gyermek lelkületéhez. A tanuló a nap legnagyobb részében egyenkint és egyenkint vannak elfoglalva, úgy, hogy Herbertet csak a délelőtt végén tartott kollektív munkában figyelhették meg. Nagyon nehéz volt a fiút figyelmezni. Figyelme a számtan és a beszéd- és értelemgyakorlat felé fordult leginkább. Egyes tárgyakban bővebb ismeretekkel bírt és ezzel imponált a növendékeknek. Az első tanév végéig nem írt. Más év végén megjelent a tanfelügyelő és kívánta, hogy a fiú tegye le az I. osztály vizsgáját. A tanítónő ellentétben a többiekkel, tőle nem mutathatótt be próbáírást. Az iskola pszichoanalitikus tanítónője köz-

belépésére a fiú írt, s azóta ír, különös fölszólítás nélkül is. A fiú féltelmi érzet miatt sohasem nevezte társait a nevükön. Egyszerre azal az újdonsággal lepte meg azokat, hogy ezután mindenkit a saját nevén fog megszólítani és ígretét beváltotta. Ezzel egyidejűleg megkísérelte, hogy minden neki nyújtott eledelt megegyen, mert sok ételtől undorodott és ezenlül fogai tisztántartására is gondot fordított. Tanulmányaiiban különösen a számtan, nyelvtan és a földrajz iránt tanusított érdeklődést. A második osztályban minden szöveget folyékonyan elolvasott. Képes volt kisebb meséket önállóan leírni. Irni tulajdonképpen az I. osztály végén kezdett s a II. osztályban hamar sajátos írásra tett szert. Feltűnő gyorsan írt, inkább egy felnőtt ember írásához hasonlítottak a vonásai, akit munkaközben megzavartak, nem pedig gyakorlatlan gyermekéhez. Tudása a számtanban, földrajzban, helyesírásban és nyelvtanban meglepő volt. (Zeitschrift für psychoanalytische Pädagogik. Wien, 1933. II—III.)

A Magyar Minerva szépirodalmi és tudományos folyóirat áprilisi száma a napokban látott napvilágot szokatlan gazdag és változatos tartalommal. A folyóirat közli Babits Mihály, gróf Keyserling Hermann cikkeit. Farkas Geiza ebben a számban továbbfolytatja neveléslektani tegeket» címen a gyermeki szadizmusról ír. A szépirodalmi részben Mész László, Mihály László, Tamás Lajos, Erdőházi Hugó, Rácz Pál, N. Jaczkó Olga, ifj. Hegedűs Sándor és Kázmér Ernő írásai szerepelnek. A legolcsóbb szépirodalmi és tudományos folyóirat előfizetési ára fél évre 15 korona. A kiadóhivatal (Pozsony, Kertész utca 1.) kívánságra készséggel küld csekklapot s megrendelés esetén az 1. számtól kezdve küldi meg a folyóiratot. A kiadóhivatal közli az érdeklődőkkel, hogy N. Jaczkó Olga »Tolvajok a szentélyben» című regénye a nagy anyagi kockázat miatt ki nem adható, de akik erre igényt tartanak, azoknak 42 korona ellenében készséggel megküldi a Magyar Minerva 14 füzetét, mely a regényt tartalmazza.

Szerkesztői üzenetek.

Sch. L. Legutóbb beküldött cikke közlésével elismernők a kérdés aktuális voltát a mi viszonyainkra vonatkoztatva is. Ettől pedig — hála Istennek — lával állunk. A mi szempontunkból nincs szükség arra, hogy egymás munkájának értékét igazoljuk. Ugyebár, megérti álláspontunkat? — E. V. Iskolai ünnepélyekre (majális, évszáró, stb.) alkalmas szindarabok találhatóak Stampay János (Köbölkül): »Gyermekszindarabok», Farkas István (Ipolság): »Majális», továbbá Somogyi Sarolta (Komárom): »Hópelyhek» és »Harmatcsep-

pek» című könyveiben. — L. J. Az ígért fordításokat várjuk. — S. L. Az illető újság szerkesztősége ki-magyarázni iparkodott a szóbanforgó kitétel, de mi, bár a »kimagyarázás» korántsem kielégítő, nem tulajdonítunk a dolognak komolyabb jelentőséget. Verebekre nem lövünk ágyúval. — Gy. K., V. Gy., N. J., Sz. I., N. V. A kéziratok megérkeztek. A közlés idejére nézve szives türelmet kérünk. — Többeknek: Kéziratokat csak a papiros egyik oldalára írva fogadhatunk el.

Kiadóhivatali üzenetek.

H. J. Bős, K. P. Filohovó, P. S. Negyed, K. F. Cahanovce, P. K. Galánta, U-né P. I. Kosuty, K-né T. E. Várkony, A. B. Levice, G. B. Mathaboze. A címet a kívánt módon javítottuk. — H. J. Komárom, V. I. Gáloč. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. —

F. J. Kálaz, B. R. Rožnava, özv. V. J-né Gúta, T. L. Tornok, Cs. M. Talós, B. M. Sahy, T. J. Püspöki, K-né I. A. Moldava n. B., P. R. Cebovce, S. R. Dercsika. Levél ment. — N-né V. M. Bögölypatony. Levélben közöltéket tudomásul vettük. — A. E. R.-Sobota. A kért számokat elküldtük.

A tavaszi közgyűlések elé.

Az egyesületi élet vérkeringését sok tekintetben az egyesületi szervek közgyűlései pezsdítik föl. Miként az emberi testben: úgy az egyesület testében is megvan minden egyes orgánumnak a maga külön szerepe, hivatása. Ezek kölcsönhatása alakítja az egyesület életét, s e hatások eredménye jelzi az egyesületi munka termékenységének fokát. Az egyesületi élet demokráciája ilyenformán biztosítva van, ami egyúttal az egyesület létét és jövőjét is biztosítja.

A tavaszi közgyűlések meghívói egymásután érkeznek hozzánk. E szerény kéziratok a mozgás, az élet hírnökei. Tudomásunkra hozzák a leglátványosabb egyesületi sejt aktivitását, hírt hoznak azokról a problémákról, időszertű pedagógiai és érdekvédelmi kérdésekről, amelyek a tanítóságot foglalkoztatják. A meghívás a Magyar Tanító szerkesztőségének is szól, s mi kész örömmel vennénk részt mind-egyik testvér-csoport testvéri összejövetelén, ha ezt a földrajzi és egyéb körülmények lehetővé tennék. Lapunk útján azonban mindenhová eljuttathatjuk kartársi együttérzésünket, meleg kézszorításunkat, s odatehetjük a közgyűlések asztalára a Magyar Tanító tiszteletteljes indítványait.

A szlovenszkói magyar tanítói közélet legújabb kérdése és legsürgősebb feladata a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja elindulása és fejlődési irányának a meghatározása. E kérdés nem tartozik szorosan a hivatalos egyesületi működés hatáskörébe, de természeténél fogva elválaszthatatlanul összenőtt az egyesület érdekeivel. Éppen úgy, mint a szlovenszkói magyar tanítók sorsa a szlovenszkói A. M. T. E. sorsával. Amint az egyesület nem hiányzott onnan soha, ahol a magyar tanítóért tenni, kiállni, szót emelni kellett, szintúgy a tanító-egyedek is tudják, hogy az egyesület szavát és erejét az ő egyéni értékeik teszik hatalmassá és tekintélyessé. A szív csak úgy tud munkát kifejtteni és életerőt adni, ha munkájában minden vérséji, minden idegszál hathatósan lámogatja. A szövetkezeti könyvesbolt, mint független tanítói személyek erkölcsi és gazdasági alapon való tömörülése: az országos egyesület erkölcsi súlyát is növeli, mert tagjai ennek az egyesületnek vitális erőit kölcsönzik át.

A tavaszi közgyűlések műsorán ott szerepel a könyvesbolt ügye. Ez az intézmény már megszületett, s most csak arra van szükség, hogy azzá fejlődjék, aminck azt az ideális alapítók megálmodták, amit a számok és realitások

Minden befizetésnél hivatkozzék törzskönyvi számára a befizetlapon ingyenes közlésre szánt helyén!

emberei föle megkívánnak, s amiben a szkeptikusok kétkednek. Nem fellobbanó, s a feledésbe enyésző közgyűlési határozatokra van szükség, hanem komoly, éhatározó, csendes, megértő munkára, s arra a hitre, hogy amit a tekintélyes számú szlovenszkói magyar tanítóság akar, azt minden körülmények között diadalra viszi. Nem arra van szükség, hogy lelkesen megtapsoljuk és megéjjenezzük a könyvesbolt ügyének előadóját, s aztán nyugodt lélekkel, s egy »hála Isten-nel megkönnyebbülve áttérünk a tárgysorozat következő pontjára: — a könyvesbolt kérése furdaló érzés és nyugtot nem hagyó gondolat legyen bennünk mindaddig, amíg megigérjük és meg is tartjuk segítő készségünket, s a biztos sikert jelentő odaadásunkat. Belső fogadalomtételre van szükség, amely nem elszálló, semmibevető szölamokat kíván, de igazi szövetkezeti, pártfogó ténykedésre kötelez.

Egyes közgyűlési meghívókon napirendre tüzték az idei tavasz legismertebb iskolaügyi problémáját: a Dérféle iskolai reformterveket. Sok meghívó kimondottan nem veszi föl ezt tárgysorozatába, ami azonban nem jelentí azt, hogy a kérdés a közgyűlés előtt egyáltalában szóba sem kerülhet. Hiszen nem-pedagógiai, nem-iskolai testületek is foglalkoznak a miniszteri javaslattal, sőt külön gyűléseket hívnak össze csupán az iskolai reform-terv megvitatása és állásfoglalás céljából.

De éppen ez a körülmény az, ami kell, hogy gondolkodóba ejtsen bennünket. A laikus közönség manifesztumai, melyek előttünk is ismeretesek, egytől-egyig majdnem mind politikai jellegűek, s általában nem a javaslat lényegét, hanem annak háttérét boncolgatják, ami által két alternatíva került felszínre. Ezeknek részletezése fölösleges és már unalmas volna. De mi, amikor pedagógiai nézőpontból bíráljuk, vagy véleményezzük a miniszteri tervet, ugyanakkor ki vagyunk téve annak, hogy véleményünket telre-magyarazzák s nem a pedagógiai és tanítói érdeket veszik tekintetbe, hanem tudatos rosszhiszeműséggel a politikai kokolyát hintik a tiszta vetésbe. Akik csak politikát látnak a tervezetben, azoknak nehéz megérteni azt, hogy más szemüveget is föl lehet tenni, s nehéz nekik megérteni, hogy tárgyilagos bírálatot így is lehet mondani.

Viszont ez a javaslat, éppen a napirenden lévő nyilvános vitagyűlések miatt, olyan politikai légáramlatba került, hogy abból szinte már a pedagógia nemes szándékával sem lehet kivonni. Mondjuk meg nyíltan: nekünk, szlovenszkói magyar tanítóknak sokszorosan nehéz a helyzetünk, ha a tervezethez tárgyilagosan akarunk hozzászólni. Mert míg a szlovák tanítóságot legfőjebb a klerikális körök illetik a vallásellenesség nehezen bizonyítható vádjával, ha történetesen a miniszteri javaslat mellett foglal állást, addig minket, magyar tanítókat ezen fölül nemzeti

és kisebbségpolitikai szempontok alapján is szigorú bírálóknak vetnek alá. Sajnos, nálunk a »nemzeti« szempont csaknem ésszenőt a politikával, s a magyar tanító, aki elvből nem politizál, nehezen vállalkozhatik arra, hogy az iskolareform-javaslat bírálata kapcsán különválassza e két fogalmat. Mert ha vállalkozik rá, akkor két oldalról is figyelik, lesik minden szavát, azt amit kimond és azt, amit nem mond ki, s jóllehet célja és lelkiismerete tiszta: a belemagyarázások és gáncsok ragadozó madarai azonnal készek a lecsapásra...

Azért a kérdés esetleges tárgyalásánál a legnagyobb óvatosságra van szükség. A közgyűlések elnökeinek résen kell lenniök, s megakadályozandó a viták elfajulása, vagy a politika süppedékes talajára való eltévelyedése. A magyar tanító ne váljék a politikai ellenfelek ütközőpontjává, vagy játékszerévé, s az általa elfoglalt, vagy kikényszerített álláspont ne szolgáljon ugródeszkaul egyes politikai akarnokok érvényesülése számára. Hisszük, hogy a tanítóság bölcs és higgadt magatartása határt tud szabni a rajongásnak és a szenvedélyes hevületnek.

Utóbbi időben megint egyre gyakoribb tünet, hogy egyesek kifogásolják az egyesület, vagy vezetői működését, s miután a kritizáláshoz konkrét adatot nem találnak, visszanyúlnak érte az egyesületi élet múltjába is, gondolván, hogy azok kevésbé ellenőrizhetők. Nem vonjuk kétségbe a jóakarató kritika jogát, s ily szemmel nézve félig-meddig indokolt a Magyar Tanügy föltünő türelmessége, mellyel a »kritikusok« részére szívesen átengedi hasábjait (bár a javítani akaró bíráló szónak mi is mindig helyt adunk), ám ne rejtőzzék senki a névtelenség és az álnevek lövészárkába, hanem le a sisakkal és álljunk ki nyíltan a küzdőtérre!

Erre most van a legkedvezőbb alkalom. A tavaszi közgyűlés plénuma előtt mindenki szót kérhet. Ha valaki kivetni valót talál az egyesület működési rendjében, s ehelyett jobbat tud ajánlani, ne resteljen szót emelni. De az, hogy valaki a gyűlés színhelyén hallgat, sőt mindent helyesel, s aztán ortvámadást intéz az egyesület ellen az egyesület demokratikus rendszerének felrúgásával: az, — bocsánat! — nem korrekt eljárás és semmiképpen sem igazolja a »kritizáló« fél lovagiasságát. Ellenben mindez nagyon hasonlít ama falusi atyafiak módszeréhez, akik határozatokat hoznak ugyan, de utána éppen annak az ellenkezőjét hirtetik és cselekszik.

Az egyesület belső életének hű tükörképe csak az egyesületi szervek közgyűlése lehet. Ami ezen kívül történik, az gyakran csalóka, hamis és torz. Az őszinteség nem bújkal és nem keres kerülő utakat, hanem bátran szembenéz mindenkivel, mert nem az ellenségeskedés, de az alkotó munka a főcélja. Jó munkát!

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

„A tanítónő“

Felolvasás a komáromi ref. tanítóegyesületek
Ekecsen tartott közgyűlésén.

Irla: *Koroknay Emilia*
ref. tanítónő.

A különféle, sok tekintetben ellentétes világnézetek harcában és abban a viharzó eszmeáradalban, mely napjainkban az emberek belsejében dül s a régi, belső világnak, azaz a hitnek, gondolatnak, érületnek teljes felforgalására és ekként teljes megváltoztatására tör, alig van eszme, amely nagyobb szerepet játszana, s az ellentéteknek erősebb ütköző pontja volna, mint a vallás s ezzel velejáráon az erkölcs eszméje. A nemzetközi gondolkodásuk teljesen értéktelennek, a haladás, az egészséges fejlődés kerékközlőjének tartják a vallásos érületet; az erkölcsöt nem soknak veszik, ezek szerintük már elvesztették létjogosultságukat; míg az úgynevezett vallás-erkölcsös gondolkodók épen a vallás-erkölcsei világnézetben és a Krisztus által alapított anyaszentegyházban rejlő szociális és erkölcsi erő fokozásával vélik megújítandónak, megjavítandónak ezt a mi sok sebből vérző és sok tekintetben beteg társadalmunkat.

Egy-egy társadalomnak, nemzetnek körében a nemes utáni vágyódás, s az erkölcs egyike az eszményi kapcsolatoknak, amelyek a különféle társadalmi osztályokat összeforrasztják. Igen, de épen napjainkban homályosult el legjobban ez az eszményi összeragasztó anyag, soha a nagy tömegek még ilyen lelki sívárságban nem éltek, mint ma. A történelem tanúsága, valamint az emberi lélek tanulmányozói igazolják, hogy a legnagyobb lelki válság idején támadnak bátor emberek, akik visszavezetik az embert az elvesztett erkölcsi alaphoz.

Nem is régen még egy világhírű tudós, aki a világegyetemnek híres tanulmányozója, korrigálta az istenség eszméjéről alkotott véleményét. A relativitás elmélete vezette el Istenhez, s amikor az emberi észsel el nem képzelhető dimenziókat mérte, így káltott: »Isten! de parányi az ember, de hatalmas vagy te!«

Az istenség elismerését s e ténynek az erkölcsi étellel való összekapcsolódását szépen fejezi ki nemzetünk nagy költője: Tompa Mihály, az Olajágban: »A világ eltávolítja, az Isten háza együvé vezeti az embereket. Külön célok felé futunk, javak után epedünk; más-más úton reméljük a boldogságot, melynek nyugtalan keresése közben, ha összeütközünk felebarátainkkal, gyakran elég gyarlók vagyunk letapodni reményeiket és romlásukon építeni fel saját szerencsénket. Isten házába egy közös célból jövünk, ennek javaiért nem irigykedünk egymásra. A világban gyakran, mint idegenek állunk egymással szemben; testvérek, Istennek gyermekei vagyunk itt.«

Az egész világot jellemzi ma az élvezetek keresése, külső cifrázkodás, üres lélek. Ha van is jogunk erre azt mondani, hogy ez a kijelentés nem felel meg minden részletében a való állapotnak, azt el kell ismernünk, hogy a vallás, mint lelki erő, az erkölcs, nagyon gyöngült épen a modern ember belső világában. S vajjon amit veszítettünk a réven, megnyertük-e a vámon? Azaz a népműveltség, különösen pedig az erkölcsi érzés és akarat lerjedt-e, növekedett-e, szilárdult-e oly mértékben, mint amennyire az erkölcsös élet hanyatlott?

Dicsőíljük korunkat, mert telefon és rádió, képtáviratozás és csodálatos léghajók, repülővárak által az embereket ezer új szállal fűzte egymáshoz, valójában pedig e dolgok csak jobban elidegenítettek bennünket egymástól, mert a modern élet rohamos haladásában többé nem érünk rá, hogy magunkba szálljunk, hogy magunk mellett emberársainkra gondoljunk, s így egyre elfogultabb és idegesebb lesz kölcsönös érintkezésünk, egyre fogy belőlünk a lelki összetartozandóság érzése. Az emberiség epedve vár a szabadító után, akinek épen ebben a zürzavaros világban kell megtalálni a helyes utat, amely kiveti a káoszából az emberiséget, gyógyítja a társadalom sebeit, javítja, nemesíti a szíveket, megnyugvást, békességet, szebb, jobb jövőt hoz.

Az 1871-i francia—porosz háború alkalmával mondta az egyik nagy vezér, hogy ezt a háborút a német tanítók nyerték meg. Szerelném, ha az emberi lelket, eddig még nem tapasztalt, s mindent összeroppantással fenyegető küzdelmeiben, a szerény, de szociális lelkiületű, az örök szépet, a nemes erkölcsöt hirdető tanítóság munkája segítene győzelemhez.

Ezernünk és tudnunk kell, hogy a tanító munkásságától sok, nagyon sok függ, a tanító munkája a jövő fundamentuma. Tanítóról beszélek, de valójában a nőtanítókhöz óhajtanék szeretettel szólni, mert kiváló munkaterület adatott a nőtanító részére az iskolában, a társadalomban, ahol szíve, lelke nemes-ségét megmutathatja. A tanítónőre nagyon sok feladat vár, hogy a zökkenőkön, zavarokon a társadalmat átsegítse, mert a legtöbb tanítónő hármassal tisztelt tölt be: mint *nő*, mint *tanítónő*, mint *édesanya*. E három magas tisztelet akkor tölti be legméltóbban, ha életével mint nő, mint tanítónő, mint anya kövendő példát mutat.

Ha a történelemben visszapillantunk a legrégebb időktől kezdve napjainkig, azt tapasztaljuk, hogy Évától Roosevelt elnök feleségéig minden dologban, a divat irányításától a politikáig, megtalálhatjuk a nő kezét. Nem azt fejtegetem, hogy helyesen, vagy helytelenül munkálkodik-e a nő keze, (lehet az forrása a háborúnak, bűnnek; de az sem tagadható le, hogy végezetesen nagy dolgokban a női szív és ész megtalálja a helyes utat, hiszen a világ megváltóját, Krisztust is mindenáron meg akarja menteni Pilátus felesége,) — csupán azt a tényt akarom megállapítani, hogy minden dolog háttérében, — mint irányító — a nő áll. S ha már ilyen szerepet kapott a nő a Sorstól,

szükséges, hogy úgy tudjon irányítani, belsőleg és külsőleg úgy éljen, mint aki a világ eljövendő boldogságát és sorsát tartja kezében.

A mai korban a nők között számosan vannak olyanok, kik nem befelé, a családnak, hanem kifelé, a külvilágnak étnek. Nem az a fő, hogy mi jó a családjának, hanem mi kellemes a maga személyének. De még a személyes önzésnél is rosszabb, veszélyesebb, ha a nő azt teszi, ami annak a százlábú és százszemű szörnyetegnek: a túlhajtott, ultramodern divatnak tetszik. S itt következik a tanítónő nehéz, de fenséges szerepe: úgy élni, hogy a szerénység, egyszerűség, munkásság és takarékság gyönyörű eszméit tartsa szem előtt.

Nagyon fontos, hogy a tanítónő szerény, s öltözetében egyszerű legyen, mert hogyan tanítsa, hogyan irányítsa a gondjaira, nevelésére bízott gyermekeket ezen tulajdonságokra, ha önmagát sem tudja az arany középuton megtartani? A férfiak, kiknek lelkében él édesanyjuk szerény, egyszerű és munkás, sőt pihenést nem ismerő alakja, félve tekintenek az iskolába, vagy hivatalba siető túl modern lányra, s nem tudják elképzelni ezeket a mindig legeslegújabb divat szerint öltözött ultramodern nőket jó háziasszonyoknak, jó édesanyáknak. A tanítónő feladata tehát az, hogy az öltözés, a külső tekintetében is jó példával járjon elől, mert az ő környezetében élők utánzó hajlamuknál fogva épúgy lemásolják a jót, mintha rosszat látnak.

S itt meg kell említenem a tavalyi egyházmegyei jegyzőkönyvet, melyben olvastam egy javaslatot a tanügyi bizottság gyűléséről felvett jegyzőkönyv 11. pontja alatt, hogy módját kell ejteni annak, hogy a ref. tanítónők figyelmeztessenek, hogy az arcfestés kirívó és elítélendő divatját ne vigyék az iskolába. Bár a tanügyi bizottság erkölcsi szempontból magáévá tette az indítványt, s az egyházmegyei közgyűlés figyelmébe ajánlotta: az napirendre tért az indítvány felett. Ha már ennyire vagyunk, ne térjünk most mi, tanítónők napirendre a dolog fölött, hanem mi önmaguk ítéljük el azokat a cselekedeteket, amelyek miatt — mint ahogyan a jegyzőkönyv írja —, többek kívánságára, több oldalról történt felhívásra kényszerült ezt javaslatba hozni egy egyházmegyéinkbeli lelkész úr.

Aki a boldogságot, a tiszteletet, a megbecsülést nem önmagában, nem nemes egyszerűségével, benső értékével, hanem külsőségekben keresi, az sohasem fogja azt megtalálni. Az úgynevezett szerencsejavarok: külső szépség és túlhajtott szépségápolás bizonytalan alapon nyugosznak és annyira értéktelenek, hogy az igaz boldogságot, értékelést, megbecsülést nem nyújthatják.

»Keblünkben hordjuk sorsunk csillagát.« Ez a csillag fényesen ragyog azoknak, kiket benső hivatás vezetett arra a helyre, ahol állanak. Sohasem lehet a tanítónői pályán eljutni a megbecsüléshez, szeretethez, tisztelethez abban a társadalmi körben, amelyben működünk, ruzsozott ajakkal, festett és borotvált szemöldökkel. Lehet, hogy akadnak olyanok, kiknek ez tetszik,

de komoly, s a hivatása magaslatán álló tanítónőnek, vagy általában jó izlésű embernek nemcsak hogy nem tetszik, de rá visszataszító hatással van. Mert szép az, ami érdek nélkül szép, helyesebben: szép az, ami a jó izlésnek megfelel.

Az értékeket tehát a szerény, erkölcsös élet mellett az egyszerűség és a munkásság adják.

Nem az a célom, hogy azoknak hízelegjek, akik ezt a témát a tanügyi bizottsági gyűlésen felszínre hozták, az sem célom, hogy ellenük gyűlösen felszínre hozták, az sem célom, hogy ellenük kikeljek, de azt mégis bátor vagyok kérdezni, vajjon a női pszichét ismerik-e azok, akik egy jegyzőkönyvi ponttal gondolják elintézni a nőre nézve oly fontos külső mikénti ápolását? Nem kell rá választ adnom, mindenki tudja rá a feleletet. Annyit megállapíthatok, hogy a dologhoz szerencsétlen kézzel nyúltak, mert férfi az örökös problémáját, — ha az a férfi milyen ideális is — megfejteni nem tudta s nem is fogja tudni soha.

Ilyen alakban úgy van beállítva a dolog, mint egy pusztán rossz cselekedet, melyért pellengérré állítás a büntetés, s piruljanak érte olyanok is, akikre ez az indítvány nem vonatkozik.

Ezért tisztelettel indítványozom, állapotjunk meg magunk abban, hogy csinos, rendes, tiszta, nemesen egyszerű ruha és természetes külső viselése mellett maradunk, de jegyzőkönyvbe írás ellen ünnepélyesen tiltakozunk, azon indokolással, hogy a jegyzőkönyvet nem csupán az érdekeli felek, hanem oly egyének is olvashatják, akik talán általánosítanak s nem is illetékesek arra, hogy ilyen ügyben ítélkezzenek.

S miután már eddig eljutottam, keresem az okokat, mi is viszi rá a tanítónőt, vagy mi engedi meg a tanítónőnek azt, hogy külsejére több gondot fordítson, vagy cifrázkodjék, mint ahogy a jó izlés, a természetesség megengedi, s a társadalmi élet megkívánja.

Nézzük csak meg a tanítónőt, amikor valahova megválasztják. Kap a díjlevele szerint 240 vagy 360 Ké lakbért, s ezért kereshet magának lakást, mert a tanítónőnek természetbeni lakása sok helyen nincsen. Azt mondtam, hogy lakást. Igen, az ideális »lakást« meg keresni, de talál helyette egy búvóhelyet, mely igen sok esetben 3×4 m. nagyságú földes, jobb esetben padlós szoba, s ezért a lakásért is többet fizet, mint amennyi lakbért kap az iskolafenntartótól. Ennek a szobának, lakásnak különbejárata nincsen, hiszen akkor a konyha illata nem párolgathatna be a háziak konyhájáról, meg akkor nem tudnák, mikor kel fel, mikor készül el hazulról, vagy kivel mit beszélget a tanítónénike. Ilyen sok helyen a tanítónő otthona. De ki törődik azzal? Ha külső lakást merészel igényelni, ott a működési pótlék, fizesse fölül a külső lakás bérét 800—1000 Kéval abból. S talán hajlandó is erre érzékeny anyagi áldozattal és károsodással, hogy társadalmi állásának megfelelő lakása lehessen, de ilyen lakást nem igen kaphat, mert vagy nincs a falujában, vagy ha volna is, a túl magas házbéradó miatt nem szívesen adják bérbe az esetleges üres lakásokat.

S most azután képzeljük csak bele magunkat a tanítónő helyzetébe: nincs otthona, nincs a lakásában melegség, rideg, fád a környezete, lakását nem rendezgetheti, nem csinosíthatja, a 20 Ké-s kertilletményben nem kertészkedhetik, s iskolai munkája után ráér a szemöldökét befesteni, az ajkát ruzsozni; de kellemes otthonában, ha lakása volna, találna ezek helyett százezer okos és hasznos foglalkozást.

Az volna tehát az igazán ideális és célravezető, hogy az iskolafenntartók a lehetőséghez képest iparkodjanak a tanítónőknek is olyan lakásokat adni, ahol háztartást vezethetnek, kertészkedhetnek, s lakásuk, udvaruk, s kerjtük rendbentartásával is jó példát mutathatnak az iskoláslányok, felnőtt lányok s a falu asszonyai előtt.

De a tanítónők is törekedjenek arra, hogy lehetőleg mind-egyiküknek legyen háztartása. Ha a tanítónő gazdasszony, ha a házi foglalkozás előtte nem kínai ábc, ha be tudja bizonyítani, hogy mint gazdasszony is megállja helyét, akkor az értékelés magától megjön, a tanítónőt szeretik és becsülik.

Két okból fontos a tanítónő házkörűli foglalkozása: 1-ször, hogy példájával jóra serkentsen, hogy az elfogult ítéletet, mely a tanítónővel szemben gyakori, hogy t. i. az iskolán kívül csak a ruha, a divat s a mulatság érdekli őket, meg tudja cáfolni; 2-szor, hogy be tudja igazolni, hogy házi teendőit éppoly jól, vagy talán még jobban is érti, mint a község többi asszonyai. Milyen kedves az a tűzhely, amelyet magunk gondozhatunk a szeretet tüzeivel, mily édes annak a fának a gyümölcse, melyet magunk ültetünk, mily örömet szerez az a virág, amelynek még a magvát is magunk szedtük meg!

Ha a tanítónő ezeknek a kívánalmaknak meg tud felelni, jó kezekbe van letéve a jövő, megállja már helyét úgyis, mint édesanyja.

De hozzátartozik még az ideális tanítónő készségeihez a vallásos élet, mert csak a vallásosság tudja őt az önfelelőadás ama magas polcára helyezni, melyre mint nőnek, mint édesanyának az életben annyira és annyiszor szüksége van. Az önzetlen szeretet, mely a vallásos életből fakad, az egyéni érdeket alá tudja rendelni a család, a hozzátartozók érdekeinek. Csak a vallás képesíti a nőt arra, hogy az éjjelt nappallá tegye, s habár testileg fáradt is, mosolyogva törölje le szerettei homlokáról a külvilág küzdelmeiben szerzett verejtéket.

Ez a nő, az igazi tanítónői ideál!

Egyesületi tagjaink figyelmébe ajánljuk, hogy a

**Férfi- fiú és gyermekruhákat
női felöltőket és női ruhát**

a közismert »Moravia« ruhaipari r. t.-nél Bratislava, Michalská & vásárolhatják kényelmes havi részletfizetésre, minden áremelés nélkül. A szigorúan szabott áraból minden vásárlásból 5% jut a Magyar

Tanítók Háza alapjára.

Úti emlékeimből.

Irta: Pósfai János.

Nincs az ember gondolkodásának pontosabb fokmérője, mint a mindennapi kenyérkereseten túl fennmaradó idejének felhasználása, mert ott saját hajlamait szabadon érvényesítheti, s azért e téren a legtarkább összevisszaságot tapasztaljuk. Nagyon természetesnek találjuk, ha valaki a gazdaság valamely ágával szaporítja jövedelmét; viszont nemesítőleg hat a zenével, s hasonló művészetekkel való foglalkozás is. A sport mai alakjában a maga túlzásaival elvonja az ifjúságot a komoly munkától s káros az egészségre. Jőmagam ezek közül egyet sem választottam, az én szenvedélyem lett volna a — csavargás, szerencsére ezt biztonság határok közé szorította az üres erszényem. Vágyaim netovábbja nem a Bådeker szerint pénztiszoró útott rohanása volt, aki az útikönyve szerint mimeli a csodálkozást, de még e közben is gondosan ügyel kivasalt arcizmainak mozdulatlanságára. Elvezeteket nem kerestem idegenben, de elvegyülni a nép közé, észrevétlenül, megfigyelni őket, s összehasonlítva az otthoni viszonyokkal, a saját állapotaink helyes megítélésére jutni: ez tanulságos és lelki élvezet. Ha a következőkben utazásaim közt végzett megfigyeléseimből egyes kisebb élményeimet itt közreadom, ezzel csak az önművelés eme nemére kívánom a figyelmet felhívni. Nézelem szerint, aki nem utazott, a saját értékét lényegesen leszállítja.

Összehasonlítva a mi 60 év előtti ifjúságunkat a mostanival, mélyreható különbségeket látok, amelyek a mérleget a mi javunkra billentik. Mi még tudtunk lelkesedni, ma csak versenyeznek és fogadnak, mindkettőt a szenvedélyig fokozva, káros következményekkel testre és lélekre egyaránt, mindezen felül elvész a tanulásra szükséges drága idő.

A mi időnkbe esett a nyomdai technika erős fejlődése, amely a szebbnél-szebb illusztrált ifjúsági műveket juttatta kezünkbe. A lovagkor, a mesés Kelet, az indiánusok: micsoda gyönyörű olvasmányok voltak azok! S hogy rajzoló talentum is akadt köztünk, aki különféle történelmi személyiségek alakjában megörökített minket, micsoda buzgalommal tanultuk a »mi hőstetteink« történetét. A hódító szultánok talán szerényebbek voltak, mint az ő késői alteregojuk: repülő arabsló, turbán, handzsár stb. Ezek a gyerekek — gondolja a mai fiatalság — idővel elmúlnak. Tévedés k. barátom, mert a mi rajongásunk letompított alakban végigvitt egy életen, mondhatom két generáció idején. S mily szívesen emlékszem vissza erre az irreális valóságra, amely tényleg nem létezett, s mégis megszépítette egész életünket. És most képzeld el, k. kolléga, egy fiatalember sívár tanyáját, akít ugyebár, csak sajnálni lehet, pedig valójában nem akadályozva határtól, nyelvtől és nincstelenségtől, végigjárja az egész Földet s lelkében visszhangzik a költő szava:

Wem Gott will rechte Gunst erweisen,
den schickt er in die weite Welt.

Hátha még álmadozásából valamit meg is tud valósítani! Emlékeimben időbeli egymásutánt nem számdékozom, de nem is tudnék tartani, mert több, mint 20 év előtt háromszor jártam Svájcban s a közbüles országokban is tartottam pihenőt; az előbb, vagy utóbb itt nem játszik szerepet és semmi okozati kapcsolat az egyes részletek közt nincs.

Kezdjük tehát a legközelebbin, mint amely a múltban összefüggésben volt művelődésünkkel és jelöljük meg kiindulási pontnak az 1867. évet, amikor a tanügy kettévált. Nem akarok előre védekezni a politizálás vádjá ellen, a következők igazolni fogják, hogy kizárólag mint tanító látom és ítélem meg azt, amit itt ismertetni akarok.

Szögezzük le azt az el nem vitatható tény, hogy az osztrák tanügy 60—70 év előtt világhírű volt. Fellendülésének alapját az ú. n. Bach-korszakból hozta át. Ez az eredmény csak hosszú, tervszerű munka gyümölcse lehetett s ennek halását cis és trans kellett érezni. Tagadni ezt akkor sem próbálták, mikor a zsarnok igáját nyögtük (hogy a találó kifejezést használjuk), csak az erőszakot kifogásolták, pl. súlyos nemzeti sérelem volt, hogy az iskolakerülőket a zsendár fogdosta össze s a mulasztási naplót is ő kontrollírozta; hogy idegen nyelvek tanulása végett egyeseket más községbe utasítottak; hogy a tanfelügyelő teendőit a katonai hatóság látta el. A német nyelv forszírozása a politikai helyzetből adódott, ezt készségesen léves intézkedésnek ismerjük el, mert ez akció az egész vonalon reakciót váltott ki.

A vázolt örvendetes haladásba az 1869. évi törvény végrehajtásával a színhúzás, a bomlás csírája fészkelődött be. Hogy ezt megérthessük, ismernünk kell a papság és tanítóság egymáshoz való viszonyát, amely az inneni részen mindig békesegyes volt, míg a nyugati részen csak a parancsoló felebbvaló és az alázatos, szófogadó alantas képét látjuk. Amikor 1868-ban a bécsi Pädagogium élére Fr. Dittest — egy jelentéktelen egyént — választották s az egyházellenes generációt nevelt, az 1869. törvény nyel pedig az iskola a községek tulajdonába ment át, a gyámokozás alól felszabadult tanítóság nem elégedett meg függetlenségének megvédésével, hanem magasztos hivatásának félreismerésével támadásba ment a pap személyén át a vallás ellen. Így neveődik még ma is az a nép, amely csak »der Pfaff« néven említi a papját s ha valaki nálunk így tiszteli a vallás tanítóját, ez helyettesíti a születési bizonyítványát. Az elmúlt 50 év alatt a kocka egyszer megfordult s a vallásos iskola hívei kerültek többségbe s akkor a harcias tanítókból földig görnyedő papnyalók lettek. Ez éra alatt a 8 évi tankötelezettséget leszállították 6 évre (a 7—8. évben hetenként kétszer jártak fel az iskolába, az addig tanultak ismétlésére, mint a mi hírhedt ismételő iskolánk). Az erre következett hanyatlást kölcsönösen az ellenfél büneül róják fel. Mi az ilyen kevésbé épületes látványosságtól meg voltunk kímélve.

Ha eddig csak nagy általánosságban ismerttettem a túldoldali viszonyokat, Bécsnek egy speciális intézményéről is említést kell

tennem, a Knabenhort-ról, az iskolás fiúknak a tanítási időn túli délutáni foglalkoztatásáról. Vasárnap d. u. 1 órakor réztrombiták harsogása, Knabenhort-os kirándulás egy közeli városba, jegyet váltunk s velük utazunk. Ünnepestes fogadtatás mellőzésével egy jellegzetes betérő kocsmá hátsó udvarán menetelési gyakorlatot produkál a gyalog-brigád, nézők távollétében, mi után hátravonulnak a kertbe. Itt lesz a táncmulatság, amelynek végeztével a nyitott színpadon a földön térnek pihenőre, mert két napra voltak fel fogadva. Megismerkedtem a kollégával s otthon is megnéztem őket. A Schmelz szélén egy privátház pincehelyiségében gyülekeznek a fiúk, irtózatossá válva, míg megérkezett a tanítójuk. Be-, illetve lelépve, egy kaszárnyában vagyunk, ahol a világháborúra készülnek: puska, kard, csákó s több ilyen megfélemlítő felszerelés. Nem látok padot, táblát, hogy tanulhassanak. Tehát zene és torna a foglalkozás, egy kicsit kevés. Megtudom a következő részleteket. Van magánzemélyektől fenntartott 4 Knabenhorn (ez is az), a többit a város pénzezi, az utóbbiakban az iskolai tanítványokból ismételnék. A priváthortokat egy nyug. löhadnagy szervezte (krétarajzban a pince falán), a rexum-linxum nem tudott benne elcsendesedni.

Ez ügyben elnéztem a városházára is, ahol a kezembe nyomtak néhány ív ismertetést és a felügyelőhöz utasítottak. Ezt a lakásán találtam. Legelőször is kivágta, hogy okl. mérnök — teljes részvétellel hallgaltam ezt a bemutatkozást — s mingyárt az iránt érdeklődött, otthoni hivatalos helyről lettem-e kiküldve, s hogy csak annyit ígérhettem, majd tanítógyűlésen fogom ismertetni, a szívéllyességet leszállította a felére. A látszat kedvéért még találkát adott a Tegetthof-szoborhoz, majd megnézzük a fürdőző és csónakázó fiúkat, de én nélküle is megtaláltam a Gänsechäufel.

Ezek az energia-túltengésben szenvedő tanítók! Az egyik az észfőlöslégét a mérnöki oklevél megszerzésére fordítja, aminek hasznát nem is akarja látni, mert megmarad tanítónak; a másik a jogi vizsga letételével a tanfelügyelőségbe akar bevezetni, amihez az egyszerű tanítói oklevél is elég s nagyon örülhetett, aki iskolalátogatónak avanszált; a 23 közt egy se lett tanfelügyelő. A Magyar Kultura első évfolyamának 6. számában egy ilyen lidérc-hajszoló kolléga keservesen panaszkodott, hogy félrevezették, mert 42 éves korában van ugyan jogi oklevele, de nincs kilátása tanfelügyelőségre s anyai adóssága van, hogy élete végéig se tudja letörleszteni. Nem jobb volna-e a tanügy terén emelkedni? Van ott elég alkalom. (Folyt. köv.)

FELHÍVÁS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úri divat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készítik kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mértékvetel és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: **Takács Albert** férfi, úri divatszabó, Ersekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

Az ének tanítása

Irta: Fischer János.

Ezen gyakorlatoknál gondunk legyen a kezdet és vég pontosságára; kezdetben gyakoroljunk keveset, az alkotó elemeket mint az időtartam, szünet, hangsúly, előbb keveset, legfontosabbakat ismertetjük s azokat használni már az alsó fokon kezdjük.

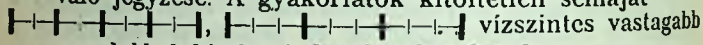
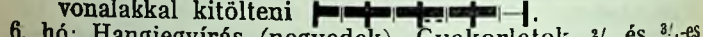
A dinamikai, előadási és gyorsasági jelek közül csak a legfontosabbakat ismertetjük s azokat használni már az alsó fokon kezdjük.

A tempó és erő változtatások az 5. évvel kezdődnek. A ritmikai diktálás már a 3. évben kezdődhetik. a 4. évtől kötelező. Ilyenek:

1. hallott ritmikai alakzatot leírni (vonallírással vagy hangjegyekkel),
2. látott ritmikai alakzatot elénekelni,
3. szemlékezeti: látott ritmikai alakzatot lekopogni, kis idő múlva,
4. fülelékezeti: hallott ritmikai alakzatot ismételni, kis idő múlva,
5. hiányos ütemek kiegészítése.

A ritmikai gyakorlatok időtartama minden félórán 4 perc, menetük pedig az egyes években a következő:

1. évf.

- 1—3. hó: Mondókák.
4. hó: Ritmikai alapelemek.
5. hó: Kétütéses ütem. A gyakorlatok vízszintes vonalakkal való jegyzése. A gyakorlatok kitöltetlen sémáját
 vízszintes vastagabb vonalakkal kitölteni .
6. hó: Hangjegyrítés (negyedek). Gyakorlatok $\frac{2}{4}$ és $\frac{3}{4}$ -es ütemben, szünettel kombinálva.
7. hó: Négynegyedes taktus. Egyszerű gyakorlat $\frac{4}{4}$ -es ütemben.
8. hó: Ritmikus közmondások és énekek, mondókák (Csip, csip, csóka ... stb.).
- 9—10. hó: Ütemadás és jelzés, $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ (kopogással).
 Fontos a gyakorlatok egyszerűsége, az időtartam, szünetek, hangsúly megállapítása, a tanító bemutatása és a pontosság.

2. évf.

- 1—2. hó: Mint az 1. évben.
3. hó: Nyolcad hangok, hangjegyek; nyolcad szünetek és szünetjelek.
- 4—8. hó: A dalok ritmusa. Előbb megállapítani, hány ütéssel az ütem, azután a ritmust elmondani lá-val, vagy kikopogni.
 A $\frac{3}{4}$ -es ütemezés: $\downarrow \uparrow$.
 A $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ ütemeket ceruzával kikopogni.
- 9—10. hó: Az ütemek változtatása. $\frac{3}{4}$ — $\frac{3}{4}$. $\frac{3}{4}$ — $\frac{4}{4}$. $\frac{3}{4}$ — $\frac{4}{4}$.

3. évf.

1. hó: A 2. évf. anyaga.
2. hó: A félhang és a félhangjegy: —|—|—|—| , a félszünet és a félszünetjel.
Az egész hang és az egészhangjegy —|—|—|—| , az egész szünet és az egész szünetjel.
3. hó: Gyakorlatok vonaljelzéssel.
Gyakorlatok hangjegyekkel.
Gyakorlatok ütemezéssel (az ütemezést mindig följegyezzük a táblára).
- 4–5. hó: A dalok ritmikái előkészítése.
6. hó: Egyszerű ritmikai diktálás:
 1. a hallott ritmikai alakzatot **leírni** vonaljelzéssel, vagy hangjegyekkel;
 2. a tanító által fölírt ritm. alakzatot **előénekelni**.
7. hó: A $\frac{3}{4}$ -es és a $\frac{3}{8}$ -os ütemek.
- 8–10. hó: A dalok ritmikái előkészítése.

4. évf.

1. hó: A 3. évf. anyagának ismétlése.
2. hó: A 2-, 3-, 4-ütéses ütemek ütemezése.
3. hó: Dalelőkészítés.
4. hó: Ritmikai diktálás. A hangjegyek és szünetjelek összefoglaló átnézete.
- 5–7. hó: Dalelőkészítés. Diktálás. Egytaktusos motívum emlékezetbe vésése.
8. hó: A $\frac{3}{8}$ -os ütem.
A hangjegy után lévő pont.
9. hó: Egy taktus ritmusának utánzása és lejegyzése.
10. hó: Dalelőkészítés.

5. évf.

1. hó: A 4. évf. anyaga.
2. hó: Az előadás erejére és idejére (gyorsaságára) vonatkozó leghasználatosabb jelzőszavak.
A tempó változtatása (gyorsítással).
Az előadás erejének változtatása.
3. hó: Ritmikai diktálás (a lekopogott ütemet lejegyezni).
- 4–10. hó: A dalok ritmikái előkészítése.
(Folyt. köv.)

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népművelőkönyvével bővítve, amely az imairódom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9–10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6–7 Ké árban, készpénzért vagy utánvéttel kapható. Ot kgrtől (kis: 25 db. nagy: 20 drb) csakis kereskedőknek portómentesen adom. I. II. kottafüzet 5–5 Ké. Stampay, Kőbölkút.

FÓRUM

Tanítóképző — tanítói akadémia

Sajátságos jellemvonása a mai kornak, hogy állandóan keresi az újat, a jobbat, a modern világnézetnek megfelelőbbet. Ha a történelem fejlődését vizsgáljuk, azt látjuk, hogy e folyamat órapontossággal minden időben megvolt. Teremtett, alkotott újat; ez azonban nem mindenkor volt olyan, hogy reá lehetett volna mondani: jobb, mint a régi. Legfeljebb egy új iránynak szabta meg útját, amelyen a javulás beállt.

Most is vajódik sok-sok olyan dolog, amely bizonyos cél tökéletesebb kivitelét célozza. Ilyen a tanítóképzés mikénti tökéletesebb megvalósítása.

Ha a tanítói pályát, mint olyat, szorosán vizsgáljuk, arra a meggyőződésre jutunk, hogy ezt nem lehet máról-holnapra megvalósítani; nem lehet a képzés újításával kísérleti nyulnak használni.

A tanítóképzésnek szakképzésnek kell lenni. A szakképzésnek pedig olyannak kell lenni, amely képzés alatt a jelölt, — mint a közmondás is tartja — vagy megszokik, vagy megszökik! Diletáns, a tanítóságra hivatottságot nem érző egyének a képzésnél selejtezzék, hogy legyenek. Mert ennek a képzésnek tökéletesnek kell lenni. Itt nem állhat fenn az, mint már többször hallottam szöbeszéd közben: majd később megszokja, megtanulja. Ennek a tudásnak a vérbe kell átmenni. Olyannak kell lennie, aminőnek Pestalozzi naplója Pestalozzit mondja: »bűnösnek érzem magam, mert ma készületlenül léptem át iskolaszobám küszöbét«. Ez pedig csak akkor lesz meg, ha a jelölt hivatásérzetből, a pálya iránt érzett szeretetből lépett a pályára. Éppen azért, szerény véleményem szerint, csakis állandó tanítói munkakörben felnőtt fiatalból lehet tetterős, a tanítói hivatás magaslatát megközelítő tanító.

Nézzük csak, hogy is volt eddig. A 15–16 éves ifjú átlépv

KÖLCSÖNÖK

BUDAY
VINCE

Nové-Zámky

hitel és biztosítási Irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanári, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamattal, gyorsan és kulánsan folyó-sittatnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Kč válaszbélyeg ellenében.

a tanítóképző küszöbét, tanuló és tanuló lesz. Az első évfolyam bevezeti, a II. erősíti, a III. neveli, a IV. tökéletesíti benne a tanító pálya iránti érzelmet azzal a tudással, amit a tanítóképző nyújt. Mit láttunk eddig? A képző anyaga a folyton fejlődő életpedagógiát nem meríti ki; — ha rövid a kardod, toldd meg egy lépéssel — emeljük fel a képzőt még egy évfolyammal úgy, amint azt más országok éppen ennek a tudatára ébredésekor megtették. Svájc, Németország, Ausztria, Magyarország tanítóképzése is ennek a gondolatnak a hatása alatt épült ki. A kiépítés eredménye? Hatványozottabb az előző képzéshez képest.

Könnyű akkor már a dolog tökéletesítése, amikor gyakorlatilag kipróbált minták állnak előttünk.

Persze, mindig a modern pedagógia elveit kell, hogy megvalósítsuk, vagyis a gyakorlati tanítóképzést kell előtérbe helyezni.

Amint az ujjaink sem egyformák, úgy gondolkodás, elgondolás tekintetében is különbözünk egymástól. Lesznek a fenti soraimnak helyeslői, de viszont az ultramodern gondolkodás csapnivalónak tartja.

Nézzük csak, hogy lehetne az akadémiai képzést elgondolni?

Az akadémiák növendékei, hallgatói csak középiskolai érettségivel bírók lehetnének. Ezek kétéves akadémiaán sajátítanák el a tanítói vénát, tudást. Ha boncoljuk a középiskola anyagát, amely a továbbképzésnek alapját képezné, arra a meggyőződésre jutunk, hogy az anyag 90%-a nem a tanítóképzés alapanyaga. Miért? Mert a középiskola anyaga *általános*, míg a képző anyagának *szakirányúnak kell lenni!* Mert szakanyag elsajátításához szakirányú alapanyagra van szükség. Nem a rossz-májúság, vagy irigység beszél belőlem akkor, amikor a kényeszerhelyzet szülte mai externista s abiturienus képzést említem. Nem, mert már találkoztam abiturienus képzőt végzett tanítóval, akiben a tökéletes tanítói vénát láttam. Igaz, hogy ennek az ellenkezőjét is olyannál, aki képzőt végzett.

De ha mélyen belegondolunk a dologba, tökéletes szakképzést elsajátítani általános anyagra építve, lehetetlenség. Csak a következőt említem. Ha szakképzettsége van egy középiskolai

Első Moravai Hangszergyár

Lidl József Brünn

Krautmarkt 10.

Világhírű hangszerek az ismert legjobb kivitelben. Részlelfizetésre is. Tanító uraknak rabatt-kedvezmény.

tanárnak s tán országos hírnévre tett szert, az elemi iskola bármelyik osztályában eredménytelen munkája folytán a lelkiismeretfurdalás által keserűséges perceket élne át. Pedig tudása megvan. De a tanítás módja, a tanítás milyensége egészen más, mint a tanítóvá nevelté.

Vagy talán az elemi iskola tekintélye, vagy a tanítóság tekintélye nagyobbodnék akkor, ha a tanító »Dr. N. N. elemi iskolai tanító« címet viselné? Nem hinném! A köznép, de sok esetben a városi intellektuelek szemében is »csak tanító« maradna! (No-no! Ez már ma sincs így! Szerk.)

Nem a »tanítóképző« cím megváltoztatása, hanem a tanítóképzés tökéletesítése volna a főcél. Ha mégis ragaszkodnánk az akadémiai képzéshez, úgy a tanítóképző 4 évfolyama maradjon alapul s ezt kövesse a gyakorlati 2 éves akadémia, ahol állandó gyakorlati tanításon kívül tanulmányi kiküldetésen szerzett ismeretek alapján valósíttassanak meg a tökéletes tanítóvá nevelés lehetőségei.

Itt azonban előtérbe lép egy olyan tény, amely az idealizmusból a realitásba visz.

Tanítóképző V. évfolyam, vagy tanítóképző IV. évfolyam s 2 éves akadémia — persze oklevéllel; a régi-régi világ ócska, 20 hónap utáni képesítő tétel-megszüntetésével — óriási befektetést kíván a szülők részéről. Arányban van ez a tanítói fizetéssel? Nincs! Ujabb teher az alanyra, újabb teher az alkalmazóra. Sok-sok ok van, melynek kimerítése lehetetlen, mely pro és kontra szól.

Annyi azonban bizonyos: valamit tenni kell! A szülő az amúgy is nehéz életviszonyok között nevelt gyermekének olyan nevelőt kíván, aki az élet viharában meg fog állni, mert az alap tökéletes. Az az alap, amelyre az élet épít! Legyen az új képzés olyan, amely minden kívánalmat elbíró teherképességű. Akkor még a világ arca is megváltozik, egy megelégedett, boldog nemzedék nevelése által.

Willand János.

Évzáró ünnepélyre

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas
kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskötve. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnie Saliby—Alsószell, via Galánta

A könyv ára 8 Ké, szállítási költség 1 Ké.

Fizethető postai befizető-lapon.

EGYESÜLETI ÉLET

Felhívás a járáskörökhöz.

Egyesületünk központi elnöke a járásköri elnökökhöz az alábbi sürgős megkeresést intézte:
529/1933.

Negyed, 1933. május 21.

KEDVES ELNOKTARSAM!

A felállítandó Tanítók Háza tárgyában szeretettel kérek, légy szíves járásköröd tanítóival tudatni a következőket:

Hogy az építkezést megkezdhessük, még legalább 100.000 koronára van szükségünk, amit úgy lehetne legkönnyebben összehozni, hogy a járáskörök eddigi jegyzéseiken fölül egyenkint 10.000 koronával járulnának az alaphoz.

Ez összeg ellenében egy-egy ágyalapítványt nyernének a járáskörök.

Légy szíves e tárgyban járásköröd tanítóságával — lehetőleg azonnal érintkezésbe lépni és határozatukat minél előbb velem közölni.

Az hiszem, fölösleges hangoztatnom, hogy az építkezésre szinte fillérenként összegyűjtött összegeket most már hamarosan fel kell használnunk.

Egyakarattal könnyen megvalósítható lesz a magyar tanítóság ama régi vágya, hogy gyermekeinek — egyelőre — legalább egy részét a saját otthonában helyezhesse el.

Testvéri szeretettel köszönt Benneteket

Kovács Alajos s. k. központi elnök.

Választmányi gyűlés Galántán és Párkányban.

A Galánta—vágsellyei tanítómegye választmánya május 16-án gyűlést tartott, melynek főtárgya a tavaszi közgyűlés előkészítése volt. A közgyűlés Galántán, június 22-én lesz. A párkányi tanítómegye választmánya május 1-én, Párkányban tartotta összefüvetelét, s letárgyalta mindazon egyesületi kérdéseket, amelyeket a közgyűlés napirendjére tűzött. Foglalkozott a választmány az egyik helyi egyházi hatóság ama hivatalos kijelentésével, mely szerint »téves az a felfogás, hogy a kántor, vagy a tanító mindvégig élvezi a megválasztása idején számára biztosított kertet, vagy udvart«. A választmány ezzel szemben megállapítja, hogy a kántori javaknak a kántor tudta és beleegyezése nélkül való megváltoztatása: a kántor és a hitközség között kötött szerződésnek egyoldalú felbontása lenne. A választmány az ilyen eseteket figyelemmel fogja kísérni, s a jogtalanságok ellen egyesületi úton is védekezni fog.

Meghívó. A Komáromi Tankerület Magyar Tanítói Köre I. évi június hó 14-én d. e. 3/4 10 órakor Komáromban a Kulturpalota dísztermében évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagokat és tanügybarátokat tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitás. 2. Évi jelentés. 3. Iskolai adminisztráció. Előadó: Markovič Ede tanfelügyelő.

4. Szébb jövőnk keresése c. dolgozatát felolvassa Sörös Jenő szülői kartárs. 5. Pénztári számadás és költségvetés. 6. Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltja. Előadó: Kovács Alajos orsz. egy. elnök. 7. Indítványok. A tárgysorozat szünetjében Iván Károly ekecsi ig. tanító kartárs aquarell festményeiből összeállított kéпкиállítást megtekintése. Balón, 1933. június 1-én. Kartársi üdvözléssel: Halász Ödön köri elnök.

A Párkányjárásai Tanítómegeye Alt. Magyar Tanító Egyesülete 1933. június hó 7-én, szerdán d. e. 10 órakor Kovačov—Kovácspatak-i nyaralóhelyen rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó és előterjesztések. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése, a titkári és pénztári jelentésekkel. 3. A fiatalabb és öregebb kartársak kölcsönös megértése. Előadja: Ribai István, batorkeszi tanító. 4. Az új, egységes és egyszerűsített betűk írása és azok tanítása. Előadja: Kónya József köhídygymarti ig. tanító. 5. Az önként vállalkozó tanító mintatanítása a helyszínen közölt tárgyról, bírálatral és pályadíjjal. 6. Hozzászólás a Dérecr-féle iskolajavaslatához. Előadja: Nagy Lajos búcsi ig. tanító. 7. A tanítóknak kulturhivatása az iskolában és az iskolán át a társadalomban. Előadja: Bohner Jákó ny. főgimn. igazgató. 8. Indítványok. A közgyűlésen résztvesz Voříšek Ferenc áll. tanfelügyelő úr is, aki az iskolalátogatások alkalmával szerzett tapasztalatait s a tanítósnak szóló utasításait fogja közölni. — A tárgysorozat paed.- és módszertani pontjaira való tekintettel közgyűlésünket az egyházi és állami tanfelügyelőségek tanítási napra engedélyezték, amiért is a megjelenés szigorúan kötelező. Viszont figyelembe véve a gyűlés helyének kies fekvését, a délutánt a tanítócsaládok közös szórakozására fordítjuk s kérjük, hogy azon a gyermekikkel együtt jelenjenek meg. A gyűlés utáni közös ebédre tanácsos az azonnal jelentkezés Bellus Gyula párkányi kartársnál. Párkányból d. e. 9 óra 36 perckor külön vonat indul a gyűlés helyére. Szabó Emil s. k. jegyző, Szoleczky János s. k. titkár, Bíró Béla s. k. elnök.

A királyhelmecei járáskör

június hó 22-én tartja rendes évi közgyűlését Királyhelmeceen, az ipartestület épületének nagytermében, 9 órai kezdettel, melyre Kartársaimat ezúton tisztelettel meghívom. Országunk magyar tanítósa jó részének már volt alkalma áldozni a nagy magyar geniusz, Arany János koszorús költőnk emlékének, mi ezen a

*Legszébb női kosztümpök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka
női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

gyűlésünkön kívánjuk meghajtani előtte megemlékezésünk zászlóját. A tiszteletadásban, Nagyjaink szeretésében nekünk se szabad lemaradni, föl kell sorakoznunk azokhoz, akik hódolatukkal már előttünk járnak. Kérlek ezért Benneteket, kedves Testvéreim, hogy ezen a gyűlésen mind ott legyetek, ne hiányozzék senki, amidőn a Múltba tekintünk.

A gyűlés tárgysorozata: Elnöki megnyitó. Arany János emléke. Ünnepi beszéd, tartja Négyesy János, alkalmi szavalt: Oroszy Tivadar, alkalmi énekek: előadja az énekkar.

Szünet után pedagógiai előadás, tartja Bodzás Sándor kartárs és mintatanítást mutat be Hajduk Antalné kartársnő. Az egyszerűsített és egységes betűk írásáról ismertető előadást tart Orosz József kartárs. Pénztárnok és könyvtárnok beszámolója. Tiszlikar választás. (Kb. 14 óraker közebed a Rigó vendéglőben.) Végleges műsori a választmány állít össze. *Négyesy János*, elnök.

A SZERKESZTŐSÉG KÉRELME. Fölkörjük a tanítómegyék és járáskörök elnökeit, hogy a tavaszi közgyűlésekről szóló beszámoló megírására és beküldésére kérjük föl a közgyűlés jegyzőjét, vagy valamelyik tollforgató kartársat. E beszámoló ne a jegyzőkönyv legyen, s mellőzendő a formaságok leírása föltétlenül (üdvözlések, a jegyzőkönyvvezető, hitelesítő kijelölése stb.), mert ez unalmassá és lapossá teszi a közleményt. Teljesen elegendő a gyűlés lefolyásának tömör ismertetése, a lényeges mozzanatok kiemelésével. Fontos egyesületi közlemények legkésőbb a lap megjelenése előtt öt nappal adandók póstára. A nagyobb terjedelmű beszámolókat kérjük korábban beküldeni.

Kérelem. Azokhoz az igen tisztelt Igazgató Kartársaimhoz fordulok kéréssel, akik az 1932. év őszén »Evidencia—Nyilvántartás« c. naplómát megkapták s az árát még nem egyenlítették ki, sziveskednének ezt megenni. Kivánatra befizetési lapot küldök. Értesítem továbbá azokat a Kartársakat, akik a múltban megtartották naplómát, azoknak a közeledő 1933-34. évre is külön megrendelés nélkül megküldöm javított és bővített naplómát. Szerény munkámmal Kartársaimnak felelősségteljes munkájukban segítségére akarok lenni s azért kérem azon Kartársak szives megrendelését is, akik még nem ismerik. Kartársi üdvözléssel: Nagy József igazgatótanító, Nána—Parkan 2.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

KRÓNIKA

A felvételi vizsgák eltörlése mellett foglalt állás

a Középiskolai Tanárok Egyesülete azzal a nagyra is helytálló indokolással, hogy a tanulók szabad versenyben, természetes kiválasztódás útján kerüljenek a középiskolába. Bár minden pedagógus egyaránt kifogásolja a tanulmányi jóvá-keresésének megállítását, elttől mindenféle numerus klauzura a tiszteletreméltó Egyesület fenti állásfoglalásánál mégis szükséges megállanunk egy-két szóra.

Tagadhatatlanul igaz az, hogy a felvételi vizsgálatra jelentkezők tudását, tudományos pályára való alkalmasságát a számukra jutó néhány perc alatt megállapítani képtelenség s nem kétkedem abban sem, hogy a vizsgázó tanárok valamely tanuló alkalmatlanná minősítése után nagyon sokszor érezték lelkiismeret-furdalást. Igaz, hogy mióta a középiskolákba lépni óhajtókról az elemi iskolák is kötelesek leírást küldeni, ez a felelősség megoszlott. Sajnálatos azonban, hogy a minősítési leírásokkal szemben a középiskolák meglehetősen szkeptikusan viselkednek. Ennek oka talán az elemi iskolai tanításnak a középiskolától eltérő célkitűzésben keresendő. Ezt kellene legelső sorban összhangba hozni egymással, hogy többé meg ne történjen, hogy az elemi iskola által kiválóan alkalmasnak minősített tanuló elbukik a felvételi vizsgán. Azután több jóhiszeműséget kell kérnünk a középiskoláktól. Ne tételezzék fel rólunk, elemi iskolai tanítókról, hogy minősítési leírásaink szerkesztése közben elfogultak vagyunk. Higgyék el, hogy a 4-5 éven át kezeink alatt felnevelt tanulókat ismerjük annyira, mint az a tanár, aki 10-15 perc alatt sorsa felett dönt. Mindezeket tekintetbe véve, a szabad iskoláztatás elvének érdekében igazat kell adni a Középiskolai Tanárok Egyesületének, de a jelenlegi gazdasági viszonyokra való tekintettel mégis kell valami módot találni, hogy a középiskolákat a túlzásfórlástól mentesíthessük, ezzel megakadályozzuk az intellektuális túltermelését.

Eztüzekre visszavezethető társadalmi bajunk, hogy gyermekeink nevelése, iskoláztatása csak egyetlen cél érdekében történik: hogy számukra egy nyugodalmas, nyugdíjképes tisztviselői állást szerezzünk. A régi időkben ez csaknem sikerült is. A vasútnál, póstánál még 4 középiskolával is el lehetett helyezni a gyermekeket s ha egy kicsit tanult, vagy többszöri munkadécslás után feljutott az egyetemre, karrierje teljesen biztos volt. Ügyvédi, orvosi, szóval szabad pályákra csak nagyon kis százalék vállalkozott; azoknak a száma, akik tanult kereskedői, gyárosi, vállalkozói elhelyezkedést választottak, csak ezekben fejezhető ki. A finnországi érettségizett kisgazdáról, akinek több ezer kötetes könyvtára van, vagy a kereskedelmi érettségivel otthon, a kiskereskedésben sőt mérő szudella német kiskereskedőről csak ámuldozva hallottunk, nálunk ilyen típus

nem élt. És a mai közönség ugyanebben az ideológiában gondolkodik, sőt azzal a súlyosbító körülménnyel, hogy gyermekének a tudományos pályán való elhelyezése ambíciójával fűtöttnek a tudományos pályán való elhelyezése ambíciójával fűtöttnek ma sokkal szélesebb. A jelen sivársága, a jövő bizonytalanága ma sokkal több szülő lelkében felértelmezteti a gondolatot, hogy — ha nélkülözések árán is — gyermekét iskoláztatni kívánja, hogy nyugdijképes alkalmazottá nevelje. Amelyik gyereket pedig egyszer középiskolába küldtek s ott 2–3 osztályt átüzdött, azt kassza-kapára fogni, mesterségre taníttatni többé soha sem lehet. Ilyenekből termelődik ki aztán az önmagával, mindenkivel elégedetlen munkakerülő, aki — amellett, hogy kenyéradó apját lenézi — mindenkit, aki nála különb, gyűlöl.

És mert minden szülő elfogult a gyermekével szemben, a szeretet rózsaszínű szemüvegén keresztül egy sem ismeri fel gyermekének a tudományos pályára való alkalmatlanságát: éppen a szülők szempontjából az iskolának kötelessége őket a felesleges pénzkiadástól, a gyermekeket életútjuk derékba szakadásától. Szülői szövetségekben kell a szülőket felvilágosítani, hogy a tudományos pályákon való elhelyezkedés ma szinte képtelenség. Rá kell nevelni az apákat, hogy a szépen virágzásnak induló ker. polgári iskola nem azzal a szándékkal szerveztetett, hogy kenyérhez juttató, vagy ugródeszka legyen egy más, magasabb középiskolához, hanem célja az, hogy nálunk se legyen ritkaság az iskolázott kisgazda, vagy kisiparos. Az általános műveltség emelése szempontjából csak örülhetünk, ha a legáltalánosabb néposztály gyermekei is elárastják ezeket a ker. polgári iskolákat, de lelkiismeretbeli kötelességünk őket felvilágosítani, hogy tudásukat, csak mint intelligens földművesek, iparosok és kereskedők érvényesíthetik. Félek, hogy míg népünk ennek felismeréséhez jut, sok keserves csalódást kell elszenvednie.

*

A neveléstanról

szülő »Különvéleményét« olvastam egyik hazai lapunkban egy szellemességéről ismert írónak. Írásának során két történetet beszél el. Az egyik a háború alatt, 1917-ben, játszik, mikor is a háborús viszontagságos utazások idején karácsonyi vakációra hozzatkozó leánynevelő intézeti növendékeknek tanárnők — helyett, hogy az utazáshoz megfelelő melegen való nekiöltözésüket ellenőrizték volna — azt kötik a lelkükre, hogy január 3-ára pontosan térjenek vissza és ha netalán a vonatok késnének, inkább egy nappal előbb keljenek útra. Rezümé: az író, ha leánygyereke volna, nem adná abba az intézetbe, ahol ilyen szigorú a fegyelem.

A másik mai történet. Egy önhibáján kívül elhelyezkedni nem tudó, engedély nélkül kolduló tanítónő a rendőrség illetékes ügyosztályának közbejöttével, mint cseléd, egy iskolaügyi minisztériumi tisztviselő házához kerül, ki az esetet megvizsgálva, s egy kis faluba tanítónővé neveztetni ki. Rezümé: az író

boldogan bizná erre a tanítónőre gyermekének nevelését, mert ettől a hánytvetett sorsú tanítótestvérünktől gyermeke a »legmegbízhatóbb felvilágosításokat és a legvalóságosabb ismereteket szerezheti az életről.«

Teljes reverenciával vagyok a t. író úr szellemességét és drámaírói készségét illetőleg, nekem az ő írói kvalitásairól »különb-véleményem« van, mint neki a neveléstanról, melyhez — bocsánat — egyáltalában nem ért. Sem mint szülő, sem mint nevelő. Az első történetben tagadhatatlanul mérlegbe esik az időjáráshoz nem megfelelően felkészülve engedték útnak, s a szereplő Blanka öngyűsége ebben feltétlenül bűnös, de tiszteltetlennel kérдем, miért volt hibás abban, hogy öngyűségeitől a pontos visszatérést követelte? Ha kell, a vakációnak egy nappal való megrövidítése árán is. Rossz az a nevelő, aki a kötelesség hűséges és pontos teljesítésére tanítja növendékeit? Nem kell-e kedvező időben a vasútnak, póstásnak, katonának egy negyed, vagy félórával korábban elindulnia otthonról, hogy kellő időben érkezhessek a szolgálati helyére? Nem gondolja az író úr, hogy Blanka öngyűsége ép e szigorú kötelességteljesítésre való neveléssel éri el, hogy növendékei asszonykorukban ne akkor tegyék fel az ebédet, mikor a delet harangozzák? Nem helyes-e arra nevelni a leánykákat, hogy a kötelességek betöltése sokszor a testi épség kockázatásával is jár? Mert vajjon mérlegelheti-e a fiatal anya, hogy meghülhet, mikor síró kicsinyéhez mezitláb kiugrik a meleg ágyból? A vad, könyörtelen, értelmellen és érthetetlen fegyelem káros, sőt romboló. De a kötelességek teljesítésére való szoktatás a mostani kollektív nevelés sarkpontja. Ezt az ideált valami hamis és túlzott gyermekkultuszból kiindulva álhumanizmussal döntögetni, támadni veszedelmes, sőt egyenesen destruktív. Nem ismerek olyan okosan, józanon gondolkozó szülőt, aki gyermekének kötelességteljesítő buzgalmát sokalná, vagy kárhozhatná, jelleve, ha az nem sűrűbőség. Az emberi kollektívumtól csak úgy várhatunk segítséget, kíméletet, ha azzal szemben mi is teljesítjük kötelességünket.

És a másik történelnek is van valami furcsa melléklete. Bár Pál apostol is azt mondta, hogy »mindeneket megpróbáljatok, ami jó, azt megtartsátok«, ebből még vajmi kevésé következik az, amit a t. író úr mond, hogy a cselédsorból felemelkedett tanítónők, — mert sokat próbáltak, — következőképp mintatanerők. A kettő között — bocsásson meg — okozati összefüggés nincs. Olyan az, mintha azt mondanók, hogy csak az lehet jó orvos, aki előbb gyógyszerész volt az anatómiai intézetben, vagy az lehet csak jó író, aki előbb nyomdászinas volt, bár ez a Szenczi Molnár Albert példájával inkább igazolható. Ha a t. író úr az élet olyan rejtelmét is le tudja írni (mert le tudja írni), melyekben sohasem vett tevéleges részt, nem tétellezzel fel a nevelőkről, — ha azok nem is mind mintatanerők, — hogy az életet látószemmel élve, tanítványait a mindennap

lákteleléshez nevelik és felvértezik mindazzal, ami a váratlan akadályok leggyőzéséhez szükséges? Nem gondolja a t. író úr, hogy kissé furcsa kívánság a mintatanerőkkel szemben, hogy — melélt katedrát foglaltak volna el — előbb kocsisok, béresek, — melélt munkások legyenek, hogy »minden tanerő kijárja az élet gyáramlásának néhány alacsonyabb osztályát is«. Nem t. író úr! Nekünk erre nincs szükségünk. Sem társadalmi elhelyeztettségünk, sem anyagi felszabadítottságunk nem emelt bennünket még annyira, hogy az ú. n. alacsonyabb osztály élete számunkra terra incognita volna. Sőt az az igazság, hogy mesterségünknel fogva az említett osztályokkal való viszonyunk a legfőkéletesebb szimbiózis. Ennek ellenére még sem lehetünk mindnyájan mintatanerők, mert ennek a kritériuma nem olyan egyszerű alaktság, mint ahogy azt a t. író úr elképzei. A mintatanerői díszes cím egy bizonyos művészi tökéleteségű nevelői képesség kifejezése, melynek adományozását — ha a szülők érdekelttségét el is ismerjük — dilettánsok kizárásával méltóztatásuk csak az arra hivatottakra bízni. Szepesti Gyula.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

A kirándulásokról.

(Gyakorlati tanácsok.)

(Folytatás)

E helyen nem mulaszthatom el, hogy az inyencek számára pár igen jól bevált receptet közöljek. Ezek bizony nem igen találhatóak a szakácskönyvekben. Ime:

Szalonnasütés. Élőfaágból faragott, lapos, széles nyársra változtatva húzunk egy szelet szalonnát, egy szelet hagymát, ismételjük 5-6-szor. A szalonnát, mely lehet nyers-szózott vagy füstölt, előzőleg jó szegedi paprikában meghempergeljük. Az egészet póstacsomag módjára vékony spárgával jól átkötözzük. Nagy, szép karaj kenyeret piritunk villaalakra vágott nyárson. (Akár kettőt-hármat is.) A piritott kenyeret közel a parázshoz, köre tesszük, majd jól elkészített izzó (lehetőleg keményfa-) parázs felett (láng ne érje a szalonnát!) forgatva, egészen lassan átsütjük a szalonnát, miközben a levét időnkint a kenyérré csurdítjuk. A szalonnának teljesen át kell sülnie, hogy belül se legyen áttetsző. Így jó, ízletes, rózsapiros szalonnát, kenyeret nyerünk. Ehez legalább fél-háromnegyed órnyi idő kell. Ha hamar sütjük, a szalonna belül áttetsző lesz, nem lesz oly ízletes és nehezen emészthetővé válik! Így pedig állománya a porhanyós tézstához lesz hasonlóvá és kitűnő csemegét nyerünk vele.

Zsiványpecsenye-sütés. Hosszú nyársra (legjobb az e célra készült vasnyárs) a következőket húzzuk fel sorban, ismételve: csont nélküli, szép fiatal marha-, birka- vagy sertéshússzeletek (lehet őz- és sertés vegyesen, vagy erősebb borju), melyeket előzőleg »kiklopoltunk« és sóval, borssal és paprikával meghintettünk; tehát: egy szelet hús, egy szelet szalonna, egy szelet hagyma és így tovább. Az egészet kissé

összenyomjuk, majd spárgával gondosan átkötözzük (hogy sütés közben is feszesen maradjanak a nyárson). Majd keményfából erős paraszat izzítunk, a parászból »ágyat vetünk«, azaz hosszúkás árokfélét formálunk belőle, az ágy két végére élőfavillát szúrunk le s arra helyezzük a nyársat úgy, hogy a parasztól körülbelül félarasznyi magasságban legyen, aztán lassan, türelmesen forgatni kezdjük. Amikor rózsapirosra sült (esetleg késsel próbát csinálhatunk megkóstolva a peccsenyét), levesszük, részletenkint óvatosan tálba húzzuk s feltálaljuk. Ha jól eltaláljuk az időt, igen ízletes, nedvdús, inyenc ételt nyerünk belőle. Ugyanez rendkívül finom frissen fogott és kizsigerelt sebes pisztrángból is; a halakat ekkor patkóalakban (két helyen átszúrva) tűzzük a nyársra a hús helyett, de a patkó két szára közé is hagymát, szalonnát, ismét egy szelet hagymát kell tűznünk. Ez kb. 10 perc alatt kész, míg az előbbibe másfél—kétóra szükséges — a hús minősége szerint.

Eredeti székely fatányéros. 4—6 perc elég az elkészítésére és kítőnő eledel. Még odaéha »kiklopfolunk« pár szép sertéskarajt. Sóval és borssal meghintjük, majd egybecsomagoljuk. Mig kiérünk (másfél—két—három óra) a hús a borsban »megpácolódik«. Szükséges azonban hozzá egy kb. 6—7 cm. magas, arasznyi széles, másfél—két arasznyi hosszú vas-rosta, hasonló ahoz, amilyenre a vaslót szokták állítani. Odakint jó keményfaparaszat készítünk, s amikor az már jól izzik, a rostát (lábaival lefelé) vízszintesen ráhelyezzük; a rostára a karéjakat. Körülbelül 2 perc mulva villával megfordítjuk a húst, majd ismét további 2 perc mulva levesszük a rostáról. Erdélyben fatányéron tálalják (innen a neve is); evés közben szétvágjuk, oly nedvdús, akár a virsli. A fatányéros-szeletek sütés közben lángot fognak, ez nem baj, így lesz ízletes.

Gömöri vadászgulyás. Kiadós, jóízű, laktató, amellet a kiránduló-sokon talán a »legrepresentatívabb« (vagy leg-obligátabb? de így is jól) eledel. Igaz, hogy készítőjétől bizonyos »szakácsi rátermettséget« és elég körültekintést is követel. Lassú tűzön, lábasban vagy bográcsban készítjük; a ki-kihamvadó tüzet csak óvatosan, apróbb fával tápláljuk, hogy egyenletes, állandó tüzet nyerjünk. Kellékei 6—8 ember számára: kb. másfél kiló fiatal marha-, borjú-, sertés (jó bőrös-), birka-, őz-, szarvas- vagy vadmalachús, esetleg szárnyas. (Lehet vegyes hús, de akkor pl. a több időt igénylő marhahúst előbb kell beletennünk s csak mikor az már jó puha, jöhet a többi.) Továbbá 20—25 deka sózott v. füstölt szalonna, 10—12 drb. közép nagyságú krumpli, 3—5 fej szép vöröshagyma, ha lehet, 1 fej paradicsom, 2—4 zöldpaprika és csirke-, szegfű- vagy úrigomba, továbbá só, szegedi paprika, egy csipetnyi töröttbors, egy csipetnyi majorána, egy tetézt kávéskanálnyi törött köménymag és 3—6 deci jó fehérbor.

A tepertőre vágott szalonnát zsemlyesárgára pirítjuk, utána beleszórjuk a kockára vágott hagymát, ezt is szép egyenletesen zsemlyesínre pirítjuk. Akkor egy-két evőkanál szegedipaprikát ebben gyorsan elkeverünk, majd azonnal belerakjuk az előzőleg kockára vágott húst, amelyet igen gondosan addig párolunk, míg puha lesz. A pörkölés alatt ügyelnünk kell, hogy a hús oda ne égen! Ekkor beleszórjuk a karikára vágott zöldpaprikát, paradicsomot, a borsot, a köménymagot, a majoránát s (ha van) a kb. fél kilogramm vékonyra és igen apróra fel-

szeletelt gombát. Mindezt gyorsan elkeverjük, majd ha fortyogni kezd, újból 1–2 kanál paprikát szórunk bele, aztán vizet öntünk rá, miközben megsózzuk, ízlésünkönél kissé erősebben (számítva arra, hogy még burgonya is jön bele), mindazonáltal vigyázva, hogy el ne sózzuk! Kb. 20–30 percnyi főzés után (a kifőtt vizet pótolva) megkóstoljuk a gombát és egy-két inasabb, keményebbnek látszó húsdarabot. Ha úgy találjuk, hogy azok már teljesen puhára főttek, vagyis készek, akkor szórjuk bele a kockára vágott burgonyát. Elkeverjük, de ez legyen egyszersmind az utolsó keverés. Ekkor öntjük bele a bort is. Ha a krumpli is megfőtt (kb. 15 perc múlva), a tűzről óvatosan levesszük a bográcsot s a gulyást lányérokba mérjük. Az elkészítés ideje másfél–három óra (ez a hús minőségétől függ).

Ugyanezt hús nélkül is elkészíthetjük, ha van több gombánk; akkor igen izletes »gombagulyást« nyerünk.

Ennyit tehát az élelmezés »súlyos, de kedves« problémájáról.

Az élelmezéssel kapcsolatosan meg kell emlékezni még arról is, hogyan igyunk vizet kirándulásunk alatt? Aki az igen t. kartársak közül kalona volt, az emlékszik a volt szabályzat erre vonatkozó pontjára és csak erre utalhatok, mert ez igen jól bevált a gyakorlatban is. Eszerint a legnagyobb átmelegedésnél is veszély nélkül, rögtön ihatunk hideg vizet, de csakis azesetben, ha azonnal tovább menetelünk; hosszabb, tehát már pár perces pihenőnél is feltétlenül addig kell várni, míg lehülünk, akkor is csak lassacskán, óvatosan ihatunk. Ugyane módot kell követnünk, ha arcunkat, karjainkat akarjuk megnedvesíteni, tehát ezt is nyugodtan megtehetjük, ha azonnal tovább menetelünk; ellenkező esetben könnyen szerezhetünk meghűlést, sőt tüdőgyulladást.

Iskolai kirándulásainknál természetesen fokozott körültekintéssel kell eljárunk. Ilyenkor kénytelenek vagyunk a programhoz is jobban ragaszkodni (előre megrendelt szállás, étkezés) és ne feledjük, hogy a gyermek testi és lelki jóléte, akár az iskolában, itt is ránk van bízva. Azon legyünk, hogy növendékeinknek ne csak testi-lelki épülést, de igazi jókedvet, örömet is szerezzen a vándorlás. Az e cikkben foglalt gyakorlati tanácsokat, kivált amelyek a ruházat-, felszerelés- és élelmezésre vonatkoznak, tantíványainkkal is belátásunk szerint közöljük.

Ha úgy látjuk, hogy nebulóink a gyaloglás alatt kifáradtak, akkor, ha csak félóra pihenő mellett is, melyet lehetőleg patak partján tartunk, vétessük le cipőiket, harisnyáikat és az előzetes lehülés gondos szem előtt tartásával vétessünk velük lábfürdőt. Csak ha magunk is megteszük ezt, fogjuk látni, mily hihetetlen mértékben üdítő ez s mily újult erővel folytathatjuk további utunkat! Megtörténik a legnagyobb elővigyázat mellett is, hogy a hibásan álló vagy szorító cipő, hibásan felhúzott harisnya, kavics stb. miatt egyik-másik apróság lába felszeshedik, feltörik. Ily esetekre számítva, jó, ha podgyászos szerkezet fogadunk, amelyre aztán a kimerülteket vagy »sebesülteket« felrakhatjuk. Ha ily apró baleset szekérúton kívül történik, állítsuk meg a csapatot, mialatt a feltörött lábú gyermek cipőjét a tartalék vászoncipővel vagy papuccsal cserélje fel s úgy jöjjön tovább; így legalább utunk legközelebbi állomásáig jól kibírja a túrát.

Ha valamelyik tanítványunk karcolásoskozta vagy más sebet sze-

rezne, azt kissé véreztetve azonnal mossuk ki tiszta vízzel, tegyünk rá egy csepp jódot vagy alkoholt s így fertőtleníve a magunkkal hozott kölszerrel kölözzük be.

Azok számára, kik hegyvidéki túrát tesznek, talán nem lesz fölösleges megemlítenem, mitévők legyünk viperamarás esetén. Ez az eset — szerencsénkre — igen ritkán fordul elő, mert a keresztes vipera vagy kurtakígyó (pelias berus) szemfüles, amellettt gyáva állatt, amely zajos embercsoport közeledtérc mihamar rejtekére csúszik. Jómagam is mindössze két esetben láttam támadni, amikor is bot segítségével hamarosan elintéztem harci kedvét. E két szórványos eset nem képezhet százalékot. Marás tehát csak akkor fordulhat elő, ha a csendben lépegető magános embert ritka vélelenségéből, túlmély álmában nem veszi észre s az rálép. A marásoknak csak mintegy 2—3%-a lehet halálos (amikor sok a mérge és ütőerbe mar és első segélynyújtás nem történt); ha tehát tekintelbe vesszük azt, mily ritka eset amúgyis az, hogy valakit egyáltalán megmar a vipera, majdnem teljes biztonsággal mondhatjuk, hogy ily veszedelemtől nem kell tartanunk.

Azonban, minthogy efelől való biztonságunk mégsem abszolút, mindent meg kell tennünk az ilyen veszedelem elkerülésére. Jól nézzük meg: hova lépünk? s mielőtt letelepedünk valahova, bottal ütögessük meg magunk körül a talajt, bozótot, nehogy vélellenül ott rejtőző kígyóra ülünk. Az ily hegyvidéken, hol sok a vipera, magasabb cipőt hordjunk. Ha meglátjuk ökelmét, egynehány középerős, jól irányzott botlással tegyük ártalmatlanná és lehetőleg ne engedjük egészségesen menekülni ezt az ördögfajzatot, nehogy bárki embertársunkban valaha is kárt tegyen.

Ha mindeme elővigyázat ellenére mégis marás esete következne, akkor azonnal, minden haladék nélkül (minden percnyi késés végzetes lehet ilyenkor!) tiszta késsel jól felvágjuk a sebet (két picit szűrés helye egymás mellett a mart seb ismertetőjele), hogy erősen és bőven kivérezzék, a szív felé közelebb eső részen erősen leköljük a végtagot — a sebet egyelőre szabadon hagyjuk — és könnyebb mámort előidézó rum- vagy konyak-adagot (esetleg bort) italunk a megmarattal. Ügyeljünk, nehogy a seb felvágásánál eret vágjunk el s az alkohol adagja se legyen túlnagy, nehogy a szív megbénuljon!

Ma már kitűnő szérumoltásokkal segít az orvos az ilyen bajokon. Csakhogy ezt azonnal kell alkalmazni s a fentieket épp azért irtam le, mert a szakszerű orvosi segély nincsen mindig kéznél.

Erősebb kimerülésnél, beálló gyengeségnél jól tesz egy-két kávébanányi rum. Túránkat azonban egyrészt úgy kell rendeznünk — mint azt cikkem elején említettem —, hogy az kényelmesen legyen iszerezhető, másrészt pedig a menet tempóját mindenkor a társaság leggyengébb tagjának erejéhez kell kiszabnunk, így aztán nem tesszük ki őket ily apró kellemetlenségeknek sem!

Végül ne feledjük vándorlásunk tulajdonképpeni célját sem! Ne feledjük el, hogy éppen az utazás, a kirándulás az, amelynél segítségével a szó legszorosabb és legnemesebb értelmében játszva tanulhatunk és az ily tanítás — amint arra magunk is vissza-visszaemlékezhetünk — kitörölhetetlen nyomot hágy a zsenge és fogékony gyermeklelkében. Hívjuk fel figyelmüket minden legcsekélyebbre, ami szép,

jó, nemes és érdekes. Neveljük őket a praktikusságra, — száz és száz alkalom kínálkozik erre ilyenkor — és alkalmazzuk itt-ott a humort is, hogy jókedvvel, örömmel szívjanak magukba minden impressziót. Ne mellőzzük a geográfia, a geológia, a fizika, a zoológia, a botanika, az ökonómia (munkatelepek, erdőművelés) szempontjait sem; ismertessük meg velük a nap-, hold- és csillagjárás és a tájékozódás titkait is. Lessük ki hajlamaikat és azok szerint ösztönözzük az egyiket vázrajzok készítésére, a másikat naplővezetésre, a harmadikat gasztronómiai szárnypróbalgatásokra, ezt növények, rovarok, ásványok gyűjtésére, amazit fényképezésre; adjunk alkalmat nekik karéneklésre, hangszeren való játszásra, mesélésre, szavalásra. Ahány gyerek, annyiféle hajlam; egy-két apróbb siker hatalmas erővel, nemesen serkenti őket a további munkára. Vegyünk részt törekvéseikben és váljunk közöttük magunk is hozzájuk hasonló gyermekké, így lesz vezetésünk eredményes.

De ne legyen elegendő a praktikusság és a tudás szempontja! Tanítsuk meg őket nemesen érezni, lelkesülni. Vezessük rá őket a föld szeretetére. Hívjuk fel figyelmüket rónáink, folyóink, hegyeink, erdeink szépségére, amelyekben oly mérhetetlenül gazdag ez az istenáldotta föld! Hassunk oda, hogy teli tüdővel és szeretettel szívják magukba gyermekeink ezt a drága levegőt, amely előcink kebelét dagasztotta, boldog ragaszkodással tapossák lábaik ezt a földet, amelyet oly sok hősi vér öntözött. Akkor meg fogják ők érteni, miért jobb ízű idehaza a fekete kenyér, akkor megfogják ők érteni, miért csordul ki a könnye az egyenlítő steppe-jén vagy a vad nyugat farmján küzködve éledgélő földinknek, ha távoli hírt kap arról, hogy minálunk most nyílik a pipacs meg a szarkaláb... Akkor hazafelé-menet, sejtés-szerű megérzéssel, szívből, teli torokkal fogják fújni a régi dalt: ... hej! de szívem csak azt súgja, jobb otthon...

És Isten szabad ege alatt felüdülve, jóllakva sok szép impresszióval, virágillattal, napsütéssel, madárdallal, kifáradtan és mégis megpihentén térnek majd vissza a puha családi fészekbe ezek a csicsergő fiókák, hogy majdan onnan kikelve, sasokként vigyék előre elános szárnycsapásaikkal nemzetünknek s az egész emberiségnek jólétét, boldogságát, életerejét.

Ugy legyen!

Nemes-Halasy Jenő.

Pályázati hirdetés. A Galántán felállítandó »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« vezetői állására a szövetkezet igazgatósága pályázatot hirdet. A pályázatban résztvenni szándékozók írásban közöljék feltételeiket és csatolják hozzá irataik egyszerű másolatát, melyek szakképzettségükre és eddigi működésükre vonatkoznak. A megválasztott tartozik eredeti okmányait a választás után az igazgatóságnak bemutatni. Pályázati határidő 1933. június 20. Az igazgatóság fenntartja magának a jogot úgy a választásra, valamint az esetleges újabb pályázathirdetésre. A pályázatok címre küldendők. Neded, (Okr. SaJa.) Kovács Alajos igazg. elnöke.

KIADÓ (esetleg eladó) Pöstyénben teljesen új családi ház szép gyümölcsös kerttel. Érdeklődni lehet: Fekete Juliska Komárno, Nádor u. 29.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A németországi kultúrforradalom. A németbirodalmi tanítóegyesületek főorgánuma: a »Preussische Lehrzeitung«, a tanító mint vezér címen hangzatos vezércikket közöl, amelyben többek között azt mondja, hogy a szellemi átalakulás, mely a birodalom minden terén bekövetkezett, egészen új fajta magatartást kíván a tanítótól, növendékeivel szemben. Az eddigi pedagógiai elv, hogy minden oktatás a gyermekből induljon ki, s a tanító szerepe bizonyos mértékben háttérbe szoruljon s láthatatlanul igazgassa a gyermeket, nálunk a mai nappal hatályát veszítette. A gyermek korszaka ezzel megszűnt. S a tanító feladata lett, mint vezér, az osztály elé állani. Vezérnek lenni azonban sokkal többet jelent, mint vezényelni. Vezérnek lenni, azt jelenti: egy eszményt szemléltetlően átélni. Ha ily értelemben mélyedünk el a vezérségben, rögtön tisztába jövünk vele, mily óriási felelősség hárul reánk, ha mint ilyen lépünk az ifjúság elé. Testtel és lélekkel át kell hatva

lenni az eszmétől, az ideáltól. A születési számok apadása következtében nap-nap után több tanító válik fölöslegessé. Az iskola a népert és annak jövőjéért van, nem pedig a pedagógusokéért. A német iskola egyszerű embereket neveljen, kik hazájukat szeretik, mert német sajtóságot, német nagyságot és német szenvedést hordanak szívükben. A német iskola tetőtől talpig teljes német tanítót követel. A német kormány csakis oly tanítóegyesületekkel óhajl dolgozni, melyeknek összes tagjai írásbeli fogadalmat tesznek arra, hogy kizárólag keresztény és nemzeti munkának szentelik életüket.

A »Jugendschriften Warte« című folyóirat ezen jelenségekkel szemben fájdalmasan kérdezi: Van-e még célja létezésünknek? Az ifjúsági irodalmunk közel félszázados multra tekinthet vissza. Eredményes harcot vívtunk a szenny és lap ellen, mely az ifjúság lelki tisztaságát veszélyeztette. S most új utak előtt állunk...

Könyvek.

Farkas István: Olvasókönyv a cseh-szlovák köztársaságbeli magyar tanítólévi polgári iskolák számára. IV. rész. (Ára kötve 22 Ké. A Csehszlovák grafikai Unió kiadása, Praha.) Ez a könyv költészet és irodalomtörténet dióhéjban. A polgári iskolák befejező tanfolyamának tanulója valóban »átfogó képet« alkothat magának a poétikáról s általában az irodalomról, ahogy ezt a szerző a könyv előszavában írja. Mert — úgy mond — »az elméleti rész egy-magában kevés az ismeretek megszerzéséhez. Igyekeztem azért a szemelvényeket úgy összeválogatni, hogy úgy a magyar, mint a cseh-szlovák és a világirodalom legalább valamelyik reprezentánsának munkáját bemutathassam.« A szerző ezen igyekezete sikerrel is járt, mert a műfajokról a költészetről, s a prózai műfajokról szerzett elvont jellegű tudását az irodalom gyakorlati példái: az eredeti költői alkotásokon állandósíthatja és elmélyítheti.

E »példák« megválasztását Farkas István, mondhatni, szerencsés kézzel végezte. Ugyelt arra, hogy az irodalomtörténet jellegzetes nevei és maradandó értékei kerüljenek a könyvből s a polgári ismereteket gyűjtő magyar ifjúság irodalmi képzetkörébe. Elismeréseméltó ama törekvése, hogy egyetlen irodalmi termékkel, verssel, sőt gondolattal is bontsa meg az egyensúlyt, mely az egyes irodalmi irányok fajsúlymérlegén csak nehezen jutott nyugalmi helyzetbe: Farkas István, az egyéni, naturalista író a könyvben háttérbe vonult és helyét adott Farkas Istvánnak, a pedagógusnak, az objektív tanítónak.

A könyvnek három része van: I. Szemelvények a költői műfajok ismertetéséhez. Ez a rész költeményeket, novellákat, regény- és dráma részleteket tartalmaz. II. rész: Elméleti összefoglalás a költői műfajokról. III. rész: Irodalomtörténet. E részben szilárd alapot nyer

a növendék a magyar nemzeti irodalom kincseinek megismerésére, megszerzésére és értékelésére, azonfelül megismeri a szlovák és cseh irodalom nagyjait, s a világirodalom kiválóságait.

A szerző egyéni pedagógiai felfogására vall, hogy élő írók költeményeit úgy szövegválasztva teljesen kihagyta könyvéből. Igaz, hogy ezt a körülményt ökonomikus szempontokkal is magyarázni lehet. A prózai szemelvények kiválogatásában viszont e szempontot tekintve is bőkezűen járt el. Mindent egybevetve: Farkas István a polgári iskolák tankegyetemesi ügyének jó szolgálatot tett könyve szép betelítzése az iskolák által nyújtott irodalmi utaralónak, de másrészt világító lámpás azoknak, akik érdeklődnek az irodalom távolibb, ismeretlen tájai iránt. S erre is szüksége van a serdülő magyar ifjúságnak.

Somogyi István: Természettan a szlovenszói és ruszinszói magyar tannyelvű népiskolák 6-8. osztályai számára. Az ősszel megjelent természetrajzi kézikönyve után itt fekszik előlünk Somogyi István új természettani könyve. Miként a növények és állatok életjelenségeit, életmódját, körülményeit: a test és anyag fizikai változásait, jelenségeit: lüteményeit nagy szakértelemmel, kiváló pedagógiai készséggel és ezzel párosult tárgyszeretettel rajzolta meg. Az ismeretközlés credm-nyes eszközeit ügyesen és hasznosan tudja igénybe venni. A fizikai világ életnyilvánulásai, a változások, s azok törvényszerűségeinek a megállapítása és megértése érdekes; de nehéz feladat a gyermeki ész számára. S ezt a nehézséget Somogyi Természettana játszi könnyedséggel győzi le. Mert nem a természetet s annak történéseit viszi a gyermekhez, hanem a gyermeket a jelenségekhez. Odavezeti, odaállítja őt a testek életéhez, ráeszmélteti őt a naponta észlelt lütemények törvényszerűségeire, a változások okára, azok következettségére: a gyermeket beállítja a történések központjába. Keretet, miljót terem az eseményeknek, biztos termőföldet az ismeretmagvaknak.

S ez a jó tanítás titka. Ez a sikeres természet-tanítás kizárólagos lehetősége. Somogyi nem ad, nem kínál kész szabályokat. Ő bevonja a

gyermeket a természet munkájába. Kényszeríti a gyermeket, hogy résztvegyen a változások előidézésében. S a gyermek örömmel teljesíti a parancsait: mér, készít, gyújt, fúr, farag, figyel, cselekszik. Onnagya bizonyítja be a valóságot onnagya előtt.

A könyv a gyermeket elejétől végig munkára serkenti. Aztán problémák, feladatok, rejtélyek elé állítja. Miért van ez így? Miért történik ez? Mi az oka ennek, vagy annak?... És a gyermek agya, elméje dolgozik. Kutat, kísérletez, amíg eredményt ér el: megfejt és megért. Megéri a körülötte mozgó világol. Az ok és okozat között eleven összefüggés, könnyen járható út keletkezik. De a könyv nem kalandoz túl a praktikus élet határain. Minden kérdésnek, minden feleletnek megvan a gyakorlati értelme. Minden megvilágított ismeretnek megvan a konkrét alkalmazása. A gyermeket nem terhel semmi fölösleges, semmi hiábavalóság. Amit megtanult és megértett, annak hasznát és célját látja. Mert csak azt tanulhatta meg, aminek haszna és célja van.

A könyv a legegyszerűbb fizikai és kémiai jelenségektől a modern technika ugrásszerű fejlődése révén létrejött műszaki találmányok csodás szerkezetéig minden természet-tani mozzanatot az észszerűsége nyébe állít, s a logikus egyszerűség didaktikai művészetével alapos tudássá mélyíti.

Somogyi István Természettana a tanító számára széles ösvényt vág a munkaiskola mezéjén, melyen biztos lépésekkel lehet vezetni a gyermekeket.

A könyv ára feltűnően olcsó: köve 10 Kc. A sok ábra pedig külsőleg is élénkíti teszi. Kiadta a Cseh-szlovák grafikai Unió rt. Praha.

Fizikai kézikönyv kérdésekben és feleletekben. Középisikolai és tanítóképzői érettségizők, valamint polgári iskolai tanítói szakvizsgázók számára és magánhasználatra. Irta Mészáros György dr. Ara 25 Kc. Kiadja Spitzer Sándor, Komárom. A címlapon megjelölt célra megírt könyv nagy hiányt pótol az uralkodó vizsgarendszer szempontjából. A szerző a fizikai tudomány sokfelé ágazó és szétterülő anyagát szabatos kérdésekkel szabatos feleletekbe

foglalja össze. E kérdés-felelet-módszer azonban nem holt és száraz fizikai elmélet-halmaz, hanem a tanulmányi évek során átvett, megértett és megemésztett fizikai ismereteknek ismétlődő csoportosítása, sorakoztatása, egymásba kapcsolása és a tudás-rekeszekben való elraktározása. Az egyes feleletek nemcsak kész szabályok, hanem kísérletezések, megfigyelések és következtetések is, melyek a tételt megfogalmazás előtt meghatározzák: megalapozzák. A két főrészből álló könyv a fizika minden alapvető kérdésére kiterjed, nevezetesen: tárgyalja az általános és részletes mechanikát, felöleli a csillagászatban vonatkozó kérdéseit; további fejezetei: a nehézkedés tana, hidrosztatika, aeromechanika, molekuláris fi-

zika, hőtan, hullámmozgástan, hangtan, mágnesség, elektromosság, az idetartozó kutatási eredmények részletezésével stb. A vizsgára készülők tájékoztatása végett a könyv 100 vizsgakérdést is közöl, melyek mintegy a kézikönyv tartalomjegyzékét adják.

Mészáros György dr., amellett, hogy az érettségi és szakvizsga előtt álló jelöltek munkáját sokszorosan megkönnyítette, egyúttal módot nyújt könyvével minden intelligens embernek arra, hogy homályosodó fizikai ismereteit föllevenítse, s megtartsa önmagát a korfejlődés technikai vívmányainak megértési színvonalán. A 174 oldalas testes könyv nyomda-technikai beosztása és tisztá nyomdása a komáromi Spitzer-nyomda izlését dicséri. (b o a)

HIREK

Anyák napja.

Bármennyire is rájár a rúd a huszadik század különös és szabad erkölcsére: meg kell adni, hogy azért a számtalan vad kinövés mellett akad egy-egy nemes rügycske is. Erkölcsprédikátoraink állandóan ostromozzák a féktelen indulatú világot, néha szinte kétségbe kell esnünk a sötét pesszimizmus láttán; mégis, olykor-olykor kiltszul az égbolt, napsugár és madárénekek lopakodik át a lelkek falán.

Májusban egy napot az anya tiszteletére szentelünk. Oázis volt ez az évidő sivatagában. Volt egy kis napsugár, egy kis öröm, egy kis dal. Am mindez nem az anyák gondtalan boldogságát ragyogtat! Óh, nem. Csak tükröződött a borúsarcú édesanyák könnyes szemében. A gyermek az, aki fényt varázsol a gondok árnyékába, a gyermek az, aki ünneppé teszi az anyák májusi napját. A gyermek az optimizmus, ő a jóreménység. Gyermek nélkül nem volna anyák napja. Gyermek nélkül ünnep se volna...

Miközben a gyermekek lerótták szívük hála-adóját, azaz törlesztették örökké fennálló adósságuk egy részét, elnőztem az ünneplő anyákat. Olyan egyformák voltak! Egyiken selyem ruhán, selyem keszkenő, másikon egyszerű karton; ezen csillogó aranylánc, ékköves gyűrű, amaz ráncosra mosott ujjait rejti horpadt keblébe... S mégis, mind-mind egyenlők: anyák. Szívük öltözete ugyanaz: a szeretet fonálából szőtt.

Kisfiúk és kislányok versenyeznek egymással: ki tud szebbel mondani! Boldogok, hogy beszélhetek. Csattog a szavak csalogánya, pompázó virágok kerülnek ki a kis szívek kertjéből. Az anyák homlokát dicsfény koszorúzza, sok halvány arcot pirosra tüzel az ünnepegető csókja.

Most egy árva kislány lép az anyák elé. Szavalni akar. Mondani-

valóját jól megtanulta. Hangosan fogja elmondani: messze van az, akinék verse szól...

Az anyák nézik az árvát, aki hiába keresi köztük azt, akihez beszélni akar. Lám, nem tudja elkezdni a beszédet. Pedig, ó, mily sokat mondhatna! Az árva panasza kibeszélhetetlen... De nem találja az első szót. Se a többit.

Ekkor már fehér zsebkendők emelkedtek az anyák szeméhez. És a sok fájó gondolat, mely körülfonta az árva sorsát, felcsukló sirással buggyant elő. A lányka arcán is végiggyurult egy könnyesepp. A többi már gyorsan pergett utána. Pillanat múlva mindenki zokogott.

A szavalat elmaradt. De az anyák megértették: így beszélget az árva az édesanyjával.

Ez a felhő volt náluuk az anyák ünnepének legszebb fényesége... (ho)

Szabó János Társaság alakul Udvardon. A mai, hálátlansággal teli világban szokatlanul jóleső érzés látni az udvardiak rajongó szeretetét, néhai tanítójuk, udvardi Szabó János emléke iránt. Ez az emlék az idők múlásával nem halványul, hanem egyre jobban sugározza melegségét a múltból vissza a jó udvardiakra, akik iskolapéldáját mutatják annak, hogy hogyan kell megbecsülni azt, aki a falujáért dolgozott és aki a falujának tanítója, költője, tanácsadója, valóságos atyja volt. Mert Szabó János tényleg atyja volt az egész falunak. Ezért gondolnak halála után is rajongó szeretettel rá az udvardiak. Az udvardiak hálás kegyelete tetteikben is megnyilvánult akkor, amikor Szabó János arcképet Basillidesz Sándor neves komáromi festőművésszel megfestették. Ennek a pompásan sikerült arcképnek most volt az ünnepélyes leleplezése. A leleplezés lelket föl-emelő hangulatában mondták ki, hogy megalakítják a Szabó János Társaságot, amelynek tagjai lesznek a jeles tanító tisztelői és célja lesz, hogy összegyűjtse Szabó János zenei és költői alkotásait és azt terjesse a nép között. A leleplezési ünnepsélynél előadott minden egyes zeneszám és mű néhai Szabó János alkotása volt. A zeneszámokat Dinyés György igazgató-tanító vezényelte. Az ünnepélyen közreműködtek Szecssányi Gézáné, Karvász Kálmánné, Hencz Vilma és Aranka, Miholics Erzsébet, Szecssányi Géza, Nagy Ferenc, Nagy József és Kecskés József. Az előadás után a művészi értékű képet ifj. Bolyky János udvardi költő szárnyaló beszéd kíséretében adta át Siposs Antal es-

peres-plébánosnak, aki megható és kegyeltes szavakkal emlékezett meg Szabó Jánosról, akivel hosszú ideig dolgozott együtt a kultura szolgálatában. Majd a képet díszmenetben, zenekísérel mellett a Kath. Körbe vitték, ahol méltó helyre helyezték el. (Komáromi Lapok.)

A katonai szolgálati idő beszámítása ügyében május 11-én eljárta a miniszterelnöknél a parlament véderőbizottságának tagjai s tolmácsolták a bizottság határozatát, hogy az állami és közalkalmazottak, valamint a magántisztviselők katonai szolgálatának beszámítása mielőbb rendeztessék. A miniszterelnök válaszában — egyes újságok szerint — kijelentette, hogy az előterjesztett javaslatokat megvizsgálja és azon lesz, hogy a kérdés végre gyökeresen elintéződjék. Más újságok közlése szerint az ügy a legközelebbi napokban már miniszterközi tárgyalásra kerül, viszont némely lapok úgy értesültek, hogy a miniszterelnök ígéretet tett a benyújtott javaslatok kedvező elintézésére. — Akár-hogy is történt: a katonai szolgálati idő beszámításának vajdó ügye megérett már arra, hogy illetékes körök annak végleges megoldásáról határozzanak.

A Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság április és május hónapokban egy osztálygyűlést, két elnökségi ülést és öt bizottsági ülést tartott. Áprilisban megalakult a Társaság tudományos osztályának keretében a nyelvészeti bizottság, mely első-sorban a finn-ugor nyelvek kutatásában, a nyelvrokonság ápolásában és a magyar nyelvisművelés te-

rén óhajt rendszeresen dolgozni. A bizottság megvetette a Társaság magyar filológiai szakkönyvtárának alapját. A Társaság irodalmi osztálya május 7-én tartott rendes osztálygyűlést, mely különösen a könyvkiadással foglalkozott. Az osztály, eddigi tárgyalásai alapján, közli a szlovenszói magyar közvéleményre, hogy egy tíz kötetből álló szépirodalmi könyvsorozatot fog kiadni. A könyvek regényt, novellát, költeményt és színdarabot tartalmaznak majd, s mint a Társaság kiadványai jelennek meg. A pályázatok kiírása és a pályázati feltételek a Társaság elnökségi ülésének határozata után jelennek meg a napi sajtóban. Ezen a könyvsorozaton kívül Madách-könyvtár címen egyidejűleg a szellemi tudományok minden ágából kisebb formátumú könyveket fog a Társaság kiadni s ezek közt is szépirodalmi dolgokat. Kiadványait a Társaság elsősorban a magyarság széles tömegéhez kívánja eljuttatni, olcsó áron, izléses formában és értékes tartalommal. Hasonlóképpen tervbe vette az osztály, hogy a másik két osztállyal karöltve egy rangos magyar néplapot fog kiadni s ezirányban megteszi a szükséges lépéseket. Az osztályülés egyhangúan elhatározta, hogy a magyar nyelv és stílus tisztaságának biztosítását, romlatlanságát leendői közé teszi s oda fog hatni az intézményes helyeken, az iskolákban is, hogy a csehszlovákiai magyar fiatalokat helyes magyar nyelvre neveljék és oktassák. A művészeti osztály piktor-tagjai résztvettek Prágában a Szlovenszói reprezentatív kiállításon. A Társaság elnöksége azzal a tervvel foglalkozik, hogy Madách Imre alsósztrégovai sírja fölé monumentális emlékművet emel. E célból országos gyűjtést indít, pályázatot ír ki, s Madách sírját gondozásba veszi már most is. A pozsonyi áll. reáliskola gazdag magyar könyvtárát

az iskolaügyi minisztérium rendelkezése szerint a Társaság kapta meg a tudományos és irodalmi munkálkodás számára bárkinék hozzáférhetővé teszi. A Társaság elnöksége beadvánnyal fordult a prágai radio-journal igazgatóságához és annak pozsonyi fiókgazgatóságához is s a heti pozsonyi rádió-órák megnagyobbítását kérte. Ugyancsak javasolta, hogy az évenként kiosztott irodalmi és művészeti államdíjakból magyar írók és művészek is kapjanak, s kérte, hogy az államdíjakat odaítélő kuratóriumba magyar szakembereket is nevezzenek ki. Az iskolaügyi minisztériumot kérte meg arra nézve is, hogy 1933. év augusztus folyamán rendeztesse meg a Társasággal az első magyar könyvtárosi tanfolyamot, melyen a közel 700 magyar községi könyvtár könyvtárosai először nyernének szak-képzettséget. A Társaság hivatalos folyóirata, a Magyar Figyelő, meggedévenként fog megjelenni, az első keltős szám június hónap folyamán jelenik meg. A Társaság ez úton értesíti a magyar közönséget, hogy hivatalos helyisége Pozsonyban, a Káptalan utca 13a számú házban van. Erre a címre intézendő minden írásbeli felkeresés, ami a Társaságnak vagy a Magyar Figyelő szerkesztőségének és kiadóhivatalának szól.

Kiadóhivatali üzenetek.

H. L. Levice, N. S. Hornj-Šečovec, H.-né, Zs. A. Zétény. Címüket a kívánt módon javítottuk. A lap az új címre megy. — B. D. Gúta, W. E., K. M. és R. B. Kéménd. Tagjaink sorába vettük, lapunkat megindítottuk. — B. J. Pádár. Levélét a szerkesztőséghez tettük át elintézés végett. — B. M. Ip-Sahy, N. M. Turina Nová-Ves, L. L. Balkovec, M. L. Vášárut. Levél ment. — K. J. Košice. Levélét elintézés végett Kovács elnök úrhoz küldtük.

Pályázat. »A tallói községi iskolaszék pályázatot hirdet egy kántorsággal egybekötött, véglegesített tanítói állásra. Javadaloma a községtől: 150 Ké tanítói fizetés évente, természetbeni lakás kerttel, 14 kat. hold föld és földmunkaváltság gyanánt 12 mérő rozs. A kegyuraságtól 12-ől lágyfa és 400 kéve rőzse. A többit az államszegély pótolja. Csakis képesített r. kat. vallású férfierők pályázhatnak. Pályázati határidő 1933. június 30. Az előírás szerint felszerelt kérvények a tallói községi iskolaszék címére küldendők.«

Nyári tanterv.

Ezidén ugyan mintha nem is volna időszerű erről beszélni, hiszen eddig a nyárból csak a naptárt ismerjük, de a melegeket nem. Az iskolai és az iskola-körüli élet azonban ugyanolyan, mintha fölöttünk is hőlullámok tornyosulnának.

Fájdalom, ez csak az igazolatlan mulasztások változatlan statisztikájában nyilvánul. Kis-iskola-törvény ide, kis-iskola-törvény oda: a falusi gazda sokszor szívesen megfizeti a kirótt pénzbüntetést (esetleg, a közelmúltban szerzett gyakorlata révén kikönyörgi a büntetés elengedését), minthogy a 8. évfolyamba járó gyermekét júniusban is iskolába engedje. Különösen akkor, ha a gyermek a tanév befejezése előtt töltötte be a tanköteles kort. Persze, azt sem szabad elhallgatni, hogy ez a nyári kimaradozás az alacsonyabb évfolyamokban is előfordul.

Érdekes dolog, megfigyelni és meghallgatni a földműves nép idevonatkozó álláspontját. Mi sokszor szándékosan is elzárjuk fülünket, mert nem engedi a törvény, hogy a tanító szívet-lelket öntsön a rideg paragrafusokba. De befele őszintén elismerhetjük a gazdanép igazát.

A szülő az életre neveli gyermekét. Azt mondjuk, az iskola is. Mármost: a szülő meglátja a különbséget, mely a falu és az iskola nyári szezonya között mutatkozik. A tanító nagy erőfeszítéssel gyúrja az iskola anyagát, hogy az fölvegye a falusi élet ábrázatát. De csak a tanterv korlátai között. S a baj éppen az, hogy a korlát a falusi nép életigényeit és szükségleteit tartja távol.

Mi volna akkor, ha a falusi iskolában a gyermek a toll és a curuza mellett kapát, gereblyét, »szurkálót«, ásót és hasonló gazdasági eszközöket is használna?... A nyári iskolában: a szabad földeken, kertekben. Egyszer a Pál szántóján, másszor a Péter dűlőjében... S munkaközben érvényesülne minden pedagógiai és erkölcsi elv, amely irányítja a falusi nép életét!

A falu nem mondja, de mi mondjuk helyette: az iskola a munka szellemében tanít, iskolánk munkaiskola, de éppen azokat vonja el a munkától, akik legjobban áhítozzák, s akkor, amikor arra a legjobb alkalom van. Tesék csak egy kis összehasonlítást tenni: a mérnök tanulmányai idején ott van a gyárban; az orvos a laboratóriumban; a tanító a gyakorlóiskolában; a pap a katedrán; a kereskedő a boltban; az iparos a műhelyben; — csak a földmű-

ves-jelölt van kitiltva az ő műhelyéből... Mintha az ő foglalkozása nélkülözhetné az előtanulmányt, a praxist!

Nos, a gazdanép érzi ezt a jogtalanságot. Tudunk esetet, amikor a földműves apa így igazolta 14 éves fia iskolamulasztását: »hol és mikor tanítsam meg fiamat a magam mesterségére?«... A tavasz a legjobb alkalom, hogy a gazdanövendék ismereteket és gyakorlatot szerezzen jövődő hívatása számára.

Olyan időket élünk, hogy minden eszközt meg kell ragadni ott, ahol szabad munkaterület még van, s megszerettetni a munkát. Az iskola demokratikus intézmény, s a földműves-népünk szemében mindjobban antidemokratikusává válik, mert azt látja benne, hogy elkéri tőle gyermekét, amikor ő bele akarja oltani a munka szeretését és becsülését. Az iskolában nem azt tanítják, ami neki kell. Tehát maga akarja gyermekét megtanítani. Elveszi a fiút a mezőre, a lányt a tűzhely mellé állítja. Tanítja szeretni a házat, a földet, a hazát.

A magyar nép egyetlen földműves-iskolája nem elégíteti ki a földműves lakosságot. Az iskolai mulasztások statisztikája éppen amellettszól, hogy a földműves nép nincs abban a helyzetben, hogy gyermekét a tanköteles koron túl is iskoláztassa. A népiskolák tantervét kell a nép igényeihez és szükségleteihez szabni. Legyen a népiskola a nép iskolája.

Több év óta kényszerítjük a falu serdülő ifjúságát a nyáreleji iskolabajjárásra, de semmit sem tettünk ezen ifjúság élethivatásának megkönnyítése érdekében. Hangoztatjuk a regionális tantervek szükségességét, de nem adtuk meg a falu népének azt, amit ez a nép az iskolától, a népiskolától elvárhat. Tanítunk nyelvtant, történetet, arányos osztást, vegytérszabályt, szögmerést, villamoscsengőt és rádiót, de kint, a természet ölében nem magyarázzuk meg a földművesnek, hogy miért kell ezt a darab földet megfogasolni, amazt a vetést pedig meghengerelni. Ellátjuk a földműves-gyermeket elméleti ismeretekkel és ha félnapos kirándulást teszünk a határba, előbb kelleltenül tegyük meg a szükséges bürokratikus intézkedéseket.

A reformot nagyon mélyen kell kezdeni. Olyan mélyen, hogy a jelen viszonyaink között alapos reformról nem is lehet szó. A népiskolák külső-belső átszervezése, a tanítóképzés kiépítése, az iskolai adminisztráció egyszerűsítése máról-holnapra meg nem történhetik. Pedig az élet parancsa sürget.

Nyári tanterv kell a népiskolának. Olyan, amely megfelel a népnek, a falunak. Az iskola alkalmazkodjék a néphez, ha a nép nem tud, nem képes alkalmazkodni az iskolához. De az úrt minden körülmények között át kell hidalni!

(bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Gondolatok az év végén.

Willand János.

Az Isten malmának kereke állandóan örli életünk napjait. Rövid pár hét, s ismét utolsót kong az iskolacsengő. A rab madár kalitkájának ajtaja kinyílik, s a 10 hónapig négy fal közé zárt gyermekcsereg újra megkezdi szabadmadár szabad szárnyacsapkódásait.

Tíz hónapi szakadatlan munkateljesítmény alól fellelegzik maga a tanítóság is. Kifáradt test és lélek. Ez az egyetlen foglalkozási ág, amelyiknél a legkisebb mértékben érvényesül az éjjeli édes pihenésnek nyugalom, pihenés hozása. A test ugyan pihen, de a lélek az keveset. Felelősségteljes munkája napról-napra elrabolja az éjjeli pihenést. Ha valakinek szüksége van a teljes nyugalomra, akkor ez a tanító. Úgy van ezzel az idővel a tanító, mint a virág a dermesztő tél után, a simogató meleg napsugárral. Vágyódik utána, mint a tikkadt, forró homokban gyalogló vándor az üdítő forrás után.

Új generáció váltja fel azok helyét az iskola padjaiban, akik már a tanköteles kort betöltötték. Az egyik is vár valamit, a másik is. A jövevény, az újone, szerető anyai szavakat, melyek, az eddig előtte csak távoli szemüvegen ismert valakitől jönnek. Azért mégsem olyant egészen, amit az édesanya s apa gyermekét szerető szíve sugall, hanem olyat, amely annak szájából jön, aki az ő szemében több: tanító.

A búcsúzó gyermekszemben gyöngyszemként ragyogó könyvekkel távozó is vár egy utolsó, igazi atyai búcsúszt. Olyat, amely nem roppen ki a gyermek-lélek ajtaján, hanem abban olyan nyomot hagy, mely az életvihartól vert küzdelmes életben is állandóan világitja a sors tövissel teli élet-utat.

Ez itt a legfontosabb. Milyen legyen a tanács, milyen legyen az utolsó búcsúzó? Rosszul fejeztem ki magamat, amikor búcsúszt mondok. Nem! A tanköteles gyermekkort túlhaladott ne búcsúzzék az iskolától! Maradjon az tovább is nevelő, tanító anyja. Amikor az életszékér kátyuba dől, amikor az életostor véres nyomot hagy a testen, jöjjön vissza újra, meg úrja erőt meríteni oda, ahonnan gyenge szárnyon tovaszállt.

A gyenge gyermeki léleekben az Isten s embertársaink iránti szeretet lángját oly erős tűzűvé kell tenni, hogy az a láng állandóan lobogjon, soha ki ne aludjék.

Most még a gyermeki lélek a költő lelke szerint gondolkodik, mikor így szól:

»Úgy-e apám, az ég,
A szép csillagfátyol
Távol van múltlünk?«
Szédltben távol!

»S Isten úgy-e, azért
Lakik a magasban,
Hogy mindent jól lásson?«
Azért lakik ottan!

»Odaszállni mért nincs
Az embernek szárnya?»
Fiam, az imádság
Fölemel hozzája!

Tanítsuk meg, adjunk útravalóul imádságos lelket. Adjunk életviharral küzdeni tudó acélos szívet! Akkor az a munka, amely a tanító testet és lelket teljesen kifárasztotta, nem lesz meddő. Nem fog reá senki rossz szemmel nézni, nem fog reá sarat dobni, hanem a tanító lelkén, útravalóján keresztül visszavisszavágyódik a »mater« falai közé, ahol ott találja lelkének másik felét, szerető második apját, a tanítót. Ott fogja találni azt, aki életet ad azért, hogy életet adjon a sok-sok nyomorúsággal teli életnek.

Úti emlékeimből.

Irla: Pósfai János.

(Folytatás.)

Az 1909—12. években körutazási jeggyel keresztül-kasul jártam a Bécs—Salzburg—München—Zürich—Innsbruck közti területet, ami akkor 72 K-ba került. Kezdő utazónak ajánlom, erős idegekkel induljon útnak, mert furcsa érzés az, ha az Arlberg felé 120 m hosszú hídon 86 m-es szakadék fölött és a Rajnán át Eglisaunál lépésben cammog át a vonat vagy St. Gallen mellett 78 m. magasságban rohan a gyors. A 12500 m. hosszú Arlberg-alagútban csak először veri ki az embert a hideg veríték, később már oda se neki; a tulsó oldalon a többszáz m. meredek sziklafalba vágott pályán le, hótélok alatt, alagúton át: az is hátborzongató.

Induljunk el tehát. Salzburg két nap. Azután villamoson Bajorországba: Schellenberg, 300 lakos, 2 tanerő (a főtanító egyévi szabadságon, ami 60 éven felül jár neki, a községi jegyző teendőit azért végzi), 2 hotel, a dalárda egy ott nyaraló müncheni tanító-írnok ständchent ad, papírgyár 20 munkással (a tulajdonos, porosz mérnök), a plébánián könyvtár az idegenek részére is. A nép és az alkohol itt is egy fogalom. Különös népitéletet tartanak itt, a neve Treiben vagy Habersfeldtreiben. A közszeretlenségnek örvendő egyént (pap, tanító, jegyző stb.) egy sötét éjjel maszkírozott tömeg éktelen lármával (trombita, pléh-fazék) a háza elé citálja, ahol a fejére olvassák bűneit s javulást ajánlanak neki. Aztán eltűnnek, mert ezt súlyosan büntetik. Megismerkedtem a helybeliekkel; rólunk ezt tudják: végtelen puszta, cigány, csárdás, tokaji, — tovább nincs. A mi németjeink iránt érdeklődtek s én az ő kérdéseikre állító mondattal válaszoltam, amiből csak a Posen, Elsass szavak maradtak meg az emlékezetemben. Altalános konsternáció, de magunk közt voltunk s a határ gyalog csak félóra, ők jobban drukoltak, mint én. Egyik napon körutat tettem: sóbánya kívülről nézve (9 km. gyalog, teljesen átizzadtam), a berchtesgadeni állomáson főúri hölgy gyászban egy sereg livrés lakájjal, egyesek részvétüket fejezik ki, amit kézzszorítással megköszön. Uglátszik annyi inasa van, hogy otthon nem is találkozik mindegyikkel. Férje teme-

tésére utazott Münchenbe, udvari szertartásmester volt. Meglepett ez az intim viszony, de hát mindegyik nagyurat szolgál, ebben hasonlóak. A Königsee (a legszebb tengerszem) megtekintése után Reichenhallon át kétórai útmegszakítással visszalétem, s másnap direkción München.

A város láttnivalóinak megtekintése mellett (a sokat említett Nymphenburg össze sem hasonlítható Schönbrunnal) jártam Schmid, városi tanfelügyelőnél, aki a lanszermúzeumot ajánlotta és egy új népiskolába adott Ausweist. Tanév múltával sok dolga miatt nem kalauzsolhatott személyesen, pedig rövid ottlétem alatt sok kérdeznivalónk lett volna kölesönösen. A flurstrassei iskolában van központi fűtés, fürdőhelyiség, konyha, faipari műhely, a termekben 3 tábla, most vizsga után mindegyiken búcsúszavak (VI. fiúosztály): Ruhe sanft Hansi (ez a bot), kellemes vakációt is kívánnak, s végül: Besten Dank für das, was Sie uns gelernt haben. És a mi finomlelkű kollégánk nem gázol bele a hálanyilváníttatás illatos virágoskertjébe holmi otromba korrigálással, hanem magával viszi a szép szívvirágot a maga tiszta érintetlenségében. Történelmi emlékei közt meglepett a Michaelskirche egy oltárra, amely I. Napoleon mostohafiának, a leuchtenbergi hercegnek az emlékét dicséri, ezt a németek elfelejtették azóta kiradrozni.

A Bodentó szikláján épült Lindau, ahonnan a teherkocsikat kompon viszik a többi kikötőbe. Vasárnap reggel Rorschachba érkeztem, az iskolások tanítóik vezetése mellett misén vannak a Jugendkircheben (fel nőttek csak a padok mögött), másnap az iskola előtt gyülekeznek, a kapu csak 2 perccel 8 előtt nyílik. Hospitálásra engedély kellene s azért csak tanítás után beszélhetek a kollégával. Felszerelésük természetesen elsőrangú, új: a palából készült iskolatábla és egy újfajta térkép, amely néhány méternyi lávolból nézve azt a benyomást kelti, mintha a felhők magasságából néznék a Földet; a faliláblákon mintamondatokat olvasunk. Könyveit és tanszereit ingyen kapja minden gyerek; az első beiratásnál pedig a szülőnek egy füzetet adnak hasznos nevelési tanácsokról, én is kaptam s az elutazásnál két údvahadsereg angolt rajzoltam a borítékjára, akik észrevéve szándékomat, mosolyogva álltak mellett. A tanítók fizetése akkori mérték szerint elég jó volt, de mert csak 1000 fr. nyugdíjat ad a kanton, a város még 1200 fr-t akart (akkor tervezték) adni s azért tanított még 71 éves korában egy kolléga, akit a következő évben még mindig munkában találtam. Nevelési eljárásukból nem helyeseltem, hogy a gyerekek köszön, ha akar, s akkor kezét ad a tanítónak, mert ebben a korban még nem jogosított arra, hogy letszésének vagy nemletszésének ily kirívó — mondhatnám kihívó — módon kifejezést adjon. De az utcán párosan menést otthon azonnal beszűntettem, hogy önállóságra szokjanak s ez eljárásom helyességét igazolva láttam, mikor évek múlva hallottam, hogy egy esős időben hazamenő sereg a főszolgabíró a járdáról lelökte a sárba. Egy későbbi utamon a st.-galleni Erziehungsamtban kértem a forgalomból kivont könyveket, de a hivatalnok (a miniszter) tiszta újakat küldött portómentesen, még kézimunkát és 2 térképet is, 72 fr. értékben. A vorschachi gyárakban 2000 svájci—olasz munkás dolgozik s ezzel kapcsolatban megismertem az ottani nemzetiségi kérdést, mert az is van.

A lóparton vezető vasúton a Rajna áradása idején tengelyén felül

ér a víz, így értem Konstanzba, megnéztem magister Hus síremlékét (Husenstein) s a restaurálás alatt lévő Münstert, amelynek termésköfalát rikító zöldre mázolták. A neuhauseni (Schaffhausen mellett) vízesés megtekintése után Zürichbe érkeztem. A Grossmünsterben Geyer Stefi hangversenyezett, előzőleg megnéztem ezt az épületet egyedül, mikor is a kalauzoló sekrestyés nagyon vehemensen ecsetelte a kath. vallás tévedéseit. Többet kaptam, mint amiért belépti díjat fizettem. A Tonhalleban sör mellett szimfóniát hallgatni erkölcsi kötelesség.

Az Erziehungsamiban szerzett Ausweis felmutatása mellett másnap beállítottam a kilchbergi Primanschuléba. Kollégák szívélyesen fogadnak s '8-kor kezdődik a tanítás. Rövidesen bekukkant valaki, hívásra be is jön s mellém áll az ablakmélyedésben: dr. E. Hafter, a Schulpflege tagja s a zürichi egyetemen a büntetőjog tanára. Meglepődtem, mert senkinek sem mondtam, melyik községbe megyek. Itt nem érdemes rablógyilkosnak lenni, rögtön lefogják. A tanár állandóan belenézett a jegyzecimbe s csodálkozott, hogy hibanélkül írok, mikor akadozva beszélek. Megmagyaráztam, német anyanyelvemen olvasok, de beszédre évek óta nincs alkalmam. A tanítás? Egy mesét tárgyalt, amihez kapcsolta a többi tantárgyakat. Filmesítésre érdemes mintatanítás volt. Szünetben figyelmeztettek, hogy nem mindenhol vannak ilyen viszonyok, vannak egyes vidékeken nagyon gyöngye iskolák is. Tudom, hogy sem Grönlandban sem Sudanban nem fejlődhetett volna a mai európai kultúra, de még csak átlátnálni sem lehet ilyen helyekre, s többé-kevésbé a svájci hegyes vidék is termékelten talaj a civilizáció részére, ahol a kenyér megszerzése a legnagyobb gond.

A tó körül az összes községekben új típusú iskolákat emeltek: minden tanterem 3 oldala ablak. Kollegiális szeretetük jelének vettem, hogy ajánlották, hallgassam meg egy szemközti község tanítóját (nevét is megmondták), ő a legjobb tanító közöttük. Megfogadtam a jótanácsot, egy gőzcsonakon (Dampfschwalbe) áteveztem, végighallgattam a hársfa c. olvasmány tárgyalását (szemléltetésre virágzó galyakat hoztak az udvarról), a gyermekek élénkebb figyelemmel követték a tanítást, mint tegnap a kilchbergiek. S az ilyen kiváló tanítót az utcán (együtt mentünk a villamoshoz) még észre sem vették. A hála ott ismeretlen fogalom lehet, ha a munkáért megfizetnek. Egy másik osztályban (kíssegítő) a fenyőről tanultak s értelmes feleleteikből nem éreztem ki a Minderwertigkeit-ot. S most egy merész elhatározással benyitottam a küsnachti (a hivatalos térképen Küsnach) képezdébe, ahová nem is ment az Ausweis-om. Az igazgató készségesen körülvetett: itt rajzoltak a teremben, mások kinn természet után, egy csapatnak hittanja volt

FELHÍVÁS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úrdivat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsörendű szövetekből készíték kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mértékvétel és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: Takács Albert férfi, úr divatszabó, Érsekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

egy gyümölcsfa árnyékában s végül a pedagógia tanárával mentem. Koedukáció, elül lányok, hátul fiúk, mind álmosan pislognak. Hát ezekből lesznek azok a híres tanítók? A tárgy: olvasási módszerek. Beszél analitisch és sünthölisch methodusokról. S óra végén azt mondom (a tanulók is megállnak az asztalnál és hallgatják): van még más is. Csodálkozva kérdi: mi lenne az? A fonomimika. Hát mi erről mit sem tudunk. Demonstrálok neki: ír, úr, rí (lőbbit én sem tudtam) s hozzátésem, hogy francia találmány (úgy mondom: a szomszédban), Magyarországon általánosan el van terjedve s nagyon szép eredményt lehet vele elérni. Ilyen kacskaringós út: Francia, magyar, osztrák, Svájc. Megigérttem, hogy küldök majd ismertetést s hosszas keresés után Schlosz Lajos kolléga közölte velem egy bécsi szaklap címét, ahová ő ismertetést írt. De egy svájci tanár addigra régen megszerezhetette a szomszédból s így ezzel nem alkalmallankodtam már neki.

Zürich kanton tanítói félévi felmondással elbocsáthatók s ha 50 évi szolgálat előtt nyugdíjazást kérnek, ezt orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni. Az összeg mindenkor személyileg lesz megállapítva a hatóságilag igazolt vagyoni viszonyok mérlegelésével⁽¹⁾ és a teljesített szolgálat milyenségének tekintetbe vétele mellett. Az összeg a fizetés fele általában. Vallási viszonyok teljesen az egyénre vannak bízva, az iskola e tekintetben nem ismer különbséget.

Az alsó néposztályok? Az egyes egyének jogainak túlságos kidomborítása bizonyos érdes, kimélellen alaptónust visz a nép lelkületébe s azért hiányzik belőlük az érintkezésben az a jóleső kedvesség. Tapasztalásból beszélek. Rorschachból gyalog mentem a horni állomásig (3 km.), ott láttam először vas-Schlippert (nem mondhatom: talpfa). Látok egy épülő templomot s hogy közelebről is megnézzem, átvágok egy udvaron. Alig leszek néhány lépést, rámkialt egy durva férfihang: mit keres itt? Azonnal takarodjék vissza. Nálunk csak azt mondták volna: tessék csak, s én kalaphillenve megköszöntem volna. Más: egy képeslap a katonaelet gyönyörűségeit szemlélteti, a végén Kata hozza neki a gyereket, a többi kép az előzményeket ábrázolja. Ilyen ocsmányságokat nálunk nem lehet terjeszteni. A világsajtót bejárta ez a hír: A zürichi Bahnhofstrassen a villamos sínje közé szorult egy kislány cipője s mikor kirántja a lábát, a lyukas harisnya láttára a nézők éktelen röhögésbe törnek ki. Bajusz alatt befelé mi is mosolyogtunk volna, de így köznevetségnek kitenni valakit, ez izlés dolga és jellemző!

Áttekintve az egész anyagot, arra a meggyőződésre jutottam, hogy nem mind arany ami fénylik, de ezt a helyszínen kell megapasztalni. Ez biztosítja az öregkor részére azt a bizonyos kiegyenlített megnyugvást.

Egyesületi tagjaink figyelmébe ajánljuk, hogy a

**Férfi- fiú és gyermekruhákat
női felöltőket és női ruhát**

a közismert »Moravia« ruhaipari r. t.-nél Bratislava, Michalská 8. vásárolhatják kényelmes havi részletfizetésre, minden áremelés nélkül. A szigorúan szabott árakból minden vásárlásból 5% jut a Magyar Tanítók Háza alapjára.

Az orgonajátékról.

(2. közlemény.)

Lássuk már most, hogy az orgonajáték technikáját illetőleg mik a fontosak.

1. A testtartás. A legelső és legfontosabb, hogy a tanuló tisztában legyen a helyes ülés szükségességével, mert ez lehet kedvező, de hátráltató is az orgonajátékra. Pontosan az orgona közepén, a billentyűzet előtt kell ülnie és helyét csak szükségéből hagyhatja el, mivel az orgonapadon való folytonos idő-oda csuszálás közelgésében nem szerzi meg azt a biztonságerővel, amely nélkül precíz orgonajáték el sem képzelhető. Nagyon közel se üljön a manuálhoz, melyhez a kezek vízszintes irányban legyenek és semmiesetre se lógjanak le. A lábak kényelmesen kinyújtva a pedál előtti lécen nyugodjanak. Mindenesetre, annyira kell ülni, hogy a térdek az orgonához ne érjenek és a lábak mozgási szabadsága ne hátráltassék. A felsőtest legyen egyenes tartású, a fej csak kivételesen hajoljon a kótához. Az ujjakat ne tartsuk laposan, de úgy se húzzuk be, hogy a körmökön játsszunk, a hüvelykujj a billentyűzetről ne lógnon le. Az itt elmondottak lelkiismeretesen betartandók!

Az orgonajáték természetesen a manuáljátékkal veszi kezdetét. A gyakorlatokhoz elegendő egy lágy 8 lábás fődött, vagy egy 8 lábás fuvola. Ha azt akarjuk, hogy játéunk értelmesebb legyen, vegyünk hozzá alkalomadtán ugyanolyan színesebb 4 lábás változatot (regisztert), tehát egy fődött 4 lábást, vagy egy fuvola 4 lábást.

A manuáljátéknak tisztának, biztosnak, folyékonynak, nem pedig sántikálónak, erőtlennek és szakadozottnak kell lennie; éppen ezért szorgalmasan gyakorlandó a helyes billentés. A billentés legyen gyors, biztos és teljes, de amellet mégis puha, lágy. Ezért fontos, hogy a billentés időben előkészítve legyen, hogy tehát az ujjak a billentyűk felett lebegjenek, még mielőtt a lenyomás következik és a billentyűt addig nyomják, amíg azt a kóta értéke megkívánja. Nem szabad tehát az ujjakkal előbb elhagyni a billentyűket, mert ezáltal játéunk nem lesz kötött, hanem szakadozott, stakattoszerűvé válik. Pontos és szép legatójáték az orgonajáték főfeltétele. Az sem helyes, hogy egyik-másik ujj kellelénél tovább nyomjon le billentyűt — tehát a kóta értékén túl —, mert ebből kellelmetlenül ható, diszsonáló keverék keletkezik, miután az orgona hangjai tovább szólnak.

A manuáljáték szempontjából fontos 2. az ujjrend pontos betartása. Addig, amíg a gyakorlatok egy kvint terjedelmében vannak megírva, az ujjakat természetes egymásutánjukban használjuk. Ha a hangok sorozata egy kvintnél nagyobb hangköztölt be, akkor szükséges az ujjak szétterjesztése. Az ujjak összehúzása meg akkor áll elő, ha pl. két szomszédos billentyűt nem két egymás mellett lévő ujjal nyomunk le, hanem egy v. két

ujj kihagyásával. Nagy szerepet játszik a polifón orgonajátékban a néma ujjváltás, mert nélküle kötött játék teljesen lehetetlen volna; felesleges azonban rendes ujjrend használata helyett a folytonos ujjváltás. Ha egyik ujjal lenyomott billentyűre egy másik ujjat csúsztatok, úgy, hogy a billentyű meg sem mozdul, vagyis a hang minden megszakítás nélkül tovább szól, akkor ezt a műveletet néma ujjváltásnak (ujjsere) nevezzük. Némely esetben előfordul a két kéz néma felváltása is. Hallható az ujjváltás, ha a billentyűt újra megütjük. A hangok hosszabb egymásutánjában gyakran szükség van arra is, hogy az első ujjat a 2., 3. és 4. ujj alá tegyünk; de az is előfordul — bár nem oly gyakran —, hogy a 4. ujjat az 5. felett áttesszük. Ezt nevezzük az ujjak alá- és fölétevésének. Miután a helyes ujjrend elsajátításának feltétele a hangsorok (skálák) szorgalmas gyakorlása, azért erre mindennap jusson idő. Többszólamú művekben az egyes szólamok néha annyira eltávolodnak, hogy egy-egy újjal több billentyűre vagyunk kénytelenek átcsúszeni. Fekete billentyűről fehérre lecsúsztatva legátót kihozni könnyű; annál nehezebben lehet azonban fehérről a szomszédos fehérre átcsúszeni. Pld. a jobbkezes első (hüvelyk-) ujjával c-ről d-re még könnyen átcsúsztom, de már vissza nehéz. Meg kell még jegyezni, ha több ujjrend lehetséges, akkor mindig az részesítendő előnyben, mely által a játékunk nyugodtabb, simább vagy amint már fentebb neveltük: kötöttebb.

Az orgonajátékban való előmenetel szempontjából fontos: 3. egy jó orgonaiskolának a megválasztása. És itt különösen Antalffy—Zsiross Dezső »Elméleti és gyakorlati orgona-iskolá«-jára hívom fel a figyelmet, mely magyar és mondhatnám egyedülálló e téren. Bőséges manuálgyakorlat felett rendelkezik, melyek szisztematikusan következnek egymás után. Azonkívül lépten-nyomon kitűnő pedagógusra valló utasításokat és olyan gyakorlatokat is tartalmaz, amelyek más orgonaiskolákban nem találhatóak. Kiváló mű! Minden gyakorlat először lassan, talán nagyon is lassan gyakorlandó és csak fokozatosan gyorsítsuk a tempót, hogy a játékban biztonságra tegyünk szert. Minden gyakorlat természetesen addig gyakorlandó, amíg a billentés és a teljesítmény kifogástalan. Minden gyakorlat előtt tanácsos a megfelelő hangnemben levő skálát jól átvenni. Az egyszólamú ujjgyakorlatokhoz sorakoznak a két-, három- és négyszólamú gyakorlatok. A »Haladj az egyszerűről az összetettre«-elv hamarosan szép és gyors eredményhez vezet. Ha akadna nehezebb gyakorlat, amellyel nem tudnánk megbirkózni, kihagyhatjuk, de később — ha már a készség nagyobb — föltétlenül pótolandó.

Nagyon hatásos módszer a pontos taktusérzék elsajátítására a hangos ütemolvasás, különösen kezdetben és nehezebb daraboknál legalább addig, amíg jól nem mennek. Csak azután számoljunk halkán.

Nové-Zámky, 1933. április 21.

Szendrei István
okl. szék. egyh. karnagy.

Az ének tanítása

Irta: Fischer János.

6. évf.

- 1—2. hó: Az 5. évf. anyaga. Ütemek, időértékek, ritmikai diktálás, jelzőszavak, lempóváltoztatás.
3. hó: A 16-od hangjegy. Hangsúly (akcentus). N
4. hó: A hangsor ritmizálása.
5. hó: A kétütéses ütemek. A háromütéses ütemek.
6. hó: Szinkópa.
7. hó: Ligatúra.
- 8—10. hó: Dalelkészítés.

7. évf.

- 1—2. hó: Zenei jelzőszavak. A tempó, a hangerő változtatásai. Gyorsítás, lassítás. Diktálás.
3. hó: Pont a félhangjegynél, negyedhangjegynél, nyolcadhangjegynél. A korona. Az előke.
4. hó: Dalelkészítés.
5. hó: A triola.
6. hó: Ritmikai emléző gyakorlatok.
7. hó: Dalelkészítés.
8. hó: Ki nem töltött ütemek kitöltése.
- 9—10. hó: Ismétlések.

8. évf.

- 1—2. hó: A 7. évf. anyaga.
3. hó: Az ütemfajok átnézete.
4. hó: Dalelkészítés.
5. hó: A hangsor ritmizálása.
6. hó: Kéttagú szavak ritmizálása.
Háromtagú szavak ritmizálása.
7. hó: A szavak ritmizálása.
- 8—10. hó: Dalelkészítés.

A ritmikai gyakorlatokban a dal ritmikailag előkészítendő.

27. Most az intonációs gyakorlatokra térünk át. Ezeknek célja, hogy a tanulók tonális alapon tanulják meg többnyire azon hangközök éneklését, amelyek a dalokban előfordulnak. Kezdetben hallás szerint, később hangjegyek alapján történik az intonálás. A tanulókkal megismertetjük a zenefrás legfontosabb jegeit, azokat, amelyek az elemi intonálás és a zene alapfogalmainak ismeretéhez szükségesek. Az intonálás az abszolút zenei hallás támogatása céljából a normális hangolás alapján történik. 435 kilengés = 870. Az összes fokokon a tanulók szokják meg a dal kezdőhangjának eltalálását. Ennyit mond e gyakorlatokról a tantervi utasítás.

Ezen gyakorlatok a hangjegyírással szoros összefüggésben vannak, hiszen céljuk a hangbaadás, vagyis a hangjegynek hangra való átváltása. A tanulóknak tehát ismerőniök kell a hangjegyeket, azon célból, hogy azokat olvasni,

más szóval énekhangba adni, elénekelni tudják. Ebből logikusan az is következik, hogy az énekelt hangot tanulják meg hangjegyekkel lejegyezni, vagyis tudjanak zeneileg írni. A zenenevelés legfontosabb része a technikai gyakorlatok közül a zenei írás és olvasás. A szem és a fül tehát itt egyaránt gyakorlódik. Fontos módszeres eszközként fognak itt szolgálni a megfelelő diktálások, lehetőleg már a 3. évtől, de mindenesetre a 4. évtől fölfelé.

Az intonálás legtöbbször a tonalitás (hangnemiség) alapján történik, mégpedig a kemény dúr-hangsor és támaszhangjainak felhasználásával. Az intonálás előkészítői a hallási gyakorlatok.

Miután a hangjegyekből kell gyakoroltatnunk, szükséges mindjárt hozzálátunk az énekelt gyakorlatok szemléltetéséhez. És itt leszögezzük azt a fontos tényt, hogy szemléltetni mindig a kemény hangsor hangjaival fogunk, amely hangsor lépcsői a do, re, mi, fa, sol, la, si szótagneveket viselik. A szemléltetés mindig a támaszhangok segítségével fog végbemenni, tehát elsősorban a tónikával, utána a dominánssal, végül a mediánssal. A hangmeneteket tehát attól a do-tól fogjuk gyakoroltatni, amelyet a vonalrendszeren megjelölünk. A tanulók az ezen do-tól a támaszhangok segítségével fogják az intonálást tanulni. Nem fontos, ha a tanulók nem tudják, hogy fiszt énekelnek, vagy aszt, a földolog, hogy ismerik a hangjegy tonális helyét és aszerint el is tudják énekelni. Nincs ezzel semmi nehézségük, ha a támaszhangokat jól begyakorolták és emlékeztükbe vésték. A gyakorlatoknál és daloknál ajánlatos a támaszhangokat színes krétával jegyezni, az alaphangot teszem pirossal, a dominánst zölddel, a tercet kékkel.

A támaszhangokat rendszeres gyakorlatokkal rögzítjük, ezek alapján vesszük a hangsor többi lépcsőjét. E gyakorlatoknál ügyes segítő eszközül szolgál a **mozgó hangjegy**. Ez egy pléhből vagy kartonpapírból kivágott, egyik oldalán vörösre, a másikon kékre festett hangjegyforma, melyet egy mutatópálcára erősítünk. A vonalrendszeren való mozgásával, a dallam emelkedését és esését láthatólag szemlélteti. A dúr hangorból és hármashangzathból indulunk ki tehát.

Először az alaphangot a **do-t** rögzítjük meg, mégpedig úgy, hogy a tanulók a különböző hanglépcsőkről gyakorolják a do-ra való visszatérést. Ezután a nyolcad rögzítése következik; utána a dominánssá (szol). A tanulók e két támaszhang birtokában igen sok oly dalt tudnak hangjegy szerint intonálni, melyekben a do-ra és szol-ra való visszatérés előfordul. Azután a **mi-t** rögzítjük hasonló eljárással. Következnek a többi hanglépcső gyakorlatai, először a **szi-do**; majd a **re-do**; a **la** és **fa** lépcsők a **szol** szerint, a **fa** a **mi** szerint is. Ezzel a kemény hangsor intonálása befejezést nyer.

Az egyes hanglépcsők intonálása előtt a kemény hang-sorban diatonikus meneteket végeztetünk a támaszhangokra való tekintettel s gyakorlatokat végzünk a beosztott támaszhangzatokkal.

A legalsóbb fokon a szemléltetés és mutató módjai a következők:

a hármashangzaté: vonalakkal
a diatonikus meneteké: lépcsővel
lélrával
ujjakkal

Az alaphangot, a do-t, az első első segédvonalról át-tesszük azután az első vonalra (Es), majd a másodikra (G), később az első vonal alá (D), az első vonalközbe (F) és a második vonalközbe (A, As).

Az első három év anyaga: a diatonikus menetek mellett a do- és szol rögzítése.

Az átvett intonálási anyag megszilárdítása céljából a mutató és az utánzó diktálást végezzük. A tanterv ezek végzését a 4. évtől kezdve írja elő, de már a 3. évben is fogantatosíthatók.

A mutató diktálás formája ez: a tanulók a vonalrendszeren vagy a hangjegysoron mutatják a hallott, a tanító által játszott vagy énekelt hangok után a hangjegyek egymásutáni helyét.

Az utánzó diktálás úgy megy végbe, hogy a tanulók a hallott, a tanító által játszott hangokat szolmizálással utánéneklük.

A két diktálási formát felváltva alkalmazzuk.

A zenei betűs ábécét a G-kulccsal és a C-dur megmagyarázásával együtt a 4. évben ismertetjük.

A szomszédos másodok (a sz^{do}-re, a fa^{so}-la) a 4. évben kerülnek sorra.

A fa-, mi az 5. évben.

Az 5. évtől kezdve ellenőrző gyakorlatokat is végzünk: a tanító szándékosan hibát tesz a leírt és látott gyakorlat eljátszásában vagy eléneklésében, a tanulók helyreigazítják.

A kétszólamú gyakorlatokat az 5. évtől kezdve végezzük. Ezekhez két mozgó hangjegy szükséges.

Három fajta kettősszólam van:

oldalmozgású:

ellenmozgású:

párhuzamos mozgású (harmadokban vagy hatodokban):

A szólam kánonszerű föllépéseiből szintén kettősszólam jön létre.

A szem- és fülemlékezetű diktálásokat az 5. évtől kezdjük.

Az 5. évtől kezdve írásbeli diktálást is végeztetünk.

Ennek három faja van: 1. ritmikai; 2. dallami és 3. ritmus-dallami diktálás.

1. A ritmikus diktálást így csináljuk: a tanító bejelenti az ütem fajtát és az ütemek számát, a tanulók azt lejegyzik, illetve előkészítik, a tanító ezután hangos számlálás mellett a ritmust lekoppogja, (vagy egyhangon játssza), taktustaktus után, a tanulók mindezt az előkészített sémába hangjegyértékben beírják.

2. A dallami diktálás a következő: a tanulók a ritmus nélkül játszott hangokat lejegyzik a megfelelő hangjeggyel, hangot hang után. (Előbb 2—4 diatonikus menetűeket, azután támaszhangokat és más intervallumokat.)

3. A két diktálási faj összevonásából a ritmus-dallami diktálást kapjuk.

Az alterált, vagy modulált, másszóval: módosított, esetlegesen előforduló hangokat a **szi** és a **fa** szolmizációs szótagokkal gyakoroltatjuk. Ha a modulálás fölfelé történik, akkor a **szi**-t használjuk (a **szi**-nek a **do**-ra felfelé haladó tendenciája miatt); a lefelé irányuló módosított lépcsőt pedig a **fa**-szótaggal).

A lány hangnem (moll) kotta után a 8. évben kerül sorra a tonális módszer szerint. Ez nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy a magyar dallamoknak gyakori mollos karakterére való tekintettel ne foglalkozunk a mollal előbb is, pl. a 7. évben.

A tanulókat mind a három moll fajtának hallási hatásával megismertetjük. Ezek:

- az **eolikus** (természetes, történelmi) moll, **la**-tól,
- harmónikus** moll, **la**-tól,
- melódikus** moll **la**-tól.

Az alterált lépcsők **szi**l és **fü** szótagokkal intonálhatók.

A 8. évben előfordul még a néma diktálás (könnyű dalt emlékezetből leírni) és a kélszólamú diktálás is.

Számírással metódussal is végezhetjük néha az intonálást a 7. és 8. évben. Az intonálási gyakorlatok ideje szintén 4 perc, anyaga a következőképp oszlik fel az egyes évfolyamokban:

1. évf.

- 1—3. hó: Hangutánzás.
4. hó: **Do**-**mi**-**szol** (levezetni egy megfelelő dalból), a hármashangzat szemléltetése:
5. hó: 5 hang fokozatos menete: szemléltetni: vagy lépcsőn, létrán (rajzon), vagy az ujjakon (a **do** a kisujjon), vagy a vonalrendszeren is.
6. hó: Hangisméllés. A tónikára (**dó**-ra) való visszatérés.
7. hó: Gyakorlatok diatonikus menetekben, az alaphang, az ötöd és a harmad alkalmazásával.
8. hó: Diatonikus menetek **C**-dúrban
A bontott hármashangzat hangjai.
- 9—10. hó: Diatonikus menetek, a hármashangzat egyszerű kombinációi.

2. évf.

1. hó: A C kemény hangsor. A negyedhangjegy, a negyed szünetjel. A C-dúr hármashangzat. A vonalrendszer.
2. hó: Diatónikus menetek C-ben (a do a vonalrendszer alatti első segédvonalon).
3. hó: Diat. menetek, gyakorli tonikával, dominánssal és terccel.
- 4—5. hó: Diatónikus menetek E-dúrban (a do az első vonalon), gyakori do, szol, mi-vel.
- 6—7. hó: A do a második vonalon, diatónikus menetek, azután gyakori gyakorlatok gyakori támaszhangokkal.
8. hó: Szolmizálás C-ben, E-ben, G-ben.
10. hó: A do a vonalrendszer alatt (D-dúr), diatónikus menetek, támaszhangok.

3. évf.

1. hó: Az 1. és 2. évf. anyaga.
2. hó: A do-szol, szol-dó hangközők gyakorlása C, E, G, D-ben.
Mutató diktálás, utánzó diktálás.
3. hó: Do-szol, szol-do F-ben (do az első vonalközben). Diktálás. Do-szol, szol-do A-ban (do a második vonalközben). Diktálás.
4. hó: Könnyű menetek gyakori szol-lal C-ben, E-ben. Dikt.
5. hó: Könnyű menetek gyakori szol-lal G-ben, D-ben. Dikt.
6. hó: Könnyű menetek gyakori szol-lal F-ben, A-ban. Dikt.
7. hó: Könnyű menetek gyakori mi-vel C-ben, E-ben. Dikt.
8. hó: Könnyű menetek gyakori mi-vel G-ben, D-ben. Dikt.
9. hó: Könnyű menetek gyakori mi-vel A-ban, F-ben. Dikt.
10. hó: Diktálás. Diatónikus menetek.

4. évf.

1. hó: Könnyű menetek gyakori do-val C, E, G, D, F, A-ban.
2. hó: A betűs zeneábécé (c, d, e...). A G-kulcs.
Hangjegyolvasás C-dúrban (c, d...)
3. hó: A dúr ismertetése (a félhangok helye). A tónika.
A szol-do hangköz C-ben.
4. hó: A legfelsőbb hang: az oktáv (nyolcad).
A re-do hangköz C-ben.
5. hó: Hangjegyolvasási gyakorlatok példákon és dalokon.
A la-szol C-ben. A domináns.
6. hó: A fa-szol C-ben.
Hangjegyírás szolmizációs bemondás után.
Hangjegyírás betűneves bemondás után.
7. hó: A do-szol, szol-do; szol-do, re-do hangközők C-ben.
A mf hangerősség. A la-szol, fa-szol C-ben.
Do-szol, szol-do a többi hangsorban.
8. hó: Szi-do, re-do a többi hangsorban.
9. hó: La-szol a többi hangsorban.
10. hó: Fa-szol a többi hangsorban.
Az összes hónapokban mutató és utánzó diktálások.

(Folyt. köv.)

FÓRUM

Tanítóképző, vagy főiskolai képzés?

Ez az évek óta felszínen mozgó kérdés az ismert törvényjavaslat által talán rövid időn belül megoldódik. Tekintve e kérdés fontosságát, nem érdektelen a tárgy többoldalú megvilágítása.

A M. T. 10. és 11. számában olvastunk már véleményeket, melyek különböző összehasonlítások eredményeképpen, a főiskolai tanítóképzést középiskolai végzettséggel nem találják megindokoltnak.

Nézzük meg, nyerc-e az iskola és a tanítótság a tervezett főiskolai kiképzéssel.

A főiskolai kiképzés 2 vagy 4 szemeszteres lenne. Ha összehasonlítjuk a tanítóképző tantárgyait a középiskoláéval, a kövelkezőket látjuk. A tanítóképző a tanítóvá nevelést a pedagógia, logika és lélektan, elemi iskolai tantárgyak módszertana, művészeti és kézügyesítő tantárgyak tanításával és gyakorlati tanítással éri el.

A középiskola, a pedagógián, elemi iskolai tantárgyak módszertanán és a gyakorlati tanításon kívül, a többi tárgyat tanítja, ha a lélektan nem is speciálisan, a művészeti és kézügyesítő tárgyakat nem oly mértékben, mint a tanítóképző, mégis az alapokat megadja a 2 ill. 4 szemeszteres főiskolára. Pedagógia, módszertan és gyakorlati tanítás a képző III. és IV. évfolyamában kerül begyakorlás alá. Ha ezt 15—17 éves növendék két év alatt képes elsajátítani és begyakorolni, akkor 18—20

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

Mor. Krumlov

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszerek mérsékelt áron. Részletfizesésre is. A cég egyik beltagja hosszú évekig műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban.

Lerakal: **Brünn**,
Krautmarkt 10.

KIADÓ (esetleg eladó) Püstyénben teljesen új családi ház szép gyümölcsös kerttel. Érdeklődni lehet: Fekete Julliska Komárno, Nádor u. 29.

éves növendék ugyanannyi idő alatt feltétlenül megtanulja és begyakorolja, sőt fél idő alatt is, ha a gyakorlati tanításra többször kap alkalmat (lásd abit. kurzusokat). A gyakorlati tanításnak a jelentősége a gyakoriságában van. Ezt a gyakoriságot a képző sem nyújtja, mert, ha a növendék 2 év alatt harmincszor tanít, akkor a tanítási alkalomhoz viszonyítva sokszor tervezők tekintélye a biztosíték erre. Tehát a középiskola alapokat ad a tanítóképzésre. A most készülő középiskola általában valószínűleg figyelembe veszi a főiskolai tanítóképzés tervezetét s így beveszi tantárgya iközé a pedagógiát, amely az általános műveltségnek elengedhetetlen kelléke. Az iskola nyereségét a hosszabb ideig tartó iskolázás és képzés biztosítja.

A 14. életévben történő pályaválasztás nagyobb lutra, mint a 18. életévben történő. Ha e nehéz kérdést 14 éves tapasztalatokkal bíró gyermek helyesen tudja megoldani, feleslegesek a könyvtárra menő pályaválasztási útbaigazítások és a tehetségvizsgáló intézetek. Hivatása csak a pályán működőnek lehet. A kedv pedig 18 éves korban is változik. Akinek pedig valamely képessége hiányzik a tanítói pályára, annak az első szemeszterben ajánlani kell a más pályán való elhelyezkedést.

Fontos a főiskolai képzés a tanítói tekintély és jog szempontjából. Az egyetemi tanulmányok elengedhetetlen előfeltétele a klasszikus műveltség. Innen van az egyenjogúság hiánya. Ezt szünteti meg a középiskolai végzettséggel nyert főiskolai tanítói képesítő. A kedvét veszített tanító mozgási szabadságot nyer. Végül megilletnek mindazon anyagi és erkölcsi előnyök, amelyeket főiskolai végzettségűek élveznek.

Tehát nyer az iskola és a tanítóság: nívó emelkedést, egyenjogúságot, ezzel kapcsolatban mozgási lehetőséget és elégtételt a multért.

A tervezetet pedagógiai, erkölcsi és jogi szempontból örömmel üdvözölhetjük.

Horváth Dezső.

Évzáró ünnepélyre

és az iskolai élet minden ünnepére alkalmas
kisebb-nagyobb költeményeket tartalmaz

Boross Béla:

„KIS HARANG“

című verseskötve. Megrendelhető a szerző címén:
Dolnte Saliby—Alsószell, via Galánta

A könyv ára 8 Ké, szállítási költség 1 Ké.

Fizethető postai befizető-lapon.

Egyedülálló nyug. nő lakótársul óhajtana egy szintén nyug. úrnőt vagy tisztviselőnőt. Ajánlatot kér Komárno, Zsák utca 24.

EGYESÜLETI ÉLET

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület 1933. július hó 11-én délelőtt 9 órakor Galántán a Katolikus Kör nagytermében

központi gyűlést

tart, melyre az alkotó tagokat lisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Szakosztályok jelentése. 4. Jelentés a Magyar Tanítók Házáról. 5. Jelentés a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjáról. 6. Jelentés a Tanítóegyesület Énekkaráról. 7. Jelentés a Vésztük magyar fordításáról. 8. Pénztári jelentés. 9. Alapok elhelyezése. 10. Indítványok tárgyalása.

A Magyar Tanítók Háza felállítása, eselleg a befolyt jegyzések összegének elhelyezése tárgyában már beadott indítványt délután 3 órakor fogjuk letárgyalni. A tárgysorozat e pontjának megvitalására s a határozathozatalra a résztvevő Kartársakat is meghívom.

Csak azok az indítványok tárgyalhatók, melyek a közgyűlés előtti 8 nappal írásban a központi elnöknel be lettek adva.

Előző nap — július 10-én — délután 6 órai kezdettel a római iskolában közp. választmányi gyűlést tartunk, melyre a közp. választmány tagjait meghívjuk.

Tekintettel a tárgysorozatban foglalt jelentések s az azokkal kapcsolatosan hozandó határozatok rendkívüli fontosságára, felhívjuk Orsz. Egyesületünk szerveit, hogy az alapszabály rendelkezéseikhez képest központi kiküldötteik megjelenéséről gondoskodjanak.

Az elszállásolást Berényi Gyula galántai kartársunk intézi, aki arra igényt tart, azt nála egy lev.-lapon minél előbb jelezze!
Negyed, 1933. június 3.

Vásárhelyi Károly
főtitkár.

Kovács Alajos
közp. elnök.

A SZÁMTE ógyallai járásköre

Komáromszentpéteren május hó 5-én választmányi ülést tartott.

Virsik János elnök a gyűlést megnyitván, előadja, hogy a központi elnöktől felhívást kapott, miszerint a járáskör a tanítói dalárdát nemkülönbén a felállítandó tanítói könyvesboltot tehetsége szerint támogassa.

A választmány megállapítja, hogy a járáskör a dalárdával szembeni kötelezettségének egyelőre eleget tett, amikor a dalárda ógyallai hangversenyének anyagi és erkölcsi sikerét biztosította. A tiszta jövedelem a dalárda pénztárába utaltatott. A felállítandó tanítói könyves-

boltot illetőleg a választmány a legközelebbi közgyűlésen javaslatot tesz a járáskör tagjainak, hogy minden tag legalább egy részvény jegyzésével lépjen a tagok sorába s azt rendelkezéseivel támogassa.

Jelenti továbbá, hogy Csongrády Béla orvos-szigorló 1000 Ké segélyt kér a járáskörtől, amely kérelmet az elnök a megyéhez utalta s a kért összeget nevezettnek a megyei pénztár kiutalta. A jelentést a választmány tudomásul veszi.

A választmány Szabó János özvegyek- és árvák alapja 1932. évi kamatát, 379 Ké 85 fillért ismételten özv. Bohon Jánosné volt izzai kartársunk özvegyének ítélte oda s utasítja a pénztárost, hogy nevezettnek az összeget küldje el.

Elnök megemlékezik Kossányi Alajosné komáromszentpéteri kartársnő nyugalomba vonulásáról, kinek áldásos működése után kívánja, hogy a jól kiérdemelt nyugalmat hosszú ideig teljes megalégedéssel élvezze.

Ezután megemlékezik Kőrös Imre komáromszentpéteri ref. ig. tanító, volt járásköri elnök haláláról, kinek elhunytával a járáskör egyik legagilisabb tagját, az egyesület pedig a legszerelőbb kartársat veszítette el. Nemkülömben megemlékezik Fekete Győző kartársunk gyászáról, mely szerető hitvesének elhunytával érte őt. A választmány felállással adózott az elhunytak emlékének.

Paxy Pál jk. pénztáros jelenti, hogy özv. Kőrös Imrénének a 700 Ké temetkezési segélyt elküldötte. Ennek kapcsán szóba kerül a temetkezési alap tagdíj hátraléka, mely egyes kartársaknál jelentős összegre növekedett. A választmány felkéri a pénztárost, hogy a hátralékosokat szólítsa fel a hátralékok megfizetésére.

A járáskör tagjai a Perbetén, június 22-én tartandó közgyűlésre tárgysorozatot feltüntetél, névre szóló meghívókat fognak kapni. — Az ülés befejezése után a választmány kiment a temetőbe, hogy kedves halottai fölött egy szívből jövő fohászt küldjön a jó Istenhez.

A SZÁMTE LÉVA-ZSELIZI járás köre Léván, 1933. máj. 17-én tartotta választmányi gyűlését. Szarka Zsigmond elnök a gyűlés megnyitása után felkéri a pénztárost, hogy terjessze elő pénztári jelentését. Pálinkás Ferenc előadja, hogy a mutatózó maradvány 3347.70 Ké, mely összegből házi kezelésben 265 Ké bankban pedig 3082.70 Ké van elhelyezve. Az egyesület vagyontát képezi ezenkívül egy drb. a »Magyar Tanítóegyesület« nevű szereplő 1492 Ké-ről, valamint egy másik a »Barsmegeyi ált. magyar tanítóegyesület« nevére kiállított 183.80 Ké-ről szóló takarékbetétkönyv. Ezekkel együtt egyesületünk vagyona jelenleg összesen: 5.023.50 Ké-ra rüg. Beluch kartárs javaslatára elfogadja a választmány, hogy a takarékbetétek egy névre helyeztessenek el, azonban ezen két utóbb megnevezett takarékbetét keletkezésének története a jegyzőkönyvben írással körül. Pálinkás Ferenc pénztáros a kérdéses betétkönyvek keletkezésének körülményeit a következőkben ismerteti: Az utóbbi, jelenleg a kamatokkal együtt 183.80 Ké-s takarékbetét a volt barsi tanító betétjéből, az előbbi 1492 Ké pedig 1922. szept. 6-án a lévai nosztrifikációs tanfolyamot intéző bizottság által, mint fenn-

maradt összeg a nyomorral küzdő nyugdíjas tanítók felsegélyezése céljából lett bankba elhelyezve.

Beluch kartárs kéri a választmányt orsz. dalárdánknak az eddigi mérvben való segélyezésére. A megindult eszmecsere alatt Akúcs István alelnök azt indítványozza, hogy a központi vezetőség hasson oda, miszerint az egyes járáskörök kivétel nélkül nyújtsanak évről-évre anyagi segítséget orsz. dalárdánknak, amelyre oly büszkék vagyunk. A választmány végül erre a célra 600 Ké-t szavaz meg.

A tárgysorozat következő pontja a könyvesbolt szövetkezet ügye volt. Elnök javasolja, hogy járáskörünk bizonyos számú részvény jegyzésével járuljon hozzá a könyvesbolt létesítéséhez. Akúcs, Dóka és Csorba kartársak hozzászólása után a választmány 10 (tíz) drb részvény jegyzését határozza el azzal, hogy kéri fogja a június hó folyamán összeülő közgyűlést, hogy ezen határozatot tegye magáévá.

A választmány a betérjesztett költségelőirányzatot módosítás nélkül elfogadja.

A párkányjárású egyesülettel való együttműködés tekintetében Dedinszky Tivadar egyesületi jegyző ismerteti a párkányi egyesület elnökével, Bíró Béla kartárssal ezen ügyben való magánbeszélgetését.

Több hozzászólás után a választmány úgy határozott, hogy ez a kérdés a legközelebbi közgyűlésen megbeszélés tárgyát fogja képezni.

A tárgysorozat utolsó pontjaként Szarka Zsigmond elnök nagymérvű elfoglaltságára és megromlott egészségi állapotára való tekintettel a választmány rendelkezésére bocsátja az egyesület iratait azon javaslattal, hogy a közgyűlés előkészítését és lefolytatását bízva Akúcs István alelnökre.

A választmány a felhozott indokok alapján helyt ad az elnök ezirányú előterjesztésének, azonban kéri őt, az elnöki tisztség további viselésére, amit ő végül mégis csak megígér.

A »GALÁNTA-SELLYEI MAGYAR TANITÓMEGYE« Galántán. 1933. június 22-én, csütörtök d. e. 9 órakor a Kölisch-féle vendéglő nagytermében az egyesületnek 1931—33. években nyugalomba vonult tagjai tiszteletére díszközgyűlést tart, melyre a kartársakat és a tanúgy barátokat tisztelettel meghívom. A közgyűlés után 10 órai kezdettel tartja az egyesület rendes tavaszi közgyűlését az alábbi tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó és beszámoló. 2. Pénztárosi és ellenőri jelentés. 3. A globális módszer. Előadja Boross Béla. 4. Mit nyújt a művészet a falunak? Felolvassa Morvay Gyula. 5. A tanítók szövetkezeti könyvesboltja. Ismerteti Kovács Alajos. 6. Az iskolai fogápolás. Előadja dr. Lichtmann-Stern Erzsébet. 7. Indítványok. Az indítványok 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökkel írásban közlendők. Gyűlés után társasbéd — á 10 Ké — a Kölisch-féle vendéglőben. A kartársi együltérzés és összetartás egyik szép megnyilatkozási formája a közebden való részvétel; szükséges azonban, hogy az

ezen résztvenni óhajtok előre jelentkezzenek június 18-ig a galántai róm. kath. isk. igazgatóságánál, mivel a vendéglős csak az előre bejelentettek részére tud megfelelő étkezést biztosítani. Vágvecse, 1933. június 1-én.

A választmány nevében
Osvald Lajos egy. elnök.

MEGHÍVÓ. A Sz. A. M. T. E. Ógyallai Járásköre f. hó 22-én, csütörtökön 9 órai kezdettel Perbetén tartja évi rendes közgyűlését, melyre a járáskör tagjait és barátait szeretettel meghívja a Választmány. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó és jelentés. 2. Pénztári jelentés. 3. Nemcsik Béla: Gárdonyi Géza, a nagy tanító és a falu szerelmese. 4. Kossányi József: Irodalmi arcképek. 5. Győri Kálmán: Szavalókórus az iskolában és az iskolán kívül. 6. Bencsik Jenő: Időszerű pedagógiai kérdések. 7. Indítványok. A gyűlés végén közbejött. Jelentkezés a közgyűlés alatt.

MEGHÍVÓ.

A nagykaposi M. T. Egyesület 1933. évi június hó 26-án (hétfőn) d. u. 2 órakor Nagykaposon az áll. iskolában rendes évi közgyűlést tart, melyre egyesületünk tagjait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Térképrajzolás az elemi iskolában. Előadja: Bodnár Pál. 5. Jelentés a M. T. Házáról és a Szövetkezeti könyvesbolttról. Előadja: Szűcs János. 6. A hivatalos orvos viszonya a tanítóhoz. Előadja: dr. Tomasschoff, járási orvos. 7. Országos temetkezési egyesület megalakítása. Előadja: Toporcás Gyula. 8. Indítványok. Nagykapos, 1933. május hó 22-én.

Rajzák János elnök.

Szűcs János jegyző.

MEGHÍVÓ.

A Sz. A. M. Tanítóegyesület Gömör-Nógrád megyéje (kerület) f. év július hó 3-án, hétfőn d. e. 1/2 10 órai kezdettel tartja évi rendes közgyűlését Hodejovon-Várgedén, melyre az egyesület t. tagjait tisztelettel meghívom.

Gyűlésünkön a szokásos tárgysorozaton kívül több igen fontos tárgy, valamint Boross Miklós és Gérecz Lajos karlársak előadása szerepel. (Részletes program a névreszló meghívón.)

Közgyűlésünknek tanítóéletünkben való fontosságát fogja dokumentálni, egyben annak értékét és fényét emelni, hogy azon egyesületünk országos elnöke, Kovács Alajos személyesen részt vesz. Amikor országos elnökünk többszáz kilométert utazik azért, hogy tanítómegyénket személyesen meglátogassa s esetleg panaszainkat kívánságainkat, javaslatainkat meghallgassa, velünk a közvetlen érintkezést intenzívebbé tegye, hálátlanság lenne vele és az egyesülettel szemben, ha közgyűlésünkön minden épkezláb magyar tanító (nő és férfi egyaránt) meg nem jelenne.

Jöjjetek el mindannyian! Legyen közgyűlésünk a magyar tanítóegyesület egységességének, egyet-akarásának impozáns megnyilatkozása!

Losonc, 1933. június hó 9-én. Ocsovay Imre megyei elnök.

FELHÍVÁS. A Gömör-Nógrád tanítómege közgyűlésének helyi rendezősége felhívja a gyűlésen résztvevőket, hogy a közgyűlést követő közbejöttben való részvételüket haladéktalanul jelentsék be Zsiray József ág. ev. ig. tanítónál Hodejov. Egy teríték ára 15 korona. Összetartásunkat fogja bizonyítani, ha a közbejöttben minél számosabban részt veszünk. Fegyelmelmeztségünknek lesz bizonyítéka az, ha idejekorán jelentkezünk!

A barsi ref. egyházmegye tanítói június 7-én tartották évi rendes közgyűlésüket. A tartalmas tárgysorozat nagyobb érdeklődést váltott ki az érdekl. karlársakból. Nagyon helyesen jegyezte meg Kömley László elnöki megnyitójában, hogy lehet bármilyen gyűlés, bármikor és bárhol, mindig azok hiányoznak leginkább, akik érdekében kell legtöbbször dolgozni a jelenlevő karlársaknak. Örömmel állapította meg, hogy alig van egyházmegyénkben egy-két egyházközség, ahol már véglegesen ne rendezték volna visszamenőleg az igazgatói díjakat s az egy-két hely sem a rosszakarat, mint inkább jelenlegi pénzhányra miatt kénytelen várakozni. Közülünk a folyó tanévben senki nem ment nyugdíjba, sem halottunk nem volt. Rác Lajos: »Református tanító magatartása a vallástalan áramlattal szemben« c. érdekes és élvezetes előadásában mutatott rá a falvakban is mindinkább térthódító mai áramlatokra, de nagyon helyesen állapította meg, hogy falusi magyarpunk között ha vannak is istentagadók, nem tudatosan azok, hanem rendszerint csak bizonyos emberi gyarlóságok miatt lettek azokká. Vida János: »Hogyan tanítsuk az összhangzatos éneket a népiskolában« címen saját módszerét ismertette színes és tartalmas képekben. Hogy milyen eredményt ért el Vida módszerével, arról már több ízben győződött meg a barsi tanítóegyesület. Sok karlárs nyert Vida előadásával biztatást, a jövőre, hogy e módszerrel próbálkozzon a kedves és szép összhangzatos éneket sikeresen vezethetik be iskoláikban. Réthy Lajos: »Tanító a szövetkezetek élén« c. tartott előadásában kézzelfoghatólag mutatta ki, hogy milyen eredményeket érhet el egy tanító falujában a szövetkezetekkel. Nemcsak anyagilag, de erkölcsileg is naggyá teheti faluját egy ügyes vezető. Előadásában kitért a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjára« is s ezt a karlársak figyelmébe ajánlja. Székely Béla a tanítói gyámoldáról számolt be. Farkas Károly pedig a »Szeretet olvasókönyv első éve iskoláinkban« c. értekezett. Az egyes előadásokat tartalmas viták követték, úgy hogy az idő rövidege miatt már Szobi Endre: »Fizika a falusi népiskolában« címen meg nem tarthatta érdekesnek mutató előadását, ami így az öszi naggyűlésre maradt. Így is két óra volt, mikor a gyűlés véget ért.

Autocar-kirándulás végig Szlovenszkón és Ruszinszkóban.

Lapunk szerkesztősége az egyesület elnökségével karöltve aug. 2-11. napjain autocar-kirándulást rendez Szlovenszkó és Kárpátország nevezetesebb helyiségeinek és természeti szépségeinek megtekintésére. Útirány: indulás Galántáról, Nyitra, Bajmócfürdő, Privigye, Németpróna, Túrócsemtárton, Ruttka, Kralovany, Alsókubin, Arvaváralja, Rózsahegy, Liptó szl. Miklós, Poprád, Magas Tátra, Igló, Lőcse, Szepes-

váralja, Eperjes, Bártfa, Nagymihály, Ungvár, Munkács, Ungvár, Nagykapos, Gálszecs, Ránkfűred, Kassa, Torna, Szádelői völgy, Krasznahorka, Rozsnyó, Tornaalja, Rimaszombat, Losonc, Zólyom, Selmecbánya, Léva, Nagysurány, Galánta. Harminc jelentkező esetén az autocar-út viteldíja személyenként 250 Ké. Hatvan jelentkező esetén két autocar indul. Éjjeli szállás és étkezés az előre megállapított helyeken történik s ennek költségeit mindegyik résztvevő külön fedezi. A rendezőség mérsékelt árú szállodákról és étkezőhelyekről gondoskodik. Fölkérjük azon kartársnőket és kartársakat, akik a kiránduláson résztvenni óhátanak (főként az indulás helyéhez közelebb eső vidéken lakó kartársainkat), hogy ezen szándékukat legkésőbb június 30-ig jelentsek lapunk szerkesztőségének, s egyidejűleg előlegképpen 100 Ké-t küldjenek be Stark Sándor ig. tanító címére (Dolnie Saliby, via Galánta). Az autocar-költség többi része az elinduláskor fizetendő. A kirándulás részletesen kidolgozott programját legközelebb közöljük.

FELKÉREM mindazokat a kartársakat, akiknek a Domov, a Szlovákia biztosító Rt.-gal összekötöttségük volt, elintéztet vagy folyamatban levő ügyeik vannak, hogy arról engem tájékoztatni szíveskedjenek. A legközelebbi központi gyűlésen ugyanis szándékom az össztanítóságot megismertetni azzal a társasággal, mellyel egyesületünk összekötöttségben van. Ehhez pedig szükségem van megtörtént esetek ismeretére.

Hetény, 1933. június 9.

Nemcsik Béla, titkár.

FELKÉREM OSZTALYTÁRSNŐIMET, kik velem 1913. évben a pozsonyi szt. Orsolya zárdában képesítőttek, hogy címüket és a rendezendő 20 éves találkozóra vonatkozó tervüket közöljék. Komlóssiné-Szarka Szidónia, Kájal, via: Galánta.

A SZERKESZTŐSÉG KÉRELME. Fölkérjük a tanítómegyék és a járáskörök elnökeit, hogy a tavaszi közgyűlésekről szóló beszámoló megírására és beküldésére kérjék föl a közgyűlés jegyzőjét, vagy valamelyik tollforgató kartársat. E beszámoló ne föltétlenül a jegyzőkönyv legyen, s mellőzendő a formások leírása (üdvözlések, a jegyzőkönyvvezető, hitelesítők kijelölése, stb.), mert ez unalmassá és lapossá teszi a közleményt. Elegendő a gyűlés lefolyásának tömör ismertetése, a lényeges mozzanatok kiemelésével. Fontos egyesületi közlemények legkésőbb a lap megjelenése előtt öt nappal adandók póstára. A nagyobbterjedelmű beszámolókat kérjük korábban beküldeni.

Felhívás!

Kérjük a járásköri és szakosztályi pénztáros kartársakat, hogy az 1933. év első felében befizetett tagdíjak 25%-ának elszámolásához szükséges kimutatást két példányban, legkésőbb f. hó 25-ig központi pénztárunk címére beküldeni szíveskedjenek.

Központi pénztár.

KRÓNKA

A pályaválasztás évről-évre nehezedő problémája

Ismerkedtetem ma az érdekelt szülőket és az iskolát odahagyni a szülő ifjúságot. Milyen nagyot is fordult a világ, hogy az iskolai esztendő ez utolsó napjai ma még a jól tanuló diákok sem töltik el azzal az édes örömmel, melyet a nagyvakáció mindenféle mulatságai, a költöttségtől való megszabadulás visszahozhatatlanul kellemes napjai ígérgetnek. Milyen csudálatos, hogy a diákvárosok utcáin nemcsak a rossz diákok végső számonkérésétől rettegő tekintelével találkozunk, hanem a jódiákok, sőt eminensek arca is olyan töprengéssel teljes, mintegy kifejező bizonyosságai annak, hogy a pályaválasztás elhatározóan nehéz pillanatai egyforma komorsággal merednek úgy a rosszakra, mint a szorgalmasokra.

Es bizony, a szülők gondjai még előbbi keletűek. Igaz a közmondás: »Kis gyermek: kis gond, nagy gyermek: nagy gond.« Már az elemi iskola is nekünk szegzi a maga kérdéseit. Az élet-pálya megválasztása ügyében részint már itt kell határozni. A gyermek ekkori magatartásának, egyes tantárgyak iránti érdeklődésének már ez időben el kellene döntenie jövőendő foglalkozását. Azonban ez csak elmélet, mely gyakorlatban egészen másképpen fest. Ténylegesen minden szülőnek tilkon ápoll vágya, hogy gyermekét a saját életsorsánál is különb helyzetbe segítse. Meg aztán hiába írtak köteteket arról, hogy a tisztességes munka nem szégyen, az általános vélemény mégis csak az, hogy a testi munkás alacsonyabbrendű a szelleménél, s amely gyermek nem tanul, abból csizmadiainas lesz. Különösen megcsontosodott ez a felfogás a középosztálynál. Annak ellenére, hogy a háború és az azt követő politikai és gazdasági viharok közelkeztében egyetlen egy osztály sem vesztett annyit, csúszott annyira: hozzátartozói, én is, más is, csak olyan mentalitásban neveljük gyermekeinket s hozzuk értük az emberfeletti áldozatokat, hogy

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

azok legalább is a mi nyomdokainkba lépjenek. Ha a gyermek szellemisége, vagy más, rajta kívül álló adottságok miatt ezt a szép ábrándképet fel kell adni s gyermekünk testi-munkán pályára kénytelen lépni, — bár ez esetleg könnyebb megélhetéssel, gondtalanabb megélhetéssel kecsegteti is őt — szerencsétlennek érezzük magunkat s gyermekünket lezüllöttnek látjuk. Pedig az őszinte vallomások idején azt is el kell ismernünk, hogy a középosztály tanulásbeli előhaladása — tisztelet a kevés kivételnek — korántsem predestinálja őket a tudományos pályára. A legtöbbje túlkultúrált, elkényeztetett s emiatt hiányzik belőlük az a keménység, mely a mai boldoguláshoz elengedhetetlen. A középiskolák eminens tanulói csaknem kivétel nélkül leányok, és self made man-ek.

Az iparos és kereskedő társadalom talán soha oly súlyos megpróbáltatást nem ért, mint a mai napokban. Töbgyökeres iparos és kereskedő dinasztiák semmisülnek meg, melyek évszázados multra tekinthetnek vissza. A kisipar, a kézművesség teljesen a múlté, mely soha többé, semmiféle körülmények között fel nem támad. Lehet-e hát csodálkozni, hogy e szülők a saját keserű sorsukon okulva, nem a maguk mesterségét ajánlatják gyermekeiknek, hanem igen érthető szülői gyarlóságból szintén a tudományos pályát tartják a boldogulásra leginkább képesítőnek.

Azulán a földműveseket, — akik között lassan-lassan tért hódít az a gondolat, hogy foglalkozásuk többé nem hasznol hajtó, hogy búzáat termelni legfeljebb csak a saját szükségletre érdemes, mert a termelési költségeket se hozza meg, — lehet-e csodálni hogy szintén más foglalkozási ágakat kutatnak utódaik számára? Érdekes, hogy ezek — ha nem a tudományos pályát — a legtöbb esetben az őstermeléssel összefüggő kovács, kerékgyártó, molnár stb. mesterséget választják.

És végül a földtelenek, a munkásság, az már nem is gondolkozik a pályaválasztáson. Az ő életük annyira zsákuccába futott, reménytelen, hogy tervezgetésre sincs erejük. Csak a mána-
nak élnek, mert hisz a ma is oly nagyszámú megoldásra váró

Egyesületünk tagjai elegánsan
és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.

csináltatják ruháikat.

Férdést vet fel előttük, hogy azokra sem képesek maradéktalanul megfelelni.

Nem szabad arról sem hallgatni, hogy e pályaválasztási gondok nemcsak fiúgyermekünkkel érintik. Nem az önállóságot kereső flapperekre gondolok, de ott tartunk, hogy a megnehezedett életviszonyok miatt a házasulandó fiatal emberek száma annyira megjygyatkozott, hogy a patriárkális szokásokkal szaktitva, leánygyermekünkéről is úgy kell gondoskodnunk, hogy kezükbe tanulmányaik útján, vagy egyéb eszközökkel kenyeret adjunk. Mesebeli királyfit várni, ma nem lehet, ilyet még a gazdag leányok is ritkán kapnak. Hazudik a »várt leány várat nyer« közmondás.

Rövid néhány nap alatt az idő tengerébe süllyedő iskolai év ez utolsó óráiban milyen tanácsot adhatunk gyermekünknek, hogyan ajánljuk ezt, vagy azt az életpályát?

Szörnyű gondok ezek. Ne is csodálkozzék senki, hogy az apák éjszakai nyugalmát rabolja el az eszelett való tépelődés, hogy a gyermekes anyák homloka ma oly korán megráncosul. És a gondok évről-évre súlyosbúlnak. Mikor lesz már pont ez aggodalmak végén? Vagy mi hozhatja meg ezt a pontot? A technokraták, vagy a sokkal olcsóbb női munkaerőknek a gazdasági életből való teljes kikapcsolása?

Szegény jó Krúdy Gyula.

a magyar gentry szép álmokat álmodó, gyönyörű ábrándképeket szövő ihletett írója, örökre elszenderült. Ha egy osztálynak volt valaha hívatott köllője, akkor Krúdy Gyula igazán a szolgabíró, urambátyamos, hétszülvas nemességnek hibákat enyhítgető született lantosa volt. Minden sorából éreztük azt az elnéző, mentelegető szeretetet, mellyel alakjain csüngött, akik között bizony akad nem egy, aki nem is volt a tisztesség mintaképe. A podolini kísértet, A vörös postakocsi, Szindbad és Boldogúll úrfikoromban annyi valószínűtlen finomkodó szokásokkal, tulajáonságokkal feldíszített nbalakjain úgy meglátszik Krúdy Gyula szerető, mélyen érző, a hibákat is a megbocsátás aranyporával beszóró alkotó lelke. A társadalom más osztálya számára, a szociális bajok, a háború és következményei részére lantjának nincs egyetlen húrja sem, ifjúsági regényeiben is a ködös mult gentry-vágású alakjait rajzolja szeretettel és utólréheretlen közvetlenséggel.

Magyar író tragédiája érte Krúdy Gyulát. Mikor a szegénység és belegség a földig alázta s a nyomor köszöntött hajlékába, lakbérével adós lévén, a kilakoltatás veszélye fenyegette, villanyvilágítását is kikapcsolták: akkor jött érte a könyörületes Haldí, hogy megváltsa a további nélkülözéstől, szenvedéstől és megaláztatástól. A Nagy Kaszás irgalmasabb volt hozzá, mint az emberek. Nem engedte, hogy a megpróbáltatás húrja a végsőig feszüljön, elszóllította, hogy megkímélje a Szini Gyula tragédiájától: az éhinség kínjától.

Úgy látszik, az irodalom művelése nem lehet többé kenyér-
adó foglalkozás. Az irodalommal és művészetekkel szemben az
emberek annyira elkönyösültek, a pénztelenség és súlyos
bélyegét nyomott a közönségre, hogy a könyvek és művészi
alkotások utáni jövedelem kevés és bizonytalan. Pedig az írók
és művészek ma olyan dolgokat és eszközöket is felhasználnak,
költői termékeik értékesítésére, megélhetésük biztosítására, me-
lyeket a múltban az írói moralitással összeférhetetlennek tar-
tottak. Csak nem régen olvastuk, hogy egy neves Francia költő
a forgalmas körúton árulja versfüzeteit, egy másik írónő ön-
mérénylettel akarja magára felhívni a Közfigyelmet. De így
van az a löbbi művészeti ágaknál is. Azon már meg se ütközünk,
hogy jönevű festők kopogtatnak ajtóinkon saját festményük-
kel házalva, elsőrangú előadóművészek járják be a falukat
s tojás-belépdíjért mulattatják közönségüket olyan előadással,
melyért békevalutában arannyal fizettek. Egy híres zeneszerző
kinek operettjei világmárkát jelentettek, egy fiatal, jóhangú
operaénekest kísér egy éjjeli kávéházban. Úgy látszik, hogy
ez a művészetek prostitúciója. Én azonban azt hiszem, hogy
a nyomorúság Góg és Mágóg hada csak másodsorban prosti-
túdálja a művészetet, elsősorban a művészt rántja le a sárba,
posványba. Nem a bohémkedéstől ered löbbé a szemek sötét
karikája, az arcok érdekes sápadtsága, hanem a szükség, a
nélkülözés és éhezés az, mely drámaivá teszi a mozdulatot,
a hang modulációját, az írás frazeológiáját.

Darwin tanítása szerint a természetes faji kiválasztódás
azt hozza magával, hogy a létért való küzdelemben a gyengébb
egyedek pusztulnak, az erősebb lesz tovább fejlesztője és fenntar-
tója a fajnak. Ez elmélet szerint csak a legtökéletesebb mű-
vész-típusok maradhatnak meg a porondon, a gyöngébbek el-
esnek, elpusztulnak, vagy a művészetek mellékfoglalkozássá
zülnek és kitermelik a dilettántizmust, minden művészet ha-
lálát.

A szegény, boldogult Krúdy Gyula is az idő kerekének ilyen
fordulása elé került. Hitért, irodalmi tisztességéért életét ad-
ta... Az is tragikuma, hogy az az osztály sem nyújtotta ki
érte segítő kezét, amelynek megtépzott babérjait ihletett lelke
virágaival bearanyozni próbálgatta. De hisz Kisfaludy Károly
óta ez a magyar költők közös sorsa. Szepesi Gyula.

Pályázati hirdetés. A Galántán felállítandó »Magyar Tanítók
Szövetkezeti Könyvesboltja« vezetői állására a szövetkezet igazgatóság
pályázatot hirdet. A pályázatban résztvenni szándékozók írásban kö-
zöljék feltételeiket és csatolják hozzá irataik egyszerű másolatát, me-
lyek szakképzettségükre és eddigi működésükre vonatkoznak. A meg-
választott tartozik eredeti okmányait a választás után az igazgatóságunk
bemutatni. Pályázati határidő 1933. június 20. Az igazgatóság fenntartja
magának a jogot úgy a választásra, valamint az esetleges újabb pályá-
zati hirdetésre. A pályázatok címekre küldendők. Neded, (Okr. Sala.)
Kovács Alajos az igazg. elnöke.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Az idegenek száma Franciaországban meglepő gyorsasággal nő. Georges Maucó tanulmányozza ezt a komoly kérdést. Allogenes tűzhegyek (beköltözötték telepei) fejlődnek ki, melyek célozzák az elköltöztetést, izolálást és féltékeny megteremtését a nemzeti jellegnek. És felvetődik a kérdés: a francia nép bármily erősen egységes, képes lesz-e fölszívni és asszimilálni ezeket az idegeneket, kiknek egy-nívójú civilizációja alárendelhető-e a franciáknak? Az idegenek áthonosítása észrevétlenül, szüntelenül, folyvást, de lassan és véletlenül történik a mindennapi életben a lársadalmi erők láthatatlan munkálkodása révén. Történik az asszimiláció az iskola útján is. Az iskola természeténél fogva asszimiláló organum. Szervezete, tanítása, módszerei alkotják és formálják az embert, az állampolgárt, a franciát. Az iskolában a gyermek tanulja beszélni, s írni a nyelvet, tanul franciául gondolkodni. Minden tanítás feltárja a tanuló előtt a nemzeti civilizációt, ráparancsolja a nemzeti eszmét, alkot benne nemzeti lelket annyival szerényebben, hogy a gyermekeknél nem találkozunk sem heves természettel, sem összefüggő, alapos gondolkodással, sem mély érzelmmel. De az iskola nem tud eljutni valamennyi idegen népességhez. Azok az országok, ahonnan a beköltözők származnak, törekednek küzdeni az asszimiláció ellen. Így Olasz és Lengyelország is meg akarja tartani az onnan beköltözőkkel azok nemzetiességét: a nemzeti nyelv tanításával, a kiküldöttek éber felügyeletével, hogy erélyesen ellenálljanak a francia hatóságok abbéli törekvésének, hogy előmozdítsák a beköltözők honosítását, hogy éljenek francia területen, ragaszkodva az anyaföldhöz, megtartva nemzetiességüket. A nemzeti kérdés megoldására az egyedüli kilátás az a békés és mégis szenvedélyes küzdelem, mellyel a befogadó nemzetek hoznak kezdenek az onként jött idegenek nemzetesítéséhez és — ugyan ezen idegenek támogatva, bátoritva

eredeti nemzetüktől, megmaradnak nálunk franciáknál azoknak, amiknek maradni akarnak. (Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

A tanítóképzésről. Miután mint látszik, a pedagógiai akadémiák megvalósulására nincs kilátás, újabb indítvány merült fel. Az eddigi intézetekkel 5 évre kiterjeszteni és az abiturienteknek megadni a lehetőséget hogy megfelelő kiegészítő vizsga után főiskolába mehessenek. Középiszkolák abiturienteknek adassék meg az a jog, hogy az 5. évfolyamot látogassák. Ezt az indítványt a középiszkolák igazgatóinak gyűlésekezele mondotta ki, s most a miniszteriumban képezi tanácskozás tárgyát. Azon politikai körök, melyekben eddig tanítóképzők fennállottak, ezen intézmények megszüntetése ellen gazdasági okokból tiltakoztak. A cseh tanítóóság ezzel kapcsolatban azt az indítványt tette, hogy ezen körökben a képzők helyett középiszkolások számára új iskolatypus az »Athenäum« vezetlessék be. (Freie Schulzeitung.)

A jóakarát napja. Néhány év előtt Wales-ben (Ausztrália) angol fiúk és leányok elhatározták, hogy a világ összifjúságához fordulnak a jóakarát eszméjének propagálása végett, azaz: az örök béke terjesztése és megszüldésére gondolatának minél szélesebb körökben való terjesztését tűzték ki célul. Az 1889. május 13-án Hágában tartott első békekongresszusból indultak ki. Hágában van a nagyszerű békepalota, de az nem tudta megakadályozni az iszonyatos világháborút. Amde a béke eszméje tovább él. Így szövetségre léptek az angol gyermekek, hogy felhívják a világ ifjúságát, hogy a hosszas béketárgyalások sikerét sürgessék, előmozdítsák és rádióon a következő felhívást röpitették a szélrózsa minden irányába: »Világ ifjúság! ünnepeljétek velünk május 18-át, mint a jóakarát napját, mint a béke és a testvériség szent szövetségének

eszméjél. Mi, fiúk és leányok szívélyesen köszöntünk benneteket. Aldott legyen azon nők és férfiak munkája, kik minden országban a béke megvalósulása érdekében tevékenykednek. Wales gyermekei. Ezen híradást minden esztendőben megújítják és már az idén is megtették rá az előkészületeket. Az Eifel-torony volt az első rádióállomás, mely 1922-ben bensőséges feleletet adott rá. Kétségtelen, hogy az ifjúság szózata mindenütt élénk

visszhangra talál. Visszhangra talál az anyáknál, kik fiaikért és férjeikért remegtek és visszhangra talál minden melegen érző szívben. Az idén Bécs városának aranyifjúsága, a szülők, az iskolák és a társadalom ünneplik meg a jó reménység és jóakarát napját. Múlt évben a Londonból szétküldött Goodwill Botschaft-ra 50 államból érkezett válasz: a meleg rokonszenv nyilatkozata.

(Pädag. Journál, Wien.)

Könyvek.

Honismeret — Polgári nevelés. Mónus Gyula bencei igazgatónak és Szerényi Ferdinánd igazgatónak két könyve van nyomás alatt: az egyik a honismeret és polgári nevelés tanításának útmutatása, vezérfonala és a tanító kezébe való, a másik az iskolás gyermek kezébe való és »A haza és polgára« címe van. Olvasókönyv, melynek alapján a tanító megrögzítheti mindazt, amit a vezérfonaltól útmutatása szerint meg kell rögzítenie.

Mindkét könyvnek az a célja, hogy a honismeret és a polgári nevelés ideálját elérje. A szülőföldet nemcsak megismertetni akarja, hanem meg is szerettetni és azt a szeretetet az ösztönösségből kivezetni a teljes tudatosság terére. Nincsenek száraz földrajzi leírások, fárasztó és lélektelen utaztatások, hanem plasztikusan érzékeltetik a táj lelkét. A polgári nevelés nem verbális moralizálás, hanem élmény.

A vezérfonaltól útmutatása szerint meg kell rögzítenie.

kidolgozott tantervet a 3. 4. és 5. iskolai év minden órájára tanítási vázlatokat, dalokat és költőket, melyek segítségével a tanító munkája élettel teljessé lesz.

Az olvasókönyvben mesék, költemények, elbeszélések, tájleírások szolgálnak az iskolás gyermekek érdeklődésének a felkeltésére és leköltésére.

Sikerült a legteljesebb szintézis, hogy a magyar gyerek hű maradjon anyanyelvéhez, nemzetéhez és ugyanakkor jó polgára is legyen a köztársaságnak. A népek kölcsönös megértésének propagálója anélkül, hogy bármit is feladna egy-egy nép sajátosságainak eredetiségéből. »Tanítják a multat, ismertetik a jelent, feltárják a természet szépségeit.« A polgári nevelés során határozott valláserköltési alapon állanak.

Mindkét könyv az »Académia« bratislavai könyvkiadóvállalatnál fog megjelenni.

A pályázathirdető iskolaszékek figyelmébe!

A Magyar Tanító a szünidőben, július, augusztus és szeptember 1-én jelenik meg. — Fölvívjuk a pályázathirdető iskolaszékek figyelmét arra, hogy a pályázati hirdetéseket ezen időpontokhoz alkalmazkodva küldjék be lapunk kiadóhivatalához, Komáromba. Kérjük karlársainkat is, hogy az iskolaszéki elnököket figyelmeztessék ezen közleményünkre!

Két Számtan könyv. 1. Számtan a szlovenszkoí részben osztott magyar tanulmányú iskolák 4–5. évf. részére. 2. Számtan a magyar tanulmányú elemi népiskolák 6, 7, 8. évf. részére. Írták Matolin Ágoston és Ježo Olga. Ára 11 és 13 Ké. A 4–5. évfolyamok számára írt könyvben sokra becsülendő a szerzők ama törekvése, hogy a sok, egymástól különböző tárgykörben mozgó, egymástól, tárgy és módszer szempontjából izolált példák helyett bizonyos megállapított gondolatkör számítani lehetőségeit használják föl a feladatok megalkotására. Így egyes példacsoportok alakulnak ki, amelyek nem szórják szét a tanulók figyelmét, hanem a megszábot gondolatterületen egybefoglalják azt, s a tanítás eredményét nem teszik kockára. Ez a módszer egyuttal létrehozza a többi tantárgyak, főként a homismeret anyagával nélkülözhetetlenül szükséges koncentrációt, s a számtani órákat élénkké, mozgalmassá teszi. Az ilyen számtani el foglaltság nem fárasztó a gyermeknek mert nem is veszi észre, hogy a beszélgetés, foglalkozás során számtani ismereteit gyarapítja. Egyes gondolatkörök: A tónál, Az istállóban, Az éléskamrában, A gyümöl-

csőskertben, A péknél, Az atya foglalkozása, stb. Mindenütt 10–15 egymásból folyó példa található, melyek nem erőszakoltak, hanem a mindennapi életből önként adódnak. Kár, hogy a könyv nem ragaszkodik végig ehhez a példacsoportosításhoz. — A 6–7–8. évfolyamok számára írt könyvben már kevésbé találjuk meg a számtanlanításnak ezen módszertani előnyét, igaz, hogy ezen a fokon mind-mind nehezebbé válik a feladatoknak egy-egy fogalomkörbe való összpontosítása s a terjedelmes tananyagot a példák szempontjából is apró részekre bontják a tantervi előírások. De a rengeteg gyakorlati példa itt is ébren tartja a tanulók érdeklődését, mert a sablonos példamintáktól eltérőleg, fölcsigazza a gyermekek kíváncsiságát. Nemcsak olyan feladatok és problémák elé állítja a növendéket, amelyeket az élelben meg kell oldani, hanem olyan esetekeket is válaszol, amelyek előfordulhatnak, s amelyeket szintén meg lehet oldani. — A könyveket az államnyomda állította elő csinosan, áttekinthetően. Meg kell azonban említeni, hogy az aránylag sok sajtóhiba nem szolgál a könyvnek előnyére. (boa.)

KÖLCSÖNÖK

BUDAY
VINCE
Nové-Zámky

hitel és biztosítási irodája
Városház-u. 8. - Telefon 169.
Iványi vendéglő mellett.

állami, városi, hitközségi, tanároknak, nyugdíjasoknak kényelmes havi törlesztésre, minden ingatlan biztosíték nélkül, olcsó kamattal mellett, gyorsan és kulánsan folyósíttatnak. - Írásbeli érdeklődésekre, részletes információ és általános nyomtatott kölcsönfeltételek 3 Ké válaszbélyeg ellenében.

Homeyer—Schwalm: Orgelschule. Homeyer, a tekintélyes orgonaművész, a lipcsei híres konzervatórium kiváló tanára fenti műve, — amelyet R. Schwalm zencigazgató és orgonista adott ki újra, tiz fejezetre osztik. I. Az orgona és részcei; II. Az orgonára és az egyházenére vonatkozó műkifejezések magyarázata; III. Manuál-gyakorlatok; IV. Pedál-gyakorlatok; V. Az istentisztelet alatti orgonajáték; VI. A regisztrálásról; VII. Egyházi népének; VIII. 52 preludium és fugetta; IX. 33 közjáték és könnyebb fúga; X. Az orgona karbantartásáról és ápolásáról. Helyszűke miatt csak röviden. A III. rész 398 előtanulmánytartalmaz H. Riemann egyik nagyszerű munkájából. A polifón-játék elsajátítására ezek a legalkalmasabbak. Az itt közölt manuál-gyakorlatok pótolnak egy külön harmóniumiskolát. Ez tehát a műnek egyik előnye. A VII. rész változik, mert úgy a katolikusok, mint a protestánsok számára külön kiadás van. Ez is előny. Az itt közölt énekkíséret és az énekek motívumából szőtt orgonadarabok mintaszerűek. A VIII. és a IX. rész mindegyike önálló, terjedelmes műnek tekinthető. 274 oldalt tesz ki a mű, mely fűzve csak 48 Ké. Határozottan ajánlom!

F. Mendelssohn: Sämtliche Orgelwerke. Mendelssohn 1809-ben született Hamburgban és 1847-ben Lipcsében halt meg. Nem élt sokáig és ezen rövid idő alatt mégis hatalmasat alkotott. Korán kezd komponálni és 11 éves korában komoly formáló ereje jelentkezik. Minden művét alaposan kipróbálhatta és így a zeneszerzés technikai fogásait akadálytalanul elsajátíthatta. Jelen mű Mendelssohn összes orgonadarabjait tartalmazza, tehát a három preludiumot és fúgát (op. 37) és a hat szonátát (op. 65), melynek mindegyike önálló műsorszámként szerepelhet orgonaversenyen. Elég nagy gyakorlatot igényel. Ajánlom. Ára 24 Ké.

150 ismertebb hangnembeli preludiumot tartalmaz — és pedig különféle szerzőktől — a W. Stahl, lübecki orgonista által gondosan összeállított mű, melyek istentisztelet alatt nagyon jól felhasználhatók. Elég dallamosak és formásak. Külömben a szerzők mind a 19. század kisebb mestereinek sorából valók. Ajánlom. Ára 16 Ké. Mind a három mű kiadója: Ed. Steingraber, Leipzig.

Nové-Zámky, 1933. június 6-án.
Szendrei István
okl. szék. egyh. karn.

Pályázat. A tallósi községi iskolaszék pályázatot hirdet egy, kántorsággal egybekötött, véglegesített tanítói állásra. Javadalom a községtől: 150 Ké tanítói fizetés évente, természetbeni lakás kerttel, 14 kat. hold föld és földmunkaváltság gyanánt 12 mérő roz. A kegyuraságtól 12-öl lágyfa és 400 kéve rözse. A többit az államsegély pótolja. Csakis képesített r. kat. vallású férfierők pályázhatnak. Pályázati határidő 1933. június 30. Az előírás szerint felszerelt kérvények a tallósi községi iskolaszék címére küldendők.

Bratislavai polgári iskolai tanár a jövő tanévre jutányos feltételek mellett elfogad 1—2 közép- vagy szakiskolai tanulót teljes ellátásra. Különszoba biztosítva. Szlovák és német nyelv tanulása és gyakorlása lehetséges. Közelebbi cím megtudható Vársárhelyi Károly egyesületi titkárnál Komárno, polgári fiúiskola.

HIREK

Rohan az idő...

Rohan az idő
Bösz viharszárnyon:
Száguldnak napok,
Hetek, hónapok...
Nem bírom tovább —
Szomorún, némán
Búsán hallagok.

Elhagy az idő,
Elhagyott minden.
Nem bírom tovább,
Egyedül vagyok.
Miért küzdeli hát?...
Kiesiny falu szélén
Csendes temető vár...
Rohanj csak idő: —
En elmaradok.

Hetény, 1933.

Nemcsik Béla.

Az állami himnuszok új magyar szövege. A Véstnk májusi számában kihirdette az iskolaügyi miniszterium az állami himnuszok új magyar és német szövegét, mely további intézkedés az iskolákban tanítandó. A magyar szöveg dr. Mécsáros György tanár fordítása. A himnusz első része (Hol a honom...) némely tekintetben kifejezőbb az eddig ismert fordításnál, a dallamhoz jobban hozzásimul, s általában inkább a gondolat, mint a szavak fordítása. A második rész (Vihar zúg...) fordítása még szabadabb, de kevésbé sikerült. Igaz, hogy a szlovák szöveg tömörsége nehéz feladat elé állítja a fordítót. Az új magyar szöveg itt szélesebb, bár a szlovenszki közös sors-gondolat keltezően érvényre jut. A második sor versetchnikai hibájától eltekintve (ami az éneklésben érzhető lesz) a fordítás eléggé találó. A miniszterium rendelete megemlíti, hogy a jelen szöveg »mindaddig éneklendő, míg az állami himnusz szövegének végleges megállapítása a Csehszlovák köztársaság összes nyelvein hivatalosan ki nem lesz hirdetve.« Tekintettel erre a körülményre, az eddig énekel szöveg megmaradha-

tott volna a végleges szöveg kihirdetésének időpontjáig, mert államnevelési szempontból nem előnyös annak gyakori változtatása.

A komáromi dalosünnep. A fennállásának hetvenedik évfordulóját ünneplő »Komáromi Dalegyesület« pünkösdi országos dalosünnepélye, mint azt a napisajtó is egyhangúlag megállapította, fényesen sikerült. — Örömmel regisztráljuk ezt a tényét és büszkeséggel mondhatjuk, hogy a nagy sikerben a magyar tanítók is méltó részt vettek. A szereplő tizenöt dalárda karnyai közül kilenc tanító, illetve tanárember volt. S ha tekintetbe vesszük, hogy a működő dalosok között is szép számmal volt képviselve a tanítóság, akkor bizonyosodik be igazán, hogy örömjünk és büszkeségünk nem jogtalan.

A szlovenszki közalkalmazottak szervezete ellenzi a szolgálati pragmatika szigorítását. A szlovenszki közalkalmazottak szövetsége a napokban tartotta meg Pozsonyban évi közgyűlését. A közgyűlés egyhangúlag kimondta, hogy követeli a közalkalmazottak gazdasági viszonyainak rendezését, a kormánynak az árpolitikába való erőlyes beavatkozását, valamint a közigazgatás helyes újjászervezését. A rendkívüli személyi intézkedések tervével kapcsolatban kimondta a közgyűlés, hogy az alkalmazottak aggodalommal néznek az ilyen intézkedések elé, mert visszaélésektől tartanak. Meg vannak győződve, hogy az a szolgálati pragmatika, amely a háborús időkben is érvényben volt, ma pedig újabb módosításokkal van kibővíve, teljesen elegendő arra, hogy az államellenes elemeket az állami hivatalokból eltávolítsák.

Új magyar tanítók. A középiskolai érettségivel jelentkezett magyar tanítójelöltek egyévi tanfolyamának (állami abiturians kurzus) tanítói érettségi vizsgáján 40 jelentkező közül 39 kapott tanítói érettségi oklevelet és csak 1 jelöltet utasítottak pótvizsgára. Hatan kitüntetéssel vizsgáztak.

Községi játszóterek és sportpályák. Az egészségügyi minisztérium törvényjavaslatot dolgozott ki, amelynek értelmében arra kötelezik a községeket, hogy a kisgyermekek részére játszótereket, a fiatalság és a felnőttek részére pedig sportpályákat létesítsenek. Ilyeneket egyes kisebb községek közösen is építhetnek.

Műkedvelő előadás Pádárban. A pádári műkedvelő ifjúság husvét hétfőjén Bánszky Jenő ig. tanító betanítása és vezetése mellett műkedvelő előadással egybekötött jótékony célú táncmulatságot rendezett. Szinre került »Gerde Tamás leánya« című énekes népszínmű, három felvonásban. Az előadás tiszta jóvedelmét az iskolai felszerelés céljára fordítják.

A prágai tanítók a rúzs és arcfestés ellen. A prágai tanítószegélyes beavatkozást kíván a rúzs, hajfestés, körömlakkozás és ondulálás ellen, amely már az iskoláslányok közt is nagyon el van terjedve. A tanítók megállapítják, hogy a »kikészítés« szinte járványmódrá terjed a lányok közt és felsorolnak számos olyan esetet, amikor 10 éves kislányok rúzsos ajakkal, ondulált hajjal és fényesre lakkozott körömmel jelentek meg az órán.

A »Sajó-Vidék« népiratpályázatának eredménye. A Sajó-Vidék könyvkiadóvállalat a múlt év végén pályadíjat tűzött ki legfeljebb 1-1 ív terjedelmű népiratokra. A díjnyertes munkák a következők: 1. Népies elbeszélés: Dienes Adorján nagykövesdi plebános: »Fehér galambok«, Magvető Ernő: »Az elsodort lélek« és Mihalovics Antal (Kuzmince): »Egy kis templomért«. 2. Népies hitbuzgalmi munka: Janics Ferenc vágkirályfai esperes: »Az egyetlenke álka«, Mihalovics Antal kuzmincei gör. kat. plebános: »Szeressük-e?« (Az Istent), Mészáros Árpád: »Istent kereső falvak«, Adamkovics Lászlóné: »Időserű kérdések«. 3. A kat. akció ismertetése: Mihalovics Antal kuzmincei gk. pl.: »Fogjunk hozzá« és Csáji János (Rozsnyó): »Halottak talpra«.

Finnszágban a nyári iskolai szünet három hónapig tart. Finnszágban sietnek kihasználni a rövid nyarat s mivel csaknem mindenki vidéken, saját szigetén, de legalább is saját villájában nyaralhat, azért az iskolai szabályzat úgy szól, hogy az iskolai nyári vakáció június 1-én kezdődik és szeptember 1-én végződik.

Kiadóhivatali üzenetek.

N. B. Nehye n/Iplom, H. G. Malé Dvorníky. Címüket kijavítottuk, lapunkat az új címre küldjük.
D. J. Preselaný. Tagjaink sorába

vettük, lapunkat megindítottuk.
G. K. Senteš, H. L. Ladmorce, M. M. Zétény, Sch. R. Rožňava, K. V. Bratislava. Levél ment.

MEGJELENT A „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évré szóló Néplimakkönyvével bővítve, amely az imairódomalomek. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 0—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel kapható. Öt kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 db) csakis keskedőknek portómentesen adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké Stampay,

Köbölkút.

Szolgálati szabályzat és demokrácia.

A napisajtó mostanában gyakran beszámol azokról az előkészületekről, amelyek a törvényhozás házában folynak az állam demokratikus rendjének védelme céljából. A híradások szerint a törvényjavaslat rövidesen napirendre kerül, s a szigorú intézkedések csakhamar életbe lépnek.

Az előmunkálatok részleteit nem ismerjük, csupán a politikai és szakajtó értesüléseire támaszkodhatunk. Ezen értesüléseket azonban, eddigi tapasztalataink alapján, megbízhatóknak fogadhatjuk el. Egy év óta — fájdalom — meggyőződhetünk róla, hogy a sajtó hírharangjai nemcsak üres kongások, hanem beteljesedett, szomorú valóságok vészjelei voltak.

Az állam törvényes rendjének és demokratikus berendezésének fokozott éberséggel való megvédésére irányuló törekvés nem annyira bel-, mint inkább külpolitikai okokban leli magyarázatát. Nem tartozik kompetenciánkba mérlegelni az ide sorolható szempontokat, annyit azonban ezen a helyen is megállapíthatunk, hogy íme, az állam magasabb politikája milyen kézzelfogható módon befolyásolja az államigazgatás belső politikáját, közelebbről az iskolapolitikát és ezen át az iskolák törvényét: a pedagógiát.

A tanítóság, mint az állami berendezésnek úgyszólván egyetlen politikamentes intézményében: az iskolában működő tényező, látszólag kívül esik ama körön, amely az állam politikai nyugalomát biztosítja. A politikusok nem szívesen osztozkodnak az iskolával az állam belső konszolidációjának sikerében. Az iskola korteshangok nélkül, csendben, észrevétlenül teljesíti társadalom- és államépítő hivatását, s eszébe sem jut, hogy részt kérjen a társadalmi rend és nyugalom érdekében kifejtett munka értékelésének dícsőségéből. S a tanító, aki ennek a zajtalan munkának háttérben álló igazgatója, intézője és teherviselője: évről-évre csak az erkölcsi eredményt könyveli el, — a tekintély és a közmegebecsülés aranyaira váltható babérokért nem tülekedik. Csak olyankor eszmél föl kábultságnak is minősíthető szerénységéből, ha egy-egy felülről jövő parancs újabb feladatok megoldása elé állítja, s újabb terhek hordozására kényszeríti.

A tanítóság eddig jóformán nem is tudta, hogy van szolgálati pragmatikája. Hiszen valójában nincs is a közletársaság demokratikus berendezésének megfelelő, új szolgálati szabályzata, mert ami van, az többé-kevésbé átvétele

az állam-elődök idevonatkozó előírásainak. A tanító egyéniségére jellemző, hogy egyesületi munkálkodásának során éppen a szolgálati szabályzat követelése iránti törekvése lanyhult el (bár eleinte erélyesen hangoztatta ennek szükségességét), s megelégedett azzal, hogy felettes hatóságai kezükbe tartják a hivatali ellenőrzés fegyverét. Meri a tanító minden gondját az iskolának és a gyermeknek szenteli. Nem ér rá azzal törődni, hogy a kötelességteljesítés lehetőségéin és korlátain kívül miféle szabálytalanságok elkövetésével is vádolhatják. A tanító tanít. Nincs ideje másra. Aki dolgozik, akinek minden percét, minden szabad idejét a munka köti le, az nem vállalkozhatik arra, hogy részvegyen politikai kalandokban. Nagyon ritkán lehet hallani, hogy bármely működő tanítónak rendtörvényes ügye volna. Van a tanítónak elég ügye, melyeket el kell intéznie az iskolai munka törvényeinek keretén belül!

Most aztán arról hallunk, hogy a tisztviselők, s benne a tanítók szolgálati szabályzatát megszigorítják. Jól van, szigorítsanak ott, ahol kell és ahol lehet. De mit kell megszigorítani a tanítóságnak? Attól tartunk, hogy a szigorítások esetleg megszükitik a tanító munkakörét, amelynek pedig mindig csak a bővítésére irányuló tendenciáit ismertük. Mit tiltanak meg a tanítónak? Hiszen öneki mindenütt ott kell lennie, ahol a közművelődést szolgálni, a közrendet, az állam tekintélyét védeni, a demokrácia gondolatát terjeszteni szükséges.

És mit tiltanak el a magyar tanítónak? Van korlátozni való munkaköre a kisebbségi magyar nemzet dolgos nap-szamosának? Tizenöt esztendeig nem kellett félni a magyar tanítótól a köztársaság magyar nemzetiségű lakosságát, s most, amikor várja az elismerést a köztársaság legkitartóbb munkát kívánó etnográfiai területén kifejtett sikeres működéséért: rettegnie kell attól, hogy szabad prédájává válik a lesben bújkáló ellenségeinek, a denunciánsoknak, s azoknak, akik a pozitív munka-eredmények morzsáit sem gyűjtötték össze...?!

Sajnos, a szolgálati szabályzat szigorításának a befejezéshez közeledő tényéből mi csak ilyen pesszimiztikus következtetéseket tudunk levonni. Élénk emlékezetünkben vannak azok a meghurcoltatások, amelyeknek becsületes és kötelességüket híven teljesítő kartársaink ki voltak téve, a laza erkölcsű besúgók ellenőrizhetetlen »főjelentésel« következtében. Az Isten őrizzen meg bennünket attól, hogy valaha még védekeznünk kelljen az ilyen »vádak« ellen!

A magyar tanító bebizonyította úgy munkájával, mint magaviseletével, hogy köztársaságunk bátran, nyugodtan rábízhatja az állam demokráciáját. Nemcsak azért, mert a kisebbségi sors-adottság ezt követeli tőle, de azért is, mert meggyőződése ezt írja elő. Ez a meggyőződés az ő egyetlen, igazi szolgálati szabályzata. (bb)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

A globális módszer.

A modern pedagógiai törekvések sorában ott találjuk ezt a didaktikai műkifejezést: »globális módszer«. Ilyen alakban már találkoztunk vele lélektani tanulmányaink idején, amikor a tanulás mikéntjének pszichológiai folyamatát határoztuk meg vele, szemben a »frakcionáló« módszerrel. A pedagógiai kutatások és kísérletezések terén azonban a »globális módszer« mást jelent, de legalább is másjellegű értelmet nyer, mint Kornis Gyula: »A lelki élet ismertetése« című tankönyvében.

A szó: »globális« a *globus* szóból származik. A gömb, a golyó a befejezettség tartalmi jegyét hordozza, s a neveléstanban is a tömegben valóság, az egész, a fölbontatlanság jelentését képviseli. Globális módszerrel az tanul, aki a megtanulandó anyagot teljes egészében, részekre osztás nélkül olvassa, ismétli, míg végre elsajátítja.

Ma, ha a »globális módszert« emlegetni halljuk, elsősorban az olvasástanításra, annak legkezdeti fokára: az ábécé-tanításra kell gondolnunk. Ha »ábécé«-ről szólnak, ezt csak a gyors megértés kedvéért tesszük, mert a globális módszernek, természeténél fogva éppen semmi köze sincs az a-b-c-hez, vagyis az egyes, elkülönített hangokhoz és betűkhöz.

Elérkeztünk tehát a módszer lényegéhez. Eszerint a gyermeki lélek a körülötte élő világot nem részleteiben látja és érzékeli, hanem egészben véve, úgy, ahogy van: a maga teljességében. A gyermek nem lát cserepet, zsinolyt, kéményt, tetőablakot, csurgást, hanem *házat*, nem lát füvet, virágot, levelet, fát, hanem *kertet*, nem lát szemet, orrot, fület, száját, hanem *arcot*; nem hall külön-külön mély, magas, érces, éneklő hangot, hanem *beszédet*. Vagyis a tárgyakat, az eseményeket, a jelenségeket készen kapja, egyszerre, egyetlen, közös inger útján fogja föl.

Az olvasástanítást tehát ezek alapján nem a hangok ismerettségével, hangoztatásával kell kezdeni, nem a *synthesis* segítségével kell eljutni a szavakhoz és mondatokhoz, hanem a szavakat és mondatokat egészben kell megtanítani, mert ezek alkotják az értelmes beszédet.

A globális módszer föltalálójának *Decroly Ovide*, nemrég elhunyt neves belga pedagógust tekintik, aki orvosi gyakorlata közben különös figyelemmel tanulmányozta főként a gyengeelméjű gyermekek lelki szerkezetét, s módszerét élettani alapon építette föl. Kísérletei alapján megállapította, hogy a leírt, vagy nyomtatott szó éppen oly egészet képez, mint bármely más objektum: ház, erdő, szántóföld, tehén stb. A globalizálás tehát azt jelenti, hogy az egyszerre, egy szempillantással, egyetlen fizikai ingerrel fölfogott valóságot egységesen vesszük tudó-

másul s figyelmen kívül hagyjuk az apró részleteket. Az érzékeléshez, a *fiziológiai* inger keletkezéséhez szükséges külső jegyek közül csak a kiemelkedő motívumok érvényesülnek, s ezek révén következett a tudat az érzetet előidéző külső ok minden sajátosságára. Vagyis: a *kutya* képzetének kialakulásához nem szükséges a kutya szemének, fülének, nyakának, törzsének nem tagjainak külön-külön való érzékelése, hanem elegendő — mondjuk — a hosszúkás testalak és a négy láb látása, s a kutya képe a tudatba került.

Ugyanígy következett a globális módszer az olvasástanítási eljárásban is. Főlöszleg ismerni egyenként a hangok képét: a betűt, s aztán nehézkes és fárasztó agymunkával összeilleszteni szavakká és mondatokká, közben állítani hagyni a szó és mondat *értelmét*, mikor ez az értelem, ez az olvasástanítási *cél* adva van a kész, a teljes szavakban, mondatokban. Elegendő ezek feltűnő ismertetőjelének érzékelése, s az agyban létrejön az értelem tudomásulvévése, s annak motorikus kifejeződése: az *olvasás* művelete.

De mik azok az ismertető jegyek, amelyek képessé teszik a gyermeket arra, hogy érzékelésük révén a teljes szót, vagy mondatot kifejezze, elolvassa? Mert a ház, az erdő, a ló fölismerése nem okoz nagyobb nehézséget, lévén ezek speciális jellegzetessége kirívó, könnyen, minden komplikáltabb lelki munka nélkül észrevehető. Nos, a globális módszerű olvasástanítás azon *alaki* eltéréseket, különbségeket veszi számításba, melyek a nyomtatott, vagy írott szavak, szócsoportok (mondatok) között, a látás szempontjából mutatkoznak. Nyomós bizonyítékul hozza föl azt a tagadhatatlan tény, hogy a felnőttek, illetőleg az olvasni már jól tudók nem az olvasandó szöveg *betűit* vizsgálják, s nem rakosgatják azokat össze, hanem egyetlen szem-mozdulattal átfutják a szót, a mondatot, a sort, s a szöveg megértése máris megtörtént. Közben nem volt gondjuk a mondatokat és szavakat alkotó betűkre, mert azok együttes alaki csoportozata kiváltotta bennük a szöveg értelmét.

Minden szónak megvan a maga saját formája. Ezt a kész formát a benne előforduló betűk számától és alakjától nyeri. Vannak hosszabb és rövidebb szavak. Van szó, amelynek alakját egyetlen betű határozza meg. A gyermek ilyenképpen *formai* ismeret szerzésére törekszik s nem arra, hogy a különféle alakú külsőn belül, a szó belsejében megismerje az olvasott anyag, a szavak alkotó elemeit, s azoknak összetétele útján alkosson értelmes szavakat. Tudni fogja, hogy ez a »rövid« betűcsoport: *fa, amaz kő, ez a »hosszabb« vár, szék, föld, emez viszont jalu, templom, temető, stb.*, de mindezt csak a szavak öltözete, különöségei alapján.

Aztán találkozik több betűcsoporttal egyszerre. A tanító utasítása nyomán begyakorolja, hogy: »A gazda rétre megy«, s a látási szemlélet gyakori egymásutánja bebiztosítja ennek a mondatnak a helyét a tudatában. Aztán egész verseket, mondókat, meséket, olvasmányokat is elolvas, de nem az egyes

betűk szintézise révén, hanem pusztán a megszokottság, a látási szoképzeteknek állandó, folytonos ismétlődése következtében.

Röviden ennyi a globális módszer összefoglalása.

Vizsgáljuk meg most, melyek azok a szempontok, amik e módszer követőit vezérlik, s amelyeknek alapján e módszer előnyeire főlesküdni is képesek.

Minden pedagógiai munkának az *eredménye* a fontos. Az olvasás tanításánál pedig kétszeresen az olvasni tudás, az olvasás elsajátítása a fődolog. A globális módszer hívei azáltal, hogy értelmes szavakat, teljes mondatokat adnak leckéül az olvasni tanuló gyermeknek, azt akarják elérni, hogy a gyermek ne az olvasás *technikájára*, hanem az értelmes olvasásra fordítson legtöbb gondot. A cél az olvasás, a könyv megszerettetése. A hangozlató, fonomimikai s általában a szintetikus olvasástani módszerek legnagyobb hibájául tartják, hogy a gyermek a betűt, azoknak kapcsolását tartja lényegesnek, nem pedig azt, amit a betű, mint a gondolat eszköze, kifejez. Fenti mondatot a szintetikus módszerrel tanuló gyermek így olvassa: »A gaz-da ré-t-re me-gy«. Hangokat, szótagokat olvas. A globális módszer minden bevezetés nélkül, egyszerre fogja meg a gondolatot: »A gazda rétre megy«. A gyermek természetes hangszállal, természetes és a saját egyéniségének megfelelő artikulációval mondja ki az előtte lévő szöveget. Mondja. Nem olvassa. Nem szótagolja. Nem syllabizálja. És *megszokja* a leírt gondolatok hangsúlyos, értelmes elolvasását, ami nem fog különbözni az élő beszédjétől.

Ez a körülmény határozottan előnye a globális módszernek. Gyermkeink olvasás közben bizonyos külön hangsúlyt, más kiejlést, sőt más hangot is használnak, amit, kénytelen-kelletlen olvasástani módszereinknek kell tulajdonítanunk s amiről, a *betűtanítást* követő módszereinkkel nehezen tudjuk őket leszoktatni.

Mindjárt megjegyezzük azonban, hogy ez az egyetlen érv, amelyet a globális módszer *mellett* felhozni lehet, tekintettel e módszer mai stádiumára. Igaz, olyan érv, amely egymagában elegendő arra, hogy a globális módszerrel komolyan foglalkozunk s fogyatékségeit ne a mindenáron való elutasítás, de a megértés és a megoldás-keresés hangján bíráljuk.

Eddig a pedagógusok két ellentétbe áll egymással szemben. Az egyik föltétlen, rajongó híve a globalizálásnak, a másik csoport viszont minden eszközt megragad, hogy a »globalisták« elért eredményeit kicsinyelje s a globális módszert utópiának tartsa. A harc főleg az elmélet síkján folyik, mert hiszen — bár a reform gondolata kb. 30 esztendő múltra tekinthet vissza, — az új módszer gyakorlati eredményei csak szórványosak és nem teljesen megbízhatók. Mindamelllett a globalisták azok, akik számokra és statisztikákra hivatkozhatnak, mert ezeket tapasztalataikból merítik, míg a szintetikus módszerek követői, akik természetesen a nagy többséget képviselik, csak föltevészekkel operálnak.

A viták velejét azon alapvető lélektani kérdés feszegetése képezi, hogy az emberi lélek föl tudja-e fogni a fizikai testeket, s a körülöttünk lévő természeti valóságot anélkül, hogy részleteiben ismerné. Indokolt-e a hatéves gyermekben szó- és mondatképzeteket keletkeztetni, hang- és betűképzetek ismerete nélkül? A globalistáknak abban igazuk van, hogy a felnőtt nem a betűket, hanem a gondolatot olvassa. De ezt csak akkor teheti, ha a gondolat külső ruházatát: a betűket egyenként ismeri, azok kapcsolatait, összetételeit megszokta, benne a gondolat: a tartalom; s a betű: a forma egyvévált.

A szintetikus módszerek alkalmazói talán nem is tartják alkalmasnak az összehasonlítást a gyermek és a felnőtt olvasási eljárása közt, pedig ha ezt tesszük, éppen az ő javukra billen a vita mérlege. Mert, ha a globalisták a felnőttek olvasási készségét veszik alapul, s aszerint kívánják módszerbe foglalni az olvasástanítást didaktikáját, akkor ezzel szemben rá kell mutatnunk arra, hogy az olvasás gépies műveletben kevésbé jártos felnőttek, bár lelkiviláguk a kész gondolatot keresi, mégsem tudják egyszerre elolvasni a leírt mondatot, addig, amíg annak alkotó részeit, betűit külön-külön nem asszociálták. Tehát a felnőtt is, hacsak nem az olvasás a kenyere, vagy mestersége, a gyakorlatlanság következtében a részeket, a betűket, azoknak kapcsolási módját, lehetőségeit, alakját ejti ki tudatából, s csak úgy szerzi vissza, ha aprólékos, szintetikus lelki műveletet végez.

A globalisták biztosnak látszó, élettani kiindulási alapja is problematikus. A gyermeki beszéd fejlődése nem hozható szoros vonatkozásba az értelem kifejlődésével. A kis gyermek tárgyakat szemlél, a szemléletek érzetökké, képzetökké alakulnak, de beszédkészsége csak később és tökéletlenül jelentkezik. Az »anya«, »apa«, »baba« és a gyermek többi első szavai már akkor is megértett fogalmak voltak, amikor a nyelv csak egyes hangokat tudott nehezen kieroszakolni. Egyáltalában nem természetellenes módszer tehát, ha az olvasástanításnál is követjük a gyermeki beszéd fejlődésének kezdetleges útját, s előbb a hangokat gyakorlatjuk (nem is szólva a hangoztatás elsőrendű fonetikai értékéről) s csak azután fűzzük össze értelmes szavakká, mondatokká. Mért volna módszertani hiba párhuzamba állítani az olvasás-tanulást a beszélni-tanulással?.. Ne példázzuk a tanulás egyéb ágainak ismeretszerző módszerét, ne példázzuk azt, hogy az autó, a repülőgép, a rádió csak azok számára válik tökéletesen érthetővé, akik azoknak belső szerkezetét, összetételét is jól ismerik: de az olvasni tanulás lelki folyamatának rokona, a *beszédtanulás* példája meg kell győzzön bennünket a szintetikus olvasástanítási módszer alaposságának, biztonságának nagy előnyéről.

A globális módszer alapján készült első olvasókönyvek szerkesztői szívesen hangsúlyozzák, hogy a gyermek egy ilyen könyvből 10.000-nél több szót tanul meg (ami kétségtelenül szép eredmény), de elfelejtik, hogy a 10.001. szót, amely véletlenül a könyvben nem fordult elő, a gyermek nem tudja elolvasni.

Viszont, a szintetikus eljárás szerint írt ábécés könyv olvasója, ha 10.000 szót talán nem is ismer (ami nem valószínű), 100 százalékos biztonsággal elolvassa azt a másik tízezret is, amely a könyvbe el nem fért. Mert az a 24 betű, amelyet megismert, s amelynek megismerése nem okozott neki olyan fáradságot, mint 10.000 szónak globális mechanizálása, bármily alakban, bármily sorrendben kapcsolható, s a legszokatlanabb betűcsoport sem fogja őt zavarba ejteni. Lehetséges, hogy olvasása szótagolt, kevésbé folyamatos lesz, de kétségen kívül, szabatosan meg tudja különböztetni az »almát« az »álmát«-tól, ami a globális olvasásnál nem ilyen bizonyos.

Hogy tanítja a globális módszer az írást? Hiszen az írás a szintetikus lelki működés kizárásával lehetetlenné válik. Hát e módszer nem is zárja ki végérvényesen a szintézist. De időt ad a gyermeknek, hogy önmaga jöjjön rá a mondatok és szavak szerkezetére: a betűkre. S ha ez a fölismerés megtörtént (ez, a globalisták szerint a tanév közepe táján szokott megtörténni), akkor kezdődik a tulajdonképpeni írás, az analízis folytán megismert egyes betűk *folyamatos* egybekapcsolásával. Itt már csak betűtől-betűig lehet haladni s az írástanítás keresztülvitelét globális módszerrel valóban utópiának kell tartanunk, hacsak nem akarjuk bevezetni a *képirást*, vagy a képrejtvények rajzolását.

Néhány szót a globális olvasókönyvekről. Előre kell bocsájtanunk, hogy magyarnyelvű globális módszerű olvasókönyv ezidőszertől nincsen. Ennek magyarzata abban kerendő, hogy a magyar nyelv, a magyar beszéd, a magyar olvasás globális módszerű tanítása speciális akadályokba ütközik. (Erről később.) Az általunk ismert szlovák és csehnyelvű olvasókönyvek (»Prvá kniha« és »Deti«) tartalmi tekintetben elsődrendű tanítási segéd-eszköz gyanánt szolgálhatnak. Rövid versek, mondókák, rajzokkal illusztrált mesék, szigorúan a gyermek értelmi színvonalához mért elbeszélések, kedves, hangulatos és ami fő: játékos olvasmányok képezik a könyvek anyagát. Már a könyv külső kiállítása is olyan, hogy a gyermek örömmel veheti kezébe. Betűi szép nagyok, tiszta nyomásúak. Csak nyomtatott alakjukban fordulnak elő. A kezdőbetűk a nagy ábécé betűi.

Az első versike egyszerű, rövid mondatokból áll, melynek sorai lehetőleg ismétlődnek, hogy a gyermeki elmébe a látás és a beszéd segítségével jól bevésszönjenek. Közbe-közbe új szavak fordulnak elő, de az előbbieket mindig visszatérnek. A magyar nyelvben körülbelül az alábbi mondóka felel meg ennek az eljárásnak:

Elmentem én a vásárba félpénzzel,
Tyúkot vettem a vásáron félpénzzel,
Tyúkom mondja: kitri-koty,
Káré-kity-koty!

Elmentem én a vásárba félpénzzel,
Csirkét vettem a vásáron félpénzzel,
Csirkém mondja: csip, csip, csip,

Tyúkom mondja: kitri-koty,
Káré-kity-koty!

Elmentem én a vásárba félpénzzel,
Kakast vettem a vásáron félpénzzel,
Kakas mondja: bokréta!

Csirkém mondja: csip, csip, csip,
Tyúkom mondja: kitri-koty,
Káré-kity-koty!

Elmentem én a vásárba félpénzzel,
Récét vettem a vásáron félpénzzel,
Récém mondja: rip-hajnal!
Kakas mondja: bokréta!
Csirkém mondja: csip, csip, csip!
Tyúkom mondja: kitri-koty,
Káré-kity-koty!

És így tovább. (Még 5—6 versszakig.)

Természetes, hogy mire a vers felsorolja, hogy mi mindent vettem a vásáron, addig a szem alaposan megszokja az egyes szavak alakját, végre is a gyermek könyv nélkül megtanulja a versikét. S éppen ez a baj. Mert a karban való tanulásnál, amit a globális módszer is megenged, sőt elejével gyakran kultivál, az auditív és motorikus emlékező típusú gyermekek beemlézik a verset, vagy a prózai szöveget, anélkül, hogy a szavak látási képzetét megrögzítették volna, tehát, globális nyelven szólva: anélkül, hogy elolvasni tudnák azt, amit mondanak. A vizuális típusú gyermekek könnyebben fölismerik a szóképeket, de annyira megszokják a szóképek egymásmellettségét, viszonylagos térbeli helyzetét, hogy más elhelyezésben, más sorrendben bajosan ismerik föl.

Ezen úgy próbál segíteni a módszer, hogy számos játékot alkalmaz, melynek segítségével a gyermek kikeresi a kimondott szónak megfelelő szóképet. Vagyis, a globális módszer minden lehető elkövet, hogy a gyermek a már egyszer megtanult szót minden körülmények között, a lehetőségek variálása után is gyorsan és kellő biztonsággal fölismerje. Mégis, számtalan kétség merül föl arravatkozól, hogy egy hatasztendős gyermek tízezer szónak minden ismertető jegyét emlékezetében tartsa, mert különben ingadozó lesz az olvasási tudománya. Tízezer szót ugyanis bajos dolog naponta átismételni, s ha egyszer elfelejtette az első napon tanult szóképet, akkor aztán előről kell kezdeni a tanulást.

Egy-egy tanítási egység néhány soros szövegből áll. A tanító rövid hangulatkeltő előkészítése után, amelyben már előfordulnak a megtanulandó szavak, fölírja a táblára nyomtatott betűkkel az első sort. Mondjuk ezt:

A gazda rétre megy.

Tanító: Mondjátok utánam: »A gazda rétre megy«. Közben mutatja a megfelelő szót. Mégegyszer. Aztán újra. Karban csoportonként. Egyenként. A szöveget mindig mutatja. Készenlét-

ben lehet a következő mondat: »A fia vele megy«, — kártya-papírra írva. Itt az eljárás ugyanaz. Aztán egymásután mondják a két sort. A tanulók mutatják és mondják, hol melyik mondat van írva. A folytonos gyakorlás során megjegyzik az egyes szavak helyét s megmutatják. A gondolatot lerajzolják. A kártyalapokra írt szavakat játékból kikeresik.

Ebből látható, hogy a módszer maga megfelel a gyermeki lélek hajlamainak, játékos kedvének, s bizonyára vidámságot, élvezetséget visz az iskolába.

De nem lehet ezt elérni a szintetikus módszerekkel is? A fononimikával? Ahogy a gyermek a szavakkal játszik, éppenúgy, sőt könnyebben játszhatik az egyes betűkkel is. Péter József megszemélyesítette a betűket. Babákká, játékszerekké varázsolta s a gyermek nem is veszi észre, hogy megtanul olvasni. Nem betűket tanul: játékokat kap a kezébe. Le is rajzolja őket: írja. Ezek a sovány babák. Aztán megnőnek. Nagyok lesznek. De még most sem hívja őket nagybetűknek. A babák kergetik egymást. Összefogódnak. És a gyermek megtanult olvasni. A mimika a gyermek számára nem érthetetlen, mozgási vágya pedig hasznosan kielégül.

Hogy hanghordozása nem természetes? Ez múltó jelenség. A sok gyakorlás után az olvasás így is globálissá lesz. A gyermek már az első belü megglátásakor a szó, a mondat értelmét keresi. Tapasztalhatjuk, hogy a második iskolai évben a gyermek szeme végigfut a szövegen, s a mondatot egyszerre, értelmesen mondja ki. Tulajdonképpen csak az első év végéig szintetizál, az év végén már globálisan olvas. De tudománya nincs egy könyvhöz kötve!

Végül néhány szó arról, mért nem honosodott meg a globális olvasástani módszer a magyar iskolákban. A magyar nyelv fonetikája sokszor különbözik az írott beszédtől. Élénken világítják ezt meg a mássalhangzóváltozások, a lágyulások, hasonulások, stb. Azt írjuk: *adj*, de azt mondjuk: *agy*. A szó kiejtése tehát gyakran két szókép neve. Ilyen esetek gyakran előfordulnak. A gyermek, akit globális módszerrel tanítanak az *adj* szókép ismeretére, zavarba jönne, ha ugyanazt a hangcsoportot kellene kimondania az *agy* szókép olvasásakor. Ezek a példák összekusznák a globális tanítás eredményét, s az olvasásból zűrzavar lenne. Erre pedig nincs szükségünk kipróbált és bevált módszereink mellett.

Még valamit. Gutenberg előtt egész könyvoldalakat faragtak ki fából s azt nyomtatták a kutyabőrre. Gutenberg föltalálta a betűszedést. Ezt korszakalkotó találmánynak tartjuk. Mért kellene ezt a pedagógiában visszafelé csinálni? Ismerjük el a psyché alapvető törvényét és haladjunk tovább is az egyszerűről az összetettre!

Boross Béla.

KIADÓ (esetleg eladó) Pöstyénben teljesen új családi ház szép gyümölcsös kerttel. Érdeklődni lehet: Fekete Jullika Komárno, Nádor u. 29.

Munkatanítás.

Hol a fizikai munkatanítás helye?

A munkatanítás bevezetése mellett szól Pauer Imrénék a nevelés fogalmát meghatározó, eme igen helyes kijelentése:

— A nevelés az ember testi és szellemi erőinek összehangzatos kiképzése.

(Kant ezt így fogalmazza: »A nevelés kifejtése mindazon törekvéseknek, melyre az ember képes.« Paueré sokkal találóbb.)

A testi erők kiképzését az iskola teljesen elhanyagolta eddig, mert nem tanított meg egy szöveget a fába verni, egy rózsát be-
őjtani, fűrészt a kézben helyesen tartani, stb., pedig ezekre az életben mindenkinek egyformán szüksége van.

A középkor pedagógusa hiába hangoztatta, hogy »non skola, sed vitae discimus«, mert az élet alaposan rácsáfolt. A pedagógusok szinte érthetetlen vaskalaposággal dugták be váltával a fülüket, hogy az élet szavát meg ne hallják. Hiába hangoztatta Rousseau, Locke, Pestaloczi a kézimunka fontosságát, a pedagógusok zöme tovább is rendületlenül verte a szerencsétlen tanulók fejébe a megszokott ábécét.

Egy küzdelmes pedagógiai harcnak kellett lefolyni, míg a cselekvő iskoláig jutott el a pedagógia szekere. Nem csoda, hogy a harc évszázadig tartott, mert a napba nézők hiába erőlködtek a rúdnál, a csökönyösek rendületlenül húzták a kordét víz-sza. Egyetlen fegyverük volt csak: a megszokás hatalma.

A cselekvő iskolától csak egy ugrás a *munkaiskola*.

Igy leírva, vagy kimondva nagyon szépen hangzik, de ha közelebbről nézzük, a varázsából sokat veszít. Ha a munka jelentőségét, nemesítő hatásait, vagy szociális célját, sőt nevelő hatásait, amikről később szöveg, ismerjük és helyesen értékeljük, kétség sem fér hozzá, hogy a munkának, mint nevelési eszköznek az iskolában helyet kell biztosítani és óriási horderejű értékeit ki kell használni. Viszont nem szabad olyan piederstál-
ra emelni, ahol helye nincs. Azért, mert a munka, mint nevelési eszköz eddig el volt hanyagolva, most nem szabad a másik végletbe esnünk és a munkaiskola hangzatos jelszavának felülve, arra vak esküt tennünk. A nevelési eszközök egésszéges egyensúlyának az iskolában meg kell lenni és az egyik a többi rovására nem nöhet mamuttá, mert az iskola beleesnék abba a hibába, hogy egyoldalúlag nevelne.

A munkaiskola, mint az elnevezése is mutatja, fő nevelési eszközü a munkát használja fel és a többieket csak oly mértékben, amennyiben hozzájárulnak olyan ember kitermeléséhez, aki az élet anyagi harcában győzni tud. Ez pedig túlzás.

Ne felejtjük el, hogy az iskola és a nevelés általános célja az erkölcsi jellemzsilárdság kifejlesztése, mert ez az egyedüli érték, ami minden emberre nézve, minden életpályán, minden korban, minden felfogással összeegyeztethető szükséges, alkalmas és értékes. A jellemzsilárd ember fogalma ily értelemben

a tökéletes emberrel egyenlő. Az az ember, aki munkálkodni tud, tökéletesebb az erre képtelennél, tehát a munka hasznos nevelési tényező. Ezért használjuk fel az előnyeit, de vezéri pálcát könnyelműség lenne a kezébe adni.

Az ökonómusnak csak annyi joga van az iskolában, mint a tábournoknak, papnak, orvosnak, bírónak, stb. Ezen a jogon követelhetnek az iskolában katonai, túlvilági életre való, egészségi, törvények iránti tiszteletre való, stb. nevelést, de éppen azért van az elméleti pedagógia, hogy a nevelő e túlzott követeléseket valódi értékekre szállítsa le és a nevelési eszközökből a pedagógia »boszorkánykonyhájában« olyan keveréket állítson elő, amelynek szakszerű adagolása a zsenge gyermekből tökéletes embert formál. Ebben a szellemi Nestlé-lisztben a munka képviseli a vitamint.

Ha a munka helyét (megjegyzem, eddig kizárólag *fizikai* munkát értem) az iskolában meghatározni akarom, igen könnyű a dolgom. Tantervünk szerencsés kézzel oldotta meg e problémát és a munka helyét a nevelés eszközei között józanul ítélte meg. Beállította a nevelő és női kézimunkát a kötelező tantárgyak sorába és ezzel a munkát (újból hangsúlyozom, *fizikai* munkát), mint nevelési eszközt érvényre juttatta. S hogy a fizikai munkatanítás még gyermekcipőkben jár, ennek kizárólag mi vagyunk az okai, noha az eszme nem új. (Komeniusus, Rousseau, Uno Cygnäus, Salamon Ottó, Clauson-Kaas, dr. Götze, Pabst, gr. Teleki Sándor, Guttenberg Pál, Dewei, Kerschensteiner, Lechnicky vagy Fröbel Frigyes elgondolásai.)

Kónya József.

Az ének tanítása

Írta: Fischer János.

5. évf.

A 4. évf. anyaga:

1. hó: Tónika, oktáv, kvint; egész hang (dó-re, la-szol, fa-szol), félhang (szi-do).
2. hó: A 4. évf.-ban átvett hangközök az összes ismert hangsorban. Diktálás: a bemutatott taktus eléneklése emlékezetből.
3. hó: **Fa-mi** az összes hangsorban (C, E, G, D, F, A). Diktálás: a rövid eljátszott motívum eléneklése szolmizálva.
4. hó: **Fa-mi** az összes hangsorban. Diktálás: a diktált ritmus leírása. Ellenőrző gyakorlatok: a tanító a felírt gyakorlatot szándékos hibával játsza (éneкли), a tanulók a hibát kijavítják.
5. hó: Előkészítő gyakorlatok a kétszólamú énekhez (két mozgó hangjeggyel). Kettősszólam oldalmozgással:

6. hó: Kettősszólam oldalmozgással:
7. hó: Kettősszólam ellenmozgással:
Diktálás: Könnyű dalt taktusonként lejegyezni.
8. hó: Kettősszólam párhuzamos mozgással tercekben:
(a 2. szólam ugyanazt éneklí mint az első, de később kezdí úgy, hogy a két szólam harmadviszonyban legyen egymással.)
9. hó: Kettősszólam késleltetéssel (az egyik szólamban).
10. hó: Ismertető magyarázat a népdalról.
Az összes hónapokban diktálások.

6. évf.

1. hó: A támaszhangok. Hangjegyolvasás.
Szi-do, re-do, la-szol, fa-szol, fa-mi C, E-ben.
Ellenőrző gyakorlat.
2. hó: Kettősszólam párhuzamos mozgással, harmadokban
Kettősszólam oldalmozgással.
3. hó: Szi-do, re-do, la-szol, fa-szol, fa-mi G, D, F, A-ban.
4. hó: Kettősszólam ellenmozgással.
Hangeltalálás számjegyes módszerrel (do = 1, re = 2, stb.)
5. hó: Kettősszólam párhuzamos mozgással, hatodokban.
Diktálás: zenerejtvény (a lediktált, leírt daltöredéket eltalálni, mely (ismert) dalból való).
6. hó: Kettősszólam: kúrtkvintek.
7. hó: Kettősszólam késleltetéssel.
8. hó: Kettősszólamban a párhuzamos és az ellenmozgás kombinációja.
Ismertető magyarázat a műdalról.
9. hó: Nagyobb hangközök.
10. hó: Kombinált kettősszólam. — A hangulatos előadásról.
Diktálás: a zenei emlékezés gyakorlása.

7. évf.

1. hó: A szi-do, re-szo, la-szol, fa-szol hangközök.
2. hó: Kettősszólam oldal-, ellenmozgással.
3. hó: Dalelőkészítés.
4. hó: Intonálás számjegyes módszerrel.
5. hó: Az esetleges fölemelt hangok (szi-vel) C-dúrban.
6. hó: Az esteleges fölemelt hangok (szi-vel) E, G, D, F-ben.
7. hó: Az esetleges leszállított hangok (fa-val) C-dúrban.
8. hó: Az esetleges leszállított hangok (fa-val) E, G, D, F-ben.
9. hó: Kettősszólamok.
10. hó: Ellenőrző gyakorlatok. Zenerejtvény. Képzelt hangok.
Az összes hónapokban: diktálások.

(Folyt. köv.)

Bratislavai polgári iskolai tanár a jövő tanévre jutányos feltételek mellett elfogad 1—2 közép- vagy szakiskolai tanulót teljes ellátásra. Különszoba biztosítva. Szlovák és német nyelv tanulása és gyakorlása lehetséges. Közlelbbi cím megtudható Vászrhelyi Károly egyesületi titkárnál Komárno, polgári fiúiskola.

FÓRUM

Szebb jövőnk keresése.

Köri elnökünk felolvasásra kért. A témát magam választottam, de ahhoz az utasításhoz tartottam magam, hogy objektív, bátor kritikát mondjak. Olyan témát választottam, amely mindnyájunk érdeke: Szebb jövőnk keresése.

Aktuális a téma. Különösen ma. Most, amikor a tanítóság egyik része a szomorú multat siet temetni, a másik pedig szebb, emelkedetlebb jövőt akar kiharcolni. Kivetik a programmból az időszerűtlent, a régeből a rosszat, hogy lendületes, új stílusnak adjanak helyet.

Pár éve működöm csak. Fiatal, éhes szemmel és füllel vártam minden, bennünket érintő megnyilalkozást. A keserű tapasztalatok szinte fokozatos egymásutánban következnek.

»Te is tanító leszel? A hajlőröltek közé úszol? Ne tréfálg, menj egyetemre, iratkozz be azonnal!« Így fogadott néhány osztálytársam, mint tanítójelöltet. Szép biztatás, még szebb kritika. Erre én csak ennyit: A pályámra léptem. Az érvényesülésem itt van, mert ide küld hivatásom. Még égetett ez a tüzes kirohanás, a felületes gúnyolódás s máris újabb kanyarítás pályám tekintélyéből: »Ne engedd magad elkallódni! Elsekélyesedsz, a falusi tanítók torz élete vár rád.« Így ömenizált egy fiatal társam.

Fecseleges lett volna a vita az ilyen elfogultságokkal szemben. A legrappánsabb felelet a kitartás, a következetes helymegállás. Ez cáfol leghatásosabban.

Igen. Befolyásolhatatlansággal nemcsak védekezünk, hanem lámadunk is. Erős meggyőződés, mély hivatottság, alapos műveltség kell ahhoz, hogy véleményünk mellett kitartsunk. Egyenesen bátran, önérzetesen kell haladnunk! Szeressük hivatásunkat, védjük pályánkat! Emeljük mindig magasabb színvonalra, hogy ne érjen fel hozzá a vád, a gúny, a lenézés! Szálljunk magasra elismerést kivívó műveltségünkkel! Érezze, aki közénk jó, hogy különleges ide feljutni.

Ne engedjük, hogy mentőcsónaknak használják a tanítói pályát! Csak a jobb sorsra érdemes kapaszkodónak legalább pályánkba! De a parton bámulók merészebbjei — találóbban szemtelenebbjei — és lendületes szaltóval vetik magukat az árba, mivel látják, hogy a prédacsónak a biztosabb, szebb part felé evez. Tartsuk távol pályánktól ezeket a szellemi kalózkodókat. Harcoljunk ellenük, mert különben velük együtt veszünk!

Bosszantó valóság az alapja ennek a hasonlatnak. Merészvágyú ifjak agyában megfogán az elhatározás: tanító leszek. Tegnap még az ekeszarva vagy a kereskedés pultja mellett rezgett át rajta a magasztos vágy s ma már pénzzé tette atyai örökségét és felcsapott tanítójelöltnek.

Csak párat a sok közül! 18 év körüli legényke állít be hoz-
zám: »Tanító úr, lenne szives előkészíteni.« Minek akar tanulni?
»En nem tanító akarok lenni, hanem ezredorvos.« Olyan meg-
győződéssel mondta, mint egy kitüntetett érettségizett. Megadlam
neki az útmutatást. Mint pályatévészett, távozik. Talán, ha egy
toborzó intellektüelhez megy, ma már kíségitő tanító. Nem
indított meg jólelkű kollégáim példája, akik szinte méltányosan
készítetek elő az externista vizsgákra.

Akadnak frappánsabb, élvezetesebb esetek is. Nyitott szem
és fül sem szükséges, mégis megtud az ember ilyeneket. Köz-
helyek már a falu száján is ezek a szégyenletes esetek. Falu-
szerite mesélnek a gyönyörű karrierekről. Hogy néha-néha meg-
buknak, az nem ront a renomén. Sokan vannak, nagy az eshető-
ség a pechre.

Itt meg kell állanunk. Javítom magam: itt új útát kell keres-
nünk. Itt hozzánk méltóbb lehetőséget kell kiharcolnunk.

A demokrácia tragikus elferdülése ez. Hivatás és képzelt-
ség nélküli egyének előtt nyitva áll a lehetőség a nevelői pályára.
Ismeri ez a tanító a gyermeki szív és lélek titkait? Önmagát sem.
Agyába gyömöszöli pár osztály anyagát. Rendszertelenül, felü-
letesen dolgozik. Nem teheti máskép. Hajlja őt a kényelmes-
nek látszó megélhetés-vágy. Vakon, bizonytalanul rohan célja
felé. Néhányszor felbukfencezik, de nem állhat meg, mert mö-
götte semmi, előtte a csábító életlehetőség. Addig küzd, míg el-
nem éri az elérhetetlent. A kitartás, szorgalom, előretörékvés
nemes tulajdonságok. Ne felejtjük azonban, hogy bárhova igyek-
szem, nyit, egyenes úton kell haladnom! Hogy nyitva van egy
nagyon rövid út?! Ezt nem a tanítóság nyitotta, hanem a szük-
ség. Ez — szerintünk — csak a lemaradt hivatottak számára van.
Tény azonban, hogy száz között csak pár igazi tanító rohan át
ezen a meredek úton.

Ziháltan, kifáradva érkeznek meg ezek az új kollégák. Ez
nem lenne lényegében tragikus. A hiba ott van, hogy nem hoz-
nak magukkal semmit. Amijük volt, azt is lesöpörte róluk a
túlfeszített iram.

Megérkeztek. Idegen, ismeretlen világ fogadja őket. Az iskola,
a gyermekek, a tanítás, a nevelés. Az iskola meglepetés. Nincs
meg a természetes kapcsolat régi és új helyzetük között. Nem
találják fel magukat a padok előtt. Zavarja őket a mosolygósan
beszélő gyermekszem. Nem képesek azt a hangot pendíteni,
mely a gyermek szívéhez szól. Hol a pedagógia művészete, mely
nélkül nem tanító a tanító? Hol a gyermeki psziché ismerete?
Hogyan fogja a lelkeket alakítani, ha nem ismeri megnyilat-
kozásait? Nem tud olvasni a szemek ragvogásából. Titok előtte
a fiatal lelkék ezer vágya. Visszataszító, ijesztő számára a kis lel-
kek apadhatatlan szomjúsága. Letöri az iskola. Bizonytalan,
félénk, félszeg, mert érzi gyengesét.

Nemcsak az iskola nívóját súlyeszi mélyre, hanem a tanítói
tekintélyt is magával rántja. Hogyan tekint az a falu tanítójára,
melyből ilyen csodás karrierrek indultak útnak? Lehetetlen máról

holnapra teljesen megváltozni. A tanítónak tudást, kifinomult tapintatot, talpraesettséget, meggyőződést, hilet, szeretetet kell hoznia magával. Nemcsak a gyermekeket, hanem a szülőket, a népet is kell nevelnie. Súlyos munka, nagy felelősség. Nem érzi ezt a felelősséget. Nem érezheti. Nem készült ő ilyen nehéz munkára. Ő már tanító. Megvan a vizsgája. Pihenni akar. A vészes tempót a letargia váltja fel. Műveltségét erőszakolnia kell az emberekre, mert különben szélfoszlik az elektromos nimbusz. Ebben az irányban — érzi — munkába kell lépnie. Ezt nem hagyhatja, mert nemcsak sajátja a tekintély. Ismét nemes offenzíva. Csak eredmény nélkül. Tájékozatlansága, üressége fél-szükségekre sodorják. Hiába szórja önérzetes páthosszal a kartárs, a kolléga, a testvér forraszló szavait, nem sikerül a kapcsolódás. Persze, hogy nem. A külső közlekedés, a törleszkedés nem fogja soha egybekapcsolni a szívet, lelket. Belső kiegyenlítődésre van szükség. Emelkedni kell, nem kapaszkodni. Arra a nivóra kell szert tenni, mely automatikusan közénk helyezi őt. Különben csak parazitaként fogyasztja a megtépett tanítói nevet.

Pályánk tekintélyét úgyis elhasználta a mult. Ha iróniát akart feltálatni valaki, a láradt, szerény tanító izzadtságából merített. Sok toll mártott a tanítói tekintélyből, hogy annál tragikusabb legyen a gúny, mellyel azt torzítja. Semmisítették volna meg teljesen! De nem ezt tették, hanem százszor rosszabbat. A torzított beállítással gúnyos lenézést adtak a megbecsülést helyett.

Tragikus helyzet, keserű valóság. Lelkes idealizmussal dolgozunk a generációk felemelésén. Buzgalmunk, építésünk minden lendületét az erős, új, szebb, de idegen élet áramává transzformáljuk. Mi vagyunk a régiek, a szegények. A tanítófogalom csak marad a szokott keret pudvás minőségében. Ide a lendülettel, ide a haladás forraló tisztításával! Építsünk szárnyat a tanító fogalmának, feszítsük ki az emelkedés vágyától! Lendüljünk magasba, ne tudjon bárki közénk vegyülni! Neveljük, műveljük magunkat. Ezt be kell venni programmunkba! Ne legyenek az intelligencia páriái a tanítók! Maradjon le a hivatatlan! Indítsuk meg a kiválasztódás szükségszerűségét!

A tekintélyt, a megbecsülést kell kiharcolnunk. Új nevet, jobb márkát a tanító névnek! Intelligens, edzett lélekkel kezdjük az átalakítást! Rázzuk le a falu porát! Tiszlán, hivatásunk, műveltségünk emelkedettségéből nézzünk a falura! Nehéz a falut emelni anélkül, hogy ne húzzon lefelé bennünket. Mégsem szabad engednünk. Allanunk kell rendíthetetlenül s akkor leszünk méltók a követésre. Karöltve haladjunk, szálljunk síkra szebb jövőnkért nagy, közös akarat! Dolgozzunk magunkért is! Vívjunk ki méltó helyünket a társadalomban s akkor velünk együtt értékelik, becsülik meg munkánkat is.

Kopott, halvány a tanítói név. Nem szabad engednünk, hogy tovább kopják, hogy jobban elhalványodjék! Addig meddő dolog külső érdekeinkért harcolni, míg a név nem tiszta, nem

ragyogó, nem értékes. Belülről, magunkból kezdődik minden. Ha nem itt rakjuk le az alapot, küzdésünk Don Quihote hare lesz. Nincs időnk esztelen erőszakoskodásokra. Céltudatos, biztoseredményű munka ez irányú kötelességünk.

Nevelés, jobb élet előkészítése a feladatunk. Igen, de nemcsak a mi feladatunk. Kötelessége ez a középiskolai tanárnak is, aki a forrongóbb, keresőbb ifjúság emócióit desztillálja, aki a félek markánsabb hajlamait hivatott irányítani. Itt már nagy erővel lép fel a hivatásválasztás szükségszerűsége. Meg kell ragadni ezeket az alkalmakat és ismertetni kell az ifjúságot a különféle pályákhoz szükséges vonzóerőkkel! De milyen kevésszer történik ez meg! Összeül a tanácstalan ifjúság és magárahagyottságában utópiákat rajzol ki lázas fantáziája. Csak az egyetem, a főiskola csábítja képzeletüket. Az ifjú, tüzes lendület hajtja a további munkára, tanulásra. Nincs megállás számukra, csak a csúcson.

Ezért korszerű, ezért elengedhetetlenül szükséges a tanítói akadémia. Kell, hogy út vezessen a fiatal pedagóguslelkek számára is erre a csúcra. Szükséges, hogy az ambiciózus lelkek a nevelői pálya felé is találjanak méltó, kielégítő, nivós utat, különben hivatásuk a korszerű magasravágású áldozata lesz.

Ne aggódjunk, nemcsak gyengétehetségű maturánsok fogják látogatni akadémiánkat! Nem. Komoly, nagyvonalú lélek szeret a lelkek nyelvén beszélni, érett, meleg szív vágyik didergő, esett szíveket fölemelni, melengetni.

A tanítói főiskola a mi szerető kéznnyújtásunk azoknak, akiket meghívtatt hivatásunk szépsége. Figyelmeztetés, noli me tangere a közénk nemvalónak. Bizonyítéka haladó felfogásunknak. Emelkedésünk biztos, erős szárnya. Ne sirassuk a képzőket akkor, ha kapunk megfelelő akadémiát! Hangsúlyozom: megfelelő, amely nemcsak, hogy pótolja a képzőket, de többet nyújt náluk! Az egy év kevés erre. Legalább kettő szükséges. A gimnáziumok elméleti tudást adnak. A pedagógiai műveltséget kell különösképpen az akadémiának adnia. Akkor intelligens, szakképzett tanítókat kapunk, akik biztos kézzel fogják irányítani nevelésüket is, tanításukat is.

Lendülni, emelkedni vágyásunk szép lehetősége ez minden szempontból. Kapunyitása szebb jövőnknek. Reprerentálnunk is kell. A világ, a társadalom kényes erre. Fogunk is. Akarunk is. Nem engedjük, hogy a tanító csak dolgozzék, de elismerést, méltó megbecsülést ne kapjon! Hiszen akkor kedvetlen munkánk, mert fáj a megnemértés, bánt a lealacsonyítás. Küzdünk, legyen küzdelmünk fokozott. De magunkért, a mienkért is dolgozzunk!

Nem kapaszkodunk vagy on után. Ez nem ad tekintélyt. Intelligens, polgári családok legyenek a tanítóság alapja! Méltó élettársat keresünk. Műveltet, aki segít nagy munkánkban, akiért érdemes tiszta, szép ragyogó magasságba emelkedni. Aki csekély fizetésünk okos beosztással megsozorosítja, aki nyugodtságot, emelkedett, finom életet varázsol otthonunkba.

Nem kell a vagyon, a föld, mely leköt bennünket. Szabadok akarunk maradni, függetlenek, szellemi életet élő, megelégedett lateinerek. Így majd példák leszünk. Élő, ragyogó példák. Tisztelettel, önérzetesen, megelégedetten jelenünk meg bárhol. Viselkedésünk, modorunk mély, alapos műveltségről fog tanuskodni.

Képesítő vizsgán voltam. A Referátus magas hivatalnokával — egy főtitkárral — beszélgettünk feleségemmel. Szó esett a vizsgára jelentkezők készülségéről. Felháborodva jelentette ki az illető (helyettes) felettes, hogy készületlenül jönnek a "jelöltek, visszatérítők a felszükségük, gyerekes, komolytalan a viselkedésük. A Referátusban megforduló tanítók jórésze mosolyt vagy szájalmat ébreszt halálozatosan fellépésével, felszeg modorával, nívótlan megjelenésével.

Ilyen véleményt hallani bántó, alázó. Síkra szállni?! Szóval eredménytelen. Bizonyítékokkal nem lehet. Magunk ellen fordul vissza minden. Hiszen láttam én is. Ott, körülöttem bizonyosodott be a lesújtó kijelentés. Fejvesztett, ludásnélküli, remegő, ijedt arcok. Segítségért, szájalomért esdeklő tekintetek. Üresség, bizonytalan bárgyúság a szavakban. Ez az oka annak is, hogy elfajul a vizsgáztatás. Nincs ott bizalom, nyugodt, férfias hangneme. Idegesség, bosszankodás, kedvet, kibontakozást fojtó, értelmetlen káosz. Lézengő, fáradt, csapzott csoport. Az ideges félelem bénító áramként járja át mindegyiket. (Ennek nem kis részben a vizsgáztatás mai rendszere is oka! — Szerk.) Egy mértekkel mérnek itt. A vizsgáztatók keserű tapasztalatai az irányadók. A tehetség is a bizalmatlanságba fullad. Hazardirozás ez, melyben a tanítóság a vesztes. Taposó szégyen, mely összetiporja becsületünket. Mindenüttl alul lenni, mindenben vesztesként szerepelni a mi végzetünk?! Dehogy! Nem végzet ez! Hiba, gyengeségünk pusztító eredménye.

Az ilyen eredmények rontanak az építés helyett. Más irányra van szükség.

Bírálás volt feladatomban. Kritikám az. Talán éles késsel vágtam. De hiszen operálni csak így lehet. Egyéni nézeteim ezek. Itt vannak a tapasztalabbak is. Tessék átszűrni véleményeimet, hogy a változtatás kollektív, erős legyen.

Ha bíráltam, kötelességemnek tartom korrigáló, egyéni nézeteimet is nyilvánítani.

Esetl már szó erről a nagyon szükséges kiválasztódásról. Talán csak a nagyon fiatal kollégák nem tudnak arról, hogy pár évvel ezelőtt kérdőíveket bocsájtottak szerte hivatalosan. Köteles volt minden tanító nézetét adni, hogy miképpen gondolná keresztülvihetőnek a tanítói név emelését. Hangzoltak el akkor okos, komoly vélemények, látszata azonban még ma sincs ennek. Miért simul el minden ilyen megmozdulás? Talán, mert félünk az erősebb hullámoktól! Nem érdekel bennünket, mert közös kötelesség előtt állunk. Kevés a kollektív érzés bennünk. Ezt kell nevelnünk, fokoznunk mindegyikünkben, míg csak kötelességként nem tekintünk az ilyen megmozdulásokra.

A fiatal kollégákra gondolok most. Alkalmat kell nekik

adni, hogy anyagi körülményükhöz mértén kivessék részüket a művelt ember kulturális szükségességeiből. A pár városi kolléga megtalálja erre a lehetőségeket. Szinte kényszeríti őket helyzetük, környezetük. Falun van a tanítóság zömbe, s az állag után ítélnék.

Emelkedésre kitűnő alkalmak gyűléseink. Legyen kulturális esemény mindegyik gyűlésünk! Vannak lehetségek közöttünk, akiket kötelesség érvényesíteni. Tessék felkérni a jó zenészt, üljön a zongora mellé! Lépjen a pódiumra a jóhangú tanítóné, színesítse, tegye hangulatossá, kedvessé együttlétünk! Résztveenni, dolgozni lelkesedéssel, szívvel, odaadással! Nyujtsunk nívós, vonzó műsort s akkor talán nagyobb számban jelennek meg a tanúgy barátok, akiket olyan kitarlóan invitálunk. Mert így csak a kereskedőknek lehet esemény összejövetelünk, akiknél alkalom adódásával bevasárolunk, no meg a vendéglősnek, akinél a közebédet nagyhangú testvéri ölekezések között elfogyaszljuk.

Talán nem tesztek rosszat, ha nívós tanító-bál érdekében is szót ejtek. Kimondottan elegáns bálra gondolok, amelyet a jó modor és a kifogástalan megjelenés jellemez. Csak ilyen érdemes, sőt eredményes. Erre a diszkrét láncú mulatságra el fognak jönni azok az intelligens lányok, akik közül azlán bátran választhat a nősülni óhajtó fiatal kolléga. Itt megtalálhatná szükséges, finom szórakozását a falusi tanítóné is és nem esnék áldozatul még véletlenül sem a falusi szórakozás gyilkoló kényszerének. Ellazák az idősebb kolléga urak főiskolás fiaikat, a fiatal kollégák meghívják egyetemista barátaikat. Így, ilyen formában még a kellemessel is hasznos jár együtt. Bevegyültünk a társadalomba, alkalmunk lesz megismertetni magunkat. De erre bővebben kell kitérni, ha ugyan el nem temetődik ez is.

Utazunk többet! Szeretjük a szép, tapasztalatokra van szükségünk. Miért nem próbáljuk meg a társas utazásokat? Előnyösen tehetjük ma már ezt. A cseh és morvaországi tanítók mennek, utaznak. Általános Egyesületünk vegye műsorába ennek megvalósítását. Vannak tehetséges tanítók anyagiakban. Nézzünk szét a világban, jegyezzük fel tapasztalatainkat és gyűlésünk értékes, élvezetes programszáma lesz ezeknek ismertetése.

A banktisztviselők és egyéb hivatalnokok inkább megteszik, pedig nekünk fokozottabb kötelességünk a tapasztalás. Ritka eset, hogy a tanítók nagyobb utazást tesznek. Megbecsüléssel, tisztelettel tekintünk arra, aki utazásaival szélesbítette látókörét, jellegzetes benyomásokkal gazdagította lelkét.

Teheti a fiatal is, csak éjjen benne a vágy, mely az ilyen nemes passziókra tüzei. A pár nehéz, kezdő évet keresztül küzdi. Összeszedi magát és okos beosztással megtakaríthat erre a célra is.

Jóakarát, tiszta, nemes szándék váltotta ki belőlem ezeket, mert dolgozni akarok szebb jövőnkért s velem együtt bizonyára a sok-sok tennivágyó fiatal s a megértő, tapasztalt, idősebb kollégák is. A cél közös, a jutalom is közös öröm lesz.

Söröss Jenő.

EGYESÜLETI ÉLET

Meghívó.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület 1933. július hó 11-én délelőtt 9 órakor Galántán a Katolikus Kör nagytermében

központi gyűlést

tart, melyre az alábbi tagokat tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Szakosztályok jelentése. 4. Jelentés a Magyar Tanítók Házáról. 5. Jelentés a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjáról. 6. Jelentés a Tanítóegyesület Enekkaráról. 7. Jelentés a Vésztűk magyar fordításáról. 8. Pénztári jelentés. 9. Alapok elhelyezése. 10. Indítványok tárgyalása.

A Magyar Tanítók Háza felállítására, eselleg a befolyt jegyzések összegének elhelyezése tárgyában már beadott indítványt délután 3 órakor fogjuk letárgyalni. A tárgysorozat e pontjának megvitatására s a határozathozatalra a részjegyző Kartársakat is meghívom.

Csak azok az indítványok tárgyalhatók, melyek a közgyűlés előtt 8 nappal írásban a központi elnöknél be lettek adva.

Előző nap — július 10-én — délután 6 órai kezdettel a római kat. iskolában közp. választmányi gyűlést tartunk, melyre a közp. választmány tagjait meghívjuk.

Tekintettel a tárgysorozatban foglalt jelentések s az azokkal kapcsolatosan hozandó határozatok rendkívüli fontosságára, felhívjuk Orsz. Egyesületünk szerveit, hogy az alapszabály rendelkezéseihez képest központi kiküldötteik megjelenéséről gondoskodjanak.

Az elszállásolást Berényi Gyula galántai kartársunk intézi, aki arra igényt tart, azt nála egy lev.-lapon minél előbb jelezze!

Negyed, 1933. június 3.

Vásárhelyi Károly
főtítkár.

Kovács Alajos
közp. elnök.

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népimakönyvével bővítve, amely az imáirodalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ajátossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabövitéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétel kapható. Ot kgrtől (kis: 25 db. nagy: 20 drb) csakis kereskedőknek portómentesen adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay,

Köbölkút.

Jegyzőkönyv.

Felvéve Kovácspatakon, 1933. június 7-én, az A. M. T. E. párkányi járási Tanítóegye rendes tavaszi közgyűlésén.

Jelen voltak: Medlen István esp., egyh. tanf., Vofišek Ferenc áll. tanf., Fedor István nyugalm. ig. tan. párttitkár és még több más illusztris vendég, valamint a járáskör tanítószága csaknem teljes számban.

Az elnök a gyűlést tartalmas megünyítőval nyitotta meg, amelyben felhívja a járáskör tanítószágát, hogy ne csak iskolai, hanem szervezeti iránt való kötelességeit is tartsa szem előtt.

Üdvözli a megjelent vendégeket és egyleti tagokat. A jegyzőkönyv hitelesítésével Kanozsay József és Kerekes Béla kartársakat bízza meg. A pénztárkönyv átvizsgálására Tóth Gábor és Kreko Imre tagokat kéri fel.

A pénztárkönyv mérlege a következő zárlati összegek szerint aktív:

1932. nov. 14-től összegbevétel . . .	3408.55 Ké
1932. nov. 14-től kiadás . . .	3391.90 Ké
maradvány . . .	16.60 Ké

Vagyoni állapot:

Külön árvaalap	981.— Ké
Rendes árvaalap	10304.40 Ké
Tartalékalap	1533.— Ké
Pénztárkészlet	16.60 Ké
Összvagyon	12835.— Ké

Az elnöki megnyitó után Vofišek Ferenc áll. tanf. üdvözli a megjelent tanítószágát, a szíves fogadtatásért pedig köszönetet mond, majd a gyűlés kimeneteléhez sok sikert kíván.

Ezután Szolecky János titkár jelentése következik, amelyben erélyes szavakkal hívja fel intenzívebb egyesületi életre a lanyhulókat! Igyekszik továbbá elegyengetni a központ és egyes egyesületi tagok között anyagi okokból felmerült s már eddig is sok vitát létrehozó feszültséget.

Az elnök felolvassa Kovács Alajos közp. elnök levelét, amelyben ugyancsak a központ és egyes tagok között felmerült sajnálatos egyenetlenkedésről van szó, s egyben kéri a közp. elnök a járáskör vezetőségét, hogy azokat elsimítani teljes erejéből törekedjék.

A közgyűlés Kovács Alajos közp. elnök levelében foglaltakat tudomásul veszi. Agilis elnökének pedig mind mostani békértelmezéséért, valamint eddigi minden más önzetlen munkásságáért köszönetet mond s ezúton meglehetősen üdvözlését is küldi.

Ribay bátorkeszi tanító felolvassa »A fiatalabb és öregebb kartársak kölcsönös megértése« című értekezését.

Ribay értelmes fejtegetéseit a közgyűlés helyesnek ismeri el s az egészben rendkívül tartalmas és élvezetes előadásáért ezúton mond köszönetet.

Ribay értekezése nyomán felmerült vita keretében a tanítók képviselésének régebbi és újabbban terbe vett módjairól is szó esik. Majd pedig a közgyűlésnek nyílt feleletet kell adnia arról, hogy a tanítószág

kiképzésére a jövőre vonatkozólag is a régi négyéves tanítóképzőt vagy az újabbban tervezett két évfolyamú tanítói a kadémiát tartja-e helyesebbnek, mint kiképző lényezőt.

A közgyűlés az alábbi okoknál fogva az akadémiái kiképzést ismeri el helyesebbnek: 1. A középiskola alsó 4 évfolyamát elvégző tanuló még nem érett eléggé arra, hogy életpályát válasszon. 2. A csak néhány helyen működő tanítóképző-intézetek nem nyújtottak elegendő lehetőséget arra, hogy azok a tanítói pályára hivatott egyének, akik anyagi okoknál fogva a 4 fős évfolyam elvégzése után is kénytelenek voltak a közeli gimnáziumba járni, kellő szakképzettséggel rendelkező tanítókat lehessenek, amit a rövidebb ideig tartó, de csupán csak szak tárgyakat tanító akadémiái kiképzés különösen megold. 3. A tanítóság tekintélyének emelése szempontjából.

Kónya József az új egységes és egyszerűsített betűírásáról és tanítási módjáról érthető és lebilincselő formában értekezik.

A közgyűlés tanulságos előadásaiért, valamint eddigi szorgalmas irodalmi munkásságáért ez úton mond köszönetet.

A tárgysorozathoz felvett mintatanítás, amelynek címe: A tanulóknak a szabadtermészet szeretetére való serkentése, — az idő előrehaladtossága miatt elmaradt.

Igy azt a közgyűlés a következő legközelebbi összejövetelre tette át, azzal a felhívással, hogy az egyesületi tisztikar kivételével mindenki vállalkozhat annak leadására az egyesület tagjai közül. Mivel pedig a tanításért elnyerhető pályadíjat kitűzött Bíró Béla elnök és Kónya József vál. tag szándéka az volt, hogy az ifjabb tanítókat fokozottabb pedagógiai munkára s önképzésre serkentse, a tanítói járáskör leginkább fiatalabb tagjait kéri fel a pályázati díjjal kapcsolatos tanítási versenyen való részvételre. A pályadíj 100-tól 300 Ké-ig terjed.

Bellus Gyula egyesületi pénztárnok, a következő javaslatokat terjeszti a közgyűlés elé: 1. A jövőben mindennemű pénzbeszedés csekklapokon eszközöltessék. 2. Hívassék fel a központ, hogy a fizetési hátralékban levőknek előbb komoly fizetési felszólításokat küldjön s ne forduljon költséges ügyvédi és bírósági segítséghez addig, míg a fizetési hátralékban levő tag a hátralék megfizetését meg nem tagadta. 3. A párkány-járás tanítómegye tanítósága mondja ki, hogy a központ mostani kiméltelen tagdíj behajtásával járó felesleges túlkiadásokat nem fogadja el. 4. Kivánja, hogy a tagdíjak beszédese a jövőben ismét a járási pénztár hatáskörébe utaltassék át, mely esetben a járáskörnek garantálnia kell a tagdíjaknak évről-évre való pontos befizetését. 5. A kezdő tanítók 2 éven át csak fél tagdíjat fizessenek, melyért a hivatalos lapot is kapják. Az így levont tagdíjkból %os részesedést a járás nem kér. 6. A járáskör javaslatára ugyanígy fél díjat fizessenek azon kebelébe tartozó kartársak, akik valamely oknál fogva fizetésüket teljes egészében nem élvezik, vagy egyáltalában nem kapják.

A közgyűlés Bellusnak rendesen megindokolt és mind adminisztratív, mind pszichológiai, mind humanitásbeli szempontokból is helyeseknek elismert javaslatait teljes egészében elfogadta.

Az elnök bejelenti a közgyűlésnek, hogy a járáskör választmánya Nagy József nánai tanítónak azon indítványát, hogy a tanítóházaspárok a Magyar Tanítóknak csak egy példányát köteleztessék járattatni, elveti

és Szabó Emil muzslai tanító álláspontjára helyezkedik, amely szerint az egyesület nem köteles a tanítói házaspárokat házaspárokként kezelni, mert hiszen az állam sincs tekintettel arra, amikor a házaspárokat teljesen különálló személyekként kezeli a pénzügyi ügyeket illetően.

A közgyűlés a választmány határozatát tudomásul veszi.

Ezután a tárgysorozatnak — »Hozzászólás a Dérer-féle iskolai törvényjavaslatához« — című pontja következnék. Nagy Lajos előadó a hozzászólást általánosságban megtette, s annak részletes bírálatától a több oldalról jött figyelemzetésre eltekint.

A közgyűlés Bíró Béla elnöknek »Jogos nekünk ahhoz hozzászólásunk, ami a bőrünkre megy,« kijelentéséhez tartva magát, ha le is veszi egyelőre a napirendről a Dérer-törvényjavaslat részletes megvitatását, de a jövőben való hozzászólási és véleménynyilvánítási jogát a törvényjavaslatot illetően sem adja fel, mert a Dérer-féle iskolai javaslatot időszerűnek mondja, mivel a felekezeti iskolák jelenlegi ösztöndíj-kérdésnek mondott jogi helyzete, az iskolafenntartói kérdés, nemcsak a tanítás erkölcsi, hanem a tanítóképzés anyagi kárára van. Éppen ezért határozatot hoz, hogy az Á. M. T. E.-t a járáskör vezetősége kérje fel, hogy kiküldőit a közeli jövőben megtartandó és a fenti törvényjavaslatot majd tárgyaló közgyűlésre küldje ki. A párkányi járáskör saját kebeléből Bíró Bélát és Kónya Józsefet küldi ki a fenti gyűlésre.

Felszólítja továbbá a járáskör vezetőségét, hogy ez ügyben hozott fenti határozatáról értesítse Teplánsky nemzeti képviselő urat, aki az egyesületnek ebbeli határozatáról értesítést kért. Teplánsky képviselő úrnak a közgyűlés egyébként köszönését nyitvánítja a tanítóképzés érdekében kifejtett szorgos munkásságáért.

Az elnök felolvassa a járáskör vezetőségének a kántori javadalmaknak a tanítói javadalmakba való helytelen beszámítása miatt a trnavai ap. adminisztratúrához beküldött megkeresésére leérkezett választ. A trnavai ap. adminisztratúrától leérkezett válasz szerint a püspökség elismeri a tanítóképzés követelésének jogosságát, de a tanítóképzés a fenti ügyet illetően is türelemre inti, mert a közokt. minisztérium az egyházi hatóságoknak idevonatkozó kérelmét elutasítja, mivel annak teljesítése az állam újabb megterhelését jelentené.

Első Moravai Hangszergyár

Lidl József Brünn

Krautmarkt 10.

Világhírű hangszerek az ismert legjobb kivitelben. Részletfizetésre is Tanító uraknak rabatt-kedvezmény.

A közgyűlés a fenti válaszokat tudomásul veszi és Medlen István párkányi esperes úrnak, mivel a püspöki kar eme első válaszát neki köszönhetjük, köszönetet mond.

Ezután Bóhner Jákó ny. gymn. ig. felolvasása következik: »A tanítói kultúrhitelvétele az iskolában és az iskolán át a társadalomban« címmel.

A tartalmas és tanulságos előadásért a közgyűlés ezúton mond köszönetet s' kért a vezetőséget, hogy szélesebb körű ismertetése végett azt a M. T.-ban is közzétesse le.

Az elnök közli a közgyűléssel, hogy Kovács Alajos közp. elnök levélileg kéri a párkányi járáskört, illetve az Á. M. T. E. összes magyar tanítószágot, hogy a Magyar Tanítók Háza felépítéséhez járasonként legalább 10.000 Ké-vel járuljon hozzá, mert az építési munkálatok még mindig vagy 100.000 Ké-t kitevő költségfedezeti hiány miatt nem kezdhetők meg.

A járáskör tanítószága a M. T. Háza ügyét szíven viseli s a közgyűlés keretében felszólítja azon tagjait, akik még a M. T. Házára semmit sem adtak, fejenként legalább 100 Ké segély jegyzésére.

A párkányjárású A. M. Tanítómege közgyűlése kívánatosnak tartja a Léva—Zselizi tanítói járáskörökkel való, legalább is részleges együttműködést. Ezen kívánalomnak engedve a közgyűlés kiküldi Bíró Béla elnököt a lévai és zselizi tan. járáskörök legközelebb megtartandó közgyűléseire, annak megbeszélése céljából: vajjon nem lehet-e a jövőben legalább 1—2 közgyűlést közösen megtartani.

Bíró Béla elnök indítványára a közgyűlés köszönetet mond Bellus, Endrődi, Mokok Manci és Tóth István tagjainak ezen, Kovácspatakon megtartott közgyűlés megrendezése körül kifejtett munkálkodásukért.

Az elnök a járáskör tagjainak az elkövetkezendő nagy szünetidőben sok kellemes és édes percel, napot kívánva megköszöni a résztvevőknek a gyűlésen való közreműködésüket és a gyűlést bezárja.

Kmf.

Szabó Emil, egys. jegyző.

Bíró Béla, egys. elnök.

Egyedülálló nyug. nő lakótársul óhajtana egy szintén nyug. úrnőt vagy tisztviselőnt. Ajánlatot kér Komárno, Zsák utca 24.

*Legszebb női kosztümmök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

Bratislava III. tanf. körzet magyar tanító köre tavaszi közgyűlésének főljegyzést érdemelt eseménnyel.

Bauer Ferenc elnök lelki szemci előtt megújulnak a lévai tanítói kongresszus emlékei, a kongresszus két jelenete. Léva város rom. kath. plébánosa köszönettel vette a központi elnök szívélyes üdvözlését, majd a mellette ülő evang. főesperes állt fel, dokumentálni akarván azt, hogy kartársának kijelentésével egyetért, a tanítóság munkájához szerencsét kíván. Amikor két szívnek egy és ugyanaz a dobbanása, elegendő ennek kifejezésére egy harsóna. Ezen alkalomból elnök lelké a 300 éves multba, a Wallensteinok, Tillik, Gusztáv Adolffok idejébe száll vissza, amikor Istenért az Isten nevében megmozdult Európa, hogy 30 évig tartó szünni nem akaró vérözönön átgázolva győzőn az Isten az Isten felett. A hosszú harc 300 éves áldozatai porrá váltak! s e porból kisarjadzott a megegyezés, a szívek közös dobbanása: egy az Isten, minden népek Istene.

A másik megkapó jelenete a kongresszusnak a tanítóképzés veteránjának, a tapasztalatokban gazdag tanférfi, Krick Jenőnek felszólalása a jövő magyar tanítói generáció nevelőjének, Szerényi Ferdinándnak előadására. Ezen értékes felszólalást, bár árnyalati különbségek választották el az előadó felfogásától, mégis inkább a mult és jövő találkozásának, mint összecsapásának lehet nevezni. A mult meghajlotta zászlaját a jövő előtt, de alyai lelkében ott lebegett a gyermekei jövője feletti nagy gond, mert a jövő titkai átláthatatlan fátyol alatt vannak borítva, a tanítóság homlokán újra gondterhes ráncok jelennek meg, pedig azt hittük, hogy a 104-es számú törvény végleg elsímitotta azokat. A nem áll. tanítóság helyzete ma is bizonytalan, de nem maradhat mindörökké így. A kivétel út nagyon nehéz akadályokkal van teli, melyeknél nehéz és kemény harc folyik. Isten adja, hogy ez a harc mielőbb kedvező befejezést nyerjen s az említett papokhoz hasonlóan a két ellenfél egymással kezét fogva megeremltső a várt békét, hogy mi munkások egyszer már a vadoncokba rózsát oltunk, hogy szebb legyen a föld.

Az ország tanítósága különböző egyesületekbe tömörülve erősíti és sokszorosítja fájdalmas szavait, egyszerre, együttesen egyakarattal kopogtat az ajtókon. Az egyesületek útján kell, hogy épségben kerüljünk ki a harcból, ahova ártatlanul, mint a pici búzaszem a hatalmas malomkövek közé kerülni van kilátásunk.

Itt nemcsak magyar tanítókról, hanem Szlovenszko összes nem áll. tanítóiról van szó. Ilyen magyarbéli eset felbukkanhat Szlovenszko területén bárhol, ahol felekezeti iskolák vannak. Azért a tanítóegyesületek e küzdelemben a mi ügyünket, a tanítók ügyét viseljük szívükön, mert a harcoló felek küzdelme lehet hosszú, erős és hatalmas, egymáson sebet is ejthetnek, de a porondon csak mi, tanítók maradhatunk, az áldozati oltárra csak a mi családunk könnye és vére csepeghet.

A pünkösdi láng ébressze fel feljebbvalóink szívében a leghűségesebb alattvalóik iránti szeretet tüzét és annak szelleme vezesse őket a mielőbbi megértésre.

Gašparik Ignác áll. tanfelügyelő a dr. Dérer iskolaügyi miniszter törvényjavaslatát ismertette s annak csak a tanszemélyzet szempontjából Kodanec értekezlete alapján készített s minket közelebbről érintő részét közöljük.

A mostani szlovenszkói iskolai állapotok a tanszemélyzet egyenjogúságát megkövetelik, mert annak fizetése nincsen törvényesítve.

Az egyenjogúság melletti indokok:

a) A kisiskola törvény 1. §-ának értelmében a kézimunka kötelező tantárgy a népiskolákban, melynek gyakorlati jelentőségével a tanítók tisztlában vannak. Tehát ezen tantárgyat fontosságánál fogva szakképzett tanerőknek kellene tanítani. Ilyen tanerőknek hetenkint legkevesebb 18 órát kellene tanítani, miért is a Bratislava III. tanterületben csak Somorján és Szencen volt ezen állás fejleszthető. Másutt több községnek együtt kellene a külön kézimunka tanítónői állást megszervezni, ami azonban a mai sokféle típusú iskoláknál lehetetlen, mert nem lehet az áll. kézimunka tanítót kötelezni a felekezeti iskolákban való oktatásra, valamint fordítva sem.

b) A tanítói törvény 1. §-ának értelmében a nem állami tanítók illetményei az ezen törvény (101/926.) szerint vannak szabályozva, de a szolgálati előírások a régiéek. A törvény 45. §-a az illetményeket az iskolafenntartó terhére írja elő, szolgálati viszony tekintetében pedig egyedül a díjlevél, választási jegyzőkönyv és az eskü letételéről szóló bizonyítvány a mérvadó. Következésképpen a nem áll. iskolák fenntartói a megüresedett állásokat a megszokott helyi javadalom föltüntetésével írják ki, míg a fizetés többi részét csak kilátásba helyezik a fizetéskiegészítő államszegélyből, amely ma csak előleg alakjában van kiutalva, de törvényes alapot nélkülöz. A tanító díjlevele tehát a jelen körülmények között veszélyes úgy a tanítóra, mint az iskolafenntartóra nézve, mert a mai pénzügyi viszonyok nem zárhatják ki azt a lehetőséget, hogy az előleg kiutalása lehetetlen lesz.

c) A régi szolgálati előírások szerint az iskolaszék a tanítót végleges minőségben választja meg, ezzel szemben a kisiskolai törvény szerint az újonnan szervezett osztályok az első 3 évre, illetve még ezen osztálynak törvényes elhelyezéséről gondoskodás nem történt, csak ideiglenes minőségben szervezhetőek. Ha tehát az iskolafenntartó (iskolaszék) ilyen ideiglenes osztályra végleges minőségben választja meg tanítóját, esetleges beszűntetése esetén a definitív tanító nyakába zúdul az összes anyagi felelősséggel és következményekkel. Ha pedig nem választja meg végleges minőségben, csak mint helyettes, kiegészítő választhatja meg, amennyiben a régi szolgálati előírások ideiglenes minőségű tanítót nem ismernek el. Az újonnan szervezett ideiglenes állásra megválasztott definitív tanító tehát csak az osztály véglegesítése esetén érezheti magát biztonságban. Az új osztály véglegesítéséhez pedig miniszteri hozzájárulás kell, mely csak az osztály törvényes elhelyezése, berendezése és felszerelése esetén érhető el, ami a mai nehéz viszonyok mellett sokszor évtizeden keresztül sem tehető meg. Ebből következik, hogy teljesen kvalifikált tanerő sokszor csak mint kiegészítő tanító fog működhetni. Hogy ilyen tanítónak milyen lehet a lelki nyugodtsága és ezzel karöltve a munkája, — elképzelhető.

Látható tehát, hogy milyen zűrzavar van a nem állami tanítók

szolgálati viszonyait illetőleg, ami tühretellen és csakis sürgeli az állapot orvoslását, ami pedig új törvénnel lehetséges csak.

Titkári jelentés: Hubalik titkár jelentésében kitér a szövetségi könyvesboltra. A könyvesbolt július hó 1-én üzembe lép, mely alkalomból a jóakarátú tanács és tárgyilagos kritika szíves meghallgatásra tábl. Szórszálhasogatásra nincs szükség, a gyávának pedig azt mondjuk, amit Nagy Sándor mondott egyik gyáva katonájának, kit történetesen szintén Sándornak hívtak: »Barátom! vagy a nevedet változtasd meg, vagy a viselkedésedet!»

Nem véleménynyilvánításra, hanem rendíthetetlen hitre van szükség. Heine a fonséges kölni dóm előtt megállva, így szólt: »Ezek a régi-ek tudtak építeni, mert volt hitük, nekünk csak véleményeink vannak, azonban ezekkel nem lehet építeni». — Mit Meinungen baut man keine Dome. (Véleményekkel nem lehet dómot építeni.) A mi dómunk a — Tanítók Háza, még nem áll.

Erős legyen a hitünk, biztos kezűek a vezetők! Ma körünknek tisztújítása lesz! E tisztségekre csak egyenes jellemű, rendíthetetlen hitű, bátor vezetőknek predesztinált egyének valók. Legyenek azok olyanok, mint a porni fa, a csófa! Vagy olyanok, mint a francia Pericard hadnagy, ki, mikor a világháborúban a német gránátosok rohamra mentek az ő árka ellen, kétségbeesve látta, hogy a legények közül alig egy-kettő van már csak életben, a többi sebesült és halott. Pericard ajkáról ekkor egy kétségbeesett kiáltás röpített el: »Debont les morts!» Talpra halottak! Szava varázserővel hatott Pericard szakaszának, valamint a szomszédos árokvonalnak életben lévő legényeire — és kiugrálva az árokból, a túlerőben lévő támogatást visszaverték.

Tehát: »Debont les morts!» Halottak talpra! És a legnagyobb nehézségeket is leküzdjük.

Antal Árpád kartárs előadását: »A falu és iskolája» címmel, a közgyűlés teljes terjedelemben a lapban leközoelni kívánta. (Helyszűke miatt legközelebb közöljük. — Szerk.)

Pihenni tértek . . .

A Galánta—Vágsellye-i tanítómegye harcos gárdájának kilenc érdemes tagja letette a fegyvert, hogy léleknevelő és tudástiháló évtizedes, fáradságos munkája után pihenni térjen . . . A megye magyar tanítósága f. hó 22-én Galántán díszgyűlés keretében búcsúzott el nyugalombavonult kartársaitól, özv. Jónásné Poór Ilona volt vágfarkasdi, Boócz Imre kismácsédi, Kovács Ferenc zsigárdi, Kneif József vágai, Lechner Rezső és Lechner Rezsőné diószegi, Sándor Ferenc felsőszeli-i, Somogyi Aladár deáki-i és Uhlárik Sándor volt vizkeleti kollégáktól.

A díszgyűlés termét egészen betöltötte a kartársak és a vendégek sokasága. Az ünnepeltek az első sorokban foglaltak helyet. Arcukra barázdákat szántott az Élet, de szentükből a megelégedés és a lelki frissesség üde fénye sugárzik. A teremben minden szem feléjük vetődik s különös ünnepi hangulat löpődik a szívekbe . . .

A vendégek közt voltak Rehanek Ferenc, diószegi esp. plebános, Loczner Gusztáv, vágfarkasdi és Puchardt Albert szeredi picbánosok, továbbá Kismácséd, Diószeg, Zsigárd, Deáki, Vágfarkasd, Vága és Felsőszeli községek iskolaszékeinek kiküldöttei, akik odahaza már elbúcsúztak nyugdíjbavonuló érdemes tanítóiktól, de jelen kívántak lenni ott is, ahol a tanítótestvérek vesznek búcsút tanítótestvéreiktől.

Elsőnek Oswald Lajos megyei elnök intézett az ünnepeltekhez a megye tanítósága nevében meleg, szívhezszóló szavakat. Vázolta a tanítói hivalás magasztos voltát s a tanítósors keserűségét, mostohaságát.

— Négy évtizedet lőtöttetek — úgymond — a tanítói pályán, melynek széles munkaterülete át, meg át van szöve a nehéz, idegölő munka göröngyös útjaival, tele van szörva a hálállanság töviseivel s csupán itt-ott csillannak fel rajta az elismerés és a hála vékonyan csörgedező patakocskái. De Ti nem törődve a vérző sebekkel, fanalikus hittel és lelkesültséggel és a művész ambíciójával gyúrlátok át a gyermekesreg gyöngéd lelkét a jóság olajával s felszántottátok szívét a szeretet ekéjével s ebbe a talajba elvetettétek a hitnek, tudásnak, az emberszeretnek magvait. S áldozatos munkálkodástoknak jóleső jutalma volt, midőn láttátok, hogy az elvetett mag mint ver gyökerel a gyermeki szívben s miként borul az gazdagon virágba. A Ti vezetéstek mellett járta a gyermek az ismeretszerzésnek nehéz útját s a Ti példátok és szavaitoknak szikrái gyújtották lángra szívében a hit és a szeretet mécsesét, miáltal az egyháznak hívő fiaikat, a társadalomnak munkás embereket, az országnak jó polgárokat s a magyarságnak önludatos, fajukat, nyelvüket, nemzetüket szerető magyar embereket neveltetek. Ezen évtizedes idegölő munkában azonban elfáradtatok s most pihenni vágytok. Tanítótestvéreitek köszönete és szeretete kísér benneteket nyugalomba. Legyen a Ti megérdemelt pihenőtök verőfényes őszi alkonyat, melyben szereteteitekkel együtt még sokáig boldogok lehettek!

Utána Kovács Alajos közp. elnök szólott az ünnepeltekhez.

Egyesületünk tagjai elegánsan és jutányosan ültözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

— Kiváltatok az aktív munka mezejéről s átléptetek a pihenés mesgyéjére, de a Ti szereteletek és lelketek köztünk marad lovábbra is.

Ezután szép példázattal domborította ki a tanító munkás-ság babérait, hálát nem termő, odaadó, önfeláldozó voltát.

— Mi nem voltunk Mózesek, mert bűnben fogantattunk. A dicsőség útját sem jártuk, mert szegények, tanítók voltunk, de odaadtuk szívünket, vérünket Jézusnak! Napjaink lassan meglesznek számolva, de vigyétek el arra az útra, amely még hátra van, a mi szívünket és lelkünk szeretetét!

Ezután Boross Béla tanító-költő, sajtászerzéstű, a testvéri szív mélyéből fakadó s gyönyörű gondolatoktól átszőtt költeményében búcsúzott a nyugdíjas kartársaktól. Szavainak hatása alatt az ünnepeltek szemében az öröm és meghiúsultság, — s a kartársak szemében pedig a testvéri együttérzés igaz könnyei csillantak fel.

Rehanek, diószegi esp. plébános üdvözölte ezután az ünnepeltek, majd Loczner Gusztáv vágfarkasdi plébános felolvasta az egyházi hatóság elismerő sorait s az iskolaszék jegyzőkönyvét, melyben elismerését és köszönetét fejezi ki özv. Jónásné Poór Ilonának 35 évi lelkiismeretes munkája fölött, mely idő alatt a lelkek virágát ápolta, a gyermekserget a hit és a tudomány szeretetére nevelte s egy generáció a tőle nyert tudás fáklya-fényénél fogja járni az életutat.

A nyugdíjasok nevében Kovács Ferenc ig. tanító köszönte meg az ünnepeltetést s kijelentette, hogy nyugdíjba vonulásával nem akar elszakadni a rózsáskerttől, melynek legszebb bimbója a felső gyermeki lélek. Buzdította a fiatal kartársakat, hogy minden méltánytalanság és bántalmak dacára lankadatlan buzgalommal munkálkodjanak a léleknevelés terén, mert míg a föld s minden anyag elműlik, a lélekbevetelt mag erényvirágai örökké díszleni fognak.

A mindvégig impozáns lefolyású díszgyűlés végeletét s a rögös tanítói pályán elfáradt vándorok, a testvéri szívek jókívánataival elhalmozva, boldog megelegedéssel tértek vissza akáclobos falujukba, hogy az általuk gondozott virágoskert fésülő bimbói s virágbaszókótt rügyei nekik illatozzanak, tanító életük verőfényes alkonyán.

Pihenni tértek...

Kocsis Árpád.

A »MAGYAR TANÍTÓK SZÖVETKEZETI KÖNYVESBOLTJA« föl-hívja a kartársak figyelmét a júniusi Vestník mellékletének 133. lapjára, ahol közölve van az államnyomda által kiadott és a jövő tan-évtől kezdve bevezetendő iskolai irkák magyar szövegű jegyzéke. Kér-jük, sziveskedjenek az irkaszükségletet és a rendelést ezen jegyzék-szerint összeállítani.

Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja,
Galánta.

A PÁLYA VÉGÉN

Irla és a galántai diszgyűlésen előadta: Boross Béla.

Testvéri szívünket ünnepi dal járja,
 Nyelvünk a szavakat nehezen találja,
 Hangunk az érzések hullámain rezdül:
 Gyöngye fénye rajtuk alig tör keresztül ...
 Aki ünnepelünk szép pályátok végén,
 S elbocsájtunk csendes nyugalomba békén:
 A lelkünk szemével keressük a múltat,
 Ahová az idő levelei hulltak ...
 Keressük, kutatjuk, jöjné vissza újra!
 De láthatunk-e négy évtizeden túlra,
 Mikor indultatok emell, büszke fővel
 A tövises úton: hittel és erővel ...?
 Csak azt tudjuk, hogy az út hosszú volt, s nehéz,
 De győzelmes annak, ki vele szembe néz,
 S csüggedetlen, bátran halad végig rajta:
 Annak élte gondját bírja szíve, karja!
 Visszatekinteni ez út elejére
 Tán nem tudunk. De az élet eredménye
 Szebben beszél, mint a legjobb emlékezet —
 És beszél a munka, amelyet végezett ...
 Beszélnek eleget az iskola-falak,
 Melyek közt a küzdés sok éve elszaladt!
 Elszaladt, de útja nem maradt nyomtalan,
 Gyermeknép követte: négy tizes évfolyam ...
 Szüveitek a céll amerre jelezték,
 Arrafelé indult egy egész nemzedék.
 Abban az irányban, hol a kereszt ragyog,
 Élletek példája örök leckét hagyott:
 A teljes életre szól ez a feladat,
 S hisszük, megoldatlan senkiben nem marad!
 Hit, remény, szeretet: ez, ami elkísér,
 Mely nélkül az élet bizony, keveset ér!
 Ez a testámentum a legszebb adomány,
 Amit a tanító hagyhat maga után;
 Ez gazdagítja meg az utódok szívét,
 Ez a boldogulás magvail hinti szél ...
 De kérjük, — pihenni térő testvéreink: —
 Ez az áldás munkátok viszont-bére mind? ...
 Vajjon, hol lelkeitek kincsei elhulltak:
 Hány örömos emlék-pénzt adnak a múltak? ...
 Ó, nagyon jól tudjuk, hogy a rögös pálya
 Sok-sok törszúrása szüveitek átjárta!
 De ha megsebezte, meg is gyógyította,
 Gyermeomosolygással meg is aranyozta!

Tudjuk, hogy röpöködték gáncs-, rágalom-nyilak,
 S fájtak éveken át, nem pillanatnyilag!

Irigyek, hízlegők, gonosz bosszúállók
 Nem egyszer vetettek gyűlöletre hálót!
 De pajzsotok tűrés volt s reménykedés —
 Így került el csupán az elkeseredés.
 Tudjuk: negyven évig tanítónak lenni,
 Több, mint az életen kétszer végig menni! ...
 Aki ezt elbírta, aki ezt viselte,
 Arra kétszer csókolt az Isten szent Lelke!
 ...Bánatát szorgalmas munkával oszlatta,
 Bizodalmától a sors meg nem fosztotta.
 Ha mások bántották, sohse ütött vissza,
 Mások hibáért önmagát szidta ...
 Ha hűve elhagyta, s az ellenhez pártolt,
 Csendesen könnyezte, — pedig nem nagy kár volt ...
 A sok külső bántást feledni — hiába! —
 Csak ott lehetett a csendes iskolába ...
 S bár körülé minden a sátánnak hódolt:
 Tűrt és megbocsátott ... hiszen tanító volt! ...
 ...Nem vihet magával a várt nyugalomba
 Sok múlt örömet, — nem is ez a gondja —
 De a tiszta élet édes megnyugvása,
 A hűséges szolgálta sáfárkodása:
 Értékes jutalom, becses útravaló,
 Ehhez semmi több, csak istenáldás való!
 S aki emberöltőn gyermeket szeretett,
 Kincset, gazdagságot csak tőle szerzett,
 Úgy, hogy nemes lelkét odadta cserébe:
 Annak istenáldás szállt már a szívébe!
 Ez kíséri, míg él földi tavaszt, nyarat,
 Amíg az istennél égi áldást arat!

Közgyűlés Galántán.

A »Galánta—Vágsellye-i« magyar tanítómegeye június 22-én tartotta rendes tavaszi közgyűlését Galántán. A kör tagjain kívül megjelent a gyűlésen Matis Gyula áll. tanfelügyelő és Kovács Alajos központi elnök.

Osvald Lajos elnök megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy a mai nehéz gazdasági helyzet elviselését még súlyosabbá tették a tanítóságnak a fizetésleszállítással. Osszetartásra buzdítja a tanítóságot. Tűnjenek el végre a korhatárok okozta szakadékok. Kéri a tanítóságot, tartsa mindenki erkölcsi kötelességének a Könyvesbolt és a Tanítók Háza támogatását. Megemlékezik az új iskolatörvény javaslatról. A tanítóság kívánja, hogy fizetése törvénybe iktassék és egyenjogúságot kér e téren a többi tisztviselővel.

A megnyitó beszéd után az elnök felsorolja az őszi közgyűlés óta történt fontosabb eseményeket. Ezek során megemlékezik Krisztinus Lajos tollósi kántortanító haláláról. A közgyűlés felállításával adózik az elhunyt kegyeletés emlékének.

Barta Kálmán beszámol a pénztár jelenlegi állapotáról. A bevétel 1932. november óta 5323.99 Ké, kiadás 2972.05 Ké, maradvány 2351.94 Ké.

A pénztárjelentést követi Boross Béla általános tetszést kiváltó előadása a globális módszerről, mely egész terjedelmében megjelenik lapunkban.

Az elnök megköszöni a kiváló előadást, mely élesen megvilágította az eddig úgyszólván ismeretlen globális módszer fogalmát.

Ezután Kovács Alajos ismerteti a szövélkezeti könyvesbolt ügyét. Várnaközönségen felül gyorsan alakult meg ez az intézmény, mely nagyban elősegíti majd az ő legfőbb vágyának, a Tanítók Házának felállítását. Bratislavában készül már a Tanítók Háza tervrajza és minden remény megvan a hiányzó 100.000 Ké előteremtéséhez. Buzdítja a tanítótságot a könyvesbolt minden téren való támogatására.

A közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta Kovács Alajos szavait és ezzel tanubizonyosságát adta annak, hogy az ügyet szívében viseli.

Majd Morvay Gyula adja elő: »Mit nyújt a művészet a falunak?« című tanulmányát. A sok érdekes dolgot tartalmazó előadáshoz Boross Béla szól hozzá és kifogásolja, hogy az előadó a falunak a művészetekben való szerepét lekicsinyli.

Csaplár ajánlja, hogy az előadásnak lapunkban való közzétételével adjanak alkalmat arra, hogy az vita tárgyát képezhesse.

Az elnök köszönetet mond Morvaynak és bár az előadás minden pontjával nem is ért egyet, tudatában van annak, hogy az előadót a legjobb és legtisztább szándék vezette a tanulmány megírásában.

A tárgysorozat következő pontjában dr. Lichtmann Stern Erzsébet ismerteti a rendszeres iskolai fogápolás bevezetésének tervét. Elnök felhívja a tanítótságot, hogy amely iskolánál az anyagi körülmények megengedik, pártolják ezt a minden tekintetben megvalósulásra érdemes eszmét.

Ezután Matis Gyula áll. tanfelügyelő beszámol az iskolalátogatás alkalmával tapasztaltokról és egyúttal utasításokat ad az egyes tárgyak tanítására vonatkozólag.

Az elnök megköszöni a hasznos útbaigazításokat, melyeket a tanítótságot a jövő tanévben szem előtt fog tartani.

Felhívja a tanítótságot figyelmét arra, hogy július 11-én a szokásos évi országos központi gyűlés Galántán lesz megtartva, melyre kéri a minél nagyobb számban való megjelenést.

Boross Béla a Magyar Tanítóban is közzétett autocar kirándulás tervét ismertette s ezzel a gyűlés véget ért.

A közgyűlést közös ebéd követte, melynek során a tanítótságot szeretettel üdvözölte a névnapját ünneplő Lajos bácsit és vidám, meghitt hangulatban maradt együtt néhány óráig a társaság.

Martonné Uhlárik Margit.

Az ógyallai járáskör közgyűlése.

Perbetén, június 22-én d. e. 9 órakor nyitotta meg a közgyűlést Virsik János járásköri elnök. Rövid megnyitójában örömmel üdvözli a szép számban megjelent tagokat, különösen a járáskör

új, fiatal tanítóit, kiket kér, hogy vegyék ki részüket minél intenzívebben az egyesületi munkából. Örömmel állapítja meg, hogy a fiatalok lelkesedéssel, odaadással dolgoznak, melynek eklatás bizonyítéka, hogy a közgyűlés négy előadója közül három fiatal. Utána beszámol az egyesületben egy év leforgása alatt történtekről. Meghatott, meleg hangon emlékszik meg *Körös Imre* elhunyt kartársunkról, a járáskör több éven át volt elnöke, aki odaadó munkásságával példaképe volt a talpig tanítónak. Egyben megkapó szavakkal fejezi ki a kartársak részvételét *Fekete Győző* kartársunknak szeretett neje elhunytalkalmából. Az elhunytak iránti tiszteletadást a hallgatóság felállással fejezi ki. Végül örömmel üdvözli körünkben a nyugdíjba lépett *Kossányiné* kartársnőnket.

A pénztári beszámoló után *Bencsik Jenő* (Naszvad) tart előadást, melyben a legújabb pedagógiai irányokat ismerteti. Az előadást termékeny vita követte, melynek folyamán a hozzászólók egyöntetűen elfogadták az előadó azon tételét, hogy a nevelésnek a krisztusi béke és emberszeretet eszméit kell érvényre juttatni, azokban eredményes munkát csak a mai altheista-kapitalista rendszer és ideológia megváltozásával lehet végezni.

Kossányi József (Komáromszentpéter) Mécs László és Győry Dezső irodalmi arcképét vázolta élénk mesteri vonásokkal. Mécs fennkölt hangú méltalása után Győry munkásságára és költői énjére tér át. Meghajtja a költő nekilendülése előtt az elismerés zászlaját, de a hozzászólókkal egyértelműen sajnálattal állapítja meg: Győry Dezső a politika útvesztőjében elkanyarodott a magyar humusztól és egyelőre, sajnos, elveszett a kisebbségi magyarság számára.

A következő, és *Nemcsik Béla* akadályoztatása miatt az utolsó előadó *Győry Kálmán* (Naszvad), ki »A szavalókórus« címen tartott előadást, melyben a szavalókórus lényegét, célját, betanítási módját és jelentőségét ismertette.

Virsik János elnök indítványára a gyűlés elhatározza, hogy az előadásokat beküldik a »Magyar Tanító«-nak leközlésre.

Több indítvány nem volt, s így *Virsik János* elnök a gyűlést bezárta.

Győry Kálmán.

Pályázat. A csefalvai községi tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalom a községtől 1. két szobából, konyhából álló lakás, külső kamara és kert haszonélvezete; 2. Huszonnégy ürméter tűzifa beszálítva, felvágva, melyből az iskolahelyiség is fűtendő; 3. A község pénztárából évi 1120 Ké. Mindez 4908 Ké-ra van értékelve, mint alapfizetés; 4. törvényes államsegély. Kötelessége az I.—VIII. osztály vezetése. Az állás 1933. év szeptember 1-én foglalandó el. Pályázhatnak okleveles és állampolgársággal bíró férfi tanítók. Tanítási nyelv magyar. A kérvények az idevonatkozó miniszteri rendelet szerint felszerelve a községi iskolaszékhez Cetovo p. p. Vályok (Podkarp. Russ) küldendők. Pályázati határidő 1933. július 25-ik napja.

KRÓNIKA

Deironizálták Németországban a gyermeket,

amint azt a Preussische Lehrerzeitungból olvassuk. A német iskolák szakítanak azzal a csaknem félszázados elvvel, hogy az oktatás középpontja a gyermek s minden tanítási és nevelési eljárás a gyermek lelkiségéből, gyermeki speciális szellemi esetlegességéből induljon ki. Németország elhagyni kívánja azokat a metodikai és didaktikai törekvéseket, melyek ma elannyira uralják a művelt népek pedagógiáját, hogy egyes kísérleti iskoláknál a tanító háttérben álló személytelen kulisszazamozgatóvá törpült, hol nemcsak a gyermek individuális vizsgálatát és gátlás nélküli itéletét telték az ismeretszerzés egyellen idevezítő útjává) hanem még az anyagmegválasztás, az iskola beléletének szankciókkal körülbástyázott vezetését is az osztállyal, mint gyermekkollektívummal végeztetik.

A harmadik birodalom Németországa a tanítóknak vezéri szerepet szán az iskolákban. Teljes jog- és hatáskörrel az ő kötelességüké teszi a tanítási anyag kiválasztását; az iskolai fegyelem gyakorlását kizárólag a tanítók kezébe centralizálja, a didaktikai és metodikai eljárás terén a gyermekből kiinduló induktív munkaiskola helyébe a hatalmaskodó, kritikát nem tűrő dedukciót követeli a tanítóktól. Minden tanítási munkának egy célt kell szolgálnia, egyellen eszmebeli tartalommal kell bírnia: ez a keresztyén nemzeti ideál. A fentemlített újság megjegyzi, hogy a tanítóóság ezen új vezéri szerepe könnyűnek nem mondható, mert a vezértől elvárják, hogy át is élje és érezze, amit szemléltet. A német iskolák talpig német nemzeti tanítókat követelnek, kik egyszerű vallás- és hazaszerető polgárokat neveljenek.

Megdöbbenéssel olvassuk ezeket a sorokat, melyekben egy félszázados pedagógiai hitvallás megtagadását s a multak megújítását látjuk. Mikor a gyermek öntevékenységet fejlesztő első pedagógiai törekvések napvilágot láttak, mikor ezeket William James a maga filozófiájával alátámasztani igyekezett, mikor Parkhurst Helénnek, Montessorinak legelső hírét hallottuk, mi-

A pályázathirdető iskolaszékek figyelmébe!

A Magyar Tanító a szünetidőben, július, augusztus és szeptember 1-én jelenik meg. — Fölvívjuk a pályázathirdető iskolaszékek figyelmét arra, hogy a pályázati hirdetéseket ezen időpontokhoz alkalmazkodva küldjék be lapunk kiadóhivatalához, Komáromba. Kérjük kartársainkat is, hogy az iskolaszékek elnököket figyelmeztessék ezen közleményünkre!

kor a Dalton rendszere betört a tekintélyeken terpeszkedő, vas-kalapos pedagógiába: nem a németek voltak-e az elsők, akik az új módszernek előnyeit felismerve tovább kutattak és számos fontos feljedezéssel és kísérlettel mozdították elő az új pedagógia izmosodását és terjedését? Nem hallgathatom ugyan el, hogy a Montessori módszert eleinte mesterkéltnek, intellektualisztikusnak tartották Németországban, de a jó alapelvekben: a gyermek egyéniségéből és adottságaiból kiinduló pedagógiában egyek voltak a külföld nagy pedagógusaival. Gondoljunk csak a nagy Fröbelre, Kerschensteinerre, Sprangerre és még számtalan másokra, akiket a mostani német pedagógia meglagad s hathatalan munkásságukat haszontalan erőlködésnek bélyegzi.

Az angolszász gyermekkultusz, az ifjúság bálványozása, nekünk, középeurópaiaknak, szinte érthetetlen és szerintünk nem is célszerű. Azok a népek talán jobban is tehetik ezt a gyermekimádatot, mert intézményeik, berendezettségeik olyanok, hogy biztosíthatják is a felnövekvő ifjúság számára azokat a megélhetési lehetőségeket, melyeket e mindenki által dedetgetett prepotens plánták az élettől elvárnak. Nálunk fordítva van. Az élet olyan súlytal nehezedett ránk, hogy gyermekeinket még a magunkéhoz hasonló sorssal sem kecsegtethetjük. Nekünk ellenálló, keményakarátú, nélkülözéshez edzett nemzedéket kell nevelnünk és ez ügy szolgáltatásban a mi munkaiskoláink — egyes kísérleti iskolától eltekintve — sohasem biztosítanak a növendékek részére oly gáttalan és fesztelen viselkedést és tanulásbeli szabadságot, mint Amerika ugyancsak ilyen célzatú iskolái. Ha tehát az új Németország a nagyon tiszteletreméltó eszmei célkitűzések személt tartása mellett új pedagógiai irányvonalából a szélsőséges kilengéseket akarná kinyesegeltetni: annak létjogosultságát, speciális pedagógiai célszerűségeikkel való összhangját elismerjük, valamint a tanító példaadói kötelezettségét is hivatalból folyó attitűdnek látjuk, de a gyermek lelkiségének, mint legfőbb determinánsnak tagadását a legteljesebb mértékben perhoheszkaljuk. De még a vezéri szerepben feszengő, imperativuszokkal dobálózó barna-inges tanítótípus sem szimpatikus előttünk, mert ettől már csak egy kicsiny kis lépés választ el a Bismarck Schulmeisteréig, akit Sedan előkészítőjének tartanak, de — ha ez igaz — ez nyitotta meg az európai nyomorúságok Pandora szelencéjét is.

Szepesi Gyula.

FELHÍVAS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úr-
dívat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb
kivitelben elsőrendű szövetekből készítek kényelmes havi törlesztésre
is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb
munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mér-
tékvetél és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: Takács Albert
férfi, úri divatszabó, Érsekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

A német könyvmáglyák. Fiatal diákok az új Németország fővárosában és más metropolisokban máglyákat raktak könyvek elégetésére. Sokan nem tudják, hogy ez a büszke ivadék nagyon dicstelen elődöket utánozott. Régen felejtt embereket kopíroztak és karikíroztak. Olyanokat mimeltek, kikre a művelődés története gyászfátyolt borított.

A diákok máglyái, sajnos, sok értékes művet hamvasztottak el. Nagyon találóan mondotta egykor Grillparzer, a jeles költő: »Diákok, kik nem tanulnak; gárdák, melyek nem őrködnek és kormányok, melyek nem kormányoznak, igen szép dolgok!« Kár e kilengéseket tragikusan felogni, mert ki előtt nem lenne ismeretes, hogy az ifjúság, mely már túlnőtt magán, gyorsan halároz, hamar beszél és gyorsan cselekszik.

A mai autodafék csak áldatlan ismétlései a hajdaniaknak, mert hiszen semmi sem új a nap alatt. Megtörtént az is, hogy német diákok egykor Wieland tekintélyes német költő és író műveit nyílt tércen, gúnykacaj közepette elégették a sáradó szavalatokban magasztalták Klopstockot. Hogy melyik miniszter vagy professor protektorátusa alatt történt ez, azt a krónika nem jegyezze fel. A halálra égetett Wieland azonban még ma is elevenebb, mint Klopstock valaha is lehetett. S a jó Lessing fölkiáltása: »Ki olvassa manapság Klopstockot?« — visszhang nélkül harsogott el a sívatagban.

Azok a diákok, kik valamikor Wieland könyveit elégették, rettentően blamírozták magukat, s azok az aranyifjúságnak nevezett daliák, kik mostan raktak könyveket máglyára, csak saját ujjaikat pörkölték meg, amit a jövő nemsokára be fog bizonyítani. (Pádag. Lloyd, Haag.)

A balkezes tanulók problémája. Az előnyben részesített jobbkez

győzedelmeskedett a szerény balkéz fölött. Ösztön, vagy szokás-e az, hogy rendszeren a jobbkezet használjuk minden cselekvésünknel?

A jobbkez használatának általános elsőbbsége onnan ered, mert erősebbnek tartják, mint a balt: azzal végezzük legfontosabb dolgainkat azzal írunk, azzal mutatunk, azzal lámadunk és azzal védekezünk. Hogy a balkezet ritkábban használjuk, azt nem lehet veleszületett gyengeségnek tekinteni. A bal kéz épp úgy gyakorolható, mint a jobb. A tapasztalat és tudomány kimutatták, hogy a jobbkezesek a balkéz rováására való fejlesztése nemcsak indokolatlan, de káros és egészségtelen. Gyakori eset, hogy balkezes gyermekek iskolázatásuk elején szenvednek, különösen, amikor a jobbkezes írást gyakorolják. Egy körkérdés alkalmával 130 balkezes tíú közül 7.7% ideges volt, 10%-nak beszéde hiányos volt, 15.5% szép jobbkezes írást sajtított el, 10% ügyefogyottat és 8.5% teljesen rosszat; 0.7% rajzolásból elégtelen osztályzatot kapott. 137 balkezes leány közül 20% ideges volt, 3.6% beszéde fogyatékos, 13% szépen írt, 6% ügyetlenül és 6%-nak teljesen rossz volt az írása, 2% nehézkezü volt és ügyetlen. Rajzból 1.4% elégtelen kapott. Az iskola feladata a balkezeség sajátosságait figyelembe venni és nevelési szempontból értékelni. Orvosok és pedagógusok a jobb- és balkéz használatának egyforma gyakorlását követelik és a gyermekek már zsenge koruktól fogva ily irányú nevelésben részesüljenek. Mert nagy különbség van az ember testének jobb és baloldala között. A baloldali sokkal gyengébb úgy izomrőre, mint az életműködés tekintetében. A műtáncosok p. o. a legnehezebb mozgásokat viszik véghez a jobb lábbal, de kénytelenek kétannyszor gyakorolni a ballábukat, nehogy mutárványuk fonák legyen, mert a balláb sokkal gyengébb, mint a jobb. (Zeitschrift für ang. Psychologie. Lipcse 1933. V.)

HIREK

D á l i b ó . . .

Hát ez micsoda? Évzáró iskolai táncünnepély. Meg kell adni: tömör és hangzatos kifejezés. A tanév utolsó hónapjában mind-mind sűrűbben kerül elő az egyesztendei használatlanság takarója alól.

Aztán, a tanév utolsó napján, esetleg más, megfelelő napon, csak ez a szó van napirenden. Dálibó: nemcsak az ünnepély órája, de utánja, hanem az egész nap, amely a hajnali órákban kezdődik és nehezen végződik a vacsora csillag támadásával.

A déli órákban már kisebb-nagyobb csoportok verődnek össze az iskola tágas udvarán. Fehérruhás, nyírtajú leánykák hangos örömmel tárgyalják a kilátásokat, amelyek egy pompás délutáni mulatság reményével kecségetnek. A fiúk szőgyenlősebbek. Oldalognak. Kicsit feszélyezi őket az ünneplő ruha, mely gyűrűt arccal csodálkozik azon, mért zavarták meg nyugodt, hétköznapi pihenését...

Egyszeresek megérkezik a banda. Mármiut a cigány. A légkör barátságosabbá válik. A csoportok közelebb húzódnak. Fialat mamák jönnek, karonülő gyerekekkel. Öreg szülék totyogva vezetik a kis unokát. Gyűlik a közönség.

Kezdődik a program. Dal, játék, vers. Utána enyhe esárdás. A tanító úr bátorítja a húzódező fiúkat. Párosítja a lánykákka. Lassan-lassan mindenki táncba merészkedik.

A szünetek közben éneklő csoportok alakulnak. Itt a fiúk, ott a lányok. Múson kivüli szám. A hivatalos dalok már elhangzottak. Elég volt belőlük. A gyermekek most maguk választanak dalt, tetszésük szerint.

A lányok a kezdeményezők. Egymásba karolnak bátorság okáért, s bizonytalan, majd határozottabb hangon esengik a »Seprik a pápai uccát« dallamára:

... Nem káposzta, ki nem fejes,

Nem is kislány, ki nem kedves...

Nem is kislány, sej, haj, ki nem csalfa: — de ki nem csallat!

Ki a legényt meg nem csalja!...

Ejnye no! A fiatal tanítónéni pirulva botránkozik ezen a merészségen. De nem-igen jut rá ideje, mert a kislányok csak újabb lélegzetet vettek:

A szeretóm be van zárva

Jozefovi kaszárnyába.

Jozefovi kaszárnya lukadjon ki, de lukadjon ki!

Te meg babám, szabadulj ki!

Mi ez? Ó, szent Pedagógia! Itt, a te szomszédságodban kell halni ezt a profán megnyilatkozást!... (Várjunk csak. A fiúk is kedvet kapnak a nótára, különösen, mert most az ő szövegük következik:)

Szabadulnék, de nem lehet,
Rám szabták a másfél évet...
Főlesküdtem, sejt, haj, nagy időre, de nagy időre:
Hosszú másfél esztendőrel

A büszke iskolaépület komoran hallgatja a bús katonanótát.
Nem érti. A gyermekek annál jobban belejönnek a hangulatba. Hogy
a szomorú dalt is jókedvű, talp alá illő tempóban fújják, az nem
számít. Fő, hogy szól a nóta:

Ez a kislány kísétál a temetőbe,
Kék nefelejcs-koszorút visz a kezébe,
Keresi a szerelője keresztfáját;
Hová tegye kék nefelejcs koszorúját...

Lám, lám, ha az ember elhagyja magát, még könny talál gurulni
a szeméből... Dehát nem azért dől a dőlő, hogy pityeregjünk.
Ezek a gyermek-dalok azonban megint olyan bánatos-félt szedtek
elő. Mind együtt vannak már:

Párosával száll a darú, párosával a gólya,
Aki ötl-hatot szerel, annak van csak jó dolga.
Lám, én csak egyet szeretek, mégis de sokat szenvedek,
Ez a kutya betyár élet megöli a szívemet!

Eltűnődhetnénk azon, hogy az iskolai erkölcs: hogyan cenzu-
rázta volna meg ezt a népköltést, de már a következő strófára kell
figyelnünk: (de milyen jól odavág az előbbi dallamra!)

Ha bemegyek, ha bemegyek alsószei kocsmába,
Kis késemet, bajnótomat vágom a gerendába!
Az vegye ki, aki meri, ki a szép lányt nem szereti...
Még az éjjel ezt a kocsmát piros vérrel befesti!

Valóban, hüledezni lehet, ha elgondoljuk, hogy ez a virtus később
nemesek a nótaban marad meg. De itt, ahol mosolygó, ártatlan-képű
gyermekek, süldő legénykék ajkáról rebben: szabad-e erre gondolni?
Hiszen közülük senki se gondol rá. Nem is figyelnek a szövegre. A dal-
lam az öröm, a hang röppenése a virtus. És esodálatos: nincs a nóta-
ban hiba. A gyengehallású gyermek úgy dalol, mint a löbbi. Viszi,
ragadja a dal árja.

Valamelyik táncszünetben így pihennek:

Nincsen pénzem a mozira,
Elköltöttem a Rozira!
Pénzlárcámnak üres a belseje,
Soká lesz elseje
Még.

A szigorú tanítónő megadja magát. Nincs értelme hadakozni ez
ellen. Az iskola megtette a magáét. Ezért nem felelős. A dőlő már
jelentkezik az, aki átveszi a nevelés szerepét. Nagyobb hatalommal,
kisebb felelősséggel. Az Élet... (boa)

Felhívás a járási magyar közművelődési egyesületekhez. A galántai járás magyar kisebbségének közművelődési egyesülete felhívja a Szlovenszko területén már megalakult társegyesületek vezetőségét, hogy a magyar egyesületeket érdeklő közös ügyek megtárgyalása, közös akciók előkészítése céljából közöljék a járási egyesület elnökének és titkárnak pontos címét. Egyúttal tudomására adja a működő egyesületek vezetőségének, hogy a szervezési munkálatok keresztülviteléhez szükséges magyar nyelvű nyomtatványokat beszerezte s azok az egyesület titkárnál előállítási áron kaphatók. Nagy hiányát érezzük egy magyar nyelvű folyóiratnak, mely a közművelődés ügyét szolgálná s amely a szlovák nyelvű lap mellett a magyar egyesületek hivatalos közlönye volna. Eredményesen csak úgy dolgozhatunk, ha azonos érdekeinkért egyesült erővel küzdünk, egymásról, egymás törekvéseiről tudomást szerzünk s az Országos Közművelődési Szövetségnél egysíkú kérvényesítést. Kérjük kartársainkat, hogy ezen közleményünkre hívják föl a közművelődésügyi funkcionáriusok figyelmét. A galántai járási magyar közművelődési egyesület elnöke Boross Béla (Alsószeli), titkára Uhlárik Gusztáv (Kócsy).

Lesz-e református tanítóképző? A szlovenszkoói ref. egyetemes konvent ez év márciusában elvben elhatározta, hogy a ref. iskolák tanítószemélyzetének utánpótlása végett református tanítóképzőt állít föl. Az erre vonatkozó határozat, többek közt így hangzik: »Tekintettel arra a körülményre, hogy tanítóképzőnk fenntartásához államsegélyre nem számíthatunk (?), felszólítja (a Konvent) az egyes egyházmegyék útján külön-külön gyülekezeteink presbitériumait, hajlandók lesznek-e a református tanítóképző fenntartásához a gyülekezet lélekszáma szerint évenként ötven fillérrel (a mai értékben) hozzájárulni?... Egyetemes egyházi érdekről lévén szó, a beérkezett válaszok többsége lesz a döntő, melyet azután minden gyülekezet elfogadni tartozik.« A konvent tanügyi bizottságának elnöke a Ref. Egyház és Iskola ezévi 26. számában ama reményének ad ki-

fejezést, hogy »nem lesz egy gyülekezet sem, amely a ref. tanítóképző felállításának ellentmondana.« Visszont ugyanezen lap 24. számában a gómőri ref. egyházmegye közgyűlési beszámolójában ezt olvassuk: »A tanítóképző felállítására vonatkozó lelkeszerkezetli javaslatot, mely szerint bármennyire érezzük is hiányát és égető szükségét, a mai idő arra nem alkalmas, magáévá tette.« (T. i. a közgyűlés.) Ugy látszik tehát, hogy a ref. képző felállításának szükségessége mégsem eléggé »égető...«

A lapunk legutóbbi számában hirtetett autocar-kirándulás részletesen kidolgozott programját helyszöke miatt csak a kirándulásra már jelentkezett kartársainkkal közöljük körlevél útján.

A Pedagógiai Szeminárium f. évi júniusi, hatodik száma egész vastag kötet, mely a modern pedagógia és a társadalomtudomány égetően fontos és lenyűgözően érdekes problémáival foglalkozik. Liber Endre a május 14-iki Anyák Napján tartott s a rádió útján is közvetített előadását közli. Dr. Schmidl Sándor A Nemzeti Munkaterv kultúrpolitikai oldala című értekezésének harmadik közleményét folytatja, melyben a közkönyvtár-hálózat kibővítését, szabad egyetemek felállítását sürgeti. Érdekes, hogy a tanerők automatikus előlépése helyébe az érdemek szerint való előléptetést kívánja, hogy ne legyen a fiatalon beérkezett ember olyan ritka. A tanulók túltelherelésének megakadályozására nézve a modern pedagógiai eljárásoktól és a Szülői Szövetségektől nagyon sokat vár. Végül a népművelődést egészséges testnevelési intézményekkel kívánja összhangba hozni. A kirándulók és a szünidei napközi otthonok vezetői részére külön útbemutatókkal szolgál a Baumgartner Dezső és Búza János szakfelügyelők cikke. Keleti Adolf szakavatott tollal, a szakirodalomban való alapos tájékozottsággal a gyakorlati pedagógusok munkaiskolákká való átállításáról ír. Dr. med. et jur. szervezéséről ír. Dr. med. et jur. Zuckermann Ferenc Az iskolaegészségügy kézikönyvéből az iskolai éneklet tisztántartására vonatkozólag közöl megszívlelendő és érdekes tanácsokat. Írása során, — melyet

még folytatni kíván —, azt is megtudjuk, hogy Budapest iskoláiban az iskolaszolgák, vagy amint ő nevezte, az altisztek részére külön fűrvezetők vannak berendezve. Az értékes számol könyvismertetés és Közhasznú Ismeretek rovata fejzi be. A Pedagógiai Szemináriumot dr. Ozorai Frigyes szerkeszti. Kiadóhivatala (Budapest, VII., Rákóczi út 12.) mulatványszámlát kívánatra ingyen küld. Előfizetési díj egész évre 12 P, melyet részletekben is meg lehet küldeni.

Lapunk jelen száma összevont szám. Legközelebbi számunk aug. 1-én jelenik meg. Kérjük hirdetőinket, hogy hirdetéseiket ehhez képest küldjék be a kiadóhivatalhoz.

A sóki közművelődési egyesület jún. 4-én gazdag műsorral magyar népdal-estet rendezett a helybeli ének- és vegyeskar közreműködésével. Előadták: »Juhász legény« népdal-egyveleget Révfi átirásában; »Egy nóta kél«. »Nem halt ki még« népdalegyveleget Gáspár Jánostól; »Három népdal« Bartók Bélától; »Kuruc nóta« Révfi; »A magyar dal« Gáspár Jánostól és »Tihanyi echó« című dalokat. A sóki ref. iskola tanulói jún. 18-án előadták Petőfi Sándor eredeti szövege alapján a Stojanovics és Kaesóh dalai-ból összeállított »János vitéz« daljátékot. Úgy a népdalokat, valamint a daljátékot belanította és rendezte Fehér Júlia tanítónő és Szalay Pál ig. tan.

Sas Ede: »A vásárfia.« A nagykövesdi (Vel. Kevezd) tanyateület jún. 17-én szombaton és 18-án vasárnap nagy sikerrel adatta elő tanulóival a fenti népszínművet. Az előadást Tóth Endre helybeli ig. tan. által összeállított és háromszólamra belanított tanulóknak nyitotta meg, mely a szlovák és magyar népdalköltészet gyöngyeit produkálta. Ezután páros szlovák láncok, majd a magyar-szóló következtek. A szindarab előadásának kritikája a legjobbi! Az érdem teljes egészében Tóth Mária nagykövesdi községi tanítónőt illeti, ki csaknem emberfeletti munkát végzett, amikor a kis falusi nebolókat kifogástalanul kioktatta a darab szerepére.

Tóth István.

A gyermek imádkozik. A kis kacsóid szépen összetéve, imádkozzál édes gyermekem eszméjéből kiindulva, irt dr. Reik Tivadar berlini orvos és tanár igen megszívlelésre méltó tanulmányt e címen: »A gyermek imádkozik«. Megkapóan és meggyőzően fejtegeti, miként keletkeznek a gyermekiálmok. Istenismeretre nagy készültséggel vezeti a gyermeket és felemlíti, hogy Isten magasztos lényét sokszor nehezen fogja fel a kis gyermek. Onmagáról mondja el a szerző, hogy mikor kis fiú volt, az esti harangszó hallatára édesanyja imádkozni tanította és Istenről beszélt neki s azt kérdezte: mi az Isten? Ember? Édesanyám azt mondta: Isten nem ember, hanem szellem...

A gyermekek fogalma Istenről nagyon különböző. Példának okáért: Egy 5 éves leánya az almáfora mászott, hogy meglátogassa a jó Istent és elmondja neki kívánságait. Egy másik leánya a majálison fényes tűzijátékot lát és elsirja magát, hogy agyonlövök a jó Istent!...

A kedves nagyapa meghalt és erre a kis unoka levelet ír Istennek. »Kérlek jó Istenem, a nagyapa hozzád költözött, légy szíves, vigyázz reá, mert a léghezam árt neki s a szoba ajtaja legyen mindig csukva.«

Egy anya csacsogó fiacskáját imára tanítja: »Kedves Atyám, tégy jámborrá, hogy az Égbe jöhessenek!« A kis huncut elpityergi magát s mondá: »Nálatok akarok maradni, nem kívánkozom az Égbe, hanem soffőr akarok lenni.« Egy fűrdőhelyi közebeden mindig egy takaros fiucska mondta el az imát: »Jövel Jézus, légy vendégünk!« slb. A fiucska egy napon azzal a kéréssel fordult anyjához: ki a Jézus, kit mindig hívok s sosem jön? Az anya megmagyarázta, hogy Isten fia... Egy leánya éles oltóval babrált; mamája kéri, hogy tegye le, mert megvághatja vele kezét. Kis vártatva így felelt: Isten meggyógyítaná. Hiszen O teremtet; így a kezemet, vagy esetleg ujjaimat is kijavítaná. Így szólnék hozzá: Kedves Isten, sless, végezd a munkádat s biztosan azt mondaná: már jövök!

A gyermekek képzelete az Egről rendszerint nagyon fantasztikus. A legtöbb fiucska és leánya azt hiszi, hogy az Ég magasan a felhők fölött van. Az Ég kerek és köröskörül

felhőpadok vannak, amelyeken angyalok ülnek és várják pajtásaikat. Sokan abban a hitben élnek, hogy az Ég telve van szép szobákkal s minden ember ilyen szobában lakik.

Arra a kérdésre: hogyan tetszik neked a gyermekistentisztelet? a legtöbb gyermek azt mondja: nagyon tetszik, mert szép történeteket mondanak el benne és kérdéseket intéznek hozzánk a hittan köréből és nagyon örülök, hogy helyes feleleteket adhatok a tisztelendő úrnak...

Globális módszer a prágai iskolákban? A pozsonyi Magyar Újság főúrnő híradást közölt arról, hogy a prágai elemi iskolák első osztályában a jövő tanévtől kezdve kötelezőleg bevezetik a globális olvasástantáti módszert. E hírt a szaklapok nem erősítették meg s nem is tartjuk valószínűnek, hogy a prágai tanítók elismernék bármely pedagógiai módszer használatának kötelező voltát, különösen akkor, amikor egy, még kiforratlan és eléggé népszerűtlen módszeres eljárásról van szó. A mi véleményünk különben az, hogy tantervel, (sőt talán tankönyvel is) lehet, de módszerrel nem lehet kötelezővé tenni.

•Zeitschr. für psych. anal.

Pädagogik• Wien.

Kiadóhivatali üzenetek.

B. B. Szalka. Levél ment. — **M. B. Levoča.** Levelét Kovács elnök úrhoz tettük át elintézés végett. — **N. E. Dolní Nárazd, K. M. Sahy.** Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. — **Többeknek.** Befizetőlápot, a tagdíjhátralékok belizethetésére, jelen lapszámunkhoz mellékelünk.

Új tankönyv a legújabb tantervi utasítások alapján.

Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium 1933. május 22-én 35.101/33/I—1. sz. a. engedélyezte a

Seidl Sándor:

Természettan

a magyar tannyelvű elemi iskolán
VI.—VIII. évfolyamai számára.

A kitünő szakértelemmel és pompás magyarsággal szerkesztett tankönyv számos illusztrációval, elsőrendű kiállításban fog kiadásunkban megjelenni.
Ara igen olcsó lesz.

Augusztus 15-én minden érdeklődő iskolának a legnagyobb készséggel küldünk mutatványszámot.

KOMENSKÝ

kiadó és irod. társaság r. t.
Bratislava, Stefánikova 14.

Központi gyűlés Galántán.

Galánta, 1933. július 11.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület ezévi rendes központi gyűlését Galántán tartotta meg. A központi gyűlést az egyesület központi elnöke, *Kovács Alajos* vezette. Az egyesület központi tisztikarát és a megyei, valamint a járási egyesületeket az alábbi kartársak képviselték: *Dinnyés Károly*, *Somogyi István* alelnökök, *Vásárhelyi Károly* főtitkár, *Nemcsik Béla* titkár, *Arendás József* kp. pénztáros, *Telkes Mihály* kp. ellenőr, *Boross Béla*, *Uhereczky Géza*, *Willand János* szerkesztők, *Bányai Ferenc* kp. jegyző; a Bratislava III. tankerületi egyesület részéről: *Bauer Ferenc*, *Anfal Árpád*, *Dicskő József*, *Nagy István*, *Oz Tamás*, *Tyukoss Béla*; *Galánta-Vágsellye*: *Osvald Lajos*, *Berényi Gyula*; *Ogyalla-Ersekújvár*: *Virsik János*, *Oberth Kálmán*, *Plichta János*; *Párkány*: *Biró Béla*, *Kónya József*; *Bars-Hont*: *Akucs István*, *Heckmann István*, *Dóka Sándor*; *Gömör-Nógrád*: *Ocsovay Imre*, *Boross Miklós*; *Kassa-Szepesi*: *Vajda Károly*. Ezenkívül jelen volt sok érdeklődő kartárs.

Az előértekezlet.

Előző nap, júl. 10-én délután 6 órakor a galántai rk. iskolában előértekezlet volt, mely a központi gyűlés tárgysorozatát aprólékosan, a legkisebb részletekre kiterjeszkedve letárgyalta, s a határozathozatalra gondosan előkészítette. Az előértekezlet éjjel után félkettőig tartott, s a tárgyalást mindössze egy óra vacsora-idő szakította meg.

Termékeny vitát váltott ki itt az elnöki előterjesztések során a Magyar Tanító tartalmi fejlődésének, s a lap terjedelmével szorosan összefüggő anyagi kérdések ügyét, s a vita folyamán örvendetesen megállapítást nyert, hogy az egyesület szerveinek kiküldöttjei szeretettel foglalkoznak az egyesület hívtalosa lapjával, annak növekedését figyelemmel kísérik, s a szerkesztőség törekvését minden tekintetben támogatják.

A titkári jelentéssel kapcsolatban szöbakerült a Dérer-féle iskolareformtervezet ügye, s *Vásárhelyi Károly* főtitkár tömör és objektív beszámolójához simán illeszkedett hozzá *Biró Béla*, *Dinnyés Károly*, s a *Gömör-Nógrádi* megye indítványára, úgy, hogy a kp. gyűlés e tárgyban a magyar tanítósághoz méltó, s a politikai kérdések kikapcsolásával korrekt álláspontot foglalt el.

Nagyobb vitát váltott ki a pénztári jelentés kapcsán a norribilis összegű tagdíjhátralékok kérdése, valamint a Tanítók Háza építési ügye. Az indítványok előkészítése a hajnali órákba nyúlt

volna, s azért Kovács elnök a tárgyalást az indítványok előtt berekesztette.

A központi gyűlés.

Július 11-én reggel 9 órakor kezdődött a központi gyűlés. A kat. kör helyisége megtelt az alkotó tagokkal, valamint a vidéki érdeklődő kartársakkal. Résztvett a gyűlésen *Matis Gyula*, galántai állami tanfelügyelő is.

Megnyitás és elnöki előterjesztések.

Kovács Alajos frappáns szavakkal nyitja meg a gyűlést. Megállapítja, hogy a meghívás alapszabályszerűen történt, konstatálja a gyűlés határozatképességét. Kijelöli a jegyzőt *Ocsovay Imre* személyében és a hitelesítőket.

Ezután kegyeletes szavakkal emlékezik meg az egyesület halottairól, akiknek névsorát a gyűlés állva hallgatja végig. Elhunytak: *Markó Ludmilla* nyugd., *Kőrös Imre*, v. komáromszentpéteri, *Angyal László* v. padányi, *Slisztny Gyula* v. lesmagi, *Kalmár Etelka* v. losonci, *Lengyel Sándor* v. tornallyai, *Juhász Ferenc* v. bacskai, *Mészáros János* v. gálóczi, *Szepesy József* v. tajtói, *Vörös János* v. gútai, *Krisztinusz Lajos* v. tallósi, *Horváth Antal* v. lévai tkp. int. c. ig., *Katona Károly* v. zádorházi, *Steiner Ignác* v. lévai és *Kubányi Lajos* kartársunk.

Elnök indítványára a kp. gyűlés táviratban üdvözli *T. G. Masaryk* köztársasági elnököt, *Dr. Dérer Iván* iskolaügyi minisztert, *Országh József* orsz. elnököt, *Dr. Pisecký Ferdinándot*, a referátus vezetőjét és *Ballo Gyula* iskolaügyi főtanácsost.

Elnök üdvözli a megjelent *Matis Gyula* tanfelügyelőt, aki válaszában tolmácsolja az állami hivatalok üdvözlését és az egyesületi munka felvirágzásához sok sikert kíván.

Az elnöki beszámoló megemlíti, hogy az előző gyűlések határozatából kifolyólag megszerkesztett fölterjesztések az illető hatóságokhoz elküldettek. Ezekre két válasz érkezett. Az egyik *Dr. Jantusch Pál* nagyszombati püspök átirata, mely a következőképpen hangzik:

Apoštolská Administratúra v Trnave.

Císlo: 10557/932.

Tekintetes

Kovács Alajos úrnak,
a Szlovenszkói Általános Magyar Tanító-Egyesület elnökének.

Negyed.

Azon memorandum ügyében, melyet Tekintetes Elnök úr a Szlov. Ált. Magyar Tanító-Egyesületben szervezkedett kath. tanítószövetség részben kántori, részben tanítói jellegű óhajai ügyében hozzám terjesztett, eszmecserét folytattam *Cársky József* kassai püspök úrral.

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját!

mint a szlovenszkói Kath. Tanügyi Tanács elnökével, kinek a szlovenszkói kath. püspöki kártól messzemenő tanügyi megbízásai vannak. Egyetértőleg vele a jelenleg és jelen helyzet lehetőségei között a következő feleletet adhatom a memorandum egyes pontjaira.

A kath. püspöki kar többször kérte már az állami tanhatóságoktól azt, hogy a kántori jövedelem ne számítassék be a kántortanító tanítói jövedelmébe. Sajnos, eddigelé ezen kívánalom sikertelen volt.

Hasonlóan kérte a szlovenszkói püspöki kar a prágai iskolaügyi minisztériumtól a természetbeni illetmények új értékelését. Az iskolaügyi minisztérium (tekintettel arra, hogy ezen új értékelés kétségtelenül az állami kincslár újabb terhével fog járni), azt felelte, hogy ily új értékelés az államháztartás jelen pénzügyi helyzetében nem lehetséges. Megjegyzem, hogy a püspöki kar mindkét kívánalmat jogosnak elismeri. A r. kath. iskolaszékek kötelessége a r. k. tanító járandóságait a maga hatáskörében behajtani és a tanítónak átadni. A kath. népiskolai tanerők, ha az iskolafenntartó nem tenne eleget abbeli kötelezettségének, hogy a tanítói lakást rendben tartsa, panaszal éljenek a püspöki hivatalnál. Arról a kérdéstről: tanácsos-e a tanítók és kántorok e természetbeni illetményének a megváltása, nagyon eltérőek a vélemények, mivel a többnyire kántori jellegű természetbeni járandóságok galgalandóbbnak ígérkeznek az utánunk következő időkben is. Ezért a kath. egyház amellett van, hogy természetben maradjanak, úgy, hogy a róm. kath. iskolaszék (gondnoka) legyen köteles a tanító vagy kántor minden közreműködése nélkül azokat behajtani és a tanerőnek beszolgáltatni.

A kath. egyház elismeri a kath. tanítóság anyagi egyenjogúsítása elvéből kiindulva a kath. népiskola egyházhatóságilag kinevezett igazgatótanítója igényét igazgatói tiszteletdíjra; el is rendeli bevételét a r. k. iskola költségvetésébe, de a jelen helyzetben az igazg. tiszteletdíj csak azon részének kifizetését rendelheti el, mely a kiegyenlítési alapségekből fedezetet nyerhet. Mivel a kath. iskola fenntartója 200%-nál magasabb hitközségi iskola-adót nem hajthat be, jelenleg nincs sok helyült abban a helyzetben, hogy az egész igazgatói tiszteletdíjat előteremthesse; — fizikai lehetetlenség ez most még rá nézve.

A kántorválasztásoknál, kántori próbáknál előfordult visszaélések megállítására a püspöki kar által újonnan kiadandó »Rendszabályok« részletesen ki fognak terjeszkedni, — de a kath. iskolát fenntartó hívek választójogának megszüntetése nélkül.

Kántorképző tanfolyam már többször volt Bratislavában és szükség szerint ezentúl is lesz.

A kántori kötelességek nem egyesíthetők schematic; különlélek azok egyházközségek szerint; — a kántornak az illető helyen sajátos kötelességei a választ. jegyzőkönyvbe beveendőek; a kántor, ha az illető államást óhajtja, aláírja a kötelességeit részletező választási jegyzőkönyvet, ha nem akarja elfogadni a feltételeket, máshová pályázik.

A kath. tanítónak természetbeni lakást nyújtani mindenesetre feltehetően kívánatos volna, sajnos azonban egyelőre a jelen pénzügyi krízis-

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelésed gyarapítja a magyar tanítóság közös vagyonát.

ben híveinket ezzel terhelni lehetetlen; arra, mi hic et nunc elérhető, az egyházi hatóság készségesen törekszik.

Fogadja Tekintetes Elnök Úr kiváló tiszteiletem kifejezését.
Trnava, 1932. december 14.

Dr. Jantausch Pál,
püspök, apost. adminisztrátor.

A másik válasz a *vasútügyi minisztériumból* érkezett és magyar fordítása a következő:

A csehszlovák köztársaság vasútügyi minisztériuma.

4759 —III/3. 1933. szám.

Praha, 1933. február 27.

Tárgy: Utazási kedvezmény kiterjesztése a nyugdíjas tanítókra; az arcképes tanítói igazolványok kiállítási díjának leszállítása.

Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület

Negyed.

A vasútügyi miniszter úrhoz intézett s 49/1933. szám alatt felt beadványuk elintézéséeként a vasútügyi Minisztérium közli, hogy kérésük nem volt teljesíthető, mert a nyugdíjasoknak, amennyiben tényleges szolgálatak idején nem bírtak valóságos állami tisztviselői jelleggel, a vasutigazgatóság elvi okokból nem engedélyez különleges utazási kedvezményt.

Azon további kérésükre nézve, hogy a tanítói kedvezményes vasuti igazolványok után ugyanolyan mérvű kiállítási illeték fizetessék, mint az állami tisztviselők részére kiállított igazolványok után, a vasútügyi minisztérium hangsúlyozni kívánja, hogy ez utóbbi igazolványok csupán nyilvántartási illeték alá esnek, amennyiben ezeket az egyes államigazgatási tárcák központi hivatalai állítják ki, míg ellenben a tanítói igazolványokat az államvasuti igazgatóságok állítják ki s ezért ezeket ugyanolyan illetékekkel kellett megróni, mint az egyéb tarifánkvüli utazási igazolványokat, melyeket az államvasutak igazgatásának hivatalai kiadnak. Ezen illetékeknek bárminémű leszállítást pénzügyi okoknál fogva sem lehet mérlegelés tárgyává tenni.

A vasútügyi miniszter megbízásából:

Brož s. k.

Központi gyűlés mindkét átiratot tudomásul vette.

Ezzel kapcsolatban Uherezky Géza indítványára kp. gyűlés utasítja az elnökséget, hogy az egyesület által fölterjesztett kérétek és memorandumok ügyében arra kérje az illetékes hatóságokat, hogy ezen fölterjesztésekre föltétlenül válaszoljanak.

Elnök jelenti, hogy a tavalyi kp. gyűlés által kiírt ösztöndíjakat, a kp. gyűlés utólagos jóváhagyásának reményében nem az eredeti terv szerint (3 db 1000.— és 2 db 500.— Ké), hanem

Tagja vagy már a saját szövetkezetednek?

8 pályázó között egyformán, 500—500 Ké-jával osztotta szét a Tanítók Háza-alap kamataiból.

Központi gyűlés a bejelentést tudomásul veszi.

Elnök fölkérésére Nemcsik Béla titkár ismerteti mindazon lépéseket, melyeket az egyesülettel szerződési viszonyban lévő társaságok és cégek százalékos visszatérítéseinek megállapítása ügyében tett. Több hozzászólás után kp. gyűlés utasítja a titkárt, hogy lépjen összeköttetésbe a kp. pénzlárral ezen járulékok befizetésének s általában az egyesülettel szerződést kötött cégek önként vállalt kötelezettségeinek nyilvántartása ügyében. A Domov biztosító intézet jelenlévő titkára, *Heinrich Jenő* bejelenti, hogy egyesületünknek a Domovnál jelenleg 4238.— Ké kövelelése van, amely összeget az egyesület pénztárába utalnak át.

Kp. gyűlés a bejelentést örömmel tudomásul veszi, s *Niedermann Sándornak*, a Domov főtitkárjának, valamint *Heinrich Jenő* titkárunk jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Kovács elnök megragadja az alkalmat, hogy központi tisztársainak, a tanítómegegyék és járáskörök tisztikarának, valamint a választmányának odaadó egyesületi munkásságukért őszinte köszönetét fejezze ki. Kp. gyűlés az elnök előterjesztését magáévá teszi, úgyszintén az elnök indílványára köszönetét nyilvánítja szép testet öltölt és szellemében is megújódott hivatalos lapunk főszerkesztőjének, a szerkesztőség minden egyes tagjának és a lap szorgalmas munkatársainak.

A főtitkár jelentése.

Elnök fölkérésére Vásárhelyi Károly, a SZAMTE főtitkára fölolvassa az alábbi titkári jelentését:

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület a letűnt évvel betöltötte fennállásának tizenkettedik évét s midőn jelen központi gyűlésünkön ezen tizenkettedik évi egyesületi működésünkről titkári jelentésemet megteszem, lehangoló érzésektől áthatottan teszek eleget ebbeli kötelességemnek, mert a tanítóságot súlyos megpróbáltatásokkal sújtó, anyagi helyzetét is mélyen érintő esztendő változatos eseményeiről kell beszámolnom.

Legutolsó központi, illetve III. egyetemes nagygyűlésünket múlt évi július hó 3-án tartottuk meg Léván.

E központi gyűlésünk sok életbevágóan fontos határozatot hozott, melyek végrehajtása érdekében egyesületünk elnöksége a szükséges intézkedéseket megtette.

Intézkedéseink némelyike eredménnyel is járt, ámde az anyagi áldozatokat kívánó kérelmeink a jelen súlyos s napról napra fokozódó gazdasági válság folytán kielégítő eredménnyel nem jartak.

A Magyar Tanító hasábjain a legkimerítőbben tájékoztattuk egyesületünk tagjait azon akcióinkról, melyekkel az egyete-

Iskoládba vedesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta« cégjelzésű egységes irkákat!

mes tanítói érdekek, de speciálisan a magyar tanítóságot érintő kérdések sikeres megoldását előmozdítani iparkodtunk.

Az általános fizetésleszállítás bennünket sem kímélt meg; természetesen egyesületünk vezetősége nem nézhette ölbetett kezekkel az anyagi érdekeinket súlyosan érintő veszedelmet, hanem a lehető legélénkebb agilitással kapcsolódtunk bele abba, az országosan megszervezett mozgalomba, mely ha nem is hátrihatta el a teljes veszedelmet, de mindenesetre némileg enyhítette a fizetésleszállítás eredetileg tervezett túlmagas mérvét.

Egyesületünk e kérdés tekintetében állandó nexust tart fenn a Prágában székelő Exekutívával s éber figyelemmel kíséri e révén az anyagi ellátásunkat érintő mindennemű mozgalmat.

A lévai egyetemes nagygyűlés külön programmpontját képezte a nem állami óvónők fizetés és nyugdíjügye. E szerencsétlen kartársnőink elviselhetetlen anyagi sérelme készítetett arra, hogy e kérdésre az egyetemes nagygyűlés messze visszhangzó nyilvánossága előtt iparkodjon felhívni az illetékesek figyelmét. Sajnos, sem a nagygyűlés, sem az azon hozott határozat végrehajtásának folyamánként benyújtott memorandumunk nem járt ezideig sikerrel s most ismét meg kell újítanunk azon javaslatunkat, hogy a központi gyűlés éljen felterjesztéssel a minisztériumhoz ezen égbekiáltó sérelem orvoslása érdekében.

Az egyetemes nagygyűlés bízó reménységgel volt élve, hogy a tanítói áldozatkészséget hirdető »Tanítók Háza« mielőbb felépül. Megnyugvással jelenthetjük, hogy ez belátható időn belül meg is fog valósulni, mert elnökségünk jelen tárgysorozatunk 4. pontjában konkrét adatokkal fog szolgálni arra nézve, hogy miként szándékozik a Tanítók Háza felépítését még lehetőleg ez év folyamán megkezdeni.

Egyesületünk e küzdelmes év folyamán egy rendkívüli nagy horderejű elhatározást váltott valóra azzal, hogy külön alapszabályokkal ugyan, de az egyesület jóléti intézményeinek szolgálatába szegődöttén f. évi április hó 6-án megalapította a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját. Nagy reményekkel elteltlen nézünk e vállalkozás elé s bízó lélekkel várjuk, hogy e szövetkezet a tanítóság megértő támogatásától kísérve hathatós anyagi segélyforrássá leend valamennyi jóléti intézményünknek, de elsősorban a Tanítók Házának.

Az országos tanítói dalárda a letűnt év folyamán is pompás sikerektől kísért működést fejtett ki, fáradhatatlan vezetőinek és tagjainak dicsőségét öregbítve. Léván, Zselizen, Párkányban és Szencen rendezte meg óriási erkölcsi sikerekkel koronázott hangversenyeit, melyeknek előkészítése érdekében az illetékes járáskörök vezetőségei és a helyi kartársak önzetlen propagatívevékenységükkel nagy munkát fejtettek ki.

A Vestnik magyar fordítása ez év folyamán is zavartalanul megjelent s tekintettel a súlyosbodó gazdasági helyzetre, annak előfizetési árát 30 koronára szállítottuk le. A befolyt előfizetési

Terjeszd és ápd a szövetkezés gondolatát!

díjak e leszállítás dacára is gyarapítani fogják a Tanítók Háza alapját.

Az egyes járások év irendes közgyűléseiket megtartották, s azok magas színvonala mutatja, hogy a magyar tanítóságban az együleti szellem régi nagy multjához méltó magas fokon áll. A tartalmas beszámolók, melyeket a Magyar Tanítóban olvashatunk, mind ezt igazolják.

A Magyar Tanítót f. évi január hó 1-től kezdődőleg új alakban jelentjük meg. Az új köntös, melybe szívünkhöz nőtt lapunkat öllőztettük, ékesen beszélő bizonyítéka annak a nagymérvű tartalmi előhaladásnak is, melyet a Magyar Tanító az utóbbi évek folyamán felmutat. Egyesületünk vezetősége, de főként a lap szerkesztősége minden anyagi és erkölcsi áldozatra kész, hogy a tagoknak nívós, tanulságos cikkekből megelégedő folyóiratot adjon, ellenszolgáltatásul a tagsági díjaknak.

Lapunk minden aktualitást a legmesszebbmenő lelkiismeretességgel ismertel hasábjain s a legkényesebb kérdésekben is a legpártatlanabb objektivitással iparkodik az egyesület hivatalos álláspontját leszögezni.

É helyütt nem kívánok egyébre, mint a jelen nagy problémák legfontosabbikára, a Dérer-féle javaslatra hivatkozni. A Magyar Tanító vezércikkében s egyéb cikkekből is rámutatott arra, hogy egyesületünk e javaslat során, annak politikai vonatkozásait kikapcsolva, azt az álláspontot képviseli, hogy törvényt kíván, mely a nem állami tanítóság jelen bizonytalan jogi helyzetét biztos, törvényes alapokra fektesse s az iskolai oktatást minden politikai befolyásoktól mentesítve egyedül és kizárólag a pedagógia szolgálatába állítsa.

Uherczky Géza szerkesztő ez évben is egybeállította a Tanítói Zsebnaplárt s annak rendkívül gazdag tartalma ékesen bizonyára azt, hogy a naptár szerkesztése igen szakavatott kezekre van bízva.

Egyesületünk taglétszáma nagyobb ingadozást nem mutat. Taglétszámunk inkább emelkedő tendenciát árul el.

A kérlelhetetlen halál ezidén sem kimélte meg sorainkat. Számos derék kartársunk és kartársnőnk búcsúzott el örökre tőlünk s emléküket a Magyar Tanító hasábjain örökítettük meg azzal, hogy halálukról meglehangú nekrológokban emlékeztünk meg.

Ezekben iparkodtam beszámolni az elmúlt év fontosabb eseményeiről. Nagy eredményeket nem tudunk felmutatni, de hivatkozás nélkül mondhatjuk, hogy a ránrótt feladatokat tudásunk és erőnk teljes kifejtésével iparkodtunk teljesíteni s ezáltal kartársaink érdekeit az igazi szolidaritás érzésétől áthatottan minél nagyobb mértékben szolgálni.

Kérem jelentésem tudomásul vételét.

Ag. élénk figyelemmel hallgatott útkári jelentést több föl-

Legnagyobb erőnk az egyesülésben és a szövetkezésben van!
Legnagyobb ellenségünk a közöny és a széthúzás.

szólalás követte. A nemállami óvónők sérelmei ügyében elhatározza a közgyűlés, hogy újabb memorandummal fordul a miniszteriumhoz, s a kielégítő megoldást sürgetni fogja.

A Dérer-féle törvényjavaslat ügyében kp. gyűlés azonosítja magát a titkári jelentésben foglaltakkal, s különösképpen hangsúlyozza a Gömör-nógrádi megye indítványából folyó ama határozatát, hogy tekintet nélkül arra, milyen sors éri a diszkusszió tárgyát képező törvénytervezetet, az iskolaügy végleges megoldása céljából föltétlenül szükségesnek tartja az erre vonatkozó alkalmas törvény szankcionálását. (Lásd a Gömör-nógrádi beszámolót.)

Elnök javaslatára kp. gyűlés Vásárhelyi főtitkárnak köszönetet szavaz.

Kovács Alajos örömmel köszönti a Bányai Ferenc és Telkes Mihály kartársaink vezetése alatt megalakult *tanonciskolai szakosztályt*. Jelenti, hogy az egyesület szakosztályai, — régi szokásukhoz híven, — jelentést nem küldtek, s megjegyzi, hogy bár ez a körülmény a sorsukkal való teljes megalégedésnek volna a jele!...

Kárpátalja közeledése.

Kovács elnök örömmel jelenti, hogy a podkarpatszka-ruszi magyar tanítóság legutóbbi közgyűlésén foglalkozott a SzÁMTE-hez való közelebbi kapcsolatának kiépítésével, s ehhez az első lépést azáltal tette meg, hogy a testvéregyesület (Podkarp. Rusi Ált. Magyar Tanító Egyesület) lapunkat, a Magyar Tanítót elfogadta hivatalos lapjául, s arra 135 példányban maga a testvéregyesület előfizet. Indítványozza, hogy e változás lapunk címében megjelölve legyen, s határozza el a kp. gyűlés, hogy a testvéregyesület elnöke és főtitkára, *Kormos Gerő* és *Mónus Gyula* kartársaink nevét, mint kárpátaljai munkatársakat a Magyar Tanítón föltüntetjük, s magában a lapban, az előfizetésükkel arányban álló terjedelemben, a speciális és általános tanítói érdekeket szolgáló cikkeik közlését biztosítjuk.

Közgyűlés az elnök előterjesztését nagy örömmel veszi tudomásul, s határozattá emeli. A kárpátaljai testvéreink közeledését elfogadja, azt megértő szeretettel és rokon-érzelemmel viszonzozza, s a testvéregyesület elnökét, Kormos Gerő ungvári kartársat táviratilag üdvözi.

Tanítók Háza.

Elnök az alábbiakban ismerteti a Tanítók Háza számadását:

A) Részjegyekben és adományokban befolyt . 128.912 Kč 40 f.
B) Időközi kamatok (1932 december végéig) . 17.024 Kč 15 f.

Osszesen: 145.936 Kč 55 f.

mely összeg a következőképpen van elhelyezve:

Légy a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« propagátora!

a) Tatra Banka folyószámlán	2.434 Kč 50 f
b) Tatra Banka betétkönyvén	17.777 Kč 40 f
c) Földműves Pénztár betétkönyvén	20.000 Kč — f
d) Legio Banka betétkönyvén	16.411 Kč 25 f
e) Telek árában kifizetve	75.000 Kč — f
f) Terv és építési engedély	7.088 Kč 40 f
g) Átírási illeték	830 Kč — f
h) Atutalás a központi pénztárba	3.600 Kč — f
f) Pittel cégnek	2.795 Kč — f

Osszesen: 145.936 Kč 55 f.

Ezen összeghez járul még a központi pénztárnál kezelt alap.

Elnök jelenti, hogy a Tanítók Háza tervrajzát elkészíttette, s az ennek alapján készített költségvetés szerint a rendelkezésünkre álló összegen felül még 100.000 Kč szükséges az építkezés megkezdéséhez. Kéri a központi gyűlés meghatalmazását arra, hogy a bemutatott tervrajz szerint az építkezés megkezdhető legyen, s a még hiányzó százezer koronát vagy hitel útján szerezhesse meg vagy pedig (ennek fölöslegessé válása esetén) az épülő házra bekebeleztehesse. Ugyancsak kéri a kp. gyűlés beleegyezését, hogy az egyesületi alapokat a Tanítók Háza beépíthesse, s addig is a Bratislava Városi Bank komáromi fiókjában elhelyezhesse.

Központi gyűlés örömmel és megelégedéssel veszi tudomásul az elnök előterjesztéseit s azokat helybenhagyja. A Tanítók Háza fölépítését az elkészült terv szerint elhatározza. A tervrajz elkészítéséért járó összeg (1200 Kč) kifizetését elrendeli. Fölhatalmazza az elnököt, hogy a 100.000 Kč kölcsönt felvehesse és betábláztassa az épületre. Ha ez nem volna elegendő, fölhatalmazza az elnököt, hogy 25 tanító aláírásával biztosítsa a kölcsönt. (A 25 kartárs önként jelentkezett.) E 25 kartársat gyűlés azzal jutalmazza, hogy holtig tagjai lesznek az osztóbizottságnak, mely csak ezek elhalálása esetén egészül ki esetről-esetre. A tervezet számít arra, hogy idővel az épületre emelet (esetleg kettő is) építhető, s belső elrendezése olyan, hogy az a támasztható igényeket a legszükségesebb mértékben kielégíti.

A gyűlés kimondja, hogy az üres költségvetés-tervet sokszorosítja, annak árát 200 Kč-ban megszabja, s az építkezésre pályázatot hirdet, augusztus 10-ig. Az építkezés megkezdésére, s általában a Tanítók Háza tervének megvalósítására vonatkozó mindennemű előkészítő munka elvégzésére teljes jogkörrel és felelősséggel egy szűkebb bizottságot választ, melynek tagjai lettek: Kovács Alajos, Arendás József, Nagy István és Vízváry Vilmos.

Kovács elnök felhatalmazást kér a kp. gyűléstől, hogy a »Tanítók Háza Szövetkezet« megalakítása ügyében tárgyalásokat folytathasson, s a Tanítók Háza vagyonát ezen Szövetkezet nevére írathassa. Kp. gyűlés a felhatalmazást megadja, s megbizta

Pártfőgőja vagy a Könyvesboltnak? —építet a Tanítók Házát!

fenti bizottságot, hogy ez ügyben jogászok véleményét is kikérje. (A délután 3 órára hirdetett megbeszélésre a már megjelen-
teken kívül más részvényesek nem érkeztek, úgy, hogy a Tanítók
Háza ügye a kp. gyűlés tárgyalásain elintéztést nyert.)

Somogyi István javaslatára kp. gyűlés hálás köszönetét fejezi
ki Kovács Alajosnak, aki a Tanítók Háza nemes ügyét mindig
szívén viselte, napirenden tartotta, s amely most már végre meg
is hozza a fáradhatatlan munka gyümölcsét: a terv megvalósul és
hirdetni fogja a magyar tanítószág élni akarását. *A kp. gyűlés
tagjai szétviszik az ország minden részébe az örömhírt, hogy
a Tanítók Háza fölépülése már csak néhány hónap kérdése, s
éppen ezért a gyűlés fölhívja a karlársakat, siessenek még a
hiányzó részjegyeket lejegyezni, hogy a megvalósult terv öröme
és dicsősége minél általánosabb és minél nagyobb legyen. A
részjegyzés útját újból megnyitja.*

Tanügyi Törvények és Rendeletek Gyűjteménye.

Kovács elnök előterjeszti az egyesület kiadásában megjelenő
Véstein-fordítás (Csehszlov. Tanügyi Törv. és Rend. Gyűjt.)
kiadására vonatkozó jelentést. Eszerint:

Az 1932. évi maradvány . . .	20.226 Kč 40 f
A folyó évi bevétel . . .	6.900 Kč 15 f
Összesen:	27.126 Kč 55 f
Kiadás:	24.369 Kč 05 f

Pénzállomány a postatakarékpénztárban: 2.757 Kč 50 f.

A kiadásban 3.000 Kč átutaltatott a Tatra Bankába a Tanítók
Háza alapra, a Hanza Hitelszövetkezelnél el van helyezve 14.000
Kč. Ez utóbbi intézkedés a központi tiszlikarral való megállapodás
után történt, hogy a Szövetkezeti Könyvesbolt működése
megindulhasson, s ehhez kéri a kp. gyűlés jóváhagyását.

A Véstein-fordítás előfizetési díjával a folyó évről 319 elő-
fizető, a múlt évekről 117 előfizető van hátralékban.

Központi gyűlés az elnök jelentését tudomásul veszi, a kp.
tiszlikarral egyetértőleg tett intézkedéseit jóváhagyja, s kimondja,
hogy a Véstein-fordítás nélkülözhető pénzt a központ szükség-
szerint a könyvesboltnak, illetve a Tanítók Házának engedi át, s
ennek folyósítására utólagos elszámolás mellett központi elnököt
felhatalmazza.

Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja.

Elnök jöleső büszkeséggel jelenti, hogy egyesületünk leg-
fiatalabb intézménye, a könyvesbolt, megkezdte működését. A
könyvesbolt helyisége fölött a cégtábla szimbólikusan hirdeti a
szövetkezeti gondolat diadalát, s a magyar tanítószág egységét a
testvéri szolidaritás érzésének ápolásában. Jelenti, hogy a köny-
vesboltnak ezidőszent 168 tagja van 252 üzletrésszel, s a már
befizetett 15 000 Kč a Hanza Hitelszövetkezeiben van elhelyezve.
A bolthelyiséget a Hanza adta bérbe, évi 500 Kč összegért.
E helyről is megnyugtatja a könyvkereskedőket, hogy a

Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja nem tör senkinek a kegyerére, ellenben existenciát nyújt egy munkanélküli könyvkereskedőnek, s módot ad arra, hogy a tanítótság fokozott mértékben támossa jóléti intézményeit.

Központi gyűlés köszönettel veszi tudomásul az elnök bejelentéseit, akinek indítványára köszönetet szavaz mindazoknak, akik a könyvesbolt megalakítása körül fáradoztak, annak jóindulatú támogatásával érdemet szereztek. Nevezetesen: *Dr. Kulth Gyéza*, a Hanza elnökének, *Nagy Ferenc*, a Hanza igazgatójának, *Dicskő József*, *Nagy Ferenc* és *Szelle Kálmán* kartársainknak, mint a Hanza igazgatósági tagjainak, továbbá az *Academia*, a *Komenský*, a prágai *Grafika*- és a *Stehr*-cégeknek. Nevezetteket erről jegyzőkönyvi kivonatban értesíti. Ugyancsak hálás köszönetét fejezi ki *Ivány Ferenc* kartársunknak, aki a könyvesbolt művészi kivitelű cégtábláját megfestette.

Az Országos Énekkar.

Heckmann István, az egyesület Országos Énekkarának karnagya az alábbi jelentést olvassa föl:

Jelentés a Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület Országos Énekkaráról.

Tisztelt Központi Gyűlés!

Öszinte örömmel, s az eddig végzett munka sikereivel gazdagabban leszek eleget azon meglisztelő megbízásnak, hogy immár harmadízben számolhatok be a SzAMTE Országos Énekkarának sikerdús működéséről. 1930. augusztusában nyílt ki a dalvirág Tanítóegyesületünkben, »és azóta minékünk a dal drága mindenünk!« Velünk van, lelkesít, feledtet bút, keservet, erőt ad és öszinte szeretetben összekapcsol mindnyájunkat.

A múlt év augusztusában Léván jöttek össze a tanítói-dalok 10 napi tanulásra és gyakorlásra. Aug. 2-től 12-ig tartott a szorgos, egyben fárasztó munka. Dalosaink a nehéz és megerőltető munkában bizony sokszor ellankadtak, de egy kevés bátorítás és a dalnak ereje megacélozta a lelkeket a további munkára. Néhány újonnan betanult műnek technikai nehézségei hatottak különösen fárasztóan. Országos Énekkarunk műsorán a következő művek szerepelnek: a) Műdalok: Heckmann: Jelige, Thern: Dalünnepen, Németh: Honvéd sírja, Gáspár: Dal a magyar dairól, Vígasz a dalban, König: A dal, Pogatschnigg: Dal a dalról, Paulusz: A szív, Heckmann: Ne ölj, Ziegler: Szerenád, Lavotta-Hoppe: A Reményhez, Hoppe: Bordial, Kodály: Bordial, b) Népdalok: Köveskúti: Népdalok, Horváth: Öt eredeti magyar népdal, Tisza: Népdalok, Dely-Szabó: Hat eredeti magyar népdal, Szent-Gály: Népdalok, Gáspár: Eredeti magyar dalok, Gaál: Balatoni nóták, Heckmann: Eredeti magyar dalok, Bartók-Kodály-Németh: Magyar népdalok, Bartók: Négy régi magyar népdal. Oly hatalmas program, mely két hangverseny műsorát is teljesen kitöltené.

Augusztus 11-én Léván kezdtük meg a hangversenykörutat

és 17-én fejeztük be, 13-án indultak útnak Léváról a dal apostolai, a tanítói vándordalososok, amikor is Zselizen, majd 14-en Párkányban, 16-án Ogyallán és 17-én Szencen adtak egy-egy hangversenyt.

Tervbe vettük, hogy ez alkalommal Nyitrán is adunk hangversenyt, de az rajtunk kívül álló okokból megtartható nem volt. Az így közbeeső szünnapot a végtelenül kedves vendéglátó ógyallaiak és ottani szerető kartársaink körében töltöttük el.

Hangversenyeink mindenütt a legnagyobb siker jegyében zajlottak le. Törhetetlen akarásunk, fáradhatatlan munkánk, az előadott művek szépségei mindenütt megfogták a szíveket és rendkívüli megértésre találtak. Ha visszatekintünk az egész Szlovenszkon és Ruszinszkon végighaladt és általunk megtett útra, melynek állomásain 21 hangversennyel szerepeltünk, úgy nyugodt lélekkel érezzük, hogy a magyar dalkultúráért és a magyar tanítói név megbecsüléséért a lefolyt három év alatt minden lehető megtettünk. A vállalt kötelesség érzete azonban nem szunnyadt el, mert lelkeink mindig készek a dalvirágok harmatába megfürödni és mi, vándordalososok, készek vagyunk erőnk megfeszítésével apostolokként járni a földet a magyar dalkultúráért. Nemes munkánk nyújtotta megnyugvásunkban tehát köszönettel fogadhatjuk dr. Sorner képzőintézeti igazgató úr üdvözlőjének következő szavait: »...A dal internacionális egyik eszköze annak, ami egymáshoz közelebb hozza a lelkeket. Megértőbbé, megbecsültebbé teszi egyik embert a másikkal szemben. Míg ilyen lelkesedés él a magyar tanító lelkében, való lesz a jelige szava: Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van!«

Végül Országos Énekkarunk nevében őszinte köszönetet mondok mindazoknak, akik fáradtságos munkánk teljesítésénél halhatós segítségünkre voltak, hálás köszönettel adózunk a végtelenül szíves vendégszeretelért és lelkes tanítótestvéreinknek az odaadó és értékes támogatásért. Kérem tanítótestvéreinket, a járásköröket, hogy Énekkarunkat erkölcsi és anyagi támogatással segítsék, mert csak így válik lehetővé számunkra, hogy az önként és önzetlenül vállalt munkánknak akadálytalanul megfelelhessünk.

Ezekben volt szerencsém jelentésemet megtenni és kérem annak szíves tudomásul vételét.

Levice—Léva, 1933. július hó 8-án.

Heckmann István, karnagy.

Jelentésének kiegészítéseképpen indítványozza, hogy a Léva-zselizi járáskör példáján minden tanítómegeye és járási szervezet hozzon oly értelmű határozatot, hogy tagonként évi 5 Ké-vel hozzájárul az országos énekkar költségeinek fedezéséhez. Egyben vázolja azt a legközelebbi programot, melynek keresztülvitelét a dalárda feladatául tűzte ki a folyó év augusztusában. Ez abból állna, hogy az énekkar tagjai augusztus hónapban Léván összejönnének 4—5 napos gyakorlás végett, s az eddig abszolvál

műsor-anyagból összeállítva, egy-egy hangversenyt adnának Pöstyénben, Trencsénteplicen és Nyitrán.

Heckmann karnagy jelentését és javaslatát élénk vita követte, melynek során különösen Vajda Károly, kassamegyei kiküldött lelkes fölszólalása váltott ki mély hatást, aki a dalárda áldozatos kötelességévé tette, hogy Kassát minél előbb újra meglátogassa, s a legutóbbihoz hasonló, fényes sikerű hangversenyt rendezzen. Mert az énekkar szereplése módot és szinte kizárólagos lehelőséget ad a kassavidéki tanítószágnak, hogy összegyőjjön s testvéri ölekezésben élje ki egyesületi életét.

Bíró Béla ígéretet tett, hogy Pöstyén és Trencsénteplic fűrdőigazgatóságaival a rendezendő hangverseny ügyében megbeszéléseket folytat, annak eredményéről értesíti a dalárda titkárát, aki a további lépéseket azonnal megteszi. (A terv ezidén már meg nem valósítható.)

A központi gyűlés ebben az értelemben határoz, a karnagy jelentését tudomásul veszi, a dalárda fenntartásához és működésének megkönnyítéséhez való anyagi segítség ügyét pedig az egyesületi szervek jóindulatába ajánlja, s kéri, hogy erejükhez mérten időről-időre támogassák az énekkar megmozdulásait, úgy, ahogy ezt eddig is tették.

Pénztári jelentés.

Arendás József kp. pénztáros fölolvassa az alábbi pénztári jelentést és költségvetést:

A költségvetési év leteltével 1933. VII. 1-én az egyesület pénztárforgalmáról és vagyonáról vezetett fő- és segédkönyveket szabályszerűen lezártuk s a pénztárvizsgálat számára előkészítettük.

1. A pénztár forgalmáról az alábbiakban számolunk be:

A főpénztár bevételi forgalma 80.456.72 Ké, kiadási forgalma pedig 78.534 Ké 03 fill. volt s így egyenlegként 1922.69 Ké-t vittünk át a következő számadási évre.

2. A csekkfizetések forgalma az alábbi volt:

Csekkszámlánkon befolyt 150.056.40 Ké, csekkszámlánkról kiutaltatott 147.470.65 Ké, így a csekkszámlánk 2585.75 Ké egyenleggel zárult.

A csekkszámlánkról 67.110 Ké a főpénztárba utaltatott a kiadások fedezésére.

3. Az alapok kezeléséről az alábbiakban számolunk el:

T. H. alapunkat, melyből kiadásokat nem eszközünk 88.413.25 Ké-vel nyitottuk, és 95.073 Ké 60 fill.-rel zártuk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a közgyűlés határozatában kivételesen az elmúlt évben ezen alap kamataiból 8×500 Ké segélyt utaltunk tanító családok gyermekeinek iskoláztatására. Így a T. H. alap egyenlege = 91.073.60 Ké.

4. Segélyalapot 18.369.20 Ké-vel nyitottuk, mely összegből kölcsönöket és segélyeket folyósítottunk. A kölcsönöket legnagyobb részét visszafizették.

Ezen alapunk 24.532 Ké 10 fill. egyenleggel zárult.

Tagjaink létszámában lényegesebb változás nem történt. Egyesületünk taglétszáma 1413 egyén s ebből 896 férfi, 522 nő. Előfizetőink száma 195.

Komárno. 1933. VII. 12.

Telkes Mihály
ellenőr.

Árendás József
pénztáros.

Költségvetési előirányzat.
1933. VII. 1.—1934. VII. 1.

Fedezet:

1. Tagdíjakból 1250×80—20 %	80.000.—
2. Előfizetési díjakból 200×40—10% =	7.200.—
3. Hirdetési díjakból	5.000.—
4. Tanácsadó alapra	1000.—
5. Zsebnaptárból	12.000.—
6. Zsebnapt. hirdetésből	2.000.—
7. Hátralékos tagdíjakból	18.500.—
8. Egyéb címen	5.000.—
Összesen:	130.700.—

Szükséglet:

1. Magyar Tanító előállítása	40.000.—
2. % visszatérítésre	20.000.—
3. Adminisztrációra:	
a) főtitkár	4.000.—
b) főszerk.	4.000.—
c) főpénzt.	4.000.—
d) kiadó	4.000.—
e) karnagy	2.000.—
b) titkár	2.000.—
g) I. társszerkesztő	2.000.—
h) II. társszerkesztő	800.—
i) jegyző	200.—
j) kottamell. szerk.	600.—
4. Elnöki repr. költség	4.000.—
5. Elnöki segédmunkás	2.000.—
6. Kiadóhiv. segédmunkás	2.000.—
7. Napidíj, utiszámla	8.000.—
8. Posta	2.500.—
9. Naptár előállítás	7.500.—
10. Nyomtatv., írószerek	2.000.—
11. Szolga	600.—
12. Írói tiszt. díjakra	5.000.—
13. Hozzájárulás a »T. H.« fenntartásához	10.000.—
14. Kottamelléklet	2.500.—
15. Beszerzett lelt. tárgyak	500.—
16. Egyéb címen	500.—
Összesen:	130.700.—

Telkes Mihály
ellenőr.

Árendás József
közp. pénzt.

Központi gyűlés, elnök javaslata alapján kimondja, hogy az egyesület pénztára évi 10.000 Kéval járuljon hozzá a Tanítók Háza alaphoz, s ennek leszögzésével a költségvetést elfogadja. A pénztári jelentésben megbotrányozással veszi tudomásul a csaknem 185 ezer koronát kilevő tagdíjhátralékok szomorú tételét, s utasítja a pénztárt, hogy a hátralékok behajtását minden rendelkezésre álló eszközzel vigye keresztül. Nem tűrheti, hogy sokan, akik éveken keresztül elfogadják az egyesület hivatalos lapját, igénybe veszik az egyesület támogatását, kijárásait, ugyanakkor szegyeteljes nemtörődomséggel ezekre hagyják figyelmen kívül tagdíjhátralékukat. Utasítja a központi pénztárt, hogy ahol az erélyes fölhasználásnak sincs eredménye, az egyesület törvényes követelése érdekében bírói eljárást fogantosszon. E tekintetben központi gyűlés a pénztár háta mögött áll teljes erkölcsi súlyával.

Többek hozzászólása után kp. gyűlés elfogadja Bíró Béla javaslatát, hogy a személyes érintkezés előnyének fölhasználásával a járási pénztáros is beszédhesse a tagoktól a tagsági díjakat, s a kp. pénztár által küldött befizetőlapon azonnal adja föl. Hogy pedig a járási és megyei elnökök bármikor tiszta képet alkothassanak tagjaikról, elfogadja a Gömör-nógrádi tanítóegye által kidolgozott, tag-nyilvántartási ívet.— (Lásd. Gömör-Nógrád közgyűlési beszámolójában).

Indítványok.

A már lertárgyaltakon kívül az alábbi indítványok érkeztek be:

1. Bányai Ferenc: A nyugdíjas tanítók is részesüljenek egész évre szóló kedvezményes vasuti igazolványban.

A vasutigazgatóság ez ügyben ismert válaszát megadta, de az elnökség újból megismétli a nyugdíjasok kérelmét.

2. Dóka Sándor: Hasson oda az egyesület vezetősége, hogy a megüresedő tanítói állásokra csak okleveles tanítók legyenek megválaszthatók.

Az indítvány tárgytalanná vált, miután a legújabb rendelkezések e tekintetben kielégítőknak mondhatók.

3. A Nagykaposi járáskör két indítványa: a) a járásköri pénztár terhére tévedésből levont 200 Ké-t a Törv. és Rend. 20 kötetének ára fejében fizesse vissza a központ.

Kp. gyűlés úgy határoz, hogy az összeget segély címén adja vissza.

b) a központ idejében küldje meg a tagdíjhátralékosokról szóló kimutatást.

Ezen indítvány az ismertetett tagnyilvántartási ív elfogadása által tárgytalanná vált.

4. A Gömör-nógrádi tanítóegye 5 indítványa:

a) Hasson oda a központi egyesület vezetősége, hogy úgy az igazgató-megválasztások, valamint az igazgatói tiszteletdíjak ügye végre-valahára a törvény értelmében igazságosan rendezessék.

Elfogadva.

b) Azon tanító részére, ki kántorságot is végez, külön méltányos díj állapíttassék meg a kántori munkákért, mégpedig egyöntetűen legyen megállapítva a fizetés-minimum, melynél kevesebb nem lehet.

Elfogadva.

c) Közgyűlés fölkéri az orsz. központot, hogy a természetbeni javadalmaknak újavaló felvételét a referátusnál a mai viszonyoknak megfelelőleg kérelmezze.

Elintézve.

d) A tanítóság sérelmesnek és igazságtalannak tartja a felekezeti isk. székeknek a tanítói állásokra kiírt azon pályázati hirdetéseit, amelyekben az államsegélyt nem garantálják, s kéri a központot, hogy ez ellen illetékes helyen szólaljon föl. A főlészóalás megtörtént.

e) A kiadók a tankönyvek mai túlmagas árát mérsékeljék annyira, amennyire azt a mai viszonyok megengedhetővé teszik.

Elfogadva.

5. A párkányi tanítómegeye 2 indítványa:

a) A Magyar Tanító természettudományi rovata beszűntendő, mert vannak fontosabb és a tanítóságot közelebbről érdeklő dolgok, amik a Magyar Tanítóból éppen a természettudományi cikkek bő és gyakori közlése miatt kimaradnak.

Központi gyűlés a természettudományi írovalat fontosnak és hasznosnak tartja, s az indítványt elveti.

b) A megye elnöksége megkereséssel fordul a központhoz azon panasz ügyében, mely abból fakadt, hogy a tanító-házaspárokra a »Magyar Tanító« járatása két példányban kötelező.

Központi gyűlés a panaszt, az »egyenlő jogokért egyenlő terhek« elve alapján elutasítja.

6. Ugyancsak a párkányi tanítómegeye indítványai:

a) Mindennemű pénzbeszedés csekklapokon eszközöltessék. Elfogadva.

b) A fizetési hátralékban lévőknek a központ előbb fizetési felszólításokat küldjön, s ne forduljon költséges ügyvédi és bírósági segítséghez addig, míg a fizetési hátralékban lévő tag a hátralék fizetését meg nem tagadta.

(Lásd a pénztári jelentéssel kapcsolatos határozatokat).

c), d) A tagdíjbeszedésre vonatkozó indítványokra ugyancsak a pénztári jelentés kapcsán történt határozathozatal.

e) A kezdő tanítók két éven át csak fél tagdíjat fizessenek, melyért a hivatalos lapot is kapják. Az így levont tagdíjakkól %-os részesedést a járás nem kér.

f) Ugyanígy féldíjat fizessenek azon kartársak, akik valamely oknál fogva fizetésüket teljes egészében nem élvezik, vagy egyáltalában nem kapják.

Mindkét indítvány elfogadtatott.

7., 8. Szabó Emil és Mikulajcsik János megkeresései a Magyar Tanítónak a tanítóházaspárok számára két példányban kötelező járatása tárgyában.

(Lásd az 5. b) sz. indítványt).

9. Négyesy János, mint a királyhalmeci járáskör elnöke, levélben tolmácsolta járásköre óhaját, hogy Tanítók Háza helyett üdülőtelepek létesüljenek.

Kp. gyűlés megnyugtatta a járáskört, hogy a Tanítók Háza a nyár folyamán üdülőteleppé alakul, amennyiben a kies fekvésű épület a pozsonykörnyéki kirándulóhelyek közvetlen közelében épül, s a szünidő alatt 10 tanítócsaládnak biztosít kellemes nyaralást.

A járáskör egyéb bejelentéseit kp. gyűlés tudomásul veszi.

10. Bodon Lajos radnóti kartárs, az ott felállítandó Pósa Lajos-emlékműre segély kiutalását kéri.

Kp. gyűlés a nemes célra a segélyalapról 500.— Kt-t utalványoz.

11. Egy, magát meg nem nevező nyugdíjas kartárs a vasuti igazolvány sürgétését kéri.

Intézkedés történt.

12. A nagykaposi járáskör indítványozza az országos temetkezési egyesület megszervezését.

Kp. gyűlés a temetkezési egyesületeknek járásonként való megszervezése mellett (amint ez sok helyen már meg is van) foglalt állást.

13. Gömör-Nógrádmegye indítványozza, hogy a központ rendezzen a magyar tanítóóság továbbképzésére nyári szaktanfolyamokat.

Vizváry Vilmos azt javasolja, hogy az ilyen tanfolyamot a járás, vagy a megye szervezze meg, miképpen ezt egyes járássok eddig is megtették. (Rajz-, tornatanfolyam stb.).

Központi gyűlés úgy határoz, hogy a tanfolyam előadóit az elnökség nyilvántartja, ha lehet, anyagilag is segítséget nyújt, s államszegélyért folyamodik.

Gömör-Nógrád bejelenti, hogy a szövetkezeti könyvesboltba tagul belép és 500.— Kt-t jegyez.

Köszönettel tudomásul vették.

Ugyancsak Gömör-Nógrád javasolja, hogy keresse meg a központ az Országos Közművelődési Szövetséget, a pedagógiai ismeretterjesztő filmeknek a magyar vidékeken magyar szöveggel való ellátása céljából.

Elfogadva.

14. Léva-zselízi járáskör:

a) A járási egyesületek minden tag után évi 5.— Kt-val járuljanak az Orsz. Énekkar terheinek viseléséhez.

(A tárgysorozat más helyén elintézve).

b) Keresse meg a központ az illetékes fórumokat az irányban, hogy a gazdaságtan rendes tantárgyként vezetessék be az iskolába.

Határozat: a gazdaságtan a középső fokon a honismeret keretében tanítható.

15. A könyvesbolt szóbeli indítványa: a kiadandó új tanterv szerinti tananyagbeosztás egyes tantárgyainak kidolgozása

céljából a kartársak közreműködését kéri.

Kp. gyűlés az egyes földrajzi vidékek helyi körülményeknek változása miatt e tervet nem helyesli, s ehelyett — Uhreczky Géza indítványára, — azt ajánlja, hogy a könyvesbolt a megjelenő új keretes tantervet fordíttassa le magyar nyelvre, s adja ki.

16. Felolvastatott Gödör Kap. János köszönő levele, melyben a komáromi diákmenzán elhelyezett öt tanítógyermek számára az egyesület által adományozott 500 koronát megköszönte.

Tudomásul.

17. Vanek Gáspár, (Nové-Zámky, Gázgyár u. 9.), a szlovenszkói nemállami nyugdíjas tanítók egyesületének elnöke levélben hívja föl a nyugdíjas kartársakat a belépésre. — Tudomásul.

18. Közgyűlés jóváhagyja a központi elnöknek a Magyar Tanító 1932. évf. 911. oldalán közölt rendelkezését a könyvügynökökre vonatkozólag.

19. Kp. gyűlés a következő kérelmezőknek utal ki segílyt:

Özv. Székely Kálmánné, 200 Kt., Pozsonyi Magyar Főiskolások Otthona (a tanítói pályára készülő ifjak részére) 200 Kt.

Nem teljesíthette özv. Chochol Jánosné és Bohon Jánosné kölcsön iránti kérelmét.

20. »A Gazda« című szaklap megkereste az egyesületet, hogy ajánlja tagjainak ezen gazdasági folyóirat terjesztését a falu gazdái körében, s ennek ellenében hajlandó százalékos részese-dést biztosítani az egyesület által megnevezett célra, s a tanítóknak a lapot kedvezményes áron küldi.

Kp. gyűlés »A Gazda« kérelmét a tanítószág figyelmébe ajánlja. »A Gazda« szerkesztőségének címe: Bratislava, Vármegeyház-tér 11.

21. Vizváry Vilmos indítványozza, hogy az egyesület eszközölje ki a pedagógiai lapoknak, különösképpen pedig a Magyar Tanítóknak az iskolai pénztár terhére való megrendelését, illetve ennek az iskolai hatóság által való elismertetését.

Elfogadva.

22. Bíró Béla indítványozza, hogy járási, illetve megyei egyesületenként létesüljön, »Özvegyek és Árvák Segélyalapja«, amely könnyebben és gyorsabba tud segíteni, mint a központ.

Elfogadva.

23. Elnök indítványára kp. gyűlés köszönetét fejezi ki mindazon napilapoknak és folyóiratoknak, amelyek a szövetkezeti könyvesbolt vezetői állására hirdetett pályázatot ingyen közölték.

24. Elfogadja a kp. gyűlés Kónya József ama ajánlatát, hogy megkeresi az egyes szlovenszkói fürdőket, mely feltételekkel hajlandók a tanítószág számára kedvezményes üdülést biztosítani. Ezirányú tárgyalásainak eredményét Kónya kartárs a Magyar Tanítóban közölni fogja.

25. Oswald Lajos: Az egyesület, mint tag, lépjen be a könyvesboltba. Közgyűlés ezt nem tartja fontosnak, amennyiben a

Vétnik-fordításból eredő anyagi támogatása révén megvan a könyvesbolttal a szükséges kapcsolata.

26. Nemcsik Béla titkár kéri a közgyűlést, határozzon az egyesület által kiadandó Irodalmi Évkönyv ügyében, melynek kiadását a lavalyi lévai kp. gyűlés elhatározta.

Kp. gyűlés, elnök indítványára, úgy határoz, hogy fölkéri Nemcsik titkárt az előfizető-gyűjtő propaganda megindítására, s ha ez kellő eredménnyel végződik, megbízza a titkárt és a szerkesztőt az Évkönyv összeállításával.

27. Antal Árpád javasolja, hogy az egyesület évenként küldjön ki az egyesület költségén egy-egy kiváló tanítót tanulmányútra, vagy tanítójelöltet a külföldi képzők látogatására.

Kp. gyűlés, bármennyire is egyetért az indítványozóval, az egyesület szűkös anyagi helyzetére való tekintettel, egyelőre nem tehet ennek eleget.

A gyűlés bezárása.

Délután egy óra volt, amikor elhangzott az utolsó indítvány. Kovács elnök az egyesület nevében még köszönetét nyilvánította az *Iskolai Referátus referenseinek*, akik minden alkalommal előzékenyen elintézték kéréseinket. Köszönet illeti *Kovács Alajosnét*, aki a Referátusban hétről-hétre eljárt a tanítók ügyes-bajos dolgaikban.

Elnök köszönetét fejezi ki a galántai tanítóegyesületnek a rendezésért, a Katolikus Kör vezetőségének a terem átengedéseért, s végül a megjelent központi alkatótagoknak, fáradságot nem kímélő tevékenységükért, s az érdeklődő kartársaknak a megjelenésért. Ezzel a gyűlést bezárta.

Gyűlés után közös ebéd volt, melyen Matis tanfelügyelő is résztvett, s amelyen számos, szellemes felköszöntő hangzott el. Ebéd után kedélyes »amerikai árverésen« kelt el a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja legelső árukészlete: irón és vonalzó: emléktárgyai a legújabb tanítói intézmény elindulásának...

A délutáni órákban búcsút vett az egyesület parlamentje Galántától, hogy a fárasztó egyesületi munka után megkezdje nyári pihenését.

(bb.)

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

Mor. Krumlov

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszerek mérsékelt áron. Részletfizetésre is. A cég egyik beltágya hosszú évekig műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban.

Lerakal: **Brünn**,
Krautmarkl 10.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Az ének tanítása

Irta: Fischer János.

8. évf.

- 1.—2. hó: A 6.—7. évf. anyagának átvétele: hangközök, föl-
emelt és leszállított hangok.
3. hó: A természetes (eol) moll hangsor.
4. hó: Igen egyszerű kétszólamú ritmikai diktálás.
Kétfőszólam ellenmozgással.
5. hó: A harmónikus moll hangsor.
6. hó: A dallamos moll hangsor.
7. hó: Dalelkészítés.
8. hó: Néma diktálás (könnyű dalt emlékezetből lekottázni).
9. hó: Főlemelt, leszállított hangok.
10. hó: Kétszólamú diktálás.

Az összes hónapokban diktálások.

28. A hátramaradt negyedórában a dal betanítása következik. A dal ritmusára és hangközeire már a technikai gyakorlatoknál vagyunk tekintettel. Általában, a techn. gyakorlatok mindig kapcsolatban legyenek a dallal. És viszont: a dalokat úgy kell megválasztani, hogy azok, amennyire csak lehet, a technikai gyakorlatok anyagának módszeres menetébe beilleszthetők legyenek.

A dalok betanítása hallás vagy hangjegyek után történik. Két hallás után betanított dal után rendszeren egy kották után begyakorolt dal következik, mégpedig az összes évfolyamokban, tehát az **elsőtől** kezdve, ahol a kottáknak eleinte természetesen csak szemléltető jellege van. A dallam szemléltetését képezik:

1. a tanító mintaszerű előadása (éneklése, esetleg eljátszása),

2. vonalas írás,

3. hangjegyekkel való szemléltetés. Ezen szemléltetés módokat jól alkalmazhatjuk a daloknak hallás utáni betanításánál is.

29. A hallás szerinti betanítás úgy történik, hogy

1. előbb a szöveget tanítjuk be, körülbelül így:

a) az érdeklődés fölkelése,

b) a szövegnek a tanító által való előadása,

c) a szövegnek részek szerint való tárgyalása,

d) a szövegnek részek szerint való begyakorlása,

e) az egész szövegnek előadása.

2. A betanult szöveg ritmusát egy karmagasságon gyakoroljuk. (A ritmust vonalas vagy hangjeggyírással előkészítjük; a tanulók megállapítják az ütem fajtát, a hangjegyek időtartamát az egyes ütemekben, a szép kiejtést gyakoroljuk.)

3. A dallam szemléltetése:

a) a vonalrendszeren való grafikai szemlélet —, hangjegyekkel is,

b) a tanító elénekli az egész dalt,

c) a tanító esetleg eljátsza az egész dalt hegedűn.

4. A dallam egyes részeinek begyakoroltatása, (simmetrikus beosztás, nehézség fokai), (a tanító a részt énekli, mialatt azt a kottán mutatja is).

5. A tanító figyelmeztet az előforduló hibákra, az intonálásra, hangképzésre, kiejtésre, hangsúlyra, légzésre, erőre, tempóra és a dal hangulatára nézve.

6. Az egész dalt a tanulókkal énekeltetjük.

30. A dalnak hangjegyek szerinti betanítása (a 3. évtől kezdve) így történhetik:

1. a szöveg betanítása, már az említett módon. A tanító fölírja a dallamot, szöveg nélkül.

2. A dal ritmikai előkészítése (az ütem megállapítása hányütéses? hogyan adjuk elő? hangsúly?) a ritmus kikapogása, vagy la-val való előadása.

3. A dal-melódia előkészítése:

a) kikeressük a **do** helyét (a vonalkázás(|||||)vagy a szín szerint),

b) a tanító az illető hangjegyek alá írja a **do** szótagot, a többi a tanulók végzik el; azután aláírjuk a szöveget,

c) a nehezebb intonációs helyek éneklése,

d) a dalt szolmizálva énekelhetjük,

e) a dalt szöveggel énekeltetjük, előbb az egyes részeket, aztán az egészet.

4. A tanító figyelmeztet az előforduló hibákra (lásd fentebb a 4. sz. alatt).

5. A begyakorolt dalt előadatjuk az összes tanulókkal, csoportokkal és egyesekkel; később emlékeztetből is.

*

Az ezen dolgozat összeállításánál fölhasznált művek: Battke Miksa és Jiránek Sztaniszló munkái.

(Vége.)

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népimakönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvéttel kapható. Ot kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb) portómentesen csakis kereskedőknek adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay,

Köbőkút.

FÓRUM

Szombathy Viktornak.

Szép volt. Nagyon szép! Szemembe önkénytelenül odalopakodott egy könnyecsepp, az emberi lélek e drága gyöngye, a hálának e ragyogó szimbóluma. Köszönet Szombathy-nak ezekért a drága gyöngyökért, amelyeknek forrása ezúttal az öröm s amelyeknek forrását ő nyitotta meg számunkra írásával akkor, amikor meghajlta előttünk az elismerés zászlaját s szerető szívének melegével kíván jó pihenést arra a vakációra, amelyet oly igen kiérdemeltünk.

Az emberi lélek szikkadt talajában oly ritkán teremnek meg a hála és szeretet virágai! A »Ma« zsbongó életében oly keveset törődnek egymással az emberek. Az »Én« körül csoportosul az ember minden gondolata s teljes erőnkkel s minden igyekezetünkkel neki szolgálunk szüntelen! Ez a komor kép talán mégis jó valamire. Arra u. i., hogy annál magasztosabb színben tűnjenek a sötét háttérből elő azok, kiknek lelkük átítatódott a humanizmus eszméivel, akik az életítton velük együtt bandukoló társaikat kézen fogják, letörlik arcuk verítékét s szeretettel kisimítják homlokuk gondszántotta barázdáit. Ezek közül való Szombathy Viktor is, aki kisdíákos szeretettel gondol vissza az ő »ezermesterére«, arra, aki az ideális ember jellegbeli tulajdonságait — amint látjuk — oly jó eredménnyel oltogatta tanítványainak szívébe, lelkébe. Oly ritkán hallunk elismerő szavakat, oly ritkán érezzük a kezet, amely szeretettel megsimogat bennünket akkor, amikor a hálállanság, a kicsinyeskedés, a rosszakarat s az okatlan gög oly sokszor fájó sebet ejt lelkünkön. Ennek okáért ezerszeresen jól esik nekünk, ha valaki bennünket, a tanító pálya rögös utain előre törtelőket, szerető szívvel buzdít, bátorít, kézen fog, együtt halad velünk hogy az »Eletút« Scyllája és Charybdise között egymás támogatására siethessünk. A vállveregetés és a löhátrol való elintézés ideje rég a múlté már. Szeretetre várunk, egymásmellé rendelt munkatársakat keresünk!

A legrágább kincs — mondják — a szeretet. Mennél többet adunk belőle, annál több marad birtokunkban. Én tehát nem teszek egyebet, mint kamatostul visszaadom azt a szeretetet, amelyet Szombathy előlegezett nekünk. Visszaadom nemcsak neki, hanem mindazoknak, akik együttéreznek vele, aki ezen minden értéket meghaladó szünidei ajándékkal kedveskedett nekünk. Köszönjük!

Tóth Endre
tanító.

EGYESÜLETI ÉLET

Nyílt felelet

Farkas Gyula úrnak, a „Magyar Tanítgy“ szerkesztőjének.

Kedves Barátom!

A Magyar Tanítgy I. évi júniusi számában hozzám intézett nyílt kérdéscidre az alábbiakban adom meg a választ:

A Magyar Tanítók szövetségi Könyvesboltja alapszabályai 43. §-a nem annyira a »Hanza« szövetségi Áruközponttal való kapcsolatot, mint inkább a bratislavai Központi Szövetséggel való viszonyunkat tartalmazza. Ezt pedig az ellenőrkkel, revíziókkal és jegyzőkönyvekkel együtt mind-mind a törvény, illetve törvényes rendeletek írják elő. E nélkül az alapszabályokat visszavetik. A »Hanzáról« ott csak annyi van, hogy szövetségünk tagja lett a »Hanzának« s vele szoros működési kapcsolatot tart fenn.

De vegyük sorra a kérdéseket:

»Mit ad a Szövetség a Hanzának?«

Felelet: 100, azaz Egyszáz koronát, s ezzel mint tag belépett a Hanza áruközpontba. E 100.— korona után illeti ott a megfelelő nyereség vagy veszteség.

2. »Kiéből adja azt a Szövetség?«

Felelet: Alapítóinkból, mint ahogy —egyelőre — más pénzünk még nincs. De ha a tanítóság pártolja a Szövetséget, a nyereségből vissza fogjuk az alapnak e 100.— koronát téríteni.

3. »Mit ad a Hanza a Szövetségnek?«

Felelet: Évi 500.— korona haszonbérért ad Galántán a főúton két kisebb üzlet- és egy nagy raktárhelyiséget.

Aruinkat a Hanza útján rendeljük úgy, hogy a gyárból disponált áru után a Hanza nem számít közvetítési díjat. A könyvesbolt árujának szállítása egyidejűleg történik a Hanza árujának szállításával s ez legalább egy évig teljesen díjmentesen történik. Jogi tanácsot ad ingyen. A könyvelésben segítségünkre lesz ingyen. A Hanza elnöke és igazgatója alakuló gyűlésünkön kijelentették: hogy bármikor fennakadnánk, mindenkor és mindenben segítségünkre lesznek.

Hogy miért megyünk a Hanzával? Azért, mert ez egy teljesen politika- és felekezeten kívüli alakulat. A szövetségek alapszabályai az egymás támogatását mindenütt előírják és mind-egyikünk ennek kívánt megfelelni. Egyébként is ez a kapcsolat csak addig és oly mértékben kötelező, míg egymás útjait szándékaink nem keresztezik.

...miért nem lehetett betartani a húsztágú előkészítő bizottság határozatát?«

Felelet: Mert azt maga a bizottság sem tartotta be.

A bizottság 1932. nov. 20-án Bratislavában tartott gyűlésén határozottan kimondotta, hogy a könyvesbolt szervező munkáját az én kezembe teszi le. Elrendelte a részjegyzés megindítását s annak határidejéül 1932. dec. 15-ét tűzte ki.

E határidőig azonban nálam egy lélek sem jelentkezett, ezért kellett azután sürgősen más utat választanom, ha azt nem akartam, hogy a húzás-halasztás fertőjében merüljön el ez elítélésünk.

Még egyet!

Nem áll az, hogy mi tanítók a könyvkereskedők jogos munkalehetőségét el akarnánk venni a Tanítók Háza javára.

Nem történt semmi egyéb, mint egy könyv- és papírkereskedéssel több lett s egy munkanélküli könyvkereskedővel kevesebb. A csehszlovák és morva kollegák ily irányú tevékenységéhez csatlakoztunk, mint egy szabad Köztársaság szabad fia. Működésünkkel be fogjuk bizonyítani, hogy nincs oka egyetlen kereskedőnek sem félni Szövetkezetünktől, mert tőlünk távol áll a más megrontásának nemtelen gondolata.

Hozzám intézett kérdéseidre amidőn igyekeztem megnyugtató választ adni, tettem ezt először kötelességből, másodsor is abban a reményben, hogy a félreértéseket eloszlátva egyesült erővel fogjuk a tanítóság ez intézményét felvirágoztatni!

Tanítótestvéri és baráti szeretettel:

Kovács Alajos.

HIBAIGAZÍTÁS. A »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« alapszabályainak 42. §-ába (közölve a Magyar Tanító ezévi 9. számának 309. lapján) tévedés folytán hiba került. A jelzett paragrafus első mondata helyesen így hangzik: »*Árukot tagoknak és nem tagoknak lehetőleg készpénzfizetés ellenében szabad eladni.*

A komáromi tankerület közgyűlése.

Június 14-én nagy érdeklődés mellett tartotta meg a Tankerület tanfőnöksége évi rendes közgyűlést Komáromban, a Kulturpalota nagytermében.

A gyűlés megnyitása után Halász Ödön elnök mély tartalmú beszédben üdvözölte Markovič Ede új tanfelügyelőt. Jelezte a magyar tanítóság nehéz helyzetét és kérte, hogy működését a bizalom és a megértés jegyében irányítsa. Beszéde folyamán azon reményének adott kifejezést, hogy a Tanfelügyelőség vezetője s a kerület tanfőnöksége között a jövőben is meg lesz a teljes összhang.

Majd meleg szeretettel köszönti Kovács Alajos központi elnököt. Kéri, hogy a tanítók jóléti intézményeinek megvalósítása ügyében oszlassa el a közönyt, győzze meg a kételkedőket és hallgattassa el az alkotni-nemtudó kritikusokat. Reméli hogy a mai előadása sok-sok téglát eredményez a nemes cél megvalósításához.

E keresetlen üdvözlő szavakra először Markovič Ede tanfelügyelő válaszolt. Örült az őszinte hangnak, mely vele szemben megnyilvánult. Ő is hasonló őszinteséggel felel. Igéri, hogy minden munkájában segíti a magyar tanítóságot. A tanítóság vegyen részt — úgymond — a magyar egyesületi életben olyformán, hogy a munkája az állam és a nép javát szolgálja. Elkövet mindent, hogy a magyar tanítóság kerületében jól érezze magát. Beszédét nagy tetszéssel fogadták.

Utána Kovács Alajos közp. elnök köszönte meg a meleg fogadtatást.

Az elnök megemlékezett Vörös János gútai kartárs elhunytáról, aki özvegyt és két kis árva hagyott maga után.

E megnyitó után az elnök előterjesztette évi jelentését. Megemlékezett benne Molitorisz Géza gútai és Pázmány Dénes thurizsakállasi ig. tanítók nyugalomba vonulásáról, a belépett új kartársokról, a választmány időközi értekezleteiről és a közgyűlések tárgysorozatának megállapításával kapcsolatban, a fiatalok munkábahívásáról.

A Dérer-féle iskolai törvényjavaslatról kijelenti, hogy vitájába bekapcsolódni a tanítóság részéről meddő és káros volna, mivel az ügyet már nem annyira tanügyi, mint inkább politikai kérdésnek tekintik. Szükségesnek tartja azonban, hogy a tanítóság személyi ügyekben egységes és bátor magatartást tanúsítson.

A közgyűlés az elnök jelentését egyhangúlag elfogadta.

Következett Maokovič Ede tanfelügyelő előadása, »Iskolai adminisztráció« címmel. Pontos és gyors adminisztrációt kér. Hasznos felvilágosítást ad az új osztályok szervezésére, az osztálymeghagyásokra; az osztály és állások definiálva tételére, pályázati kiírásokra, tanítói választásokra és az államszegély iránti kérvények felszerelésére vonatkozólag.

Kovács Alajos közp. elnök a magyar tanítóság két nagy problémájáról beszélt: a Tanítók Házáról és a Tanítók Könyvesboltja felállításáról. Közölte, hogy a Könyvesbolt ügyében a Hanzával való tárgyalás sikerre vezetett. Kérte a tanítóságot,

Egyesületünk tagjal elegánsan
és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.

csináltatják ruháikat.

hogy részvényjegyzéssel és bevásárlásokkal támogassa ezen intézményeket.

A Tanítók Házának felépítéséhez a kerülettől 10.000 Ké garancia vállalását kérte. A közgyűlés Uherezky Géza, Vizváry Vilmos és az Elnök hozzászólása után a garanciát megszavazta.

Ezután Söröss Jenő kartárs olvasta fel »Szebb jövőnk keresése« c. dolgozatát. Az előadás nagy tetszést aratott.

A szünetben Iván Károly ekecsi kartársnak a Kulturpalotában rendezett képiállításában gyönyörködött a tanítóság.

Képei a művészi körök véleménye szerint is értékes alkotások. Csallóközi tájképei s falusi hangulatképei az egyéni utak keresőjét mutatják. Sajnos, anyagi sikere nem volt arányban azzal a fáradsággal és költséges munkával, amelyet művész-kollégánk a kiállítás érdekében végzett.

A szünet után a pénztárvizsgáló bizottság terjesztette elő jelentését, mely szerint az összes bevétel 6.833 Ké 50 f., az összes kiadás 1.416 Ké 70 f. Maradvány 5.416 Ké 80 f.

A számadást a közgyűlés elfogadta s a felmentést megadta.

A közgyűlés ezzel véget-ért s a tanítóság a Dózsa-féle vendéglőbe közeledre vonult.

Végh Ferenc.

Jelentés a királyhelmei járáskör közgyűléséről.

A szlovenszkoí Ált. Magyar Tanítóegyesület királyhelmei járásköre 1933. június 22-én tartotta évi rendes közgyűlését Királyhelmecezen.

A közgyűlésen jelen voltak: mint vendégek: Kucharik Mihály áll. tanfelügyelő és Virágh Béla ref. lelkész, továbbá a járás magyar tanítósága nagy többségben.

Az elnöki megnyitóban Négyesy János körzeti elnök a szokásos üdvözlések után megrázó szavakkal ecsetelte a jelen kor nagy bajait: a nagy nyomort, a gazdasági bajokat, a népek gyűlöletét egymás iránt. A bajok — úgymond — a világháborúból erednek, — melynek szelleme még mindég kísért. Ebben a bizonytalan időben csak a tanítóság az, aki tehet valamit. A népek egymás elleni gyűlöletét szeretletté a tanító változtathatja. A bajokban ne csüggedjünk. Iparkodjunk odahatni, hogy az elégedetlenség helyett a jólét, a szeretet, a békülékenység következék.

Keresztesy Ferenc egyesületi jegyző az egyesület működéséről számolt be ezek után. Megemlékezett a nemrég elhunyt Juhász Ferenc kartársról, ki hivatása áldozata lett. Majd jelentette tovább, hogy Kucharik Mihály tanfelügyelő jubileuma zajlott le ez év február elején. Jelenlévők az ünnepeltnek a jelentés kapcsán sok szerencsét kívántak. Ezek után a jegyző a központ leiratát ismertette, melyben az országos elnök járásonkint 10.000 Ké-t kér a Tanítók Háza felépítéséhez.

Közgyűlés a központ felhívását, hivatkozva még egy tavaly hozott határozatára, nem tehette magáévá, egyrészt, mert anyagi

erőnk ehhez nincs meg, másrészt, mert a Tanítók Háza felállításának, — nézete szerint — sok értelme nincs. Ma minden nagyobb város tele van internátusokkal, ahol a nevelés jó s az árak se magasak, mert az állam ezen internátusokat subvencionálja. Ezen intézményekkel a magyar Tanítók Háza nem vehetné fel ügye a versenyt. Közgyűlés a már eddig begyűlt pénzen üdülő otthon vételét kéri, mert sok a beteges, tüdőbajos tanító. (Ez a vélemény, mint lapunk más helyén olvasható, nem tállakozott a többség felfogásával. Szerk.)

A közgyűlés további tárgysorozatán Arany János nagyevű költőnk emlékezte szerepelt. Négyesy János elnök, nemzetünk nagy költőjének életét, működését méltatta. Elmondotta, miként tiszt fel Arany. Minő magaslatra ért. Megemlékezett Arany életéről, az ő »Toldijáról«, mely nemzeti irodalmunk egyik legszebb gyöngyszeme.

Az emlékezés után a tanítósgból alakított kettős kvartett Arany műveiből »A hegedű száraz fája« és »A tudós macskája« című énekeket adta elő, majd Oroszy Tivadar »Hídvatás« c. s Arany János egyik legszebb költeményét szavalta el. Ezt követte a kvartett újabb 2 éneke »A toronyban delet harangoznak« és »Toborzó«. Úgy az énekek, mint a szavaltat nagy tetszést váltottak ki a hallgatóságból.

Bodzás Sándor a »Gondolkodási képesség fejlesztése« címen értékes pedagógiai előadást tartott. Előadó felolvasásában kifejtette, hogy az erkölcsi jellem kifejlesztése a gondolkodási képesség fejlesztésén kezdődjék. E célból elvünk legyen, kevesebb tárgyismeret, — de alaposabb. Szem előtt tartandó e mellett a praktikus életre való nevelés is.

Iskolareform címen Tóth Endre nagykövesdi kartárs a most aktuális iskolareform-javaslatról tartott előadást. Ismertette a javaslat mindkét részét (az iskolák igazgatásáról, az iskolák szervezéséről). Beszéde során rámutatott a javaslat üdvös és rossz oldalaira. A helyi tanácsba előadó az iskola igazgatóját óhajlja elnökül, mivel egy szakember mindig körülátóbb s jobban viseli szívében a közoktatás érdekeit, mint egy laikus. A kisebbségi iskoláknál már 20%-os kisebbségnek is legyen tanácsa. Damokles kardjának tartja a javaslat azon pontját, mely a jelenleg nem állami iskolák tanítóinak átvételéről szól. Itt történhetnek visszaélések, — javálja, hogy a tervezet e pontja oda módosíttassék, hogy a jelenleg nyilvános iskoláknál működő tanítók, minden kérvényczés nélkül definitív tanerőknek minősíttessenek s mint ilyenek átvéttessenek. Az iskolareform feltétti viták során Madarász Lajos javasolta, hogy a dologi kiadásokat is teljes egészében fedezze az állam, mert különben a reform csak fél-megoldása e kényes ügynek. Kucharik Mihály tanfelügyelő a tanítók nagyobb arányú képviselőt kívánja a javaslatba fölvenni. A személyi átvételekről szólva, megnyugtaltja a tanítósgot, s rámutat arra, hogy az állami tanítósg átvételénél is a legteljesebb humanitás vezette a felsőbb hatóságok s mindenkit átvett az állam a fordulat után, aki tovább

óhajtott működni. Ajánlja továbbá, hogy a tanítóság megválasztásánál, illetve jelölésénél a kvalifikáció és kor tekintetbe veendő, úgy, mint az a történelmi országokban már érvényben is van. Végül Négyesy indítványozza, hogy vétessék bele a határozati javaslatba a következő indítvány: A közgyűlés az eddigi iskolafenntartó jogát nem kívánja diskusszió tárgyává tenni; amidőn az előterjesztett határozati javaslatot elfogadja, saját egyéni érdekeit s a népnevelés fejlődését kívánja szolgálni. Közgyűlés az előbb elhangzottak után a következő határozatot hozta:

1. A helyi iskolatanács elnöke az iskola igazgatója legyen.
2. Húsz százalékos kisebbség kapjon iskolatanácsot.
3. A kántori illetmények teljesen elválasztandók, s a már működő kántortanítók továbbra is működhessenek, — s, javadalmuk az egyház és a kántor között létrejött megállapodás szerint fizetessék.
4. Minden tanító, aki jelenleg működésben van, mint végleges, hivatalból, minden kérelmezés nélkül átveendő.
5. A dologi kiadásokat teljes egészében az állam fedezze.
6. A közgyűlés az eddigi iskolafenntartó jogát nem kívánja diskusszió tárgyává tenni, amidőn az előterjesztett javaslatot elfogadja, saját egyéni érdekeit s a népnevelés fejlődését kívánja szolgálni.

A pénztárnok és könyvtáros jelentése után a következő indítványok hangzottak még el:

a) Keresztesy Ferenc javasolja, hogy a központ felhívassék, hogy más tanítóegyesületekkel együtt járjon el a vasútigazgatóságoknál azon célból, hogy a vasúti arcképes igazolványok a felekezeti tanítók részére oly módon újíttassanak meg, mint az államiaknál. A most bevezetett kedvezményes jegyekért szedett 155—60 Ké. amit minden évben az igazolványokért ki kell adni, egyenesen ráfizetés. (Lásd a vasútigazgatóság erre vonatkozó válaszát. Szerk.)

b) Indítványozza továbbá, hogy a járási egyesület vezetősége azonnal lépjen érintkezésbe a központtal a tagdíjak leszállítása érdekében. Az eddigi 80 koronáról 50-re, illetve 40-ről 25-re való leszállítást ajánl. — Elfogadva.

c) Kucharik Mihály tanfelügyelő indítványozza, hogy a vasúti 50%-os kedvezmény érdekében a vezetőség lépjen érintkezésbe a központtal, hogy az intervenzióján a vasútigazgatóságnál, a nagyobb utaknál adandó és a családtagokra is érvényes 50%-os kedvezmények megadása céljából. Az állami tisztviselők más kategóriái hasonló lépéseket tettek már ez ügyben. — Elfogadva.

A járási testület vezetőségének mandátuma lejárván, — elnök felhívta a megjeleneket, ejtsék meg a választást. Megjegyzi, hogy a választmány 1933. június 17-én tartott gyűlésén a jelölőbizottságot összeállította, melynek tagjai: Román Károly, Leskó József, Branna József, Ruzsicky Sándor és Bálint István lettek. Jelölőbizottság a jelölést a következőképp állította össze: Elnök: Négyesy János, alelnök Branna József, jegyző: Keresztesy Ferenc, pénztáros: László Lajos, ellenőr: Bálint István.

könyvtáros: Juhász György, választmányi tagok: Barkó Béla, Oroszi Tivadar, Madarász Lajos, Román Károly, Leskó József és Varga János.

Közgyűlés a tisztikar jelölését tudomásul vette s egyhangulag valamennyi jelöltet meg is választotta.

Ezekután a gyűlés befejeztetett s a jelenlevők közébérdre a Rigó-szállodában gyűltek össze.

Keresztesy Ferenc s. k., jegyző.

A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület Gömör-Nógrád megyéjének közgyűlése Várgedén.

Július hó 3-án tartotta fenti egyesület évi rendes közgyűlését gazdag tárgysorozattal. A közgyűlésen a tagok nagy számban vettek részt. Megnyitó beszédet *Ocsovay Imre*, az egyesület elnöke mondott. Tárgysorozat előtt az egyesület múlt évben elhunyt tagjairól, részéről: *Lengyel Sándor* tornaljai izr. ig. Gömör-Nógrád örökös díszelnöke, *Kalmár Etelka* losonci r. k., *Katona Károly* rimaszombati ny. ref. és *Szepesi József* tajti-i r. k. tanítókról emlékezett meg elnök kegyelettel. Majd üdvözölte a nyugalomba vonult, a tanítómegye területéről eltávozott és a tanítómegye területére érkezett magyar tanítókat. Szíves szavakkal köszöntötte a közgyűlés vendégeit: a feledi kerületi főnököt, *Uram János* rimaszombati áll. tanfelügyelőt, *Lóska Béla* várgedei r. k. plébánost, *Németh László* várgedei ág. h. ev. lelkészt, *Dienes Károly* várgedei és *Makó László* radnóti jegyzőket. Mint a szlov. magyar tanítóság szeretett vezérét és igaz testvérét üdvözölte a Szl. Ált. Magyar Tanítóegyesület jelenlevő országos elnökét, *Kovács Alajost*, aki remekbekészült beszéddel válaszolt az üdvözlésre, Távirati üdvözlést küldött a közgyűlés *Pisecky Ferdinánd* dr. kormányfőtanácsosnak, az isk. Referátus vezetőjének és *Balló Gyula* isk. főtanácsosnak Pozsonyba.

Levélben üdvözölte a közgyűlést *Budovič Román*, rozsnyói áll. tanfelügyelő, akit sokoldalú elfoglaltsága akadályozott a gyűlésen való megjelenésben. Táviratban üdvözölte közgyűlést a »Domov« bizt. int. főtitkársága Losoncról.

Legszebb női kosztümök, köpenyek eredeti párisi modellek után, legdivatosabb és legjobb minőségű anyagokból; mégis a legolcsóbban csakis

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

Boross Miklós, az egyesület titkára, pompás és az egyesületi élet minden részére kiterjedő titkári jelentését olvasta fel. Simon Gábor, egyesületi pénztáros az egyesület anyagi viszonyairól tett megnyugtató jelentést.

A Dérer-féle iskolareform-javaslatról Kovács Gyula, az egyesület alelnöke tartott előadást és terjesztette elő a választmány nevében javaslatait. Ennek lényege a következő:

— Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a »Dérer-féle« iskolareform-javaslat következő §-inak módosításait kívánja:

A 66. §. 1. p., 67. §. d. p., 67. §. a., b., c. pontok módosítására:

1. Ha a tanító áthelyezése az országos iskolahatóság hatáskörébe tartozik, az áthelyezés csak a tanító kérelmére, vagy szabályszerűen lefolytatott feyelmi eljárás esetén legyen eszközölhető.

2. A tanítói állás betöltésénél az iskolaszék által kijelölt pályázók közül egyet kiválasztani az országos iskolahatóság jogosult. Nem nevezhető ki más felekezethez, vagy más nemzetiséghez tartozó pályázó, mint az érdekelt iskola felekezeti és faji jellege.

A helyi iskolatanács szervezésére vonatkozó törvénytervezet III. rész 59. §-nak a következő módosítását kívánja a közgyűlés:

— Minden iskolaközségben a helyi iskolatanács elnöke hivatalból az ig. tanító, aki több ugyanazon tanításhelyű iskolával bíró községekben a tanerők választanak. Az iskolatanács tagjait a képviselőtestület az iskolaköteles gyermekekkel bíró szülők közül választja 2 évre. A tanítók száma a polgári tagok számával egyenlő legyen, mert csak ilyen módon biztosítható, hogy az iskola érdekei és a pedagógiai szempontok kellőképpen érvényesüljenek. A felsőbb tanügyi halóságok rendelkezései közvetlenül az iskolaigazgatóságoknak küldendőek, mert csak így érhető el az ügyek idejében való elintézése.

Közgyűlés lekintet nélkül arra, hogy mi lesz a sorsa a »Dérer féle« iskolareform-javaslatnak, mely a nem állami tanítóság fizetését végérvényesen rendezné, követeli a nem állami tanítók fizetésének rendezését és eleve tiltakozik az ellen, hogy a törvényjavaslatnak esetleges bukása a nem állami tanítóság fizetésének csökkentését vonja maga után.

Közgyűlés felhívja a tanítóság figyelmét arra, hogy a törvényjavaslat nem rendelkezik a kántortanítói javadalmakról. Homályos a tanítói lakásra vonatkozó rendelkezése is.

Mindkettő veszélyeztetheti a tanítóság érdekeit.

A róm. kath. felekezeti iskolákon működő tanítók állásainak sorszámaira vonatkozó legújabb döntésnek létrejöttéről, értelmezéséről Ocsovay Imre elnök tartott tájékoztató előadást.

Az egyesület választmányának előterjesztésére a közgyűlés a következő tárgyakban hozott határozatot:

1. Az állami és közalkalmazottak szolgálati pragmatikájának megszigorítása.

»Közgyűlés megállapítja, hogy a Sz. Á. M. T. E. Gömör-Nógrád megyéjének tanítósága nyugodt szívvel és lélekkel fogadja a szolgálati pragmatika megszigorítása tárgyában a kö-

zelmúltban a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatot, mely a következő címet viseli: »Törvény az állami alkalmazottak és egynévelő más személyek államellenes tevékenységének üldözéséről, valamint a bírák akaratuk ellenére más szolgálati helyre való áthelyezéséről.«

Nyugalmonk egyszerű magyarázata az, hogy állampolgári feddhetetlenségünk és becsületességünk tudatában, nincs okunk izgalomra.

Mégis szükségesnek tartjuk a csehszlovák tanítószög szövetségéhez hasonló intézkedést kérni egyesületünk központi vezetőségétől. Forduljon egyesületünk központi vezetősége a szlovenszói magyar tanítószög nevében kéréssel az iskolaügyi miniszter úr elé, hogy teljes súlyával hasson oda, hogy a szolgálati pragmatika tervbevetett módosítása valóban az állam és a demokrácia védelmét szolgálja csupán és az új intézkedések kizárják még a lehetőségét is annak, hogy személyes gyűlöletből, vagy más, az államot és demokráciát nem érintő okokból olyanokkal szemben is visszaéljenek a törvény szigorával, akik az államot és a demokráciát őszintén szolgálják.«

2. *Taglétszámunk pontos megállapítása és állandó nyilvántartása.*

»Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy taglétszámunk pontos megállapítását és állandó nyilvántartását szükségesnek tartja.

Választmányunk ezt a céllal szolgáló, alant következő tervezetét, az ügy sikerének érdekében érdekeiben hozott határozatait elfogadja, megerősíti és annak keresztülvitelét elrendeli:

1. Az egyesület vezetősége forduljon kéréssel a tanítószög területén levő összes tanfelügyelőségekhez, hogy az egy-egy tanfelügyelőség körzetébe tartozó magyar tanítók névjegyzékét minden tanév elején és közepén sziveskedjék rendelkezésre bocsátani.

2. Nyomasson a vezetőség ú. n. személylapokat, melyen a tanítók következő adatai lennének nyilvántartva: Név és keresztnév, foglalkozás (tanító, kántor), születési hely, év, hónap, nap, nemzetiség, vallás, milyen iskolánál működik, község, utolsó posta, megjegyzési rovat.

3. Egyesületünk minden tagja köteles ezen személylapot annak kézhezvétele után azonnal kitölteni és az egyesület titkárnak címére küldeni.

4. Ugyancsak köteles titkárságot a fenti adatok változásnak kitett részeiben beállott mindennemű változásról a lehető legrövidebb időn belül értesíteni.

5. Titkárság tanítószögünk területére érkező, oti állást foglaló minden új tanítónak megküldi az üres személylapot kitöltés céljából és minden eltávozó után elküldi az illetékes tanítószög v. járás titkárságának.

6. Közgyűlés szükségesnek tartja, hogy alapszabályaink azon részének érvényt szerzendő, mely az okleveles magyar tanítók egyesületi tagságáról rendelkezik, tanítószögünk területén működő minden okleveles magyar tanítónak megküldi titkár-

ság a személylap-nyomlatványt. Ezzel egyidőben központi pénztárunknál mindazokat, akik ezideig nem léptek be egyesületünk tagjai sorába, tagul bejelenti és címére hivatalos lapunkat megindíttatja.

Tanítói érrettségil fell ~~karfarsaink~~ pedig szívesen látottak egyesületünk tagjai sorában.

Tagjaink sorából csak azokat törölletjük, illetőleg felvételük iránt nem teszünk lépéseket, akik olyértelmű nyilatkozatot adnak, hogy ők bár magyar iskolánál működnek, nem magyar nemzeti-ségűek és mint ilyenek nem óhajtanak tagul belépni egyesületünkbe.

Fenti eljárás leegyszerűsödne és eredményesebbé válnék, mihelyt fenti tervet végrehajtását központi vezetőség magáévá tenné, miért is elhatározza közgyűlés azt is, hogy ilyértelmű indítvánnyal központot megkeresi. (A központi gyűlés az indítványt elfogadta. Szerk.)

3. Továbbképző tanfolyamok.

»Egyesületünk választmánya f. év május hó 18-án tartott gyűlésén megállapította, hogy a szlovenszkoí magyar tanítóság továbbképzéséről mndeideig gondoskodás nem történt. Megállapította egyidejűleg a továbbképzésről való gondoskodás szükségességét.

Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a választmánynak a tanítói továbbképző tanfolyamok tárgyában lerögzített megállapításait teljes egészében magáévá teszi. Elhatározza továbbá következő kívánságainak központ elé való terjesztését:

Tájékoztasson központ arról, hogy

a) az 1932. július 3-án Léván tartott központi gyűlésen tárgyalt és elfogadott következő javaslatok tárgyában milyen intézkedéseket tett:

1. »Az állam gondoskodik a magyar tanítóság továbbképzéséről szakpedagógiai tanfolyamok létesítésével.«

2. »Ösztöndíjakkal segítse az állam azokat a magyar tanítókat, akik a csehországi modern és kísérleti iskolákat meg akarják ismerni.«

3. »Allamsegély igénybevételével szervezzen országos egyesületünk két-három központi fekvésű helyen szaktanfolyamokat.«

b) Fenti tárgyban milyen intézkedéseket óhajt tenni a jövőben központi elnökség?

c) Központot tiszteletteljesen és bizalommal, de egyben a leghatározottabb formában felkérjük, hogy a magyar tanítóság (szlovenszkoí) továbbképzésének érdekében minden lehető elkövessen.

(Jelenlevő központi Elnök az a) pontra vonatkozólag megadta a kért felvilágosítást, mit közgyűlés tudomásul vett.

A b) pontra vonatkozólag úgy nyilatkozott közp. Elnök, hogy más munkálatok, mint pl. a »Tanítók Háza«, »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« stb. a központi vezetőség minden idejét lefoglalja, így a közeljövőben a magyar tanítóság továbbképzésének ügyét nem lesz módjában keresztül vihetni.)

Ocsovay Imre megyei elnök külön indítványára közgyűlés határozatilag kimondja, hogy központi Elnök válaszában dacára is fenntartja megelőző határozatának c) pontját, sőt azt kiegészíti azzal, hogy központi vezetőség már most fogjon hozzá e tárgyban a munkálatokhoz. (Lásd a kp. gyűlés 13. számú indítványára vonatkozó határozatot. Szerk.)

4. A »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja.«

»Közgyűlés határozatilag kimondja, hogy egyesületünk, mint testület, a »Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltja« tagjainak sorába lép és 500 azaz ötszáz korona értékű részjegyet vásárol. Egyesületünk tagjainak ezen tanítói érdekeket szolgáló — bár egyesületünkön kívül álló — intézmény támogatását ajánlja.«

5. A »Sz. Á. M. T. E. Dalkúrdának« és a »Tanítók Házának« anyagi támogatása.

»Közgyűlés, amikor ezen magyar tanítói intézmények úgy nemzeti, mint tanítói szempontból való nagy értékét és fontosságát elismeri és vallja, azok támogatását minden magyar tanító és magyar tanítói testület köteletségének tudja és hirdeti, fájó szívvel bár, de úgy kell, hogy határozzon, hogy mostani anyagi viszonyaink közepette nincs módjában egyesületünknek újabb anyagi segítséggel hozzájárulni ezen két intézmény fenntartásához, illetőleg megvalósításához.

Egyben ígéretet tesz közgyűlés, hogy mindenkor amikor teheti, a legmesszebbmenő áldozatkészséggel fogja a jövőben ezen intézményeket támogatni.

Ugyanakkor kéri egyesületünk minden tagját, hogy anyagi körülményeikhez képest támogassa mindenki fenti két intézményünket.

6. Pedagógiai filmek magyar szövege.

»Közgyűlés kimondja, hogy a magyar tanuló ifjúság részére pergetelt nevelő és ismeretterjesztő filmek — éppen a cél érdekében — feltétlenül ellátandók magyar szöveggel.

Elhatározza közgyűlés, hogy országos egyesületünk elnökségét ebben a kérdésben megkeresi és kérni fogja, hogy központi vezetőségünk az ügy érdekében illetékes helyen tegye meg a szükséges lépéseket.«

7. Kedvezményes vasúti utazás. Igazolvány.

»Egy esztendővel ezelőtt a felekezeti, nem állami tanítók sérelméül megszüntette a vasútiügyi minisztérium, amikor más állami alkalmazottakhoz hasonlóan a nem állami tanítók részére is megadta az egész évre szóló 33%-os utazási kedvezményt biztosító vasúti igazolványt.

A vasútiügyi minisztérium ezen intézkedését nagy megnyugvással és meglepedéssel vette tudomásul a nem állami tanítóság.

Nagy elégedetlenséget szült azonban az a tény, hogy a nem állami tanítóság lényegesen nagyobb összeget köteles fizetni kiállítási díj, bélyegilleték és csekkeljárásai költség címén, mint az állami tanítók fizetnek.

Igen megdrágítja a nem állami tanítók igazolványait az, hogy azok évről-évre újonnan váltandók ki. Ugyanakkor az

állami tanítók arcképes igazolványuk meghosszabbításáért minimális díjat (10 illetőleg 20 koronát) fizetnek.

Mindezeket figyelembe véve, közgyűlés határozatilag kimondja, hogy kérésük meg egyesületünk központi elnöksége oly irányban, hogy kísérelje meg a nem állami tanítóság ezen sérelmének mielőbbi orvoslása irányában a szükséges lépéseket megtenni. Legelsősorban pedig hozza illetékesek tudomására a magyar nem állami tanítóság lelkében támadt elégedetlenséget, melyet az egyenlőtlen elbánás váltott ki.

Gömör-Nógrád tanítómegye tanítói a demokratikus eszmékkel együttjáró azon elv alapján állva, hogy egyenlő munkáért egyenlő díjazás, egyenlő köteleességekért egyenlő jogok illetik meg államunk minden polgárát, a vasúti kedvezmény tekintetében a nem állami tanítók részére az állami tanítókéval azonos utazási kedvezmények nyújtását kéri és várja.

Közgyűlés ezenkívül több, kevésbé jelentős tárgyban hozott még határozatot.

A »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« és a »Magyar Tanítók Háza« kérdését az egyesület országos elnöke, Kovács Alajos ismertette, mint aki mindkét intézmény életre hívója.

Különös fontossággal bír felszólalásának az a része, amelyben lerögzítette, hogy a könyvesboltnak nincs szándékában a könyvkereskedők anyagi érdekeit veszélyeztetni, és nem is fogja veszélyeztetni, amennyiben a könyvkereskedők a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galántán« kiadványait, irkáit, iskolaszereit stb. is fogják üzleteikben árusítani.

A »Tanítók Háza« építését még ez évben megkezdik Bratislava-Pozsonyban, amennyiben a még hiányzó százezer koronát lejegyzik, avagy kölcsön formájában biztosítják a magyar tanítók. Ezen intézmény kérdésének lelkes felkarolását kérte az egyesület tagjaitól.

A közgyűlés tárgysorozatának második felét három előadás töltötte ki.

Boross Miklós (Csíz) »Tehermentesítsék a tanító!« címen tartott szabadelőadást, Papp Ferenc (Feled) pedagógiai értékesítését olvasta fel, Gérecz Lajos (Beretke) »Az új, egységes és egyszerűsített betűk« tanításáról adott elő.

Mindehárom előadásnak megérdemelten nagy sikere volt és azokat a közgyűlés a »Magyar Tanítóban« való leközlésre ajánlja. Ezzel módot akar nyújtani az előadásokhoz való hozzászólásra is.

A közgyűlést társasbéd követte, melyen sok értékes pohárköszöntő hangzott el.

FELHÍVAS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úri divat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készítenek kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levlezőlap hívásra helyszínen mérlekvétel és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: Takács Albert férfi, úri divatszabó, Érsekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

Somos Péter nyitraegerszegi ig. tanító 30 éves egerszegi működésének jubileuma.

A szívnek ünnepek kellenek, hogy érzelmének egész pompáját kiélvehassa. Legyen az viszontlátás, kiállott veszélyek utáni öröm, vagy a hála megnyilvánulása, mindegy. A szívnek remegnie, dobognia kell, hogy éljen.

Július hó 29.-én Nyitraegerszeg, ez a zoboraljai derék község, fölréérhetetlen, nemes, szívbéli céltéről tett tanúságot, amikor az érzelmek melegségével, őszinte hálával méltatta Somos Péternek, a kath. el. iskola igazgatójának itteni 30 éves önfeláldozó népnevelő munkásságát.

A felejthetetlen kedves ünnepély már délelőtt kezdődött, amikor Petrások Agoston plébános, tartománygyűlési képviselő, a tanítóság igaz barátja a szentbeszéd keretében meleg szavakkal méltatta a jubiláns hervadhatatlan érdemeit, melyet a katolikus iskolaügy terén szerzett. Felolvasa a szószékről Jantausch Pál dr. nagyszombati püspök üdvözlő levelét és Szücsy Gézának, az egyházmegyei főtanfelügyelőnek gratuláló sorait.

Délután a falu apraja-nagyja páratlanul szép, festői népviseletben gyülekezett az új iskola udvarán. A hatalmas iskola-udvar szinte szűknek bizonyult a helybeli lakosság, a környékbeli papság és a többi környékbeli tisztelők befogadására. Az ünnepelt igazgató tanítót az iskola 50 tagú gyermekkara fogadta egy precizen és hatásosan előadott 3 szólamú alkalmi énekkel. Petrások Agoston plébános mondott ezután könnyekig megindító, lendületes megnyitó beszédet, melyben rámutatott az ünnepély spontán keletkezésére: »Az eszme — mondta — nem született »fent«, azt nem felülről diktálták s így az ünnepély a nép őszinte hálájának hamisíthatatlan megnyilvánulása«.

A tanulók kedves szavatokkal köszöntötték szeretett igazgatójukat, majd három tanuló-leány állott a pódiumra, hogy szüleik, a volt hálás tanítványok nevében egy értékes, nemes fémből készült, gyönyörű emléktárgyat és egy 30 szál piros rózsából álló csokrot nyújtottak át a jubilánsnak. A 27 tagú gazda-dalárda zengte el ezen aktus végén az ünnepi köszöntőt, amit a gyermekkar több, nagy hatást keltett karéneke követett.

A ritka jubileumi ünnep nem került el a hatóságok figyelmét sem. A körületi esperes nevében Zachár Rezső vicsápapáti plébános méltatta Somos Péter 3 évtizedes önfeláldozó munkáját, melyet a kath. ifjúság s a kath. hitközség érdekében kifejtett. Az állami iskolahatóság nevében Miškóci Mátyás nyitrai tanfelügyelő szólt fel, aki jellemrajzában a jubilánst mint a legpéldásabb tanítók egyikét üdvözölte s különösen kiemelte azt, hogy az ünnepelt époly józan magyar tanító maradt az államfordulat után is, mint amilyen azelőtt volt. Rolfes Ferenc községi bíró Nyitraegerszeg község képviselőtestületének emlékiratban megörökített háláját és elismerését tolmácsolta.

A volt tanítványok ünnepi szónoka, Kostvál János mondott ezután hatásos beszédet.

Az anyák nevében Hornyák Lászlóné, a legények nevében Malagyi

Dezső mondott köszönetet az igazgató fáradságaiért, aki a pihenésre szánt idejében is szívesen foglalkozott az ifjúsággal.

Kostyál Ilonka a leányok képviselőjében köszönti a jó nevelőt és hűséges élettársát, akinek egy gyönyörű fehér rózsacsokrot nyújtott át hálaból, hogy hosszú éveken keresztül tanította a női kézimunkát.

A meghatottság könnyecskéjei gyöngyöztek a jubiláns szempilláin, amikor szívhezszóló szavakkal köszönte meg a nem várt ünnepélyt. Megszokott szerénységével visszautasítani igyekezett minden különleges kitüntetéset. Az ünneplő közönség mély megilletődéssel hallgatta az ünneplő kijelentéseit: »Hálát adok jó szüleimnek, kik rég ott porladnak már a drága anyaföldben, hogy tanítónak neveltek s büszke vagyok arra, hogy tanító lehettem«.

A gyönyörű ünnepélyt a magyar dal koronázta meg. A meléles ingbe, pitykés mellénybe öltözött, pörge kalapos Gazda-Dalárda tagok a magyar népdal gyöngyszemeiből összeválogatott, megkapó, szépen előadott műsorral zárták be az ünnepélyt, Lencz György kántorkarnagy vezetése mellett.

Az ünneplő közönség ezután a régi iskola termében gyülekezett, ahol új, gyönyörű díszletekkel ellátott színpad várta a díszelőadásra összegyűlt közönséget. Az ünnepi előadást egy hatásos élőkép vezelte be, amelynek keretében Somos P. ig. tan. tanítványai mutatkoztak be. 1903 óta a mai napig minden korosztály képviselve volt 1—1 taggal (a legidősebb 43 éves, a legfiatalabb 7 éves). Egy táblán a következő felírás volt: »Mindnyájan tanítványai vagyunk«. Az élőképhez Családi András papnövendék mondotta el költői prológját, mely könnyekig meghatott mindenkit.

Az élőképet a »Jancsika a szívet keresi« c. színjáték követte, amelyet Lencz György kántortanító és Steinhübl Irén tanítónő tanítottak be nagy hozzáértéssel.

Este a Fogyasztási Szövetkezetben 80 terítékes lársas-vacsora volt, ahol több ügyes pohárköszöntő hangzott el.

A rendkívül hatásos jubileumi ünnepélyt a volt tanítványok képrésére Lencz György kántortanító rendezte, aki az egész napra kiterjedő remek műsorral osztatlan elismerést nyert és mindenki igényeit kielégítette.

A gömöri ref. tan. egyelt évi rendes közgyűlést f. évi júl. 14-én tartotta Tornalján, Kovács Gyula elnöklésével. A tartalmas elnöki jelentés után Gáspár János meleg szavakkal üdvözölte az egylet elnökeit 30 éves jubileuma alkalmából. Papp Dániel egyl. főjegyző kiemelte, hogy az egylet 90 éve működik. Jánosdeák László aljegyző az egylet évi működéséről szóló jelentést olvasta fel. Farkas Márton egyl. pénztárnok szerint a pénztári maradvány 3729 Ké-t tüntet fel. Majd Gáspár János emlékbeszédet tartott az elhunyt Kathona Károly ny. ref. tanítóról. Bán Géza érdekes értekezést olvasott fel: A gyermek hazudozása címmel. A még mindig vajdudó igazgatói megválasztás és tisztelet-díj egyöntetű elintézését az egyh. hatóságtól ismételtlen kéri a közgyűlés. Ugyancsak megújítja az egylet azon kérelmét, hogy lelkes- és tan. könyvtár különválasztassék s külön tan. könyvtár szerveztessek. Az elnök »A magy. tanítók szöv. könyvesboltja« hathatós támogatására

hívta fel a közgyűlés figyelmét. A radnóti Pósa szobor felállítását az egyesület 100 Ké-vel segítyezi. A közgyűlés kéri az egyh. hatóságot, hogy utasítsa a presbitériumokat, hogy tanítói választásoknál az okleveleseket előnyben részesítsék a nem oklevelesekkel szemben. A tisztújítás során Kovács Gyulát újra megválasztotta a közgyűlés elnöké. Főjegyző Bodon István, aljegyző pedig Jánosdeák Mátyás lett. A többiek újra megválasztottak.

Reflexiók a tavaszi közgyűlésekhez.

Bezárultak az iskolák kapui, hogy a tantermek romlott, poros levegőjétől elcsigázott test és lélek felüdüljön a nyári meleg és éltető napsütésben s általa kiheverve a múlt fáradalmait, újult erővel, friss lélekkel fogjon hozzá kiki a munkához, ha majd újból megcsendülnek az iskolák harangjai.

Ezt megelőzőleg lezajlottak a tanítóegyesületi közgyűlések is. Az egyes közgyűlések eseményeiről, illetőleg az ott elhangzottakról módunkban van tájékozódni, amennyiben hivatalos lapunk a Magyar Tanító szorgalmasan közli hol rövidebb, hol hosszabb formában a gyűlések menetét. Ezen közlemények szorgalmas tanulmányozása után könnyen megállapítható az is, hogy milyen nivós keretek között mozgott ez vagy az a tanítógyűlés.

Azt hiszem, nem lévedek, ha azon meggyőződésemet bátorlakodom itt leszögezni, hogy ezek a tanítói értekezletek valami örömteljes változáson estek át. Nem tudom: a véletlen játszott-e közre, — vagy a háború utáni idők közömbösségeiből végre felocsúdvá, kezdünk magunkra találni.

Tudniillik, visszatekintve a közelmúlt-évek gyűléseire — tisztelet a kevés kivételnek — sajnos, olyan szimpla és közömbös keretek között mozogtak azok, hogy szinte kiabáltak, hogy nem a tanítói érdek, az együvértartozás hozta azt össze, hanem csak a kötelesség és esetleg az a tudat, hogy ezt is le kell tudni.

Ez éven ez a merevség úgylátszik elveszítette létjogát, mert igazán állítható, hogy a közgyűlések általában magas színvonalon állottak, aminél azt az idevonatkozó cikkek igazolják, — sőt némelyek irigylésig nivósak voltak.

Különösen kitűnnek ebben a nyugatszlovenszkói egyesületek közgyűlései. Látszik, hogy ott intenzívebb munka folyik, tennivágyó agilis erők vannak, akik nemcsak akarnak, hanem tudnak is egy tanítói gyűlést hivatottságának színvonalára emelni.

Mi keletiszlovenszkóiak, sajnos még nem állunk ott; igaz, mentségünkül szolgál az a tény, hogy kevesen vagyunk, — de az is igaz, hogy, képletesen kifejezve, az a kevés sem mondható egy léleknek és léleknek.

No, de nem kritizálás a céloim. Való az, hogy általában véve közgyűléseink nivósak voltak, hol sok mindenről szó esett. Hangzottak el tartalmas, tömör s amúgy fontos: tanulságos előadások. Itt különösen kiemelésre méltó Boross kartárs dolgozata a globális módszerről. Értekeztek ott a jelen tanítójáról is, amelyhez en-

gedtessék meg nekem azzal a megjegyzéssel élni, hogy: szép a bátor kritika, de nem a túlzásba vitt. Megvitatták a Dérer-féle iskolareforhot stb. Szóval megtárgyaltattak az aktuális problémák. Az ember azt hinné most már méltán, hogy ezáltal mindenre kiterjedt figyelmünk, ami érdekünket avagy sérelmeinket érinti.

Testvérek! Nem gondoljátok, hogy a középiskolai felvételi vizsgák ellen szót emelni szintén aktuális probléma volna? Én úgy gondolom, tekintet nélkül arra, hogy ezen intézmény minden reális alapot nélkülöz, hogy ez reánk elemi iskolai tanítóokra nézve sérelmes s tanítói mivoltunkban pedig egyenesen leki-csinylő. Hát mondjátok csak, lehet-e a gyermek ismereteit egy felvételi vizsgálóval megbírálni? Ki ismeri jobban a gyermek képességeit: az a tanító-e, aki 6 éves korától azzal a gyermekkel van, vagy az a bizottság, aki akkor látja először azt a tanulót? Hiszen egy vizsgán nagyon sok minden játszik közre. S a különféle impressziók hatása alatt még a legtehetségesebb gyermek is elcsúszik. Igaz: egy célt a felvételi vizsgák nagyon szolgálnak, tudmillik hathatósan támogatják a protekcionizmust.

Szerintem minden szülőnek joga van ahhoz, hogy gyermekét középiskolába felvegyék, ha az a törvényes követelményeknek az elemi iskolában megfelelt. A középiskoláknak módjuk van aztán egy egész éven át meghatározni, hogy képes-e a gyermek a középiskolai tanulmányok elvégzésére. Így aztán a szülő is jobban meggyőződne afelől, hogy gyermeke gyenge tehetségű. Aztán arról nem is szólok, hogy sok gyermek a szülőjével együtt meg volna kímélve sok felesleges keserűségtől. Nagyon sokat lehetne még erről tárgyalni, de inkább rátok bízom Testvéreim, elmélkedjétek a dolog felett s a következő közgyűléseken emeljétek ezen reánk nagyon sérelmes intézkedés ellen szót, mert: Néma gyermeknek az anyja sem érti a szavát!

Aztán még egy dolog, amiről sajnos, nem hangzottak el vélemények a gyűléseken, s ez a Magyar Tanítók Temetkezési Segélyalapja volna. Úgy látom, nem látjátok célszerűnek az egészét, azért több megjegyzésem nincs hozzá.

Toporcák Gyula, Gálóc.

*

(Meg kell jegyeznünk, hogy egyesületünk a közelmúlt évek-

A PÁLYAZATHIRDETŐ ISKOLASZEKEK FIGYELMÉBE!

A Magyar Tanító a szüenidőben július, augusztus és szeptember 1-én jelenik meg. — Fölvívjuk a pályázathirdető iskolaszékek figyelméi arra, hogy a pályázati hirdetéseket ezen időpontokhoz alkalmazkodva küldjék be lapunk kiadóhivatalához, Komáromba. Kérjük kartársainkat is, hogy az iskolaszéki elnököket figyelmeztessék ezen közleményünkre!

ben állást foglalt a középiskolai felvételi vizsgarendszer ellen, sajnos. eredménytelenül. — A Temetkezési Segélyalap ügye nem veszett el, sőt, a járási egyesületek keretébe szép fejlődési lehetőség van. Erre mutatott rá a galántai központi gyűlés is. —
A szerk.)

Pályázati hirdetés. A Szlovenszkói Általános Magyar Tanítóegyesület pályázatot hirdet egy földszintes épületből álló internátus felépítésére Bratislavában a Hirohoň uccai telken.

Az egységárrakkal ellátott költségvetés zárt borítékban elküldendő Kovács Alajos egyesületi elnök címére (I. Negyed, okr.: Safa). 1933 augusztus 15. déli 12 óráig.

A költségvetés (az árak feltüntetése nélkül) a tervekkel együtt Kovács Alajos egyesületi elnöknel kapható, amíg a készlet tart, aki azt levélbeli megkeresésre 150 Kő költség lefizetése vagy utánvételezése ellenében megküldi.

A M. T. H. építő bizottsága fenntartja magának a jogot az építkezést tetszése szerinti vállalkozónak kiadni tekintet nélkül az árajánlatra.

Az ajánlat díjmentesen készítendő el. Szükség esetén a pályázat megsemmisíthető anélkül, hogy az ajánlattevő cégeknek e miatt kártérítésre lenne igényük.

Kovács A. az AMTE elnöke.

Telkes színes **ABC** az 1932. XII. hó
7.-én, 148 389/32 - I.-1 sz. miniszteri rend-
lettel kiadott egységes írással.

Fali olvasóablak, ingyen vezérkönyv.

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2-3 évfolyam
Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 4-5 évfolyam
Telkes-Novák Módszeres Számolókönyv és Mértan 6-8 évfolyam

6% az építendő „Tanítók Háza” javára.

Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák számára engedélyezve.

A könyvek kaphatók az ACADEMIA könyvkiadónál Bratislavában,
Grössling u. 34.₁
a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán és az
összes könyvkereskedésekben.

KRÓNIKA

A központi és járásköri gyűlésekről szóló tudósítások

foglalják el a Magyar Tanító nyári számainak számos oldalát. Nemcsak most — munkatársi köteleességből — hanem annak elötte is mindenkor spontán érdeklődésből az utolsó belülső székely szokásom végigolvasni Egyesületünk hivatalos közlönyét, miközben igazi meleg rokonérzéssel figyelek fel a gyűlésekről szóló tudósításokra. Sőt — őszinte szavaimért bocsássanak meg az érdekeltek — e kommunikék engem bizonyos irigységgel töltenek el. Mert bizony nálunk, Kelet-szlovénországon, úgy a gyűlések rendezése, mint az azt követő testvériesülés igen ritka. Tudom, hogy e jelenség miatt nem annyira egyes személyeket, mint inkább az elháríthatatlannak látszó adottságokat terhel a felelősség, de hitem és meggyőződése, hogy körültekintő óvatossággal, bölcs vezetéssel, testvéries akarással ez akadályokat a konstruktív egyesületi kiélést, a központi Elnökségnek kell megtalálni azt az utat és módot, melyekkel a differenciák ki egyenlíthetők volnának. Mindnyájunk érdeke ez, mert a kelet-szlovénországi tanítószó immár 5 éves dermedtsége mérhetetlen károkat okozott nekünk, de az egész szlovénországi magyar tanító-kollektívumnak. Ferdén ülne meg az ezt az állapotot, aki ezt a meddő, csak látszólagos egyesületi életet egyes személyek, vagy pártok érvényesülés-keresésében vélné. Szerintem ez volna még a jobbik eset. Az igazság az, hogy itt, Keleten mindenki belenyugszik mindenbe, nem kér, nem vár és nem kíván senki semmit az Egyesülettől, de ezzel szemben — sajnos — csak nagyon kevés közösséget érez azzal.

Mikor a más vidéki testvéreink igyekezetéről, baráti kapcsolataik munkálásáról szóló tudósításokat olvasom, bizony ködösülő szemmel tekintek körül a saját portánkon. Kelet-szlovénországi Tanítótestvéreim! Quo usque tandem? ... Honnan támad már közülünk egy apostol, aki felébresszen bennünket a tetszhalálból? ...

Amint itt-ott értesültem, az említett járásköri gyűlésekről szóló tudósításokat egyes testvérek csak a személyes ambíciók szolgálatára készülteknek tartják, melyek — szerintök — az olvasók előtt annyira érdektelenek, hogy kár azokkal a lapot töltetni. Ennek az érvelésnek nem adhatok igazat. Nem szabad arról megfeledkeznünk, hogy a járási gyűlésekről közzétett jegyzőkönyvek, vagy jegyzőkönyvi kivonatok egyesületi életünk mozgalmasságának, tevékenységének, tehát életének a látképei, melyek pontos kifejezésre juttatják, hogy mi is az a belső tartalom, melyet az Egyesület neve rejt? Hogy egyik-másik járás elnöksége kevésbé nívós programmal jön a nyilvánosság elé, mint a másik, azon semmi restelkedni való nincs s még

kérdésé van oka mostlyogni ezen a külső szemlélőnek. Az Egyesület csak keret, annak tartalmát az alkotó tagok, a tanítótság ad, így kifejezési módjai is a tagok számához, színvonalához, követelményeihez alkalmazkodnak. Ha ez itt-ott szerényebb körülmények között mozog is: így is szükségletet elégül ki és a mások példáján okulva idővel bizonyára fejlődni fog. Azonkívül a Magyar Tanító elsősorban hivatalos lap, így az Egyesület és szerzőinek megmozdulását hivatalból köteles regisztrálni.

Midőn tehát a járásköri gyűlésekről szóló tudósítások közlésének ellenzőivel egyet nem érthetek, viszont nem vagyok egy véleményen azokkal sem, akik amiatl panaszkodnak, hogy jegyzőkönyveiket megcsonkítva közli a szerkesztőség. Ezekhez kell számítanom azokat a testvéreket is, akik a Magyar Tanítóra azért neheztelnek, mert nem közli elég sürgősen a járásköri gyűlésen közlésre ítélt értekezéseiket vagy esetleg azokat ki is hagyja.

Itéljük meg ezt a kérdést tárgyilagosan! A Magyar Tanítóknak választott fő- és felelős szerkesztője van. Hogy a hivatalos anyagon kívül mi alkalmas és kívánatos a közlésre, annak meghatározása csakis a főszerkesztő szuverén joga lehet, aki azonkívül felelős is a lap tartalmáért. Ezt a felelősséget pedig csakis korlátozás nélkül vállalhatja. Így valamely cikkkel sem egyesek akarata, sem gyűlések plenáris határozata nem deklarálnak közlendőnek. Az Egyesület tagjai által, általunk választott fő- és egyúttal felelős szerkesztőnek feltétlenül kell annyi arravalóságot tulajdonítanunk, hogy a közlés végett beküldött cikkek fontját és röfjét gátlás nélkül a közlésnek legjobban megfelelően tudja kezelni.

Ne értsetek félre engem, Testvéreim, e sorok távolról sem szolgálják a Magyar Tanító mostani munkatársai kizárólagossági jogának védelmét, sőt, ellenkezőleg, ez alkalmat megragadva e helyről kiállok felétek, jöjjetek minél számosabban felváltani bennünket, kiknek ütött-kopott lantján a megereszkedett húrok-ról csak ritkán zendülnek olyan akkordok, melyekre mindnyájatok szíve rezonál, siessetek Testvérek minél számosabban tolni is szolgálni a közügyet, de a beküldött anyag kiválasztását és a szerkesztéssel kapcsolatos egyéb teendőket — más lapokhoz hasonlóan — bízzatok csak a felelős szerkesztőre.

Testvéreim! A fentiek helyességét tárgyilagossággal bírálhatunk, mindnyájan beláthatjuk. Személyes érdekeink és érzékenységeink félretétele mellett eljárásunkat a jövőben ezekhez kell szabnunk, hogy tanítói jövőnknek igazi önzetlen munkásai lehessünk.

ELŐKÉSZÍTÉS TANÍTÓVIZSGÁRA. Gyakorlott pedagógusok Bratislavában externista vizsgára előkészítő kurzust tartanak, amelyre még néhány tanítójelöltet felvesznek. Tandíj mérsékelt. A vizsga sikerét az előadók szakképzettsége és eddigi eredményei garantálják. Felvilágosítást nyújt: Margótsy Géza, Bratislava, Palisady 40/b.

Tiszaujlak község borzalmas katasztrófájának

híre mélyen megrendített minden érző szívű embert. A csónadesnek, leigázottnak hitt Tisza fékétvesztve percek alatt söpörte el a népes kisvárost. rombolt össze egy tömeg lakóházát, tízdergő hajléktalanná tette a lakosság ezreit azon az örökké emlékezetesnek maradó szombatról vasárnapra virradó éjjelen. Mikor a pusztulásnak e színhelyéről szóló szívfacsaró tudósítástakat olvassuk, örömmel kell megállapítanunk, hogy úgy a hatóságok, testületek, polgári és katonai alakulatok, valamint magánosok példás önfejlődéssel siettek bajbajutott embertársaink segítségére. Ki tudná felsorolni mind azokat, akiknek önfeláldozó és bátor munkássága eredményezte, hogy a borzalmas emberéletben nem követelt oly sok áldozatot, mint ehhez hasonló más katasztrófa.

Mindezekből arra merünk következtetni hogy a világ romlásáról szóló panasz ellenére az emberiség összetartási érzése, segítő készsége, bajbajutott társán való szánakozása sokkal fejlettebb, mint ennek előtte. Lehet ezt talán a gazdasági helyzet mostani kilátástalanságával, a közös szegénységből eredő fokozottabb szolidaritással is magyarázni, hisz régi tapasztalat, hogy a szenvedőnek mindenkor könnyebben nyílik meg a szíve a részvételre, keze is hamarabb megmozdul a mások bajának enyhítésére, mint a jólétben dúskálónak. Emellett azonban nem látom idegen tollakkal való ékeskedésnek, ha megállapítom, hogy az emberi kollektívizmus e nemes jellobbanásban része van a mai nevelésnek is. A sokképen kicsúfolt, vehemensen támadott polgári nevelés tan most érteli a gyümölcsseit. Az embertársak iránti szeretet, — melyet eddig csak a vallásórakon hangsúlyoztak (ott is néha egyoldalúan), mely a kegyeskedő olvasókönyvek egyik másik mondvacsinál olvasmányából ha ki is csendült, de csakhamar élettelen dogmává merevült, mert azokból tettek nélkül a valódi tartalom elsikkadt — a mull és jelen szamaritánizmust és elnézést követelő gördülése nevelő példétül kal tette szemléletesebb és ezzel megalkotta az emberszeretet mai különleges pedagógiáját.

MEGJELENT A VÉGLEGES ÚJ TANTERV.

A Věstnik júliusi száma teljes egészében közli a népiskolák számára kiadott végleges új tantervet, melynek bevezetése az 1934—35. tanévben válik kötelezővé. Mindazon iskolák, amelyek erre önként jelentkeznek, a tanfelügyelő engedélyével már az új tanterv szerint taníthatnak az 1933—34. tanévben is. Az eddigi ideiglenes tanterv azonban a most következő tanévben még érvényben marad.

Az első segítség nyújtásával azonban a szerencsétlenekkel szemben való kötelezettségünk még távolról sincs kimerítve. Hisz Tiszaujlakon a lakóházakon kívül elpusztult a termés is, mintegy 50 milliónyi értékben. A mindenét vesztett lakosság éhínségnek néz elébe. A vázseci tűzkatasztrófiánál mutatkozott részvétnek és adakozási készségnek itt is meg kell nyilatkoznia. És ha az említett esetben a szlovák lakosság sielett legelső sorban fajtestvérei segítségére, legelembib kötelessége Köztársaságunk magyarságának, hogy a tiszaujlaki károsultak támogatásában, az élcsapat a magyarság köréből kerüljön ki. Tagadhatatlan, hogy édes mindnyájan nehéz napokat élünk, de e szerencsétlenek számára mindnyájunknál kell akadnia egy nélkülözhető darab kenyérnek, egy ruhadarabnak, egy fillérnek s ki tudja, hogy ez az adomány nem könnyet töröl-e le, nem enyhít-e fájdalmat?

A decens és halkszavú Móra Ferenc beszéli el, hogy az 1879-iki szegedi árvíz idején egy Frankfurtban dolgozó, különben csehországi származású, borbélylegény, — mivel szegénységéből más nem tell, — levelet intézett Szeged város tanácsához, hogy hajlandó egy árvízszült családból származó leányt feleségül venni. Akadt is vállalkozó szegedi leány, akivel tényleg házasságra is lépett és boldog életet élt.

Ha a mai materialista korban ilyen segítségnyújtás megmosolyogni való szentimentalizmusnak látszik is, fényes példája ez ma is, hogyan lehet és kell bajbajutott emberlestvéreinken szívből és jóindulattal segítenünk. És mert a mai élet hihetetlen meglepetéseket tartogat mindnyájunk számára, nem szabad megfélemedkezünk a bölcs latin közmondásról sem: *Hodie mihi, cras tibi!*

Sepesi Gyula.

Ajánlom Kormos Gerő:

Szám- Szám- és Méréstan

az új tanterv alapján készült tankönyveit,
melyeket már csaknem minden magyar
tannyelvű iskola tanítója bevezetett.

Á r a :

osztott iskolák 2.-ik osztálya részére	Ké	6.-
" " 3-4.-ik " " "	"	6.-
" " 5-8.-ik " " "	"	10.-
osztatlan isk. 2.-ik csoportja részére	Ké	6.-
" " 3.-ik " " "	"	6.-
" " 4.-ik " " "	"	10.-

Kapható minden könyvkereskedésben és FÖLDESI Gyula kiadó
könyvnyomdájában, Užhorodon.

SZEMLE

Könyvek, folyóiratok :

Nemzeti Kultúra. Magyar kisebbségi tudományos szemle. Szerkesztő Alapy Gyula dr. I. évf. 3. szám. A folyóirat bevezető cikke az »állam« fogalmát fejtegeti és figyelemreméltó tudományos megállapításokat tesz. Lukinich Imre »Kákcői József és az 1736—39-i török háború« címmel ír érdekes történelmi tanulmányt. Noszkay Odón »A modern történelírás«-ról értekezik, Alapy Gyula a morva-cseh és magyar érintkezésről írt nagyszabású tanulmányát folytatja. Pedagógiai és kulturtörténeti szempontból különös érdeklődésre tarthat számot. Follajtár Ernő forrástanulmánya »A galgóci háromnyelvű gimnázium«-ról. A tartalmas folyóiratot az Adattár, Irodalom és Folyóiratszemle rovatai egészítik ki. Könyvtárak számára évi 30 Ké.

Komárom város államilag segélyezett községi népiskolájának Évkönyve, az 1932—33. iskolai évről. Közzéteszi Pethő Sándor igazgató. Az évkönyv értékes bevezető írása Arany János emlékezetét örökíti meg. A színes, hangulatos és különleges irodalomtörténeti jelentőségű megemlékezést Weiss Kornélia írta. Az iskolaév történetének adataiból, általános érdekű volta miatt, a következőt idézzük: »Tanulmányi állapot. Iskolánkba a ref. Msano engedélye alapján 1932. szeptember 1-től bevezeltük az egyhuzamban való tanítást, amely rendszer mellett tanítottunk az egész éven át. A tantestület pár hónapra az egyhuzamos tanítás bevezetése után, jóleső érzéssel állapította meg ama tényt, hogy a tanulóknál még az utolsó órában sem tapasztalt kimerültséget. Délelőtt sokkal nyugodtabban dolgoztak, mert a délután pihenésükre állt. Házi írásbeli feladataikat sokkal pontosabban végezték el, mert több idő állt rendelkezésükre, s nem kellett azt lámpavilágban készíteniük. Ugyanez állt a házi könyv nélküli leckékre is. A mulasztások száma az előző évekhez hasonlítva, apadt. Az egyhuzamos tanítás bevezetése után, december hónapban a szülőket is meghallgattuk, hogy helyeslik-e az egyhuzamos

tanítást, s kívánják-e annak továbbra is a fenntartását, — nehogy a tantestület és az iskolaszéket egyoldalú határozattal illessék. Iskolánk akkori 971 tanulójának a szülője jelent meg és csakis egyhangúlag az egyhuzamos tanítási rendszer mellett nyilatkozott. Ugyanis csak 12 szülő, aki 17 tanulólt képviselt, nyilatkozott a régi, két félnapos tanítás mellett, 954 tanuló szülője helyeselte a referátus, az iskolaszék és a tantestület határozatát. A csinos kiállítású évkönyv tartalmazza a felügyelő hatóságok, a tanítótestület és a tanulók névsorát, azonkívül statisztikai kimutatást közöl az 1869. évtől, az iskola szervezésétől.

Indulás. (haladó fiatalok folyóirata). A Magyar Diákszemle, a Jövő stb. után újabb ifjúsági folyóirat jelentkezik Losoncra. Egyetlen szám cikkei után nem mondhatunk véleményt a lapról, különösen, ha figyelembe vesszük az egyes írások mentalitás- és temperamentum-beli különbségeit. Amennyi azonban már most is megállapíthatunk, hogy amit maga az ifjúság írt a lapba, azt tartjuk legösszintebbnak és legértékesebbnek. Amit az ifjúság úgynevezett »barátai« írtak, az már kevésbbé őszinte és igaz. Nem tudjuk például mire vélni Jarnó József »Új iskolák felé« című cikkének eme kitételeit: »... a fiatalosság fejlődését legkomolyabban az intézmény hátráltatja, melynek a fejlődést kellene szolgálnia, — az iskola. Az a felfogás, amelyik a fiatalosság ügyét a fiatalosság megkérdéze nélkül, kizárólag »a felnöttek tapasztalatai« alapján akarta megoldani, már végkép csődöt mondott. A modern pedagógia tudja, hogy minden nevelési és oktatási kérdés legmegbízhatóbb szakértője az a fiatalság, melynek neveléséről és oktatásáról van szó. Maga az ifjúság ilyesmire nem ragadhatja magát, pedig, mint Jarnó mondja, »nevelési és oktatási kérdések legmegbízhatóbb szakértője«, hát miért mond ilyen »nagyokat« az, aki a pedagógiához nem ért? ... Egyéb-ként reméljük, hogy ez a legújabb ifjúsági lap nemcsak »indulás« mar-

HIREK

Falujárás

Pár évvel ezelőtt diákkaravánok indultak a faluba aratás idején.

Késői »regösök«, falutanulmányozók, szociográfusok. Érdekes megfigyelést lehettünk. Voltak, akik kikerülték a falu értelmiségét, s közvetlenül az »östalajhoz«, a forráshoz, a néphez fordultak, nehogy »meghamisított« adatok birtokába jussanak. Mások viszont a tanítót, papot keresték föl, s megelégedtek az adatgyűjtésnek eme kényelmesebb módjával.

Mármost: a verejtékező paraszt, az aratómunkás, a szellérember azonnal fölfogta, hogy élete nyomorúságának rikító színei könnyen elkápráztatják a gyermekembereket, akik e színek iránt már eleve érzékenységgel bírnak. Nosza hát, elő az elkeseredéssel, gyertek csak: apró gyermekek, sápadt anyák, jajgassunk, sírjunk, talán sikerül valamit kikovácsolnunk a nyomorból! S a naiv diákok fölháborodtak a társadalom igazságtalanságán, buzgón följegyezték a nyomorlanyák rémségeit, s azt, hogy a sovány aratásból mily sovány kenyér jut a proletariátusnak. Aztán tovább mentek, s nem vették észre, hogy ez a jajgató proletáresalád milyen pecsenyés ebédeket sít a sovány aratórészből, s nem gondol arra, hogy beosztással elegendő volna az egész esztendőre. Dehát: »most se együnk, amikor van?«... Nem, ezt már a falujáró diákok nem látták. Ezt már csak a falu tanítója látta, akit a néptanulmányozók kikerültek.

Elteelt néhány év. A rikító színek elfakultak, a jajgató szólamok lecsiszolódtak, a diákok elmaradoztak. Az ifjú szociológusok otthagyták a falutanulmányozást, a »tényismeretek« szerzését a tanítónak. Pedig, érdemes volna most is kijönni a magyar faluba. Eszrevenni, milyen más csillogás villan a proletárratók szemében, mikor örömmel nézik, milyen dús búzakévék dőlnek a kaszasuhintás nyomán. Érdemes volna bejárni a széles Mátyusföldet, s hallgatni, mint igér »munkát, kenyeret« a cséplőgépek nem szűnő, boldog bűgása... Kár, hogy nem jönnek a diákok, s mindezt csak a tanító hallja...

Am ott, a tartomány másik szélén, ahol a rengő kenyértáblákra rázúdult a Tisza haragja, más sóhajok járnak. Falujárók! a tiszaujlaki honatlan rész munkás csendes keserve az igazi proletár-fájdalom! Égető; szívtépő fájdalom, mert a Természet igazságtalansága okozta... És, óh csodák csodája: a Társadalom szíve fogja meggyógyítani.

De nem érdekes-e vajjon, hogy már ott is akad valaki, aki társadalmi bajokat aposztrófált, s a hitelevesztett demagóg politika hordóján táncolt a Tisza szennyes hullámain?...

Falujárók! Ne torpanjatok meg a faluba vezető utak felén. Van itt tanulmányozni való elég. De vigyázzatok: a látszat csal. Kopogtassatok be a tanítónál. Ő elvezet titeket a hazug nyomorúság mellett és megmutatja, hol lakik az igazi. (boa)

A szlovenszkoí magyar tanító dícsérete. Nem vagyunk ehhez hozzá szokva, s alig hittünk szemünknek, amikor Szombathy Viktor cikkét olvastuk a Prágai Magyar Hírlap és a Komáromi Lapok hasábjain. A dícséretet komolyan kell minősítenünk, mert olyan toll írta, melynek forgatója közvetlen érintkezései révén jól ismeri a magyar tanítót hétköznapi munkájában. És így csak az ismerheti a tanítót, aki maga is munkával ismerte meg a tanítói munkakört: »...Nemcsak tanító vagy, hanem kétkézi mester, gazdasz, szövetségi pénztárnok, kulturregyleti vezető, írástudó, orgonista, lelkész helyettese, lúzlópa-rancsnok, vadászegyleti pénztáros, lelkék tanácsadója, méhész, szerkesztő, kis cikkek írója, hálás olvasó, családok bizalmasa, énekkari vezető, rádió-mester, falu fényképész, színelőadás rendezője, festő, múzeumi segítő; mond, menyenyi fajtát soroljam még fel foglalásodnak, amit akkor vállaltál, amikor először léptél be a sötét kis tanterem ajtaján«. Hiszen máskülönben restelnék a dícsérő cikket. Így aztán resteljek azok, akik ölbetett kezekkel nézik, hogy húzzuk az igát. Öszintén szólva, csodálkozunk rajta, hogy a cikk nyomtatásában megjelenhetett. Szombathy Vikornak csak írása gondolatát köszöntjük, de ezt annál inkább, mert amit gondolt, azt meg merete írni. A dícséret fénye a dícsérőre hull. Cikkét kivágtuk és megőrizzük.

A szolgálati illetmények biztonságáról ír egy csehnyelvű tekintélyes szaklap. Foglalkozik a Csehszlovák Távirati Iroda egy nemrég kiadott közlésével, hogy a parlamenti takarékosági bizottság kezében egy, 25 százalékos fizetésleszállítási indítvány van. Ezután, természetesen, jött a cáfolat, de annak megfogalmazásából nem tűnik ki az, hogy az újabb fizetésleszállítási tervekről nincs is szó, csupán azt szögezi le, hogy »a parlament takarékosági bizottsága előtt nincsen a 25 %-os fizetésleszállítás indítványa«. A lap megjegyzi, hogy az ilyen kijelentés még újabb támpontot ad a különféle kombinációknak. Hogy egyszerre 25 százalékos leszállítás tervé emlegetik, ez — fűzi tovább a lap — ügylátszik, csak azért van,

hogy aztán örüljünk, ha a csökkentés »csak« 10 százalékos lesz. A magántulajdon megőrzésére állandóan történnek biztonsági intézkedések, de a köztisztviselők egyedüli magánvagyonra, a fizetésre, a leszállítások következtében egyre bizonytalanabbá válik. Pedig az állami tisztviselő a maga fizikái és szellemi képességeit az állam szolgálatába állította azzal a föltétellel, hogy biztos jövedelme lesz, amelyre existenciáját fölépítheti. A lap helyteleníti egy újabb fizetésleszállítás lehetőségét, s ama reményének ad kifejezést, hogy az állami tisztviselő elmondhassa: »kés az, amim van, de az legalább biztos«.

A középiskolai felvételi vizsgák eredménye, a hivatalos jelentések alapján, általában kielégítő. A vizsgára jelentkezettek 90,7 %-a tette le sikeresen a vizsgát, s a levizsgázott diákok 96,6 %-át vették föl a középiskolákba. A kimaradó 3,4 %-ot a kisebb létszámú középiskolákban fogják elhelyezni. E jelentésből látható, hogy csak elenyésző a vizsgát le-nem-tett tanulók száma, s ennek oka is inkább iskolapolitikai, mint pedagógiai jellegű. Azt kérdezhetnők: érdemes ezért élelben tartani ezt a népszerűtlen vizsgarendszert, s kiváltani vele a népiszkolai tanfolyás jogos méltatlankodását és sok szülő elkeseredését?

A »Kisgazda« legújabb népszerű füzetében a »Takarmánynövények« természetését röviden és világos magyar nyelven Janák Lajos okl. s egyben gyakorlati gazda (Üzbég, Nyitramegye) ismerteti. Az értékes gazdasági füzet mielőbbi beszerzését kartársaink minden gazdának melegen ajánlhatják. Ára portóval együtt mindössze 3 Ké, mely helyegekben vagy postai befizető lábon (az 111.052. sz. csekkzámlára) is beküldhető. Cím: Rédlér István, A Kisgazda szerkesztője, Bratislava, Stefánik u. 4. Ugyanitt A Kisgazda eddig megjelent füzetei: Talajjavítás, Talajművelés, Trágyázás, Gabonafélék, Kapásnövények, Hüvelyes- és ipari növények szintén megrendelhetők, darabonként ugyan csak 3 Ké-ért, az eddig megjelent hét különböző füzet pedig együtt 17,50 Ké-ért.

Pósa Lajos szoboralapzatának járára eddig a következő adományok érkeztek: A bratislavai ev. népiskola tanterülete nevében Falb Gyula 20 K. A simonovcei ref. iskola növendékei nevében Kovács Gyula ref. tanító 14 K 80 fill. Czékus Miklós nyug. ref. tanító 100 K. A komárnói községi népiskola tanító nevében Pethő Sándor 200 K. A szlovenszkói általános magyar tanítóegyesület központi pénzlára nevében Arendás József 500 K. Sixty Jenő áll. tanító Starina 20 K. Osvalth György ref. tanító 10 K. Terr Sándor ref. tanító 20 K. Gérecz István ref. tanító Naprágy 20 K. Klein Géza rimaszombati könyvtár-kezelő 50 K. Gáspár János ref. tanító Rim. Secő 10 K. Fülkő József ref. tanító Hubó 10 K. Urbán Dezső ref. tanító Feledince 10 K. Farkas József ref. tanító 10 K.

Szlankovics Lajos ref. tanító 5 K. N. 5 K. Összesen: 1.004 Ké 80 fill. Amidőn szívemből jövő hálás köszönettel nyugtázom a »Pósa-szobor Bizottság« nevében a gyermekköltő szoboralapzatára adakozók szíves adományát, hogy a nemes ügyetőlük telhetőleg felkarolni, előrevinni, engem segíteni szívesek voltak, egyszersmind bátorodom felhívni sok-sok kartársamat, szíveskedjék Szlovenszkón az első magyar szobor létesítésében, a legelső és legnagyobb magyar gyermekköltő emlékének megőrkítése érdekében ajándékát hozzám elküldeni mielőbb! Ha igaz, hogy: »Nem hal meg a magyar dal, míg magyar tanító van«, úgy az is igaz marad, hogy: »Nem halhat meg Pósa bácsi, amíg magyar gyermeki szív dobban!« Radnóti, 1933. júl. hó. p. Rim. Secő. Bodon Lajos ref. tanító.

AZ 1933/34. ÉVI ZSEBNAPTÁRUNK új gazdag tartalommal fog megjelenni. Tartalmazni fogja többek közt a »Liečebný Fond«-ra vonatkozó hasznos tudnivalókat is. — Naptárunk tiszta jövedelme a M. T. II. alapját gyarapítja. Fogadjátok szeretettel!

KIADÓHVATALI ÜZENETEK

N. E. Dolný-Narašd K. M. Sahy, Kesý, H. J. Komárnó, B. V. Kone. E. Leles, T. J., Sz. Z. Battyán, márnó, K.-né P. I. Váhovec. Címüket a kívánt módon kijavítottuk. A lap az új címre megy. Többeknek: 1. A nyári szünetre nem áll módunkban a kinyomatott címekeket átjavítani. A posta a megadott nyári tartózkodási helyre kívánságra továbbítja a lapot. 2. Hozzánk írt levelekre rövidesen válaszolunk. F. G. Kurlakeszi, G. M. Perhete, G. L. Naszvad, K. M. Szentpéter, K. M. Kürt, N. E. St.-Dala, P. E. Szentpéter, Sz. M. Izsa, Sz. K. Marcelová, N. L. Naszvad, Sz. I., L. M., L. B. Szeneč. Tagjaink sorába felvettük, lapunkat megindítottuk. N.-né F. J. Farkašd. Intézkedtünk. T. Gy. Bohumín, K. J. Hostice, K. G. Malý-né P. I. Vieska, H. Gy. Robytník. Levél ment. D. M. Bratislava. A kért számat elküldtük.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK:

Pályázat. A vel'kymederi (nagygyeri) orth. izr. hitközség iskolaszéke magyar tannyelvű népiskolájánál betöltésre kerülő osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Az állás csak kvalifikált orth. vallásos férfitanítóval lesz betöltve. Fizetés az iskolafenntartó részéről évi 700 Ké tanítói fizetés, 240 Ké lakbér és 20 Ké kertilletmény; a többi államszegély. Ki a szlovák nyelvet tökéletesen bírja, előnyben részesül.

Hirdetmény. Az űahyi (ipolysági) statusquo ante zsidó elemi iskola iskolaszéke pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett igazgató-tanítói, esetleg a másodtanítói állásra. Fizetés, fa, lakás és egyébek megegyezés szerint. Állami fizetés kiegészítés. Pályázhatnak képesített tanítók és tanítónők 1933. évi augusztus hó 8-ig. Tanítási nyelv eddig magyar, de megkívánatik a szlovák nyelv tökéletes tudása. Előnyben részesülnek oly tanítók, akik hittan tanítási képességgel és zsidó-héber műveltséggel rendelkeznek, tanítónők, akik kézimunkát tanítani képesek. Az állás f. évi szeptember hó 1-én elfoglalható. Kérvények Dr. Neumann Antal iskolaszéki elnökhöz intézendők.

Pályázat. Az érsekujvári (Nové-Zámky) róm. kath. iskolaszék a magyar tannyelvű főnépiskolájánál egy kiegészítő-tanítói állásra, kizárólag az 1933/34. iskolai évre pályázatot hirdet arra az esetre, ha egy def. tanító nyugdíjaztatása meglörténik és így ezen ideiglenes állás betöltése szükséges lesz. Határidő f. évi aug. 25. Az állás f. évi szept. 1-én elfoglalandó.

Pályázat. Komáromfűss r. k. iskolaszéke pályázatot hirdet a II. végleges tanítónői állásra. Nők előnyben részesülnek. Helyi javadalma 1200.— Ké és 312 Ké lakbér és kertilletmény. Tanítás nyelve magyar. Határidő 1933 aug. 29. Választás 1933 augusztus 31. A pályázatot r. k. iskolaszéknek Komáromfűss (Okres Komárno) küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. **Saly Brunó** isk. elnök.

Pályázat. A žarnovicei állami erdők igazgatósága pályázatot hirdet a králkai — Gúta mellett — egy osztályos iskolánál megüresedett tanítói állásra. A tanítás nyelve magyar, de a szlovák nyelv tudása is megkívánatik. Fizetés az állami tanítókéval egyenlő és családos tanítók részére 2 szobás lakás. Pályázati határidő aug. 20. Pályázatok küldendők: Állami Erdők Igazgatósága (Státná Lesná Správa) Žarnovica, Szlovenszkó címre.

Pályázat. A beregi református egyház presbyteriuma pályázatot hirdet a VI. (hatodik) fokozatos, ideiglenesen szervezett (az 1933/34. isk. évvel a második évre meghagyott) magyar tanítási nyelvű tanító(nő)-i állásra. Javadalom. 1. Az iskolafenntartó által biztosított évi 4908 Ké készpénzből és évi 20 Ké kertilletményből 10 havi (1933. szept. 1. 1934. június 30.) részlet. 2. Államsegély. Kötelesség. 1. Egy legfeljebb két vegyes osztály vezetése. 2. Egyháztársadalmi munkákban segítőkészség. (Utóbbiért némi külön díjazás is remélhető.) Nőtanító köteles a női kézimunka tanításában is résztvenni. Kellőleg felszerelt (s a pályázónak eddigi egyházas viselkedéséről s működéséről az illetékes lelkesi hivatal bizonyítványát sem nélkülöző) pályázati kérvények 1933. évi augusztus hó 12. napjáig »Ref. Lelkesi Hivatal, Bereg (Berehy, Podk. Rus)« címre küldendők.

Szeptemberi gondolatok.

A szlovenszkói magyar tanítótság idei szeptembere a kettős kapunyitás hónapját jelenti. Az iskolai év kezdete, mondhatni, egybeesik az egyesületi »újesztendővel«, s mindkét időpont a kezdés tartalmi megszokottságán fölül, különös jelentőséget is képvisel.

A pedagógiai »Veni sancte« kórusában a vezérszólamot a véglegesen kiadott új tanterv eseménye viszi, s bár annak kötelező érvényessége csak egy év múlva emelkedik jogerőre, mégis, az iskolai munka szempontjából fontos pedagógiai viták, lényeges újítások és a talajelőkészítés nagyértékű műveletének válik elindítójává. Nem lehet eléggé méltányolni az iskolai hatóság ama bölcs intézkedését, hogy a több reformot és bátor kezdeményezést magába foglaló új tanterv áttanulmányozására, hogy úgy mondjuk: az új elvekkel való átítatódásra, a tanítás- és módszertani normák bedolgozására egyévi átmeneti időt adott. Az iskolai munka-eljárás megváltoztatása, helyesebben: fejlesztése és fejlődése nem történhetik ugrásszerűen, hanem las-

Iskolaigazgatók! Kartársak!

Az iskolai irkákat, valamint az az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványokat csakis a

„Magyar Tanítók

Szövetkezeti Könyvesboltjában“

rendeljétek meg, Galántán!

Ugyanitt beszerezhetők

*az összes tanítási segédeszközök,
bárhol megjelent tankönyvek, fel-
szerelési cikkek (írószerek, papír,
nemű, padlóolaj stb.)*

san, fokozatosan. Számolni kell a munkatér adottságaival, a körülményekkel, de legfőképpen a gyermeki lélek eddigi beállítottságával. No és a válságának tetőpontján vergődő gazdasági életrendszer ezernyi baja sem hagyható figyelmen kívül.

A tanterv tehát megkezdte a maga átalakító, érlelő, fejlesztő munkáját, s az iskolai év folyamán vonatkozásba, összeegyeztetésbe, párhuzamba jut az iskola és a gyermek életével. A tanító számára pedig az a feladat marad, hogy az egybevetés eredményeit lerögzítse, eddigi tapasztalatait és a fölmerülő újabb tanulságokat számba vegye, regisztrálja és értékesítse. Ilyen hasznos pedagógiai talajműveléssel lehet csak elérni azt, hogy az iskola földjén elvetett magvak bőségesen gyümölcsözzenek.

Apedagógiai kezdeményezés újéve mellett egyszerre indul az egyesületi élet új szeptembere is. A júliusi galántai központi gyűlés beszámolt az elmúlt év egyesületi történetéről, s új munkaév kezdődött. Egyesületünk történetében a központi gyűlések a megálló-állomásokat jelzik, melyek után az előre lerakott sínpáron való továbbhaladás friss lendülete következik.

A galántai központi gyűlés megállója fölött három jelzőzászló hirdette egyesületünk életének duzzadó erejét, s az évek során folytatott lankadatlan státusz-munka sikerét. Az egyik a Tanítók Háza, a másik a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja«, a harmadik a felénk tartó kárpátaljai testvérek lobogója.

A Magyar Tanítók Háza gondolata nyolc év óta élt és terjeszkedett a szlovenszkói magyar tanítószázad lelkében. A gondolat évről-évre nagyobb tért hódított, majd konkrét terv alakjában képezte a tanítói nemzet tárgyalásainak lényeges pontját, s végre ez év nyarán odajutott, hogy nyolc évi vajadás után a valóság testébe öltözhetik. A Tanítók Háza nem álom többé: alapköve, mely a kies fekvésű pozsonyi »Westend«-en létesülő épületet tartja, széltűzza a kishitűek, a kételkedők közönyét, kicsinyességét, s minden tégladarab, mely emeli a Ház falát: szimbóluma a magyar tanítói büszkeség, kitartás és akaraterő nagyságának.

A galántai gyűlés a második életpiros zászlót szövetkezeti könyvesboltunk ajtaja fölé tűzte ki. A két egymásba fonódó testvérkéz jelképes humuszából föllángoló láklyáfény, mint a művész-tanító lelke a kéz ecsetjével a tanítói hivatás világitó szövetségévé ihletett, országgraszáló bizonyossága a szlovenszkói magyar tanítók összetartásának, mely szolidaritásának. A könyvesbolt szervezete módot adott a tanítószázadnak arra, hogy szövetkezeti alapon is kiélje

Légy a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« propagátora!

a testvériség érzelmét, s a szakmájába vágó üzleti eszközökkel is szolgálja a jótékonyt, a kartársi segítőkészség nemes céljait. Ezen megállapításunk nem frázis. Gyökere a tanítói lélek önzetlenségében, szinte egyedülálló idealizmusában rejlik, s innen szívja a dús virágzás reményére jogosító táperejét.

Ezen legújabb tanítói intézményünknek még dédelgetésre, segítségre, hibái elnézésére és föltétlen támogatásra van szüksége, mert csak így győzheli le a kezdet nehézségeit. Valami olyasféle támogatást gondolunk, mint amilyet a közelmúltban volt alkalmunk megfigyelni egy községhelyi zsidó tanítótestvéreink példáján. Az iskolahatóság kívánására egységes nyomtatványokat kellett beszerezni, melyeket az előállító cég meg is küldött minden iskolának. Az igazgatók elfogadták a nyomtatványt, sőt örültek, hogy a megrendeléssel sem kellett fáradniok. Csupán egy községi zsidó iskolája küldte vissza a nyomtatványt, s kérte a szállító céget, hogy a szállítmányt küldje X. Y. könyvkereskedő számlájára. Akitől az igazgató, természetesen, átvette. Kell-e magyarázat ehhez a tűzön-vízen-való szolidaritáshoz? Szükséges-e elmondani, hogy a zsidó kolléga fajtestvérét támogatta azáltal, hogy a nyomtatványt annak címére küldte, s így a könyvkereskedőket megillető százalékos részesedéshez juttatta...? Vajjon lehet-e arra számítanunk, hogy a tanítószág — nem »tűzön-vízen« — csak jóakarattal a saját könyvesboltját fogja előnyben részesíteni, s ahol teheti: nem vonja meg támogatását attól az intézménytől, amely az ő nevét viseli...?

Hála Istennek, ennek zálogául már írásbeli ígéreteink is vannak. A sok közül csak egyet idézünk: »... föltett szándékom, hogy egy tű értékűt sem kívánok másutt rendelni, csakis a mi könyvesboltunkban.« Igen: sok kartárs, minden testvér »föltett szándékára «van szükségünk, hogy Ivány Ferenc szépen megfestett elgondolása ne csak a könyvesbolt ajtaja föltt tündököljön, hanem lángot fogjon minden tanítói szívben!

A harmadik lobogót Kárpátalja felől lengeti felénk a nyári szellő. A Podkarp. Ruszi Alt. Magyar Tanítóegyesület 135 tagja izmos kézzel fogja a zászlórudat, s ugyanennyi terek testvéri »adjon Istennek« közeledik Komárom irányába. Mi bajtársi »fogadj Istent« válaszolunk, s a Magyar Tanító lapjain elküldjük hozzájuk a szlovenszkói magyar tanítói Lelket, hogy összeülekezzenek az egymást kereső két testvér. Folyóiratunk fehér vásznára fölírhatják a keleti tartomány sajátos klímája alatt meggyökeresedett tanítói szív örömeit, bújat-baját, hogy lapunk széleskörű publi-

Iskoládba vezesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta« cégjelzésű egységes irkákat!

citása révén ismeretessé váljék, ne vesszen a hangtalan pusztába a legkisebb tanítói jajszó és sóhajtás sem. S bár a két testvéregyesület között nincsen még szervi kapcsolat (ennek csak adminisztratív-jellegű akadályai voltak), a közös újság, mely közös sorsunk hű szócsöve, a legbensőbb testvéri viszony kimélyítésére alkalmas. Hiszen érdekeink közös, a tanítói fájdalom pedig az egész világon közös fájdalom...

Íme, a galántai gyűlés három fő-mozzanata, három legfőbb eredménye.

Sajnos, ugyanott ugyanott egy sötét lobogó is fölromlott. Mikor Arendás József kp. pénztáros meglette a tagdíj-hátralékokra vonatkozó jelentését, s fölolvasta a tízezres tételeket, melyek egyenként minden járáskör, megye és szakosztály lelkiismeretét végzetesen érintik, egy pillanatra a megdöbbenés csendje, majd a felháborodás vihara következett. Lehetséges az, hogy az egyesület minden második tagja ingyen olvassa a Magyar Tanítót?! Tűrhető-e az, hogy a fizető tag kettős terhet viseljen?! Szó nélkül hagyhatod-e, Testvér, aki nem ingyen olvasod e sorokat, hogy nem-fizető kartársad a te pénzedért kapja a lapot, élvezze az egyesületi tagság előnyeit jogosulatlanul, egyszerűen: eltűrőd-e, hogy a Te válladra nehezedjék az ő nemfizetésének súlyos anyagi következménye?! És ti, akik — nem fontos, milyen okból — százakkal és ezrekekkel adósai vagytok az egyesületnek: elfogadjátok, hogy testvéretek vállalja a ti elmulasztott kötelezettségeiteket?! Testvériség ez? Kollegialitás ez? Szabad egy önérzetes magyar tanítónak elengedni a fülemellett egyesülete kopogtatását, melyet havonta kétszer megismétel hivatalos lapja útján? Ne excuzáld magad. Nincs mentséged. Fizetned kell! Mintahogy szorgalmasan, hiánytalanul fizetett az ifjú kartárs, a sokgyermekes családapa, a hontalan, a sorsverte tanító, mert öntudatos, mert jellemes és meggyőződéses és mert tudja, hogy ez az egyetlen egyesület, melynek csak ő, csak a tanító lehet a tagja! A tanítót beszervezhetik, betoborozhatják különféle más egyesületek, de a tanítók, a magyar tanítók egyesülete csak a magyar tanítóitól várhatja el, hogy tagja legyen! De attól aztán elvárja. És azt is elvárja, hogy fizető tag legyen!

Testvér! Nem tudom ki vagy, nem tudom, mi a neved, csak azt tudom, hogy testvérem vagy. Légy igazi testvér, ne család meg tanító-felebarátodat: aki megosztja veled a jogát, Te is osszad meg vele a kötelességeket. Így tanítjuk ezt másoknak, így tartjuk meg ezt magunk is!

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját«

...Szeptemberi gondolataink e helyen hadd kapcsolódjanak össze Szombathy Viktor magyar írónak lapunk más helyén közölt cikkével. »Kissé kételkedve küldöm el ezt a cikket«... »ha nem nagyon disszonáns«... írja kísérőlevelében. Hát bebizonyítjuk, hogy a dícséret után nem rettelünk vissza a kritikától sem, ha az jóindulatú és tárgyilagos. A cikket leközzöltük. Nem féltjük előfizetőinket (bár, mint fentebb kitűnik, van félteni valónk...), mert a Magyar Tanító olvasói listán látják a tanítói sors kérdéseit.

Szórul-szóra megválaszolhatnók Szombathy Viktor barátunk megfigyeléseit, kétkedéseire, aggodalmaira részletesen megfelelően, de minderről regényeket írhatnánk. Nem szállunk vele vitába egyes kitételei miatt, merthiszen bármily őszinte barátja is a tanítónak, mégis, mint kívülálló, másként látja a dolgokat. Szemléli az eseményeket, kommentálja azokat, (mint maga mondja), de nem éli. Ha Szombathy Viktor, mondjuk két-három évig tanító lenne, akkor sok mindent megértene még és nem a tanítósághoz adressálná e mondatot: »Merjünk résztvenni a munkában«... stb. Azí is világosan látná, kik azok, akik nem akarnak »megbocsítani, s egy magasabb ügy érdekében, krisztusi parancsra dolgozni!«... Vagy talán látja is, csak kimondani nem »meri«?...

A kérdés boncolásával régi sebeket tépnénk fel. Kár volna. Szombathy Viktor barátságát becsüljük annyira, hogy polémiát nem indítunk. Örülünk, hogy van legalább egy magyar írónk, aki, ha a tanítóról fog írni, az egyszerű igazságot írja meg. Ennél többet sohasem kívántunk.

Új munka, új küzdelem indul. Veni sancte Spiritus!

(bb)

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

*női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15*

Legnagyobb erőnk az egyesülésben és a szövetkezésben van!
Legnagyobb ellenségünk a közöny és a széthúzás.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Az új, egységes és egyszerűsített betűk tanításáról.

A minisztérium 1932. március 10-én kelt 10,980—1. számú rendeletével elrendeli, hogy az 1932/33. és a következő tanévekben egyszerűsített vonalrendszerű írkát kell használni.

A rendelet által előírt írkák vonalozása tényleg egyszerű. Az első évfolyam részére készített írkákban egymástól húsz milliméter távolságra lévő vonalak vannak, semmi egyéb. A második évfolyamnak szánt írkákban a vonalak 15 mm. távolságra esnek. A negyedik, ötödik évfolyam írkáiban a vonaltávolság 12 mm. A felsőbb évfolyamok számára való írkák lapja vonalozatlan. Az új vonalozás azzal magyarázható meg, hogy a gyakorlati életben soha sem írunk kélvonalas lapra. Miért kell azt nagy fáradsággal megszokni, mikor tudjuk jól, hogy a gyermek hajlandó a vonal alatt maradni, vagy túlmenni rajta. És mikor megtanulta a vonalig írni a betűket, áttérünk az egyvonalú írkára. És ezen újra kell szokni a gyermeknek az írást.

A síma lapon, sorvezető nélküli írást fölösleges túlzásba vinni, mert ha rendes munkát akarunk végezni, magunk sem írunk sorvezető nélkül. Készíthetnék az ív papiroost is egészen nyugodtan vonalásra. Miért kell az egész világgal elhiteni, hogy síma papirostra írunk. Sokat lehetne még az írkáról úgy pedagógiai, mint gyakorlati szempontból mondani.

Mi már valószínűleg megszoktuk, a régebbi vonalozású írkát, azért nem tudjuk elgondolni a világot az új vonalrendszerrel. A jövő majd megmutatja, helyes-e, vagy nem. Ma nekünk számolnunk kell az adott helyzettel és használnunk az írkát.

Az 1932. december 7-én kelt 148.389—I. sz. rendelet elrendeli az 1933—34. tanévben az új, egyszerűsített és egységes betűalakok használatát az alsó fokon.

Az új betűk megtalálhatók a Vestník XII. évfolyamának 12. számában. Betűtáblákat az állami kiadóhivatal állított elő.

Az új betűk bevezetését azzal okolja meg a rendelet, hogy a gyermek könnyebben tanuljon meg írni, jó, olvasható folyóírásra tegyen szert. A betűk árnyékolását, amit mi csak kivételes esetben használtunk, a rendelet elhagyatja. A kisbetűkön végzett átalakítások közül a leglényegesebbek a következők: Elmarad az *a*, *d*, *c*, *g* és *o* betűk eddigi kezdő vonala. Az *s*, *z*, *e*, *f* formája módosított, az *r*, *t* alakja új. A nagybetűk a következő módosításokat szenvedték: A nagy *A*, *M*, *N*, *O* betűket a

Pártfogója vagy a Könyvesboltnak? —építed a Tanítók Házáat!

kisbetűk megnagyított alakjai adják. A *B, Gy, P, R* egyvonallal írhatókká változtak. A *C, E, H, K, Z* egyszerűsítették. Legjobban az *I* és *J* alakja változott meg. Az újításokat folyóírásokból levont tapasztalat adta. Bár az idősebb kollégák közül többen mondták, hogy már lassan semmi sem jó, ami régi. De hát az egyszerűsítések, leépítések korát éljük... A rendelet a gyakorlati életben eddig is használt folyóírást akarja elsajáttatni az elemi iskolában. Az előírt betűalakon is sok változást megenged a rendelet, ha az az olvashatóság rovására nem megy.

Az új vonalrendszer és az új betűalakok következtében a betűk tanítási módja is eltér az eddigitől.

Különbséget kell tennünk a betűalakok írásának megtanítása és a folyóírás tanítása között. Az új módot elsősorban a szokatlan vonalozású írkák kívánják. Mi lesz a támpont a gyerekeknek a betűk nagyságát és az ezt megelőző írás előgyakorlatok nagyságát illetőleg? A táblát új vonalrendszerűvé kell átfestetni (ami nem éppen könnyű dolog, különösen ott, ahol a múlt éven volt újonnan festve a tábla). De milyen legyen a vonalak távolsága a táblán? Méréscím azt bizonyítja, legcélszerűbb az írkák vonalozásának létszeresét venni. Az első évfolyam részére 20 cm. távolságú vonalozás szükséges. A táblának ily átfestése nagyon fontos, mert a táblán látott vonalozás és a betűk aránya egyetlen támpont a gyerekek számára az írás kezdetén. De kívánatos volna minden évfolyam részére az írkával arányos vonalozású tábla.

A vonalrendszerben való tájékozásra legfontosabb az írás előgyakorlatok vonalainak helyes kiválasztása, megfelelő sorrendje, tökéletes begyakorlása. Mellőzve itt az írka, íróeszköz helyes tartására vonatkozó elveket, nem térek ki azokra a mindenki által ismert módokra, melyekkel a gyermek a fel-le, jobbra-balra irányokat begyakorolja, amelyek történhetnek az írkák vonalainak figyelembe vételével, úgy, hogy először tárgyakat rajzolunk fel, azután azt elemezve, ismertetjük a különféle irányú vonalakat, amelyekre az írás tanulásánál nagy szükségünk van. Első, rendszeres betűalakításra közvetlen felhasználható vonal az alulról felfelé húzott jobbra dőlő vonal, amely a vonalköz $\frac{3}{4}$ részéig érjen. Táblán ezt bemutatjuk. A tanulóknak csak annyit mondunk: a húzott egyenes ne érjen a felső vonalig. A húzott vonalat megnézzük minden tanulónál s egyenként javítjuk, kisebbre, vagy nagyobbra íratjuk. Második vonalunk hasonló lesz az elsőhöz, de a vonalköz $\frac{1}{4}$ részéig húzzuk. Könnyebb először nagyobb egyenest íratni, aminek természetes határa az írka vonalozása, és azután kisebbet, amit arányítani lehet az előbb írt vonalhoz. (A kisebb és nagyobb fogalma tudvalevőleg jól ki van alakulva a gyermeknél.) Irassunk azután az »egyes« számhoz hasonló alakot. Majd az *i* betűt, pont és megnevezés nélkül. Irassuk ezt nagy alakban is. Ez lesz ki-

induló formája a *l* és más betűknek. A vonal alá lehúzott száru *l*-es lesz a vonal alá lenyúló betűk alapja. Ezt kövessék az *n*, *m* és hasonló betűk előgyakorlatai. Jobbra dől, fent kezdett ellipszisek nagy alakjából lesz a nagy *A*, *O* és hozzá hasonló betű. Kis alakjából a kis *a*, *o*, *c* betű. A kis és nagy hurokból képződnek a többi betűt.

Ezeknek jó begyakorlása után már bármely betű írása könnyen megy. Fontos az arányok pontos betartása, ami csak a folytonos ellenőrzéssel érhető el. A folyóírásnak is kezdetét vehetjük azzal, hogy az írási előgyakorlatokat összekötve végzetjük. Ezáltal önkénytelenül hozzászoknak a gyermekek a kapcsolott, folytonos vonalvezetéshez.

A felső csoportnál a betűk megismertetése csak lassan vezetendő be a rendelet szerint, de ez nem ütközik nehézségbe; egyszerűen megmondjuk, hogy ezután ilyen betűket írunk.

A folyóírás tulajdonképpen csak a II., illetve a négy felsőbb évfolyamban veszi kezdetét. Az első évfolyam inkább csak betűket ír és nem szavakat. Minden betű után megpihen. A szóírás csak a II. évfolyammal kezdődik. (Ennek úgy az eddigi, mint legújabb tantervünk ellentmond. Szerk.)

A folyóírás alapja a betűk helyes és jó begyakorlása. Mert a folyóírásban a betűk könnyen összeolvadnak és olvashatatlanokká lesznek, vagy értelmi zavarra vezetnek. Az új betűk között vannak olyanok, amelyek egymás mellé kerülve igen furcsák a folyóírásban. Például: *or... uz... ir...* Ezért ne siessünk az alsó csoportban folyóírást tanítani. (De szavakat és rövid mondatokat mégis iratnunk kell. Szerk.) Majd kialakul az írás is a felső két csoportban. Ne engedjünk itt se túlmérsz módosításokat, hisz a keveset író ember betűi úgyis eléggé megrokkanna kerülnek papírra.

Kezdjük a folyóírás tanítását azzal, hogy írassuk ugyanazt a betűt kapcsolva, többször egymás után. Ezt ezelőtt is megtettük a szépírási előgyakorlatoknál. Majd válogassunk ki olyan szavakat, amelyeknek betűi könnyen kapcsolhatók. Például: *ír, úr, véső*. Mondjuk meg a tanulóknak, írják le anélkül, hogy a tollat felvennék. Mutassuk be a láblán a kapcsolást. Keresessünk olyan szavakat velük is, amelyek minden nehézség nélkül kapcsolhatók. Szoktassuk őket arra, hogy az írásjeleket az egész szó leírása után rakják fel. Ez azért is jó, mert így akaratlanul is ellenőrzik magukat, hogy helyesen írták-e le a szót. Nagyon elősegíti az írás kifejlődését az is, ha mi az előírt betűkkel írunk állandóan. A példa többet ér minden magyartanónál. Ehhez szükséges, hogy megfigyelés után gyakoroljunk be jól az új betűket. Ne idegenkedjünk tőle, csak azért, mert új. Az árnyékolást se sajnáljuk, megtaníthatjuk azt a díszbetűknél.

Az új írkákról, betűkről szerzett tapasztalatok összegyűjtése és mások okulására való megírása hálás feladat lesz.

Gérecz Lajos.

Utóhang a nemi felvilágosítás problémájához.

A M. T. hasábjain több cikk jelent meg, mely a tanító helyzetét tárgyalta a nemi felvilágosítás problémájával kapcsolatban. Engedjék meg a vitatkozó felek, hogy megtegyem én is a magam észrevételeit. Bocsánatot kell kérnem előre is a vitában részvett kartársaimtól, kik sok év tapasztalataival a hátuk mögött, mint ezekből leszűrt eredményt, tették meg megállapításait, de én ezen vitát teljesen meddőnek találok.

Csak négy éves tapasztalattal rendelkezem, azonban már tanítói működésem második éve oly döbbenetesen dobta eléem ezen kérdés megoldását, hogy kénytelen vagyok ellenvéleményt bejelenteni, s egyben kérni kartársaim hozzászólását egy, legalább is tanítói szempontból sokkal fontosabb kérdés megoldásához.

Mi magyar tanítók 90%-ban falun működünk. Az úgynevezett ősi erkölcsű falun, s itt a nemi felvilágosítás egyáltalában nem tartozik a nevelő hatáskörébe. A szülők részére sem képez problémát, hiszen tudják, hogy a gyermek előtt a nemi élet nem titok. Falun, ahol a szegény viskóban egy almon alszik apa, anya és gyermekek, ahol a szülők gondja egyáltalában nem terjedhet ki a nemi élet eltitkolására, ott ez a kérdés nem probléma, ott nem kell sem hazudni, sem felvilágosítani.

A két-három éves gyermek már oda lötyög az istállóba, ha ellik a Riska, az ólhoz, ha a koca malacozik, s ha rosszat tesz, ráordít az apja: hogy maradtál volna az anyádban!

Hol kell itt a nemi felvilágosítás?! És milyen képpel néznek ezek a gyermekek a tanítóra, ha az, a közéjük került fehér hollónak esetleg gólyamesét mondana?

De a kutya nem itt van eltemetve, mert hiszen a születés kérdése elő sem kerül az iskolában oly alakban, hogy felvilágosításra kerüljön a sor. A nemi kérdés sokkal veszedelmesebb alakban kerül leggyakrabban a tanító elé, mint megoldásra váró probléma. Én, mint fentebb említettem, egészen kezdő koromban találkoztam a nemi kérdéssel.

Első osztályt tanítottam. Az egyik órán C. Bözsi jelenti, hogy T. Mária csunyát mondott rá. T. igazolni kívánta magát, kb. a következőket mondja: Igen tanító úr, mer a Bözsi olyan. Nemrigen is a kazluk mellett olyan csunyát csinát a Cz. Józsival.

Ki az a Cz. Józsi? — kérdezem.

»Tanító úr kérem, az még nem jár iskolába, csak jövőre lesz első osztályos« — mondja az egyik fiú. — »Én is láttam tanító úr, múltkor, hogy mit csinát vele a Bözsi.«

Mindenre gondoltam, hogy mi lehetett az a csúnya, csak

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelésed gyarapítja a magyar tanítóság közös vagyonát.

a valóságra nem. Epp azért, no meg a tapasztalathiány miatt követtem el azt a nagy hibát, hogy az osztály előtt ismétellen felszólítottam a vádló gyermekeket, mondják meg, mi történt. Minthogy első felszólításra nem kaptam feleletet, mindhármukat az asztalhoz hívtam, hogy ott csendben mondják meg, mi volt az a csúnya. Végre T. egész hangosan kibökte a valóságot, hogy a két gyermek a leány kezdeményezésére, nemi érintkezést folytatott egymással. Megkérdeztem Bözsitől: Igaz, amit Maris mondott? A kislány lesütötte a fejét és hallgatott. Ismételt kérdésekre végre kinyögte: Igaz.

Megdöbbsentem és nem tudtam, mit tegyek. Mindez az osztály előtt történt. Egy pillanatra elhallgaltam, mire Bözsi pilyeregve megszólal:

»Tanító úr kérem, a Rozi meg a Pistával csináta azt.

Pista közbekiált: Nem is igaz!

Hirtelen cselekednem kellett és én nem tudtam, hogy mit! Azt hiszem, soha döbbenetesebb pedagógiai kérdés elé nem fog állítani a sors, mint ez volt. Haboznom, létovázást mutatnom nem volt szabad. Beszélnem kellett. Kb. annyit mondtam, hogy ilyen dolgot az állatok sem csinálnak, mert malactól, vagy borjútól ilyet biztosan nem látott egyikük sem. Aki ilyent csinál, az még az állatnál is rosszabb. Mondottam, hogy ez milyen nagy bűn, és még mit tudom én, mit. Azt éreztem, hogy a feladatot rosszul oldottam meg, de jobban nem tudtam. Végül a bűnöst az osztály előtt megfenyítettem, az előadás után pedig siettem a szülőket értesíteni a történetekről.

A kedves szülők azonban egyáltalában nem mutattak oly nagy felháborodást, mint vártam.

»Majd ellátom a kölyök baját, tanító úr, de hát tetszik tudni, a gyerek csak azt csinálja, amit a nagyokú lát. Majd, ha meggyő, meggyűn az esze is« — mondotta az apa.

Tudom, hogy ezen esettel kapcsolatban nagy hibákat követtem el magam is, de hát én is idealista voltam, ki az első osztályos kis emberpalántákat úgy képzeltem, mint a kis angyalokat. Sajnos, jó véleményemre erősen ráfizeltem. Ha felsőbb osztályban adják elő a vádat, úgy bizonyára rögtön négyeszem-közi elintézés mellett döntök, s nem vallatok az osztályban. De első osztályban! És mégis.

De hogy ne gondoljunk egyedül álló ritka esetre, röviden vázolok két másik esetet, miket egyik kartársam mondott el.

X faluban, működési helyén történt rövid egymásutánban a következő két eset:

A III—IV. osztályt az igazgató tanította. Egyik nap, amint bemegy az osztályba, az asztalon egy cédulát talál, melynek tartalma szerint X. IV. osztályos fiú nemi érintkezést folytatott ekkor és ekkor, itt és itt Y. III. osztályos leánnyal. Megkérdezte, ki tette oda a cédulát. Az illető jelentkezett és négyeszem-közi elmondotta, hogy mit látott. Röviddel ezután az I—II. osztályt vezető tanítónővel megisméltődött az eset, csak hogy a cédula sokkal drasztikusabb kifejezésekkel volt megírva. Szerzője má-

sodikos, ki két osztálytársát, leányt és fiút jelentett fel. A vád mindkét esetben bebizonyult. A szülőket természetesen mindkét esetben azonnal értesítették.

Ime, itt van a nemi kérdés azon része, mely a tanító hatáskörébe vág. Nem a megtorlás szempontjából, mert ez a szülők feladata, de a gyermek helyes útra terelése már a tanítóé. Hogy ily esetek lépten nyomon előfordulnak, ha nem is kerülnek a tanítók tudomására, az sajnos, tény. De ha nem is szerzünk a fent említett módokon tudomást a történetekről, azért tudjuk, hogy ennek a kérdésnek a megoldása a mi feladatunk, mert a falusi szülők legnagyobb része erre, különböző okok miatt, alkalmatlan.

Ime, kedves kartársak, itt a probléma, melyet már bizonyára sokan megoldottak és helyesen oldották meg, nem úgy, mint pl. én, kezdő fejjel tettem. Kérem ezeket a kartársaimmal, közöljék tapasztalataikat és a kérdéssel kapcsolatos állásfoglalásukat a M. T. hasábjain, hogy mi, fiatalok, ezekből tanulva, elkerülhessük az enyémhez hasonló kisiklásokat. A magam esete csak óvatosságra intő példa, s csak azért említettem, hogy a kérdést egész teljességében megismertessem, és létezését az esetleges kételkedőknek bebizonyítsam.

Véleményem szerint tehát nem a nemi felvilágosításról, vagy fel-nemvilágosításról lehet és kell ma tárgyalni, nekünk, tanítóknak, hanem arról, hogyan akadályozhatjuk meg a gyermeket a fajtalankodásban. A valláserkölcsei nevelés számunkra erős lámasz, de nem elég, ennyit tudok én, de hogy van tovább?

Naszvad.

Györy Kálmán.

A szerkesztő megjegyzése. Györy kartárs tanácsot kér a fentvázolt esetek kapcsán. Az általa ismertetett példák kezelését két oldalról kell vizsgálni. Ami a probléma iskolai vonatkozását illeti a fenti cikkben, az a *fejjelmi* eljárás hatáskörébe tartozik, a szexuális vonatkozás pedig a szülői értekezletnek képezi hálás anyagát.

Fiatal kartársunk az első hibát ott követte el, hogy az osztály előtt kikényszerítette a »csúnya« eset elmondását. A nemi problémák tárgyalásának az a legelső szabálya, hogy azokról csak bizonyos ünnepi komolysággal, »megkülönböztetett tisztelettel« beszéljünk. Ha tehát a cikkben foglalt és árulkodásnál egyébként nem minősíthető eset előadódott, azonnal el kell hallgattatni a »panaszost« azzal, hogy majd beszélünk róla, s hallgatásunkkal éreztetni kell, hogy itt valami nagy dologról van szó, mely a szülők fóruma elé tartozik.

Hogy némely szülő e téren nincsen a tanítóóság és a pedagógia segítségére? Az meglehet, de az ilyen kivételek ne ejtse-nek bennünket kétségbe. Ha az erkölcstelen szülő nem érzi a gyermeke iránti felelősséget: a tanító ezt nem vállalhatja helyette. Sajnos, az is megtörténik, hogy a gyermek, egyenesen a szülő utasítására tesz a Györy kartárs osztályában elhangzott, vagy »X.« falu iskolájában leírt kijelentéseket. Ilyenkor legalább

azt mentjük meg, ami menthető: nem hozzuk ezt nyilvánosságra a többi gyermek előtt s nem erőszakolunk belőle »nemi problémát«. A szülőtársadalom azonban, általában véve, nem ilyen romlott. Különösen a magyar falu társadalma, melynek köréből Győry kartárs az eseteket idézte. Éppen a falusi gyermek környezete az, amely megkönnyíti a nemi felvilágosítás problémájának megoldását, mert itt a kérdés önmagától is megoldódik. Ha a szülő meggondolatlan kijelentéseket tesz is a gyermek előtt, ez még nem jelenti azt, hogy a gyermek az indulatosan elröppentett szavakat tragikus értelemmel ruházza fel. A magyar ember családi életét jellemzi az ősi tiszta erkölcs, mely a vérbe ivódott be, s amely apáról-fiúra száll. A gólyamese jelentősége nem abban van, hogy az igazságot eltakarja, vagy eltitkolja, de abban, hogy a gondolatnak — hogy úgymondjuk — szalonképes öltözetet ad. Tudjuk, miről van szó (a gyermek is tudja már!), de mégsem vetkőztetjük meztelenre az igazságot, hanem a gólyamese köntösét adjuk rá, mert... »nem az igazság, annak égi mássa lesz, amittől függ az ének varázsa... mert így ízlésesebb, mert így kívánja ezt a tiszta erkölcs.

Ahol a nemi élet tudományos magyarázatáról van szó, ott a tudásvágy komolysága képezi a föltételezett előzményt. Ily föltétellel és okkal-móddal történhet »felvilágosítás« a népiskola felsőbb osztályaiban is. Arra azonban, amit Győry kartárs sürget, hogy t. i. hogyan akadályozhatjuk meg a gyermeket a »fajtalankodásban«, a tanító nem vállalkozhatik. Már csak azért sem, mert erre nincs szükség. Ha mégis, ne adj Isten! előfordul ez a szomorú szükségesség, ott a szülők törvényszéke, tegyen rendet, vagy ha ez sem használ: teljesítse kötelességét a fiatalokúak bírósága.

De a pedagógia ne fertőzze meg magát.

Ajánlom Kormos Gerő:

Számтан, Szám- és Méréstan

az új tanterv alapján készült tankönyvek,
melyeket már csaknem minden magyar
tanynelví iskola tanítója bevezetett.

Á r a:

osztott iskolák	2-ik osztálya részére	Ké	6.-
"	3-4-ik "	"	6.-
"	5-8-ik "	"	10.-
osztatlan isk.	2-ik csoportja részére	Ké	6.-
"	3-ik "	"	6.-
"	4-ik "	"	10.-

Kapható minden könyvkereskedésben és FOLDESI Gyula kiadó
könyvnyomdájában, Uzhorodon.

FÓRUM

Megjegyzések a felvételi vizsgákhoz.

Irta: Grünwald Béla, Bratislava.

Mikor Mohamed halálos ágyán feküdt, nagy, elkeseredett harcok s versengések folytak az utódlás kérdésének megoldása tárgyában. Többen igényt tartottak arra, hogy Allah prófétájának utódjaként szerepeljenek. Mikor végre Mohamed örökre lehunyta szemét, a küzdelem tetőfokra hágott s olyan méreteket öltött, hogy az örökség után áhítozók elvakultságukban a nagy Halottról teljesen megfeledkeztek. Csak napok után jutott eszükbe mufasztásuk, kegyeletsértésük ténye, s csak akkor intézkedtek arra nézve, hogy Mohamed a halhatatlanság önzést nem ismerő birodalmába juthasson.

Az 1932—33. tanév befejezése alkalmából lejátszódó felvételi vizsgákkal kapcsolatban jutott ez eszembe. Mert ezeknél is történtek analog dolgok, örökség utáni hajszák és holmi mulasztások, melyeket minden tárgyilagosan gondolkodó pedagógusnak, jelesül pedig a felvételi vizsgákat intéző, illetékes közegeknek be kell végre látniok. A belátással és az ezt követő alapos intézkedésekkel következhetik csak be az évek óta ide-oda való kapkodás-okozta sérelmek kielégítő orvoslása.

Ezúttal június 28. és 30-ra volt berendelve a középiskola első osztályába bejutni szándékozó tanulók tábora. Az elemi iskola negyedik évfolyamát végzettek közül is számosan megjelentek, hogy a vizsga sikeres letétele után az első osztályokban megüresedett helyeket, jogos örökség címén elnyerhessék. A lúzpróbát kiállottak nagy része az áhítozott örökség helyett; egy nesze semmi fogd meg jól-cédulácskát kapott, mely a vizsga sikeres letételét bizonyította. E cédula tulajdonosát szépecskén visszakíséri az elemi iskola 5. osztályának padsorai közé s még azt az előnyt sem biztosítja számára, hogy a legközelebbi felvételi vizsgának nem kell magát alávetnie. Legközelebb tehát újólaj izgulnia, izzadnia kell s ha peche leend, akkor az idei vizsga sikeres letétele dacára is elhalhat.

Vizsgáljuk meg a történeteket alaposan, beszéljünk róluk mennél többet, írjuk össze szerzett tapasztalatainkat abból a kizárólagos célból, hogy meggátolhassuk a történetek megismétlődését, hogy elérhessük az anomáliák gyökeres kiküszöbölését, tanítványaink nyugalmának biztosítását, érzékeny lelkületük egyensúlyának fenntartását, a szülők lamentálásának megszüntetését és a tanítók nem csekély izgalmának végleges kimúlását. Meg kell jegyezmem, hogy a tanítók, kik az egész dologban a legártatlanabbak s kik a felvételi vizsgába való befolyástól her-

metice el vannak zárva, szenvednek a legtöbbet.

Elvégre most, amikor folyton halljuk, s magunk is hangoztatjuk, hogy: »Mindent a gyermekért!« — nem nézhetjük sem mi, sem pedig a tanügyi körök illetékes faktorai, kikől a sérelmek szanálását remélhetjük, léellenül, ölbetett kezekkel az őt ért keserű csalódásokat, a gyermek igaztalan mellőzését, ambíciója szárnyainak erőszakos megnyirbálását.

Tudjuk jól, mert hiszen evidens dolog, hogy még a felnőtt sem tudja magát emancipálni az őt ért oknélküli, igaztalan mellőzés lesújtó érzése alól. Ennek tudatában könnyebben álrthetjük, hogy a még nem szándékosan elkövetett ferdeségek is a zsenge korúak minden későbbi cselekedeteire kihatással, kedvezőtlen befolyással lesznek. A felnőtt nehezen felejt, a gyermek még nehezebben. A mai gyermek, az autó, repülőgép és rádió korának gyermeke 100%-os pontossággal állapítja meg a vele szemben tanusított eljárások helyes vagy inkorrekt voltát. Tapasztalatból tudjuk, hogy bármily korú egyének, bármily magas pozícióba jutottak is, foglalkozásaik legkülönfélébb ágaiban is gyakran visszaemlékeznek az elcemi és középiskolában eltöltött éveikre, tanítóikra, tanáraikra s az azok folyamán, illetőleg köztük szerzett élményeik mindenkor s mindenütt élénken élnek lelkükben. Az itt szerzett jó, vagy rossz, nemes, vagy nemtelen impresszióik lesznek az élet nagy s manapság végtelenül komoly iskolájában, tevékenységük s vállalkozásaik rúgói.

Elhangzott már nem egyszer s nemcsak egyik-másik, hanem számos tanítványunk ajkáról: »Én azért cselekszem, cselekedtem, vagy fogok így cselekedni, mert hasonló példákat láttam itt is, ott is, mert azt úgy tanítóimtól, mint tanáraimtól így tanultam. Miután pedig ez másképp nincs, mert nem is lehet, azért sohasem, még egy szemrebbenés lefolyását igénybe vevő ideig se tévesszük szemünk elől a gyermeki lélekbe intenzív módon bevésődött ama jelszót, hogy: »Vigyázat, mert törekenyl!«

A »Mladý Život« egyik számában Dérer iskolaügyi miniszter úr igaz örömmel emlékezett vissza a középiskolában eltöltött éveire, szerzett tapasztalataira s mindennekfőlött hajsza-hasogatásig korrekt tanáraira.

Az iskola tulajdonképpeni célja, hogy az életnek megelégedett s nem önmagával és embertársaival meghasonlott egyedekeket neveljen és oktasson. Az egyik megelégedettségé átragad a vele érintkezőkre is. Márpedig a megelégedés rendületlen alapja a szerencsének és boldogságnak.

A pedagógusnak működése folyamán ismételtlen puhatolónia kell aziránt, nem történt-e valami igazságtalanság egyik-másik tanítványával. A tanító azonban ne csak önmagával veszen számot, hanem kérdezze meg tanítványaitól azt is, hogy milyen irányban éreznek esetleges igazságtalanságokat, sérelmeket?

Tapasztalatból tudom, hogy a tanító és tanítványai között ilyenformán létrejött beszélgetés olyan hatást fog kiváltani, mint a zivatart követő, kedélyfelvillanyozó napsütés.

A »Nemuljon el minden panasz!« tehát sokszor nem helyénvaló, mert ennek ellenkezőjével gyakran nagy dolgokat érhetünk el.

Ezúttal nemcsak az utolsó, de evvel kapcsolatban az utolsóelőtti felvételi vizsgáról is szólanom kell. Az 1931—32-i felvételi vizsgák előtt az újságok hasábjain megjelent cikkek egyöntetűen odakonkludáltak, hogy az elemi iskola 4. évfolyamából a középiskolába senki fel nem vehető. Hogy a tanító — az áldozat — ezek nyomán a szülők részéről milyen vexatúrának volt kitéve, ezek nyomán a megmondhatója. Az egyik így szólt: »Sem éjjele, sem nappalom az újságcikkek miatt.« A másik így morfondírozott: »A felvételi vizsga ügye kétségbeesztő!« A tanító ama replikájára, hogy a felvétel megtagadása esetén még mindig nyitva áll az V. osztály ajtaja, így felelték: »Hogy mondhat ilyen tanító úr? Ez nagy csapás lenne ránk nézve.«

A hírlapi hajsza csattanója tudvalevőleg az volt, hogy a felvételi vizsgát sikerrel letévő 4. elemisták középiskolai tanulók lettek.

Idén hasonló tartalmú cikkek egyáltalában nem látván napvilágot, a kedélyek nyugodtabbak voltak. A szülők, gyermekeik, no meg a tanítók is abban bizakodtak, hogy siker esetén minden sima lefolyású lesz. Ezt pedig annál is inkább remélhették, mert miként említém, hírlapi polemiáról szó sem volt. Csakhogy: »Lassú víz partot mos!« Az öröm korainak bizonyult, mert az a kiosztott cédulák révén ürömmé változott s így újólág bekövetkeztek a zarándoklások, hol a tanítókhöz, hol pedig a tanárokhoz, illetőleg igazgalóságához. A tanítónak elégtételül szolgált a felvételi vizsga sikeres letételének elvitázhatatlan ténye, mellyel mindennemű támadást elhárítania sikerült. Az igazgalóság és tanári kar helyzetét azonban az a körülmény súlyosbította, hogy a vizsgát sikerrel letett 4. elemisták közül csak olyanokat sorozott be, kik szerintük a legjobbak voltak. A szülők ezt az álláspontot nem akceptálták, mondván: »Megengedjük, hogy gyermekeink a vizsga napján a papíron valamivel gyengébbek voltak, ez azonban még nem jelenti azt, hogy a valóságban nem ők a jobbak, mint felvett társaik.« Hangoztatták még azt is, hogy ha gyermekeik egy másik napon vizsgáznak, akkor az ílelet bizonyára rájuk nézve lett volna kedvező. Akadtak oly panaszgödök is, kik azt vitatták, hogy a 4. osztályt végzetek közül senkit sem kellett volna besorozni. Az igazgalóság a sok panasznak véget vetendő, a szülőket avval igyekezett megnyugtanni, hogy lépéseket tesznek az iránt, hogy a künnrekedteknek még egy párhuzamos osztály felállítását kérelmezik. Most már nyilvánvaló, hogy ez nem valósulhat meg, mert az újságokban olvashattuk, hogy illetékes helyen, a gazdasági krízis miatt, s egyéb okoknál fogva is, a már meglévő parallel osztályok egyikét-másikat beszüntetni óhajtják.

Nagyon érdekes s a 4. osztályt végzetek logikus gondolkodására mutat a következő megtörtént eset. Mikor az egyik a cédulát fanyar ábrázattal átvette, a következő kijelentéssel élt:

»Semmi sem bánt annyira, mint az, hogy néhány leányt előnyben részesítettek. Már pedig nem ezekből lesznek a kenyérkeresők, hanem belőlünk, fiúkból!«

Bizonyos tehát, hogy hibák történtek, s hogy a felvételi vizsgák jelenlegi rendszere a mai viszonyoknak egyáltalán nem felel meg. A történeteken, mint a jelek mutatják, már változtatni nem lehet. A jövőre nézve azonban végérvényes megoldáshoz kell folyamodni. Határoztassék el, hogy úgy a 4., mint az 5. évfolyamból csak azok vehetők fel, kik általános kitűnő, vagy jeles, 4-esmentes eredményt érdemeltok ki. *Ezeknek azonban felvételi vizsga nélkül is engedjessék meg, hogy a középiskola küszöbét átléphessék.* Az osztálytanító bizonyítványa legyen tehát a felvétel kizárólagos kritériuma. Nagyon helyesen jegyezte meg Toporcásák kartársam a »Magyar Tanító« legutolsó számában: »Ki ismeri jobban a gyermek képességeit: az a tanító-e aki öt 6 éves korától fogva vezeti, vagy az a vizsgáló bizottság, amely öt első látásra megtélni akarja?« Egyesületünk pedig a felvételi vizsga elleni küzdelmét a mult eredménytelensége dacára, bizonyára a jövőben is abban a reményben fogja folytatni, hogy álláspontja végre mégis csak győzni fog. Az eddigi eredménytelenségek miatt ne torpanjunk meg, sőt ellenkezőleg, azok acélozzák meg erőnket s akaratumkat további munkánkhoz. Hinnünk kell, hogy rövidesen mégis csak elérjük, hogy elnémulnak az eddigi gyakorlat okozta szülői panaszok, megnyugodnak a kedélyek és sem a tanítók, sem pedig a középiskolai tanári kar, illetőleg igazgatóság nem lesznek kitéve semminemű vexaturának. főlöseges felelősségrevonnásoknak. A történetekért elvégre sem az egyiket, sem a másikat okolni nem lehet.

Ha valaki az enyémnél jobb megoldást tud, akkor ne télovázzon, hanem bocsássa azt a nyilvánosság elé, már csak azon egyszerű oknál fogva is, mert a jobbat a jó fölé kell helyezni.

Annyi bizonyos, hogy a jelenlegi helyzet kedvező megváltoztatását mindnyájan szívből óhajtjuk!

Szlovenszkói magyar tanító két tüköre.

Kissé illetlen felelet egy köszönő szóra.

Azt tartom, hogy újságírói munkájáért, ha közérdekű dologról cikket ír lapjában, nem jár különösebb köszönet, hiszen csupán kötelességét teljesítette: eseményt »regisztrált«, dicsért, vagy gáncsolt személyeket. Hogy a »Magyar Tanító« két tollból is megemlékezett egy szerény cikkemről, amelyet a szlovenszkói magyar tanítóságról írtam, az nemcsak megtiszteltetés, hanem öröm is számomra. Örülök, hogy cikkemnek dicsérő része elismerésre talált, tudom azt is, hogy a sokszor s érdemtelenül gáncsolt tanítóságnak jólesik az elismerő szó, mégha fiatal és bizonyos dolgokban járatlan ember tollából ered is az. Akinek olyan tanítói voltak, mint nekem, — közülök az egyik

még most is aktív és nagyon komoly mestere szakmájának; hozzá, bár nagyritkán még most is fiúi szeretettel kopogtatok be, csak a legnagyobb elismerés hangján beszélhet a küzdelmes tanítói munkáról. Újabbán pedig Szlovenszko számos községében látom azt a hittel teljes józan munkát, csodálom azt a sokrétű tevékenységet, amit magyar tanítóságunk kifejt.

Nem akarok ismétlésbe esni. Egy lelkes nyáreleji pillanatban megpróbáltam esokorba fogni tanítóságunk ezer munkáját, hiszen közvellen érintkezésem van velük s nagyon jól látom, milyen sajátos foglalkozása magyar életünknek a tanítói, különösen falun, ahol sokszor az egyedüli tanult ember ő s a tűzoltóparancsnokságtól kezdve egészen a katonagyermeknek levelezési ügyéig mindent »ellát«. A Szlovenszko Magyar Kultur Egyetel szervezkedésénél nagyon sok lelkes, képzett tanítóra találtam, akik e politikamentes művelődési egyesület eszméjét pártfogolták s felkarolták. Nagyon sok helyen gazdag eredménnyel.

E nyáron valahogy sok hajdani pedagógusommal volt találkozásom. Jártam elhalt tanítóim sírjánál s nemsokkal utána egykori tanárait látam, amint egy érettségi találkozó asztalánál ültek, férfivá növekedett hajdani tanítványaik között, ősz hajjal, gondokkal terheltlen. Az egyiknek nyugdíjúgye, a másiknak állampolgársága volt rendezetlen, magyarságukat sem volt ajánlatos lennen hangoztatni, mindegyiknek volt már csendes évődő órája a felsőbbbséggel s megtanulta, mit tesz az: főigazgatói minősítés. Ezen a nyáron már nem csodáltam, hogy egyik legkevésbé megfelelő tanárait, — ki tudja mi okból, — legjobban minősítették s az elismerten legderekkab, egyeneslelkű, külön tanárait harmas minősítéssel küldték nyugdíjba... Az ember megszűnik lassan esodálkozni s megérti a tanító emberek, tanáremberek lekületét, akik családostul, minősítések, áthelyezések, felsőbbbségek rendeletei és modern nevelési elvek keresztülüzében megfáradnak, közönyössé válnak s alig van gondjuk egyébre, mint a napi óraszám leadására...

De, mondom, ezeket kár volna leírni mégogyszer s bevallom, az én magam újságírói etikája ellen való is volna, hogy bizonyos köszönd sorokra most rosszul leplezett önteltséggel s a leírt dolgok újból meglegetésével ugyanabban az értelemben válaszoljak.

Egészen őszinte akarok lenni. Tegyük úgy, mintha magunk között volnánk. Néhány írásom talán meggyőzte már a tanítóságot arról, hogy őszinte szeretettel és elismeréssel vagyok munkája iránt s különösen dicséretreméltónak tartom azt, hogy olyat is vállal, ami nem tartozik szorosán foglalkozási körébe. Ezzel mintegy levonja helyzetének következményeit s »elhelyezi magát ügyesen térben és időben«.

Éppen, mivel a legnagyobb szeretet fűz a tanítósághoz s mivel munkáimnak éppen közöttük sok segítője van, ez hatalmaz föl arra, hogy az ön tükrömnek másik oldalát is megnutassam.

A tükröt idézett cikkcímbe is megnutaltam bátortalanul, ám, mivel nem akartam disszonáns hangot is keverni cikkembe, csendesen és szerényen írtam olyan dolgokról, amelyeket kifogásolhatónak tartok s így ez nem is költötte fel a figyelmet.

Ezt írtam:

»Lehel, hogy nagyszerűen eltalárod a hangot a faluban, a bánás-

mód mikéntjét, de lehet, hogy megérkezésed nemsokára harcra folytatódik. Olykor nem tudok megegyezni, falusi vezetők, ezt roppant sajnálom s ilyenkor szeretném odasúgni neked: magyar testvérem, félre a haragokkal, találjatok az ellenfeleddel közös csónakot. A hosszú csatározás csak a falu lelkére nehezedik rá, ilyenkor nem tudod már visszavezérelni falvaiddat a béke szeretetébe.»

Hírlapi hasábkon nem is tartanám ildomosnak olyan dolgok tárgyalását, amely egy foglalkozás belügye. Ezért csak érintettem a kérdést, itt azonban magunk között vagyunk s megbeszélhetjük a problémát abból a szempontból is: hogyan lát egyes falusi dolgokat olyan ember, aki csak kívülről nézi azokat. Ha kellemetlen is, de legalább őszinte s, tessék elhinni, a szakma virágzása kedvéért említetik. A fent idézett sorok elmondják a nem-tanító ember, de a faluszerető utas nagy bánatát. Nem is kellene sokat hozzátennem. Arra az áldatlan harcra gondolok, amely a falu vezetői, pap—tanító—jegyző között évtizedekre elmérgesíti a helyzetet, korrumpálja a falut, elveszi nyugalma. Hogy a harcnak ki a kezdeményezője, nehéz volna eldönteni. Távolról sem azt akarom itt mondani, hogy a tanító kezdi. Nagyon sokszor a tanítót hajtják bele a gyűlölködésbe, hallottam már arról is, hogy egy rosszul sikerült kántorválasztás, — amikor nem az került be a székbe, akit egy helyi nagyúr akart, — annyira elmérgesítette a helyzetet, hogy törvényszéki tárgyalás és, — horribile dictu, — szadista vérvád lett a vége, alaptalanul.

Tomboló harcokat láttam. Soha nem fogok elfelejteni egy vasárnap délutánt, amikor kulturgyűlés helyett a legvéresebb vádaskodás közepébe jutottam s láttam azt, hogy a falu pártokra szakad. Békét, kulturszövetkezetet jóidőkre teremteni nem lehetett, vérvád, hecc uralkodott. Meg kell jegyezmem, hogy nem a tanító volt az oka, nem is ő kezdte. Nem fogom elfelejteni azt az utat, amely akkor a tanító házáig vezetett, — mert meg akartam hallgatni a tanító szavait is, — szinte vesszőfutas volt, a vasárnapi falu kisereglett a házak elé, hangos megjegyzésekkel kísért és kíváncsian találgatta: ki fogja a »városi urat »agyonverni... Nem fogom elfelejteni a tanító feleségének kétségbeesett kiáltását sem, aki czzel rohant elém: »Már megint mit akarnak az uramtól? Tönkre akarnak tenni egy családot?« — Jóidőbe telt, míg megnyugtattam s felvilágosítottam utam célja felől, amely egészen másképp sikerült, mint terveztem. Előkerült végre a tanító is és megbékéltünk.

Ezt a vasárnap délutánt akkor hosszabb cikkben írtam meg, őszintén feltárva a falu sötét hibáit. Egyetlen szlovenszkói lap sem volt hajlandó leközölni. Még most is megvan ez a cikk s melléje a levelek, amelynek a tenorja ugyanaz: »Cikked különös oldalról ismerteti a falut s tudjuk, hogy őszinte, de nem közölhető, mert ellenségesket szerezne lapunknak s elveszítené bizonyos előfizetőit.«

Igy nem maradt más hátra, mint az oroszlán barlangjában, a tanítótság saját ujságjában szóvátenni ezt a kérdést. Az említett vasárnap délután elmúlt, de sosem fogom elfelejteni. A vádaskodás izgága kezdeményezője is elhunyt, Isten nyugosztalja, talán a másik világban békésebb hurokat pengtet, — de tudom, hogy a falu vezetői között való harc nem egyedülálló jelenség.

Uraim, tanító urak! Világért sem akarom azt hangoztatni, hogy a harcok kezdeményezői önök volnának az esetek mindegyikében, de talán oda tudnának hatni, hogy béke legyen falvaikban, a foglalkozás még nagyobb tiszteletreméltósága kedvéért. A magyar falu egyik nagy álka ez a harc, amelynek sokkal nagyobb morális rosszhatása van, mint önök sejténék.

Valahogy azt kellene elérni, ami néhány faluban már olyan nagy örömet okozott: minden hitfelekezet minden papja, minden tanítója a jegyző és a többi vezetőember a legnagyobb felekezeti, társadalmi békében vannak egymással. Ott lehet dolgozni hitéletben, erkölcsileg s a művelődés terén. Sem politika, sem vallás, sem társadalmi, sem elsőbbségi rang-kérdés nem ver őket közéjük. Itt per-tu vannak a tanítóval (Méltóztatik érteni, ugy-e, mire gondolok ezzel?)

Egyszóval ez volna a falut-látogató külső emberek egyik nagy bánata: **a harc a faluban**. Mert ez a harc nem áll meg aztán az intelligencia kapujánál, ez kihatal és terjed a szomszédos portákra is, pártokat alakít és demoralizál. Mennyire szeretném mondani sok helyen a falu vezetőinek: »Ne tessék egymásról annyi mindent tudni és mondani, hanem tessék megbocsátani s egy magasabb ügy érdekében, krisztusi parancsra dolgozni!« Sajnos, nincs jogom senkinek sem ezt mondani, magánügy, kapunál a feleletet, elvégre mi közöm hozzá... Legfeljebb magyari kötelességem adná a jogot is, de ki mer ma nagyon magyari kötelességet emlegetni, ugy-e?

Itt térünk rá a másik fájdalomra:

Amilyen ügybuzgó, agilis, mellékes és kicsinyes szempontokat nem ismerő a tanítóság nagy része, **annyira visszahúzódó, mindent túlságosan meggondoló, semmiben részt nem vevő a tanítóság egy hányada**.

Tudom, hogy sok helyütt nem nagy mulatság magyar tanítónak lenni, tudom, hogy különösen ott, ahol kétnyelvű iskola van, a magyar tanító helyzete nem kellemes, mert ok nélkül gyanakodnak rá, — mégis feleslegesnek tartom ezt a nagy visszahúzódást, amely csak azt eredményezi, hogy a másik részről annál nagyobb a harci kedv s az inkollegialitás. A magyar tanító tartja legközelebb a magyar élet s a nevelés útjerején a kezét. Vállalnia kell sok kényelmetlenséget, ha erre a pályára ment. Az ábécé és az egyszerű számolás elemeinél tovább is kell mennie: kulturális uljában messzire kell kísérnie a falu gyermekét. Jó állampolgárnak, de intelligensnek és öntudatos magyarnak kell nevelnie, hiába, ez a mesterség rizikója, vállalnunk kell, mint a magyarságot. Kinek volna hivatása másnak, mint a tanítónak?

Jól tudom, hogy a család, a megélhetés sok lelkesedéstről visszakényszeríti az embert s a képezdében megálmodott álmok másképen festenek az életben, mégis azt kell mondanom némely tanítónak: **ne félj magyarul nevelni**, nem kapsz ki érte, csak megbecsülnek inkább... Nem kell fiadat már az első elemittől kezdve a szomszéd, másnyelvű iskolába adnod, mert a felsőbbségnek úgy tetszik. Vállalj valamit... Nem nagy hősökre van most szükség, hanem apró, kis bátor tettekre, öntudatos cselekedetekre.

Sok társadalmi és kulturális munka van, amelytől visszahúzódik a tanítóság. Egyesek szinte légüres térben élnek, távol minden problé-

mától s míg a szomszéd falu tanítója kulturegyletet szervez, színelőadást rendez úgy, hogy a díszletet is ő festi, szövetkezetet alakít, addig némelyek a gazdaság és a kaszáló közötti utat teszik meg egyedül, elfeledkezve mindenről, ami a szorosán vett tanítói munkán túl is emberi kötelességük volna. Ahogy a faluban nem ajánlatos csupafinom ur-tanítónak lenni s hermetikusan elzárkózni a falu uccájától, gondjaiban, örömeiben részt nem venni, úgy azt az álláspontot sem tartom helyesnek, amely az iskolán kívül csak a komenciós kert felkaszálását, a favágást és az uborkaeltevést teszi a vakációs tanító egyedüli feladatának. S ki mondaná, hogy nincsenek a kollégák között ilyenek is?

A tanító helyzete nagyon speciális, sokrétű a foglalkozása, sokszor nem is kap érte elismerést, csak kiesinyes gáncsol. A gáncsol nem csak a falu népe, hanem intelligenciája s akárhányszor maga a szomszéd kolléga is szívesen szolgálta. Viszont én ismerem a tanítóság erős lelkét, láttam sokszor, hogy a gáncsra csak legyint egy keserűt, de azért folytatja a munkát, mert ki nem fogyó erő lakozik benne.

Erre a soha ki nem fogyó erőre hivatkozom most. Tegyük félre a megbántottságot, a harci kedvet, béküljünk egymással a faluban, szeretettel, a köz érdekében. **Merjünk részt venni munkában s akarjunk is részt venni benne.** Kötelességünk sokfelé ágazik: generációk élete függ a tanítói munkától. Ne legyünk fásulttá, ne keserítsenek el az esetleges eredménytelenségek, gáncsok, figyelmeztetések. Az őszinte munka még nem jelenti azt, hogy »exponálta magát« az ember. (Milyen buta és semmit nem jelentő szó, mégis mennyit akarunk belemagarázni.) Azt is mondjuk, hogy a tanító ne politizáljon. De: merjen alkotni. (Lásd mai vezércikkünk befejező részét. Szerk.)

Bocsánatot kérek, hogy a tükör másik oldalát is megmutattam. Tudom azt, hogy csak külső szemlélő vagyok s talán valaki azt kérdezhetné, mi közöm a tanítóság ügyeihez. Legfeljebb annyi közöm van, amennyi minden magyar embernek, aki letette a jövőendő nemzedék sorsát a tanítóság kezébe s most aggódva ügyel arra: hogyan sáfarkodik a bizalommal s tehetséggel a tanító. Sok-sok szeretettel, együttérzéssel, néha aggodalommal ügyeljük ezt a munkát, megértünk mindent s igyekszünk beleélni magunkat a tanító különös életébe. Örvendünk, ha munkáját jól végezi. De nem szabad rossz néven venni azt sem, ha a munka fénye mögötti árnyékol is megmutatjuk néha, ebben igazán nem a rosszakarat vezérel.

Talán minden kisebbségi munkánk közül a tanítóság munkáját tartjuk a legfontosabb munkának. Félto gondnal nézzük, mit végeznek, hogyan nevelnek. Közügy. Tudjuk, hogy vesélyes Schyllák és Charybdisek között csatangol a pedagógia hajója, munkakedv és közönyösség, rosszakarat és szívesség, nyugdíjkérdés és inkollegialitás, őszinte szeretet és gyanakvás, politika és vallás, szántó föld és műkedvelő színpad, unalom és rádió, jegyző és Istvángazda, kulturtitkár és felsőbb parancs jelzik a tanító mindennapi útját. Mi mindig jó munkát kérünk tőle. A fiatalság sorsa van kezükbe letéve.

S mi tudjuk, hogy a szándék, amely a falitáblán író kezét vezeli, lelkiismeretes.

Az édes vakáció elmúlt. Ne vétessék zokon ez a néhány sor az iskolaév közeledtén. Jó és friss munkát kíván **Szombathy Viktor.**

EGYESÜLETI ÉLET

A Léva-zselizi tanítómegeye évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

Felvéve Léván, 1933 június hó 21-én. Jelen van az egyesület vezetősége és a tanítómegeye tanítótsága, számszerint 57-en.

Akúcs István elnök szívélyesen köszönti az egybegyűlt kartársakat. Megállapítja, hogy a mostani időkben egy külön feladata is van a tanítótságnak, mely feladat talán az összes nemzettek iskoláinak és tanítóinak feladata. Ez pedig a népek átnevelése, az egymást megérteni nemakarás lelkiállapotából. A mi kötelességünk — úgymond —, hogy a jövő nemzedéket fokozott embertársi szeretetre neveljük. Neveljünk megértő, önérzécses állampolgárokat, neveljünk a jövő nemzedékbe nemes érzést, hogy az egész emberiséget egy nagy testvériségként szemlélje. Tanulja meg a jövő nemzedék megbecsülni mások felfogását, lelki érzéseit.

Azonban régi pedagógiai elv, hogy amit valaki maga nem tud, arra mást sem taníthat sikeresen. Tanuljunk meg hát először is mi, tanítók egymást testvérként szeretni. Ezt pedig legjobban úgy tehetjük, ha az ilyen összejöveteleinken egymás gondolatát kieserélve, megismerjük és megszeretjük egymást. Azon kívánsággal, hogy ez a mai együttléünk is egy lépés legyen a kölcsönös megértés és szeretet felé, elnök a közgyűlést megnyitja s indítványára *Kovács Alajos* közp. elnököt mai névnapja alkalmából a gyűlés táviratilag üdvözi.

Ezután elnök beszámol a múlt közgyűlés óta történt fontosabb eseményekről, minek kapcsán említi azon személyi változást, mely az elnöki teendők ellátása körül azáltal történt, hogy *Szarka Zsigmond* tanítómegeyei elnök részint egészségi állapota, részint más irányú elfoglaltsága miatt az elnöki teendők végzését a legutóbbi választmányi ülésen reá ruházni kérte, — amit a választmány — a közgyűlés utólagos jóváhagyása reményében, tekintettel azon körülményre, hogy az elnökséget *Szarka* kartárs továbbra is vállalja és hogy az általános tisztviselésig már csak egy év van hátra — el is fogadott.

Bányai Ferenc ny. kartárs kilogásolja egyesületünknek a meghívón feltüntetett címzését, mire a közgyűlés a „Léva-zselizi Magyar Tanítómegeye» elnevezés mellett dönt.

A tárgysorozat első pontja *Kara Ferenc* kartárs felolvasása volt az ú. n. *Dérec-féle iskolai törvénytervezetről*. Részletesen ismerteti a javaslat intencióit és annak gyakorlati vonatkozásait. végül oda konkludál, hogy a törvényjavaslattal szemben különféle oldalról felmerült aggályok és kifogások alaptalanok, amennyiben a tervezet a jelenlegi állapotnak úgyszólván törvényes keretekbe való illesztését van hivatva szolgálni.

Közben megérkezett *Hrúz Sámuel* áll. tanfelügyelő, akit

elnök szíves szavakkal köszönt, az egybegyűlt kartársak pedig meleg ovációban részesítenek.

Ezután Réthy Lajos előadása következett a *Tanítók Háza javára létesítendő könyvesbolt*ról. »Segíts magadon, az Isten is megsegít« — mondja a közmondás. Ez a közmondás azt fejezi ki, hogy Isten segítségét csak akkor várhatjuk, ha azt magunk is komolyan akarjuk, ha azon magunk is komolyan munkálkodunk. Így vagyunk most a Tanítók Háza ügyével is. A továbbiak folyamán szépen felépített előadásában kimutatja, hogy erkölcsi alapunk megvan a könyvesbolt létesítésére, mely alkalmasnak látszik a T. H. megvalósítására, ezt pedig kari érdekeink egyenesen megkívánják. Tehát most rajtunk a sor a nemes cél érdekében közreműködni. A szövetkezet életképességének három feltételét jelöli meg: 1. a tagok száma és azok támogatása; 2. az üzletvezető ügybuzgósága és szakképzettsége; 3. az igazgatóság és felügyelőbizottság működése. Végül lelkes szavakkal hívja fel a tanítóságot, vajjon igazán akarja-e, hogy legyen T. H.? Ha igen, akkor támogassa a könyvesboltot, jegyezzen minden kartárs üzletrészt és legyen a szövetkezetnek állandó vásárlója.

Elnök Réthy kollégának ezen szép, meggyőző erejű előadásáért a közgyűlés köszönetét tolmácsolja. A választmány által javasolt 10 darab (á 100 Ké) könyvesbolt-részvény jegyzését a közgyűlés elfogadta s a 3200 Ké várható kiadásban az már benne foglaltatik.

Vida János hölvenyi kartárs az *egységes új írásról* értekezik. Az élet lüktet — mint mondja, — fő az egyszerűség és gyorsaság. Ezt a célt szolgálják az új betűformák is. Ezek első tekintetre nem szépek, de praktikusak. Az utóbbi időben, mint az irodalomban, a festészetben és a szobrászatban merész újításokkal találkozunk, így az írásban sem lehet megállás. Szarka kartárs méltányolja az egyszerűség és gyorsaság előnyeit, azonban megállapítja, hogy egyes nagybetűk írásánál — ha fő a gyorsaság — nincs következetesség, pl. a P, B, T, az I írása pedig esztétikai szempontból kezdődhetne úgy, mint a Z.

Pálinkás Ferenc pénztáros jelenti, hogy a bevétel az előző évi maradvánnyal együtt 5895,60 Ké-t tett ki, a kiadás pedig 1102,80 Ké volt. A maradvány eszerint 4792,80 Ké.

A várható kiadás a következő évre 3200 Ké lesz, melyre fedezetül szolgál a fenti 4792,80 Ké maradvány és mint központi részesedés cca 1200.— Ké, összesen 5992,80 Ké.

A pénztárvizsgáló bizottságba kiküldött Csorba Győző, Erdős Ignác és Farkas Károly kartársak Rácz Lajos pénztári ellenőreivel együtt a pénztárkönyvet megvizsgálták s azt a legnagyobb rendben találták.

Réthy Lajos kéri, hogy az özv. és árvaalap az egyesület vagyontól teljesen külön kezeltessek és az rendeltetési céljára fordíttassék.

Végül is a közgyűlés Heckmann kartárs hozzászólása után úgy határoz, hogy az elnökség — a közgyűlés utólagos jóvá-

hagyása mellett — az arra rászoruló tanítóhózzálatozókat eset-ről-esetre segélyben részesíthesse.

Elnök felolvassa *Kovács Alajos* központi elnökünk levelét, melyben járaskörönkint tízezer koronát kér, hogy a T. H. munkálatait megkezdhesse.

Hosszabb vita indul meg, mely alatt *Farkas Károly* kolléga leszögezi a kérdés igen nehéz voltát, mert egyesületünknek annyi pénz nem áll rendelkezésére, a kívánt összeg összehozására pedig senkit sem lehet kényszeríteni, legfeljebb érezze minden tanító erkölcsi köteletségének, hogy részjegyet vásároljon.

Székely Béla azon határozott meggyőződésének ad kifejezést, hogy a T. H.-t rövidesen tető alá hozhatjuk, ha tényleg akarjuk. Feszült figyelemtől kísérve lelkes szavakkal hívja fel a kartársakat, hogy ki-ki saját községében rendezzen egy szindarabot, vagy ünnepélyt erre a célra, s ő szilárdan hiszi, hogy ha erre a munkára vállalkozunk, mihamar büszkén fog állani a Magyar Tanítók Háza, a magyar kultúra terjesztése által összehozott fillérekből.

Az orsz. tanítói dalárdánk támogatása tekintetében a közgyűlés jóváhagyja a választmány határozatát, melyben az 600 Ké-t javasolt fordítani egyesületünk pénztárából a dalárda céljaira.

A közgyűlés azt is javasolja, hogy a járaskörök minden tagja fenti célra évi 5 Ké megfizetését vállalja. Hasson oda a központi vezetőség, hogy ezen csekély áldozat meghozatalára a járaskörök mielőbb vállalkozzanak.

Meckmann kartárs kéri a kollégákat, hogy az ifjúságot támogató járási egyesületet, az egyes iskoláknak abba tagként való belépése által segítsék nemes céljának kifejtésében.

Beluch Imre a »Szivárvány« c. gyermeklapot ajánlja a tanulóság megérdemelt pártfogásába.

Vida János arra hivatkozik, hogy míg iskolánkban túlnyomó többségben földműves szülők gyermekeit oktatjuk, addig a föld okszerű művelésének kérdésével, mint tantárggyal nem foglalkozunk. Vajjon lehetséges ez? Javasolja, hogy a központ illetékes helyen hasson oda, miszerint iskoláinkban a gazdaságtan rendszeres tantárgyként bevezetlenség.

Rác Lajos indítványozza, hogy a jövedelmi adó helyes bevallására alkalmas példákat és hozzá direktívákat tartalmazó kis melléklet is helyet kapjon a jövő évi zsebnaptárunkban.

Dóka Sándor a volt lévai Tanítók Háza ügyében jelenti, hogy a város az utóbbi időben nem teljesíti kellő mértékben az e tekintetben reáharult kötelezettségeit, nevezetesen az épület jövedelmét nem fordítja a fennálló adósság törlesztésére. Így 25.000 Ké adósság az épületre még mindig fennáll. Azonban a városházán határozott ígéretet kapott arra nézve, hogy ezen összeg a jövő évi költségvetésben teljes összegben lesz előirányozva.

A közgyűlés hálás köszönetét nyilváníttja *Dóka* kartárs-

nak szíves fáradságáért, egyben kéri őt, hogy a lévai Tanítók Háza ügyét — mint helybeli lakos — állandóan figyelemmel kíséрни szíveskedjék.

Elnök ezután mind az előadó kollégáknak, mind a megjelent többi kartársnak megköszöni a fáradságát, illetve megjelenését, kellemes vakációt kívánva a közgyűlést befejezettek jelenti ki.

Kmf.

Akúcs István s. k. elnök. *Dedinszky Tivadar* s. k. jkv. vezető.
Pekarik Vilmos s. k., *Heckmann István* s. k.
hitelesítők.

A Podk. Ruszi Magyar Tanító Egyesület közgyűlése.

Beregszászon, 1933. július 3-án.

A szokottnál nagyobb érdeklődés mellett tartotta meg évi közgyűlését a kárpátaljai magyar tanítóság. Mintha a közöny, mely a közgyűléseket általában jellemzi, feloldadt volna, vagy a tárgysorozat fuzió-pontja váltotta ki a melegebb érdeklődést? Akármelyik, de jóleső volt.

A közgyűlés előtt tartott válaszmányi gyűlés kellőképpen letárgyalta és előkészítette a közgyűlés elé terjesztendő dolgokat, azonban számítani lehetett arra is, hogy a közgyűlés más értelmű határozatot is hozhat.

Kormos Gerő elnök megnyitó beszédében meleg szeretettel üdvözölte a tagokat és vendégeket, majd jelentést tett az évi eseményekről, mivel a múlt közgyűlésen választott főtitkár — *Kersényi Sándor* — személyi támadás miatt, mindjárt a választás után lemondott, s ezen lemondását csak a válaszmányi gyűlésen vonta vissza. Mindenre kiterjedő beszámolójában rámutatott a hibákra, a mulasztásokra. Dicsért és korhólt a szükség szerint. Felhívta a tagok figyelmét azon sajnálatos helyzetre, hogy az ifjú tanítóság jórésze azt sem tudja, hogy magyar tanítók egyesülete is van, amelynek kebelében közös célkilüvéseink eléréséhez nyerik a tagok az impulzust. Ennek nem csupán ők, hanem tagjaink is okai, mivel nem ragadják meg a kínálkozó alkalmakat a felvilágosításra, a belépésre bírásra. Így aztán az ilyen távolálló tanítótestvérek, sokszor önhibájukon kívül, nem tartanak lépést a kor haladó pedagógiai eseményeivel sem. Kérte a tagokat, hogy úgy az egyéni, mint az általános kultúrérdekek szemelótt tartásával, igyekezzenek minden magyar tanítót az egyesületbe való belépésre bírni.

Kegyelettel és felállással áldoztak *Nagy Sándor* volt tiszta-újlaki áll. ig. tanító és *Molnár Vilmosné* volt nagyberegí tanító-nő emlékének, kik a tanév folyamán, befejezve földi rendeltetésüket, visszalétek a mennyei tanítóhoz. Legyen nyugalmuk csendes, emlékük áldott!

A pénztárnoki jelentés kapcsán a hátralékos tagdíjak befizettetésére nézve megbízta a közgyűlés elnökséget és pénztár-

nokot a legszigorúbb eljárással — a peresítéssel is. Reméli azonban, hogy kellő felszólítás után erre nem is lesz szükség. *Stichleitner Kálmán* pénztárnoknak, odaadó munkásságáért köszönetét nyilvánította a közgyűlés.

A Dérer-féle törvényjavaslatot *Czabán Samu* ismertette. Munkája kiváló tanulmány, melynek egész terjedelemben való közlését határozta el a közgyűlés. Módosító javaslata a tervezet-
hez, melyet a közgyűlés egyhangúlag elfogadott s a szlovenszkói testvér egyesületeknek és a minisztériumnak megküldeni határozott: 1. A nélkülözhető felekezeti iskolák tanítói, minden feltétel nélkül, vétessenek át állami szolgálatba. 2. Az iskolába járó szegény gyermekek tanszükségleteiről az iskolaközségek gondoskodjanak. 3. Magyar iskolánál csak magyar anyanyelvű tanítók működhetnek. 4. Magyar tankerületek — járáások — élén magyar tanfelügyelők álljanak. 5. Az országos tanfelügyelők közül egy-egy magyar legyen. 6. Tanító csak saját kérelmére, vagy fegyvelmi úlján legyen áthelyezhető. 7. Tanító — bármely kategóriában — a többi állampolgárokkal egyenlő módon élhessen politikai jogai-
val s ezért ne legyen üldözhető.

A szlovenszkói testvéregyesülettel való fuzió ügye váltott ki erősebb vitát, melynek előkészítését *Mónus Gyula* alelnökre bízta a választmány. *Mónus* — *Kovács Alajos* elnökkel folytatott tárgyalás és megállapodás alapján — a következő határozati javaslatot terjesztette a választmány és a közgyűlés elé:

1. Mondja ki úgy a választmány, mint a közgyűlés, hogy a Podk. Ruszi Ált. Magyar Tanítóegyesület a legszorosabb kapcsolatban kíván együttműködni a testvér Szlovenszkói Ált. Magyar Tanítóegyesülettel. Autonóm voltát, mai szervezetét, alapszabályait fenntartva: a köztársaság magyar tanítóságának egyetemét érintő minden kérdésben vállvetett, közös munkálkodást akar kifejteni a testvéregyesülettel.

2. Mondja ki úgy a választmány, mint a közgyűlés, hogy az 1933/34. tanév kezdetétől hivatalos lapjává a »Magyar Tanítóteszt«. Felhívja az egyesület vezetőségét, hogy a lapot 1933. augusztus 1-től minden tagunk számára — együtt 135 példányban — rendelje meg. A példányszámokért évi 40, összesen 5400 korona díjat félévenként utólagosan fogja rendezni az elnökség. Ugyancsak az elnökség megküldi a tagok névsorát a Magyar Tanító kiadóhivatalának, amelynek alapján kéri minden ott feltüntetett (és a jövőben feltüntetendő) tagnak a lap megküldését. A Magyar Tanító szerkesztősége köteles mindenkor helyet biztosítani egyesületünk hivatalos közleményei, valamint azon cikkek számára is, amelyeket tagjaink írtak tanügyi, vagy tanügypolitikai kérdésekről, feltéve, hogy azok megfelelő nívójúak és nem ártanak az egyetemes tanítóság érdekeinek. (V. ö. a SzAMTE erre vonatkozó határozatával: M. T. 15—16. sz. 476. old. — Szerk.)

A laphoz szerkesztőkül (az ottani alapszabályváltótatiság munkatársakul) *Kormos Gerő* és *Mónus Gyula* kartársakat delegálja.

3. Az egyesület minden tagja érzi és megérti úgy a *Tanítók Háza*, mint a *Szövetkezeti Könyvesbolt* életrehívásának, illetve sikeres működésének fontosságát, melyeket teljes erejéből támogatni kíván és akar. Eppen azért felhívja az egyesület vezetőségét, hogy ezen intézménybe való bekapcsolódásra tegye meg a szükséges lépéseket, indítson részvényjegyzési akciót és a támogatás mikéntjére nézve adjon ki egy tájékoztatót.

4. Egyesületünk ezen kapcsolatot még szorosabbá szeretné tenni és ha nem lenne akadálya annak, hogy a két egyesület egybeolvadjon, úgy szívesen választaná ezt az utat. Felhívja azért az elnökséget, hogy e cél érdekében állandó összeköttetést tartson fenn a SZÁMTE elnökségével.

Ezen javaslatot úgy a választmány, mint a közgyűlés elfogadta és határozati erőre emelte. Ez alapon kapta augusztus elején minden tagunk a Magyar Tanítót.

A Domov és Szlovákia biztosító társasággal való szerződés megkötésére a közgyűlés felhatalmazta az elnökséget, mely szerint bizonyos százalékot juttat egyesületünknek és a biztosítás megkötését elősegítő tagjainknak is a náluk kötött biztosítások után.

Balogh József indítványára kimondja a közgyűlés, hogy akciót indít az önhibájukon kívül eladósodott tanítók állami támogatással való szanálására oly formán, hogy megkeresi a szlovenszkói testvéregyesületen át a FUNS-ot, járjon el a kormánytól, hogy az állam bizonyos közalapokból nagyobb összeget bocsátana pl. az »Učitel'ska Založna« rendelkezésére, amellyel az hypotečna-rendszerű kölcsönöket nyújthatna az arra rászorultak részére.

Hasonlóképpen való eljárás alapján kívánja biztosítani Podk. Rusz tanítósa részére a háborús féléveknek úgy a fizetésemelkedésbe, mint a nyugdíjba való beszámítását.

Majd az Academia azon értesítésére, hogy 3 éven át évi 500 Kč-t bocsát az egyesület rendelkezésére az általa kiadott könyvek használata, illetve bevezetéséért, úgy a választmány, mint a közgyűlés kimondta, hogy semmiképpen sem kíván befolyást gyakorolni a tagokra az irányban, hogy milyen tan-könyvet vezessenek be.

Kormos Gerő.

In memoriam . . .

Ismét kidőlt a régi érdemdús tanítógárda egyik derék katonája. Július 30-án temettük Oesterreicher Miksát, a bratislavai orth. izr. polg. fiúiskola nyug. igazgatóját, ki közel 35 évi kifogástalan működésével nemcsak kartársainak, de tanítványainak, ezek szüleinek és fölöttes tanügyi hatóságainak osztatlan tiszteletét és nagyrabecsülését is kiérdemelte. Kereskedelmi szaktudásánál csupán szerénysége volt nagyobb, Puritán jelleme és szeretetreméltó egyénisége mindenkit lebilincsel, ki vele érintkezett. Törekvése szünös-szüntelen odairányult, hogy a vezetése alatt álló intézetnek jó hírnevet biztosítson s növendékeinek oly tudást nyújtson, mellyel az élet legnehezebb körülményei között is megáll-

hassák helyüket. Jó hírneve szülővárosa határain túl is ismert volt. Még nyugalomba vonulása után sem kímélte magát. A ke- reskedelmi tudományokat szomjúhozók egész serege kereste fel, hogy tapintatos vezetése mellett szívják magukba a könyvelés, levelezés s gyorsírás tilkait. 79 éves korában hűnyta le szemét mindazok legnagyobb bánatára, kik őt ismerték, tisztelték és szerették. Mély megilletődéssel kísértük utolsó útjára s könnyes szemekkel hallgattuk Fischer Jakab nyug. polg. leányiskolai igazgató meghaló gyászbeszédét, melyben kartársunktól elbúcsú- zott. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni. Béke poraira!

Grünwald B.

† Krüger Sándor

Megrendítő tragédia áldozata lett Krüger Sándor, az alsó- szeli ev. népiskola 21 éves tanítója. Július 28-án együtt csónaká- zott Kozák Emil 23 éves orvostanhallgatóval a község közelében elfolyó Feketevízen. A folyó néhol furdózásra nagyon alkalmas, de egyes helyeken hínáros és mély. Egy ilyen veszélyes sza- kaszon fölhorult a keskeny csónak és mindkét fiatalember a folyóban lelte halálát.

Temetésük július 30-án volt. Az ev. iskola udvarán föl- ravatalozott két ifjú holttestét a hozzátartozókon kívül nagy- számú gyászközönség vette körül. Az ev. egyház Krüger Sán- dort a saját halottjának tekintette. A temetésen megjelent a környékbeli tanítóság is.

A temetési beszédet Szalonlay Oszkár alsószeli ev. lelkes, alesperes mondta s az ev. iskola tantestülete nevében Stark Sándor ig. tanító búcsúzott az elhunyt kartárstól. A Galánta- vágsellyei járási tanítói énekkar két gyászeneket énekelt. A halottakat a temetőbe a kartársak, presbiterek és barátok vitték. A közös sírnál több búcsúbeszéd hangzott el. Balogh Géza az elhunyt barátai és sporttársai, Szücs Lajos ig. tanító az alsó- szeli rk. egyház és tantestület, valamint az Alsószeli Iparoskör- nevében mondtak Isten hozzádot. A Galánta-vágsellyei tanító- megye képviselőjében Oswald Lajos elnök vett búcsút az ifjú pályatárstól, Boross Béla a SzÁMTE nevében mondott búcsúza- vakat. Dr. Neumann Albin orvos a Galántai Sport Egylet utolsó bajtársi üdvözlését tolmácsolta.

Korán elhunyt kartársunk halála mély megdöbbenést és nagy részvélet keltett. Nemcsak kartársai, de ismerősei és a falu lakócai is szerették a szorgalmas, szerény és rokonszenves tanítót. Krüger édesanyja Pozsonyban lakik, de ő a szünidőben is szívesen tartózkodott a falu népe körében, szeretettel figyelte a fausli emberek nyári munkás életét, résztvett a munka fáradt- ságában és örömeiben. Halála napján is együtt ebédelt még a határban dolgozó cséplő-munkásokkal, velük beszélgetett, velük örült, velük érzett... A falu igazi tanítója volt. Fájdalom, csak két esztendeig... Sírja fölött Alsószeli kicsinyeinek, nagyjainak a kegyelete és a mi testvéri emlékezésünk virraszt. (b)

Bimbóhullás.

Ifj. Kocsis József, az ungvári tanítóképző-intézet IV. éves növendéke, Kocsis József gesztetei róm. kath. ig. tanító kartársunk 21. éves fia, aug. 9-én hosszas és kínos szenvedés után tüdővészben meghalt. Halála mérhetetlen fájdalommal okozott szerető szüleinek, akik egyetlen gyermekükben mindenüket elvesztették. Hiábavaló volt a gondos apa fáradtságát és anyagi áldozatokat nem ismerő, minden öröklődése, a gyilkos kór legyőzte az elgyengült testet, még mielőtt a tanítócsaládnak aktív tagjává lehetett volna.

Temetése Gesztetén aug. 10-én ment végbe, melyen a szomszédos községbeli kartársak is résztvettek. Sírjánál Kovács Gyula simonyi kartárs, a Gömör-nógrádi tanítómegeye alelnöke a Sz. Á. M. T. E. nevében mondott megható szavakkal búcsút az élte tavaszán elhunyt ifjú kartársnak és kért enyhületet a mélyen megszorított tanítócsalád szívére. Gyászoló kartársunk fájdalmában mi is részvételt osztunk.

Hogy áll a Tanítók Háza ügye?

A galántai központi gyűlés által megválasztott építő bizottság Kovács Alajos elnökletével Galántán, augusztus 19-én értekezletet tartott, amely alkalommal fölbontásra kerültek a Tanítók Háza fölépítésére beérkezett pályázatok. A bizottság a 8 pályázó cég közül kiválasztotta a három legolcsóbbat, mint amelyeknek ajánlata legalkalmasabb a terv megvalósítására, s megbízta Kovács elnököt azzal, hogy ezen három cég anyagi és erkölcsi megbízhatósága felől közelebbi, részletes és pontos információkat szerezzen, s a még augusztus hó végén újból összejövő bizottság előtt erről beszámoljon. A bizottság a nyert információk alapján véglegesen eldönti, hogy a pályázók közül melyik cégnek adja ki az építkezést. Az építés ügye ilyenformán végső stádiumába jutott, s az építkezés megkezdése már csak napok kérdése.

E helyen hívjuk föl kartársaink figyelmét a Tanítók Háza részjegyek újabb jegyzésére, s fölszólítjuk podkárpatázká ruszi kartársainkat is, hogy egyénileg jegyezzenek Tanítók Háza részjegyet. Egy részjegy ára 200.— Ké. A jegyzést Kovács Alajos orsz. elnöknek kell bejelenteni (Neded, okr. Sala), aki az összeg befizetéséhez szükséges csekklapot megküldi.

A Könyvesbolt propaganda-körútjai A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja igazgatósága július hó folyamán fölkereste Csallóköz és Délszlovenszko tanítócsalágának egy részét, hogy a Könyvesbolt és a tanítók között szoros és élő kapcsolatot létesítsen és a szövetkezeti alapon induló legújabb tanítói szervezet támogatására megnyerje a kartársakat. A Könyvesbolt igazgatósága élt a Hanza ajánlatával (melynek elnöksége ugyanakkor szövetkezeti látogatásokat tett), s a Hanza autóján július 7-én a Galánta-vidéki, július 13-án a felsőcsallóközi és július 19-én az Ipoly és az alsó garamvölgyi tanítócsalágot kereste föl. A Felsőcsallóközben Dicskó József eberhardi, Nagy Ferenc jókai és Szelle Kálmán bakai kartársaink, az Ipoly völgyben pedig Farkas István ipolysági kartársunk, az ismert író kísérte el a Könyvesbolt igazgatóit, akik ezúton is hálás köszönetüket fe-

jezik ki nekik önzetlen, lelkes fáradságukért. Örömmel állapítjuk meg ehelyütt, hogy a tanítóság mindennütt szeretettel és megértéssel fogadta a Könyvesbolt hivatalos és nemhivatalos »ügynökeit« s készpénzzel egyenértékű ígéretet tett arra vonatkozólag, hogy a Könyvesboltot minden lehető eszközzel támogatni fogja. A meglátogatott kartársak egy része megrendelésekkel, más része pedig üzletrész-jegyzéssel bizonyította be, hogy szövetkezeti Könyvesboltunk barátja, s tudatában van ama nemes céloknak, melyeket ezen intézmény a tanítói érdekek szolgálálatában maga elé tűzött.

A Könyvesbolt igazgatóságának — sajnos — nem áll módjában, hogy minden magyar tanító házában bekopogtasson (a Hanza aulója is csak véletlenül állt rendelkezésére), de propagandáját lapunk útján is kiterjeszti s így eljuthat a földrajzilag leglávolabb fekvő községekbe is. Mindnyájunk közös érdeke, de egyúttal kartársaink egyéni érdeke is, hogy minden magyar tanító üzletrészt jegyezzen a Könyvesboltban, mert a jegyzett részösszeg az önszegélyezés széles területén konkrét alakban meghozza busás kamatait. A Magyar Tanító révén velünk közelebbi nexusba jutott podkárpatzska ruszi kollégáink figyelmét is fölhívjuk Könyvesboltunkra, mert adva van a lehetőség, hogy ők is részesei legyenek a Könyvesbolt anyagi és erkölcsi vagyonának. Tagsági jelentkezést elfogad: »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« Galánta. Egy üzletrész ára 100 Kč, beiratási díj 10 Kč. A befizetés postai befizető lapon történik.

Telkes színes **ABC** az 1932. XII. hó 7.-én, 148 389/32 — I.—1. sz. miniszteri rendelettel kiadott egységes írással.

Fali olvasóablak, ingyen vezérkönyv.

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2—3 évfolyam
Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 4—5 évfolyam
Telkes-Novák Módszeres Számolókönyv és Mértan 6—8 évfolyam

6 % az építendő „Tanítók Háza” javára.

Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák számára engedélyezve.

A könyvek kaphatók az ACADEMIA könyvkiadónál Bratislavában,
Grössling u. 34.

a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán és az összes könyvkereskedésekben.

KRÓNIKA

Van-e tanítói okleveled.

kezdő Tanítótestvérem? Megszerezted-e a kántorképesítő bizonyítványodat? Tudsz-e énekkart szervezni, vezetni, színdarabot írni, betanítani, rendezni, kulisszát festeni? Végeztél-e tiszltő-tiszti tanfolyamot, értesz-e a szövelkezeli ügykezeléshez, tiszltő-ban vagy-e a hílelszövelkezel, vagy más »Ne bússúlj bank« jilleres nyüzsi technikájával? Látogattál-e rajz-, kézimunka-, ének-, testgyakorlat-tanfolyamot, jártas vagy-e a gyümölcs és konyha-kertészkedés különféle ágazataiban, ismered-e a Szabó-, Boczonády- vagy Balogh-kaptárak előnyeit? És ha mindezek a képestő okmányok a kezeid között vannak, ha a felsoroltakat nemcsak a saját használatodra tudod, de kész és képes vagy tudásodból másnak is juttatni, ha a jó lsten ehhez még buzgósággal, a világ hívságos dolgairól való bölcs rezignációval is megáldott, akkor már azt hiszed, fiatal testvérem, hogy bárhol megválasztható, bármely iskolához kinevezhető kész tanító vagy? Pedig milyen nagyon lévedsz, testvérem. Olvasd csak el az egyik vidéki lap hirdetését: »Evangelikus és róm. kath. tanítói és hivatalnoki állások kerülnek betöltésre. Jeles csatár futballisták írjanak »Futball« jelígre Galánta. (Lásd Kassai Ujság f. évi aug. 8. 178. szám.)

Látod-e Testvérem, hiába vagy olyan pedagógus, mint az öreg Pestalozzi, hiába orgonálsz Bach Sebestyénhez hasonlóan, nem ér semmit, ha még annyira értesz is az énekkarhoz, mint boldogult Lányi Ernő, ha jobban ismered a méhek életét, mint az öreg Dzirdzon — a hirdetelt helyen nem lehetsz tanító, ha nem vagy jeles csatár futballista. Állást, kenyeret kérő és váró tanítónő testvéreink itt persze szóba sem jöhetnek. Mert — értsük meg jól, — nem tanítói, hivatalnoki állás került itt vakanciába, de hiányzik a helybeli sportklub egy vagy két csatárja. Ezt kell sürgősen pótolni kvalifikált erőekkel, az csak másodrendű kérdés, hogy a tanítói, vagy hivatalnoki állás betöltéséhez milyen szellemi habitusban jelentkeznek az aspiránsok. Előbb mesterien kell tudni a futballt kezelni, azaz lábaltól s csak akkor kerülhet a sor a tanítói kvalitásokra.

Humoros dolog biz' ez Testvéreim, meg is nevetnők, ha nem érintené kari tisztességünket, kenyerünket oly életbevágóban halálos komolyan. Mert valahogy úgy érezzük, minden erőlködésünk ellenére is, a nevelésügy, tanítói hivatás a nagyközönség előtt még ma is csak valami komolytalan mellékfoglalkozásnak látszik. Tekintélyünk és tisztességünk erősbitésére indított minden törekvésünk ellenére is dilettantizmussá igyekeznek lezüllesztetni a közvélemény előtt azt a szent eszményt, melynek mi mindnyájan eljegyzett harcosai vagyunk: a jövőt formáló pedagógiát. A múltak homályos útjain is a nevelésügy és sáfárjainak elbogatellizálása, semmibevevése volt az a

feltogató hínár, mely eleinket a földön való csuszkalásra készítette. Akkor, az időben is, nem a tanítói erények kvalifikáltak voltak az állások elfoglalására, de a mellékes körülmények. Emlékezzünk csak az örökre selejthetetlen jó Gárdonyi Géza bájos rajzára, melyben a jeles bizonyítványokkal jelentkező tanítótól azt kérdi a plébánosa, hogy tud-e tarokkozni, kaláberezni, serblizni, preferáncozni, vagy legalább máriásozni. A szegény ifjú ember pirulva vallja be, hogy mindezekhez nem ért, a kártyát nem is ismeri. De erre már ingerülten tör ki a plébános úr: »Hát mi az Isten csudáját tanult, kedves öcsém, a tanítóképzőben?»

A régi adoma más alakban újra megismétlődik. Non semper idem. Ma nem a kártyaasztalnál való tapasztaltságot, de a sportterén való kiváltságot követelik az állásra pályázóktól. Így vész el a lényeg a mellékes mellett. És mint a múltban a kitűnő kártyázó, még művésziesebben inni tudó cimborá mellett elveszett a lelkiismeretes, komoly, munkás pedagógus, úgy a mostani követelmények folytán is idővel elsikkad a neves sportférjakkal mellett az ifjúság nevelője.

Testvéreim! Legyünk résen! Tanuljunk a múltból. Kezünk ügyébe eső minden eszközzel igyekezzünk meggyőzni a közvéleményt a pedagógia komolyságáról, életet formáló fontosságáról. Mi maunk pedig hirdessük büszkén, hogy — habár hivatalunk sokrétű, sokféle rátermettséget kíván is — a főfoglalkozásunk a nevelés, ebben vagyunk és kívánunk a legelső és legelőkeltebbek lenni, ebbeli munkánkért várunk elismerést és előmenetelt. Az e téren való hiányosságunkat pedig nem pótolhatja sem a Planička ügyessége, sem a Douda ereje, de még az isteni Lenglen Susane felséges rakett-technikája sem.

A színes faj megvetettsége,

társadalmi kivülisége, úgy látszik, csak a földi véges téreken található fel. A szellemek világában a bőr halványasága semmi kiváltságra nem jogosít, amint ezt az Edgar Wallace érdekes földöntúli üzenetéből tudjuk. Ugyanis, mint az újságokból értesülünk, Edgar Wallace örökössei keresetel indítottak egy könyvkiadó ellen, aki a híres regényíró egy olyan munkáját hozta forgalomba, melyet, állítólag, halála után, spiritalista szeanszon diktált egy orvosbarátjának, ki is a hitelességet esküvel bizonyítja. Hogy mennyiben lehetséges ez, azt döntse el a bíróság, vitázzanak felette a spiritalizmus hívei és ellenzői, nekünk csak az figyellemre és megjegyzésre méltó, hogy Edgar Wallace szellemét a diktálás közben megzavaró csintalan és kotnyeles földöntúli lényeket egy Schneller Adler nevű indián szelleme intette tisztességre, mint aki — állítólag — hivatalos minőségben, rendfenntartóként vett részt a szeanszon s Edgar Wallace szellemének valódiságáért hivatalos minőségben szavatolt.

Már most mit szól ehhez az a két angol úr, akik nem voltak hajlandók semmi szín alatt megfürödni egy olyan közös megaláztatásban, melyben, per amorem Dei, egy néger úszkált.

Ismétlem, nem az itt a fontos, megtörtént, vagy megtörténhetett az Edgar Wallace esete, mert minden esetben az angolszász lelkiségből eredő auto- vagy tömegszuggeszció jelenségét látjuk belőle. Az a hagyományokon terpeszkedő, magát mindennek felettinek képzelő angolszász gondolkodásmód, melynek mezeiségét Galsworthy, Wells regényeiből, Shaw élesen fájó szatiráiból ismerte meg a világ, íme kezd engedni abból az elképzelésből, mely szerint az angol ember és eszményei minden más teremtményhez képest valami emberfelettien tökéleteset képviselnek. Mert ha Edgar Wallace tényleg a negyedik dimenzióból üzent, az angolszász gőg helyrehozhatatlan megáldatlást szenvedett, hogy az Edgar Wallace felügyelője egy közönséges indián. Ha csak közönséges auto-, vagy tömegszuggeszcióról van szó, az is nagy részt ültött az angolszász tekintélyen, hogy akadnak egyesek, vagy tömegek, melyek tudat alatt egy indiánnak az angol emberrel szemben való felsőbbrendűségét érzik. És vajjon ez a sok sebtől vérző világ nem kerülne-e közelebb a vágyva-várt gyógyuláshoz, ha népei az angolszász fajhoz hasonló magasabbrendűségükbe vetett hitet szintén levetkőznék, feladnák különös elhivatottságuk fantazmagóriáját, elismernék, hogy miként az egyén mikrokozmoszában minden szervnek úgy a népek mikrokozmoszában minden fajnak meg van a maga különleges helye, rendeltetése, célja, melynek betöltése közben nincs első- és másodrangúság, nincs alá- és fölérendeltség, mert ezek teljesedése éppen úgy segíti egymást, oly szimmetrikusan olvad egy céllá, miként két fogaskerék egymásba mélyedő fogai.

Volna-e ok többé ellenségeskedésre, háborúra, mihelyt a népek arra az öntudatra ébrednének, hogy tekintet nélkül színre, fajra, nyelvre, vallásra, az az ember egyenlő elhivatásban, kötelességben, sem népeknek, sem osztályoknak több joguk nincs az élet szépségeihez, mint másoknak, nincs olyan emberi teremtmény a földön, mely arra teremtetett volna, hogy emberlestvérenek szolgálja legyen.

E gondolat melegágyává az iskolát kell tenni. Az iskola hirdesse tanítványai előtt az egyenlőséget, az szolgáljon példákkal, mikép lehet egyenlő jogok és ugyanolyan kötelességek mellett egy közösség életét az egyedek boldogságának munkálására vezetni. A jövő pedagógusának egyedül csak az lehet az úja. Mtg nyomába erre az ösvényre nem lép a népek politikai, közgazdasági, művelődési és művészeti berendezettsége, addig hiába minden konferenciázás, hatalmi, meg nem támadási szerződés: igazi boldogság nem lesz.

Szepesi Gyula.

ELŐKÉSZÍTÉS TANÍTÓVIZSGÁRA. Gyakorlott pedagógusok Bratislavában externista vizsgára előkészítő kurzust tartanak, amelyre még néhány tanítójelöltet felvesznek. Tandíj mérsékelt. A vizsga sikerét az előadók szakképzettsége és eddigi eredményei garantálják. Felvilágosítást nyújt: Margótsy Géza, Bratislava, Palisady 40/b.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Szülők iskolája. Egy amerikai tanügyi lap érdekesen írja le a szülők iskoláját Kaliforniában. Mintegy 10 év előtt indult meg ezen magasztos eszme és már mai napig is fölséges eredményeket ért el. A népnevelésügyi minisztériumban a szülők iskolájának külön szakosztálya van, mely nagy és áldásos tevékenységet fejt ki. Ezen szakosztály 8000 dolláros adományból létesült és évi szubvenciót nyer azon 50.000 dolláros alapítványból, amelyet Rockefeller-né asszony az ifjúságnevelésnek szentelt. Ezen ügyosztály tisztviselőit az állam fizeti és a maga részéről is szubvencionálja az intézményt. A szülők oktatásának kurzusai még nem annyira elterjedtek, mint a mennyire szükség lenne, mert még nem áll elég képzett tanító és vezető rendelkezésre. A szülők iskolája két-féle rendszerű, ú. m. 1. valóságos osztályok, melyeket külön-külön ily célra képesített tanítók és igazgatók vezetnek és 2. tanulmányi csoportok, melyek a maguk köréből választanak előadót. Kaliforniában 1932-ben 350 szülőiskola volt osztályokkal és 369 tanulmányi csoport. Volt azután még 41 csoport az iskolaelőtti kor nevelésének tanulmányozására. Végül sok anya társult rádió-előadások közös hallgatására a »szülők nevelése« köréből. Ilyeneket hivatalos kimutatás szerint 17.000 személy vett részt.

»Freie Schulzeitung«.

Erkölcstan a francia népiskolákban. Az erkölcstan célja francia felfogás szerint az, hogy a tantárgyakat kiegészítse, egymással kapcsolatba hozza, mélyítse és nemesítse. Míg a tantárgyak a képességek és tehetségek bizonyos csoportját fejlesztli és hasznos ismereteket termelnek, az erkölcstan az emberben magát az emberi, az emberséges embert keresi s azt iparkodik a lehető legmagasabb piederzálra emelni. Ezt úgy nevezik Franciaországban: kedély, ész, lelkiismeret. Az erkölcstan a francia népiskolában más légkörben mozog, mint a többi tantárgy. Az erkölcsi nevelésnek nem

az a célja, hogy ismereteket közvelettsen, hanem energiát, akaratot leteremtsen. Ugynevezett erkölcsi tettet alkosson. S különösen a népiskolában ne szerepeljen, mint tudomány, hanem művészet legyen, mely a szabad akaratot a jóra irányítja. A francia népiskolai tanterv azt akarja, hogy a tanító oltsa növendékei szívébe az erkölcstan leglényegesebb szabályait, aként, hogy azokat a mindennapi élet adódottságában észszerűen felhasználhassák. Ne higgye a tanító, hogy kötelességeit pontosan végezte, ha a jellemképzés érdekében nem fáradozott oly mérvben, mint az ész fejlesztéséért. Az a három negyedóra, mit a francia tanterv az erkölcstannak hetenként és osztályonként szentel, inkább szórakoztató mint oktató jellegű legyen. Inkább jóra való irányítás, mint a jónak tudományos fejtegetése. Legyen a lélek emelkedése az eszményi felé. Az alsó fokon könyvek, füzetek, összefoglaló ismeretek mellőzendők. Szerepeljenek azonban jól megválasztott mesék, elbeszélések és kisebb élet történetek a javából. A középső fokon, amikor a gyermekek már önállóbban képesek gondoskodni, egyes föltételezések, elhalálozások és következtetések is helyén valók. A felsőfokon azután az erkölcs- és kötelességtan teóriája is képezheti az elmélkedések tárgyát. A tananyag tárházából csak néhány címet jegyzünk fel. A lelkiismeret, az erkölcsi élet, a kötelességérzet, akarat a jóra: jó szokások. Életszabályok a munkára, az élet, ész és szív. Mi a haza? Mivel tartozunk a hazának? Hazánk és mások hazája! A népszövetség: az emberiség testvérisülése.

»Freie Schulzeitung«.

Az énektanításról. (Egy francia iskolalátogató közli.) A tanítók közül többen három dologra hivatkoznak, ami döntő hatással bír arra nézve, hogy a tanulók mind miért nem taníthatók meg az énekre oly rendszeresen, mint például az olvasásra. 1. A tanulók nem szeretnek énekelni. Vannak gyermekek, kik sohasem

énekelték. Bármily hihetetlennek látszik is, vannak vidékek, ahol senki sem énekel, sem a nagyok, sem a kicsinyek. Ez az eset azonban rendkívül ritka. Azok a tanulók, akik még sohasem énekeltek, hogyan idegenkednének az énektől? Gyermekek és felnőtt ösztönszerűen idegenkedik attól, amit nem ismer.

2. A tanulóknak rossz (hamis) hangjuk van. Kétségtelen, vannak hamishangú emberek, orvosolhatatlanul hamishangúak. Számos tanító és tanítónő is. Bizonyos, hogy ezek a tanulóknak fele képtelen biztosan énekelni, azaz, hogy az ilyen szerencsétlen osztályokban a biztos hang lesz a kivétel. Az igazság az, hogy a hang nem más, mint a hangszálak játékának eredménye, mely hangszálak igazi szerszámai a zenének, ha értünk a használatukhoz. Mindenki nem tud énekelni. De sokan azok közül, akik nem tudnak, megtanulhatnak. Akik orvosolhatatlanok, azoknál a hang hamissága a

fül hamisságának eredménye. Akik e miatt búsulnak, makacszkodnak, énekelni. Sok tanulóknak durva, felegyelmezetlen a hangja.

3. A tanítónak nincs meg az a képessége, hogy tanítsa az éneket. Milyen képességének kell hát lennie? Az iskolai énekek nagyon kis hangterjedelemben mozognak. Még a teljes hangtalanság esetében is valamely hangszer szigorúan helyettesítheti a hangot. De elengedhetetlen a biztos fül. A mindennapi életben a hamis (rossz) hallás nem gyengesség, a tanítónál azonban az, abban az értelemben, hogy akadályozza őt egy tanítási rész (t. i. az ének) megadásában. Mindazoknak, kiknek biztos fülük van, eléggé megvan az a képességük, hogy az éneket tanítsák, hogy jó eredményt érjenek el s örömmel fogjanak feladatukhoz. Énekelteni tudni más valami, mint énekelni tudni.

(«Journal des Instituteurs et des Institutrices».)

Könyvek, zeneművek.

Magyar Tanítók Zsebnaptára 1933—34.

Egyesületünk kedves meglepetéssel szolgált tagjai számára a jelen tanév kezdetén: a Zsebnaptárt minden eddigit fölulmúló kiállításban, az eddigieknél változatosabb és bővebb tartalommal adta ki. Az 1933—34. tanévvel immár XI. évfolyamába lépő tartalmas zsebkönyv már külsejével is kellemes benyomást kelt. Tartós, egész bőr-kötése lehetővé teszi, hogy a tanító, aki a Zsebnaptárt az év folyamán mindig zsebében hordja, naponta számtalan-szor előveszi, lapoz, keresgél ben-

ne: teljes épségben megőrizhesse és használhassa. A Zsebnaptár szerkesztője, Uherczky Géza figyelme mindenre kiterjedt, ami a tanítót a tanév folyamán érdekelheti, amire az iskolával és saját személye ügyével kapcsolatban szüksége lehet. A naptári rész után a tanulók névsorának összeállításához megfelelő rovatozott lapok, majd a leggyakoribb kimutatások és feljegyzések számára vonalozott oldalak következnek. A póstai díjszabások részletes tájékoztatója, a rádióra vonatkozó tudnivalók, bélyegilleték-táblázat, a gyakran használt régi és idegen mérlekek rendszere

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népimakönyvével bővítve, amely az imairodalom remeke. Eszerint 320 énekel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkal, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel kapható. Őt kgtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb) portómentesen csakis kereskedőknek adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Kőbölki.

és átszámítása, a gyakorlati szám- és mértan fontosabb képletei után közli a Zsebnaptár a Morse-betűk és számok jelét, s az ehhez szükséges tanulóláblákat. Pontos tájékoztatást közöl az iskolai szünetekről, gyakorlati útmutatást és táblázatokat a jövedelemadóról. Fontos és régóta nélkülözött közlemény a Gyógyalapra vonatkozó törvény és a gyógyeljárás részletes ismertetése, mely sok hiábavaló szaladgálástól menti meg a tanítót. Teljes információt találnak kartársaink a tanítói illetmények ügyében, valamint a nyugdíjügyeket illetőleg. Ugyancsak pontos utasítások tájékoztatnak az állami és nemállami tanítók kedvezményes vasuti igazolványainak beszerzése dolgában. Ezután a központi iskolahatóságok tájékoztatója következik, a szlovenszói tanfelügyelőségek névsora, a népiskolák országos felügyeletének beosztása s a magyar tannyelvű clemi iskolák statisztikája. A Zsebnaptár közli az egyesület központi, valamint a megyei és járási egyesületek és szakosztályok tisztikarának névsorát is. A függelékben a kérvényminták, s az iskolai és személyi adminisztratív ügyek elintézéséhez szükséges fölterjesztések mintáit találjuk. Jó gondolat volt a legújabb tanterv alapján közölni az clemi iskola évfolyamainak osztályok és csoportok szerint való megoszlását, mert ez így minden tanítónak kezeügyében lesz. A Zsebnaptárból nem hiányzik a konzultusok és útlevíl-hivatalok névsora sem, végül pedig elegendő számú tiszta lap az évközben fölmerülő jegyzetek számára. A naptár tartalmát kiegészíti és élénkíti a hirdetések halmaza. A komáromi Spitzer-nyomda szép, tiszta betűi, az anyag izléses beosztása és elrendezése nagyban emelik a könyvecske külső csínját. — A Magyar tanítók ezévi Zsebnaptára mindnyájunk értékes, mindeneképpén kézikönyve,

mely a 11 koronát (portóval együtt) mindenképpen megéri. Ne késlekedjünk ez összeg mielőbbi beküldésével, mely a Zsebnaptárhoz mellékelt befizető lapon eszközözendő.

Instrukció (Utasítás) az államsegélyt élvező községi és felekezeti iskolák részére. Ara 7 Kc. Megrendelhető a fordítónál: Gašparik Ignác áll. tanfelügyelő, Bratislava, Edlová 1. A 24 nagy-oldalas füzet az iskola- és népművelődésügyi minisztérium bratislavai referátusa 60,100/I—933. számú rendeletének melléklete és tartalmazza mindazon tudnivalókat, melyek a nemállami iskolák tanítói állásainak betöltésénél, az államsegély kérelmezésénél s egyéb személyi ügyek gyors elintézésénél szükségesek. Az Instrukció hivatása az, hogy végre egyöntetűséget teremtsen az iskolafenntartók és az állami iskolai hatóságok közötti hivatalos érintkezésben s éppen ezért érdeke minden iskolafenntartónak (azaz minden egyes tanítónak, mert elsősorban az ő érdekeiről van szó), hogy a tanítói állásokkal összefüggő mindennemű hivatalos eljárás kedvező és zavartalan lefolytatása céljából beszerezze az Instrukciót. Ez az Utasítás biztos támpontot ad minden személyi kérdésben, tisztázza a tanterv és tanítói állások fogalmát. Ismerteti a tanítók alkalmaztatására vonatkozó szabályzatokat, a nyilvános pályázat kiírására, a pályázati kérvény hiánytalan felszerelésére, a választás megejtésére vonatkozó előírásokat. Tájékoztat a fizetési előlépések, a nevelési járulékok, a szabadságolások és az évközbeni helyváltoztatások ügyében. Fölsorolja az egyes ügyekhez csatolandó mellékleteket, s közli az egységes adminisztratív eljárás mintáit. A füzet beszerzése nagyon ajánlatos az iskolaszékek és iskolagazdátok számára, akiknek érdekük, hogy ne végezzenek hiábavaló, fölösleges írásbeli munkát.

FELHÍVAS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úrdivat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készítek kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mértekvetél és próba. Szives megkeresést és pártfogást kér: Takács Albert férfi, úri divatszabó, Ersekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

Licinio Refice: Cantiones Eucharisticae. Tíz négyszólamú eredeti férfikari kompozíció, melyek közül az 5., 6. és a 10. orgonakísérettel van ellátva. Igen hálás motetták, melyeket dallamosság és fogékony szólamvezetés jellemez. Eldadásra nézve közepes nehézségűek, de hajlékony I. tenorokat igényelnek. Jóllehet a stílus homofon, mégis észrevenni a szerző nagy ellenponttani készségét. Kedves az 5.-ben az I. tenornak »Banae pastore« szólója, — egy miniatűr olasz ária. Igen ajánlom. Megjelent: Wed. I. R. van Rossum, Utrecht, Hollandia.

Dr. I. G. Herzog, op. 69. Huszonnyolc orgonadarab a régi és az új hangnemekben. Ára: 3.80 RM. A szerző bajor földön született 1822 szept. 6-án, meghalt 1909-ben Münchenben. A tanítóképzőt elvégezve, 1841—42-ben tanító volt. 1842-ben orgonistája, majd 1848-ban kántora lett a müncheni evangélikus egyháznak. 1850-ben az oltani konzervatórium orgonatanára. 1854-ben erlangenit egyet. zencigazg. 1866-ban a filozófia doktora és néhány év múlva rendkívüli tanárrá lép elő. Nemcsak elsősorú orgonavirtuóz, hanem nagyszerű zeneszerző is, aki sok szép darabbal gazdagította az orgonirodalmat. Külön figyelmet érdemel orgonaiskolája. Jelen műben kivétel nélkül minden darab klasz-

szikusan szép. Fűgyszerű kidolgozás a felvett téma változatos kezelése és hatásos beállítása jellemzik. A tanulást nagyban elősegíti a pontos pedál-applikatura. Általában nem mondhatók nehezeknek. Az istentisztelet keretén belül jól elhelyezhetők. A legrövidebb 23, a leghosszabb 150 ütem között mozog. Nagyon ajánlom!

V. Goller, op. 23. Offertóriumok az egész évre. III. Füzet (Pünkösdi ünnepkör). Huszonnégy vegyeskari tartalmaz a füzet. Az egész mű gyakorlatiaságát jól ismerjük. Könnyű és dallamos karok, melyek tenor nélkül is nagyon jól hangzanak. Különböző szövegek kényelmes hangmögasságban mozognak és ez az, ami alkalmassá teszi a művet gyöngébb karok számára is. Az orgonakíséret imponáló. Különböző sokat mond az a körülmény is, hogy eddig már öt kiadást ért meg. Ára: 4.40 RM.

— — **op. 33.** A fenti Offertóriumgyűjtemény IV. füzet (Proprium de Sanctis), mely a szentek ünnepeit foglalja magában. Meg kell állapítani, hogy a mester szinte kifoghatatlan a témák feltalálásában és azok változatos kidolgozásában. A mű ára: 7.20 RM. A három utolsó mű megjelent A. Coppenrathnál, Regensburgban.

(Szendrei István.)

MEGJELENT A VÉGLEGES ÚJ TANTERV.

A Věstnik júliusi száma teljes egészében közli a népiskolák számára kiadott végleges új tantervet, melynek bevezetése az 1934—35. tanévben válik kötelezővé. Mindazon iskolák, amelyek erre önként jelentkeznek, a tanfelügyelő engedélyével már az új tanterv szerint taníthatnak az 1933—34. tanévben is. Az eddigi ideiglenes tanterv azonban a most következő tanévben még érvényben marad.

AZ 1933—34. ÉVI ZSEBNAPTARUNK új gazdag tartalommal jelent meg. Tartalmazza többek közt a »Liečebný Fond«-ra vonatkozó hasznos tudnivalókat is. — Naptárunk tiszta jövedelme a M. T. H. alapját gyarapítja. Fogadjátok szeretettel!

HIREK

Cserkészek.

Az elmúlt hónap első felében előntötte a világot a háromszirmú fehér liliom csodás illata. A gödöllői cserkész-világláborban több, mint félszázezer cserkész-nemzet ifjai bemutatták a tíz cserkész-törvény élő erkölcsét, s bebizonyították, hogy a szépség és a jóság minden nép-talajban megfogán és termésbe érik. A politikuskok és közigazdászok világkonferenciái ugyanakkor szüneteltek, mintha némán dokumentáltak volna azt, hogy a béke és a jólét üdítő növényzete az ifjúság szivéből fog kisarjadni. A cserkészek, az ifjak, a gyermekek még könnyen kaphatók arra, hogy megüleljék egymást, akár a Ganges partjain, akár Kalfornia sziklái között tanulták a »jó munkát«, s a barátkozás, az ismerkedés kedves játékában nem is gondolhattak arra, hogy valahol talán, nagyokat álmodó »népvezérek« puskák és szuronyok vasát kovácsolják brutális »szendzs«-gyanánt a szelid cserkészbotok helyébe...

Harmincötezer gyerek-ember szétvitte a világba a jóság kovászát, hogy erjedjen és megduzzadjon a tiszta erkölcs, a szeplőtlen gondolat. De hányszor harmincötezer ember-báb képes pillanat alatt fegyverbe állni, hogy megcsúfoljon minden emberi ideált?! Létrejön-e valaha az egészséges egyensúly az ármány és erény, a kard és a liliom között, sőt legyári-e ez a gyöngye azt az erőset?...

Tanítók, segítsük győzelemre a liliomot, szervezzük meg a falusi kiscserkészek hatalmas táborát, lépjetek munkába Györffy Lajosok, Forgács Mihályok és minden öreg cserkészek, akik megédződtek a cserkészerkölcs hódító, embermegváltó erejének szent hitében! Tanítsuk és higgyük, hogy elkövetkezik egyszer a megújított kiscserkészek, a megfírlasodott cserkészifjak: az egész emberiség áldott világlábor!

(boa)

A ZUS díszközgyűlése a Pribina ünnep alkalmából. A Pribina ünnep alkalmából a ZUS I. hó 14-én Nyítrán országos díszközgyűlést tartott, melyre egyesületünk vezetőségét is meghívták. Egyesületünk képviselőleiben megjelent Somogyi István alelnök és Uhereczky Géza társzervező. Hancko Antal, a ZUS elnöke, a vendégek üdvözlése során üdvözölte egyesületünk küldötteit, melyre Somogyi István alelnök válaszolt. Válaszában kiemelte, hogy egyesületünk is tisztelettel hajol meg Pribina fejedelem emléke előtt, mert Ő is egyike volt azoknak, akik e területen a keresztény alkotó kultúra fejlődését ísmeretűvé tették. Mi is, mint a szlovenszkói magyar kisebbség kulturájának hivatalos munkásai arra törekszünk és arra kell törekedni

mindnyájunknak, hogy ez a keresztény alkotó kultúra a szlovenszkói ifjúság lelkében éltető eszmévé formálódjon, s benne az ifjúság lelke megújítva, egyelőrt és egyet akarva a jobb és boldogabb jövő megmunkálására képes legyen. A letszéssel fogadott válasz után több felszólalás következett, melyek után letárgyalták a tárgysorozatot, melyen Pribináról tartott díszközgyűlés kapcsán áldozott a díszközgyűlés és Pribina fejedelem emlékének, majd a szlovenszkói tanügy fejlődéséről tartott, statisztikai alapon összeállított előadás következett. Végül egy terjedelmes memorandumba foglalták a szlovenszkói nem állami tanítóság sérelmeit, melynek a minisztériumhoz való felterjesztését határozották el s ezzel a gyűlés véget ért.

A tanító, mint — elretentő példa.
 Hozzászoklattak már bennünket ahhoz, hogyha valahol a tanítóról írnak, vagy beszélnek, akkor abból vicc, vagy karikatúra kerekedik. Mégis fájdalmasan érintett, hogy az oly komoly egyházi folyóirat, mint aminő a Somorján megjelenő Evangélikus Lap, helyet adott egy, a tanítót gúnyosan aposztrofáló közleménynek, mely Smid István rozsnói ev. lelkésznek a gömöri lelkészi értekezleten tartott előadásában hűződik meg, nevezett lap f. évi július 31-i számában. Az előadó az anyagias gondolkodás illusztrálására, elretentő példaképpen, a következőket mondotta: »Valamelyik dunántúli gyülekezetben történt még a múlt század első évtizedeiben, hogy az őszi vetések még a magot sem hozták meg. A hívek bementek a tanító úrhoz, szorongva mondták jövetelük célját: Nem termett se buza, se rozs, hát ők ezidén zabot adnak fizetésül a tanítónak. A tanító nyugodtan annyit felelt: »akkor én ebben az esztendőben nem énekelni, hanem nyéríteni fogok a templomban.« Hát ez a sivár materiális felfogás, mely a lélek termését, az ige közvetítését aszerint méri, mi lesz érte a jutalom, az igehirdetésnek a sirját ássa meg.« — Ennyi a szóban forgó közlemény. Arra nagyon alkalmas, hogy a hallgatóságot megnevetesse, a tanítósággal szemben táplált elfogultságot táplálja és a tanítóság lelkébe fulánkot szúrjon. Ezért, úgy látszik, egyeseknek érdemes visszaszállni még a »múlt század első évtizedeibe« is. Talány ugyan előttünk, hogy mért kellett az igehirdetők előtt a

tanító elretentő példáját fölhozni, mert hiszen a szakmába vágó esetek is bőven adódnak. Mi például nem egyet tudnánk említeni, nem a múlt századból, hanem napjainkból, amikor az igehirdető addig nem volt hajlandó elvégezni a temetési szertartást, míg a szegény gyászfelek le nem fizették a stólat... Nem volna hatásosabb (igaz, kevésbé humoros) efféle példákkal élni a lelkészértekezleteken?... — Rézsükről egyébként nem tulajdonítunk tragikus jelentőséget a kis lelkészpedagógiai epizódoknak, de annyit megállapíthatunk, hogy az ilyen elszólások és elírások nem válnak előnyére a pap—tanító-barátság mosztoha ügyének.

Iskolai statisztika. Az állami statisztikai hivatal most adta ki köztársaságunk nemzeti iskoláinak statisztikáját az 1932. október 31-i adatok alapján. A köztársaságban van összesen 1902 polgári iskola. Ebből 16 magyar tannyelvű, 109 osztrályal, 121 tanítóval és 4772 tanulóval. A polgári iskolába járó magyar nemzetiségű tanulók teljes száma ellenben 7.154! — Az elemi iskolák összes száma 15.130, közülük 844 a magyar tannyelvű, 1992 osztrályal. Az össztanítóság száma 43.624. Az elemi iskolákat 1.847.396 tanuló látogatja, a magyar iskolákat 111.138. De a magyar nemzetiségű tanulók száma 117.111. (Zsidó: 26.813.) Köztársaságunk 2.573 óvodája közül 34 a magyar, a hibás gyermekek számára létesült intézetek száma 100, ezek közül magyar 1. Prágában 3 másnyelvű elemi iskola is van (1 orosz, 1 francia és 1 angol), melye-

Egyesületünk tagjal elégánsan és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,
 Stefanik-utca 14.
 csináltatják ruháikat.

ket 357 (219 csehszlovák, 89 orosz, 17 német, 1 román és 31 egyéb nemzetiiségű) tanuló látogat.

Szlovenszko és Podkárpatzka Rusz lakói foglalkozás szerint. Az 1930. évi népszámlálás megállapította, hogy Szlovenszko lakóinak több, mint fele (56.8%) és Podkárp. Rusz lakóinak kétharmad része (66.3%) a földművelésből és erdei munkából él. A morvántúli országokkal szemben, ahol csak negyedrészt a földműves lakosság s ahol ez a szám az utolsó évtizedben tovább csökken, Szlo-

venszkon és Podkárp. Ruszban a földműves nép 4, illetve 18%-kal gyarapodott. Az ipari foglalkozású lakosság Szlovenszkon az összlakosság 19, Podkárp. Ruszban 12%-át teszi ki. (1921-ben 17.4, illetve 10.4% volt.) A további megoszlás: kereskedelem, pénzügy, szállítás: 10.2, illetve 8.9%, közszolgálat és szabadpályák 6.3, ill. 5.2%, háztartás: 0.8, ill. 0.6%. A járadékok, segélyt élvező valamint a foglalkozás nélküli lakosság száma Szlovenszkon 4.8, Podkarp. Ruszban 3.6%.

Pályázat. A komárnoi közs. iskolaszék ideiglenes nyugdíjazás folytán megüresedett kisegítő tanítói állásra az 1933/34. tanévre pályázatot hirdet. Ezen állást már a múlt tanévben is kisegítő tan. töltötte be. Fizetés törvényes. Az állás a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt és felbélyegzett kérvények 1933. szept. 8-ig Dr. Szíjj Ferenc isk.-széki elnök címére (Deák Ferenc-u.) küldendők. — (Közs. iskolaszék.)

Pályázat a csúzi ref. tanítói állásra. Javadalom: 1. lakás természetben s 336 Kor. laktérrészt. 2. Készpénz évi 1200 kor. negyedévi előleges részletekben. 3. 20 kor. kerttilletmény. 4. Államsegély, mely kérelmezve lesz, — de amelyért az egyház felelősséget nem vállal. Kötelessége: I—VIII. oszt. növendékek lelkiismeretes oktatása — valóság- és énektanítás. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak oklevéllel és állampolgársággal bíró férfi és nő tanítók. Pályázati határidő szeptember 7. **Presbiterium.**

Első Moravai Hangszergyár

Lidl József Brünn

Krautmarkt 10.

Világhírű hangszerek az ismert legjobb kivitelben. Részletfizetésre is. Tanító uraknak rabatt-kedvezmény.

A m. tisztelt tanító urak szives figyelmébe ajánljuk a következő

új tanterv szerinti

kiadványainkat:

Heckmann István, Lyrri hangjegylfüzet	Kč	7.20
Jellinek—Maule, Földrajzi atlasz	Kč	9.20
Kovács—Oszténi, Református vallástani kézikönyv, I. alsó oszt.	Kč	5.—
Kovács—Oszténi, Református vallástani kézikönyv, II. felső o.	Kč	6.—
Kovács—Soós, Református vallástani kézikönyv	Kč	9.60
Nagy Sándor, Szeretet-olvasókönyv a református népiskolák 2—3. osztályai számára	Kč	16.—
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 2-ik oszt. számára	Kč	3.60
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 3-ik oszt. számára	Kč	4.20
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 4—5-ik oszt. számára	Kč	9.20
Oszténi József, Magyar nyelvtan a 6—8-ik oszt. számára	Kč	16.—
Dr. Pálesch Ervin és Banai Tóth Pál, Hazánk, olvasókönyv a 6—8. oszt. számára	Kč	24.—
Schneider—Trnavsky, Énektan I. rész az alsó oszt. számára	Kč	8.—
Schneider—Trnavsky, Énektan II. rész a felső oszt. számára	Kč	12.—
Telkes Mihály, Abécés könyv	Kč	9.60
Vezérkönyv az Abécéhez ingyen.		
Telkes Mihály, Módszeres számolókönyv 2—3-ik oszt. számára	Kč	8.60
Telkes Mihály, Módszeres számolókönyv és mértan 4—5-ik oszt. számára	Kč	13,80
Telkes Mihály és Novák Mihály, Módszeres számolókönyv és mértan 6—8-ik oszt. számára	Kč	16.80
Wesely L., Metodicka cvičebnica jazyka slovenského, I. rész a 3—5. oszt. számára	Kč	14.—

Új Pedagógiai szakkönyv.

Szerényi—Mónus, **Utmutás a honismeret és polgári nevelés tanításához.**

Bevezetés céljából készpénzzel küldünk mutatóvány példányt.

„ACADEMIA“
könyvkiadóvállalat,
BRATISLAVA, Grössling-u. 8.

A magyar társadalom és a magyar iskola.

Szeptemberben a társadalom figyelme főképpen az iskolák felé irányul. Az esztendőnek ez a hónapja az, amikor a szülőnek úgyszólván minden gondját a gyermeknevelés mai nehéz problémájára kell koncentrálnia, mert ebben a hónapban dől el többé-kevésbé a gyermek egy következő élet-esztendőre kimért sorsa. Aztán, ha ez a hónap elmúlik, a szülő gondja is másfelé száll, mert egy időre gyermekét az iskolára bízta.

Most még az iskola a téma. Társaságban, uccán, a hivatalban, a műhelyben: gondos apák minden szavában benne van a gyermeke jövőjéért remegő aggodalom, s a

Iskolaigazgatók! Kartársak!

Az iskolai irkákat, valamint az az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványokat csakis a

„Magyar Tanítók

Szövetkezeti Könyvesboltjában“

rendeljétek meg, Galántán!

Ugyanitt beszerezhetők

*az összes tanítási segédeszközök,
bárhol megjelent tankönyvek, fel-
szerelési cikkek (írószerek, papír,
nemű, padlóolaj stb.)*

*Az esetleg raktáron nem lévő tankönyveket a kiadó cég által
küldetjük a rendelő címére. Ez esetben a küldemény ára
NEM A SZÁLLÍTÓ CÉGNEK, DE KÖNYVESBOLTUNKNAK
küldendő a szövetkezeti bejizelt lapon.*

remény, hogy az iskola azzá neveli a fiút, amivé a szülő szeretné. A szerető édesanyák pedig, akik mindenre kiterjedő figyelemmel »kikészítették« kislányaikat, másra nem tudnak gondolni, mint arra, hogy a festő lány-lélek vajjon minő hatásokat fogad magába az iskola padjai között... Mert az új idők új szellemével és átértékelődő szociális irányzatával telített jelenben a leánynevelés kérdései között ez utóbbi a legfontosabb. Még a kenyérszerzés lehetőségeinek nagy gondjánál is nagyobb.

A szeptemberi pedagógiai témakör alkalmát az újságok is ügyesen megragadják, s különféle módon, különféle eszközökkel feldolgozva, odateszik az olvasóközönség asztalára. Már a tanévkezdést jóval megelőző hetekben megindul a hírlapi propaganda az iskola érdekében. Mert ma, a reklámok korában, nem elegendő, hogy van az általános tankötelezettséget kimondó, továbbá kisebbségi jogokat biztosító törvény, hanem szükséges, hogy ezekre időről-időre rámutassanak, s figyelmeztessék az érdekelt félt: a társadalmat. Jelszavakra van szükség, melyek ostromolják a nagyközönség közönyét, elfoglaltságát, a mindennapi élet bajai közepette elfásult érdeklődését. A sajtó mintegy háttüli a társadalmat, hogy — törődj gyermekek sorsával, kisérd el második otthonába, figyeld iskolai munkáját, légy segítségére a tanítónak, aki most átveszi a szülő szerepét...

A sajtónak ezt a jogát nem lehet elvitatni. A sajtó kötelessége, hogy tájékoztassa olvasólabóráit, sőt, hogy gondolkodjék helyette: véleményt mondjon, tanulságokat leszűrjön, egyszóval a közvéleményt kialakítsa és irányítsa. Mi, természetesen, elsősorban az itteni magyar zszurnalisztikáról beszélhetünk, merthiszen köztársaságunk magyar iskolaügyével nem-hivatalosan elsősorban a magyar újságírás foglalkozik. Nehéz feladat e kérdéshez tanítónak a magyar kisebbségi újságírás nyelvén hozzászólni, mert valami meggyökeresedett szlovenszói álböleselet téves frazeológiája alapján, nyomban a »politizálás« elhallgató bélyegét sütik rá a jámbor hozzászólóra. Valami kis igazság is van ebben, mert kevés magyar újságíró él közöttünk, aki, mielőtt a magyar iskolaügyet tollára vette, nem helyezkedett előzőleg pártpolitikai szempont alapjára. Így aztán két szélsőség keletkezett: a tanítótság kényszerült a szigorúan értelmezett pedagógiai eszmekörben maradni, míg a csehszlovákiai magyar sajtó olyan politikai hangnemben írt a magyar iskolaügy kérdéseiről, hogy egészen külön nyelvezte alakult ki, s ezen a nyelven tanítóembernek megszólalni: egyenértékű lett volna az öngyilkossággal. Eközben pedig egyre jobban kallódott a társadalom és az

Légy a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« propagátora!

iskola egymásratalálásának sürgős ügye.

Ha ez még így menne éveken keresztül, egyszercsak az iskola és az azt lenntartó (nem anyagi értelemben) társadalom között áthidalhatatlan szakadék mélyülne, s a ritka, de még mai napság meglévő, szeptemberi alkalom is eltűnne a két tényező összeköttetését dokumentáló lehetőségek sorából.

Melyik magyar szülő nem érezné át például ennek a jelmondatnak életbevágó fontosságát: »Magyar gyermek magyar iskolába való!«...? Hiszen a magyar gyermekek iskolabajárásától függ nemcsak a magyar kisebbség, de a tanítóság jövője, élete. De ezt a jelszót minduntalan olyan politikai kommentárokkal kísérték, annyiféle színű szalagot akasztottak rá, hogy sok, éppen a gyermeke jövőjét féltő szülő megijedt tőle. Hogy a magyar gyermek magyar iskolába való, az olyan természetes életszabály, amelynek igazságát senki sem vonhatja kétségbe. Ha kezdetben egy-két »lojalitástól csepegő« magyar családapa talán nem alkalmazta ilyen egyszerű természetességgel, ez még nem ok arra, hogy ezekből az eltévelyedésekből politikai jelszót kovácsoljunk, mert lehetséges, hogy éppen ezáltal jöttek rá sokan arra a gondolatra: a magyar gyerek más iskolába is járhat... Érdekes volna kivizsgálni, mi volt előbb: a tolvaj, vagy az azt szülő alkalom...

Gondoljunk arra, milyen furcsán hangzanék itt, minálunk: »szlovák gyermek szlovák iskolába való.« Hát ha a többségi nemzet társadalma bízik önmagában, nemzeti önérzetében, s gyermekét minden figyelmeztetés nélkül is biztosan szlovák tannyelvű iskolába adja, akkor a magyar kisebbségi nemzet is bízzék önmagában, s gyermekét írassa oda, ahol anyanyelvén tanítanak azok a tanítók, akik más iskolában nem is működhetnek, csak magyarban. Hová menjen a szlovenszkói magyar tanító, ha kiürülnek a magyar iskolák padjai?

Tehát a jelszóra nincs szükség? Nemcsak jelszóra, hanem önérzetre is van szükség! Ezt kell nevelnie a magyar sajtónak, s a társadalom körében olyan politikát folytatnia, amelynek eredményeképpen a »négyzetközi magyarok« nem rettegve, (nem is szégyenkezve), de büszkén veszik kézbe a csehszlovákiai magyar lapokat. Ahol az iskola és a kultúra ügye nem kavarodik egybe a napi politikával. Akkor a szlovenszkói magyar szülő nem olvasni, de tudni, érezni fogja, hogy a magyar gyermek magyar iskolába való.

A sajtó nagyon sokat tehetne abban az irányban is, hogy a szülők bizodalját megerősítse a kisebbségi magyar

Iskoládba vezesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta« cégjelzésű egységés irkakat!

jövendőben. Közelebb kellene férköznie a társadalom lélekéhez: azt kell adnia, amit ez a lélek kíván. Ne legyenek olyan feketék az ujságok betűi! Mert a társadalom önként keresi a világosságot a sötétség után. És itt is szélsőségekbe esik. A társadalom hű tükröt keres a sajtóban. De az nem a valóságot mutatja. Nagyít, vagy kicsinyít. Vagyis: torz. Az egyik oldalon ezt írják: »Az elárvult iskolapadok«. A másik félen pedig így bizakodnak: »Frissen gyalult, új iskolapadok«... A társadalom elolvassa és, miután két azonos dologról ellenkezően írnak, nem hisz egyiknek sem. A társadalom magára marad és magára marad a sajtó is.

A tanítóság pedig a harmadik csoport. Nincs barátja egyik részen sem. Egy időben nyílt felszólítás hangzott a szülő-társadalomhoz, melynek refrénje ez volt: »az iskola ellenére is!«... Hogyan várjon segítséget a tanító a szülőtől, ha tudja, ha sejti, hogy az kételkedik a munkájában? Az ujságok nem is igen titkolják, hogy a magyar nemzeti szellemet féltik az iskolától. Nincs helyünk arról írni, mennyiben őrállói a magyar nemzeti szellemnek ezek a, sokszor csak üzleti spekulációból, rémregényekből és viccekből élő sajtótermékek, de azt jogunk van kijelenteni, hogy a szlovenszói magyar iskoláknak nemcsak felirata, de belső szelleme is magyar! A tanítási szellem magyarságán viszont nem a jelszavakat, hanem a munka-szellem, s általában a magyar népi gyökerek nedvén táplálkozó intézvény iskolai élet magyarságát értjük.

Több bizalmat kér és vár a magyar iskola a magyar társadalomtól és a sajtótól. Ha e tényezők megértik egymást, akkor ennek a közösen féltett közös kincs: a magyar gyermek veszi hasznát. (bb)

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

Legnagyobb erőnk az egyesülésben és a szövötkezésben van!
Legnagyobb ellenségünk a közöny és a széthúzás.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

A didaktikai tesztekéről.

1. *Mi a teszt?* A teszt angol eredetű szó; próbát, kísérletet jelent. Amint az osztásnak a szorzás a próbája, épúgy a *tanuló tudásának s a tanító munkasikerének próbája a teszt: a didaktikai teszt.*

2. *A tesztek fajtái.* A teszteknek több fajtát ismerjük. Vannak a) intelligencia tesztek, b) tudást mérő tesztek, c) különös képességeket mérő tesztek, d) teljesítményt és időt mérő tesztek. (Ezen felosztást találtam Baranyai Erzsébet: »Az amerikai tesztekéről« szülő értekezésében.) Ezek mellé állítok én egy ötödik tesztet: *a didaktikai tesztet.* Rövid értekezésemben mindig a didaktikai tesztéről beszélek.

A »Magyar Pedagógia« 1930. 7—8. számában a pedagógia tesztnek ilyen meghatározását találjuk: »A pedagógiai teszt megoldásra váró próbafeladat, mely — elkészítve — objektív módon bírálható el«. Ezzel szemben a didaktikai tesztet így határozhatnám meg: *A didaktikai teszt oly próbafeladat-láncolat, amely a tanító és tanuló közös munkájának eredményét tünteti fel.* Hasonlattal élve így is mondhatnám: A didaktikai teszt olyan kétszeresen filtráló készülék, amelyből a tanító didaktikai készsége, valamint a tanuló appercipiáló és reprodukáló képessége szűrődik le. Ezzel el is értünk a didaktikai teszt céljához.

3. *A tesztek célja.* a) Ismernünk kell a gyermek, a tanuló szellemi képességeit, értelmi fokát, kifejező képességét, egy szóval intelligenciáját, avagy másképen: *én-je szellemiségét.* (Itt megjegyzem, hogy az »intelligencia«, »kultura« s hasonló szavaknak a szavak bőrzéjén óriási *hossz-uk* van, vad hazard-játék folyik velük, ép ezért tényleges értékük már vajmi kicsiny.)

Aki szobrot akar faragni, tudnia kell, milyen anyagból készíti el azt. Agyag, homokkő, érc, avagy márvány lesz-e az anyag? Aszerint választja meg nemcsak a *vésőt*, de magát a szobor *tárgyát* is. Nekünk tanítóknak tudnunk kell, vajjon a gyermek szellemisége homokkő-e, avagy carrarai márvány? Aszerint kell megválasztanunk a *vésőt: a tanítás alakját* és aszerint a tárgyat, a kompozíciót: *a tanítás anyagát.* Ingoványos mezőre értünk azonban megint. Mert a tanulók értelmi fokának konstatalása meddő munka mindaddig, míg ugyanabban az osztályban tanítunk átlagost, kretént és zsenit!

b) Ismernünk kell azonban tanításunk módszerének, *anyag-közlésünk módjának helyességeit, előnyeit*, de méginkább *hibáit és hátrányait* is! Ha a tesztek eredménye nagy részben *negatív*, hol a hiba? Bennem, a tanítóban! Revideálnunk kell tanítási módszerünket. A tanítás nem volt a tanuló értelmi fokához mér-

vel! A tanításban a tanuló passzív szerepet löltött be! Az iskolai munka mérlegnyelve nincs egyensúlyban! A tanítás rádió-mechanizmusában, amelyben a *leadó-állomás: a tanító*; ennek bonyolult géprendszerre: a mi felkészültségünk, sugárzó antennája: előadási módunk; a *felvevő-állomás: a tanuló*; ennek szekrénykéje, kazettája a tanuló értelmi foka, a hangszóró pedig a tanuló felelete; nos, ebben a mechanizmusban hiba van, ha a tesztek eredménye negatív: *üzemzavar a leadóban, vagy anódgyengeség a felvevőben!*

c) Célja a didaktikai teszteknek a gyors és biztos feleletre való szoktatás, a habozás kiküszöbölése, a segítségvárásról való leszoktatás.

d) Célja a helyes önítélet. A tesztek eredményéből a tanuló önmaga is ítélhet. Világosan látja tudás-hiányait. Ezeket azonnal kiküszöbölheti.

e) Végül célja elősegíteni a tanító számára a klasszifikálást, ezt a népiskolákban nagyon is antipedagógikus jegyembélyezést.

4. *A tesztek anyaga.* a) Hol adható teszt? Minden egyes évfolyamban. Minden egyes tantárgyból, olvasás, kottánélküli éneklés, torna és kézimunkák kivételével; habár az I. évfolyamban olvasásból is adható.

b) Milyen kérdéseket tartalmazzon a teszt? Csakis, vagy inkább *lehetőleg* olyan kérdéseket, amelyekre a felelet *precíz* (igen-nem), csak *egy* helyes felelet lehet s így a megítélés objektív, kizárva minden szubjektívizmust, felgósábeli lehetőséget, ígyis-úgyis-t.

c) Példák: *Az I. évfolyamban. Olvasás:* írott vagy nyomtatott szövegben (amelyet a tanító kiosztott) húzzátok át az *a* betűt, *l*, *h*, *c* betűt. Húzzátok alá azokat a szavakat, amelyekben *k* van. Húzzátok alá a hárombetűs szavakat, a *b* betűvel kezdődő (végződő) szavakat, stb. *Írás:* Írjatok *m*-mel, *p*-vel kezdődő (végződő) szavakat, 3-4-5 betűs szavakat, keresztneveket *D*-vel, *I*-vel stb. Jól van-e írva ez a betű, szó, mondat? Írd le a nevedet, apadét stb. Számtan: A felírt jelekből húzzátok alá a +-et stb. Bontsátok fel a 2-3-4-5...-t (pl. 7; 1+6=7, 6+1=7, 2+5=7, 5+2=7, 3+4=7, 4+3=7.) 3+.=7; 8-. = 2 stb. *Rajz:* Lerajzolok egy négyzetet. Kérdezem: Ilyen-e a gyufaskatulya? Rajzolj le egyet. Felrajzolok egy kakast (tyúkot) és mondom: rajzold le a párját. Emlékeztetből egyenes bot, görbe bot, esernyő stb. egymás mellé rajzolandó stb. *II-III. évf. Nyelvtan:* Írj 3 kéttagú szót. Írj szót, mely egytagú, de 3-4-5 hangzóból van összetéve. Válaszd el ezeket a szavakat: (felírom). Írj 3-4-5 tulajdonfőnevet, közösfőnevet (személy-, állat-, tárgynevet), gondolati főnevet, milyenségszót (melléknevet), cselekvést jelentő szót (igét), stb. Húzd alá ezekben a mondatokban az alanyt, az állítmányt, jelöld 1-gyel az alanyt, 2-vel

Tagja vagy már a saját szövetkezetednek?

az állítmányt. Írd alá, milyen kérdésre felel? Húzd alá e 3-4-5 mondatból az értesítő (kérdő, felszólító) mondatot. Húzd alá a hibákat ebben a mondatban. A kettőzött; a kettőzött kétjegyű mássalhangzókat, stb. *Írás:* A felírt előgyakorlati vonalakból húzd alá azokat, amelyekből össze van téve az s, p, z stb. Írd le azokat a nagy betűket, melyek úgy kezdődnek, mint a C, P, A, stb. Nyomatott ABC-ből írd le (jelöld meg) a kicsiny-, közép- és nagy-alakú betűket. Stb. *Beszéd és értelem gyakorlat:* Milyen évszak van most? Mi jellemzi ezt az évszakot? Veréb, fecske, varjú; melyik költöző madár? 1. Nem mind arany, ami fénylik. 2. Egy fecske nem csinál nyarat. 3. Nincsen róza tövis nélkül. Melyik közmondás jelenti azt, hogy az öröm mellett megvan mindig a baj is. (Ezt a példát Baranyai Erzsébet dolgozatából vettem. Világosság, 1931. 1-2. szám.) Ellentétes tulajdonságok iratása, az egyiket én írom, a másikat a tanulók. Illedelmes, szorgalmas, piszkos, szótfogadó, verekedő, hanyag; mely szavak illenek a jó tanulóra? Mit jelent ez a mondás: A hová a nap nem süt, oda az orvos jár. Mit ez: A tisztaság fél egészség. (Ezek már nem objektív tesztek, de mint didaktikai tesztek, alkalmazhatók.) *Számtan:* Itt egy sereg példa önmagától adódik. 6, 9, 8, 12, 14, 16; mely számokban van meg a 4, (a 6) maradék nélkül, stb. *Rajz:* Felrajzolok egy házat és mondom: Rajzold hozzá (bele), ami hiányzik. (Szubjektív teszt: egyiknek ez, másiknak az fog hiányozni, több-kevesebb.) *Hittanból* is sok szép teszt adható. Pl. Kain és Ábel-ből. Kain, Ábel: melyik a pásztor? melyik a gonosz? melyik áldozott bárányt? melyiknek áldozat-füstje szállt ég felé? melyik ölt? melyik az idősebb? melyik bujdosott el? stb.

A közép- és felső fokon a tesztadás még könnyebbé válik. Ennek tárgyalásával jelen dolgozatomban nem foglalkozom. Csúpan 1-1 példát adok a földrajzból és történelemből. Moldava, Opava, Morava, Turiec, Váh, Nitra, Bodrog, Ipoly, Sajó, Latorca, Garam; melyek a Duna mellékfolyói? (Mely folyónevek egyuttal városnevek is?) Nagy Károlynak mely alkotásai viselik a Károly nevet?

5. *A tesztek eredményének összegezése.* Minden jó felelet 1 pontnak számít. A pontok összege mutatja az eredményt. Ha 10 kérdés van egy tesztlapon, akkor a pontok összege: 10. Pozitívnak számítom az eredményt, ha a tanulónak legalább 7 pontjuk van. Ha valamely felelet összelett, azaz, ha a teszt nem teljesen objektív, úgy egy-egy feleletet pontosztozkodás más-más jeggyel; pl. a legjobb feleletet 5 ponttal és így visszafelé 4, 3, 2, 1, 0 ponttal. A pontok összegébe azután mindig a maximális pontszámot veszem. Pl. 10 objektív teszt, á 1 pont = 10 pont; 2 szubjektív teszt á 5 pont = 10 pont; a pontok maximális összege 20. Ebből minden tanulónak legalább 14 pontot kell elérnie.

6. *A tesztek mennyisége.* a) Hányszor adjunk egy évben tesztet? Bizonyítvány osztás előtt, tehát négyszer. Vagy minden hónapban, vagy akár minden héten, de legalább is egy összefüggő anyag befejeztével.

b) Hány kérdésből álljon egy teszt? Minél többől, úgy, hogy a pontok maximális száma legalább 10 legyen, de lehet 15, 20, sőt több is.

c) Mennyi ideig tartson a tesztek kidolgozása? Szükség szerint, de ne tovább 10–15 percnél.

7. *A tesztek bírálatáa.* Eleinte mi magunk bírálhatjuk meg és még aznap, vagy a legközelebbi órán kiadjuk. A pontozás rajta legyen! Majd megfelelünk vagy megfeleltetünk minden kérdésre.

Később közösen pontozunk, táblára írva a helyes feleleteket és pontokat. Majd a tanulókkal pontoztatunk; mindenki a másét pontozza. Végül kiki a magáét pontozza önállóan. Természetesen mindig felül kell vizsgálni a helyességet.

Elképzelhető azonban, hogy az osztályban fegyelemnek, nagy-nagy fegyelemnek kell lennie, hogy minden gyorsan és simán menjen. A tanítónak kitűnő karmesternek és mágnesnek, azaz jó pedagógusnak kell lennie.

8. *A tesztek ellenzői.* a) A teszteknek ez a fajta, vagyis a didaktikai teszt felesleges, mert nagy részben ezt a célt szolgálják az iskolai havi dolgozatok. Felelet: Az iskolai dolgozatok nagy része úgy készül, hogy már előre számításba van véve, hogy azokat átnézi és azokból megítéli a tanítót is

Ajánlom Kormos Gerő:

Számтан, Szám- és Méréстан

az új tanterv alapján készült tankönyvell,
melyeket már csaknem minden magyar
tannyelvű iskola tanítója bevezetett.

Á r a:	osztott iskolák 2.-ik osztálya részére	Ké	6.-
	" " 3-4-ik " "	"	6.-
	" " 5-8-ik " "	"	10.-
	osztatlan isk. 2.-ik csoportja részére	Ké	6.-
	" " 3-ik " "	"	6.-
	" " 4-ik " "	"	10.-

Kapható minden könyvkereskedésben és FÖLDESI Gyula kiadó
könyvnyomdájában, Uzhorodon.

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelésed gyarapítja
a magyar tanítóság közös vagyonát.

a tanjelügyelő, meg a szülő; a tesztet csak a tanító és a tanuló nézi át és a tanító tulajdonát képezi. A havi dolgozat többé-kevésbé a tanulóknak nem önálló munkája, felelete; a teszt ellenben igen.

b) A tesztelés sok papirost (pénzt) és iskolán kívüli munkát igényel, ez pedig nincsen arányban a leszállított tanítói fizetéssel. Felelet: Száz ív fogalmazópapíros 5 Kő-ba kerül és a katona másfél koronás zsoldjából fegyverolajat és tisztító-zsinórt is vesz, hogy a gondjaira bízott, a hadsereg tulajdonát képező fegyver mindig tiszta legyen és ebből a célból időt is áldoz. No, meg mily kellemes, sőt kényelmes egy farsangi, vagy májusi mulatságot követő hétfő délelőttjén kiosztani az iskolában az otthon már jóelőre elkészített teszt-lapokat. Mily könnyedén végzek fáradt testtel a gyermekek számára különösen élvezetes, valójában pedig produktív munkát. A tesztet meg kell szeretni, meg kell kedvelni és akkor nem teher, de élvezet, finom, diszkrét pedagógiai élvezet.

c) A tesztek ezen faja még nincsen kipróbálva, nem eléggé ismert, oszlatlan iskolában pedig alig használható. Felelet: Igaz, oszlatlan iskolában ne használd a tesztet, mert munkád úgyszólván túlontúl sok. S hogy pedig nem eléggé ismert (azaz megismerni nem akarod), és nincs eléggé kipróbálva (de próbálni nem akarod) és ezért neked nem tetszik, kedves pályatársam ez a didaktikai teszt. arra azt mondom, sose veszdőj vele, mert nélküle éppoly kitűnő didaktikai eredményt érhetsz el, mint vele. S ha meg vagy győződve róla, hogy felesleges, sőt rossz, ne használd. *Cselekedj ebben is, mint mindenben igaz meggyőződésed szerint!*

Szemeten.

Ox Tamás Vilmos
igazgató-tanító.

Egyesületünk tagjai elegánsan
és jutányosan öltözködnek, ha

Koprdánál

Angol és belföldi szövet különlegességekben nagy raktár. Jó anyagból kellemes a ruha és tartós. Jó ruhát öröm viselni! Hosszú- és rövid városi bundák jutányos áron. — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Léván,

Stefanik-utca 14.
csináltatják ruháikat.

AZ 1933—34. ÉVI ZSEBNAPTÁRUNK új gazdag tartalommal jelent meg. Tartalmazza többek közt a „Lelőcsebné Fond-ra vonatkozó hasznos tudnivalókat is. — Naptárunk tiszta jövedelme a M. T. H. alapját gyarapítja. Fogadjátok szeretettel!

Gyakorlati tanítás a munkaiskola szellemében.

A földi giliszta.

(7. elemi osztály.)

Két héttel az anyag kezelése előtt a következő megfigyelő feladatokat adjuk az osztálynak:

1. Kísérjétek meg a félig földbe bújtt földi gilisztát óvatosan megint kihúzni.

2. Figyeljétek meg, mikor láthatók leggyakrabban az állatok földi lyukjai fölé halmozott földhalmocskák.

3. Figyeljétek meg a levélkéket és fűszálakat, melyek a hernyólyukba vannak dugva.

4. Hogyan állanak ezek a levelek a lyukakban? Menjétek estefelé, eső után, vagy frisszarmatos esliórákon a rétre, vagy kertekbe!

5. Figyeljétek meg, hogy a lyukjok előtt fekvő giliszták mit csinálnak, ha zajosan, erősen léptek?

6. Hogyan fekszenek a giliszták lyukjaik előtt.

7. Itéljétek meg a gyorsaságot, mellyel lakásukba menekülnek.

8. Dugjatok egy 20–30 cm. hosszú pálcikát a puha szántó- vagy rétföldbe és rengessétek vele a lalajt. Figyeljétek meg mit csinálnak a földben levő giliszták?

A tanítási órát harmattól nedves délelőttön, vagy eső után délután a szabadban tartjuk meg. *Szemléltető eszközök*: élő, kifejtett földi giliszták elegendő számban; laza földje a rétnak, vagy egy kísérleti ládikában ilyen föld; kartonpapíros.

Mondd meg ennek az állatnak a nevét! Mi történik egy ilyen gilisztával, ha a homokban, vagy napsütésben a kemény földön kell feküdnie és nem fúrhatja magát a földbe? (Elszárad, elpusztul.) Miért tartózkodik a giliszta a földben és csak akkor jó felszínre, ha esik az eső? Nincs sem tüdeje, sem kopolyúja. A levegő bőrén keresztül jut a testébe, bőrlélegzés tartja fenn az életét. Ha a bőre kiszárad, a bőrnílásai bezárulnak és a giliszta megfullad. Tapintsuk meg a bőrét! Milyen? Nedves, nyálkás. Mi a célja a kiválasztott nyálkának? Nedvesen tartja a bőrt. Hasonlítsátok össze a béka bőrlakosságával!

Bizonyítsátok, hogy a földi giliszta lélegzési módja tartózkodásának megfelel = (alkalmazkodó képesség).

Hol van a giliszta eleje és hátulja? Miért sorozzuk a gilisztát gyűrűs férgeshez? (Gyűrűkből áll.) Mely gyűrűk tűnnek fel különösen? (A 10.–12. gyűrű.) Ezeket nyeregnek nevezzük, ezekből fehér tojásokat választ ki az állat, melyekből a kis giliszták kifejlődnek.

Nevezetek meg más állatokat, melyeknek teste gyűrűkből áll! (Hernyók, cserebogár, lárvák.) *Bizonyítsátok, hogy a hernyó,*

vagy bogárlárva tökéletesebben van felszerelve!

Mutassátok ki, hogy a földi giliszta, mint gyűrűsféreg, a rovarok lárvájához hasonló testszerkezetű.

A gilisztákat igen puha földre fektetjük. Megfigyeljük, mely sietve furakodnak a földbe. A gyermekek elmondják, hogy mit látnak: a giliszta hegyes fejét a földbe dugja, most megduzzadnak a fej alatti gyűrűk, ezzel kitágul a lyukja a földben. Ezután hasonló módon tágítja a mélység felé útját. (Hol nem fog tudni ilyen módon a földben előre jutni?) Most kemény földre tesszük az állatot és megvizsgáljuk, milyen mélységbe fúrta magát. A gyermekek rendszeren igen meglepettek és keresik az okot, hogyan juthatott ily mélyre.

A kemény földet a giliszta nyálával puhítja meg s a kis földrészcskéket lenyeli. Keressük a szájníylását! Így tesz újra, meg újra, így ássa meg a maga földalatti folyosóját. Ezek a hernyóhalmocskák a giliszta lakásnyílása körül, az állat ürüléke, mely földből áll és a testén átvándorolt. Az állat átteszi magát a földben és ez neki olyan, mintha Eldorádóban élne, mert ezen áómunkájával egyúttal táplalkozik is.

A tanító tízpercentes alkoholba dob néhány gilisztát s így megölte őket. Finom ollóval hosszában felvágja az állatot s így szabaddá teszi a bélcsatornát. A bélt is felvágja és a gyermekek fölismerik a bél tartalmát: föld, a bél mellső részében rögös, a hátsórészben lisztszerűen finom. Míg a föld végigvándorol az állat belsején, belőle táplalkozik, a humus-részeket megemészti, a fő-
lősleget kiválasztja.

Mi célból hord sokszorosan leveleket, szárazakat vagy szalma-
szálakat a lyukjába?...

Beszéljetelek a földi giliszta áómunkájáról és táplalkozásáról!

Figyeljétek meg a giliszta mozgását a csúszásnál!

A gyermekek pontosan felelnek: előbb a test hegyesedő elülső része elvékonyodik és meghosszabbul, előre nyúlik, míg a vastag farkvég fekvé marad, erre támaszkodik, aztán a fejét a földre szorítja és az elvékonyodó farkát maga után húzza.

A tárgy további kezelését a tanteremben folytatjuk.

Most meghatározzuk, hogyan jön létre ez a hernyószerű mozgás. A mi testünknek mely részei okozzák a mozgást? (Izmok.) Miféle képessége van minden izomnak? (Összehúzódhat.)

Az előbb boncolt gilisztát újra megmutatjuk. Figyeljétek meg a bőrét! Itéljétek meg a vastagságát! Két részből áll: egy vékony, külső hártýából és két, alatta lévő izomrétegből. Azt mondjuk a gilisztának hártýásizmú, csöves teste van. A két izomrétegből az egyik, a külső gyűrűs, a belső hosszúkás izomrostokból áll. Mi történik, ha a gyűrűs izmok összehúzódnak? A csúszó mozgás a két izomréteg ellentétes mozgásából jön létre.

Rakjátok a hernyókat a kartonlapra és tartsátok a füle-
tekhez a lapot! Mit hallotok a giliszták mozgásánál? (Zsongást.)
Fogjátok át egy gilisztát ujjaitokkal, anélkül, hogy megszorítaná-

tok! Most lassan, hátulról a feje felé húzzátok ujjaitokat, rajta végig! Mit vettetek észre? A zsongást és enyhe karcolást az állat testén levő finom szőr-serték okozzák. A tanító a táblára rajzolja egy giliszta schematikus keresztmetszetét. A rajzot meg kell magyarázni. Beszéljete a serték működéséről! Ezek segítségével mászkál föl-alá, földalatti útjain.

Beszéljete a földi giliszta mozdulatairól!

Magyarázzátok meg az 1. számú megfigyelést!

Magyarázzátok meg a 7. számú megfigyelést!

Beszéljete az 5. számú megfigyelésről! Mire következtetünk, ha a földi giliszta a talaj reangelésénél lyukjába menekül? (Megérzi a lökést; van tapintó érzéke.)

Ha lassan közeledünk a földi gilisztához és halkán, aztán hirtelen fényt bocsájtunk reá villanylámpából, szintén sietve menekül a lyukba. Következtessetek ebből az érzékszervi működésére! Megérzi a fényt, pedig nincs szeme! Az óra elején a következő kísérletet is megcsinálhatjuk: A virágcserep nedves földjére egy földi gilisztát helyezünk, a cserepet most egy kis deszkalappal félig elföldjük. A virágcserepet így felszerelve az ablakra helyezük olyképpen, hogy a napsugár az állatra essék. Mit csinált a földi giliszta? (az árnyékba mászott a deszkalap alá.) Mit következtetünk ebből? — Egy üvegrudacskaét cetbe mártunk és az állat fejéhez közel visszük: Az állat elfordult. Következtessetek ezekből érzékeinek tevékenységére!

Beszéljete el a 8. számú megfigyelés eredményét! (A földi giliszták néha tömegesen bújnak elő a földből.) Valószínűleg észrevették, hogy vakondok közeledik, az ássa a földet körzetükben és iparkodnak megmenekülni a haláltól. A kertben legjobban megfigyelhető, hogy először egy aztán sok giliszta a felszínre sietett; akkor bizonyos, hogy ott a föld alatt a vakondok működik... Miféle képessége van tehát a földi gilisztának?

Beszéljete a földi giliszta érzéki működéséről!

A feladatot folytatjuk. Kifejtendő e kicsi, »csúnya« állat hasznát hozó munkája és jelentősége a természet háztartásában.

Kérdések és feladatok: Miért nélkülözheti a szemeit? Miért nem található a földi giliszta homokos talajban? Miért pusztul el a vízben? (Megtullad.) Rajzolja le a földi gilisztát!

Megjegyzés: Megfigyelendő az egyes esetekben, hogyan jutott el a tanuló előítéletnélküli megfigyeléseihez! A természet megismerése csak közvetlen öntevékenység által lehetséges, ezért ott, ahol nincs erre alkalom, a tanító teremtsen alkalmat. Ládikába nedves földet kell tenni, néhány földi gilisztát nevelünk benne s így is szemléltethetünk. Ha pedig kedves kártyáim valahol hibát, vagy helytelenséget vettek észre, kérem közöljék észrevételeiket, örömmel fogadom.

Hortoványi Jolán.

FÓRUM

A tanítónő kultúrhivatása az iskolában és az iskolán át a társadalomban.

»Aki tanít, hazáját, nemzetét ékesíti.«

Mi is tulajdonképpen a kultúra? A kultúra az emberi test és lélek művelése, az emberi élet nemesebbé, szebbé, jobbá varázsolása, az emberiség nagy szellemeinek: a költőknek, íróknak, tudósoknak, művészeknek, a technika, a gazdaság, ipar, kereskedelem, a társadalomtudományok vívmányainak gazdag forrásából, szóval fokozatos haladás és tökéletesedés az ösök és a mult tiszteletreméltó hagyományainak, nemzeti tradícióinak megőrzése és tiszteletbentartása mellett. Az élet állandó folyamata, mely mozgásra, haladásra készítet, mert »aki nem halad, az elmarad«. Ez az igazság áll az egyes egyénre épp úgy, mint nemzetekre, népekre egyaránt.

A kultúra legnemesebb és legfontosabb föladata az emberművelés. Az ember a teremtés koronája, az Isten képmására teremelt eszes lény. Egy ország, egy nemzet egyedeinek műveltsége az illető nemzet műveltségének fokmérője; minél több művelt tagja van egy nemzetnek, annál műveltebbnek nevezhetjük azt a nemzetet.

Az egyed művelése, nevelése már csecsemőkorában veszi kezdetét és kiművelésének folyamata megoszlik a szülői ház, az iskola és a társadalom között. A gyermek művelését, nevelését a szülői háztól átveszi a népiskola. A népiskola kultúrkerete első látásra kicsinek és szerénynek látszik, de annál nagyobb a fontossága a valóságban. A népiskola abban a korban veszi át a gyermeki lélek művelését, mikor az még romlatlan, mikor még puha, mint a viasz és minden benyomásra legfogékonyabb. Ami jönak, szépnak, igaznak, nemesnek magvát a tanítónő ebbe a viaszpuha gyermeki lélekbe elhinti, az maradandó gyökeret a gyermeki lélekbe és nemes gyümölcsöt terem utóbb. Itt ver a gyermeki lélekbe és nemes gyümölcsöt terem utóbb. Itt mutathatja meg a tanítónő, hogy hivatott kertésze-e a gyermeki léleknek.

Aki a lélekművelést, a tanítást tűzte ki élete céljául, annak elsősorban föl kell vértézve lennie lelkes úgyszeretettel, kellő pedagógiai fölkészültséggel, a szükséges tárgyi szakismeretekkel és egy nagy adag türelemmel, át kell hatva lennie népművelő hivatásának nemességétől és fontosságától. Elengedhetetlenül szükséges továbbá, hogy a tanítónő növéndékeit pártatlanul szeresse, azoknak szeretetét és bizalmát megnyerje, mert csak így férközhetnek a nevelő gondjaira bizott gyermekek lelkéhez. S mert szeretet szeretetet és bizalmat ébreszt, meglesz a tanítónő és

növendékei közt a szükséges lelki kapcsolat, mely biztos sikerre vezet. A növendékek sohase lássák a tanítónőben a mumust, akitől félniök kell, hanem a jótékony őrangyalt, akihez gyermeki szeretettel és bizalommal ragaszkodnak.

A jó tanítónő nemének gyöngédségével mindig szeretettel nyúl a gyermeki lélekhez, még akkor is, mikor büntetnie és nyesegetnie kell. A büntetés különben sohase legyen elhamarkodott és ideges, mindig azonban igazságos és javulásra célzó. A testi fenytést a törvény is tiltja, tehát ilyenről mindenképpen tartózkodni kell; mert először lecalázó is, azonkívül még késő évekre is keserű emlékeket hagy vissza az emberi lélekben, aztán a tanítónő gyöngédebb lelkületével összeegyeztethetetlen is. Száz és száz módja van az ügyes és hivatott tanítónőnek arra, hogy okosan és nevelőleg büntessen, anélkül, hogy megalázzon. A korholással és büntetéssel egyébként nagyon csinján kell bánni, mert a folytonos korholás és büntetés lassan-lassan fásulttá teszi a gyermeki lelket.

Mindig a leghatásosabb pedagógiai eszköz marad a maga idején és helyén alkalmazott dicséret. A dicséretben rejlő elismerés buzdítólag hat a gyermeki lélekre és emeli önbizalmát. A gyermeki lélek könnyen visszariad az eléje tornyosuló nehézségektől, elcsügged és önbizalmát veszteni kezdi. Ezt a könnyen lánkadó akaratot és önbizalmat kell az ügyes tanítónőnek állandóan támogatni és ébrentartani, amihez igen hathatós eszköz a dicséző buzdítás, mikor a gyermek rászolgál. A nevelés szempontjából nem lehet eléggé elítélni, ha a tanító türelmetlenségében az állatvilágból kölcsönvett gúnyolódó és megszegyenítő titulusokkal azt a folytonos gyámoltásra szoruló gyenge akaratot és önbizalmat lehűti és elsorvasztja.

Jól ügyeljen a tanítónő arra, hogy melléktekintetekből különbséget ne tegyen növendékei közt, mert az mindig elkésérit, irigységet kelt és mérgező hatással van a gyermeki lélekre. Vallása, nemzetisége, társadalmi osztálya a gyermeknek ne nyúljon hozzá; legyen a tanítónő előtt, akinek az egyéni meggyőződés és érület tiszteletben tartásában is mindig jó példával kell előljárnia.

A nevelés az alsó fokon jórészt szoktatás lévén, következetesen szoktassa növendékeit a rend és tisztaság szeretetére és ápolására, s oktassa az önfegyelmzésre, az iskolahelyiség és körletének tiszteletet tanusító tisztántartására. Szoktassa és nevelje növendékeit a szülők, előljárók, öregebbek tiszteletére, nemzetének, fajának szeretetére, egymás pajtási megbecsülésére és támogatására. Mindenekelőtt azonban vas következetességgel szoktassa és nevelje növendékeit a becsületes igazmondásra és igazságszeretetre, a tett ígéret és adott szó becsületes megtartására és a más tulajdonának szigorú respektálására. A hazugságot kíméletlenül irtani és úton-útfélen ostorozni kell, mert rút bűn és minden rossznak kútforrása. Mivel pedig minden jónak, szépnek, igaznak kútfeje a jó Isten, tartsa növendékeiben állandóan ébren az Isten iránt tartozó kötelességeket és jó

erkölcsöket, nemkülönben az önzellen emberszeretetet, melynek áldásos gyümölcse a jólékonyság, a szegények, ügyefogyottak gyámoltása.

Nem szükséges a gyermek fejét teletömni feles tárgyi ismeretekkel, mint egy granáriumot, hanem templomnak tekintse a gyermeki lelket a tanítónő, melyet ékesítenie és díszítenie kell. Az életnek általában nincs szüksége egetverő tudományra — a tudomány, technika előbbrevitele kevés kiválasztottnak, hivatottnak a tiszte —, de feltétlenül szüksége van sok-sok megbízható emberre, akik kicsiny és nagy kötelességeiket becsületesen teljesítik, akikben tehát nyugodtan meg lehet bízni.

A leghathatósabb lélekművelő eszköz a mese és elbeszélés lévén, ne hagyja ezt a nevelő eszközt kihasználatlanul a tanítónő. Szenteljen néha-néha egy félórát — lelki üdülésül is — egy-egy tanulmányos mese, történelmi elbeszélés közlésére, hogy így a növendékek helyes és való képet nyerjenek népünk történelméből, sokszor gyászos és sokszor dicsó multjából.

A tanítónő nemes hivatásának egyik kiválóan fontos ága a szépnek, a jóízűnek fejlesztése, ápolása és terjesztése. A szép, a jóízű nemesítőleg hat a lélekre és szelidítőleg az eldurvult erkölcsökre. Bő alkalom nyílik a hivatását átérző tanítónőnek ezek ápolására és fejlesztésére a kézimunka és énektanítás keretében. Minden községben úznak a nők kézimunkát, minden községben dalolnak népdalokat több-kevesebb izléssel. A szép és jóízű iránt érzékkel bíró tanítónő csakhamar észre fogja venni, hol lehet és kell oktató és izlésfejlesztő befolyását nemesítőleg érvényesíteni. A magyar népművészet olyan gazdag és kiapadhatatlan szebbnél-szebb magyar népies művészeti motívumokban, hogy nem lesz nehéz a minden községnek, vidéknek leginkább megfelelőket kiválasztani és a szép és jóízű érdekében értékesíteni. Ami a népművészeti motívumokra áll, ugyanaz áll a magyar népdal művelésére is. Ápoljuk és őrizzük meg mindakettőben a régi hagyományokat, ha azok szépek és jóízűt árulnak el és fejlesszük mindakettőt a valóban modern szép és jóízű értékesítésével továbbra is a megkezdett irányban. Ha csak egy generáció nevelődik így a szép és jóízű kultuszában, maradandó nyomot hagy későbbi nemzedékek népművészeti kultuszában is.

Igen hálás mezeje a népművelésnek az iskola keretében rendezett gyermekelőadások is. Ezek az erkölcsös tanulságú és lelkesítő, kicsi tárgyukat a vallás, a mindennapi élet és nemzetünk dicsőséges multjából merítő, nemzeti önérzetre, nemzetünk teleneknek látszó kis játékok, melyekben a növendékek kicsiny tudásukat és képességüket érvényesíthetik, közelebb hozzák a szülői házat és a községi társadalmat az iskolához, kik egyrészt örülnek és büszkék gyermekeik kicsi produkciójára, de okulnak és nemesbülnek maguk is. Ezek a kicsi gyermekelőadások képezhetik azt a kis mustármagot, amelyből a mindinkább terjedő falusi színjátszás terebélyes fája kinőhet. Ezeknek a falusi mű-

kedvelő színjátékoknak népművelő hatása egyrészt elvitathatatlan, másrészt pedig a városokban anyagi támogatás híján lassan-lassan halódó magyar színjátszást is átmentik a faluba.

Ez volna nagyjában a tanítónő hivatása az iskolában; de a jó tanítónő hivatása nemcsak az iskolában merül ki, hanem küldetése van a társadalomban is, melyben él és amelyből tanítványait kapja.

Különösen áll ez a falusi tanítónőre, mert az ő népművelő hivatásának — növendékei megtermékenyített lelkén át — nevelő kihatással kell lennie a szülői házra és a falusi társadalomra is.

A falu erkölcsi, szokásai legtöbb helyen nyervek, durvák, sőt sokszor romlottak, melyek természetesen kártékony és mérgező kihatással vannak a növendékek lelkére is. A tanítónőnek népművelő és nevelő hivatását természetesen a legnagyobb körültekintéssel és tapintattal kell gyakorolnia, és nagyon óvakodnia kell minden tapintatlan túlbuzgóságtól, mely esetleg nevelésessé és jószándékát ellenszennessé tehetné. A legbiztosabb és leginkább célra vezető út itt az anyák szívében át visz. Mint nő, az anyai szívekhez könnyebben férközhetik a tanítónő. Látogassa meg időnkint növendékeit a szülői házban, tekintsen körül, ereszkedjen beszédbe a szülőkkel — nagy meglisztelésnek veszik ezt —, világosítson föl okosan és tapintatosan, oszlassa a falusi babonát, előítéleteket, adjon jó, különösen hygienikus tanácsokat, gyermekeikre vonatkozó jóakaró útmutatásokat. A szülők ezt mindig hálás szívvel veszik.

Hogy ezt a népművelő munkáját sikerrel végezhesse a tanítónő, szükséges, hogy az előjárósággal, különösen az iskolai előjárósággal a tisztasági társadalmi érintkezést állandóan fentartsa, már csak azon célból is, hogy őt nemes munkájában saját hatáskörükben hathatósan támogassák.

Minden sikernek koronája azonban a személyes tekintély, melyet a tanítónő úgy vívhat ki magának, ha növendékei szeretetén, a szülők becsülésén kívül a község osztatlan tiszteletét is tudja magának biztosítani. Ezt pedig azáltal vívja ki magának, ha a pontos és lelkiismeretes kötelességteljesítésen kívül az egyéni hozzáférhetetlen tisztesség, az öntudatos önérték és az érintkezésben való pártatlan nyájasság is támogatja és körülbástyázza tanítónői pozícióját.

Azt a tanítónőt, aki ilyen szellemben végzi és teljesíti népművelő hivatását, aki mindenkor személyes jó példával elüljár a pontos és lelkiismeretes kötelességteljesítésben, és mindabban, ami jót, szépet, nemeset növendékei lelkébe át akar ültetni: azt a tanítónőt generációk fogják áldani és arra méltán alkalmazható lesz a keleti közmondás: »A jó tanító emléke áldás azokra, akik híven megőrzik azt«.

Párkány.

Bochner J.
ny. főgimn. igazgató.

EGYESÜLETI ÉLET

A Tanítók Háza-építtető bizottság Komáromban, augusztus 31-én értekezletet tartott Kovács Alajos elnökletével. Az értekezleten résztvett a központi tisztikar néhány tagja is. Kovács elnök beszámolt azokról az információkról, melyeket a három legmegfelelőbb ajánlatot tett pályázó építő cégről beszerzett. A bizottság a nyert információk, valamint az elnök által személyesen folytatott tárgyalások alapján egyhangúlag úgy határozott, hogy a Tanítók Háza építését a pozsonyi Biederer E. építő-cégnak adja ki. Az építés költségeinek végösszege, beleszámítva a központi fűtést, 280 ezer Kč-t tesz ki. Az építés a terv felülvizsgálása, s a még szükséges hatósági intézkedések után azonnal megkezdődik, hogy az épület még a tél beállta előtt tető alá kerüljön.

Meghívó

A SZÁMTE érsekujvári járásköre 1933. október 5-én, 9 órai kezdettel tartja évi rendes közgyűlését az érsekujvári r. k. fiú népiskolában, melyre a járáskör tagjait tisztelettel meghívom.

Tárgysor: 1. Elnöki megnyitó. 2. Pénztári jelentés. 3. Az új iskola beszéd- és értelem gyakorlata. Előadja Willand János. 4. A jó olvasókönyv. Előadja Kemény Rezső. 5. Az új előírású folyóírástanítás keresztülvitelének megvitatása. 6. Indítványok.

Dubai Géza, jákói elnök.

Csőd előtt.

Igen, mi is itt állunk. Kezdték a kisiparosok, kereskedők; folytatták a földművesek s kell, hogy a hivatalnok-osztály befejezze. Egyelőre csak azok a hivatalnokok közül, akiknek a földdel kapcsolatban vannak természetbeni járandóságaik. Hogy te még nem vagy itt testvérem, az a te külön szerencséd; de ide érsz te is, ha a jelek nem csalnak. A jövő évi költségvetéssel kapcsolatban már gondolnak rád is. Szomorú, de már van rá esély, hogy tanító kért maga ellen csődöt. Egyébként a Magyar Tanító: legutóbbi számában közölt egyik jegyzőkönyv is sokat mond erre vonatkozólag.

Eddig azt hittem, hogy csak egymás között, a gyűléseken,

majd a szaklapokban, később a nagy nyilvánosság előtt a napilapokban tárgyaljuk a természetbeni járandóságok újraértékelését, egész az unalomig; az elmúlt időben kb. 20 cikk jelent meg e tárgyban, de azon nem igen gondolkozik senki, hogy az érdekelt fórumok ajtain zörgessen s meghallgattatásra is találjon ez égetően fontos kérdésben. Végre a legutóbbi központi gyűlésen tudomást szerezhettünk arról, hogy igenis zörgettek az ajtón, ki is nyílt; de amit ott mondtak, attól igen sok kartársunknak pszellott szerte az utolsó reménye. A szlovenszkkői kath. tanügyi tanács arról értesíti vezetőségüket, hogy a minisztérium azzal az indokolással utasította el a tanács e tárgyú beadványát, hogy a természetbeni járandóságok újraértékelése újabb megterhelést jelentene az államkasszára.

Megkaptuk végre a legmagasabb fórumtól a választ, s köddé foszlott előttünk a remény; itt a zordon valóság nekünk, szerencsétlen órában született természetbeni járandóságot élvező tanítóknak. De még keservesebb csalódást jelent a kélféle munkát végző, 50%-ban redukált, szűkös, egyféle fizetést élvező kántortanítókra. Hová, merre forduljunk most már? Még csak a remény édes emlőin sem táplálkozhatunk ezután! Mit és hogyan csináljon ezek után az a tanító, akinek helyi járandóságát ezelőtt tíz évvel 8000—10000 Kē-ra értékelték? Ez az összeg tanítói fizetésének felét teszi ki, mely áll: 175 Kē-ra értékelt s 115 Kē-t érő búzából; 80—100 Kē-ra értékelt, 20 Kē-t érő szénából; 20—25 q haszonbéri búzából, melynek felét az utóbbi miniszteri rendelet árpára változtatja. Nem szólva még arról, hogy a 20 köbméter tűzifa, 15 köbméter, a 40 q széna 10 q, a temetőt mindenki legelteti, csak a tanító nem, akinek be van számítva, a bor nem mindenkinek az asztalára való, a tanító 10 hold földje hat darabban, mindenhol felét a szomszédok művelik stb. Nem szólok arról, hogy ezen, az iskolafenntartók által kétféle munkáért fizetett járandóságok után az állam szállította le a fizetést, emelte fel a nyugdíjjarulékot, fizetjük a jövedelmi adót. Ez mind azután a jövedelem, illetve fizetés után, amit már ezideig a gazdasági válság 40%-kal leszállított.

Ezekhez most adjuk hozzá az erkölcsi veszteséget. Ha a tanító biztosítani akarja természetbeni járandóságának csak a tényleges mennyiségét is, (minőségétől eltekintve), kénytelen huzakodni, perlekedni a sajátjéért. Meggyűlölteti magát azzal a nyomorult, szerencsétlen emberrel, kinek nem termelt annyi, hogy télre családjának kenyérrre jusson, s ugyanakkor kénytelen abból a kevésből fizetni nekünk, holott mi „úgyis csak eladjuk”. Miért fájjon a tanító feje tanítás közben azon, hogy a drága napszamosok a hús fa alatt lopják a jó Isten napját? Miért törje azon a problémán a fejét, hogy ő többet is fizet, többen is dolgoznak neki, mégis kevesebbet kapálnak, mint a szomszéd földjén, holott a globális módszer kellene, hogy foglalkoztassa? Követelnünk kell, hogy a természetbeni járandóságokat végképen töröljék el a tanítói fizetések közül s csak a kántoriakért hagyják meg ezeket, mert a mai tanítót annyira leköti a hivatása, hogy

a családjának is alig tud néhány órát szentelni. Ha tanít, a gazdasága tönkre megy; ha pedig gazdálkodik, akkor a tanítói hivatásról kénytelen lemondani, mert olyan eredményt nem képes elérni minimálisan sem, melyet ma a legeldugottabb faluban levő iskolától is megkövetelnek.

A haszonbérélt földekről szóló legújabb miniszteri rendelet, a természetbeni járandóságokat élvező tanítókat újabb 25% erejéig sújtja. A fenti okok miatt a földjárandóságok legnagyobb része haszonbérbe van adva. Tavaly rossz termés volt, a bérlők nem fizettek. Most jó termés van, nem kell fizetniök s eleget tenniök szerződésben vállalt kötelességüknek. Az utóbbi rossz évek miatt ma már alig lehet bérlőt fogni. Minimális haszonbér mellett kiadott földek még ezt a keveset sem hozták meg a jó termés idején! Mi lesz, ha újra rossz lesz? Mi szükségem van nekem arra, hogy 5 évenként negyed évet a fizetésül kapott föld kiadásával izguljak át; minden harmadik évet a rossz termésből kifolyó haszonbér csökkentéssel, esetleg nem fizetéssel? Tetejébe még én, akinek jó példával kell előljárnom, legyek kénytelen zúgolódni a minisztérium böles, szociális rendeletei miatt...

Testvéreim! Egyik tanítógyűlésen azt a választ kaptam egy állami kollégától: könnyű volt nekünk akkor, mikor a búza ára 400 Ké volt q-ként!... Sajnos, én akkor nem voltam azok között, mert havonta 200 Ké-t kaptam s most nem vagyok a készpénzesek között, de ezt feleltem, amivel most is felelni akarok a kérdésre: »Ha lett volna akkor mind készpénzfizetéses, nem lett volna olyan sokáig rossz soruk, s ha lenne mind most természetbeni járandóságot élvező, most sem lenne olyan sokáig rossz sorunk, mert fájt volna akkor mindnek s fájna most is mindnek ha 4000 Ké-t érő fizetését 8000 Ké-ra értékelnék.

Itt az utolsó óra, mi már csőd előtt állunk! Ma nekünk, holnap nektek! Fogjunk össze, talán együttes erővel többet tudunk elérni. Csőd előtt állunk nemcsak anyagiak terén, hanem lelkiek terén is. Hogy a globális módszer, újterv, egységes frás s újabb pedagógiai kérdések kell, hogy foglalkoztassanak és kössék le szabadidőnket; vagy a haszonbéri szerződések felesleges paragrafusai, a minisztérium rendelete a bérlőknek nyújtandó kedvezményt illetőleg, a búza spekulációs árzuhanása az összes kül- és belföldi tőzsdéken! A kettőt nem bírjuk meg. Ha ezt megérti a magas kormány, belátja, hogy nekünk fix-fizetés kell. Nem tőzsdések akarunk lenni, nyereszkeskedni fizetésünkkel, legkevésbé veszíteni rajta. Mi csak a megérdemelt, sokszor kétféle munkáért járó egyszeri tisztességes fizetést kérjük, — hogy tűnjön el végre a sokak szemében szálla és sokak által felhánytorgatott természetbeni járandóságunk. Lesz azután *egységes fizetés, egységes baj, egységes jólét és egységes akarai.*

Farkas Károly.

KRÓNIKA

Háborúellenes ifjusági kongresszust

készítenek elő Párisban szeptember végére az írásművészet legkimagaslóbb mesterei, mint Romain Rolland, Maxim Gorkij, Henry Barbusse, André Gide és mások. Nálunk a mozgalom vezetője Prof. F. Salda egyetemi tanár és író. E nagy nevek garantálják a mozgalom komolyságát, mely — úgy véljük — nemcsak üres szavалásokkal, deklarációkkal, hanem tettekkel is kifejezésre fogja juttatni akarását. Nem gondolunk arra, hogy e kongresszus, bármilyen népes legyen is, talán kényszeríteni tudná az államokat a fegyverkezés abbahagyására, vagy talán a fegyvergyárakat meg fogja győzni, hogy munkájuk — ha e szomorú gazdasági életben az egyedül hasznosító is — erkölcs-telen, tisztán azt tételezzük fel, hogy a megrendező írók, éppen mert írók, a sajtó helyes befolyásolásával tehetnek sokat az eszme diadalának érdekében. Mert az igazság az, hogy a sajtó egyáltalában nem neveli háborúellenesnek a közönséget. Itt nemcsak a szélső nacionalista, uszító, vagy a fegyvergyárak zsoldjából élő újságokra gondolok, de — sajnos — a háború és azzal összefüggő események, kémkedési rémregények kolportálásával öntudatlan háborús propagandát űz minden, még a legszíntelenebb újság is.

Olt tartunk, hogy a Remarque, Renn, Barbusse, Markovics regényeit ma az ifjuság előtt háborúellenesnek mondani anakronizmus. Ezek a művek, vagy az azokból készült filmek a háborút tényleg átélte, átszenvedett nemzedékkel valóban megutáltatták a háborút, mikor annak borzalmas fázisait ismét elibük vetítették. De hol van már az a nemzedék? 15 év múlt el a legutolsó ágyúlövés óta, az attól rettenetű frontkatona — ha még él — békés családapa, a feje jólé csapódó mindennapi gondokkal viaskodó kuli, kit a mindég változó élet forgataga, a felnövekedett újabb generáció helyéről szépen ki is szortított. A mai olvasótábor és nézősereg leírásból, képből képtelen érzékelni a borzalmakat, azok mögött kalandokat lát, hőroszi cselekedeteket sejt. Tessék csak egy-egy ilyen tárgyú film zsűfolt!

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Néplakönyvével bővítve, amely az imairóadalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a falyai imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel kapható. Öt kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb) portómentesen csakis kereskedőknek adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Köbőkút.

nézőközönségének kipirúlt, sokszor exaltált arcába tekinteni, nincs ott egyellen vonás sem, amely a háború utálatát fejezné ki, sőt az ifjúság lelkes tekintete csak arról beszél, hogyan csinálta volna ő, ha ott lett volna! Vajjon az a megdöbbentő siker, melyet egy-egy háborús könyv a piacon elért, szintén nem ezt igazolja-e? A háború utálata mellett bizonyít vajjon az a newyorki eset, hol egy könnyfakasztógáz kipróbálásra ezrek és ezrek sereglettek össze és mikor a szél megfordult és a gázt a nézők felé sodorta, a közönség pánikszerű menekülése közben sok száz embert tiportak össze? Háborúellenes jelenség-e az, hogy a legtöbb boulevard-ujság oly előszerzetettel közli a kémekről szóló fantasztikus regényeket, amelyekről biztosan tudja, hogy a közönség legkeresettebb olvasmányai?

A háborúellenes kongresszus nagynevű vezetői tehát elsősorban itt, a kezük ügyében levő sajtó átszervezésénél tehetnek sokat céljaik érdekében. De sokat tehet a pedagógus is. Az ifjúság pszichéjéhez tartozott mindenkor a kalandvágy, a kalandkeresés. Boldog gyermekkorunkban ezt a Robinson, Bórhárisnya, Később Winnetou történetével éltük ki, játékainkban azokat ulánoztuk. A háború és tartozékai az ifjúság előtt ma is csak veszélyes kalandok, érdekesítő élmények sorozatának látszik. Nem vérengzést lát és keres benne, hanem meglepetésekkel tarkított, mindig fordulatos regényt, melynek ő a hőse, aki bátorságával, ügyességével, talpraeseltségével, minden helyzetben való lökéletes lélekjelenlétével tündököl és diadall, di-

Telkes színes **ABC** az 1932. XII. hó
7.-én, 148 389/32 - I.-1 sz miniszteri rende-
lettel kiadott egységes frással.

Fali olvasóablák, ingyen vezérkönyv.

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2-3 évfolyam
Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 4-5 évfolyam
Telkes-Novák Módszeres Számolókönyv és Mértan 6-8 évfolyam

6 % az építendő „Tanítók Háza” javára.

Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a fe-
lekezeti iskolák számára engedélyezve.

A könyvek kaphatók az ACADEMIA könyvkiadónál Bratislavában,
Grössling u. 34.

a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán és az
összes könyvkereskedésekben.

cséretel arat.

Erre vágyik az ifjúság, ezt keresi a háborúban. De föltétlenül véres tragédiákkal kell összekötni az ebbeli kielégülést? Nincs olyan út, intézmény, amely az ifjúság lelkiéletének a feszültségét levezesse, gátlásai alól vérengzés, tragédia nélkül felszabadítsa? De igenis van: a cserkészlet. Sajnos azonban, ennek a szervezetnek áldásos munkálkodása mögött is mindjárt ott leselkedik a vigyorgó szfinksz: a politika. Még alig alakult meg, már felszínre kerül a jelvények, kürtjelek, vezényleti nyelv, nóták ügye és a sokféle bábáskodás között elvész a gyerek, vagy satnyává torzul. Meg aztán ez a cserkészlet bizony eddig csak a tanult ifjúság körében próbálkozott, mintha bizony a földműves és iparosifjúság között, az elemi iskolások sorában nem volna tennivalója.

Testvéreim! A háborúellenes szövetségnek mi mindnyájan hivatásszerű pionirjai vagyunk. Nem elégséges pacifistának lenni; háborúellenesnek kell lennünk, hogy megvédjük szeretteinket, utódainkat azoktól a borzalmaktól, melyeket mi szenvedtünk át. Meg kell ragadnunk minden alkalmat, minden eszközt annak a demonstrálására, hogy még egy győzelmes háborúnál is értékesebb a csendes béke. Az ifjúság lelke a mi kevényben van. Azért felelősséggel is tartozunk. Vigyázzunk, nehogy az utókor kötelességünk elmulasztása miatt elmarasztaló ítélet hozzon felettünk.

* * *

Az idej termés miatt – hála Istennek – nem lehet panasz

Minden jószolgatás, csüggedt aggodalom ellenére Szlovenszko-szerte úgy minőségileg, mint mennyiségileg oly bőséges az isten-áldás, hogy – a lapok szerint – ezidén a köztársaság minden import nélkül képes lesz belső gabonaszükségletét fedezni. És a bőség nemcsak egyes terményekre korlátozott, hanem mondhatjuk, hogy általános. A sokszor indokolatlanul panaszkodó gazdák ez éven még az adomabeli jelellettel nem állhatnak elő: »Mi haszna, ha nem termelt mák.«

Úgy képzeltük, hogy a mezőgazdaság e nem várt szép

Harmonium és zongoragyár

Lidl & Velik

Mor. Krumlov

Lerakat: Brünn,
Kraufmarkt 10.

Alkatrészek saját gyártása. Elsőrendű hangszerek mérsékelt áron. Részletfizetésre is. A cég egyik belfelagja hosszú éveket műhelyvezető volt a leghíresebb németországi vezető gyárakban

eredménye új vért és lendületet hoz az egész közgazdasági életbe. Tapasztalat szerint, ha a földművesnek jó termése van, vásárol, csinállat, munkát ad az iparosnak, hasznot juttat a kereskedőnek. Az üzleti életnek e jobbkedvű körforgása, még a számos sovány esztendő után jelentkezett egyetlen kövér esztendőben is rendszerint bekövetkezik. A gazda lélegzelhez jutott, vállalkozási készsége lendületet kapott, merészelt a jövőbe tekinteni, tervezni, és ettől a bizalomteljes jövővárástól könnyebben forgott a közgazdaság többi kereke is.

Sajnos, a folyó esztendei jó termés nem hozta meg ezt a fel szabadulást. Nem pedig azért, mert a búza ára 90, a rozs 60, az árpa 50 kor-ra süllyedt akkor, amikor az iparcikkek ára mindenütt tartott, sőt egyik-másik 10–15%-kal emelkedett is. Elkésierítő gondolat biz' az, hogy a múlt évi 62–65 kg.-os faj-súlyú búzájáért a gazda métermázsánként 110–120 koronát kapott, ezzel szemben az idei 80–82-esért csak 90 koronát kínáltak. Ha ezidén mennyiségileg nagyobb készletet lehet is eladni, azért kevesebb, vagy legfeljebb annyi pénzértéket kap, mint az elmúlt évben. Hol van hát a jó termés eredménye?

Es csodálatos, ebből az olcsó búzából most is csak 2.60–2.80 Ké-s 0-ás liszt és 2.20 Ké-s kenyér kerül a közfogyasztásba, sőt a híres Epochal liszt 3.60 Ké. Hol itt a hiba? Melyik az a szerv, mely a liszt, a kenyér árát a nyomott búza árak ellenére most is a régi magasságban tartja? A fogyasztó és termelő közönség nem kénytelen-e a közvetítő kereskedelmet, a magukat halálra kereső malmokat okolni a drágaságért, kiknek kapzsóságát ezidén a 80–82-es búza mellett az sem menti, hogy a belföldi rosszabb minőségű terményt a drágább külországi sikérdúsabb gabonával kell keverni. Ki a felelős azért a keserű tréjáért, hogy a jó termés hírére mindenfelé kiderült iparos és kereskedő arcok is ma reményt veszve, üres boltokban, néma munkahelyekben várják a végrehajtó, inkasszáns kopogtatását? Kit vagy kiket érhet a vád azért a beláthatatlan következményű hivatalos jelentésért, hogy az állam adóbevétele a múlt év ugyanezen hónapjához képest csökkenést mutat?

Ha következtetéseink fonalán idáig jutottunk, nem kell-e igazat adnunk a technokratáknak, akik állampapíraitamusi követelnek és a termelési eszközök és javak elosztását egy szak-képzett igazságos központi szerve kívánják bízni, melynek ítéletét, minden spekuláció kizárásával, tisztán az egészséges kereskedelmi principium: a kereslet és kínálat viszonya be-jolyásolhatja?

Szepesi Gyula.

FELHÍVÁS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úri-dívat szabóműhelyünkre, hol a legújabb dívat szerint a legmodernebb kivételben elsőrendű szövetekből készítik kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mér-itékvétel és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: Takács Albert úr, úri divatszabó, Érsekújvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból:

Álommagyarázat az ifjúságnak. A svájci középiskolákban a tanítás az álommagyarázatra is kiterjed. Az alant megnevezett lap szerkesztője Zürichben végighallgatott néhány ilyen előadást és impresszióinak eszmemenete a következő: Az ember életének javarészt elalussza és mégis alig tudja, milyen tünemény tulajdonképpen az a jelenség, amit álomnak nevezünk. Az álomban olyan erők frissülnek fel, amelyeket nappal elhasználunk. Különösen az agyvelő érzi meg az álmatlanság súlyát. Az álomnak legfontosabb ismertetőjele, hogy az alvás tartama alatt az akarat és az öntudat teljesen kikapcsolódnak. Ha az ember mély álomba merül, nem tudja, hogy körülötte mi történik. Mégis megtörténik, hogy az alvó ember elhajt egy esetleg kellemetlenkedő legyet, vagy megigazítja a félrecsúszott takarót, ezek a mozgások azonban reflexeknek tekinthetők. Nagyon sokat vitatkoznak arról hogy mi csoda törvények szabályozzák az alvást. Egyesek azt állítják, hogy az alvás azért áll be, mert a nagy agy sejtei a nappali sok izgalom következtében kimerülnek. Az alvás ezeket eltávolítja és ezért frissen és erősen ébred az ember az álomból. Mások azt mondják, hogy az álom ösztönös, mert akkor is beáll, ha a fáradság nincs jelen. Nagyon sokszor előfordul, hogy az ember olyanról álmodott, amire soha nem gondolt s álomban oly tetteket vitt véghez, melyek teljesen távol állanak az ébrenlét tetteitől. Mind ezt a tudat alatti agyállapottal lehet megmagyarázni. Néha előfordul, hogy az ember keres valamit s bár ébrenlétben nem tudja megtalálni, álomban egyszerűen csak pontosan látja a helyet, ahol azt keresnie kell. Az agy tudat alatt is dolgozik. Az agy egy része számára nem volt nyomtalan ez az elvesztés, hanem megőrizte azt pontosan. Sok embernek úgynevezett telepátiкус álmai vannak. Megéreznek egy bekövetkezendő szerencsétlenséget. Vannak olyan emberek, kik saját állításuk szerint sohasem álmodtak. Az

álomból gyakran semmi sem marad vissza, s az álmodó ébredésekor nem emlékszik semmire. Minél rövidebb idő alatt kialsussza magát. Legerősebb az alvás közvetlenül az elalvás után. Ezért a legnehezebb valakit az ú. n. első álmából felébreszteni. Az alvajárók nem látnak és nem hallanak s ezért nem is szédülnek a legmeredekebb helyeken sem. Csak akkor lehet baj, ha az álomjáró veszedelmes helyen felébred és öntudatra jön. Ezért nem szabad őket álmukból felzavarni. (Zürcher Schulzeitung.)

Kényszer és szabadság a nevelésben. Két kisdíák játszik az udvaron. A lakásból kinyílik egy ablak és csengő női hang szólal meg: Károly, gyere vacsorázni! A fiúcska könyörögve szól: »Hagyj még itt egy kis sé, édesanyám! Olyan szépen játszunk.« De az anya erőlyesen: »Hét óra, jöjj!« — Szükséges-e ez a szigor, kérdezzük s nem engedhetett volna még egy rövid félórátká az édesanya? A megállapított házirenddel szembehelyezkedett a fiú vágya. Ahol a házirend nem lehet megalkuvás tárgya, ott nevelés történik, ahol azonban a szülői szív meghajol a gyermek kívánsága előtt, ott pedagógiai tévedések halmazza áll elő. A kipróbált és jónak bizonyult rendszer tiszteletben tartására a gyermekeket már zsenge korukban rá kell szoktatni. Ha a nevelő a gyermektől nem kíván mást, mint azt, ami erkölcsös és nem tilt el mást, mint ami erkölctelen, akkor normális gyermekeknél nem fog nehézségekre találni. Az erkölcsös és erkölctelen dolgok megkülönböztetésére szolgáló érzéket minden ember magával hozza a világra. Minden lélekben szunnyad a vágy: jót tenni. Onként értetődik azonban, hogy nem szabad a gyermekeket már első éveiben a ferde nevelés által elrontani. Amde sajnos, ez nagyon sok családban megtörténik s csak később mutatkoznak az ebből származó nehéz szülői gondok. A szigorinak bizonyos mértéke feltétlenül

száraz nyelvtani szabályokkal, hanem élénké tette a nyelvtanítás módszerének hangulatos leírásait. Ugy járt el, ahogyan a nyelvtanítók természetes lefolytatása megkívánja: verset, mesét, eseményt illeszt egy-egy nyelvtani egység elejére s a tanító eléri azt, hogy a gyermek észre sem veszi, máris az új nyelvtani ismeret birtokában van. A szabály csak azután következik, mikor az élő nyelv esetei azt önként kialakítják. Mert nem a nyelvtan, hanem a nyelv volt előbb. A szerzőnek mindvégig sikerült a gyermek érdeklődési körében maradnia, tehát a tanítás eredményét biztosítja.

A szöveget számos kedves kép szemlélteti. Kifogásolnunk kell azonban az 5. oldal ábráját, mely a tanítót még mindig »ferencjósokában« mutatja be. Ajánljuk, hogy a szerző a legközelebbi kiadásban hagyja ki ezt az öreg kislét s tegyen helyébe olyat, mely a valóságnak megfelel.

A könyvet tartalmi értékén kívül, a nyomdai kiállítás is kedvelté tette. Az ügyes beosztás, a betűk helyes kiválasztása, a jó papiros és a tiszta nyomás az államnyomda érdeme.

Farkas István: Tehetségpróba (teszt) a magyar nyelvből. IV. Az első három füzet után most jelent meg a negyedik, mely 22 lapot tartalmaz. Az egyes lapok kérdés-anyaga a polgári iskola befejező tanfolyamának magyar nyelvi anyagát öleli föl, de fölhasználható némelyik az elemi iskola felső tagozatán is. A tesztelés, mint lapunk pedagógiai rovatában olvashaljuk, az iskolai számonkérésnek, az eredmény nyilvántartásnak és az osztályozásnak egyre nagyobb tért hódító, sikeres eszköze, s nem utolsó sorban az iskolai munka »kézzelfogható« bizonyítéka. Az írásbeli teszt valóban a »tehetség próbája« s a tanuló tudásának mérége. Farkas István tesztjei az alábbi kérdés-csoportokat tartalmazzák: Szótani és mondattani áttekintés, Magyarító gyakorlatok, Próza és költészet, A poétika tárgya és felosztása, A belvilági költészet, A külvilági költészet, A drámai költészet, Egyes polgári ügyiratok áttekintése, A magyar irodalom története (VII. lap), A cseh, a szlovák és a világirodalom áttekintése. A borító lap az osztályozásra és az elért pontok grafikus képének összeállítására szolgál. Ára: Ké 3.80. A Csehszlovák Grafikai Unió Rt. kiadása és nyomása. (b)

Megvette már

ADLER :

Az új egységes és egyszerűsített betűk írásának vezérkönyvét

Ára csak 5 Ké.

Megrendelhető minden könyvkereskedésben és a kiadónál

KLEIN GÉZA
könyvkereskedő, Rimavská-Sobota.

HIREK

Pistának nincs könyve . . .

A tanító a legfinomabb »anyag«: a lélek munkása. Vannak mes-
teremberek, akiknek foglalkozása állandó figyelmet, folytonos ébren-
lélet, nagy elővigyázatot föltételez, de a tanító »mestersége« mindezeknél
nagyobb óvatosságot, körültekintést, a körülmények mérlegelését, az
idegek feszültségét kívánja. A gyermeki lélek a szavak, a hatások leg-
kisebb fuvallatát is megérzi.

A tanév elején egy-két hétig keresni kell az elhagyott kerékvágást.
Két hónap nagy idő. Nem éppen a plhenés adománya szempontjából,
de azért, mert azalatt sok minden történhetik a gyermekkel, amiről
a tanító nem tud. Nem az »uborkaeltevés«, vagy a »kommencióskert
felkaszálása« miatt, hanem egyszerűen azért, mert a tanító tüdejének
is jólesik a levegőváltás a nyári hónapokban.

Varga Pisticéknél is olyasmi történt a nyáron, amiről a tanító
úr nem tudott. Azazhogy az előzményeket ismerte, de a dolgok végső
kimenetelét nem. Végül megtudta ugyan, de nem ingyen. Árat kellett
érte fizetni.

Olvasás volt az órarend szerint. Hála Istennek, a tavalyi olvasó-
könyv megfelel s a diákok, kissé megkopva bár, használhatják a régi
könyvet. De nini: Varga Pista előtt nincs könyv. Már tegnap is észre-
vette ezt a tanító úr, akkor még azonban ezt a körülményt a tanév eleji
gyermekes könnyelműség és a libalegelőkről ábrázoló feledékenység
számlájára írta. Most azonban már nem hagyhatja szó nélkül:

— Hol a könyved, Pista?

A fiú zavartalanul válaszol:

— Böskénk elvitte . . .

Itt gondolkodni kell. Böske testvére Pistának. Tavaly ő is ebbe
az osztályba járt. Most eggyel följebb került. A könyvre már nincs
szüksége, mért vitte el tehát?

— Hová vitte?

A fiú megmondja, hová költözött Böske az anyjával. Ő meg itt-
maradt az apjával . . .

Most aztán megvilágosodik minden. A szülők elváltak. Az anya
elvitte a kislányt. A kislány pedig a könyvet. Pistának azért nincs
könyve.

Az olvasás megakadt. A tanító úr a Pista kipirult orcáját nézte,
s azon gondolkodott, hogy nagyon megbántotta-e a gyermeket a sok,
tapintatlan kérdészködés. A többiek nagy, kerek szemekkel bámultak
Pistára és semmit sem értettek az egészből.

(b o a)

Masaryk elnök beszéde a fiatal tanítók küldöttségéhez. A fiatal tanítók nyári konferenciája alkalmából Masaryk T. G. elnök kihallgatáson fogadta a tanítók kiküldötteeit Zidlochovicén, július 12-én. A kiküldöttek üdvözlésére az elnök hosszabb beszédben válaszolt. Az elnök válaszát teljes egészében közli a Český Učitel szeptember 7-i száma, melyből az alábbi részleteket közöljük:

„Önök aggódnak a hazai és külföldi antidemokratikus kísérletezések és irányok miatt. Én ettől nem félek. A politikában türelmesnek kell lenni. A demokráciát nem féltsem; de minden demokráciaellenes cselekedetet demokratikus munkára hív és bizonyos mértékben arra, hogy revízió alá vegyünk a demokrácia némi elgondolását és kezdeményezését... Önök, mint tanítók, Komenskýra hivatkoznak. Ő, amikor politikát csinált, bejárta egész Európát, minden nemzetnek szolgált és saját nemzete céljait hirdette. Az iskolában és nevelésben kora gonoszságának orvosságát látta. Ma is tanítással, megértéssel, diszkusszióval kell küzdeni az erőszak ellen... Azt mondják, hogy a tanító ne keveredjék a politikába. Attól függ, milyen politikáról van szó. Ma lehetetlen, hogy a tanító politikailag is ne gondolkozzék. A tanítónak, a fiatalnak is, kell annyi intelligenciával bírnia, hogy az eseményeket figyelemmel kísérje. A tanítónak legyen véleménye a politikai kérdésekről, látnia kell a dolgokat a maguk valóságában. A tudományos műveltség a figyelni tudást jelenti. Figyelni a társadalmi életet, figyelni, mi történik a republikában, Európában, az egész világon, de legelsősorban a magunk falujában, hogy megismerjük a népet, amely lakja és lássuk, mi történik ott. Szükséges tudni, milyen környezetből jött a gyermek, hogy hatással lehessünk rá. — Az iskola nem egyedüli forrása a tanítóságnak és nevelésnek. Ezt tudnia kell ma a tanítónak és ismernie kell mindazon iskolán kívüli hatásokat, melyek az ifjúságot érik. Az iskola mellett az újságok is a tanítást szolgálják, minden gyermek olvashatja apja újságját, látogatja kiállításokat, hallgatja a rádiót, il-

lusztrációkat nézeget stb., ami Komenský idejében nem volt. Nem gondolhatja a tanító, hogy ő a Szentlélek és az emberiség csak az ő tanítására vár. Ez tévedés volna. Az embert nemcsak az iskola nevei. A tanítónak mindent figyelnie kell otthon, a környéken, az országban és aszerint kell az iskolában eljárnia. Gyakran elgondolkozom azon, mi nevelt engem tulajdonképpen. Nemcsak az iskola. Sokszor csak kicsinységek, miket a gyermek lát, vagy hal, megradnak a lelkében az egész életre, alakítják a jellemét és nyitogatják, gyakran idő előtt a szemét. Helyesen kívánják az individuális nevelés megvalósítását, s azért van törvényileg biztosítva osztályonként a kisebb létszám, hogy ez elérhető legyen. Igaz, hogy az iskola pénzbe kerül, de majd ebből is lesz elegendő, ha a népek nem fogják azt butaságokra és haszontalanságokra kidobálni... Legyen minden művelt ember, tehát a tanító is, őszinte, valljuk be, amit nem tudunk, ne csináljunk magunkból mindentudókat. Ez tanítói hiba, amely a gyermekekkel való érintkezés tanítói tekintélyéből ered. A túlzott tekintélyesség az intelligenciának általában hibája. Az önképzés kérdése nagyon fontos. Szüntelenül képezzék magukat. Önök, tanítók, vezetői a tanuló ifjúságnak, s ezáltal, bizonyos mértékben felnőtteknek, a leendő politikai funkcionáriusoknak is... A kisebbségeket a törvény védi, nincs jogunk még az ellenségünk nyelvét sem elnyomni. Meg kell nyerni őt tanítással, — tehát itt is türelemre van szükség. Szükségesnek tartom a kisebbségek nyelvének megtanulását; Szlovénzskón a magyarul, Csehországban a németet. A cseheknek is meg kellene tanulniok magyarul, s Podkárpi Ruszban ruszinul. Nem ártana ez a hivatalnoknak, sem a tanítónak, sem a kereskedőnek. Az emberhez annak nyelvén kell közeledni, ez főként az ú. n. uralkodó nemzetek kötelessége a többikkel szemben. Magam is öt nyelven beszélek, görögül, latinul, a szláv nyelveken, az orosz mellett és olaszul jól olvasok. (Magyarul és arabul is tanultam.)... Komenský is ajánlotta a szomszédok nyelvének tudását. Masaryk végül a cseh és a szlovák nyelv viszonyáról és a vallásosságról beszélt.

Az államellenes cselekedetek üldözéséről szóló törvény teljes szövege megjelent a Vestník augusztusi számában. A törvény hatálya kiterjed az állami, járási, községi és közalkalmazottakra, a nyilvános iskolák tanítóira és tanáraira, az egyházak lelkészeire s a nyugdíjasokra. Mind ezen személyek, ha az állam fenntartása, függetlensége, területi egysége, alkotmányos egysége, vagy a Csehszlovák Köztársaság demokratikus-közletársasági államformája ellen irányuló tevékenységet fejtenek ki, akik az ilyen tevékenységgel elősegítik, vagy más személyeket erre megnyerni iparkodnak, továbbá, akik a csehszlovák pénznem és takarékbetétek iránti bizalmat aláássák, vagy akik tudatosan cselekvőleg résztvesznek oly egyesülésekben, melyek nyíltan, vagy burkoltan ilyen működést kifejtjenek, — a munkaviszonyból való elbocsátással, (katonai rangjuktól való megfosztással), ezenkívül az ő és hátramaradottaiknak a szolgálati viszonyból a munkaadóval szemben folyó összes jogaiknak és igényeiknek elvesztésével büntelendők. A törvény 4. §-a kimondja, hogy a fentemlített személyek közül az, akinek módjában lett volna, de nem akadályozta meg a vele közös háztartásban élő és utána nevelési járulékot, vagy a nők kiegészítő pótlékát élvező családtagok a főtjelzett cselekmények elkövetésében, — a nevelési járulék, illetve pótlék elvonásával büntetendő. — Az egész törvény magyarul közölve van az egyesületünk kiadásában megjelenő Vestník-fordítás f. évi 8. számában.

Fizetésleszállításról írnak megint az újságok. Nap-nap után újabb és újabb fizetésleszállítási tervek látnak napvilágot. Egyes, jólétesült sajtóorgánunkok már részletesen, pontról-pontra ismertetik a készülő „meglepetést”. Itt-ott már a nyár folyamán, sőt tavasszal fölbukkant egy-egy megjegyzés a kilátásban lévő (horribile dictu!) 25 százalékos fizetésleszállításról, s ha követte is a cáfolat, annak nem volt igazán meggyőző ereje. Ugyanígy kezdődött tavaly is. Előbb mosolyogtunk rajta, lehetetlennek tartottuk azt, ami nagyon könnyen lehetővé vált. Ma-holnap ott tartunk, hogyha valamelyik újságíró 50 százalékos fizetésleszállítás csalétkét veti a közt-

lemény elé, az készpénznek veszi a tréfát és szentül hiszi, hogy ez oldja meg a válságot... A legújabb, személyi megtakarításokat célzó kombinációk még „kombinációknak” is merészek, s ellentmondanak társadalmunk szociális és demokratikus alapelveinek. Nem hisszük, hogy némi látszólagos anyagi előnyökért érdemes volna demoralizálni a tisztviselőtársadalmat.

A katonaviselt tanítók ügye. A Szlovenszkoí és Podkárpi Ruszi katonaviselt tanítók Szövetségének elnöksége augusztus 29-én küldöttéleg fölkereste Pisecký Ferdinánd kormánytanácsost, a bratislavai isk. referátus vezetőjét, a tényleges katonai szolgálatnak a tanító működés idejébe való beszámítása ügyében. A ref. vezetője megígérte a támogatást, miután a katonai szolgálat beszámításának kívánalma jogos és igazságos. Az érdekelt tanítóknak ebben az ügyben egységesen és kitartóan kell küzdeniök. A SUV elnöksége rövidesen újabb küldöttséget küld föl Prágába a pénz- és belügyminisztériumhoz.

Híttler-köszöntés a porosz iskolákban. A porosz kultuszminiszter rendeletben meghagyta, hogy a tanítók és a tanulók egymást kölcsönösen és maguk között a kéz fölemelésével köszöntsék. Ez az üdvözlés pártállásra való tekintet nélkül az új Németországot jelképezi. Az új szokás a jelen tanév elején lép életbe. — Egy másik rendelet értelmében a porosz középiskolákban ezenül az angol nyelv, mint főtantárgy, a francia nyelv ellenben csupán mint mellékantárgy fog szerepelni. (A politika hegedül, — a pedagógia táncol...)

A Vöröskereszt Sarjadék új munkája. A Csehszlovák Vöröskereszt Sarjadéka immár második éve kezdi önálló munkáját a „Mi Munkánk” című vöröskeresztes gyermeklappal. Sajnos, a múlt tanév folyamán alig háromszáz magyar iskola szervezháromszáz magyar iskolában. Az idén fokozottabb támogatást kérünk minden magyar tannyelvű iskola részéről, mert különösen most van szükség arra, hogy a romlatlan gyermeki lelket a viágbéke nagy gondolatá-
lelket a tőkéletes emberbaráti szemnek és a számára megnyerjük. A Vöröskereszt a maga mindenhol ismert, kimagasló jelvényével a szív piros

melegét kelti új jövőt ígérő életre. Hisszük, hogy szeptember folyamán legalább minden második magyar tannyelvű iskola bejelenti a sarjadékhoz való csatlakozását és lehetővé teszi, hogy ez a felekezeten, nemzetiségen, társadalmi osztályokon felül álló, igazi emberbaráti egyesület a maga rendíthetetlen hitét az ifjúság szívében is elvessze. A szeretetteljes gyermekpolitika nemesbbé fogja tenni a felnőttek politikáját, a felebaráti érzés felfokozott nevelése, minden embert öshit szerinti, egyforma felebaráttá fog tenni. A »Mi Munkánk« a Csehszlovák Vöröskereszt önálló magyar nyelvű gyermeklapja, mely havonta annyi példányban kerül a magyar iskolákba, ahányszor 16 tag jelentkezett a sarjadékba. A Vöröskereszt ifjúsági munkája nem üzleti vállalkozás, vár a tagdíjak (évi 2 Ké minden jelentkezett tanuló után, amelyből 1 Ké kerül a központba)

befizetésével, tekintetbe veszen minden körülményt és kiéptíti a központjának gyermekszíveken át való közeledését. Szeretettel kérünk minden tanító- és tanárembert, minden iskolájában a Vöröskereszt kis békekatonaí és küldje be a megküldött kérdőívet és jelentkezési lapot a Vöröskereszt szlovenszki divíziójának (Turčiansky Sv. Martin). A »Mi Munkánk« a Vöröskereszt minden dolgozójáról tájékoztatást nyújt ismerősök és idegenek, fiúk és lányok, különböző felekezeti apró emberek közös békelapja, melynek minden magyar iskola minden tantermében ott lenne a helye. Jöjjenek, ne késlekedjenek, a jobb és boldogabb jövő, gyermekeink jövője érdekében mindenkit szeretettel vár a Csehszlovák Vöröskereszt Sarjadéka. (A jelentkezések minden esetben a divízió címére küldendők!)

Kiadóhivatali üzenetek

M. I. Král-Chumec, K. I. Leléd. Címüket a kívánt módon javítottuk. A lap az új címre megy. — H. E. A. Felbár. Tagjaink sorába felvettük, a lapot küldjük. — M. L. Nádszeg, D. M. Bratislava. Az elveszett számokat újból megküldtük. — P. J. Garamkövesd. Lapja értelmében intézkedtünk. — M. L. Nádszeg. A kért lapszámot elküldtük. — V. L. Kiarov, H. L. Ladmovce, T. J. Püspöki, B. L. Astély, R. S. Senec, Sz. L-né Velká Ves n/Iplom, K. Á. N. Zámky, K. B. Streda n/Bodrokom, H. L. Levice, S. M. Berchy, K. M. Streda n/B. Levél ment. — Id. P. L. V-Kapusány. A hátralékot részletekben is elfogadjuk. — M. P. Moldava n/B., Cz. S. Berchovo. Zsebnaptárt küldtünk.

Ježo—Banai—Mitterholzer—Telkes:

Részletes tanmenetek, óratervek és utasítások

mélyen leszállított árban kaphatók,
míg a készlet tart.

Az eredeti 60.— Ké-s ár helyett 30.— Ké
árban szállítja a főbizományos:

Virradat könyvkereskedés

Komárno, Jókai-uca 5. — Telefon 127.

Pályázatok.

Pályázati hirdetés. A tallói községi iskolaszék pályázatot hirdet az I. számú, kántorsággal egybekötött végleges tanítói állásra, amely lemondás folytán megüresedett. Javadalom a községtől: Természetbeni lakás kerttel, százötven korona tanítói fizetés évente, tizennégy katasztrális hold föld és földmunkaváltság gyanánt tizenkét mérő rozs. A kegyuraságtól tizenkét öl lágya és négyszáz kéve rözse. A többi államsegély.

Csakis előirt képesítéssel bíró r. kath. vallású férfiak pályázhatnak. Pályázati határidő: 1933. szeptember 30. Az előírás szerint felszerelt kérvények a tallói községi iskolaszék címére küldendők.

Pályázati hirdetés. A velké-kosihy-i (nagykeszi-i) közs. iskolaszék pályázatot hirdet a III. végleges tanítói állásra. Tanítási nyelv: magyar. Javadalom a községtől: 1200+360+20 Ké. Államsegély. Pályázati határidő 1933. szept. 29. Rendesen felszerelt kérvények a velké-kosihy-i (komárnoi járás) községi iskolaszék címére küldendők.

Pályázat. A tallói községi iskola iskolaszékének elnöksége Tallóson, galántai járás, a VI.-ik fokozatos ideiglenes tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: havi 100 Ké fizetés, évente 240 Ké lakbér, 20 Ké kertpótlék a községtől; a többi államsegély. Tanítási nyelv magyar. Szabályszerűen felszerelt kérvények 1933. szeptember 30-ig nyújtandók be. Pályázhatnak kvalifikált tanítók, római katolikusok. Az állás azonnal elfoglalandó.

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. — Kereskedői közveitő haszon kizárva. — Keményfa hálószobák 1200 Ké-től kezdve. Megtekintés és autó díjmentesen.

A m. tisztelt tanító urak szives figyelmébe ajánljuk a következő

új tanterv szerinti

kiadványainkat:

Heckmann István, Lyrri hangjegylüzet	Kč	7.20
Jellinek—Maule, Földrajzi atlasz	Kč	9.20
Kovács—Osztényi, Református vallástani kézikönyv, I. alsó oszt.	Kč	5.—
Kovács—Osztényi, Református vallástani kézikönyv, II. felső o.	Kč	6.—
Kovács—Soós, Református vallástani kézikönyv	Kč	9.60
Nagy Sándor, Szeretet-olvasókönyv a református népiskolák 2—3. osztályai számára	Kč	16.—
Osztényi József, Magyar nyelvtan a 2-ik oszt. számára	Kč	3.60
Osztényi József, Magyar nyelvtan a 3-ik oszt. számára	Kč	4.20
Osztényi József, Magyar nyelvtan a 4—5-ik oszt. számára	Kč	9.20
Osztényi József, Magyar nyelvtan a 6—8-ik oszt. számára	Kč	16.—
Dr. Pálesch Ervin és Banai Tóth Pál, Hazánk, olvasókönyv a 6—8. oszt. számára	Kč	24.—
Schneider—Trnavsky, Énektan I. rész az alsó oszt. számára	Kč	8.—
Schneider—Trnavsky, Énektan II. rész a felső oszt. számára	Kč	12.—
Telkes Mihály, Abécés könyv	Kč	9.60
Vezérkönyv az Abécéhez ingyen.		
Telkes Mihály, Módszeres számolókönyv 2—3-ik oszt. számára	Kč	8.60
Telkes Mihály, Módszeres számolókönyv és mértan 4—5-ik oszt. számára	Kč	13.80
Telkes Mihály és Novák Mihály, Módszeres számolókönyv és mértan 6—8-ik oszt. számára	Kč	16.80
Wesely L., Metodicka cvičebnica jazyka slovenského, I. rész a 3—5. oszt. számára	Kč	14.—

Új Pedagógiai szakkönyv.

Szerényi—Mónus, **Utmutás a honismeret és polgári nevelés tanításához.**

Bevezetés céljából készpénzzel küldünk mutatvány példányt.

„ACADEMIA“
könyvkiadóvállalat,
BRATISLAVA, Grössling-u. 8.

Kultúr munka.

Az iskolák kapui után lassan kinyílnak a kultúrházak is. Akár díszes kultúrvár, akár egyszerű iskolaterem, vagy szövetkezeti, községközi tanácsterem: a kultúra mindenütt megér, ahová meghívják. A kisebbségi magyar kultúra pedig a legszerényebb külsőségek között, szegényes viskókban is meghúzódik, csak legyen, aki pártját fogja, aki törődik vele.

A kisebbségi kultúrharcban vezérség vár minden köz-katonára. Vagy jobban megközelítjük az igazságot, ha így fejezzük ki magunkat: minden vezér közkatona?... A magyar falu tanítója szemléletesen igazolja ezt a megállapításunkat. Szabó Dezső Farkas Miklósa azt mondja »Az elso-dort falu« egyik fejezetében, mikor a kálvinista hitéletet jellemzi: »...nátatok a pap a vallás...« Szabó dezsői pöz nélkül, de több igazsággal elmondhatjuk a szlovenszkói magyar faluról: »nátatok a tanító a kultúra...«

A következőkben nem akarjuk megcáfolni fórum-

Iskolaigazgatók! Kartársak!

Az iskolai irkákat, valamint az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványokat csakis a

*„Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában“
rendeljétek meg, Galántán!*

Ugyanitt beszerezhetők

*az összes tanítási segédeszközök,
bárhon megjelent tankönyvek, fel-
szerelési cikkek (írószerek, papir-
nemű, táblafesték, padlóolaj stb.)*

A Könyvesbolt, működésének kezdetén nem tarthat nagy raktárt. azért a közvetett rendelésekből származó kisebb-nagyobb késedelmekért a rendelők szíves elnézését kéri. Ezek a kezdeti nehézségek fokozatosan megszűnnek, s az üzletmenet a rendes kerékvágásba jut.

cikkünk írójának súlyos kijelentéseit, sem csökkenteni a fájo szatira hatását. Mert a tanító lelke, mikor izzásba jön a közvelen iskolai munka kohójában, ugyanakkor kilöveli fényét a falu szomorú, elhagyott népére is. Ha a tanító nem is tenné ki lábát az iskola ajtaján, akkor is olyan kultúrhatást érne el a gyermek-nevelői működés közvelitásával, hogy annak nyomai minden bizonynyal meglátásának.

De nincs ez így. A tanító nem ül az iskolában. Nem nyughatik. Hajtja a vére, a tanítói vér. Megfogadja tiszser, megfogadja húszszor, hogy az iskola küszöbét nem lépi át, hogy az iskolai pedagógiának szenteli minden idejét, de ha eljön az első munkaalkalom, melyet az iskolán kívül mozgó kultúrélet hirdel, ő az, aki a munkát »elnyeri«, mert hiszen — más pályázó nem is jelentkezik... A tanító, mikor saját földi életére, anyagi boldogulására, sőt megélhetésére gondol, keserű rezignációval határozza el, hogy egy tapodtat sem tesz azontúl, ami szorosán véve az ő tisztviselői hivatása... de ha föllámad benne a soha el nem alvó idealizmus, ha szívet megérinti a szárnyát próbálgató árva falusi kultúra gyöngé szellője: akkor vége minden elhalározásnak, feledve minden anyagi gond, akkor a tanító minden porcikáját átjárja a kultúra könyörgő szava, szellem-teste ereit elönti a kiapadhatatlan, drága fluidum: a tanítói vér!

Mondhatja azt a tanító, hogy ő csak tanító-művész akar lenni az iskola kristályos műtermében, mondhatja, hogy nem akar tudomást szerezni mindarról, ami körülötte, a falu életében hullámzik, mondhatja, hogy nincs köze az iskolán kívüli társadalmi mozgalmakhoz, melyek csak munka-többletet jelentenek számára, mondhatja, hogy »tehermentesítsék a tanítót!«, — de valójában évről-évre újabb terheket vesz magára, újabb tisztségeket vállal, új munkakört tölt be, újabb és újabb tartalommal ruházza föl a tanítói nevet. Szónokolhatunk munkánk, hivatásunk értékének a társadalom által való lekicsinyléséről, az anyagi ellenszolgáltatás mértékének leszállításáról, sirhatunk, elkeseredhetünk, de ha vérünk utolsó esőppjét is kellene fölládozni: akkor is vállaljuk a munkát, melyet »a társadalom a tanítótól méltán elvár«... Vállaljuk, mert választottuk, a tanítói sorsot!

Vajjon elmondhatja-e ezt magáról minden tanító? Az bizonyára, aki községében különféle kultúrszervezetek kezeit alkotta meg, hogy a kultúrunka el ne sikkadjon, s a falu kultúrája ne légüres térben senyedjen el, hanem a valóságos élet kemény, de termékeny földjén növekedjen, virágozzék. De mit szóljunk ahhoz a levélhez, mely bár közvetett úton jutott hozzánk, de rólunk beszél a merev és leplezetlen kritika hangján: »...A kultúra magvetői és ápolói mindenütt a tanítóság soraiból kerülnek ki, mert

tulajdonképpen ez a hivatásuk is. Községünkben van 9 tanító, de sajnálattal kell konstatálnom, hogy a fiatalság megmentésére, kulturális nevelésére egy sem vállalkozott. Nem fűzők ezen megállapításomhoz kommentárokat, hiszen magában véve ez a megállapítás is súlyos kritika az itteni magyar tanítóságra... Higyje el uram, nem akadt a községünkben egyetlenegy ember, aki segítségemre lett volna egy kultúrkör megalakításában, a tanító urakat nyíltan felhívtam, de mindegyiknek volt valami többé-kevésbé elfogadható kifogása: nagy elfoglaltság, képesítőre való készülődés stb....»

Ne kételkedjünk abban, amit e levél mond. Súlyos a vád, mely a sorok közül egyenesen, ápertén kihangzik. Azt se vitassuk, hogy van-e joga az illetőnek községe tanítóit megróni. Ne firtassuk azt se, hogy vannak községek, ahol a politika annyira megmérgezte a közéletet, olyan darázs-fészekké varázsolta a falu társadalmi berendezését, hogy abba belenyúlni még a kultúra nemes szándékával sem lehet. Higgyük el a levélíró állításait és fejezzük ki sajnálkozásunkat az elhagyott község siralmas kulturális állapotán...

De fölhasználjuk az eset tanulságát ama meggyőződsünk kijelentésére, hogy íme, a tanító nélkül nincs kultúrélet a faluban. Ha kilenc tanító közül nem akad egy sem, aki kultúrkör alakítására vállalkoznék, akkor nincs meg a tizedik ember, aki ezt helyettük, vagy nélkülük megcsinálja! Az idézett levél, vádló negatívumával, íme, kénytelen megállapítani, hogy a falu legpozitívabb kultúrmunkát végző tényezője a tanító, akinek közreműködése nélkül a falumívelődés szekere elakad, sőt el sem indul... Mi volna, ha a tanítóság hirtelen a szigorúan vett pedagógiai munkásság körülhatárolt álláspontjára helyezkednék, s magára zárná az iskola ajtaját?... Kilenc tanító (ha hihetünk a levél adatainak) megtette, s anarchia támadt egy község kultúrájában.

Akik a tanító munkáját paragrafusokkal mérik, azzal

Minden iskolai ünnepre
talál alkalmas verset

BOROSS BÉLA:

„KIS HARANG“

című könyvében. Kapható a szerzőnél: Dolnie Saliby (Alsózselli).

Ára 8 Kč és a postaköltség.

akarják elnémitani a kultúrmunkában serénykedő tanítókar önérzetes büszkeségét, hogy ezt a munkát törvényesen megállapított heti négy óra kultúrkötelezettsége írja elő. Ezeknek csak azt válaszolhatjuk, hogy a fenti levél írójának községében kilenc tanító bizonyára végez heti 4 órai kötelező kultúrtevékenységet (mert a törvényt be kell tartani), s mégis, »a fiatalság megmentésére, kulturális nevelésére egy sem vállalkozott«... Mi fontosabb tehát: az órarend-szerű kultúrmunka, vagy az, amit nem a törvény, nem az órarend, de a tanítói lélek örök törvénye tett kötelezővé?!...

A tanító dolgozik, mert hajtja a vére. Nem lényeges a keret, az alapszabály, a forma: az igazi kultúrmunkás ezek nélkül is ért a kultúra talajműveléséhez. A kultúra növényzete nem a külsőségek alaki behatásától, de a lélek belső, mély szüztalajának termékenyítő erejétől él és növekedik. A sok egyesület, kultúrszerv csak fölaprózza a kultúrmunkások erejét, munkájuk eredményét, s osztályozza a kultúra áldásait. Egységes munka: egységes keret, egységes cél! A munkás mindenütt ugyanaz: a tanító. Csak a munka cégére vátakozik. Nagy, átfogó kultúrszervre van szükség, mely magába öleli a kis célkitűzéseket, s a szűk kereteket kiterjeszti.

A kultúra nem szolgálhat külön politikai, külön szociális, vagy egyéb célokat. A szlovenszkoói magyar faluban csak az egységes magyar kultúrának van helye! (bb)

Ježo—Banai—Mitterholzer—Telkes:

Részletes tanmenetek, óratervek és utasítások

mélyen lezállított árban kaphatók,
míg a készlet tart.

Az eredeti 60.— Ké-s ár
helyett 30 Ké árban szállítja a főbizományos

Virradat könyvkereskedés

Komárno, Jókai ucca 5. — Telefon sz. 127.

FELHIVÁS. Van szerencsém felhívni a Tanító Urak b. figyelmét, úrdivat szabóműhelyünkre, hol a legújabb divat szerint a legmodernebb kivitelben elsőrendű szövetekből készftek kényelmes havi törlesztésre is utcai, sport és szalon öltönyöket, elvállalok továbbá minden egyéb munkát jutányos árak mellett. — Levelezőlap hívásra helyszínen mértékvétel és próba. Szíves megkeresést és pártfogást kér: Takács Albert iérrí, úri divatszabó, Ersekujvár—Nové Zámky, Komáromi u. 24.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Az új, egységes és egyszerűsített betűk tanításáról.

Hogyan tanítottam én?

Erdeklődéssel olvastam Gérecz Lajos kartársam fenti című írását — és hogy szeretett szlovenszkói magyar tanítótestvéreim ne csak egyoldalúlag legyenek informálva ezen újítás **methodikájáról**, szabadjon nekem is egy teljes tanítási év komoly tapasztalatai után a magam szerény véleményét leszögezni:

Én az új betűket a múlt iskolai évben olyan meglepő eredménnyel tanítottam, hogy az e tárgyról tartott kovácspataki előadásom alkalmával bemutatott füzeleim azt a meggyanúsítást eredményezték, hogy nem az első osztályokkal írtam azokat. Pedig azt az eredményt bárki elérheti, mert nincs benne semmi ördögösség, csak céltudatos, komoly akarás kell hozzá. Igaz, hogy nem adják ingyen, de kitartással és szorgalommal nagyon hízog **osztályeredményt** lehet elérni. Az én tavalyi első évfolyamomban 27 tanuló volt és ezek mind megtanultak írni, pedig voltak köztük olyanok, akik írásból 2—3-szor ismételték. Nagy eredmény már az is, ha nem kell senkit megbuktatni, de nagyobb az, ha csak 2 érdemelt 3-ast írásból.

Nem dicsekvésből mondom ezeket, hanem a húzódozók, félénkek, Tamások biztatására, mert ami sikerült nekem, sikerülni fog mindenkinek. Az új írástanításhoz nem kell **különös** nevelő- vagy tanítótehetség, mert a tanítás módja éppen olyan egyszerű, mint maga a betű.

Természetesen tisztában kell lennünk azzal, hogy mit akarunk. Tévedés az, hogy a folyóírás megtanítása a felsőbb évfolyamok dolga. Már az első évfolyamban a **folyóírás legyen a cél**. Ez nem lehetetlen, hanem minden tanulónál elérhető. Sőt már az első évfolyam végén jellegzetes **egyéni írás** is kifejlődik a jobb formaérzékkel megáldott tanulóknál. Sajnálom, hogy a M. T. nincs nyomdatechnikailag úgy berendezkedve, hogy írásmintát közölhetne. Meggyőzőbben beszélne minden szónál a szemünk elé tett eredmény.

Mielőtt a szorosán vett methodusra térnék, néhány vezérelvre hívom fel kartársaim figyelmét. **Gyorsan írassunk**. Az eddigi tapasztalat szerint ugyanis a tanuló írása a felsőbb évfolyamokban leromlott. Az ok igen egyszerű. A tanuló rajzolgatva tanult meg írni. Lassan írj! Nem kerget senki! Az a fontos, hogy szép legyen! — Biztatgattuk őket. Természetesen, a felsőbb évfolyamokban, amikor már nem volt idő a lassú, pepecselő írásra, a tanuló a szépség rovására növelte a tempót. Ez a leromlás teljesen kiküszöbölhető a kezdetben bevezetett gyors írással. Sokat

irassunk. Ha igaz az, hogy az ismélés a tudás anyja, akkor ez az írástanításra hatványozottan vonatkozik. Az írás elsajátítása ügyesség dolga s csak folytonos és kitartó munkával lehet a magunkévá tenni. Az én 27 elsősöm 500 irkát fogyasztott el egy év alatt, ami személyenkint 18–19 irkát jelent. **A betűk nagyságát bízzuk a tanuló tetszésére.** Az új írástanítás alap-gondolatát, az egyéni írás kifejlődésének lehetőségét gáncsolnánk el, ha mereven meghatároznánk a betűk nagyságát. X egyéniségének a kisebb, Y-ének viszont a nagyobb betű felel meg. Ne gyámolítsuk agyon a tanulót! Ez nemcsak az írástanításra, hanem az egész iskolai életre vonatkozó modern pedagógiai elv. Hagyjuk kifejlődni az egyéniséget! Ne akarjuk merev schémák közé szorítani, uniformizálni az egész tanulósereget. A betűnagyságnál csak az izléstelen túlzásokat akadályozzuk meg. **Mennyire düljön a betű?** Bízzuk a tanuló tetszésére. A legszebben író elsősöm például álló betűkkel írt. Év végére már gyönyörűen kifejlődött egyéni írása volt. Hát nem lett volna kár őt az eddig »hivatalos« 55°-os elhajlásra rákényszeríteni? **Vonalvezetés.** Eddig úgy a felfelé, mint a lefelé húzott vonalakat egy irányba kényszerítettük. Az új kisbetű-alakok a sokkal természetesebb két irányú vonalvezetéssel bírnak. Az előírt betűkön jól érzékelhető, hogy a felfelé húzott vonal kb. 45°-kal hajlik el a vízszintestől, míg a lefelé húzottak elhajlása kb. 80°-os. Ez a kicsiség óriási jelentőségű, mert sokkal természetesebb izommunkát igényel, mint a régi egyirányú betű. Ez a kétirányúság, ami különösen az n, m, M betűknél érzékelhető, tisztán rányomja a bélyegét az egész kis és nagy abc-re. Emiatt a betűk rögtön szétnyílnak és a lefelé húzott vonal nem halad a felfelé húzottban egy pillanatig sem. (Lásd az i, u, m, k, h, p, y, de az összes kis- és nagybetűket.) **Súlypont.** Az új betűk súlypontja következetesen a betű felső jobb felén van. Ez a súlypont kifejezetten alá van támasztva pl. a K és az R betűknél, de minden betűnél kitűnően érzékelhető. **Folytonosság.** A folyóírás betűinél megköveteljük azt, hogy az egyik betű a másikba természetesen folytatódjék. Ezt az elvet az új betűk nagyon kihangsúlyozzák, sőt az esztétika rovására is érvényesítik. (Lásd az s kapcsolását.) Hogy a gyermek csakugyan elsajátítsa a célt kitzűzött folyóírást, szigorúan ügyeljünk arra, hogy a tollat ne emelje fel addig, míg a szót le nem írta, legyen az bármilyen hosszú. A nagybetűk kapcsolásánál hasznos tanácsokat ad Adler Ernő az ő »vezérkönyvében.« **Produktió-reproduktió.** Adler Ernő azt igyekszik bizonyítani, hogy a régi írástanítás a tanulóra nézve lélekölő reprodukálás volt, míg az új tanítás a gyermek produktáló képességét is igénybe veszi. Szerintem az írás tanítása örökké csak reprodukálás lesz a tanulóra nézve, legyenek bár a betűk a maiaknál még jobban is leegyszerűsítve. Hiába, ezen változtatni nem tudunk.

Az írástanítás örökérvényű szabályain kívül (testtartás, a toll helyes tartása, stb.) ezeket tartottam szem előtt tanítás közben. Tanítani pedig így tanítottam:

Minden haladni akaró pedagógus már az új írástanítás előtt is a gyermek játékos rajzából indult ki és ebből siklott át a tulajdonképpeni írástanításra. Hogy mit rajzoltassunk? Amit akarunk. Egyéni ízlés dolga. Fontos az, hogy az eredmény az irányok érzékelése, az egyes vonal és a kör (elipszis) rajzolásának készsége legyen. Bizonyos kezűgyesítő előgyakorlat nélkül az írástanításhoz fogni kár, az eredmény labilis lesz. Az ilyen játékos rajzot egy hónapig végeztem, természetesen csak írónnal.

A tulajdonképpeni írástanítás az i betű előgyakorlatával kezdődött:

uuuuuu

Osszefüggő sorokat íratunk ebből, míg nem lesz az egész sor egyforma magas. Az új írástanításban nem a betűk szokatlan alakjának megtanítása a nehezebb dolog, hanem az (egyelőre) alacsony betűk magasságának, illetve egyenlőségének érzékelése. Itt, mivel segédvonalunk nincs, csupán a szemmértékre támaszkodhatunk. A szemmértéket kell kifejlesztenünk, s mivel tehetjük ezt a legeredményesebben? Bírálattal. Mikor már ezt az első előgyakorlatot alaposan begyakoroltuk (az udvaron homokban; újjal a padon, levegőben; ceruzával a füzetben), akkor sor kerül az iskolai táblára. **Minden gyermek írjon a táblára egy sort és a többiek bírálják meg.** Ez a legbiztosabb módja az eredményes tanításnak. Öröm nézni, hogy milyen igyekezettel törli le a kis nebuló a horogvonalak kiálló végeit és foltozza meg az alacsonyakat, hogy egyenlő magasak legyenek. »Látod, ilyen a jó,« — mondja az ügyesebb a megbírálnak.

A siker kulcsa az első előgyakorlatban van. Ha ezt alaposan végzzük el, a többi csak gyermekjáték lesz, de ha elsietjük, egész évben csak kínlódni fogunk — eredmény nélkül. Hogy mennyi tananyagot ír elő a tananyagbeosztásunk egy bizonyos időre, azzal ne törődjünk. Csak alaposan végzett munka után menjünk tovább.

Az első előgyakorlat 6 betűvel ismertet meg: *i, í, u, ú, ü, ű.*

Második előgyakorlatunk az elsőnek modulálása. Váltakozva írunk nagy és kis horogvonalat:

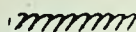
uuuuuuuu

ami széttagolva *u*-ré válik. Nyomban megkezdjük a betűkapcsolást is:

iu, iu, iu, iu stb

En minden szóból sorokat íratam, hogy a szemmértéket fejlesszem.

Most az egyszerű hullámvonal következik és a második előgyakorlatból már ismert kis horogvonal hozzáadásával képezzük a *u*-t (*iu, iu*). Majd az *n, m* előgyakorlata, az első gyakorlat fordítottja kerül sorra:

Következő gyakorlat az egyszerű hurokvonal, az *e* és *é* előfőtárja:

Miután az alacsony betűk magasságát a tanulók eddig alaposan begyakorolták, áttérek a magas betűkre. A felső távolság érzékeltetésére legalkalmasabb egy alacsony és egy magas hurokvonal (*e* és *l*) váltakozásából előálló sor:

Ebből képezem a már begyakorolt betűrészek felhasználásával az *l*, *b*, *h*, (egy kis újítással a) *k* és *t* betűket.

Kis *c* betűből álló sor lesz a következő gyakorlatom:

Parányi módosításokkal 8 betűt ismertetek meg belőle: *c*, *o*, *ó*, *ö*, *ő*, *a*, *á*, *d*.

Az alsó távolságot egymásmellé írt *j* betűkből álló sorral érzékeltetem:

és az előzőek felhasználásával képezem a *j*, *g*, *q*, *p*, *y* és *f* betűket.

Mire az írástanítással ennyire jutottam, minden különösebb akadály nélkül fogják a tanulók reprodukálni az egyszerűen ismertetett *s*, *z* és *x* betűket, noha ezekből is sorokat íratok.

Ezzel a kisbetűkkel el is intéztük volna, mert az összetett betűk (*cs*, *sz*, *zs*, *ty*, *ny*, *ly*, *gy*) methodikai szempontból nem jönnek tekintetbe. Tehát csak nyolc előgyakorlatot végeztetek, ezeket jelentéktelenül módosítom, és a tanuló boldogan újságot hoz otthon: édes jó anyácskám, ismerem a kisbetűk egész birodalmát. (Tavaly febr. eisején vitték haza ezt a jó hírt.)

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. — Kereskedői közvetítő haszon kizárva. — Keményfa hálószobák 1200 Kč-től kezdve. Megtekintés és autó díjmentesen.

A nagybetűk lényegesebb eltérést mutatnak, mint a kicsinyek. Tanításuk játékszerű. 18 betűvel nem kell bajlódniuk (V, U, Ū, Ű, W, Y, O, Ó, Ő, A, Á, M, N, Ny, Z, Zs), mert ezek a kisbetűk nagyított másai. Parányi az eltérés a következő csoportnál: C, Cs, G, Gy, Q. Az E, É-t a C-ből vezetem le. I, H, K, J rokonok. P, B, R szintén. S, Sz, L, Ly, D egy csoport. T, Ty, F testvérek. Az X-vel pedig már be is fejeztem őket.

Végül csak egy tanácsot adok. Ne legyen a tanulónak egyetlen betűje sem »szűz«, tanítónemlátta.

Egyébként kívánok sok sikert a munkálkodáshoz és minél kiválóbb eredményt!

Kónya József.

(Kónya kartársunk könyvalakban is kiadta az új írástánításra vonatkozó tapasztalatait és útmutatásait, részletes és alapos földolgozásban s azt az iskolák címére megküldte. Kartársaink figyelmébe ajánljuk. Szerk.)

Munkatanítás.

(A fizikai munkatanítás lehetőségel.)

Amikor a fizikai munkatanításról szólok, nem gondolok Kerschenteiner műhelyekkel felszerelt iskoláira, hanem a mi adottságaink között megvalósítható munkatanításra.

Hiába ábrándozunk kerschenteineri iskolákról, amikor még sok-sok osztályunknak tanterme sincs. Különbözik sincs szüksége a népiskolának szakműhelyekre. Ez már a fizikai munkatanítás favorizálása lenne. Drága pénzen felszerelt műhelyek nélkül is elérhetünk nagy pedagógiai hatást e téren, csak akarni kell.

Tantervünk a nevelő kézimunkát felvette a kötelező tantárgyak sorába és folyton a fülünkbe súgja: Taníts gyakorlatilag! Felettes hatóságaink már évtizedek óta (lásd az 1905-ös tanterv és utasítást) tág teret biztosítanak és hogy a munkatanítás még mindig gyermekcipőben jár, annak okai mi vagyunk. Mi, szakemberek sem méltányoljuk eléggé azokat a nevelő hatásokat, amelyek a kézimunka végzése közben adódnak és gyakorlás által állandósulnak, a laikus szemében pedig csak pusztán időpocsékolás a »faragás«. Sokszor halljuk ezt a rossz-májú kritikát:

— A mai iskolában csak forgáccsal faragják tele a padok alját, ahelyett, hogy megtanítanák írni és olvasni a tanulót.

Laikus szájából az ilyen kijelentés hagyján, de van sok tanító is, aki nem érti meg a nevelő kézimunka célját.

Egy lelkesedés és szaktudás nélkül levezetett kézimunka-óra bizony testi-lelki kín tanítóra és tanulóra egyaránt. Annak a kézimunka-órának, amelynek az eredménye csak a tanterem elpiszkításában merül ki, értelme nincs, de egy szaktudással

letárgyalt óra nevelő hatása — merem állítani — kolosszális.
Mik is ezek a nevelő hatások?

A kézimunka megtanítja a gyermeket a munka szeretetére, és megbecsülésére. A nevelő kézimunkával gyakorlati ismereteket adunk. A testi erőt és ügyességet fejlesztjük. Pontos megfigyelésre tanít. Az anyag összes tulajdonságait megismertelti velünk. Türelemre, kitartásra, önbizalomra, gondosságra, figyelemre, helyes szemmértékre, lervszerű eljárásra, emlékező tehetségünk pontoságára, érzékszerveink helyes használatára és ellenőrzésére, szóval az összes szellemi és testi jótulajdonságainkra szükségünk van munkaközben. S ha szükségünk van rájuk, munkálkodás közben nemesülnek, tökéletesednek is.

A kéz csak végrehajtó közeg. (A puská lövi le a vadat s a vadászat sikere nemcsak a puskától, hanem a vadász kitartásától, fáradhatatlanságától, biztos kezétől és szemétől, óvatosságától, bátorságától, lélekjelenlététől stb. függ.) A kezét persze folytonos gyakorlással köteletségét jól végző szolgává kell formálni.

Papírsákó hajtogatásánál pl. a pontosság érzése fejlődik ki leginkább. Fűzéseknél az esztétikai érzés nemcsül. Kombináltabb fűzéseknél a fantázia és a kombináló tehetség érvényesül. Kivágásoknál a helyes szemlélet, vagy a jó memória az előfeltétel. Szalagdísz kivágásánál az ötletesség kap teret. (De ki győzné mind elsorolni?)

Ami pedig a legfontosabb! A gyermek munkája végeztével érzi az alkotó munka örömét. Kipirosodott, örömtől sugárzó arccal mutatja a sikerült munkát, mert ezt ő készítette. Ő, egyedül, az a kishitű nebuló, aki óra elején még gyámoltalanul bevallotta, hogy »Tanító bácsi kérem, én nem tudok agyagból békát csinálni«.

Egy sikerült kézimunka-órának a tanítóra nézve két előfeltétele van: gondos előkészítés és gyakorlati tudás (ügyesség).

A tanításunk nem lehet eredményes, ha a methodus csak a következő célkitűzésből áll: Csináljatok békát! Így a gyermek mindent fog formálni: vizilovat, krokodilust, kaméleont vagy valamilyen fantasztikus őslényt, csak békát nem. Elvégre a kézimunkát is tanítani kell és nem szabad csupán a gyermek veleszületett ügyességére támaszkodnunk.

A kézimunka tanítása nagy előkészületet igényel. Az előző kézimunka-óra végén ki kell adnunk az utasítást, hogy milyen anyagot hozzanak a tanulók magukkal, sőt hónapokkal előbb gyűjtetünk üres gyufadobozokat, égett gyufaszálat, vadgesztenyét stb. (Pl. a pök készítéséhez egy vadgesztenye és nyolc égett gyufa szükséges. A vadgesztenyébe tüzdelt gyufákat három ízre törjük és behajlítgatjuk. Kevés ügyességet igénylő mutató munka.)

A koncentráció elvénél fogva csak akkor formálhatók békát, ha arról már tanítottam. Napokkal előbb figyelmeztetem a tanulókat a béka szemléltető képére is. A kézimunka-órára élő békát is hozatok. Hiába, vetni csak úgy lehet, ha a talaj élő van készítve.

Tanításunk csak úgy lehet eredményes, ha a tanító annyi kezűgyességgel rendelkezik, hogy a tanulónak segítségére lehessen. Okosan teszi mindenki, ha egy kis kézimunka-gyűjteményt gyárt. Ez idővel csinos kis kollekcióvá nőheti ki magát. Ne a tanulók sikerültebb munkáit rakjuk félre, hanem mindenki *önmaga* készítse azokat. Ennek előnye az, hogy a tanító tisztában lesz a tárgy készítésének módjával és a gyermek tökéletes mintát lát, ha szemléltetésre kerül a sor.

Hogy a tanító ilyen irányú tevékenységére milyen szükség van, elmondom egy kis élményemet. Gyűjteményem kibővítése miatt egy este elhatároztam, hogy autót fogok gyártani, és ekkor jöttem rá, hogy megmozdulni sem tudok. Naponta száz és száz autót rohan át a falun és még sohasem néztem meg alaposan egy autót. Másnap ügynök jött az egyik kereskedőhöz. Alaposan megnéztem minden oldalról (megfigyeltem a kerek elhelyezését, stb.) az utcán álldogáló gépkocsit. »Uraságod még nem látott sohasem autót?« — kérdezte csodálkozva az utazó. »Nem, eddig csak néztem őket« — feleltem kurtán. Ekkor jöttem rá egy fontos pedagógiai elvre: »A gyermeket meg kell tanítani látni« — mert a gyermek (sőt saját személyemen tapasztalva, sokszor a felnőtt is) csak néz, de nem lát.

Őszintén megvallom, hogy nekem sok apró örömet szerzett a kézimunka-minták készítése s eddig kb. 350 darabot pepceseltem össze. Pszichoanalitikai igazság az, hogy a sok komoly munkában kifáradt emberben valami határtalan vágy támad, kiszakítani magát a megszokott környezetből és menni, elbűjni szeretne valahova, ahol nem ismerik, ahol alaposan kipihenhetné magát. Ilyenkor abbahagyom a komoly munkát, előveszem a fűrészt, gyalut, kartont és színes papírt... Furcsán hangzik, de igaz, hogy az ilyen »munka« végzése közben a felnőtt is gyermekké válik és a tanító önmagán végezhet — gyermektanulmányt. Egy-egy sikerült munkában képes vagyok fél óráig is gyönyörködni és büszkén mutogatom a feleségemnek. Csak így tudom a kis gyereket megérteni. Ha valaki nem szereti a kézimunkát, állítson össze magának egy ilyen gyűjteményt és meg

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

*női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15*

fogja szeretni. Ami pedig tanítóra nézve nagy kincs, saját személynél keresztül fogja tapasztalni a nevelő kézimunka nagy jelentőségét. Ez többet ér, mint egy csomó vezérkönyv.

A kézimunka anyaga szerint lehet beszélni fa-, agyag-, homok-, cirok-, kukoricalevél-, szalma-, papír-, karton-, selyempapír- és egyéb munkákról. Maga a fa felhasználható játékszer, taneszköz, miniatűr használati tárgyak készítésére, lombfűrész-munkákra, a faberakás és faégetés technikájának elsajátítására, stb. Az anyag oly bő, hogy az egyes ágak méltatása egy kis tanulmányba nem fér bele.

Az anyag bősége viszont azt a kellemes helyzetet teremti, hogy válogathatunk benne. Az anyag kiválasztásánál milyen cél lebegjen a szemünk előtt?

Itt két irány küzdök egymással: formális képzés és az utilitarisztikus irány. A praktikus emberek (pl. Causon-Kaas) a hasznossági szempontot méltányolják s ezt úgyszólván a kézimunka kizárólagos céljának vallják. Ez azonban nem állhatja meg a helyét, mert az iskola nem alakulhat át lábtörölő-, vagy gyümölcskosár-gyárrá. Ez a kézimunka holt vágányra jutása lenne. Igaz, hogy a hasznossági szempont sem hagyható figyelmen kívül, de csak azért, mert a gyermeket ösztönzi, ha munkáját anyagi haszon is kíséri. A nép téli foglalkoztatása és elhevert vagy elkocsmázolt szabadidejének hasznossá létele meghaladja a népiskola teherbírását. Ma csak tökéletes áru értékesíthető. Pl. fűzfavessző-termő vidéken indokolt lenne a kosárfonás technikájának megtanítása, de a tökéletes ludás elsajátításához a kézimunka mai óraszám mellett évek kellenének, s a kosárfonás minden csinját-binját ismerő tanító. Így a kézimunka egyoldalúvá válnék, ami nem kívánatos. A múltban az állam vándorkosárfonómestereket küldött az ilyen vidékekre, akik téli időben az érdeklődő fiatalságot megtanították a kosárfonásra. Így történt ez nálunk is. Ez a helyes eljárás.

A kézimunka tanításánál a formális képzésre fektessük a főszűlyt, tehát ne a tárgy tökéletes kivitele, hanem a készítés közben adódó nevelő hatások kiaknázása legyen a cél. Emellett a tárgy lehet hasznos is. Pl. kartonból olyan díszkosarat készíthetünk, amely levelező-lapok tartására alkalmas lesz, pedig nem ez a célom, hanem a szabályos hatszög érzékeltetése. Papír-kivágásból karácsonyfadísz, fűzfavesszőből hagyma és tojás el-tartására alkalmas apró kosarat, fából papírvágó kést, légy-csapót, játékokat, kukoricalevélből lábtörölőt, tollból zsírpamacsot, fűzéből konyvvelzőt, raffiából kézikosarat, stb. készítünk, de ha az alaki cél úgy kívánja, az anyagi célt mellőzhetjük. (Pl. agyagmunkáknál.)

A többi tárgy keretében is ezer munkaalkalom búvik meg. (Az iskolai rendtartás munkaalkalmairól már »Adhatunk-e munkát büntetésből?» c. polemikus cikkemben szólottam.)

Tananyagbeosztásom pl. ezt írja elő: Tavasz munkák a gyümölcsösben. A régi iskola tanítója akademikus előadást tart és a tanuló közben arra gondol, mivel a téma idegen anyag

neki, hogy mit főz a mamája; a munkaiskola tanítója ellenben kiviszi a kertjébe (vagy a szomszédéba) az osztályt, az egyik tanulót felmásztatja a fára és a gyermekek előtt lehernyóztatja azt. A hernyófészkeket dobozba gyűjtve, az iskolában meleg helyre téve, néhány nap múlva megmutatja az osztálynak: Ime, ezért kell a hernyófészket elégetni. A másik gyermek lenyesi a gondozatlan korona felesleges ágait, harmadik a káros gyökér- és törzshajtásokat vagdalja le, negyedik drótkéfével tisztítja le a fatörzsről a káros mohot és az ötödik beojt egy fácskát, stb. Az ilyen tanítást sohasem felejtí el a tanuló.

Ha ezer példából vonnánk le a következtetést, az eredmény akkor is csak ez lenne: Minden *munkaalalmat kihasználni* és a gyermeket munkálkodni hagyni, mert igazán csak az a mienk, amit önlevegénységgel szereztünk meg. Az elvont tanítást hamarosan kipárolog a fejből, míg a munkával szerzett tudás élménnyé válik; ez pedig befészkezi magát az agyba egy életre.

Nincs szükségünk műhelyekkel felszerelt iskolákra (csak néhány egyszerű szerszámra), mert annyi fizikai munkalehetőségünk adódik így is, hogy alig vagyunk képesek kihasználni.

Kónya József.

ACADEMIA

könyvkiadó

BRATISLAVA

Grössling 8.

Mélyen tisztelt Tanító úr!

Egy hézagpótló és az új tanterv szerint készült nélkülözhetetlen szakkönyvet jelentettünk meg:

Mónus Gyula és Szerényi Ferdinánd:

A honismeret és polgári nevelés tanításának útmutatója címmel.

A könyv 266 oldal terjedelmű. Tartalmazza a honismeret tanításának módszerét. Az áttekinthető tanterveket az egyes tárgyak kapcsolódásának feltűntetésével. A honismeretnek és polgári nevelésnek teljes anyagát tanítási vázlatokban. Az énekhez szolgáltatja a teljes anyagot kottákkal. A fogalmazásnak iskolai és házi feladatait kidolgozott példákban és a kézimunkának, rajznak, olvasásnak a honismerethez simuló anyagát. A könyv tehát 4—5 segédkönyvet tesz feleslegessé, illetőleg pótolja azokat. A tanító e könyv birtokában nélkülözhet minden más vezérgyörgy segédkönyvet, mert előtte van osztályának majdnem teljes anyaga. Ára Ké 60.—. Megrendelhető minden könyvkereskedésben, valamint kiadóhivatalunkban. Szállítjuk három 20.— koronás havi részletre is.

Teljes tisztelettel:

„ACADEMIA”
könyvkiadó.

Az iskolai fogápolás.

Irta: dr. Lichtmann Stern Erzsébet, fogorvos.

»Az iskolásgyermek fogait gondozó lársaság«, amely 1936 május 7-én tartotta alakuló gyűlését Prágában, az iskolásgyermek fogainak systematikus kezelését tűzte ki céljául, mindenki számára elérhető áron.

Hogy megérthessük, miért van szükség a gyermekfogak kezelésére, kissé bővebben kell foglalkoznunk ezzel a tárggyal.

Laikusok körében az a nézet, hogy tejfogakat nem lehet, vagy nem kell kezelni, mert úgyis kiesnek; ha fájnak, ki kell húzni, vagy valami fájdalomcsillapítót kell rátenni. Ily módon gyakran esnek áldozatul az első állandó zápfogak, amelyek pedig nagyon fontosak, t. i. legtöbbször azt hiszik, hogy ezek is tejfogak, mert nagyon korán jelennek meg.

A leggyakoribb fájdalmas fogbetegség a fogvelőgyulladás, úgy mint minden gyulladás, ez is fokozott nedvkiválasztással jár együtt. Minthogy azonban a fog idegei és erei nedvesség számára átjárhatatlan kamrába vannak zárva, a nagyobb nyomás erős fájdalmakat vált ki. Amint megnyílik a kamra, azaz a fog, csillapul a fájdalom. Ha azonban a külső beavatkozás elmarad, néhány napi fájdalom után elhal az ideg és egy ideig nem fáj, de napok, vagy esetleg évek múlva, fertőzés következtében, üszkösödés áll be (gangréna). Az üszkösödésnél képződő gázok újra fájdalmat okoznak (nyomás által), s mint-hogy itt fertőző és mérges anyagok képződnek, a test igyekszik azokat gyulladás által eltávolítani. Ez a gyulladás elérhet oly fokot is, hogy az állkapocs egy része elhal. A gyulladás további folyamán a geny utat tör magának csonton, ínyn, sőt izmon és bőrön keresztül, úgynevezett *fisztulát* képez. Ez ugyan időközönként elzáródik, de magától sose gyógyul ki. Régebben ezeket a fisztulákat gyakran tévesztették össze tuberkulotikus eredetűekkel és aszerint kezelték. Természetesen, csak a beteg fog kikézelése vagy eltávolítása vezethet eredményre. Érthető, hogy az ilyen, esetleg évtizedekig tartó genyedés káros hatással van a belső szervekre, sőt, ha a mérges geny a vérbe jut, — ami a betegség elején szokott megtörténni, — halálos kimenetelű vérmérgezést is okozhat. Szerencsére, ez ritka eset.

Annál gyakoribb az üszkösödés olyan gyökerekben, amelyek a száj felé nyitva vannak. Itt a gyökércsatorna a száj felé tisztul, de annál kellemetlenebb az ilyen esetekben fellépő szájszag. A fertőzés a gyökér végén azonban csak látszólag van nyugalomban. A gyökér végén gyakran találunk kötőszövetet, amely sapka módjára veszi körül és többnyire fertőző anyagokat tartalmaz. A test ugyanis igyekszik minden káros anyagot ártalmatlanná tenni és ha kifelé meg nem szabadulhat tőle, úgy eltokolja. Az ilyen tokot, amely a foggyökéren lóg, granulomának nevezzük.

kielégítő táplálék, amely elég nyers gyümölcsöt, friss főzeléket és friss zsiradékot tartalmaz, az alaptényező. A második a fogak mechanikus tisztítása fogkefével és pasztával (port nem ajánlok, mert gyakran oly goromba, hogy lesúrolja a fogról a zománcot). Különösen fontos a tisztítás a vacsora után, de legjobb minden étkezés után tisztítani. Szájvizek nem sokat érnek, mert a száj fertőtlenítésére nem alkalmasak. Harmadszor pedig fontos a rendszeres vizsgálat, már csak azért is, mert a szájban gyakran találunk elváltozásokat, amelyek sokszor más betegségre hívják föl figyelmünket, mint például megnagyobbodott mandulák, különböző eredetű íngyulladások, vérbajos kiütések a szájban stb. Gyermekeknél nevelési szempontból is fontos, hogy megszokják a száj és fogak ápolását.

A rendszeres vizsgálatok és a kezelés megvalósítása képezi az iskola fogászati programját. Hogy milyen módon fogjuk ezt megvalósítani, még nem egészen bizonyos. Nagyvárosokban egyszerű a megoldás, külön iskolai ambulatóriumok létesítése által; vidéken, ahol sokkal kisebb a tanulók száma, ez túlságosan anyagi áldozatokat követelne, és aligha volna gazdaságos; lehetséges a megoldás olyan formában is, hogy az ambulatórium autóbusszon volna és ez aztán felkeresné az egyes iskolákat. Nem hiszem azonban, hogy akadna fogorvos, aki szívesen rendelne ilyen módon. A harmadik mód volna, az iskolákat beosztani az egyes kerületekbe, olyan központok körül, ahol akad fogorvos, aki vállalja a gyermekek kezelését. Tudniillik nem mindenki vállalja, mert a dolog fáradságos és hálátlan, az anyagi eredmény pedig — majdnem nulla.

Azt a kérdést, hogy mi módon jutnak el a gyermekek az ambulatóriumba, ma nem nehéz megoldani. Autóbusz- és vonat van ma már mindenfelé. Ki kell eszközölni, hogy az ambulatóriumot felkereső gyermekek különös engedményt kapjanak az útra.

Hogyan kell megkezdeni a kezelést? A leggazdaságosabb, legegyszerűbb és igen bevált módszer az, hogy az elemi iskola első osztályában kezdik meg. Itt még többnyire egyszerűen megy a dolog és az esetek legnagyobb részében néhány ülésel elintézhető. A kezelésnek olyan napon kell megtörténnie, amikor tanítás van, mert ha a gyermekeket szünnapra rendelik be, nem jönnek. Attól nem kell félni, hogy sokat mulasztanak, mert néhányszori kezelés legtöbb esetben elég, kivéve az olyan eseteket, amikor foggyenesítésre van szükség, de minthogy ez költségesebb, az ilyen eset elég ritka lesz. Minden évben újabb évfolyamot lehet hozzávenni, úgyhogy nyolc év alatt a középiskola negyedik osztályáig be van vezetve a kezelés. Az árakat a társaság állapítja meg; a teljesen fizetéképtelenek — amennyire a társaság anyagi eszközei megengedik — ingyen kezelésben részesülhetnek.

Az anyagi eszközök megszerzése a legnagyobb gond. Ha külön ambulatóriumok helyett az orvosok saját rezsidben kezelik a gyermekeket, akkor anyagi eszközök csak annyiban szükségesek-

sek, hogy legyen miből kezelni az ingyeneseket és fizetni a leg-szükségesebb adminisztratívát. Meg kell nyerni a Vöröskereszt helyicsoportjait; ott, ahol iskolai alapok vannak, ki kell eszközölni segílyt, humánus egyletektől szintén, végül meg kell emlékezni Závodny tanító úr ötletéről, aki azt ajánlja, hogy színi-előadásokat rendezzenek az iskolák és azoknak a jövedelmét erre a célra fordítsák.

Ahhoz azonban, hogy a tervvel keresztül lehessen vinni, szervezkednünk kell, mert magánember nem tárgyalhat olyan könnyen egyletekkel és nem érhet el különben sem olyan eredményeket, mint szervezel. Az anyaegylet már megvan, hogy legyen közvetítő közeg közte és a felek közt, minden nagyobb helyen helyicsoportot kell alakítani. Tag lehet minden magánember, aki évi 10 Ké tagsági díjat fizet; iskolák 25 és 100 Ké között, azonkívül egyletek, stb. Minél több tagra van szükségünk, hogy a munkát megkezdhessük mielőbb.

Cikkemet azzal a kéressel fejezem be, hogy támogassák a mozgalmat. A gyermekeknek és azok szüleinek előadásokat kell tartani, rámutatni a kezelés fontosságára. A dolog áldozatokat követel, de ma, amikor minden értékét veszítelte, nem marad egyéb, mint a jövőbe veletl remény. A jövő — a gyermek és mindent el kell követnünk, hogy az új nemzedék testben és lélekben egészséges legyen. Nekünk, orvosoknak és önöknek, tanítóknak össze kell fogunk, hogy ezt a célt elérjük.

(Tagsági jelentkezéseket elfogad a cikkíró: Galántán.)

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népmakönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatosági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel kapható. Ot kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb) portómentesen csakis kereskedőknek adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Kőbölkút.

Pályázati hirdetés. A garamszentgyörgyi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett org. kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Két szobás lakás, konyha, kert, szükséges mel-állások. Javadalom: 2. Hat (6) m. hold föld, melynek fele adóját a tanító fel-állások. 3. Hat (6) m. hold föld, melynek fele adóját a tanító fel-állások. 4. Földek jelenleg hasznóherbe vannak adva 3 évre, évi 17 q zeti. A földek jelenleg hasznóherbe vannak adva 3 évre, évi 17 q zeti. 5. Búzáért. 3. 18 szapu búza és 6 szapu árpa. 4. Készpénz az egyház pénztárából évi 106.40 Ké. 5. Három öl kemény tűzifa beszállítva és felvágva. 6. Községtől egy szekér széna. 7. Stóla. 8. Államsegély, melyért az egyház felelősséget nem vállal. Helyi javadalom államilag értékelte összege 6429 Ké. Kötelessége a mindennapi iskolába járó IV—VIII. oszt. növendékek oktatása, összes kántori teendők végzése, kanonikus órákon a segédlelkész akadályoztatása esetén istentisztelet végzése. Tanítási nyelv magyar. Pályázhatnak oklevéllel, nostrifikációs vizsgával, cseh-szlovák állampolgársággal bíró ref. vallású férfitanítók. Okleveles hiányában alacsonyabb képesítéssel bírók is pályázhatnak. Felszerelt körvények október 29-ig Ref. Esperesi hivatal címére: Dolná-Seč (pp. Dolný-Várady) küldendők. Az állás választás után elfoglalandó. Ref. Presbitérium.

FÓRUM

Tehermentesítsék a tanítót!

(Szabadelbadás a Gömör-Nógrád tanítómegeye évi közgyűlésén.)

Kevés pálya van, amely annyira lekötne az ember idejét és energiáját, mint a tanítói pálya. Maga a szorosabb értelemben vett iskolai munka is teljes mértékben megviseli az idegeket; hát még az a sok sallang, amely a közludatban úgy szerepel, mint a tanítói munkakör természetes velejárója: a kántorság, preorancia, énekkar-, könyvtár vezetés, újabban a községi emlékkönyv írása, stb. A társadalom bőségesen teremti számunkra a munkaalkalmakat, amiért — tekintve a mai nehéz munkanélküliséget, — igazán nem tudunk eléggé hálásak lenni.

Ámde, hogy valaki ilyen sokoldalú tevékenységet kifejtsen, megkívánlatik, hogy az illető ezermester legyen. Ezekre pedig nagyon is ráillik a szólásmondás: »Aki sokat markol, keveset fog«. A polihisztorok ideje letűnt. A mai rohanó élet minden téren speciális tehetségeket követel. Miért kívánja hát a társadalom, hogy a tanító univerzális zseni legyen?!

Sokszor, nagyon sokszor halljuk a vádat, hogy a tanítóság lemarad, nem tart lépést a pedagógia fejlődésével s hogy egész nevelési rendszerünk elavult.

Ha őszinték akarunk lenni, be kell ismernünk, hogy e vádak nem egészen alaptalanok. A pedagógiában manapság a cselekvő-iskola elve és az individuális nevelés az uralkodó planéta. Bizony, messze vagyunk még attól, hogy ezeket 100 %-ban megvalósíthassuk. De azt hozzáteheljük, hogy nem a tanítóság, hanem éppen annak a társadalomnak a hibájából, amely tőlünk az eszményi célok megvalósítását kívánja, de szárnyainkat, melyek bennünket a művészi alkotás fenséges magaslataiba lendítenének, a köznapi praktikák ollójával megnyirbálja. Ezért nem lehetünk mi tanító-művészek, hanem csak szürke tanító-mesterek.

Pedig a társadalom csak nyerne vele, ha a tanítót minden főlöszleges ballaszttól megszabadítván, engedné, hogy minden erejét a nevelés szent munkájára fordíthassa.

Hogy a tanító iskolánkívüli elfoglaltsága mennyire kihat az iskolai nevelőmunka intenzitására, tanító-emberek előtt az nem szorul bizonyításra. Ám az érdeklődők részére készséggel szolgálak példákkal. Nem egyszer inkarnátus, rossz nép között lakik a tanító. Az iskolaszék csak azért van, hogy kellemetlenkedjék papnak, tanítónak. A gyűlések olyan viharosak, felháborítóak, hogy néha hetekig kizökkentik a lelki egyensúlyból. Tessék azután ilyen lelkiállapotban tanítani! Bizony, érzi azt a tanító, hogy most iskolájának nem tett, mert nem is tehetett eleget.

Más. Színházat tanít a tanító, mert hisz népünk megkívánja, hogy tanítója jó komédiás is legyen. Az ilyen színháztanulás belenyúlik a késő éjjeli órákba és így tart ez heteken keresztül. Azon a nézeten vagyunk, hogy okosabban teszi a tanító, ha inkább pihen, esetleg valamilyen lelketnemesítő olvasmány, vagy a nevelés korszerű problémáit tárgyaló szakkönyv mellett tölti idejét. Mert a műkedvelő színjátszásnak — legyen az bármennyire is fölkapott — ne tulajdonítsunk sok nevelő értéket. Dologtalanságra, primadonna allűrökre szoktatja a népet s amellettsziszteikallag is kimutatható módon emeli a megesett lányok számát. Tehát egyenesen elnevelő hatású. (Helyes nevelés, irányítás mellett ez kizárt dolog. Szerk.)

Hogy a kántorság mennyire akadályozza a tanítót mozgási szabadságában, azt mi kántorok vakációban érezzük a legjobban, mikor a portengerben úszó faluban lebzselünk és várjuk, mikor szánja rá magát valamelyik atyánkfia a mennyei legelőkre távozni. Az én ideáлом olyan tanító, aki vizsga után összecsomagol, veszi sátorfáját és megy látni, tapasztalni. Szeptemberben aztán testileg, szellemileg felfrissülve, újból nekilát a munkának.

Az iskolai életben is találunk sok olyan kinövést, amelyet az épszerűség metszőkésével könyörtelenül vissza kéne nyesni. Hogy egyebet ne említsek, ott van az évről-évre komplikáltabb iskolai adminisztráció. Szent Bürokrácius meg lehet vele elégedve! Semmit sem vesztené a nevelésügy, ha ebből a bürokratikus szövevényből az osztálykönyv és előmeneteli napló, továbbá az iktató- és postakönyv kivételével minden egyebet kiküszöbölnénk. Esetleg még a krónika érdemelne kegyelmet, de ebbe az obligát statisztikai adatok helyett egyéb lélekemelő események volnának megörökítendőek. Pl. ilyenek: ismeretlen tettesek szöveget vernek a tanító gyümölcsfacsetéibe, belőnek a tanító ablakán, mert törvényes járandóságát követeli, stb. Ezzel aztán eleget teszünk a hivatalos intencióknak is, mert krónikánk nem száraz adathalmaz, hanem valóban élvezetes olvasmány lesz...

Végére hagytam a tanító munkabírását legjobban megviselő osztatlan népiskolát. Ez minden pedagógiai fejlődésnek legfőbb kerékkötője. A gondolkodó laikus is elámul és sehogy sem fér a fejébe, hogyan valósítja meg a tanító a lehetetlennek látszó feladatot: egy fődél alatt, egyszerre 8 osztállyal foglalkozni. Bizony, ez sokszor próbára teszi még a legkiválóbb tanító képességeit is. Kell, hogy minden részvétünk az osztatlan népiskolák tanítóit legyen! Ők a pedagógiának névtelen vértanúi.

Visszatérve az előadásom elején említett, tanítósgot ért

AZ 1933—34. ÉVI ZSEBNAPTÁRUNK új gazdag tartalommal jelt meg. Tartalmazza többek közt a »Liečebný Fond«-ra vonatkozó hasznos tudnivalókat is. — Naptárunk tiszta jövedelme a M. T. H. alapját gyarapítja. Fogadjátok szeretettel!

vádakra, hadd kockáztassam meg azt a kijelentést, hogy mind addig, míg a társadalom eltűri az egytanítós iskola intézményét, jogtalanul kívánja meg tanítóitól a teljes modern pedagógiai fölkészültséget. Mert ennek egyik sarkalatos követelménye a tanulók létszámának csökkentésével minél jobban megközelíteni az individuális nevelést. Rousseau pl. teljesen elegendőnek tartotta egyetlen tanítványt (Emile-t) bízni a nevelő gondjaira. S ez volna az ideális! Tudjuk, hogy ennek megvalósítása pénzkérdés, de valamelyik nagy ember mondta volt: »Amit az állam tanítóinak ad, azt saját magának adja.«

Régi díjlevelekben olvashatjuk, hogy a tanító kötelessége volt — többek között — bizonyos potentát csizmáit kitisztítani. Manapság már nem aláznak meg minket ilyen »kézzelfogható« módon, de a *mindenes* szerepéből még most sem tudunk kivetközni. Vagy bízunk ezt a természetes evolúcióra?! Kétségtelen, hogy a haladó élet olyan problémákat vet a pedagógiai horizontra, amelyeknek megoldása a tanítótól egész embert kíván. A társadalom legyen rá elkészülve, hogy hűséges tanítócselédje egy szép napon megszűnik mindenes lenni és elfoglalja azt a tisztultabb munkakört, amit számára a jövő iskolája kijelöl. Hisz buzgólkodásáért úgy sem kapott egyebet, legfeljebb gúnyt és megvetést: »csak tanító!«

Igen, mi *csak tanítók* akarunk lenni, de *tanító művészek!*

Boross Miklós.

Telkes színes **ABC** az 1932 XII. hó
7.-én, 148 389/32—I.—1 sz. miniszteri rende-
lettel kiadott egységes írással.

Fali olvasóablák, ingyen vezérkönyv.

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2—3 évfolyam
Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 4—5 évfolyam
Telkes-Novák Módszeres Számolókönyv és Mértan 6—8 évfolyam

6 % az építendő „Tanítók Háza“ javára.

Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a fe-
lekezeti iskolák számára engedélyezve.

A könyvek kaphatók az ACADEMIA könyvkiadónál Bratislavában,
Grössling u. 34.,
a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán és az
összes könyvkereskedésekben.

EGYESÜLETI ÉLET

Jegyzőkönyv.

Felvéletelt a Sz. M. A. T. E. nagykaposi járáskörének 1933. évi június hó 26-án Nagykaposon tartott évi rendes közgyűlésén.

Jelen vannak a járási körzet tanítónői és tanítói egy pár tag kivételével, továbbá dr. Tomascoff M. járási orvos és Horán József tanító kartárs, mint vendégek.

Szücs János elnök megnyitó beszédében egyelértésre és ösztentartásra buzdítja a járáskör tanítóit. Majd a gazdasági krízisről beszélt, hogy mennyire érezni annak hatását az iskolában is. Óva intette a tanítótságot a mindenféle pártoskodástól és a politizálástól.

Megemlékezelt Arany János halálának 50 éves évfordulójáról. Egyben elparentálta Mészáros János volt galocsi és Karabélyos Gyula volt kiseráli nyugdíjas tanítókat, kik az év folyamán elhunytak.

Ezután az iskolai lanterv ügyét tette szóvá.

A ltkári jelentést Erdélyi Lajos kartárs olvasta föl. Jelen-tésében foglalkozott a Tanítók Házával, a tanítói könyvesbolt-tal, a tanítói temetkezési egyesület megalakításával, a járásköri tanítói dalárda-üggyel, a Dérer-féle törvényjavaslattal és végül a tanítói kamara megalakításával.

A Dérer-féle törvénytervezet nagyobb vitát váltott ki, mely után a közgyűlés a következő határozatot hozta: Járáskörünk megvárja a Dérer-féle törvénytervezetnek a központi gyűlésen való tárgyalását és csak azután, egy újabb gyűlésen fog érdem-legesen ez ügyvel foglalkozni és határozatot hozni.

Szekeres István járásköri pénztáros pénztári jelentését a következőkben ismerteti: Bevétel volt 2296.30 Ké, kiadás volt 588 Ké, maradvány 1708.30 Ké.

A pénztár felülvizsgálatára kiküldött tagok megállapítják, hogy Szücs János elnök terhére a központ 20 drb. Törvények és Rendeletek Gyűjteménye című munka ára fejében 200 Ké-t az egyesületünknek levont. Közgyűlés újból kéri a 200 Ké törlesztését. (A közp. gyűlés ezt elintézte. Szerk.)

Szücs János indítványára, hogy a közgyűlés a tanfelügyelő-nek 25 éves tanítói jubileuma alkalmával felmerült költségek-hez, amelyek 220 Ké-t tesznek ki, egyesületünk 80 Ké-vel járul-jon hozzá.

Közgyűlés utasította a pénztárnokot, hogy az összeget utalja át a »Bodroghközi járás« pénztárosának.

Egyesületünk pénztára a járási tanítói zenekar részére nagy-böggöre kikölcsönzött 350 Ké-t visszakapta.

Közgyűlés a pénztáros jelentését tudomásul veszi, azt elfo-

gadja és a felmentvényt neki megadja. Egyben jó sáfárkodásáért elismerését fejezi ki.

Bodnár Pál dobóruszkai kartárs a rajztanításról értekezik. Nagyon szépen fejezi ki a rajztanítás fokozatait és módzatait. Behatóan fejtette ki a rajztanítás sikeres tanítását a népiskolában.

Közgyűlés tanulságos előadásáért jegyzőkönyvi elismerést szavaz.

Szücs János elnök ismerteti a központnak azon átiratát, mely szerint minden járáskör egy alapítványt jegyezne, 10,000 Ké értékben a Magyar Tanítók Háza felépítéséhez.

Több hozzászólás után a közgyűlés a következő határozatot hozta: Mivel a »Nagykaposi Járáskör« nagyon szegény és az összes pénzünk segélyezésekre megy ki, a legjobb akarat mellett sem tehet ágyalapítványt.

Ezután a Galántán megnyílt Tanítói Könyvesbolt ügyét ismertette. Kéri a kartársakat, hogy minden erejükkel támogassák azt.

Dr. Tomaschoff M. járási orvos igen tanulságos előadást tartott az »Orvos és tanító viszonya« címmel. Előadásának főbb pontjai: 1. A hatósági orvos és az iskola. 2. Járványok. 3. Fenyíték az iskolában és a látteletek. 4. Tanítói megbetegedések és azoknak jelentése. 5. Oltások. 6. Tuberkulózis. 7. Trachoma. 8. Gyermekvédelem.

Az előadás, ami a járás tanítóságára nézve végtelenül fontos volt, sok kellemetlenséget fog megszüntetni. A járás tanítószaga sokat tanult belőle s közgyűlés a hasznos előadásért az előadónak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Toporcák Gyula az Országos Magyar Temetkezési Egyesület megalakítását tette szóvá, mivel azt az össztanítószagra nézve nagyon fontosnak tartja. Kéri a közgyűlést, minden erejével hasson oda, hogy a temetkezési segélyegylet megalakuljon.

Szücs János elnök az Országos T. E. megalakítására vonatkozólag kijelenti, hogy hasonló indítvány tételét erre vonatkozólag 1929-ben is, sőt akkor az elnök az Orsz. T. E. megalakítására vonatkozó alapszabályokat ki is dolgozta és azokat a közgyűlés el is fogadta, az egyesület megalakítását kimondotta. Egyben a központhoz fölrattal fordult, hogy az ügyet karolja föl, tegye magáévá és a temetkezési egyesületet az egész Szlovenszkóra országosan szervezze meg.

Központ a választmányi gyűlésen tárgyalta ezt az ügyet és kimondta, hogy a T. S. E. járásonként (esetleg több járás együttesen) alakuljanak meg.

Toporcák Gyula ezen fontos ügyet a központnak újból figyelmébe ajánlja. Kéri, hogy a központ foglalkozzék a dologgal, vegye tárgysorozatba és annak megalakítását szorgalmazza.

Ha a központ ennek dacára nem foglalkoznék a dologgal — amit nem lehet elhinni —, akkor egyesületünk a központ kapcsolásával külön akcióba lép és propagandát indít ebben az

ügyben. (A központ foglalkozott e dologgal s a járási, valamint a megyei kiküldöttek egyöntetű véleményén alapuló határozatot hozott. A »központ« e határozattal ellenkezőleg nem cselekedhelik. Szerk.)

Ezután Szücs János elnök indítványára közgyűlés a központi választmányba a következő tagokat küldi ki: Toporcsák Gyula és Szanyó Sándor.

Özv. Vass Györgyné tanítóözvegynek segélyezés iránt beadott kérvényére a közgyűlés 100 Ké segélyt szavaz meg.

Mikulájcsik János indítványt tesz arra vonatkozólag, hogy az iskolai felszerelés és tankönyvek még mindég nagyon drágák, úgy, hogy azoknak a beszerzése nehézségekkel jár; kéri a központot, hasson oda, hogy az iskolai felszerelések és tankönyvek árai leszállíttassanak.

Indítvány elfogadlatott.

Több tárgy nem lévén, elnök a közgyűlést bezárja.

K. m. f.

Szücs János s. k. elnök.

Pápay István s. k. jkv. vezető.

Láng Gizella s. k., Mikulájcsik János s. k. hitelesítők.

Csukás Géza

Szeptember 18.-án ismét megszűnt dobogni egy magyar tanító szíve. Csukás Géza, az érsekújvári róm. kath. fiúiskola tanítója, életének 58. évében, nehéz szenvedés után, bevégezte földi működését és visszaadta lelkét teremtetőjének.

Cseklészen született. Iskoláit Nagyszombatban, a róm. kath. tanítóképzőben végezte, oklevelét pedig a szlovák tanítóképzőben szerezte meg. Rövid, egyéves tallósi működése után szülőfalujában, Cseklészen választották meg, ahol nemcsak tanító, de édesapja után egész az államfordulatig, postamesier is volt. E kettős szolgálat különösen a háború alatt nagyon terhessé vált, amikor az olt állomásozó katonai baraktábor egész posta- és távirdaforgalmát is le kellett bonyolítani, ami sok éjjelét is elrabolta. Méltán mondhatta, hogy a háború nehéz szolgálataiból ő is kivette részét.

Az államfordulat után postamesteri meghívását megvonták tőle, a cseklési iskolában pedig a szlovák tanítási nyelvet vezették be. Neki tehát, mint magyarnak, más állás után kellett néznie. 1920-ban megválasztották az érsekújvári róm. kath. fiú-népiskolánál megüresedett tanítói állások egyikére. Itt működött halála napjáig.

Tanítói hivatása mellett különös ambíciója volt az ifjúsági egyesületek vezetése. Már Cseklészen is alapított ifjúsági egyesületet és mint annak vezetője, kedves emléket hagyott maga után. Érsekújvároft dalkört alapított a tanonciskola növendékeiből, később pedig a fiatal iparossegédekből. Rengeget ambí-

cióval dolgozott. Számos szindarabot, karénekes előadást, ünnepélyt rendezett. Energiáját csak betegsége tudta megfékezni. A múlt tanévben betegeskedni kezdett. A Tátrában töltött két hónapi gyógykezelés sem segített rajta. Hazajövet, munkába állott újra, mert nem tudott munka nélkül ellenni.

A folyó tanévben már nem tudta munkáját megkezdeni. Halála minden ismerősét és barátját mély részvételt tölti el. Szerető feleséget és még ellátatlan három gyermeket hagyott hátra. Emléke legyen áldott közöttünk!

Kemény Rezső.

Valamit tenni kell!

(Kaptuk a következő levelet:)

Nagyon sokan vagyunk olyanok, akik 1919-ben, az államalakulatkor, magyar tanítóképzőbe jártunk és tanulmányainkat nem fejezhettük be. Hogy mit jelentett ez azokra a tanítójelöltekre, akik nem fejezhették be tanulmányaikat, azt fölösleges vázolni. Sok fiatal existencia törött derékba, önhibáján kívül. Igaz, hogy most Pozsonyban van már magyar tanítóképző, de miközülünk kinek van reá pénze, hogy most, öreg fejjel tovább tanuljon? Azok a tanítójelöltek széjjelszóródtak a szélrózsa minden irányába és most nyomorúságosan tengetik életüket. Még szerencse, ha némelyiknek akad kiegészítő tanítói állás, azonban ebben nem sok köszönet van, mert rendszerint csak egy évig tart és azután újra kezdhetjük a kálváriajárást ott, ahol elhagytuk. Eppen azért e lap útján is felhívom azokat a tanítójelölteket, akik önhibájukon kívül 1919-ben nem fejezhették be tanulmányaikat, hogy címüket tudassák velem, mert csakis együttes akcióval érhetjük azt el, hogy Pozsonyban végre bennünket is levizsgáztassanak. Mindenesetre kívánatos volna, ha a magyar tanítói kar pártfogásba venne bennünket és netalán a körzetükben lévő ilyen tanítójelölteket értesítené, hogy az együttes akcióhoz csatlakozzanak, s címüket közöljék.

A tanítójelöltek megbízásából:

Barta József

Mikušovce (Miksi), posta Lučenec.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

KRÓNKA

A középiskolások számára egyenruhát követel a Tanárok Egyesülete,

hogy ezáltal eltüntethető legyen a tanulók társadalmi és származásbeli különbsége, mely eddig legjobban a ruházat különbözőségeiben jutott kifejezésre. Mihelyt ez a követelés az összes középiskolások egységes egyenruhával való ellátására vonatkozik, mihelyt ezzel nem az iskolák közötti versengés malmára hajtják a vizet, az eszme úgy szociális, mint gazdasági szempontból szülők és diákok előtt egyként szimpatikus. Egy középiskolai diákok ügyis megfelelő tisztesen kell ruházni, így a szülőknek tökéletesen mindegy az, hogy az egyenruhával vagy másképpen történik. A minden diákok egyformává levő egyenruha viszont növeli a kollektív érzést, a diáklársakat egymás előtt felismerhetőkké teszi, mely idővel a további testvériesülés kiinduló pontja lehet, a fellépést öntudatosabbá teszi, meggátolja a szegénysorsú, hitvány öllözetű, de jókészültségű diákok alacsonyabbrendűségi érzésének kifejlődését, mely a múltban oly sok tehetség elkallódását idézte elő. Vannak, akik még pedagógiai előnyökről is beszélnek, bár igazságtalanul, mert egy igazi pedagógusnak sohasem volt szüksége mesterséges eszközökre abból a célból, hogy növendékeit egyenlőknek lássa, jelettük egyenlő mértékkel ítéljen. Aki pedig nem verbeli pedagógus, az előtt még az egyenruha sem mentesít a kivételezésektől.

Mindezek a dolgok bennünket csak annyiban érdekelhetnek, miképpen érleli mindjobban a haladó kor azt a követelményt, hogy az iskola az ifjúságnak ne csak tanító-, de nevelő intézete is legyen. E célkilülésnek megfelelően a mai iskola nem hagyhatja figyelmen kívül azokat a momentumokat, külső adottságokat sem, melyek a növendékek testi életét érintik. Mind szélesebb körben kezdik felismerni, hogy a tanulók szülőházbeli szociális helyzete, lakás-, higiéniai-, táplálkozási- és ruházati viszonyai éppoly összetevői a pedagógiai eredményeknek, miként a tananyag, tankönyv, módszer, jegyelem stb. Mind népesebb azoknak a gondolkozóknak a tábora, akik azt hirdetik, hogy az eddigi, tisztán az ismeretszerzés céljait szolgáló pedagógia túlélte magát, doktrinér spekulációk kátyújába zökkent, elpusztult és az élet követelményeinek nem tud megfelelni. Új ideológiával, új célkitűzésekkel kell megtölteni a régi, tartós kereteket, mely belső tartalom képesebbé tegye az új nemzedéket a ma kérdéseire való válaszadásra.

Régi elmélet, hogy a munkástól csak úgy várhatja munkaadója képességeinek teljes kifejtését, ha számára olyan fizetést

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját!«

ad, mely őt a gondoktól teljesen mentesíti. Így van ez a pedagógiában is. A tanítványok seregétől is csak úgy várhatjuk járadtságunk teljes eredményét, ha azok a tanítás alatt minden külső befolyástól függetlenek. Minden nevelési intézmény fejlődési irányvonala erre vezet és csak idő és pénz kérdése, hogy ez az ideál meg is valósuljon. Nálunk, — 'szegénységünk miatt — csak kezdeti lépések történtek ez irányban, de gondoljuk csak el, milyen más mentalitású nemzetek kerülne ki a kezeink közül, ha 25—30 növendékes osztályainkban minden gyerek az iskolától kapná tankönyveit, felszerelét, fürdőszoba üdüléné fel az ázótan-fázottan iskolába érkező gyerekseregel, tiszta, egyforma iskolaruhával cserélhetnék fel az esőtől gőzölgő, szakadozott, szegényszagú gúnyját, iskolai orvos, fogorvos tartaná rendben a gyerekek testi állapotát, ingyen reggeli, esetleg ebéd pólolná az otthoni hiányos táplálkozást, a távollakó gyereket meleg, egészséges, ujsággal, játékokkal felszerelt napközi otthon fogadná a déli szünet alatt. Milyen másfélék is volnának pedagógiai eredményeink s ezek nyomán milyen más képet kapna egész közéletünk! A pedagógus általában mondhatná magáról Mécs László örök szép szavai: »Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!«

Az Északamerikai Egyesült Államok tengerészeti minisztere

170 millió dollár erejéig felhatalmazást kért a kongresszustól a haditengerészet fejlesztésére és Hawaii sziget hadikikötőjének kiépítésére, mert hát, tetszik tudni, »a sárga veszedelem...« Nézzünk már szembe ezzel az amerikaik elől oly gyakran feltűnő mumussal, vizsgáljuk hát meg, hogy miből is áll az a sárga veszedelem?

Az emberiség bölcsője minden valószínűség szerint Közép-Ázsia, a Pamir fennsíkjá, vagy talán a Hindukusz lejtői. Itt élte boldog gyermekkorát békességes barátságban a fehér és sárga faj. Itt játszották együtt a gyermekkor kedves játékait, míg egyszer csak, mintha valamin összeharagudtak volna, »add vissza a babaruhám« felkiáltással hálatfordítva siettek minél távolabbra egymástól. A fehérek nyugat felé igyekeztek, elérték az Atlanti Óceánt, benépesítették, sőt túlnépesítették Európát, a sárgák lassabban kelet felé vonultak, de annál sűrűbben szállták meg Kínát, a bátrabbja a Japán szigeteket. A fehér mindig agresszívabb, tetteit sokszor nem a szükségszerűség irányítja, letelepülésre alkalmas termékeny területeket öltetszerűen, kiaknáztatlanul, benépesítetlenül hagy, míg a megélhetésre alig alkalmas, zeg-zúgos, hegyes-völgyes földeken szinte túlnépesedik. Ez a körülmény kultúrájának különleges fejlődéséhez vezetett, melyet sokszor a boldogulás utáni vágy, de még inkább a felelőtlen kalandkeresés determinál. Ezzel szemben a sárga faj mindenben megnyugvó életsemlelete, példátlan igénytelensége,

hihetetlen szaporasága egy másirányú kultúrának lett a kitermelője.

A fehér faj kalandvágjától hajtva felfedezi Amerikát. Nemzetiségeinek egymás iránti irigykedése növeli expanzivitását, az ismeretlen földrészen mind mélyebben halad előre. mindig nyugatra. Még Északamerika eredeti 13 állama az Atlanti Óceán partjain feküdt, 1787-ben már a Missisipi volt a határ. 1803-ban Louisiana megvásárolásával a fehér ember a kontinens szélességének kétharmadát elérte, végül 1848-ban Mexikót kényszerítették Kalifornia feladására, ezzel a közös gyermekszobából elindult két fajt már csak a Csendes Óceán választotta el egymástól. És az egymástól távolodó, mégis egymás felé vezető út kilenc-tizedrészét a fehér faj tette meg, a sárga faj több, mint négyezer éves története alatt egy tapodtat sem távozott el a Csendes Óceán partjaitól, legfeljebb a közeli szigeteket, Formosát, Sachalint népesítette be.

De a fehér faj még itt sem állott meg. 1867-ben elfoglalta Alaskát, melynek folytán a két faj közötti elválasztó határ a minimumra csökkent, végül 1898-ban Hawaii kebelezte be, melyre természetszerűleg Japán a Filippini szigetek elfoglalásával jelelt.

Hol lehet itt szó sárga veszedelemről, mikor a négyezer éves történelem alatt a sárga faj egyellen olyan mozdulatot sem tett, mely a fehér fajjal szemben támadási, vagy akár csak közeledési szándéknak látszanék? Európai agynak mily érthetetlen lehet annak a japán népnek a pacifizmusa, mely 1300 év alatt csak három külső ellenség ellen viselt háborút: Kína, Oroszország és Németország ellen. A fehér ember szinte érthetetlen expanzióvilágát nézve, nem indokoltabb-e, ha ők beszélnek »fehér veszedelemről«?

És a Csendes Óceán közepén egymással farkasszemet néző két nép nem talál megoldást, mert nem érti meg egymást. Japán 80 milliónyi lakóságával, mint a túlteszített gőzkazán, levezető szelepet keres, Amerikát gyárainak túltermelése hajtja újabb és újabb piacok szerzésére. A keletindiai szigetvilágban nincs egy talpalatnyi hely, hová Japán emberfölségét elhelyezhetné, délebbre, Ausztrália felé tekintgel, de mihaszna, ha a kapzsi Anglia tudni sem akar egy békés területi átengedésről, bár a kontinens egy huszadrészét se tudja benépesíteni. A fejlődés Japán ipar útjában áll az amerikaiak piackeresési törekvéseinek, melyvel különösen Kína felé kacsintgatnak. Anglia pedig, mint a pók a hálója sarkán, várja, lesi, mikor fognak ez ellenfelek összekapni, hogy a két versengő között a nevelő harmadik szerezében pirrhuzsi győzőként a tengerek egyedúrának pózában tetszelegjen. Mi is volna, ha e két nép nagyjai a sárga és fehér veszedelem hamis ideológiáját félrevelve igyekeznének egymást megérteni és a sok ezredév uláni tállalkozást testvéri ölekezéssel pecsételnék meg?

Szepesi Gyula.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Angol iskolaszellem. Angliában jó állampolgárrá való nevelés ugyanazt jelenti, mint a gentlemanná nevelés. Ebben van kifejezve az angol államgondolat. A tanulókat a világ térkép elé állítják, amelyen a brit területek karminpírosra vannak fektetve, míg a többi földrész halvány, kifejezéstelen színű. A brit imperiumban a nap sohasem nyugszik le és geográfiai kiterjedése egyjelentőségű az angol humanitás és civilizáció terjedésével.

Az angol iskolákban rendszeresen minden évharmad végén a tanárok részvételével úgynevezett szellemi tornákat tartanak. A megvitatandó témák sokszor igen triválisak. Példának okáért: »A futball előnyben részesítendő-e a rugby-sporttal szemben?« — vagy pedig »a férfi öltöny megfelel-e a modern koroknak?« Ezen beszédgyakorlatoknál nem az a cél, hogy abszolút eredmény kialakuljon, hanem az egyéniségnek és véleménynek alkalmat akarnak nyújtani vitakérdésekben való harcra. A tanulók elméleti tudása ezáltal nem gyarapszik hanem a leendő kereskedők, hivatalnokok és politikusok dialektikai iskolázottságot nyernek.

A »Public School« a sportban látja a legkitűnőbb nevelési eszközt. Ez az embert nemcsak a saját teste fölötti uralomra képesíti, de kioktatja arra is, hogy miként kell individuálitását a köznek alárendelni. Sok százezer sterlinget áldoz az angol kormány évenként játékterek jókarban tartására; különösen rétek kezelésére ahol a tanulók nyáron cricket-et játszanak. Cricket az angol nemzeti játék. Aki a cricketbe nincsen beavatva, halálra unatkozik ily játék látásán, mert látszólag semmi testi megerőltetést, sem pedig ügyességet nem követel. Nem lát egyebet, mint egy tucat fehérbe öltözött játékos és a labdának faverővel való szabályos, tompa kiütését. Az angol azonban képes egy egész délutánon keresztül feszült figyelemmel és határtalan lelkesedéssel egy cricket-meccset végignézni. A való-

ságban a cricket nagy hidegvértséggel, iskolázott, erős izmokkal és felszült éberséggel követel a játékostól.

A szociális-ember és a hatalom embere nyilatkozik meg az angol jellemben. A teoretikus angol ember azonban kizáróan individualista kíván lenni. Csak tudós s sosem cseccsekvő. Az angol »Public School« csak annyi tudást ad növendékeinek amennyire az élet forgatagában szükségük van. Nem nevel kutatókat, ténylegképpen s minden áron el akarja háritani, hogy valamelyik tanulványa az életharc küzdelmeit abbeahagyja s a munkás élettől visszavonulva, könyvek és tudományok közé temesse magát.

Schweizer Erziehungs
Rundschau (Szl. Gallen.

Elmény egy játékkereskedésben. (Egy atya közleménye.) Egy elsőrangú gyermekjáték és tanszerkereskedésben játéktárgyat keressem kis fiam részére és eszmecsere-t váltottam az üzlet főnökével. Közben fényesen öltözött nő lépett a boltba. A főnök üdvözölte. A nő »postahivatal« kért fiacskájának. Kérem, hány éves a fiú? A nő önérzetesen: 4 éves. Oh, ily fiatal gyermeknek nem való a postahivatal. Mert csak azoknak a gyermekeknek nyújthat élvezetet és szórakozást, kik már írni és olvasni tudnak. Nálam az egyre megy, felelé a hölgy. Fiaccskám óhajtja, és én megveszem neki. Sajnálom, hölgyem, e játéktárgyat önnek el nem adom; válasszon mást. A nő megsértődve, kisetített a boltból. En önkénytelenül megragadtam a kereskedő kezét és gratuláltam neki korrekt eljárásáért. A kereskedő meggyőződésből cselekedett s törődött az üzleti érdekekkel. Ez az eset nagyon sok tanulságot nyújt. Az anya a gyermek szolgáivá lett, mert a gyermek játékot kívánt s anélkül, hogy meggondolta volna, megfelel-e az a gyermek korának és képzettségének, megvásárlására sietett. A szakértő felvilágosítást és figyelmeztetést pedig nem hallgatta meg.

Nagyon kevés azon szülők száma, kik hivatalos szakértők véleményét és tanácsát kérik ki gyermekeik játéklárgyainak megválasztásánál. A gyermekek naivságukban sokszor olyasmit kívánnak, ami éppenséggel kárukra van, s nagyon sok apa és anya álszeretetében nem bír a kívánságnak ellentállni. Megállapíthatjuk, hogy ma már csak elvétve találkozzunk valóságos gyermekkel. A leánykák pl. már valamennyien hölgyek, kisebb kiadásban. Az icipici kisasszonykának már finom kiegészítékük van, ékszerszert hordanak s úgy vannak öltözködve, mint a mamájuk. S ha azt kérdezzük miért van ez, azt felelik: hja,

a gyermek így kívánja! Egyedül a szülők intézkedése az, hogy köztük és gyermekeik között nincsen különbség. Bölcs, meggondolt ember nem fog így cselekedni. Mert ne a gyermek, hanem a szülő határozza meg, mily ajándék való a gyermek kezébe és állapítsa meg, mely gyermeki kívánság teljesíthető. Okosat és megfelelő ajándékozni a gyermeknek: művészet. Az ajándékkal a gyermek szívét és lelkét akarjuk nemeseíteni és művelni, nem pedig hiúságot és önzést fejleszteni benne. Sajnos, az ajándékozás, bármily jóhiszemű is, sokszor veszélyt rejt magában.

»Jugendkunder, Graz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK...

Többeknek. Az új, egyszerűsített betűkkel írt új ábécés könyv eddig nem jelent meg. Ilyen könyv most van jóváhagyási eljárás alatt, s ha jóváhagyást nyer, esetleg még ez év karácsonyáig bevezethető volna. A tankönyvek jóváhagyására vonatkozó legújabb rendelet értelmében június 1-től október 1-ig a minisztérium nem hagy jóvá tankönyveket. Igaz, hogy ezen szabály alól két átmeneti évben kivételek eszközölhetők. A Telkes-féle ábécéhez külön mellékelve vannak az új betűk. Ezek csak a könyvvel együtt kaphatók.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK

H. F. Farkasd, J. E. Galánta, U.

E. Somorja, T. Gy. V.-Mezeri, B. P. Silica, R. I-né Košice, Gy. D. G.-Horka, M. L. Velika n/I., P. D. Zem-Olča, O. Gy. Tomašovec, T. S. Zador. Címüket a kívánt módon javítottuk ki. A lapot a jelentett új címre küldjük. — L. D. Dun-Strada. G. G-né Szász, O. I. Bratislava, J. I. Deákovec, P. I. Dolné-Saliby, K. T. Strážne, B. H. és F. E. Csúz, J. E. Martos, E. S. Komárno. Tagjaink sorába felvettük, naptárt küldtünk. — K. Gy. Csicsó. Befizetőlapot küldtünk. — M. I. Kleňany, D. L. Lekér, P. F. Libád, K. T. Strážne, Cz-né T. I. Farkasd, L. M. Tallós. Zsebnaptárt küldtünk. — R. B. Baracska, Sz. S. Bratislava, M. J. Somorja. Az elveszett számokat újból megküldtük. — G. B. N.-Medzov. Előfizetőink sorába felvettük. — S. Vizeklet, B. M. Bős. Levél ment.

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézete

Komárom, Deák Ferenc ucca 1. sz. - Telefon: 176.

Egyéni rendszerű arc-, bőr- és szépségápolás.
Hajszálak végleges eltávolítása.
Mindennemű szépséghibák szakszerű kezelése.
Quarz besugárzás.
Összes modern kozmetikai eljárások.
Díjtalan tanácsadás!

HIREK

Magyarul is megjelenik a végleges tanterv.

Illetékes helyről közlik, hogy az iskola- és népművelődésügyi minisztérium 67.311/33—I. sz. rendeletével kiadott elemi népiskolai tanterv az 1934. év első hónapjaiban magyar nyelven is meg fog jelenni, s hogy a tantervnek magyar kiadása magában fogja foglalni a szlovák nyelvnek a másstannyelvű elemi iskolák részére kiadandó tantervét is.

A tanterv, — katonai szempontból. A »Düstojnické Listy« c. hetilap folyó évi 39. száma érdekes cikket közöl arról, milyen vonatkozásokba hozható a nemzeti iskolák (nép- és polgári isk.) tanterve a honvédelem kérdéseivel. A cikk írója a tanterv célkitűzésének alapelvéből indul ki, mely szerint »az iskola a nemzeti, állami és emberi közösségi szervezetnek alkotó része. Azért ugyanazon kulturális és erkölcsi célokért kell harcolnia, melyeket a nemzet, az állam, az emberiség maga elé tűzött«. Cikkíró rámutat az »állami« és »nemzeti«, valamint az »általános emberi« közösségek közti különbségre, s megállapítja, hogy az emberi humanizmus fogalmának tartalma nem mélyebb, mint a nemzetiség fogalma, csupán terjedelme nagyobb. Ideálok kitűzése szükséges, s a veszély idején illuziókban ringatózni nem tanácsos. Abban a korban, amikor az egyes államok közt az erőszak, s a haderő játsza a döntő szerepet, a pedagógiában is mérlegelés tárgyává kell tenni az államiságot, mint legfőbb célt s a humanitást, csak mint a védelemre való előkészület igazolását, kell alkalmazni. A nevelést nemcsak a hivatalos előírás, hanem a tanítóóság szelleme határozza meg... A továbbiakban a cikk felsorolja az egyes tantárgyakat, melyeknek határain belül, s a tanterv elveivel összeegyeztethető módon elérheti a tanítóóság, hogy az ifjúságot a hon védelmére, a katonai szolgálatra előkészítse. »A tanítóónak, aki az ifjúságot katonai szellemben rendszeresen és intenzíven akarná tanítani, a tanterv csak kevés lehetőségét ad. A katonai előképzés számára, testnevelési szempontból sem rendelkezünk megfelelő berendezéssel. Az iskola- és népművelődésügyi, valamint az egész-

ségügyi minisztériumoknak energikusabban kellene támogatniok a tornatermek, zárt folyosók építését, játékterek, fürdők létesítését és ezek számára még a jelenlegi válságban is kieszközölni a szükséges pénzt. A katonai nevelésre való előkészítés szempontjából előnyös lenne az eddigi heti 2 tornaórához további 3 órát hozzáadni és szétosztani napi egy órára, setleg fölhasználni délutáni játékokra. További föltétel a tanítóóság előkészítő szakképzése, a katonai szolgálati idő beszámítása stb. Tyrš nemzete, a nemzeti iskolákba bevezetendő kötelező katonai testi és erkölcsi nevelés ügyében, kellene, hogy gyorsan, meggondoltan és alaposan cselekedjék.»

»Lehet így bánni a tanítóóval?« A »Ceský Učitel«, a csehországi tanítóóság tekintélyes, bátor és harcias folyóirata, szeptember 21-i számában vezető helyen a fenti cím alatt foglalkozik M. dobrušikai tanító esetével, akit bizonyos feljelentés miatt, egyenesen az iskolából csendőrfedezeitel kísérték lakására és ott házkutatást tartottak. A cikk a község előtt megszegyénített tanítót védelmébe veszi, s többek között így ír: »Micsoda gonosztettet kellene elkövetnie egy más polgárnak, hogy ilyen kitüntető rendőri kíséretben legyen része? Ez esetben csak jelentéktelen gyanúsításról van szó, s a továbbiak a hivatalos vizsgálat folyamán fognak tisztázódni. Meg vagyunk győződve, hogy a járási főnök eljárása ebben az esetben nem volt korrekt, mert még a M. kolléga elleni esetleges súlyos gyanú, vagy kihágás esetében is, ki lehetett volna nyomozni az egész ügyet személyi megálázás és megszegyénítés, az illető családjának, a tanítóói karnak és az egész nyilvánosságnak a fölizgatása

nélkül. Biztosítjuk az össztanítósgot és a nyilvánosságot, hogy M. Dobruškai kollégánk fájó esetét korántsem tekintjük elintézettnek. Mi magunk hozzuk nyilvánosságra a tényeket s nem hallgatunk el semmit, hogy a jog és igazság mielőbb érvényre jusson.»

Radikális intézkedések. A Magyar Ujság szept. 17-i számából vesszük át az alábbi föltűnést keltő cikket: Hivatalosan jelentik: Az állami iskolai igazgálás az utóbbi időben a következő intézkedéseket tette az állam biztonsága ellen vétő tanítókkal és tanárokkal szemben:

Cseh- és Morvaországban 50 tanítót és tanárt helyeztek el német iskoláktól más iskolákba. A nyitrai tüntetésben való részvétel miatt elrendelték a trencsénbáni járási tanfelügyelőnek a szolgálat alól való felmentését. Egy állami iskolai tanítót felfüggesztettek és két más állami iskolai tanítót áthelyeztek. Ugyanezen okból kifolyólag fegyelmi eljárás indult meg több tanító ellen. Az iskolaügyi minisztérium azonkívül leültölte Hancko Antal néppárti szenátornak, a zsolnai katolikus népiskola tanítójának, a szlovenszkoí országos szlovák tanítóegyesület elnökének az államtól kapott hozzájárulását, ami évi 21 ezer korona volt és fizetésének jelentékeny részét tette ki. Bazovsky Lajos dr. államellenes tevékenységével kapcsolatban felfüggesztették Németh Pál rozsnói evangélikus hittanárt. A további esetek kivizsgálása gyorsított eljárással történik.

A Szívárvány szeptember 10-én megjelent számával V. évfolyamába lépett. A jól szerkesztett gyermeklap kedves verseket, érdekes elbeszéléseket, hasznos és tanulságos cikkeket közöl, melyeket a gyermekek szívesen olvasnak. Harmos Károly képei a gyermekvilágban is közkedveltségnek örvendenek. Az egyetlen szlovenszkoí magyar gyermekújságban keresztretjvény is van. Előfizetés egész évre 10 Ké. Szerkeszti és kiadja Dr. Borka Géza tanár, Komárom.

Nevet változtatott a ZUS. A szlovák tanítók országos egyesülete (Zemský Učiteľský Spolok na Slovensku) a legutóbbi nyitrai országos választmányi gyűlésén kimondotta,

hogy az egyesület eddigi nevét, az alapszabályokkal együtt megváltoztatja. Az egyesület új neve: Jednota Učiteľov Slovákov (JUS). A névváltoztatás indokolása szerint »a régi elnevezésben a »zemský« cseh kifejezés, s talán ott is germanismus. Az egyesület új neve sokkal megte-
lelőbb és szlovákosabb.»

A közalkalmazottak végrehajtótlottsága (exekutíva) szeptember 8-i gyűlésében foglalkozott az általános gazdasági helyzettel, s megállapította, hogy az illetékeseknek a szükségleti cikkek árának leszállítására vonatkozó ígértetből semmi sem teljesedett. A földmívelési termékek árának idei csökkenése a legkisebb hatással sem volt egyéb cikkekre. A napi sajtóban újból jelennek meg közlemények, melyek szerint az állami bevételek csökkenését megint a közalkalmazottak és nyugdíjasok rovására fogják pótolni. Az exekutíva kijelenti, hogy az ilyen hírek terjesztése izgatja a közalkalmazottakat, annyira, hogy komoly veszedelem fenyegeti az állami közigazgatás rendes menetét. Azért a leghatározottabban elutasít bármiféle törekvést a már úgyszólván anyagi viszonyok között élő közalkalmazottak fizetésének újabb leszállítására, s követeli: 1. hogy kellő intézkedésekkel kényszerítessék ki az élelmi cikkek árának leszállítására, 2. hogy szükség esetén a polgárság amaretegi hozzájárulást közzé tegyék az állam iránt tartozó köteleességük elől következetesen kiter-
nek.

Megjelentek a »Sajó-Vidék« pályadíjmentes népiratkái, melyek egytől-egyig egyházi jóváhagyással vannak ellátva. A népiratok rövid ismertetéseit a következőkben adjuk: Janics Ferenc: Egyetlenke sírja. Történet az élelből. A zsigori anyós nem akarja, hogy egynél több gyermeke legyen menyének s ráveszi a szörnyű, nemzetűrtő bűnre. A fiatal asszony elvérzik. Férje bánatában inni kezd s egy hideg éjjel halálra fagy felesége sírján. Az anyós egyedül neveli az egyetlenét, az unokát, s az úrnak nevelt gyermek eltékozolja a feltett vagyont, aztán pedig börtöntötelékké válik. Magvető Ernő: Az elsodori Munka. Egy falusi fiú megrendítő története. A jól nevelt gyermek anyja hal-

után városra kerül egy gyárba. Ott a hitetlen társak kijölik lelkéből a hitet s elzúllik. Elbocsátják a gyárból s hazamegy, de nem marad otthon soká. Apját megveri s az elűzi a házból. A fiú végre lopásra adja magát s egy templom kirablásánál tetten érik. Irgalomért eseng s a pap megbocsát neki és magához fogadja. Ujra tisztességes emberré lesz.

Mészáros Árpád: **Istent kereső falvak.** Példák és hasonlatok keretében tárgyalja a jegyesek és házastársak kötelezéseit.

M. Dom.: **Miért?** A szenvedés értékének magyarázata. Egy bélpoklos leány naplója adja meg a választ a nagy Miért?-re.

Mihalovics Antal: **Harc egy kis templomért.** Érdekes történet a görkeleli szakadásokkal vívott nehéz küzdelemről egy kis templom birtokáért.

Dienes A.: **Fehér galambok.** Egy szegény árva leány története, akit a harangozó magához fogad.

Mihalovics: **Szeressük-e?** Az Isten szeretet himnusza.

Adamkoviczné: **Korszerű kérdések.**

Csáji J.: **Halottak talpra!**

Mihalovics: **Fogjunk hozzá!** Egy gyakorlatias gondolkozású lélek írása.

A népiratkák izléses címlappal jelentek meg. A címlapok Kovács Dezső (Fülek) munkái.

A népiratkák már megrendelhetők a Sajó-Vidék-nél, Roznava-Rozsnyó. Ára darabonként 1 Ké., tömegesen (vegyesen legalább 200 drb.) á 50 fillér.

Magyar Minerva. A dr. Reizel János szerkesztésében havonként 36 oldal terjedelemben megjelenő Magyar Minerva szeptemberi száma a napokban látott napvilágot a következő gazdag és érdekes tartalommal: Farkas Geiza: **Elszállt a leher sas.** — Olvedi László: **A fehér halál.** — Szenteleky Kornél: **Holnap, holnapután...** (V.) — Kristály István: **Szenteleky Kornél.** — Mécs László: **Rikkants, rigó, külsőleg öregedtem!** — W. Wimberger Anna: **Anyá és leánya.** — Dénes Tibor: **A mászt őrző lámpás.** — Tamás Lajos: **Fenyők északon.** — Farkas Geiza: **Az életsugarak.** (Fantasztikus regény.) — Földes György: **Julius.** — Magyarosan. — Kázmér Ernő: **Egy nép szabadságharca.** — Reményi József Kovács János. — Janson Jenő: **Gödöllő. Jamborec. Jó munkát!** — C. Leonard Woolley: **Letűnt évezredek detektívjei.** — Tamás Lajos, Marek Antal és Ferenczy József: **Könyvkritikák.** A folyóírátra a kiadóhivatal (Pozsony, Kertész-utca 1.) útján lehet előfizetni, amely 12 korona beküldése ellenében szeptember 1-től, 30 korona befizetése esetén pedig visszamenőleg januártól küldi mag a Magyar Minervát. Utóbbi esetben még 6–25 korona értékű jutalomkönyvvel (R. Berde M.: **Romuald és Andriána.** Jankovics M.: **Utalan utakon.** N. Jaczkó O.: **Ispilángi rózsza.** Sziklay F.: **Hangzatka.** Tichy L.: **A turbán és egyéb elbeszélések.** Reizel J.: **Uj Auróra.** 1928–1932. évi kötetek. Györy-Wallentinyi Dezső: **Hangulatok.**) is kedvezkedik a kiadóhivatal, mely csak a 3,60 korona portóköltés megtérítését kéri a megrendelőtől.

Első Moravai Hangszergyár

Lidl József Brünn

Krautmarkt 10.

Világhírű hangszerek az ismert legjobb kivitelben. Részletfizetésre is Tanító uraknak rabatt-kedvezmény.

A szabadság napjára.

Október 28.-án fogja megünnepelni Köztársaságunk népe az állam megalakulásának tizenötödik évfordulóját. Az ünneplésből az iskolák is kivesszük a részüket s a tanító, mint ünneprendező, egyes társadalmi és kultúrtestületekben pedig mint ünnepi szónok, ahhoz a szerephez jut, hogy méltassa a nap jelentőségét. Az október 28.-i állami ünnepnek ünnepi tartalmát a szabadság gondolata ad, tehát a szabadság napján az ünnepi elmélkedés alapigéjéül a szabadság evangéliumát kell választani.

Megnyugtató, vigasztaló és további életküzdelemre serkentő erőt ad a szabadság tudata. Az a tudat, hogy ugyanazon isteni és emberi törvény, mely az ember létezését a verejtékező arc és munkálkodó szellem függvényévé teszi, egyúttal az élet számára — a földi élet relációjában — a teljes boldogulási lehetőséget biztosítja. Az ember, aki korlátokat alkotott a maga csapongó érzéseinek, merészröptű vágyainak, ugyanakkor gondoskodott arról is, hogy esze és szíve eszményi szükségletei mindenben szabad kielégülést nyerjenek. Tudatosná tette az akarata szabályozásának képességét, a szabadság definícióját adományozta neki és az erről való emlékezés idejét ünneppé avatta!

Ha megnehezül az idők járása, a szabadság tudatának kétszeres értéke és jelentősége van. Az ember lelki élete és testi életműködése közt sok tekintetben párhuzamot lehet vonni. Ha testünk valamely szerve hiányosan működik, vagy teljesen megbénul, akkor ennek a beteg orgánumnak a szerepét átveszi valamely más, egészséges testrész. Pótolni, kiegészíteni igyekszik a hiányt, mely az életfunkcióban főmerült. A lelki élet folyamatai, a pszichikai jelenségek hasonlóképpen segítségére vannak egymásnak. A gazdasági élet gondtalansága, biztos egyensúlya idején talán nem tudtuk értékelni kellő módon az ideákat, melyek most a lelki élet mezején egymásután előtérbe jönnek és a válságos világ eszmeifrontját megszállva tartják. Az anyagi élet biztonsága és nyugalmas érzése, mint valami beteg testrész, egyéb lelki momentumok patikájára szorult. A gazdasági helyzet bizonytalanságát kell, hogy egyensúlyozza a kulturális élet ereje és szilárd hite. A kétségbeesés súlyos serpenyőjét megállítja és visszalendíti a jöreménység. És a hitevesztett emberi nemzetet a letargia és magamegadás fojtó zsarnokságából megmenti a szabadság fátylós gondolata!

A külső jelenségek, a körülöttünk lejátszódó események pesszimizistikusháttérrel festenek az életszínpad mögé. A kül-

világ az egész, végtelen makrokozmos rémekkel, lidércekkel fenyegetőzik. Az emberiség pusztulását jelentené, ha jövőjét erre a külső látszatra építené! Az ember, a benső kis világ, a mikrokozmos szálljon szembe ezzel az uralomra törekvő pesszimizmussal, állítsa elébe azokat a bástyákat, melyeknek fundamentumát halhatatlan lelke halhatatlan Alkotója vetette meg, jelszava legyen a jóság bálványozása, magasan lengő zászlaja az örök optimizmus!

A szabadság vágya optimista törekvés és a kívírt szabadság az optimizmus diadala. A szabadság ünnepe tehát diadalünnep. Ünnepe a földnek, a hazának és ünnepe az embernek, a hazáinak. Mert szabad hazában szabad honfinak lenni öröm és boldogság. Látni az őszi hervadó erdő, mezőt, amint a betöltött hivatal nyugalmával készül a természet törvénye által előírt álom-pihenőre, mely átviszi az új rügyekkel és ígéretekkel gazdag tavaszi ébredésbe. Látni a gyermek, az ifjú paltanó izmait, az élő ifjúságot, amint szent esküvessel tesz hitet apái megőrzött, féltve ápoltt öröksége mellett, s tudni azt, hogy ez az ifjúság záloga a nemzet fennmaradásának és a haza szabadságának. Látni az anyákat, amint büszke öntudattal nevelik kicsinyeiket mindnyájunk édesanyja: a szülőföld áldozatos szeretete számára. Látni az édesapákat, akik kerges kézzel törik föl és bizó reménnyel vetik be a rögöt, melyet vérük és könnyük hullása megőrzött, megvédett és megszentelt, hogy késő utódok is nemes példájukat olvashassák barázdás lapjain... Nem boldogság-e látni és érezni mindezt? S eközben érezni a múlt idő szellőjének lehelletét, s látni, mint alakul, mint tevődik össze az esemény-mozaikokból a legigazibb, leggyönyörködtetőbb, legművészeibb élet-kép: az emberi történelem...

A szabadság szemüvegén keresztül a természet és az ember élete szebbnek, jobbnak és boldogabbnak látszik, de nemcsak látszik, hanem olyan a valóságban is. A szabadságról nem beszélgetünk, nem cikkezünk, a szabadság nem témája a mindennapi életnek, de bírva azt, életünk minden megnyilatkozásában benne van, láthatatlanul, mint a lélek éltető levegője. A szó és a tett, mely az ember benső világának kifejező eszköze, ettől nyeri színét és ható erejét. A szabadságot nem lehet elválasztani az egyszerű, csendes élet folyásában a cselekedetek árjától, mint ahogy lehetetlen a folyó hullámaiban megkülönböztetni a beléje ömlő patakok és csermelyek vizét. Az élet követelménye, tulajdona, velejárója a szabadság, s enélkül a lét, emberi értelemben, nem teljes és nem igazságos.

A szabadságért vívott kitartó harcban államunk őszeje, Masaryk Tamás, az élő hősök emlékoszlopát állította önmagának népe hálás szívében. A szabadság tiszta érzelmi motívumai megkövetelik, hogy az érte folytatott küzdelem minden fázisában nemes, lovagias és becsületes legyen. S hogy ő ilyen értelemben fogta föl feladatát, azt írásai iga-

zolja. »Világforradalom« című munkájában ezt írja: »Hiszem, hogy becsületes és művelt emberek bizonyítékokkal meggyőzhetőek.« Ez a hite két forrásból táplálkozik. Az egyik a saját lelkének a tisztasága, mely a leghevesebb harc, a legzűrzavarosabb események közben is egyenes irányt szab törekvéseinek és nem tántorodik el attól a meggyőződésétől, hogy a szabadság tiszta eszméjének támogatásáért csakis becsületes és művelt emberekhez szabad fordulnia. Olyanokhoz, akik méltók egy nemzet ügyének szolgálatára! Hite eredőjének másik komponense pedig az a tudat, hogy a becsületes és művelt emberek igenis meg fogják érteni és célja elérésében segítségére lesznek.

Ami a propaganda lélektanáról írt: megbecsülhetetlenül hasznos és értékes tanulságot rejtő egyszerű szavak. Mily sokan vannak, akiknek szükségük volna jótanácsai megszívlelésére! Akik a mai intenzív politikai életet egyedül tartják a béke és a szabadság biztosítékának... Éppen azok közt, akiknek feladatuk és hivatásuk megnyerni a bizalmatlankodó, húzódozó állampolgárokat, mely sokan nélkülözik az okos agitáció közéleti hőlesességét! Politikáról beszélnek ott, ahol kultúráról, irodalomról, népművészetről kellene beszélni és nemcsak beszélni, de cselekedni is!

Masaryk, mielőtt személyesen érinkezésbe lépett vala-

Iskolaigazgatók! Kartársak!

Az iskolai irkákat, valamint az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványokat csakis a

„Magyar Tanítók

Szövetkezeti Könyvesboltjában“

rendeljétek meg, Galántán!

Ugyanitt beszerezhetőek

*az összes tanítási segédeszközök,
bárhon megjelent tankönyvek, fel-
szerelési cikkek (írószeresek, papir-
nemű, táblafesték, padlóolaj stb.)*

Csehszlovák állami lobogók az alábbi nagyságban kaphatók:
160-szor 240, 160-szor 300, 100-szor 200 és 100-szor 250.

A Könyvesbolt, működésének kezdetén nem tarthat nagy raktárt azért a közvetett rendelésekből származó kisebb-nagyobb késedelme-kért a rendelők szíves elnézését kéri. Ezek a kezdeti nehézségek fokozatosan megszűnnek, s az üzletmenet a rendes kerékvágásba jut.

mely államférfiúval, tanulmányozta annak írásait, beszédeit, kiismerte egész mivoltát, »természetét«: lapintatosan közeledett. Hány elvakult politikus és közéleti tényező tanulhatna ebből! Micsoda üdvös eredményeket érnének el, ha keresnék az ellenféllel való megegyezésnek az útjait, megismerkednének az övékével ellenkező véleményekkel. S ha köztársaságunk minden polgárát ez az elv vezetné, az egymást megértés területén mennyi érintkezési lehetőséget, mennyi találkozási pontot lehetne találni és gyümölcsöztetni a nép boldogulására! Adva van a mód, adva vannak az eszközök, adva van az ország bölcs vezére életművének példája csak egy mozdulatot kell tenni a közös akarás nyitott kapuja felé, csak egy jóindulatú szót kell kiejteni egymás szívének hangján, csak ki kell tárni a karokat testvéri ölelésre és esoda történi: az egyéni és kollektív szabadság egységes öröme úrrá lesz a lelkeken őszintén, igazán és elválaszthatatlanul...

A szabadság napján termékeny gondolatokat meríthetünk tudós elnökünk műveiből. Megtanuljuk tőle, hogy a haza, a föld szabadsága föltételezi a rajta élő népek szabadságát, s ez az egyedek millióinak kulturális, gazdasági és szociális téren biztosított existenciájából származik. Minden gondolkodó honpolgár igaznak ismeri el a hazájához való jogát, mint ahogy megdönthetetlen igazság a gyermeknek édesanyjához való joga. De ha hálátlan a gyermek szülője iránt, akkor az erkölessi törvény is megfosztja őt az anyai szeretettől. A hazát bírni: jog. De a hazát szeretni: kötelesség. Ez olyan igazság, melyet nemcsak ismerni, de hinni és gyakorolni kell! Hogy mindig méltók legyünk édesanyánk: a haza jóságára és szeretetére.

Ez legyen a szabadság ünnepének tanulsága. Ezt véssé minden tanító kicsiny és felnőtt hallgatói szívébe!

(bb)

Minden iskolai ünnepre
talál alkalmas verset

BOROSS BÉLA:

„KIS HARANG“

című könyvében. Kapható a szerzőnél: Dolnie Saliby (Alsószelei).

Ára 8 Kč és a postaköltség.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

A definitív normál tanterv.

Örömmel fogtam hozzá a definitív tanterv áttanulmányozásához. Vége a hosszú experimentálásnak. Vége a kapkodásnak, végre hosszabb időre nyugodt mederbe terelődik az iskolai munka s ezt elsősorban a tanító szempontjából regisztrálhatjuk örömmel. Hiszen eddig, mire a tanító tisztábajött a tanterv intenciójával, beosztásával; kezdhetette újra előről, szokhatott egy új beosztáshoz, a tananyag új csoportosításához, ami — most már bevallhatjuk — elkedveltenítőleg hatott a tanítóra és az iskolai munkában is éreztette hatását. Sokszor volt úgy, hogy a tananyag új csoportosítása következtében elmaradt a tananyag egy része és hogy zökkenő ne legyen, az új anyag mellett ezt az elmaradttal is pótolni kellett.

Az első fontos szempont tehát, amiért örömmel üdvözölhetjük a definitív tantervet, az, hogy most már adva van annak a lehetősége, hogy egy-két év alatt a tanító beleélje magát a tananyagnak évfolyanokszerinti elosztásába. Nem kell majd napról-napra, óráról-órára böngésznie a tantervet, mert teljesen tisztában lesz a tananyag terjedelmével, osztályok szerinti elosztásával, annak fokozatos felépítésével és így ideje lesz metodikai szempontból átgondolni a tanítást. Nagyobb figyelemmel szentelhet az egyes tárgyak összefüggésének, az anyag koncentrálásának, a nevelő részek kidomborításának, a tanításnak az adott viszonyokhoz való alkalmazásának, a tanítási idő gazdaságos felosztásának: egyszerűen az egész figyelme magára a tanításra és a tanulókra összpontosulhat. Ez a nyugodtság, ez az állandóság a tantervben adja meg a lehetőséget arra, hogy a tanító a tanításban érvényesíthesse a cselekvő iskola célkilűzését és hogy a tanítás a lehetőséghez képest individuális is legyen.

A másik fontos szempont pedig, amiért örömmel üdvözölhetjük a def. tantervet, annak világos és szabatos stilizációja. Nincs benne semmi zavaros, általános, harmonikaszerűen szét-húzható; minden megállapítása precíz, ami kizár minden bele-magyarozást és elejét veszi annak, hogy ebbe az általános keretbe tanfelügyelőségek szerint más és más tartalmat szorítsanak.

A tanterv első átolvasásakor rögtön szembetűnik, hogy a tanterv összeállításánál most a teoretikusok, a szoba-pedagógusok háttérbe szorultak és a vezető szerep a gyakorlati pedagógusoknak jutott. Meglátszik ez a tanterv minden fejezetén. Örömmel és megnyugvással konstátálom ezt. A definitív tan-

TELKES ABC új, egységes írással

MINDENOTT KAPHATÓ

terv is a cselekvő iskola célkilűzését tartja szem előtt és ezt a célkilűzést világosan és szabatosan definiálja is. Azonban, ellentétben az előző tantervvvel, számol az adottságokkal és midőn a cselekvő iskoláról beszél, ezt úgy fogalmazza meg, hogy a tanterv törekszik a cselekvő iskola megteremtésére, de a metodikai eljárás tekintetében a tanítónak teljes szabadságot biztosít. Ami azt jelenti, hogy ahol lehet és amennyiben lehet, törekedni kell arra, hogy az iskola cselekvő iskola legyen, azaz: céltudatosan fejleszteni a tanulók úgy testi, mint lelki képességeit, felkeltetni találékonyságukat és együttműködésüket és úgy vezetni őket, hogy **elsősorban saját munkájukkal szerezzenek állandó tudást és ismeretet.** Emellett nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a népiskola egyik céljává a tanterv a következőket tűzi ki: »a tanulók szellemi képességeit rendszeres és céltudatos tanítással műveli, amellyel a tanulók egy általános alpműveltség birtokába jutnak.« Ezt a célt el kell érnie a népiskolának. Ennek a célnak elérésére azt a módszert kell alkalmazni, amely alkalmas arra, hogy az adott viszonyok közt, ezt az általános műveltséget a tanuló lényeg megszerezze és csak amennyiben a körülmények (a tanulók száma, a rendelkezésre álló idő, az iskola felszerelése stb.) engedik, kell törekedni arra, hogy ezt az általános műveltséget a tanuló lehetőleg és elsősorban a cselekvő iskola szellemében szerezze meg.

A cselekvő iskola elve nem tűri a merev órarendi megkötöttséget és a tanító részére nagyobb önállóságot, akciószabadságot és tőle fokozott felelősséget és lelkiismeretességet követel. Ebben a tekintetben is értékes újításokat tartalmaz a definitív tanterv. Megengedi a csoportos tanítást. Egy osztályon belül a tanulók szellemi képességének megfelelő kisebb csoportokban való tanítását. Az alsóbb fokon megengedheti a tanfelügyelőség egyes tanítóknak a »szabad órarendet«, amely szerint a heti tanítási idő nincs felosztva egyes tantárgyak szerint meghatározott órákra. Megengedi, hogy a közép- és felső fokon egy anyanyelvi órát szabadon lehessen felhasználni. Nem köti ki a tanterv, hogy az egyes tantárgyakra előírt heti óraszám milyen időegységben (óra, félóra) taníttassék. Több osztályos iskolában az a tanító, akinek valamely tantárgy tanítására különös képessége és rátermettsége van, azt a tárgyat több osztályban is taníthatja. Hogy a tanulók önálló munkája lehető legyen, ajánlja segédkönyvek beszerzését és ebből egy tanulói kézi könyvtár létesítését.

A gyakorlati pedagógusok befolyása meglátszik az egyes tárgyak heti óraszámának és a tananyag terjedelmének megállapításánál is.

Hasonlítsuk össze az 1930. évi normál tantervben előírt óraszámot a definitív tanterv óraszámával. (Alapul az egyosztályos, 8 évfolyamos népiskolát vettem.)

Pártfogója vagy a Könyvesboltnak? —építed a Tanítók Házát!

Vallástan: Nincs változás.

Polgári neveléstan: Új, hogy a 3. évfolyamban is van 1 óra polgári neveléstan, viszont a IV. csoportban 2 óra helyett a definitív tantervben csak 1 óra van. Ez az újítás a tanítás szempontjából helyes, mert a legújabbban kikristályosodott nézet az, hogy az olvasmánytárgyalás (feltéve, hogy van megfelelő olvasókönyv) a vallásoktatással együtt teljes mértékben szolgálja a külön erkölcsi nevelést, így a neveléstani órára, ennek a tárgynak az állampolgári nevelést szolgáló alkotmánytani része marad.

Tanítási nyelvből a definitív tanterv a következő heti óraszámot írja elő: I. csoportban 8 óra (14/2); II. cs. 9 (7); III. cs. 8 (8) és a negyedik csoportban 7 (8) óra. (Zárjelben az előző tanterv óraszám.) Ez az újítás szintén helyes, mert az alsó csoportokban lényegesen szükség van ebből a tárgyból több órára, viszont a legfelső csoportban — ahol az olvasás gyakorlása már nem igényel annyi időt — nem lesz nagyon érezhető az egy óra hiánya.

A **beszéd- és értelemgyakorlat** heti óraszámát a definitív tantervben az 1. évfolyamban 4 óra (10/2); a 2. évfolyamban 4 óra (10/2). A harmadik évfolyamban nincs beszéd- és értelemgyakorlat, hanem helyette 1 óra polgári neveléstan és 2 óra honismeret. Ezen is meglátszik a gyakorlati pedagógus irányítása, mert teljesen elég erre a tárgyra az előírt heti óraszám.

A honismeretnél az az újítás, hogy ez a tárgy már a 3. évfolyamban szerepel heti 2 órával. A III. csoportban megmarad a heti 3 óra.

Földrajz- és történelemre az eddigi 2 óra helyett heti 3 órát irányoz elő a definitív tanterv. Erre az óratöbbletre égető szükség van, hiszen a heti 2 órában alig lehet megbirkózni különösen a földrajz terjedelmes, de teljes egészében szükséges és fontos anyagával.

Ugyancsak felemelte a definitív tanterv a természetrajz és természettan eddigi heti 2 óraszámát 3 órára. Erre az óratöbbletre is nagy szükség van, ha ezeket a tárgyakat a cselekvő iskola szellemében akarjuk tanítani, sőt heti 2 órából egyáltalán nem telik helyszíni megfigyelésekre és kísérletezésekre.

Számтан és mértан: Változatlan.

Rajznál csak annyi az eltérés, hogy a def. tanterv már a 3. évfolyamban is előír heti 1 órát.

Szépírás csak a III. csoportban szerepel heti 1 órában. (Eddig a II. csoportban is volt heti 2/2 óra.)

Enek, torna: Változatlan.

Fiú-kézimunkánál csak annyi a változás, hogy már a 3. évfolyam részére is elő van írva heti 1 óra.

Női kézimunka: Változatlan.

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját!«

A heti órák végösszege a két tantervben megegyezik. Kivétel a 3. évfolyam, ahol a fiúknál az eddigi 22 óra helyett 23 órát ír elő a definitív tanterv.

Térjünk most át az egyes tárgyak előírt anyagának a megvizsgálására.

A definitív tanterv az egyes tárgyak anyagának maximumát adja, amely anyagot az egy- és kélosztályos iskolákban megfelelőleg szűkíteni kell. Általánosságban meg lehet állapítani, hogy a definitív tanterv nem ír elő nagy anyagot, a részletes tanmenetek kidolgozójától függ tehát, hogy túlbuzgóságból ne rakjanak bele az egyes tanfelügyelőségek részére kidolgozandó részletes tanmenetekbe tetemesen többet, mint amennyit a definitív tanterv előír. Az eddigi részletes tanmenetek mind belestek ebbe a hibába, szinte az az érzése volt az embernek, hogy a tanmenetek összeállítói a tananyag halmozásában egymásra akartak lícitálni.

A polgári neveléstan tanításához nagyon praktikus útmutatásokat ad a definitív tanterv, amelyek alkalmazása módot nyújt arra, hogy a cselekvő iskola szellemében érje el azt a célt, amit e tárgy tanításától vár a tanterv.

Az anyanyelvi anyag igen gondosan van kidolgozva és helyesen van elosztva az egyes évfolyamokba. Ehhez a tárgyhöz is bőséges magyarázatot fűz a tanterv, amelyek értékes útmutatásokat tartalmaznak és nagyon elősegítik a tantervi előírások megértését. Újítás, hogy a III. csoportban az eddigi 8 havi iskolai dolgozat helyett a definitív tanterv csak 6 dolgozatot ír elő. A IV. csoportban megmaradt a 8 dolgozat. Érdekes, hogy megengedi a definitív tanterv a tanfelügyelő hozzájárulásával ezeknek a dolgozatoknak részben vagy egészben a tanulónak másnemű írásbeli megnyilvánulásával való helyettesítését, pl. gyerek újság stb.

A beszéd és értelemgyakorlat magában foglalja a polgári neveléstant, rajtot és kézimunkát is. Ezek a tárgyi tanítással harmonikus egészet képeznek.

A honismereti anyag a definitív tantervben teljesen világosan és szabatosan van megfogalmazva, szemben az 1930. évi tantervvel, amelyből egyáltalán nem lehetett kiolvasni, hogy mit is kell tanítani. Precíz útmutatást ad továbbá a tanterv a tantárgy céljára, annak a többi tárggyal való kapcsolatára és a metodikai eljárásra vonatkozólag is.

A földrajzi tananyag elosztása nagyon szerencsés és praktikus és módot nyújt arra, hogy az előírt anyagot tényleg el lehessen végezni éspedig alaposan. És ez nagyon fontos a mai korban, amely a földrajzi ismereteket mindenki számára szükségessé teszi.

Ugyanezt lehet elmondani a történelem anyagáról is.

A természetrajznál szintén ki kell emelnem, hogy az előző

Légy a »Magyar Tanítók Szövetségi Könyvesboltja« propagátora!

tantervvel szemben — amely általánosságokban mozgott — a definitív tanterv részletesen sorolja fel az anyagot és lehetővé teszi a gazdaságtani ismeretek nyújtását, sőt a kézimunka órák keretében, a gazdasági gyakorlatot is, ahol ezt a körülmények megengedik. Ehhez a tárgyhoz is nagyon világos és praktikus magyarázatokat fűz a tanterv.

A természettan anyaga is világosan van precizírozva.

A leglőbb újítást a számtani és mértani anyag elosztása tartalmazza. Az előző tantervhez képest az anyag kiválasztása és elosztása sokkal logikusabb és minden tekintetben megfelelőbb. Az anyag redukálva is van, ami helyes, mert a túl bő anyag az alaposág rovására megy. Elhagy minden olyan anyagot, ami az egyszerűbb életviszonyok közt nem bír praktikus értékkel. Itt is ki kell emelnem a szabatos stilizációt. Nagyon helyes, hogy a római számok ismertetését kiveszi a definitív tanterv a számtani anyagból és átteszi a szépíráshoz, hiszen ez inkább belüli, mint szám és csak mint ritka felirat szerepel. A dolgozatokra nézve úgy rendelkezik, mint az anyanyelvénél.

A rajz tananyaga a hozzáfűzött megjegyzésekkel együtt pontos és világos útmutatást nyújt.

Az írástanítás a folyékony és olvasható kézírás begyakorlását jelöli meg feladatul.

Az ének tananyaga számol az elemi iskola adottságával és nem lép fel túlzott kívánalmakkal.

A torna és kézimunka anyaga is precíz fogalmazásban és részletesen van felsorolva.

A definitív normál tanterv szép és értékes munka és az, aminek lennie kell: világos és praktikus útmutatás, amely — hiszem — hathatósan fogja segíteni a népiskolát abban, hogy elérje az eléje tűzött célt és betöltse hivatását.

Beszámolómat avval a kívánsággal zárom, hogy nagyon üdvös volna, ha az államnyomda a definitív normál tantervet olcsó áron kiadná magyar nyelven, mint külön lenyomatot a Vestnikből. Szükségesnek tartom ezt nemcsak azért, hogy az első forrásból szerezhesse meg a tanítóság értesülését a tanterv intencióit illetőleg, hanem azért is, mert az egyes tantárgyakhoz fűzött megjegyzések és magyarázatok nélkülözhetetlen útmutatást nyújtanak a cselekvő iskola célkitűzésének úgy megértéséhez, mint a gyakorlati kivitelre nézve is, ez pedig úgy a kezdő, mint a hosszabb praxszissal bíró tanítónak is nagyon szükséges. (A tanterv magyar nyelven is meg fog jelenni. Szerk.)

Novák Mihály.

Szlovenszón 1900 magyar tanító van, de a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjának alig egyötöde tagja. Vajjon miért hiányzik még a tanítóság négyötöd része? Kikre számítson a Könyvesbolt, ha nem elsősorban azokra, akiknek nevét viseli, s akiknek érdekét szolgálja?

Tagja vagy már a saját szövetkezetednek?

Szavalókórus.

A szavalókórus minket, tanítókat, főleg három szempontból érdekel. 1. Mi a szavalókórus lényege és célja. 2. Milyen versek adhatók elő szavalókóruossal és az előadás módja. 3. Hol alkalmazható főleg a szavalókórus és miért.

1. A szavalókórus jelenleg még a fejlődés kezdeti stádiumában van, épp ezért nagyon sokan félremagyarázzák eredeti hivatását és azután bosszankodnak, hogy nem képesek a kóruossal a várt hatást elérni. A szavalókórus nem új, mondhatnók, majdnem az emberiséggel egykorú. Mégis modern alkalmazását és óriási jelentőségét a szocialisták ismerték fel és használták fel először művészi hatását propaganda-céljaikra. De éppen ezért, a kórus lényegének és céljának definíciójánál nem utalok a kitűnő munkáskórusok repertoárjára, mert itt nem a tiszta művészet, hanem a propaganda a főcél. Rá kell mutatnom azonban a kórus szerepére a görög drámákban. Itt a kórus a tömeget képviselte, annak véleményét, erkölcsi felfogását és az eseményekkel szemben a végső szót mondta ki, s kifejezést adott a tömeg hangulatának.

Mindezekből a kórus lényegét röviden így foglalhatjuk össze: a tömegérzelmeknek a tömeg által való megszólaltatása. Célja: ezen érzelmek minél hatásosabb kifejezésre juttatása.

2. Ebből logikusan következik, hogy szavalókóruossal határozatosan elsősorban többes első személyben megírt tömegérzelmek, vagy cselekvést visszaadó költemények adhatók elő. Vannak ugyan kivételek, amikor nem a mi a fő motívum és a költemény nagyon alkalmas szavalókórusra (pl. Mécs: »Mi van a kirakat mögött?« című gyönyörű költeménye) és fordítva is megtörténhet, azonban ennek a megállapításához jó kórus-fül szükséges. Ez alatt azt értem, hogy olyan fül, mely már be van gyakorolva kórusversek szempontjából és egy elolvasott költeménynél szinte hallja, hogyan fog az hangzani a kórus előadásában. Ezért először mindig vagy egyenesen kórusra írt verset adassunk elő, vagy olyant, mely már át van kórusra írva. Egyet azonban általános elvként kimondhatunk, hogy epikus költemény kóruossal való előadásra sohasem alkalmas! A kórus repertoárját mindig lírai költeményekből kell összeállítani!

Ezen két alapvető elv felállítását után rátérhetek a kórus szerkezetére és az előadás módjára.

A kórus létszáma minimum húsz tag, mely azonban ezrekig felemelhető. Áll három, esetleg négy karból. Ezek: két férfi kar, úgymint sötét, mely a basszusnak és világos, mely a tenor-nak felel meg és a női kar, mely esetleg szintén felosztható magas és mély karra, azonban ezt a felosztást nem szokták alkalmazni.

Most megint egy lényeges és okvetlenül betartandó szabály

Iskoládba vedesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta« cégjelzésű egységes irkát!

az, hogy minden szólamnak meg van a természetes hanghoz legközelebb álló alaphangja. Itt vigyázni kell arra, hogy az alaphangok egymással összhangban legyenek. Természetes hangon csak a szólókat adják elő.

Fontos tétel: a kórus soha sem szaval. Előadásmódja a hangsúlyos, ütemes beszéd. Az ütem gyorsításával, lassításával, a hang erősítésével, gyengítésével emeljük ki a költemény egyes részeit. A szólót azonban mindig szavalják, de itt is ügyelni kell némileg az ütem betartására.

A kórus felosztásánál ügyelnünk kell arra, hogy a nők, vagy a női kart helyettesítő gyermekkar száma kevesebb igen, de több sohasem lehet a kar egyharmadánál. Még akkor sem, ha a női kart is két részre osztottuk.

Most már az a kérdés, hogyan tanítsuk be a kórust, hogy azzal kellő halást tudjunk elérni. Itt megkülönböztetünk két-féle kart. Alkalmi- és állandó kórust. Minket, tanítókat természetesen főleg az állandó kórus érdekel, annál is inkább, mert alkalmi karral sohasem tudunk oly hatást elérni, mint állandó karral. Az állandó kar betanításánál legalkalmasabb a következő módszer betarlása:

Egy nagyon rövid és amellet dinamikával teli kórusvers betanítása külön az egyes karokkal és két rendes próba után egy együttes összpróba megtarlása. Ez arra való, hogy a kórus legalább némileg megismerje a szavalókórus szépségét. Ha ezt elértük, akkor áttérünk az előkészítésre, amit most már teljes lelkesedéssel fog a kar gyakorolni. Minden karral külön kell foglalkozni és vigyázni, hogy a kar a megállapított állandó alaphangot az előgyakorlatok alatt is mindig megtartsa. Kiválasztunk akár egy elsőosztályban alkalmazott verses mondókát, mely a ritmusos beszéden alapszik és azt nagyon lassú, majd mindig gyorsabb ütemben gyakoroltatjuk, nagyon vigyázzunk arra, hogy a kar minden egyes betűt egyszerre mondjon ki. Az ütemet csak akkor gyorsítjuk, ha a kiejtés lassan már egyszerre megy. Így haladunk fokozatosan a leggyorsabb ütemig. Ha ez már megy, akkor a hang-erősségi fokokat gyakoroljuk a

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szüksége, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

fortlisszimótól a pianisszimóig. Ha így is egyszerre tudnak egy hangon beszélni, akkor kezdünk csak hozzá az első vers komoly betanításához. Jó előmunkálatok mellett egy vers jó betanításához öt kiadós próba elegendő. Természetesen, előfeltétel a költemény kívülről való perfekt tudása, ami a karvezetőre még fokozottabban áll, mert neki az egész partitúrát kell fejből tudnia. A művészi kidolgozáshoz eleinte három hét kell, később kettő is elég.

Az előbb említettem a partitúrát. Mi is az? A kórusra feldolgozott költemény, kijelölve az egyes részeket, mit, melyik kar, vagy szóló ad elő. Ezt a karvezetőnek fejből kell ismernie, mert előadás közben nem létovízhat esetleg egyes részeknél, hogy melyik kart intse be. A költeményeket betanításra legalkalmasabb úgy elkészíteni, mint a szindarabi szerepeket. Minden karnak a saját részét külön, végszavakkal ellátva kell kiadni. Ez nem megy a vers megértésének rovására, mert a karvezetőnek betanítás előtt a költeményt egész terjedelmében és külön részleteiben is meg kell az egész kórusnak magyaráznia és a kiosztásra csak magyarázat után kerül sor.

Most már az a kérdés, kiket lehet szavalókórusba felvenni. Mindenkit, aki tisztán tud beszélni. A kórus semmi más tehetséget nem követel. Szavalási tehetséggel csak a szólólistáknak kell bírniok. Amig nincsenek megfelelő jó szólólisták kinevelve, olyan költeményeket válasszunk ki, ahol kevés és rövid szólók vannak. Később ezzel nem lesz bajunk, mert egy jól kezelt kórusban rövidesen több jó szólólista nevelődik ki.

3. Lássuk most már, hol alkalmazható a szavalókórus és miért? Értesülésem szerint nagyon sok helyen szerveztek már gyermekkórusokat. Ezek a kórusok azonban egy esetben sem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket teljes egészükben. Ennek okai lehetnek a következők: vagy nem volt a karnak alaphangja, vagy nem volt kellően előkészítve, de minden esetben két alapvető hiba volt. 1. Rossz volt a kiválasztott költemény. 2. Nem volt meg a hatás eléréséhez szükséges sötét kar. Tehát nincs gyermekkarra alkalmas versünk. Ez volna a kisebbik baj, mert ezt a hiányt pótolni lehet. A nagyobb baj, hogy nincs mély hang. Azonban alkalmas költemények mellett még ez a hiba is kiküszöbölhető. Mi hát az igazi baj? Az, hogy pedagógiai szempontból csak az egy hangra betanított kórusnak van értéke. Miért? Mert a két hangra való betanítás annyi munkát, fáradságot és kitartást kíván nem csak a tanítók, hanem a gyermekek részéről is, s a mellett élvezetet a gyermeknek csak hónapok nehéz munkája után nyújt, hogy mire a tanítást siker koronázná, először elkedvellenedik a gyermek, s utána a tanító. A vége egy csomó elpazarolt energia, melyet ha két-

Ha még nem rendelte meg a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja első ifjúsági kiadványát, keresse meg a Magyar Tanító legutóbbi számához mellékelte megrendelő lapot és jegezze elő Boross Béla: »Bokrétát kötöttem« című könyvét.

hangban való énektanításra fordítottunk volna, gyönyörű eredményt értünk volna el és a gyermekek is lelkesedéssel dolgoznának.

Hol alkalmazzuk tehát az igazi szavalókórust? Csakis felnőttknél. Itt azután óriási jelentősége van a kórusnak. Természetesen, kórust csakis fiatalokból állítsunk össze. Ahol van énekkar, ott ez nem okoz nehézséget. Ahol nincs, ott nagyon ajánlhatom egy nagyobb szabású színdarab rendezését. Ha a hónapokig tartó próbázás összeszoktatta a szereplőket, akkor egy alkalmi verset kell betanítani, ahogy azt az előzőekben kifejtettem és már is készen áll a kórusanyag. Akkor már csak tovább kell dolgozni.

Mi tehát a kórus óriási jelentősége? Az, hogy míg falun a legtöbb esetben költeménnyel hatást elérni nem nagyon lehet (költeményt ép ezért főleg csak gyermekkel adatumk elő, kit meghallgatnak, mert gyerek), addig a kórusal előadott vers hihetetlen nagy dinamikai erejénél fogva lenyűgözi a közönséget és egyszerű kifejezőmódja által megérteli a költemény tartalmát. Egyszóval, arra neveli a közönséget, hogy a költeményeket is tudja értékelni és élvezni.

Itt újra előáll a régi hiba: nincs alkalmas vers, nincsenek kórusra alkalmas népi érzelmel, paraszt lelket kifejező költemények. Itt azonban közel a segítség. Kossányi József kartársunk legújabbán megjelent verskötetében van egy-két kórusra alkalmas költemény, mely a falú lelkének hű tükörképe, most már csak az a lényeg, hogy Jóska barátunk, munkára fel. Tanulmányozni a szavalókórus lelkét és elő a költeményekkel.

És, ha ez is meg lesz, akkor kezünkben van egy nagyszerű eszköz, mellyel nagyban előbbre vihetjük szeretett magyar népünk kulturális fejlődését. Itt az új lehetőség, fel a munkára, dolgozzunk!

Naszvad.

Győry Kálmán.

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézete

Komárom, Deák Ferenc ucca 1. sz. - Telefon: 176.

*Egyéni rendszerű arc-, bőr- és szépségápolás.
Hajszálak végleges eltávolítása.
Mindennemű szépséghibák szakszerű kezelése.
Quarz besugárzás.*

Összes modern kozmetikai eljárások.

Díjtalán tanácsadás!

FÓRUM

Magyar középiskoláink.

(Az 1932—33. évi iskolai értesítők beszédes számadatai.)

Csehszlovákiában nyolc magyar tanítási nyelvű középiskola van. Önálló intézet közülök a pozsonyi, kassai és ipolysági állami magyar reálgimnázium, a komáromi benedekrendi kath. gimnázium és a rimaszombati állami magyar reálgimnázium, szlovák párhuzamos osztályokkal. Magyar tagozat, illetve párhuzamos osztályok vannak az érsekújvári állami szlovák reálgimnázium, a losonci állami szlovák reform-reálgimnázium és a beregszászi állami ruszin reálgimnázium törzsintézetével kapcsolatban.

Az 1932—33. iskolai évben ebbe a nyolc magyar intézetbe összesen 3790 tanuló iratkozott be. A legnépesebb volt a pozsonyi, 637 beírt tanulóval; utána következik a kassai, 605, a komáromi, 567, az érsekújvári, 512, a beregszászi, 495, a losonci, 393, a rimaszombati, 300 és az ipolysági 281 tanulóval.

Évközben kimaradt összesen 164 tanuló (4.59%). A legtöbb kilépő Losoncon volt (6.87%). Utána következik Rimaszombat 5.66%, Pozsony 5.49%, Ipolyság 4.98%, Érsekújvár 4.29%, Beregszász 3.63%, Kassa 2.80% és Komárom 2.48%-kal.

A tanév végén levizsgázott összesen 3626 tanuló; köztük 2695 (74.3%) fiú és 931 (25.7%) leány.

A négy ikerintézet (Érsekújvár, Losonc, Rimaszombat, Beregszász) magyar tagozatába beírt 1700 tanuló közül levizsgázott 1616 (95.05%), köztük 439 (27.16%) leány. A négy szlovák-ruszin intézetbe beírt 1311 tanuló közül 1200 (91.53%) tett vizsgát, köztük 277 (13.8%) leány.

Előmenetel tekintetében átlag kitűnő 481 (13.23%), alkalmas 2360 (65.08%). Összesen tehát átlment 2841 (78.31%) tanuló. Megbukott 767 (21.15%), osztályozatlan, pótló vizsgára utasított 18 (0.51%) tanuló.

A legjobb eredményt Rimaszombat mutatta fel (87.28% ment át). Utána következik Pozsony 81.4%, Beregszász 79.45%, Kassa 79.09%-kal.

A legrosszabb volt a tanulmányi előmenetel Ipolyságon, ahol 29.96% volt a bukás. Utána következik Losonc 26.77%, Érsekújvár 22.44%, Komárom 22.06%-kal. Ez az évvégi eredmény azonban szeptemberben megváltozott, mert igen sokan csak egy tárgyból bukván, sikeres javító vizsgával a végleges eredményt lényegesen megjavítják. Jó volna azonban tudni, hogy a sok egy-tárgyas bukásnak mi az oka? Módot akart-e adni a tanulónak az intézet arra, hogy a tanuló meg-erősödjék a nagyszüneti tanulásban abban az egy tárgyban, vagy a bukatalás a tanár kezében csak fegyelmi eszköz volt? Egy tárgyból megbukott s javíthatott Komáromban 15.55%, Losoncon 15.02%, Érsekújvárott 13.26%, Ipolyságon 11.23%. Az év végén végleg bukottak

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelésed gyarapítja a magyar tanítóság közös vagyonát.

percentje a legnagyobb Ipolyságon (18.73%). Utána sorakozik Beregszász 15.09%, Kassa 13.60%, Losonc 11.75%-kal.

A négy magyar ikerintézetben a bukottak száma 340 (21.03%), míg a szlovák-ruszin törzsintézetekben 257 (21.41%), javíthatott 8%, míg a magyaroknál 10.2%.

A magaviseleti eredményt csak Ipolyság, Komárom, Pozsony tünteti fel s így általános képet nem nyerhetünk. Pedig ez igen fontos és jövőre pótolni kellene.

Igen érdekes képet vet a nyolc magyar intézetre az, ha a tanulók születési, illetve lakóhelyét vizsgáljuk. Az intézet székvárosában született összesen 1460 (40.26%) magyar tanuló. Külföldön pedig 247 (6.81%). Helyben, szüleinél lakott, tchát helybeli volt 1961 (54.14%). Kosztos helyen lakott 712 (19.71%), internátusban 69 (1.91%), míg vidékről vonaton, vagy gyalog bejárt naponta 869 (24.06%), vagyis a magyar tanulóknak majdnem egynegyede.

A négy ikerintézetnél a helyzet így fest: helyben született magyar volt 598 (37%), helyben született szlovák-ruszin 113 (9.41%). Külföldön született magyar volt 113 (6.99%), szlovák-ruszin pedig 99 (8.25%). Helyben, szüleinél lakott 854 (53.18%) magyar, 399 (33.3%) szlovák-ruszin. Kosztban lakott 210 (13.07%) magyar, 174 (14.52%) szlovák-ruszin. Vidékről naponta bejárt 517 (32.25%) magyar, 588 (49.08%) szlovák-ruszin.

Anyanyelv szerint a nyolc magyar intézetbe járt: 3534 (97.73%) magyar, 37 (1.02%) német, 22 (0.60%) szlovák, 23 (0.63%) tanuló zsidónak vallotta magát.

A négy ikerintézet magyar tagozataiban volt 1582 (98.50%) magyar, 17 (1.05%) német, 6 (0.37%) szlovák. A négy szlovák-ruszin törzsintézetbe járt 826 (73.35%) szlovák, 75 (6.66%) cseh, 93 (8.26%) ruszin, 109 (9.68%) magyar.

Vallás szerint így oszlottak meg: a nyolc magyar intézetben volt róm. kath. 2034 (56.09%) gör. kath. 64 (1.76%), ágost. hitv. evangélikus 198 (5.46%), református 570 (15.7%), izraelita 755 (20.82%). A négy ikerintézet magyar tagozataiban volt 748 (46.28%) róm. kath., 39 (2.41%) gör. kath., 84 (5.19%) evangélikus, 344 (21.28%) református, 397 (24.56%) izraelita. A négy szlovák-ruszin törzsintézetben volt 604 (50.54%) róm. kath., 103 (8.62%) gör. kath., 315 (26.36%) evangélikus, 108 (8.20%) izraelita, 13 (1.08%) református. Ezenkívül több kisebb felekezet.

Az állampolgárság rovatában 221 (6.09%) magyar van külföldinek kimutatva. Az ikerintézetek magyar osztályaiban 82 (5.07%) tanuló külföldi, a szlovák-ruszin tagozatokban pedig 18 (1.5%), noha aránylag többen születtek külföldön, mint magyarok.

A nem kötelező tantárgyak közül a német nyelvet 563 (15.52%) diák tanulta. A négy ikerintézet magyar osztályaiban 247 (15.28%), a szlovák-ruszin osztályokban pedig 137 (11.41%) tanuló. Énektanításban részesült 1179 (36.09%) tanuló. A négy ikerintézet magyar osztályaiban 153 (9.46%), szlovák-ruszin osztályaiban 202 (16.83%) növendék. Egyes intézetekben voltak fizikai gyakorlatok, kézimunkák, gyorsírás, de

mindezek a szükséges gyakorlati irányú tevékenységek a megfelelő tanterem hiányában nem tudtak meghonosodni a legtöbb intézetben.

A szülők foglalkozását a komáromi és rimaszombati intézet nem mutatja ki, pedig ez igen fontos abból a szempontból, hogy mely társadalmi osztályokból kerül ki a legtöbb tanuló. A többi hat intézetben a szülők foglalkozása szerint volt: kereskedő, iparos: 854 (30.59%), földbirtokos, földműves 504 (18.05%), hivatalnok, tanár, orvos, ügyvéd 983 (35.45%), katonai havidíjas 6 (0.21%), álliszt, munkás 178 (6.37%), magánzó 267 (9.56%).

A három ikerintézetben — Rimaszombat kivételével — volt

	a magyaroknál:	a szlovákoknál:
kereskedő, iparos	448 (33.60%)	151 (18.01%)
földbirtokos, földműves	262 (19.65%)	208 (24.82%)
hivatalnok stb.	461 (34.58%)	245 (29.23%)
katonai havidíjas	1 (0.07%)	26 (3.10%)
álliszt, munkás	91 (6.82%)	170 (20.28%)
magánzó	70 (5.25%)	38 (4.53%)

Igen érdekes a tandíjmentesek és tandíjfizetők kimutatása is. Eszerint a nyolc magyar intézetben tandíj címen befizettek összesen 534.475 koronát. Egy-egy tanulóra átlag 147.40 korona esik. A négy ikerintézet magyar tagozataiban ily címen 211.700 koronát róttak le. Egy-egy tanulóra átlag 131.— korona esik. A szlovák-ruszin négy törzsintézetben 131.100 korona tandíjból egy-egy diákra átlag 109.25 korona esik. Ha a nyolc magyar intézetből Komáromot leszámítjuk, akkor

Telkes színes ABC az 1932. XII. hó
7.-én, 148 389/32—I.—1 sz. miniszteri rende-
lettel kiadott egységes írással.

Fali olvasóablák, ingyen vezérkönyv.

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2—3 évfolyam
Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 4—5 évfolyam
Telkes-Novák Módszeres Számolókönyv és Mértan 6—8 évfolyam

6 % az építendő „Tanítók Háza“ javára.

Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a fe-
lekezeti iskolák számára engedélyezve.

A könyvek kaphatók az ACADEMIA könyvkiadónál Bratislavában,
Grössling u. 34.
a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán és az
összes könyvkereskedésekben.

a hét magyar intézet 439.600 koronát fizetett. Így egy-egy tanulóra 121.23 korona esik átlagban.

Tandíjmentes volt a nyolc magyar gimnáziumban a tanulók átlagának 61.35%-a; Komárom nélkül 65.49%-a. Pozsony, Kassa és Ipolyság intézeteiben átlag 62.35%. A négy ikerintézet magyar tagozataiban átlag 68.64%; a szlovák-ruszin négy törzsintézetben átlag 75.25%. Részletezve: tandíjmentes volt átlag Komáromban 31.25%, Kassán 58.33%, Pozsonyban 61.91%, Beregszászon 64.23%, Ipolyságon 66.81%, Losoncon 67.77%, Rimaszombatban 69.53%, Érsekújvárott 73%. A szlovák-ruszin ikerintézetekben: Rimaszombatban 69.72%, Losoncon 72.48%, Érsekújvárott 78.91%, Beregszászon 79.96%. Vagyis az ikerintézetekben átlag 6.61%-kal kevesebb a magyar tandíjmentes, mint a szlovák-ruszin. A különbség a magyarok hátrányára Beregszászon 15.73%, Érsekújvárott 5.91%, Losoncon 4.71%, Rimaszombatban 0.17%. Miért ez a nagy eltérés? Ugyanazon a vidéken a magyarok nem gazdagabbak, mint a ruszinok vagy szlovákok, hiszen a kosztos diákok száma éppen az ellenkezőt látszik igazolni.

Felvételi díj címen befolyt a nyolc magyar intézetben 42.990 korona, Komárom nélkül 14.640 korona, a négy ikerintézet magyar osztályaiban 7.560 korona, a szlovák-ruszin törzsintézetekben 8.040 korona. Tanszerre szedtek a magyaroknál 86.005 koronát, Komárom nélkül 77.500 koronát, a négy magyar ikerintézetben 47.040 koronát, a három szlovák és egy ruszin ikerintézetben 30.870 koronát. Játékszerre fizettek a magyarok 10.113 koronát, a négy ikerintézetben 5.097 koronát, a szlovák-ruszinok pedig 3.930 koronát.

A statisztikai adatok mellett igen érdekesek az értesítők krónikái is.

Ezekből megtudjuk azt, hogy a kassai intézet egy tan- és tonatermet volt kénytelen bérelni, az érsekújvári egy tantermet. Losoncon teremhiány miatt két osztály délután járt iskolába, egy pedig vándorosztály volt. A pozsonyi heti három napon át délután volt kénytelen tanítási iskolaépület hiányában az ottani német gimnáziumban. Szóval tizenégy év leforgása alatt az iskolafenntartó állam még nem volt képes a magyar intézetek épület-kérdését megoldani.

Az egészségügyi állapot általában kedvező volt. Pozsonyban az osztálytermek nem voltak kellően fűthetők, ezért télen sok volt a megbetegedés. Beregszászon sok beteg volt a vidékről bejáró tanulók között. Iskolaorvos a legtöbb intézetben nincs. Követésre méltó a pozsonyi középiskolai egészségügyi intézet, amelyben minden tanuló évi hat korona tagdíj mellett orvosi kezelésben részesül. Több intézet baleset ellen biztosította növendékeit. Egyes intézetek több szép tanulmányi kirándulást rendeztek; azonban általában a tanulósergeget keveset viszik ki a szabad természetbe, ami pedig igen kívánatos lenne. A testnevelés egyébként elég nyomós: sőt egyes intézetekben külön tornaórák is vannak.

Az iskolai ünnepek és megemlékezések száma sok. Mindenütt megünnepelték okt. 28-át, márc. 7-ét. Vrchlický cseh, Björstjerne norvég, Komenský morva, Stefanik szlovák, Arany magyar kiváló egyéniség emlékét majdnem minden iskola felújította. Megemlékeztek a cseh-szlovák-román, a csehszlovák-jugoszláv kölcsönösségről. Külön órán szó

volt a takarékoságról, a jó könyv jelentőségéről, az anyák ünnepéről. A nyitrai 1100 éves templomalapítás évfordulóját is megünnepelték. Az iskolai ünnep-rendezésnek ügyes módját gyakorolja Beregszász: külön ünnepet tart az alsó- és külön a felsőosztályosok részére.

A diákságnak iskolán kívüli munkássága tért nyer az önképzőkörben, a cserkészben, a Vöröskereszt egyesületben, ének- és zenekörben, Komáromban a Mária-kongregációkban. Kár, hogy a tantermek zsufoltsága és hiánya miatt az ifjúságnak nem jut ilyenmű tevékenységére sem megfelelő terem, sem alkalmas idő. Különösen el van hanyagolva a zene és énektanítás, néhol nem is törődnek ezzel.

A szülői tanácsok iránt általában nem nagy az érdeklődés s így alig fogják közelebbvinni az iskolát a szülőkhöz s általuk az élthez. A legtöbb szülői tanács szociális munkát végez: tejet, meleg levest osztat ki a tanulók között; ruhát cipőt ajándékozik; kosztpénzt fizet, tankönyveket vásárol, torna- és tantermet bérel, a fogakat ápoltatja, stb. Itt-ott érdekes előadások is tartottak. Általában azonban nem tudják eléggé érdekessé tenni sem a résztvevő tanárok, sem a laikus szülők. Ennek legfőbb oka, hogy hiányzik a kellő függetlensége s hogy tanácsait megfelelő helyen nem értékelik kellőleg.

Sokkal dicséretesebb munkát fejtenek ki a jól bevált Segítő Egyesületek. A losonci 10.432, a kassai 12.000, a beregszászi 7.850, az érsekújvári 6.677 koronát adott ki ruhára, élelemre, könyvre, orvosságra, stb. A rimaszombati tápintézetben 35 tanuló étkezett, a komáromi Diákmenzában 44 tanuló nyert elhelyezést, a beregszászi magyar internátusban 30 tanulót láttak el, az ipolyságiban 15 tanulót. Mindez azonban csak egy csepp a szegénység nagy tengerében. Jól berendezett, olcsó internátusokkal kellene a vidékről való bejárást megszüntetni.

Ösztöndíjak, segélyezések címen kiosztottak Kassán 10.624 koronát, Pozsonyban 7.275 koronát, Érsekújváron 5.425 koronát, Komáromban 19.100 koronát, Ipolyságon 3.450 koronát Losoncban 3.900 koronát, Rimaszombathban 4.711 koronát és Beregszászon 1.150 koronát. A tanulók szorgalmának ösztönzésére nagyon kicsi összegek. Ide nem 55.600 korona, de tízszer annyi kellene évente!

A tanári karokban működött 8 igazgató, köztük magyar nemzeti-ségű csak egy (Komárom). Végl. r. tanár volt 97, r. tanár 22, k. tanár 2, hely. tanár 1, zenetanár 1. Tehát összesen 152 tanár és igazgató; ez utóbbiak közül kettő nem tanított magyar osztályokban. Kisegítő hittanár volt: 1 r. k., 1 g. k., 4 ev., 7 ref., 12 izr., összesen 25. Kisegítő ének- és leánytorna-tanító volt 8. Szlovák-ruszin intézetekből 202 heti órát adott 26 tanár, elvéve tíz magyar tanár kenyerét. Női alkalmazott volt 13. Meghalt 4, nyugalomba ment 3, szabadságon volt 13 tanár. A tanév elején egyik magyar intézetből a másikba áthelyeztek 8. cseh-szlovák intézetekbe a magyarból 6 tanárt. A tanárok közül 35 (23%) szlávosan írja a nevét. Bizonyára nem magyarok. Érdekes volna tudni, hogy a magyar intézetekben tanító tanárok közül hány a magyar nemzetiségű? Új alkalmazást nyert kettő.

Ezekben adtuk röviden a magyar gimnáziumok képét, amint az az 1932—33. iskolai értesítőkből megállapítható. Nem bíráltunk semmit, nem vontuk le a kínálkozó következtetéseket, de megállapítjuk, hogy a magyarság panaszai sok tekintelben jogosultak. Kívánatos

volna, hogy minden magyar intézel magyar igazgatóval és tanári karral önállósíttassék, függetleníttessék a szlovák-ruszin iskoláktól és hogy a felemás tanári alkalmaztatás is véget érjen. Valamint a diákok túllerheltetésén is könnyíteni kell, hogy a rettenetes sok buktatás megszűnjön. Mint egészségtelen és káros szokás, kiküszöbölendő a délutáni tanítás; valamint a vidékről való bejárás, mely a fejlődő diákra tesztileg, lelkiileg, erkölcsileg egyformán veszedelmes.

Végül megemlékezünk még a tankönyvekről. A magyar nyelv és irodalom tanítására szerkesztettek tankönyvet: Bíró Lucián, dr. Borka Géza, dr. Cveugroš Béla, Jančovič Ferenc, Keresztes Pál, Scherer Lajos. Szlovák nyelvkönyvet magyar tanár nem írt. A latin könyveket dr. Orbán Gábor szerkesztette. A francia és görög nyelv számára idegen szerző tankönyvét kell használni. A német nyelv tankönyveit Scherer Lajos készítette. A földrajz részére Horváth Cézár és Magyar Győző írtak könyveket. A történelmi könyveket Magyar Győző szerkesztette. A fizikai tankönyveket Mészáros György és Ulreich Ede írták meg. A számtani és algebrai tankönyveket Gidró Bonifác, Gedő Miksa és Mérei-Mészáros szerkesztették. A geometria számára Mészáros György és Gedő Miksa írtak könyveket. A természetrajzi könyveket Horváth Cézár, Szekeres J., Mitterhauszer Richárd készítették. Logikát írt Bogmár Cecél, pszichológiát pedig Jančovič Ferenc. Összesen 18 tanár. Kívánatos volna, hogy a magyar nemzetiségű tanáraink minden tantárgy számára megírnák a szükséges tankönyveket s ezeket magyarosság szempontjából átnézné a Magyar Irodalmi, Tudományos és Szépművészeti Társaság.

- r - s.

ACADEMIA

könyvkiadó

BRATISLAVA

Grössling 8.

Mélyen tisztelt Tanító úr!

Egy hézagpótló és az új tanterv szerint készült nélkülözhetetlen szakkönyvet jelentettünk meg:

Mónus Gyula és Szerényi Ferdinánd:

A honismeret és polgári nevelés tanításának útmutatója címmel.

A könyv 266 oldal terjedelmű. Tartalmazza a honismeret tanításának módszerét. Az áttekinthető tanterveket az egyes tárgyak kapcsolódásának feltüntetésével. A honismeretnek és polgári nevelésnek teljes anyagát tanítási vázlatokban. Az énekhez szolgáltatja a teljes anyagot kottáiban. A fogalmazásnak iskolai és házi feladatait kidolgozott példárban. A kézimunkának, rajznak, olvasásnak a honismerethez simuló anyagát. A könyv tehát 4—5 segédkönyvet tesz feleslegessé, illetőleg pótolja azokat. A tanító e könyv birtokában nélkülözhet minden más vezér- vagy segédkönyvet, mert előtte van osztályának majdnem teljes anyaga. Megrendelhető minden könyvkereskedésben, valamint ki-
Ára Ké 60.— Megrendelhető minden könyvkereskedésben, valamint ki-
adóhivatalunkban. Szállítjuk három 20.— koronás havi részletre is.

Teljes tisztelettel:

"ACADEMIA"
könyvkiadó.

EGYESÜLETI ÉLET

Bemutató.

A Podk. Ruszi A. M. T. Egyesület nyári közgyűlésén, amely kimondta a Sz. A. M. T. Egyesülettel való szorosabb kapcsolat kiépítését, referátumomban részletesen ismertettem a szlovenszkói egyesület megalakulását, történelmét, szervezetét, eddig kifejlesztett munkásságát és vezetőségét. Bemutattam a Magyar Tanító-, a Vestník fordítás- és a Tanítói Zsebnaptár példányszámait. Ismertettem a Tanítók Háza és a Szövetkezeti Könyvesbolt jelenlegi helyzetét. Céлом az volt, hogy itteni kartársaim tájékozódást szerezzenek a lestvér egyesületről.

A két egyesület kapcsolódása, legalább is első fázisában, sikerült, úgy vélem hát, hogy időszerű lesz, ha mi is bemutatkozunk. Pár vonásban ismertetni akarom tehát a mi életünket.

Az államfordulatnál kezdem, amely bennünket is készületlenül talált. Vezető embereinknek egy kis töredéke félreállt, nagy része pedig Magyarország felé vette útját. Az ittmaradt kevés számú közkatonaság sorait teljesen új emberek töltötték ki. A vezérek nélkül maradt magyar tanítóság tanácstalanul állt az új viszonyokkal szemben. Tudjuk, hogy az első időkben hasonló volt a helyzet Szlovenszkón is, de míg ott a magyar tanítói kar pár hó lefolyása után szervezkedni kezdett, addig nálunk hosszú időnek kellett lefolynia, míg erre sor kerülhetett. Oka volt ennek az, hogy nem ismertük egymást és az utat sem, amelyre lépniünk kellett volna.

A nagy tájékozatlanságban az itteni ruszin kartársak egyesülete számlálta tagjai közé a magyar tanítóságot is. Eljártunk ennek gyűléseire, ahol szerepünk csak a hallgatás lehetett, mert a ruszin nyelvet akkor még nem ismertük és a tanácskozás, vitaközös ezen a nyelven folyt. Sok fontos dolog került felszínre, de hozzánk mindez már csak foszlányokban jutott el. A »Tovaristvo« nagy hibát követelt el azzal, hogy nem létesített magyar tagozatot a számottevő magyar tanítóság számára. Ez a mulasztás már magában hordta az önálló szervezkedés szükségességét.

Egy kicsike tábor, a szlovenszkói szervezkedés híre után, latolgatni kezdte egy itteni egyesület megalakításának esélyeit, de a probléma megoldásával még várni kellett. Igen túlfűtött volt a hangulat, sok akadály tornyosult, és érezni lehetett, hogy az egyesület megalakítását szervező munkának kell megelőznie, ha a kudarcot elkerülni akarják. Fel kellett elsősorban rázni a közönyösséget, eloszlatni a kételyeket és visszalopni a lelkeséget a magyar tanítói öntudatot. Bizony nehezen ment ez eleinte, mert mindenült visszahúzóddással találkozott az agitációt végző kis csoport. Nem lehetett ezen csodálkozni, mert a kartársak nagy részének existenciája a levegőben lógott. Allampolgársági

útvesztők, rosszul vagy sehogysen rendezett fizetés, szűkre szabott megélhetés stb., stb. elbarrikádozták a kartársakhoz vezető utakat. A dolog azonban lassan ért. A sérelmek orvoslása megkövetelte az egyesülést.

Maguktól értetődő dolgok ezek és mégis 10 évnek kellett lefolynia, míg végre a szervezést végző csoport elhatározhatta az alakulógyűlés egybehívását. 1928. november 10-én folyt ez le. Az itteni magyar tanítói tábor krónikása kevés ilyen izgalmas napról számolhatott be. Bár az agitáció teljes munkát végzett, mégis ott lógott a levegőben az izgató kérdés: Mi lesz? Siker-e, vagy kudarc? Senki sem ismerhette az összeverődött sereg hangulatát.

Vihar támadt, egy pillanatra minden összedőlnek látszott, de lassan felülkerekedett a kérdés megoldásának tovább nem ódázható volta és megalakult a Podk. Ruszi Á. M. T. Egyesület.

A sikerért küzdő csoport vezetője dr. Szerényi Ferdinánd, jelenlegi tanítóképző intézeti igazgató volt és ő lett első elnökünk is. 1928. december havában megjelent a nagyon várt és nélkülözött hivatalos lap is, a Magyar Iskola.

Azán megindult a csendes munka, élültek a szenvedélyek és ma már csatlakoztak hozzánk akkori ellenlábasaink is, vagy barátaink lettek.

Hosszasabban ismertetem egyesületünk megalakulásának történelét, mert gyakran hangzik a vád, hogy a podk. ruszi magyar tanítóóság sokáig aludt. Fel kellett tárnom a nehézségeket. Megkéstünk, de hisszük, hogy el nem késtünk.

Tagjaink száma ingadozik, de folyton emelkedő gyarapodást mutat. A megalakuláskor 76 volt, ma pedig 132. A tagsági díjak progresszívak a fizetés arányában. Legkevesebb 40, legtöbb 80 korona. Egyesületünk szervezete hasonló a szlovenszkoéhoz. Irányítószerv a központi elnökség és választmány, amelyek évente egy közgyűlést hívnak össze és erre minden tag hivatalos. Az egyesület 4 körzetre oszlik: a beregszászira-, szőlősi-, munkácsira- és ungvárirra. Ezeket a körzeti elnökök vezetik és minden ősszel tartanak egy körzeti gyűlést, amely leginkább pedagógiai kérdésekkel foglalkozik, míg a tanügypolitika irányítása a központ feladata.

Ungvár székhellyel felállítottunk egy ügyes-bajos dolgokat intéző szövet, amely a lefolyt évek alatt sokszor nyújtott tanácsot vagy segítséget a tagoknak és számos komplikált dolgot intézett el sikeresen.

Beregszászban rendeztünk egy ízben pedagógiai kurzust a magyar tanítóóság számára, ahol sok vajúdo kérdés került fel szívre és nyert megoldást. Beregszász székhelye egyesületünk énekharának is, amely több ízben szerepelt már kisebb alkalmakor. A lefolyt 5 év alatt egyesületünk 6 közgyűlést és 18 körzeti gyűlést tartott. Az utóbbi évek alatt fellendült közművelődési mozgalomnak egyesületünk adta meg a lökést, s tartotta ébren a munkakedvel.

Ennyit nagy vonásokban a multról. A jövő legfontosabb

teendője az itt működő összes magyar kartársak bevonása az egyesületi életbe, mert majdnem fele a létszámunknak még nem tagja az egyesületnek. Különösen sok fiatal kartárs áll az egyesületen kívül. Szorosabbra kell kiépítenünk a kapcsolatot is és részt kell vállalnunk a Tanítók Háza és a Szövetkezeti Könyvesbolt munkájából is. Hínnünk kell, hogy mindez 100%-osan sikerülni fog.

A munka mellett be kell mutatnom a munka vezetőit is. Központi elnökünk **Kormos Gerő** ungvári kartárs. Alelnök **Mónus Gyula**. Titkár **Kerényi Sándor**. Jegyző **Keisz Károly**. Pénztáros **Stichleitner Kálmán**. A körzetek elnökei: **Bán Gábor**, **Hável János**, **Nagy Gáspár** és **Mónus Gyula**. A Magyar Iskola szerkesztői voltak: **dr. Szerényi Ferdinánd**, **Cabán Samu**, **Joanovics Aurél**, **Kormos Gerő**. Az énekkar vezetője: **Jakner Endre** beregszászi kartárs.

Egyesületi életünket a családias összetartozás jellemzi. Ezt a kartársias harmóniát sem politikai-, sem felekezeti-, sem más irányú meggyőződés sohasem zavarta meg a megalakulás óta. Sok bajunk van nekünk is a tagdíj-hátralékokkal, de itt gyakran elnézést kérő körülmények is közrejátszottak.

Jól tudjuk, hogy egyesületi munkánk tempója igen változó, de a kívülállóknak látniuk kell azt is, hogy a cél, a törekvés messze felülmúlja erőnket.

Hiába... kevesen vagyunk.

Mónus Gyula.

Pályázati hirdetés.

KLEIN GÉZA

könyv- és papírkereskedő, Rimavská Sobota.

pályázatot hirdet két órát betöltő gyermekszíndarabokra.

I. díj Kč 350.—

II. díj Kč 250.—

III. díj Kč 150.—

A pályázatkíró a díjazott összeggel a kiadási jogot örök áron megvette, kéziratokat nem küld vissza.

A pályadíjat nem nyert kéziratokat értéküknek megfelelően díjazza, mely díjazás ugyancsak a kéziratnak örök áron való megvételét jelenti.

A pályázatok legkésőbb f. év november 5-ig beküldendők.

30 éves tanítói jubileum.

Szeptember 24-én fenségesen szép ünnep volt a Nagyduna mentén fekvő Kolozsnéma községben. Feiszthamel Adám igazgató-tanító 30 éves ottani működését ünnepelte a falu és vidék apraja-nagyja.

Hogy a mai szomorú és nehéz időkben — mint mondják — nem terem már hála és szeretet, úgy e nap mindent meghazudtolt. Délszlovenszko e kis községének kedves népe, öszülő tanítójának, kántorának, s a komáromi tanítói járáskör büszkeségének 30 éves jubileumán a nyár minden virágát, egy falu népének háláját vitte tanítója elé, csokorba kötve. Vasárnap délután 4 órakor vette kezdetét a lélekelő ünnep. A rk. iskola udvara szűknek bizonyult. Boldogság és örömtől kigyult arckok mindenfelé. Király József csicsói plebános üdvözölte elsősnek az ünnepeltet. A megragadó beszéd a mosolygó szemeket könnyben fűrésztötte. Majd átnyújtotta a püspök elismerő levelét. Utána Tóth Mihály ref. igazgató, mint a hitelszövetkezet elnöke üdvözölte munkatársát a hitelszövetkezet, egyben a magyar tanítóság nevében. Azután átadta a nép ajándékát, az ünnepelt művészileg készült mellképét. Majd a község agilis jegyzője a falu nevében üdvözölte. Sorban jöttek a tanítványok ezüst kereszttel, az anyák, apák, főiskolások, tűzoltók, hogy jötevőjük, tanácsadójuk és alyai barátjuknak hálás köszönetet mondjanak. A lélekelő ünnepség a templomban ért véget, majd kedves társasvacsora következett.

Sok ily derék és igazi néptanítót adjon az ég a magyar tanítói kar büszkeségére. H.

MÁTYÁS SANDOR.

Ismét suhintott a Halál kaszája, s lendületével nemes törzset, munkás tanítótestvért, *Mátyás Sándor* udvarnoki róm. kat. ig. tanítót döntötte ki az élők sorából. Hivatala gyakorlása közben szerzett pusztító betegségében hiába volt a szerető hitves határt nem ismerő önfeláldozó ápolása, a drága szanatóriumok bölcs orvosainak minden erőfeszítése: életének derekán, 38 éves korában hallotta meg a hívó szót és itt kellett hagynia 3 évi boldog házasság után hűséges hitvesét, forrón szeretett hivatalát, őszintén ragaszkodó barátait és pályatársait.

Nincs szavam, csak könnyem annak ecsetelésére, hogy ily korai távozása mily fájó ürességet hagyott jóbarátai, környékbeli tanítótestvérei szívében. Az a szerény, mindenkihez kedves, mindenkor korrekt, szeretetteljes magaviselete, mellyel kollégáihoz, időshöz, fiatalhoz egyként közeledett; az a sokoldalú tanítói munkássága, gyakorlatias tanácsa és példaadása, mellyel községének felvirágoztatását és gyarapodását szolgálta, jóbarátai, ismerősei és lakóhelye polgárai előtt feledhetlenné

és pótolhatatlanná teszi őt. Elele mindenkor példaképül szolgálhat az eljövendő tanítónemzedék előtt.

Szeretteinek megszobzott szívére a Mindenható küldjön vigasztalást. Mi, jóbarátai ismerősei és pályatársai emlékét mindenkor kegyelettel őrizzük.

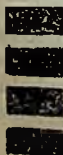
BÁRDOS JÓZSEF.

Fáradt, törődött vándort, a népnevelés sok-évtizedes sálárját kísérte utolsó útjára János község lakossága és a környékbeli tanítóság. *Bárdos József*, az ottani áll. iskola nyug. igazgatója 75 éves korában elhunyt. Több, mint 40 évig küzdött a népnevelés rögös országútján; azok, akik végtszítességet tenni megjelentek ravatala mellett, mind egykori tanítványai, vagy azok fiai voltak. Népes családja egy egész tanítódinasztia, kik maguk is életük delén túl, őszülő fejjel állották körül édesatyjuk kihült porait, hogy elsirassák kedvesüket, ki nemcsak életet adott nekik, de önfeláldozó szeretetével és magát megrövidítő gondoskodásával őket is arra a pályára nevelte, melyen ő évtizedeken keresztül világító szövétnek volt. Boldog az olyan apa még a túlvilágban is, kinek koporsójánál ily háládatos szívű utódok állanak, boldog az a község, melyet Isten ily meleg érzésű nevelővel áldott meg. Emléke még az utódok utódai lelkében is változatlanul élni fog.

Értekezlet. A rimaszombati II. sz. tanfelügyelőséghez tartozó iskolák tanítói 1933. szeptember 23-án tartották őszi, rendes értekezletüket Feleden, Uram János áll. tanfelügyelő vezetésével, aki a múlt tanévről tanulságos, összefoglaló jelentést olvasott föl. Czelder szaktanító gyakorlati énektanítást, Adler Ernő pedig az új betűk tanításáról tartott érdekes és értékes előadást. Az értekezletet közhéd követte.

Pályázati hirdetés. Az érsekújvári (Nové Zámky) róm. kath. iskolaszék a magyar tannyelvű fiúnépiskolájánál a VII. végleges osztály betöltésére pályázatot hirdet. Határidő f. évi október 27. Az állás f. évi november 1-én elfogalandó.

*Legszebb női kosztü-mök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

megmaradnak az emlékezetben, nem kell többé gondolkodni az íróknak a betű formája felett, vagy boldogult Tömörkény István hamisítatlan szegedi alakja, Halbör Förgeteg Jánossal, a versecskét elmondani: »Kis egyenes, pont felette: i, i, i. Olyan, mint az orosz templom: hō, hō, hō.«

A fogalmazás tanítás első lépcsője a beszéd- és értelemgyakorlat. Egynehány illusztris testvérem e lap hasábjain bőven kifejtette, hogy mi legyen ennek az anyaga és mikor kell állítani ezekből az írásbeli fogalmazásra. Mindnyájan azt állapították meg, hogy minél előbb. (A bécsi iskolák II. évfolyambeli növendékei már írásban fogalmaznak.) Ezekhez hozzátenni valóm nekem nincs is, hisz nálam hozzáértőbbek bőven megírták a teendőket. Csak annyit még, hogy a fogalmazáshoz kedvet is kell ébreszteni a növendékekben. A gyermek nagyon szeret levelezni. Ezt a játékedvét igyekezzünk kihasználni. Ne kínozzuk őket a kötött, sokszor nekik érdektelen, vagy agyonelőkészített fogalmazási anyaggal. Ne mulasszunk el egyetlen alkalmat se annak hangsúlyozására, hogy a ceruza az anyagi világban is nélkülözhetetlen eszköz, más országok polgárai azért érzik kevésbé a gazdasági romlást, mert vállalkozásaikhoz a múltban is, most is, csak pontos írásbeli számvetés után fognak.

A helyesírás kérdése sokkal nehezebb. A szlovenszói magyar iskolák e tekintetben bizony meglehetősen meg vannak handikappelve az álmagyar kötelező oktatásával. A gyermek a két nyelv helyesírását bizony összekeveri, már annál is inkább, mert mindkettő fonetikusán ír. A középiskolák III. osztályától kezdve a két nyelvhez még egy harmadik is társul, így az első kettő helyesírását ez osztályilag kell tökéletesen a gyermek tulajdonává tenni, mert később már ez nem sikerül.

Az elemi iskola középső és felső fokozataiban a magyar nyelv helyesírási hibáinak nagyrészt — tapasztalatom szerint — csak a figyelmellenség okozza. Ha a hibát csak valahogyan megjelöljük, a gyermek majdnem kivétel nélkül mindig rájön, hogy miben hibázott, s mihelyt a hangoztatásra alkalmat is adunk, a hibát nyomban ki is javítja. Itt tehát az orvosság a sok-sok tollbamondás és állandó, szorgos figyelemmelkísérés.

Testvéreim! Nagy értékeink forognak kockán. A legfőbb ideje, hogy azokat védjük, hogy méltó helyet kapjunk mi is az európai népek nagy kultúrközösségében.

Tanítási órát hirdetett a rádió,

persze szlovák nyelven. Iskolánk szlovák osztályainak növendékei izgatottan nyüzögnek fel-alá a folyosókon a tízperces szünet alatt, várják osztálytanítójukat, aki hazament a vevőkészülékért. A magyar osztályok tanulócsere kíváncsi tekintettel kíséri iskolatársai sürgését-forgását, a csengetés hangjára elsomorodva, iehorgasztott fejjel sorakozik, lábujjhegyen óvakodik el a szlovák osztály előtt, hátha elkaphatná egy-egy hangját a bent működő titokzatos masinának.

Hát mi, magyar tanítók, a gondjainkra bízott gyermeksegregnek miért nem tudjuk megszerezni ezt a gyönyörűséget? Szlovenszkó két hatalmas rádióleadó-állomása, különö, csaknem zavarmentes hullámhosszain miért nem akar módot nyújtani a több, mint 70.000 magyar iskolás gyerekeknek, hogy ők is élvezék a modern technika e csodálatos misztériumát? Lehet, hogy az a gyakorlati tanítás, mely a rádióban közvetítésre kerül, nem is mindenkor nívós, annál mi otthon jobbat, tökéleesebbet is tudunk adni, szemléltető és egyéb segédeszközök igénybevételevel több eredményt is tudunk produkálni, de azzal a szuggesztív erővel, mely a XX. század e nagyszerű alkotásának hangszórójából a gyermek lelke felé árad, versenyezni nem tudunk. Egy készenkapott élmény ez, melyet Köztársaságunk magyar gyermeksegregre sajnálatosan nélkülöz. Vagy szükséges e fehér lapon hangsúlyozni, hogy milyen utolérhetetlen előnyöket élvez az a szlovák, vagy cseh gyermek, aki minden hétt kedd és péntek délutánján korának megfelelő szórakoztató előadást, meséket, cserkészlörténeket, utazási kalandokat hall a rádióból? Pedig ezeknek a gyermekeknek gazdag ifjúsági könyvtár is áll rendelkezésükre, míg a magyar gyerekek részére csak most kezd lassan, csigalépésben fejlődni egy kisebbségi, szlovenszkói magyar gyermekujság — és ifjúsági irodalom.

Hogy ez a szerencsétlen állapot még most is így áll fenn — ne tagadjuk — abban mi is bűnösök vagyunk. A magyar tanítótság mindenbe belenyugó lunnyaságból elmulasztotta felhívni az illetékesek figyelmét e viszásságra. (Kivétell képez a mi indítványunk, melyet az ifjúsági magyar előadások leadására vonatkozólag tettünk, s amelyre az »illetékesek« — nem is válaszoltak... Szerk.) A Rádió Journal magánvállalkozás állami felügyelet alatt. Lehetellenségnek tartom, hogy annak igazgatósága az előfizetők tekintélyes számának, a magyar szülő- és tanító-lársadalom egységes követelésének, már csak üzleti szempontok miatt is, helyt nem adna. Nem lehet ennek ellene velni még bizonyos presztizs okokat sem. A Csehszlovák köztársaság különböző nemzetiségű és nyelvű polgárok lakóhelye, kik egyenlő kötelesegek mellett egyenlő jogok élvezményesei is. Így van az

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részleffizetések. — Kereskedői közvetítő haszon kizárva. — Keményfa hálósobák 1200 Ké-től kezdve. Megtekintés és autó díjmentesen.

lefejtelve az Alkotmánylevélben, így vallja ezt hazánk legelső polgára, dr. Masaryk Tamás is. A presztizs okokon úgy is rést ütött a naponkénti magyar nyelvű hírszórás és a heti egy-egy magyar óra. Tagadom, hogy az állam presztizsének ártana az, ha a magyar gyermekek is kapnának helenként 1—1 tanítási órát, sőt állítom, hogy egyenesen használna, mert ez országunk demokratikus berendezeltsége mellett még eklatánsabban demonstrálna. Mert vajjon árt-e Svájcnak, hogy Genf-Sottens állomása francia-német-olasz nyelven dolgozik, vagy csorbult-e a franciák hazájukbeli szupremáciája azáltal, hogy Strassbourg francia és német nyelven szórja híreit? Csökkent-e Belgium presztizse azzal, hogy flamand előadásokat is közvetít?

Ez év tavaszán a külföldi állomások hallgatására vonatkozólag törvény készült, melynek — politikai okai vannak. De a kulturális cél minél tökéletesebb elérése érdekében az itthoni állomásokat nyelvileg, tartalmilag fejleszteni kell. Merészelem ezt a kifejezést alkalmazni: *tal tal mila g*, mert az eddig újszabban levő heti 1—1 magyar óra előadói és előadásai távolról sem reprezentálják a csehszlovákiai magyarság szellemiségét. Hogy sorainkból kik és milyen anyaggal jutnak a mikrofon elé, azt valami különleges módszerrel válogatják össze, melytől igen messze van az esztétika frontja és rősse. Arról nem is beszéltek, hogy a bemondók hogyan törik kerékbe a magyar nyelvet, bár a Rádió Journalnál magam is ismerem magyarul tökéletesen beszélő alkalmazottat.

Testvéreim! A rádió ma olyan közhasználati intézmény, mint a posta, vagy a vasút. Miképpen még soha senkinek sem utasították vissza magyarul címzett levelét, vagy podgyászul, így a rádió is nyelvi és nemzetiségi különbség nélkül mindnyájunk érdekeit egyformán köteles szolgálni. Ne engedjük hát magyar gyermekeinkel sóvárgó szemmel leskelődni a szlovák osztályok ajtajain, hanem Szülői Szövetségeinkben foglalkozva e kérdéssel, társadalmi úton igyekezzünk megszervezni és illetékesek elé vinni azt a kérésünket, hogy előfizetésünkért legalább hetenként egyszer a magyar gyermekek is kapjanak tanítási és meseórákat. Nem hiszem el, hogy a szlovenszkoí magyar szülő- és tanítótársadalom ezen egységes kívánsága elől a Rádió Journal valami ürügygel kitérne!

Szepesi Gyula.

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népimakönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtalossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel kapható. Ot kgrtől (kis: 25 db. nagy: 20 drb) portómentesen csakis kereskedőknek adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampny, Kőbölkút.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Melyik könyv a legkedvesebb olvasmányom? Egy magyar folyóirat ily címen körkérdezt intézet olvasóihoz. Egy olvasója így felelt: Ha valakivel néhány kellemes órát eltöltünk, könnyen nevezzük őt barátunknak, de hogy legjobb barátunkká legyen valaki, ehhez kell, hogy mindig, mindenkor mellénk álljon, hogy bajunkban segítsen, vigasztaljon és erőt adjon, ha csüggedünk. Ugyanígy van ez a könyveknél is. A legkedvesebb olvasmányunkból nemcsak tartalmi kedvességet, szépséget várunk, hanem, hogy mély és igaz legyen és nemcsak azt, hogy bármikor szívesen üssük fel, hanem, hogy, ha nem is olvassuk, velünk legyen, agyunkat, lelkünket egyaránt foglalja el. Tagadhatatlanul sok könyvből megtaláljuk ezeket a tulajdonságokat, de schol sem annyira, mint Dante »Divina Comédiá«-jában. Áhítattal és tisztelettel állunk meg előtte, félve nyulunk hozzá, de amikor olvassuk, érezzük, hogy megnyílnak rejtett mélységei és egy új, csodás világ tárul fel előttünk. Új hangok csendülnek felénk, a tercínák örökké egyforma és mégis örökké változatos sunes ritmusán át. Szédületes magasságokba szállunk egyre fölfelé, ahonnan más szemekkel nézünk le a földre. Világtörténelem, hittudomány, természettan, mind-mind egyesítve benne. De nemcsak ez, még több, ezerszer több, igaz és mély, nagy költészet.

»Ifjúság« (Bpest).

Az amerikai újságok közlik az ifjúság dolgozatait. Az amerikai is-

kolák egyik legfőbb célja, hogy a szülők és az iskola együttműködését biztosítsa. Egyesületeket alakítanak, melyek az ifjúság életével foglalkoznak. Ebbe a munkába az újságokat is bevonják. A lapok nemcsak híreket kapnak az iskolából, de beküldik a lapoknak a jobb dolgozatokat is, amelyeket azok leközzölnek, továbbá iskolás fiúk rajzait, fényképeit is közlik a lapok. Így az ifjúság munkája a nyilvánosság előtt folyik. Az amerikai tanítóknak elintézni harcolni kellett az újságokkal ennek a tervnek a kivitele miatt, végül mégis a tanítók győztek. De nemcsak közvetett módon érintkezik Amerika lakósága az iskolával, hanem közvetlenül is. Először az anyákat nyerték meg a közös munkára. Tartottak esti összejöveteleket, ezeket: Anyák estéjének hívták. Később az apák is résztvettek az összejöveteleken, melyeket azután »Egyesületi esté«-nek hívtak. Ezek az estéken kis előadások, ének- és szindarabok kerülnek bemutatásra. A tanítók elvegyülnek a szülők közé, mindent megmagyaráznak nekik és meghívják őket a következő estére. Minden osztályban van egy kihordó, aki a meghívókat a szülőkhöz elviszi. Ugyanakkor barátságosan felszólítja őket, hogy jöjjenek el az előadásra. Együttel azt is elmondja, mit lehet majd ott hallani és így felkeltik jóelőre a szülők érdeklődését. E téren az amerikai tanulók egymásnak erős versenytársai, mert mindegyik azt szeretné, ha ő hozná a legtöbb látogatót.

»Revue suisse d'éducation«

Új tan- és vezérkönyvek.

Vásárhelyi—Weiss: Magyar nyelv-tan mondattani alapon, a Csehszlovák köztársaság magyar tan nyelvű polg. fiú- és leányiskoláinak I., II. és III. osztályai számára (három kötet). A tavaly kiadott polgári iskolai tanterv a magyar nyelv tanítási anyagát az olvasás és irodalom, a nyelv-tan és a fogalmazás szempontjai szerint kijelölte a polg. iskola egyes osztályainak kerelében. Fenti szerzők, az olvasmányi és irodalmi tananyagot felölelő tankönyveik után a magyar nyelv törvényeit és szabályait foglalták rendszerbe és mondattani alapon földolgozták külön-külön a polg. iskolák mindhárom évfolyam használatára. A szerzők, mint könyveik címlapján jelzik, munkájuk közben a legkiválóbb magyar nyelvtudósok: Szinyei József, Komáromy Lajos, dr. Tolnai Vilmos és dr. Erdélyi Lajos egyetemi tanárok megállapításaira támaszkodtak, s e filológiai tekintélyekre való hivatkozás a tankönyvek tárgyi lényegének didaktikai bázisát jelenti. Határozottság, egyenes irány, az anyag kezelésének biztonsága, a nyelvtani ismeretek átadásának és állandósításának ügyes methodikai formája azok az előnyök, melyek a három kötet belső értékét meghatározzák, s a könyvek alkalmazását ezen a fokon eredményessé teszik. A nyelvtanítási egységek közvetítése pszichológiai úton történik, amennyiben a tanulók lelki beállítottságát használja föl az elvont nyelvtani ismeretek keletkeztetésének megkönnyítésére. Ezt a lelki készültséget a tanulóknak állandóan fenntartja, alakítja, módosítja, s az anyag kívánalmainak megfelelőleg szűkebb-szélesebb korlátok közé szorítja. Minden tanítási egység bevezetője maga a nyelv, a beszéd, melynek példái, adatai a nyelvtani törvények élénk szemléltető eszközei. Ez a nyelvi szemléltetés (mese, elbeszélés, történet, olvasmány) különösen az I. osztály számára írt tankönyvben érvényesül, ahol a gyermek-léleknek könnyebbé, közvellenőbbé kell tenni a nyelvi fogalmak apperceptiálását, érzékelését. A könyvek belső tannemete synthetico-analytikus: levelezés példákából — a nyelvtani ismeret (szabály) — megtanulni valók.

Az élő nyelvet a tudatos nyelvismertet céljából elemekre bontja, s a tudatosított elemekből újra összeválogatja a helyes beszéd. A példák nem erőltetett, mondva csinált nyelvi alakzatokból szerkesztett olvasmányok, hanem természetes, önmaguktól adódó, valóságos, életes és szemléletes bizonyítékai a magyar nyelv kiforrott tudományának.

A könyvek anyagának elrendezése, alakja szerkezete világos, könnyen áttekinthető. A tananyag szelektivitása tökéletesnek mondható. Mindent, minden fejezetben csak az van, ami odatarozik. A tanterv erevonalkozólag átfogóan, tömören intézkedik, s a tankönyvírók dolga a részletek pontos elhatárolása, osztályozása, elhelyezése. Az I. kötet, az előírt nyelvtani anyagon kívül bőséges helyesírási gyakorlatokat, s egyszerűbb közéleti fogalmazványokat is tartalmaz. A II. kötet, az összetett mondatok alapos nyelvtana, s a szóalkotás részletes tárgyalása után, a függelékben a levelek, kérvények elismervények írását ismereti, s a hangsúlyos verselésről nyújt stilisztikai ismereteket. A III. kötet a rendszeres nyelvtani építési föl részletesen, szabatosan és tudományos alapon álló methodikával, s függeléké az okiratok és az időmértékes verselés.

A könyvek a bratislavai »Academia« könyvkiadóvállalat kiadásában jelentek meg tartós és tetszetős kiállításban.

A honismeret és polgári nevelés tanításának útmutatója. Írták: Mó-nus Gyula és Szerényi Ferdinánd. (Az »Academia« kiadása.) Testes vezérkönyv fekszik előttünk. »Utmutató« a honismeret és polg. nevelés tanításához. Fejezetei: A. Általános rész. B. Tantervek. C. Tanítási vázlatok. D. Dalok, költők. E. függelék. Képek.

Az általános részben a szerzők vázolják a honismeret tanításának célját és fontosságát, a tanítás anyagát és elhelyezkedését a többi tantárgyak között, megjelölik a tanítás módszerét és eszközeit. E néhány cím alatt megismerjük a szerzők elgondolatának lényegét, mellyel a honismeretet, a polgári nevelést tan-

nal karöltve, a tanítás tengelyévé teszik a népiskola középső fokán. E fokon a honismeret képezi a tanítási eljárás központját, s minden, ami az iskolában szóba kerül, vonatkozásba jut a honismereti anyag tárgyával és szellemével. A könyv általános megjegyzéseiben, az »útravalóban« nemcsak két verbeli pedagógus, de két, mélyen érző és gondolkodó, nemcsak ember szíve szólal meg, hogy a legigazibb, legcélravezetőbb módszer, a szeretet hatalmával segítse kifормálni a gyermekből a szülőföldjéhez, hazájához, fajához és emberterestvéreihöz ragaszkodó, a mai élet talaján lábát és lelkét megvelni tudó, hasznos, becsületés állampolgárt. E modern cél elérésére modern eszközöket sorakoztatnak föl. Az életre való nevelés legbiztosabb pedagógiai »fogása« maga az élet. A honismeret tanítása nem egyéb, mint az élet tanítása. Mikor a tanító megismereti a gyermekkel a környezetet, annak jelenségeit, változásait, s ezeknek tudatos képét kialakítja benne: tulajdonképpen élni tanítja őt. De módszeres vezérelte mellett a gyermek a helyes élet útjait ismeri meg. A modern iskola elveinek megfelelő munkát maga a tanuló végzi: a tanító csak a háttérben áll, irányít, dirigál. Fölhívja a gyermek figyelmét, ébren tartja érdeklődését, cselekvési vágyait kielégíti, foglalkoztatja egyszerűval, modern értelemben: tanít és nevel. Ennek a pedagógusi vezérségnek a kalauza Mórus és Szerényi könyve.

De nemcsak kalauz ez a könyv. Nemcsak irányt mutat, nemcsak utasítást ad, nemcsak az elmélet módszeres tanácsait írja meg, hanem a könyv maga a tanítás, a munka példaadója és elvégzője: így taníts, jöjj utánam, vedd át a szót, folytasd a munkát ezzel a szerszámmal...! A honismeret és a hozzá kapcsolódó tantárgyak (polg. nev., fogalmazás, rajz, ének kézimunka, olvasás) részletes tanmenete és órabeosztása táblázatos fejezete után az egész tanévre kidolgozott tanítási vázlatok állnak a tanító rendelkezésére, melyek »hol bővebben, hol csak oda-dobott szavakban« a 3. 4. és 5. évfolyamok iskolai életének nagyobb részét töltik ki. Ezek a vázlatok meghatározzák a tanítás anyagát, a tanítás menetét, s megvilágítják a nevelői eljárás szellemét. Emelke-

delt gondolatvilág, mély és szilárd Isten-hit valamint tiszta, magaslatos humanizmus árad szét a hónapok és hetek szerint tagozódó leckeegységek élő, mozgó légkörén. A nevelő minden szava egy-egy gyökérszál, mely a való élet nedveit szívja föl. Aki e vezérkönyv elvei alapján tanít, az ledönt minden korlátot mely közte és a gyermek között »háromlépés« tekintélyt őriz. Nem: ilyen korlátok mögül ma már nem lehet tanítani. A tanító és a gyermek között nincs helye bármily elválasztó vonalnak: közvetlenség, bizalom nélkül nincs meghitt, meleg és eredményes viszony a gyermek és az iskola között. Mily szép, emberi érzés ömlik ki az ilyen és ehhez hasonló igazi tanítói szavak forrásán: »Őszinte beszédedért András fiam, szeretlek és becsüllek. Ennek bizonyosságául, kezemet nyújtom neked.« (András igazolatlanul mulasztott. 91. oldal.)

S a vázlatok minden lehetőség szemébe néznek. Nem kerülük el a társadalom bajait, problémáit: a gyermektársadalom értelmi színvonalához mért előadásban tárgyalják, megbeszélik a napi élet eseményeit, s azok mellett állást foglalnak. Kiemelendő a vezérkönyv tárgyilagossága, mellyel a magyar faj és a kisebbség helyzetét kommentálja. A faji és nemzeti öntudat éberrelátásának nagy tanítói kötelessége nem egy tanítási egység folyamán felszínre kerül és önérzetelesen kifejezésre jut. (... »Aki a vendégjogot nem tiszteli... az megtagadja az ősi magyar erényeket, az elszakad a magyarság fájától.« — 173. lap. — »Közársaságunknak nemes polgárai vagyunk, de magyarságunkat meg nem tagadjuk, amit közársaságunk nem is kíván tőlünk.« 201. lap.) Van ugyan egnéhány megállapítás, melyek nem a legáltalósabbak (»Egyetemünk nincsen mert annak fenntartása igen sok pénzbe kerülne, nem győznék adóval...« 219. lap), de az öntudatos hang jólesően csendül: »Az a feladatunk, hogy jogainkat megismerjük, fel ne adjuk, hanem éljünk avéval, amit a törvény biztosít révszünkre.«

A könyvben 20 oldalas hangjegyes rész is van, mely a honismerethez kapcsolható, alkalmas dalok szakszerű gyűjteménye. A könyv vé-

gén honismereti megfigyeléseket, iré résceket föltüntető ábrák, tanításunk érdekét és értékét szolgáló rajzok sorakoznak, a szükséges magyarázatokkal. Mindent egybevéve: a szerzők jó munkát végeztek, s lehetővé tették hogy a tanítótság is jó munkát végezzen.

Kónya József: Az új betűk tanítása. Kónya József, mint könyve előszavában írja — »**abban a hitben, hogy hézgapótló munkát vállalt**«, a tanítótság elé tette az új betűk tanításának általa követett módszerét. A »**hézagpótló**« kifejezés — bár az új betűk tanításának ez már második vezérfonala — nem jogosultalan. főként, mert a betűtanítás legfontosabb mozzanatát, az írási előgyakorlatokat a szerző különös gondjára mellátta. Ezen fordul meg minden. Az új betűk tanítása, miután a betűk egyszerűbbek az eddigiéknél. természetesen, egyszerűbb eljárással történik. Az egyszerű vonalvezetés egyszerű előgyakorlatokat föltételez. De, bármily furcsán hangzik éppen itt van a nehézség. Mert a pedagógiában nem az okoz nehézséget ami komplikált, ami összetett, ami »magas«. hanem az, ami

a legegyszerűbben tanítandó. Az a jó tanító, aki a gyermek egyszerű lelkéhez egyszerű eszközökkel tud férközni. Itt jön segítségül a Kónya útmutatása. Ő a legegyszerűbb módszer: a játék alapján indul el. Játsszik a gyermekkel, mesét mond nekik, a mese jeleneteit lerajzoltatja, s a gyermek nem is veszi észre, hogy írni tanul. Eljárását lélektanilag igazolja, s minden tanácsát el lehet hinni, mert benne a gyakorlati tanító beszél. Kónya írástanítási módszere önkénytelenül párhuzamba kívánkozik Péter József olvasástanítási eljárásával: a betűszemélyesítéssel. De Kónya alaki összefüggést keres a tárgyi formák és a számjegyek között is, melyeknek képe testbeöltöztetése az elvont számfogalmaknak. Itt még az a feladat vár Kónyára, hogy a számjegyalakok és számfogalmak között eszméletlen okozati kapcsolatot létesítsen. A könyvecske biztos vezet a betűtanítás új csapásokkal behálózott téerein, s föltétlen eredményes munkát ígér az új betűkkel, az új írában. A kemény kötésű könyvet Gondos Vilmos könyvnyomdája (Párkány) esinos typográfiával állította elő. (boz)

Zeneművek.

1. Bach I. S., Orgelwerke. Nem célozom dicshimnuszokat zengeni az orgonairódalom soha utól nem érhető nagymesteréről, mert kb. száz éve a legnagyobb zenei kapacitások eléggé hangsúlyozták B. műveinek sokoldalú szépségét, nevelő, tisztító, erősítő és nemesítő befolyását, mit a nagy mester műveinek komoly tanulmányozása általában eredményezett. Itt csak röviden az előltem fekvő öt füzetet akarom ismertetni, amelyeknek a jőnevű leipzig Steingraber cég a kiadója. Az első három füzet prelúdiumokat, fűgákat, tokkálákat és eszmefuttatásokat tartalmaz. A negyedik füzet 45 korárelőjátékkal, az ötödik füzet pedig csupán manuálon is játszható orgonaművekkel van tele. Az orgonaművekből, illetőleg korárelőjátékokból a legszebbeket és leggyakrabban játszottakat találjuk e gyűjteményben. Utóbbiak között vannak olyanok is, melyek kevésbé ismertek és így rit-

kaság-számba mennek. Ha a fűzeteiket gondosan átjászjuk, látni fogjuk, hogy Bachtól nem kell megijednünk. Igaz, hogy van benne nehéz, sőt nagyon nehéz is, de talá-lunk könnyűeket is szép számmal, melyek épp oly értékesek. Aki Bachot szorgalmasan játssza, az meggyőződhetik arról, hogy egy soha ki nem apadó forrásból merít. Nagyon ajánlom tehát a műveket. Az első három füzet ára á: 3.50 RM., az utolsó kettő pedig á: 3 RM.

2. V. Goller, op. 21. Offeriőrionok az egész évre. Jelen füzet a fenti gyűjteménynek első száma és a karácsonyi ünnepkör 13 Offeriőrionumát tartalmazza. Tekintettel arra, hogy a szerző úgy a hangtálalás, mint a hangterjedelem szempontjából a szerényebb viszonyokat szolgálja, továbbá, hogy a művek mindig elérik a megfelelő és általában méltó összhatást, e téren általában a tenor elmaradhat,

mindazonáltal tömörebb és hatásosabb vele az előadás. Ajánlom. Ara: 2.60 RM.

3. I. M. Schwammel, op. 29. Or-gelvorspiele. 21 pompás előjáték, melyek új úton járnak. Dallamos és imitációs művek, melyeket először át kell játszani és csak azután lehet

félretenni. Igen ajánlom! Igazi élvezetet nyújtanak úgy a játékosnak, mint a hallgatónak. Inkább könyvek. Ara: 2.40 RM. A két utóbbi mű kiadója: A. Coppeurath, Regensburgban.

Nové Zámky, 1933. IX. 11.

Szendrei.

HIREK

Virics . . .

Figyeld meg: ha két tanító találkozik, aki az első osztályt tanítja, máris az iskolai élmények kerülnek szőnyegre. Kiapadhatatlan forrás ez a hatéves gyermektársadalom a maga eredeti, értetlen, nyers gondolatbőségében. A laikusok e gazdag forrás buzogását groteszk jelenségnek tartják és nagyos gesztussal a »Möricka« szellemsziporkáivá degradálják. Kiszinezik, föl-nagyítják, eltorzítják, mert a cél: a vice.

A pallérozatlan gyermeki elme idegenül, irányt veszve kóborog az első iskolai hónapok szűk köröndjében. Első hat évében a gyermeki gondolat és nyelv szilaj csikó módján uralkodott az engedelmis környezet tágas térségein, s most egyszerre zablát és hámot akasztunk rá az illem, a rend: az iskolai fegyelem képében. Megrendszabályozzuk a gyermek beszédét, szokásait, s végeredményében természetét, egyéniségét is gyökeres változás éri. A pedagógia nevében.

Adunk a gyermeknek öntudatot. Adunk ismereteket. Ugyes-ségeket, készségeket. De — valljuk be — elveszük tőle gyermeki álmait, megsemmisítjük hamisítatlan, bájos frazeológiá-ját. Azt mondjuk: megszépítjük. Valójában pedig nem adunk helyette se szebbet, se jobbat.

A szegény kis iskolás gyermek kénytelen elhinni, hogy az a szürke, poros madárka, mellyel gyakran megosztja falat kenyerét a hambituson, nem csirip, nem virics, ahogy eddig tudta, hanem veréb, mert a tanító úr, aki pedig mindent jól tud, következetesen így mondja, s a nagyobb tanulók is így nevezik. Őt pedig ki is nevették ezek az okos diákok, mert azt találta mondani, hogy virics szállt az ablak párkányára . . .

Micsoda nagy erőfeszítést okozhat ennek a gyöngö gyermeki értelemnek az, hogy beilleszkedjék az iskola meglévő, különleges, tudós világába! Mert be kell illeszkedni, mindenáron. Az ész csörtet az ismeretlen fogalmak vadonában, a nyelv csetlik-botlik, s e kettő sokszor más-más úton barangol. Avagy mit bizonyít az, ha a figyelő, minden szellemi munka-

bírását igénybevevő aprócska fiú mégis így felel a maga föltétlen teljes tudásával: »Kezdetben teremtetle Isten a jeget és a földet«...?

Édes, jó tanítónénik és tanítóbácsik, akik gondos anyái és apái vagytok az iskolák legkisebb gyermekeinek: hagyjátok meg őket minél tovább a »viricskek« boldog társaságában, s ha maguk akarnának megválni tőlük, ne engedjétek semmivé foszlani a gyermekélet esiszólatlan kincseit, hanem szépségeivel gazdagítsátok meg a pedagógiát!

(boa)

A férjezett tanítónők és a költéségetés. A lapok jelentése szerint a parlamenti takarékosági bizottságnak már csak egy százmillió deficit kérdése okoz gondot. E hiányt csak a személyi kiadástelekek csökkentésével lehet elérni. Általános fizetésredukcióról nincsen szó, csak a rendkívüli pótlékok törléséről (remuneráció, napidíj, ösztöndíj stb.). Mivelhogy ez a megtakarítás sem elegendő, ezért a még hátralévő hiányt a férjezett tisztviselők és tanítónők rovására akarják fedezni. A tisztviselői és tanítói szervezetek természetesen minden igyekezetükkel azon vannak, hogy e terv megvalósítása elkerülhető legyen, s a költségvetés hiánya más úton nyerjen fedezetet.

Lélekorvos az iskolában. A cseh-szlovák középiszkolai tanárok határozatot fogadtak el, amelyben azt követelik, hogy az iskola ne csak a diák szellemi képességeit fejlessze ki, hanem a diák személyiségére, jellemére is gyakoroljon hatást, hogy tanácsadója legyen a diáknak már akkor, amikor belép az iskolába, amikor pályát választ és belép az életbe. Ezért szükséges, hogy a tanárjelöltek megfelelő pszichológiai oktatásban részesüljenek. Ha eddig nem sikerült elérni, hogy minden iskolának meglegyen a saját iskolaorvosa, akinek a diákság fizikai egészségéről kellene gondoskodnia, az azonban elérhető volna, hogy az állam érzékenyebb pénzügyi megterhelése nélkül minden középiszkolán meghonosítsák az iskolai pszichológus intézményét. Arról van szó a

határozat értelmében, hogy a tanári testületekben tanári állást létesítsenek és ez a tanár nemcsak a szaktárgyában való oktatásra kapna képzést, hanem külön képzést a gyakorlati és kísérleti pszichológiára és pszichotechnikára is. Ennek a tanárnak az volna a feladata, hogy állandó érintkezést tartson fenn a diákokkal, akiknek tanácsadója volna lelki válságaikban és akivel szemben teljes bizalommal volnának a diákok. Az intézet pszichológusa továbbá függetlenül a diák előmenetelétől — figyelemmel kísérrné és megmérné természetes tanulmányi képességeit is. (Hiradó)

Általános tankötelezettség Egyiptomban. Az egyiptomi parlament a napokban fogadta el az általános tankötelezettség bevezetéséről szóló törvényt, mely kimondja minden gyermek kötelező beiskolázását 7-től 12 éves korig, ami ötéves tankötelezettséget jelent. A legutóbbi évben a lakosság 14 milliós összlétszáma mellett 890.000 gyermek járt iskolába. A kötelező iskolai oktatás nem haladhatja meg a heti 24 órát. A tanítás tárgyai: a korán, olvasás, írás, aritmetika és geometriai alapfogalmak, földrajz és történelem. A nem mohamedán gyermekek a korán tanulása alól fölmentetnek. Különös súlyt fektetnek a higiéné tanítására, a testi készség fejlesztésére, s lányoknál a háztartási ismeretekre. (Tvořivá Škola.)

Orbán Gábor dr.—Mendreszóra Miklós: Új szlovák-magyar és magyar-szlovák szótár. Kiadja a Wiggand-cég, Bratislava, 1933. — 1334 oldal.

A tanítóság már régóta várta annak az államnyelvi szótárnak a megjelenését, amelynek adatai alapján eligazodhatik az élet ezerféle kívánságai közepele is. Kartársainknak ez a kívánsága most teljesült a fent nevezett szótár kiadásával.

A szótárt egy szlovák és egy magyar szakos tanárember szerkesztette, ellenőrzését Skultéty egyetemi tanár végezte, a szerkesztők mellett több kiváló szlovák ember, pl. Ballo Gyula főtanácsos, dolgozott a szótár sikerén. Hozzátehetjük, hogy a szerzők becsületesen és sikerrel végezték el feladatukat. Pedig a szótárszerkesztés egyike a legnehezebb feladatoknak, mert sokoldalú műveltséget követel, a nyelv szellemének teljes mélyére kell hatolniuk a szerzőknek, hogy elfogadhatól adjanak. A legtöbb szótár előszavában azt olvassuk, hogy a szerző egész életét vagy legalább is életének javát áldozta fel szótára sikerének. A szükség kényszerítő hatása alatt a szerzők nem várhattak még a Horatius-i „nonum prematur in annum-”ra sem, de hogy a szerkesztési idő teljék munkájukra ráfordíthatassák, minden idejüket fel kellett áldozniuk az ügynek. S mivel ezt az áldozatot meghozták, munkájuk sikerrel járt.

Azonban az általános és sokoldalú műveltség és a két nyelv tökéletes ismerete sem elég ahhoz, hogy valaki szótárt szerkesszen. Jártasnak kell lennie a szerzőnek más népek nyelvészeti kérdéseiben is, mert a népek egymással érintkeznek, s ezen érintkezésük nyoma megmarad nyelvünkésük készletében. Néha egy-egy szó születése helyéről messze országokba elvándorol, több helyen is polgárjogot nyer az illető nép nyelvi életében, s elváltozott alakjaiból elég lehet közös eredetűre következtetni.

A Beszkidek nevét pl. eddig minden szlovák szótár y-os Beskydy alakban írta, ezzel szemben az Új szótár szerzői Beskidy-nek írják. De így is kell írni, mert nem szláv-eredetű a szó. Nem elég, ha a szerzők pontosan összehordják azt a nyelvi anyagot, amely a zsebszótár

anyagába való: ezt az anyagot alaposan meg kell vizsgálni, külön kell tanulmányozni az egyes szavakat és sok körülmény egybehatásából meg kell állapítani, 1. mi a szó helyes alakja és 2. mi a helyes értelmezése. Ha pl. a szerzők minden forrásukban azt találták, hogy a csipő, csipőcsont, falbaerősített cégéta, cégér=bedro, s ők mégis a bedra alakot adják e szavak egyértékűsül, ezt a megállapításukat alapos és komoly tanulmány alapján tették.

A szerzők tehát kritikával használták forrásmunkáikat. Előszavukban dicsérettel emlékeznek meg Peter Tvrdý-nek valóban elsőrangú szótáráról, amely egyik főforrásuk volt, mégis igen sokban eltérnek tőle; így pl. a II. kötetben (mi ugyanis ennek az adatait vizsgáltuk, mert a magyar anyanyelvű tanítókra nézve ezt a kötetet fontosabbnak tartjuk) következetesen dőjst alakot írnak, bár Tvrdýben dōjst van, a dēr nálunk srien (T: srieh), derelye pirohy (T: piroh), eladósodik zadžit sa (T: zadžit sa); kártyán valakitől elnyer valamit obohral niekoho o niečo v kartách (T. v karty), következetesen ráz van náluk a krát helyett (tisic ráz), Kálalnak (400 a) octavef (ceceesedfik) szava helyett az Új szótárban az octovatef szóalakot találjuk. Mindezt a szakkritika bizonyára méltánylással fogadja és örömmel fogja megállapítani pl. azt is, hogy a szerzők a legújabb szlovák nyelvészeti cikkek alapján a jegyes szó értelmét a vereneč, verenica alakokban jelölik meg, de közlik a szokásosabb snūbenec-snūbenica alakokat is. A vysilovaf szóalaknak a nem az l-es vysilovaf alakja a helyes, mert a sila alapszóban is helyes, s azért az Új szótárban megadott vysilovaf szóalakot kell helyesnek tartanunk.

Mindez azt mutatja, hogy a szerzők nemcsak gyűjtő, hanem egyúttal elemző vizsgálódó kritikai munkát is végeztek. De nemcsak a szlovák nyelvi anyagot vizsgálták műértelemmel, hanem a magyart is. Az intelligens ember sem tudná hirtelenében megmondani, mi a különbség az őtvény és az öntvény között; a szerzők szerint az öntvény egy anyagból való, öntött mű, az őtvény pedig keverék, s ennek megfelelően állapítják meg a szavak jelentését is. A magyarban a cselek-

Ha leszáll az este.

Larghetto

B. Smetana. (1824-1884)

Ha le-száll az es - te
 Ha le - száll az es-tő se-sen-de-sül a táj, Az én pi-ci ló - cám
 Csil - la - go - mat né - zem,
 hi - vo - gat - va vár Csil - la - go - mat né - zem,
 ske - re - sem az é - gen: Hol van ő és mer - re jár?
 ske - re - sem az é - gen: Hol van ő, hol jár?
 Hol van ő és mer - re jár? Hol van ő és mer - re jár?

Falusi iskola.

(Pósa L.)

Zoltai Máttyós.

Lassan.
 I. Mesz-sze, mesz-sze föl-dön. kék-lő hegyek al-ján, Van egy kis is - ko-la
 II. Szuny-nya-dó lel-kem-be te lő-vel-tél lán-got, Ragyo-gó ve-rő-fény,
 III.

p csör-gő pa-tak part-ján. óh, te kis há-zi-kó ott a pa-tak
 tűn-dők-lő vi-lú-got. Mo-so-lyog-jon re-üd a sze-ren-ese

molto par-ton: Az ég-neck al-dá-sa so-ha el ne hagy-jon!
 nap-ja, Vi-gan cső-rög-jön lent kis pa-ta-kod hab-ja.

(Révfy: Férfikarok)

Borongós,

szürke, őszi idő. A sötét, nehéz felhők alacsonyán úsznak, megfekszik a tájat. Sötét mélyükből ránk huhog a tél hideg lehellelte. Fekete gondfelhők úsznak a lelkünk egén. Sötét méhükből ránk huhog a megélhetés nyomasztó, fekete hangja. A temetők néma sötétjében kigyúlnak a kicsiny viaszgyertyák. Az elmúlás méla akkordja zeng a lelkünkben. A halottak emlékét ünnepeljük. Megilletődve gyújtjuk meg az emlékezés viaszgyertyáit, szívünkben régi, elmúlt emberek jósága, szeretete csordúl, régi, elmúlt emberek nagy szeretete, önfeláldozó hűsége és magukat adó, hősi martíriuma zeng. Ehhez a szomorú, melázó alaphanghoz olyan rezignáltan, olyan »hát még mi jön«-lehangoltsággal társul a magunk, az élő emberek, a családapák kenyeret féltő hangulata.

Újabb fizetésredukció, újabb igény-lesrőfolás, újabb gond, újabb bizonytalanság. Hová lett a tisztviselői kenyér stabilitása? Hová lett a magabizó bizonyosság? Inog, töredezik, napról-napra kevesebb. Hol van a nyugodt jövőbe nézés? Ki mer még messze előrenéző terveket szőni? Ki meri a gyerekei sorsát kiszínezni és ki mer önfelédtt boldogsággal örülni azok jövőjének?...

Huhogó, fekete hangok; félve mosolygó remény, fekete fátyolba takart jövő, bizonytalanság; felfordult világ; a vérnek sejtelmesen pirosuló, új özöne — csendesedjétek, ne huhogjatok! Mi, a jóság, a hit, a munka emberei; a jövő, a szépség, a szeretet magvetői; a bizalom, a bizakodás, az emberi szolidaritás építői vagyunk.

Tudjuk, látjuk, hogy a megzavart, a kifordított élet áldozatokat, lemondást követel tőlünk... És mi szívesen áldozunk, mert ezzel az áldozattal mentjük a még megmaradtat, mentjük a magunk és mások kisebb kenyerét.

De azt is tudjuk, hogy vannak sokan olyanok is, akik még csak abból áldoztak, ami életükben csak a fényűzést szolgálta, de nem követelte tőlük az életstandardjuk redukálását, nem fenyegette a megélhetésüket és a gyerekeik jövője megalapozásának a feltételét. És sokan vannak olyanok is, akik még semmit sem áldoztak, csak a félretett valutájuk lett kevesebb, csak az értékpapír paketjük lett soványabb, csak a külföldi nyaralóhelyet kellett felcserélni hazaival.

Tudjuk ezt és azért azt kívánjuk, hogy a fizetésredukció kimélje meg azokat, akiknél ez a redukció már abból venne el, amire feltétlenül szükségük van és a redukció következtében nélkülözni volnának kénytelenek. És itt első

sorban azokra gondolunk, akik gyerekeket iskoláztatnak idegenben. Ezek már most is nehéz gonddal és csak igé-
nyek teljes megtagadásával képesek gyermekeiket iskolá-
ztatni. A további redukció megakadályozná őket abban,
hogy gyermekeiket iskoláztathassák, s ezáltal az abba-
maradt existenciák szomorú gárdája növekedne és a letört
»minden mindegy« jelszavú apák száma szaporodna.

Bízunk benne, hogy a kormány megtalálja a módját,
hogy ezt a problémát a szociális igazságosság és méltá-
nyosság teljes respektálásával oldja meg és ott fog elvenni
a fizetésekből és ott fog törölni a költségvetési tételekből,
ahol ezt nem érzik olyan fájón, mert csak luxuriózus igé-
nyek kielégítéséről kell lemondani. (—k.)

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

A munkaiskola és gyermeknek való tanterve.

Irta: Hortoványi Jolán.

A legkiválóbb pedagógusok évszázadok óta különös gondot fordítottak az elemi népiskolai oktatásra, elméletileg és gyakorlatilag a meglévő állapotok javításán fáradoztak.

Gondoljunk csak vissza a sok, újabb, meg újabb megjele-
nésű olvasókönyvre, abc-re, új kiadású hittankönyvekre, a sok-
sok vezérkönyvre, mely különösen az első elemi osztály tan-
anyagát dolgozta fel, s hamarosan rácszemlünk, hogy a peda-
gógiai irodalomban alig akad még egy ilyen munkaterület,
melyen oly sokan dolgoztak volna.

Mióta Kerschensteiner felvetette a munkaiskola eszméjét
Németországban, a legnagyobb nevelők kezdték lerakni a mun-
kaiskola alapját az újra át- és feldolgozott első osztály anyagá-
val. Bár az ügy kristályosodó folyamata alig tíz esztendő előtt
indult el, a gyermek első lépéseit az iskolában kellemesebbé és
— könnyebbé tették.

De azért még ma is van számos magát »munkaiskolának«
nevező első osztály, melyben az igazi, gyermekies vidámságot
hiába keressük, mert nem képes eltalálni a helyes helyviszo-
nyok szabta módszert. Még ma is sok hibát követnek el az
elsietéssel, túlkorai kezdéssel, félreismeréssel, túlterheléssel, a
gyermeki lélektant nem ismerő, a gyermek fiziológiai saját-
ságait figyelembe nem vevő, erősen a kezdő bizonytalanságát
jellemző tanítói munkával.

Tessék csak beléhelyezkedni egy 6—7 éves gyermek lelki-
világába, ki eddig vagy a gyermekszobában játszadozott, vagy
az utca, az udvar, a kert, a mező, a szántó föld, erdő, rét vilá-

Telkes Abc új, egységes írással mindenütt kapható.

gában élt s az üde természet ölen gond és cél nélkül, vidáman ugrált, játszott: vajjon hogyan érezheti magát, mikor hirtelen, minden átmenet nélkül, bezárva érzi magát négy csupasz, fehérre meszelt fal közé? Mögötte minden öröme a játszótérnek! az aranyos napsugárnak! Előtte egy komoly bácsi, kinek olyan szigorú a nézése!...

De most jön a szenvedés java! Unalmas betűket kell tanulnia és kacskaringós számokat írnia, amelyek csöppet sem érdeklik őt. Nem is csoda, ha keserves sírásban tör ki szegény gyermek, s az iskola börtönné, sokszor pokollá válik számára. Ha a tanító az ilyen síró, az iskolába vesszővel hajtott gyermekkel nem tud bánni, ha szerencsés kézzel bele nem tud nyúlni a gyermek gondolati kincseibe, ha a lelkét meg nem fogja a legmélyén és vissza nem vezeti az elveszett paradicsomba: belső és külső tapasztalatainak világába, ha közönyösen halad el a fájdalomtól, sokszor haragtól zokogó gyermek mellett és nem törődik vele, esetleg pálcát fog a kis renitensre, iskolakerülőre; hosszú időre, tán örökre eljátszotta nevelői befolyását, mert olyan hangszerezen akar játszani, melynek nincsenek húrjai.

Iskolába lépéséig a gyermek saját gondolatainak útjain járt, most a módszeresen rendezett tanítói gondolatmenetet kell követnie.

Eddig kényre-kedvére ugrált a tárgyak között, a legerősebb érzéki inger volt számára mérvadó, az kötötte le figyelmét, érdeklődését. Most órákig kell ülnie egy tárgynál, mely nemcsak nem érdekli, de úntalja.

Eddig elbabrált egy darab dróttal, papirossal, sárdarabbal, melyet képzelete szerint alakíthatott, most olyan dolgokkal

Iskolaigazgatók! Kartársak!

Az iskolai irkákat, valamint az államnyomda által kiadott iskolai nyomtatványokat csakis a

„Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában”

rendeljétek meg, Galántán!

Ugyanitt beszerezhetők

az összes tanítási segédeszközök, bárhol megjelent tankönyvek, felszerelési cikkek (írószeresek, papírszemek, táblafesték, padlóolaj stb.)

kell foglalkoznia, melyekhez semmit sem szabad hozzáadnia, de semmit elvennie sem szabad.

Eddig átadta magát a legkellemesebb érzésvilágának, most sokáig, néha állandóan kellemetlen érzések nyomása alatt kell olyan dolgokat cselekednie, melyekhez az ő gyermeki természetének semmi köze sincs, amelyeknek végzése nem az ő szellemi beállítottságának megfelelő. Ezek a zűrzavaros pszichológiai viszonyok összességükben a helytelen célkitűzésből, természetellenes sorrendből és a tananyag nem természetes kihangsúlyozásából származnak.

Mi legyen a célja a tanítónak a munkaiskola első osztályában? Eddig ez volt a cél: a kis- és nagybetűk írott és nyomtatott alakjának írása, olvasása, a lízes számkörben mind a négy alpművelet gyakorlati példákon és írásban a huszas számkörben összeadás és kivonás (de sok tanító azzal brilirozott, hogy tanítványai a huszas számkörben is tudtak osztani és szorozni), a beszédképesség odáig való fokozása, hogy az évszakok változásaival fölmerülő honismereti anyagot a gyermek az olvasmányok révén is értelmes mondatokban kifejezni tudja, a hittanból felvettek vagy féltucat bibliai történetet, a világ teremtését és Jézus szenvedésének történetét. Egyéb teljesítmény volt a beemlézett versek, nótaszövegek, közmondások gyűjteménye.

Ha már most áttekintjük ezeket a célokat és megjelenítjük azoknak gyakorlati kivitelét, mikor minden eszközt felhasználunk, hogy az elérhetelent elérjük, hamarosan észrevesszük a dolgok megfordított sorrendjét: a súlypont nem a tárgyi, hanem a formális képzésen van. Mert a szükség érzése, hogy írni-olvasni megtanuljon, egy természetesen nevelt hat-hét éves gyermekben nincs meg. És mégis a gyermeki könnyek és gyermeki kínok, a szülők mennyi sóhaja, a tanítók mennyi türelme és türelmetlensége, idegekkel feszítő, lépő, keserves munkája tapad a tanterv ilyen beállításához!

Fröbel találóan mondja Az emberi nem nevelése című könyvében: »Ismeretes tény, hogy nagyobb fiúk maguk alkotnak maguknak írásjeleket, hát hasonló módon történjék mindig általában minden tanítás. Mindíg-mindíg valamely szükségérzethez kell a tanítást kapcsolni s ez a szükségérzet valamilyen formában már kifejlődve legyen a gyermekben és vonatkozásban álljon az ő kis életével, mert anélkül haszonnal és sikeresen gyermek nem tanítható. Iskolai oktatásunk sok ferdeségének ebben a pontban van a gyűjtőlencséje, mert tanítjuk a gyermeket anélkül, hogy érdeklődést keltenénk benne, anélkül, hogy pillanatnyi szükségérzetével törődnénk, sőt előbb mindazt megöljük a gyermekben, ami iskolába lépése előtt a lelkét betöltötte, érdeklődését felkeltette. Hát hogyan éledjen ilyen eljárás mellett iskolai életünk?

Pártfogója vagy a Könyvesboltnak? —építed a Tanítók Házát!

Az írás-olvasás technikai készségek, melyek a műveltség megszerzésében elsőrendű tényezők. Mi modernnek, sajnos, sokszor hajlandók vagyunk e tények túlbecsülésére. Az elemi népiskola növendékeinél, mint művelődési érték, számításba nem igen jó, de bizonyára gátló befolyását érezteti az írás-olvasás egyéni szellemi képességek kifejlődésénél is.

A németek egyik költője, a Parcival szerzője: Eschenbach Wolfran pld.: nem tudott írni. Homeros is csak diktálta örökéletű műveit. És Bramante nagyszerű építészeti alkotásaihoz mit szóljunk? Hiszen az építészethez mint mesterséghez, nem értett.

Minden esetre elmondható, hogy az írás és olvasás nem felel meg a hat-hét éves, első osztályú gyermek szükségleteinek, különösen nem, mikor az iskolába belép... Bár számos, kitűnő módszerrel enyhítették az írás-olvasás tanulás nehézségeit, az összes nehézségek leküzdése idáig egyetlen módszernek sem sikerült és ma is igaz Rousseau híres kijelentése: »A gyermekkor ostora az írás és olvasás és mégis majdnem az egyetlen foglalkozás, melyet mi, felnőttek, a gyermeknek adni tudunk«.

Mivel e cél kitűzése sem a gyermek természetével, sem annak szükségével össze nem egyeztethető, sőt a munkaiskola szellemével nem is fér össze teljesen, mert ellentmondás van benne, a művelt nyugat már szakított a hagyománnyal és vagy törölte az első iskolai évből az olvasás-tanulást, vagy annak megkezdését a második félévre tolta ki. Miért? Mert akkor már érettebb a gyermek testileg és lelkileg, nevezetesen a beszélő képessége erősbödött, szókinése bővült, s így az olvasástanulás könnyebbé vált, a haladás gyorsabb tempóban szel előre. Az év végére mégis megtanult olvasni, s ez a készsége a II. iskolai évben nyeri a teljes befejezést. Hiszen már Pestalozzi is ezt mondja: A gyermeket a szemlélet és beszélőképesség magas fokára kell emelni, mielőtt megéri az olvasás-tanulásra.

Húsz esztendő óta kísérleteznek Svájcban és Németországban ily irányban a tanítók, az eredmény? — meglepően jó. Az első félévben a gyermekek beszélni tanulnak, csak a második félévben kezdenek olvasni és mégis, az év végéig elsajátították az olvasás mesterségét!

Nagyon sok tanítótársam nevelni fog s megjegyzi: »az én módszeremmel a gyermekek öt hónap alatt, tehát január végéig folyékonyan olvasnak«. Elhiszem, de ha 60 gyermek közül negyven jól olvas, mily kisebbsértékűnek érezheti magát az a húsz gyermek, aki rosszul táplált, rossz lakásban élő, hiányos ruházatú, kinek otthon dolgoznia kell, kivel otthon senki sem törődik, télen a sötét, rosszul fűtött lakásban nyomorog, tehát a külső és belső feltételek hiányoznak a haladáshoz?!

Telkes—Novák számtanok a tanterv szerinti teljes tananyagot tartalmazzák. 2009 gyakorlati példa.

Mennyivel több örömet, több munkakedvet lehetne a sors e kitaláltjainak lelkébe vinni, ha együtt haladva a »jobbakkal«, a siker érzése, s vele az önbizalom ébredne kicsiny lelkükben! Talán kevesebben »buknának« meg az év végén, s a gyenge és közepszerű tehetségű gyermek szülőjének sem lenne alkalma, hogy gyűlölködve nézzen a tanítóra, ki szorinte, nem törődött a gyermekével. Mert tessék csak szétnézni a gyenge tanulók családjában, a legtöbb szülő a rossz bizonyítvány okát nem a gyermekében, hanem a tanítóban keresi.

A helyzet még nehezebb ott, ahol a gyermek tájszólást használ. A tankönyvet irodalmi nyelven írják; a beszédhibákkal is küzdenünk kell s így minden munkánk középpontjában az olvasás-tanítás áll, sőt a tanító rátermettséget is azzal méri, milyen gyorsan tanítja meg a gyermekeket a folyékony olvasásra...

Fölmerül már most a kérdés: ha az olvasás nem tartozik a gyermek szükségletei közé, mivel töltjük ki az első félét, mi érdekli a hat éves gyermeket?

Szüksége van az iskolábalépés előtti lelki világát betöltő szellemiránynak továbbfejlesztésére. Eleven kontaktusban akar maradni élő és élettelen környezetével, játszani, tenni valamit, tehát cselekedni akar, lerajzolni, plasztikusan megcsinálni akarja azt, ami elméjét foglalkoztatja.

A gyermeknek legyenek képzetei, mielőtt beszélne, s tudjon jól beszélni, mielőtt olvasni és írni tanítjuk.

De ha már a hibás célok felállítása, s a meg nem felelő anyag kiválasztása az első elemi osztályra az egészségtelenség bélyegét üti, s az iskolai műveltséget természetes alapjaiban ingatja meg, a rosszat csak fokozzuk, ha hiányosan, vagy sehogy sem kapcsoljuk össze a tanítás anyagát. A gyermek gondolkörének egységesnek kell lennie, amit csak úgy érhetünk el, ha az egyes tantárgyak nem egymás mellett állanak, hanem egymással szerves kapcsolatban élnek és e szoros kapcsolatban egy központi anyag körül csoportosulnak.

A tanítás középpontjába tehát olyan tárgyat kell helyezni, mely gazdag tartalmával sokféle érdeklődést képes felkelteni a gyermekben, mert nemcsak gondolatait, hanem érzelmeit, akaratát is foglalkoztatja, befolyásolja. Ugyanakkor a tanítás többi tárgyával is szerves összefüggésben áll. Így aztán könnyen lehet egyik tantárgyról a másikra áttérni és harmónikus össztanítást végezni, mert a tervszerűség mellett az egész évi anyag zárt egységet fog alkotni. (Erre az új tanterv pompás lehetőségét ad. Szerk.)

(Folytatása következik.)

Ha még nem rendelte meg a Magyar Tanítók Szövetségi Könyvesboltja első ifjúsági kiadványát, keresse meg a Magyar Tanító legutóbbi számához mellékelt megrendelő lapot és jegygyezze elő Boross Béla: »Bokrétát kötöttem« című könyvét.

Néhány szó az önbizalomról.

Nagy József ig. tanító.

Aki biztos sikert akar elérni, ne szorúljon a mások segítségére és támogatására, hanem törekedjék arra, hogy önön-magának legyen a segítője. Segíts magadon, Isten is megsegít, — mondja a közmondás. Aki mankón kezdi, a legtöbbször azon is fejezi be, azon végzi. Azt mondják, hogy a legborzasztóbb lelki koldúság, mely egy embert érhet, ha a jótéteményt elfogadja. A kívülről jövő segítség csak erőtlenné teszi az embert, míg a belülről jövő csak erősíti. Nyomorékká és törpévé lesz az, aki nem meri önálló véleményét követni, hanem a szomszédba futkos mások tanácsáért. Azt mondják, hogy a tengeri rák nem bír annyi életrevalósággal, hogy ha a szárazon marad, az útját megtegyje vissza a tengerig, hanem azt várja, hogy a tenger jöjjön vissza hozzá. S ha nem jön a tenger, akkor ő ott marad, ahol van és elpusztul, pedig a legcsekélyebb erőfeszítés talán a hullámokhoz segítené, melyek talán csak pár lépésre vannak tőle. Hányan vannak napjainkban, akik zsebreguggott kézzel a mások segítségére várnak, ahelyett, hogy a vállukra vennék és vinnék az élet terhét!...

Az üvegházban nevelt növény nem lehet szívós. Az élet keserűsége és nyomorúsága, kísértése a legtöbbször áldássá válik, mert megtanít az önbizalomra. »Aki csatázott, ha csak a szegénységgel és kemény munkával is, sokkal ügyesebb és tapasztaltabb lesz annál, aki lávol maradt a csatáktól, és otthon, az éléstárak között elrejtve, biztos helyen kuksolt,« — mondja Carlyle.

Hányan vannak ma is körülöttünk, akik helyzetük megjavítását a kormánytól, szervezetektől, intézményektől stb., szóval mindig mástól lesik, hogy útjukat kényelmessé tapossák, de saját kezüktől, fejüktől nem várják. Pedig semmiféle törvény, intézmény, szervezet, vagy bármi más nem képes a lustát szorgalmassá, a korhelyt józanná tenni. Ha nyers is talán, de a legjobb tanító az élet. Az élet nehézségei nevelik emberré az embert.

Napjainkban is az szorítja az embereket a földhöz, amivel védelmezni akarják magukat az élet nehézségeivel szemben. Az ember lassanként elszokik a gondolkozástól, hiszen maholnap már ezt a munkát is megteszik helyette. Lassan megérjük azt az időt, hogy a bölcsőtől a koporsóig guruló székben fogunk ülni. A tudósok folyton új és új kuruzsláson törnek a fejüket, azt lesve, hogy valami váratlan csodaszert majdcsak meggyógyítja a világot.

A szülők is, mintha jobban elhanyagolnák a gyermeknevelést. Vannak már gyakran olyanok is, akik úgy gondolkoznak, hogy a legrosszabb esetben majd menedéket talál a

Legnagyobb erőnk az egyesülésben és a szövetkezésben van!
Legnagyobb ellenségünk a közöny és a széthúzás.

lelencházban, árvaházban, javítóintézetben stb. Ime, tehát a sok lelencház, szegényház, javítóintézet, menedékház és a többi is, a legjobb akarat mellett, sokszor éppen azokat a bajokat súlyosbítják, amelyeknek elhárítására hivatottak.

Oh, hányan vannak napjainkban, akik kétségbeesve állnak, elvesztve önbizalmukat s folyton azt hajtogatják: »nem lehet, nem tehetem« stb. Nagyon sokan vannak, akik csak meghatározott munkát teljesítenek, meghatározott díjért, de saját erejükből nem kezdenek semmit. Az ilyen ember nem lehet szilárd, hiányzik az önbizalma. És hányan vannak, akik ahelyett, hogy tehetségeiket munkába állítanák, a kényelem rabszolgáivá lesznek!

Kapaszkodjék mindenki jól az élet szekerébe, dobjon el magától gyámot, mankót, mentőt! Ne nyúljon senki elődje rozsdás kardja után, hanem a maga készítette fegyverrel, a Gondviselést maga felett érezve, harcolja meg saját csatáit! Ne legyen senki a feltételes mód hőse, hanem a parancsoló mód embere, nem akarni, bírni, tenni kellene, hanem határozottan tenni, amire képes az ember.

Ne cipelje a tanító kényelemben tanítványát a tudományok magaslatára, hanem tanítsa meg dolgozni, bátorítsa, hogy legyen önbizalma önmagához, s ne riadjon vissza semmiféle munkától. Minden sikertelenségnek az önbizalom hiánya az oka. Az önbizalom, a lelkiismeretes munka utat tör a boldoguláshoz s edzi a munkaerőt.

Telkes színes **ABC** az 1932. XII. hó 7.-én, 148.389/32—I.—1. sz. miniszteri rendelettel kiadott egységes írással.

Fali olvasóablák, ingyen vezérkönyv.

Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 2—3 évfolyam
Telkes Módszeres Számolókönyv és Mértan 4—5 évfolyam
Telkes-Novák Módszeres Számolókönyv és Mértan 6—8 évfolyam

6 % az építendő „Tanítók Háza” javára.

Az összes könyvek a Róm. Kath. Egyházi Iskolatanács által a felekezeti iskolák számára engedélyezve.

A könyvek kaphatók az ACADEMIA könyvkiadónál Bratislavában,
Grössling u. 34.,

a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán és az összes könyvkereskedésekben.

FÓRUM

A falu és az iskolája.

Antal Árpád.

Nem új témáról akarok most beszélni, azt mondhatnám, már a könyökünkön jön ki, annyira agyoncsépett, de mégis felszínen kell tartanunk, mert bizony elég sok az örvény, hogy elsüllyessze. Hogy is áll a falu iskolájával szemben és viszont? Leszámítva azt a 20–30 százalékot, ezeknél — tisztelet a kivételnek — bizony idegenül. Annyira idegenül sok helyen, hogy csatákat vívnak egymással, melyeknek színhelye az iskolaszéki gyűlés. Hol bizony vélkesen aránytalan az iskola képviselete az iskolát meg nem értő faluval szemben és ezért legtöbbször az iskola legyőzöttként kerül ki a csatából. Hiszen már közmondássá vált, hogy az iskolaszék nem az iskoláé, hanem a falué. Mennyi minden közrejátszik, hogy elhatározassék, mondjuk egy ablakfiók üvegeztetése. Minden latba vetődik ilyenkor, csak az iskolai érdek nem. János bácsi feleslegesnek tartja, mert már 1 hónap mulva tavasz lesz, amikor úgyis kinyitja a tanító úr az ablakokat. Péter bá rögvést a bukszájára gondol s hogy holdanként mennyi megterhelést jelent ez. Jani sógor belátja, hogy meg kell csináltatni az ablakot, hiszen 5 Ké az nem sok, de az anyjukom utána kiáltása a gátorajtóból még most is a fülében motoszkál, hogy meg ne merjen szavazni annak az ilyen-olyan, Isten tudja, honnan menesztett tanítónak valamit!

Vagy hány iskolánál fordult már elő, hogy tüzelő hiányában nagykabátban kellett tanítani, mert a gondnok uram kifejtette az iskolaszék előtt a tüzelő beszerzésének ráéremtségét, hogy úgymond, a határban még pruzslékban dolgoznak az emberek. Fagynak kell jönni, hogy végre megtörténték a fabevásárlás.

Tessék megnézni azokat az elképpedt arcokat, amikor a hatóság kimondja az iskolaépület használhatatlanságát és új iskola építésére kötelezi az iskolafenntartót: »Ha az öregapámnak jó volt, meg én is benn tanultam, hát miért nem jó most?« — vagy: »Könnyű az uraknak, mert ők adót nem fizetnek, hanem csak parancsolnak.«

Bár ők maguk otthon a házukat már agyonvakoltatták, hambahitossá tétették, újra festették, redőnyös hármas ablakokkal csináltatták, — mert hát így szép, illetve így már ma urasabb. Az iskola, ahova gyermekeik járnak, az nem fontos, az maradhat 100 év előtti állapotában. Semmi érzék, jóakarát az iskolahelység széppé, mutatóssá, előírásossá tételére. Hogyha csak a helyi belátás építtetne iskolákat s nem kényszerülnének

Tagja vagy már a saját szövetkezetednek?

a hatóság intézkedésére, — akkor pajtlakat, kocsiszíneket megsúfoló iskoláink lennének — bár még ma is vannak ilyenek, tisztelet a kivételnek. A falu népét meggyőzni, az iskolával szembeni jóakaratra hangolni nehezebb munka, mint a favágás. Azt csak azok tudják, akik falun élnek. De ne csodálkozzunk ezen, nem a népben van a hiba, hanem a helyi intellektuelekben. Nem olyan régen Bratislavától Szentmihályfáig polemizáltam iskolaépítési dolgokban. Főiskolát végzett ember volt, de a népiskolákat az ő elgondolásában, mint fakilincses, kecskelábú ülökkel, búbos kemencével, tenyérnyi ablakokkal is elégségesnek tartja, mert, mint mondotta, ne a külsőségekre fektessük a súlyt, hanem a szellemre. Ő az említett puritán kinézésű iskolába járt s állítja, hogy a ma iskolái sem nyújtanak többet, mint azok a régi, egyszerű kinézésű, de palinás iskolák. Nagyon természetes, hogy ellenérveimmel én sem maradtam adós, de a süket embert ki tudja meggyőzni arról, hogy hamisan énekel... Ezt az esetet azért hoztam fel, mert a nevezett úr falusi potentát volt. Tessék elképzelni, nem kell nagy megerőltetés hozzá, hogy abban a faluban mennyit kell annak a tanítónak harcolnia, ha valami vételről, avagy más tárgy dologról van szó. Végtelen szomorú, hogy ma, amikor mérőfedeket járunk a haladás útján, ugyanakkor a jövő népét 100 esztendő, kikopott épületben, hiányos felszereléssel kell nevelni s oktatni. Az meg köztudomású, hogy a szűk tantermes iskolák a bacillusok melegágyai különösen ott, ahol a délutáni fűtés már nincs engedélyezve spórolás szempontjából. Persze, ott szellőztetés nincs, a meleget takargatni kell a délutáni órákra. A mi népünknek, iskoláinak anyagi tehertétele mindig panaszos, úgy adja, mintha nem is magának adná. Pedig az iskolára adott anyagi mi lehet más, mint a legjobban kamatoztatott tőke. A gazdasági krízis, mit oly sok esetben jogtalanul hangoztatnak, az iskolák építésénél is ott van, mint útkártya — elfelejtve azt, hogy az 1921., 1922. stb. években, a konjunkturák idején, amikor pénz volt bőven, s az iskola építése már akkor is esedékes volt, az iskolára senki sem gondolt, — azóta a pénz pedig elfogyott. A nyomorúságról sokat siránkoznak, de — azért pénz van a flancra, sok feleslegesre — csak iskolára nincs! Talán nem állítok merészet, ha azt mondom, hogy a falu iskolája után ítélem meg a lakóit. Egy minden tekintetben megfelelő iskolaépület, tágas tanteremmel, a szükséges felszerelésekkel hangosan prédikálja az iskolafenntartók kultúra iránti érzékét. Ha áll az az igazság, hogy »Nézd meg az anyját és vedd el a lányát«, úgy az iskolát tekintve állíthatjuk: »nézd meg az iskolát s úgy ítéld meg faluját«.

Ezek eddig a tárgyi vonatkozások, lássuk a szellemieket, a bensőbb vonatkozásokat. Milyen a viszony az iskolai élet és a falu élete között? Együtt működnek-e a családok az

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelésed gyarapítja a magyar tanítás közös vagyonát.

iskolával? Van-e megértés a kettő között? Nem kell sokáig tőprengenünk, hogy mi legyen a válasz, hanem röviden megállapítható, hogy különböző síkon mozog mind a kettő. Pedagógiai törvény, hogy a család, az iskola egymást támogassák a közös cél elérésében. A kettő egymásnak ellentmondó nem lehet. Mert mi a cél? A gyermek lelkét széppé és nemessé tenni, szóval embert faragni belőle, hogy be tudja tölteni azt a hivatás, amit Isten minden egyes ember számára egyetemlegesen és külön-külön kijelölt. Az iskola lelkileg akar gazdagítani, sok család — anyagilag. A kettőnek a küszöbe más-más területre viszi a gyermek lelkét. Az egyikben folyton azt hallja, légy szerény, megelégedett, — ki mennyit tud, anynyi ér —, a tudomány drága kincs, az iskola a tudományok temploma, azután a krisztusi parancsolatok stb., stb. Persze, mindezek pénzre fel nem váltható értékek. Az iskolából hazamegy, állépi a küszöböt, mit hall a gyermek? — pont az ellenkezőjét — tisztelet a kivételnek.

A tudás, az ismeretek bírása faluhelyen a pénzzel szemben lekicsinylésben részesül; kincs csak a pénz és az anyag. Polgári neveléstani órán tárgyaljuk — »ne lopj!« Haza megy a gyermek és ráparancsolnak, hogy lopjon. Persze, ezek nem súlyos esetek, mert hiszen nem sok értéket jelent az az egy batyucska zöld, amit hazavitt a libáknak. De az mit sem változtat a dolgon, mert megdől az igazság, hogy a »magadét ne hagyj, a másét ne kívánd!«

A szeretetről micsoda fogalmi lehetnek a gyermekeknek, hiszen otthon folytonosan veszekednek, civakodnak, — próbáljon csak a gyermek hivatkozni az iskolában hallottakra, hall olyan minősítést, mely egycsapásra megdönti a gyermek lelkében az iskolába és tanítójába veletl hitét. Nagyon természetes, hogy ez a tekintély rovására is megy.

Ha a kért szünetet nem kapja meg a gyermek, különösen a szorgos határbeli munkák idején, bizony sok esetben a legdurvább kifejezéseket hallja tanítójának személyével kapcsolatban. Sok száz esetet lehetne felsorolni, hogy szemtől-szembe láttassék a gyermeki lélek két malom közti őrlődése. Az iskola az életre akarja megacéloítani, de az iskola és az otthon, két ellentétes tényező porrá őrli a gyenge, nagyon is gondolkodásra szoruló gyermeki lelket. Azt mondhatná valaki, hogy eltértem a tárgytól, amennyiben az említett káros hatások nemcsak falun, hanem városban is ölnek, szóval általánosak. Nem egészen van így! Kilencven százalékban falun adódnak elő az említett esetek. A városi ember örül, ha a gyermeke iskolában van, mert tudja, hogy jó helyen van. A falusi ember,

Szlovenszón 1900 magyar tanító van, de a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjának alig egyötöde tagja. Vajon miért hiányzik még a tanítóóság négyötöd része? Kikre számítson a Könyvesbolt, ha nem elsősorban azokra, akiknek nevét viseli, s akiknek érdekét szolgálja?

ki sok esetben fel tudja használni gyermekét otthoni munkára, — a 10 hónapos tanítást a tavaszi s őszi munkákra való tekintettel nem tudja magáévá tenni, — nem áldását látja az intézkedésnek, hanem saját anyagi érdekeit tekintve, vétkesnek minősíti s kegyetlenül lebírálja. Ha a törvény nem kötelezné, bizony önszántából nem járatná egész tanévben gyermekét az iskolába. Dehát könnyű bírálni, ám mit kellene tenni? Ha a krumpli termesztésére (amikor Amerikából áthozták kontinensünkre) karhatalommal kellett az embereket rákényszeríteni, — úgy az iskolát a törvény szigorú erejével kellene megvédeni a rombolók ellen. Ha az iskolának nincsen tekintélye, úgy szellemi, mint tárgyi oldalát tekintve, akkor az iskola munkája csak 50%-os. Hogy mást ne említsek. A katonát, ha nem vonul be csapattestéhez, 4—5 napra rá keresik. Az iskolai hadseregbe ha nem vonul be a gyermek, büntetik a szülőt, de csak 1—2 hónapra rá. Addig a gyermek otthon maradhat, s még a szülő járt jól, mert a gyermek munkája többet hozott neki, mint a 30—40 Ké büntetés. Minden józan gondolkodású ember elismeri az iskola fontosságát, magasztos munkáját, s mégis olyannyira ki van szolgáltatva a köz kénye-kedvének, s bizony a köz nagyon szeszélyes. Ma felelem, holnap ellipor.

A támadásra védekezés a felelet, cselleg ellentámadás. Vagy fontos, életbevágó az iskolaügy, akkor megfelelő védelméről gondoskodjunk, vagy ha így marad, akkor nem lehet az iskolától teljes eredményt elvárni. A mérgeből elég egy csepp, hogy öljön; az iskola életét — kérdem — hányan s hány méregcseppel akarják megölni?

A falu és iskolája csak karöltve dolgozhatnak eredményesen, mindkettő egy cél érdekében, s azért áldozatot hozva. A tanítóságon ez nem múlik. Az iskola végzi feladatát, s hogy még sem maradéktalan sikerű a munkája, azt a falu népének az iskolaüggyel szemben való szülkeklbűsége indokolja. Tessék a tanítóságot támogatni ez elleni küzdelmében, s hiszem, hogy az eredmény áldásos lesz.

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézete

Komárom, Deák Ferenc ucca 1. sz. - Telefon: 176.

*Egyéni rendszerű arc-, bőr- és szépségápolás.
Hajszálak végleges eltávolítása.
Mindennemű szépséghibák szakyszerű kezelése.
Quarz besugárzás.*

Összes modern kozmetikai eljárások.

Díjtalan tanácsadás!

IRODALOM

Falusi éjjel...

A falu alszik.
 Őszi szél szuszog.
 Levélszár koppan...
 Csendes öregek csendet örtenek,
 hosszú perceket darálnak lassan
 az álom kövein.
 Vigyázó anyák altatót morzsolnak
 magzatjuk szemére:
 — csend feszül családon, fészken...

...Kocsmában, utcákon, téren
 kurjantós nóták nyúlnak
 bornyálas legények száján...
 a falu alszik:
 alszik a szüle, alszik a gyermek:
 az áldás, a hajtás,
 a gyökér, a rügy.
 Betakar házat, kerteket, földet,
 mindent az éj:
 csillagos, fekete kendő.
 Csendesül, szunnyad, ernyed az ember,
 az élet lombja...
 S lomb között pajkos madarak büszkén
 csörgik-csicsergik éberségüket:
 késő-legények kedvet kötöznek
 dalkender szöszéből,
 s koszorút fonnak Éjtündér fejére.
 A Halál szeme: borzas sötétség
 ijedve rebben sistergő-lobbanó
 dalszikrák fényén...
 de a csend rácsán kilör a mérge,
 s baglyokkal huhog a nóta közé...
 Míg a legények új dalhoz érnek:
 messzi zúgással éjféli verset
 kiált a bakter...

Boross Béla.

»POLGARI NEVELÉSTAN« (VI—VIII. évf. számára)
 több tanító szerkesztésében nyomás alatt. Kitűnő segédkönyv,
 mely a készülést nagy mértékben megkönnyíti. Ara kötetenként
 20.— Ké. Megrendelhető utánvét mellett a filákovói áll. el.
 magyar iskola igazgatóságánál.

Terjeszd és ápd a szövetkezés gondolatát!

A legszörnyűbb sorsdöntő óra . . .

Esteledett, mikor először lépett a földre a halál. Testvérektől agyonütve, Abel magányosan feküdt a mérhetetlen pusztaságon. Fölötte a felhők komoran kergették egymást, söléltettek a magukba fojtott átoktól . . .

Messze, a szemhatár peremén, vérvörös sáv égett az égboltozat alján, mint az első halálos seb az ember testén.

A nap lefelé bukott.

Óriási árnyékok vetődtek a földre, két emberi alak rajzolódott a kiégett gyepre, mint két óriási, a földről égnek törő viharfelhő. Az első emberpár az első hulla mellett állott . . .

Álltak riadt szemmel és nem tudták megérteni a fölfoghatatlant. A halál lépett a világba alattomosan, mint a tolvaj. Csak egy ember látta őt: Káin, mikor a testvére megtörő szemébe nézett, de attól, amit látott: menekülni iparkodott, — futott . . .

A lélegzetnélküli csendben, mely eljövendő, nagy vihar előjele volt, állt Ádám és Éva fájdalomtól, borzalomtól átfogva, — egyedül.

És feltűnt előttük a Paradicsom, mikor bezárt kapui előtt álltak, akkor még boldogan, az aranykorban, mikor a kerti fák gyümölcsöt terhes ágai alatt Isten járkáll velük s látják a glóriás arcon minden idők talányát, minden dolog lényegét, fátyol nélkül.

Feltűnt előttük a bezárult kapu, mikor már kívülről állottak. Magasra csapott lángja a villanó pallósnak, előképe minden eljövendő tűzvészeknek, szerencsének és szerencsétlenségnek, áldozatnak és lázadásnak, erénynek és bűnnek, emelkedésnek és süllyedésnek, a kezdettől a végig, mert benne tükröződött a jövendő.

Három sorsdöntő órája volt az első emberpárnak: az óra, mikor Ádámot kiteszítették a Paradicsomból, és a boldogtalan látóvá vált. Megismerte Éva rendeltetését, az ő húsából való húst, csontjából való csontot, az ő üdvösségét és az ő átkát . . .

Mikor az első feleség szíve alatt megdobbant az első gyermek szíve; mikor Éva vajúdva és boldogan suttozta: »Embert szültem, Isten fiút adott nekem!«

De ezen a sötét alkonói órán elátkozta annak az órának fájdalmát és boldogságát.

Volt egyszer egy festő. Nagyszerűt akart festeni. Annak a szörnyű, sorsdöntő órának az eseményeit.

Festett zivataros felhőket, kopár, tövisekkel borított síkságot, melyen az agyonütött hullája hevert, kiontott vérét fölitta a szomjas föld, csak egy rőtbbarna folt éktelenkedett a fej körül . . .

Aztán megfestette az első emberpár óriási alakjait, őskori erőben, testük párducbőrbe csavarva, királyiabbán, mint létezhetett valaha is király a mesevilág csodáiban, — mert a festő nagy művész volt.

Akik látták a vásznat, Böcklinhez, mások Burnardhoz, mások Segantinihez, mások Millethez hasonlították.

Irtak róla mélyértelmű, tudományos kritikákat és felfedezték, hogy a művész Michel Angelo titáni erejével és mélységével festette alakjait. Megtalálták a képen Signorelli sibyllikus visioit, amelyek megdöbbennek az emberi szívet az orvieto csodádomban.

Hanem, mikor a művész maga kezdte bírálni művét, alkotásainak legnagyobbjait: üresnek találta. Lelket akart belelehelni: a szemeknek azt a pillantását, mellyel az élet eltávozott örökre és ezt a pillantást, a halál percét nem tudta megfesteni...

Volt egyszer egy nagy zeneszerző, ki ennek az órának tragikus nagyságát, gyászát és litokzatosságát hangokba akarta építeni. Melódiákba, melyek jobban megrendítik a szívet, mint a Miserere a nagypéntek homályában a Sixtinában, jobban, mint Beethoven symphoniái, jobban, mint a gregorianus choralek mélységes, lyturgikus gyásza...

Ihlettel telve lépett zongorájához és belemélyedt a felzúgó hangok zokogásába; a szörnyű melodráma nyitányát komponálta — szenvedélyről és szenvedésről, halálról és jajveszékelésről, kétségbeesésről... Az emberek hallották a fonséges zenét és megigézve állottak meg. A szomorúak megvigasztalódtak, a kacagók elkomolyodtak. Elfelejtették a földet, nyomasztó gondjaival, sorvasztó élvezeteivel, s ez volt a nagy Mester legnagyobb dicsérte.

De ő elégedetlen volt önmagával, mert a lélekharang halk csendülését, mely fölsírt az első emberpár szívében, a halál láttára; nem tudta zenébe öltöztetni.

És akkor kétségbeesett művészetének hiábavalóságán...

Volt egyszer egy költő, ki lélekben látta annak az órának eseményeit. Ezt megírom — gondolta, de nem tudta megírni. Mert annak az órának a hangulatát nem meríti ki sem a hymnus, sem az elégia, sem az epos, sem a dráma.

Nincs olyan színpad, mely megfelelő stílusban keretül szolgálhatna. Nincs színész, nincs tragika, sem Sarah, sem Duse, sem Jászai, ki ezt a jelenetet interpretálni tudná.

A nyomor kopogott a költő padlásszobácskájának ajtaján. Innia kellett volna olcsó, hitvány, inycsiklandó verseket, étvágytalan, üresfejű olvasóknak, hogy megkeresse napi darabka kenyere mellé a darabka sajtot is — és nem tudott írni.

Galánta vidéke és a Felsőcsallóköz minden iskolájának vezetői megértették a tanítói szolidaritás parancsoló szavát, s szükségletüket Könyvesboltunkban szerezték be. A földrajzi helyzet indoka nem menti teljesen a húzódozó iskolák és kartársak tartózkodó magatartását. Remélni merjük, hogy a Könyvesbolt támogatásának kötelezősége mindjobban átjárja a magyar tanítótság szívét, s a szövetségében rejlő erősségünk tudata az idegenkedőket is meghódítja nemcsak céljainknak.

mert fogva tartotta őt annak a régen elmúlt órának gigantikus ereje, a visió, mely lekötötte erejét... a túl nagy, a kifejezhetetlen, a lenyűgöző, amelyben hajótörést szenvedett művésze, pedig nem is ő volt az elsője hivatásának, ki éhenhalt, s jaj — nem is az utolsója...

Volt egyszer egy nagy gondolkodó. Annak az órának mélységét kereste. És elvonult a hangos, üresfejű emberektől a magányba. Fölkereste Spoleto sötét erdeit, melyekben Michel Angelo, a művész és filozófus megtalálta a békét.

De ő nem találta meg a lelke nyugalmát és nem találta meg a probléma megfejtését. És tovább ment.

Elrejtőzött Monte Casale sziklavadonjába, hol egyszer régen az egyszerű, istenittas Poverello kibogozta a kereszt misztériumát, megtalálta az örökkévalóság titkát.

Néha fölillant egy-egy gondolat-fénykéve, valami meg nem sejtettnek megismeréséről a Sasso Spico csöndes éjszakájában... de az csak a tenger tükrözése volt, leneketlen örvények felett.

Mélyebbre és mélyebbre sülyesztette mérőóujját a kavargó örvényekbe, — de szilárd pontot nem talált. És akkor megőrült.

Városról-városra vándorolt, de senki sem tudta a problémát megfejteni, senki sem tudta a nyugalmát visszaadni agyonkínzott agyvelejeinek.

Elment a sivatagba, az semmit se mondott neki, kiment a tengerre, tán annak halárlalansága felel majd... de az óceán hullámverése sem árulta el emberiletlünk titkát.

Igy vándorol tovább és tovább, még ma is. Lehetséges, hogy holnap találkozni fogsz vele, mikor magányosan sétálsz kedvenc utadon, az erdőn, a mezőn, föllélegzel, virágot szakítasz és örülsz az életnek.

...és akkor elsurran melletted földellen fővel, ősz, fehér haja, csapzottan hull barázdás homlokába, szemében ott ég az örület lángja, tán megérint nyirkos, jéghideg ujjával és Te dermedve hallgatod a suttogását:

»...mikor a halál először lépett a földre...«

Hortoványi Jolán.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekújvár)

Hlavná ulica 4. Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükséged, érdekében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

EGYESÜLETI ÉLET

Válasz egy tanítónő levelére.

Lapunk szerkesztőségébe e napokban egy aggódó tanítónő kartársunk levele érkezett, mely fájó aktualitásánál fogva az összlanitóság érdeklődésére tarthat számot, s azért a levél vonatkozó részét szösz szerint közöljük:

»Kicsit keserűen vettem tudomásul, hogy a Magyar Tanító legutóbbi száma pár sorban elintézi azt a döbbenetes hírt, mely szerint a férjezett tanítónők működési póllékát elvonnék. Hisz a tanitóság elég szép számát érintené ez az intézkedés és a sajtóban nem hallatszik hang, mely kikelne e készülő rendelkezés ellen. Egyszerűen tudomásul veszi minden sajtóorgánium e különös takarékosági formát, s mint közönséges napihírt könyveli el. Pedig tavaly, mikor általános fizetésleszállításról volt szó, hosszú idővel előtte és utána élénken tiltakozott minden lap és egyesület. S most nem mozdul senki és semmi!

A legutóbbi fizetésleszállításnál idősebb tisztviselőktől 100—120 Ké-t vontak le. S most itt állnak rengetegen velem együtt, akiktől fizetésük $\frac{1}{3}$ részét készülnék elvenni. 4 éves tanítónő vagyok s nem kapnék annyi fizetést, mint kezdő koromban. Bizony, ez végtelenül fájdalmas! Dolgozik az ember, végzi a munkáját, mint más, s egyharmad résszel kevesebb fizetést kap, mint társai. Nem gondolják meg az illetékesek, hogy írtózatosan töri az ambíciót ez a szégyenletes megkülönböztetés?

A férjemmel együtt mindketten kezdő, fiatal tanítók vagyunk, az élet kezdetével járó gonddal és nehézséggel terhelt. S velünk együtt ugyanezen helyzetben sok más kezdő, fiatal, akikre igazán fájdalmasan hatna ez az intézkedés... Mert, ha mindenáron keresztül akarják vinni e törvényt, nem éreznék meg azt az idősebb tisztviselőpárok, akik fizetésüknök csekély százalékát veszítenék el, míg mi, kezdő fiatalok, nagyon jelentékeny részét. Ismerek idősebb tanár-, tanítópárt, magasrangú tisztviselőférjet (magasrangú) tanítófelelőssel, — s ezeket és minket is egyforma mértékkel mérnének? Míg ők meg sem éreznék, alig veszítenének valamit, mi valósággal nyomorog-nánk.

Megnyugtató, pár soros válaszát kéri... stb.

Igy hangzik a levél. Válaszunkat, amely, előre jelezzük, sajnos, nem lesz teljesen »megnyugtató«, az alábbiakban adjuk.

Kedves, fiatal Kartársnőnk, levelében enyhe szemrehányással illeti lapunkat, s egyesületünket, hogy a tavalyi akciókkal szemben ezidén jóformán meg sem »mozdulunk« a fenyegető fizetésleszállítási tervek ellen, s legutóbbi híradásunkat is, mintegy tudomásulvétel jeléül, minden különösebb kommentár nélkül »könyveltük el«. Erre az a válaszunk, hogy egyáltalában

nem érezzük, mintha a fizetésleszállítások körül folyó eddigi bizonytalan, ingadozó és alig-alig nyilvánosságra jutó tervezetések ügyéhez való állásfoglalásunk tekintetében mulasztást követünk volna el. Amit a kilátásban lévő újabb fizetéscsökkentés lehetőségeiről tudunk, az csak a legutóbbi napokban került nyilvánosságra. Igaz, hogy a nyár folyamán is hallottunk kószá híreket a készülő fizetésredukcióról, de ezek olyan fantasztikusak voltak, hogy teljesedésükben senki sem hitt, azokkal komolyan senki sem foglalkozott. Az utóbbi hetekben azután leszűrődött a tervezetések, elgondolások veleje, s ma már tisztábban látjuk, miről lehet szó. Valóságos tiszta képet, természetesen, most sem alkothatunk, mert szinte napról-napra újabb és újabb kombinációk merülnek föl.

Az események ilyen filmszerű változása és váltakozása miatt a Magyar Tanító, mint kéthetenként megjelenő szaklap, nem rögzítheti le véleményét egy-egy fölbukkanó és ismét eltűnő javaslatához. Ezt tavaly sem tette meg, amikor az általános viszonyok szempontjából nyugodtabb volt a situáció. De miheyst az első konkrét indítvány fölmerült az illetékes fórumon, egyesületünk és lapunk azonnal csatlakozott a szakegyesületek ellenző mozgalmához, s kifejezésre juttatta velük való szolidaritását. Ezúttal sem tehelünk egyebet, mert ennél többet nem is tudánk tenni. A tisztviselői szervezetek, a maguk hathatós befolyásával képviselik a tisztviselőtársadalom (amelyhez ezen a fronton a tanítóság is odatarlozik) érdekeit, s itt a szlovenszkói magyar tanítóság nevében is beszélnek. E hatalmas testület végrehajtóbizottsága (az exekutíva) állandó készületben van, tárgyalásokat folytat a takarékosági bizottsággal, s saját időszakos lapjában (»Exekutíva«) szilárd álláspontot foglalt el a tárgyalások anyaga tekintetében. Azáltal tehát, hogy egyesületünk az ország valamennyi szakegyesületének tiltakozó magatartásával szolidaritást vállalt, megtette mindazt, amit az alkalmazott kenyéradó gazdájával szemben megtehet.

Hogy mennyire bizonytalanok és változók a fizetésleszállítással kapcsolatos híradások, arranézve »megnyugtató« közzölhetjük, hogy csupán a tisztviselőnők működési pótlékának megvonását kilátásba helyező kombináció sem képezi már komoly tárgyalás alapját. Kartársnőnk tehát föllelegezhet, mert fizetésének csökkentéséről, a jelzett formában, nincsen szó. Sokkal inkább veszélyben van az idősebb kartársak és kartársnők »magas« fizetése is, melynek csökkentését pedig levőltűró kartársnőnk nem tartaná nagyon igazságtalannak. Hátha már az igazságról van szó, bizony nehéz megállapítani, hogy mi volna igazságosabb: a fiatalok, vagy az öregek fizetésének csökkentése... Szerintünk egyformán fájdalmas mindkettő, sőt az öregek fájdalma kettős, mert azt a gyermekek is érzik. Mai

Kónya József: »Az új betűk tanítása« című könyve csak a szerzőnél (Kam. Darmoty, okr. Parkan) és a Magy. Tan. Szövetkezeti Könyvesboltjában (Galánta) kapható, míg a készlet tart. Ara 10 Ké.

vezércikkünk eléggé megvilágítja a fájdalom mélységeit...

Avagy igazságos volna — amit szintén rebesgetnek — a tisztviselőházastársak egyikétől elvenni az állami kenyeret? Hiszen ezek az emberek a közös fizetésre, a közösen megalapozott családi tűzhelyre építették föl életüket! A diplomával és állással biztosított anyagi házis felének megsemmisülése semmivé osztaná életreménységüket, s megrendítené boldogságuk erős várát!

A fizetésleszállítás, bármily formában, bármily módon, nem kívánatos, s ha bármiképp is megvalósul, a tisztviselőtársadalom, közelebbről a tanítóság nagyon meg fogja szenvedni. Am az állam érdeke mind nagyobb áldozatot követel. Hinnünk kell az intéző faktorok belátásában, hogy eddigi áldozatainkat is számításba veszik, másrészt pedig hinnünk kell a tisztviselőszervezetek vigyázásában, amely nem engedi, hogy a tisztviselőlabor függő helyzete a személyi megtakarítások terén visszaélésre adjon alkalmat. Az áldozatokat úgy kell meghozni, hogy az a logkevésbé legyen jogtalan és igazságtalan.

A „Szivárvány“

egyetlen magyar gyermeklapunk! Újra bekopogtatott iskoláink ajtaján, gyermekcink lelkét meleg szeretettel simogató baráti szavával. — »Adjon Isten Pajtikák. Újra itt vagyok apró versi kéimmal, tréfás meséimmal! Nyújsátok felém játékos, apró kezcsekéitek, tekintsetek csillogó szemeitekkel a Szivárvány sokszínű lapjaira, ott vár benneteket a sok kacagni való csemege, nemcsak a belük közé elrejtve, hanem a szebbnél-szebb, szinte beszélő képekben is asztalkáitokra terítve.«

De nem szükséges olvasó kartársaim előtt jellemezni a »Szivárvány«-nak a gyermek lelkébe behízélgő nyájas modorát, hiszen e lap több éves múltja alatt bő alkalmunk volt meggyőződni arról, hogy e lapot a gyermekek szeretik, szívesen olvassák, s hogy úgy gyermekirodalmi, mint pedagógiai szempontból is oly magas színvonalon áll, hogy azt gyermekcink kezébe juttatni nemcsak hogy érdemes, hanem kötelességünk is. A »Szivárvány« eddigi múltja elég bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy e gyermeklapot ma már a magyar iskolák nélkülözhetetlen segédeszközének tekintsük. Közvetlen, őszinte, tiszta humorával a gyermekek kedélyének nevelése által az egészséges lelkű gyermek kialakulásához vezető hosszú úton hasznos támogatója az iskolai munkának. Talán mindnyájan láttunk már a padok között összebujt tanulókat, amint jóleső, termézetes, zötyögő nevetéssel mulattak a »Szivárvány« tréfáin. A gyermek ilyen jóleső nevetését én mindig sokra becsültem, mert őszintén, szívből nevetni, sajnos, ma csak a gyermek tud. Már pedig a »Szivárvány« ezt a nemes kacajt csajja gyerme-

Vetőképsorozat kölcsönző intézet. Kérjen árjegyzéket a képsorozatokról. Rašofsky Béla fotográfist, Bratislava, Nám. 1. Mája é. 7.

keink ajkára, ettől pirulnak rózsásra a gyermekarcok, s potyognak az ártatlan vidámság könnyei.

Ez a »Szivárvány« most újra itt van iskoláink asztalán. Az áldozatkész szerkesztő jóvoltából a mutatványszámok újra bekiáltották hozzánk az »Adjon Isten!«. Most már nagyrészt rajtunk áll, hogy milyen legyen a »Fogadj Isten!«. A tanulók közt ma bizony nem sokan vannak, akik önállóan elő tudnak fizetni egész évre, — de azokat, akik előfizetni képesek, addig animáljuk, míg szülőiket rá tudják venni arra a csekély kiadásra, amit 10 hónapra eső 10 Ké jelent.

Ezekén kívül előfizethet az iskola is a »Szivárvány«-ra a beiratási díjak terhére, hiszen a »Szivárvány« egyes számai bekötve az ifjúsági könyvtár számára hasznos és alkalmas kis könyvecskét alkotnak.

Előfizethetnek a tanulók ketten, hárman is úgy, hogy a havi előfizetést maguk között összegyűjtik és az egyes számokat maguk között felosztják.

Száz és száz módja lehet annak, hogy mindenegyes iskola legalább is néhány példányszámra elő tudjon fizetni, annál is inkább, mert értesülésem szerint az előfizetési díjakat havonként is be lehet küldeni.

A »Szivárvány« ma magyar érték, egyellen és már ezért is hézagpótló! Ne hagyjuk, hogy a szerkesztő nemes szándéka és áldozatkész munkája az esetleges nemtörődömség miatt megsemmisüljön. Ne hagyjuk, hogy gyermekeink kezéből kivegye,

Magyar tanítónak a

Pedagógiai Szeminárium

nélkülözhetetlen!

Miért?

Mert

először: a Pedagógiai Szeminárium c. folyóirat kizárólag a tanítóság továbbképzésének szolgálatában áll;

másodszor: ismertetéseket közöl a tanítás célkitűzéseiről, minden számában négy mintatanítást hoz, felöleli a népiskolai tanítással összefüggő kérdéseket;

harmadszor: minden egyes száma egy kis 64 oldalas tan-könyv, tehát minden tanító megbízható vezetője és segítőtársa.

Kérjen díjmentes mutatványszámot: Budapest VII., Rákóczi út 12.
Előfizetési díj egy évre P. 12,-, mely részletekben is fizethető!

— talán a közöny — azt az egyetlen vidám és igazán szó-
rakoztató barátot, mellyel gyermekeinket nyugodtan magára
hagyhatjuk. Abból a lelkesedésből, melyet egyesületi keretein-
ken belül minden nemes ügyért — bár erőforrásaink csekélyek,
oly tiszteletreméltó bőséggel osztogatni meg nem szününk, —
juttassunk a »Szivárvány«-nak is, akkor ez az egyetlen gyer-
meklapunk nemcsak élni, hanem fejlődni is fog gyermekeink,
a magyar kisdíjak örömére.

Somogyi.

Megjegyzés. A »Szivárvány« havonta való megfizetésének
engedménye módot ad a legszegényebb gyermekeknek is arra,
hogy Szlovenszko egyetlen magyar gyermeklapját megvehessék.
Több, áldozatrakész tanítótársunkról tudunk, akik 10—20 pél-
dányban megrendelték a lapot, s azt példányonként eladják
a tanulóknak. Egyik hónapban az egyik, másik hónapban a
másik gyermek veszi meg. Ha többre nem is telik neki, ő
annak az egyetlen számnak is örül. Tíz hónap alatt az iskola
minden diákja kezébe eljuthat a lap. A »Szivárvány« fön-
maradása érdekében a leleményességben is fáradhatatlanoknak
kell lennünk! — Szerk.

A Szl. Ált. Magyar Tanítóegyesület érsekújvár-vidéki Ta-
nítómegeje 1933. évi november hó 9-én, délelőtt 9 órai kez-
dettel az érsekújvári r. k. fiúiskola tornatermében rendes évi
közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentések.
3. Kossányi József: A vallásos nevelési erők történelmi megnyi-
latkozásában. 4. Kemény Rezső: Paralell a régi és új folyó-
írás között. 5. Indítványok. (Gyűlés előtt írásban beadandók.)
Gyűlés után közebed. Nové-Zámky, 1933. november 1. Elnökség.

A »Galánta-Sellyei Magyar Tanítómege« 1933. november
11-én (szombaton) 9 órakor Galántán a Kolisch-féle vendéglő
nagytermében rendes közgyűlést tart, amelyre a tankerület
összes magyar tanítóit tisztelettel meghívom. A megjelenés kari
kötelesség; a meg nem jelenő kartársak a gyűlés napján taní-
tani tartoznak. Napirend: 1. Elnöki megnyitó és beszámoló.
2. Pénztári és ellenőri jelentés. 3. Mikus Elek: Haladunk? Elma-
radunk? 4. Az új, egyszerűsített betűk tanításának módszere.
Eldőadja: Kónya József. 5. Az iskolaügyi minisztérium által
kiadott végleges tanterv. Ismerteti: Boross Béla. 6. Uhlárik
Gusztáv: Az iskolai adminisztráció. 7. Jelentések a tanítószög
kulturális és jóléti intézményeiről. (Járási dalárda, Tanítók
Háza, Magyar Tanítók Szöv. Könyvesboltja.) 8. Indítványok.
Az indítványok 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökkel írásban
közlendők. Gyűlés után társasbéd a Kolisch-féle vendéglőben.
Kérem a kartársakat, hogy a közebeden mindnyájan részt ve-
gyenek s ezzel is tanújelét adják a kartársi összetartozandóság-
nak és együttérzésnek. Kérem továbbá, hogy az ebéden részt-
venni óhajtók feltétlenül jelentsék be ezirányú igényüket nov.
8-ig a galántai róm. kath. isk. igazgatóságánál, mivel a vendég-
lős csak az előre bejelentettek részére tud megfelelő étkezést
biztosítani. Vecse, 1933. október 1-én. A választmány nevében
Osvald Lajos, egy. elnök.

KRÓNIKA

Luther Márton, a nagy reformátor, születésének 450. évfordulóját ünneplik

*ez év november 10-én világszerle. E lap hasábjain az 5 monu-
mentális nagyságához mért néhány gyarló sorocskában nekünk
is kötelességünk róla megemlékeznünk, nem mint reformátor-
ról, hanem a modern iskolaügy kifejlődésének hervadhatatlan
érdemű előmozdítójáról.*

*Az általa megindított reformáció hatása alatt — mondhat-
juk — struktúrájában változott meg a pedagógia tudománya.
A vallásújítás demokratikus elgondolásai folytán az iskolaügy
olyan lendületet nyert, mely azt a mai általános népoktatás
kialakulása felé sodorta. A reformáció előtt tudományos peda-
gógiairól, népi iskoláról beszélni nem is igen lehet. Nem álltjuk,
hogy Luther Márton és reformátor társai talán a pedagógia
öncéliségének tudatában éltek volna, de zsenialitásuk revelá-
ciója felismertette velük, hogy az iskola és a vele összefüggésben
álló nevelésügy a reformáció terjesztésének a leghatásosabb
eszköze és ennek kihasználásában ők voltak azok, akik a nép-
oktatás ügyét kiemelték abból az elhagyatottságból, hamupipőkei
szerepből, melyben az még a reneszánsz legvirágzóbb évei alatt
is élt. Bárki, bármilyen elfogultan ítéli is meg Luther Mártont
és az 5 wittenbergi vártemplom ajtajára zuhanó kalapácsütései
által megindított reformációt, el nem tagadható, hogy a nép-
oktatás általánosulását 5 és ez a szellemi áramlatt váltotta ki.
Az iskolaüggyel szemben való buzgóságot azlán nagyban szította
a szemben álló táborok, a reformáció és ellenreformáció köl-
csönös versengése.*

*Primitív iskolákról, ezzel együtt primitív ismeretek nyújtá-
sáról beszélhetünk. Ez pedig egyértelmű az írás-olvasás tudomá-
nyával. Ennek fejlődési irányvonalát követve megállapíthat-
juk, hogy mihelyt az ősmítológia és népköltészet állt a nép-
megrögzítés mesgyéjére, az írás-olvasás tudományának művelői
külön kasztot képeznek, egyúttal az írásmagyarázat egyedüli
privilegiumával. A társadalmi élet fejlődése, az egyéni diffe-
renciálódás a klasszikus kultúra kialakulásához vezetett, mely
— mint Spengler mondja — idővel civilizációvá változott és
ennek jüggvényeképpen kiragadta a kiválasztottak kezéből az
írni-olvasni tudás monopóliumát és ha nem is tette azt a
néprétegek általános kincsevé, de széles körben népszerűsítette.*

*Iótt a népvándorlás, mely elpusztította a görög-latinos civi-
lizáció gyöngye palántáját. Az írás-olvasás tudománya újból a
kiválasztottak, a papság kincse lett, a nép pedig többé nem
olvasók, hanem hallgatók tábora. Ezen az úton elégtli ki az
Egyház a középkori ember összes szellemi szükségleteit. És
meri az Egyháznak kiödlt sáfárjai pótlásáról gondoskodnia kel-
lett, felállítják a középkori kolostori iskolákat, melyekbe később*

a közéleti nagyságok fiait, különböző közjogi méltóságok kandidátljait is felvették, hogy elnyerendő hivataluk viseléséhez némi képességgel bírjanak.

Ez állapotoknak vet véget Luther Márton és a fellépésével megindult reformáció. Ő tanítani, téríteni akar, ehhez minden erkölcsi köttetés mellett is szabad levegőre, a tömeglélek visszahangjára van szüksége. Nem elégséges, hogy a követők csak hallgatói az igének, de elvei: a humanizmusból kinőtt egyéni felszabadultság, a hagyományok könyörtelen kritikája, az emberi méltóság kultusza, minden közvetítő és közvetítés elvetése involválják, hogy a hallgatókból olvasók, a hívők közül vizsgálódók legyenek. Ez eszményhez vivő út pedig csakis az iskolán, mégpedig az általános és demokratikus népoktatáson keresztül vezet. Ahol az ő reformjai szerint szolgálták Istent, ott a templom mellett nyomban felépült az iskola is és pedig nem a kiváltságos osztályok számára, hanem olyan, melyben a jobbágygyerek is helyet kaphatott. Nem tagadható, hogy e tanintézetek föltárgya a kultusz és azzal összefüggő dogma volt, realis csak kismértékben, vagy éppen nem kerültek előadásra, de jelentős számuk, demokratikus berendezettségük a kolostori iskolákkal szemben mégis lényeges haladást mutat. Magától értetődik, hogy az ellenreformáció is egyre-másra építette az iskolákat, hogy azokban a saját tanainak védelmét szolgálhassa. A két fét vetélkedésből így lett aztán mérhetetlen haszna az emberiségnek s elkövetkezett az idő, hogy az iskoláztatás nemcsak egyes osztályok kiváltsága volt, hanem általános joggá és szokássá vált.

Luther Márton nagyságának még ily együgyű rajzából sem hiányozhatik a német irodalom újjáteremtése melletti munkásságának megemlézése. Ugyanis, ő nemcsak az iskola vallás-terjesztői jelentőségét ismerte fel, de azt is érezte, hogy a reformokban itt megállni nem szabad, az olvasni megtanult tömegek kezébe könyvet is kell adni: számtalan prédikációt, vitairatot, éneket szerzett, végül lefordította a Bibliát. Nem teremtett új német nyelvet, csak használta és kihasználta a nyelvnek minden megközelíthető forrását, csúcspontját nyújtotta annak a nyelvi fejlődésnek, mely 1350-ben a Luxemburgok prágai kancelláriájában keletkezett. Hatása nem is lokális. Hívei, reformátortársai világító példáját követik a különböző nyelvű bibliafordításokban és egyéb egyházi iratok szerzésében. Új tükröt hozza mozgásba a reneszánsz már-már lanyhuló szellemi életét és e lendületnek megindítója az az egyszerű, barna kámtésztes wittenbergi barát, Luther Márton. Ha ő nincs, a népoktatás csak századok múlva lesz a tömegek számára elérhetővé és általánossá, ha az ő nagy lelke fel nem ismeri a kutatás közvettségének varázsát és társainak, követőinek erre utal nem mutat, nincs a magyar irodalomnak Erdősi Sylvester Jánosa, Károli Gáspárja, Szenczi Molnár Albertje, Káldy Györgye, de Pázmány Pétere sem.

Luther Márton születésének 450. évfordulóján e lap hasáb-

jain is állítsunk hát nagy nevének emléket, hogy bemutassuk hálánkat ama nemzetközi nagyság iránt, aki az egész európai pedagógiát új utakra terelte, fényes fejlődési lehetőségek felé lendítette, aki a nemzeti irodalom kibontakozásának is irányt mutatott.

Haldoklik a vasút mindenfelé.

megöle az egyre népszerűsödő autó. Minden ország arról panaszkodik, hogy vasútjai üresen fulnak, fenntartásuk évről-évre csak nagyobb ráfizeléssel sikerül. Hiába állítják be a különféle kedvezményeket, weekend-jegyeket, filléres gyorsokat, utas alig akad, az is legfeljebb a III. osztályon, ahol ma a munkászubony mellett nyugodt békességben megfér az előkelő utazóruha. II. osztályon, mint egy józú krokiban olvastam, csak csödben levő kereskedők, I. osztályon csak a szabadjegyesek utaznak. Bár a szabad- és egyéb kedvezményes jegyesek száma is lényegesen megfogyatkozott, sőt ma már a reggeli vonatok diákszakai sem olyan zsúfoltak, mint régen. Vannak országok, ahol a vasútnak régi dicsőségét a sebesség fokozásával igyekeznek visszaszerezni; Franciaországból ismerjük a büszke Arany Nyilat, Anglia a Kékvonat-tal dicsekszik, s így helyezték nem régen forgalomba a Berlin—Hamburg között közlekedő sínzeppelint, a Fliegende Hamburgert, mely a tervezet szerint

ACADEMIA

könyvkiadó

BRATISLAVA

Grössling 8.

Mélyen tisztelt Tanító úr!

Egy hézagpótló és az új tanterv szerint készült nélkülözhetetlen szakkönyvet jelentettünk meg:

Mónus Gyula és Szerényi Ferdinánd:

A honismeret és polgári nevelés tanításának útmutatója címmel.

A könyv 266 oldal terjedelmű. Tartalmazza a honismeret tanításának módszerét. Az áttekinthető tanterveket az egyes tárgyak kapcsolódásának feltüntetésével. A honismeretnek és polgári nevelésnek teljes anyagát tanítási vázlatokban. Az énekhez szolgáltatja a teljes anyagot kottákban. A fogalmazásnak iskolai és házi feladatait kidolgozott példákban és a kézimunkának, rajznak, olvasásnak a honismerethez simuló anyagát. A könyv tehát 4—5 segédkönyvet tesz feleslegessé, illetőleg pótolja azokat. A tanító e könyv birtokában nélkülözhet minden más vezető- vagy segédkönyvet, mert előtte van osztályának majdnem teljes anyaga. Ára Kt 60.— Megrendelhető minden könyvkereskedésben, valamint kiadóhivatalunkban. Szállítjuk három 20.— koronás havi részletre is.

Teljes tisztelettel:

**„ACADEMIA”
könyvkiadó.**

majdnem repülőgépi gyorsasággal fog közlekedni. Másutt a jól bevált, kevés rezsűt kívánó stnautókkal kísérleteznek, melyek a polgári egyenlőség életté teljesítésére is nagyon jó hatással vannak, amennyiben csak egyetlen kocsiosztállyal futnak. Mindezek ellenére a vasút lépésről-lépésre veszíti azt a hegemoniáját, melyet a közlekedés terén régen bírt. Szegény Stephenson melyet a közlekedés terén régen bírt. Szegény Stephenson melyet a közlekedés terén régen bírt. Szegény Stephenson melyet a közlekedés terén régen bírt.

Ime, a technika ugrásszerű irama nemcsak az emberre lesz veszedelmes, de saját fiait, a gépeket is elnyeli. Így semmisíti meg a becsületes polgári közlekedési eszközt, a vasutat, lökéletesebb testvére: az autót. Lomtárba, ócskavasnak küldi idősebb bűtyját, ezzel — természetesen — azt a nagytömegű munkás kezét is, amely eddig annak szolgálatára kellett. Még injekciózák, még húzzák az életét, de a bukást már nem lehet sokáig jeltartani. Pedig én sajnálom. Nem vagyok sznob, sem különönc, hogy úgy tetszelegjem, mint aki nem szeret autón utazni, de az is bizonyos, hogy az autónak még nagyon sok rövid nadrágocskát kell elnyűni, míg oly szolid, kényelmes közlekedési eszközzé lesz, mint a vasút. Sőt azt merészelem mondani, hogy az országútlak mostani állapot mellett még be sem látható az az idő, mikor az említett tulajdonságokkal a versenyt eredményesen felveheti. Azon lagadhatatlan előnyével szemben, hogy akkor indul és ott áll meg, ahol akar, rendkívül sokat vet a talba kényes, könnyen elromló szerkezete és életveszélyessége.

A vasút hát ne is igyekezzék gyorsaságban versenyezni az autóval. Maradjon meg csak továbbra is a megbízható, nyájasan vendégszerető, polgári közlekedési eszköznek. Ha az országok kormányai azon keseregnek is, hogy ráfizetnek, csak tartásuk továbbra is meg ezt az öreg, barátságos és bizalomkeltő jószágot, hisz az utazóközönséget csakis a jelenlegi gazdasági megpróbáltatás ritkította meg, ennek pedig majd csak vége lesz valamikor. És ha vége lesz, annyira nekünk úgy se derül ki, hogy mindnyájan csak autóban kívánjunk utazni.

Szepesi Gyula.

MEGJELENT A „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népműkönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel kapható. Ot kgrtól (kis: 25 db. nagy: 20 drb) portómentesen csakis kereskedőknek adom. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Köbölkút.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

— Slovenský Učiteľ. (1933. szept. Első szám.) Ünnepi szám. A Pribina ünnepség alkalmából tartott nagygyűlés leírása uralja az egész számot. Ezen az ünnepi gyűlésen az Alt. Magyar Tanítóegyesület képviselőjében megjelent Somogyi István és Uhereczky Géza.

A nagygyűlés megváltoztatta az organizáció eddigi címét. Az új cím: Jednota učiteľov Slovákov (Jus.) A gyűlésen hozott határozatok közül kivonatban az alábbiakat közlöm:

Szlovenszkóban meghagyandók az eddigi iskolai kategóriák és az azokban működő tanítók részére teljes paritás biztosítandó úgy fizetés, mint nyugdíj lekintelésében. Az újonnan szervezendő iskolák jellegét illetőleg a helybeli lakóság határozzon szavazás útján a modern és demokratikus holland törvény mintájára.

A Zus. ellenzi a tanítóképzők megszüntetését. »Akarjuk a tanítók magasabb képzését, de — mert jobban megfelelnek, mint az egyéves ped. kurzusok — maradjanak meg továbbra is a tanítóképzők, azoknak színvonala azonban emelendő. Ezeknek a megreformált és kibővített tanítóképzőknek abszolvenséi előtt megnyitandó az egyetem, hogy a tanítók közül főiskolai végzettségű pedagógiai szakemberek váljanak. Ha a mostani tanítóképzők mégis megszűnnének, biztosítsassék az egyházaknak az a jog, hogy a tervezett ped. akadémiák mintájára tanítóképzőiket ők is ped. akadémiává fejleszthessék.«

Ellenezzük a tanítók és alkalmazottak fizetésének további leszállítását.

Az igazgatói pótlék a 104-es törvény értelmében az államkasszából fizetendő.

A 104-es törvény oly értelemben novellizálандó, hogy a családi pótlék minden gyermek és a feleség után is fizetendő.

Oregebb, családos tanítók a városi állások betöltésénél előnyben részesítendőek. A szertár karbantartására, a könyvtár kezelésére és az iskolai írásbeli dolgozatok javítására fordí-

tott idő legyen beszámítható a kötelező óraszámba.

A hadifogságban eltöltött időre az államsegély a nem állami tanítóknak visszamenőleg kilfizetendő.

A háborús fél éveket a nemállami tanítóknak is számítsák be a nyugdíjába.

Ismételten kívánjuk, hogy a tényleges katonai szolgálati idő minden katona-tanítóknak beszámíttassék úgy az előlépésnél, mint a nyugdíjba.

A kedvezményes vasuti igazolványokért a nem állami tanítóktól is csak annyi illetéket szedjenek, mint az államiaktól és ezek az igazolványok legyenek prolongálhatók több évrre.

A természetbeni járandóságok felértékelése a legdrágább időben történt és egyáltalán nem felel meg a valóságnak. Kívánjuk, hogy a természetbeni járandóságok a mai állapotoknak megfelelőleg újra értékeltesse.

A kántori fizetések legyenek elválasztva a tanítói fizetésektől és a drágasági viszonyoknak megfelelőleg helyesbítendőek.

A katolikus iskolatanács 1932. november 24-én kelt és a kántorok szűnidei szabadságának tárgyában hozott határozatával a »Zus.« nem ért egyet és egyidejűleg azt úgy kívánja módosítani, hogy a kántorok részére 40 napi szabadság adandó anélkül, hogy a kántor erre az időre köteles lenne helyettesítést állítani.

Kívánjuk annak a kérdésnek a rendezését, hogy kit illet a kántortanítói lakás, a kántort-e, vagy a tanítót.

Kívánjuk francia mintára a közeépiskolai felvételi vizsga eltörlését, esetleg ennek helyébe legyen bevezetve a közeépiskolákba az első év, mint kísérleti és kiválogatási év.

A tanítás módja nem más, mint a tudásvágy felkeltésének módja a fiatal lelkekben, hogy azok azután kielégíttessenek. A tudásvágy csak boldog lelkekben eleven és egészséges. Az ismeretek, melyeket oly szívesen hangoztatnak a tudományokban, a tudásvágyat eizárlják,

ni és a gyermekeinkben élő nemes erőket nem fejlesztjük, nem képezük úgy, hogy az ifjú nemzedéknek üdvére és boldogulására legyen, akkor ifjúságunk nem felelhet meg azon kötelezettségének, amelyet az élet, ezen legszigorúbb bíró, reá ró s a vád egyedül azokat éri, kiknek hivatásuk volt az ifjú generációt az életre előkészíteni, arra nevelni és oktatni.

Főlöszleges sokat írni és szavalni arról, hogy a mai ifjúság fegyelmekkel, szabados, a jó tanácsra nem hajló. Hiányzik belőle a szív és a szellem! Sokkal üdvösebb lenne, ha a sirámok helyett, mindenki aki az ifjúság nevelése és oktatása szolgálatában áll, öntudatosan, bölcs el-

gondolással kötelességét teljesítené. Szívleljük meg, hogy a gyermekek nem képeznek árucikkkeket, melyet öncélből értékesíteni és kihasználni lehet és szabad. A gyermek Isten rejtvényre, amelyet megfejteni sokkal nehezebb, mint bármi más.

Az ember nem születik nevelőnek, de mint szülő, kell, hogy azzá legyen szeretettel, meleg érzéssel, bölcs tapasztalattal és önfegyelmeczettséggel. Nagyon sajátos és elszomorító az a körülmény, hogy a legtöbb ifjú és hajadon minden előtanulmány nélkül lép házasságra s hány ifjú anya áll tehetetlenül kis babájának bölcsője előtt!

»Die Erziehung« Leipzig.

Könyvek.

Győzelmes ifjúság. »Szerény kísérlet a ref. ker. ifjúsági munka elveinek, programjának és megszervezésének ismertetése. Irta Tóth Kálmán ref. segédlelkész. Komárom, 1933. Ára 3 Ké. — A füzet írója az ifjúsági vezetők munkáját akarja megkönnyíteni, sőt a munkát elindítani, s ehhez »szerény kísérlet-képpen bemutatja az ifjúság vezetésének módját, utal jelöl ki, s a munka megszervezésére irányelveket állapít meg. Az elméleti bevezetésben az ifjúsági munka szükségességét bebizonyítja a teológiai és filozófiai alapon, számol a munka nehézségeivel, azoknak leküzdésére eszközöket ajánl, s bámulatraméltó idealizmussal hisz az ifjúsági munka lelki győzelmében. Az ifjúság lelki gondozását apostoli misszióknak tünteti föl, s csodálatosan jól ismeri ezen isteni küldetés jutalmát: »Isten nem azt akarja, hogy mi sikereket érzünk el, hanem arra hívott el minket, hogy dolgozzunk. A többi nem reánk tartozik.«

A füzet második része a munka programját tárgyalja, melyet a következőképpen csoportosít: értelmi, testi, szociális és lelki munka. A program összeállításában praktikus célok vezették az író, s mindenütt ügyel arra, hogy el ne távolodjék a való élettel. A harmadik rész a munka megszervezését és központi irányítását sürgeti, s ennek végrehajtására direktívákat ad.

A csinos alakú füzetet Puzsér Testvérek könyvnyomdája nyomta Komáromban.

Boldizsár: A községi iskolai alapvagyon létesülése, kezelése, eladása. A Csehszlovák Grafikai Unió Rt. kiadása. — E könyv, mint azt mindjárt az első fejezetben olvassuk, »a községek iskolafenntartási terhének kíván megkönnyíteni azáltal, hogy ma már jórészt feledésbe ment olyan forrásokat tár fel, amelyekre célra Szlovénországon még évtizedek előtt létesültek, itt ma is megvannak, de kihasználva, kimerítve a legtöbb esetben talán soha nem is voltak.« Ez a bevezetés a könyv legjobb ajánlása. Ma, amikor az iskolafenntartó községek lakói a különféle anyagi terhek és gondok súlya alatt roskadoznak, hasznos útmutatással szolgálhat a községi iskolai alapvagyonok ügyét napvilágra hozó munka, s tanácsait nemcsak az iskolafenntartó önkormányzati testületek, de közvetve maguk az iskolák is értékesíthetik. A könyv egyes fejezetei közül az alábbiakat emeljük ki: A közs. isk. alapvagyonok jelentősége. Hogyan kutasuk ki a közs. isk. alapvagyonokat? Tulajdon- és birtoklási jog. Ki jogosult az alapvagyonok jövedelmeit élvezni? Felekezeti iskolák segélyezése. Az egyes kezelő és felügyeleti községek hatásköre. A könyv mellékletekben közli az iskola- és nemzeti művelődésügyi minisztérium referátusának

az iskolai alapvagyongra vonatkozó közzétételét, továbbá az alapvagyong elszámolásait illető mintákat. A könyv ára 9.— Ké.

A »Nemzeti Kultúra« (magyar kisebbségi tudományos szemle) I. évfolyamának 4. száma, teljes könyvet kitevő értékes, tudományos tartalommal jelent meg. Az Alapy Gyula szerkesztésében megjelenő tudományos folyóirat I. évfolyama bebizonyította, hogy méltó képviselője a csehszlovákiai magyarság tudományos életének. E negyedik szám vezető cikke »Csödöt mondott-e a demokrácia?« címmel mélyenjáró fejtegetést tartalmaz korunk egyik legaktuálisabb problémájáról, a jóléso optimizmus hangján: »A demokrácia annyira benne van minden ember lelkében, hogy annak érvényesülését csak ideig-óráig lehet a társadalomból kiküszöbölni. Es minél előbbre haladunk a kultúrában, annál követelőbbé válik ennek az elvnek érvényesülése, mert az ember annál inkább felismeri

lelki értékeit és azt az igazságot, hogy azok csak a szabadság és egyenlőség demokratikus atmoszférájában fejlődhetnek ki teljesen.« Az értékesnél-értékesebb tanulmányok közül megemlítjük Alapy Gyula »Szenci Molnár Albert komáromi prédikátorságáról« írt történelmi tanulmányát, ugyancsak Alapy Gyula folytatásos cikkét A morva-cseh-magyar érintkezésről, továbbá Follajtár Ernő érdekes cikkét néhány eltűnt vágvölgyi községről. Az Adattár-ban — löbök közt — Sarlay Soma: Ráday Pál fiainak iskoláztatása, Csorba Győző: Búbájosság Újbányán 1637-ben címmel elevenítenek föl értékes kultúrtörténelmi adatokat. Az Irodalmi rovat Alapy Gyula kritikáját hozza Krofta Kamill: A csehszlovák történelem kistükre c. könyvéről. A tartalmas füzetet bő folyóiratszemle egészíti ki. — A Nemzeti Kultúra előfizetési ára évi 40 Ké, könyvtáraknak 30 Ké. Szerkesztőség és kiadóhivatal Komárom, kultúrpalota.

Figyelem!

Kartársak!

A Magyar Tanítók Könyvesboltja kiadásában az új betűtípusok alkalmazásával

új fali olvasótábla-sorozat

fog megjelenni,

mely a szintetikus olvasástanítási eljárásban nélkülözhetetlen!

Előjegyzéseket elfogad a Könyvesbolt, Galánta

Legszebb női kosztümmök, köpenyek eredeti párisi modellek után, legdivatosabb és legjobb minőségű anyagokból; mégis a legolcsóbban csakis

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

HIREK

**Fizetésleszállítási tervek és való-
ságok.** A kormány a felhatalmazá-
si törvény alapján a tisztviselői fi-
zetések folyósításának napját foko-
zatosan a hónap tizedik napjára
tolja ki. A novemberi fizetéseket
már 2-án, a decemberit 4-én, fize-
tik ki. Ezenkívül a következő taka-
rékossági tervek vannak tárgyalás
alatt a tisztviselői fizetésekkal kap-
csolatban: 1. Az előlépési fizetés-
különbözet egy évig visszatartandó,
úgy, hogy három év alatt ez az
intézkedés minden aktív tisztvisel-
őt érintené. Ez a fizetés visszatar-
tás nem vonatkozik azokra, akik az
előlépési időpontban, bármily ok-
ból, nyugdíjba mennek. 2. A műkö-
dési pótlék leszállítása: a nölte-
neknél (hajadonoknál) 25%-kal; az
eddig négy helyett öt osztályba
sorozott működési helyek lennének;
a működési pótlék a lakóhely szer-
int igazodnék; a házaslársak mű-
ködési pótlékai közül a kisebbet
megvonják. 3. A nyugdíjak pro-
gresszív leszállítása 5—10%-kal, ki-
véve az öregnyugdíjasok IV. cso-
portját. 4. A ruha-, uti- stb. átalá-
nyok szabályozása az állami vállá-
latok alkalmazottainál, úgyszintén
lakbérfizetés a természetbeli laká-
sokért. Mindezen módoszatokkal 420
millió Ké-t kell megtakarítani.

Az állami fizetések szükséglete. A
Ceský Učitel szerint az állami köz-
igazg. évi szükséglete 2,599,935.025
Ké, a tanítóság fizetése Csehország-
ban 847,322.300 Ké. Morvaországban
323,661.150 Ké. Sziléziában 71,800.000
Ké, az állami vállalatok szükséglete
2,891,700.340 Ké, összesen 6,533,518.815
Ké. Az állami nyugdíjak összege
865,893.000 Ké, ebből a tanítóságra
esik 465 mill. 850.000 Ké.

**Franciaországban is tiltakoznak a
fizetésleszállítás ellen.** A francia kor-
málynak az a bejelentése, hogy az
államháztartás egyensúlya érdeké-
ben csökkenteni fogja a tisztviselők,
nyugdíjasok és hadirokkantak járú-
lékait, hatalmas tiltakozást váltott
ki az érdekeltek részéről. A kor-

mányhoz a különböző szervezetek
tillakozó táviratainak egész özöne
érkezik. (Vajjon lesz-e eredménye?)

»A falusi ifjúság ügye«. Kovács
Gyula, »a falusi ifjúság országos
moderátora« e címmel figyelemre-
mértő cikket írt a Kat. Lelkipásztor
c. folyóirat októberi számába, s az
ifjúság megmentésének ügyét a Pa-
posság fokozott gondjaiba ajánlja. Az
erélyeshangú cikkéből idézzük eso-
rokat: »Nem egy pap megnevezett
érte, de azért ma is vallom: az if-
júságnak szent joga megkövetelni
lelkipásztorától a vele való foglal-
kozást. És követeljük is meg! Mert
nem arra szentelték a papot, hogy
marhákat tenyészessen, vásárokat jár-
jon és kártyacsatákkal töltse idejét,
hanem, hogy lelkeket mentse.«
Majd megszívlelésre érdemes útmu-
tatással is szolgál: »Egy előadás
kidolgozására a legelfoglaltabb pap
vagy tanító is vállalkozik. Ha eze-
ket az előadásokat kölcsönösen ki-
cserélnék, akkor az egyesület veze-
tőinek munkája lényegesen csök-
kenne. A kész előadás felolvasására,
vagy betanulására könnyen talál vál-
lalkozót a pap falun. Ez az elgondo-
lás megvalósult a losonci kerület-
ben. Kész előadásokat adunk a fa-
lusi egyesületek vezetőinek kezébe
válaszbélyeg és visszazármaztatás
kötelezettsége mellett. A téli pro-
gram felőlel szórakoztató, történel-
mi, hibuzgalmi, egészségügyi, szo-
ciális és gyakorlati témákat, továbbá
szavakat, játékok betanítását,
heti világhírek elmondását és szín-
darabokat. Ahová előadó kell, oda
a vállalkozó papok és tanítók, vagy
szakelőadók közül küld egyet a ke-
rületi titkárság, amelynek élén egy-
különben képzelt kat. tanító áll.«

**Református tanítóképzőt akar fel-
állítani a szlovenszki református
egyetemes egyház.** Az egyházközse-
gek legnagyobb része megszavazta
a tanítóképző fenntartására szolgáló
önkéntes adót, mely minden lélek
után évi 50 fillért tesz ki. A komá-
romi gyülekezet a tanítóképző szá-

Iskoládba vedesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyves-
boltja Galánta« cégjelzésű egységes irkákát!

mára megajánlotta a szükséges helyiséget, építés esetén pedig 100.000 Ké segélyt. — Ez a nagylelkűség, s a gyülekezetek áldozatkészsége megérdemelné, hogy az annyira óhajtott tanítóképző végre megvalósuljon.

Százhuszonhatan tanítók akartak lenni, százhuszonhatan magyar fiatalember és diáklányok, akik előtt az egyetemi diploma magas hegycsúcsaihoz nem adott elég erőt, vagy elég útravalót a kisebbségi élet, de akik szívük minden reménységével, könnyes vágyakozásával és kenyérfalat szükségletével meg tudták találni hivatásukat a magyar falvak lankái és iskolapadjai között is. Beleélték magukat a rögszagú, de életteljes álomba, hogy falusi tanítók, tanítónők lesznek. Am minden harmadiknak sebzett fejfel kellett visszatérnie a nyers valóság betonfala elől: csak negyvenen léphették át a tanítóképző intézet küszöbét... — Így elmélkedik a Magyar Újság egyik »napirendi« rovatában. Az újságíró szociális szempontú pontot ragasztott eme hangulatos bevezetéséhez, s azon kesereg, hogy mennyi fiatal kisebbségi magyar maradt kívül a tanítói pályára, az existencia ajtaján. Az olvasó elolvassa a cikkekcskét, s amire az újságíró, tegyük föl, nem is számított a tanítói hivatás iránt jogosulatlan előítéletet alakít ki. Mert az olvasó természetesen veszi (hiszen az újságíró mondja), hogy »az egyetemi diploma magas hegycsúcsaival ellentétben a »rögszagú« tanítói pálya csak ilyen összehasonlításban szerepelhet a köztudatban, s bár »beleélték« magukat a fiatalember és diáklányok, számszerint százhuszonhatan, mégis, ezen átdozat ellenére is csak »minden harmadik« érte el a célt... A főlényes újságírók leintő gesztussal beszélnek a tanítóság túlzott érzékenységéről, hogy, úgymond, a tanítóság nagyon hamar megsértődik stb. Mi viszont sajnálattal állapítjuk meg a napisajtó érzéketlenségét, mellyel olvasótáborának egy nagy hányadát: a magyar tanítóságot nap-nap után megbántja, piszkálja, s közben talán — Uram bocsá! — azt véli, hogy

szolgálatot tesz a tanítóságnak, mert ügyeivel »foglalkozik«. Erzékenységünket nem szégyeljük, ellenben megköveteljük, hogy azt respektálja mindenki, aki a tanító-nevet ajkára, vagy tollára veszi!

A Gyógyalap bélyegei. A Gyógyalap eddigi (régi) bélyegei az orvosi utalványokra csak a folvó év végéig ragaszthatók. Az új bélyegek már forgalomba kerültek December 31-ig, az új bélyegek mellett még a régiek is használhatók, azontúl a régiket új bélyegekre lehet beváltani, de csak 1934. január 31-ig bezárólag. Ezen határidő után a régi bélyegek érvénytelenné válnak.

Jugoszláviában egymillió lakásra 500 népiskola esik. A jugoszláviai középiskolákat 100.000-nél több tanuló látogatja, az egyetemi hallgatók száma 3000. Az új állam keletkezése óta a népiskolák száma 5610-ről 8618-ra emelkedett, a tanulók száma pedig 658.000-ről 1.316.000-re. A népiskolai tanítók száma 22.430. A tanítóság panaszkodik az osztályok nagy létszáma miatt. Sok osztály van 100—150 tanulóval.

A Szivárvány második száma érdekes tartalommal jelent meg. A bevezető írás (Mino beszédét ért meg minden ember? A hosszú élet titka, Szófogadó gépek, Hány emberre van szüksége egy óceánjáró hajónak? Indián cserkész a gödöllői világtáborban), Szombathy Viktor cserkészregénye, Boross Béla meséje, Zombory György ismeretterjesztő cikke, s a többi tanulságos és szórakoztató elbeszélés, vers, valamint Harmos Károly pompás illusztrációi mind-mind a pedagógia szolgálatában állanak, s ezért nagyban támogatják az iskola munkáját. A 16 oldalas szám rejtvényeket is tartalmaz, melyeknek helyes megfejtői könyvjutalmat nyernek. A Szivárványt szerkeszti és kiadja Dr. Borka Géza, gimn. tanár, Komárom.

A Tábortűz, a csehszlovákiai magyar középiskolások lapja, mely hetenként jelenik meg, 3. számában sok értékes közlemény van. »Hova? Merre?« című szavatókara bátor és erős kéznyújtás az életbe induló kereső, kutató ifjúság felé. Csathó

Legy a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« propagá-

toral

Kálmán: »A modern sportfiú« című cikke megérdemli, hogy abból az alábbi, meggondolkozató sorokat idézzük, melyeket a »konzervatív« nagybácsi intéz »modern« unokaöccséhez: »Az én generációm evezett, vadászott vívott, teniszezett és aki tehette, lovagolt is. Legnagyobb részük még ma is csinálja még, amire ideje és pénze van. Igaz, azzal, hogy más ezekben a sportokban milyen rekordot ér el, édeskeveset törődünk és törődünk, mert a sport a mi számunkra csak testi felüdülést jelentett és nem szellemi táplálékot! A ti számotokra viszont ezt jelenti. Ha magatok sportolnátok, abból még kiszülhetne valami jó, mert legalább használna az egészségeteknek. De a ti generációtokból sem sportol több, mint a mienkből, csak a füstje nagyobb a dolognak, mert a többiek, más szellemi élvezet híjján, sportkibickedésben lelik gyönyörűségüket.« Megszívlelésre méltó szavak ezek, s nagyon ráillenek korunk betegesen fanalikus »sportközönségére«.

A Magyar Tanügy július–augusztus–szeptemberi összevont számának fejről lekerült az eddigi felelős szerkesztő: Farkas Gyula neve. A lapot, mint felelős szerkesztő és kiadó: Dezső Zoltán jegyzi. Farkas Gyula kiválását a szerkesztőségéből szüksézáví híradja a lap olvasóinak tudomására.

A pozsonyi állami magyar tanítóképző »Móricz Zsigmond« önképzőkörének tagjai október 22-én választották meg 1933–34. iskolai évre az új tisztkart dr. Süss Andor tanár vezetése mellett. Elnök lett: Oriskó István, alelnök: Hajnár Vilmos, titkár: Mihalovics Sándor, jegyző: Neusch Ervin, aljegyző: Szklenár Erzsébet, pénztáros: Jánoss Klára, első ellenőr: Osztyényi Endre, második ellenőr: Szondi József, könyvtáros: Punka Ferenc. Bratislava, 1933. okt. 2. Mihaovics Sándor titkár.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

Sz. A. Kingyespuszta, N. I. H.-Krápova, P. R. Ipolyság. Tagjaink sorába felvettük, zsebnaptárt és a lapokat elküldtük. — M. Gy. Komárom, H. I. Košihovec, P. F. Libád, K. Gy. V.-Toroňa, K. M. Reste, L. M. Košice, B. B. Him. Levél ment. R. E. Gemercsek, P. M. Beregszász, B. E. Iza. Címüket a kívánt módon javítottuk. — Özv. M. J-né Radván.

Befizetőlapokat küldtünk. — M. I. Kleňany, R. L. Tósnýarasd, J. I. Klačany, L. B., S. I. és L. M. Senec. Zsebnaptárt küldtünk. — S. L. Petrovo. Előfizetőink sorába felvettük, a lapot küldjük. — N. K. Údvard. Az elveszett számot újból megküldtük. — K. G. Cehy. A lapot az új címre küldjük.

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. — Kereskedői közvetítő haszonkizárva. — Kéményfa hálószobák 1290 Kő-től kezdve. Megtekintés és autó díjmentesen.

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját!«

Négy százalék...?

Tagadhatatlan, hogy az állami tisztviselőtársadalom, s általában, az állampénztárból bármely címen fizetési hozzájárulást élvező közalkalmazottak körében e napokban a fizetésleszállítások ügye képezi a legnagyobb diszkusszió tárgyát. A fizetés leszállításról, mint elvi kérdésről, már az elmúlt évben eldőlt a vita, amennyiben bele kellett törődni abba, hogy az államháztartás egyesúlya érdekében ezt az áldozatot is meg kell hozni. A tisztviselői tábor csupán azt az is-t hangsúlyozta és ma, amikor az állami költségvetés tárgyalása ismét szőnyegre került, s annak mérlege ismét igénybeveszi a fizetésleszállítás jólbevált kiegyenlítő súlyait, megint csak azt hangoztatta, hogy az államérdek oltárára minden egyes polgári réteg hozza meg a maga legnagyobb áldozatát, úgy mint a hivatalnoki kar.

Ez a szempont vezette és vezeti azokat, akik a takarékosági bizottságok előtt az állami tisztviselők álláspontját képviselik, s ennek az igazságnak az érvényrejuttatása követeli, hogy a tisztviselők existenciáját a lehetőség szerint megvédjék a jogtalan és helyt nem álló mérvű újabb illetménycsökkentés ellen. A félesztendő óta tartó előzetes tárgyalások, tervezetések, különféle kombinációk során bebizonyosodott, milyen munkát végeztek a nagy felelősséggel járó megbízatás végrehajtói a kulisszák mögött. Emlékezzünk rá, hogy az ezévi legelső fizetésleszállítási terv nem kevesebb, mint 25 százalékról álmodozott, s ez a bomba indította el a problémát. Aztán jöttek az újabb-nál-újabb kitalálások, újsághírek, melyeknek hitelét és komolyságát azáltal igyekeztünk kisebbíteni, hogy fölényesen elmosolyodtunk, mondván: ugyan, ugyan, hiszen az egyikbe még bele sem éltük magunkat, s már itt volna a másik? Hírlapi kacsa az egész... De belül éreztük, s eme kellemetlen érzést nem tudtuk elnyomni, hogy a puffogó frázisok mögött kell magnak is lenni, s bár hihetetlenül ráztak a fejünket, magunkban bizony mondogattuk: nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja...

S a szél egyre jobban fújt. Mind-mind erősebb zúgású és mind-mind tisztábban hangzó híreket hozott Prága felől, s akik talán addig nem hallották (óh, hogyne hallották volna!), azok is fölrijedtek az egymást követő nap hírekre, melyek már nem is lehetőségek, de kész valóságok alakjában jelentek meg.

Igy jutottunk el odáig, hogy talán e sorok olvasásának időpontjában már az újabb fizetésleszállítási, mint befejezett tényt kell tudomásul vennünk.

A tisztviselői kar nem zárkózott el soha az elől, hogy az állam érdekében áldozatot hozzon. Hiszen egész élete és működése nem egyéb, mint örökös áldozathozatal a közért, az összességért, az államért. Nem zúgolódik tehát most sem, amikor a köz ismételt anyagi áldozatot kér tőle. De a leghatározottabban tiltakozik az ellen, hogy ezt az áldozatot mindig és elsősorban csak tőle kívánják, holott az okok előidézésében, amelyek az állam nehéz pénzügyi helyzetét okozták, az állami tisztviselői karnak semmi szerepe nem volt. Ha tehát arról van szó, hogy a bajokon anyagi természetű eszközökkel segíteni kell, ha arról van szó, hogy lemondjunk valamiről, amit az állam pénzügyi jóléte idején szereztünk, akkor ne a tisztviselők áldozata legyen a legelső, mert ők azok, akik — nemesak a konjunktúra alatt, de — egész életükben semmit sem szereztek! A tisztviselőnek nincs más magánvagyon, a fizetésén kívül. Erre a vagyona a tisztviselő nem tesz befektetéseket, nem spekulál vele, nem kamatoztatja, de az életét építi rá. Minden áldozat tehát, mely a tisztviselőtől a fizetés (a magánvagyon) egy részletéről való lemondását követeli, őt életbevágóan érinti. Hol van ettől a független polgári osztály!? A földbirtokos osztály! A nagyiparos és nagykereskedő társadalom! Ki merne csak gondolni is arra, hogy ezeknek magánvagyonához — mely korántsem a szoros megélhetés, de inkább a további vagyonszerzés alapjául szolgál — hozzányuljon?... De mennyivel volna igazságtalanabb ez az áldozat, mint amaz? Mennyivel több kötelességei vannak az életük javarészt állami szolgálatban töltő, állami kötelességeket teljesítő tisztviselő-tömegeknek az állam iránt, mint annak a független polgárságnak, amely az állam intézményeit, s az állami tisztviselők szolgálatát kizárólag a saját érdekei számára, anyagi javai, valamint társadalmi helyzete, elért pozíciója biztosítására használja?... Nemde, az áldozatok követelésénél legalább is az egyforma mértéket kellene alkalmazni?...

Sajnos, ez az elv már tavaly sem érvényesült. Az államkormányzat minden fáradság nélkül is megértésre talált a saját alkalmazottainál, míg a politikailag szilárd érdekképviselő-ekbe szervezett polgárság merev magatartásán hajótörést szenved az áldozni akarás és tudás nemes gondolata. Számolva ezen sajnálatos körülménnyel, a tisztviselői szervezetek képviselőinek arra kellett törekedniük, hogy a fizetésleszállítás elvének újbóli csatavesztése fölött legalább a leszállítás módjába és mértékébe beleszólhassanak.

A már általunk is ismertetett kormányjavaslatok, a tisztviselő-osztály keretein belül, a tanítóság szempontjából is éles bírálat tárgyát képezik. Az előlépéssel kapcsolatos fizetéstöbbletnek egy évre való visszatartása; a nőtlenek és a házastársak működési pótlékának negyed- illetve fele-

részben való csökkentése, eselleg teljes megvonása, az ötödik működési osztály felállítás, a működési pótléknak a lakóhely szerinti megállapítása; a nyugdíjasok járandóságának 5—10 százalékkal való leszállítása; a természetbeli lakások utáni lakbérfizetés; a katonai szolgálati időbe nem számításának sérelmében való egyenjogosítás; olyan kegyetlen áldozat-követelés, hogy annak keresztülvitele különösen a fiatalabb tisztviselő-osztály létalapjában rendítette volna meg. Ezeket a javaslatokat államunk központi tanítószervezetei egyhangúlag elvetették, de ugyanakkor az állami közalkalmazottak végrehajtóbizottságával karöltve kidolgoztak egy takarékosági tervezetet, melynek megvalósítása nem jelentene senki számára igazságtalan áldozatot. E tervezet röviden az alábbi megtakarításokat ajánlja: szükség-pótlék, kupon-adó, a jómódúak viszontkereseti hozzájárulása, hadmentességi adó, a szövetszettek és kereskedelmi központok szubvencióinak beszüntetése, a cukorgyárak segélyeinek megvonása, s a kartellek kellő megadóztatása. A szükség-pótlék címén a tisztviselőszervezetek fölajánlották az általános takarékosági intézkedések keretében az alapfizetés és járulékok 2 százalékát. Az áldozatok meghozása előtt tehát a tisztviselői kar nem bújik el, de követeli, hogy azokból mindenki kivegye a maga részét.

Ezen ajánlattal szemben a politikai pártok szakszervezetei a következő megtakarításokat kívánják: 1. Valamennyi aktív közalkalmazott nyugdíjjárulékanak további 2 százalékkal való fölemelése. 2. Az aktív tisztviselők számára megállapított minimumon fölüli további progresszív fizetésleszállítás 2—5% erejéig. 3. Ugyancsak a nyugdíjasok számára megállapított létminimum meghagyásán kívüli 2—5%-os progresszív nyugdíjleszállítás.

Van még egy terv, melyet a pénzügyminiszter dolgozott ki: 1. A fizetések és nyugdíjak 4 százalékos, lineáris (az egész vonalon egyenlő) leszállítása. 2. A működési pótlék szabályozása (a nőtleneknél és házastársaknál). 3. Az 50%-os előlépési illeték bevezetése.

Helyzetjelentésünket azzal az óhajással fejezzük be, hogy intéző köreinket a bölcs belátás és méltányosság szelleme hassa át, azok pedig, akik a mi nevünkben is kiálltak a küzdőtérre, ne engedjenek addig, amíg nem győzött az igazság! (bb)

Vetítőképsorozat kölcsönző intézet. Kérjen árjegyzéket a képsorozatokról. Rašofsky Béla fotográfist, Bratislava, Nám. 1. Mája 6. 7.

Szlovenszón 1900 magyar tanító van, de a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjának alig egyötöde tagja. Vajjon miért hiányzik még a tanítóság négyötöd része? Kikre számítsen a Könyvesbolt, ha nem elsősorban azokra, akiknek nevét viseli, s akiknek érdekét szolgálja?

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL.

Az új tanterv szelleme.

Az iskola a tudomány temploma. A gyermekek a hívek, a tanító az igehirdető. E gondolatsoron eljutunk ahhoz a hasonlat-hoz, hogy a tanterv az iskola bibliája. Ez az a bővizű forrás, amelyből az iskola a maga lelki táplálékát meríti, ez az a fundamentum, amelyre az iskolai pedagógia épít; ez az a Irás, melynek alapján a tanító a neveléstudomány ígeit magyarázza. Vizsgáljuk meg most a csehszlovákiai népiskolák számára véglegesen kiadott tantervet abból a szempontból, milyen pedagógiai elvek és igazságok szerint írták azt a nevelésügy apostolai.

A tanterv első fejezete általános megjegyzéseket tartalmaz. A népiskola célját abban látja, hogy a normáltanterv által az ifjúság nevelésének és tanításának egységes alapot adjon, s minden állagos tehetségű gyermeknek lehetővé tegye, hogy járja a népiskola egyes fokozatait. Azonkívül elő kell készíteni a gyermeket a gyakorlati élet feladatainak megoldására.

Ez a bevezető mondat élénken jellemzi a népiskolai pedagógia kötelességeit nagy általánosságban. Egységes alap! Szilárd alap. Időálló fundamentum! A gyermeki lélek földjét mély, egyenletes, alapos szántással kell megforgatni, megmunkálni, hogy az ismeretek elvetett magvai egyenletesen, egyformán, szépen keljenek ki, s az iskola velése ellen tudjon állni az élet zord éghajlati viszonyosságainak. Tehát, tanító, mielőtt igehirdető lennél, először az ige befogadására képessé kell tenned a talajt, a gyermek lelkét. A népiskola főként a talajművelés fontos feladatát végzi.

De ezt a talajt minden fokozatos rétegében, becsületesen meg kell ásni. Ezt jelenti a tanterv ama követelménye, hogy minden közepes tanuló járja ki a népiskola minden osztályát. Ennek az elvnek abszolút keresztülvitelére azonban csak a teljesen osztott, nyolcosztályú iskolákban volna meg az ideális lehetőség, de a gyakorlatban itt is lényegesen megváltozik az elmélet. Iskoláink nagyobb százalékában, az úgynevezett kevésosztályú iskolákban, automatikusan szigorúbbá válik az »átlagos tehetség« mértéke, mert itt tekintettel kell lenni az egyes fölmenő osztályok tanulólétszámának arányára is.

A gyakorlati életre való nevelés követelménye tanítási eljárásunk módszerét kívánja meghatározni, annak ellenére, hogy a tanterv kimondottan hangsúlyozza a módszer szabadságát, s azt teljesen a tanító egyéniségére bizza. De erről később.

A tanterv megállapítja, hogy az iskola a nemzeti, állami és egyetemes emberi közösség alkotó része, tehát céljai ugyanazok, amelyeknek eléréséért küzd a nemzet, az állam és az emberiség. Micsoda gyönyörű, eszmei elgondolás! És micsoda nagyszerű feladat az iskola számára! Magáévá tenni a nemzet, az állam és

az összemberiség nemes céljait! Főlemelő, magasztos deduktív pedagógiai munka ez, de még főlemelőbb, főnségesebb és eredményeiben aktívabb azon individuális pedagógiai hatás, amelyet az iskola induktíve gyakorol e nemes célok érdekében. Az erkölcsi törvények és a demokrácia ideáljai, melyekre a tanterv az egész tanítási anyagot és az iskolai munkálkodás szellemét mint bázisra helyezi. A társadalmi közösségek életének, rendjének és fennmaradásának szolgálatára rendeltettek, s ezeknek eszköze biztos ideológiai szerszám a pedagógia kezében.

Ez a nagy gondolat részleteiben a testvéri együttélés, a nemzeti szolidaritás, az emberiség és a nemzetiség türelmesség kifejllesztését és ápolását jelenti. Ez aztán program! Olyan tiszta, világos, mellékgondolatoktól mentes célkitűzés, melynek elérése, megvalósítása valóságos misszió a népiskola számára. Erre a programra büszke lehet az iskola és büszke lehet annak végrehajtója, lelkes, önzetlen munkása: a tanító. A magasabb nemzeti és állameszme, az ember-testvéri gondolat szolgálata ma olyan program, amelynek hirdetői a mai világtórumokon mindjobban elhallgattak, amelynek hirdetését ma már nem vállalják és nem merik. De, íme, most bebizonyosodik, hogy programjuk nem volt őszinte, s annak hirdetésére eddig is jogosulatlanok voltak. A népek békéjének jelszavával visszaéltek, s ma már bevonták a zászlót, melyre a hamis jelszavakat írták. Ma az emberiség békéjének hirdetését csak az iskola vállalhatja, mert lényeg csak az iskola munkálja. Az iskola jelszavak és nagyhangú programok nélkül is az emberek kibékülésének vajdó ügyét segítette győzelemre, de tantervében nem titkolja el, hogy miért dolgozik. A programot hangoztatni, mellretűzni és, ha a szükség, vagy a taktika úgy kívánja: — megváltoztatni, megfordítani: nem az iskola kedvtelése. De bármily politikai széljárás, konjunkturák időváltozása, jelszavak porbahullása és magasbacmelkedése, vagy világnézetek harca és váltakozása idején: az iskola az a sziklavár, mely rendíthetetlenül áll a maga megmásíthatatlan programjával, s dolgozik annak diadalrajutásáért.

A haladást, a fejlődést biztosító élet, s az életet biztosító szeretet programja ez, mely nem változik soha, de amelynek a megvalósítása magát az életet, a szeretetmunka folytonos, szüntelen gyakorlását kívánja.

És a tanterv ezt írja elő. Ezt a programot teszi kötelezővé köztársaságunk népiskoláiban. A célban még megjelöli azt az eszményt, melynek kialakítása a tanterv irányelveivel megegyező munkásság bizonyos eredménye, mert a programban vázolt szempontok érvényesülésének természetes következménye. A tanterv ezt így fogalmazza meg: *testi és lelki egészség*, mely az ifjúság fejlődésének alapföltétele.

A tanítás módszere tekintetében a tanterv egyetlen kikötése és óhajta, hogy az ismeretek keletkeztetésének és átadásának

folyamata a cselekvő, a munkaiskola jellegét domborítsa ki. Ez abban áll, hogy a tanulókat bele kell vonni a tanítás munkájába: ki kell használni azt a munkaenergiát, amely a gyermek testi és szellemi képességeiben adva van, de az iskola dolga, hogy azt kiaknázza, s a pedagógiai cél javára fölhasználja.

A modern pedagógiában nem új fogalom a munkaiskola. De a fogalom tartalmának meghatározása körül sokáig bizonytalan-ság uralkodott. A természetes pedagógiai gondolatot eredetileg csak egyes tantárgyak anyagkörére kényszerítették, s maga a kifejezés valami extikumot takargatott a pedagógia napfényes birodalmában... Pedig: nincs ebben semmi különösség, semmi titokzatosság. Minden tanító, aki iskolájába beengedte a való életet, aki a legjobb tanító: az élet módszerét alkalmazza, az egyszersmind iskoláját *munkaiskolává* tette, s működését a cselekvő iskola szellemében, tehát a tanterv szellemében végzi. Meg kell végre érteni, hogy a munka tanítási módszere nemcsak valamely tanítási egység feldolgozásának módszeres »fogását« jelenti, melyet módszertani tankönyvekből elsajátíthatunk, esetleg az ügyesebb kartársaktól elleshetünk: a munkaiskola légköre úgy alakul ki egész tanítói működésünk, nevelői munkánk közben, s ezt a légkört a tanító és a gyermek szellemi kapcsolata teremti meg, amely minden iskolában, minden tanító egyéni munkaterületén más és más.

Az individuális tanítási és nevelési elv éppen abban a lélektani igazságban leli magyarázatát, hogy a tanító pedagógiai hatására mindegyik gyermek másként reagál, s a tanítónak nem szabad a sok lélekviszhangot egyetlen hangtölcsér szűk torkába sűríteni. A gyermeki lélek eme rezonanciája egyetlen föltétele a cselekvő tanításnak. Ahol a tanító elindító és irányító munkája találkozik a gyermek befogadó, megértő, s újabb képzetek meghódítására törekvő, az agy gépezetét mozgásban tartó, eleven lelki működésével: ott már uralomra jutott a munkaiskola szelleme. Ennek az iskola-szellemnek kialakítása, létrehozása képezi tulajdonképpen a tanító feladatát, s aki e feladatot megoldja, az megoldotta a munkaiskola problémáját. Meggyőződéssel állíthatjuk, hogy a legtöbb tanító megoldotta.

Minden további alapelv, mely a tanterv utasításait támogatja, a munkaiskola vezérelvéből szűrődött le. Ujjongó örömmel kell fogadni azt az újítást, amely lehetővé teszi, hogy a népiskola alsó fokán az egész tanítási anyag egységes egészbe olvadjon, anélkül, hogy az időegységek határai közé megnevezett tantárgyakat kellene szorítani. Ez a módszertani szabadság a munkaiskola szelleméből ered és intézményesen is elismeri ama pedagógiai törekvés helyességét, hogy az iskolai élet alapján véve ne különbözzék az iskolát körülzúgó élettől, legalábbis ne attól, melynek a gyermek jó ismerője és aktív részese. A tananyag kezelésének és az órarend beosztásának szabadsága azt a nagy előnyt jelenti az iskolának, hogy a gyermeket észrevétlenül át tudja vezetni a küszöbön, amely, minden életes szellem és ter-

mészetes módszer mellett, mégis, két világot választ el egymástól.

Am ez az alaki különbözőség senkinek sem adhat jogcímet arra, hogy az iskolát légmentesen elzárja a külső élet beavatkozásaitól. Elsősorban is a vaskalapos pedagógusok aggodalmát kell eloszlatni, s megnyugtatóni őket, hogy semmivel sem száll alább az iskolai munka tekintélye, ha az természetes folytatása az iskolát megelőző élet pedagógiájának. Ne féltsük az élet közvetlen módszerétől az iskola tekintélyét. Nem olyan tekintélyre van szükség, hogy annak csorbitatlansága mellett elkalódjanak az iskolai munka céljai és eredményei. A tekintély fenntartása és megőrzése nem öncél: eszköze csupán a pedagógiának, melynek eredményességét befolyásolhatja, de magát a lényegét nem helyettesítheti. Ha a munkaiskola tekintélyéről beszélünk, akkor nem a tanító személyén, hanem a tanító munkáján van a hangsúly.

A tanterv szellemc, mint a friss, illatos levegő, megtölti az iskolatermeket, s kialakul az egységes iskolaszellem. Ez az ideális cél és az egységes közlérsasági iskola ideális lehetősége. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk a mi szlovenszkói sajtóságos iskolai viszonyainkat, amelyek bizony nem egy akadályt gördítenek az új tanterv elveinek és elgondolásainak útjába. Elég rámutatnunk ama szlovenszkói iskolaügyi különlegességre, hogy a »kis iskolatörvény« második évtizedében még mindig vannak olyan osztályok, melyekben száz tanuló szorong, s ahol az individuális pedagógia hasztalan kísérletezne. Az egységes munkaszellem előfeltétele tehát a munka kereteinek, külső formáinak az egységesítése.

Tantervünk a munka vázlatát, méreteit, irányait tünteti föl. Munkára tehát, tanító-munkások! Mienk a feladat, hogy a pedagógiai tervrajz szerint fölépítsük a nagy épületet: a Jövőt!

Boross Béla.

Telkes—Novák számtanok a tanterv szerinti teljes tananyagot tartalmazzák. 2000 gyakorlati példa.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4.

Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

A munkaiskola és gyermeknek való tanterve.

Irta: Hortoványi Jolán.

(Folytatás.)

A munkaiskola első osztályának tanítási anyagában tehát ne az írás-olvasás álljon a középpontban. A munkaiskola dominánsa: a nevelés és ennek végcélja a jellemképzés, a szilárd erkölcsű, becsületes ember nevelése. De e célból önként adódik a követelése olyan képzőanyagának, mely nemcsak értékes, de a gyermeki természetnek megfelelő. E követelményeknek akkor felel meg a tanítás anyaga, ha ugyanabban a talajban gyökerezik, abból nő ki, melyben a gyermek az ő képzeletével, érzelmeivel, cselekedeteivel eddig élt, mert csak így kapcsolható bele az ő kis életébe a »nagy teremtőhét« mikor belépett az iskolai életbe, s folytatható zavartalanul, gátlások nélkül; csak így áll elő minden tanítás alapföltétele, a szükséges apperceptio, csak így segíthetjük át észrevétlenül a gyermeket a családból az iskolába, csak így kelthetjük föl benne az iskolai élet sokoldalúsága iránt a szükséges érdeklődést.

De ha a középponti tananyagának az otthonban kell gyökereznie, akkor a gyermek tudjon róla folyékonyan beszélni, s az erkölcsi körülmények az ő tapasztalati körébe tartozzanak. E viszony elsősorban az apát, anyát, testvéreket, pajtásokat, háziállatokat, fákat, virágokat érinti csak később bővül a fogalomkör, talán a karácsonyi ünnepek felé és beszélünk neki a Jézuskáról, aki a gyermekeket annyira szereti.

A gyermeki gondolatvilágot már sokan elemezték és általánosnak elfogadható eredményként mondható, hogy a hatéves gyermekben nincsenek meg a sikeres hittanítás előfeltételei. Sok gyermek hallott ugyan valamit a jó Istenről és az Üdvözítőről, de a nevéknél többet nem igen fogtak fel. Ha kutatni kezdjük, hogyan képzelel el a jó Istent, — rendszeren hallgatás a felelet. Csak elvétve mondják el naiv elgondolásaikat az Istenről.

Az Isten a legtöbb gyermeknek egy nagyszakállú öreg bácsi, aki jóval nagyobb és erősebb, mint az édesapjuk. A felhők fölött lakik s ha zivatar van, pöröl és haragszik a rossz emberekre, azért dörög az ég és villámlik...

A gyermek szereti az elbeszélést, szereti a csodálatosat s így tán megfelelne neki némely bibliai történet. Csakhogy a külső körülmények, melyekben ezek a történetek lejátszódnak a csodálatosság jegyében, nem a gyermeki lelket szerint valók. A keleti ruházkodás, lakás, élelem, a cselekvő személyek erkölcsi érihetetlenek előtte s így a fantázia révén nem társaloghat velük: idegenek maradnak előtte.

Nálunk az első hittan órán, ilyen kérdéssel áll elő az engedélyezett tankönyv: Milyen vallású vagy? — Én római katolikus vallású vagyok. — No, hát szeretném én azt a kis aggyelölt látni, amelyik megérti ezt a szót: »vallás«! aztán római katolikus! mi az, római? mi az, katolikus? — Hogyan magyaráz-

zam meg neki? Nemcsak lehetetlenség, de súlyos hiba lenne az első hetekben ilyesmit tanítani. Nem is teszem, hanem aztán felülbírálnak ám a szülők: — Lám, X. községben már két heti iskolabajárás után milyen szépen elmondják a gyermekek: En r. k. vallású vagyok és rögtön kész a lelkiismeretlen ítélet: »a mi tanítónk nem törődik a hittan tanítással, ejszen, mindent másképp csinál, mint X tanító úr!«

Ne engedjük magunkat befolyásolni ilyen értelmetlen beszéddel és ne törődjünk vele, ha a kupaktanács kisebbit bennünket. A fő, hogy a gyermek fejlődési menetével »természetes« kapcsolatban maradjunk. Otthon tán már imádkozott a gyermek, talán a Miatyánkra is megtanították és egyszer rendesen, máskor álmosan, de néha egyáltalán nem imádkozott. Itt, a családi élet e kedves jeleneténél fogom meg a gyermeket, mikor az esti harangszónál, az édesanya beszóltja gyermekét a szobába, a kis testvérek körbe állanak a feszület vagy egy szent kép előtt és közösen imádkoznak a jó Atyához, a kis Jézushoz, kik az égben laknak és »szeretik« a gyermekeket és elmondok nekik egy egyszerű reggeli imát. Magát az imádságot lehet az ő kis életükkel összekötni, de érdekesebb a tanítás, ha a »Csillaghullás« meséjének középpontjába helyezem és az Istenbe vetett bizalmát, az iránta való szeretetet helyezem előtérbe. Itt »vallásról« nincs szó, a szeretet Isten iránt az apai szeretetből kifolyólag mégis könnyebben hozhatom közelebb, a kis lélekhez, mint a »vallás« tudományos fogalmát. A hat éves gyermek a dolgok eredetét sem keresi, a világ-teremtése sem igen érdekli, de az iskolai év folyamán, fejlődő értelme már több és több kérdéssel áll elő. Ekkor kell a világ teremtésével foglalkozni.

A jó és rossz erkölcsi fogalmáról már tud a gyermek, s az első évfolyamban még tisztázódnak benne a fogalmak, de a bibliai történetek erkölcsi fogalmai meghaladják az ő kis eszét. Hogy egyik testvér hogyan ütheti agyon a másikat, az apa hogyan emelhet kést a saját fiára, ezt ugyan megérteni nem tudja. Túl szörnyű lehetőségek ezek az ő számára. De az eredményes tanítás értelmében, a hallott elbeszélést el is kell újra mondania, és most szemelláthatólag kézzelfoghatólag lép eléink a sok nehézség: a gyermek nem tudja, elmondani a hallott tanítást. Mit csináljon a tanító a körülmények kényszerítő hatása alatt? hát »kivülről« tanultatja a dolgot. De ha még oly ügyesen csinálja is, az ügyszó értő szakmabeli előtt kitarul az igazság: csak szótanítás ez, vagy más kifejezéssel: magoltatás...

Honnan jöjjön hát a szeretetteljes belső résztvevés a tanuláznál? Ezt bizony nehéz megtalálni. De ha nincs érdeklődés, lecsúsz a tanítás nivója; s a nehézségek nőnek. Ha a sok versike tanítására gondolunk, meg kell állapítani, hogy tartalmilag nehezek egy 6—7 éves gyermeknek.

Az első osztály hittananyaga nem a gyermek természetéhez simuló, s ez az oka, hogy hatása nem termékenyíti meg a gyermeknek sem értelmét, sem kedélyét, sem akaratát, de még vallásos érzését sem kelti fel.

A hittan tanítás — anyaga — az első r. k. osztályban nem képez összefüggő egészet, mert csak egyes történeteket markol ki s a cselekvő személyek legtöbbje hidegen hagyja a gyermeket, de az erkölcsi részre is kevés a példa ezen a fokon. Eleinte tanul a világ teremtéséről, Ádámról, Éváról; aztán egy nagy ugrással az Újszövetségben vagyunk, a Megváltóról kezdünk tanítani. A »Megváltás« már maga is olyan fogalom, melyet egy 6—7 éves gyermek nem képes felfogni. A bibliai történetek változatlanok, s itt is nagy nehézségekre bukkanunk, lélektani szempontból. A 6—7 éves gyermek messze áll attól, hogy a történelmet, mint törhetetlen és sérthetetlen igazságot fogja fel és híven megőrizze a fölvetett anyagot. A historikus anyaghoz már erősödött értelem kell és mindenekelőtt ítélőképesség, mely a tényeket a képzett eseményektől szigorúan elkülöníti és elválasztva tartja meg. Ám a mai kicsinyeknél a képzelet még szabadon csapong és bizony sokszor az átélt események elmondásánál sem tudják szétválasztani a valóságot a képzelettől... Örülnek ama szabadságuknak, ha valamit hozzátelhetnek, vagy elvehetnek a hallottakból, látottakból.

Ezt egyébként a primitív falusi embereknel is megfigyelhetjük. 3—4 ember az egyszerre látott eseményt mindig némi eltéréssel, sohasem egyformán, mondja el.

Aztán kevés a gyermekek szókinése, s bizony a bibliai történetek e pontban is béklyót raknak a fantáziára. Mert a betanult szöveg folyékony elmondása még nem bizonyítja, hogy a gyermek lelkileg is részt vesz az anyagban. Ha szívesen is mondja fel az így betanult leckét, az csak az öröm érzése, hogy sikerült valamit elmondania. Így örültem én is, mikor hat éves koromban egy francianyelvű verscecskét mondhattam el újévi köszöntőül, jóllehet egyetlen szót sem értem az egészről...

Ám a szülőknek joguk van arra, hogy gyermekeiket az iskola vallásos szellemében nevelje. A felekezeti iskola a tanítás centrumába a saját szellemét helyezi s így a tanító munkája igen nehéznek látszik még akkor is, ha történetesen a hittant nem a pap, hanem a tanító maga tanítja. Hangsúlyozom: látszik nehéznek, mert ami erkölcsi szépség a bibliában van, az tükröződik a gyermekeknek írt irodalmi termékekben is, tehát ide kell menekülnünk és innen kell merítenünk, hol a biblia főszépségesen szép erkölcsi igazságai, a becsületes ember jellemének alapvonásaiban szemlélhetőleg lép a gyermek elé. A mai hittan tanítás anyaga nem tehető a tanítás középpontjába, de a hittan szellemét, nevelő erejét, erkölcsi irányítását igenis egy más anyag keretében, meg kell jelenítenünk. Olyan anyagot kell keresnünk, mely után a gyermek vágyik, amelyben cselekvőleg részt vehet, hol képzelete kiélheti magát, mely mozgásba hozza érzelmi világát és akaratát. Mindezt megtalálhatjuk: a mesékben.

Tagja vagy már a saját szövetségnek?

Am olyan meséket kell választanunk, melyeknek anyaga erkölcsileg értékes, s erkölcsi világa a gyermekével azonos; egyszerű nyelvezetét a gyermek magyarázat nélkül is megérti és képzeletét gazdagon táplálja.

A felnőttek előtt jogosan jelenik meg a gyermekkor, mint valami elvarázsolt Tündérország még akkor is, ha szegénységben, nélkülözések közt telt az el. Nem az évtizedeken át-aranyló emlékezés szövi át varázsával a fejlődés éveit, hanem annak a tudata, hogy felfogásunk a világról, életről egészen más volt s amikor a gyermeknek mesélünk, visszaálmodjuk magunkat Tündérország szivárványos fényébe. Erdőzúgás, lombsusogás, madárdal, mind emberi hangon szólt hozzánk. Az állat emberiesen gondolkozott s primitív erkölcsi érzéseinket az állatokban is megtaláltuk. A mesék az ember történeti fejlődésének kezdő fokán bemutatják a nagy természet naív, fantasztikus megfigyelését, s éppen ez a naivság gyakorol oly mély benyomást a gyermekekre. Nem is lehet másként ez, mert a mesékben tükröződik leghevőbbben a gyermek egész lelkülete. A mese minden kíváncsnak a foglalalja, kifejezője. Csupa szem, csupa fül a gyermek, ha mesélünk neki, egészen felolvad az eléje tárt történetekben. Mily szerencsétlen is az az ember, ki nem emlékezhet vissza a téli estékre, mikor csak a tűz világította be a kályha csillámos szeméin át a szobát és a nagymama elé kuporogtunk, hogy karácsonyváró türelmetlenségünket kitöltsük a szép mesék hallgatásával. Mert egy gyermekkor mese nélkül olyan, mint a tavasz virágillat nélkül. Akkor nőni kezdtek az emberek óriásokká, hogy később összezsugorodjanak törpékké; a fák, bokrok az égig nőttek, állatok, virágok, de még a kövek is gyermekek hangon szóltak hozzánk és minden örömük és bánatuk azonos volt a mi örömünkkel, bámulatunkkal.

(Folyt. köv.)

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját!«

Figyelem!

Kartársak!

A Magyar Tanítók Könyvesboltja kiadásában az új betűtípusok alkalmazásával

új fali olvasótabla-sorozat

fog megjelenni,

mely a szintetikus olvasástani eljárásban nélkülözhetetlen!

Előjegyzéseket elfogad a Könyvesbolt, Galánta

A faliablák az új írás szerint írt

ABC és olvasókönyv

alapján készülnek. Az ABC jóváhagyási eljárás alatt van, s a jövő tanévben bevezethető lesz!

Tehetségvizsgálat.

Kivonat Dr. Stavěl J. psychotechnikai igazgató művéből.

Közli: Laczi József.

Dr. Stavěl J. a bratislavai psychotechnikai intézet igazgatója »A Pályaválasztás Központi Tanácsadója Szlovenszkón« címmel — főként a pedagógusok és szülőkre nézve — nagy gyakorlati hasznú, szlovák nyelvű könyvet jelentetett meg. A mű megjelenésével a szerző a nyilvánosság érdeklődését kívánja föl hívni a hivatal munkájának fontosságára és egyúttal rövid tájékoztatót nyújt részletmunkáiról.

Munkakörét 4 főcsoportba osztja, u. m.:

1. Gyermekek, szülők és nevelők részére;
2. Iskola részére;
3. Felnőtt egyesek részére és alkalmazottaknak;
4. Vállalatok, munkaadók, magán- és nyilvános hivatalok részére.

Az 1. főcsoport részletmunkái ezek:

a) Psychológiai és orvosi vizsgálat a pályaválasztók képességeiről.

b) Szellemi tehetség megállapítása a közép- és főiskolába lépés előtt, vagy időközben.

c) Tanácsok azon gyermekeknél, akiknek iskolai, vagy házi nevelése nehézségekkel jár.

d) A lelkileg elmaradt vagy visszafejlődött gyermekek kivizsgálása.

e) Tanácsok és információk az egyes foglalkozási ágakban, felvételi vizsgákról, egyik iskolából a másikba való átlépésről, vizsgák-, stipendiumok-, internátusokról, tanoncszerződésekről, a lehetőségek érvényesítéséről az egyes foglalkozási ágakban és végül gazdasági ügyekben.

A 2. főcsoportban — amely a pedagógusoknak különösen érdekkörébe tartozik — a következő részletmunkákat végzi:

a) A tanulók psychológiai vizsgálata és véleményalkotás a tanítók tájékoztatása céljából, továbbá az egyes évfolyamoknak osztályokba való beosztása és csoportosíthatóságáról.

b) A tanulók psychológiai vizsgálata a pályaválasztás idején és a további tanulás kérdéseivel kapcsolatban.

c) Psychológiai véleményezés az egyes tanulókról, akik nehezkesek a tanulásban.

d) A tanulók psychológiai vizsgálata, kiválasztása az első évfolyamba való felvételhez.

A 3. főcsoport részletmunkái ezek:

a) Vélemények alkotása, írásba foglalása az egyének psychológiai fejlettsége- és képességeiről. (Ezen írásbeli vélemények célszerűen alkalmazhatók mellékletként alkalmazás iránti be nyújtandó kérelmezéseknél.)

b) Tanácsok állás és foglalkozás változtatásoknál.

A 4. főcsoportba a következő részletmunkák tartoznak:

a) Véleményezés az újonnan felvett alkalmazottak és állást keresők lelki képességei-, tehetségei- és karakteréről. Külön a hivatalnokokról, sofőrökről, munkásokról, tanulókról és más személyekről.

b) Psychotechnikai vizsgálat az egyes munkaágak minőségi fejlettségéről és ajánlatok azok javításának előmozdítására.

A hivatal vizsgálati tevékenysége.

Az intelligencia, lelki képesség mérőskálájaként a Binet—Terman-féle mérőskálát alkalmazza, mely szerint a következő tényezőket veszi alapul az észbeli képesség meghatározására: 1. felfogó képesség; 2. tervező gondolkodás; 3. bíráló képesség; 4. elvont fogalmak képzetgazdagsága és 5. kombináló tehetség.

Ezen képességek meghatározása céljából a különböző életfolyamúaknak egyenként megfelelő feladatokat alkalmaz már a 3 évesektől kezdve, a felnőtt, érett korig. Az érettkorúaknak számtalan feladatokat már egységesek.

A feladatok szóbeliek és írásbeliek minden évkorban. A vizsgálat főcélja a lelki fejlettség és a tényleges kor közötti különbség megállapítása. Ezen különbséget a tényleges kornak megfelelően alkalmazott feladatok megoldásának mértéke szerint, a következőképpen állapítja meg: Pl. ha a vizsgálandó gyermek életkora 10 év, akkor a 10 éveseknek megfelelő feladatokat kell megoldania. Ha erre, az átlagmérték szerint nem képes, úgy tovább kapja évfolyamonként, lefelé, a fiatalabb korúaknak (9, 8, 7, 6 éveseknek) megfelelő feladatcsoportokat.

Ha pl. már a 6 éves életkornak megfelelő feladatokat az átlagmérték — pontszám — szerint megoldotta, úgy a lelki (mentális) életkor és a tényleges (chronologikus) életkora közötti különbség 4 év. Ez pedig annyit jelent, hogy ezen gyermek lelkifejlődése 4 évvel van visszamaradva.

Azonban a gyermek mentális fejlettsége lehet ellenkező is. Lehet egy gyermek chronológikus kora 10 év és mentális fejlettsége 11, 12, 13, 14 stb. Ezt a különbséget is ugyanezen eljárással állapítja meg a hivatal.

Az így kivizsgált képességek érték mérőjét számszerűleg úgy fejezi ki azután a Binet—Terman-féle módszerrel, hogy a mentális kor mértékszámát (a lelki fejlettségnek megfelelő évszámot) osztja a chronológikus korának évszámával.

Pl. fenti esetben a gyermek tényleges kora 10 év, lelki fejlettsége pedig a 6 évesekének felel meg, akkor 6 osztandó 10-zel. A hányados 0.60. Tehát ezen gyermek intelligenciájának, lelki képességének mértékszám (kvocientje) 60.

Több száz gyermek vizsgálata után, a lelki képességek átlagos mértékszámának meghatározását, a Binet—Terman-féle skálával teljesen egyenlően sikerült megállapítani

Kónya József: »Az új betűk tanítása« című könyve csak a szerzőnél (Kam. Darmoty, okr. Parkan) és a Magy. Tan. Szövetkezeti Könyvesboltjában (Galánta) kapható, míg a készlet tart. Ara 10 Ké.

Ezen mérőskála hányadosai különben a következőképen fejezik ki a gyermek lelki képességét, intelligenciáját:

Ha a hányados 25, vagy kisebb szám, akkor a gyermek idiota; ha a hányados 25—50, akkor a gyermek imbecilis; ha a hányados 50—70, akkor a gyermek debilita; ha a hányados 70—80, akkor a vizsgált gyöngélméjű kis fokban; ha a hányados 80—90, akkor a vizsgált ostoba, buta; ha a hányados 90—110, akkor a vizsgált normális műveltségű; ha a hányados 110—120, akkor a vizsgált normálon felüli műveltségű; ha a hányados 120—140, akkor a vizsgált normálon jóval felüli műveltségű; ha a hányados 140 és magasabb, akkor a vizsgált kiváló műveltségű.

Ezen számok azonban nem jelentik egyuttal a tudás és az ismeretgazdagság mértékszámát is! Ezek csupán az értelmi képességet fejezik ki. Vannak gyermekek és felnőtt egyének, akiknél a psychotechnikai vizsgálat némelykor magas műveltségű kvocientet, mértékszámot talál, dacára annak, hogy csak kevés iskolai képzettséggel bírnak. Viszont talál eseteket, amidőn az intelligencia kvocient-je alacsony, bár különféle, sőt főiskolát is végzett az illető egyén.

Mindezekből világosan kilűnik tehát, hogy a hivatal vizsgálati tevékenysége nem a tudás és ismeretgazdagság megállapítását tűzte ki feladatául, hanem elsősorban a természetes lelki képességek meghatározását abból a célból, hogy a különféle életpályáknál szükséges képességeket összeegyeztesse az ezekre törekvő pályaválasztók természeti képességeivel s így az egyének, illetve az egész társadalomnak boldogulásához számottevő tényezővé válják.

A hivatal néhány vizsgálati módszeréről is nyújt tájékoztatást, melyekből a mű a következőket ismerteti:

I.

A vizsgálatra egy iskola 2. évfolyamú 20 növendéke jelentkezik. A tanulók 8 évesek, tehát ezen kornak megfelelő feladatsoportot kapnak. Ezen feladatsoportnak egyike pl. ez: »az elmúlt napon, egy kör-alakú, fűvel benőtt, körülkerített kertben labdázatok. Játék közben a labda elveszett. (Előzetesen a tanulók asztalhoz ültek, külön-külön, s mindegyik papírt és ceruzát kapott, a papíron a kert jelölő kör elő van rajzolva.) Most gondoljátok azt, hogy a kert kapujánál álltok, ahová azért jöttetek ma, hogy a labdát a kertben megkeressétek. Szeretném tehát látni (mondja tovább a vizsgálat vezetője), ki-ki hogyan, milyen vonalak szerint futná be a kert területét, hogy a labdát biztosan megtalálja. Vegyétek tehát kézbe a ceruzát és rajzoljátok meg ezen utvonalakat. Indulás a kaputól.«

Terjeszd és ápolod a szövetkezés gondolatát!

**Legnagyobb erőnk az egyesülésben és a szövetkezésben van!
Legnagyobb ellenségünk a közöny és a széthúzás.**

A feladat megoldását a könyv ábrákkal szemlélteti.

A 8 éves normális gyermek útvonala ez:

A 12 éves normális gyermeké pedig ez:

A következő, 3. ábra egy 15 éves, kissé elmaradt mentalitású gyermek képzeletének, tervezésének eredménye,

mely ilyen határozatlanságot mutat:

Ezen tevékenységek egyáltalán nem az iskolai végzettségen, hanem a tervező gondolkozás és megfontolás képességén épültek fel.

Hogy a kvocientek megállapítása minden külső hatástól — mint a jelenlévők befolyása — pillanatnyi meglepődéstől mentes legyen, ugyanazon egyénnél a vizsgálat több fajtáját is alkalmazza.

A már így megállapított lelki műveltség, természetes képesség diagnosizálásának ellenőrzése céljából alkalmazza pl. az emberi test-, arckifejezésnek emlékezetből való lerajzolását.

Ezen feladatnál a gyermek, vagy felnőtt egyén leszűrt, tisztá képzetei a rajzolás következő jeleiben nyilvánulnak meg:

1. A fej részére húzott sajátságos körvonal szabályossága.
2. A váll vonalának megrajzolása, a fejhez viszonyítva.
3. A nyak szélességének és magasságának aránya a fejhez. Kapcsolásának pontossága a törzshöz.
4. A szem, orr, száj és fülek elhelyezésének pontossága a fejen.

5. Alló, ülő, lépő, futó, végül profil helyzetek rajzolása és még sok más részletvonalak elhelyezése és kapcsolása.

Az így nyert eredményeket a mű szintén ábrákban szemlélteti.

Ezen eljárás eredményéből — fenti célján kívül — nagyon célszerűen lehet következtetni az egyén rajzképességére, sőt lehet ítélkezni képzőművészeti szempontból is, ami igen fontos körülmény.

A leleményesség, technikai szakképzettség és konstruálás kvocientjének megállapítására — gépészek-, szerelők-, technikusoknál — a következő eljárást, feladatot alkalmazza:

A vizsgálandó egyén 56 db., különböző alakú mértani síkklapot kap, papírból kivágva. Kap hozzá egy ábrát, melyen minden kézbe adott idom, kisebb arányban meg van rajzolva. A mintalapon, az idomoktól jobbra, ugyanazon alakú idomok több kisebb, de különböző, szabályos mértani idomokká daraboltan vannak felrajzolva.

Már most, a kapott mértani síkklapokat a vizsgálandónak

vonalakkal ugyanúgy kell részekre osztani, amint az ábra jobb-
oldalán látható részek kívánják. Ha az egyén ezen feladatot
kellő időben — határidő meg van állapítva — teljesen el-
elvégzi, 56 pontot kap, mely szám, a vizsgálat végéig nyert
összes pontokhoz számlálva, a kvociens megállapításának rész-
tényezője lesz.

Az eddig említett 3 eljárás mindegyike, előzetes vizsgálati
tevékenység.

II.

Ilyen előzetes feladatok után minden egyén írásbeli feladat-
csoportokat kap. Egy-egy feladatcsoport 6—10 kérdésből áll.

A 22. feladatcsoport tételei pl. ezek:

1. Ha az egér nagyobb, mint a macska, húzd át az »egér«
szót ezen mondatban. Ha ellenkezőleg áll a dolog, számítsd ki,
mennyi $2 + 1 = ?$

2. Húzd át a 3-nál nagyobb, de 7-nél kisebb számokat a
következő számsorból: 1, 5, 2, 4, 7, 2, 3, 6, 1, 5.

3. Ezen betűsorból: »a i m o p r i l m v g m o r« húzd át
azon betűket, amelyek legalább kétszer, de legfeljebb három-
szor találatnak.

4. Ezen sorból: »m o v a x n t a l« húzd alá azon betűt,
amelyik balról jobbra a második azon betűtől számítva, ame-
lyik a végétől a 6-ik.

5. Ha a gyermek kisebb, mint a férfi, húzd alá ezen pa-
rancs első szavát, de csak akkor, ha a gyermek nagyobb,
mint a hangya. Ha ez nincs így, rajzolj ezen parancs utolsó
szava köré egy kört.

A 23. feladatcsoport tételei ezek:

Húzd alá az »igen«, vagy »nem« szót minden tétel után,
amint megfelelőknek találsz a kérdésekre.

1. Nagyobb-e azon szám, melyet úgy kapunk, hogy 3 és 4
szorzatából levonunk 5-öt annál, melyet akkor kapunk, ha 2
és 3 szorzatához hozzáadunk 6-ot. Igen, vagy nem?

2. Értelmesség és meggondolatlanság rokonabb tulajdonsá-
gok-e, mint vígság és büszkeség. Igen, vagy nem?

3. Fürgesség és gyorsaság ellenkezőbb tulajdonságok-e, mint
világosság és sötétség. Igen, vagy nem?

4. Szabályosság és szépség ellenkezőbb tulajdonságok-e, mint
puhaság és keménység. Igen, vagy nem?

5. Gömbölyűség és oválság ellenkezőbb tulajdonságok-e,
mint egyenesség és görbeség. Igen, vagy nem?

Ezen példákból kitűnik, hogy a vizsgálat nem a megtanult
ismeretek mennyiségének felismerésére irányul, hanem arra,
hogyan tud a vizsgálandó a közönséges ismeretek- és fogal-
makkal operálni! Hogyan tud továbbá gondolkodni, bírálni,
hasonlóságokat felfogni, felismerni, a fogalmakat megkülön-
böztetni.

Külön feladatcsoportokat állított össze a hivatal a bratisla-
vai körzet és a vidékiek részére.

A bratislavai körzet részére 175 ilyen tétel van kidolgozva. A vizsgálat az eredményt úgy fejezi ki ezen tételeknél szám szerint, hogy minden tételre, a kitűzött időben megadott helyes válaszáért egy-egy pontot kap a vizsgálandó. Az összes elért pontok száma tehát lehet 0—175.

Mint a többiekénél, úgy ezen feladatok megoldásánál is szükséges volt a korszerű normál műveltség kvocientjének számszerű meghatározása.

E célból több ezer személy megvizsgálására volt szükség, melynek eredményét a következő táblázat mutatja:

A normális, 8 éves gyermekek átlag 16 pontot szereztek. A normális, 9 éves gyermekek átlag 25 pontot, a normális 10 éves gyermekek átlag 31 pontot, a normális 11 éves gyermekek átlag 42 pontot, a 12 éves gyermekek 50 pontot, a 13 éves gyermekek 58 pontot, a 14 éves gyermekek 67 pontot, a 15 éves gyermekek 77 pontot, a 16 éves gyermekek 92 pontot, a 17 éves gyermekek 107 pontot és a 18 éves gyermekek átlag 127 pontot szereztek.

Hogy valamely megvizsgált gyermeknek a fenti feladatok megoldása alapján milyen mentális műveltségi kvocientje van, azt ezen táblázat segítségével a következőképpen számíthatjuk ki.

Pl. egy 12 éves fiúgyerek, aki középiskolai beiratás előtt áll, s a vizsgálat folyamán 66 pontot szerzett, akkor annak kvocientje lesz $66:50 = 1.32$. Tehát ezen gyermek normálon jóval felüli tehetség, s iskoláit biztosan jó eredménnyel végezhetné.

Ha pl. egy másik 12 éves gyermek csak 42 pontot tudott szerezni, akkor annak kvocientje lesz $42:50 = 84$. Tehát ezen gyermek normálon aluli tehetség, »ostoba«.

Az itt felsorolt módszereken kívül még sok másféle mód is áll a hivatal rendelkezésére, hogy a vizsgálataik diagnózisát a legbiztosabban meghatározhassák, azaz, hogy a megvizsgált egyénekről megállapított műveltségi mérőskálák és a valóban természetes tehetség között semmi eltérés ne mutatkozhat.

Több érdekes példát ír le művében dr. Stavél azon esetekről, hogy a vizsgálat céljából hozzájuk fordult szülőknek, tanároknak, tanítóknak, bírácoknak stb. adott tanácsokat, véleményeket, meghatározásokat miképpen igazolták a vizsgált egyéneknek a gyakorlati életben megnyilvánult természetes képességei.

Ezen példákban írt cseményekből is következőre, a hivatal által adott tanácsok, vélemények és meghatározások, valamint az ezekből eredő gyakorlati haszon — főként a szülők és pedagógusokra nézve — fokozott figyelmet érdemelnek. A hivatal ténykedésének minden ágazata, a társadalomnak az egyes munkagyakba, a megfelelőség, képesség szerint való elosztása szempontjából az egyénre, társadalomra, végül pedig az államra nézve is nagyfontosságú.

A tanítósnak nagy segítő társat kap a hivatalban a pszichológiai megfigyelés, meghatározás, valamint növekedéseinek életpályára való irányításában és még sok más szempontból.

Mint ilyen új hivatalt Szlovenszón, örömmel üdvözölhetjük. A külföldi, de a prágai és brünni psychotechnikai hivatalok is évente sokezer egyént vizsgálnak meg, s azt hiszem, a bratiszlavainak is van jövője, mert létezése legfőképp az egyén, de egyúttal a társadalom és az állam — a nemzetközi kulturális viszonylat szempontjából — korszerű kívánalma.

Bármely munkakörben, ha nagyobb csoportnak psychotechnikai vizsgálatáról lenne szó, a hivatal helyszínre is küld vizsgáló-bizottságot. Vidéki levizsgálandók részére ajánlatos a hivataltól előbb írásban határidőt kérni. Hivatalos óra naponta 8—14-ig. Cím: Bratislava, Vazová ul. č. 1.

A hivatal 1928-ban alapítottat a keresk. és iparkamara, de főleg Stodola Kornél szenátor, s még mások intenciójára.

FÓRUM

Az iskola a béke szolgálatában.

Irta: *Grünwald Béla*, Bratislava.

Nehéz, súlyos idöket élünk. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy még sohasem vívtunk a megélltetés s egyéb szokatlan feladataink s kötelességeink megoldása, illetőleg teljesítése körül oly nehéz harcokat, mint jelenleg. Minden következő pillanat felfogása megdönti az előbbi megdönthetetlennek vélt eszményét. Elkeseredett küzdelem dül minden vonalon. A világtársadalom minden rétegét örökös nyugtalanságban tartja a krízis-szörnyeteg könyörületet nem ismerő, romboló réme. Mindenütt, még az iskolát sem kivéve, áldatlan idegesség ütötte fel tanyáját. Seholsem látunk egy nyugvó pontot, seholsem pillantunk meg egy reménysugarat, mely a világtársadalom izgalmát csökkentené, s azt a már oly régen áhítozott jobb jövő mielőbbi elérésével kecsegtetné.

Aki azt a hitet táplálta, hogy a krízis az 1931—32-es években éri el kulminációs pontját, s hogy nyomukban a tartós javulás áldásos periódusa következik, az hitében rettenetesen csalódott. A világnyomor járványa még mindig ádázul leselkedik reánk s szedegeti áldozatait. Az emberek vállalkozása, bármibe is kezdjenek, megdöbbentő fiaszóval végződik. Nejm csoda tehát, ha az optimisták táborához tartozók száma tetemesen csökken s a pesszimisták légiója horribilis mértékben megnövekedik.

A legelszomorítóbb jelenség azonban az, hogy a világban dúló nyugtalanság s nyugtalankodás az iskolára is kihat, az iskola falát is göngeti s áttöréssel fenyegeti. Így aztán a neveléssel s oktatással foglalkozók egyébként is nehéz munkája napról napra még nehezebbé válik.

Annak megállapítása, hogy mindezekért kit terhel a felelőség, nem könnyű feladat. A nemzetek szolidaritása, sajna, vég-

képpen alá van aknázva. A robbanás minden pillanatban bekövetkezhetik. Egyik a másikra hártja a felelőség ódiumát. Mindegyik a másikat tekinti az uralkodó kaotikus állapotok előidézőjének. A régi nemes tartalmú s az igazi megértést szolgáló jelszó: »Mindenki egyért s az egyed az összességért« — ki-
halóban, veszendőben van.

Mi a tanítóság különös feladata a jelenlegi súlyos helyzetben? Mit tegyenek a tanítók, kikről Boross kartárs helyesen jegezte meg, hogy a jóság, a hit és a munka emberei; a jövő, a szépség és a szeretet magvetői; a bizalom, a bizakodás és az emberi szolidaritás építői. Nekünk, szerintem, rendületlen kitartással kell kormányoznunk azt a hajót, melynek kapitányaitvá, sorsunk s hivatásunk révén predestináltattunk. Nekünk most viribus unitis résen kell lennünk s speciális kulturmissziót kell teljesítenünk. Nekünk az emberiség magáhozvételését akadályozó sötét s átkos köd eloszlatásához minden rendelkezésünkre álló eszközzel hozzá kell járulnunk. Ezt pedig elérhetjük, ha a javulás iránti reményt elsősorban magunk fel nem adjuk, másodsorban pedig azt tanítványainkban s azok szüleiben is éltetjük.

A tanuló ifjúságot, az elibénk tornyosuló nehézségek ellenére is, emelt fővel, józanul kell nevelnünk s oktatnunk. Tanítványainknak még csak sejteniök sem szabad, hogy bennünket valami bánt. Hagyjuk meg őket ama hitükben, hogy a tanító az az ember, kinek nincs bánata, nincs semminemű panasa. Ez mindenestre szükséges ahhoz, hogy jelenlegi ezerszeresen súlyos kötelességeinket 100%-osan teljesíthessük. Csak így védhetjük meg tanítványaink józanságát, csak így biztosíthatjuk gondolkodásuk nemes menetét s a hétköznapi, nemtelen torzsalakodások fölé való emelkedését, illetőleg az azoktól undorral való teljes elfordulását.

A tanítóság, a mai kivételes körülmények közötti önfeladózó munkájának egyik fontos feltétele az is, hogy ne engedje az iskola falai közé a gazdasági krízis romboló energiájának, de még hírének az atómját sem. Az iskolának, hogy ebbeli célját elérhesse, a tanítóifjúságot felvilágosító, megnyugtató munkájával preparálnia s vele hatnia kell a felnőttek lényére, lelkületére. Az iskola révén tehát nemcsak a tanulók, de hozzátartozóik is vegyék át, jelesül sajátítsák el mindazon kellékeket, melyek a megértést szolgálják, s melyek, úgy az egyesek, mint a népek közti békés állapot feltétlen támaszai, biztosítékai. Neveljünk tanítványainkból izzig-vérig becsületes honpolgárokat. Plántáljuk lelkükbe kitörülhetetlenül, hogy a jót nemcsak prédikálni, de cselekedni is kell. Függesszünk ki tantermeinkben s iskoláink folyosóin lakonikus, jóra, igazra, szépre, nemesre, philantropikus tevékenységre buzdító mondatokat, melyeknek se szeri, se száma s melyekkel ugyan csak értékes s maradandó eredményeket érhetünk el. Beszéljünk, amilyen gyakran csak tudunk, a béke és szeretet egész világát boldogító magasztos voltáról, a nyugalom csodatevő erejéről, a gyűlölet, irigység, veszekedés és háború erkölcsstelen,

mérgező, mindent felborító hatásáról. Beszéljünk a szerénységről, az önmegtagadásról és lemondásról. Oktassuk ki tanítványainkat igényeik redukálására s szüleik zsebének csak nélkülözhetetlen dolgoknál való igénybevételére. Kíméljük meg a szülőket — munkánk alapos elvégzésével — a nélkülözhető, drága iskolakönyvek megvásárlásától.

Beszéljünk a támogatásra szoruló iskolatársak s felnőtt munkanélküli szegények segélyezésének fontosságáról is.

Az ilyen tevékenység úgy a tanulók, mint az iskola iránt éberen érdeklődő szülők figyelmét megragadja, lebilincseli, tetteikben irányítja s nemes elhatározásokra serkenti. Az ilyen szülők a tanító intenciója értelmében cselekednek. Az iskolával szemben, sajnos, még mindig indifferens, a tanító ismételt invitálására sem reagáló szülők felvilágosító munkáját közvetve, csakis tanítványainkkal végeztetheljük el. Az ilyen szülők gyermekeibe fáradtságot nem ismerő, különös gonddal kell belenevelnünk az említett tevékenység kifejtésének módját, ha azt akarjuk, hogy munkánk sikere teljes legyen.

Minél alaposabban dolgozunk az egész vonalon s minél többször beszélünk és beszéltetünk az említett mozzanatokról, annál alaposabb s maradandóbb hatást érünk el s a következő sikerre számíthatunk. — A gyermek s vele együtt szülei is kristálytisztá meggyőződéssel magukba szállva, mint a béke propagátorai így elmélkednek: »Ha a béke nem lenne oly jó és üdvösséget termő, akkor a tanító úr nem hívná fel reá oly gyakran figyelmünket. Be kell tehát okvetlenül látnunk, hogy a tanító úr úgy a magunk, mint a nagy társadalom javát, boldogulását óhajtja, mikor arra kér bennünket, hogy a béke megteremtése körül fáradozzunk, áldásainak élvezetére törekedjünk s adott pillanatokban a békétlenkedéshez szokott társainkat is a béke híveivé formáljuk át.« A tanító munkája sikerének elsőrendű támogatóivá válnak az együttérzést, az egymásra utaltságot világosan kidomborító általa előadott mondák és események, mert azok a gyermek lelkéből a gyomot eltávolítják, azt csupán a fennkölt eszmék befogadására szolgáló kincsesházzá változtatják, mely a kívánt cél irányában haladva végeredményben a biztos révbe jut.

Mihelyst látjuk, hogy tanítványaink teljesen megértettek bennünket, kívánjuk meg tőlük, hogy az iskolában hallottakat a tiszta igazságnak megfelelően szüleikkel is közöljék, s a közlést csak az arra legmegfelelőbb s legalkalmasabb pillanatokban végezzék el. Ha konstatálják, hogy szüleik akár otthon, akár sétaközben szívesen foglalkoznak velük, akkor bátran nyissák ki szájukat s használják ki csevegéseikkel szemben a csupa szem, csupa fül szülő fogékonyságának minden porcikáját. Hangsúlyoznunk kell, hogy a nyugaltság a fogékonyság főkritériuma s hogy szüleiket ne ostromolják kérdésekkel vagy egyéb közölnivalókkal, ha észreveszik, hogy a szülői lélek egén felhők tornyosulnak, ha rájönnek arra, hogy a szülők nyugtalanok, rosszkedvűek. Neveljünk tanítványainkból hamisítatlan, pontosan, megbízhatóan működő seizmográfot. Az ilyen gyermek, szülei-

EGYESÜLETI ÉLET

AZ ŐSZI KÖZGYŰLESEK. Némely egyesületi járások és tanítómegyék, az egyesületi élet élénkítése céljából, a tavaszi közgyűléseken kívül, rendes őszi közgyűléseket is tartanak. Eddig az érsekújvári, galántai és a párkányi szervezetek közgyűléseinek időpontjáról kaptunk hírt. A közgyűlések nívós pedagógiai programja mellett egyesületünk aktuális ügyei szerepelnek a napirenden, úgyszintén mindama határozatok végrehajtása, melyeket a nyári galántai központi gyűlés a kisebb egyesületi szervezetekkel vonatkozásban hozott. Figyelmébe ajánljuk a közgyűléseknek különösen a gömör-nógrádi tanítómegeye ama határozatát, mely az egyesület tagjainak nyilvántartására vonatkozik, s amely határozatot a központi gyűlés magáévá tette. (Lásd M. T. 15—16. sz. 499. old.) Minden megyei és járási egyesület érdeke, hogy tagjairól pontos katasztert fektessen föl, s a változásokat időről-időre keresztül vezesse. Az őszi közgyűlések jelentősége éppen abban van, hogy az új tanévben soraink közé beálló fiatal kartársakat az egyesületi élet részeseivé tegye, őket az egyesület számára megnyerje, s az egyesületi munkába bevezesse.

A KATONAI SZOLGALATI IDŐ BESZÁMITASA KÖRÜL nagy viták folynak. A takarékosági intézkedésekkel kapcsolatban került előtérbe a kérdés, mely fájó sebe a katonai kötelességeit hiven és becsületesen teljesítő tanítóknak. A katonatanítók sérelmük orvoslása végett egyesületbe tömörültek, mely eleitől fogva erőlyesen követelte a katonaságnál eltöltött időnek a működési évekre való beszámítását. Most aztán Kolumbusz tojásaként akarják a kérdést megoldani: a katonai szolgálatot nem számítják be ugyan, de, hogy a sérelem »megszűnjék»: a nem teljesített katonai szolgálati időszakot *leszámítják* azoknak is, akik katonák sohasem voltak. Itt a nők nem képeznek kivételt... A konkrét javaslat ugyanis azt mondja, hogy a tisztviselők első előlépési határidejét öt esztendőre ki kell tolni, amely ideig a katonakötelesek leszolgálják katonai idejüket. Az eddigi igazságtalanságot tehát ki akarják terjeszteni azokra is, akik azt nem érezték. Szerencsére, ez a javaslat nemcsak a tisztviselői körök, de a katonaság részéről is nagy ellenállással találkozott, mert az a haderővel és általában a katonai szolgálattal szemben ellenszenvet idézne elő, ami pedig éppen napjainkban, nem kívánatos.

MEGHÍVÓ. A Párkányjárásí Ált. Magyar Tanítómegeye 1933. november hó 22-én, szerdán d. e. fél 10 óraker Párkányban, a községi nagyvendéglő különtermében *rendes közgyűlést* tart, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívjuk. *Tárgysorozat:* 1. Elnöki megnyitó és előterjesztések. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése a titkári és pénztári jelentésekkel. 3. A tanítói kenyérstabilitása. Előadja: Kónya József igazgatótanító, Köhídigyar-

mal. 4. A tanítói tekintély. Előadja: Bátori Emil tanító, Szőgyén.
 5. Énektanítás a végleges tantervben. Előadja: Horváth Dezső
 igazgatótanító, Bény. 6. Pedagógiai füzetek kiadása. Előadja:
 Nagy József igazgatótanító, Nána. 7. Indítványok. — A megje-
 lenés kötelező. Az állami és egyházi tanfelügyelőségi engedélyeket e
 tanítási napon való távozásra megszereztük. A gyűlés után közös
 ebéd, mindenkire kötelező részvétellel. Az esetleges indokoló el-
 maradást azonnal jelentsék Bellus Gyula párkányi kartársnál.
 Szabó Emil s. k. Szoleczky János s. k. Bíró Béla s. k.
 jegyző. titkár. elnök.

A GOMÓRI REF. TAN. EGYLET ÉNEKKARA sok vajúdás
 után megalakult. A mintegy 25 tagból álló lelkes, kis csapat első
 próbáját okt. 30-án tartotta Feleden, Farkas Márton karnagy ve-
 zetésével, mely alkalommal Gáspár János zeneszerző kartársunk
 két szép gyászdalát gyakorolták. Egyben az egylet választmánya
 is értekezletet tartott, Kovács Gyula simonyi kartárs elnöklét-
 vel. A következő énekkari összejövetelt Tornaljára tervezik a
 karácsonyi szünetidőben.

Karénekek címen értékes füzet je-
 lenik meg a napokban, Gáspár Já-
 nos rimaszécsi ref. tanító, közép-
 iskolai énektanár szerkesztésében. A
 füzet 60 éneket tartalmaz, mégpedig:
 30 éneket 2- és 3 szólamra, 19 férfi-
 kart, 8 vegyeskart és 3 szólóéneket
 kísérettel. Régen érzett hiányt fog
 pótolni ez az énekkönyv, amely val-
 lasos estélyekre, ifj. egyletek, Je-
 ánykórök, énekkarok részére nyújt
 tanítási anyagot. A füzet elsőrangú,
 izléses kivitelben készül s azt a
 gomóri ref. tan. egylet adja ki. Elő-
 jegyezni lehet, illetve megrendelhető
 postautalványon: Kovács Gyula ref.
 ig. tanító egyesületi elnöknel, Simo-
 novce (Rimasimonyi) okr. Feledince.
 Ára: 16.50 Kc. 10 füzet rendelése-
 nél 1 ingyen példány. A tanító egy-
 let nem tekintvén a horribilis kiadá-
 si költséget és fáradtságot, — azon
 reménnyel adja ki e rendkívül szük-
 séges füzetet, hogy az illetékesek
 méltó támogatásban részesítik a ne-
 mes vállalkozást. A »Karénekek« be-
 szerzését melegen ajánljuk.

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelésed gyarapítja
 a magyar tanítóság közös vagyonát.

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézete

Komárom, Deák Ferenc ucca 1. sz. - Telefon: 176.

Egyéni rendszerű arc-, bőr- és szépségápolás.
 Hajszálok végleges eltávolítása.
 Mindennemű szépséghibák szakszerű kezelése.
 Quarz besugárzás.

Összes modern kozmetikai eljárások.

Díjtalan tanácsadás!

KRÓNIKA

Ma mindenkinek igaza van.

Olyan időkben élünk, hogy a definitív, valamint az abszolút igazságok a hétköznapi hangyaemberének életében éppúgy megfoghatatlanok, miként a történelem világokat átölelő relációiban. Hogy ezt az állapotot mi eredményezte, talán a világon előmlő hamisra magyarított humanizmus álkegyelmessége folytán meglazult kötelesség- és felelősségérzet, vagy a haladás túlzott irama nyomán keletkezett nyugtalanlás, mely az örökre megingathatatlanoknak hitt törvényszerűségeket is elasztikusakká tette s ezzel rést engedett az igazságot körülbástyázó törvény és jog különféle magyarítására és csavargatására: mindezekre csak a jövő gondolkodói és szociológusai fognak tudni feleletet adni.

Egy testvérünk levelét kaptam a minapában. Személyes ismeretségünk — sajnos — nincsen egymással, ennek ellenére azonban már több levelet váltottunk. Sorait mindenkor élvezettel olvasom és érzem, hogy az írójával — habár csak így per procura — kötött barátság értékes számomra. Megjegyzem, az illető a szlovenszki magyar tanítókollektívum ú. n. másik táborából való, anélkül azonban, hogy az Egyesülettel szemben a negatív álláspontját foglalná el, sőt az ő elgondolása szerint is, nálunk csak egyellen, a jelenlegi magyar tanítóegyesület lehetséges, s mert annak többsége a mostani egyesületi kiállást inaugurálja, azt magára nézve is kötelezőnek ismeri el, habár bizonyos dolgokban neki más a nézete. Szóval becsületes ellenfél az illető, illetőleg az Egyesületen belül produktív ellenzék.

Az írja: »... nálunk minden csak látszat. Van vezetőségünk, de mögötte nem áll úgyszólván senki. (?) — Szerk.) Vannak gyűléseink, határozatokat hozunk és — megyünk haza. Elhatározzuk pl. a Tanítók Házát, lelkesedünk érte, az előadókat megtapsoljuk, de feléptíteni — a búzaadóból akarjuk. Szóval nem a mi pénzünkért. Egy gyűlésen 9 kollégától kérdeztem meg, hogy mennyit adott a Tanítók Házára, mikor rendezni tagdíjhátralékát? Csak kapásból, találomra adtam fel a kérdést s kisült, hogy az minden esetben elevenre talált. Majd azután érdeklődtem: jegyzetek-e szövetségi részvényt? Nos, egyetlen egy sem jegyzett, bár mind lelkes szavazó tagja az Egyesületnek, de 6 közülük — majd jegyez. Én nem vagyok híve a boltinak, (mint a Tanítók Háza támaszának, ez a fontos felfogásomban), de mivel Egyesületem elhatározta, kötelességemnek tartom az akciót minimalisan, vagyis egy részvény erejéig támogatni. Ezt meg is tettem, pedig én soh'se panaszkodom, hogy »rosszul megy nekem«, mivel nincsenek kamatra kiadott pénzeim nyomorgó parasztoknál. Soh'se fogom elhinni kartársaimnak, hogy nincs módjukban megfizetni a tagdíjakat és saját zsebükből áldozni a Tanítók Házára.«

Pirulva interpretálom e sorokat, mert kénytelen vagyok

beismerni, hogy igazak. De — hiszen — velem együtt igazat ad a levél írójának Egyesületünk minden ténylegesen élő, működő, önludatos tagja.

De van az éremnek másik oldala is. A tanítótság — mondhatnók — a legkorábban észrevette az egyesülésben rejlő erőt. Már a helvenes években országos egyesületet alkotott, mely megyei, járási alosztályokra tagozódott. Ezenkívül külön tömörültek az egyes felekezetek tanítói, külön egyesületet alkottak az államiak és a községiek is. Így egy tanítószemély rendszerint 4 egyesületnek volt a hivatalos alkotó tagja: az országos-, megyei-, járási-, esetleg iskolájának neme szerinti a felekezeti, vagy községi iskolai tanítók egyesületének. Ezek a szervezetek az akkori kereseti viszonyokhoz képest elég tekintélyes tagdíjat is szedtek, még a kisebb egységek is lapot tartottak fenn. Minden felvilágosító munka nélkül érezte azonban mindenki, hogy a tagdíj befizetésével — melyet rendszeren az igazgatók vontak le a fizetésből — (merészelné csak ezt ma valaki megtenni) az egyesülettel szemben még nem merült ki minden köteleessége. Egy öreg karlársam mesélte, de magam is tapasztaltam annak idején, hogy egy gyűlés ünnep volt a tagok számára. A primitív közlekedési viszonyok ellenére is, még a legtávolabbi zugból is beözönlöltek a testvérek, nem hiszem, hogy csak azért, mert abban az időben a juvardíjat a község volt köteles fedezni. Az említett öreg testvérünk azt állítja, hogy minden mostani egyesületi belső bajainknak, óriási tagdíj hátralékainknak, egyesületi életünk megmerevedésének oka a tagoknak az Egyesület életnyilvánulásaitól: a gyűlésektől, szavazásoktól való tartózkodása. Mivel csak itt, ezeken a helyeken hallathatja a tag a maga véleményét és akaratát, e megnyilvánulási eszközöket elvetni maguktól helyrehozhatatlan egyoldalúság.

Ime, a másik igazság! Miképpen súlyos köteleességmulasztás az Egyesület anyagi követelményeinek nem teljesítése, éppúgy végzetes hiba a kuckóban ülve s magunkat mindentől távol tartva keserű szavakkal ítélkezni elevenek és holtak felett. És amint a gyűléseken, szavazásokon való oszientatív részvétel ellenére sem lehet valaki az Egyesület integer lelkes tagja, ha fizetési kötelezettségének eleget nem tesz, úgy minden áldozatkészség mellett is csak passzív alkotói azok az Egyesületnek, akik akaratukat, kívánságaikat, kezdeményezéseiket a kellő fórum elkerülésével csak a puszta kiállják.

Testvéreim! Nem lehetne a két igazságot egymással összeegyeztetve összekötni? Pedig — ha igen — ezekből lenne definitív és abszolút igazság!

Szivemből sajnálom

azt a négy orvost, akik szegény Földesi Piroskát halálra operálták. E száznál is több ugyan nem azt jelenti, mintha a maga, a szegény áldozat iránti részvétem talán kisebb volna, de képzelnék el csak azt a szörnyű csapást a mai nehéz időkben, hogy

e négy kenyérkereső embernek, kik közül kellett még alig száradni meg a tinta a diplomáján, egész életpályájára a tudatlanság bélyegét sűli a bírói ítélet, legyen az felmentő, vagy marasztaló. És midőn idáig jutottunk, ha nem is tesszük magunkévá Shaw Bernard Az orvos dilemmájában neveltségessé torzított hipotéziseit, keserű cinizmusát, mégis meg kell kérdeznünk, hogy is történhetett meg ez a szörnyűség egy löbbszáz orvossal, klinikával, egyetemmel rendelkező városban? Miféle különös pszichózis alatt állott az a négy ember, hogy tudományokban rendületlenül bizva csak mellettek, mellettek mindaddig, míg az áldozatban élet volt? Vagy talán itt van a dolog magyarázata, hogy a saját tudományokban olyan vakon bíztak, hogy azt túlértékelték?

Több oldalról hallatszik ma a közéletben, hogy a mostani nehéz gazdasági viszonyok, az általános pauperizálódás a művészeket kívül az orvosokat prostituálták a legnagyobb mértékben. Bár ez az ítélet jórészen túlzott, annak maradéktalanul hitelt adni még annak ellenére sem szabad, hogy a túlzásfajtság sehol sem öltött oly ijesztő arányokat, mint éppen ezen a pályán. Bizonyos azonban, hogy ma, mikor a publikum hatalmas tömegeinek gyógykezelését a különböző betegpénztárak biztosítják, ez intézményektől független fizető belegek — hozzávéve az általános pénztelenséget is — oly ritka fehér hollókká lettek, hogy azokat a rendelésből »kérem ezzel a bajjal forduljon N. szakorvoshoz« szavakkal egyellen egy orvos sem utasíthatja el. hacsak nem akarja a praxisát szántszándékkal tönkretenni. A nagy versenyben, nyomasztó gazdasági kényszerűségből, nolens volens, hozzá kell fogni mindenféle orvosi munkához, tekintet nélkül arra, hogy abban van-e kellő gyakorlata az illetőnek, vagy az ilyfajta gyógykezelésekről hallott egyetemi előadások, vagy klinikai gyakorlatok élénken élnek-e még emlékezetében? Ilyen körülmények mellett hallhattunk aztán a Földesi Piroskához hasonló történetekről, olvashatunk tüllozt sebészi beavatkozásokról, melyeknek elkövetéséért inkább a megélhetés nehézségeinek súlyos nyomása, mint a mesterségbeli lelkiismeret kitérülése okolható.

Az orvosi praxist mindenkor kizárólag az egyéni lelkiismeret szabályozta. Csak még a lelkész az egyellen, aki hivatala gyakorlása közben a felelősség kérdésének felvetésénél tisztán a saját lelkiismeretére való hivatkozással felelhet. Nem állíthatom azt, hogy az orvosi lelkiismeret valamilyen engedett volna talán hagyományos szigorából, de magától értetődő jogomnak érzem azt követelni, hogy az a személy, aki az én testi épségem, legdrágább kincsem, az egészségem megóvása, vagy — ha eüromlik — meggyógyítása közben a saját lelkiismeretén kívül senkinek felelősséggel nem tartozik: feladata olyan magaslatán álljon, szakmabeli tudásának oly teljességével rendelkezze, hogy az én személyemet részéről semmiféle veszély ne fenyegegyessél, mivel a gyógykezelésnek fontos előmozdítója a vele összefüggő pszichikai folyamat, az a szuggeszció, mely a gyógyító orvos

személyéből jelen árad, a siker érdekében a félrekezelésnek még a halvány gyanuját is el kell távolítani az én gondolatomból. Így az orvosnak folytonosan lépést kell tartani a szakmabeli útmányokkal, állandóan figyelemmel kell kísérni a különböző szaklapokat, laboratóriumi, klinikai gyakorlatokat kell végeznie. De honnan, mikor a mai praxisból kenyérre is alig telik? A közönség nyugalmának érdekében mégis meg kell ennek lenni. Minden hivatalnoknak, munkásnak van valamely felettes hatósága, mely a munkáját felülbírálja. Ha az adóhivatali tisztviselő nem tud 10%-ot számítani, fegyelmet kap és beosztják olyan munkakörbe, ahol csak gépies teendői lesznek. Pedig az ő ügyellenségéből, szakképzettségben való gyengeségéből csak egyeseknek, esetleg kis töredékeknek lehet anyagi kára, még az is reparálható. Menynyivel inkább szükséges egészségünk védői, az orvosok között egy olyan szelekció, mely különbséget tegyen az egyszerű betegségek gyógykezelői és a kiváló intuitív tehetséggel megáldott diagnosztizálók között! Magyarán szólva: miképpen vannak művész- és mesterember-tanítók, úgy vannak született orvos-tehetségek és vannak, akik praxisukat csak kenyérkereset-szerűen üzik. Ez a differenciálódás egyáltalában nem jelenti az utóbbi típushoz tartozók diszklasszifikálását, sőt az így meghatározott munkakörbe való becsületes, lelkiismeretes működés a legnagyobb mértékben tiszteletreméltó és semmivel sem alacsonyabbrendű, mint az első csoportbelieké. Kell azonkívül szervezni egy olyan felügyeleti hatóságot is, mely azt ellenőrizzé, hogy a gyógykezelésre jogosított személyek lényegesen ismerik-e szakmájuk új útmányait, egyik-másik nem tart-e ott még ma is a terápiában ahol a jó öreg Hippokratesz.

És ha mindezek megalósulnak, akkor a közönség bizalma visszatér, Bernard Shaw paradoxonja, hogy az orvosi tudomány csak a műltősztalig haladt, a többi tiszlán kuruzslás, megnevettető tréfává lesz és a Földesi Piroska esete sem fordul többé elő.

Szepesi Gyula

Légy a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« propagátora!

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. — Kereskedői közvetítő hasznokizárva. — Keményfa hálószobák 1200 KÉ-től kezdve. Megtekintés és autó díjmentesen.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Naša škola (7. szám). Az izoláció, mint a nevelés akadálya című cikkben arról ír a szerző, hogy az a körülmény, hogy az ifjúság különböző kategóriájú iskolákban és egy iskolán belül is osztályonként izolálva tanul, arra vezet, hogy az egyes kategóriák és osztályok tanulói egymástól elidegenednek, sőt bizonyos fokig ellenséges indulattal vannak egymással szemben. Ez az egymástól való elhidegülés már az életben is megfigyelhető. Ugyanis, míg régebben keresték az embernek az egymás társaságát, jártak egymáshoz, ma már a vidéken is izoláltan élnek, a városokban pedig azok sem ismerik egymást, akik egy házban laknak. Mindenki csak magával törődik. Ez az izoláció szembe állítja egymással az embereket, amiről a mai élet története meggyőzően beszél. A nevelés feladata, hogy ennek az elhidegülésnek tovább terjedését megakadályozza. Helyesnek tartja ebből a szempontból a cikkíró, hogy a különböző osztályok és iskolák tanulói közösen vegyenek részt kirándulásokon, előadásokon és ha bizonyos segítő akciókat közösen bonyolítanak le. — Az »Iskolai reformok és a tanítók továbbképzése« című cikkben megállapítja a szerző, hogy különösen az egy- és kétosztályos iskolákban mozaikszerrű, kapkodó tanítás folyik, aminek az a következménye, hogy a tanulók tudása sok esetben nem több, mint a hatévfolymú iskola tanulóinak tudása volt. Az okot abban látja, hogy a tanítók az anyagot nem tudják központosítani, sokat tanítanak, a tanítás eredményét nem kérik számon és ezért sok esetben — bár nagyon sokat dolgoznak — a munka eredménye nincs arányban a végzett idegőző munkával. A segítség első feltételül a tananyag minimalisát tartja szükségesnek (mit kell tudni feltétlenül egy tanulóknak az I., II., III. stb. évfolyamban). Másodszor azt tartja szükségesnek, hogy a cselekvő iskola metódusát a tanmenetben minden tanítárgyhoz praktikus útmutatásban

kell adni és módot kell nyújtani arra, hogy a tanítók lássák annak gyakorlati kivételét. Ennek hiánya miatt az új irányok nem realizálódnak rendszeresen, csak mint kísérletek. Tehát a tanítási elveket nemcsak ismertetni, hanem megmagyarázni is szükséges és meg kell mutatni, hogyan kell azokat realizálni.

Naše Slovo. (II. évf. 1—2. sz.) Ez az újság az Učiteľské Nakladateľstvo Slovenské »Unás« Družstvo lapja, melyet a szövetség tagjai ingyen kapnak. Ez a szövetség ugyanolyan vállalkozás, mint a magyar tanítók ez évben alakult szövetsége. A lap pedagógiai cikkekkel kívül tankönyvbírálatokkal, könyvismertetéssel és szövetkezeti informatív ügyekkel foglalkozik. A szövetség 1932. nyarán alakult és ma már 2800 tanító tagja van. Üzleti összeköttetésben áll a Légio bankával és annak kiadóvállalatával, a »Komenský«-vel, egyébként teljesen független intézménye a szlovák tanítószervezetnek. Referál ez a lapszám a kiadóvállalat eddigi tevékenységéről. Saját kiadásában, teljesen függetlenül megjelentette egy ifjúsági könyvsorozatot 2 kötetű és további 8 kötet nyomás alatt van. Kiadta a gyermekirodalom jegyzékét, továbbá egy iskola- és pályaválasztási tanácsadót és a Naše Slovo című folyóirat egy évfolyamát 36.000 példányban. Ezenkívül van a szövetségnek egy berendezett könyvkereskedése Bratislavában.

Učiteľský Pedagogický Časopis. (Havi folyóirat, kiadja a Čsl. Grafická Unia A. S. Praha, illetve a Stehrovo knihkupectvo a nakladateľstvo, Prešov.) A Stehr-cég a lapot tanítóknak ingyen küldi. Tartalmaz pedagógiai cikkeket, könyvismertetéseket és könyvkereskedői híreket. A II. évfolyam 1. számában több cikk foglalkozik az új def. tervvel és van egy gyakorlati cikk: Természetrázi kirándulások és azok felhasználása a természetrajzi órán a mai cselekvő iskolában.

Tvorivá škola. Kettős számában

akiknek egyetlen gondolata csak én vagyok, akiknek semmiféle áldozat nem sok. Tanulásban, sok szellemi munkában, amelyet szívesen, örömmel és öntudattal végzek, peregnék az évek, míg munkám a befejezéshez érkezik. Egyetlen vágyam egész emberré válni, olyaná, mint az apám, amilyennek az én drága szüleim nevelnek. Azt a sok szép virágot, melyet felken kertjében az ő gondos kezük ültetett, én ápolom tovább, az élet vihara ne téphesse ki a jószág és szépség talajából soha. D. M. (Ifjúság, Budapest.)

A **Pedagógiai Szeminárium** vakációs pihenés után megjelent 7. száma úgy szokott ízléses külalakjával, mint értékes belső tartalmával újlag bebizonyította, hogy a legjobb, legkomolyabb magyar pedagógiai folyóirat. Szakközleményei főképpen az aktuális eseményekkel, mint a harmadik gyermekhéttel, a cserkészeti nevelő hatásával foglalkoznak. Folytatja a nemzeti munkalerv kultúrpolitikai oldalról való megvilágítását, melynek során a középiskolai reformmal kapcsolatosan vannak érdekes és a mi viszonyaink között is

megszívlelésre méltó mondanivalói. Dr. med. et jur. Zuckermann Ferenc: Az iskolaegészségügy kézikönyve ciklusának folytatásában oly egészséges gondolatokat fejtet a fél- és egésznapos tanításra, a tanítás kezdetére, az osztálybeosztásra, órarendre, tankönyvre, füzetre, fegyelmzésre, koedukációra, osztályozásra stb. vonatkozólag, hogy azok a pedagógia érdekerületén is nagyfokú jártasságot feltételeznek. Hamvai Vilmos: A nehezen nevelhető gyerekekről és dr. Fenyvesy László: A túllerhelésről ír figyelemre méltó megjegyzéseket. A 64 oldal terjedelmű, egész könyvnyi értékű füzetet kisebb közlemények könyvismertetés és közhasznú ismeretek rovata zárja be. Mutatószámot ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, VII., Rákóczi út 12.), melyből minden pedagógus meggyőződhetik, hogy — míg magunknak, szlovenszkoói magyar tanítóknak önálló tudományos és tisztán pedagógiával foglalkozó szaklapunk nincs — a Pedagógiai Szeminárium szakmabeli előhaladásunk munkálására nélkülözhetetlen.

Legszebb női kosztümök, köpenyek eredeti párisi modellek után, legdivatosabb és legjobb minőségű anyagokból; mégis a legolcsóbban csakis

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

MEGJELENT A „HOZANNA!”

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Néplimkönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvétellel kapható. Ot kgr. = kis: 25 drb., nagy: 20 drb. A portót a rendelő fizeti. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Kőbölkút!

HIREK

Távolság

Azt mondjuk, hogy ma, a rádió korában, megszűnt a távolság. A hanghullámok terjedése: az életeregzés fizikai tüneményének közvetlen fiziológiai ingerré való átalakulása letiport minden térbeli gátat, s az egymásmellettség fogalma az átértékelődés processzusát éli.

Minderről azonban sejtelve sincs Varju Kálmán első osztályos tanulónak, aki a rádiót mindössze valami ördögös, de a cigányok nyirettyűjénél nem ördögösebb muzsika-szerszámnak ismeri, s térképzeleinek birtokállománya a legszűkebb határok között mozog. A rádió korának ama filozófiai tételét azonban, miszerint a huszadik században megszűnt a távolság, Kálmán barátunk egyéni véleménye is megerősítette. Eredeti módon.

Szerinte ugyanis minden, ami óriási távolságban van tőlünk, az kézzel elérhető, viszont, ami nincsen éppen a kezünk ügyében, az csak nagy messzeségben lehet. Ragyogó fantázia!

De térjünk a tárgyra. A halálról, a halottak iránti kigyeletről beszélgettünk. Fölvetődött a probléma: ki költözik el tőlünk a legmesszebbre?... És hová?...

Senki nem gondol a halálban távozóra. A temetőre. A gyermek ritkán gondol a halálra. Talán nem is gondolna soha, ha mi, gonosz felnőttek, észébe nem juttatnók. (Micsoda felelőtlenség! Illuziórombolás!)

Az egyik, élettől majd kiesztanó arcú kislány megmondja, hová költözik az, aki nagyon messzire megy:

— Amerikába.

Egy másik, lenszőke-hajú csöppség ezt mondja, mikor látja, hogy a felelet nem megfelelő:

— Magyarországba...

Most következik Varjú Kálmán véleménye. Majd megmondja ő, hová mehet valaki, ha nagyon messzire akar elmenni! Elnevelő-dást nem tűr:

— Peredre...

A vélemény megértéséhez hozzátartozik annak a tudása, hogy Pered a szomszéd községünk. De próbálja valaki meggyőzni Kálmánt arról, hogy nem ez van tőle legmesszebb a világon!... (ho)

Az iskolaügyi minisztérium költségvetése 925 millió koronát tesz ki. Ez az összeg 54 millió koronával kisebb az idei költségvetésben szereplő összegnél. A megtakarítás mértéke kitűnik abból, hogy öt év alatt az iskolák száma 1500-ra és a tanulók száma 300 ezerre emelkedett. A megtakarításokat a tárgyi kiadások tételének csökkentésével érték el. A népnevelési tételt 1.6 millió

koronában állapították meg. Ebből az összegből 25 népegyetemet és 17.000 könyvtárat kell az iskolaügyi kormányának segélyeznie. — A nemzetvédelmi minisztérium költségvetésére a kormány 127 millió koronát irányzott elő, mely összeg 25 millió koronával kisebb az idei költségvetésben foglalt összegnél.

Lagerlöf Zeimó 75 éves. A vi-
lághírű svéd író november 20-án

lőtt íbe 75. életévét. Születésnapja alkalmából Svédországban nagy ünnepléseket készítenek elő s osztozni fog a svéd nemzet örömeiben ugyszólván az egész világ. Lagerlöf Zelma eleinte, mint tanítónő működött. Regényei közismertté váltak a világirodalomnak s magyarul is megjelentek. Legismertebb művei a Gösta Berling, Egy udvarház története, Jeruzsálem. Az író nő 1909-ben megkapta az irodalmi Nobel-díjat.

Hírszolgálati óra az iskolákban. Az iskolaügyi hatóságok terve, hogy a nép- és polgári iskolákban úgynevezett hírszolgálati órákat vezessenek be. Ennek a heti egy órának az volna a célja, hogy a tanulókkal az időszerű eseményeket ismeresse. (Mintha ezt nélkül is nem lennének!)

Magyar Figyelő néven jelent meg a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság folyóirata. Főszerkesztője: dr. Maléter István, felelős szerkesztője: dr. Szerényi Ferdinánd. Az új folyóirat tetszelős kiállításban 164 oldalon most jelent meg elkobzás utáni második kiadásban, gazdag tartalommal. Megrendelhető a Magyar Figyelő kiadóhivatala címén: Bratislava—Pozsony, Káptalan u. 13a. Egész évi előfizetési díj: 40 Ké. A folyóirat ismertetésére visszatérünk.

A losonci »Figyelő« Darkó István szerkesztésével értékes társadalmi és irodalmi heti szemlévé fejlődött. A folyóirat több pedagógiai cikket is közöl, melyek közül különösen kiemelendő dr. G. M. orvosnak »Az anyavédelemről« írt tanulmánya. A »Városportrék«-rovatban eddig Ipoly-ság kultúrkrónikáját olvastuk. E cikk végén az alábbi sorok keltették föl

figyelmünket: »Az Ipoly völgyében a magyar kultúra szolgálatában állnak a lelkes magyar tanítók, akik közül többen kulturbázis, egyleteket vezetnek s a magyar palócfalvak szellemi áttormálói. Jelentős kulturmunkát és közgazdasági (hitel-, szövetkezet alapítása, vezetése stb.) munkát fejtenek ki: Horváth József ig. tanító Csábon, Kanyar István ig. tanító a közeli Tesmagon, Varsányi István ig. tanító Paláston, Keszler János ig. tanító Egegen, Novák Mihály ev. tanító Százdon.« — A »Figyelő« 16 oldalas terjedelemben jelenik meg. Előfizetési ára évi 70 Ké. Kiadóhivatal Losonc, Kishég u. 7.

A Magyar Írás októberi száma változatlanul bő és nívós tartalommal jelent meg. A folyóiratot kiadó Kazinczy Szövetkezet az 1934. évre új előfizetést nyit. Az eddigi könyvbarát-tagdíjak emelése nélkül évente 1200 oldal terjedelmű könyvet ad és a Magyar Írás 10 számát. Figyelmet és támogatást érdemel a szövetkezet olvasó, pontrendszertű könyvvására, melynek révén értékes könyvek csekély áron beszereshetők. A Kazinczy Szövetkezet címe: Tornalja, póstafiók 25.

Magyar Minerva. A Reinel János dr. szerkesztésében havonként megjelenő Magyar Minerva 8. száma a napokban látott napvilágot gazdag és változatos tartalommal. A kiadóhivatal (Pozsony, Kertész-u. 1) 12 Ké beküldése esetében szeptembertől, 30 korona befizetése esetén pedig 1933. januárjától visszamenőleg küldi meg a folyóiratot. Utóbbi esetben még 6—25 koronás ajándék-könyvvel is kedveskedik a kiadóhivatal, amely mindössze a 3.60 Ké portó megtérítését kéri a megrendelőtől.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

K. I. Bratislava, P. M. Kamenica lettünk, a lapot az új címre küld-
n/Hr., K. A. Csilliznyárasd, K. I. jük. — K. A. Für. Lapja értelmé-
N.-Kálna, K. M. Reste. R. I.-né Ko- ben intézkedtünk. — Többeknek:
sice. Címüket a kívánt módon javí- Levelikre válasz megy.

Iskoládba vedesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyves-
boltja Galánta« cégjelzésű egységes irkákat!

Pártfogyója vagy a Könyvesboltnak? — építed a Tanítók Házát!

Bíráló szavak.

A Magyar Tanító sohasem zárkózott el az elől, hogy helyet adjon hasábjain a tárgyilagos bírálatoknak, melyek akár az egyesületet, akár annak hivatalos lapját illetik. Aki nyugodt és erős, az nem fél a bírálattól. Számtalanszor bebizonyítottuk, hogy munkánkat, működésünket nem rejtjük véka alá, s még a velünk ellenkező érdekeltségű, kívülálló tényezők kritikájának is lojálisan teret engedünk, hogy annak zavartalanul, nyíltan a szemébe nézhessünk: igazát elismerjük, vagy lévedésére közvetlenül rámutassunk. Mi sem lehet természetesebb annál, hogy a soraink közül bírálatra jelentkező testvérünk szavát meghallgatjuk, sőt e lap hangszóróján át a nagy tanítónyilvánosság tudomására adjuk, előtte megtárgyaljuk. A szilárd alap, amelyen állva, ezt bátran tehetjük: a szlovenszói magyar tanítóegység.

A legújabb bíráló szavak lapunk legutóbbi krónikájából s jelen számunk Fórum-rovatának közelségéből csendülnek felénk. Hú krónikásunk egyik »ellenzéki« kartársunk levelének egyes részleteit idézte, melynek minket érdeklő »megállapításai« ezek: »van vezetőségünk, de mögötte nem áll úgyszólván senki«, továbbá az a sajnálatos tény, hogy az egyesület »lelkes, szavazó tagjai« sem jegyztek Tanítók Háza-részjegyet...

A másik bíráló szó, melyet lapunk mai Fórumára állítottunk, azt rójja föl az egyesületnek, hogy a szellemiek kárára az anyagiakat helyezte előtérbe...

Milyen akaratlanul is megcáfolja egymást a két bíráló, s milyen alkalmasan kézútban van nekünk ez a két bíráló vélemény, hogy álláspontunkat nyilváníthassuk, s megjegyzéseinket hozzáfűzhessük! Ime, míg az egyik oldalról kifogásolják azt, hogy az egyesület »szavazó« tagjai sem tanúsítanak kellő megértést a tanítóság jóléti és szociális intézményeinek támogatása iránt, tehát, mintegy közvetett vád éri az egyesületet, mert az anyagiakat illetőleg nem tudta eléggé érvényesíteni akaratát tagjai körében: addig másfelől túlzottnak tartja a kritika azt a törekvést, mely a szlovenszói magyar tanítók egyetemének és egyedeinek anyagi boldogulására irányul; sokallja azt a gondot, melyet az egyesület vezetői (akik mögött, az előbbi bíráló szerint úgyszólván senki sem áll) az egyesületi tagok ügyes-bajos dolgaira fordítanak, özvegyeikről, árváikról és a maguk öregségéről való gondoskodás alakjában.

Főlösképpen fáradság volna bizonyítani azt, hogy az egyesület vezetősége mögött mégiscsak kell állania valaki-

nek... Elég rámutatnunk ama nyilvánvaló tényre, hogy ez a vezetőség 13 év óta háromévenként mindig az egyesületi tagok többségének írásban kifejezett bizalmából áll a helyén, s ha valamelyiknek a múltban történt, vagy a jövőben történő félreállása következtében másnak a kezébe került, vagy fog kerülni az egyesület kormánykerekének egy-egy küllője: ez sohasem érezheti azt, hogy működését nem kísérik figyelemmel azok, akik szavazatukkal az egyesület örhélyére állították; másszóval: éreznie kell, hogy igenis áll valaki a háta mögött. Ennek az ellenkezőjéért csak az mondhatja, aki önmaga számára elfogadhatatlannak tartja, hogy bizalmával bármelyik tanítóttestvérét megajándékozza, illetve az előjárás felelősségével megterhelje! Ezt az álláspontot viszont nem nevezhetjük ellenzéki ségnek, hanem olyan negativizmusnak, mely az egyesületi szellem teljes hiányában gyökerezik.

A Tanítók Háza ügye iránti közönyösség, mely még sok kartársunk részéről megnyilvánul, s amely miatt, mint az mai számunk egyesületi beszámolóiból ismeretessé válik, a Tanítók Háza alapkőve még mindig csak az ideálisak lelkében van lefektetve, — sokkal érzékenyebben érint bennünket. Korántsem látjuk azonban tragikusnak a helyzetet. Mert maga a tény, hogy az egyesület tárgyalásba bocsátkozhatott egy közel 300.000 koronás építkezés ügyében, olyan eredmény, amelyre a szlovenszkoí magyar tanítóság büszke lehet. Hiszen — úgyebár? — ebben az ügyben nincs benne sok közönyös tanító, akiknek hiánya bizony nagyon érezhető a számbelileg amúgyis kis csoportnak nevezhető magyar tanítóegyesületben. És mégis! Meglesz a Tanítók Háza! Nem a »búzaadóból«, de az áldozni meg nem szűnő, az egyesületi lélekkel megáldott, kevés számú magyar tanítók véres verejtékéből! Összehasonlításul kínálkozik köztársaságunk másnemzetiségű tanítóságának a mi mozgalmunkkal rokon-akciója, s annak eredménye, melyből kiviláglik, hogy semmi szégyelni valónk nincs e téren; de nem részletezzük a dolgokat, nehogy a közönyösek közönyük igazolását itt keressék... Elég, ha leszögezzük, hogy szentül hisszük a Tanítók Háza dolgának diadalát minden indolencián, kishitűségen és — rosszakaraton át!

No és mit szóljunk annak a bírálónak, aki »anyagiasággal« illet minket? Legjobb talán, ha megmutatjuk az üres központi pénztárt, ahol hónapok óta pénz helyett csak a százezres tagdíjhátralékok aktái képezik az egyesület »vagyonát«. Lehet ott beszélni anyagiasságról, ahol még a szabályszerű anyagi követelések beinkasszálását is a leg-humánusabban, belátással, mérlegeléssel, testvériesen intézték, szinte annyira, hogy immár veszélybe jutott az egyesületi költségvetés egyensúlya! Tollunkra kívánczik annak a megállapítása, hogy az egyesület nem volt eléggé »anyagias«, hogy nem követelte teljes eréllyel a jussát, s

hogy fiatal kartársaim a pedagógia modern fegyvereivel felszerelve hagyják el az iskola padjait s így a vád inkább minket, idősebbeket ér.

Honnan sajátítsuk el mi: idősebbek, az új ismereteket, az új módszerek alkalmazását?

»A szaklapokból, a gyűléseken tartott előadásokból, az idevágó könyvekből, a fiatal kartársaktól...« hallom a feleletet. Vegyük sorra ezeket a lehetőségeket!

Az ugynevezett »konjunktura« idején, midőn könnyen keresett gazda, iparos, kereskedő s egyesek egy éjjeli bár számlája többet tet ki egy esztendei tanítói fizetésünknel, azokkal a kartársakkal egyetemben, akik csak tanítói fizetésükből éltek s gazdálkodás, vagy egyéb üzleti tevékenység révén nem voltak részesei a konjunkturának, nyakig ültünk a válságban, s örültünk, ha egyesületi tagdíjainkat idejében ki tudtuk egyenlíteni, de aztán egyébire nem is tellett. A könyvek, a szaklapok: a haladás e szimbolumai konjunkturás áraikkal, mint egy más világ részére alkotott javak, csak a távol jövő reményködésben bizonytalan birtoklási lehetőségek sejtésének atavisztikus vágyával éltek képzeletünkben.

Néhány évvel ezelőtt, midőn a gazdasági világtasztrófa már Középeurópára is rávetette árnyékát, s a konjunkturalovagok elcsendesedtek és az eddig megvetett, lenézett »éhenkórászok« zsebei felé kényszerültek kacsintgatni és a könyvek árát is e zsebekben fityegő néhány koronához alkalmazni, némi lehetőség mutatkozott, hogy ha nem is felesleges, de mégis nélkülözhető pénzünkön pedagógiai művek beszerzésével ismét a modern haladás szintjére küzdhessük fel magunkat.

Nehéz küzdelem volt ez!

A pedagógiai újítások, új módszerek többnyire a magas kulturájú angolszász államokból, Amerikából, Angliából és Németországból indulnak útnak, ahol a területi nagyság arányában adva vannak úgy az anyagi, mint a pszichikai előfeltételek, párosulva régi tradíciókkal, a nagyarányú kísérletekhez. Az eredmény aztán hozzáidomulva a kisebb népek nemzeti, faji, gazdasági sajátosságaihoz, a művelt világ közkincsévé válik. Ezidőben mohón estünk neki a német és angol tanügyi lapoknak, de a szegény ember öröme nem szokott hosszú lenni. A dollár és az angol font árfolyama nagyon magas volt, majd a németek áttérése az aranymárkára, egy csapásra a többszörösére emelte az előfizetési árakat; ehhez járultak a behozatali engedélyek, majd újabban a devisazárlat, melyek nemcsak, hogy megdrágították a külföldi kiadványokat, hanem sokszor lehetetlenné is tették beszerzésüket.

A történelmi országok tanítóinak helyzete e téren egészen más. Nagy számuknál fogva anyanyelvükre fordítva juthatnak e művekhez s belföldi művek kiadása is kifizetődik. Azért nem

Vetítőképsorozat kölcsönző intézet. Kérjen árjegyzéket a képsorozatokról. Rašofsky Béla fotográfist, Bratislava, Nám. 1. Mája č. 7.

lehet a haladási lehetőségek tekintetében még csak párhuzamot sem vonni köztük és a mi helyzetünk között s még ha a részükre létesített akadémiákat, egyetemi tanfolyamokat is tekintetbe vesszük, akkor minden összehasonlítás velük: irreális.

Közülünk azok, akik csak az államfordulat után kezdték az államnyelvet elsajátítani, nehezen viszik annyira, hogy a honi tanügyi irodalom termékeit tanulmányozhassák, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy ezek legtöbbször a szlovák nyelv testvérnyelvén íródtak, amelyet mi még kevésbé értünk. Ezen nem kell szégyenkeznünk, minden pedagógus által jól ismert tény, hogy előrchaladottabb korban nehezebb az idegen nyelvek elsajátítása. Fiatal kartársaink e téren természetesen előnyben vannak, mert ők már az iskolában elsajátították az államnyelvet.

Nekünk tehát a magyar tanügyi irodalomra kellett volna támaszkodnunk, már csak azért is, mert tanulóink s népünk viszonyaihoz az csekben lefektetett tapasztalatok állnak a legközelebb.

Eszlendőig leveleztem könyvkereskedőkkel, Bratislavában minden számbavethető könyvüzletet felkerestem, de lehetetlen volt egyetlen újabb művet is megszerezni. »Nem engedélyezik a behozatalt!« — ezzel fizettek ki mindenütt. Mindössze néhány 20—30 évvel ezelőtt megjelent »újdonságot« kotorásztak elő egy-két helyen a lomtárból.

»Megrendeljük, mindössze néhány heti szíves türelmet kérünk s küldjük« — írták mások. Persze, még ma is türelmem várom a küldeményt...

A tanítói könyvtárakban a főhelyet a könyvkiadók küldötte tankönyv-tiszteletpéldányok foglalják el. S néhány, a már említett 20—30 éves kiadványokból. Legalább így hallok kartársaimtól is. A járási tanítói könyvtárak állományát nem ismerem. Ezek legtöbbszörnek, akik messze lakunk a járási székhelytől, nem hozzáférhetők.

De, ha ma már be is lehetne akadálytalanul hozni a magyar pedagógiai műveket, nem jelentene sokat, mert a fizetésleszállítás a tanítóság nagy többségének életszínvonalát annyira alácsökkentette, hogy a könyv ismét elérhetetlen luxuscikké vált számunkra. A mérnök, az orvos, az ügyvéd s egyéb szabad pályán levők jövedelme még ma is magasan felette áll a tanítói javadalmaknak, s mégis, e körökből is olvastam panaszokat, hogy nehezen tudják a szakmájukba vágó újabb műveket beszerezni.

E kilátástalan helyzetben mentővként dobta közénk a bratislavai magyar tanítóképző agilis igazgatója: dr. Szerényi Ferdinánd, a múlt évben a »Magyar Nevelés« címen megjelent pedagógiai kiadványsorozat gondolatát, melynek megjelenése — fájdalom — még mindig késik. Nem akadt-e rá elég előfizető, vagy a szerkesztéséhez szükséges külföldi kiadványok

Telkes Abc új, egységes írással mindenütt kapható.

megszerzése ütközik nehézségbe, — nem tudom, de véleményem szerint ez lenne a mai viszonyok mellett elképzelhető egyetlen praktikus megoldás.

A járásköri értekezleteken hangzanak el ugyan időnként pedagógiai előadások, de mivel ezeken a tanítóság egyesületi, szervezeti és rendezetlen anyagi ügyei képezik elsősorban és természetesen a tárgyalás anyagát, kevés idő jut a neveléstudomány körébe tartozó problémák megvitatására. Külön pedagógiai értekezletek rendszerezésének útjában áll az útiátalány és napidíjak rendezetlen ügye. Míg minden kategóriájú tisztviselő megkapja úti átálányát és napidíját, ha felsőbb rendeltre, vagy idézésre, működési helyén kívül kell megjelenennie, addig nekünk, tanítóknak, ezen értekezletek költségeit ma is saját zsebünkből kell viselni, mert ma sokhelyütt még a régi magyar rendelkezések biztosította évi kétszeri napidíj és fuvar-költség megfizetését is megtagadják, a politikai hatóságok asszisztálása mellett. A fizetésredukció után 21—24%-os levonásokkal megcsökkentett fizetésünkből még ezen költségek terheit is vállalainkra venni, senki nyugodt lelkiismerettel tőlünk nem kívánhatja. Hisz körünkből egyre fájdalmasabban hangzik fel a panasz, mely az »Addig nyújtózkodjál, ameddig a takaród ér!« — közmondást újév óta így variálja: »Nem bírunk már annyira összehúzódni, amennyire a takarónk ér!«

Kapott valaki közülünk tanulmányi segélyt, ösztöndíjat, vagy bármilyen néven nevezhető támogatást, hogy a külföldi iskolák s egyéb kulturális intézmények bercendezését a helyszínen tanulmányozhassa? Én nem tudom, de még soha sem olvastam róla a szaksajtóban, sem beszámolókat ilyen tanulmányok közben szerzett tapasztalatokról, melyek bizonyára nem maradtak volna el.

Szűnidei, ú. n. nyári akadémiai kurzusok részünkre ezideig még nem voltak. Jelentősége ennek is csak úgy volna, ha a hallgatók jelentős támogatásban részesülnének, hasonlóan a történelmi országok tanítóihoz.

Mint látjuk, hogy a haladással lépést tarthassunk, annak elsősorban anyagi feltételei vannak, vagyis pénzkérdés az egész. A jól díjazott, önművelésében segélyezett tanító a haladás biztos pillére, a tengődésre ftélt, rosszul fizetett, minden igyekezete dacára is lemarad a haladás arannyal olajozott szekeréről...

Nagyon kényes dolog a fiataloktól való tanulás kérdése. Itt számolnunk kell az egyik legnagyobb emberi gyöngeséggel: a hiúsággal. Én a magam részéről azt tartom, hogy ritkán akad ember, akitől ne lehetne valamit tanulni, akár fiatal, akár öreg, de nagyon sokan vannak, akik lealázónak tartják magukra nézve, hogy önáluk fiatalabb, kevesebb tapasztalattal rendelkező társuktól tanuljanak, s annak még a látszatát is kerülik. Nem is szólva olyan — s azt hiszem, elég gyakori esetről —, midőn

Telkes—Novák számtanok a tanterv szerinti teljes tananyagot tartalmazták. 2000 gyakorlati példa.

a rendszeren korosabb igazgatók egyenesen rossz szemmel nézik, ha fiatalabb kartársuk új módszerrel kísérletezik, vagy valami más újítást akar kipróbálni osztályában s ezzel kedvét szegi annak a további kísérletezésben. Még rosszabb eset, midőn saját, — már idejét múlta nézeteit rá is kényszeríti szaktanács címén, felettesi minőségben.

Viszont tudok olyan vezetőkről, akik a fiatalokat is megtapasztalattak, pedagógiai képzettségük s hivatali tekintélyük-nél fogva úgy a tanszemélyzetet, mint az iskolát a modern pedagógia követelményeinek megfelelő szintre emelik. Ez fordítva nehezen képzelhető el.

Akik az új módszerek mindenáron való bevezetését türelmenül sürgetik, sokszor nem teszik megfontolás tárgyává, hogy iskoláink nagyobb részében nincsenek adva hozzá az előfeltételek. Magam is nagyon szívesen kísérletezem új dolgokkal, — de itt mindjárt szükségesnek tartom leszögezni, hogy a legmesszebbmenő óvatossággal —, s arra a meggyőződésre jutottam, hogy az átlagos 50—70, sőt sokszor a 100-at is meghaladó tanulólétszám mellett az új módszerek alkalmazása számba sem jöhet, mert az eredmény nem fogja elérni a régi módszerek által elért nívót. Ennek bizonyítására e helyen nem térhetek ki, — esetleg egy külön írásban beszámolok e téren szerzett tapasztalataimról, — itt csak megemlítem egyik járáskörünk újév előtti értekezletén a globális módszerről többoldalról leszögeztet megállapítást, hogy 20%-al nagyobb eredményt lehet vele elérni, — de csak 15—20-as tanulólétszám mellett! Mint a beszámolómból látom, ez volt a felügyeleti hatóság jelenlévő képviselőjének álláspontja is. Most az a kérdés, hány iskolánk van, ahol egy osztályban ennél nem magasabb a létszám? A statisztika megadja rá a feleletet! De pl. a történelmi országokban sok ilyen osztály van, a nyugati országokban szintén. Innen a módszer ottani sikere. Ugyanigy áll az ú. n. »munkaiskola« ügye is. Ha most az ezekben divó metódusokat a mi iskoláinkra akarom alkalmazni, az előfeltételek közti antagonizmus eleve magában hordja az eredménytelenség csiráját.

Bátran kimondhatjuk, hogy ránk nézve csak olyan új módszerek bírnak teljes értékkel, melyek zsúfolt osztályainkhoz igazodnak: a 70—80-as s a 100-on felüli létszámhoz; — melyek nem a gyakorló s mintaiskolák melegágyai, szétől is védett légkörében lettek kitenyésztve, hanem összeomlófélben lévő gazdasági és kulturális életünk omladécai között felburjánzó könyörtelen, sivár élethez alkalmazkodnak.

A munkaiskola gondolatából a cél, az út és eredmény átértékelése, annak korszerűségelet jelentő alapgondolata s a belőle fakadó szellem az, amit egyelőre átvihetünk iskoláinkba s már ez magában is nem lebecsülendő eredmény.

Korunk a géptechnika és a racionalizálás korszaka, melyet, mint a soha nem látott méretű haladás korát szeretik feltüntetni azok, akik ezen, — a történelmi korok folyamán soha nem tapasztalt arányú — tömegnyomor vámszedői, vagy a látszat által helyes ítéletükben befolyásolva önálló ítéletalkotásra képtelenek s az eléjük dobott jelszavakat szajkózzák, anélkül, hogy annak igazi értelme felett saját fejükkal gondolkodnának.

Ezek azok, akik azt kívánják az iskolától, és a tanítótól is, hogy módszereinek alkalmazásában lépést tartson a géptechnika jóformán naponta változó újításaival, a minduntalan változó, egyre ember- és lélekölőbb munkamétódusokkal s munkáját a rekordhajhászásra állítsa be.

Ugyanakkor azonban megfélekednek arról, hogy az emberi lélek nem gép; az emberi szervezet nem fejlődik a mérnökök által kicirkalmazott irányban és tempóban, még ha ultraibolya s tudomiséis milyen sugarakkal doppingolják is fejlődésében. A géptechnika a maga racionális, kizárólag csak a haszonhozásra beállított fejlődésével messze maga mögött hagyta az egyéb beállítottságokra is alkotott emberi lelket s a keltő közti óriási űrt nem tölti be egyéb, mint az ellávolodással mértani arányban növekvő tömegnyomorúság.

Korunkat s benne a haladást a géptechnika után megítélni akarni egészen téves felfogás, ezt, mint minden kort, csakis az emberi lélek és szellem tökéletesedése, fejlődése után ítélni lehetjük meg helyesen.

Azon kívánalom, hogy az iskola is lépést tartson a géptechnikával: a pedagógiában nem állhatja meg a helyét. A rekordhajhászás ördöge dobja felszínre a gyakran felbukkanó »új« módszerek legnagyobb részét, melyeket a szakajtó felkap s még mielőtt sikere felől csak valamennyire is közös nézet alakulhatna ki, máris átadatott a jólékony feledésnek. Különösen az elméleti pedagógusok gondolják a jó izléshez tartozónak, hogy az őszi-tavaszi divatváltozással módszereinket is válto-gassuk.

Rosszak ezek a hamar feledésbe ment újítások kivétel nélkül? Nem, csak egy részük nem jobb a régieknél, egy részükben az a rossz, ami új, s ami jó bennük, az a régi, legtöbbje azonban nem illik a mi viszonyainkra s ha mégis rá akarjuk erőszakolni, úgy áll, mint a rámáscsizmához, pitykésdölmányhoz a cilinderkalap.

Nem bírnak ránk nézve különös értékkel azok a módszerek sem, melyek különös egyéni tulajdonságokon nyugszanak, hogy úgymondjam: »saját külön testreszabott« kísérletezések. A népiskolának átlagengedményt kell felmutatni s mint minden pályán, úgy a tanítóin is nem csupa művész, vagy sokszor inkább

Kónya József: »Az új betűk tanítása« című könyve csak a szerzőnél (Kam. Darmoty, okr. Parkan) és a Magy. Tan. Szövetkezeti Könyvesboltjában (Galánta) kapható, míg a készlet tart. Ára 10 Ké.

bűvész működik, hanem átlagképességű és fizikumú emberek, akiknek csak olyan módszer felel meg, mellyel normális munkadolog az ilyen kiszólás: »Az én tanulóm azért nem tudnak semmit, mert az X—Y-féle „legújabb“ módszerrel kísérletezésnek« nyomait egész életükön magukon viselhetik, sőt jövőnyel kísérletezők bízzák az új dolgok kipróbálását az arrahivatottakra. Miután külső jelek nem mutatják, ki az arra »hivatott«, lelkiismeret dolga a döntés, de az eredmény mindenesetre ujjmutatásul szolgálhat.

Egy kartársam lelkendezve beszélt nekem egy iskoláról, ahol az ú. n. »fegyelemnek« látszólag nyoma sincs; a tanulók tanítás közben szabadon mozognak, tesznek, amit csak akarnak s egymásközt beszélgetnek is. A tanító a tanítás érdekessége által igyekszik csupán lekötöni figyelmüket.

»Nézze kartárs — jegyeztem meg, — ült Ön már naponta öt-hat órán keresztül színházban, moziban, cirkuszban?»

»Nem! De két-három órán át igen!»

»Es ha gyakran csinálta ezt, mindig egyforma érdeklődéssel költötte le figyelmét, amit látott, vagy hallott?»

»Őszintén szólva: nem! A gyakori, vagy állandó szórakozás is fárasztott s gondolataim bizony sokszor elkalandoztak más-hová: hétköznapi problémákra, munkára, apró-cseprő dolgokra.»

»Vigasztalódjék! Én is elaludtam egyszer az „Istenek alkonya“ harmadik felvonásán, pedig mondhatom, érdekelt, de az előző fárasztó masírozás, két téglával a borjúban, megtette a magáét. Mit csinált hát a szóbanforgó kolléga, ha tanítványai az állandó érdekes tanításba is belefáradva, mégsem figyeltek s egymás között kevésbé érdekfeszítő, de mégis igen komoly és praktikus dolgokról kezdtek társalogni? Pl.: hogyan lehetne biztosan nyerő gombokra szert tenni a tanítás utáni gombozás-hoz? Vagy: hogyan lehetne féltizenkettőkor elszabadulni az iskolából haza, ebédet vinni a határban dolgozó édesapának?»

Órát és ékszert

bizalommal csak nálam vásárolható!

OCZVIRK RAJMUND

órák és ékszerész

NOVÉ ZÁMKY (ÉRSEKJÁR), Főtér, Farkaspalota,
Corvin-utcal oldalon.

Óra- és ékszerjavítások jótállás mellett.

»Akkor túlkiabálta az egész osztály! Ahhoz volt fizikumá is. Szélesmellű, atlétatermetű ember volt.«

»Őn is megpróbálta ezt a módszert?«

»Nem, nekem gyenge hozzá a tudóm!«

Szóval ebben rejlett a »bömbölő módszer« egyik titka. Extra tüdőket azonban a képezdékben sem osztogatnak.

Az előzőkben mondottakból egyesek esetleg arra a léves következtetésre juthatnának, hogy ellensége vagyok az új módszerek bevezetésének, teljesen elegendőnek és megfelelőnek tartom a meglevőket s ezzel a maradi felfogással kerékkötője akarok lenni a haladásnak. Az ilyesmi távol áll tőlem, mindössze rá akartam mutatni, milyen felszínen mozgó azok véleménye, akik a körülmények alapos mérlegelése nélkül a maradiság, a haladni nem akarás bélyegét sítik ránk.

Amennyiben elmaradtunk, ez, mint az elején elmondottakból kiviláglik, nem teljesen a mi hibánk, de mégis minden lehető meg kell kísérelnünk, hogy a hiányt kipótoljuk. Erre vonatkozólag gyakorlati útbaigazítást azonban a megrovók elfeledtek közölni. Mindössze annyit olvastam az egyik közleményben, hogy a tanítóság ne várjon mindent a felülről jövő támogatástól, hanem a saját erejéből művelje magát tovább. Sajnos, ma olyan a helyzet, hogy erre az egyes alig képes. Akkor volna e megjegyzés teljesen jogosult, ha a tanítóság teherbíró képessége a hasonló képesítésű tisztviselőkkel egyenlő javadalmaszást mellett egyenlő volna, de a mai 20--24%-os levonások, az egyre növekedő szociális terhek mellett bizony nagyon is rá vagyunk utalva, hogy kiadósabb támogatásban részesüljünk kulturális téren, mint az eddig történt.

Eddig is áldoztunk a kulturáért, sőt még iskoláink adminisztrációs kiadásához is hozzá kellett járulnunk; hogy többet ne említsék, saját költségünkön szerzünk be mindig az elég gyakran változó s nem mindig olcsó tanmeneteket osztályaink számára, holott ez épp úgy hozzátartozik egy osztály felszereléséhez, mint az osztálykönyv, naplók, vagy a lintatartó.

Mivel a népoktatás magas színvonalra emelése elsősorban államérdek, továbbképzésünk érdekében egyesületi működésünknek olyan irányúnak kell lenni, hogy kiküzdhessük:

Karácsonyi versek,

Iskolai karácsonyfa-ünnepre alkalmas szavalatok nagy számmal találhatók

Boross Béla: **KIS HARANG** c. verseskönyvében.

Kaphatók a szerzőnél: *Doñnie Saliby (Alsószeli)*.

Ára 8 Ké. Szállítási költség 1 Ké. Fizethető a könyvhöz mellékelt postai befizető lapon.

1. az érdemleges állami támogatást a magyarnyelvű egyetem szinten való továbbképző tanfolyamok létesítésére és látogatására;

2. a magyar tanítóság részére is számarányának megfelelő ösztöndíjakat, tanulmányi díjakat bel- és külföldi tanulmányutakra;

3. a magyarnyelvű pedagógiai szakmunkák behozatalának megkönnyítését;

4. itt megjelenő pedagógiai művek és folyóiratok kiadásának állami támogatását;

5. ösztöndíjak, jutalmak kitűzését megírandó modern módszereket tárgyaló tanulmányokra, segédkönyvekre s hasonlókra;

6. az itteni magyar iskolák speciális viszonyainak tekintetbevételét a mindenkori tantervek megszerkesztésénél;

7. a tanítói könyvtárállomány gyarapítására pénzbeli, vagy érdemleges művek ingyenes adományozása általi támogatást;

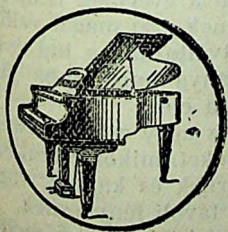
8. csak kiforrott módszerek bevezetését.

Ne feledjék el a kritizálók, hogy csak ha e feltételek legnagyobb része teljesedésbe ment, akkor mondhatnak jogos és helytálló bírálatot, vajjon halad-e a magyar tanítóság, vagy elmarad? Addig kritikájuk csak viszonylagos és feltételes értékű lesz.

Végül pedig leszögezem azt a régi igazságot, amely minden munka elvégzésére érvényes, hogy: a legjobb módszer az, amellyel a legkisebb fáradsággal, a legrövidebb idő alatt a legjobb eredményt lehet elérni! Aki a régi módszerekkel éri el így a jobb eredményt, az feltétlenül fölötte áll annak, aki az újakkal kevesebb eredményt produkál.

Akik bennünket maradisággal vádolnak, gondoljanak ítéletük megalkotása előtt arra, hogy mindenkinek nem lehet kedvére tenni. A tanító munkája minden időben nehéz volt; a válság éveiben rendkívül súlyos, de különösen nehéz ma bárhol is kisebbségi magyar tanítónak lenni!...

Legnagyobb erőnk az egyesülésben és a szövetkezésben van!
Legnagyobb ellenségünk a közöny és a széthúzás.

Zongora és harmonium

saját gyártmányú, továbbá elsőrendű hangszerek, úgy bel-, mint külföldi

--világmárkák--

Lidl Józsefnél Brno

Zelny trh 10. hangszergyár.

Nagy előnyök tanítók részére. Kényelmes rész-

letfizetés. Javítás és csereüzletek. — Közelebbi tájékoztatást nyújt sal-

vességből Plichta János nyugalmazott tanító úr Nové-Zámky.

A munkaiskola és gyermeknek való tanterve.

Irta: Hortoványi Jolán.

(Folytatás.)

S ha keressük, mi az a lebilincselő hatás, melyet a mese a gyermekre gyakorol, akkor meglepetve kell megállapítanunk a tényt: hogy a mese jelleme és a gyermek természete között csodálatos összhang uralkodik. Mint a gyermek a saját környezetébe lehelli a maga benső lelki életét és belőle teremt húsból, vérből való lényeket és megtölti őket emberi bánattal és emberi örömmel, épp így a mese is ugyanazon szellemi processusnak köszöni létrejöttét.

Ezért lép a mesébe a gyermek elé a saját világa és nem egy idegen világ és ezért olvad fel kis lelke a mesékben, mert kényére-kedvére alakíthatja őket, környezete szerint.

S amellet a talaj, melyen a mese lejátszódik, az ő kis birodalmának a talaja, mely egyelőre a gyermek lelkében az egész világot magában foglalja.

A mesékben végigsétál a gyermek a vadvirágos mezőkön, a ringó búzakalászos rónaságon, belép az erdők titokzatos sűrűjébe, ahol a keskeny ösvényen jobbról-balról a harangvirág közsönti és ezer más virág csalogatja: térj le az útról!...

Leül az almafa alá, hogy piros pozsgás gyümölcse az ölébe hulljon, megmássza a dióhegyet és gondolatban jóllakik az édes béli gyümölcscsel. Elandalog a csobogó palak meutén, leül a csöndes tópartra, betér a parasztgazda udvarára, a kúthoz lép és nagyot iszik a tiszta vízből, szétnéz az udvaron, melynek minden zúgában a tevékeny élet pezsdül eléje.

A cselekvő személyek mind jó ismerősei. A mama, a nagymama a »Pirossapkásban«, játszótársai, a szomszédék Liszkája a »Találtmadár«-ban, a fősvény gazda, aki vagy a piactér emeletes házában, vagy a falu legnagyobb gazdaságában lakik, a jószívű szegény, aki tán a padlásszobában, vagy a pincelakásban húzódik meg. Mennyire szereti a »Csillaghullás« szegény árváját, mert ismerősei közt is van talán egy ilyen kedves árva gyermek, kit gyakran lát a meghalt szülők sírjánál imádkozni.

Ha a mese többi szereplője: állat, azzal a gyermek nem törődik, hiszen gondolkodásban, érzésben egynek érzi magát velők. A vén kecske hét kis fiával, egyszerűen átváltoznak a hat éves gyermek lelkében egy családdá, ahol az anya napszámba jár, hogy éhes gyermekeinek kenyeret teremtsen elő.

A szamár, a kutya, a macska és a kakas négy utazó mesterebberré változnak, hiszen sokszor láthatja őket, mikor esténként porosan beállítanak apjához és szállást kérnek és kapnak vagy elmennek a kapu előtt, nekivágva a sötétlő távoli fenyvesnek.

És ki kételkednék abban, hogy nem kíséri a gyermek meleg

Iskolába vezesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta« cégjelzésű egységes irkákat!

érdeklődéssel kakaska és tyúkocska kirándulását a távoli mo-
gyoró erdőbe?

És a kacska, az egér: — az erdő nagy és kicsiny állatvilága!

Micsoda élet! Csupa jólismert és rettegett tekintélyek! A farkas az egyetlen idegen a nagy társaságban. De a gyermek hamar segít magán. Ez a nagyfogú koma hasonlít a mészárosék kutyájához, vagy az erdészék farkaskutyájához... és ha a vén róka-komát még nem látta, valami jó szemléltető kép segítségével mindjárt rokonságba hozza a szomszédék spicli kutyájával...

E megegyezések mellett meglepőek az érintkező pontok a gyermek fizikai szükségletei és a mese indító okai között.

A gyermekben, gyors fejlődése révén, feltűnően nagy a táplálkozási szükséglet. Az éhség csillapítása érthetően főgondja a gyermeknek.

A »Csillaghullás« leánykája egyetlen, darab kenyerét egy éhező aggastyánnak adja; a kecskemama gyermekei számára fűért megy el hazulról. Pirossapkás a nagymamának bort és kalácsot visz, bizonyára előre örül, hogy ő is kap majd a finom eledelből.

Csak a »Búzakalászbán« áll másként a dolog. Az emberek kapzsisága miatt az egész emberiség kenyere van kockára téve, de mégis, az éhező tyúkokról történik gondoskodás.

A »Jó asszony«-ban a szorgalmas leány naponta ehetik, ihatik kedve szerint mindenféle jót. Hát még a brémai muzsikusok esete! Szörnyű éhségükkel és nagy végelethatalan lakomákkal a rablótanyán! A »kakaska és tyúkocska« meséjében, a »Farkas és a róka«-ban az evés-ivás élvezete a mértéktelenségig fokozódik, a szegény és gazdag történetében az egyszerű ételek szerénysége, mértékletessége lép elénk.

Csak a »Talállmadár«-ban nincs említve a gyermek ezen ősi szükséglete.

A gyermek vidámságra termett s így a mesékben is gyabori a humorisztikus fordulat, a tréfás ötlet és kómikus helyzet.

Micsoda rivalgó öröm van köztük, mikor a farkas belepoty-
tyan a kútba! mint tapsolnak, amikor a táncoló gidók ujjongását hallják: a farkas megfulladt, a farkas megfulladt!

Milyen káröröm villan fel a szemcskékben, mikor a szor-
galmas leány aranyesője helyett a lustát szurokeső fogadja...
és a kakas gúnyosan rikoltja: Isten hozott!...

De gondoljunk a brémai muzsikusokra is, amint egymás hátán állanak a rablótanya ablakában, gúnynevükkel: Szürke, Fogdmeg! Vöröshajú, Szakálltisztogató... a kedélyes országútat rová svihákok túlteszik magukat helyzetük nyomorúságán és: nevetnek...

Szlovenszkon 1900 magyar tanító van, de a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjának alig egyötödé tagja. Vajon miért hiányzik még a tanítóság négyötöd része? Kikre számítson a Könyvesbolt, ha nem elsősorban azokra, akiknek nevét viseli, s akiknek érdekét szolgálja?

Mily mulatságos a macska, mely olyan képet vág, mint ha három napig esett volna az eső... és mint érti a számár a dolgát, mikor éjjeli zenére invitálja bajtársait és dicséri tehetségüket! Aztán látják a gyermekek a kacsát, amint egyik lábáról, a másikkra dül, a gombostűt és varrótűt, a szabólegények tanyáját; sovány emberkéket, kik nem sok helyet foglalnak el, de óvatosságnak kell lenniök, hogy mások lábára ne lépjenek... De legmulatságosabb a szegény, becsapott vendéglős sorsa, ki, mikor a törülközőt használja, a gombostűre, s mikor a párnásszékre akar leülni, a varrótűre bukkan és megszurja magát, kedves vendégeinek szeretetét a bőrén tapasztalhatja meg... Az éhes, telhetetlen farkas is tetszeni szokott, mikor jól elnászpángolja és van nevetés, mikor a gazdag felesége minden erőlködés mellett sem tud a nyeregből leszállani.

Am a mesék igazi értéke nem a humorban rejlik. A mesék értékét *erkölcsi tartalmuk* adja meg. A jelzett mesék erkölcsi tartalma egytől-egyig kiválóan nagy.

A mesék hosszas tanulmányozása kellett hozzá, míg a paedagogusok leszúrték, kiválasztották a világirodalomból ezeket az igazán a 6—7 éves gyermek lelki világának való meséket. A mesék kiválasztásánál legfőbb szempont: elkerülni azt, ami igen élesen festi a rosszat.

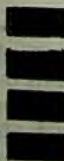
Nem szabad a rosszat, kegyetlen mostohaanyáról mesélni és nem szabad a mese csodálatos elemét a lehetetlenségig felfokozni, mert ezzel a gyermek képzeletét kifárasztjuk és idegessé tehetjük őt. Olyan meséket kell kiválasztanunk, melyek a gyermek életének és erkölcsi érzékének megfelelnek; — de előny adandó mindenekelőtt azon meséknek, melyeknek lényege a vallás-erkölcsi alapelveknek megfelel. Ezek átmenetül használhatók a bibliai történetekhez.

(Folyt. köv.)

Terjeszd és ápolj a szövetkezés gondolatát!

A könyvesboltunknál eszközölt minden megrendelésed gyarapítja a magyar tanítóság közös vagyonát.

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

helyezné a magyar tanítóság továbbképzésének egyesületünkön belül való megszervezését, kiépítését.

Ez volt az egyik szomorú tapasztalatom.

Ugyanezen központi gyűlést megelőző, késő éjtszakába nyúló előértekezleten fejtette ki egyesületünk büszkeségének a Sz. Á. M. Tanító Egyesület Dalárdájának karnagya annak föltétlen szükségességét, hogy a dalárdának még akkor is kell összpróbát tartani, ha nincs előkészítve nyári program a részére. (Miert nem volt?!)

Előterjesztését ugyancsak nem az ügy megérdemelte lelkesedéssel fogadták. Egy »esetleg« megszervezhető hangversenykörúttól tették függővé a dalárda összehívását.

Az eredmény azóta mindannyiunk előtt ismert. A hangversenykörút megszervezése fiaskót vallott, a dalárda ennek következtében nem gyakorolt. A dalárda krónikása bizonyosan könnyet ejt, amikor az elfecsérelt 1933. esztendőről fog pár keserű sort a dalárda krónikájába bejegyezni.

És mi vele könnyezünk. Megkönnyezzük egyik igazán életpiros lobogónk élettelen halványulását...

Ez íme, másik szomorú tapasztalatom.

És még csak azzal sem vigasztalhatom önmagam és vigasztalhatlak titeket, hogy önmagatokat vigasztalhattatok tanító-testvéreim, hogy tán mindezek az én sötét rémlátásaim, mert hiszen megtörtént valóságok.

Minden percért kár, melyet elmulasztunk élettellel kitölteni! Egyesületi életünkben pedig *céljaink* — mert számos magunk elé tűzött célt kell ismernünk! — *elérésére több irányból, egy időben és egyenlő energiával, kitartással és anyagi áldozatkészséggel kell törekednünk, ha az élet idegfejlesztő versenyében és ádáz küzdelmében alul nem akarunk maradni.*

Fogadja minden magyar tanító-testvérem azzal a megértő szeretettel jelen soraimat, mint amily féltő szerebettel kísérem figyelemmel én a csehszlovákiai magyar tanítóság útját és amilyen szerejjel bocsájtom szerény képességeimet az egyetemeség rendelkezésére.

Oye.

A Republika legnagyobb bútorgyárának fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. — Kereskedői közvetítő haszon kizárva. — Keményfa hálószobák 1200 Ké-től kezdve. Megtekintés és autó díjmentesen.

EGYESÜLETI ÉLET

Jegyzőkönyv.

Felvételül az »Érsekújvár Vidéki Tanítómege« 1933. évi november hó 9-én, Érsekújvárott a rk. fiúiskolában tartott közgyűlésén. Jelen volt 62 tag.

Dinnyés Károly elnök megnyitójában a mai társadalmi élet stagnációját vázolja. Rámutat a Világézmék, Ideológiák (Marxizmus, Nacionalizmus stb.) csődjére; vagyis, hogy az elméletek mennyire nem vállak be a gyakorlatban. A társadalom csak taposott úton haladhat előre, az ideálok felé. A tanítóságnak jut a főszerep a beteg állapotok gyógyításában; a tanító útján kell, hogy a nép megerősödjék, hogy eltűnjenek az ékek az emberek közül, hogy emberi és kulturális összefogás és összetartozandóság hassa át a társadalmat. A tanító útján kell, hogy a nép megtalálja egyensúlyát; a tanítónak kell a társadalom élesztőjének lenni. Ha a nép boldog, — boldog lesz a tanító is. Természetes, hogy csak egészséges tanítónemzedék nevelhet egészséges népet. E téren a jövő képe biztató. A tanítószágba a fiatalok révén újabb szellem került, mely letisztulva, kikristályosodva, azon a ponton áll, hogy ma éppoly megértéssel s szeretettel haladunk együtt a fiatalokkal, mint elődeinkkel, az öregekkel, kikről méltán mondhatjuk, hogy a pedagógia hősei voltak. — Szól még a gazdasági válságról; a fizetéslezárlítás újabb terveiről s megállapítja, hogy — bár az egyesület bejelentette csatlakozását a közlisztviselők tiltakozó memorandumához, — meg kell edzeni lelkünket s, ezt a csapást is el kell viselnünk.

Majd szomorú kötelességét teljesíti, mikor elparentálja az év folyamán elhunyt Malobiczky Lajos és Csukás Géza érsekújvári és Fray Béláné nagykeri kartársakat.

Tudomására hozza a közgyűlésnek, hogy Kovács Alajos közp. elnök táviratilag értesítette, hogy a gyűlésre csak fél 12-kor tud megérkezni. Ezért a Tanítók Háza s a Tanítók Könyvesboltjáról nem is szól; erről majd beszél a központi elnök.

Ezután ismét a párkányi járás leszakadási ügye foglalkoztatta a közgyűlést. Előadódott az az eset, hogy az »Érsekújvár Vidéki Tanítómege« jelenlegi tisztikarának megválasztása alkalmával a párkányi járáshoz tartozó tagok közül 22 tag rendesen leszavazott, sőt többen a tisztikarba is beválasztattak.

Ezekre vonatkozólag, több hozzászólás után, a közgyűlés Virsik János javaslatát fogadja el oly értelemben, hogy névreszló írásbeli felhívással kell dűlőre juttatni, vajjon vállalkják-e tisztségüket továbbra is, vagy sem? Utóbbi esetben gondoskodni kell a hiányossá vált tisztikar kiegészítéséről.

Plichla János egyesületi pénztáros pénztári jelentése a következő: bevételek Ké 11099.20, kiadások Ké 2862.40, pénztári egyenleg, mint vagon: Ké 8236.80. Taglétszám: érsekújvári járáskör 81, ógyallai járáskör 121, összesen: 202 tag. Tagdíjhátralék 1933. június végéig: 24.277 Ké.

A pénztári jelentés felülvizsgálására Váczy, Miholics és Kropacsék

kartársak küldetnek ki, minek meglőrténte után a közgyűlés a pénztárosnak köszönetét fejezi ki lelkiismeretes munkájáért s a felmentvényt megadja.

Ezulán Kossányi József felolvasása következik: »A vallásos nevelési erők történelmi megnyilatkozásai« címen. A közgyűlés a magas nívójú s költői szárnyalású felolvasást feszült figyelemmel hallgatja végig s előadónak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Elnök 10 perc szünetet rendel el.

Szünet után Kemény Rezső előadása következett a szépírásról. Az amúgy is tartalmas előadást rendkívül élénk és érdekessé tette többek, — különösen Kónya József és Simonyi Lajos — hozzászólása, kik az új betűalakok tanításánál az általuk használt módszert ismertették. Közgyűlés úgy az előadónak, mint a hozzászólóknak köszönetet szavaz.

Eközben megérkezik Kovács Alajos központi elnök, kit az egész közgyűlés lelkes ovációban részesít, majd Dinnyés Károly elnök üdvözl.

Elnök üdvözlő szavaira Kovács Alajos hasonló értelemben válaszol, majd rátér a Tanítók Háza és a Könyvesbolt ügyeinek állására.

A Tanítók Háza építése sok utánjárás után egyelőre befagyott. 280.000 Ké volt a költségvetésileg előirányzott összeg, melyből azonban csak 180.000 Ké állt rendelkezésünkre. A hiányzó 100.000 Ké-t kölcsön útján akarta megszerezni, ígéretet kapott is, pénzt azonban nem. Ezenkívül a vállalkozó egy pót-költségvetést nyújtott be, a költségvetésből állítólag »kifelejtett« dolgokról. Ezek a dolgok azt eredményezték, hogy a tárgyalásokat egyelőre félbe kellett szakítani s az építkezés azonnali megkezdésének tervét fel kellett adni.

Annál nagyobb örömmel fog hozzá a Könyvesboltról való referációjához. Itt már határozott eredményről számolhat be. Ez az intézmény, melyet ő a Tanítók Háza mankójául szánt; — dacára annak, hogy a tanítótság részéről ezideig nem részesül abban a támogatásban, melyet ő remélt, — e rövid 2 hónap leforgása alatt 140.000 Ké forgalmat bonyolított le! Ha további tervei sikerülnek (bizományosság, cenzúra jog stb.), úgy biztosra veszi, hogy a Könyvesbolt rövidesen milliós forgalmú intézménnyé nővi ki magát. Kéri a kartársakat, hogy minden erejükkel támogassák a Könyvesboltot s iskoláikban csakis a Könyvesbolt kiadványait használják.

Hogy az iskolák igen tekintélyes része miért nem rendel a Könyvesboltnál, azt többen azzal indokolják, hogy a Könyvesbolt, mint kezdő intézmény, egyelőre nincs berendezkedve hosszabb lejáratú hitelekre, már pedig az iskolák nyomtatványszükségletét fedező költségek sokszor csak 1 év múlva rendezik számláikat, úgyszintén az irkák bevásárlásánál a sok szegénysorsú gyermek miatt hosszabb hitelidőre van szükség.

Kovács válaszában elismeri, hogy ez mind igaz, de ha a tanítótság melegebben karolná fel az ügyet s lejegyezné a 110 Ké-s részvényeket, melyek havi részletekben is törleszthetők; úgy a Könyvesbolt is azonnal abban a helyzetben lenne, hogy akár éves hitelt is nyújthatna. Buzdítja a tanítótságot a részjegyek jegyzésére.

Majd Kónya szavaira reflektál s ismerteti a Könyvesbolt és a

Hanza viszonyát.

Oberth Kálmán felszólalásában arra kéri a központi elnököt, hogy a jövőben legyen körültekintőbb az ügynököket és áruikat ajánló sorainak adományozásánál. A »Literatura« könyvkiadó vállalat kiadásában megjelent »Toll mesterei« sorozatot a tanítóság nagy része az ajánlás folytán vette meg. Hogy a sorozat mennyiben nyerte meg a tanítóság tetszését, főlegesen róla beszélni; elég az, hogy birtokosaik csak bosszankodni tudnak azon, hogy megvették s az a boldog, aki bármi úton túl tud rajta adni.

Kérdi továbbá a központ elnököt, hogy van-e tudomása arról, hogy Szerényi tkp. igazgató megbízottja ismét sorra járja a tanítóságot s gyűjli az adatokat s a 220+34 Ké-s előfizetőket Szerényi Almapodás az Almanachra vonatkozólag? A tanítóság nagy része nem tudja, mitévő legyen? Adja-e az adatokat? Fizessen-e elő? Vagy sem?

Központi elnök válaszában kijelenti, hogy az Egyesület és Szerényi között semmiféle megállapodás nem áll fenn. Ez teljesen privát vállalkozás, tehát mindenkinek privát ügye, hogy hozzájárul-e, vagy sem! Ő sem rá, sem le nem beszél senkit, cselekedjék kiki saját tetszése szerint.

Indítványok:

1. Váczy József perbetci ig. tanító indítványa: »A magaviseleti osztályozásnál 5 jegy áll rendelkezésünkre. Ennek ellenére az a helyzet, hogy a valóságban csak 2 jegyet adunk, mivel a 3-as osztályzatot már tanterületi gyűlésen kell megokolni. Ez a 2 jegy osztályzásra nem elegendő, mert mégis csak vannak olyan tanulók is, kik állandó rendellenkedésük, vagy más csinytevéjük folytán 3-as osztályzatot érdemelnek, de azért még nem annyira züllöttek, hogy ezt jegyzőkönyvbe kellene venni. Azért indítványozom: Keresse meg a É. V. T.-megye a Sz. Á. M. T. Egyesületet, hogy a Skolský Referátusnál járjon közbe, oly irányban, hogy a Referát a magaviselet osztályozására vonatkozó eddigi rendelkezéseit úgy módosítaná, mely szerint csak 4-es osztályzatot kelljen megokolni!« — Egyhangúlag elfogadva.

2. Pataky, Tatárik, Massányi érsekujvári tanítók kérelme 500 Ké segély iránt, a kiscserkészek segélyezésére. — Szótöbbséggel megszavazva.

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4.

Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

3. Willand János érsekujvári tanító indítványa az Orsz. Magyar Tanító Dalárda részére 500 Ké segély nyújtása tárgyában. — Egyhangulag elfogadva.

4. Willand János indítványa: 500 Ké adományozása a Tanítók Házára és 500 Ké értékű részjegy jegyzése a Könyvesboltra. — Egyhangúlag megszavazva: 500 Ké a Tanítók Házára és 5 drb. á 110 Ké részjegy a Könyvesboltra.

5. Willand János 300 Ké iránti kérelme a kiscserkészek részére. — Tekintve, hogy a 2. számú indítvány alapján a közgyűlés 500 Ké-t erre a célra már megszavazott; ez a kérelem tárgytalanná lett.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Dinnyés Károly s. k.
elnök.

Oberth Kálmán s. k.
jvk. vezető.

Szecsányi Géza s. k.
Garamvölgyi Vince s. k.
hitelesítők.

Tanítógyűlés Galántán.

A Galánta-Vágsellye-i tanítómegeye november hó 11-én tartotta meg rendes őszi közgyűlését Galántán. A tanítószágot érdeklő aktuális és pedagógiai témákkal foglalkozó nívós gyűlést Oswald Lajos megyei elnök vezette a tőle megszokott alapos felkészültséggel. Tartalmas megnyitójában a mai nehéz idők s a még bizonytalanabb jövőre való tekintettel az erők összefogására s a kartársi szellem ápolására hívja fel a figyelmet.

Súlyosodik fölöttünk az idők járása. A gazdasági depresszió még mindig nem érte el mélypontját s a gazdasági válság új áldozatot követel tőlünk. A takarékosági intézkedés újra megtalál bennünket s újévtől előreláthatólag újra lesznek kenyerünkben s kályhánkba kevesebb szén, testünkre pedig foszlósabb ruha kerül. Aki pedig gyermekét idegenben kénytelen taníttatni, annak homlokára gondránccok vésődnek s éjjeli nyugalmába álmatlan éjszakák lopóznak. De meghozzuk az áldozatot abban a reményben, hogy siettetjük vele a világválság megoldását s az elkövetkezendő normális gazdasági években kárpótolva leszünk a hozott áldozatokért.

Megnyitó beszéde után részletes beszámolót mondott a tavaszi közgyűlés óta lefolyt eseményekről. Megemlékezett a tragikus módon elhunyt Krüger Sándor alsószeli kartársról, aki július 30-án csónakázás közben a Feketevízbe fulladt ifjú barátjával, egy orvostanhallgatóval együtt.

— A Feketevíz fölött, a forró napsugárban lankadó fűzek voltak tanúi halálküzdelmüknek. Lecsüngő ágaik ráborultak a két holttestre, de sejtelmes árnyékuk sötétsége és szomorúsága ráborult a mi lelkünkre is. Krüger Sándor a fiatal tanítónemzedék egyik legkiválóbb tagja volt, akitől még sokat várt az élet, sokat várt a tanítószágtól. A Gondviselés azonban másként

intézkedett! Halála tragikumától lesújtva mondunk neki még egyszer Istenhozzádot.

A Sz. Á. M. T. E. közp. válaszmánya folyó év július 11-én Galántán tartotta meg szokásos évi gyűlését. Elnök utal a közp. pénzláros jelentésére, melyszerint az egyesület 185 ezer Ké tagdíjhátralékot tart nyilván. Elismeri, hogy vannak egyes méltánylást érdemlő kivételek, a hátralék nagyobb %-a azonban mégis a nemtörődömségnek következménye. E körülmény igen szomorú fényt vet a tanítóság kari öntudatára és kollektív érzésére. Megbénítja az egyesület működését, fölborít minden költségvetést s nyilvántartása rengeteg inproductív munkát és adminisztrációs költséget okoz. Ezen anomáliának megszüntetése céljából, hogy a közvélemény a nemtörődő egyesületi tagokra morális nyomást gyakorolhasson, minden egyes gyűlésen fel lesz olvasva a nagy hátralékosok névsora.

Elismeréssel emlékezett meg a járásköri dalárda szerepléséről. A dalárda működését a tanítói szívekben kiáramló meleg szeretet hívta életre, ez a szeretet, mely mindenkor a magyar nőta, a magyar dal éltetője, hirdetője és terjesztője volt. A tanítóság a dalárda életrehozásával áldozati tüzet gyújtott a magyar kultúra oltárán, melyet lelohadni nem szabad engedni soha.

Pénzláros és számvizsgálók jelentése szerint az egyesületnek 2698 Ké 50 fill., a dalárdának pedig 846 Ké 60 fill. készpénze van.

Horváth Imre a tanítói könyvesbolt megalakulásának történetét ismertette s pontos kimutatást terjesztett a gyűlés célja könyvesbolt eddigi forgalmáról, kiemelve egyes iskolákat, melyek minden szükségletüket a könyvesbolt útján szerezték be s így lehetővé tették, hogy az két hónap leforgása alatt 140 ezer korona értékű árút bocsájtott ki. További részvények jegyzésére, jóakaralú támogatásra, bizalomra és szeretetre biztatja a kartársakat.

Kovács Alajos közp. elnök szintén dicsérőleg emlékszik meg könyvesboltot, a *saját boltunkat* támogató iskolákról s kijelenti, hogy ha az összes kartársak így támogatnák ezt bevásárlásaikkal, a Tanítók Házához még hiányzó 100 ezer korona egy év leforgása alatt együtt lenne. U. i. — mint megemlítette — a Tanítók Házának építését ismét kénytelen volt tavaszra elhalasztani, mert a bratislavai első takarékbank által kilátásba helyezett 100 ezer korona kölcsön folyósítása elmaradt, s az építési vállalkozó újabb, pótköltségvetést terjesztett elő, amelynek elfogadása jelenleg lehetetlen.

Boross Béla, a járásköri dalárda karnagya, az énekkarba való jelentkezésre szólítja fel főleg a fiatalabb kartársakat, mert egyes szólamok a nyugdíjbavonulás és eltávozás folytán kiegészítésre szorulnak. Megpendítette egyben egy, a farsangi időben rendezendő műsoros eszmejét, mely indítványát főleg a fiatal kartársnők és kollégák lelkesen megtapsolták.

Mikus Elek tallói ig. tan. felolvasása következett: „Halálunk? Elmaradunk?” címmel, mely nagy gonddal összeállított felolvasásáért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Felolvasását, melyet lapunk hasábjain egész terjedelmében közlünk, parázs vita követte.

Kónya József köhídigyarmati kartárs, akit az egyesület vezetősége meghívott, hogy az új betűformák tanításának módszerét ismertesse, a felolvasással kapcsolatban azt javasolja, hogy a szlovenszkói magyar tanítók továbbképzésének lehetővé tétele céljából eszközölje ki a közp. vezetőség az iskolaügyi referátusnál a magyarországi szakmunkák beengedését oly módon, hogy azoknak beengedhetőségét egy külön tanító-bizottság előzetesen és felelősség mellett átvizsgálja.

Kovács Alajos elnök helyesli a javaslatot s nyomban felkéri a jelenlevő áll. tanfelügyelőt, hogy a felterjesztést támogatni szíves legyen, aki ezt meg is ígérte.

A felolvasás után Kónya kartárs tartotta meg érdekes előadását az új betűformák tanításának módjáról. Hangsúlyozta a tárgyi kapcsolat fontosságát. Játékos rajzzal kell előkészíteni az írást, melynek kapcsán a gyermekek kellő technikai készségre tesznek szert. A jobbradúló vonalakat pl. előrehajlott fíradt katonáknak nevezi, az »o« betű helyett szilvát rajzolnak csukával, az »e« betű előtt fecskéket stb. rajzoltatunk. Lehetőleg már az első fokon szép, de gyors írást tanítandók a tanulók. Sokat írássunk s esztétikai feltétel, hogy az írkák tisztaságára ügyeljünk. Az ABC-s könyvek betűi logikus sorrendben következzenek, hogy az olvasás az íráshoz simulhasson.

Mindvégig érdekes előadását a kartársak nagy figyelemmel hallgatták végig. Az előadáshoz több, névsz. hozzászólás hangzott el.

Boross Béla az új tanterv szelleméről tartott nagy nagykonceptiójú s magasszárnyalású szabadelőadást, melyet a közgyűlés élénk tetszéssel kísért és jegyzőkönyvi köszönettel honorált. Az előadást lapunk legutóbbi száma közölte.

Matis Gyula áll. tanfelügyelő szólalt fel ezután s párhuzamot vont a régi és az új tanterv között, kiemelve az újnak előnyeit s az új tanterv alapos áttanulmányozásának eredményeként részletes és szakszerű előadást tartott annak, az egyes tantárgyakra vonatkozó utasításairól. Közgyűlés jegyzőkönyvben fejezte ki köszönését az értékes előadásért s Osvald elnök felkérte az áll. tanfelügyelőt, hogy azt a M. T.-ban az osszitanítóság részére közzétenni szíves legyen.

A gyűlés tárgysorozatának utolsó pontjaként Uhlárik Ágoston

Pályázat. A Híradó f. hó 16.-i számában közzétett pályázati hirdetést Tökés község iskolaszéke megismétli és pályázatot hirdet a községi népiskolánál újonnan szervezett II. tanítói állásra. Javadalma a községtől évi 1200 Ké fizetés, 240 Ké lakbér, 20 Ké kertváltás és államsegély. Pályázati határidő december 15. Az állás azonnal elfogalandó. A pályázatnál román. kath. férfitantervek előnyben részesülnek. A tanítási nyelv magyar. Kérvények kellően felszerelve a Községi Iskolaszék címére küldendők. Tökésre u. p. és vasútállomás Dunajská-Streda. — A Híradóban már közzétett pályázati határideig beérkezett kérvények ezen újabb határidőre is érvényben maradnak.

tartott felolvasást az iskolai adminisztráció újabb követelményeiről.

A mindvégig lelkes hangulaban lefolyt közgyűlést közbébé követle.

Nyilvános elszámolás.

Kocsis Árpád.

Az épülő beregszászi magyar internátus javára kibocsátottam egy gyűjtőívet a beregszászi-járás magyar tanítósága közé, amely most futott vissza hozzám. A gyűjtés eredményéről folyó évi november hó 12-én számoltam el az egybehívott bizottság előtt. Ezek szerint jegyeztek kartársaim 10.650 téglát, 2663 koronát, amelyet átadtam az internátus jelenlegi titkárnak. A még be nem fizetett összeg 1013 korona, amit már az internátus titkársága fog beinkasszálni és erre a célra csekket fog szíjjeleküldeni. Ezúton is kérem kedves kartársaimat, hogy a hatálékos összegeket legyenek szívesek minél előbb eljuttatni az internátus titkárságához (Délcegh Sándor áll. tan. Berehovo).

Jegyzéseiket eddig a következők fizették be:

- 1000—1000 tégláért 250—250 koronát fizettek: Bárdoss Lajos Bátyú, Mónus Gyula Bene.
- 500—500 tégláért 125—125 koronát fizettek: Thuróczy Bertalan Kisbégány, Tóth László Gát.
- 400 tégláért 100 koronát fizetett: Bertsik Andorné Bene.
- 200—200 tégláért 50—50 koronát fizettek: Nemes Illés Zapszony, Süttő István Muzsaly.

100 tégláért 25 koronát fizettek a következők: Bajza Aranka, Adorján Erzsébet Bene, Rozmos Józsefné, Izay Károlyné, Neumarker Ferencné Muzsaly, Horátskó Berta, Kampó Sándor Beregszász, Iváncsó Irén, Krasznay Etelka Ardó, Pógár János Bégány, Laky Vince Bégány, Füstli M. Béni Újfalú, Lenyák Otília, Knauer László Bótrágy, Györffy Ilona, Sztankaniecez Emma, Láncezy Anna, özv. Komjáthy Gáborné, Szavka Mihály, Dobra Mária Bátyú, Goldberger Jenő, Viszanik Jánosné Borzsova, Czurkó Györgyné Vári, Brenner Sándor, Kádár Mihály Újfalú, Szabó József Keresztúr, Bittay Dénes Oroszi, Thurzó László Tiszaújfalú. Kartársaim áldozatkészségéért hálás köszönetet mondok.

Mónus Gyula.

Bene, 1933. nov. 13.

GOMOR—NOGRAD TANITÓMEGYE tisztikarának és választmányának névsora az 1933/34. évi zsebnaptárunkban tévesen van leközölve. Ocsovay Imre egyesületi elnök kérésére a téves névsort az alábbiakban helycsbítjük: Elnök: Ocsovay Imre, Lučenec—Losonc. Alelnök: Kovács Gyula, Simonovce—Rimasimonyi. Titkár: Boross Miklós, Ciz—Csiz. Főjegyző: Benyik Béla, Lučenec—Losonc. Jegyzők: Farkas Márton, Jánošovec—Jánosi, Jánosdeák Mátyás, Plešivec—Pelsóc. Pénztáros: Simon Gábor, TornaJa—Tornalja. Könyvtáros: Kollárscsik Gézané, TornaJa—Tornalja. Ellenőr: Sexty Jenő, Sajószárnya. Választmány: Argay Rezső, Ráróš—Muľad—Ráróšmulyad, Bartal Dezső, Horka, Brakl Ignác, Lučenec—Losonc, Stefanyák Róbert, TornaJa—Tornalja, Stubendek Alajos, Seč—Rimaszécs, Sztankó Gyula, Pinciná—Pinc.

KRÓNIKA

„Túlságosan érzékenyek a tanítók“

— mondja róluk a közvélemény, írja a magát velünk szemben barátinak valló sajtó. Nem tagadjuk, hogy ennek a megállapításnak van is némi igazsága. Mint a kis fazék, bármely más státusnál hamarabb forrunk és fortyanunk fel minden apró-cseprő tűszúrásra, hasztalan a latin közmondás: *Aquila non capiat muscas*, annak igazát nem látjuk be. Vagy talán nem érezzük magunkat sasoknak?

Hát lehet, hogy mindez így van, lehet, hogy félelem- és gáncsnélküli lovagi plasztronunk bárki másénál érzékenyebb, kényesebb, de tisztelettel kérdem, lehet-e ez másként? Lehet-e csodálkozni, ha oly hirtelen felszisszenünk minden kicsi bánatalomra, mikor csak alig 3—4 évtizede annak, hogy kínosan kivetkőztünk abból az inferioritásból, melynek lenyűgöző béklyóját századokon keresztül szenvedtük érdemellenül? Lehet-e tőlünk rossz néven venni, ha minden két-, vagy kétesértelmű szólamondásra, rossz szójátékra nyomban »kard ki, kard« kiáltással a fórumra ugrunk, mikor minden egyes ilyen megjegyzés mélyén a mostani nehezen kivívott pozíciónk fenyegetését érezzük? Nem mondom, hogy ez a magatartás túlságosan használ nekünk, nem állítom, hogy nem volna hozzánk méltóbb, stílusosabb, ha ezeket a valóságos, avagy vélt sérelmeket a fulünk melletti széles gyalogúton szélnek eresztenők, de ezidőszert másként nem tehetünk, mert aki ezeket a lámadó, vagy mindenáron szellemesnek erőlködő aperszüket a köztudatba dobja, — sajnos — nem mindig mondható jóhiszemű élcelőnek, legtöbbször lelke mélyén, vagy a tudat alatti ösztönből szavai mögé tört rejtett, vagy jobb esetben bőrünk vastagságát illetőleg kísérletezik. Ha kari tisztességünkhöz és méltóságunkhoz nem is illő a folytonos védőállásba helyezkedés, azt elhagyni véglegesen csak akkor lehet, ha a közvélemény, sajtó bizonyos mestersegbeli és társadalmi körök, egyesek a tanítóság őszinte megbecsülésében, munkájának érdemleges megtértelésében leszoknak arról a male fide kezelési módról, mellyel bennünket és ügyeinket a nyilvánosság előtt illették és illetik.

Aratás, cséplés idején, ájult melegben, a csaknem üres sinautón utaztam. A szemközti ülésen két, egy idősebb és egy fiatalabb földbirtokos kinézésű úr ült. Nem a dombszögi kasznóból kiszállt Mokány Berci típus egyik sem, látszik rajtuk, hogy tanult, iskolázott emberek, akik őseik földjén szakszerűen, a modern talajművelés szabályai szerint gazdálkodnak és külső formájukon is kifejezésre juttatják, hogy a tudomány, irodalom, politika, közgazdaság számukra nem ismeretlen földrészek. Csöndesen, meghittlen beszélgetnek, és a szűk ülőhelyek demokratikus összezsúfolása következtében, a motor halk duruzsolása közben önkénytelenül is el-elkap fülem egy-egy mondatfoszlányt.

Nobel Alfréd születésének 100. évfordulója

alkalmából ezidén szokatlan fényes keretek között kívánja kiosztani a Nobel-alapítvány évi díjait a svéd kir. Akadémia. Az impozánsnak ígérkező ünnepélyen talán dokumentálni akarja a világ előtt, hogy minden önmagát kárhóztató lelkiismeret-furdalása ellenére az emberiség egyik legnagyobb jóltevőjének ismeri a nagyszerű áldozatkészségű alapítót, kinek nemes szíve lehetővé tette sok-sok tiszta akarás napfényrekerülését és számos világhírné tudóst, költőt, gondolkozót szabadított meg az elfeledés, az ismeretlenség homályától.

Csodálatos, mondhatnók, a világtörténelemben egyedülálló egyéniség volt Nobel Alfréd. Nem találmányával, a dinamittal, nyert polgárjogot az ünnepelt nagyságok díszes galériájában, bár fölfedezését lekicsinyelni egyáltalában nincs jogunk, de azzal került be a művelt emberiség közudatába és méltó csodálatába, hogy vegyszerének nyilvánossághozatalát szánva-bánta, gyakorlati használatának következményeitől megborzadt, minden úton-módon igyekezett jóvátenni azt, amit — hile szerint — az emberiség ellen vétkezett. Ha az ő nemes gondolkozásából eredő áldozatkész tettére gondolunk, nyilvánvaló előttünk, hogy találmányának értékesítésénél még álmában sem gondolt arra, hogy a dinamitot, melyet a bányász és építész segítségére és szolgálatára alkotott, emberpusztító gépek és fegyverek hajtóerjeként fogja használni az emberiség. A nitroglicerin kovással való keverése alkalmával Nobel Alfrédnak esze csücskébe se öllött az, hogy elgondolásával a vérengző szerszámok olyan légiója számára nyit kapukat, melyeknek pusztításáról az őt megelőző kor embere még csak nem is álmodott.

És mikor a csendes, szerény tudós látta, hogy az ő emberi munkát könnyítő vegyszeréből emberi életet megsemmisítő, öldöklő eszköz lett, lelke egész nemességével önmaga ellen fordult, saját magát okolta, hogy találmányával ő vezette az emberiségre a vérengzés, a halál angyalát. Lelekiismeretének gyöt-rését nem tudta enyhíteni az az ezeryi jótett sem, mellyel találmányának gyakorlati kihasználása folytán szerzett óriási vagyona segítségével környezetének használt, mert látta, hogy minden erőlködése ellenére, az ő nemes lelke teremtménye nyománcsak vér és könny fakad. És ez a gyötörődő érzés nem hagyta el halálos órájáig. Legalább emlékéit igyekezett tisztára mosni. Rengeteg cagyonát olyan végelhatározással hagyta a svéd Akadémiára, hogy annak kamatai minden évben őt részre osztva azon tudósok, írók, politikusok jutalmazására fordíttassék, akik abban az évben a legjelentősebb felfedezést tették a fizika, kémia és orvostudomány terén, a szépirodalomban a legkimagaslóbb művet alkották és a világbéke propagálásában a legnagyobb érdemeket szerezték.

Mennyit haladt már azóta a világ! Nobel Alfréd megbékélt, csendesen nyugodhatik sírjában, mert találmánya, melynek emberpusztító erejétől annakidején annyira megborzadt, a háború mostani gázsi mechanizmusai, vegyszerei, lövedékei, gázai

mellett, csak ártatlan görögtűznek látszik. Hol van a nitroglicerin-neoekrazilhoz mérve; milyen csekély az általa végzett pusztítás a sárga, kék, zöld gázakhoz képest. Milyen semmisség a Nobel mint a lapok írják — minden gázlárc, gáz- és granátbiztos fedettest bőrfelületéhez érve azonnali halált okoz!

Nobel Alfréd nemes tetteivel utat nyitott magának a Parrettel tekinthet élete folyására, mert a rohanó idők tündöklőre csiszolták hírnevét, elcsillították önmagával utódó, háborgó lelkét. Még a hálátlan emberiség sem olyan rosszlelkű, hogy vele szemben haragot táplálna, mert tudja, hogy a pusztítás Góg és Magóg hadának fölkelésében neki semmi része nincs. Aldás, béke legyen porrései felett!

Szepesi Gyula

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Tvořiva škola (3. szám). Folytatja a beszámoló a kísérleti polgári iskolákban elért eredményekről. Mária Sotková a Csoportos tanítás a népiskola alsó fokán címen írt értekezést e számban. A csoportos tanítás nem más, mint annak az elvnek praktikus megoldása, hogy a mai iskolának minden gyermek egyéni képességeit ki kell fejlesztenie. A tanulóknak csoportokba való beosztása nem állandó. A beosztás a pedagógiai szükségesség, a tananyag és a gyermekek képességének foka alapján történik. Legjobb a hármas beosztás válik be. A csoportokat különféleképpen lehet elnevezni, de sohasem szabad így: legjobbak és legrosszabbak csoportja. A beosztás nem egyszerre alakul ki. A tanítási óra szokott hármas felosztásának: ismétlés, az új anyag megmagyarázása és az új anyag összefoglalása — a csoportos tanításnál más idő beosztása van. Az új anyag megmagyarázása együttesen történik. Nem volna ugyanis gazdaságos, hogy a tanító ugyanazt többször is, minden csoportban elmagyarázza, amit elég egyszer megtenni. A tömeges tanításnál azonban nincs meg a lehetőség a tanítónak arra — vagy legalább is nincs meg olyan mértékben —, hogy figyelemmel kísérje a bővebb magyarázatra szoruló

tanulókat és olyan gonddal, mint a csoportos tanításnál. A gyorsan és helyesen dolgozó gyermekeknek önálló munkát lehet adni. Azokkal a gyermekekkel pedig, akiknél feltételezi a hiba elkövetésére való hajlandóságot, tovább foglalkozik a tanító közvetlenül. Példa: Nyelvtani anyagból (cseh nyelvtanról van szó) a kemény szótagokról szóló rész van soron. Magyarázat után az A) csoport rövid parancsot kap, hogy írjon emlékezetből meghatározott számú szót, amelyekben megrozott szótag fordul elő. A B) csoport feladata egy meghatározott olvasmányból kikeresni és leírni azokat a szavakat, amelyekben meghatározott szótag van. A C) csoport feladata a további foglalkozik közvetlenül a tanító és mindent újból és újból megmagyaráz részletesen, míg az anyagot megértik. Midőn egyenkénti vizsgálattal meggyőződik a tanító arról, hogy a C) csoport is bírja az anyagot, azt a feladatot adja nekik, amit a B) csoport kapott, hogy elérje a megkívánt minimumot. Ezalatt — míg a C) csoport a feladattal foglalkozik — az A) és B) csoport szóbelileg mondja ki a fogalmazási egészet alkotó, tokat és fogalmazási egészet és így a kitűzött témát elmélyíti és így eléri a tantervben előírt maximumot. A cikk még más példákat is felhoz.

Slovenský Učitel' (3. szám). Viktor Lorman hosszabb cikkkel írt: A büntetés, mint nevelési segédeszköz címen. Hangsúlyozza, hogy a büntetésre nem lehet olyan általános irányú szabályokat felállítani, amelyek minden esetre és minden egyénre egyformán érvényesek. A büntetésnek sohasem szabad haragból fakadni. Megengedi a testi fenyítést, de azt csak a legkritikábil esetben szabad alkalmazni és csak a fiatalabb korúakra korlátozni. A fenyítés, mint tanítási eszköz, teljesen elvetendő és minden esetben elfitélendő. Főelv: minél kevesebbet büntetni és annál többet megbocsátani. Egyéb cikkek: Fejezetek a nemzeti nevelésről, Változtassuk meg a népiskola organizációját, Gyakorlati vallási nevelés, Olvasás a közép- és felső fokozaton a népiskolában és Dalegyesületek.

Franciaország ifjúsága. Egy magasnívójú, jeles tanulmány fekszik előttünk, mely érintve Franciaország politikai magatartását, behatóan foglalkozik az ifjúság nevelésével és oktatásával. Különösen figyelemre méltók a tanulmány befejező sorai, melyekben Henry Palés, neves író eképpen nyilatkozik: »Nem is oly régen az ifjúságnak sportbeli tevékenységért lelkesedtem, ma pedig azt ajánlom nemzetem ifjúságának: térjen vissza a szellemiekhez. Az amerikanizmus és a marxizmus hamis bálványoknak bizonyultak. A tisztán materialisztikus kultúra nem biztosítja az emberiség boldogságát. Küzdjünk az agynak standardizálása ellen és tanuljunk meg újra gondol-

kodni. A film, az automobil és a lömegeport foglalták le a szórakozás óráit, amelyekben azelőtt az ember képezte magát, eszmécsereit váltott és lelkesült általános eszmékért. Egykor így buzdítottuk az ifjúságot: edzettek izmaitokat, mert léteitek egyensúlya ettől függ! Ma pedig ez a jelszó: Legyenek újra ideáljaitok, s ne fogadjátok kritiká nélkül a demagógok szónoklatait. Kövessétek bátran a szellem kincseit, amelyek a haza üdvét viszik dülőre!« Tovább fűzve a gondolatot — írja a tanulmány — az emberi szeretetről beszélni 1933-ban merész és imponáló vállalkozás, de nem azért, mert nagy merészség kell ahhoz, hogy az ember szembe szálljon azzal a gyűlölettel, mely világszerte tobzódik. Merész és imponáló, mert mindenkinek, aki a szeretetről beszél, éreznie kell, hogy vállalkozása hiábavaló és ami ennél is deprimálóbb, hogy senki sem figyel oda, ahonnan a szavak oly meggyőző erővel áradoznak. Kétez év óta nagyon sokat beszélnek a szeretetről. Giccs lett a szeretet szavaiból, mint ahogyan giccs lett mindenből, amit az emberek gyakran hallanak vagy látnak. A gyűlölet okosabb volt és jobb pszichológusnak bizonyult. Nem beszél sokat, mert nem volt szabad gyakran hallani a hangját. És ezért maradt friss, hatásos. S ezért diadalmaskodik. A beszéd az érzelmek kiélésének egyik módja, formája. De a szeretetnek tettekben kell kiélnie magát. A gyűlölet nem hirdeti, de cselekszi a gyűlöletet. (Pro Juventute, Schweiz.)

Könyvek, folyóiratok.

»**Magyar Figyelő.**« A Csehszlov. Magyar Tud. Irod. és Műv. Társaság folyóirata. 1–2. szám. A várva-várt folyóirat tehát előttünk fekszik. Testes könyv, s tartalma is a szellemi értékek súlyát képviseli. A súlyok nem egyformák ugyan, de együttesen, átlagban egyensúlyozzák a magyarság szellemi életének mérlegét. A bevezető cikkben Szerényi Ferdinánd a Társaság eszmei programjának vázlatát vetíti föl. Pozitív célokat tűz ki, s ami bennünket közelebről érdekel, a tudományos társaság feladatául jelöli meg a rendezésimálást a tankönyvirás terén is. Továbbá a »nyelvünk tisztasága fölötti örködéshez meghívja munká-

társakul a magyar tanítóságot«, de ennek a munkának egyelőre csak tág kereteit szabta ki. A folyóirat anyagának gerincét Maléter István tanulmánya képezi, »A magyar kisebbség problémájáról«. Ha másért nem: ezért az egyetlen tanulmányért is érdemes volt megjelennie a Magyar Figyelőnek. A kisebbségi kérdésnek ilyen tudományos alapon való megvilágítását még nem olvastuk kisebbségi sorsunkban. A tanulmány nemcsak a kisebbségi helyzet lényegét ismerteti, de utat is mutat a kisebbségi jogok maradéktalan kiélvezésére, a kisebbségi korlátok között való észszerű elhelyezkedésre, de mindezeket fölül az

egész problémát olyan magasságba emeli, ahol kialakul »oly politikai atmoszféra, amely a Dunamedence népeinek a békés, közös munkára való összefogására alkalmas«. Sas Andor a Munkácsi barokkról írt hosszabb tanulmányt. A szlovensz-kói magyar irodalom krónikáját »Irodalmi menetrend Szlovensz-kón« címmel Szalatnai Rezső írta meg. Kissé merészen állítja cikke elején: »Az irodalmi halálból új irodalmi élet megteremtése felé tartunk.« Valahogy éppen fordítva érezzük. Az 1922–24-es és a következő évek élénk irodalmi életét igazságtalanság »haláltnak« nevezni, a mai haldoklással szemben... Erre különben maga Szalatnai tanulmánya is rációfól, mely eléggé híven jellemzi tizenöt kisebbségi esztendő mozgalmas irodalmi »életét«. Kommentárjaiban tárgyilagosságra törekszik, de nem tudja legyűrni az ú. n. »baloldali« líra iránti elfogultságát. Farkas Gyula a közgazdaságtan és társadalomelmélet tanításáról írt dolgozata mellett Kramer Jenő értékes írása képviseli a folyóirat »pedagógiáját«. Kramer »A szlovensz-kói magyar pedagógia feladatkörét« foglalja össze cikkében tömören, feltűnően tiszta látással. Szinte érthetetlen, miért hiányozhatott eddig ez a krammeri koncepció a pedagógiai irodalom hálas területéről... A Társaság két-éves munkásságáról bő krónika számol be, amelyből kitűnik az is, milyen szerepet szánt a társaság a magyar tanítósnak a tudományos munka terén. Számos terv és javaslat került itt szőnyegre, melyek közül kiemeljük a közművelődési

egyesületek megszervezésére, a pedagógiai társaság megalakítására, egy »kitűnő néplap« megindítására, az eredeti népdalok földolgozására, az országos könyvtárszövetség megszervezésére, a külön magyar rádióóra rendszerítésére és a magyar tanítósnak számára továbbképző tanfolyamok rendezésére vonatkozó elgondolásokat, melyek nagyrészt a szervezett szlovensz-kói magyar tanítósnak programjában is benn vannak. Így minden remény megvan arra, hogy a társaság a maga erkölcsi súlyával valóra is tudja váltani a szép terveket. A folyóiratot Könyvszemle egészíti ki. A Magyar Figyelő első száma nagy érték, főleg azonban nagy ígéret. Nemcsak képviselő, de irányítania és védelmeznie is kell minden magyar szellemi kincsét. Első hangadása jóleső biztatás, bár kissé visszásan cseng benne egy öntelt szólam: »eddig semmi sem volt, vagy ha volt, rossz volt; a jó csak most következik, velem!...« Az első számmal nem jött még annyi »jó«, hogy az eddigi eredmények eltörpüljenek mellette, de kívánjuk, hogy a »Magyar Figyelő« szellemi fejlődésünk útját az eddigi lépcsőkről minél följebb vezesse. (b)

Beérkezett folyóiratok: Magyar Írás II. évf. 9., Magyar Minerva IV. 9., Református Világszemle III. 1., Kath. Lelkipásztor XI. 11., Figyelő, Losonc, Gazdasági Szemle, Pozsony, Ref. Egyház és Iskola, Evangélikus Lap, Növényvilág, Új Élet II. 10., Táború, Szivárvány V. 3., Hanza Szövetkezeti Újság, Református Sion, Kis Tükör, Indulás, Magyar Tanító, A Mi Munkánk, Katholikus Nő.

Tanítótestvér! Támogasd a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltját!«

Ifjúsági színdarabok,

ifjúsági könyvek, karácsonyi ajándéknak alkalmas gyermek-meséskönyvek, képes történetek nagy választékban kaphatók és megrendelhetők a

Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.

Kérjen könyvárjegyzéket!

HIREK

A NEVELÉS TRAGÉDIÁJA

futott le Budapesten, Zemplén Dénes főszereplővel, egyetlen, véres színpéldán. Borzalmas színjáték, melynek csak az utolsó jelenete került utólagosan nyilvánosságra, de a nyomozás, valamint a közvélemény fantáziája előlről megjuttassa az egész tragédiát. Mert mindenki tudja, hogy az első felvonás hol kezdődik... A pedagógiai drámák iránt mindig általánosan nagy volt az érdeklődés. Ez ugyanis a legalkalmasabb lehetőség arra, hogy a közönség beleavatkozhassék a rendezés titkaiba, s a »darab« kritikáját is önállóan, szabadon alkothatja meg. A Zemplén-ügy körül megismétlődött ez a régi recept, de észrevehetünk valami szokatlan jelenséget is. Hasonló esetben csaknem kivétel nélkül előfordult, hogy a pedagógia ilyen csődjéért a pedagógusokat, közelebbről a tanítói és tanári kart tették felelőssé. Ez egyszer azonban elkerültek bennünket a közvélemény nyilai. Olyan esetről volt szó, amikor a fantáziának nem kellett lámasz nélkül tapogatóznia, mert a drámai fejlemény rúgóli nagyon kilátszottak a bonyolult színpadi szerkezet alól. Ezeket a rúgókat a közönség — a családok társadalma — szereti figyelmen kívül hagyni, mert: találva érzi magát. Most azonban nem dughatta fejét a homokba. Az iskolai nevelés tragédiája helyett kénytelen megállapítani a családi nevelés tragédiáját. A drámai színjáték a nevelés ügyének két legigazibb, legeredetibb szereplője: anya és fiú között játszódott le. A tragédiában közvetlen kapcsolat adódik a tragédia okozója és áldozata között. Mi azonban tárgyilagosak vagyunk, s ezt a tragédiát tragikusabbnak tartjuk minden »iskolai« drámánál, most a legjobb pedagógus: az a anya pedagógiájába vetett szent hitünket rendítette meg. Azt pedig senki és semmi nem tudja pótolni!

(boa).

A fizetéscsökkentés küszöbén. A parlament elfogadta a költségvetést, s ezzel az újabb fizetéscsökkentés elvi problémája elintéződött. A csökkentés mérvé és módja még nem bizonyos: a lehetőségeket legutóbb ismerteltük. A politikai pártok mellett alakult hivatalnoki szervezetek a kormánnyal való közvetlen tárgyalás föltételül az alábbi hármas követelményt állították föl: 1. Hason a kormány energikusan oda, hogy az életszükségleti cikkek ára mérsékeltesse. Amennyiben ez meg nem történik, nem lehet lejjebb szállítani a közalkalmazottak életszínvonalának mértékét. 2. Biztosítsa a kormány azt, hogy a kívánt áldozat valóban ideiglenes és utolsó fizetéscsökkentés legyen. 3. Adassék biztosíték arranéze, hogy az állami-, köz- és magánalkalmazottak ügyeit érintő kérdésekben a kormánytényezők előzetesen mindig tárgyalást folytassanak a politikai pár-

tok hivatalnok-szervezeteivel. — Biztosra vehetjük, hogy az illetékesek ígéretet tesznek e három föltétel teljesítésére.

A képesítővizsgák reformja. Az iskolaügyi minisztérium javaslatot dolgozott ki az elemi és polgári iskolai tanítói képesítővizsgák vizsgarendjére vonatkozólag. A javaslatot legközelebb ismertetjük.

Népfőiskolai tervek Kassán. A nyugati és északi országokban a felnöttek továbbképzése az úgynevezett népfőiskolák keretében a legelterjedtebb és legkedveltebb népnevelési intézmények közé tartozik. A nagy városokban több ezer a hallgatók száma, de kisebb helyeken is nagyon sokan a népfőiskolai kurzusokon fejlesztik tudásukat, egyéniségüket és világnézetüket. A modern népfőiskolai mozgalomnak az a célja, hogy az elmélet és gyakorlat terén áttekintést, rendezési tudást nyújtson és a világnézet kiala-

Csille Károly írónál, Rákospalotán 25-féle érdekes, látványos karácsonyi színjáték, 25-féle kacagató népszínmű, valamint több alkalmi iskolai színjáték kapható. Megkeresésre árjegyzéket küld. A rendelés legcélszerűbben úgy eszközölhető, hogy a rendelő küld postautalványon akkora összeget, amennyit rendelésre szánt s levelezőlapon jelzi, milyen darabokat kíván. A nem tetsző darabot kicseréli az író. A szerzői jogdíjat minden darab után elengedi.

A pozsonyi állami magyar tanítóképző »Móricz Zsigmond« önképzőköré november 11-én, szombaton d. u. 3 órakor tartotta második rendes ülését. Oriskó István elnöki megnyitóijában az önképzőkör hivatását és célját fejtegette. Utána Hlédik Pál Ábrányi Emil: Anyanyelv c. költeményét szavalta, majd Mucsicska Magda és Gajdár László zongorán, hegedűkísérettel Bizet Carmen-jét adták elő. Végül Mihalovics Sándor ismertette Masaryk: Jak pracovat? (Hogyan dolgozzunk?) című pszichológiai művét. Utána vita következett.

A »Karénekek« c. füzet 60 valóságos ének tartalommal (2—3—4 szólamú és szóló ének) a Gáspár János szerkesztésében, ízléses kivitelben, a napokban kerül ki a nyomdából. Ára: 16.50 Ké. Megrendelhető utal-

ványon Kovács Gyula ig. tanító, egyl. elnöknel Simonovce, okr. Feledince.

KIADÓHIVATALI ÜZENETEK.

P. J. V. Tartozás 1933. okt. 1-ig 60 Ké.

F.-né G. E. Tlačivo, P. M. Berehovo, ifj. H. I. Kamenné-Kosy. Sz. A. St.-Dala, P. M. Kamenica n/H., N. L. Csilizradvány. Címüket a kívánt módon javítottuk.

B. L. Fornos, T. R. Dercen. Előfizetőink sorába felvettük, a lapot megindítottuk.

M. Gy. Beňa. A lapot rendszeresen küldjük. A hiányzó számokat kérjük közölni, pótoljuk.

B. O. Kézmarok, Gy. D. Gem-Horka. A kért számokat elküldtük. J. K. Baka. Címét kijavítottuk, várunk.

L. I. Trnavec n/V. Címét kijavítottuk, levél ment.

K. J. Mukačevo. A kért számot és a zsebnaptárt elküldtük.

T. S. Nové-Zámky. Lapja szerint intézkedtünk.

K. M. Mužiovo. A kéredezett kartárs tényleg kassai származású, 32 éves, nős.

N. S. Felsőszecse. A dolgot megvizsgáljuk s azután közöljük. Az elveszett számokat megküldtük.

MEGJELENT A „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Néplimakönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. 9—10 Ké, Hozanna nélkül ugyanannyi énekkel, a tavalyi imabővítéssel, mint kis St. 6—7 Ké árban, készpénzért vagy utánvéttel kapható. Ót kgr. = kis: 25 drb., nagy: 20 drb. A portót a rendelő fizeti. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Kőbölkút.

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézetét

1934. január 10-től

Deák F. u. 5. sz. alá

helyezi át.

A mi karácsonyunk.

A tisztviselői és tanítói tábor adventi éneke immár harmadszor zendül a kesergő érzések hangján. Két évvel ezelőtt a hajánál fogva előráncigált, »tizenharmadik havi fizetésnek« félrekeresztelt karácsonyi pótlék sérthetetleniségét sirattuk (ha ugyan volt mit siratni!), tavaly pedig már nemcsak az »ajándékot« kellett visszaadni, hanem a törvényes munkabér jelentős hányadát is az államérdek áldozati oltárára kellett tenni. Most újra odaállították a tisztviselőket (ez alkalommal »jogunk« van a tanítóságot is ide gondolni) ez oltár elé, hogy a karácsonyváró, ünnepi hangulatban ismét oda tegye az esedékes áldozatát...

Soha nem dicselkedhettünk azzal, hogy a tanítóságnak valaha is boldog karácsonya lett volna. Amikor még ismeretlenek voltak a fizetésleszállítások adventjel, mi akkor sem örvendtünk a gondtalan karácsonynak. A tanítót mindenkor anyagi gondok gyötörték, karácsony előtt pedig ezek a gyötördések kétszeresen lájtak. A tanítói családok népes hajlékában halványan égnek a karácsonyi gyertyák, s a Jézuska ajándékai nagyon elaprózódnak az örömeső családtagok között... Annál inkább halványodik eme harmadik áldozati esztendőben tanítói sorsunk karácsonyi fényessége, mert a mostani illetménycsökkenés a gyengén szűrődő ünnepi világosság mögé a súlyos életgondok sötét árnyékát vetíti.

Hogy is volt az akkor, amikor az állam gazdasági politikája még nem számolt azzal a lehetőséggel, hogy az állami fizetést húzó alkalmazottak segítségét is igénybe lehet venni a megbillent költségvetési egyensúly helyreállításához?... Akkor karácsonyi álmaink hangulatát nem befolyásolta a fizetésleszállítási törekvések feltörő kórusa, mégis lehajtott fejjel álltunk egyszerű karácsonyfánk alatt. Fizetésünk — értsd elsősorban a nemállami tanítóság fizetését — rendezetlen, egyéb jogos járandóságaink (igazgatói tiszteletdíj stb.) ügye elintézetlen, problematikus volt; jogi helyzetünk tisztázatlan, sok-sok sérelmünk, panaszunk meghallgatatlan. Árváknak éreztük magunkat akkor is. Most már van törvényünk, mely legalább átmenetileg biztos alapra fektette fizetésügyünket, de a magasabb államérdek évről-évre újabb terhek elviselését követeli tőlünk, mert a karácsonyi pótlékkal jutalmazott működésünk idején, s ami azok legyőzését lehetővé tenné: anyagi erőnk viszont végzetesen fogy. Reménységünk gyertyái egymásután kialusznak a hervadó karácsonyfán...

E pillanatban még nem is tudjuk, milyen megpróbáltatásokat tartogat számunkra a közeledő újesztendő. A vészjelek már elhangzottak. Ezekből nyilvánvaló, hogy a most következő fizetésesökkentés nemcsak az alapfizetésre, de az ezzel kapcsolatos póttitelményekre is kiterjeszkedik. A fölmerült és valószínűleg már véglegesnek is mondható javaslatokból az is kitűnik, hogy a takarékosági intézkedések különösképpen a dolgozó házastársak existenciáját érintik, amennyiben fizetésüket az állampénztárból kapják. A tisztviselő- és tanítópárok kettős kenyere elleni tendencia ilyenformán konkrét alakot ölt, s a cölíbatús rémét újra föltámasztja. Olaszországban elbocsátják a nőlen állami tisztviselőket, mert nemzeti és állami szempontból fontosnak tartják a családi tűzhely védelmét; minálunk is a család az alapja minden társadalmi intézménynek: a fizetésleszállítások módja mégis azt a látszatot kelti, mintha a család társadalmi formája és erkölcsi intézménye nem érdemelné meg azt a bánásmódot, amelyben eddig részesült. A munkanélküliség problémája problémát csinált a kenyérkereső házaspárok természetes életjogából, de a fizetésleszállítási »eszárvágás« nem alkalmas arra, hogy ezt a sorskérdést megoldja.

Különösen a tanító-élettársak ügye az, amely sajátos pedagógiai szempontok mérlegelését kívánja, s az egyforma munkát végző tanító-családfenntartók családfenntartási lehetőségének korlátozása — a működési pótlék bizonyos százalékának levonása folytán — élénken megvilágítja ezen eljárás igazságtalanságát. Véleményünk az, hogy — ha már fizetésleszállításról van szó, ezt a kérdést teljesen el kell választani a kizárólag szociális vonatkozású megoldatlan feladatoktól. A munkabér egy részének elvonása önmagában véve is fájdalmas feladat-megoldást jelent a munkavégzésben nem lankadó alkalmazott szempontjából; nem okos dolog egyszerre két operációt végrehajtani a súlyos betegen. Nem okos, nem igazságos és nem emberi.

A karácsony a család ünnepe. Véletlen, vagy tragikus következetesség az, hogy éppen a család ünnepét zavarja meg a tanítócsaládok létalapja ellen irányuló fizetésredukció?... Véletlen, vagy tragikus sorscsapás az, hogy a tanítói szobák asztalán, annyi keserves esztendő után, az 1933. évben megintcsak sós könnytől ázik a karácsonyi kalács?...

Szomorú karácsonyfánk alatt azonban szilárd tanítói hittel hiszünk az életünkbe vágó államháztartási problémák békeséges megoldásában, mert hiszünk a karácsonyēj áhítatával fogant emberi jóakarattal!

(bb)

•New-York utcáin máma hétezer tanító szaladgál kenyér nélkül, csupán azért, mert tíz esztendővel ezelőtt elfelejtették figyelmeztetni őket, hogy ne menjenek, hiába mennek tanítókknak.
Roosevelt.

A PEDAGÓGIA MŰHELYÉBŐL

Néhány szó az új tantervről.

Irta: **Matis Gyula**, áll. tanfelügyelő.

Az új és most már végleges tanterv lényegesen különbözik a maig érvényben levőtől. Az új tanterv a réginél rövidebb, világosabb, határozottabb, szóval konkrétebb. Alakilag alkalmazkodik a polgári iskolák tantervéhez. Az eddigiek nagyon bőven voltak melodikai tanácsokkal, pszichológiai magyarázatokkal átszőve. Az újak pedig csak azt tartalmazzák, ami a legszükségesebb.

Könnyebb áttekintés céljából általánosságban vannak a szükséges irányítások megadva. Vegyük ezen irányítások hét fejezetét egyenkint:

I. Az új tanterv szerint a népiskolák célja főleg a nevelés; a tanítás ennek csak kiegészítő, illetőleg támogató része. Az iskolai nevelésben jusson érvényre a laikus (világi) és a demokratikus eszme, a társadalmi nevelésnél pedig az állampolgársági jelleg kidomborítása. Az iskolai nevelés és tanítás kell, hogy előkészítsen a praktikus életre.

II. A mai iskola legyen munkaiskola. Bár a tanítónak szabadságában áll a methodust megválasztani, mégis megköveteli

1933 KARÁCSONY

Könyvujdonságok:

Zilahy Lajos:

Valamit visz a víz

Új Zilahy-propagandakötet

11.40 Ké egészvászonban

Mereskovszki:

**Az ismeretlen
Jézus**

Jézus titkos életének regénye, tanításainak gyönyörű magyarázata
A legszébb Krisztus-könyv Papini műve mellett

A 28.80 Ké-ás sorozatban

Madách:

Az ember tragédiája

Propagandakiadás Zichy Mihály képeivel

18 Ké egészvászonban

Mécs László:

Rabszolgák énekelnek

Az országoshírdő költő legszébb, teljesen elfogyott kötetének új kiadása

Ára 21.60 Ké.

Kaphatók: A Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában Galántán.

az új tanterv, hogy a növendékek oly metodikai vezetésben részesüljenek, hogy az életben ezek alapján tovább képezhesék önmagukat. Ez annyit jelent, hogy a munkaiskola metodusának rá kell vezetnie a tanulókat önálló gondolkodásra, következtetésre, önálló egyéni munkára. Ezen követelmény ma nagyon időszerű, annál is inkább, mert erről ma csaknem az egész vonalon megfeledeztek. A tanulók egyéni lehetőségére való tekintettel meg van engedve a csoportosítás még az egyes évfolyamokban is, ami nagyon bevált a kísérleti iskolákban. Mindenesetre elérhetetlen ez a tanító rátermettsége és tüzetes előkészülete nélkül. Egyenlő munkakedvvel kell foglalkozni a gyengébb, a normális és a jobb tehetségű gyermekekkel. Ugyancsak hangsúlyozza az új tanterv azt, hogy a népiskola tantárgyai között a legszorosabb összhang legyen. Az alsófokon megengedhető az összevont tanítás is. Ezen tanítási mód nagyon divatos Ausztriában az első három évfolyamban, Németországban szintén, de csak az első évfolyamban. A tanítás egyszerűsítésénél az irányt, illetőleg a hangsúlyt az alapismertek (besz. ért. gyak.) adják meg. A középfokon a honismeret dominál s a felsőfokon a reáltárgyak veszik át a főszerepet. Mind a három fokozat anyaga, illetőleg munkája át legyen hatva a polgári nevelés szellemétől. Az alsó fok súlypontja az otthon, a középfoké a haza, a felsőfoké pedig a polgárság szolidaritása, áthatva a munkaszeretet ideájával. A tanítás összpontosításának legtermészetesebb eszköze a tanítási nyelv (nyelvtan).

III. Az órák rendjének beosztása nincs megkötve. Az alsófokon a tanfelügyelőség megengedheti a szabad, összevont, illetőleg egyesített tanítást. A közép és felsőfokon bevezethető az úgynevezett szabad óra is (újság, rádió, megbeszélés stb.).

IV. Ujdonság az új tantervben az, hogy lehetőséget ad a rendkívüli tárgyak bevezetésére is, ha azt a helyi körülmények megkívánják. Így például bevezethető a gazdaságtan, szőlészet, gyümölcsészet, gépírás, zene, felső csoportokban idegen nyelv stb.

V. A tanulók osztályokba való beosztását illetőleg az új tantervben nincs változás. Amennyiben az erre vonatkozó elnevezések még mindig nincsenek kikristályosodva a tanítóság lelkében (osztály, csoport, évfolyam, alsó—felső—középfok, öt- és nyolcévfolyamú iskola stb.), ajánlom áttanulmányozni a Vestnik XV. évf. 148. oldalát.

VI. Az eddig ismert egy- és kéltanerős osztott és osztatlan iskolákról az új tantervben már nincs többé szó, ez megszűnt, s ezzel egyben végleg megszűnt az eddigi bizonytalanság is az osztatlan, részben osztott és osztott iskola fogalma között. Az új tanterv irányításai teljesen világosak, határozottak, minden félreértés ki van zárva s ezért az új, a helyi körülményeknek megfelelő tantervek elkészítéséhez biztos útbaigazítást nyújtanak. Minthogy az egyes évfolyamok anyaga mindenféle szervezett iskolánál ugyanaz, ez lehetővé teszi a tanulók átlépését,

illetőleg tovább haladását más iskolában is. Csak a rajz, nevelő-kézimunka és a testnevelés tanítható csoportokban. A csendes foglalkozásra még jobban elő kell készülni, mint a közvetlen tanításra, mert a közvetett tanítás vagy kiegészíti a már megtanultakat, avagy előkészíti a következő új anyag tanítására.

VII. A heti óraszámában nincs nagyobb változás. Lényegesebb változás csak az egyes tárgyra szánt óraszámában mutatkozik. A polg. nev. tanra, besz. ért. gyak.-ra, honismeretre és írásra kevesebb óra jut, mint eddig. Szaporodott azonban az anyanyelv tanítására és a reáltárgyra szánt órák száma. Az írás, mint külön tantárgy, csak a középfokon szerepel. A felső- és az alsófokon írásra szánt külön óra nincs.

Hogy a tanulók ne legyenek túlerhelve, az órák száma a középfokon a 30-at, a felsőfokon a 34-et meg nem haladhatja, beleértve a rendkívüli órákat is.

Az egyes tantárgyak anyagát illetőleg az új tantervben lényeges eltérés mutatkozik az eddigiekhez képest.

Az anyanyelv tanításának teoretikus része csak a középfokon kezdődik, az alsófokon a nyelvtani fogalmakat csak itt-ott ismertetjük, megvilágosítjuk, vagy megmagyarázzuk. A felsőfokon bővítenünk kell a teoretikus ismereteket, akárcsak a polgári iskolában. Az olvasás és fogalmazás azonban ennek keretén belül határozottan ki van jelölve az egyes évfolyamok részére, ami eddig csak általánosságban volt meg.

A beszédértelemgyakorlat (alapismeretek) lényegesen megváltozott, de határozott formát öltött. Az első évfolyam témáit a gyermek legszűkebb dologi környezetéből veszi és csak a második évfolyamban veszi az anyagot a gyermek társadalmi életéből, melynek tagja (család, hozzátartozók stb.). Az új tanterv lényeges különbséget tesz a gyermek dologi és szociális környezete között. Az új tanterv szerint az I. és II. évf. beszédértelemgyakorlata egyidőben tanítandó s nem mint eddig, hogy más tárgy csendes foglalkozásával volt egybekötve.

A honismeretnél megszűnt az eddigi homály, az új tanterv konkrétan adja meg a tanítandó anyagot. A honismeret és a polgári nevelésben a középfokon a tanítás tengelyét alkotja. Hogy a honismeret anyagának valamely része ne váljék mesterkélten központjává, megengedhető, hogy az itt-ott földrajzzá, történelemmé, avagy természetrajzzá alakuljon. Ez különösen az 5. évfolyamra vonatkozik. A honismeretét nem tanítjuk csoportokban, mint eddig, hanem évfolyamokban.

A földrajz tanítása annyiban változik, hogy minden évfolyamban a Csl. republikából indul ki, s csak úgy következik Európa, vagy más világrész, avagy a fizikai földrajz.

A történelem anyaga eddig az ókorral kezdődött, de a gyakorlat más követelménnyel állt elő, azért kellett a történe-

Rózsavölgyi, Bárd, Nádor

karácsonyi zenealbumok

kaphatók a Szövetkezeti Könyvesboltban, Galántán.

lem anyagát három egyenlő, de önmagában is teljesen egészet képező részre osztani. Mégpedig olyan három részre, amelyek mindegyike külön-külön is teljes egészet alkot.

A természettan az új tanterv szerint a földrajz testvére lett, mert elvitathatatlan a kettő között az összefüggés. Az anyagot a tanterv úgy dolgozta fel, hogy a tanulók észrevétel nélkül ismerkednek meg a természetes rendszerekkel, ami nélkül nem is lehetne egységes a természettan tudásuk és nem juthatnánk el az általánosan ismert világnézetekhez. Arra való tekintettel, hogy Szlovénia földművelő ország, tanítható a gazdaságtan is a természettan és a nevelőkézimunka keretén belül. Mindez a helyi körülményektől s főleg attól függ, van-e az iskolának gyakorló kertje, faiskolája, baromfiudvara stb. Hangsúlyozza azonban a tanterv, hogy még az ilyen eltérések következtében is az anyag főbb vonalakban nem változtható meg.

A természettan anyaga három évfolyam teljes egészét képező anyagkörre tagozódik. Itt szintén minden évfolyam anyaga független a másik kettőtől. Az új tanterv csak irány- és vezérgondolatokat ad s a helyi körülményeknek megfelelő részletes tananyagbeosztásban szabad kezet nyújt a tanítóknak.

Nagyon megváltozik a számtan tanítása, mégpedig a kísérleti iskolákban szerzett tapasztalatok alapján nálunk is, külföldön is. Az új tanterv szerint az alsó fokon csak két művelet veendő át: összeadás és kivonás. A számkör azonban rohamosabban bővül; 100-ig az első évfolyamban és 1000-ig a másodikban. A szorzás, mérés és osztás a középfok anyagát teszi. Az írásbeli számolás pedig csak a 3. évfolyamban kezdődik, mégpedig csak az ismert két alpművelettel. Igaz ugyan, hogy írásban való számolásról már a II. évfolyamban is szó van, de ez csak előkészület a III. évfolyambeli, írásban elvégzendő számoláshoz. A középfokon a szorzás, mérés és osztás alapos begyakorlásával befejeződött a négy alpművelet tanítása. A felsőfokon főleg a praktikus, a következtetésen alapuló számolás van előírva. Ezzel a beosztással a számtan tanítása új útra terelődött.

A mértan tanítása az eddigi középfokról a felsőfokra terelődött, ahol a tanulók szellemileg már kifejelettek.

Nagyon határozott keretek között van megadva a rajztanítás anyaga és most már van remény arra, hogy iskoláink kijutnak végre az e téren levő kaosz tengeréből. Különös hangsúly van a kézügyesítő technikán, amely eddig el volt hanyagolva. Az eddigi tantervek a gyermeket kész művésznek tekintették és elhanyagolták a rendszeresen vezetett rajztanítás szorgalmazását. Az új tantervnek nincs művészi aspirációja a romantikusan elképzelt gyermeket illetőleg. Az új tanterv anyagát karakterizálja a józan realizmus, mely tekintetbe veszi a valóságot, a tanító jelenlegi képezését és a tanulók természettől megadott tehetségeit, alkalmazkodva a gazdasági viszonyokhoz és a praktikusság követelményeihez.

Az írást az I. és II. évfolyamban a tanítási nyelvvel összevonva tanítjuk. Mint külön tantárgy, csak a III. évfolyamban kezdődik (tehát a középfokon), figyelembe véve az előírt, új betűalakokat. A felsőfokon az írás, mint önálló tárgy nem szerepel, de amellett mégis a legfontosabb eszköz a többi tantárgy tanításánál (folyóírás, individuális írás).

Bebizonyosodott, hogy az eddigi tantervekben az ének anyagát normális körülmények között nem lehetett elvégezni. Azért a tanterv az énektanítást nagyon leegyszerűsítette. Az anyag három fokozatot alkot, tehát csoportok szerint tanítjuk s nem, mint eddig, évfolyamok szerint. Az osztott iskolák igen könnyen kiszedhetik ezen három csoportból a nekik megfelelő, osztályok szerinti részt. Kell, hogy minden iskolának meglegyen a tanítandó dalok jegyzéke. Ezen jegyzékben legyenek áttekinthetően kijelölve az egyes csoportok énekei. Továbbá ezen dalok jegyzéke elválaszthatatlan mellékletét fogja képezni az iskola, illetőleg az osztály jóváhagyott tananyagbeosztásának.

A testnevelés is új formát öltött, amennyiben »testnevelés« lett s nem, mint eddig volt: »lorna«. A testnevelés anyaga a játék s az ügynevezett svéd torna jegyében bonyolódik le. Megfelelő időben menetelési gyakorlatokat is ír elő, ezek maximuma meg van adva (nem a minimuma). A megadott maximumot nem kell elérni, de túllépni sem szabad. A menetelési gyakorlatok és kirándulások jegyzéke szintén elválaszthatatlan melléklete a tananyagbeosztásnak. Az iskola egész anyaga éppen úgy, mint az ének anyaga is, három csoport tanítására alkalmas részre van felosztva. Tehát a testnevelést is három csoportban tanítjuk s nem 8 évfolyamban. Az új tanterv figyelemmel van az osztatlan, tornaterem nélküli iskolákra, amelyekből a legtöbb van minálunk. Ajánlja azonban a fődött verandák, felszerek építését, hogy rossz időben is a szabad levegőn lehet sen gyakorolni. Mindent függővé tesz a helyi körülményektől s azt kívánja, hogy a részletes tanterv összeállításánál erről meg ne feledkezzenek.

A nevelőkézimunka az új tanterv életbelépésével önálló tantárggyá lesz, mégis kell, hogy összhangban legyen az összes

Modern bútorok

Legnagyobb cég e szakmában!

Hartenstein Henrik

cégnél

Nové Zámkyban (Érsekujvár)

Hlavná ulica 4.

Telefon szám: 180.

Teljes lakberendezések nagy választékban és minden árban. Ha bútorra van szükség, érdeklében áll egy látogatás. Tanítók közismert szállítója.

tantárgyakkal. S mint új tantárgyra, különös figyelemmel kell lennünk rá és a helyi körülményekkel vonatkozásba kell hoznunk azt. Most már csak a tanítóságon múlik, hogy életerős, az iskolai tanításnak jelentékeny részét alkotó tantárgyat teremtsen belőle.

A női kézimunka anyagában csak jelentéktelenebb újítás mutatkozik, különösen a háztartás terén, amelynek fontosságát a tanterv kiemeli. Ott, ahol az iskolának konyhája nincs, ajánlja a tanterv legalább a főző készülékek beszerzését. A női kézimunka óráinak számánál meg van szabva a háztartástanra szánt órák száma, ami az eddigi tantervekben nem volt meg.

A leglényegesebb és eléggé meg nem becsülhető előnye az új tantervnek az, hogy minden tantárgy tanításánál szabadon engedi érvényesülni a tanító egyéniségét. Ezt a legnagyobb örömmel kell megállapítanunk. A miniszteriumnak azzal kellett számolnia, hogy államunkban annyi ezer meg ezer iskolának más és más körülményei vannak, amelyek részére nem is lehetne egységes és markáns vonalak közé szorított tantervet szerkeszteni. S ha ez mégis elérhető volna, iskoláinkban merev, sablonos és schematikus munkát végeznénk, ami egész biztosan csak kárára lenne az eredménynek és ezzel egyúttal az emberiség kulturális haladásának is.

Remélem, hogy ez a bizonyos ruganyosság és szabadság az új tantervben szimpatikus a tanítóságnak is, ami föltétlenül szükséges a biztos és a kívánt eredmény eléréséhez.

A munkaiskola és gyermeknek való tanterve.

Írta: Hortoványi Jolán.

(Folytatás.)

A legmegfelelőbb mesék azok, melyeknek erkölcsi tartalma is megfelelő. Szétszórva olvasókönyveinkben is megvannak, s kevés kihagyással és eltéréssel ezek: 1. A csillaghullás. 2. A farkas és a gidócskák. 3. Pirossapkás. 4. A búzakalász. 5. Találtmadár. 6. Brémai muzsikusok. 7. A kakaska és tyúkocska. — Tyúkocska halála. 8. A farkas és a róka. 9. A szegény és a gazdag. 10. Hamupipőke. 11. Hófehérke és Rózsapiroska. 12. A hólyag, üszög és a szalmaszál. 13. A lusta és a szorgalmas leány.

E meséket minden tanító ismeri és aránylag a legkönnyebben kezelhetők, mert megtalálható bennük az első osztály egész erkölcsi tanításanyaga.

1. A gyermek viszonya szülőjéhez:

Engedelmisség: A gidó, Pirossapkás, a róka.

Szorgalom: A szorgalmas leány.

2. A szülő magatartása gyermeke iránt:

Gyermekszeretet: Az öreg kecske, a nagymama, a vadász a Találtmadárban.

3. A gyermek magatartása gyermektársával szemben:

Részvét: Csillaghullás, Kakaska és tyúkocska.

Osszeférhetőség: A Találtmadár Liskája.

Veszekedés: Kakaska és tyúkocska.

Pajtáság: A brémai muzsikusok.

Szolgálatkészség: A kakaska, tyúkocska halálánál.

4. Az ember magatartása embertársai: oz. (Szomszédok.)

Részvét: Csillaghullás; az erdő az erdő állatai Tyúkocska halálánál; a brémai muzsikusokban; az erdő állatai Tyúkocska halálánál; a szegény és felesége.

Keményszívűség: A brémai muzsikusok gazdái; a róka; a gazdag és a menyasszony Tyúkocska halálánál.

Szolgálatkészség: Csillaghullás; a vadász a Pirossapkásban, a szorgalmas leány, a szegény és felesége.

Kényszer: Kakaska kényszeríti a kacsát, a farkas a péket, a kút és menyasszony kényszerítik a kakaskát.

Szóartás: Liska és Találtmadár.

Szöszegés: Kakaska és Tyúkocska a vendéglőssel szemben.

Hazugság: A farkas a gidóknak hazudik, de a péknek is; a kakas a vendéglősnek, a róka a farkasnak.

5. Az ember magatartása az állatok iránt:

Részvét: Az ember szerepe a Búzakalászban a baromfiak iránt; a kocsmáros Kakaska és Tyúkocskában.

6. Az ember viselkedése Istennel szemben:

Bizalom: Csillaghullásban az árva leányka.

Jutalom: Csillaghullás, A szegény és a gazdag.

Büntetés: A fősvény.

7. Isten magatartása az emberrel szemben.

8. A jószág győzelméről beszélnek:

a Csillaghullás, Találtmadár, brémai muzsikusok, a szorgalmas és a lusta.

9. A gonoszság bűnhődéséről példálózik: a hét gidó, Pirossapkás, Búzakalász, Találtmadár, brémai muzsikusok (a rablót elűzik), A farkas és a róka (a tehetetlen elpusztul), Tyúkocska halála (az elégedetlen tyúkocska megfullad), a szegény és a gazdag (a fősvényt megbüntetik).

Ezek az erkölcsi viszonyok a legegyszerűbbek, s ezeket a gyermek, felnőtt, néha gyakorlatilag is átélte.

A részvét megkapó példái, a hűség megható vonásai, a bajtársi viszony, az összeférhetőség kedves képei a testvérek között: — a gyermek lelki szemei előtt vonulnak el.

Az anyai- és felebaráti szeretet, mely semmiféle veszély előtt, meg nem hátrál, tündöklően ragyog föl a gyermek előtt; a szorgalom, a rendszeret, a vendégszeretet tanításunk középpontjába kerül.

Am az erénnyel ellenkezőt megbélyegezzük. Az anya iránti engedetlenség ugyancsak szigorú büntetést kap; épp így telhe-

Amatőr fényképalbumok kaphatók a Szövetkezeti Könyvesboltban. Galántán.

tetlenség, mértéktelenség evésben, ivásban, a lustaság, fősvény-ség.

De szemléltethetjük bensőleg, mint győz a jóság, látszólagos alulmaradás esetén is, mint kerül a gonosztevő a büntető igazságszolgáltatás kezeibe.

Figyeljük meg e mesék erkölcsi tartalmát és látjuk majd, valamennyi a vallásos erkölcsstan alapján áll. Hisz minden emberi gyöngeségen felül egy jóságos Atya virraszt felettünk, ki emberi erőtlenségünket a maga erejével, hatalmával segíti, ki a jót pártfogolja és hűséges gyámoltója az elhagyottnak és szegénynek. Láthatatlanul jár mellettünk és segít akkor, mikor emberi tudás és erő nem segíthet.

A gyermek megszereti őt, mint a saját apját és bizalom kél kis szívében, hogy kívánságait imádságaiban elmondja neki.

Ilyképp e mesék bájos egyszerűségükben a családi élet talaján állanak, csak kevésbé bővülnek keretei ezen túl, amennyiben kiterjednek a szomszédság életére is, ám ezzel is természetes körülményei és viszonyai között marad a gyermek. A családban nővén fel, mégis el-elszaladgál a szomszédba: így már kilép a szűk családi körből és megismerkedik idegen családokkal — a szomszédokkal is. E körülmények mérlegelése után lassan meggyőződésünkkelé válik, hogy az említett mesék a gyermeki természettel kongeniális tananyagot nyújtanak.

Dr. Brahn: A gyermek lelki élete című művében is erre eredményre jut: Csak a túl józan nevelők féltik a gyermeket a meséktől, hogy az értelem és igazság útjáról elterelik s egyenesen a misticizmus és babona világába vezetik. A gyermek képzelete a mesék túlzásaival könnyen boldogul, sőt kárt szenved, ha szabadjára nem engedheti képzelését. A nevelőnek csak annyi marad meg feladatul, hogy a kifejelett képzeletet a valósággal hozza érintkezésbe, s így helyes irányba terelje. Csak az időpont kérdése lehet problematikus, mikor vált a képzelet éretté, hogy a nem költött dolgokkal foglalkozzék.

»Eppen a meséknek van meg az előnyük, mint a tapasztalat mutatja, hogy különben élénk, beszédes gyermekek iskolábalépéskor nem némulnak el, mert gondolataik messze letérnek a tanítás anyagának teréről, sőt lángoló lelkesedés tölti el a kis szíveket. És ott, hol sikerült az érdeklődés felkeltése, ott előbb kezd a gyermek beszélni s a dramatizáló előadás a gyermekies anyagnál könnyebben sikerül, mint a bibliai történeteknél.»

Már most felmerül a kérdés, miféle sorrendben tanítsuk a meséket? Azt hiszem, lényegében ez mellékes; nagyobb érdeklődésre számíthat ez a kérdés: a bibliai történetekkel *párhuzamosan* tanítsuk-e a meséket; vagy az egész első évfolyamot töltsék-e ki, vagy karácsony előtt 4–5 héttel kezdjük-e a mesélést, vagy fordítva, a mesék után vegyük-e a bibliai történeteket?

Vetítőképsorozat kölcsönző intézet. Kérjen árjegyzéket a képsorozatokról. Rašofsky Béla fotográfist, Bratislava, Nám. 1. Mája č. 7.

Idézem dr. Renkauf véleményét: »Az első iskolai évben a gyermekeknél bizonyos szegénység észlelhető a vallásos és erkölcsi megérzések terén és a bibliai történetek nem felelnek meg az ő kis lelkiviláguknak. Ezzel szemben megállapítható, hogy az első elemi osztályban igen sok valláserkölcsi fogalomra tesz szert a gyermek, erről gondoskodik a vallásos élet, mely az iskolában, családban különféle alakban lép eléje. Az imádság, a karácsony est, de maga a tanítás is. Mikor kezdjük a mesélést? Érvényes a következő: ami egyszer az emberi gondolkodás tengelye lesz, azt korán kell kezdeni, hogy összeforrjon a gyermek lelkével. Ezt még akkor is szem előtt kell tartanunk, ha a gyermek véletlenül hazulról igen kevés vallásos képzetet hoz magával és az iskolában is inkább általános vallásos fogalmakra terjed ki az oktatás. Kívánatos, hogy a gyermek a karácsonyi ünnepeket már magasabb gondolatokkal élje át, mint eddig és ha hall valamit a kis Jézusról, sőt néha sokat hall, akkor tanulja is rendszeres vallástaniítás keretében azokat a történeteket, melyek Jézus születéséről szólnak, hogy képzelete a gyermek Jézus életével foglalkozhasson... A tapasztalat igazolja az ilyen lelki átélésekre alapított hittanítás eredményes voltát. Már negyedévi meselánítás után is megszokta a gyermek egyes mondatok értelmi felfogását, tud maga is mesélni és így természetesen örömeit leli az új tanítási anyag feldolgozásában. Mindebből következik: a keresztyén családi élet, melyben gyermekeink élnek, jogosan követelheti, hogy a legegyszerűbb Jézus-történeteket a gyermek karácsony táján már ismerje. Az előrehaladott szellemi belátás, beszédbeli készség ezt a követelést keresztülvihetőnek és célszerűnek tartja.

De nem kifogásolható, ha a bibliai történeteket párhuzamosan tanítják a mesékkel együtt, csak arra kell vigyázni, hogy a gyermek egységes gondolatkörét meg ne bontsuk.

A búzakalász meséjét gabonaéréskor tanítjuk, mert hozzácsatolhatjuk a legértékesebb erkölcsi értékeket, melyek a földműves nyári munkájával jól megvilágíthatók, bár a mese jellege itt erősen háttérbe szorul s az elbeszélés a legenda köntösében jelenik meg.

Itt említem meg, hogy a hittan anyagába már az első osz-

Ifjúsági színdarabok,

ifjúsági könyvek, karácsonyi ajándéknál alkalmas
gyermek-meséskönyvek, képes történetek
nagy választékban kaphatók és megrendelhetők a

**Magyar Tanítók Szövetkezeti
Könyvesboltjában, Galántán.**

Kérjen könyvárjegyzéket!

lályban kellene felvenni a példabeszédek gyöngyét: az irgalmas szamaritánus történetét. Korán kell a gyermekben a karitás, az egymásra utaltság gondolatát keltegetni. Messze kiható következményei lennének ily vallásoktatásnak. Talán sikerülne elmélyíteni a felebaráti szeretetet és vele a békevágyat! Talán, ha a szorgalmas templomjáró orosz és spanyol nép a társadalmi életben valóra váltotta volna, amit imakönyveiből kiolvasott, talán-talán elkerülhető lett volna a mostani felfordulás és nem hangzik el a keserű szemrehányás: e két nép nem törődött elegendet a szociális háttérrel, sok volt az önzés, a babona vallásosságukban és kevés az áldozatot hozó szeretettől lelkesülő felebaráti szeretet... Ám erre rá kell nevelni a gyermeket! Korán, Korán kell kezdeni a dolgot!...

A modern tanító minden eszközt és alkalmat megragad, hogy szemléltetve tanítson. Pestalozzi óta a szemléltetés az alapja minden tanításnak, amit soha eléggé hangsúlyozni nem lehet.

A mesék tanításánál igen messze mehetünk ezen a téren. Mivel a mese szereplői a gyermek előtt eléggé ismertek, hogy a cselekvés lefolyását megtalálják és megértik, nem szükséges a szemléltetés objektumait előzetes megfigyelés és boncolás alá fogni.

A mesék a képzelet termékei és a gyermek is képzeletén át fogja föl őket. Mert ha előzetes megbeszélés tárgyává tesszük az egyes alakokat, akkor az érdes valóságba lévedtünk és mesék anyagának a képzeleten át történő felfogása csaknem lehetetlenné válnék. Épp ezért jogosan szorulnak háttérbe a mese egyes tárgyai a mese cselekménye előtt. De még így is vigyázni kell, hogy a gyermekies sajátságának megfelelő legyen és a csupasz felsorolástól, megnevezéstől, az egyes dolgoknak száraz leírásától óvakodnunk kell. Minél pontosabban jelenítjük meg a valóságot, annál erősebben lép előtérbe a mese lehetlensége. A gyermek egyelőre nem is akar a valóságról tudni, neki fődolog a csodálatos cselekmény, mely erősen foglalkoztatja képzeletét. Később mégis csak foglalkoznunk kell a valósággal, hogy a képzeletet fékezzük.

Tehát, míg a tárgyilagos szemléltetés a mesében a második helyre kerül, addig a mesekezelés helyes módszere lehetőleg sokoldalú szemléltető cselekvést kíván meg. E célt szolgálja a mesék dramatizálása. A gyermekek átveszik az egyes szerepeket. Az iskolapadból dióhéjkocsi lesz, a tanítói asztal ebédlő-

A Galánta-vidéki tanítók a végleges tanterv alapján külön-külön minden iskolatípus (évfolyamok és csoportok beosztása szerint) részletes tananyagbeosztásán dolgoznak. Az összeállításnál tekintetbe veszik az általános szlovenszkoí pedagógiai kívánalmakat. E tanmeneteket kiadják, s a tanítóság rendelkezésére bocsátják. A szükséges helyi kiegészítések számára megfelelő üres hely szolgál. Érdeklődők írjanak a galántai Könyvesboltba.

asztallá válik, mely körül vidáman mozgolódik az éhes svinák-sereg lakmározva; a palatáblák tányérul szolgálnak, a palavesszőből kanál, kés, villa lesz. Micsoda plasztikus szemlélet lesz ebből! és micsoda örömteljes zajtól harsog az osztály! Csak tessék megpróbálni az effélét, hogy kellően megítélhessék, mint változik át az a kis 6 éves gyermek!

De nemcsak a főcselekményt: az egyes taglejtéseket, a mimikát is, esetleg a tanító támogatásával, meg kell csinálnia a gyermekeknek. Példának felhozom a brémai muzikusokat. A gyermek a vadászkutya csaholását, a boszús arcot, mely olyan, mint a »háromnapos őszi cső«, a cica éjjeli zenéjét, a kakas kukorikolását, a lant pengését, a dob pergését is utánozni fogja. E mimikai megjelenítéssel elérjük, hogy a gyermek átérzi a cselekvő személy érzelmeit és ezzel mélyítjük és gazdagítjuk érzelemlágát, míg a dramatizálás és megjelenítés, a gesztusok a gyermek cselekvő képességével számolnak.

Csak csendesen ne üljenek szegény kicsikék. Karban, vagy padra tett kezekkel ülni! — valami szörnyűség a hat éves gyermek számára.

A mozgás, a cselekvés felszabadítja a gyermekben szunynyadó legjobb erőket.

Stern tanár »A gyermek lélektana« című munkájában ezeket írja: »Ha a közös szerepjátszást rendszeresen vesszük keresztül, lehetőleg előre megállapított program szerint, akkor egészen újegy színháziátság fejlődik ki belőle és a vezető gyermekből újegy rendezőt nevelhetünk. Az igazi kiképzést e módszer csak a felsőbb osztályokban érezteli, de azért minél korábban kell megkezdeni az érdeklődést iránta. A leányom első rendezői sikereit 5½ éves korában kezdte aratni, kis 3½ éves öccsével eljátszotta a Pirossapkást. A kis Pista volt a Pirossapkás, ő maga a farkas és szükség szerint átváltoztak nagymamává, vagy a vadásszá. Margitka állandóan súgja, mit mondjon Pista. »Most azt kell mondanod: jó napot, kedves nagymama, de milyen furcsa a formád! mily nagyok a szemeid!« és Pista híven utána mond mindent, s míg Pista még az utánamondással bajlódik, Margitka lefeküdt és a farkas szerepében erősen horkol, később markirozza a farkas zuhanását a kútba, majd a boszorkányt erősen belelőki a kemencébe és boldogan tapsol.

A módszeres feldolgozásnál arra vigyázzon a tanító, hogy a gyermekek fesztelenül, saját szókincsük felhasználásával újra meséljék a szöveget; ha tájszólást használnak, hagyjuk őket! Nem kell a kedvüket rontani az irodalmi nyelvvvel, mely a kis falusi gyermektől oly messze áll. A tanév vége felé lehet már javítani a beszédhibákat, az év elején csak óvatosan kell javítani a rikító, igen csúnya tájszólást. Miért? hogy fokozzuk az örömmérsését, felkeltsük a gyermek önbizalmát, fokozzuk a teljesítőképeség tudatát, mert ezzel megszerettjük az iskolát és közlékennyé tesszük a gyermeket.

Hogy az érdeklődést ébren tartsuk, a szerepeket változtatni kell. Egy leányka kosárral karján, borosüveggel, kaláccsal:

Pirossapkás; egy másik a mama, egy harmadik a farkas. A kicsik boldogan fognak »játszani«. Végül a szereplők erkölcsi magatartását közös megbeszélés tárgyává tesszük. A jóbarát viselkedését, a gonosz szomszédot, a falánk farkast rövid mondatokban jellemezzük s így óvatosan, lassan az erkölcsi értékek megítéléséből egész skálát vittünk bele és tettük tudatossá a gyermekekben. Ha a gyermek a mesét nem ismeri, a megjelenítő módszert is alkalmazhatjuk. Am sok gyermek már ismeri a felsorolt meséket, mert az anyja, nagyanyja elmondta neki, s így a kifejlő megjelenítő módszer egyáltalán nem alkalmazható.

E módszernek valami megejlő hatása van és a szellemi képzést elősegíti, mert egy szálat tovább fon, okokat keres, következtetésre készlet, eseményeket előre sejtlet. Ez a módszer visszaidézi a rég elmúlt gyermekkort, mikor mi is feszülten figyeltük a nagyanyó mesélését. E módszer erősen hat a kedélyre. De vannak mesék, melyek természetüknél fogva az elbeszélést követelik. Legjobb lesz tehát, ha szélsőség szerint dramatizáltatunk, vagy a kifejlő-megjelenítő módszert használjuk.

Pedagógiai kirándulás.

A galántai tankerület magyar tanítói, számszerint hetvenen, Matis Gyula tanfelügyelő vezetése mellett november 20-án és 22-én fölkeresték a nagyszombati tanfelügyelőség körzetébe tartozó majtényi (Majcichov) rk. és a közép-csöpönyi Stredný Cepen) áll. szlovák tanynelvű népiskolákat, ahol alkalmuk volt tanulmányozni a tanterv által engedélyezett szabad órarend-szerint való tanítási eljárást, illetőleg a globális olvasástaitás módszerét és eredményét.

A majtényi iskola I. osztályának (1. évfolyam) vezetője, K o p ě n n Mihály ig. tanító kartársunk, tanfelügyelői engedéllyel hivatalosan is mellözi az órarendi beosztás korlátait, s egész tanítói munkáját az iskolábalépő hatesztendő gyermek lelki alkatának megfelelően állítja be. Már a tanterem külső képe, bútorai, berendezése és fölszerelése is ehhez alkalmazkodott. Az osztályban padok helyett könnyen elmozdítható asztalkák vannak két-két székecskével, s a gyermekek itt helyezkednek el kényelmesen, otthonosan. Nincs itt holmi rideg iskolai fegyelem, katonás rend; s padok merev szabályszerűsége nem kényszeríti a gyermeket, hogy komoly, feszestartású diákká fegyelmezze magát: az egész osztály egy kedélyes gyermektársaság benyomásait költi, s a laikus bizonyára csadálkozva kérdezősködne a megrögzött iskolai rend és szigorú fegyelem után...

A tanító középre áll, s egy szavára a gyermekek is fölugrának az asztalkák mellől. Párosan elindulnak, körbe-körbe a teremben. Hová mennek? A nagyszombati vásárra. Vígán menetelnek, dobogva lépkednek. Egyszer csak dob perdül a tanító úr kezében (katonákkal találkoznak az úton), s íme, »katonás fegyelem« támad, de a gyermek számára mindez csak játék, öröm. Közben képzeletük meglátja, hogy

tímentli majorban vizet húznak a béresek. Nosza, utánozzuk csak a gém mozgását! Egyszeribe olyan reggeli torna kerekedik a játékból, hogy öröm nézni. És ez így megy végig. Mennyi megfigyelni való adódik ezen az úton! Vásárosok, autók, lovak, községek: megannyi pedagógiai lehetőség a gyermeki lélek gazdagítására, formálására. Anélkül, hogy az órarend gúzsba kötne a tanító kezét.

A vásáron aztán pompás alkalom kerül a »vásárfia« kiválasztására. Minden tanítási segédeszköz nélkül is nagy haszonnal lehet érvényesíteni a színes gyermeki fantáziát. Az élénk testgyakorlással ruganyossá tettük az éjjeli alvásban meggémbereedett izmokat, s kedves, játékos módszerrel képessé tettük a gyermek elméjét a további munkára. Kopčan kolléga igazi tanítói odaadással, az iskolafenntartói, községi és járási testületeknek az iskola céljaira szolgáló anyagi forrásainak alapos kimerültségével iskoláját tökéletesen felszerelte: valóban tanítói munkaterülettel varázsolt. Nem fáradhat el a gyermekek fantáziája, mert egyetlen varázstűlőre előkerül a különböző fiókokból — nagyszombati vásár... Van ott minden, amit a gyermeki szem megkíván. A tanító a háttérbe vonul, s a gyermeknép sűrűg-forog a sok sátor, a rengeteg vásári portéka között. Am itt-ott becsempészte a pedagógia vásárrendezősege a falusi gyermek előtt ritkán ismeretes testápolási higiénikus szereket, s a gyermekek fűgén megvásárolják a fogkefét, odolt, ruha-kefét, — a hajasbaba, hintaló és mézeskalács mellé. Természetesen, pénzért. Kis csoportok alakulnak, alkuszna, megegyeznek. Az órarend ezt s a m t a n n a k nevezné. Mert az is. De a gyermek nem is sejt, hogy ő most a legnehezebb ismeretszerzési folyamat »áldozata«.

A »vevők« nagy örömmel szaladnak a tanító úrhoz és jelentik, hogy mennyiért vették a portékát. Összeadás és kivonás is van itt: összehasonlítják az árakat. Ha drágább volt valami, akkor a hozzáadás, a »több« számtani fogalma világosodik meg; az olcsóbb tárgyak ára a »kevesebb«, az elvétel fogalmát alakítja ki. Minden a tanítótól függ. Annyit ér el, amennyit akar. Mert a gyermek benne van a munkában: játssza, éli a tanulást, a »tantárgyat«. Az órarend követelményei is kielégülnek, mert szinte észrevétlenül jut a gyermek kezébe a számok megfestett képe: gömbölyű cukorkák alakjában, hogy az egyes számok, egységek biztos fölismerése igazolja az eredményt.

Az »alapismeretek« pedig igazán nem sajátíthatók el jobban, mint úgy, hogy a gyermeket elvezetjük oda, ahol önmaga találja meg az ismeretet: érzékeli, föllógja, sőt nevet is ő ad neki.

Ez a játék-munka, ez a közvetlen ismeretszerzés képezi ebben az osztályban az iskolai munka tengelyét. Eddig, az első osztályt ábrázoló képeken nem hiányozhatott az iskolai munka előrehaladását. Kopčan kartárs egyes betűi jelentették az iskolai munka előrehaladását. Kopčan kartárs majtényi cselekvőiskolájában nem ez a fontos. Miután a gyermekeknek sem ez a fontos. Neki nem életszükséglet, hogy nyomban, az iskolábasem ez a fontos. Neki nem életszükséglet, hogy nyomban, az iskolábas lépés pillanatában megismerje az írás és olvasás terhes tudományát. Ez a fölfogás alkotja kiinduló pontját a népiskola alsó fokán a cselekedtető pedagógiának. Forradalmat jelent ez a pedagógiában, mely egészen új korszakot nyit meg a nevelés és tanítás történetében. A pedagógiai fejlődés követeli azt, hogy végre a pedagógia, az iskola legyen a gyermekért és nem megfordítva. Sajnos, a pedagógiai forradalmak

íránt nem olyan érzékeny a társadalom, mint a politikai és szociális mozgalmak íránt, különösen, ha az nem közvetlen anyagi előnyöket, hanem anyagi áldozatokat jelent. A modern tanító ereje megfeszítésével is arra törekszik, hogy iskoláját a gyermeki lélek törvényei szerint alakítsa át, de számolnia kell emberi erőtlenségével, s azzal, hogy ő a társadalom alkalmazottja, akinek mindennapi testi kenyere is a társadalom érdekeltségének megfelelően, egyik napról a másikra bizonytalanná válhatik... Kopčan Mihály, majtényi tanító-művész lelkének minden porcikáját a szent pedagógia oltárára teszi: az iskoláért él, minden szabad idejét a gyermekeknek, a munkának, az előkészületnek, a taneszközök készítésének, a tanítói hivatásnak szenteli, de — ha nem mondta volna, akkor is tudjuk, — nemese igyekezete eddig csak az iskolafenntartói szűkkeblűség, s legjobb esetben a közvélemény részéről közönnnyel találkozott. Mi pedig, akik szintén a tanítói munka osztályosai, szellemei vagyunk: testvéri szívvel álltuk körül a majtényi oltárt, ahol egy csupa szív és csupa lélek-kartársunk égett a soha meg nem hálálható tanítói munka ég felé lángoló tűzében.

*

A közép-csőpönyi állami iskola igazgatója, Kratochvíla János első évfolyamú tanítványait a globális módszerrel tanítja olvasni. Majtényban is így olvasnak a gyermekek (ez a módszer valahogy közel áll a munkaiskola szelleméhez), s a tapasztalt eredmény mindkét helyen meglepő.

A globális módszer elismerésére irányuló véleményünk azonban nem jelentheti egyúttal azt, hogy szintetikus olvasástani módszereink egyes csapásra a múltéi legyenek. Ez olyan ellenhatást váltana ki mindennél, mint Prágában, ahol kötelezővé tették a globális módszer alkalmazását. Ez az eljárás természetesen több ellenséget szerez a módszernek, mint barátot. Ma még a globális módszernek sok-sok pedagógiai előítélettel kell megküzdenie, ami, a pedagógiai tudományosság szempontjából nagyobb akadályt jelent, mint a közvélemény ellenzése. vagy éppen közönye.

Musil Ferenc, trnavai tanfelügyelő és felesége, akik Szlovénkzón a globalizálás legelső propagátorai (s akik örömmel láttak vendégül kirándulásunk alkalmával) törhetetlen harcosai annak az univerzális pedagógiai gondolatnak, hogy a gyermeki lélek az egész világon egyforma, vágyai, álmái, érdekközpontjai ugyanazok: tehát ha Amerikában, Angliában és más nyugati államokban sikere van a globális módszerű olvasástannak, akkor nekünk sem lehet okunk idegenkedni tőle.

Aki a csőpönyi és majtényi eredmények tanúja volt, az idegenkedését legalábbis korlátozhatta azokig a korlátokig, ahol az ilyen módszerű olvasástanítás külső lehetőségei és feltételei a minimumra csök-

Az államnyomda által kiadott valamennyi iskolai nyomtatvány (bizonyítványok stb.) a Magyar Tanítók Szövületi Könyvesboltjában is megrendelhető. Igazgató kartársaink a Tanítók Háza ügyét viszik előbbre, ha ily rendeléseknél a galántai Könyvesbolt címét írják a borítékra.

kennek. De ami a módszer tudományos igazolását illeti, ott föltétlenül szóhoz kell jutnia mind a tanítási nyelv szellemének, nyelvtani és mondatszerkezeti sajátosságainak, mert éppen a globális meghatározású eljárás követeli, hogy ne csak a nyelv aprólékosságával, a gyermeki érdeklődés által megszűkített nyelvi anyag résleteivel, de magával a beszéddel, annak lelkével, kívánalmaival, adottságaival is számoljunk. A szlovák nyelv szelleme, mint láttuk, nem tiltakozik a korlátozás ellen. A második évfolyamban a globális-úton szerzett ismeretek érvényesülését és az ilyúton haladó munka folytatását is elismeréssel vettük tudomásul. A majtényi és a csöpönyi iskolák 2. évfolyamú tanulói kétségen kívül megtanultak olvasni, s megszerették az olvasást, a könyv lelkét. Ez már magában véve olyan előny, amit semmi sem pótolhat a népiskola legalsó fokán. De megragadta figyelmünket a globalizáló kartársak ama kijelentése, hogy nincs elegendő olvasási anyag, amit a gyermekek rendelkezésére lehetne bocsájtani. Tudniillik, csak azt olvashatja a gyermek, ami az ő kicsiny életét érdekli, ami maradéktalanul érinti szellemvilágát. Nos: itt van az a technikai akadály, amellyel erős és tudományos kézzel kell legyőzni, aminek előkészítése, lakikái előmunkálata még nagy időbe kerül.

A globális módszer, mint azt már egy más alkalommal is elismertük, megérdemli, hogy vele komolyon és a megértés hangján foglalkozzunk: ezt a jogunkat továbbra is fenntartjuk. Pedagógiai kirándulásunkon megbizonyosodtunk arról, hogy a globalisták jó, becsületos munkát végeznek. Ezt nemcsak a szakértők véleménye, de az idő is igazolni fogja. Az olvasástani módszer kérdésében ez a reform szintén forradalmat jelent, de dolgozni kell még azon, hogy ez a revolúció el ne bukjen az előfeltételek hiányán, vagy hiányosságán.

A galánta-vidéki tanítók pedagógiai kirándulása a szlovák-magyar pedagógiai barátság kialakulása felé is jelentős lépés volt. Kívánatos, hogy ezt a barátságot minél több hasonló exkurzió pecsételje meg.

Boross Béla.

Közlekedési oktató szemléltető képek kaphatók a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjában, Galántán.

A Republika legnagyobb bútorgyáranak fióktelepe!

Világhírű TRIMPF és HEIDÜK bútorok

Lászlónál

Nové Zámky,
Kosztolna ulica 16.

Kedvező részletfizetések. — Kereskedői közvetítő hasznos
kizárva. — Keményfa hálószobák 1200 Ké-től kezdve.
Megtekintés és autó díjmentesen.

FÓRUM

Hol a határ?

A felekezeti tanító sokféle kötelességei meglehelős általános-ságban vannak a díjlevelekben és egyh. törvényekben megjelölve. Pl. a k. tanító kötelessége — többek közt — a lelkész helyettesi-tése, a lelkész támogatása egyh. társadalmi munkájában: a hittan tanítása az előírt anyagból.

Most ez utóbbival akarok foglalkozni.

Iskolánk 2. osztályos, én a második osztályt tanítom. a 1-8. évfolyamokkal.

Ezen osztálynak, tehát a felső öt évfolyamnak hittani anyaga bibliai történetek, imádságok és illemszabályokkal együtt 150 oldal könyv nélküli tanulni való, továbbá 100 zsoltár és dicséret, mint énekanyag. Erre engedélyezve van, ha egy óra sem vész el egész esztendőben, 80 óra.

Egy óra a következőképpen folyik le nálam: a könyv nélküli kikérdezése egy évfolyamtól, az új anyag olvasása, szó- és tartalommagyarázat, összesen 10 perc. Ez öt évfolyamnál 50 perc. az óraközi szünettel összesen 60 perc. A könyv nélküli tehát megtanítható.

Az énektanításhoz elveszem a következő óraközi szünetet és minden reggel, míg a reggeli istentisztelet megkezdődnek. 15 percet, továbbá minden második énekórát. Ez összesen egész évben 83 óra, amely idő alatt 100 éneknek a megtanítása, az alább követelt módon, legalább is problematikus.

Mert a canonica visitatio az 1933. évben a sóki ref. iskolá-nál így folyt le.

Mikor mindkét lelkész a presbiterekkel együtt bejött a másod-ik osztályba, a könyv nélküli kifogástalanul ment; az énekek is *évfolyamonként*. De ekkor meglepetés ért. Az énekeket nem csak évfolyamonként, hanem egyénenként is kérdezték, külön a szöve- get és külön a dallamot. Dallammal mégcsak ment, kinek-kinek a tehetsége szerint, de a szöveget, mivel *külön* tanítva nem volt, bizony a gyermekek nem tudták.

Az énekszöveget t. i. először olvastatom, szó- és tartalom- magyarázatot tartok, azután a tanulók hegedűvel hallás után megtanulják, s tudvalevő dolog, hogy az énekelve tanult szó- veget csak énekelve tudjuk elmondani.

Mentségemre azt mondtam, hogy a szöveget külön nem tanítottam. mért soha sem követelték és hogy jelenleg éppen 3 féle szövegűek énekeink. Már-már megállapították a hiányt, mikor egy presbiter közbeszólásával álláspontomat megerősítette és a gyermekek együttes 3 szólamú éneke után dicsérettel illettek.

Lesz, aki mosolyog. End is good all is good.

Nem, uraim! Az egyházhatóság rendkívül érzékenyen meg

ludja büntani azt, aki neki nem tetszik. Pl. úgy emlékszem, 1923-ban, mint zenekedvelő tapasztalatlan, ambiciózus fiatal ember, azt a célt tűztem ki, hogy *énekelni*, tisztán intonálni tanítom meg a gyerekeket. Osztatlan iskolám volt, 6-8 tanulóval évfolyamonként. Akkor az első és második évfolyam szokatlanul gyenge énekhangú anyag volt. Az előírt énekek (pl. VIII. zs. 10 hang, vagy akár oktáv terjedelmű énekek) megtanítása tisztára kínlódás, elhatároztam, hogy az énekeket csak a 3. évfolyamtól tanítom, hisz' az anyagot így is, úgy is elvégezzük, az egyház nem rövidül. Megjártam!

Az akkori visitátor indokaimat meghallgatta és helyeselte. Azonban egy év múlva az ottani lelkész mutatta az egyházm. gyűlés jegyzőkönyvét, (akkor még nem kapták a tanítók), melyben ez állt: »Sz. P. marcelházai tanító *indolens hanyagságból* nem hajlandó az éneket az I. és II. évfolyamban tanítani stb.« Kell ehhez kommentár?

Más. Nálam a gyerekek abban az időben sohasem énekeltek falrönggölő ordítással, mert nem engedtem meg. Ez rontja az orgánomot, túleröltetésre vezet és szerintem itt az eredendő oka a falusi fiatalság dalolni nem-tudásának, ordítózásának.

Az 1924. évi canonica visitatio alkalmával megróttak érte és a következő adomával illusztrálták az egyházi standardot:

Szt. Péter és néhány más szent a mennyország kapujánál üldögéltek, mikor jámbor és kanyargós ének hallatszott a messzeségből. »Jönnek a híveink« -- mondja Péter és kitérta a mennyek kapuit. Katholikusok voltak. Ismét ének hallatszik, kissé eltérő ugyan amazokétól, de Péter még is beengedi a jövényeket. Evangélikusok voltak. Egyszercsak megrendül a lég, hatalmas énekszó hallatszik: »Jönnek a kurucok« -- kiáltja menekülve Péter és a nyitva felejtett kapun, az ének szárnyain a kálvinisták is bejutottak az égbe.

Azóta az én gyerekeim is ordítanak.

Kevés tanító van, akinek az egyh. hatóságokkal különböző differenciája ne volna. Ezért szükséges, hogy mindenben az egyh. főhatóság kívánságai legyenek számunkra a mértékadók, még akkor is, ha az lehetetlenséggel határos, nehogy más léren represszáliákkal élhessenek.

Megígértem, hogy a fentjelzett hiányt ez évben pótolom és minden tanuló külön-külön fogja tudni az énekeket dallammal és szöveg szerint is. Csak még azt nem tudom, mi módon fogok ennek eleget tenni.

Ezért arra kérem a hasonló évfolyamokat vezető kártársakat, hozzák nyilvánosságra, miképpen járnak el, hogy az e cikkben ismertetett követelményeknek megfeleljenek.

Szalay Pál.

Sók.

Iskolai takarékos könyvecskék kaphatók a Magyar Tanítók Szövetkezet Könyvtárában, Galamb.

EGYESÜLETI ÉLET

A párkányi tanítómegeye őszi közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

Felvéve Párkányban, 1933. november hó 22-én. Jelen voltak: Medlen István esp. egyh. tanf., Kégly György esp. ugyancsak egyh. tanf., Hegedűs Balázs pol. párt-titkár, Kajári Sándor lapszerkesztő, továbbá a központ megbízásából és a tanítói »Könyvesbolt« képviselőtől: Horváth Imre hidaskürti kartárs és végül a járás tanítószögéből 112 tag.

Bíró Béla elnök szépen felépített megnyitójában megemlékezik a magyar tanítószög kultúr munkájáról s missziójáról. Súlyosan érintik a tanítószögöt a közeljövőben esedékes fizetés-leszállítások, de hát az állam pénzügyi helyzete áldozatot követel az állam minden polgárától, így a tanítói kartól is. Az egyetlen magyar tanítói érdekvédelmi szervnek a tagok hiánya miatt panasza nem lehet, azonban ebben a nagy táborban kevés a dolgozó. A nagy- és kisgyűléseken felül azonban a tüz, amely azonban csak szalmaláng, hiányzik gyakran az összetartó kapcsolatok, a szeretet; sokaknál a mások sikere a hiúságán üt sebet. Végül felhívást intéz a tagokhoz, hogy a Magyar Tanító Egyesület zászlaját szent kötelessége követni és buzgón támogatni. Egész igazságokért, egész fegyverekkel lehet csak eredményesen küzdeni. Az út legyen a szeretet, s fegyver az igazság. Majd melegen üdvözli dr. Medlen István és Kégly György esp. egyh. tanfelügyelőket és a megjelent kartársakat.

Előterjesztésében a közgyűlés hozzájárulását kéri, hogy dr. Pisecky Ferdinándot, az isk. referátus vezetőjét és Kovács Alajos orsz. elnököt a közgyűlés nevében táviratilag üdvözölje. Külön, szíve teljes melegevel köszönti az egyesület nevében Kovács Imre lelédi kartársat nyugalomba vonulása alkalmából és kívánja az itt megjelent kartársnak, hogy nyugalma hosszú, békés és megelégedett legyen. Ezután az egyesületbe a tanév folyamán belépett új tagokat: Pál Elemér, Hrivnyák József, Gajdár Erzsébet és Pajor János kartársakat üdvözli, akik felállással bemutatkoznak.

Megemlékezik a tanítószög egyéni- és kari érdekét állandó kitartással és ügybuzgósággal képviselő Teplánsky országos képviselő kartársról, akinek ez alkalomból a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Köszönetet mond a jelenlévő tanítóbarát főt. Medlen István esp. tanfelügyelő és Votisek áll. tanf. úrnak, hogy a gyűlést tanítási napra való engedélyezésükkel sikeresebbé tették.

Üdvözli és szerencsekívánatát tolmácsolja a Kicsinden való működésének 25 éves évfordulóját ünneplő Grujber Ilonát. Köszönetét fejezi ki azoknak, akik a járás nevében az évfordu-

lón a helyszínen megjelentek és üdvözölték a jubilanst. (Kónya, Szoleczky stb.)

A pénztárvizsgálatra delegált Túry, Jónás, Zoltán és Drobny kartársak jelentik, hogy a pénztárt rendben találták. Pénztárnok az 1933. november 22-i állapot szerint megteszi jelentését: Külön árvaalap tőke 981 Ké, kamat 20.50 Ké, összesen: 1001.50 Ké. Rendes árvaalap tőke 5849.40 Ké, bankkamat 126.10 Ké, Bellustól kamat 140 Ké, takarékbán összesen 6115.50 Ké. Bellusnál kölcsön 7%-ra 4000 Ké, utólagos tagdíjbefizetés 50 Ké, összesen 10,165.50 Ké. Tartalék-alap: tőke 1213 Ké, kamat 29.50 Ké, összesen 1242.50 Ké. Vagyoni állapot: Külön árvaalap 1001.50 Ké, Rendes árvaalap 10,165.50 Ké, Tartalék-alap 1,242.50 Ké, Kézpénzkészlet 244.90 Ké, összesen 12,654.40 Ké. Az árvaalap 1932. évi tagdíjából befolyt: $89 \times 5 = 445$ Ké, hátr. 75 Ké. Az árvaalap 1933. évi tagdíjából befolyt: $81 \times 5 = 405$ Ké, hátr. 170 Ké. Pénztári bevétel 1593.10 Ké, pénztári kiadás 1348.20 Ké. Pénztári maradvány: 244.90 Ké. Tagdíjakra befolyt az 1933. év I. felében 4,365.80 Ké, tagdíjhátralék 1933. év június 30-án: 15,678.— Ké.

Ezután Kónya József köhidgyarmati ig. tan. »A tanítói kenyér stabilitása« címmel tartott előadást. Felsorolja azokat az anomáliákat, melyek a tanítóság, de főleg a kántorok és igazgatók helyi készpénz és természetbeni járulékaiknak kifizetése körül sok helyen fennforognak. Utal ügyes megvilágítással a helyipótlékoknak újonnan tervezett 1—5. osztályra való átszervezésének helytelenségére. Előadásában rámutat arra, hogy sok helyen az igazgatók pótlékaikat, ill. tiszteletdíjjaikat — a közigazg. hivatalok alsóbb szerveit képviselő egyes személyek önkényes magatartása, ellenszenvé miatt — nem kaphatják még ma sem. Ezen anyagi sérelmeket híven visszatükröző előadásért a közgyűlés Kónyának jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Bátori Emil szőgyéni kartárs »A tanítói tekintély« címen tömör, tartalmas és nagyon figyelemre méltó szép előadást tartott. A közgyűlés az előadásért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Horváth Dezső bényi kartárs, előadása következtelt ezután: »Polgári neveléstan és honismeret tanítása a végleges tanterv szellemében« címmel. Előadó a pedagógia műhelyének legújabb,

Órát és ékszert

bizalommal csak nálam vásárolható!

OCZVIRK RAJMUND

órák és ékszerész

NOVÉ ZÁMKY (ÉRSEKUVJÁR), Fótér, Farkasfalota,
Corvin-utcai oldalon.

Óra- és ékszerjavítások jótállás mellett.

szükséges új irányelveit részletezi a polg. nev. tanításánál s nagy munkát igénylő és tartalmas, áttekintő tájékoztatásáért a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet mond.

»Pedagógiai füzetek kiadása« címen Nagy József értekezik. Rámutat azon hiányra, mely a legújabb és modern, külföldi irányzatokat tartalmazó pedagógiai munkák — főleg magyar — mellett, — minthogy azok behozatala engedélyezve nincsen — nálunk észlelhető. »Bizzunk önmagunkban« jelszóval javasolja, hogy lehetőséget kell nyújtanunk egymásnak arra, hogy pedagógiai nézeteinket, bevált irányelveink kidolgozásával papírra vetve megjelentessük, sokszorosítsuk és szétküldjük a haladni vágyó tanítótársaknak. Javasolja, hogy alakítsuk a járásban egy bíráló-bizottság, mely a beérkezett munkákat felülbírálja és kiadásra megfelelőnek ítéli. A javaslat egyhangúan elfogadott és elnök indítványára a bíráló-bizottság tagjaivá megválasztják: Papné, Sárközy Edit, Zoltán Amália, Bíróné, Túry, Nagy, Tóth, id. Kanoszsay, Gajdár, Kónya, Horváth, Stampay, Lakatosné, Jónás, Mocos és Eröss kartársakat.

A kiadáshoz szükséges költségek fedezésére az előlegezést a járás árvaalapjából a közgyűlés elhatározza.

Horváth Imre hidaskürti kartárs a központ megbízásából a tanítói »Könyvesbolt« megalakulásának és létezésének nehézségeiről — de fejlődéséről is — tartott részletes ismertetést. Sajnálattal közli, hogy 1900 magyar tanító közül eddig csak 200 lépett be részjegyzésével. A közös érdekeinket szolgáló vállalat támogatását buzdító szavakkal kéri. Elnök a részletes tájékoztatásért jegyzőkönyvileg mond köszönetet s a »Könyvesbolt« támogatását a járás tanítósa nevében megígéri.

Indítványok: Kanoszsay József muzslai igazg. tanító Kónya: »A tanítói kenyér stabilitása« című előadásához indítványozza, hogy a tanítói-, kántori-, igazgatói hátralékos helyijavadalmak közigazgatási úton való sürgős behajtása ügyében küldjön ki a közgyűlés 2—3 tagból álló küldöttséget az iskolai referátushoz és az országos hivatalhoz, ahol a párkányjárási felekezeti tanító-ság ezen sérelmeit személyesen adják elő és kérjenek sürgős orvoslást.

A tanító-ságot jogos járandóságaiban különösen sérelmezi az, hogy a közigazgatási hatóságok egyes tisztviselői nem ismerik el a tanítói díjleveleket és nem respektálják az Országos Hivatalnak véghatározatban kiadott és a tanító-ság javára szolgáló végzéseit.

A javaslatot egyhangúlag elfogadja a közgyűlés és a bizottságba Bíró Béla elnök vezetése alatt Kanoszsay József és Kónya József kartársakat delegálja.

K. m. f.

Bíró Béla s. k. járáskör-elnök. Laczi József s. k., Szabó Emil s. k. jegyzők. Stampay János s. k., Kreko Imre s. k. hitelesítők.

Egyházzenei nap Érsekújvárbán.

Leiket emelő, szép zenei nap élvezetében volt része Érsekújvár közönségének. A megértő testvéri munka — a pap és tanító munkája — hogy mire képes, annak bizonyosságát látták s hallották azok, akik ezen részt vettek.

A küzdő, harcoló világ legnagyobb harcát a társadalmi osztályok egyike sem veszi oly nagy harcnak, mint az tényleg a valóságban van. E küzdelem oroszlánharcosai a tanítók. Keresi a test nehéz, fárasztó munkájára az üdülést nemcsak a maga, hanem embertársai részére is.

E napnak megrendezésében összeölekezett a falu és a város. Összeölekezett a szeretetben, összeölekezett a szeretetből fakadó hitélet szépségeinek bemutatásában. A tanító vállán a mai pedagógiai igények valóságos kökeresztje van. De nem tud a tanító más lenni, mint a mi, s keresi a módot, keresi az alkalmat — bármennyire elfoglalt is —, hogy a kultúra kincseinek bemutatásával lelki üdülést teremtsen a fáradt testnek.

Szendrey István érsekújvári karnagy, Vajda Gyula perbeteli kántortanító közös munkája teremtett lelki pihenést. Hosszú, fáradságos munkával élénk varázsolták a különböző századok egyházzenei kincseit, amelyek szöveg, dallam, ritmus és érzés teljességükkel az alvó vallásos lelket felébresztették, elvitték abba a miljöbe, amelyet érzékeltetni akartak.

Nagy munka volt ez. Lelkük teljességét, szívük melegségét vitték át azokba, akkikkel énekeltettek, s abba, amit adtak.

Mi hozta ezt létre? A mindent összefogó, legerősebb lánccs a szeretet. Az, ami a »ma« emberében úgy látszik, csak hamu alatt alvó parázs. E parázs lobbantották lángra, amely lángnak élesztő hatása is volt. A lelkek mélyében alvó parázs heve kiült pirosságával a hallgatóság arcára. Lelkesedést, megértést teremtett.

Kevés ahhoz a szó, hogy eléggé lehetne méltatni a munkát. De ha szorosán vesszük, nem is annyira ez a fontos. A fontos megállapítani a tény, hogy a kultúrának ily irányú műve-

*Legszebb női kosztümök, köpenyek
eredeti párisi modellek után, legdiva-
tosabb és legjobb minőségű anyagok-
ból; mégis a legolcsóbban csakis*

Csonka

női divatterme
Komárno, Jókai-u. 15

lője megint csak a sokat küzdő »tanító«. Az, akinek élete örök küzdelem, mely küzdelem idealizmusa, lelkének egész világot átfogó szeretete szüli. A tanító, akinek munkáját a legtöbb esetben kicsinyesen értékelik, vagy pedig úgy veszik, hogy ez amúgy is kötelessége. Akinek munkáját a kritika soha sem méltatja azzal a kritikával, amellyel méltatni kellene.

Perbete község Gazda dalárdája (férfi- és vegyeskara), az érsekújvári Flenger-intézet leány-, a Vasas dalárda s a Gazda dalárda férfikara oda adta szívét-lelkét, vallásos ihletét abba, amit adott. Oda adták szívük melegét, a kemény decemberi fagyhoz hasonlóan megdermedt szívek felolvasztásához. Ezekbe pedig ezt a nagy szeretetet az a két férfi adta, akinek ereiben tanítónév csörgedez. Aikre mindenkor büszkén tekint fel az a tábor, amelybe tartoznak.

Testvérek! Szívet szeretettel hoztatok, szívet szeretettel adtatok. Lelketek melegével lelkeket melegítettetek, az adventi, váró lelkeket. Legnagyobb elismerés számotokra az, hogy e nemes munkátokban sok követőtök lesz.

A napnak kiemelendő része volt Király József esicsói plebános magasszárnyalású beszéde, mely a programban felvett énekek dicsőítő anyagát vette tárgyul: Szűz Máriát. A zenetörténelmi résznek ismertetője Molnár József érsekújvári káplán, aki belehelyezkedve a kor szellemébe, mely az éneket szülte, adta meg a felvilágosító történelmi hátteret.

Szendrey—Vajda testvérek, előretörésnek csak dicsőség nektek, és annak a névnek, hogy »tanító«! Ezért részünkről szívből jövő hála és köszönet nektek!

Willaud János.

MEGJELENT A „HOZANNA!“

»Kath. Egyházi Énekek és Imák« c. könyvem dr. Pécsi Gusztáv egész évre szóló Népimakönyvével bővítve, amely az imairódalom remeke. Eszerint 320 énekkel és 200-nál több oldalnyi, minden alkalomra szóló legújabb ájtatossági imaszöveggel, összesen 400 oldalon mint nagy St. bolti árban, egészv.: 13.50 Ké, Hozanna nélkül, mint kis St. félv.: 8 Ké, egv.: 10 Ké készpénzért, vagy utánvétellel kapható. Kereskedőknek 25% eng. Ót kgr. = kis: 25 drb., nagy: 20 drb. A portót a rendelő fizeti. I. II. kottafüzet 5—5 Ké. Stampay, Kőbükfűt.

RAUSCHERNÉ

kozmetikai intézetét

1934. január 10-16

Deák F. u. 5. sz. alá

helyezi át.

KRÓNIKA

A fizetésleszállítás réme minaeen év végén felkisért

a következé évi költségvetés meglárgyalása idején. Eleinte olyan ifesztő formában mutatkozik meg egy-egy lap hasábjain, hogy elborzasztó grimaszától mindnyájan megretegünk, majd a torzjintor fokozatosan enyhül, fenyegető hidegségét lassan megszokjuk, jelenlétének ellőrhűhetetlen bélyege idővel csak a szegény szenvedő alanyok arcán marad meg egy-egy keserű, gondokozta homlokráncban.

A szűkebb kenyér gondolatához hozzászoktató idő arra is kell, hogy az apák esténként összehívják a családi tanácsot, ahol lelkiismeretes és bőséges tárgyalás anyagává tevődik, hol mit és mennyit lehet meglakarítani, hogy lábunk a jövőben a takaró alól ki ne lőgjon, nem ugyan a nyugtőzkodás következében, de mert azt a takarót évről-évre kurtábbra szabják. Így űlt össze az űr kegyelméből folyó ez 1933. esztendő utolsó hónapjában ceruzával kezében, a mienkkel együtt sok száz tisztviselő család és kezdte:

A gyermekek neveltetési költségein nem lehet takarékoskodni. Azok ellátási díja ma is akkora, mint 2 évvel előbb. Sőt, mivel a jövő hónapban csak 5-én lesz elseje, azután meg 6-án, 7-én stb., nekem előre meg kell fizetnem azokat a napokat is, melyekkel a hónap szaporodott. Ezáltal ugyan június 10-én csak 20 napra kell készpénzt fizetnem, de mihaszna, ha az iskolai év szeptember 1-én kezdődik s én csak 10-én kapok fizetést. A júniusban megmaradt 10 nap díja tehát szeptemberre kell. Anélkül is a föld gondja emészt már mostantól fogva, hogy honnan teremtsen ki szeptember 1-ére a tan- és beiratási díjat, könyvek árát, ha fizetés csak 10-én lesz? De hagyjuk ezt. Ez egyelőre még a jövő homályában fekszik. Még addig élni is kell. A neveltetési költségen azért sem ludok takarékoskodni, mert az a múltakhoz képest nem hogy csökkenne, hanem évről-évre emelkedik. A múlt évi 170 korona tandíjat ezidén 240 koronára, a 600 korona zenedei díjat 750 koronára emelték. Azonkívül nincs olyan nap, hogy az a felsőbb iskolás diák pénzt ne kérne. Nem nagy összegeket, csak 1—2 koronát; most erre a gyűjtésre, szoborra, múzeumra, ligára, majd ismeretterjesztő mozielbádsra stb. A családi tanácsnak itt tehát le kell tenni a ceruzát, mert itt nem lehet semmit sem meglakarítani.

Jön a ruházat. Nézzük előbb a szükségletet. A gyerekeknek tőlikabát kell. Ez most már elkerülhetetlen. A múlt éven is csak a fizetésleszállítás miatt halasztottuk el. Ezt a legjobb csináltatni, mert akkor aljában, újjában jó nagy darabot lehet felhajtani, jó bőre lehet szabtatni, hogy — ha a gyerek nő — utána lehessen engedni. Igaz, hogy így a vállt leesik, esetleg a felkar közepéig, de mit tesz az? A Csuk-csuk félsziget-bei eszkimógyerek főkabundája. — melyet 7 éves korában varr-

nak a testére és 12 éves korában fejtik le róla, — talán testhez-
 állóbb?... Aztán jön az asszony. 10 éves télkabátját szintén
 már tavaly ki kellett volna cserélni, de hát — tetszik tudni —
 a mostoha idők... Mert a vásárlás nem kis boldogságához
 csak 10 évenként juthat a szegény asszony, kicsiny gazdasági
 életünk verőfényes napjaiban úgy gondoltuk, hogy egy csinos,
 lehetőleg fekete, — tehát a divat változásainak legjobban ellen-
 álló színű — jó meleg kabátot veszünk. Hát itt lehet már takaré-
 koskodni. A családi tanács egyik oszlopos tagja, fogait heroikusan
 összeszorítva, sápadó arccal nyúl a ceruza után, s az előirány-
 zott összegből töröl, töröl... Mert szerencsére itt van Nehera,
 meg a Prvodev, ott lehet jóval jutányosabban vásárolni. Lehet,
 hogyha azt egy-két hó, eső éri, jövőre olyan lesz, mintha az
 ócskapiacra vettük volna, de jó, hogy ez évben mutasson és
 hogy olcsó legyen. Hát ha akkorra már jobb idők járnak. Azután
 jövök én, a családfenntartó. Rólam is az határozatot, még a
 múlt télen, hogy feltétlenül kell nekem egy iskolaruha. Sőt,
 valahogy a szabó is megtudta (vagy már ő akkor tudta, mikor
 a mostanit kipróbálta rajtam), mert minden reggel — amint az
 iskolába ballagok — kézdörzsölve köszöntgel az üzlete ajtajá-
 ból, miközben titokzatosan végig is néz. Helyszíni szemle végett
 előhúzzatik a szekrényből a szőbanforgó. Kétségen felül meg-
 állapítatik, hogy ez így már használhatatlan. De ekkor egy
 mentő ötlet. Mi van a másik oldalán? Nem lehetne-e kifordít-
 tani? Ezért legelső sorban a nadrág — hogy is mondjam csak,
 hogy félre ne tessék érteni — az ülés miatt legtöbbit szenvedő
 revers oldala vevődik szemre, mégpedig a lámpa felé tartva.
 Hát még az elég tűrhető képe mutat. Távolról sem olyan ritka,
 hogy méhrajfogásnál védőhálóul használhassam. Kimondjuk hát
 a határozatot, hogy egy ügyes, bár nem bejegyzett cégű, de
 annál olcsóbb szabóval kifordíttatjuk. Mit tesz az, hogy eddig
 kockás volt, most csíkos lesz? Baj is az, hogy a szivarzseb eddig
 balról volt, most meg jobbra kerül?! Utóvégre nekem ügyis
 mindegy, mert se dohányos, se gavallér nem vagyok, nem tar-
 tok abban se szivartárcát, se csipkészellő selyemkendőt. Jaj,
 de mi lesz, hogyha a szabóm a felsőkabát alúl ki-kibukkanó
 nadrágszáron megismeri, hogy az ő tudta, beleegyezése, sőt köz-
 reműködése nélkül rückwärts csinált? Félek, hogy nem fog
 már kézdörzsölve nagyokat köszöntgetni. De talán csak ezt is
 kibírom.

Igy a ruházattal. Itt már sikerült egy kis megtakarítás.

Legelőbb kellett volna talán említeni a lakást. Arról csak
 azért nem beszéltünk, mert a lakásunk csak eddig is akkora
 volt, hogy éppen elfértünk, s mert annak béréből hiába alku-
 szunk, a házi úr nem enged. Az ma is akkora, mint 5 évvel
 ezelőt. Elő cáfolata a kereskedelmi principiumnak: a nagy
 kínálat leveri az árakat. A temérdek üres lakás ellenére a ház-
 bérek ma is tartottak. (Nem vagyok háztulajdonos, nem érdek-
 ből beszélek, de — mikor a lakberek 60%-át házbérvédelem-
 adóban kell leadni, — ez nem is lehet másként.)

Utoljára hagytuk a konyhán való megtakarításokat. Azt mondják, hogy ez a legkönnyebb, mert a gyomrába senkinek se látni. Hát igaz, könnyű ott, ahol e részben még bőség uralkodott. De úgy éreztük, hogy itt már az elmúlt éven is elértünk az összehúzódság végső határáig. E téren már legföljebb csak arasznyi lépéseket tehetünk hátrafelé. A fűszeres már ügyis azzal a szemrehányással fogadott elsején, hogy mi lesz vele, ha ilyen kicsinyek a számlák, s mert a mézárós a mostani főszezonban — mikor még disznót nem ölnek, de a káposzta hús nélkül csikorogna a fogak alatt — sokszor üres mézárósékben fogadja vevőt, mert oly csekély a kereslet, hogy hízott állatot vágni nem érdemes: úgy látszik, rajtunk kívül másokat is hozzászoktatott a misfelénk: divatos »csizmadiarostélyos«, alias zsirospiritós általános bevezetéséhez, mert hisz: »földi ember kevéssel beéri vággyait, ha kevesebbre méri.«

Aztán a karácsonyi meglepetéseket is csak nagyon soványakra tervezzük és a Rákóczi és Ander bazár ez éven nem sok bankót fog tőlünk beseperni.

Hogy mindezek ellenére sem tudjuk a tervezett levonások okozta hiányokat foltoztatni, mert még itt van a 40%-kal fölemelt jövedelmi adótarozásom, 420 korona: hát erre csak legyintünk, majd csak lesz valahogy. Talán csuda történni, vagy a még eddig meg nem vásárolt, de mindig venni szándékolt sorsjegyenmel megnyerem a főnyereményt. De, ha egyik se következik be, a hiányokat ugyan nem pótolja, de feledteti, hogy mindenki ebben a lében úszik. Nemcsak a tisztviselő, a foggyasztó, hanem a termelő, az iparos is és, a jelekből ítélve, a karácsonyi vásárlásokhoz vérmes reményeket fűző kereskedőknek is úgy fog az bevágni, mint annak a bizonyos Chájemnek a nagyida ivásúr, aki tudvalevőleg becsületes fazekas mestereember lévén, odamenetl is, hazajövetl is szekerestül együtt kidőlt, hozzá a vásáron még meg is lopták. Kárörvendés nélkül csak emlékeztelünk: nem több reménységgel várták-e a karácsony szent ünnepét 1930-ban, 31-ben, mikor a tisztviselők fizetésleszállítás helyett egy kis sovány karácsonyi póllékokskát kaptak, ami bizony nem maradt sem a bankok trezorjában, sem a harisnyaszárban, hanem elvándorolt az iparoshoz, a kereskedőhöz?... Nem különös malicia-e, hogy akkor éppen az iparos- és kereskedő párt húzta a primhegedűt abban a koncertben, mely a kormánynak ezt az intézkedését helytelenítette. Hogy is mondja csak Vergilius: »Forsan haec olim meminisse juvabit, — talán egyszer még erre is szívesen emlékezünk.«

Most pedig kérdezzük Hans Falladával: »Kleiner Mann. was nun?... Mi lesz veled, emberke?..«

Autarchiának nevezik azt a közgazdasági formát,
mellyel — mint végső elixirrel — gyógyítani próbálja minden ország halálos betegségben szenvedő közgazdasági életét. Ez a bűvös panacea pedig abból áll, hogy minden állam azon

igyekszik, hogy szükségleteit a saját maga termelte javakkal elégítse ki, ne szoruljon semmiféle importra, viszont közgazdasági rentabilitása se függjön külkereskedelmi mérlegének aktív voltától.

Első tekintetre látható, hogy ezt a célt tökéletesen csak természeti kincsekben kiválóan gazdag, ipari tekintetben fejletlenebb fejlett országok érhetik el, mint Amerika, Franciaország, a kisebb országok minden gazdasági ügyeskedések, tervgazdaságok felállítására ellenére is csak megközelíthetik ezt az eszményt, mert a kicsiny, vagy mostoha termelési lehetőségekkel bíró államegységek a behozataltól belátható időn belül aligha mentesíthetik magukat.

Közgazdaságilag bármilyen beállítottságú is az ország, akár mezőgazdasági, akár ipari, a termelési eszközök tökéletesülése folytán tisztán saját fogyasztó közönségére lévén utalva, hamarosan túlprodukciónak jut, a nagy konkurrencia leszorítja a munkabéreket, elnyeli a tőkegyenge vállalatokat és a termelés kevés, majd semmi hasznat nem igérvén, a tömött készáru-raktárral rendelkező gyárak, ipartelepek üzemének megállításaához, a munkanélküliség emelkedéséhez vezet. E katasztrófának eddig biztosító szerepet nyitott az a mérsékelt kivétel, melylyel minden ország injekciózta közgazdasági életét, de a legújabb idők valutapolitikája olyan gátat emelt az államok között, melyet áthágni csak nagy áldozatok útján, más termelési ágak érdekeinek csontkítása árán lehet, mert hisz bármely ország csak abban az esetben ad engedélyt behozatalra, ha az importált árú értékét saját fölöslegével fizetheti ki. És mert ez világszerte így van, innen magyarázható, hogy a XX. század negyedik tizedében nem Amerika a korlátlan lehetőségek házája, hanem a titokzatos Oroszország, mely mamutnyi nagyságával, hihetetlen fölvevő képességével, pazar természeti kincseivel, gigászi fogyasztó tömegeivel minden ötvenes terv ellenére még ma sem küzd túltermeléssel. Amint látjuk, az egyetlen piac megszerzésére meg is indult a verseny. Kibékült a tűz a vízzel, Savoya csillag nem áttal összeesőkolózni az ölägü vörös csillaggal, a Fehér Ház erkélyéről Litvinov szerelmes vallomásokot, örök hűségfogadalmat küldözget az amerikai kapitalizmusnak, a csehországi kispolgár politikai pártja útján erőlyesen követeli a szovjet elismerését. A kívülálló közönség meglepetéssel kérdezi: hát már nem is olyan zavarosak Oroszországban a viszonyok, hogy hitelezni is lehet oda? Talán éhínség sincs ott, vagy forradalom se fenyegeti a mostani rezsimet?

És amely országoknak a távolság, vagy a vámpalárok miatt nem sikerül Oroszországgal gazdasági egységre lépni, annak ténylegesen egyetlen mentővára az autarchia. De ez az orvosság is csak az esetben használ, ha gondoskodás történik a lakóság vásárlóképességének emeléséről. Ezt teszi Amerika is, anélkül ugyan, hogy ő előle az oroszországi piac elzárkózott volna. Rooevelst elnök mesterségesen lerontja a dollárt, hogy Amerika áruja exportképesebb legyen, a tezaurlált nagy vagyonok értékük

vesztéséül jélve hagyják el rejtekhelyüket, hogy a kapitalizmus közők és a termelés az egyedül biztos vagyjon, hogy indulja a közgazdaság ütberében, csökkenjen a munkanélküliség, emelvell elnök ez elgondolásának hogyan szegülnek ellene a trösztök, élükön a nagyon okos Forddal, hogyan tillakoznak a farmerek. bár ők inkább azért, mert ezt a folyamatot tillossának tartják. Hogy tényleg melyik oldalon van az igazság, azt csak a jövő mutatja meg.

Az államok autarchiája a mi népünk kicsiny viszonyaiban nem ismeretlen. A háború alatt és után már megmutatta, most újra kezd igazolni, hogy a maga csekély szükségletét ma éppúgy el tudja látni a saját termeléséből, miként a középkorban. De mi lesz akkor az iparral, kereskedelemmel, melynek elsősorban fogyasztóközönségre van szüksége? A közönségből pedig csak akkor lehet fogyasztó, ha annak széles kereseti lehetőségei, emelkedett életstandardja, vásárló és vállalkozó kedve van. Ezeket a föltételeket pedig csakis a teljes közbizalom, a munkanélküliség kiküszöbölése, a mezőgazdasági terményárak emelkedése, a munka, a termelés teljes irama és — last not least — a fizetések stabilizása hozhatja meg.

Amint látjuk, róka fogta csuka, csuka fogta róka eset ez mindenképpen. Vaj hol van az a varga, aki megfogja mind a kettőt?
Szepesi Gyula.

Szlovenszón 1900 magyar tanító van, de a Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltjának alig egyötödé tagja. Vajjon miért hiányzik még a tanítóság négyötöd része? Kikre számítson a Könyvesbolt, ha nem elsősorban azokra, akiknek nevét viseli, s akiknek érdekét szolgálja?

Légy a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« propagátora!

Karácsonyi versek,

Iskolai karácsonyfa-ünnepre alkalmas szavlatok nagy számmal találhatók
Boross Béla: KIS HARANG c. versesköttyében.
Kaphatók a szerzőnél: Dolnie Saliby (Alsószei).

Ára 8 Ké. Szállítási költség 1 Ké. Fizethető a könyvhöz mellékelt postai befizetés-lapon.

SZEMLE

Bel- és külföldi folyóiratokból.

Učitel'ský Pedagogický Časopis 3. számában a »Levonnak a fizetésünkben« cikkben többek között a következőket írja a szerző: »A köztisztviselők nem mentik meg az állami költségvetés egyensúlyát, csak azoknak a bűneikért szenvednek, akik nem voltak képesek előre látni a köztársaságunk teherbíró képességét, mégis olyan felelősségteljes helyre állítottak, ahová nem voltak valóók. Pl. kis vidéki városkában paloták és egyéb fényűző objektumok épültek, erőnkön felül rendezkedtünk be, anélkül, hogy mérlegették volna, hogy összeegyeztethető-e ez a nemzeti gazdaságunkkal.«

Az önfajúságot vagy dacosságot a »rút hibák« közé sorozzuk, a hazugság, falánkság, restség, engedéltelenség mellé és a tanító erkölcs-tani óráin soha sem tudja azt eléggé kárhóztatni. Az önfajúság inkább a gyermekkor hibája, de találkozunk vele gyakran a meglett, sőt az öregkorban is. Különböző formája van az önfajúságnak. Egyik alakja az ostoba, gonosz, brutális önfajúság, mely szereti alanyát szenvedtetni, felingerelni, mindenképpen haragra gerjeszteni és játszik haragjával és lüremével. Van igen finom és szélemes dacosság is, mely másokban ellenhatást vált ki, — valóságos csatát fejleszt, hol az ellenfelek egymást meg akarják győzni és sikerükhöz felhasználják minden segédforrását intelligenciájuknak és tudományuknak. De legyen az önfajúság akár ostoba, akár szellemes, akár durva, akár finom, mégis főhida marad. Az önfajúság a többieket úgy tekinti, mint »eszközöket«, játékszereket; áldozatokat csinál belőlük, szívesen félreismeri igazi értéküket, megalázó szerepre kényszeríti őket. Az önfajúság biztos ítélőképességének hiánya néha azt eredményezi, hogy az áldozat nem tűr ellentmondást. A szív hiánya abból tűnik ki, hogy az önfajúság örömet találja mások szenvedésében. Szóval az önfajúságot az ember szeretet hiánya jellemzi (Journal des Instituteurs et des Institutrices.)

Iskolai torna — szerek nélkül. Az elmúlt évek gazdasági helyzete visszafajlódást mutat kultúrterén is és veszélyezteteli hosszú évek fáradságos munkájának eredményét. Tény az, hogy a rendkívüli takarékoság szükségessége az iskolában is nemcsak, hogy megnehezíti munkánkat, hanem részben az eredményt is kérdésessé teszi. Vonatkozik ez különösen a tornatanításra. Hiányzik a pénz labdák és más tornaeszközök beszerzésére vagy kiegészítésére, s ami van, az még arra sem elegendő, hogy a meglévő szereket használható állapotban lehessen tartani. Ilyen körülmények között azon tornagyakorlatok érvényesülnek, melyek egyszerű szerek nélkül végezhetők másrészt pedig egyszerre sok tanulót foglalkoztatnak. Megállapítható, hogy a tornaszerek nélkülözése sajnálatos, hiszen a szertorna, akár akadály- akár műtorna formájában, olyan értékeket tartalmaz az akarat- és bátorság fejlesztése körül, melyek semmi mással nem helyettesíthetők. Így, tekintettel a gyermek harmonikus fejlődésére a szertornának az újabbkori iskolatornában is megvan a maga jogosultása. (Die neue deutsche Schule.)

A házi feladatok értéke és hátránya. Egy anya beadványt terjesztett a zürichi iskolai tanácshoz, és erélyes állást foglalt minden házi feladat ellen. Kijelentette, hogy a házi feladatok higiéniai szempontból mellőzendők, pedagógiai tévesek és jogi szempontból legalább is megszügyenítők. Végszava az, hogy félre a házi feladatokkal!

Egy tanítónő ez ügyben körkörös üntézet 13—14 éves tanítványaihoz. Egy leánya így válaszolt: oh, bár ne lennének házi feladataim! Akkor segíthetnék édesmamámnak a háztartásban s így este nem lenne annyira fáradt. Jobban haladhatnék a zongorázásban. Fehérneműmei magam javíthatnám ki. Iskola után sokszor oly állapotban vagyok, hogy a lecke egyáltalán nem akar a fejembe menni. Rendesen fáradt vagyok s nem foghatok újra tanulásba.

Mindig boldog vagyok, ha azt mondhatom, ma nincs házi feladatom. De sajnos, ez csak vasárnap van így. Egy másik iskolában a tanulók a házi feladatok mellett argumentáltak, hangoztatván, hogy a tanórák nem elegendők az előadott tananyag teljes feldolgozására... Az iskolában a kijelölt penzumot nem tehetjük tökéletesen sajátunkká, mert a tanító és iskolatársak nagyon befolyásolnak bennünket. Csak ott, ahol a tanuló a gondolatmenetet önmagából követheti, haladhat tényleg bensőleg előre.

Javult a helyzet az iskolai didaktika és metodika terén, mondja egy másik hang. A legtöbb tanító belátja, hogy a gyermek szabadidejét respektálni kell, sok házi leckével való megterhelése testi és lelki fejlődésének kárára van. Összefoglalva a pro és kontra véleményeket, megállapítható, hogy a házi feladatok nevelési értéke, a régi szisztema szerint egyenlő a nullával. A magasabb iskolai fokozatokon azonban alkalmi házi feladatok nélkülözhetetlenek.

(»Schweitzer Erziehung — Rundschau, Zürich.«)

Az északi fény hangja. Az északi fény keletkezésének fizikai magyarázatát sokan ismerik. Újabban egy amerikai utazó tett érdekes megfigyelést, amellyel ennek a különleges fénynek a hangját fedezte fel.

Nyolcvét évet töltött ez az amerikai az eszkimók földjén. Amidőn újszerű felfedezését publikálta, a fizikusok azonnal elvetették. Azt állítják ugyanis, hogy az északi fény világító sugarai, illetőleg elektromos hullámai nem közelítik meg annyira a föld felületét, hogy emberi fül hallhatná hangjukat, ha egyáltalán létezik.

Az említett utazó, Garber szerint az északi fény bizonyos sugarai hangot adnak. Az eszkimóktól is hallotta, hogy az északi fénynek hangja van. Nem hitte azonban, mivel azt gondolta, hogy babonán alapszik, az egész mende-monda. 1925—26 telén bizonyosodott be előtte az eszkimók állítása. Kutyaszánon járt az arktikus tengerpartot a Bering szorosnál. Egy csillagos éjszakán a Nuluku folyó forrásánál levő hegyhátan haladt keresztül. Erre a hegygerinc kb. 2000 stop magas. Hajnal két órákor érkeztek meg

a hegyhátára. Lenyűgöző látvány fogadta itt őket. Az északi látóhatárból hatalmas fényugarak lövelltek fölfelé, mintha valami óriási reflektorok ütege kutatna az arktikus vidéken. Ezen fény előtt, az északi látóhatár egész vonalán hosszú, opalizáló sugarak hullámzottak nyugat-keleti irányban, mint a természet amfiteátrumának színpada előtti csodálatos drapéria. Óriási hullámok haladtak át a látókörön, egyik a másik után, színüket állandóan változtatva, s a háttérben vakító, fehér sugarak lövelltek az ég felé. Ezek a sugarak egyenesen a megfigyelő feje fölött cikáztak át s körülbelül 100 stopnyira látszóttak a föld fölött. A látvány annyira lenyűgöző volt, hogy még a kutyák is megtorpantak. Garber egy óra hosszáig figyelte a nagyszerű jelenetet. A feje fölött áthaladó sugarak jól hallható hangot adtak, mely a szűk nyíláson kitörő gőz sistergő spórához hasonló, vagy még inkább ahhoz a hanghoz, mely akkor keletkezik, ha vékony vízugarak feccskendeznek az izzó vasra. Állandó időközökben, 6—8 másodpercenként haladt át a feje fölött fény sugar, s az összefüggő sugarak egy percig, sőt néha tovább is hangzóttak.

Csehől átdolgozta Sörös Jenő.

Gyermektudósok. A tehetséges gyermekek sorsát ma már nagy buzgalommal karolják fel. Nem szabad elkallódní egyetlen tehetségnek sem. Főleventijük néhány gyermektudós emléket, akikre alig emlékszik már valaki. Crichton Jakab, skót fiú, 15 éves korában Párizsban egy tanítvány falára felhírt függőzetelt és hirdette, hogy kész vitalkozásba bocsátkozni bárkivel, bármilyen tudomány felett. Tizenkét nyelven beszélt. Eljött a verseny napja és Crichton 50 ellenfele kérdéseket intézett hozzá arabul, görögül, spanyolul, zsidóul, latinul, angolul, franciául, németül. A skót fiú könnyedén felelt. Megkapta a jutalmat: egy gyémántot és egy aranyat telt zacskót. — Heinecken Keresztély Henrik már két éves korában annyit tudott, hogy csodálatos gyermeknek tartották. A dán király gyermekébe hívta; négy éves volt Kopenhágába hívta; négy éves volt akkor. A király előtt is percekig tartó latin beszédet mondott, a tartó latin beszédet mondott, a tartó francia verset. — De La M-

randole Pic János hihetetlen emlékezőtehetséggel bírt. Tíz éves korában a legjobb költők egyikének és nagyszerű szónoknak tartották. Tizenyolc éves korában állítólag huszonkét nyelven beszélt. Fő érdeme az volt, hogy egyesítette magában a kor összes tudományait. — Viviani Vince alig tanulta meg az egyszerűt, máris behatolt a számolás mesterségeinek titkaiba. Galilei, a nagy csillagvizsgáló, megszerette és magához vette. Idővel a 17. század legnagyobb tudósa lett. Ujból megírta Aristoteles, a híres görög böl-

csész őt elveszett könyvét. (Die Zeitglocke, Bern.)

Decemberben. Szomorú híradás. Hirtelen hófergeteg. Nincs madártáplálék. A fagy és szél megölték a szegény cinegét. Pajtások és pajtásányok! Ti tudjátok, mi a teendő. El vagytok-e látva madárélelemmel? Ki vannak-e akaszlva a madáretezők és jól megválasztottatok-e a helyeket, nehogy a cicá karmai közé kerüljenek védenccetek!? Valamennyi madár nevében szíves köszönetet mond a: «Schweizer Kamerad» Aarau.

Zeneművek.

I. Mitterer, op. 49. Musica ecclesiastica. Előltem fekvő mű 12 könyvű és jól hangzó graduálét tartalmaz. A szerző a mű megírásakor különösen gyöngébb énekkarokra volt tekintettel, innen van az, hogy a különben jó ellenpontista szigorúan hómofón stílust alkalmaz. Hangterjedelem normális. Ára: 2.20 RM.

I. Mitterer, op. 52. Ugyanazon szerzőnek 18 graduáléja, amelyek — szerinte — magas műértéket ugyan nem képviselnek, csupán azért írta, hogy gyöngébb énekkaroknak jólhangzó, kifogástalan művel segítségére legyen az esetre, ha akadályozva volnának nagyobb művel tanulni. Ára: 2.80 RM. — Mindkét művet ajánlom! Kiadó: A. Coppeurath, Regensburg.

G. Riemenschneider. Hangulatképek orgonára. I. füzet, op. 29/a. 1. Pünkösöd, 2. Karácsony, 3. Nagypéntek, 4. Pastorále, 5. Esküvőre. II. füzet, op. 43/a. 1. Lélek, menj

Golgotára, 2. Krisztus feltámadott, 3. Esti dal, 4. Nászmenet. III. füzet, op. 59/a. 1. Panasz, 2. Erdei kápolnában, 3. Este, 4. Mily semmi az ember élete, 5. Éjszaka. A három füzet ára: 5.50 RM. Kiadó: Steingraber, Leipzig. A szerző fenti művében különféle ünnepélyes alkalmakra írt hatásos orgonadarabok vannak, melyek közül egyik-másik elég terjedelmes. Technikailag nem tartoznak a legnehezebbek közé mindenesetre alapos gyakorlást igényel a legtöbb szám. Vannak azonban benne olyanok is, amelyek első látásra lejátszhatók. Ami még megragadja figyelmünket, az a folyékony stílus és a dallamosság. Akinek jó orgonája van, szerezzé be, mert nemcsak istentiszteleten, hanem templomi koncerteken is előnyösen használhatja őket.

Nové-Zámky. 1933. november 10.

Szendrei István
karnagy.

Iskoládba vedesd be a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja Galánta« cégjelzésű egységes irkákat!

Kónya József: »Az új betűk tanítása« című könyve csak a szerzőnél (Kam. Darmoty, okr. Parkan) és a Magy. Tan. Szövetkezeti Könyvesboltjában (Galánta) kapható, míg a készlet tart. Ára 10 Ké.

Telkes—Novák számtalanok a tanterv szerinti teljes tananyagot tartalmazzák. 2000 gyakorlati példa.

Legnagyobb erőnk az egyesülésben és a szövetkezésben van!
Legnagyobb ellenségünk a közöny és a széthúzás.

HIREK

A Jézuska hozza?...

A forrongó korszak, melyben élünk, nem kíméli az álmokat és az illúziókat. Beleavatkozik a képzelet és a misztériumok világába: az élet rideg műzával vonja be a legörzöltebb hagyományok finom, helhelletszerű fátyolát. Ha ugyan durván szét nem szaggatja...

Olvasókönyveinkkel együtt naív meséket, litokzatos történeteket mondunk gyermekeinknek Mikulásról, aki a dúsán megrakott batyúval és nagy vesszőcsomóval járja be a decemberi estét, hogy méltó ajándékát minden gyermeki cipő tulajdonosáé vehesse. Mesélünk, mesélünk... a mesében visszaálmodjuk a magunk boldog gyermekkorát... s irigyeljük a mikulási örömeiket leső apróságot. De hirtelen, s váratlanul megszólal egy mai gyerek:

— Tanító úr, az nem Mikulás: édesapa vesz a boltban cukrot, azt teszi a cipőbe...

Bunum! Nesze neked, illúzió! Jó, jó: nemcsak az iskolában, a nagyobb gyerekek között van ez így! A rádió, századunk modern illúziója, óvodások mikulási illúzióját közvetítette, s a négyéves csöppségek egyre-másra kiállították a mikrofon és az óvó-néni fülébe: ez nem Mikulás, csak úgy van fölöltötelve!... Lám, lám, az egész világba szétküldték az óvodások a komoly méltatlankodást: svindli, csalás!... Az óvó néni, a tanító néni és az egész világ minden nagyképű pedagógusa pedig — mit lehetett volna egyebet? — savanyúan mosolygott, zavartan hebegett, idegesen köszörülte a torkát.

Aztán jön a másik blamázs. Arról van szó, hogy majd a kis Jézus szép karácsonyfát, mindenféle jót hoz, angyalai beszállják a földet stb.

S amíg nő és színesedik a karácsonyi illúzió, néhány komolykodó fiú összeség a padban:

— Te elhiszed, hogy a Jézuska hozza?...

De közöttük van az a szerencsétlen gyermek, akinek az apja megtiltotta, hogy karácsonyi verset szavaljon, mert az ünnepegy — a templomban lesz... És közöttük van az is, aki, bár nem árva, a szülői szeretet melege nélkül nő bele a realitásokba.

Hiba volna, ha a pedagógia mikrofonja előtt mi is csak rekedten nevetni tudnánk. Aki gyermekét a Jézuska hozza: értelmének szerinti magyarázatával világosítja föl, az korán örül, mert ez az értelem sokkal mélyebb: mélysége mérhetetlen kincseket tartogat a pedagógus számára!

Csupán az a szomorú, hogy éppen a szülők közül mennek el egyre többen közönnnyel a mélység fölött... (boa)

Kartársainknak, egyesületünk minden tagjának, lapunk olvasóinak és hirdetőinek Istentől áldott, boldog karácsonyi ünnepeket kíván a szerkesztőség és kiadóhivatal.

Takáts Menyhért, volt jászói nagyprépost halála híre bennünket is mélyen megrendített. A magyar pedagógia nagy halottját gyászolja benne. Takáts Menyhért a Magyar Tanító régebbi évfolyamainak állandó munkatársa volt. Értékes bölcséleti és pedagógiai tanulmányai nagyban hozzájárultak lapunk nivójának emeléséhez. Írásai, tudományos dolgozatai megőrzik emlékét a szlovenszkói magyar tanítóság felében.

A tanítóság képviselői az iskolai miniszternél. Dr. Dérer iskola- és népművelésügyi miniszter november 22-én fogadta a csehszlovák tanítóegyesületek kiküldöttjeit. A küldöttség fölhívta a miniszter figyelmét ama súlyos következményekre, melyeket a készülő fizetésleszállítás a tanítóság körében előidézne. Különösen a tanító-házastársak működési pótlékának leszállítása jelent egyoldalúságot. Ez az intézkedés éppen a tanító-családokat súlytaná legérzékenyebben. A deputáció arra kérte a minisztert, hogy a végső tárgyalások alkalmával figyelmeztesse erre a bizottságokat, s vegye védelmébe a dolgozó nők egyenjogúságának elvét. A továbbiakban megbeszélés tárgyát kapta a tanítóképzés reformja, úgyszintén megvitatották a kerületi polgári iskolákról szóló törvény szükségességét és kilátásait. A küldöttség tagjai informálták a minisztert az egész ország fiatal tanítói konferenciájának előkészületeiről, melyet az 1934. évben Szlovenszkon fognak megrendezni, s kérték a miniszter támogatását és részvételét. A miniszter a fölmerült kérdésekre vonatkozólag megnyugtató választ adott, s rokonszenvét fejezte ki ama mozgalom iránt mely a történelmi országok és Szlovenszko fiatal tanítóit egy nagyobb munkaközösségben gyűjti össze. Ama nézetének adott kifejezést, hogy a kormány újabb intézkedései nem sérthetik meg a férfiak és nők egyenjogúságának elvét és megígérte, hogy illetékes helyen érvényesíteni fogja az előadott kérelmeket a fizetés ügyében.

Az elemi és polgári iskolai tanítói képesítő vizsgarend új javaslata. Az iskolaügyi minisztérium által kidolgozott elemi és polg. iskolai tanítói képesítő vizsgarend-javaslatot az alábbiakban ismertetjük.

A vizsgáló bizottság tagjai: pedagógiai akadémiák, tanítóképzők, középiskolák tanárai, tanfelügyelők, ki-próbált tanítók. Az elemi iskolai tanítói vizsgára azon jelöltek jelentkezhetnek, akiknek április, vagy november végéig (mikor a vizsga történik) legalább 20 hónapi elemi isk. tanítói működésük van, s minősítésük hármasmal nem rosszabb. A középiskolai tanítói képesítéssel bíró jelölteknek legalább 10 hónapi működést kell igazolniuk.

A vizsga zárthelyi írásbeli és szóbeli vizsgából áll. Két írásbeli van: pedagógiai és gyakorlati. Időtartamuk 4-4 óra. Három osztályzat van: nagyon jó, megfelelő, meg nem felelő. A szóbeli vizsga nyilvános és egységes gyakorlati jellegű: nem oszlik az egyes elemi iskolai tantárgyak vizsgájára. A jelöltnek igazolnia kell, hogy birtokában van a tanítói működés pedagógiai és metodikai alapismereteinek, azokat önállóan magyarázni és megindokolni tudja, ismeri az elemi iskolai tantervet és legfontosabb tanítási segédeszközöket, biztos áttekintése van a modern tanítási irányelvekről és a legjelentősebb pedagógiai irodalomról. Azonkívül ismernie kell a jelöltnek a népiskolára vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket, továbbá az ifjúsági irodalmat. Az eredmény megállapításánál tekintettel kell lenni az általános képességre.

Polgári iskolai tanítói képesítő vizsgát az lehet, akinek legalább 30 hónapi működése van, melyet nép-, polg., közép-, vagy ezzel egyenrangú iskolában töltött, s átlagos minősítése legalább kettes. Négy szakcsoport lesz: 1. tannyelv, földrajz, történet; 2. természetrajz, fizika, kémia, mennyiségtan; 3. rajz, szépírás, ábrázoló mértan, mennyiségtan; 4. a másik nyelv, tannyelv és testnevelés. A középiskolai képesítéssel bíró jelöltek csak azon tárgyakból tesznek vizsgát, melyekből nincs középiskolai képesítésük.

A vizsga három részből áll: a) házi írásbeli, b) zárthelyi írásbeli, vagy gyakorlati, c) szóbeli vizsga. A házi írásbeli munkák tárgya az 1. szakcsoportban: a tannyelv, a 2. csoportban: fizika, vagy természetrajz, a 3. csoportban: matematika, a 4. csoportban a második nyelv. A házi dolgozatok számára engedélyezett idő nyolc hét, mely a jelölt

kérésére további négy héttel meghosszabbítható. A szóbeli vizsga nem nyilvános.

A tényleges katonai szolgálat és a tanítóság. Mint már hirt adtunk róla, a tényleges katonai időnek a szolgálatba való beszámíttását úgy akarják keresztül vinni, hogy ennek ellensúlyozására megrövidítenék azoknak a közalkalmazottaknak és tanítóknak a szolgálati idejét, akik nem teljesítettek tényleges katonai szolgálatot.

Ezzel szemben az alkalmazottak szervezetei azt kívánják, hogy a katonai szolgálati időt számítsák be úgy a szolgálati időbe, mint a nyugdíjba, mert ez a szolgálat az állam és a társadalom érdekét szolgálja és igen fontos. Rámutatnak arra, hogy — tekintve azt, hogy ez nem járna nagyobb pénzügyi megterheléssel — a mai nehéz időkben is megvalósítható.

A polgári iskolák kedveltsége Szlovenszékön évről-évre növekedik. Ezt bizonyítják a beíratás adatai. Ebben az évben az I. osztályba beíratkozott 156.667 tanuló. Ebből a szlovenszékői polg. iskolába 22.991 tanuló és pedig a szlovák iskolába 20.225, a német iskolába 949, a magyar iskolákba 1768 és az orosz iskolákba 49 tanuló. A középiskolák első osztályába pedig 23.751 tanuló iratkozott be. Ebből Szlovenszékön 2644 tanuló és pedig a szlovák iskolákba 1862, a németbe 225, a magyarba 557 tanuló.

Javaslat az egyhuzamban való tanításra polgári- és népiskolákban. A napokban törvényjavaslatot adtak be a polgári- és népiskolák tanítási idejének megváltoztatására. A javaslatot Chalupnik képviselő nyújtotta be és azt kívánja benne, hogy az isk. ügyi miniszterium vezesse be a fenti iskolákban az egyhuzamban való tanítást.

A javaslat elsősorban gazdasági érvekkel van megindokolva és rámutat arra, hogy maguk a szülők kívánják az egyhuzamban való tanítást, hogy a gyermekeknek ne kelljen naponta kétszer megtenni az utat az iskolába, ami különösen rossz időben ütközik akadályokba. A javaslat rámutat arra is, hogy egyes esetekben a gyermekeknek annyi idejük sincs, hogy nyugodtan megebédeljenek és hogy különösen a vidéki gyermekek — akik vonattal

járnak be az iskolába — kénytelenek sokszor a késő esti órákig várakozni a vonat indulására és azok, akik messze laknak, sőtélben kénytelenek megtenni hazáig a hosszú utat.

Az új törvényjavaslat a tanítói körökben is kedvező fogadtatásra talált, főként annak pedagógiai előnyei miatt.

A tanítási szabadság elve a középiskolákban is mindjobban érvényesül. Az iskolaügyi minisztérium rendelete szerint a tananyag sorrendje nem szigorúan kötelező és megengedhető, hogy a tanár, vagy a tankönyv írója a tananyagot a neki legalkalmasabb módon vegye át. A keretreform rendelkezései kötelezők ugyan, de azok nem tekintendők állalánosságban érvényes szabályoknak. Csak az a rész kötelező, mely a tananyagot körülhatárolja.

A testnevelés Jugoszláviában. A jugoszláviai kormány föltűnéstkeltő testnevelési törvénytervezetet dolgozott ki. A javaslat szerint a testnevelés mindkét nembeli ifjúság számára kötelezővé válik a huszestendőskorig. Hivatalos körök szerint az új törvényjavaslatnak nincsenek militarista céljai, legfőjebb arról lehet szó, hogy az ifjúságot előkészítik a katonáskodásra, mely a huszadik életév után kezdődik.

A »Karénekek« (60 ének 2—3—4 szól. és szóló énekek) szétküldése folyamatban van. A hozzám intézett kérdésekre jelzem, hogy az énekek nem zsoltár-dallamok. A füzetek a kottanyomás nagy drágasága miatt, korlátolt példányszámban készültek, kérem azért azon k. kartársaimat, akik a füzetet megszerezni óhajtják, hogy az árát: 16 Ké 50 f.-t minél hamarabb küldjék el utalványon a Kovács Gyula ig. tan. egyh. elnök Simonovce, okr. Feledince — címére, aki azt bérmentve küldi meg. Kartársi szeretettel Gáspár János.

Értesítés. Boross Béla: »Bokrétát kötöttem« című ifjúsági könyve karácsonyra technikai akadályok miatt nem jelenhetik meg. A könyv karácsony után hagyja el a sajtót, s mindazok, akik megrendelték, vagy ezután megrendelik, a galántai könyvesbolttól közvetlenül megkapják. Előjegyzések a »Magyar Tanítók Szövetkezeti Könyvesboltja« címére, Galántára küldendők.